

Hof van cassatie - Cour de cassation

TRADCAS

2022

*(Vertaalde) samenvattingen van arresten van
het hof van cassatie, geordend volgens
rolnummer.*

*Résumés (traduits) des arrêts de la Cour de
cassation, classés en fonction de numéro
de rôle.*

Uit artikel 35 van de wet van 17 december 1998 volgt dat de wetgever, voor wat betreft de tegemoetkomingen naar aanleiding van de deficiënties van wisselagenten vóór 1 januari 1991, de regels heeft willen handhaven die van kracht waren op de datum waarop die deficiënties zich hebben voorgedaan en heeft hij bijgevolg, door de regel van artikel 8 van het algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten te handhaven, krachtens welke artikel 1252 Oud Burgerlijk Wetboek van toepassing is op de tegemoetkomingen die op grond van dat reglement worden toegekend, die tegemoetkomingen willen uitsluiten van de toepassing van artikel 62 van de wet van 4 december 1990 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 78.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS AKOORD EN GERECHTELIJ - Algemeen - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Aanvraag tot tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds ten aanzien van de gefailleerde - Rang van de schuldeiser ten aanzien van het Fonds - Beginsel - Recht van voorrang van de schuldeiser - Nieuwe wet - Gelijke rang - Werking van de wet in de tijd

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 71bis, § 1, eerste lid, en § 4 Wetboek van Koophandel
- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten
- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

BEURS - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Aanvraag tot tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds ten aanzien van de gefailleerde - Rang van de schuldeiser ten aanzien van het Fonds - Beginsel - Recht van voorrang van de schuldeiser - Nieuwe wet - Gelijke rang - Werking van de wet in de tijd

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 71bis, § 1, eerste lid, en § 4 Wetboek van Koophandel

Il suit de l'article 35 de la loi du 17 décembre 1998 que le législateur a entendu, s'agissant des interventions occasionnées par des défaillances d'agents de change survenues avant le 1er janvier 1991, maintenir les règles en vigueur à la date de survenance de ces défaillances et, partant, en maintenant celle de l'article 8 du règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, en vertu duquel l'article 1252 de l'ancien Code civil est applicable aux indemnités effectuées sur la base de ce règlement, il a entendu exclure ces interventions du champ d'application de l'article 62 de la loi de la loi du 4 décembre 1990 (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Généralités - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Demande d'intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds à l'égard du failli - Rang du créancier par rapport au Fonds - Principe - Droit de préférence du créancier - Loi nouvelle - Rang égal - Application de la loi dans le temps

- Art. 1252 Ancien Code civil
- Art. 71bis, § 1er, al. 1er, et § 4 Code de commerce
- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988
BOURSE - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Demande d'intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds à l'égard du failli - Rang du créancier par rapport au Fonds - Principe - Droit de préférence du créancier - Loi nouvelle - Rang égal - Application de la loi dans le temps

- Art. 1252 Ancien Code civil
- Art. 71bis, § 1er, al. 1er, et § 4 Code de commerce

- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten

- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

INDEPLAATSTELLING - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Aanvraag tot tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds ten aanzien van de gefailleerde - Rang van de schuldeiser ten aanzien van het Fonds - Beginsel - Recht van voorrang van de schuldeiser - Nieuwe wet - Gelijke rang - Werking van de wet in de tijd

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 71bis, § 1, eerste lid, en § 4 Wetboek van Koophandel

- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten

- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking van de wet in de tijd - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Aanvraag tot tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds ten aanzien van de gefailleerde - Rang van de schuldeiser ten aanzien van het Fonds - Beginsel - Recht van voorrang van de schuldeiser - Nieuwe wet - Gelijke rang - Werking van de wet in de tijd

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 71bis, § 1, eerste lid, en § 4 Wetboek van Koophandel

- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten

- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988

SUBROGATION - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Demande d'intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds à l'égard du failli - Rang du créancier par rapport au Fonds - Principe - Droit de préférence du créancier - Loi nouvelle - Rang égal - Application de la loi dans le temps

- Art. 1252 Ancien Code civil

- Art. 71bis, § 1er, al. 1er, et § 4 Code de commerce

- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application de la loi dans le temps - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Demande d'intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds à l'égard du failli - Rang du créancier par rapport au Fonds - Principe - Droit de préférence du créancier - Loi nouvelle - Rang égal - Application de la loi dans le temps

- Art. 1252 Ancien Code civil

- Art. 71bis, § 1er, al. 1er, et § 4 Code de commerce

- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988

De uitsluiting van de tegemoetkomingen naar aanleiding van de deficiënties van wisselagenten vóór 1 januari 1991 van de toepassing van artikel 62 van de wet van 4 december 1990 vloeit niet voort uit artikel 34 van het koninklijk besluit van 2 januari 1991 houdende het algemeen reglement van het Interventiefonds van de beursvennootschappen of uit artikel 8 van het algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij het ministerieel besluit van 5 augustus 1988, maar uit de wet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 78.

BEURS - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen - Tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds - Rang van de schuldeiser, ten opzichte van het Fonds, ten aanzien van de gefailleerde - Wijziging van de rang - Niet-toepassing op de deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Oorsprong

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 71bis, § 1, eerste lid Wetboek van Koophandel
- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten
- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 34 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Algemeen - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen - Tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds - Rang van de schuldeiser, ten opzichte van het Fonds, ten aanzien van de gefailleerde - Wijziging van de rang - Niet-toepassing op de deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Oorsprong

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 71bis, § 1, eerste lid Wetboek van Koophandel
- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten

L'exclusion des interventions occasionnées par des défaillances d'agents de change survenues avant le 1er janvier 1991 du champ d'application de l'article 62 de la loi du 4 décembre 1990 ne résulte ni de l'article 34 de l'arrêté royal du 2 janvier 1991 fixant le règlement général de la Caisse d'intervention des sociétés de bourse, ni de l'article 8 du règlement général de la Caisse de garantie des agents de change adopté par l'arrêté ministériel du 5 août 1988, mais de la loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

BOURSE - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse - Intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds - Rang du créancier par rapport au Fonds à l'égard du failli - Modification du rang - Non application aux défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Origine

- Art. 1252 Ancien Code civil
- Art. 71bis, § 1er, al. 1er Code de commerce
- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 34 A.R. du 2 janvier 1991

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988

FAILLITE ET CONCORDATS - Généralités - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse - Intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds - Rang du créancier par rapport au Fonds à l'égard du failli - Modification du rang - Non application aux défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Origine

- Art. 1252 Ancien Code civil
- Art. 71bis, § 1er, al. 1er Code de commerce
- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 34 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

INDEPLAATSSTELLING - Deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen - Tegemoetkoming van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten - Gedeeltelijke betaling - Indeplaatsstelling van het Fonds - Samenloop van de schuldeiser en van het Fonds - Rang van de schuldeiser, ten opzichte van het Fonds, ten aanzien van de gefailleerde - Wijziging van de rang - Niet-toepassing op de deficiënties van wisselagenten of beursvennootschappen vóór 1 januari 1991 - Oorsprong

- Art. 1252 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 71bis, § 1, eerste lid Wetboek van Koophandel

- Artt. 60, § 1, eerste lid, en § 2, en 62, tweede lid Wet 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten

- Artt. 34 en 35 Wet 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten

- Art. 34 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen

- Art. 8, § 1 Algemeen reglement van de Waarborgkas van de wisselagenten, goedgekeurd bij MB 5 augustus 1988

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 34 A.R. du 2 janvier 1991

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988

SUBROGATION - Défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse - Intervention du Fonds de protection des dépôts et des instruments financiers - Paiement partiel - Subrogation du Fonds - Concours du créancier et du Fonds - Rang du créancier par rapport au Fonds à l'égard du failli - Modification du rang - Non application aux défaillances d'agents de change ou de sociétés de bourse survenues avant le 1er janvier 1991 - Origine

- Art. 1252 Ancien Code civil

- Art. 71bis, § 1er, al. 1er Code de commerce

- Art. 60, § 1er, al. 1er, et § 2, et 62, al. 2 L. du 4 décembre 1990

- Art. 34 et 35 L. du 17 décembre 1998

- Art. 34 A.R. du 2 janvier 1991

- Art. 8, § 1er Règlement général de la Caisse de garantie des agents de change, approuvée par A.M. du 5 août 1988

C.17.0709.N

9 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220509.3N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 348-11 van het oud Burgerlijk Wetboek laat de familierechtbank, buiten de gevallen waarin het gaat om een nieuwe adoptie of om de adoptie van het kind of het adoptief kind van een echtgenoot, van een samenwonende partner of van een voormalige partner ten aanzien van wie een gemeenschappelijk ouderlijk engagement bestaat, slechts toe de weigering van de moeder van het kind om in de adoptie toe te stemmen te weren wanneer de moeder zich niet meer om haar kind heeft bekommerd of wanneer zij de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Artikel 348-11 van het Oud Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 8 van de wet van 20 februari 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek betreffende de adoptie.

Sauf dans les cas où il s'agit d'une nouvelle adoption ou de l'adoption de l'enfant ou de l'enfant adoptif d'un époux, d'un cohabitant ou d'un ancien partenaire à l'égard duquel un engagement parental commun existe, l'article 348-11 de l'ancien Code civil ne permet au tribunal de la famille d'écarter le refus de la mère de l'enfant de consentir à l'adoption que lorsque la mère s'est désintéressée de l'enfant ou a compromis la santé, la sécurité ou la moralité de celui-ci (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Article 348-11 de l'ancien Code civil, tel qu'il a été modifié par l'article 8 de la loi du 20 février 2017 modifiant le Code civil, en ce qui concerne l'adoption.

*ADOPTIE - Ouder - Weigering toestemming - Weren -
Familierechtbank - Omstandigheden*

- Art. 348-11 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 348-11 Oud Burgerlijk Wetboek

*ADOPTIE - Ouder - Weigering toestemming - Weren -
Familierechtbank - Omstandigheden*

- Art. 348-11 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 348-11 Oud Burgerlijk Wetboek

*ADOPTION - Parent - Refus de consentement - Ecartement -
Tribunal de la famille - Circonstances*

- Art. 348-11 Ancien Code civil

- Art. 348-11 Ancien Code civil

*ADOPTION - Parent - Refus de consentement - Ecartement -
Tribunal de la famille - Circonstances*

- Art. 348-11 Ancien Code civil

- Art. 348-11 Ancien Code civil

Er wordt aangevoerd dat artikel 348-11 Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 Grondwet schendt in zoverre het een onderscheid maakt tussen het geval waarin een ouder weigert toe te stemmen in de adoptie van het kind, in welk geval de rechter het belang van het kind niet mag beoordelen, en het geval waarin een andere persoon die wettelijk verplicht is zijn toestemming te geven, weigert toe te stemmen in de adoptie van het kind, in welk geval de rechter wel rekening dient te houden met het belang van het kind; er is grond tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof: "Schendt artikel 348-11 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 8 van de wet van 20 februari 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek betreffende de adoptie, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het een onderscheid maakt tussen het geval waarin een ouder weigert toe te stemmen in de adoptie van het kind, in welk geval de adoptierechter in de regel het belang van het kind niet mag beoordelen, en het geval waarin een andere persoon die wettelijk verplicht is zijn toestemming te geven, weigert toe te stemmen in de adoptie van het kind, in welk geval de adoptierechter wel rekening dient te houden met het belang van het kind?"

Il est soutenu que l'article 348-11 du Code civil viole les articles 10 et 11 de la Constitution dans la mesure où il distingue la situation dans laquelle un parent refuse de consentir à l'adoption de l'enfant, auquel cas le juge ne peut apprécier l'intérêt de l'enfant, de la situation dans laquelle une autre personne qui est légalement tenue de consentir à l'adoption de l'enfant refuse ce consentement, auquel cas le juge doit tenir compte de l'intérêt de l'enfant; il y a lieu de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle: « L'article 348-11 du Code civil, tel qu'il a été modifié par l'article 8 de la loi du 20 février 2017 modifiant le Code civil, en ce qui concerne l'adoption viole-t-il les articles 10 et 11 de la Constitution, dans la mesure où il distingue la situation dans laquelle un parent refuse de consentir à l'adoption de l'enfant, auquel cas le juge ne peut apprécier, en règle, l'intérêt de l'enfant, de la situation dans laquelle une autre personne qui est légalement tenue de consentir à l'adoption de l'enfant refuse ce consentement, auquel cas le juge de l'adoption doit tenir compte de l'intérêt de l'enfant ? »

*ADOPTIE - Weigering - Intrekking toestemming - Ouder -
Ander persoon - Onverantwoord karakter - Onderscheid -
Belang van het kind - Schending van de artikelen 10 en 11 van
de Grondwet - Prejudiciële vraag*

*ADOPTIE - Weigering - Intrekking toestemming - Ouder -
Ander persoon - Onverantwoord karakter - Onderscheid -
Belang van het kind - Schending van de artikelen 10 en 11 van
de Grondwet - Prejudiciële vraag*

*GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Adoptie -
Weigering - Intrekking toestemming - Ouder - Ander persoon -
Onverantwoord karakter - Onderscheid - Belang van het kind -
Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet*

*ADOPTION - Refus - Retrait du consentement - Parent - Autre
personne - Caractère abusif - Distinction - Intérêt de l'enfant -
Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question
préjudicielle*

*ADOPTION - Refus - Retrait du consentement - Parent - Autre
personne - Caractère abusif - Distinction - Intérêt de l'enfant -
Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question
préjudicielle*

*COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Adoption -
Refus - Retrait du consentement - Parent - Autre personne -
Caractère abusif - Distinction - Intérêt de l'enfant - Violation des
articles 10 et 11 de la Constitution*

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Adoptie -
Weigering - Intrekking toestemming - Ouder - Ander persoon -
Onverantwoord karakter - Onderscheid - Belang van het kind -
Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Adoption -
Refus - Retrait du consentement - Parent - Autre personne -
Caractère abusif - Distinction - Intérêt de l'enfant - Violation des
articles 10 et 11 de la Constitution

Er wordt aangevoerd dat artikel 348-11 Burgerlijk Wetboek de artikelen 22 en 22bis Grondwet schendt in zoverre die wetsbepaling de adoptierechter slechts toelaat geen rekening te houden met de weigering van de moeder van het kind om in de adoptie toe te stemmen in het geval waarin zij zich niet meer om haar kind heeft bekommerd of wanneer zij de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht, en het de adoptierechter aldus niet mogelijk maakt, in het geval dat het kind een week na zijn geboorte werd geplaatst bij de persoon van wie het verzoek tot adoptie uitgaat en het sindsdien gedurende meer dan 18 maanden in diens gezin is opgegroeid, de weigering van de moeder om in de adoptie toe te stemmen te weren, omdat het in die omstandigheden niet in het belang van het kind is het te onttrekken aan de stabiele omgeving waarin het opgroeit; er is grond tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof: "Schendt artikel 348-11 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 8 van de wet van 20 februari 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek betreffende de adoptie, de artikelen 22 en 22bis van de Grondwet, in zoverre het de adoptierechter slechts toelaat, behalve in de in het tweede lid bepaalde gevallen, geen rekening te houden met de weigering van de moeder van het kind om in de adoptie toe te stemmen in het geval waarin zij zich niet meer om haar kind heeft bekommerd of wanneer zij de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht, en het de adoptierechter aldus niet mogelijk maakt, in het geval dat het kind kort na zijn geboorte werd geplaatst bij de persoon van wie het verzoek tot adoptie uitgaat en het sindsdien gedurende lange tijd in diens gezin is opgegroeid, de weigering van de moeder om in de adoptie toe te stemmen te weren, omdat het in die omstandigheden niet in het belang van het kind zou zijn het te onttrekken aan de omgeving waarin het opgroeit?"(1). (1) Zie concl. OM.

Il est soutenu que l'article 348-11 du Code civil viole les articles 22 et 22bis de la Constitution dans la mesure où cette disposition légale n'autorise le juge de l'adoption à écarter le refus de la mère de consentir à l'adoption que dans le cas où elle s'est désintéressée de l'enfant ou lorsqu'elle a compromis la santé, la sécurité ou la moralité de celui-ci, et ne permet donc pas au juge de l'adoption d'écarter le refus de la mère de consentir à l'adoption, lorsque l'enfant a été placé, une semaine après sa naissance, chez la personne dont émane la demande d'adoption et qu'il a, depuis lors, grandi pendant plus de dix-huit mois au sein de son foyer, parce que, dans ces circonstances, il n'est pas dans l'intérêt de l'enfant de le soustraire à l'environnement stable dans lequel il grandit; il y a lieu de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle: « L'article 348-11 du Code civil, tel qu'il a été modifié par l'article 8 de la loi du 20 février 2017 modifiant le Code civil, en ce qui concerne l'adoption viole-t-il les articles 22 et 22bis de la Constitution dans la mesure où, sauf dans les cas prévus au deuxième alinéa, il n'autorise le juge de l'adoption à écarter le refus de la mère de consentir à l'adoption que lorsqu'elle s'est désintéressée de l'enfant ou a compromis la santé, la sécurité ou la moralité de celui-ci, et ne permet donc pas au juge de l'adoption d'écarter le refus de la mère de consentir à l'adoption, lorsque l'enfant a été placé peu après sa naissance chez la personne dont émane la demande d'adoption et qu'il a, depuis lors, longtemps grandi au sein de son foyer, parce que, dans ces circonstances, il ne serait pas dans l'intérêt de l'enfant de le soustraire à l'environnement dans lequel il grandit?» (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ADOPTIE - Weigering - Intrekking toestemming - Ouder - Onverantwoord karakter - Omstandigheden - Onderscheid - Belang van het kind - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Prejudiciële vraag

ADOPTION - Refus - Retrait du consentement - Parent - Caractère abusif - Circonstances - Distinction - Intérêt de l'enfant - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question préjudicielle

ADOPTIE - Weigering - Intrekking toestemming - Ouder - Onverantwoord karakter - Omstandigheden - Onderscheid - Belang van het kind - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Prejudiciële vraag

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Adoptie - Weigering - Intrekking toestemming - Ouder - Onverantwoord karakter - Omstandigheden - Onderscheid - Belang van het kind - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Adoptie - Weigering - Intrekking toestemming - Ouder - Onverantwoord karakter - Omstandigheden - Onderscheid - Belang van het kind - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

ADOPTION - Refus - Retrait du consentement - Parent - Caractère abusif - Circonstances - Distinction - Intérêt de l'enfant - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question préjudicielle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Adoption - Refus - Retrait du consentement - Parent - Caractère abusif - Circonstances - Distinction - Intérêt de l'enfant - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Adoption - Refus - Retrait du consentement - Parent - Caractère abusif - Circonstances - Distinction - Intérêt de l'enfant - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution

Uit de redactie van artikel 348-11 Burgerlijk Wetboek en de wetsgeschiedenis volgt dat wanneer de moeder van het kind weigert in de adoptie toe te stemmen of haar toestemming intrekt en niet blijkt dat zij zich niet meer om het kind heeft bekommerd of de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht, de adoptierechter de weigering om toestemming te verlenen slechts als onverantwoord kan weren, rekening houdend met het belang van het kind, wanneer het gaat om een nieuwe adoptie of wanneer het gaat om de adoptie van het kind of het adoptief kind van een echtgenoot, van een samenwonende partner of van een voormalige partner ten aanzien van wie een gemeenschappelijk ouderlijk engagement bestaat (1). (1) Zie concl. OM.

Il suit de la rédaction de l'article 348-11 du Code civil et de la genèse de la loi que, lorsque la mère de l'enfant refuse de consentir à l'adoption ou retire son consentement et qu'il n'apparaît pas qu'elle s'est désintéressée de l'enfant ou a compromis la santé, la sécurité ou la moralité de celui-ci, le juge de l'adoption ne peut écarter le refus de consentement au motif qu'il est abusif, eu égard à l'intérêt de l'enfant, que lorsqu'il s'agit d'une nouvelle adoption ou qu'il s'agit de l'adoption de l'enfant ou de l'enfant adoptif d'un époux, d'un cohabitant ou d'un ancien partenaire à l'égard duquel un engagement parental commun existe (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ADOPTIE - Ouder - Weigering - Intrekking toestemming - Onverantwoord karakter - Voorwaarden - Belang van het kind

ADOPTION - Parent - Refus - Retrait du consentement - Caractère abusif - Conditions - Intérêt de l'enfant

ADOPTIE - Ouder - Weigering - Intrekking toestemming - Onverantwoord karakter - Voorwaarden - Belang van het kind

ADOPTION - Parent - Refus - Retrait du consentement - Caractère abusif - Conditions - Intérêt de l'enfant

Hoewel het in de regel aan de ministers toekomt om, onder voorbehoud van hun politieke verantwoordelijkheid, de hoogdringendheid te beoordelen die hen ontslaat van de verplichting om het met redenen omkleed advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State in te winnen, moeten de hoven en rechtbanken overeenkomstig artikel 159 Grondwet nagaan of de minister naar aanleiding daarvan zijn bevoegdheid niet heeft overschreden of zelfs afgewend door het wettelijk begrip hoogdringendheid te miskennen (1). (1) Cass. 9 septembre 2002, AR S.00.0125.F, AC 2002, nr. 426.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Reglementaire besluiten - Raad van State - Afdeling wetgeving - Advies - Hoogdringendheid - Wettigheidstoezicht

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Rechterlijke macht - Reglementaire besluiten - Raad van State - Afdeling wetgeving - Advies - Hoogdringendheid - Wettigheidstoezicht

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

RAAD VAN STATE - Afdeling wetgeving - Reglementaire besluiten - Advies - Hoogdringendheid - Beoordeling door de minister - Grenzen

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

Si, en règle, il appartient aux ministres d'apprécier, sous réserve de leur responsabilité politique, l'urgence qui les dispense de solliciter l'avis motivé de la section de législation du Conseil d'État, il incombe, conformément à l'article 159 de la Constitution, aux cours et tribunaux d'examiner si le ministre n'a pas à cette occasion excédé, voire détourné son pouvoir en méconnaissant la notion légale de l'urgence (1). (1) Cass. 9 septembre 2002, RG S.00.0125.F, Pas. 2002, n° 426.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Arrêts réglementaires - Conseil d'Etat - Section de législation - Avis - Urgence - Contrôle de la légalité

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Pouvoir judiciaire - Arrêts réglementaires - Conseil d'Etat - Section de législation - Avis - Urgence - Contrôle de la légalité

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSEIL D'ETAT - Section de législation - Arrêts réglementaires - Avis - Urgence - Appréciation par le ministre - Limites

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

C.18.0347.F

16 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220516.3F.3](#)

AC nr. ...

De aanvangsdatum van het verkoopseizoen wordt vastgesteld op grond van de normale productiecycclus van suiker, zonder dat een lidstaat, waaronder België, op die datum mag vooruitlopen op grond van een specifieke oogstcycclus van de suikerbieten; echter kunnen Spanje, Italië en Portugal, maar niet België, afwijken van de regel waarbij de suikerproductie verbonden wordt aan een verkoopseizoen voor de suiker uit herfstbieten.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Landbouw - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector -

La date du début de la campagne de commercialisation est fixée en fonction du cycle normal de production du sucre, sans qu'il soit permis à un État membre, dont la Belgique, d'anticiper cette date en fonction d'un cycle spécifique de récolte des betteraves; cependant, l'Espagne, l'Italie et le Portugal, mais non la Belgique, peuvent déroger à la règle de rattachement de la production de sucre à une campagne de commercialisation pour le sucre extrait de betteraves semées à l'automne.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Agriculture - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas -

Quota - Aanvangsdatum van het verkoopseizoen - Beginsel - Afwijking

- Art. 3, e) Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007
 - Art. 20 Verordening (EG) nr. 952/2006 van de Commissie van 29 juni 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 318/2006 van de Raad, wat betreft het beheer van de interne suikemarkt en het quotastelsel
- LANDBOUW - Europese Unie - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Aanvangsdatum van het verkoopseizoen - Beginsel - Afwijking*

- Art. 3, e) Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007
- Art. 20 Verordening (EG) nr. 952/2006 van de Commissie van 29 juni 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 318/2006 van de Raad, wat betreft het beheer van de interne suikemarkt en het quotastelsel

Date du début de la campagne de commercialisation - Principe - Dérogation

- Art. 3, e) Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007
- Art. 20 Règl. Comm. CE n° 952/2006 du 29 juin 2006

AGRICULTURE - Union européenne - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Date du début de la campagne de commercialisation - Principe - Dérogation

- Art. 3, e) Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007
- Art. 20 Règl. Comm. CE n° 952/2006 du 29 juin 2006

De productie die het quotum overtreft, is aan een heffing onderhevig die tot doel heeft een dergelijke productie te ontmoedigen; de gemeenschapswetgever heeft voor de suikersector evenwel in afwijkingen voorzien die dus strikt moeten worden uitgelegd en die toestaan om, tijdens het verkoopseizoen, de overtollige suiker voor één van de in artikel 61 van de Verordening (EG) 1234/2007 bepaalde doeleinden te gebruiken, namelijk de vervaardiging van industriële suiker, de voorziening van ultraperifere gebieden alsmede de uitvoer en overboeking naar de quotumproductie van het volgende verkoopseizoen, zodat de aldus gebruikte suiker definitief en onherroepelijk uit de verkoopcyclus van het lopende seizoen worden gehaald; de overboeking wordt geconcretiseerd door de opslag van de overgeboekte suiker.

LANDBOUW - Europese Unie - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Overtollige productie - Beheer van het overschot

- Artt. 55, § 2, 56, §§ 1 en 2, 61, eerste en tweede lid, 63, §§ 1 en 2, en 64, § 1, a) Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007
- EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Landbouw - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Beheer van het overschot*
- Artt. 55, § 2, 56, §§ 1 en 2, 61, eerste en tweede lid, 63, §§ 1 en 2, en 64, § 1, a) Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

La production qui excède le quota donne lieu à un prélèvement visant à dissuader une telle production; dans le secteur du sucre, le législateur communautaire a toutefois prévu des dérogations, dès lors d'interprétation stricte, consistant à permettre l'affectation, durant la campagne de commercialisation, du sucre excédentaire à l'une des utilisations prévues à l'article 61 du Règlement (CE) 1234/2007, soit l'élaboration de sucre industriel, l'approvisionnement des régions ultrapériphériques, l'exportation et le report sur la campagne de commercialisation suivante au compte de la production sous quota, ces utilisations sortant ainsi définitivement et irrévocablement le sucre en question du cycle de commercialisation pour la campagne en cours; l'affectation relative au report est concrétisée par le stockage de la quantité de sucre reportée.

AGRICULTURE - Union européenne - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Production excédentaire - Gestion de l'excédent

- Art. 55, § 2, 56, § 1er et 2, 61, al. 1er et 2, 63, § 1er et 2, et 64, § 1er, a) Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007
- UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Agriculture - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Gestion de l'excédent*
- Art. 55, § 2, 56, § 1er et 2, 61, al. 1er et 2, 63, § 1er et 2, et 64, § 1er, a) Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

De aan de erkende fabrikant opgelegde verplichtingen om een register te houden en elke maand de stand van de productie mee te delen zijn instrumenten die aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat ter beschikking zijn gesteld om haar controleopdracht te vereenvoudigen en niet om deze te beperken; die verplichtingen leggen de bevoegde autoriteit geenszins op één datum te bepalen, namelijk aan het einde van elke maand, waartoe ze haar controle van de voorraden moet beperken, maar staan haar integendeel onverminderd toe op elk ogenblik elke inlichting op te vragen of tot elke controle van de volledige productie- en verkoopketen van de erkende fabrikant over te gaan, zodat de naleving van die verplichtingen niet uitsluit dat een tekortkoming in het beheer van de quota's kan worden vastgesteld; dergelijke verplichtingen hebben niet tot doel of tot gevolg de draagwijdte van de bestemming van de overboeking van de overtollige suiker te bepalen.

LANDBOUW - Europese Unie - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Overboeking van een overtollige hoeveelheid van uitwisselbare suiker - Controle van het beheer van de quota - Verplichtingen van de erkende fabrikant - Draagwijdte van de aan de erkende fabrikant opgelegde verplichtingen - Bevoegdheid van de bevoegde autoriteit van de lidstaat - Voorwerp

- Art. 57, §§ 1 en 2 Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

- Artt. 8, § 1, 9, 10, §§ 1 en 2, 13, §§ 1 en 2, en 21, § 1 Verordening (EG) nr. 952/2006 van de Commissie van 29 juni 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 318/2006 van de Raad, wat betreft het beheer van de interne suikermarkt en het quotastelsel

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Landbouw - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Overboeking van een overtollige hoeveelheid van uitwisselbare suiker - Controle van het beheer van de quota - Verplichtingen van de erkende fabrikant - Draagwijdte van de aan de erkende fabrikant opgelegde verplichtingen - Bevoegdheid van de bevoegde autoriteit van de lidstaat - Voorwerp

- Art. 57, §§ 1 en 2 Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

- Artt. 8, § 1, 9, 10, §§ 1 en 2, 13, §§ 1 en 2, en 21, § 1 Verordening (EG) nr. 952/2006 van de Commissie van 29 juni 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 318/2006 van de Raad, wat betreft het beheer van de interne suikermarkt en het quotastelsel

Les obligations imposées au fabricant agréé de tenir un registre et de communiquer mensuellement l'état de la production sont des instruments mis à la disposition de l'autorité compétente de l'État membre pour faciliter sa mission de contrôle, et non pour la restreindre; loin de fixer une date unique, soit à la fin de chaque mois, à laquelle cette autorité doit limiter son contrôle de l'état des stocks, ces obligations laissent intact le pouvoir de l'autorité compétente de l'État membre de solliciter, à tout moment, toute information ou de procéder à tout contrôle portant sur l'ensemble de la chaîne de production et de commercialisation du fabricant agréé, en sorte que leur respect n'exclut pas la constatation d'un manquement dans la gestion des quotas; de telles obligations n'ont pas pour objet ou effet de déterminer la portée de l'affectation que constitue le report du sucre excédentaire.

AGRICULTURE - Union européenne - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Report d'une quantité excédentaire de sucre interchangeable - Contrôle de la gestion des quotas - Obligations du fabricant agréé - Portée des obligations mises à charge du fabricant agréé - Pouvoir de l'autorité compétente de l'Etat membre - Objet

- Art. 57, § 1er et 2 Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

- Art. 8, § 1er, 9, 10, § 1er et 2, 13, § 1er et 2, et 21, § 1er Règl. Comm. CE n° 952/2006 du 29 juin 2006

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Agriculture - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Report d'une quantité excédentaire de sucre interchangeable - Contrôle de la gestion des quotas - Obligations du fabricant agréé - Portée des obligations mises à charge du fabricant agréé - Pouvoir de l'autorité compétente de l'Etat membre - Objet

- Art. 57, § 1er et 2 Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

- Art. 8, § 1er, 9, 10, § 1er et 2, 13, § 1er et 2, et 21, § 1er Règl. Comm. CE n° 952/2006 du 29 juin 2006

Wanneer een uitlegging van een Europese verordening overduidelijk is, bestaat er geen grond om de door een partij voorgestelde prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voor te leggen.

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Verplichting

Hoewel de overboeking van een overtollige hoeveelheid suiker, wegens het fungibele karakter ervan, betrekking heeft op uitwisselbare suiker, verplicht het definitieve en onherroepelijke gebruik dat van die overboeking wordt gemaakt de erkende fabrikant evenwel ertoe elke dag van het verkoopseizoen een voortdurende voorraad van overgeboekte suiker in stand te houden, ongeacht de herkomst van die suiker, tot aan het einde van het betrokken verkoopseizoen.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Landbouw - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Overtollige productie - Beheer van het overschot

- Art. 57, §§ 1 en 2 Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

- Artt. 8, § 1, 9, 10, §§ 1 en 2, 13, §§ 1 en 2, en 21, § 1 Verordening (EG) nr. 952/2006 van de Commissie van 29 juni 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 318/2006 van de Raad, wat betreft het beheer van de interne suikermarkt en het quotastelsel

LANDBOUW - Europese Unie - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Quota - Overtollige productie - Overboeking van een overtollige hoeveelheid van uitwisselbare suiker - Verplichtingen van de erkende fabrikant tijdens het verkoopseizoen - Doelstellingen

- Art. 57, §§ 1 en 2 Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

- Artt. 8, § 1, 9, 10, §§ 1 en 2, 13, §§ 1 en 2, en 21, § 1 Verordening (EG) nr. 952/2006 van de Commissie van 29 juni 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 318/2006 van de Raad, wat betreft het beheer van de interne suikermarkt en het quotastelsel

Per verkoopjaar wordt er door de lidstaat aan de erkende fabrikant een productiequotum toegekend en de voorwaarden voor dat quotum worden niet over twee opeenvolgende jaren maar over het enkele betrokken verkoopjaar beoordeeld.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Landbouw - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Kwantitatieve beperking van de productie -

Lorsqu'une interprétation d'un règlement européen s'impose avec évidence, il n'y a pas lieu de poser à la Cour de justice de l'Union européenne les questions préjudicielles invoquées par une partie.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Obligation

Si, en raison du caractère fongible du sucre, le report d'une quantité excédentaire porte sur du sucre interchangeable, l'affectation définitive et irrévocable que constitue ce report oblige le fabricant agréé à maintenir, chaque jour de la campagne de commercialisation, un stock constant de sucre reporté, quelle que soit la provenance de ce sucre, jusqu'à la fin de la campagne de commercialisation en cause.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Agriculture - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Production excédentaire - Gestion de l'excédent

- Art. 57, § 1er et 2 Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

- Art. 8, § 1er, 9, 10, § 1er et 2, 13, § 1er et 2, et 21, § 1er Règl. Comm. CE n° 952/2006 du 29 juin 2006

AGRICULTURE - Union européenne - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Quotas - Production excédentaire - Report d'une quantité excédentaire de sucre interchangeable - Obligations du fabricant agréé pendant la campagne de commercialisation - Objectifs

- Art. 57, § 1er et 2 Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

- Art. 8, § 1er, 9, 10, § 1er et 2, 13, § 1er et 2, et 21, § 1er Règl. Comm. CE n° 952/2006 du 29 juin 2006

Un quota de production est attribué par l'État membre au fabricant agréé par année de commercialisation et les conditions de ce quota sont appréciées, non sur deux années consécutives, mais sur la seule année de commercialisation en cause.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Agriculture - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Limitation quantitative de la production - Modalités de sa mise en place

Invoeringsmodaliteiten

- Artt. 55, § 2, 56, §§ 1 en 2, 61, eerste en tweede lid, 63, §§ 1 en 2, en 64, § 1, a) Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

LANDBOUW - Europese Unie - Gemeenschappelijke ordening der markten - Suikersector - Kwantitatieve beperking van de productie - Invoeringsmodaliteiten

- Artt. 55, § 2, 56, §§ 1 en 2, 61, eerste en tweede lid, 63, §§ 1 en 2, en 64, § 1, a) Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad 22 oktober 2007

- Art. 55, § 2, 56, § 1er et 2, 61, al. 1er et 2, 63, § 1er et 2, et 64, § 1er, a) Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

AGRICULTURE - Union européenne - Organisation commune des marchés - Secteur du sucre - Limitation quantitative de la production - Modalités de sa mise en place

- Art. 55, § 2, 56, § 1er et 2, 61, al. 1er et 2, 63, § 1er et 2, et 64, § 1er, a) Règlement (CE) n° 1234/2007 du Conseil du 22 octobre 2007

C.18.0482.F

18 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220218.1F.6](#)

AC nr. ...

De architect die na het afleveren van een uitvoeringsontwerp door de bouwheer van de controleopdracht wordt ontheven, moet alleen het openbaar bestuur dat de bouwtoelating heeft afgeleverd en zijn Raad van de Orde in kennis stellen van het feit dat hij van die opdracht is ontheven.

ARCHITECT (AANSPRAKELIJKHEID) [ZIE: 198 HUUR VAN - Levering van een uitvoeringsontwerp - Controleopdracht - Ontheffing door de bouwheer - Verplichting om het openbaar bestuur dat de bouwtoelating heeft afgeleverd in kennis te stellen - Verplichting om Raad van de Orde in kennis te stellen

- Art. 4 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

- Art. 21 KB 18 april 1985 tot goedkeuring van het door de Nationale Raad van de Orde der Architecten vastgestelde Reglement van beroepsplichten van 16 december 1983

L'architecte, qui, ayant fourni un projet d'exécution, est déchargé de la mission de contrôle par le maître de l'ouvrage, a uniquement une obligation d'informer l'autorité publique qui a délivré le permis de bâtir et son Conseil de l'Ordre de ce qu'il a été déchargé de cette mission.

ARCHITECTE (RESPONSABILITE) [VOIR: 198 LOUAGE D'IN - Fourniture d'un projet d'exécution - Mission de contrôle - Décharge par le maître de l'ouvrage - Obligation d'informer l'autorité publique qui a délivré le permis de bâtir - Obligation d'informer le Conseil de l'Ordre

- Art. 4 L. du 20 février 1939

- Art. 21 A.R. du 18 avril 1985 portant approbation du Règlement de déontologie établi le 16 décembre 1983 par le conseil national de l'Ordre des architectes

C.18.0496.N

5 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220505.1N.7](#)

AC nr. ...

Artikel 32, 2°, B.VI.Reg 19 december 2008 dat met afwijking van artikel 2262bis, § 1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek voorziet in een verjaringstermijn van 5 jaar vanaf de subsidieaanvraag voor de terugvordering van onverschuldigd betaalde steun voor ondernemerschapsbevorderende diensten, is in strijd met artikel 15 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en gewesten en artikel 50, § 2, Financieringswet 1989, die van openbare orde zijn.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Artikel 32, 2° B.VI.Reg. 19 december 2008 - Artikel 15 wet 16 mei 2003 - Artikel 50, § 2 Financieringswet 1989 - Strijdigheid - Openbare orde-karakter

- Art. 2262bis, § 1, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 15 Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof
- Art. 50, § 2 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten

De terugvordering van ten onrechte uitgekeerde subsidies is een vordering uit onverschuldigde betaling die als persoonlijke rechtsvordering onderworpen is aan de verjaringstermijn van artikel 2262bis, § 1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek; het vertrekpunt van de verjaringstermijn inzake de terugvordering van onterecht uitgekeerde subsidies is in de regel het tijdstip waarop de betaling ervan werd ontvangen.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Terugvordering van ten onrechte uitgekeerde subsidies - Verjaringstermijn - Vertrekpunt - Artt. 2227 en 2262bis, § 1, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 32, 2°, de l'arrêté du gouvernement flamand du 19 décembre 2008 portant octroi d'aides aux petites et moyennes entreprises pour des services promouvant l'entrepreneuriat qui, par dérogation à l'article 2262bis, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, prévoit un délai de prescription de cinq ans à compter la demande de subvention pour l'action en remboursement d'une aide pour des services promouvant l'entrepreneuriat qui a été indûment versée, est contraire à l'article 15 de la loi du 16 mai 2003 fixant les dispositions générales applicables aux budgets, au contrôle des subventions et à la comptabilité des communautés et des régions, ainsi qu'à l'organisation du contrôle de la Cour des comptes et à l'article 50 de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des communautés et des régions, qui sont d'ordre public.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Arrêté du gouvernement flamand du 19 décembre 2008, article 32, 2° - Loi du 16 mai 2003, article 15 - Loi spéciale du 16 janvier 1989, article 50, § 2 - Contrariété - Caractère d'ordre public

- Art. 2262bis, § 1er, al. 1er Ancien Code civil
- Art. 15 L. du 16 mai 2003

- Art. 50, § 2 Loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions

L'action en remboursement de subventions indûment octroyées est une action en répétition de l'indu qui, en tant qu'action personnelle, est soumise au délai de prescription prévu à l'article 2262bis, § 1er, de l'ancien Code civil ; le point de départ du délai de prescription concernant la répétition de subventions indûment octroyées est, en règle, le moment de la réception de leur paiement.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Action en remboursement de subsides indûment octroyés - Délai de prescription - Point de départ

- Art. 2227 et 2262bis, § 1er, al. 1er Ancien Code civil

- Art. 15 Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof

- Art. 15 L. du 16 mai 2003

Het arrest dat toepassing maakt van artikel 32, 2°, B.VI.Reg 19 december 2008 dat in strijd is met artikel 15 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en gewesten alsook artikel 50, § 2, Financieringswet 1989, schendt artikel 159 Grondwet.

L'arrêt, qui applique l'article 32, 2°, de l'arrêté du gouvernement flamand du 19 décembre 2008 portant octroi d'aides aux petites et moyennes entreprises pour des services promouvant l'entrepreneuriat, qui est contraire à l'article 15 de la loi du 16 mai 2003 fixant les dispositions générales applicables aux budgets, au contrôle des subventions et à la comptabilité des communautés et des régions, ainsi qu'à l'organisation du contrôle de la Cour des comptes, de même qu'à l'article 50, § 2, de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des communautés et des régions, viole l'article 159 de la Constitution.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Toepassing artikel 32, 2° B.VI.Reg. 19 december 2008 in strijd met artikel 159 Grondwet

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Contrariété avec l'article 159 de la Constitution de l'application de l'article 32 de l'arrêté du gouvernement flamand du 19 décembre 2008

- Art. 32, 2° Besluit van de Vlaamse Regering 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemersbevooronderende diensten
- Art. 2262bis, § 1, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 15 Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof
- Art. 50, § 2 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 32, 2° Arrêté du Gouvernement flamand du 19 décembre 2008 portant octroi d'aides aux petites et moyennes entreprises pour des services promouvant l'entrepreneuriat
- Art. 2262bis, § 1er, al. 1er Ancien Code civil
- Art. 15 L. du 16 mai 2003
- Art. 50, § 2 Loi spéciale relative au financement des Communautés et des Régions
- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

C.18.0533.F

12 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3F.4](#)

AC nr. ...

De beslissing om te staken kan een fout uitmaken (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2022, nr. 815.

La décision de faire la grève est susceptible de constituer une (1). (1) Voir les concl. du MP.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Beslissing om te staken

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Décision de faire la grève

- Art. 6, § 4 Het Herziene Europees Sociaal Handvest
- Artt. 1382 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 3 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen

- Art. 6, § 4 Charte sociale européenne (révisée)
- Art. 1382 et 1384, al. 3 Ancien Code civil
- Art. 3 L. du 10 février 2003 relative à la responsabilité des et pour les membres du personnel au service des personnes publiques

De beslissing om te staken kan een fout uitmaken (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2022, nr. 815.

WERKSTAKING, UITSLUITING - Werkstaking - Beslissing om te staken - Kwalificatie

- Art. 6, § 4 Het Herziene Europees Sociaal Handvest
- Artt. 1382 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 3 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen

La décision de faire la grève est susceptible de constituer une faute (1). (1) Voir les concl. du MP.

GREVE ET LOCKOUT - Grève - Décision de faire la grève - Qualification

- Art. 6, § 4 Charte sociale européenne (révisée)
- Art. 1382 et 1384, al. 3 Ancien Code civil
- Art. 3 L. du 10 février 2003 relative à la responsabilité des et pour les membres du personnel au service des personnes publiques

De onrechtmatige beslissing om te staken kan de aansprakelijkheid van de werkgever in het gedrang brengen indien de overige voorwaarden van artikel 1384, derde lid, Oud Burgerlijk Wetboek zijn vervuld (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2022, nr. 815.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Meesters - Aangestelden - Voorwaarden - Beslissing van de aangestelden om te staken

- Art. 6, § 4 Het Herziene Europees Sociaal Handvest
- Artt. 1382 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 3 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Herstelplicht - Meesters. Aangestelden - Voorwaarden - Beslissing van de aangestelden om te staken

- Art. 6, § 4 Het Herziene Europees Sociaal Handvest
- Artt. 1382 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 3 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen

La décision fautive de faire la grève est de nature à engager la responsabilité de l'employeur si les autres conditions de l'article 1384, alinéa 3, de l'ancien Code civil sont réunies (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Maîtres. préposés - Conditions - Décision des préposés de faire la grève

- Art. 6, § 4 Charte sociale européenne (révisée)
- Art. 1382 et 1384, al. 3 Ancien Code civil
- Art. 3 L. du 10 février 2003 relative à la responsabilité des et pour les membres du personnel au service des personnes publiques

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Responsabilité hors contrat - Obligation de réparer - Maîtres. Préposés - Conditions - Décision des préposés de faire la grève

- Art. 6, § 4 Charte sociale européenne (révisée)
- Art. 1382 et 1384, al. 3 Ancien Code civil
- Art. 3 L. du 10 février 2003 relative à la responsabilité des et pour les membres du personnel au service des personnes publiques

De werknemers beschikken over het stakingsrecht en dat recht kan worden beperkt (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2022, nr. 815.

WERKSTAKING, UITSLUITING - Werkstaking - Kwalificatie

- Art. 6, § 4 Het Herziene Europees Sociaal Handvest

Les travailleurs ont le droit de grève et ce droit peut faire l'objet de restrictions (1). (1) Voir les concl. du MP.

GREVE ET LOCKOUT - Grève - Qualification

- Art. 6, § 4 Charte sociale européenne (révisée)

Het onrechtmatig gebruikmaken van de benaming hotel op zich, zonder vermelding van enige comfortclassificatie, is geen inbreuk waarbij de uitbater wederrechtelijk gebruik maakt van een comfortclassificatie of waarbij hij wederrechtelijk de indruk geeft te beschikken over een comfortclassificatie op grond van het Logiesdecreet 2016 (1). (1) Zie concl. OM.

LOGEMENTSHUIZEN - Logiesdecreet 2016 - Comfortclassificatie - Wederrechtelijk gebruik - Onrechtmatig gebruik van de benaming hotel

- Artt. 7, § 1, en 12, § 1, 2° Decreet 5 februari 2016 houdende het toeristische logies

TESTAMENT [ZIE: 395 SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN] - Logiesdecreet 2016 - Comfortclassificatie - Wederrechtelijk gebruik - Onrechtmatig gebruik van de benaming hotel

- Artt. 7, § 1, en 12, § 1, 2° Decreet 5 februari 2016 houdende het toeristische logies

L'utilisation illicite en soi de la dénomination d'hôtel, sans mention de la moindre catégorie de confort, n'est pas une infraction par laquelle l'exploitant utilise indûment une catégorie de confort ou donne indûment l'impression qu'il dispose de la catégorie de confort sur la base du décret du Conseil flamand du 5 février 2016 relatif à l'hébergement touristique (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MAISONS D'HEBERGEMENT - Décret du Conseil flamand du 5 février 2016 - Catégorie de confort - Utilisation induue - Utilisation illicite de la dénomination d'hôtel

- Art. 7, § 1er, et 12, § 1er, 2° Décret du 5 février 2016 relatif à l'hébergement touristique

TESTAMENT [VOIR: 395 DONATIONS ET TESTAMENTS - Décret du Conseil flamand du 5 février 2016 - Catégorie de confort - Utilisation induue - Utilisation illicite de la dénomination d'hôtel

- Art. 7, § 1er, et 12, § 1er, 2° Décret du 5 février 2016 relatif à l'hébergement touristique

C.18.0558.F

3 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220603.1F.9](#)

AC nr. ...

Het wetgevend initiatiefrecht kan noch door een minister alleen worden uitgeoefend noch, in de regel, door de ministerraad.

GRONDWET - Art. 36 - Wetgevende macht - Initiatiefrecht - Titularis

- Artt. 36 en 75 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 75 - Wetgevende macht - Initiatiefrecht - Titularis

- Artt. 36 en 75 De gecoördineerde Grondwet 1994

MACHTEN - Wetgevende macht - Initiatiefrecht - Titularis

- Artt. 36 en 75 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le droit d'initiative législative ne peut être exercé ni par un ministre seul ni, en règle, par le conseil des ministres.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 36 - Pouvoir législatif - Droit d'initiative - Titulaire

- Art. 36 et 75 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 75 - Pouvoir législatif - Droit d'initiative - Titulaire

- Art. 36 et 75 La Constitution coordonnée 1994

POUVOIRS - Pouvoir législatif - Droit d'initiative - Titulaire

- Art. 36 et 75 La Constitution coordonnée 1994

C.19.0153.N

13 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220113.1N.9](#)

AC nr. ...

De motiveringsplicht van de arbiter houdt, zoals artikel 149 Grondwet, een vormvereiste in, op grond waarvan de arbiter moet antwoorden op elk afzonderlijk middel van de conclusies (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motiveringsplicht - Draagwijdte - Taak van de arbiter

- Artt. 1701, 6°, en 1704, 2°, i) Gerechtelijk Wetboek

L'obligation de motiver de l'arbitre constitue, comme sous l'empire de l'article 149 de la Constitution, une règle de forme qui impose à l'arbitre de répondre à chaque moyen distinct des conclusions (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Obligation de motiver - Portée - Mission de l'arbitre

- Art. 1701, 6°, et 1704, 2°, i) Code judiciaire

De schadevergoeding wegens contractuele wanprestatie ingeval van ontbinding op grond van artikel 1184, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, heeft tot doel de schuldeiser te plaatsen in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden indien de schuldenaar zijn verbintenis zou zijn nagekomen (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Ontbinding krachtens artikel 1184, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek - Schadevergoeding wegens contractuele wanprestatie - Doel

- Artt. 1149 en 1184, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

Degene die schadevergoeding vordert moet bewijzen dat er tussen de fout en de schade, zoals die zich heeft voorgedaan, een oorzakelijk verband bestaat; het oorzakelijk verband kan slechts worden uitgesloten als de rechter oordeelt dat de schade, zoals ze zich in concreto voordeed, op dezelfde wijze zou zijn ontstaan zonder de fout (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Gevorderde schadevergoeding - Voorwaarde - Oorzakelijk verband tussen fout en schade - Taak van de rechter

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

ARBITRAGE - Gevorderde schadevergoeding - Voorwaarde - Oorzakelijk verband tussen fout en schade - Taak van de rechter

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Het antwoord van de arbiter op elk afzonderlijk middel van de conclusies mag impliciet zijn, voor zover het duidelijk en zeker strekt tot repliek op het middel (1). (1) Zie concl. OM.

ARBITRAGE - Motiveringsplicht - Vormvereiste - Taak van de arbiter

- Artt. 1701, 6°, en 1704, 2°, i) Gerechtelijk Wetboek

Indien het verlies van een kans op het verwerven van een voordeel of het vermijden van een nadeel te wijten is aan een fout, komt het verlies voor vergoeding in aanmerking indien tussen de fout en het verlies van deze kans een conditio sine qua non verband bestaat en het om een reële kans gaat (1). (1) Zie concl. OM.

Les dommages et intérêts pour inexécution contractuelle en cas de résolution basée sur l'article 1184, alinéa 2, de l'ancien Code civil visent à rétablir le créancier dans la situation dans laquelle il se serait trouvé si le débiteur avait exécuté son obligation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Résolution sur la base de l'article 1184, al. 2, de l'ancien Code civil - Dommages et intérêts pour manquement contractuel - But

- Art. 1149 et 1184, al. 2 Ancien Code civil

Celui qui réclame des dommages et intérêts doit établir l'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé; la relation causale entre une faute et le dommage ne peut être exclue que si le juge considère que le dommage, tel qu'il s'est produit in concreto, serait survenu de la même manière sans cette faute (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Réclamation de dommages et intérêts - Condition - Lien de causalité entre la faute et le dommage - Mission du juge

- Art. 1382 Ancien Code civil

ARBITRAGE - Réclamation de dommages et intérêts - Condition - Lien de causalité entre la faute et le dommage - Mission du juge

- Art. 1382 Ancien Code civil

La réponse de l'arbitre à chaque moyen distinct des conclusions peut être implicite, pour autant qu'elle vise de manière claire et certaine à répliquer au moyen (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ARBITRAGE - Obligation de motiver - Règle de forme - Mission de l'arbitre

- Art. 1701, 6°, et 1704, 2°, i) Code judiciaire

Si la perte d'une chance d'obtenir un avantage ou d'éviter un préjudice est imputable à une faute, cette perte peut donner lieu à indemnisation s'il existe une condition sine qua non entre la faute et la perte de cette chance et s'il s'agit d'une chance réelle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

C.19.0156.F

1 april 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220401.1F.3

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 157, eerste lid, Stedenbouwdecreet Wallonië 1984 strekt het voorwerp van de vordering van de gemachtigde ambtenaar niet tot het herstel van de aantasting, door de overtreding, van de goede ruimtelijke ordening, maar tot het verkrijgen van een van de bepaalde maatregelen, die tot andere resultaten leiden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 239.

*STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand -
Betaling van een meerwaarde - Gemachtigde ambtenaar -
Vordering - Voorwerp*

- Art. 157, eerste lid Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening,
Stedenbouw en Patrimonium en Energie

Conformément à l'article 157, alinéa 1er, du Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine, l'objet de la demande du fonctionnaire délégué est, non la réparation de l'atteinte portée au bon aménagement du territoire par l'infraction, mais l'une des mesures prévues, lesquelles produisent des résultats différents (1). (1) Voir les concl. du MP.

*URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue -
Fonctionnaire délégué - Demande - Objet*

- Art. 157, al. 1er Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai
1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de
l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

Krachtens artikel 157, eerste lid, Stedenbouwdecreet Wallonië 1984 kan de gemachtigde ambtenaar voor de burgerlijke rechtbank hetzij het herstel van de plaats in haar oorspronkelijke staat of de stopzetting van het onrechtmatig gebruik, hetzij de uitvoering van werkzaamheden of van inrichtingswerken, hetzij de betaling van een geldsom gelijk aan de meerwaarde die het goed ten gevolge van de overtreding heeft verkregen, vorderen; de rechterlijke macht is bevoegd om de interne en externe wettigheid van een dergelijke vordering te onderzoeken en met name na te gaan of ze al dan niet is aangetast door een machtsoverschrijding of machtsafwending, zonder evenwel de opportuniteit ervan te kunnen beoordelen en, in het kader van dit toezicht, kan de rechter rekening houden met alle feitelijke gegevens, waaronder ook het advies van een derde zonder beslissingsbevoegdheid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 239.

*STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand -
Betaling van een meerwaarde - Gemachtigde ambtenaar -
Vordering - Rechterlijke macht - Toezicht*

- Art. 157, eerste lid Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening,
Stedenbouw en Patrimonium en Energie

En vertu de l'article 157, alinéa 1er, du Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine, le fonctionnaire délégué peut poursuivre, devant le tribunal civil, soit la remise en état des lieux ou la cessation de l'utilisation abusive, soit l'exécution d'ouvrages ou de travaux d'aménagement, soit, à certaines conditions, le paiement d'une somme représentative de la plus-value acquise par le bien à la suite de l'infraction; le pouvoir judiciaire est compétent pour contrôler la légalité interne et externe d'une telle demande et notamment pour examiner si elle est ou non entachée d'excès ou de détournement de pouvoir, sans qu'il puisse toutefois en apprécier l'opportunité et, dans le cadre de ce contrôle, le juge peut tenir compte de tous les éléments de fait, y compris l'avis de tiers sans pouvoir décisionnel (1). (1) Voir les concl. du MP.

*URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue -
Fonctionnaire délégué - Demande - Pouvoir judiciaire - Contrôle*

- Art. 157, al. 1er Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai
1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de
l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

De burgerlijke rechtbank, die van een vordering van de gemachtigde ambtenaar kennisneemt op grond van artikel 157, eerste lid, Stedenbouwdecreet Wallonië 1984, is niet verplicht de pleger van het misdrijf tot ten minste een van de bepaalde wijzen van herstel te veroordelen (1).

(1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 239.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand -
Betaling van een meerwaarde - Gemachtigde ambtenaar -
Vordering - Rechterlijke macht - Beoordeling

Le tribunal civil, saisi d'une demande du fonctionnaire délégué sur la base de l'article 157, alinéa 1er, du Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine, n'est pas tenu de condamner l'auteur de l'infraction à au moins un des modes de réparation prévus (1). (1) Voir les concl. du MP.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue -
Fonctionnaire délégué - Demande - Pouvoir judiciaire - Appréciation

C.19.0197.F

8 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220408.1F.1](#)

AC nr. ...

Een vonnis dat de status van staatloze erkent, heeft betrekking op de staat van de personen en heeft derhalve gezag van gewijsde ten aanzien van derden wegens de onsplitsbaarheid van de staat.

NATIONALITEIT - Staatloze - Vonnis dat die status erkent -
Gezag van gewijsde

Un jugement reconnaissant le statut d'apatride est relatif à l'état des personnes et a donc l'autorité de chose jugée à l'égard des tiers, en raison de l'indivisibilité de l'état.

NATIONALITE - Apatride - Jugement reconnaissant ce statut -
Autorité de chose jugée

C.19.0199.F

29 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220929.1F.12](#)

AC nr. ...

Uit het algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk de afstand van een recht niet wordt vermoed en slechts mag worden afgeleid uit feiten of handelingen die voor geen andere uitlegging vatbaar zijn, volgt omgekeerd niet dat de rechter niet zou kunnen weigeren om het bestaan van een dergelijke afstand af te leiden uit de feiten die hij vaststelt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 588.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk de afstand van een recht strikt moet worden uitgelegd - Gerechtiglijk recht - Gerechtiglijke procedure - Vermoeden - Afstand

- Artt. 1044, 1045 en 1498 Gerechtiglijk Wetboek

AFSTAND VAN RECHT - Algemene rechtsbeginselen - Algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk de afstand van een recht strikt moet worden uitgelegd - Gerechtiglijk recht - Gerechtiglijke procedure - Vermoeden

- Artt. 1044, 1045 en 1498 Gerechtiglijk Wetboek

Du principe général du droit suivant lequel la renonciation à un droit ne se présume pas et ne peut se déduire que de faits ou d'actes non susceptibles d'une autre interprétation, il ne découle pas qu'inversement, le juge ne puisse pas refuser de déduire l'existence d'une telle renonciation sur la base des faits qu'il constate (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit suivant lequel la renonciation à un droit est de stricte interprétation - Droit judiciaire - Procédure judiciaire - Présomption - Renonciation

- Art. 1044, 1045 et 1498 Code judiciaire

RENONCIATION - Principes généraux du droit - Principe général du droit suivant lequel la renonciation à un droit est de stricte interprétation - Droit judiciaire - Procédure judiciaire - Présomption

- Art. 1044, 1045 et 1498 Code judiciaire

C.19.0269.F

3 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221103.1F.1](#)

AC nr. ...

Het in artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek vastgelegde verlengde recht op levensonderhoud dat op de familiale solidariteit berust, is onlosmakelijk verbonden met de persoon van de onderhoudsgerechtigde, die als enige de rechtsvordering tot vrijwaring van dat recht kan instellen; noch artikel 8 noch artikel 12 van de wet van 22 augustus 2002 wijken af van het persoonlijk karakter van het recht dat het kind aan artikel 203 Oud Burgerlijk Wetboek ontleent en van de rechtsvordering tot vrijwaring van dat recht.

LEVENSONDERHOUD - Onderhoudsgerechtigde - Vorderingsrecht - Aard - Wet 22 augustus 2002

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

MINDER-VALIDEN - Onderhoudsgerechtigde - Aard - Wet 22 augustus 2002

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Fondés sur la solidarité familiale, les droits alimentaires étendus que consacre l'article 203, § 1er, de l'ancien Code civil sont inséparables de la personne du créancier, qui seul peut exercer l'action qui les protège (1); Ni l'article 8 ni l'article 12 de la loi du 22 août 2002 ne dérogent au caractère personnel des droits que l'enfant tire de l'article 203 de l'ancien Code civil et de l'action qui les protège. (1) Cass. 20 septembre 2013, RG C.12.0479.F, Pas. 2013, n° 468, avec concl. de M. Henkes, alors avocat général.

ALIMENTS - Créancier - Droit d'action - Nature - Loi du 22 août 2002

- Art. 203, § 1er Ancien Code civil

HANDICAPES - Créancier - Nature - Loi du 22 août 2002

- Art. 203, § 1er Ancien Code civil

C.19.0274.N

12 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220512.1N.3](#)

AC nr. ...

Artikel 2.4.6., § 1, eerste lid VCRO vertolkt een algemeen rechtsbeginsel dat van toepassing is ongeacht de rechtsgrond van de onteigening (1) (2). (1) Cass. 7 november 2013, AR C.12.0053.N, AC 2013, nr. 590; Cass. 31 mei 2013, AR C.11.0749.N, AC 2013, nr. 332; Cass. 3 maart 1983, AR nr. 6725, AC 1982-83, nr. 366. (2) Art. 2.4.6., § 1, eerste lid VCRO, zoals van toepassing voor zijn opheffing bij artikel 110 van het decreet van 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemene nut.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Planologische neutraliteit - Beginsel - Aard

- Art. 2.4.6., § 1, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

STEDENBOUW - Onteigening - Planologische neutraliteit - Beginsel - Aard

- Art. 2.4.6., § 1, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

L'article 2.4.6., § 1er, alinéa 1er, du Code flamand de l'aménagement du territoire traduit un principe général du droit applicable quel que soit le fondement juridique de l'expropriation (1). (1) Cass. 7 novembre 2013, RG C.12.0053.N, Pas. 2013, n° 590 ; Cass. 31 mai 2013, RG C.11.0749.N, Pas. 2013, n° 332 ; Cass. 3 mars 1983, RG 6725, Bull et Pas., I, 1982-1983, n° 366. (2) Art. 2.4.6., § 1er, al. 1er du Code flamand de l'aménagement du territoire, dans la version applicable avant son abrogation par l'article 110 du décret du 24 février 2017 relatif à l'expropriation d'utilité publique.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Neutralité planologique - Principe - Nature

- Art. 2.4.6., § 1er, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

URBANISME - Expropriation - Neutralité planologique - Principe - Nature

- Art. 2.4.6., § 1er, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

C.19.0329.F

20 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220520.1F.3](#)

AC nr. ...

Aangezien, volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie, de gewone verblijfplaats van het kind, in de zin van artikel 8, lid 1, van de verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, moet worden bepaald op basis van een geheel van feitelijke omstandigheden die eigen zijn aan elke zaak, mag de rechter zich baseren op andere feiten dan die welke de eiser aanvoert in de akte waarmee hij de zaak bij die rechter aanhangig maakt, ongeacht de vraag of die feiten al dan niet gegrond zijn (1). (1) Zie HvJ, 2 april 2009, zaak C-523/07, Rec. 2009, p. I-2805; Cass. 20 mei 2022, AR C.19.0329.F, AC 2022, nr. 363.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Internationale bevoegdheid - Verordening (EG) nr. 2201/2003 - Artikel 8 - Ouderlijke verantwoordelijkheid - Kind - Gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat - Bepaling - Criteria

- Art. 8 EG-Verordening nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid

Dès lors que, selon la Cour de justice de l'Union européenne, la résidence habituelle de l'enfant, au sens de l'article 8, § 1er, du règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale, doit être établie sur la base d'un ensemble de circonstances de fait particulières à chaque cas d'espèce; le juge peut se fonder sur d'autres faits que ceux allégués par le demandeur dans l'acte par lequel il saisit ce juge, indépendamment du point de savoir si ces faits sont ou non fondés (1). (1) V. C.J.U.E, Arrêt du 2 avril 2009, Aff. C-523/07, Rec. 2009 p. I-2805. Cass. 20 mai 2022, RG C.19.0329.F, Pas. 2022, n° 363.

COMPETENCE ET RESSORT - Competence internationale - Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 - Article 8 - Responsabilité parentale - Enfant - Résidence habituelle sur le territoire d'un Etat membre - Détermination - Critère

- Art. 8 Règlement CE n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale

C.19.0345.F

28 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220128.1F.3](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een verschil in behandeling dient niet op basis van zekere en vaststaande feiten maar op abstracte wijze te worden beoordeeld, rekening houdend met de uit het toepassingsgebied van het litigieuze reglement voortvloeiende risico's op ongelijkheid.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkeheidsbeginsel - Verschil in behandeling tussen vergelijkbare categorieën - Abstracte of concrete beoordeling van het bestaan van dat verschil

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkeheidsbeginsel - Verschil in behandeling tussen vergelijkbare categorieën - Abstracte of concrete beoordeling van het bestaan van dat verschil

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'existence d'une différence de traitement doit s'apprécier, non sur la base de faits certains et établis, mais de façon abstraite, en tenant compte des risques d'inégalité résultant du champ d'application du règlement litigieux.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité - Différence de traitement entre catégories comparables - Appréciation abstraite ou concrète de son existence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité - Différence de traitement entre catégories comparables - Appréciation abstraite ou concrète de son existence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkheidsbeginsel - Verschil in behandeling tussen vergelijkbare categorieën - Abstracte of concrete beoordeling van het bestaan van dat verschil

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkheidsbeginsel - Verschil in behandeling tussen vergelijkbare categorieën - Abstracte of concrete beoordeling van het bestaan van dat verschil

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

De in artikel 10 Grondwet vervatte regel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet, de regel van niet-discriminatie in het genot van de aan de Belgen toegekende rechten en vrijheden die vervat is in artikel 11 Grondwet, alsook die van de gelijkheid voor de belasting die in artikel 172 Grondwet is vastgelegd, houden in dat allen die zich in dezelfde toestand bevinden gelijk worden behandeld, maar sluiten niet uit dat een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende categorieën van personen, voor zover het criterium van onderscheid objectief en redelijk verantwoord is; het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld in het licht van het doel en de gevolgen van de genomen maatregel of de ingevoerde belasting; het gelijkheidsbeginsel wordt eveneens miskend wanneer vaststaat dat er geen redelijke en evenredige verhouding bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (1). (1) Cass. 1 oktober 2021, AR F.19.0012.F, AC 2021, nr. 607.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité - Différence de traitement entre catégories comparables - Appréciation abstraite ou concrète de son existence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité - Différence de traitement entre catégories comparables - Appréciation abstraite ou concrète de son existence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

La règle de l'égalité des Belges devant la loi contenue dans l'article 10 de la Constitution, celle de la non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges inscrite dans l'article 11 de la Constitution ainsi que celle de l'égalité devant l'impôt exprimée dans l'article 172 de la Constitution impliquent que tous ceux qui se trouvent dans la même situation soient traités de la même manière mais n'excluent pas qu'une distinction soit faite entre différentes catégories de personnes pour autant que le critère de distinction soit susceptible de justification objective et raisonnable; l'existence d'une telle justification doit s'apprécier par rapport au but et aux effets de la mesure prise ou de l'impôt instauré; le principe d'égalité est également violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Cass. 1er octobre 2021, RG F.19.0012.F, Pas. 2021, n° 607.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Belasting die enkel de eigenaars treft van gsm-zendmasten of van masten die voor een dergelijk systeem worden gebruikt - Gelijkeheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Taxe limitée aux propriétaires de pylônes de diffusion pour GSM ou affectés à un tel système - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

C.19.0395.F

4 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220304.1F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de notaris van oordeel is dat door de opbieder een onvoorwaardelijke bankwaarborg, vermeld op de aanplakbiljetten, moet worden bezorgd ten tijde van het hoger bod, dienden de stukken die het bestaan van die bankwaarborg aantonen, aan hem ter kennis te zijn gebracht op dat ogenblik (1). (1) Artikelen 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, vóór de opheffing ervan door de wet van 11 augustus 2017.

NOTARIS - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerend goed - Toewijzing - Mogelijkheid tot hoger bod - Geldigheid van het hoger bod - Vereiste voorwaarde op het tijdstip van het hoger bod - Borgstelling - Het stellen van een onvoorwaardelijke bankwaarborg - Vermelding op de aanplakbiljetten - Kennisgeving aan de notaris

- Artt. 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerend goed - Notaris - Toewijzing - Mogelijkheid tot hoger bod - Geldigheid van het hoger bod - Vereiste voorwaarde op het tijdstip van het hoger bod - Borgstelling - Het stellen van een onvoorwaardelijke bankwaarborg - Vermelding op de aanplakbiljetten - Kennisgeving aan de notaris

- Artt. 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le notaire considère qu'une garantie bancaire inconditionnelle, mentionnée sur les affiches, doit être fournie lors de la surenchère par le surenchérisseur, les documents établissant l'existence de cette garantie devaient être portés à sa connaissance à ce moment (1). (1) C.jud., art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er, avant leur abrogation par la loi du 11 août 2017.

NOTAIRE - Saisie-exécution - Saisie immobilière - Adjudication - Faculté de surenchère - Validité de la surenchère - Condition requise lors de la surenchère - Caution - Constitution d'une garantie bancaire inconditionnelle - Mention sur les affiches - Information du notaire

- Art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er Code judiciaire

SAISIE - Saisie exécution - Saisie immobilière - Notaire - Adjudication - Faculté de surenchère - Validité de la surenchère - Condition requise lors de la surenchère - Caution - Constitution d'une garantie bancaire inconditionnelle - Mention sur les affiches - Information du notaire

- Art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er Code judiciaire

Wanneer de notaris, met toepassing van de discretionaire bevoegdheid om de solvabiliteit van de opbieder te beoordelen, van hem een borgstelling vraagt door te eisen dat hij een waarborg verschaft bij het hoger bod, dient hij zich te houden aan de voorwaarden die hijzelf heeft bepaald en moet hij het bewijs kunnen leveren dat ze werden nageleefd, om niet aansprakelijk te worden gesteld (1). (1) Artikelen 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, vóór de opheffing ervan door de wet van 11 augustus 2017.

Lorsque, faisant usage du pouvoir discrétionnaire d'apprécier la solvabilité du surenchérisseur, le notaire requiert caution de celui-ci en exigeant qu'il fournisse une garantie lors de la surenchère, il est tenu par les conditions qu'il a lui-même fixées et doit pouvoir faire la preuve qu'elles ont été respectées, sous peine de voir sa responsabilité engagée (1). (1) C.jud., art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er, avant leur abrogation par la loi du 11 août 2017.

NOTARIS - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerend goed - Toewijzing - Mogelijkheid tot hoger bod - Geldigheid van het hoger bod - Vereiste voorwaarde op het tijdstip van het hoger bod - Borgstelling - Het stellen van een onvoorwaardelijke bankwaarborg - Verplichting voor de notaris

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerend goed - Notaris - Toewijzing - Mogelijkheid tot hoger bod - Geldigheid van het hoger bod - Vereiste voorwaarde op het tijdstip van het hoger bod - Borgstelling - Het stellen van een onvoorwaardelijke bankwaarborg - Verplichting voor de notaris

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Notaris - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerend goed - Toewijzing - Mogelijkheid tot hoger bod - Geldigheid van het hoger bod - Vereiste voorwaarde op het tijdstip van het hoger bod - Borgstelling - Het stellen van een onvoorwaardelijke bankwaarborg - Verplichting voor de notaris

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1592, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 1593, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

NOTAIRE - Saisie-exécution - Saisie immobilière - Adjudication - Faculté de surenchère - Validité de la surenchère - Condition requise lors de la surenchère - Caution - Constitution d'une garantie bancaire inconditionnelle - Obligation du notaire

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er Code judiciaire

SAISIE - Saisie exécution - Saisie immobilière - Notaire - Adjudication - Faculté de surenchère - Validité de la surenchère - Condition requise lors de la surenchère - Caution - Constitution d'une garantie bancaire inconditionnelle - Obligation du notaire

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er Code judiciaire

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Notaire - Saisie-exécution - Saisie immobilière - Adjudication - Faculté de surenchère - Validité de la surenchère - Condition requise lors de la surenchère - Caution - Constitution d'une garantie bancaire inconditionnelle - Obligation du notaire

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 1592, al. 1er, 3, 4 et 5, et 1593, al. 1er Code judiciaire

Krachtens artikel 5.3 van het Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007 kan een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een door dit Verdrag gebonden Staat worden opgeroepen in een andere door dit Verdrag gebonden Staat, wat betreft verbintenissen uit onrechtmatige daad, voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen; de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan omvat zowel de plaats waar de schade is ingetreden als de plaats van de gebeurtenis die met die schade in een oorzakelijk verband staat (1). (1) Het OM concludeerde tot de niet-ontvankelijkheid van de middelen omdat die ofwel steunden op de schending van internationale instrumenten, zonder dat de eisers tevens schending aanvoerden van de wetten die deze bekrachtigen, ofwel op de schending van een richtlijn, zonder tevens gericht te zijn tegen de bepalingen die deze richtlijn omzetten.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Internationale bevoegdheid - Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007 - Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad - Bevoegdheid van de rechter van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan - Plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan - Begrip - Plaats waar de schade is ingetreden - Plaats van de gebeurtenis die met die schade in een oorzakelijk verband staat

- Art. 5, § 3 Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

Artikel III.26, § 1, derde lid, Wetboek Economisch Recht, dat bepaalt dat de rechtbank de vordering van de inschrijvingsplichtige onderneming van ambtswege onontvankelijk verklaart indien de inschrijvingsplichtige onderneming op de datum van het inleiden van haar vordering niet is ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen, is niet van toepassing op de rechtsmiddelen, het cassatieberoep inbegrepen, die de onderneming instelt tegen de beslissing die over een dergelijke rechtsvordering uitspraak doet.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en

En vertu de l'article 5, § 3, de la Convention de Lugano du 30 octobre 2007, en matière délictuelle ou quasi délictuelle, une personne domiciliée sur le territoire d'un État lié par cette convention peut être attraite dans un autre État lié par la convention devant le tribunal du lieu où le fait dommageable s'est produit ou risque de se produire; le lieu où le fait dommageable s'est produit s'entend à la fois du lieu de la matérialisation du dommage et de celui de l'événement causal qui est à l'origine de ce dommage (1). (1) Le ministère public concluait à l'irrecevabilité des moyens dès lors qu'ils reposaient soit sur la violation d'instruments internationaux que les demandeurs invoquaient sans viser les lois qui les ont approuvés, soit sur celle d'une directive invoquée sans viser également les dispositions qui la transposent.

COMPETENCE ET RESSORT - Competence internationale - Convention de Lugano du 30 octobre 2007 - Responsabilité délictuelle ou quasi-délictuelle - Compétence du juge du lieu du fait dommageable - Lieu du fait dommageable - Notion - Lieu de la matérialisation du dommage - Lieu de l'événement à l'origine du dommage

- Art. 5, § 3 Convention concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

L'article III.26, § 1er, alinéa 3, du Code de droit économique qui prévoit que, dans le cas où l'entreprise soumise à inscription n'est pas inscrite à la banque-carrefour des entreprises à la date de l'introduction de son action, le tribunal déclare d'office l'action de l'entreprise soumise à inscription non recevable, ne s'applique pas aux recours, y compris le pourvoi en cassation, que l'entreprise introduit contre la décision statuant sur une telle action.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Demandeur - Absence

verweerders - Eiser - Geen inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen - Ontvankelijk cassatieberoep

- Art. III.26, § 1, derde lid Wetboek van economisch recht

d'inscription à la Banque carrefour des entreprises - Pourvoi recevable

- Art. III.26, § 1er, al. 3 Code de droit économique

De bevoegdheid van de gerechten van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan vormt een bijzondere bevoegdheidsregel die autonoom en strikt moet worden uitgelegd (1). (1) Het OM concludeerde tot de niet-ontvankelijkheid van de middelen omdat die ofwel steunden op de schending van internationale instrumenten, zonder dat de eisers tevens schending aanvoerden van de wetten die deze bekrachtigen, ofwel op de schending van een richtlijn, zonder tevens gericht te zijn tegen de bepalingen die deze richtlijn omzetten.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Internationale bevoegdheid - Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007 - Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad - Bevoegdheid van de rechter van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan - Afwijkende regeling - Autonome en strikte uitlegging

- Art. 5, § 3 Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

La compétence des juridictions du lieu où le fait dommageable s'est produit constitue une règle de compétence spéciale qui doit être interprétée de manière autonome et stricte (1). (1) Le ministère public concluait à l'irrecevabilité des moyens dès lors qu'ils reposaient soit sur la violation d'instruments internationaux que les demandeurs invoquaient sans viser les lois qui les ont approuvés, soit sur celle d'une directive invoquée sans viser également les dispositions qui la transposent.

COMPETENCE ET RESSORT - Compétence internationale - Convention de Lugano du 30 octobre 2007 - Responsabilité délictuelle ou quasi-délictuelle - Compétence du juge du lieu du fait dommageable - Règle dérogatoire - Interprétation autonome et stricte

- Art. 5, § 3 Convention concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

De plaats waar de aanvankelijke schade van de getroffene zich voordoet, volstaat niet om de plaats te bepalen waar de schade is ingetreden; de schade moet daarenboven het onmiddellijke, niet het indirecte, gevolg zijn van het schadeverwekkende feit (1). (1) Het OM concludeerde tot de niet-ontvankelijkheid van de middelen omdat die ofwel steunden op de schending van internationale instrumenten, zonder dat de eisers tevens schending aanvoerden van de wetten die deze bekrachtigen, ofwel op de schending van een richtlijn, zonder tevens gericht te zijn tegen de bepalingen die deze richtlijn omzetten.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Internationale bevoegdheid - Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007 - Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad - Plaats waar de schade is ingetreden - Begrip - Indirecte schade - Uitsluiting

- Art. 5, § 3 Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

Le lieu où survient le dommage initial subi par la victime ne suffit pas à déterminer le lieu de matérialisation du dommage; il faut encore qu'il soit la conséquence immédiate, et non indirecte, du fait générateur (1). (1) Le ministère public concluait à l'irrecevabilité des moyens dès lors qu'ils reposaient soit sur la violation d'instruments internationaux que les demandeurs invoquaient sans viser les lois qui les ont approuvés, soit sur celle d'une directive invoquée sans viser également les dispositions qui la transposent.

COMPETENCE ET RESSORT - Compétence internationale - Convention de Lugano du 30 octobre 2007 - Responsabilité délictuelle ou quasi-délictuelle - Lieu de la matérialisation du dommage - Notion - Dommage indirect - Exclusion

- Art. 5, § 3 Convention concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

De bijzondere aansprakelijkheid van architect en aannemer voor ernstige gebreken die de stevigheid van het gebouw of van een van zijn bestanddelen aantasten of in gevaar brengen, raakt de openbare orde en kan bijgevolg contractueel niet worden uitgesloten of beperkt (1). (1) Zie concl. OM; zie Cass. 12 februari 2021, AR C.20.0066.N, AC 2021, nr. 112, met concl. van eerste advocaat-generaal R. Mortier.

AANNEMING VAN WERK - Tienjarige aansprakelijkheid aannemer en architect - Aard

- Artt. 1792 en 2270 Oud Burgerlijk Wetboek

HUUR VAN DIENSTEN - Tienjarige aansprakelijkheid aannemer en architect - Aard

- Artt. 1792 en 2270 Oud Burgerlijk Wetboek

Een beding tot beperking van de bijzondere aansprakelijkheid van architect en aannemer voor ernstige gebreken die de stevigheid van het gebouw of van een van de bestanddelen aantasten of in gevaar brengen, in geval van samenlopende fouten van architect en aannemer, tot hun aandeel in de totstandkoming van de schade, is nietig, ongeacht de al dan niet aanvaarding van de werken.

AANNEMING VAN WERK - Samenlopende fouten aannemer en architect - Exoneratiebeding tot beperking van de aansprakelijkheid van aannemer of architect - Tienjarige aansprakelijkheid - Aard

- Artt. 1792 en 2270 Oud Burgerlijk Wetboek

HUUR VAN DIENSTEN - Samenlopende fouten aannemer en architect - Exoneratiebeding tot beperking van de aansprakelijkheid van aannemer of architect - Tienjarige aansprakelijkheid - Aard

- Artt. 1792 en 2270 Oud Burgerlijk Wetboek

La responsabilité particulière de l'architecte et de l'entrepreneur pour les vices graves affectant ou mettant en péril la solidité du bâtiment ou de l'un de ses principaux éléments est d'ordre public et, par conséquent, ne peut être exclue ou limitée contractuellement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC ; voir Cass. 12 février 2021, RG C.20.0066.N, Pas. 2021, n° 112, avec concl. de Mme Ria MORTIER, premier avocat général.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Responsabilité décennale de l'entrepreneur et de l'architecte - Nature

- Art. 1792 et 2270 Ancien Code civil

LOUAGE D'INDUSTRIE - Responsabilité décennale de l'entrepreneur et de l'architecte - Nature

- Art. 1792 et 2270 Ancien Code civil

Une clause tendant, en cas de fautes concurrentes de l'architecte et de l'entrepreneur, à limiter leur responsabilité pour les vices graves affectant ou mettant en péril la solidité du bâtiment ou de l'un de ses principaux éléments à leur part dans la réalisation du dommage est nulle, que les travaux aient été réceptionnés ou non.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Fautes concurrentes de l'entrepreneur et de l'architecte - Clause d'exonération tendant à limiter la responsabilité de l'entrepreneur ou de l'architecte - Responsabilité décennale - Nature

- Art. 1792 et 2270 Ancien Code civil

LOUAGE D'INDUSTRIE - Fautes concurrentes de l'entrepreneur et de l'architecte - Clause d'exonération tendant à limiter la responsabilité de l'entrepreneur ou de l'architecte - Responsabilité décennale - Nature

- Art. 1792 et 2270 Ancien Code civil

De familierechter die wordt aangesproken tot herziening van de verblijfsregeling die de echtgenoten in een familierechtelijke overeenkomst met het oog op echtscheiding door onderlinge toestemming over hun kinderen hebben getroffen, moet rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak en in het belang van de kinderen nagaan of nieuwe omstandigheden de toestand van de partijen of die van hun kinderen ingrijpend wijzigen; de appelrechter die de verblijfsregeling die de partijen bij overeenkomst met het oog op echtscheiding door onderlinge toestemming over hun kinderen hebben getroffen, wijzigt om de enkele reden dat de wijziging in het belang van de kinderen is zonder een nieuwe omstandigheid vast te stellen die dergelijke wijziging toelaat, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht (1). (1) Zie Cass. 19 december 2022, AR C.22.0104.N, AC 2022, nr. 836 en Cass. 28 juni 2012, AR C.11.0069.N, AC 2012, nr. 421, met concl. van advocaat-generaal C. VANDEWAL.

*ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED -
Gevolgen t.a.v. de personen - Kinderen - Ouderlijk gezag en
recht op persoonlijk contact - Gewijzigde omstandigheden*

- Artt. 1228, eerste lid, 2° en 3°, tweede lid, 1253ter/4 tot 1253ter/6 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1288, eerste lid, 2° en 3°, tweede lid, 1253ter/4 tot 1253ter/6 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 374, § 2, vierde lid, en 387bis Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge de la famille qui est appelé à réviser les modalités d'hébergement que les époux ont fixées pour leurs enfants dans une convention de droit familial en vue d'un divorce par consentement mutuel doit vérifier, en tenant compte des circonstances concrètes de la cause, dans l'intérêt des enfants, si des circonstances nouvelles modifient sensiblement la situation des parties ou celle de leurs enfants; le juge d'appel, qui modifie les modalités d'hébergement que les parties ont fixées conventionnellement pour leurs enfants en vue d'un divorce par consentement mutuel au seul motif que cette modification est dans l'intérêt des enfants, sans constater une circonstance nouvelle autorisant pareille modification, ne justifie pas légalement sa décision (1). (1) Voir Cass. 19 décembre 2022, RG C.22.0104.N, Pas. 2022, n° 836 et Cass. 28 juin 2012, RG C.11.0069.N, Pas. 2012, n° 421, avec concl. de M. l'avocat général C. VANDEWAL, publiées à leurs dates dans AC.

*DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux
personnes - Enfants - Autorité parentale et droit à des relations
personnelles - Circonstances modifiées*

- Art. 1228, al. 1er, 2° et 3°, al. 2, 1253ter/4 à 1253ter/6 Code judiciaire
- Art. 1288, al. 1er, 2° et 3°, al. 2, 1253ter/4 à 1253ter/6 Code judiciaire
- Art. 374, § 2, al. 4, et 387bis Ancien Code civil

C.19.0653.N

9 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220909.1N.5](#)

AC nr. ...

Het verstrijken van de termijn bepaald bij artikel 2.6.2, §2, 3de lid Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zonder naleving van de erin neergelegde verplichtingen, heeft het definitief verval van het recht op planschadevergoeding tot gevolg, ongeacht of het door de decreetgever met deze bepaling nagestreefde doel al dan niet werd bereikt.

*STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg -
Planschadevergoeding - Verval van recht*

- Art. 2.6.2, § 2, derde lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 4/05/2026

L'expiration du délai visé à l'article 2.6.2, § 2, alinéa 3, du Code flamand de l'aménagement du territoire entraîne, en l'absence du respect des obligations qui y sont inscrites, la déchéance définitive du droit à l'indemnisation des dommages résultant de la planification spatiale, peu importe que l'objectif que le législateur décrétait poursuivait par cette disposition ait été atteint ou non.

*URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement -
Indemnisation des dommages résultant de la planification spatiale -
Déchéance de droit*

- Art. 2.6.2, § 2, al. 3 Arrêté du Gouvernement flamand du 15

C.20.0065.N

2 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220602.1N.1](#)

AC nr. ...

Aangezien de procedure voor de sanctionerende ambtenaar voorzien in artikel 29 GAS-wet van toepassing is op alle verkeersinbreuken voorzien in artikel 3, 3°, GAS-wet, kan de sanctionerende ambtenaar de gegevens en de sanctie betreffende een overtreding van de bepalingen betreffende de verkeersborden C3 en F103, uitsluitend vastgesteld door automatisch werkende toestellen, bij gewone brief ter kennis brengen van de overtreder.

WEGVERKEER - Allerlei - GAS-wet - Artikel 29 - Procedure sanctionerende ambtenaar - Toepassing

- Artt. 3, 29, § 1, eerste en tweede lid, §§ 2 en 3, en 32 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

Dès lors que la procédure devant le fonctionnaire sanctionnateur prévue à l'article 29 de la loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales s'applique à toutes les infractions en matière de roulage visées à l'article 3, 3°, de cette loi, le fonctionnaire sanctionnateur peut faire part au contrevenant, par lettre ordinaire, des données et de la sanction ayant trait à une infraction aux dispositions relatives aux signaux routiers C3 et F103, constatée exclusivement au moyen d'appareils fonctionnant automatiquement.

ROULAGE - Divers - Loi du 24 juin 2013 - Article 29 - Procédure devant le fonctionnaire sanctionnateur - Application

- Art. 3, 29, § 1er, al. 1er et 2, § 2 et 3, et 32 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

C.20.0091.N

28 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220428.1N.5](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling van de overeenstemming tussen het merk en het beweerd inbreukmakend teken wordt in beginsel uitgegaan van een vergelijking tussen het merk zoals gedeponeerd met het inbreukmakend teken zoals dit effectief wordt gebruikt en waargenomen door het publiek (1). (1) Zie concl. OM.

MERKEN - Benelux-merk - Overeenstemming tussen merk en beweerd inbreukmakend teken - Beoordeling - Taak van de rechter

- Art. 2.20.1, b) Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

Pour apprécier la similitude entre la marque et le signe prétendument constitutif d'une atteinte à cette marque, l'on se fonde en principe sur une comparaison entre la marque, telle qu'elle a été déposée, et le signe constitutif d'une atteinte à cette marque, tel qu'il est effectivement utilisé et perçu par le public (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MARQUES - Marque Benelux - Similitude entre une marque et un signe prétendument constitutif d'une atteinte à cette marque - Appréciation - Mission du juge

- Art. 2.20, § 1er, b) Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

Wanneer bepaalde bestanddelen van een beweerd inbreukmakend teken als merk gedeponeerd zijn, moet niet enkel worden uitgegaan van die gedeponeerde bestanddelen, maar moet een vergelijking worden gemaakt met het teken in zijn geheel zoals dit daadwerkelijk wordt gebruikt, volgens de totaalindruk die door dit teken bij de gemiddelde consument wordt opgeroepen (1). (1) Zie concl. OM.

MERKEN - Benelux-merk - Overeenstemming tussen merk en beweerd inbreukmakend teken - Bestanddelen van beweerd inbreukmakend teken als merk gedeponeerd - Beoordeling - Taak van de rechter

- Art. 2.20.1, b) Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

Lorsque certains composants d'un signe prétendument constitutif d'une atteinte à une marque ont été déposés en tant que marque, il ne convient pas de se fonder sur ces seuls composants déposés, mais il faut également réaliser une comparaison avec le signe dans son ensemble, tel qu'il est réellement utilisé, en fonction de l'impression d'ensemble produite par ce signe chez le consommateur moyen (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MARQUES - Marque Benelux - Similitude entre une marque et un signe prétendument constitutif d'une atteinte à cette marque - Composants du signe prétendument constitutif d'une atteinte à la marque en tant que marque déposée - Appréciation - Mission du juge

- Art. 2.20, § 1er, b) Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

C.20.0134.F

18 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220318.1F.5](#)

AC nr. ...

Om de bruto- en nettokost van een kind te bepalen, neemt het arrest de kinderbijslag in aanmerking, enerzijds, als de middelen waarover de ouders beschikken en naar evenredigheid waarvan zij de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen voor hun rekening moeten nemen en, anderzijds, als de primaire bron van financiering van de kost van die kinderen en in zijn geheel, zodat het de bijdrage van de ouders in de financiering van het saldo van die kost in gelijke mate vermindert.

LEVENSONDERHOUD - Bruto- en nettokost van een kind - Bepaling - Kinderbijslag - Inaanmerkingneming - Berekening

- Artt. 203 en 203bis Oud Burgerlijk Wetboek

Pour déterminer le coût brut et net d'un enfant, l'arrêt prend en compte les allocations familiales, d'une part, au titre des facultés dont disposent les parents et à proportion desquelles ils sont tenus d'assumer l'hébergement, l'entretien, la santé, la surveillance, l'éducation, la formation et l'épanouissement de leurs enfants, d'autre part, au titre de première source de financement du coût desdits enfants et en totalité, en sorte de diminuer d'autant la contribution des parents au financement du solde de ce coût.

ALIMENTS - Coût brut et net d'un enfant - Détermination - Allocations familiales - Prise en compte - Calcul

- Art. 203 et 203bis Ancien Code civil

C.20.0173.N

10 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.6](#)

AC nr. ...

Deelgenoten die een onderzoeksmaatregel zoals een overlegging van stukken wensen, dienen hun verzoek daartoe tot de notaris-vereffenaar te richten en slechts wanneer de notaris-vereffenaar ontijdig dan wel geen passend gevolg hieraan geeft, kunnen de deelgenoten zich krachtens van artikel 19, derde lid, Gerechtelijk Wetboek rechtstreeks tot de vereffening-rechter wenden; zij kunnen verder bezwaren uiten ten aanzien van de notariële werkzaamheden die de notaris-vereffenaar, bij gebrek aan akkoord, bij de vereffening-rechter moet aanbrengen (1). (1) Zie concl. OM.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Deelgenoten - Aan de notaris-vereffenaar gevraagde onderzoeksmaatregel - Geen passende reactie

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Deelgenoten - Aan de notaris-vereffenaar gevraagde onderzoeksmaatregel - Geen passende reactie

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Deelgenoten - Aan de notaris-vereffenaar gevraagde onderzoeksmaatregel - Geen passende reactie

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling kunnen in de regel enkel in het raam van de gerechtelijke vereffening-verdeling worden aangebracht en kunnen enkel door de notaris-vereffenaar door de neerlegging van een proces-verbaal van bezwaren bij de vereffening-rechter worden aanhangig gemaakt, zodat deelgenoten, in de regel, geen geschillen met betrekking tot de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling rechtstreeks bij de vereffening-rechter kunnen aanhangig maken (1). (1) Zie concl. OM.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot

Les indivisaires qui souhaitent que soit ordonnée une mesure d'instruction, telle une production de pièces, sont tenus d'adresser une demande en ce sens au notaire-liquidateur et ce n'est que lorsque le notaire-liquidateur traite tardivement cette demande ou n'y donne pas une suite adéquate que les indivisaires peuvent, en vertu de l'article 19, alinéa 3, du Code judiciaire, saisir directement le juge de la liquidation ; ils peuvent, en outre, exprimer des contredits à l'égard des opérations notariales que le notaire-liquidateur doit, à défaut d'accord, porter devant le juge de la liquidation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Indivisaires - Demande de mesure d'instruction adressée au notaire-liquidateur - Absence de réaction adéquate

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire
- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

NOTAIRE - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Indivisaires - Demande de mesure d'instruction adressée au notaire-liquidateur - Absence de réaction adéquate

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire
- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

PARTAGE - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Indivisaires - Demande de mesure d'instruction adressée au notaire-liquidateur - Absence de réaction adéquate

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire
- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

Les contestations ayant trait aux opérations notariales de liquidation-partage ne peuvent, en règle, être soulevées que dans le cadre de la liquidation-partage judiciaire et être portées devant le juge de la liquidation que par le notaire-liquidateur par le dépôt d'un procès-verbal de contredits, de sorte que les indivisaires ne peuvent, en règle, saisir directement le juge de la liquidation de contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens - Liquidation-partage - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la

vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffeningsrechter - Modaliteiten

- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffeningsrechter - Modaliteiten

- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffeningsrechter - Modaliteiten - Vereffening-verdeling

- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

liquidation - Modalités

- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

NOTAIRE - Liquidation-partage - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités

- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

PARTAGE - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités - Liquidation-partage

- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

C.20.0198.F

29 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220429.1F.4](#)

AC nr. 305

De in artikel 100, eerste lid, 1°, Wet Rijkscomptabiliteit bepaalde verjaringstermijn van vijf jaar waarmee het slachtoffer van door een overheid veroorzaakte schade rekening dient te houden wanneer het van die overheid een schadevergoeding wenst te vorderen, gaat niet enkel niet in wanneer de schade of de identiteit van de voor die schade aansprakelijke persoon pas na het verstrijken van de verjaringstermijn van vijf jaar kan worden vastgesteld.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Benadeelde - Schade - Aansprakelijke - Overheid

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Benadeelde - Schade - Aansprakelijke - Overheid

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

Le point de départ du délai de prescription de cinq ans, visée par l'article 100, alinéa 1er, 1°, des Lois sur la comptabilité de l'État, coordonnées le 17 juillet 1991, dont la victime d'un dommage causé par une autorité publique doit tenir compte lorsqu'elle entend réclamer une indemnisation à cette autorité, n'est pas uniquement non applicable lorsque le préjudice ou l'identité du responsable ne peut être établi que postérieurement à l'expiration du délai de prescription quinquennal.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Personne lésée - Dommage - Responsable - Autorité publique

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Personne lésée - Dommage - Responsable - Autorité publique

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

Wanneer voor het Hof de vraag rijst of artikel 100, eerste lid, 1°, Wet Rijkscomptabiliteit, de artikelen 10, 11 en 16 Grondwet schendt in zoverre dit het aanvangspunt van de vijfjarige verjaring van een rechtsvordering tot vergoeding van schade op grond van een buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid vaststelt op één januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan, wanneer de benadeelde kennis heeft van de schade en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon vóór het verstrijken van de vijfjarige termijn, terwijl, volgens artikel 2262bis, § 1, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, alle rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid verjaren door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

Lorsque devant la Cour se pose la question de savoir si l'article 100, alinéa 1er, 1°, des lois sur la comptabilité de l'État, coordonnées le 17 juillet 1991, en ce qu'il fixe le point de départ de la prescription quinquennale d'une action en réparation d'un dommage fondée sur une responsabilité extracontractuelle des pouvoirs publics au premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née, lorsque la personne lésée a connaissance du dommage et de l'identité de la personne responsable avant l'expiration du délai quinquennal, alors que, suivant l'article 2262bis, § 1er, alinéa 2, de l'ancien Code civil, toute action en réparation d'un dommage fondée sur une responsabilité extracontractuelle se prescrit par cinq ans à partir du jour qui suit celui où la personne lésée a eu connaissance du dommage et de l'identité de la personne responsable viole les articles 10, 11 et 16 de la Constitution, la Cour pose une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Verjaring - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Verjaring - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Verjaring - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Prescription - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Prescription - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Prescription - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés

van de aansprakelijke vaststonden

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Verjaring - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden*
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Verjaring - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden*
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Verjaring - Aanvang - Buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid - Termijn van vijf jaar - Kennis van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke vóór het verstrijken van de termijn - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan - Eén januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke vaststonden*
- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Prescription - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés*
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Prescription - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés*
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
- QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Prescription - Point de départ - Responsabilité extracontractuelle à charge des pouvoirs publics - Délai de cinq ans - Connaissance du dommage et de l'identité du responsable avant l'expiration du délai - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle la créance est née - Premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le préjudice et l'identité du responsable ont pu être constatés*
- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour

januari 1989

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

C.20.0217.F

19 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220919.3F.6](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade veronderstelt dat zonder de fout de schade zich niet had voorgedaan zoals ze zich heeft voorgedaan; de rechter stelt op onaantastbare wijze de feiten vast waaruit hij het al dan niet bestaan van een oorzakelijk verband tussen fout en schade afleidt; het Hof van Cassatie gaat na of de rechter die beslissing naar recht heeft kunnen afleiden uit zijn vaststellingen.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband tussen fout en schade - Toezicht door het Hof van Cassatie

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

L'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est produit; le juge constate souverainement les faits d'où il déduit l'existence ou l'inexistence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage; la Cour de cassation contrôle si, de ses constatations, le juge a pu légalement déduire cette décision.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité entre la faute et le dommage - Contrôle de la Cour de cassation

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.20.0236.F

4 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220204.1F.6](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 1385 Oud Burgerlijk Wetboek is de eigenaar van een dier of, terwijl hij het in gebruik heeft, degene die zich ervan bedient, aansprakelijk voor de schade die door het dier is veroorzaakt, hetzij het onder zijn bewaring stond, dan wel verdwaald of ontsnapt was; die bepaling impliceert dat de bewaarder van het dier ten tijde van het schadelijke feit niet alleen het meesterschap erover had, maar ook een niet-ondergeschikt recht van leiding en toezicht, zonder medewerking van de eigenaar, alsmede van gebruik, zoals de eigenaar.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Dieren - Bewaarder van het dier - Meesterschap - Recht van leiding en toezicht - Gebruiksrecht

- Art. 1385 Oud Burgerlijk Wetboek

Aux termes de l'article 1385 de l'ancien Code civil, le propriétaire d'un animal, ou celui qui s'en sert, pendant qu'il est à son usage, est responsable du dommage que l'animal a causé, soit que l'animal fût sous sa garde, soit qu'il fût égaré ou échappé ; cette disposition implique qu'au moment du fait dommageable, le gardien de l'animal ait la maîtrise de celui-ci, comportant un pouvoir de direction et de surveillance, non subordonné, sans intervention du propriétaire, et un pouvoir d'usage égal à celui du propriétaire.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Animaux - Gardien de l'animal - Maîtrise - Pouvoir de direction et de surveillance - Pouvoir d'usage

- Art. 1385 Ancien Code civil

De executierechter moet de buitenlandse beslissing, gewezen in het kader van een rechtsmiddel, waaruit het al dan niet bindend karakter van de arbitrale uitspraak blijkt, als rechtsfeit in aanmerking nemen, zonder dat die beslissing voorafgaand erkend of ten uitvoer moet worden gelegd volgens de procedure van de artikelen 3 en 4 Verdrag van New York (1). (1) Zie concl. OM.

ARBITRAGE - Vordering tot tenuitvoerlegging van een finale arbitrale uitspraak - Verdrag van New York - Taak van de executierechter

- Art. 5.1, e) Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan te New York op 10 juni 1958

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Vordering tot tenuitvoerlegging van een finale arbitrale uitspraak - Taak van de executierechter

- Art. 5.1, e) Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan te New York op 10 juni 1958

VORDERING IN RECHTE - Vordering tot tenuitvoerlegging van een finale arbitrale uitspraak - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Taak van de executierechter

- Art. 5.1, e) Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan te New York op 10 juni 1958

De vraag of tegen een arbitrale uitspraak een rechtsmiddel tot wijziging ervan kan worden aangewend en welke gevolgen een beslissing, gewezen in het kader van zulk rechtsmiddel voor het bindend karakter van de arbitrale uitspraak heeft, moet worden opgelost met inachtneming, achtereenvolgens en het ene bij ontstentenis van het andere, van de arbitrageovereenkomst, van de wet die zij daartoe aanwijst en, ten slotte, van de wet van het land waar de uitspraak is gedaan (1). (1) Zie concl. OM.

ARBITRAGE - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Arbitrale uitspraak - Rechtsmiddel - Gevolgen - Taak van de executierechter

- Art. 5.1, e) Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan te New York op 10 juni 1958

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Verdrag van New York -

Le juge de l'exécution doit prendre en considération, au titre de fait juridique, la décision étrangère rendue dans le cadre d'un recours d'où ressort le caractère obligatoire ou non de la sentence arbitrale, sans que cette décision doive être préalablement reconnue ou exécutée selon la procédure prévue aux articles 3 et 4 de la Convention de New York (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ARBITRAGE - Demande d'exequatur d'une sentence arbitrale finale - Convention de New York - Mission du juge de l'exécution

- Art. 5.1, e) Convention pour la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères, signées à New York le 10 juin 1958

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Demande d'exequatur d'une sentence arbitrale finale - Mission du juge de l'exécution

- Art. 5.1, e) Convention pour la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères, signées à New York le 10 juin 1958

DEMANDE EN JUSTICE - Demande d'exequatur d'une sentence arbitrale finale - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Mission du juge de l'exécution

- Art. 5.1, e) Convention pour la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères, signées à New York le 10 juin 1958

La question de savoir si une sentence arbitrale peut faire l'objet d'un recours tendant à sa réformation et quel est l'effet d'une décision rendue à la suite d'un tel recours sur le caractère obligatoire de la sentence arbitrale doit être résolue en ayant égard, successivement et l'une à défaut de l'autre, à la convention d'arbitrage, à la loi qu'elle désigne à cette fin et, enfin, à la loi du pays dans lequel la sentence a été rendue (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ARBITRAGE - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Sentence arbitrale - Voie de recours - Conséquences - Mission du juge de l'exécution

- Art. 5.1, e) Convention pour la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères, signées à New York le 10 juin 1958

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: -

Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Arbitrale uitspraak - Rechtsmiddel - Gevolgen - Taak van de executierechter

- Art. 5.1, e) Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan te New York op 10 juni 1958

Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Sentence arbitrale - Voie de recours - Conséquences - Mission du juge de l'exécution

- Art. 5.1, e) Convention pour la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères, signées à New York le 10 juin 1958

Hoewel krachtens artikel 5.1, e), Verdrag van New York de vernietiging en de schorsing van de arbitrale uitspraak tot de bevoegdheid behoren van de bevoegde autoriteiten van het land waar of krachtens welk recht zij werd gewezen, volgt uit haar bewoordingen niet dat het bindend karakter van de uitspraak alleen volgens de wet van het land waar zij werd gewezen kan worden beoordeeld.

ARBITRAGE - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Arbitrale uitspraak - Bindend karakter - Beoordeling

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Arbitrale uitspraak - Bindend karakter - Beoordeling

Si, en vertu de l'article 5.1, e), de la Convention de New York, l'annulation et la suspension de la sentence arbitrale ressortissent à la compétence des autorités compétentes du pays dans lequel, ou d'après la loi duquel, elle a été rendue, il ne résulte pas de son libellé que le caractère obligatoire de la sentence ne puisse être apprécié qu'au regard de la loi du pays dans lequel elle a été rendue.

ARBITRAGE - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Sentence arbitrale - Caractère obligatoire - Appréciation

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Sentence arbitrale - Caractère obligatoire - Appréciation

Uit het opzet van artikel 5.1, e), Verdrag van New York volgt dat de arbitrale uitspraak bindend is voor de partijen, in de zin van die bepaling, zodra daartegen geen rechtsmiddel tot wijziging ervan kan worden ingesteld.

ARBITRAGE - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Arbitrale uitspraak - Bindend voor partijen

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Verdrag van New York - Artikel 5.1, e) Verdrag van New York - Arbitrale uitspraak - Bindend voor partijen

Il suit de l'objectif de l'article 5.1, e), de la Convention de New York que la sentence arbitrale est obligatoire pour les parties, au sens de cette disposition, dès lors qu'elle ne peut faire l'objet d'un recours tendant à sa réformation.

ARBITRAGE - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Sentence arbitrale - Caractère obligatoire pour les parties

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention de New York - Convention de New York, article 5.1, e) - Sentence arbitrale - Caractère obligatoire pour les parties

C.20.0251.F

11 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220211.1F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer het Instituut, op basis van de voorwaarden van de wet van 13 juni 2005 en van het koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot uitvoering ervan, het bedrag van het door de operator verschuldigde jaarlijks recht bepaalt, neemt dat Instituut een beslissing die voor de operator bindende rechtsgevolgen heeft die zijn belangen kunnen schaden.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Aan een operator verleende vergunning om een mobiel telecommunicatienetwerk te exploiteren - Vordering van het BIPT tot betaling van een recht - Omschrijving

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet 13 juni 2005 betreffende de

4/05/2026

Lorsque l'Institut fixe, sur la base des conditions de la loi du 13 juin 2005 et de son arrêté royal d'exécution du 18 janvier 2001, le montant de la redevance annuelle due par l'opérateur, il prend une décision produisant des effets juridiques obligatoires à l'égard de cet opérateur de nature à affecter ses intérêts.

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Autorisation d'exploitation d'un réseau de télécommunications mobiles donnée à un opérateur - Demande de l'IBPT de paiement d'une redevance - Qualification

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 13 juin 2005 relative aux

P. 40/982

elektronische communicatie

- Art. 14, § 1 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector
- Artt. 13, § 1, en 24, § 1 KB 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie

TELEGRAAF EN TELEFOON - Aan een operator verleende vergunning om een mobiel telecommunicatienetwerk te exploiteren - Vordering van het BIPT tot betaling van een recht - Omschrijving

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie
- Art. 14, § 1 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector
- Artt. 13, § 1, en 24, § 1 KB 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie

communications électroniques

- Art. 14, § 1er L. du 17 janvier 2003
- Art. 13, § 1er, et 24, § 1er A.R. du 18 janvier 2001

TELEGRAPHES ET TELEPHONES - Autorisation d'exploitation d'un réseau de télécommunications mobiles donnée à un opérateur - Demande de l'IBPT de paiement d'une redevance - Qualification

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques
- Art. 14, § 1er L. du 17 janvier 2003
- Art. 13, § 1er, et 24, § 1er A.R. du 18 janvier 2001

Hoewel het Hof bevoegd is om een foutieve reden van de bestreden beslissing te vervangen door een rechtsgrond waarmee die beslissing naar recht wordt verantwoord, kan het niet, zonder zijn bevoegdheid te buiten te gaan, die beslissing zelf wijzigen (1). (1) Cass. 11 april 2014, AR C.12.0242.F, AC 2014, nr. 285 ; Cass. 2 oktober 2008, AR C.07.0104.F, AC 2008, nr. 520.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Vervanging van een reden - Bevoegdheid van het Hof

S'il est en son pouvoir de substituer à un motif erroné de la décision attaquée un motif de droit par lequel cette décision se trouve légalement justifiée, la Cour ne saurait en revanche, sans excéder ses pouvoirs, modifier cette décision elle-même (1). (1) Cass. 11 avril 2014, RG C.12.0242.F, Pas. 2014, n° 285 ; Cass. 2 octobre 2008, RG C.07.0104.F, Pas. 2008, n° 520.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Substitution d'un motif - Pouvoir de la Cour

C.20.0291.F

18 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220318.1F.8](#)

AC nr. ...

Het voorwerp van een verbintenis is niet geoorloofd wanneer die verbintenis strekt tot het behoud van een toestand die in strijd is met de openbare orde of tot het verkrijgen van een onrechtmatig voordeel.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Ongeoorloofd voorwerp

- Art. 2 en 1128 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 91 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

L'objet d'une obligation est illicite lorsqu'elle tend au maintien d'une situation contraire à l'ordre public ou à l'obtention d'un avantage illicite.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Objet illicite

- Art. 2 et 1128 Ancien Code civil
- Art. 91 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Een verzekeringsovereenkomst die de aansprakelijkheid dekt van de verzekerde die een gereglementeerde activiteit uitoefent zonder te voldoen aan de toegangsvoorwaarden van die activiteit, heeft slechts een ongeoorloofd voorwerp wanneer de dekking van dat risico strekt tot het behoud van een toestand die in strijd is met de openbare orde of tot het verkrijgen van een onrechtmatig voordeel.

VERZEKERING - Landverzekering - Uitoefening van een gereglementeerde activiteit - Niet-ervulling van de toegangsvoorwaarden - Ongeoorloofd voorwerp

- Art. 2 en 1128 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 91 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Un contrat d'assurance couvrant la responsabilité de l'assuré qui exerce une activité règlementée sans satisfaire aux conditions d'accès à celle-ci n'a un objet illicite que si la couverture tend au maintien d'une situation contraire à l'ordre public ou à l'obtention d'un avantage illicite.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Exercice d'une activité règlementée - Défaut de conditions d'accès - Objet illicite

- Art. 2 et 1128 Ancien Code civil
- Art. 91 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.20.0345.F

24 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220624.1F.3](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 769, tweede lid, en 771 Gerechtelijk Wetboek volgt dat de rechter elk stuk uit het debat moet weren dat na sluiting van het debat of buiten de vastgestelde termijn werd neergelegd; noch artikel 6.1 EVRM noch het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging verplichten de rechter om de partijen vooraf te vragen over die verwerping tegenspraak te voeren.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Stuk neergelegd na het sluiten van het debat - Verwerping

- Artt. 769, tweede lid, en 771 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il suit des articles 769, al. 2, et 771 du Code judiciaire que le juge est tenu de rejeter du délibéré toute pièce déposée après la clôture des débats ou en dehors du délai fixé; ni l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense n'imposent au juge d'inviter préalablement les parties à s'expliquer sur ce rejet.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Pièce déposée après la clôture des débats - Rejet

- Art. 769, al. 2, et 771 Code judiciaire
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.20.0368.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.6](#)

AC nr. ...

De rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep moet, in geval geldelijk waardeerbare vorderingen voorliggen, worden bepaald gelet op de waarde of de geldelijke inzet van het hoger beroep, zoals die blijkt uit de beroepsakte dan wel de laatste appelconclusie (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Rechtspleging in hoger beroep - Geldelijk waardeerbare vorderingen - Rechtsplegingsvergoeding - Wijze van berekening

4/05/2026

En présence d'actions évaluables en argent, l'indemnité de procédure en degré d'appel doit être déterminée en tenant compte de la valeur ou de l'enjeu pécuniaire de l'appel tel qu'il ressort de l'acte d'appel ou des dernières conclusions d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Procédure en degré d'appel - Demandes évaluables en argent - Indemnité de procédure - Mode de calcul

P. 42/982

- Art. 1022, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid

- Art. 1022, al. 1er Code judiciaire
- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007

Wanneer voor zowel de verrijking als de correlatieve verarming iedere rechtsgrond ontbreekt kan een vermogensverschuiving ongedaan worden gemaakt, waarbij de verrijking een daadwerkelijke baattrekking veronderstelt en dus ieder voordeel is waardeerbaar in geld dat kan bestaan ofwel in een vermogensaanwas, ofwel in een bevrijding of vermindering van een bepaalde verplichting (1). (1) Zie concl. OM.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Verbod van ongerechtvaardigde verrijking - Verrijking

Lorsqu'aucun fondement juridique ne justifie tant l'enrichissement que l'appauvrissement corrélatif, un transfert de patrimoine peut être annulé, l'enrichissement supposant le bénéfice effectif d'un avantage et étant tout avantage évaluable en argent qui peut consister soit en un accroissement de patrimoine, soit en une libération ou une diminution d'une obligation déterminée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Interdiction de l'enrichissement sans cause - Enrichissement

C.20.0373.N

10 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220210.1N.5](#)

AC nr. ...

Uit het algemeen rechtsbeginsel van de autonomie van de procespartijen of het beschikkingsbeginsel volgt dat de rechter niet kan oordelen over de restitutie van een prestatie na vernietiging of ontbinding van een overeenkomst wanneer geen vordering tot restitutie werd ingesteld; de rechter heeft evenwel de mogelijkheid om de partijen uit te nodigen standpunt in te nemen over de restitutie en in voorkomend geval een vordering in dat verband te stellen (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Autonomie van de procespartijen - Beschikkingsbeginsel - Ontbinding van een wederkerige overeenkomst - Geen vordering tot restitutie - Taak van de rechter

VORDERING IN RECHTE - Autonomie van de procespartijen - Beschikkingsbeginsel - Ontbinding van een wederkerige overeenkomst - Geen vordering tot restitutie

Il suit du principe général du droit de l'autonomie des parties au procès ou du principe dispositif que le juge ne peut statuer sur la restitution d'une prestation après l'annulation ou la résolution d'une convention lorsqu'il n'a pas été formé de demande en restitution ; le juge a toutefois la possibilité d'inviter les parties à prendre position sur la restitution et, le cas échéant, d'introduire une demande à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Autonomie des parties au procès - Principe dispositif - Résolution d'un contrat synallagmatique - Absence de demande en restitution - Mission du juge

DEMANDE EN JUSTICE - Autonomie des parties au procès - Principe dispositif - Résolution d'un contrat synallagmatique - Absence de demande en restitution

C.20.0385.N

10 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220210.1N.8](#)

AC nr. ...

De sommen, renten of waarden waarvan sprake in artikel 2.7.1.0.6, § 1, eerste en tweede lid VCF, worden geacht als legaat te zijn verkregen en worden zodoende aan de erfbelasting onderworpen in de mate de begunstiging aan de hand van een beding ten gunste van een derde van de erflater uitgaat; indien de begunstiging uitgaat van twee erfslaters zijn de sommen, renten of waarden als fictief legaat uitgaande van elk van de erfslaters belastbaar in de mate de begunstiging uitgaat van elke erflater.

BELASTING - Erfbelasting - Sommen, renten of waarden geacht als legaat te zijn verkregen - Begunstiging door twee erfslaters aan de hand van een beding ten gunste van een derde - Fictief legaat - Gevolg voor de belastbaarheid

- Art. 2.7.1.0.6, § 1, eerste en tweede lid Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Les sommes, rentes ou valeurs visées à l'article 2.7.1.0.6, § 1er, alinéas 1er et 2, du Code flamand de la fiscalité sont considérées comme recueillies à titre de legs et sont donc soumises aux droits de succession dans la mesure où l'attribution bénéficiaire émane du défunt au moyen d'une stipulation au profit d'un tiers ; si l'attribution bénéficiaire émane de deux testateurs, les sommes, rentes ou valeurs sont imposables au titre de legs fictif émanant de chacun des testateurs dans la mesure où l'attribution bénéficiaire émane de chacun d'eux.

IMPOT - Droits de succession - Sommes, rentes ou valeurs considérées comme recueillies à titre de legs - Attribution bénéficiaire émanant de deux testateurs au moyen d'une stipulation au profit d'un tiers - Legs fictif - Conséquence pour l'imposabilité

- Art. 2.7.1.0.6, § 1er, al. 1er et 2 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

C.20.0403.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.7](#)

AC nr. ...

De rechter in hoger beroep die een onderzoeksmaatregel bevestigt en daarbij een geschilpunt dat niet de grondslag vormt van de onderzoeksmaatregel anders beoordeelt dan de eerste rechter, dient toepassing te maken van artikel 1068, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek en de zaak, in zoverre de beoordeling ervan afhankelijk is van het resultaat van de onderzoeksmaatregel, te verwijzen naar de eerste rechter (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Rechter in hoger beroep - Bevestiging van een onderzoeksmaatregel - Beoordeling van een geschilpunt dat niet de grondslag vormt van de onderzoeksmaatregel

- Art. 1068, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge d'appel, qui confirme une mesure d'instruction, mais apprécie différemment un point litigieux ne constituant pas le fondement de la mesure d'instruction, est tenu de faire application de l'article 1068, alinéa 2, du Code judiciaire et de renvoyer la cause au premier juge, dans la mesure où l'appréciation de celle-ci dépend du résultat de la mesure d'instruction (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Juge d'appel - Confirmation d'une mesure d'instruction - Appréciation d'une question litigieuse ne constituant pas le fondement de la mesure d'instruction

- Art. 1068, al. 2 Code judiciaire

Wanneer een handgift is gebeurd als voorschot op erfdeel, kan de latere verklaring dat de gift bij vooruitmaking of buiten erfdeel wordt gemaakt vormvrij gebeuren; dit is dat zij mag maar niet noodzakelijk moet gebeuren in de vorm van een beschikking onder de levenden, zijnde bij notariële akte, of een beschikking bij testament (1). (1) Zie concl. OM.

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Handgift als voorschot op
4/05/2026

Lorsqu'il y a eu un don manuel à titre d'avancement d'hoirie, la déclaration postérieure que le don est fait par préciput ou hors part peut être faite sans aucune forme ; c'est-à-dire qu'elle peut mais ne doit pas nécessairement adopter la forme d'une disposition entre vifs, à savoir par acte notarié ou disposition testamentaire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DONATIONS ET TESTAMENTS - Don manuel à titre d'avancement

erfdeel - Latere verklaring van gift bij vooruitmaking of buiten
erfdeel - Vorm

- Artt. 919 en 931 Oud Burgerlijk Wetboek

d'hoirie - Déclaration postérieure du don fait par préciput ou hors
part - Forme

- Art. 919 et 931 Ancien Code civil

C.20.0448.F

17 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220617.1F.3](#)

AC nr. ...

Door de Koning te belasten met het aanvullen van de door hemzelf opgemaakte lijst van gewichtige feiten eigen aan de persoon, heeft de wetgever gewild dat die lijst en de lijst die door de Koning zou worden opmaakt, de limitatieve opsomming zouden vormen van de enige gewichtige feiten eigen aan de persoon die als motivering kunnen dienen voor het negatief advies van de procureur des Konings inzake de verkrijging van de Belgische nationaliteit door de persoon die de verklaring aflegt.

NATIONALITEIT - Verrijking van de Belgische nationaliteit - Procureur des Konings - Negatief advies - Gewichtige feiten eigen aan de persoon - Lijst aangevuld bij besluit vastgesteld na overleg in de ministerraad - Beperkende opsomming

- Artt. 1, § 2, eerste lid, 4°, tweede lid, en 15, § 3, eerste lid Wetboek van de Belgische nationaliteit

En confiant au Roi le soin de compléter la liste de faits personnels graves qu'il avait lui-même élaborée, le législateur a entendu que cette liste et celle que dresserait le Roi forment l'énumération limitative des seuls faits personnels graves pouvant motiver l'avis négatif du procureur du Roi sur l'acquisition de la nationalité belge par le déclarant.

NATIONALITE - Acquisition de la nationalité belge - Procureur du Roi - Avis négatif - Faits personnels graves - Liste complétée par arrêté délibéré en conseil des Ministres - Énumération limitative

- Art. 1er, § 2, al. 1er, 4°, al. 2, et 15, § 3, al. 1er Code de la nationalité belge

C.20.0461.F

27 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220527.1F.6](#)

AC nr. ...

Wanneer, in geval van schade die wordt berokkend door de samenlopende fouten van een derde en de aangestelde van de getroffene, de fout van de aangestelde opzettelijk is terwijl de fout van de derde bestaat in een onvoorzichtigheid of nalatigheid, wordt dat recht van de aansteller niet aangetast door het algemeen rechtsbeginsel 'fraus omnia corrumpit', dat verbiedt om bedrog of oneerlijkheid aan te wenden om schade te berokkenen of winst te behalen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr.380.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Meesters - Aangestelden - Door de aansteller geleden schade - Samenlopende fouten van de aangestelde en een derde - Opzettelijke fout van de aangestelde - Onvoorzichtigheid of nalatigheid van de derde - Recht van de aansteller - "Fraus omnia corrumpit"

- Artt. 1382, 1383 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Fraus omnia corrumpit" - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Herstelplicht

En cas de dommage causé par les fautes concurrentes d'un tiers et du préposé de la victime, lorsque la faute du préposé est intentionnelle tandis que celle du tiers consiste en une imprudence ou une négligence, le principe général du droit *Fraus omnia corrumpit*, qui prohibe toute tromperie ou déloyauté dans le but de nuire ou de réaliser un gain, n'affecte pas ce droit du commettant (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Maîtres. préposés - Dommage subi par le commettant - Fautes concurrentes du préposé et d'un tiers - Faute intentionnelle du préposé - Imprudence ou négligence du tiers - Droit du commettant - "Fraus omnia corrumpit"

- Art. 1382, 1383 et 1384, al. 3 Ancien Code civil

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Fraus omnia corrumpit" - Responsabilité hors contrat - Obligation de

Meesters. Aangestelden - Door de aansteller geleden schade - Samenlopende fouten van de aangestelde en een derde - Opzettelijke fout van de aangestelde - Onvoorzichtigheid of nalatigheid van de derde - Recht van de aansteller - "Fraus omnia corrumpit"

- Artt. 1382, 1383 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

réparer - Maîtres. Préposés - Dommage subi par le commettant - Fautes concurrentes du préposé et d'un tiers - Faute intentionnelle du préposé - Imprudence ou négligence du tiers - Droit du commettant - "Fraus omnia corrumpit"

- Art. 1382, 1383 et 1384, al. 3 Ancien Code civil

Artikel 1384, derde lid, Oud Burgerlijk Wetboek, waarvan de toepassing veronderstelt dat er aan een derde schade wordt berokkend, ontzegt de aansteller die door de samenlopende fouten van zijn aangestelde en een derde schade heeft geleden, het recht niet om, op grond van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek, van die derde de vergoeding van zijn schade te vorderen tot beloop van diens aandeel in de schade (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr.380

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Meesters - Aangestelden - Door de aansteller geleden schade - Samenlopende fouten van de aangestelde en een derde - Verhaal van de schade op de derde - Recht van de aansteller

- Artt. 1382, 1383 en 1384, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 1384, alinéa 3, de l'ancien Code civil, dont l'application suppose qu'un dommage soit causé à un tiers, ne prive pas le commettant victime d'un dommage causé par les fautes concurrentes de son préposé et d'un tiers du droit, qu'il puise dans les articles 1382 et 1383 du même code, de réclamer à ce tiers la réparation de son dommage jusqu'à concurrence de la part qui incombe à celui-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Maîtres. préposés - Dommage subi par le commettant - Fautes concurrentes du préposé et d'un tiers - Réclamation du dommage au tiers - Droit du commettant

- Art. 1382, 1383 et 1384, al. 3 Ancien Code civil

C.20.0470.N

23 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220623.1N.4](#)

AC nr. ...

Diegene die ingevolge de fout van een derde op vrijwillige basis prestaties verricht is gerechtigd op schadevergoeding voor zover hij hierdoor schade lijdt, hetgeen onder meer het geval is wanneer deze prestaties op redelijke gronden worden verricht ten behoeve van het slachtoffer teneinde bij deze de schadelijke gevolgen van de door de derde begane fout te lenigen en wanneer het niet in de bedoeling van de verstrekker van de prestaties ligt om de last ervan definitief voor zijn rekening te nemen (1). (1) Cass. 4 maart 2002, AR C.01.0284.N, AC 2002, nr. 154.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Vrijwillig verrichte prestaties - Schade

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

ZAAKWAARNEMING - Vrijwillig verrichte prestaties - Schade

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Celui qui effectue des prestations sur une base volontaire à la suite de la faute d'un tiers a droit à des dommages et intérêts dans la mesure où il subit ainsi un dommage, ce qui est notamment le cas lorsque ces prestations sont effectuées pour des motifs raisonnables en faveur de la victime, afin d'atténuer chez celle-ci les conséquences dommageables de la faute commise par le tiers et lorsqu'il n'est pas dans l'intention de la personne qui effectue les prestations d'assumer définitivement ces frais (1). (1) Cass. 4 mars 2002, RG C.01.0284.N, Pas. 2002, n° 154.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Prestations sur base volontaire - Dommage

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

GESTION D'AFFAIRES - Prestations sur base volontaire - Dommage

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Hoewel de korte termijn waarbinnen de vordering op grond van koopvernietigende gebreken van de verkoper tegen diegene van wie hij de zaak heeft gekocht moet worden ingesteld, in beginsel begint te lopen vanaf het ogenblik waarop de verkoper kennis had of behoorde te hebben van het gebrek, begint, wanneer het gebrek pas aan het licht komt nadat het goed werd doorverkocht, de korte termijn eerst te lopen vanaf het tijdstip waarop de verkoper zelf door zijn koper in rechte wordt aangesproken (1). (1) Cass. 27 mei 2011, AR C.10.0178.N, AC 2011, nr. 357; Cass. 25 juni 2010, AR C.09.0085.F, AC 2010, nr. 463; Cass. 29 januari 2004, AR C.01.0491.N, AC 2004, nr. 52.

KOOP - Koopvernietigende gebreken - Rechtsvordering van de verkoper tegen diegene van wie hij de zaak heeft gekocht - Korte termijn - Aanvang

- Art. 1648 Oud Burgerlijk Wetboek

Bien que le bref délai dans lequel l'action résultant des vices rédhibitoires doit être intentée par le vendeur contre celui qui lui a vendu la chose prend cours, en principe, à partir du moment où le vendeur a eu ou doit avoir eu connaissance du vice, ce bref délai ne commence à courir, lorsque le vice ne se révèle qu'après la revente de la chose, qu'à partir du moment où le vendeur est lui-même poursuivi par son acquéreur (1). (1) Cass. 27 mai 2011, RG C.10.0178.N, Pas. 2011, nr.357 ; Cass. 25 juin 2010, RG C.09.0085.F, Pas. 2010, n° 463 ; Cass. 29 janvier 2004, RG C.01.0491.N, Pas. 2004, n° 52.

VENTE - Vices rédhibitoires - Action du vendeur contre celui qui lui a vendu la chose - Bref délai - Point de départ

- Art. 1648 Ancien Code civil

Wanneer een contractspartij in de aan het sluiten van een overeenkomst voorafgaande fase een fout begaat, is zij overeenkomstig de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk wetboek verplicht de hierdoor aan een derde veroorzaakte schade te vergoeden.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Contractspartij - Fout in de precontractuele fase

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'une partie contractante commet une faute dans la phase préalable à la conclusion du contrat, elle est tenue, conformément aux articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil, de réparer le dommage ainsi causé à un tiers.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Partie contractante - Faute commise dans la phase précontractuelle

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.20.0530.N

19 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221219.3N.5](#)

AC nr. ...

Aan een herziening met terugwerkende kracht doet niet af het enkele gegeven dat de onderhoudsgerechtigde ouder de vordering tot herziening van de onderhoudsbijdrage niet onmiddellijk na het ontstaan van de voormelde nieuwe omstandigheden heeft ingesteld, dan wel de daartoe ingestelde vordering niet heeft benaarstigd.

LEVENSONDERHOUD - Familierechter - Kinderalimentatie - Ouders - Nieuwe omstandigheden - Herziening - Terugwerkende kracht - Tijdstip vordering

- Artt. 203, § 1, en 203bis, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1288, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Le seul fait que le parent créancier d'aliments n'ait pas formé la demande en révision de la contribution alimentaire immédiatement après la survenance de circonstances nouvelles ou n'ait pas exercé l'action à cette fin est sans incidence sur une révision avec effet rétroactif.

ALIMENTS - Juge de la famille - Contribution alimentaire dans l'intérêt de l'enfant - Parents - Circonstances nouvelles - Révision - Effet rétroactif - Date de la demande

- Art. 203, § 1, et 203bis, § 2 Ancien Code civil

- Art. 1288, al. 1er, 3°, et al. 2 Code judiciaire

Elk van de ouders kan van de andere ouder diens bijdrage in de bij artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek bepaalde verplichting vorderen met, in de regel, terugwerkende kracht tot het ogenblik waarop nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen; de bevoegde rechter kan de vastgestelde bijdrage in de regel met dezelfde terugwerkende kracht herzien.

LEVENSONDERHOUD - Familierechter - Kinderalimentatie - Ouders - Nieuwe omstandigheden - Herziening - Terugwerkende kracht

- Artt. 203, § 1, en 203bis, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1288, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Chacun des parents peut réclamer à l'autre sa contribution à l'obligation prévue à l'article 203, § 1er, de l'ancien Code civil avec, en règle, effet rétroactif jusqu'au moment où des circonstances nouvelles indépendantes de la volonté des parties ont sensiblement modifié leur situation ou celle de leurs enfants ; le juge compétent peut, en principe, réviser la contribution fixée avec le même effet rétroactif.

ALIMENTS - Juge de la famille - Contribution alimentaire dans l'intérêt de l'enfant - Parents - Circonstances nouvelles - Révision - Effet rétroactif

- Art. 203, § 1, et 203bis, § 2 Ancien Code civil
- Art. 1288, al. 1er, 3°, et al. 2 Code judiciaire

C.20.0542.F

4 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220204.1F.2](#)

AC nr. ...

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk niemand zich zonder oorzaak ten koste van een ander mag verrijken, moet degene aan wie de verrijking ten goede komt, aan de verarmde het laagste van de twee bedragen van de verrijking en van de verarming teruggeven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 98.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Teruggave aan de verarmde - Waarde - Bepaling

En vertu du principe général du droit suivant lequel nul ne peut s'enrichir sans cause aux dépens d'autrui, celui qui bénéficie de l'enrichissement doit restituer à l'appauvri la moindre des deux valeurs de l'enrichissement et de l'appauvrissement (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Restitution à l'appauvri - Valeur - Détermination

C.20.0580.F

24 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221024.3F.3](#)

AC nr. ...

De feitenrechter beoordeelt in feite het bestaan van het gebrek van de zaak, voor zover hij het wettelijk begrip "gebrek" niet miskent (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 671.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak - Toezicht door het Hof van Cassatie

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge apprécie en fait l'existence d'un vice de la chose, pour autant qu'il ne viole pas la notion légale de vice (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose - Contrôle par la Cour de cassation

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

Een zaak is gebrekkig wanneer ze een abnormaal kenmerk vertoont waardoor ze in bepaalde omstandigheden schade kan veroorzaken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 671.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Une chose est affectée d'un vice lorsqu'elle présente une caractéristique anormale qui la rend, en certaines circonstances, susceptible de causer un dommage (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

C.20.0587.N

12 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220512.1N.4](#)

AC nr. ...

De in artikel 75 Wet Verzekeringen bedoelde schadebeperkingsverplichting geldt enkel voor de vergoedingsgerechtigde verzekerde (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Meesters - Aangestelden - Schadegeval - Aangestelde - Schadebeperkingsplicht - Toepassing

- Artt. 75 en 76, §§ 1 en 2 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Schadegeval - Schadebeperkingsplicht - Draagwijdte

- Artt. 75 en 76, §§ 1 en 2 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

L'obligation de limiter le dommage visée à l'article 75 de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances ne vaut que pour l'assuré bénéficiaire de l'indemnité (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Maîtres. préposés - Sinistre - Préposé - Obligation de limiter le dommage - Application

- Art. 75 et 76, § 1er et 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Sinistre - Obligation de limiter le dommage - Portée

- Art. 75 et 76, § 1er et 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.20.0588.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.8](#)

AC nr. ...

De economische waarde van een verloren gegane kans geeft aanleiding tot vergoeding, waarbij de appelrechters bij gebrek aan verantwoording van de samenstelling van het door eiser vooropgestelde bedrag, dit bedrag mogen verwerpen door er een ander tegenover te plaatsen (1). (1) Zie concl. OM.

VERBINTENIS - Niet nakomen van de verbintenis - Verlies van een kans - Vergoeding - Omvang - Taak van de rechter

- Art. 1142 Oud Burgerlijk Wetboek

La valeur économique d'une chance perdue donne lieu à indemnisation, les juges d'appel pouvant, à défaut de justification de la composition du montant réclamé par le demandeur, rejeter ce montant en y substituant un autre (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OBLIGATION - Non-respect de l'obligation - Perte d'une chance - Indemnisation - Etendue - Mission du juge

- Art. 1142 Ancien Code civil

De rechter kan vergoeding toekennen voor het verlies van een kans op het verwerven van een voordeel of het vermijden van een nadeel indien het verlies van deze kans te wijten is aan een fout; het verlies van een kans komt voor vergoeding in aanmerking indien tussen de fout en het verlies van deze kans een conditio sine qua non verband bestaat en het om een reële kans gaat (1). (1) Zie concl. OM.

VERBINTENIS - Niet nakomen van de verbintenis - Verlies van een kans - Vergoeding

- Art. 1142 Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge peut accorder une réparation pour la perte d'une chance d'obtenir un avantage ou d'éviter un préjudice si la perte de cette chance est imputable à une faute; la perte d'une chance peut donner lieu à indemnisation s'il existe une condition sine qua non entre la faute et la perte de cette chance et s'il s'agit d'une chance réelle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OBLIGATION - Non-respect de l'obligation - Perte d'une chance - Indemnisation

- Art. 1142 Ancien Code civil

C.20.0593.F

17 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221117.1F.5](#)

AC nr. ...

De fout van de magistraat waarvoor de Staat op grond van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek aansprakelijk kan worden gesteld, bestaat in de regel in een gedraging die hetzij neerkomt op een verkeerd optreden dat moet worden beoordeeld naar de maatstaf van een normaal zorgvuldige en voorzichtige magistraat die in dezelfde omstandigheden verkeert, hetzij, behoudens een onoverkomelijke dwaling of een andere rechtvaardigingsgrond, een schending inhoudt van een nationaalrechtelijke norm of van een internationaal verdrag met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde, die de magistraat verplicht niets te doen of op een bepaalde manier wel iets te doen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 743.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Magistraat - Fout

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

La faute du magistrat, pouvant sur la base des articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil, entraîner la responsabilité de l'Etat consiste, en règle, en un comportement qui, ou bien s'analyse en une erreur de conduite devant être appréciée suivant le critère du magistrat normalement soigneux et prudent, placé dans les mêmes conditions, ou bien, sous réserve d'une erreur invincible ou d'une autre cause de justification, viole une norme du droit national ou d'un traité international ayant des effets dans l'ordre juridique interne, imposant au magistrat de s'abstenir ou d'agir de manière déterminée (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Magistrat - Faute

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

Wanneer de betwiste handeling het rechtstreekse voorwerp is van de rechtsprekende functie, is de vordering tot vergoeding van de schade in de regel alleen ontvankelijk als de betwiste handeling door een in kracht van gewijsde gegane beslissing is ingetrokken, gewijzigd, vernietigd of herroepen wegens schending van een gevestigde rechtsnorm en zij bijgevolg niet langer gezag van gewijsde heeft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 743.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Magistraat - Fout - Rechtstreeks voorwerp van de rechtsprekende functie - Vordering tot schadevergoeding - Ontvankelijkheid

Lorsque l'acte incriminé constitue l'objet direct de la fonction juridictionnelle, la demande tendant à la réparation du dommage ne peut, en règle, être reçue que si l'acte litigieux a été retiré, réformé, annulé ou rétracté par une décision passée en force de chose jugée en raison de la violation d'une norme juridique établie et n'est plus, dès lors, revêtu de l'autorité de la chose jugée (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Magistrat - Faute - Objet direct de la fonction juridictionnelle - Demande en réparation du dommage - Recevabilité

Wanneer de litigieuze handelingen zijn gesteld door de onderzoeksrechter in het kader van de inbeschuldigingstelling, het aanhoudingsbevel en vorderingen tot inbeslagneming, impliceert de omstandigheid dat de vervolging door een in kracht van gewijsde gegane beslissing van het vonnisgerecht niet-ontvankelijk is verklaard wegens miskenning van het recht van de in verdenkinggestelde op een eerlijk proces, niet dat die handelingen werden ingetrokken, gewijzigd, vernietigd of herroepen, en het feit dat zij (in de toekomst) geen gevolgen teweegbrengen, kan niet worden gelijkgesteld met een intrekking (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 743.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Magistraat - Fout - Rechtstreeks voorwerp van de rechtsprekende functie - Vordering tot schadevergoeding - Handelingen van een onderzoeksrechter - Inbeschuldigingstelling, aanhoudingsbevel en vorderingen tot inbeslagneming - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Miskening van het recht op een eerlijk proces

Lorsque les actes litigieux sont ceux du juge d'instruction portant sur l'inculpation, le mandat d'arrêt et des réquisitions de saisie, la circonstance que, par une décision coulée en force de chose jugée de la juridiction de jugement, les poursuites aient été déclarées irrecevables en raison de la violation du droit de l'inculpé à un procès équitable n'implique pas que ces actes aient été retirés, réformés, annulés ou rétractés et leur privation d'effet (pour l'avenir) ne peut être assimilée à un retrait (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Magistrat - Faute - Objet direct de la fonction juridictionnelle - Demande en réparation du dommage - Actes d'un juge d'instruction - Inculpation, mandat d'arrêt et réquisitions de saisies - Irrecevabilité de l'action publique - Violation du droit à un procès équitable

C.21.0001.F

24 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.5](#)

AC nr. ...

De uitvoeringsmodaliteit van artikel 37, tweede lid, van de wet van 29 maart 1962, bepaald in artikel 2, eerste lid, van het koninklijk besluit van 24 oktober 1978, is in overeenstemming met de wil van de wetgever, uitgedrukt in artikel 81, § 1, tweede lid, BWRO, om als berekeningsgrondslag van de vergoeding de geactualiseerde verwervingswaarde van het door het gewestelijk bestemmingsplan bestemde goed in aanmerking te nemen, maar niet de waardevermeerderingen die dat goed sinds de verwerving ervan heeft verkregen; de rechter kan de toepassing ervan niet wettig uitsluiten om de verwervingswaarde van het litigieuze goed te actualiseren door hierop de verhouding tussen de prijs van de bouwgronden op het tijdstip waarop het recht op vergoeding is ontstaan en de prijs van die gronden op het tijdstip van hun verwerving toe te passen.

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Besluit tot bescherming van een persceel - Bouwverbod - Minderwaarde - Vergoeding - Criteria

La modalité d'exécution de l'article 37, alinéa 2, de la loi du 29 mars 1962, prescrite par l'article 2, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 24 octobre 1978 se conforme à la volonté exprimée par le législateur à l'article 81, § 1er, alinéa 2, du Code bruxellois de l'aménagement du territoire de retenir comme base de calcul de l'indemnisation la valeur d'acquisition actualisée du bien affecté par le plan régional d'affectation du sol, mais non les augmentations de la valeur de ce bien depuis l'acquisition; le juge ne peut légalement pas écarter son application pour actualiser la valeur d'acquisition du bien litigieux en lui appliquant le rapport entre le prix des terrains à bâtir au moment où est né le droit à l'indemnisation et leur prix au moment de l'acquisition.

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Arrêté de classement d'une parcelle - Interdiction de bâtir - Moins-value - Indemnisation - Critères

- Art. 81, § 1, tweede lid Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening
- Art. 2, eerste lid KB 24 oktober 1978 tot uitvoering van artikel 37, tweede lid, van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw

- Art. 81, § 1er, al. 2 Code bruxellois d'aménagement du territoire
- Art. 2, al. 1er A.R. du 24 octobre 1978 portant exécution de l'article 37, alinéa 2, de la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme

De bepalingen van het tweede en het vierde lid van artikel 81, § 1, BWRO zijn identiek aan die welke vervat waren in het tweede en het vierde lid van artikel 37 van de organieke wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw; het koninklijk besluit van 24 oktober 1978 tot uitvoering van artikel 37, tweede lid, van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, dat niet werd opgeheven door de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is, overeenkomstig artikel 331 BWRO, in dat gewest van kracht gebleven.

Les dispositions des alinéas 2 et 4 de l'article 81, § 1er, du Code bruxellois de l'aménagement du territoire sont identiques à celles qu'énonçaient les alinéas 2 et 4 de l'article 37 de la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme; l'arrêté royal du 24 octobre 1978 portant exécution de l'article 37, alinéa 2, de la loi du 29 mars 1962, qui n'a pas été abrogé par le gouvernement de la région de Bruxelles-Capitale, est, conformément à l'article 331 du Code bruxellois de l'aménagement du territoire, demeuré en vigueur dans cette région.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de ruimte - Stedenbouw - Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Ruimtelijke ordening - Besluit tot bescherming van een perceel - Bouwverbod - Minderwaarde - Vergoeding - Toepasselijke bepalingen

- Artt. 81, § 1, eerste, tweede en vierde lid en 331 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening
- Art. 37, tweede en vierde lid Wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Besluit tot bescherming van een perceel - Bouwverbod - Minderwaarde - Vergoeding - Toepasselijke bepalingen

- Artt. 81, § 1, eerste, tweede en vierde lid en 331 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening
- Art. 37, tweede en vierde lid Wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans l'espace - Urbanisme - Région de Bruxelles-Capitale - Aménagement du territoire - Arrêté de classement d'une parcelle - Interdiction de bâtir - Moins-value - Indemnisation - Dispositions applicables

- Art. 81, § 1er, al. 1, 2et 4, et 331 Code bruxellois d'aménagement du territoire
- Art. 37, al. 2 et 4 L. du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Arrêté de classement d'une parcelle - Interdiction de bâtir - Moins-value - Indemnisation - Dispositions applicables

- Art. 81, § 1er, al. 1, 2et 4, et 331 Code bruxellois d'aménagement du territoire
- Art. 37, al. 2 et 4 L. du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme

De fout van de wetgever waarvoor de Staat, op grond van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk kan worden gesteld, bestaat uit een gedraging die, ofwel neerkomt op een verkeerde optreden dat moet worden beoordeeld naar de maatstaf van een normaal zorgvuldige en voorzichtige wetgever die in dezelfde omstandigheden verkeert, ofwel, onder voorbehoud van een onoverkomelijke dwaling of een andere grond van vrijstelling van aansprakelijkheid, schending inhoudt van een nationaalrechtelijke norm of van een internationaalrechtelijke norm met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde, die hem gebiedt iets niet te doen of op een bepaalde manier te doen (1). (1) Zie concl. OM ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221215.1F.5.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Staat - Wetgevende macht

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

MACHTEN - Wetgevende macht - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Fout

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

La faute du législateur pouvant, sur la base des articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil, engager la responsabilité de l'État consiste en un comportement qui, ou bien s'analyse en une erreur de conduite devant être appréciée suivant le critère du législateur normalement soigneux et prudent, placé dans les mêmes conditions, ou bien, sous réserve d'une erreur invincible ou d'une autre cause d'exonération de la responsabilité, viole une norme de droit national ou de droit international ayant des effets directs dans l'ordre interne qui lui impose de s'abstenir ou d'agir d'une manière déterminée (1). (1) Voir les oncl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Etat - Pouvoir législatif

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

POUVOIRS - Pouvoir législatif - Responsabilité hors contrat - Faute

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.21.0006.F

18 maart 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220318.1F.9

AC nr. ...

De schuldenaar die op duurzame wijze heeft opgehouden te betalen en van wie het krediet geschokt is, bevindt zich in staat van faillissement (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 203.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Schuldenaar - Op duurzame wijze opgehouden hebben te betalen - Geschokt krediet

Le débiteur qui a cessé ses paiements de manière persistante et dont le crédit se trouve ébranlé est en état de faillite (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Débiteur - Cessation de paiements de manière persistante - Ebranlement de crédit

Een natuurlijk persoon is een onderneming in de zin van artikel I.1, 1°, Wetboek Economisch Recht wanneer hij of zij een organisatie vormt die bestaat uit de inrichting van materiële, financiële of menselijke middelen met het oog op het uitoefenen van een beroepsactiviteit als zelfstandige; de zaakvoerder of de bestuurder van een vennootschap die zijn mandaat buiten het verband van een eigen organisatie uitoefent, is geen onderneming (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 203.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Zaakvoerder of

4/05/2026

Une personne physique est une entreprise, au sens de l'article I.1, 1er, du Code de droit économique, lorsqu'elle constitue une organisation consistant en un agencement de moyens matériels, financiers ou humains en vue de l'exercice d'une activité professionnelle à titre indépendant; le gérant ou l'administrateur d'une société, qui exerce son mandat en dehors de toute organisation propre, n'est pas une entreprise (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Gérant ou administrateur d'une société - Mandat hors de toute

P. 53/982

bestuurder van een vennootschap - Mandaat buiten het verband van een eigen organisatie

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Natuurlijke persoon - Onderneming

organisation propre

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Personne physique - Entreprise

C.21.0021.F

31 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220131.3F.7](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de schade werd veroorzaakt door zowel de fout van het slachtoffer als door een gebrekkige zaak, sluit de aansprakelijkheid van de bewaarder van de zaak niet uit, zoals deze is bepaald in artikel 1384, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Schade - Oorzaak - Gebrek van de zaak - Fout van het slachtoffer

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

La circonstance qu'un dommage a été causé à la fois par la faute de la victime et par le fait d'une chose atteinte d'un vice, n'exclut pas la responsabilité du gardien de la chose, prévue par l'article 1384, alinéa 1er, de l'ancien Code civil.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Dommage - Cause - Vice de la chose - Faute de la victime

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

Wanneer de rechter het gebrek van de zaak vaststelt, kan hij de bewaarder van die zaak enkel van alle aansprakelijkheid ontslaan wanneer hij aanneemt dat de schade ook zonder het gebrek van de zaak zou zijn ontstaan zoals ze zich heeft voorgedaan.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Schade - Oorzaak - Gebrek van de zaak - Fout van het slachtoffer - Aansprakelijkheid - Vrijstelling van de bewaarder

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge qui constate l'existence du vice de la chose ne peut exonérer le gardien de celle-ci de toute responsabilité que lorsqu'il admet que le dommage se serait aussi produit, tel qu'il s'est réalisé, sans le vice de la chose.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Dommage - Cause - Vice de la chose - Faute de la victime - Responsabilité - Exonération du gardien

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

C.21.0030.N

12 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220512.1N.6](#)

AC nr. ...

Bij het beoordelen van het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade moet de rechter bepalen wat de verweerder had moeten doen om rechtmatig te handelen, hierbij abstractie maken van het foutieve element in de historiek van het schadegeval zonder de andere omstandigheden ervan te wijzigen en nagaan of de schade zich ook in dat geval zou hebben voorgedaan (1). (1) Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0011.N, arrest niet te publiceren; Cass. 2 maart 2021, AR.P.20.1335.N, AC 2021, nr. 151; Cass. 22 januari 2021, AR. C.20.0063.N, arrest niet te publiceren; Cass. 22 januari 2021, AR C.19.0303.N, AC 2021, nr. 49; Cass. 4 september 2020, AR C.20.0074.N, arrest niet te publiceren.

Pour apprécier s'il existe un lien de causalité entre la faute et le dommage, le juge est tenu de déterminer ce que le défendeur aurait dû faire pour agir sans commettre de faute, en faisant abstraction de l'élément fautif dans l'historique du sinistre, sans en modifier les autres circonstances et vérifier si le dommage se serait également produit dans ce cas (1). (1) Cass. 18 mai 2021, RG P.21.0011.N, inédit ; Cass. 2 mars 2021, RG P.20.1335.N, Pas. 2021, n° 151 ; Cass. 22 janvier 2021, RG C.20.0063.N, inédit ; Cass. 22 janvier 2021, RG C.19.0303.N, Pas. 2021, n° 49 ; Cass. 4 septembre 2020, RG C.20.0074.N, inédit.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Oorzakelijk verband tussen fout en schade - Beoordeling - Taak van de rechter

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Lien de causalité entre la faute et le dommage - Appréciation - Mission du juge

- Art. 1382 Ancien Code civil

Degene die schadevergoeding vordert moet bewijzen dat er tussen de fout en de schade, zoals die zich concreet heeft voorgedaan, een oorzakelijk verband bestaat, wat veronderstelt dat zonder de fout de schade zich niet had voorgedaan zoals ze zich heeft voorgedaan en er bijgevolg geen oorzakelijk verband is wanneer de schade zich eveneens zou hebben voorgedaan indien de verweerder de hem verweten handelswijze correct had uitgevoerd.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Oorzakelijk verband tussen fout en schade

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Celui qui réclame des dommages et intérêts doit établir l'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé, ce qui suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est réalisé et, en conséquence, il n'existe pas de lien de causalité lorsque le dommage se serait également produit si le défendeur, à qui le comportement fautif est imputé, avait correctement agi.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Lien de causalité entre la faute et le dommage

- Art. 1382 Ancien Code civil

Wet Landverzekeringsovereenkomst is een bijzondere wet in de zin van artikel 1304, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek zodat een vordering tot nietigverklaring van de verzekeringsovereenkomst verjaart door verloop van drie jaar voor zover de vordering betrekking heeft op een relatieve nietigheid; de vordering tot nietigverklaring van de verzekeringsovereenkomst gesteund op een absolute nietigheid verjaart op grond van artikel 2262bis, § 1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek door verloop van tien jaar (1). (1) Cass. 10 september 2015, AR C.12.0533.N-C.12.0597.N, AC 2015, nr. 500.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Verzekeringsovereenkomst - Vordering tot nietigverklaring - Verjaringstermijn - Toepassing

- Artt. 1304, eerste lid, en 2262bis, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 34, § 1 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsovereenkomst - Vordering tot nietigverklaring - Verjaringstermijn - Toepassing

- Art. 34, § 1 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

L'article 34, § 1er, de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre est une loi particulière au sens de l'article 1304, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, de sorte qu'une action en nullité du contrat d'assurance se prescrit par trois ans, pour autant que l'action concerne une nullité relative ; l'action en nullité du contrat d'assurance fondée sur une nullité absolue se prescrit par dix ans sur la base de l'article 2262bis, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil (1). (1) Cass. 10 septembre 2015, RG C.12.0533.N- C.12.0597.N, Pas. 2015, n° 500.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Contrat d'assurance - Action en nullité - Délai de prescription - Application

- Art. 1304, al. 1er, et 2262bis, § 1er Ancien Code civil

- Art. 34, § 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

ASSURANCES - Assurances terrestres - Contrat d'assurance - Action en nullité - Délai de prescription - Application

- Art. 34, § 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

De beslissing die oordeelt dat het verleende investeringskrediet moet worden omschreven als een leningsovereenkomst, aangezien de kredietnemer in werkelijkheid verplicht was de volledige geldsom op te nemen, kent aan de overeenkomst het gevolg toe die het wettig tussen de partijen heeft (1). (1) Cass. 11 maart 2021, AR C.18.0552.F, AC 2021, nr. 179, met concl. OM op datum in Pas.

LENING - Kredietopening - Beoordeling - Verschillende omschrijving

- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Kredietopening - Beoordeling - Omschrijving als lening

- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

La décision, qui considère que le crédit d'investissement consenti doit être qualifié de contrat de prêt, dès lors que le crédit était en réalité tenu de prélever l'intégralité des fonds, reconnaît à la convention l'effet qu'elle a légalement entre les parties (1). (1) Cass. 11 mars 2021, RG C.18.0552.F, Pas. 2021, n° 179 avec concl. MP.

PRET - Ouverture de crédit - Appréciation - Qualification différente

- Art. 1134 Ancien Code civil

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Ouverture de crédit - Appréciation - Qualification de prêt

- Art. 1134 Ancien Code civil

Het zakelijk karakter van de leningsovereenkomst verhindert niet dat de partijen zich vooraf, via een wederkerige belofte, ertoe verbinden de zaak te leveren en te aanvaarden, waarbij die belofte, door afgifte van de zaak, in een lening resulteert (1). (1) Cass. 11 maart 2021, AR C.18.0552.F, AC 2021, nr. 179, met concl. OM op datum in Pas.

LENING - Zakelijk karakter - Wederzijdse belofte om de zaak te leveren en te aanvaarden - Levering van de zaak

- Art. 1892 Oud Burgerlijk Wetboek

Le caractère réel du contrat de prêt ne fait pas obstacle à ce que les parties s'engagent préalablement par une promesse réciproque à livrer la chose et à l'accepter, laquelle se dénoue en un prêt par la remise de la chose (1). (1) Cass. 11 mars 2021, RG C.18.0552.F, Pas. 2021, n° 179 avec concl. MP.

PRET - Caractère réel - Promesse réciproque à livrer la chose et à l'accepter - Remise de la chose

- Art. 1892 Ancien Code civil

Wanneer de wederzijdse belofte betrekking heeft op een bepaalde hoeveelheid zaken, verzet deze zich evenmin ertegen dat de levering van die zaken wordt gespreid en dat ze het voorwerp van de lening geleidelijk wijzigt.

LENING - Zakelijk karakter - Belofte betreffende een bepaalde hoeveelheid zaken - Gespreide levering van die zaken

- Art. 1892 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque la promesse réciproque porte sur une certaine quantité de choses, il ne s'oppose pas davantage à ce que la remise de ces choses soit échelonnée et modifie au fur et à mesure l'objet du prêt.

PRET - Caractère réel - Promesse portant sur une certaine quantité de choses - Remises échelonnées de ces choses

- Art. 1892 Ancien Code civil

C.21.0040.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.2](#)

AC nr. ...

De taak van een advocaat eindigt wanneer hijzelf of zijn cliënt op ondubbelzinnige wijze de lastgeving beëindigt, ook al stelt de advocaat nadien nog handelingen ingevolge die beëindiging.

ADVOCAAT - Vordering tot betalen van kosten en ereloon - Verjaringstermijn - Aanvangspunt - Einde van de taak van de advocaat

- Art. 2267bis, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek

La mission d'un avocat s'achève lorsque lui-même ou son client met de façon non équivoque un terme au mandat, même si l'avocat accomplit encore par la suite des actes consécutifs à la résiliation.

AVOCAT - Action en paiement de frais et honoraires - Délai de prescription - Point de départ - Achèvement de la mission de l'avocat

- Art. 2267bis, § 2 Ancien Code civil

VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen - Vordering tot betalen van kosten en ereloon - Verjaringstermijn - Aanvangspunt - Einde van de taak van de advocaat
- Art. 2267bis, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek

PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Action en paiement de frais et honoraires - Délai de prescription - Point de départ - Achèvement de la mission de l'avocat
- Art. 2267bis, § 2 Ancien Code civil

Inzake handelsverrichtingen kan de rechter uit het gebrek aan protest van een brief of een aanspraakbevestiging ten aanzien van een handelaar het feitelijke vermoeden putten en het bewijs erin vinden dat de handelaar de inhoud van die brief of aanspraakbevestiging aanvaardt (1). (1) Zie Cass. 5 oktober 2018, AR C.17.0584.N, AC 2018, nr.526.

Le juge peut, en matière d'opérations commerciales, déduire la présomption de l'homme de l'absence de protestation d'une lettre ou d'une prétention adressée à un commerçant et y puiser la preuve que le commerçant accepte le contenu de cette lettre ou de cette prétention (1). (1) Voir Cass. 5 octobre 2018, RG C.17.0584.N, Pas. 2018, n° 526.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Handelsverrichtingen - Gebrek aan protest
- Artt. 1349 en 1353 Oud Burgerlijk Wetboek

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Opérations commerciales - Absence de protestation
- Art. 1349 et 1353 Ancien Code civil

C.21.0042.F

21 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220121.1F.3](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang tussen artikel 40, §§ 1, 2 en 3, van de ordonnantie van 22 januari 2009 van de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest houdende de organisatie van het parkeerbeleid en de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Parkeeragentschap en de artikelen 17, § 1, en 18, § 3, van de ordonnantie van de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 20 juli 2016 volgt, enerzijds, dat de gemeente die voorheen de controle op het parkeren op haar grondgebied in concessie had gegeven aan een derde, privaatrechtelijk persoon, deze concessie vóór 1 maart 2014 kon overdragen aan het Parkeeragentschap, en, anderzijds, dat in een dergelijk geval, de overeenkomst met de derde kon voortbestaan tot 31 december 2019.

GEMEENTE - Controle op het parkeren - Concessie aan een derde privaatrechtelijke persoon - Overdracht aan het Parkeeragentschap vóór 1 maart 2004

- Art. 40 Ordonnantie 22 januari 2009 houdende de organisatie van het parkeerbeleid en de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Parkeeragentschap

- Artt. 17, § 1, en 18, § 3 Ordonnantie 20 juli 2016 tot wijziging van de ordonnantie van 22 januari 2009 houdende de organisatie van het parkeerbeleid en de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Parkeeragentschap en van de ordonnantie van 3 april 2014 betreffende de aanvullen

Il suit de la combinaison de l'article 40, § 1er, 2 et 3, de l'ordonnance du conseil de la Région de Bruxelles-Capitale du 22 janvier 2009 portant organisation de la politique du stationnement et création de l'Agence du stationnement de la Région de Bruxelles-Capitale et des articles 17, § 1er et 18, § 3, de l'ordonnance du 20 juillet 2016 du conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, d'une part, que la commune qui avait précédemment concédé le contrôle du stationnement sur son territoire à un tiers, personne privée, pouvait transférer, avant le 1er mars 2014, cette concession à l'Agence du stationnement, d'autre part, que, dans un tel cas, la convention avec le tiers pouvait perdurer jusqu'au 31 décembre 2019.

COMMUNE - Contrôle du stationnement - Concession à tiers personne privée - Transfert à l'Agence du Stationnement avant le 1er mars 2004

- Art. 40 Ordonnance du 22 janvier 2009 portant organisation de la politique du stationnement et création de l'Agence du stationnement de la Région de Bruxelles-Capitale

- Art. 17, § 1er, et 18, § 3 Ordonnance du 2 juillet 2016 portant modification de l'ordonnance du 22 janvier 2009 portant organisation de la politique du stationnement et création de l'Agence du stationnement de la Région de Bruxelles-Capitale et de l'ordonnance du 3 avril 2014 rela

C.21.0047.N

24 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220124.3N.6](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de schade door een arbeidsongeval is veroorzaakt heeft geen invloed op de verplichting van de aansprakelijke derde om de arbeidsongevallenverzekeraar of Fedris te vergoeden voor de uitgaven ten belope waarvan deze overeenkomstig het voormelde artikel 47 Arbeidsongevallenwet in de rechten van de getroffene, die zelf geen fout treft, of zijn rechthebbenden gesubrogeerd zijn.

ARBEIDSONGEVAL - Aansprakelijkheid - Werknemer - Werkgever - Derde aansprakelijke - Samenlopende fouten - Integrale vergoeding - Subrogatie

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Artt. 46, §§ 1 en 2, tweede lid, en 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

La circonstance que le dommage a été causé par un accident du travail n'a pas davantage d'incidence sur l'obligation du tiers responsable d'indemniser l'assureur-loi ou Fedris pour les dépenses jusqu'à concurrence desquelles ceux-ci sont subrogés, conformément à l'article 47 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, dans les droits de la victime, qui n'a pas commis elle-même de faute, ou de ses ayants droit.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Responsabilité - Travailleur. employeur - Tiers responsable - Fautes concurrentes - Réparation intégrale - Subrogation

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

- Art. 46, § 1er et 2, al. 2, et 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

Indien de schade door de samenlopende fouten van zowel een derde als de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber is veroorzaakt, is de omstandigheid dat de schade door een arbeidsongeval is veroorzaakt zonder invloed op de verplichting van de aansprakelijke derde om naar het gemeen recht de integrale schade te vergoeden van de getroffene, die zelf geen fout treft, of zijn rechthebbenden (1). (1) Zie Cass. 8 november 2021, AR C.20.0108.N, AC 2021, nr. 702.

ARBEIDSONGEVAL - Aansprakelijkheid - Werknemer - Werkgever - Samenlopende fouten - Integrale vergoeding - Derde aansprakelijke

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Artt. 46, §§ 1 en 2, tweede lid, en 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

Lorsque le dommage a été causé par les fautes concurrentes tant d'un tiers que de l'employeur, son préposé ou mandataire, la circonstance que le dommage a été causé par un accident du travail est sans incidence sur l'obligation du tiers responsable de réparer intégralement le dommage de la victime, qui n'a pas commis elle-même de faute, ou de ses ayants droit (1). (1) Voir Cass. 8 novembre 2021, RG C.20.0108.N, Pas. 2021, n° 702.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Responsabilité - Travailleur. employeur - Fautes concurrentes - Réparation intégrale - Tiers responsable

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

- Art. 46, § 1er et 2, al. 2, et 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

C.21.0049.F

17 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220117.3F.2](#)

AC nr. ...

Het is niet materieel onmogelijk om de beslissing die de gecedeerde schuldenaar veroordeelt tot betaling van het bedrag van de overgedragen schuldvordering en deze die de overdrager veroordeelt tot betaling van datzelfde bedrag, gezamenlijk ten uitvoer te leggen; het geschil wordt niet onsplitsbaar door de omstandigheid dat de overdrager zich in staat van faillissement bevindt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 33.

ONSPLITSBAARHEID (GESCHIL) - Overdracht van schuldvordering - Geschil tussen de overdrager, de overnemer en de gecedeerde schuldenaar - Faillissement van de overdrager - Geen hervatting van het geding door de curator - Veroordeling van de overdrager ten voordele van de overnemer - Hoger beroep van de overnemer - Partijen in het geding in hoger beroep - Overnemer en gecedeerde schuldenaar - Veroordeling van de gecedeerde schuldenaar ten voordele van de overnemer - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

- Artt. 31 en 1053 Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Onsplitsbaar geschil - Overdracht van schuldvordering - Geschil tussen de overdrager, de overnemer en de gecedeerde schuldenaar - Faillissement van de overdrager - Geen hervatting van het geding door de curator - Veroordeling van de overdrager ten voordele van de overnemer - Hoger beroep van de overnemer - Partijen in het geding in hoger beroep - Overnemer en gecedeerde schuldenaar - Veroordeling van de gecedeerde schuldenaar ten voordele van de overnemer - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

- Artt. 31 en 1053 Gerechtelijk Wetboek

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Allerlei - Onsplitsbaar geschil - Overdracht van schuldvordering - Geschil tussen de overdrager, de overnemer en de gecedeerde schuldenaar - Faillissement van de overdrager - Geen hervatting van het geding door de curator - Veroordeling van de overdrager ten voordele van de overnemer - Hoger beroep van de overnemer - Partijen in het geding in hoger beroep - Overnemer en gecedeerde schuldenaar - Veroordeling van de gecedeerde schuldenaar ten voordele van de overnemer - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

- Artt. 31 en 1053 Gerechtelijk Wetboek

Il n'est pas matériellement impossible d'exécuter conjointement la décision qui condamne le débiteur cédé à payer le montant de la créance cédée et celle qui condamne le cédant au paiement de ce même montant; la circonstance que le cédant soit en état de faillite ne rend pas le litige indivisible (1). (1) Voir les concl. du MP.

INDIVISIBILITE (LITIGE) - Cession de créance - Litige opposant le cédant, le cessionnaire et le débiteur cédé - Faillite du cédant - Pas de reprise d'instance par le curator - Condamnation du cédant au profit du cessionnaire - Appel du cessionnaire - Parties à la cause en degré d'appel - Cessionnaire et débiteur cédé - Condamnation du débiteur cédé au profit du cessionnaire - Recevabilité de l'appel

- Art. 31 et 1053 Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Litige indivisible - Cession de créance - Litige opposant le cédant, le cessionnaire et le débiteur cédé - Faillite du cédant - Pas de reprise d'instance par le curator - Condamnation du cédant au profit du cessionnaire - Appel du cessionnaire - Parties à la cause en degré d'appel - Cessionnaire et débiteur cédé - Condamnation du débiteur cédé au profit du cessionnaire - Recevabilité de l'appel

- Art. 31 et 1053 Code judiciaire

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Litige indivisible - Cession de créance - Litige opposant le cédant, le cessionnaire et le débiteur cédé - Faillite du cédant - Pas de reprise d'instance par le curator - Condamnation du cédant au profit du cessionnaire - Appel du cessionnaire - Parties à la cause en degré d'appel - Cessionnaire et débiteur cédé - Condamnation du débiteur cédé au profit du cessionnaire - Recevabilité de l'appel

- Art. 31 et 1053 Code judiciaire

Om na te gaan of de rechter de gerechtsdeskundige belast met vaststellingen te doen of technisch advies te geven, dan wel zijn rechtsmacht met betrekking tot de beoordeling van het geschil ten gronde heeft overgedragen door aan de deskundige advies te vragen over de gegrondheid van de vordering, volstaat het enkele gebruik van de terminologie van de wet bij het formuleren van de opdracht in de regel niet om tot overdracht van rechtsmacht te besluiten, maar dient de formulering van de opdracht in haar geheel te worden nagegaan en moeten alle gegevens in acht worden genomen (1). (1) Zie concl. OM.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Opdracht van de rechter aan de deskundige - Overdracht van rechtsmacht - Beoordeling

- Artt. 11, eerste lid, en 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Afin de vérifier si le juge a délégué à l'expert judiciaire chargé de procéder à des constatations ou de donner un avis d'ordre technique, sa juridiction quant à l'appréciation du litige sur le fond en demandant à l'expert de donner un avis sur le fondement de l'action, la seule utilisation de la terminologie de la loi dans la formulation de la mission ne suffit pas, en règle, pour conclure à une délégation de juridiction, mais il convient d'examiner la formulation de la mission dans son ensemble et d'avoir égard à tous les éléments (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

EXPERTISE - Mission attribuée par le juge à l'expert - Délégation de juridiction - Appréciation

- Art. 11, al. 1er, et 962, al. 1er Code judiciaire

C.21.0079.N

30 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220930.1N.6](#)

AC nr. ...

Uit artikel 1054, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek en uit de afwezigheid van een wettelijke bepaling die in een maximale termijn vanaf de uitspraak voorziet om incidenteel beroep aan te tekenen, volgt dat onbeperkt in de tijd en tot aan het sluiten van het debat incidenteel beroep kan worden aangetekend; artikel 2262bis, §1, Oud Burgerlijk Wetboek heeft betrekking op de verjaring en is niet van toepassing op de termijnen om een rechtsmiddel in te stellen (1). (1) Zie concl. OM.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Termijn voor incidenteel beroep

- Art. 1054, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2262bis, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Il suit de l'article 1054, alinéa 1er, du Code judiciaire et de l'absence de disposition légale prévoyant un délai maximum à compter du prononcé pour interjeter appel incident que celui-ci peut être formé de manière illimitée dans le temps et jusqu'à la clôture des débats ; l'article 2262bis, § 1er, de l'ancien Code civil concerne la prescription et ne s'applique pas aux délais de recours (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Délai dans lequel il faut interjeter appel incident

- Art. 1054, al. 1er Code judiciaire
- Art. 2262bis, § 1er Ancien Code civil

Uit geen enkele wetsbepaling volgt dat een vordering strekkende tot nietigverklaring van een meerpartijenovereenkomst, zelfs al strekt deze ertoe deze overeenkomst integraal te horen vernietigen, slechts kan worden ingewilligd wanneer alle contractspartijen in het geding betrokken zijn (1) (2). (1) Cass. 4 juni 2020, AR C.18.0345.N, AC 2020, nr. 360, met concl. van eerste advocaat-generaal R. MORTIER. Zie ook Cass. 3 april 2006, AR C.04.0079.N-C.04.0080.N, AC 2006, nr. 189. (2) Zie concl. OM.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Artikel 811
Gerechtelijk Wetboek - Exceptio plurium litis consortium

- Art. 811 Gerechtelijk Wetboek

Il ne suit d'aucune disposition légale qu'une demande tendant à l'annulation d'une convention entre plusieurs parties, même si elle vise à entendre annuler intégralement cette convention, ne peut être accueillie que lorsque toutes les parties contractantes sont à la cause (1) (2). (1) Cass. 4 juin 2020, RG C.18.0345.N, Pas. 2020, n° 360, avec les concl. de Mme R. MORTIER, premier avocat général, publiées à leur date dans AC. Voir également Cass. 3 avril 2006, RG C.04.0079.N-C.04.0080.N, Pas. 2006, n° 189. (2) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Code judiciaire, article 811 - Exceptio plurium litis consortium

- Art. 811 Code judiciaire

C.21.0081.N

12 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220512.1N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 2277ter, § 1, Oud Burgerlijk wetboek betreft de omzetting in het nationale recht van artikel 10 van de richtlijn 2004/35/EG van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade, met op een aantal punten een ruimer toepassingsgebied dan de richtlijn zodat dit artikel ook van toepassing is op de rechtsvorderingen ingesteld door publieke overheden tot vergoeding van de kosten voor maatregelen tot voorkoming en tot het herstel van milieuschade ten aanzien van personen die niet aansprakelijk zijn voor de milieuschade of de onmiddellijke dreiging van milieuschade (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Vordering tot vergoeding van de kosten - Verjaringstermijn - Milieuschade - Overheid - Getroffen maatregelen ter voorkoming en tot herstel

- Art. 10 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 2277ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

MILIEURECHT - Milieuschade - Overheid - Getroffen maatregelen ter voorkoming en tot herstel - Verjaringstermijn

- Art. 10 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid

L'article 2277ter, § 1er, de l'ancien Code civil concerne la transposition dans le droit national de l'article 10 de la directive 2004/35/CE du 21 avril 2004 et prévoit, sur un certain nombre de points, un champ d'application plus étendu que celui de la directive, de sorte que cet article s'applique également aux actions introduites par des autorités publiques en vue du recouvrement des coûts des mesures de prévention et de réparation des dommages environnementaux contre des personnes qui ne sont pas responsables du dommage environnemental ou de la menace imminente de dommage environnemental (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Action en recouvrements des coûts - Délai de prescription - Dommage environnemental - Pouvoirs publics - Mesures de prévention et de répartition adoptées

- Art. 10 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 2277ter, § 1er Ancien Code civil

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Dommage environnemental - Pouvoirs publics - Mesures de prévention et de répartition adoptées - Délai de prescription

- Art. 10 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité

met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 2277ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Artikel 2277ter, § 1, Oud Burgelijk Wetboek - Omzetting van richtlijn 2004/35/EG

- Art. 10 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 2277ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 2277ter, § 1er Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Ancien Code Civil, article 2277ter, 1er - Transposition de la directive 2004/35/CE

- Art. 10 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 2277ter, § 1er Ancien Code civil

C.21.0082.F

31 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220131.3F.3](#)

AC nr. ...

In de regel onttrekt het hoger beroep het gehele geschil, met inbegrip van de punten van de vordering waarover nog geen uitspraak was gedaan, aan de eerste rechter en maakt het dit geschil aanhangig bij de rechter in hoger beroep (1). (1) Cass. 29 mei 2015, AR C.13.0615.N, AC 2015, nr. 356, met concl. van advocaat-generaal VANDEWAL; A. HOC en J.-Fr. VAN DROOGHENBROECK, *Droit judiciaire*, dl. 2, vol. 2, Brussel, Larcier, 2021, p. 119; J. ENGLEBERT en X. TATON (dir.), *Droit du procès civil*, vol. 2, Limal, Anthémis, 2019, p. 572; P. VANLERSBERGHE, "De verruimde devolutieve kracht...", R.A.B.G., 2015, p. 1241; D. MOUGENOT, "Principes de droit judiciaire privé", Rep. Not., dl. XIII, boek O, 2021, nr. 476; S. VOET, "Verruimde devolutieve werking...", T.fam., 2016, p. 39.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Devolutieve kracht

- Art. 1068 Gerechtelijk Wetboek

En règle, l'appel dessaisit le premier juge de l'ensemble du litige, en ce compris les chefs de demande sur lesquels il n'avait pas encore été statué, et en saisit le juge d'appel (1). (1) Cass. 29 mai 2015, RG C.13.0615.N, Pas. 2015, n° 356, avec concl. de M. Vandewal, avocat général, publiées à leur date dans AC; A. HOC et J.-Fr. VAN DROOGHENBROECK, *Droit judiciaire*, t.2, vol. 2, Bruxelles, Larcier, 2021, p. 119; J. ENGLEBERT et X. TATON (dir.), *Droit du procès civil*, vol. 2, Limal, Anthémis, 2019, p. 572; P. VANLERSBERGHE, « De verruimde devolutieve kracht... », R.A.B.G., 2015, p. 1241; D. MOUGENOT, « Principes de droit judiciaire privé », Rep. Not., t.XIII, livre O, 2021, n° 476; S. VOET, « Verruimde devolutieve werking... », T.fam., 2016, p. 39.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif

- Art. 1068 Code judiciaire

De partij die hoger beroep instelt, kan zijn hoger beroep beperken, maar die beperking kan enkel slaan op de punten van de rechtsvordering waarover de eerste rechter uitspraak heeft gedaan (1). (1) Cass. 29 mei 2015, AR C.13.0615.N, AC 2015, nr. 356, met concl. van advocaat-generaal VANDEWAL; A. HOC en J.-Fr. VAN DROOGHENBROECK, Droit judiciaire, dl. 2, vol. 2, Brussel, Larcier, 2021, p. 119; J. ENGLEBERT en X. TATON (dir.), Droit du procès civil, vol. 2, Limal, Anthémis, 2019, p. 572; P. VANLERSBERGHE, "De verruimde devolutive kracht...", R.A.B.G., 2015, p. 1241; D. MOUGENOT, "Principes de droit judiciaire privé", Rep. Not., dl. XIII, boek O, 2021, nr. 476; S. VOET, "Verruimde devolutive werking...", T.fam., 2016, p. 39.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Devolutive kracht - Beperking van het hoger beroep - Voorwerp

- Art. 1068 Gerechtelijk Wetboek

La partie qui interjette appel peut limiter son appel mais cette limitation ne peut concerner que les chefs de demande sur lesquels le premier juge a statué (1). (1) Cass. 29 mai 2015, RG C.13.0615.N, Pas. 2015, n° 356, avec concl. de M. Vandewal, avocat général, publiées à leur date dans AC; A. HOC et J.-Fr. VAN DROOGHENBROECK, Droit judiciaire, t.2, vol. 2, Bruxelles, Larcier, 2021, p. 119; J. ENGLEBERT et X. TATON (dir.), Droit du procès civil, vol. 2, Limal, Anthémis, 2019, p. 572; P. VANLERSBERGHE, « De verruimde devolutive kracht... », R.A.B.G., 2015, p. 1241; D. MOUGENOT, « Principes de droit judiciaire privé », Rep. Not., t.XIII, livre O, 2021, n° 476; S. VOET, « Verruimde devolutive werking... », T.fam., 2016, p. 39.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif - Limitation de l'appel - Objet

- Art. 1068 Code judiciaire

C.21.0089.N

6 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220106.1N.3](#)

AC nr. ...

De bijzondere sanctieregeling bepaald in artikel 2, § 1, 6de lid Woninghuurwet geldt ook wanneer het gehuurde goed bij de aanvang van de huur niet voldoet aan de gewestelijke woonkwaliteitsnormen (1). (1) Cass. 4 juni 2020, AR C.19.0079.N, AC 2020, nr. 365.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Algemeen - Woninghuurwet - Vereisten van veiligheid, gezondheid en bewoonbaarheid - Bijzondere sanctieregeling - Gelding

- Art. 2, § 1 Wet houdende wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk wetboek inzake huishuur

Le régime particulier de sanctions prévu à l'article 2, § 1er, alinéa 6, de la loi du 21 février 1991 modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives aux baux à loyer s'applique également lorsque le bien loué ne répond pas aux normes régionales de qualité d'habitat au début du bail (1). (1) Cass. 4 juin 2020, RG C.19.0079.N, Pas. 2020, n° 365.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Généralités - Loi du 21 février 1991 - Exigences de sécurité, de salubrité et d'habitabilité - Régime particulier de sanction - Validité

- Art. 2, § 1er L. du 20 février 1991 modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives aux baux à loyer

C.21.0103.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.4](#)

AC nr. ...

De ingeslotenheid van een erf dient niet enkel te worden beoordeeld op grond van het al dan niet palen van het erf aan de openbare weg, maar ook op grond van het normale gebruik dat van het perceel, volgens de bestemming ervan, wordt gemaakt, met inbegrip van elk economisch rendement dat door de bestemming van dat erf mogelijk wordt gemaakt (1). (1) Cass. 8 september 2016, AR C.15.0221.F, AC 2016, nr. 468; Cass. 11 december 2014, AR C.13.0365.F, AC 2014, nr. 779; Cass. 14 oktober 2010, AR C.09.0032.F, AC 2010, nr. 601; Cass. 6 februari 2009, AR C.08.0295.N, AC 2009, nr. 102; Cass. 1 december 2005, AR C.04.0581.N, AC 2005, nr. 641; Cass. 12 maart 1981, AR 6264, AC 1981, nr. 405; Verslag bij voorstel van wet tot wijziging van afdeling V van titel IV van het Tweede Boek (artikelen 682 tot 685) van het Burgerlijk Wetboek, betreffende het recht van uitweg, Parl.St. Senaat, BZ 1974, nr. 147-2, 2.

ERFDIENSTBAARHEID - Erfdienstbaarheid van uitweg - Ingesloten erf - Beoordeling

- Art. 682, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

L'état d'enclavement d'un fonds ne doit pas être apprécié uniquement en fonction du fait que le fonds est attenant ou non à la voie publique, mais aussi en fonction de l'utilisation normale de la parcelle d'après sa destination, y compris toute mise en valeur économique que permet la destination de ce fonds (1). (1) Cass. 8 septembre 2016, RG C.15.0221.F, Pas. 2016, n° 468; Cass. 11 décembre 2014, RG C.13.0365.F, Pas. 2014, n° 779; Cass. 14 octobre 2010, RG C.09.0032.F, Pas. 2010, n° 601; Cass. 6 février 2009, RG C.08.0295.N, Pas. 2009, n° 102; Cass. 1er décembre 2005, RG C.04.0581.N, Pas. 2005, n° 641; Cass. 12 mars 1981, RG 6264, Bull et Pas. 1981, I, 756; Rapport de la proposition de loi modifiant la Section V du titre IV du deuxième livre (articles 682 à 685) du Code civil, relative au droit de passage, Doc. parl.. Sénat, S.E. 1974, n° 147-2, 2.

SERVITUDE - Servitude de passage - Fonds enclavé - Appréciation

- Art. 682, § 1er Ancien Code civil

C.21.0106.N

27 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220127.1N.1](#)

AC nr. ...

De indeplaatsstelling van de verzekeringsinstelling gebeurt op het ogenblik van diens betaling en dit tot beloop van het bedrag ervan; in geval van onderscheiden betalingen, gebeurt de indeplaatsstelling van de verzekeringsinstelling met betrekking tot iedere betaling afzonderlijk (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Zie Cass. 22 september 2008, AR C.07.0531.N, AC 2008, nr. 490 en Cass. 4 mei 1988, AR C 6476, AC 1987-88, nr. 547.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Overeenkomsten en regres - Verzekering - Indeplaatsstelling - Tijdstip - Onderscheiden bedragen

- Art. 136, § 2, vierde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

La subrogation de l'organisme assureur intervient au moment de son paiement et ce, à concurrence de son montant; en cas de paiements distincts, la subrogation de l'organisme assureur est effectuée séparément pour chaque paiement (1) (2). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC. (2) Voir Cass. 22 septembre 2008, RG C.07.0531.N, Pas 2008, n° 490 et Cass. 4 mai 1988, RG 6476, Pas 1987-88, n° 547.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Conventions. recours - Assurances. subrogation - Moment - Montants distincts

- Art. 136, § 2, al. 4 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

De stuiting van de verjaring door degene die zich in zijn rechten laat subrogeren, geschiedt enkel in het voordeel van de gesubrogeerde als ze dateert van vóór en niet van na de indeplaatsstelling (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Zie Cass. 6 mei 1991, AR 7200-7373, AC 1990-91, 459, met concl. "in hoofdzaak" van procureur-generaal H. LENAERTS; Cass. 23 februari 1990, AR 6717, AC 1989-90, nr. 388 en Cass. 22 juni 1988, AR 6270, AC 1987-88, nr. 652.

*VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Indeplaatsstelling - Stuiting - Voordeel voor de gesubrogeerde*

- Artt. 2244 en 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

L'interruption de la prescription par celui qui se laisse subroger ne s'effectue qu'à l'avantage du subrogé si elle est antérieure et non postérieure à la subrogation (1) (2). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC. (2) Voir Cass. 6 mai 1991, RG 7200-7373, Pas 1991, n°459 avec concl. « dit en substance » de M. LENAERTS, procureur général, publiée à leur date dans AC ; Cass. 23 février 1990, RG 6717, Pas 1990, n° 388 et Cass. 22 juin 1988, RG 6270, Pas 1988, n° 652.

*PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Subrogation -
Interruption - Avantage pour le subrogé*

- Art. 2244 et 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

C.21.0110.F

11 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220211.1F.4](#)

AC nr. ...

De rechtverkrijgenden onder bijzondere titel zijn in de regel geen derden bij de beslissing die is gewezen ten aanzien van hun rechtsvoorganger wanneer zij hun recht verkrijgen na het uitspreken van de beslissing.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Pachtovereenkomst - Omschrijving - Vonnis gewezen tussen de pachter en de verpachter - Omschrijving als pachtovereenkomst - Verkoop van het verpachte goed door de verpachter - Betwisting door de verpachter van de omschrijving als pachtovereenkomst - Tegenwerpelijheid van het vonnis ten aanzien van de rechtverkrijgenden onder bijzondere titel

- Artt. 23 en 1122 Gerechtelijk Wetboek

Les ayants cause à titre particulier ne sont, en règle, pas de tiers à la décision rendue à l'égard de leur auteur lorsqu'ils acquièrent leur droit après la prononciation de cette décision.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Contrat de bail - Qualification - Jugement rendu entre le locataire et le bailleur - Qualification de bail à ferme - Vente du bien loué par le bailleur - Contestation par le bailleur de la qualification du bail - Opposabilité du jugement à l'égard des ayants cause à titre particulier

- Art. 23 et 1122 Code judiciaire

C.21.0119.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.5](#)

AC nr. ...

Het kweken van dieren wordt uitsluitend als landbouwbedrijvigheid, namelijk als veeteelt, beschouwd indien het dieren betreft die bestemd zijn voor menselijke consumptie of die nuttig zijn voor de landbouw, zodat het houden en fokken van renpaarden, die niet nuttig zijn voor de landbouw, geen landbouwbedrijvigheid vormt (1). (1) Zie Cass. 26 april 1985, AR nr. 4580, AC 1985, nr. 518.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Begrip - Aard van wetgeving - Landbouwbedrijvigheid - Kweken van dieren - Houden en fokken van renpaarden - Pachtwetgeving - Toepassing

L'élevage d'animaux n'est considéré comme une activité agricole au sens de cette disposition légale, à savoir un élevage de bétail, que s'il s'agit d'animaux destinés à la consommation humaine ou utiles à l'agriculture, de sorte que la détention et l'élevage de chevaux de course, qui ne présentent aucune utilité pour l'agriculture, ne constituent pas une activité agricole (1). (1) Voir Cass. 26 avril 1985, RG 4580, Bull. et Pas. 1985, I, n° 518.

LOUAGE DE CHOSES - Bail à ferme - Notion. nature de la législation - Activité agricole - Élevage d'animaux - Détention et élevage de chevaux de course - Législation relative au bail à la ferme - Application

- Art. 1, 1° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 1er, 1° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.21.0121.N

3 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220203.1N.3](#)

AC nr. ...

Waar een kredietopening zich bij uitstek onderscheidt van een geldlening door de opnamevrijheid aan de zijde van de kredietnemer, staat het aan de feitenrechter om te oordelen of de kredietnemer effectief beschikt over de vrijheid om het kredietbedrag al dan niet op te nemen hetzij in één keer hetzij in meerdere keren, waarbij hij zich niet noodzakelijk moet richten naar de kwalificatie die de partijen aan hun overeenkomst hebben gegeven maar hij deze door een andere kan vervangen indien de regelmatig aan zijn oordeel onderworpen gegevens binnen en buiten de overeenkomst de door de partijen aan hun overeenkomst gegeven kwalificatie uitsluiten (1). (1) Zie concl. OM.

LENING - Onderscheid met kredietopening - Opnamevrijheid - Beoordeling door de rechter

- Artt. 1892, 1902, 1905 en 1907 Oud Burgerlijk Wetboek

Alors qu'une ouverture de crédit se distingue spécifiquement d'un prêt d'argent par la liberté de prélèvement dont jouit le preneur de crédit, il appartient au juge du fond d'apprécier si le preneur de crédit dispose effectivement de la liberté de prélever le montant du crédit soit en une fois, soit en plusieurs fois et ce faisant, il ne doit pas nécessairement se conformer à la qualification que les parties ont donnée à leur contrat mais peut y substituer une autre qualification lorsque les éléments internes et externes au contrat soumis régulièrement à son appréciation excluent la qualification que les parties ont donnée à leur contrat (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PRET - Distinction avec une ouverture de crédit - Liberté de prélèvement - Appréciation par le juge

- Art. 1892, 1902, 1905 et 1907 Ancien Code civil

C.21.0122.N

7 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220207.3N.9](#)

AC nr. ...

De eigenaar van een pand die door een daad, een verzuim of eender welke gedraging het evenwicht tussen de eigendommen verbreekt door aan een naburige eigenaar hinder op te leggen die de gewone ongemakken van het nabuurschap overtreft, is een rechtmatige en passende vergoeding tot herstel van het verstoorde evenwicht verschuldigd; zowel de door de naburige eigenaar geleden schade aan diens eigendom als gebruiks- en genotsderving komen voor een rechtmatige en passende vergoeding in aanmerking.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Hestel evenwicht - Schade - Gebruik-en genotsderving

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Hestel evenwicht - Schade - Gebruik-en genotsderving

Le propriétaire d'un immeuble qui, par un fait, une omission ou un comportement quelconque, rompt l'équilibre entre les propriétés en imposant à un propriétaire voisin un trouble excédant la mesure des inconvénients ordinaires du voisinage lui doit une juste et adéquate compensation, rétablissant l'égalité rompue ; tant le dommage subi par le propriétaire voisin sur son bien que la perte d'usage et de jouissance sont pris en considération pour une juste et adéquate compensation.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Rétablissement de l'équilibre - Dommage - Jouissance et perte de jouissance

- Art. 544 Ancien Code civil

- Art. 544 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Rétablissement de l'équilibre - Dommage - Jouissance et perte de jouissance

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 544 Ancien Code civil
- Art. 544 Ancien Code civil

Ingeval de eigenaar van een onroerend goed, ingevolge schade of nabuurschapshinder, overeenkomstig de artikelen 544, 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek recht heeft op een vergoeding of compensatie en vervolgens zijn goed verkoopt zonder zijn recht op vergoeding of compensatie mee over te dragen, kan deze vergoeding of compensatie niet worden verrekend met de verkoopprijs; die prijs behelst de geldelijke tegenprestatie voor de eigendomsoverdracht en strekt niet tot vergoeding of compensatie van de schade of hinder.

Lorsque le propriétaire d'un bien immobilier a droit, en raison d'un dommage ou d'un trouble de voisinage, à une indemnité ou à une compensation conformément aux articles 544, 1382 et 1383 de l'Ancien Code civil, et qu'il vend ensuite son bien sans céder également son droit à l'indemnité ou à la compensation, cette indemnité ou cette compensation ne peut être imputée sur le prix de vente ; ce prix constitue la contrepartie pécuniaire du transfert de propriété et ne sert pas à indemniser ou à compenser le dommage ou le trouble.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Onroerend goed - Schade - Burenhinder - Vergoeding - Verkoop - Eigendomsoverdracht - Verkoopprijs - Tegenprestatie

- Artt. 544, 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 544, 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Onroerend goed - Schade - Burenhinder - Vergoeding - Verkoop - Eigendomsoverdracht - Verkoopprijs - Tegenprestatie

- Artt. 544, 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 544, 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Bien immobilier - Dommage - Troubles du voisinage - Indemnité - Vente - Transfert de propriété - Prix de vente - Contrepartie

- Art. 544, 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 544, 1382 et 1383 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Bien immobilier - Dommage - Troubles du voisinage - Indemnité - Vente - Transfert de propriété - Prix de vente - Contrepartie

- Art. 544, 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 544, 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.21.0137.N

27 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220127.1N.6](#)

AC nr. ...

De benadeelde die met een derde een overeenkomst sluit tot herstel van de schade en die deze kosten verhaalt op de voor de schade aansprakelijke persoon, stelt geen vrijwaringsvordering in zoals bedoeld in artikel 2257, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2020, AR C.18.0575.N, AC 2020, nr. 148, met concl. van eerste advocaat-generaal R. MORTIER en Cass. 8 mei 2017, AR C.16.0121.N, AC 2017, nr. 315, met concl. van advocaat-generaal H. VANDERLINDEN.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Begrip uitwinning - Vordering in vrijwaring

- Art. 2257, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

La personne lésée qui conclut un contrat avec un tiers pour réparer le dommage et qui récupère ces frais auprès du responsable du dommage ne forme pas une action en garantie au sens de l'article 2257, alinéa 3, de l'ancien Code civil (1). (1) Voir Cass. 20 février 2020, RG C.18.0575.N, Pas 2020, n° 148, avec concl. de Mme Mortier, premier avocat général, op datum in Pas. et Cass. 8 mai 2017, RG C.16.0121.N, Pas 2017, n° 315, avec concl. de M. Vanderlinden, avocat général, op datum in Pas.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Notion d'éviction - Action en garantie

- Art. 2257, al. 3 Ancien Code civil

De kosten die de benadeelde besteedt aan het herstel van de schade doen geen andere schade ontstaan waardoor een nieuwe verjaringstermijn begint te lopen.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Geen nieuwe verjaringstermijn door herstel schade

Les frais consacrés par la personne lésée pour réparer le dommage ne font pas naître un autre dommage ayant pour effet qu'un nouveau délai de prescription commence à courir.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Pas de nouveau délai de prescription du fait de la réparation

C.21.0140.F

6 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220506.1F.1](#)

AC nr. ...

De opschorting van de uitvoering van de verplichtingen van de consument ten aanzien van de kredietgever is afhankelijk, niet van het bestaan van een gelieerde kredietovereenkomst in de zin van artikel 1, 20°, Wet Consumentenkrediet, maar van de omstandigheid dat het gefinancierde goed of de gefinancierde dienstverlening in de kredietovereenkomst wordt vermeld, of dat het bedrag ervan rechtstreeks door de kredietgever aan de verkoper wordt gestort.

CONSUMENTENKREDIET - Consument - Uitvoering van zijn verplichtingen - Opschorting

- Artt. 1, 20°, en 24 Wet 12 juni 1991 op het Consumentenkrediet

La suspension de l'exécution par le consommateur de ses obligations envers le prêteur dépend non de l'existence d'un contrat de crédit lié au sens de l'article 1er, 20° de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation mais de ce que le contrat de crédit mentionne le bien ou la prestation de service financé ou de ce que son montant est versé directement par le prêteur au vendeur.

CREDIT A LA CONSOMMATION - Consommateur - Exécution de ses obligations - Suspension

- Art. 1, 20°, et 24 L. du 12 juin 1991

De kredietovereenkomst moet het gefinancierde goed of de gefinancierde dienstverlening vermelden; de rechter beoordeelt in feite het bestaan van een dergelijke vermelding.

CONSUMENTENKREDIET - Gefinancierd goed of gefinancierde dienstverlening - Vermelding - Bestaan - Rechter - Feitelijke beoordeling

- Art. 1, 20° Wet 12 juni 1991 op het Consumentenkrediet

Le contrat de crédit doit mentionner le bien ou la prestation du service financé; le juge apprécie en fait l'existence d'une telle mention.

CREDIT A LA CONSOMMATION - Bien ou prestation de service financé - Mention - Existence - Juge - Appréciation en fait

- Art. 1er, 20° L. du 12 juin 1991

C.21.0142.N

9 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220609.1N.1](#)

AC nr. ...

De onteigende die tijdig een vordering tot herziening heeft ingesteld, kan in de loop van de procedure met toepassing van artikel 807 Gerechtelijk Wetboek zijn vordering wijzigen en alsnog de nietigverklaring van het onteigeningsbesluit vorderen, ook al is inmiddels de termijn van twee maanden bedoeld in artikel 16 Onteigeningswet 1962 verstreken (1). (1) Zie concl. OM.

L'exproprié qui a introduit en temps utile une action en révision peut modifier celle-ci au cours de la procédure en application de l'article 807 du Code judiciaire et encore poursuivre la nullité de l'arrêté d'expropriation, même si le délai de deux mois visé à l'article 16 de la loi du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique a expiré (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE -

*Herzieningsprocedure - Termijn artikel 16, tweede lid
Onteigeningswet 1962 - Wijziging of uitbreiding vordering*

- Art. 807 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 16 Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij
hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten
algemeen nutte

*EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Procédure de
révision - Délai fixé à l'article 16, alinéa 2, de la loi du 26 juillet
1962 - Modification ou extension de l'action*

- Art. 807 Code judiciaire

- Art. 16 L. du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême
urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité
publique

De vordering tot herziening kan niet worden
beschouwd als een rechtsmiddel tegen de
beslissingen van de vrederechter in verband met de
regelmatigheid van de onteigening of over de
provisionele of voorlopige vergoeding; de
onteigende kan niet berusten in de beslissing van
de vrederechter aangezien tegen deze beslissing
geen enkel rechtsmiddel kan worden ingesteld (1).
(1) Zie concl. OM.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE -

Herzieningsprocedure - Geen rechtsmiddel - Berusting

- Art. 16 Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij
hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten
algemeen nutte

- Art. 1044, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

L'action en révision ne peut être considérée comme
une voie de recours contre les décisions du juge de
paix concernant la régularité de l'expropriation ou
l'indemnité provisionnelle ou provisoire; l'exproprié
ne peut acquiescer à la décision du juge de paix
dès lors qu'aucune voie de recours ne peut être
exercée contre cette décision (1). (1) Voir les concl.
du MP publiées à leur date dans AC.

*EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Procédure de
révision - Absence de recours - Acquiescement*

- Art. 16 L. du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême
urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité
publique

- Art. 1044, al. 1er Code judiciaire

C.21.0149.N

10 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.8](#)

AC nr. ...

Deelgenoten die een onderzoeksmaatregel zoals
een deskundigenonderzoek wensen, dienen hun
verzoek daartoe tot de notaris-vereffenaar te
richten en slechts wanneer de notaris-vereffenaar
ontijdig dan wel geen passend gevolg hieraan
geeft, kunnen de deelgenoten zich krachtens van
artikel 19, derde lid, Gerechtelijk Wetboek
rechtstreeks tot de vereffeningrechter wenden; de
deelgenoten kunnen verder bezwaren uiten ten
aanzien van de notariële werkzaamheden die de
notaris-vereffenaar, bij gebrek aan akkoord, bij de
vereffeningrechter moet aanbrengen (1). (1) Zie
concl. OM.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Vereffening-verdeling -

*Geschillen die verband houden met de notariële
werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Deelgenoten - Aan
de notaris-vereffenaar gevraagd deskundigenonderzoek -
Ontijdige of niet passende reactie*

- Artt. 19, derde lid, 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

*NOTARIS - Deelgenoten - Aan de notaris-vereffenaar gevraagd
deskundigenonderzoek - Ontijdige of niet passende reactie -
Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de
notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling*

Les indivisaires qui souhaitent que soit ordonnée
une mesure d'instruction, telle une expertise, sont
tenus d'adresser une demande en ce sens au
notaire-liquidateur et ce n'est que lorsque le
notaire-liquidateur traite tardivement cette
demande ou n'y donne pas une suite adéquate que
les indivisaires peuvent, en vertu de l'article 19,
alinéa 3, du Code judiciaire, saisir directement le
juge de la liquidation; ils peuvent, en outre,
exprimer des contredits à l'égard des opérations
notariales que le notaire-liquidateur doit, à défaut
d'accord, porter devant le juge de la liquidation (1).
(1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans
AC.

*EXPERTISE - Liquidation-partage - Contestations afférentes aux
opérations notariales de liquidation-partage - Indivisaires -
Demande d'expertise adressée au notaire-liquidateur - Réaction
tardive ou inadéquate*

- Art. 19, al. 3, 1207 à 1224 Code judiciaire

*NOTAIRE - Indivisaires - Demande d'expertise adressée au notaire-
liquidateur - Réaction tardive ou inadéquate - Liquidation-partage -
Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-
partage*

- Artt. 19, derde lid, 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek
VERDELING - Deelgenoten - Aan de notaris-vereffenaar gevraagd deskundigenonderzoek - Ontijdige of niet passende reactie

- Artt. 19, derde lid, 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling kunnen in de regel enkel in het raam van de gerechtelijke vereffening-verdeling worden aangebracht en kunnen enkel door de notaris-vereffenaar door de neerlegging van een proces-verbaal van bezwaren bij de vereffening-rechter worden aanhangig gemaakt, zodat deelgenoten bijgevolg, in de regel, geen geschillen met betrekking tot de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling rechtstreeks bij de vereffening-rechter aanhangig kunnen maken (1). (1) Zie concl. OM.

NOTARIS - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffening-rechter - Modaliteiten

- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffening-rechter - Modaliteiten

- Artt. 1207 tot 1224 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 19, al. 3, 1207 à 1224 Code judiciaire
PARTAGE - Indivisaires - Demande d'expertise adressée au notaire-liquidateur - Réaction tardive ou inadéquate

- Art. 19, al. 3, 1207 à 1224 Code judiciaire

Les contestations ayant trait aux opérations notariales de liquidation-partage ne peuvent, en règle, être soulevées que dans le cadre de la liquidation-partage judiciaire et portées devant le juge de la liquidation que par le notaire-liquidateur par le dépôt d'un procès-verbal de contredits, de sorte que les indivisaires ne peuvent, en règle, saisir directement le juge de la liquidation de contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

NOTAIRE - Liquidation-partage - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités

- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

PARTAGE - Liquidation-partage - Contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités

- Art. 1207 à 1224 Code judiciaire

C.21.0150.N

28 april 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220428.1N.3

AC nr. ...

Artikel 33, Nederlandse Faillissementswet verbiedt gedurende het faillissement uitsluitend de individuele tenuitvoerlegging op het vermogen van de schuldenaar, dit is het tot het faillissement behorende vermogen en staat er aldus niet aan in de weg dat de schuldeiser een bankgarantie afroept die tot persoonlijke zekerheid strekt van een schuld van de gefailleerde, aangezien hij hierdoor geen aanspraak maakt op een bestanddeel van de failliete boedel, maar op een derde vermogen (1). (1) Zie concl. OM.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Artikel 33, tweede lid, Nederlandse Faillissementswet - Afroep door schuldeiser van bankgarantie tot persoonlijke zekerheid van een schuld van de gefailleerde - Toepassing

VREEMDE WET - Artikel 33, tweede lid, Nederlandse

4/05/2026

L'article 33 de la loi néerlandaise sur les faillites n'interdit, au cours de la faillite, que l'exécution individuelle sur le patrimoine du débiteur, c'est-à-dire sur le patrimoine soumis à la faillite, et ne fait pas donc pas obstacle à ce que le créancier fasse appel à une garantie bancaire tendant à la sûreté personnelle d'une dette du failli, dès lors qu'il ne prétend pas ainsi à un élément de la masse faillie, mais à un patrimoine tiers (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Loi néerlandaise sur les faillites, article 33, alinéa 2 - Appel par un créancier d'une garantie bancaire tendant à la sûreté personnelle d'une dette du failli - Application

LOI ETRANGERE - Loi néerlandaise sur les faillites, article 33, alinéa

P. 70/982

Faillissementswet - Afroep door schuldeiser van bankgarantie tot persoonlijke zekerheid van een schuld van de gefailleerde - Toepassing

2 - Appel par un créancier d'une garantie bancaire tendant à la sûreté personnelle d'une dette du failli - Application

Dat een prealabele vraag moet worden beslecht inzake een krachtens artikel 1, lid 2, b) van de Brussel 1bis-Verordening uitgesloten materie, staat niet in de weg aan het binnen de werkingssfeer van de Verordening vallen van een dergelijke vordering, aangezien dit de aard van de door de vordering te bewaren rechten niet wijzigt (1). (1) Zie concl. OM.

Le fait de devoir trancher préalablement une question concernant une matière exclue en vertu de l'article 1er, alinéa 2, b), du règlement n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale ne fait pas obstacle à ce qu'une telle action en paiement relève du champ d'application de ce règlement dès lors que la nature des droits à sauvegarder par l'action ne s'en voit pas modifiée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Internationale bevoegdheid - Brussel 1bis-Verordening - Werkingssfeer - Prealabele vraag inzake een uitgesloten materie

COMPETENCE ET RESSORT - Compétence internationale - Règlement n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale (« règlement Bruxelles Ibis ») - Champ d'application - Question préalable concernant une matière exclue

EUROPESE UNIE - Algemeen - Brussel 1bis-Verordening - Werkingssfeer - Prealabele vraag inzake een uitgesloten materie

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlement n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale (« règlement Bruxelles Ibis ») - Champ d'application - Question préalable concernant une matière exclue

De feitenrechter die de buitenlandse wet toepast, moet de draagwijdte ervan bepalen op grond van de uitleg die deze wet in het land van oorsprong krijgt; het Hof gaat na of de beslissing van de feitenrechter conform die uitleg is (1). (1) Zie concl. OM.

Le juge du fond qui applique la loi étrangère doit en déterminer la portée en tenant compte de l'interprétation qu'elle reçoit dans le pays dont elle émane; la Cour vérifie la conformité de la décision du juge du fond avec cette interprétation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

VREEMDE WET - Toepassing - Draagwijdte - Taak van de rechter

LOI ETRANGERE - Application - Portée - Mission du juge

Een vordering tot betaling van een factuur voor levering van goederen ter uitvoering van een overeenkomst gesloten vóór de opening van een insolventieprocedure, door de schuldeiser die in de ene lidstaat is gevestigd, in die lidstaat ingesteld tegen de schuldenaar nadat tegen hem een insolventieprocedure is geopend in een andere lidstaat, valt binnen de werkingssfeer van de Brussel 1bis-Verordening, aangezien zij is gebaseerd op een recht of verbintenis voortvloeiend uit de gemene regels van het burgerlijk en het handelsrecht (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Internationale bevoegdheid - Brussel 1bis-Verordening - Werkingssfeer - Overeenkomst gesloten voor de opening van de insolventieprocedure - Factuur - Vordering tot betaling - Vordering ingesteld in de lidstaat van de schuldeiser - Insolventieprocedure tegen schuldenaar geopend in een andere lidstaat

- Art. 1, eerste en tweede lid, b) Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures

EUROPESE UNIE - Algemeen - Brussel 1bis-Verordening - Werkingssfeer - Overeenkomst gesloten voor de opening van de insolventieprocedure - Factuur - Vordering tot betaling - Vordering ingesteld in de lidstaat van de schuldeiser - Insolventieprocedure tegen schuldenaar geopend in een andere lidstaat

- Art. 1, eerste en tweede lid, b) Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Overeenkomst gesloten voor de opening van de insolventieprocedure - Factuur - Vordering tot betaling - Vordering ingesteld in de lidstaat van de schuldeiser - Insolventieprocedure tegen

Une action en paiement d'une facture pour la livraison de marchandises en exécution d'un contrat conclu avant l'ouverture de la procédure d'insolvabilité que le créancier établi dans un État membre introduit dans cet État membre contre le débiteur après l'ouverture d'une procédure d'insolvabilité à son encontre dans un autre État membre, relève du champ d'application du règlement n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, dès lors qu'elle est fondée sur un droit ou une obligation dérivant des règles communes du droit civil et commercial (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COMPETENCE ET RESSORT - Compétence internationale - Règlement n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale (« règlement Bruxelles Ibis ») - Champ d'application - Contrat conclu avant l'ouverture de la procédure d'insolvabilité - Facture - Action en paiement - Action introduite dans l'État membre du créancier - Ouverture d'une procédure d'insolvabilité à l'encontre d'un débiteur dans un autre État membre

- Art. 1er, al. 1er et 2, b) Règlement (UE) n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1346/2000 du Conseil du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlement n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale (« règlement Bruxelles Ibis ») - Champ d'application - Contrat conclu avant l'ouverture de la procédure d'insolvabilité - Facture - Action en paiement - Action introduite dans l'État membre du créancier - Ouverture d'une procédure d'insolvabilité à l'encontre d'un débiteur dans un autre État membre

- Art. 1er, al. 1er et 2, b) Règlement (UE) n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1346/2000 du Conseil du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Contrat conclu avant l'ouverture de la procédure d'insolvabilité - Facture - Action en paiement - Action introduite dans l'État membre du créancier - Ouverture d'une procédure d'insolvabilité à l'encontre d'un débiteur dans un autre État membre - Champ d'application du règlement Bruxelles Ibis

schuldenaar geopend in een andere lidstaat - Werkingssfeer van de Brussel Ibis-Verordening

- Art. 1, eerste en tweede lid, b) Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures

- Art. 1er, al. 1er et 2, b) Règlement (UE) n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1346/2000 du Conseil du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité

C.21.0153.F

3 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220603.1F.1](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de verzekeringsnemer, aan wie schade is toegebracht waarvoor de verzekerde aansprakelijk is, partij is bij de verzekeringsovereenkomst, sluit zijn hoedanigheid van benadeelde niet uit.

VERZEKERING - Landverzekering -

Aansprakelijkheidsverzekeringsovereenkomst - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Benadeelde - Begrip - Verzekeringnemer - Slachtoffer van een schade waarvoor de verzekerde aansprakelijk is

- Artt. 55 en 152, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

La circonstance que le preneur d'assurance, victime d'un dommage dont l'assuré est responsable, est une partie au contrat d'assurance n'exclut pas sa qualité de personne lésée.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Contrat d'assurances de la responsabilité - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Personne lésée - Notion - Preneur d'assurance - Victime d'un dommage dont l'assuré est responsable

- Art. 55 et 152, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.21.0154.F

10 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221110.1F.1](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 17 Gerechtelijk Wetboek kan de rechtsvordering niet worden toegelaten indien de eiser geen hoedanigheid en geen belang heeft om ze in te stellen; de verweerder moet eveneens de hoedanigheid hebben om ze te beantwoorden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 721.

VORDERING IN RECHTE - Hoedanigheid en belang tot handelen - Hoedanigheid - Voorwaarde - Partijen - Verweerder

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 17 du Code judiciaire, l'action ne peut être admise si le demandeur n'a pas qualité pour la former ; le défendeur doit de même avoir qualité pour y répondre (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Qualité et intérêt à agir - Qualité - Condition - Parties - Défendeur

- Art. 17 Code judiciaire

De rechtsvordering tot inroeping van staat, die in geval van overlijden van de erflater tegen zijn erfgenamen moet worden gericht, is niet ontvankelijk ten aanzien van een persoon die deze hoedanigheid niet heeft, zelfs al is deze door de eiser vanaf de inleiding van de procedure in de zaak betrokken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 721.

VORDERING IN RECHTE - Hoedanigheid en belang tot handelen - Hoedanigheid - Voorwaarde - Partijen - Rechtsvordering tot inroeping van staat - Toepassing - Gebrek

L'action en réclamation d'état, qui doit être dirigée, en cas de décès du défunt, contre ses héritiers, n'est pas recevable à l'égard d'une personne qui n'a pas cette qualité, lors même que celle-ci a été attrait à la cause par le demandeur dès l'entame de la procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Qualité et intérêt à agir - Qualité - Condition - Parties - Action en réclamation d'état - Application - Défaut de qualité du défendeur

aan hoedanigheid van de verweerder

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

BURGERLIJKE STAAT - Rechtsvordering tot inroeping van staat - Hoedanigheid - Voorwaarde - Partijen - Gebrek aan hoedanigheid van de verweerder

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 332quater Ancien Code civil
- Art. 17 Code judiciaire

ETAT CIVIL - Action en réclamation d'état - Qualité - Condition - Parties - Défaut de qualité du défendeur

- Art. 332quater Ancien Code civil
- Art. 17 Code judiciaire

Artikel 332quater Oud Burgerlijk Wetboek bepaalt niet dat, wanneer de vordering moest worden ingesteld bij eenzijdig verzoekschrift, de instelling van die vordering bij dagvaarding de zaak niet rechtsgeldig bij de rechter aanhangig maakt of dat die vordering niet ontvankelijk is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 721.

BURGERLIJKE STAAT - Rechtsvordering tot inroeping van staat - Instelling van de rechtsvordering - Vorm - Procedure op eenzijdig verzoekschrift - Keuze voor de dagvaarding

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek

DAGVAARDING - Rechtsvordering tot inroeping van staat - Instelling van de rechtsvordering - Vorm - Procedure op eenzijdig verzoekschrift - Keuze voor de dagvaarding

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Instelling van de rechtsvordering - Vorm - Procedure op eenzijdig verzoekschrift - Keuze voor de dagvaarding

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 332quater de l'ancien Code civil ne dispose pas que, lorsque la demande eût dû être introduite par requête unilatérale, l'introduction de la demande par voie de citation ne saisit pas valablement le juge ou que cette demande est irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETAT CIVIL - Action en réclamation d'état - Introduction de l'action en justice - Forme - Procédure sur requête unilatérale - Choix de la citation

- Art. 332quater Ancien Code civil

CITATION - Action en réclamation d'état - Introduction de l'action en justice - Forme - Procédure sur requête unilatérale - Choix de la citation

- Art. 332quater Ancien Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Introduction de l'action en justice - Forme - Procédure sur requête unilatérale - Choix de la citation

- Art. 332quater Ancien Code civil

Het feit om als verweerder in de procedure tot erkenning van vaderschap te zijn betrokken, kan niet verhinderen dat de vordering wegens gebrek aan hoedanigheid niet-ontvankelijk wordt verklaard (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 721.

VORDERING IN RECHTE - Ontvankelijkheid - Verweerder tot erkenning van vaderschap - Hoedanigheid - Voorwaarde - Partijen - Rechtsvordering tot inroeping van staat - Gebrek aan hoedanigheid van de verweerder

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Ontvankelijkheid - Verweerder tot erkenning van vaderschap - Hoedanigheid - Voorwaarde - Partijen

- Art. 332quater Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

Le fait d'être attrait comme défendeur dans la procédure en substitution de paternité ne pallie pas l'irrecevabilité de la demande déduite du défaut de qualité (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Recevabilité - Défendeur en substitution de paternité - Qualité - Condition - Parties - Action en réclamation d'état - Défaut de qualité du défendeur

- Art. 332quater Ancien Code civil
- Art. 17 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Recevabilité - Défendeur en substitution de paternité - Qualité - Condition - Parties

- Art. 332quater Ancien Code civil
- Art. 17 Code judiciaire

Het loon dat de gefailleerde ontvangt voor arbeidsprestaties die door hem worden geleverd na het faillissement, wordt uit het actief van het faillissement gesloten, ook al werd de arbeidsovereenkomst gesloten vóór het faillissement.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Loon voor arbeidsprestaties ontvangen na het faillissement - Arbeidsovereenkomst gesloten vóór het faillissement - Arbeidsprestaties geleverd na het faillissement

- Art. XX.110, §§ 1 en 3, tweede lid Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Loon voor arbeidsprestaties ontvangen na het faillissement - Arbeidsovereenkomst gesloten vóór het faillissement - Arbeidsprestaties geleverd na het faillissement

- Art. XX.110, §§ 1 en 3, tweede lid Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Het recht op loon ontstaat door het verrichten van arbeid op grond van een arbeidsovereenkomst, zodat de oorzaak van het door de gefailleerde ontvangen loon bijgevolg de door de gefailleerde verrichte arbeid is (1). (1) Cass. 11 september 1995, AR S.94.0041.N, AC 1995, nr. 375

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Recht op loon - Ontstaan - Oorzaak

- Art. 2 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Recht op loon - Ontstaan - Oorzaak

- Art. 2 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

Uit de wetsgeschiedenis van artikel XX.110, § 3, tweede lid, WER blijkt de doelstelling van het tweede-kansen-beleid dat de gefailleerde natuurlijke personen moet aanmoedigen om opnieuw aan het economische leven deel te nemen, zodat de opbrengsten van arbeidsprestaties geleverd na de opening van het faillissement buiten de boedel dienen te blijven.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Opbrengsten van arbeidsprestaties geleverd door de gefailleerde na de opening van het faillissement - Doelstelling van het tweede-kansen-beleid

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ -

4/05/2026

La rémunération perçue par le failli pour des prestations de travail qu'il fournit après la faillite est exclue de l'actif de la faillite, même si le contrat de travail a été conclu avant celle-ci.

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Rémunération de prestations de travail fournies après la faillite - Contrat de travail conclu avant la faillite - Prestations de travail fournies après la faillite

- Art. XX.110, § 1er et 3, al. 2 Code de droit économique

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Rémunération de prestations de travail fournies après la faillite - Contrat de travail conclu avant la faillite - Prestations de travail fournies après la faillite

- Art. XX.110, § 1er et 3, al. 2 Code de droit économique

Le droit à la rémunération naît de l'exécution d'un travail en vertu d'un contrat de travail, de sorte que la cause de la rémunération perçue par le failli est le travail effectué par celui-ci (1). (1) Cass. 11 septembre 1995, RG S.94.0041.N, Pass. 1995 n°375.

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Droit à la rémunération - Naissance - Cause

- Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Droit à la rémunération - Naissance - Cause

- Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

Ainsi qu'il ressort des travaux préparatoires de l'article XX.110, § 3, alinéa 2, du Code de droit économique, l'objectif de la politique de la seconde chance est d'encourager les personnes physiques en faillite à participer à nouveau à la vie économique, de sorte que les revenus des prestations de travail fournies après l'ouverture de la faillite doivent demeurer hors de la masse.

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Revenus de prestations de travail fournies par le failli après l'ouverture de la faillite - Objectif de la politique de la seconde chance

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) -

P. 75/982

Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Doelstelling van het tweede-kansen-beleid - Opbrengsten van arbeidsprestaties geleverd door de gefailleerde na de opening van het faillissement

Objectif de la politique de la seconde chance - Revenus de prestations de travail fournies par le failli après l'ouverture de la faillite

C.21.0164.N

7 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220207.3N.11](#)

AC nr. ...

Een vordering in rechte is niet ontvankelijk indien de eiser geen persoonlijk en rechtstreeks belang heeft om ze in te stellen; tenzij de wet anders bepaalt, kan een procespartij bijgevolg enkel optreden tot vrijwaring van een eigen belang (1) (2). (1) Artikel 17 Gerechtelijk Wetboek zoals van toepassing vóór de wijziging door de wet van 21 december 2018 houdende diverse bepalingen betreffende justitie. (2) Cass. 4 april 2005, AR C.04.0336.F-C.04.0351.F, AC 2005, nr. 194.

VORDERING IN RECHTE - Rechtsvordering - Belang - Begrip

- Artt. 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek

Une action en justice est irrecevable si le demandeur n'a pas un intérêt personnel et direction pour la former ; par conséquent, sauf si la loi en a disposé autrement, un plaideur ne peut agir que pour garantir un intérêt propre (1) (2). (1) Article 17 du Code judiciaire tel qu'applicable avant sa modification par la loi du 21 décembre 2018 portant des dispositions diverses en matière de justice. (2) Cass. 4 avril 2005, RG C.04.0336.F-C.04.0351.F, Pas. 2005, n° 194.

DEMANDE EN JUSTICE - Action en justice - Intérêt - Notion

- Art. 17 et 18 Code judiciaire

C.21.0165.N

6 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220106.1N.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de vordering op grond van artikel 1648 Oud Burgerlijk Wetboek wegens verborgen gebrek laattijdig werd ingesteld en derhalve ontoelaatbaar is, dan kan de vordering op grond van de artikelen 1604 en 1610 Oud Burgerlijk Wetboek omwille van de niet-conformiteit van de geleverde zaak niet gegrond verklaard worden (1). (1) Cass. 12 februari 2021, AR C.20.0203.N-C20.0214.N, AC 2021, nr. 115; Cass. 7 juni 2019, AR C.18.0509.N, AC 2019, nr. 355; Cass. 19 oktober 2007, AR C.04.0500.F-C.05.0403.F, AC 2007, nr. 495.

KOOP - Vordering verborgen gebrek - Laattijdigheid - Vordering niet-conformiteit geleverde zaak - Geen keuzerecht na aanvaarding levering

- Artt. 1604, 1610 en 1648 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque l'action en garantie des vices cachés fondée sur l'article 1648 de l'ancien Code civil a été introduite de manière tardive et est donc inadmissible, l'action basée sur les articles 1604 et 1610 de l'ancien Code civil pour cause de défaut de conformité de la chose livrée ne peut être déclarée fondée (1). (1) Cass. 12 février 2021, RG C.20.0203.N-C.20.0214.N, Pas. 2021, n° 115 ; Cass. 7 juin 2019, RG C.18.0509.N, Pas. 2019, n° 355 ; Cass. 19 octobre 2007, RG C.04.0500.F-C.05.0403.F, Pas. 2007, n° 495.

VENTE - Action en garantie des vices cachés - Tardiveté - Action fondée sur un défaut de conformité de la chose livrée - Absence d'exercice d'une option après l'acceptation de la livraison

- Art. 1604, 1610 et 1648 Ancien Code civil

C.21.0168.F

3 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220603.1F.7](#)

AC nr. ...

De advocaat kan bijgevolg de overeenkomst met de cliënt te allen tijde beëindigen, zonder opzegging en zonder zijn beslissing te moeten verantwoorden, onverminderd zijn verplichting om zich ervan te vergewissen dat de cliënt voldoende tijdig om schade te voorkomen, bijstand van een andere advocaat zal kunnen vinden.

ADVOCAAT - Regels die de uitoefening van het beroep van advocaat beheersen - Regels met betrekking tot de onafhankelijkheid van de advocaat - Aard van die regels - Toepassingssfeer - Overeenkomst met de cliënt

De omstandigheid dat de verzekeringsnemer, aan wie schade is toegebracht waarvoor de verzekerde aansprakelijk is, partij is bij de verzekeringsovereenkomst, sluit zijn hoedanigheid van benadeelde niet uit (1). (1) Cass. 25 september 2003, AR C.03.0139.N, AC 2003, nr. 456, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal BRESSELEERS; Cass. 3 februari 2017, AR C.03.0139.N, AC 2017, nr. 83.

ADVOCAAT - Regels die de uitoefening van het beroep van advocaat beheersen - Regels met betrekking tot de onafhankelijkheid van de advocaat - Aard van die regels - Toepassingssfeer

L'avocat peut dès lors mettre fin à la convention conclue avec le client à tout moment sans préavis ni devoir justifier sa décision, sans préjudice de son obligation de s'assurer que le client pourra trouver l'assistance d'un autre avocat en temps utile pour éviter de subir un préjudice.

AVOCAT - Règles régissant l'exercice de la profession d'avocat - Règles concernant l'indépendance de l'avocat - Nature de ces règles - Champ d'application - Convention conclue avec le client

Les règles régissant l'exercice de la profession d'avocat, notamment celles qui concernent l'indépendance de l'avocat, intéressent l'ordre public. Il est essentiel au bon exercice de la profession d'avocat que le client soit défendu en toute indépendance et dans son propre intérêt. Cette exigence d'indépendance doit se manifester notamment à l'égard du client (1). (1) Cass. 25 septembre 2003, RG C.03.0139.N, Pas. 2003, n° 456, avec concl. en substance de M. Bresseleers, l'avocat général, publiées à leurs dates dans AC; Cass. 3 février 2017, RG C.03.0139.N, Pas. 2017, n° 83.

AVOCAT - Règles régissant l'exercice de la profession d'avocat - Règles concernant l'indépendance de l'avocat - Nature de ces règles - Champ d'application

C.21.0169.F

8 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221208.1F.6](#)

AC nr. ...

Wanneer de nieuwe wet bepaalt dat ze van toepassing is op de lopende overeenkomsten, is ze niet enkel van toepassing op de toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder vigour van de nieuwe wet, voor zover die toepassing geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten.

VERZEKERING - Landverzekering - Nieuwe wet - Werking in de tijd en in de ruimte - Toepassing op de lopende overeenkomsten - Omvang

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 121, § 7 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Lorsque la loi nouvelle prescrit son application aux conventions en cours, elle est applicable non seulement aux situations nées postérieurement à son entrée en vigueur mais aussi aux effets futurs de situations nées sous l'empire de l'ancienne loi, se produisant ou perdurant sous la nouvelle loi pour autant qu'il ne soit pas ainsi porté atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Loi nouvelle - Application dans le temps et dans l'espace - Application aux conventions en cours - Etendue

- Art. 1er Ancien Code civil

- Art. 121, § 7 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Nieuwe wet - Toepassing op de lopende overeenkomsten - Omvang

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 121, § 7 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Loi nouvelle - Application aux conventions en cours - Etendue

- Art. 1er Ancien Code civil

- Art. 121, § 7 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.21.0176.N

6 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220106.1N.4](#)

AC nr. ...

De Wet Civiele Veiligheid bevat geen regeling die tot gevolg heeft dat de hulpverleningszone moet instaan voor lasten uit het verleden die verband houden met de tewerkstelling van beroepsbrandweerlieden bij de gemeente in de periode vóór 1 januari 2015.

AMBTENAAR - Ambtenaar (Gemeenten en provincies) - Wet Civiele Veiligheid - Integratie beroepsbrandweerlieden in hulpverleningszones - Lasten uit het verleden - Hulpverleningszone

- Artt. 100, 203 en 220 Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

La loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile ne comporte aucun régime ayant pour effet que la zone de secours doive assumer les charges du passé liées à l'occupation de sapeurs-pompiers professionnels auprès de la commune pour la période antérieure au 1er janvier 2015.

FONCTIONNAIRE - Fonctionnaires des communes et des provinces - Loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Intégration des sapeurs-pompiers professionnels dans les zones de secours - Charges du passé - Zone de secours

- Art. 100, 203 et 220 L. du 15 mai 2007

C.21.0179.F

24 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de verzoeker wiens verzoek tot beschrijvend beslag werd verworpen, dat verzoek opnieuw indient en hierbij hij nieuwe aanwijzingen van aantasting van zijn intellectuele-eigendomsrecht aanvoert, vormen die aanwijzingen enkel nieuwe omstandigheden als ze voor de verzoeker niet redelijkerwijs toegankelijk waren tijdens het onderzoek van zijn eerste verzoek.

BESLAG - Allerlei - Aanwijzingen van aantasting van het intellectuele-eigendomsrecht - Eenzijdig verzoekschrift tot beschrijvend beslag - Weigering om het toe te wijzen - Nieuwe omstandigheden

- Artt. 1032 en 1369bis, § 7 Gerechtelijk Wetboek

UITVINGDSOCTROOI - Algemeen - Aanwijzingen van aantasting van het intellectuele-eigendomsrecht - Eenzijdig verzoekschrift tot beschrijvend beslag - Weigering om het toe te wijzen - Nieuw verzoekschrift - Nieuwe omstandigheden

- Artt. 1032 en 1369bis, § 7 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le requérant, débouté de sa demande de saisie-description, réitère cette demande en invoquant de nouveaux indices d'atteinte à son droit de propriété intellectuelle, ces indices ne constituent des circonstances nouvelles que s'ils n'étaient pas raisonnablement accessibles au requérant lors de l'examen de sa première demande.

SAISIE - Divers - Indices d'atteinte au droit de propriété intellectuelle - Requête unilatérale en saisie-description - Refus d'y faire droit - Circonstances nouvelles

- Art. 1032 et 1369bis, § 7 Code judiciaire

BREVET D'INVENTION - Généralités - Indices d'atteinte au droit de propriété intellectuelle - Requête unilatérale en saisie-description - Refus d'y faire droit - Nouvelle requête - Circonstances nouvelles

- Art. 1032 et 1369bis, § 7 Code judiciaire

Hoewel artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek alle partijen toestaat te antwoorden op de conclusie van het openbaar ministerie, staat het geen van hen toe te antwoorden op de nota van een andere partij die met toepassing van dit artikel werd neergelegd (1). (1) Cass. 5 november 2021, AR C.20.0139.F, AC 2021, nr. 698; Cass. 5 maart 2020, AR C.18.0366.F, AC 2020, nr. 167.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Mondelinge conclusie van het openbaar ministerie - Door een partij neergelegde nota van antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie - Door een andere partij neergelegde nota van antwoord op de nota van antwoord - Ontvankelijkheid

- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek

Si elle autorise chacune des parties à répondre aux conclusions du ministère public l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire ne permet à aucune d'elles de répondre à la note d'une autre déposée en application de celle-ci (1). (1) Cass. 5 novembre 2021, RG C.20.0139.F, Pas. 2021, n° 699 ; Cass. 6 mars 2020, RG C.18.366.F, Pas. 2020, n° 167.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Conclusions orales du ministère public - Note en réponse aux conclusions du ministère public déposée par une partie - Note en réponse à la note en réponse déposée par une autre partie - Recevabilité

- Art. 1107, al. 3 Code judiciaire

C.21.0182.N

24 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220124.3N.3](#)

AC nr. ...

De omvang van de schade wordt vastgesteld door de vergelijking tussen de toestand waarin de benadeelde zich bevindt en deze waarin hij zich zou bevonden hebben indien de onrechtmatige daad niet had plaatsgevonden.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Omvang - Bepaling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

L'étendue du dommage est constatée en comparant la situation dans laquelle la personne lésée se trouve et celle dans laquelle elle se serait trouvée si l'acte illicite n'avait pas été commis.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. évaluation. date à considérer - Etendue - Détermination

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.21.0184.F

1 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220401.1F.6](#)

AC nr. ...

De overeenkomst die een met een bepaling van openbare orde strijdige toestand doet ontstaan is nietig, zelf al werd ze gesloten onder een opschortende voorwaarde die is bedoeld om de geldigheid ervan te herstellen (1). (1) Zie Cass. 30 januari 2015, AR C.14.0285.N, AC 2015, nr. 76; Cass. 7 november 2019, AR C.19.0061.N, Pas. 2019, nr. 578.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Met een bepaling van openbare orde strijdige toestand - Nietigheid - Opschortende voorwaarde

- Artt. 6 en 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

La convention qui crée une situation contraire à une disposition d'ordre public est nulle, fût-elle conclue sous une condition suspensive tendant à en rétablir la validité (1). (1) Voir Cass. 30 janvier 2015, RG C.14.0285.N, Pas. 2015, n° 76; Cass. 7 novembre 2019, RG C.19.0061.N, Pas. 2019, n° 578.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Situation contraire à une disposition d'ordre public - Nullité - Condition suspensive

- Art. 6 et 1108 Ancien Code civil

C.21.0187.F

22 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221222.1F.1](#)

AC nr. ...

Het belang van de distributienetgebruikers vormt een van de doelstellingen van de reglementering en van de transitoire tariefmethodologieën 2017 en 2018; het is bijgevolg een transparant en voorzienbaar criterium om het onredelijk karakter van niet-beheersbare kosten te beoordelen (1). (Tariefmethodologieën van 11 februari 2016 en 1 december 2017 van de CWAPE voor de distributie van elektriciteit en aardgas) (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 856.

ECONOMIE - Energie - Gas en elektriciteit - Elektriciteitsrichtlijn 2009/72/EG van het Parlement en de Raad van 13 juli 1999 - Gasrichtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 - Doelstellingen - Omzetting in Belgisch recht - Vaststelling van de tarieven door de regulerende instantie - Tariefmethodologieën voor 2017 en 2018 - Overgangperiode - Verwerping van de niet-beheersbare kosten - Onredelijk karakter - Beoordeling

- Art. 12bis, §§ 2, 4, 5 et 9, en 23 Wet 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt
- Art. 15/5ter Wet 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen

ENERGIE - Gas en elektriciteit - Elektriciteitsrichtlijn 2009/72/EG van het Parlement en de Raad van 13 juli 1999 - Gasrichtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 - Doelstellingen - Omzetting in Belgisch recht - Vaststelling van de tarieven door de regulerende instantie - Tariefmethodologieën voor 2017 en 2018 - Overgangperiode - Verwerping van de niet-beheersbare kosten - Onredelijk karakter - Beoordeling

- Art. 12bis, §§ 2, 4, 5 et 9, en 23 Wet 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt
- Art. 15/5ter Wet 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen

De doelstelling van de Elektriciteitsrichtlijn en de Gasrichtlijn om een betrouwbaar, efficiënt en klantgericht concurrentiesysteem in te voeren dat de levering van elektriciteit tegen de laagste prijs waarborgt, maakt deel uit van de transparante en voorzienbare criteria die als basis dienen voor de vaststelling, door de regulerende instantie, van de tarifaire berekeningsmethoden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 856.

ECONOMIE - Energie - Gas en elektriciteit - Elektriciteitsrichtlijn 2009/72/EG van het Parlement en de Raad van 13 juli 1999 - Gasrichtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 - Doelstellingen - Vaststelling van de tarieven door de regulerende instantie - Criteria

L'intérêt des utilisateurs du réseau de distribution constitue l'un des objectifs de la réglementation et des méthodologies tarifaires transitoires 2017 et 2018; partant, il est un critère transparent et prévisible pour apprécier le caractère déraisonnable d'un coût non-gérable (1). (Méthodologies tarifaires du 11 février 2016 et du 1er décembre 2017 de la CWAPE pour la distribution d'électricité et de gaz naturel). (1) Voir les concl. du MP.

ECONOMIE - Energie - Gaz et électricité - Directive « Électricité » 2009/72/CE du Parlement et du Conseil du 13 juillet 2009 - Directive « Gaz » 2009/73/CE du 13 juillet 2009 - Objectifs - Transposition en droit belge - Détermination des tarifs par l'autorité de régulation - Méthodes tarifaires pour les années 2017 et 2018 - Période transitoire - Rejet des coûts non-gérables - Caractère déraisonnable - Appréciation

- Art. 12bis, § 2, 4, 5 et 9, et 23 L. du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité
- Art. 15/5ter L. du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations

ENERGIE - Gaz et électricité - Directive « Électricité » 2009/72/CE du Parlement et du Conseil du 13 juillet 2009 - Directive « Gaz » 2009/73/CE du 13 juillet 2009 - Objectifs - Transposition en droit belge - Détermination des tarifs par l'autorité de régulation - Méthodes tarifaires pour les années 2017 et 2018 - Période transitoire - Rejet des coûts non-gérables - Caractère déraisonnable - Appréciation

- Art. 12bis, § 2, 4, 5 et 9, et 23 L. du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité
- Art. 15/5ter L. du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations

L'objectif de la directive « Electricité » et de la directive « Gaz » visant à mettre en place un réseau concurrentiel fiable, performant et axé sur les consommateurs permettant la fourniture d'électricité et de gaz naturel au prix le plus bas fait partie des critères transparents et prévisibles fondant la fixation des méthodes de calcul des tarifs par l'autorité de régulation (1). (1) Voir les concl. du MP.

ECONOMIE - Energie - Gaz et électricité - Directive « Électricité » 2009/72/CE du Parlement et du Conseil du 13 juillet 2009 - Directive « Gaz » 2009/73/CE du 13 juillet 2009 - Objectifs - Détermination des tarifs par l'autorité de régulation - Critères

- Artt. 36 en 37, §§ 1, a en d, en 8 Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG

- Art. 40 en 41 Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG

ENERGIE - Gas en elektriciteit - Elektriciteitsrichtlijn 2009/72/EG van het Parlement en de Raad van 13 juli 1999 - Gasrichtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 - Doelstellingen - Vaststelling van de tarieven door de regulerende instantie - Criteria

- Artt. 36 en 37, §§ 1, a en d, en 8 Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG

- Art. 40 en 41 Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG

Het algemeen rechtsbeginsel dat het beginsel van behoorlijk bestuur wordt genoemd en dat de eerbiediging van het gewettigd vertrouwen van de bestuurdde en het beginsel van rechtszekerheid omvat, houdt in dat de bestuurdde moet kunnen vertrouwen op wat hij niet anders kan opvatten dan als een vaste gedrags- of beleidsregel van de overheid; de door de overheid bij de bestuurdde gewekte verwachtingen moeten in beginsel worden ingelost, zonder dat de verwachtingen van de bestuurdde evenwel kunnen leiden tot de bestendiging van een onrechtmatige toestand (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 856.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van behoorlijk bestuur - Gewettigd vertrouwen van de bestuurdde - Beginsel van de rechtszekerheid - Onrechtmatige toestand

Wanneer de correcte uitlegging van communautaire bepalingen zo evident is dat er redelijkerwijs geen ruimte voor twijfel kan bestaan, dient er geen prejudiciële vraag te worden gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 856.

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Energie - Gas en elektriciteit - Elektriciteitsrichtlijn 2009/72/EG van het Parlement en de Raad van 13 juli 1999 - Gasrichtlijn

- Art. 36 et 37, § 1er, a et d, et 8 Directive 2009/72/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 concernant des règles communes pour le marché intérieur de l'électricité et abrogeant la directive 2003/54/CE

- Art. 40 et 41 Directive 2009/73/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 concernant des règles communes pour le marché intérieur du gaz naturel et abrogeant la directive 2003/55/CE

ENERGIE - Gaz et électricité - Directive « Électricité » 2009/72/CE du Parlement et du Conseil du 13 juillet 2009 - Directive « Gaz » 2009/73/CE du 13 juillet 2009 - Objectifs - Détermination des tarifs par l'autorité de régulation - Critères

- Art. 36 et 37, § 1er, a et d, et 8 Directive 2009/72/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 concernant des règles communes pour le marché intérieur de l'électricité et abrogeant la directive 2003/54/CE

- Art. 40 et 41 Directive 2009/73/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 concernant des règles communes pour le marché intérieur du gaz naturel et abrogeant la directive 2003/55/CE

Le principe général du droit dit principe de bonne administration, qui comprend le respect dû à la légitime confiance de l'administré et le principe de sécurité juridique, implique que l'administré doit pouvoir se fier à ce qu'il ne peut considérer que comme une règle de comportement ou de gestion établie de la part de l'autorité ; les attentes créées dans le chef de l'administré par l'autorité doivent en principe être honorées sans que les attentes de l'administré puissent toutefois conduire à consacrer une situation illégale (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit dit de bonne administration - Légitime confiance de l'administré - Principe de sécurité juridique - Situation illégale]

Lorsque l'interprétation correcte de dispositions communautaires s'impose avec une telle évidence qu'elle ne laisse place à aucun doute raisonnable, il n'y a pas lieu de poser une question préjudicielle à la Cour de justice de l'Union européenne (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Energie - Gaz et électricité - Directive « Électricité » 2009/72/CE du Parlement et du Conseil du 13 juillet 2009 - Directive « Gaz » 2009/73/CE du 13

C.21.0189.N

27 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220127.1N.8](#)

AC nr. ...

De rechterlijke verplichting om desgevallend ambtshalve en waar nodig met eerbiediging van de rechten van verdediging de toepasselijke rechtsregels op te werpen, geldt maar wanneer de partijen in het bijzonder feiten en handelingen tot staving van hun vorderingen dan wel verweer hebben aangevoerd.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Taak van de rechter - Aanvulling van rechtsgronden

- Art. 8.4, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs

Een rechterlijk bevel in de zin van artikel 877 Gerechtelijk Wetboek onderstelt dat een concreet stuk wordt beoogd; de rechter kan krachtens voormelde bepaling een partij niet verplichten om informatie te geven en alle relevante stukken waarover zij beschikt in het debat te brengen (1). (1) Zie Cass. 11 september 2014, AR C.13.0014.F, AC 2014, nr. 511, met concl. van advocaat-generaal A. HENKES, op datum in Pas.; Cass. 28 juni 2012, AR C.10.0608.N, AC 2012, nr. 420; Cass. 13 november 2009, AR C.07.0242.F, AC 2009, nr. 661.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Artikel 877 Gerechtelijk Wetboek - "Stuk"

- Art. 877 Gerechtelijk Wetboek

L'obligation judiciaire de soulever, le cas échéant d'office et, si nécessaire, dans le respect des droits de la défense, les règles de droit applicables, ne vaut que si les parties ont spécialement invoqué des faits et des actes à l'appui de leurs demandes ou de leur défense.

ACTION CIVILE - Mission du juge - Suppléance des fondements juridiques

- Art. 8.4, al. 1er Code civil - Livre VIII: La preuve

Une injonction au sens de l'article 877 du Code judiciaire suppose qu'un document spécifique soit visé; le juge ne peut, en vertu de la disposition précitée, obliger une partie à fournir des informations et joindre aux débats tous les documents pertinents en sa possession (1). (1) Voir Cass. 11 septembre 2014, RG C.13.0014.F, Pas 2014, n° 511, avec concl. de M. Henkes, avocat général; Cass. 28 juin 2012, RG C.10.0608.N, Pas 2012, n° 420; Cass. 13 novembre 2009, RG C.07.0242.F, Pas 2009, n°661.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Code judiciaire, article 877 - "Document"

- Art. 877 Code judiciaire

C.21.0190.N

6 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220106.1N.9](#)

AC nr. ...

De notaris-vereffenaar kan onder omstandigheden die niet voor een andere uitleg vatbaar zijn, uit de afwezigheid of het omstandig stilzwijgen van een van de deelgenoten afleiden dat deze instemt met de afstand van een boedelbeschrijving evenals met de aanduiding van de goederen die afhangen van de te verdelen boedel; in voorkomend geval neemt de notaris-vereffenaar hiervan akte ten laatste bij de sluiting van het proces-verbaal van de opening van werkzaamheden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

Dans des circonstances qui ne sont pas susceptibles d'une autre interprétation, le notaire-liquidateur peut déduire de l'absence ou du silence probant d'un des copartageants que celui-ci consent à la renonciation à un inventaire ainsi qu'à l'indication des biens qui dépendent de la masse à partager ; le cas échéant, le notaire en prend acte au plus tard lors de la clôture du procès-verbal d'ouverture des opérations (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

ONVERDEELDHEID - Vereffening-verdeling - Afstand van boedelbeschrijving - Stilzwijgend akkoord bij afwezigheid of omstandig stilzwijgen partij - Notaris - Vereffenaar
- Artt. 1214, § 2, en 1218, § 1 Gerechtelijk Wetboek

INDIVISION - Liquidation-partage - Renonciation à l'inventaire - Accord tacite en cas d'absence ou de silence probant d'une partie - Notaire - Liquidateur
- Art. 1214, § 2, et 1218, § 1er Code judiciaire

Het door de notaris-vereffenaar te betekenen overzicht van hem tijdig bezorgde aanspraken strekt ertoe de partijen de mogelijkheid te bieden opmerkingen op de aanspraken van de andere partijen mee te delen maar biedt geen mogelijkheid om nieuwe aanspraken te formuleren (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

L'aperçu, à signifier par le notaire-liquidateur, des revendications qui lui ont été soumises en temps opportun vise à offrir aux parties la possibilité de communiquer des observations sur les revendications des autres parties, mais ne leur permet pas de formuler de nouvelles revendications (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

ONVERDEELDHEID - Vereffening-verdeling - Betekening overzicht van aanspraken - Recht van de partijen
- Art. 1218, § 2 Gerechtelijk Wetboek

INDIVISION - Liquidation-partage - Signification de l'aperçu des revendications - Droit des parties
- Art. 1218, § 2 Code judiciaire

C.21.0196.N

31 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220331.1N.4](#)

AC nr. ...

Enkel wanneer een provisioneel bedrag wordt gevorderd zonder voorbehoud voor verdere raming van de vergoeding bijvoorbeeld in het licht van een onderzoeksmaatregel, kan dit bedrag worden gelijkgesteld met het effectief gevorderde bedrag, zodat een in geld waardeerbare vordering voorligt.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - In geld waardeerbare vordering - Vordering tot vergoeding van een provisioneel bedrag - Toepassing

- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 2 tot 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

Ce n'est que lorsqu'un montant provisionnel est demandé sans réserve d'une évaluation ultérieure de l'indemnité, par exemple à la lumière d'une mesure d'instruction, que ce montant peut être assimilé au montant effectivement demandé, de sorte qu'il existe une demande évaluable en argent.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Demande évaluable en argent - Demande d'une indemnité d'un montant provisionnel - Application

- Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 2 à 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

In geval een vordering tot vergoeding abusievelijk is ondergewaardeerd ten belope van slechts een provisioneel bedrag kan de rechter corrigeren (1). (1) Zie Cass. 10 februari 2022, AR C.21.0252.N-C.21.0216.N, AC 2022, nr. 117; Cass. 20 november 2020, AR P.12.0203.N, AC 2012, nr. 623; Cass. 17 november 2010, AR P.10.0863.F, AC 2010, nr. 681.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Vordering tot vergoeding van een provisioneel bedrag - Abusievelijk ondergewaardeerde vordering tot vergoeding - Taak van de rechter

- Artt. 557 tot 559, 561, 562 en 618, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque la demande en indemnité est abusivement sous-évaluée à un montant purement provisionnel, le juge peut la corriger (1). (1) Voir Cass. 10 février 2022, RG C.21.0252.N-C.21.0216N, Pass. 2022, n° 117; Cass. 20 novembre 2020, RG P.21.0203.N, Pas. 2012, n° 623. Cass. 17 novembre 2010, RG P.10.0863.F, Pas. 2010, n°681.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Demande d'une indemnité d'un montant provisionnel - Demande en indemnité abusivement sous-évaluée - Mission du juge

- Art. 557 à 559, 561, 562 et 618, al. 2 Code judiciaire

- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 2 tot 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 2 à 4 A.R. du 26 octobre 2007

C.21.0197.F

24 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de cassatie wordt uitgesproken, worden de partijen binnen de grenzen hiervan teruggeplaatst in de toestand waarin zij zich bevonden voor de rechter wiens beslissing werd vernietigd; de rechter op verwijzing is bevoegd om over alle punten uitspraak te doen waarover de rechter aan wie de zaak werd onttrokken, uitspraak kon doen (1). (1) Cass. 8 maart 2019, AR C.16.0130.N, AC 2019, nr. 146.

VERWIJZING NA CASSATIE - Burgerlijke zaken - Gevolgen van de cassatie voor de partijen - Bevoegdheid van de rechter op verwijzing

Lorsqu'elle est prononcée, et dans la mesure où elle l'est, la cassation a pour effet de remettre les parties devant le juge de renvoi dans la situation où elles se trouvaient devant le juge dont la décision a été cassée; La compétence du juge de renvoi s'étend à tout ce qui tombait sous la compétence du juge dessaisi (1). (1) Cass. 8 mars 2019, RG C.16.0130.N, Pas. 2019, n° 146.

RENOI APRES CASSATION - Matière civile - Effet de la cassation sur les parties - Compétence du juge de renvoi

Hoewel de cassatie van rechtswege en als gevolg hiervan leidt tot de nietigverklaring van de handelingen en vonnissen die het gevolg zijn van de vernietigde beslissing en, in geval van gedeeltelijke cassatie, tot nietigverklaring van de gehele rechtspleging en van alle handelingen die ingevolge het nietig verklaarde gedeelte van de beslissing zijn gesteld, ook al werd tegen de daaropvolgende handelingen en vonnissen geen enkel rechtsmiddel aangewend en heeft het cassatiearrest die nietigverklaring niet uitgesproken of vastgesteld, strekt de cassatie zich niet uit tot de beslissingen in een zaak die niet aanhangig werd gemaakt bij de rechter die de vernietigde beslissing heeft uitgesproken, ook al waren die beslissingen gegrond op de vernietigde beslissing, en maakt ze een dergelijke zaak evenmin aanhangig bij de rechter op verwijzing (1). (1) Cass. 13 september 2012, AR C.11.0730.F, AC 2012, nr. 465.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Cassatie van de bestreden beslissing - Beslissingen die hiervan het gevolg zijn - Uitwerking - Bevoegdheid van de rechter op verwijzing

Si la cassation entraîne, de plein droit, par voie de conséquence, l'annulation des actes et des jugements qui sont la suite de la décision cassée et, en cas de cassation partielle, l'annulation de toute la procédure et de tous les actes faits en vertu de la partie annulée de la décision, alors même que les actes et décisions ultérieurs n'auraient été l'objet d'aucun recours et alors même que l'arrêt de cassation n'a pas prononcé ou constaté cette annulation, la cassation ne s'étend pas aux décisions prononcées dans une cause dont le juge qui a rendu la décision cassée n'était pas saisi, ces décisions fussent-elles fondées sur la décision cassée, et n'a pas pour effet de saisir le juge de renvoi d'une telle cause (1). (1) Cass. 13 septembre 2012, RG C.11.0730.F, Pas. 2012, n° 465.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Cassation de la décision attaquée - Décisions qui en sont la suite - Effet - Compétence du juge de renvoi

C.21.0209.N

13 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220113.1N.4](#)

AC nr. ...

Behoudens andersluidende bepaling duurt de stuiting van de verjaring door een dagvaarding voort tijdens het gehele geding, dit is tot op de dag van de uitspraak van het vonnis of het arrest dat een einde maakt aan het geding.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding - Stuiting - Duur

- Art. 101 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

L'interruption de la prescription par une citation se prolonge, sauf disposition légale contraire, pendant tout le cours de l'instance, c'est-à-dire jusqu'au jour de la prononciation du jugement ou de l'arrêt qui met un terme au litige.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation - Interruption - Durée

- Art. 101 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

De dagvaarding stuit niet alleen de verjaring van de vordering die ze inleidt, maar ook van de vorderingen die daarin virtueel begrepen zijn.

DAGVAARDING - Stuiting

- Art. 101 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Artikel 101 Wet Rijkscomptabiliteit - Dagvaarding

- Art. 101 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding - Stuiting

- Art. 101 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

La citation interrompt non seulement la prescription de la demande qu'elle introduit, mais également des demandes qui y sont virtuellement comprises.

CITATION - Interruption

- Art. 101 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat, article 101 - Citation

- Art. 101 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation - Interruption

- Art. 101 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

C.21.0212.N

27 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220127.1N.5](#)

AC nr. ...

Een motorrijtuig is betrokken in de zin van artikel 29bis, §1 W.A.M.-wet wanneer het enige rol heeft gespeeld in het verkeersongeval; dit is wanneer het zonder hiervoor een noodzakelijk element te zijn geweest een invloed heeft gehad op het verkeersongeval; hiervoor is niet vereist dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de aanwezigheid van het motorrijtuig en het ontstaan van het ongeval (1). (1) Cass. 13 juni 2014, AR C.13.0184.F, AC 2014, nr. 427, met concl. van advocaat-generaal Th. WERQUIN op datum in Pas.; Cass. 28 april 2011, AR C.10.0492.F, AC 2011, nr. 286; Cass. 3 oktober 2008, AR C.07.0130.N, AC 2008, nr. 524.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 29bis, § 1 WAM 1989 - Betrokken motorrijtuig

- Art. 29bis, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Un véhicule automoteur est impliqué au sens de l'article 29bis, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs. lorsqu'il a joué un certain rôle dans l'accident de circulation; c'est-à-dire lorsque, sans avoir été un élément nécessaire, il a eu une influence sur l'accident; il n'est pas requis à cet égard qu'il existe un lien de causalité entre la présence du véhicule automoteur et la survenance de l'accident (1). (1) Cass. 13 juin 2014, RG C.13.0184.F, Pas 2014, n° 427, avec concl. de M. Werquin, avocat général ; Cass. 28 avril 2011, RG C.10.0492.F, Pas 2011, n° 286; Cass. 3 octobre 2008, RG C.07.0130.N, Pas 2008, n° 524.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 29bis, § 1er - Véhicule automoteur impliqué

- Art. 29bis, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.21.0218.N

6 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220106.1N.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de beroepsakte van de appellant ter kennis wordt gebracht van een partij die de appellant niet wilde betrekken maar waarvan hij in de beroepsakte enkel bij wijze van informatie opgave heeft gedaan, dan wordt deze daardoor geen partij in het geding voor de rechter in hoger beroep in de zin van artikel 1054, eerste lid Gerechtelijk Wetboek; zij wordt dit evenmin door zich als betrokken partij te gedragen (1). (1) Zie Cass. 12 februari 2021, AR C.20.0086.N, AC 2021, nr. 113; Cass. 17 december 2020, AR C.20.0025.F, AC 2020, nr. 787; Cass. 23 oktober 2015, AR C.14.0322.F, AC 2015, nr. 621, met schriftelijke concl. van advocaat-generaal Th. WERQUIN, op datum in Pas.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Partij
- Art. 1054, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque l'acte d'appel de l'appellant est porté à la connaissance d'une partie que l'appellant ne voulait pas mettre à la cause mais dont il a fait mention dans l'acte d'appel à seul titre informatif, cette partie ne devient pas partie à l'instance devant le juge d'appel au sens de l'article 1054, alinéa 1er, du Code judiciaire ; elle ne le devient pas davantage en se comportant comme partie mise à la cause (1). (1) Voir Cass. 12 février 2021, RG C.20.0086.N, Pas. 2021, n° 113 ; Cass. 17 décembre 2020, RG C.20.0025.F, Pas. 2020, n° 787 ; Cass. 23 octobre 2015, RG C.14.0322.F, Pas. 2015, n° 621, avec les concl. écrites de M. Th. Werquin avocat général.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Partie
- Art. 1054, al. 1er Code judiciaire

C.21.0219.N

16 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220616.1N.1](#)

AC nr. ...

De rechterlijke macht is bevoegd om het bestuur te veroordelen tot vergoeding van de schade die een derde lijdt ingevolge zijn onzorgvuldig optreden, zonder daarbij evenwel aan het bestuur zijn beleidsvrijheid te ontnemen en zonder zich in zijn plaats te stellen, wat inhoudt dat de rechterlijke macht de beoordelingsvrijheid moet eerbiedigen die het bestuur de mogelijkheid biedt zelf te oordelen over de wijze waarop het zijn bevoegdheid uitoefent en de meest geschikt lijkende oplossing te kiezen binnen de door de wet gestelde grenzen (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2020, AR C.18.0383.N, AC 2020, nr. 186, met concl. OM; Cass. 27 oktober 2006, AR C.03.0584.N, AC 2006, nr. 518; Cass. 28 september 2006, AR C.02.0570.N, AC 2006, nr. 445.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Overheid - Onzorgvuldig optreden - Taak van de rechter - Veroordeling tot vergoeding van schade - Beoordeling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
MACHTEN - Rechterlijke macht - Overheid - Onzorgvuldig

Le pouvoir judiciaire est compétent pour condamner l'administration à réparer le dommage subi par un tiers ensuite de son comportement négligent, sans toutefois l'entraver dans ses choix politiques et sans se substituer à elle, ce qui implique que le pouvoir judiciaire doit respecter la liberté d'appréciation de l'administration qui doit pouvoir décider elle-même de la manière dont elle exerce sa compétence et choisir la solution qui lui paraît la plus appropriée dans les limites fixées par la loi (1). (1) Voir Cass. 12 mars 2020, RG C.18.0383.N, Pas. 2020, n° 186, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC ; Cass. 27 octobre 2006, RG C.03.0584.N, Pas. 2006, n° 518 ; Cass. 28 septembre 2006, RG C.02.0570.N, Pas. 2006, n° 445.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Autorité - Défaut de diligence - Mission du juge - Condamnation à réparer le dommage - Appréciation

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Autorité - Défaut de diligence -

optreden - Taak van de rechter - Veroordeling tot vergoeding van schade - Beoordeling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

MACHTEN - Uitvoerende macht - Overheid - Onzorgvuldig optreden - Taak van de rechter - Veroordeling tot vergoeding van schade - Beoordeling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Mission du juge - Condamnation à réparer le dommage - Appréciation

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

POUVOIRS - Pouvoir exécutif - Autorité - Défaut de diligence - Mission du juge - Condamnation à réparer le dommage - Appréciation

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Het niet of laattijdig opmaken van ruimtelijke uitvoeringsplannen ter uitvoering van een ruimtelijk structuurplan dan wel het in overeenstemming brengen van deze uitvoeringsplannen met het ruimtelijk structuurplan, maakt slechts een fout uit in hoofde van het bestuur wanneer blijkt dat, alle omstandigheden in acht genomen, het bestuur kennelijk niet binnen een redelijke termijn heeft gehandeld of geen wettige reden voor haar weigering om te handelen aanvoert (1). (1) Artt. 2.1.2, § 6, en 2.1.13, eerste lid, VCRO in de versie zoals toepasselijk voor de wijziging bij decreet van 8 december 2017.

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Ruimtelijk structuurplan - Niet of laattijdige opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen - Fout van het bestuur

- Artt. 2.1.2, § 6, en 2.1.13, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Le défaut d'établissement ou l'établissement tardif de plans d'exécution spatiaux en exécution d'un schéma de structure d'aménagement ou de la mise en conformité de ces plans d'exécution avec le schéma de structure d'aménagement ne constitue une faute de l'administration que lorsqu'il apparaît, à la lumière de toutes les circonstances de l'espèce, qu'elle n'a manifestement pas agi dans un délai raisonnable ou n'invoque aucune raison légitime pour son refus d'agir. (1) Code flamand de l'aménagement du territoire, art. 2.1.2, § 6, et 2.1.13, al. 1er, dans la version applicable avant sa modification par le décret du 8 décembre 2017.

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Schéma de structure d'aménagement - Défaut d'exécution ou exécution tardive de plans d'exécution spatiaux - Faute de l'administration

- Art. 2.1.2, § 6, et 2.1.13, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

C.21.0221.N

7 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.5](#)

AC nr. ...

De bekentenis kan slaan op zowel rechtsfeiten als materiële feiten, maar niet op de oplossing die, naar recht, aan een betwisting moet worden gegeven.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Draagwijdte

- Artt. 8.1, 10°, en 8.33, tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs

- Artt. 8.1, 10°, en 8.33, tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

L'aveu peut porter tant sur des faits juridiques que sur des faits matériels, mais pas sur la solution à donner en droit au litige.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Portée

- Art. 8.1, 10°, et 8.33, deuxième al. Code civil - Livre VIII: La preuve

- Art. 8.1, 10°, et 8.33, deuxième al. Code civil - Livre 8: La preuve

De rechter die de werkelijke betekenis van de termen van een beslissing aan de hand van de context uitlegt, breidt de rechten van de partijen niet uit, noch wijzigt of beperkt hij deze (1). (1) Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslagrechter -

Le juge, qui interprète la signification réelle des termes d'une décision sur la base de son contexte, n'étend, ne restreint ni ne modifie les droits des parties (1). (1) Cass. 14 juin 2019, RG C.18.0517.N, Pas. 2019, n° 373.

SAISIE - Saisie exécution - Juge des saisies - Titre portant astreinte -

Dwangsomtitel - Uitlegging aan de hand van de context - Gevolg

- Art. 793, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Het precieze criterium van de complexiteit van de zaak, waarmee de rechter rekening kan houden bij zijn beoordeling om de rechtsplegingsvergoeding te verminderen of te verhogen, houdt verband met het uitgavenniveau, vanuit de idee dat complexe zaken in de regel meer uitgaven vereisen dan eenvoudige zaken.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Verhoging of vermindering van de rechtsplegingsvergoeding - Taak van de rechter - Beoordeling - Criterium van de complexiteit van de zaak - Draagwijdte

- Art. 1022, derde lid Gerechtelijk Wetboek

In geval van zwarigheden bij de tenuitvoerlegging van een beslissing die een veroordeling tot een dwangsom inhoudt, moet de beslagrechter bij het bepalen of de voorwaarden waaronder de dwangsom verschuldigd is, als maatstaf van de toetsing van de ter uitvoering van de veroordeling verrichte handelingen, het doel en de strekking van de veroordeling als richtsnoer nemen, met dien verstande dat de veroordeling geacht wordt niet verder te strekken dan tot het bereiken van het daarmee beoogde doel, en dat de beslagrechter niet bevoegd is de inhoud van de dwangsomtitel te wijzigen, te beperken of uit te breiden (1). (1) Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslagrechter - Dwangsomtitel - Zwaarigheden - Taak van de rechter

- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek

Interprétation sur la base du contexte - Conséquence

- Art. 793, deuxième al. Code judiciaire

Le critère précis de la complexité de l'affaire, dont le juge peut tenir compte pour apprécier s'il y a lieu de réduire ou d'augmenter l'indemnité de procédure, se rapporte au niveau de dépenses, en partant de l'idée que les affaires complexes occasionnent, en règle, davantage de dépenses que les affaires simples.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Augmentation ou réduction de l'indemnité de procédure - Mission du juge - Appréciation - Critère de la complexité de l'affaire - Portée

- Art. 1022, al. 3 Code judiciaire

En cas de difficultés d'exécution d'une décision contenant une condamnation à une astreinte, le juge des saisies est tenu, pour déterminer si les conditions de débit de l'astreinte sont réunies, d'apprécier les actes effectués en exécution de la condamnation à la lumière du but et de la portée de la condamnation, sachant que la condamnation est réputée ne pas tendre au-delà de la réalisation du but qu'elle vise, et que le juge des saisies est sans compétence pour modifier, restreindre ou étendre le contenu du titre portant astreinte(1). (1) Cass. 14 juin 2019, RG C.18.0517.N, Pas. 2019, n° 373.

SAISIE - Saisie exécution - Juge des saisies - Titre portant astreinte - Difficultés d'exécution - Mission du juge

- Art. 1498 Code judiciaire

Het vormt voor een geïnterneerde persoon een buitensporige procedurele last om een vordering in schadevergoeding te moeten instellen vóór het einde van de periode waarin hij van zijn vrijheid is beroofd in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 5 EVRM; een dergelijke vereiste houdt geen rekening met de kwetsbaarheid van de geïnterneerde persoon als gevolg van zijn geestelijke gezondheidstoestand en zijn vrijheidsberoving, noch met het feit dat een geïnterneerde persoon gedurende zijn vrijheidsberoving in omstandigheden strijdig met artikel 5 EVRM - voornamelijk ernaar streeft om deze omstandigheden te doen evolueren door om een overplaatsing naar een aangepaste instelling of een invrijheidsstelling te verzoeken (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) EHRM, 6 april 2021, Venken e.a. t. België.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toegang tot de rechter - Geïnterneerde - Kwetsbare positie - Vordering tot schadevergoeding - Tijdstip - Verjaring

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le fait qu'une personne internée doive introduire une demande d'indemnisation avant la fin de la période pendant laquelle elle a été privée de liberté dans des circonstances contraires à l'article 5 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales constitue pour elle une charge procédurale excessive; une telle exigence ne tient pas compte de la situation de vulnérabilité de la personne internée du fait de son état de santé mentale et de sa privation de liberté ni du fait que la préoccupation principale d'une personne internée, durant sa détention dans des conditions incompatibles avec l'article 5 de la Convention, est de faire évoluer lesdites conditions en demandant son transfert vers un établissement approprié ou sa mise en liberté (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Cour eur. D.H., 6 avril 2021, Venken et crts c. Belgique.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Accès au juge - Interné - Situation vulnérable - Demande d'indemnisation - Moment - Prescription

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.21.0252.N

10 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220210.1N.6](#)

AC nr. ...

Hoewel in beginsel de rechtsplegingsvergoeding wordt berekend op basis van het gevorderde bedrag en niet op basis van het aan de in het gelijk gestelde partij toegekende bedrag, kan de rechter niettemin de rechtsplegingsvergoeding berekenen op basis van het toegekende veeleer dan op basis van het gevorderde bedrag, wanneer dit laatste bedrag volgt ofwel uit een klaarblijkelijke overwaardering die de normale bedachtzame en zorgvuldige rechtszoekende niet zou hebben begaan, ofwel uit een te kwader trouw verrichte verhoging die als enig doel had op kunstmatige wijze het bedrag van de vordering op te trekken tot een hogere schijf van de rechtsplegingsvergoeding, zonder hiertoe verplicht te zijn (1). (1) Zie Cass. 20 november 2020, AR P.12.0203.N, AC 2012, nr. 623; Cass. 17 november 2010, AR P.10.0863.F, AC 2010, nr. 681.

Bien que l'indemnité de procédure soit en principe calculée sur la base du montant demandé et non sur la base du montant accordé à la partie qui obtient gain de cause, le juge peut, sans y être tenu, calculer l'indemnité de procédure sur la base du montant alloué plutôt que sur la base du montant demandé, si ce dernier résulte soit d'une surévaluation manifeste que n'aurait pas commise le justiciable normalement prudent et diligent, soit d'une majoration effectuée de mauvaise foi, dans le seul but de majorer artificiellement le montant de l'indemnité de procédure (1). (1) Voir Cass. 20 novembre 2020, RG P.12.0203.N, Pas. 2012, n° 623 ; Cass. 17 novembre 2010, RG P.10.0863.F, Pas. 2010, n° 681.

RECHTSPLEGGINGSVERGOEDING - Berekening - Op basis van toegekend bedrag - Toepassing

- Artt. 557, 559, 618 en 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek

INDEMNITE DE PROCEDURE - Calcul - Sur la base du montant accordé - Application

- Art. 557, 559, 618 et 1022, al. 2 Code judiciaire

- Art. 1er A.R. du 26 octobre 2007

C.21.0253.F

15 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221215.1F.1](#)

AC nr. ...

Aangezien hij geen uitspraak ten gronde doet over de rechten van de partijen, schendt zijn beslissing geen enkele regel van materieel recht waarop hij zijn oordeel grondt (1). (1) Cass. 23 september 2011, AR C.10.0279.F, AC 2011, nr. 495.

KORT GEDING - Bevoegdheid van de rechter in kort geding - Grenzen

- Art. 584 Gerechtelijk Wetboek

Dès lors qu'il ne statue pas au fond sur les droits des parties, sa décision n'implique aucune violation du droit matériel qu'il prend en considération pour fonder son appréciation (1). (1) Cass. 23 septembre 2011, RG C.10.0279.F, Pas. 2011, n° 495.

REFERE - Compétence du juge des référés - Limites

- Art. 584 Code judiciaire

Aangezien de zaak spoedeisend is en de uitspraak van het hof van beroep slechts een voorlopig karakter heeft, dient de voorgestelde prejudiciële vraag niet te worden gesteld.

KORT GEDING - Prejudiciële vraag - Verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Dringende zaak - Kort geding

- Art. 26, § 3 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Dringende zaak - Kort geding

- Art. 26, § 3 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

La cause étant urgente et la cour d'appel n'ayant statué qu'au provisoire, il n'y a pas lieu de poser à la Cour constitutionnelle la question préjudicielle demandée.

REFERE - Question préjudicielle - Obligation de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle - Cause urgente - Référé

- Art. 26, § 3 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Obligation de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle - Cause urgente - Référé

- Art. 26, § 3 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

De voorlopige beoordeling van het hof van beroep volgens welke de verjaring van eisers werkstraf door de tenuitvoerlegging van de straf werd gestuit, is niet onredelijk.

KORT GEDING - Verjaring - Strafzaken - Straf - Stuiting - Werkstraf - Tenuitvoerlegging

- Art. 96 Strafwetboek

- Art. 584 Gerechtelijk Wetboek

VERJARING - Strafzaken - Straf - Stuiting - Werkstraf - Tenuitvoerlegging

- Art. 96 Strafwetboek

- Art. 584 Gerechtelijk Wetboek

L'appréciation provisoire de la cour d'appel suivant laquelle la prescription de la peine de travail du demandeur a été interrompue par sa mise à exécution n'est pas déraisonnable.

REFERE - Prescription - Matière répressive - Peine - Interruption - Peine de travail - Mise à exécution

- Art. 96 Code pénal

- Art. 584 Code judiciaire

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Interruption - Peine de travail - Mise à exécution

- Art. 96 Code pénal

- Art. 584 Code judiciaire

De kortgedingrechter kan bewarende maatregelen bevelen indien er een schijn van recht is die een dergelijke beslissing verantwoordt (1). (1) Cass. 23 september 2011, AR C.10.0279.F, AC 2011, nr. 495.

KORT GEDING - Bevoegdheid van de rechter in kort geding
- Art. 584 Gerechtelijk Wetboek

Le juge des référés peut ordonner des mesures conservatoires s'il existe une apparence de droit justifiant pareille décision (1). (1) Cass. 23 septembre 2011, RG C.10.0279.F, Pas. 2011, n° 495.

REFERE - Compétence du juge des référés
- Art. 584 Code judiciaire

De rechter die zich ertoe beperkt de ogenschijnlijke rechten van de partijen te onderzoeken, zonder enige rechtsregel toe te passen die de door hem bevolen voorlopige maatregel niet redelijkerwijs kan ondersteunen, overschrijdt zijn bevoegdheid niet (1). (1) Cass. 23 september 2011, AR C.10.0279.F, AC 2011, nr. 495.

KORT GEDING - Bevoegdheid van de rechter in kort geding
- Art. 584 Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui se borne à examiner les droits apparents des parties, sans appliquer aucune règle de droit qui ne puisse raisonnablement fonder la mesure provisoire qu'il ordonne, n'excède pas ses pouvoirs (1). (1) Cass. 23 septembre 2011, RG C.10.0279.F, Pas. 2011, n° 495.

REFERE - Compétence du juge des référés
- Art. 584 Code judiciaire

C.21.0264.F

24 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.6](#)

AC nr. ...

Het middel dat het arrest verwijt zich op een vermoeden te baseren om het bewijs van de bestelling, door de eiseres, van bijkomende werken aan te nemen, zonder te onderzoeken of er geen schriftelijk bewijs was vereist om het bewijs van een akkoord tussen de partijen over de bijkomende werken aan te nemen, maar niet vermeldt in welk opzicht uit de vermeldingen van het arrest zou volgen dat de partijen inzonderheid de feiten zouden hebben aangevoerd die, volgens het middel, de toepassing vereisten van artikel 1341 Oud Burgerlijk Wetboek, dat het hof van beroep ambtshalve had moeten aanvoeren, is onnauwkeurig en, bijgevolg, niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onduidelijk middel - Middel dat de miskenning van het algemeen rechtsbeginsel inzake het ambt van de rechter aanvoert - Ontvankelijkheid

- Art. 1341 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel inzake het ambt van de rechter - Middel dat de miskenning van dat rechtsbeginsel aanvoert - Ontvankelijkheid

- Art. 1341 Oud Burgerlijk Wetboek

Le moyen, qui fait grief à l'arrêt de se fonder sur une présomption pour admettre la preuve de la commande par la demanderesse des travaux supplémentaires sans examiner si une preuve écrite n'était pas requise pour admettre la preuve d'un accord entre parties sur les travaux supplémentaires, mais qui n'indique pas en quoi il résulte des énonciations de l'arrêt que les parties auraient spécialement invoqué les faits qui, selon le moyen, commandaient l'application de l'article 1341 de l'ancien Code civil que la cour d'appel aurait été tenue de relever d'office, est imprécis, partant, irrecevable.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen imprécis - Moyen pris de la méconnaissance du principe général du droit relatif à l'office du juge - Recevabilité

- Art. 1341 Ancien Code civil

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit relatif à l'office du juge - Moyen pris de la méconnaissance de ce principe - Recevabilité]

- Art. 1341 Ancien Code civil

C.21.0274.N

10 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.3](#)

AC nr. ...

De dwangsom verbeurt verder zolang de hoofdveroordeling niet is uitgevoerd en de titel actueel is.

DWANGSOM - Verbeuren van de dwangsom - Duurtijd

- Art. 1385quater Gerechtelijk Wetboek

L'astreinte est encourue aussi longtemps que la condamnation principale n'a pas été exécutée et que le titre est actuel.

ASTREINTE - Fait d'encourir l'astreinte - Durée

- Art. 1385quater Code judiciaire

Het recht op rechtszekerheid houdt als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur in dat burgers moeten kunnen vertrouwen op wat zij niet anders kunnen opvatten dan als een vaste gedrags- of beleidslijn van de overheid (1). (1) Zie Cass. 7 december 1998, AR F.98.0006.F, AC 1998, nr. 504.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemene beginselen van behoorlijk bestuur - Recht op rechtszekerheid

Le droit à la sécurité juridique implique, en tant que principe général de bonne administration, que les citoyens doivent pouvoir faire confiance à ce qu'ils ne peuvent concevoir autrement que comme une règle fixe de conduite et d'administration de l'autorité (1). (1) Voir Cass. 7 décembre 1998, RG F.98.0006.F, Pas. 1998, n° 504.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principes généraux de bonne administration - Droit à la sécurité juridique

Uit het recht op rechtszekerheid als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur volgt dat de overheid de aldus opgewekte gerechtvaardigde verwachtingen van de burger in de regel niet mag beschamen en dat indien een burger in redelijkheid had dienen te beseffen dat de opgewekte verwachtingen niet kunnen of mogen worden gehonoreerd, het rechtszekerheidsbeginsel niet kan worden ingeroepen (1). (1) Zie Cass. 31 januari 2020, AR F.18.0025.F, AC 2020, nr. 90; Cass. 7 april 2016, AR F.14.0209.N, AC 2016, nr. 246; Cass. 11 februari 2011, AR F.09.0161.N, AC 2011, nr. 123; Cass. 10 december 2009, AR F.08.0038.N, AC 2009, nr. 736 met concl. van toenmalig advocaat-generaal D. THIJIS; Cass. 29 november 2004, AR S.03.0057.F, AC 2004, nr. 574; RvS 6 maart 2018, nr. 240.914; RvS 24 oktober 2017, nr. 239.534; RvS 14 februari 2017, nr. 237.373; RvS 19 januari 2016, nr. 233.527; RvS 21 januari 2015, nr. 229.890; RvS 22 maart 2013, nr. 222.953; RvS 22 maart 2012, nr. 218.585; RvS 24 maart 2011, nr. 212.234; RvS 23 december 2010, nr. 210.071.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemene beginselen van behoorlijk bestuur - Recht op rechtszekerheid - Vaste gedrags- of beleidslijn van de overheid

° Il suit du droit à la sécurité juridique en tant que principe général de bonne administration que l'autorité ne peut, en règle, décevoir les attentes légitimes ainsi suscitées chez le citoyen et que celui-ci ne peut se prévaloir du droit à la sécurité juridique s'il s'avère qu'il aurait dû raisonnablement se rendre compte que les attentes suscitées ne peuvent être honorées (1). (1) Voir Cass. 31 janvier 2020, RG F.18.0025.F, Pas. 2020, n° 90 ; Cass. 7 avril 2016, RG F.14.0209.N, Pas. 2016, n° 246 ; Cass. 11 février 2011, RG F.09.0161.N, Pas. 2011, n° 123 ; Cass. 10 décembre 2009, RG F.08.0038.N, Pas. 2009, n° 736, avec concl. de M. THIJIS, alors avocat général publiées à leur date dans AC ; Cass. 29 novembre 2004, RG S.03.0057.F, Pas. 2004, n° 574 ; C.E. 6 mars 2018, n° 240.914 ; C.E. 24 octobre 2017, n° 239.534 ; C.E. 14 février 2017, n° 237.373 ; C.E. 19 janvier 2016, n° 233.527 ; C.E. 21 janvier 2015, n° 229.890 ; C.E. 22 mars 2013, n° 222.953 ; C.E. 22 mars 2012, n° 218.585 ; C.E. 24 mars 2011, n° 212.234 ; C.E. 23 décembre 2010, n° 210.071.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principes généraux de bonne administration - Droit à la sécurité juridique - Règle fixe de conduite et d'administration de l'autorité

Uit artikel 157, eerste lid, Stedenbouwdecreet Wallonië 1984 volgt, enerzijds, dat elk van de bepaalde maatregelen in dezelfde mate geschikt is om de door de overtreding veroorzaakte schade te herstellen en, anderzijds, dat zowel het college van burgemeester en schepenen als de gemachtigde ambtenaar de herstelmaatregel mogen vorderen die hen in de juiste verhouding lijkt te staan tot de vastgestelde overtreding en waarvan de keuze tot de discretionaire bevoegdheid van elk van deze overheden behoort; de omstandigheid dat deze overheden de veroordeling van de overtreder tot een van deze maatregelen hebben gevorderd en verkregen, onzegt de andere overheid die niet in de zaak is tussengekomen, bijgevolg het recht niet om derdenverzet aan te tekenen tegen het vonnis dat deze maatregel beveelt en de toepassing te vorderen van de maatregel die haar in de juiste verhouding lijkt te staan tot de vastgestelde overtreding (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 241.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelvordering - Gemachtigde ambtenaar - Gemeentecollege - Derdenverzet
- Art. 157, eerste lid Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

Hoewel artikel 779, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek niet vereist dat een vonnis dat in dezelfde zaak wordt gewezen na een beslissing alvorens recht te doen, wordt uitgesproken door dezelfde rechters als degenen die zitting hebben gehouden tijdens het debat voorafgaand aan of tijdens de uitspraak van het vonnis alvorens recht te doen, geldt dit niet na een vonnis dat bovendien de heropening van het eerdere debat over een welbepaald onderwerp beveelt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 241.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Beslissing uitgesproken na een beslissing die de heropening van het debat beveelt

- Art. 779, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il suit de l'article 157, alinéa 1er, du Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine, d'une part, que chacune des mesures prévues est indifféremment susceptible de réparer le dommage causé par l'infraction, d'autre part, que tant le collège communal que le fonctionnaire délégué sont autorisés à demander la mesure de réparation qui apparaît comme étant justement proportionnée à l'infraction constatée et dont le choix relève du pouvoir discrétionnaire de chacune de ces autorités; partant, la circonstance qu'une de ces autorités ait sollicité et obtenu la condamnation du contrevenant à une de ces mesures ne prive pas l'autre qui n'est pas intervenue à la cause du droit de former une tierce opposition à l'encontre du jugement ordonnant cette mesure et de solliciter l'application de la mesure qui lui apparaît comme étant justement proportionnée à l'infraction constatée (1). (1) Voir les concl. du MP.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande de réparation - Fonctionnaire délégué - Collège communal - Tierce opposition

- Art. 157, al. 1er Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

Si, en règle, l'article 779, alinéa 1er, du Code judiciaire n'exige pas qu'un jugement rendu dans une même cause après une décision avant dire droit soit prononcé par les mêmes juges que ceux qui ont siégé pendant les débats précédant le jugement avant dire droit ou lors de la prononciation de celui-ci, il en est autrement après un jugement ordonnant en outre la réouverture des débats sur un objet déterminé (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Décision prononcée après une décision ordonnant une réouverture des débats

- Art. 779, al. 1er Code judiciaire

C.21.0276.F

18 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220218.1F.3](#)

AC nr. ...

Artikel 3 van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet omschrijft een gebruiker als degene die ofwel als eigenaar, vruchtgebruiker, erfpachter of opstalhouder ofwel met de toestemming van een van deze een kavel exploiteert die deel uitmaakt van het geheel van de bij de ruilverkaveling betrokken goederen; uit deze bepaling volgt niet dat de gebruiker die noch eigenaar, noch vruchtgebruiker, noch erfpachter, noch opstalhouder is, noodzakelijkerwijs een pachter is.

RUILVERKAVELING VAN LANDEIGENDOMMEN - Gebruiker - Omschrijving

- Art. 3 Wet 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet

L'article 3 de la loi du 22 juillet 1970 relative au remembrement légal de biens ruraux définit l'exploitant comme toute personne qui exploite une parcelle dans l'ensemble des biens à remembrer, soit à titre de propriétaire, d'usufruitier, d'emphytéote ou de superficiaire, soit avec le consentement de l'un de ceux-ci; il ne suit pas de cette disposition que l'exploitant qui n'est ni propriétaire, ni usufruitier, ni emphytéote, ni superficiaire est nécessairement le preneur d'un bail à ferme.

REMEMBREMENT DES BIENS RURAUX - Exploitant - Définition

- Art. 3 L. du 22 juillet 1970 relative au remembrement légal de biens ruraux

C.21.0277.F

4 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220304.1F.4](#)

AC nr. ...

De ontbinding van een wederkerige overeenkomst heeft tot gevolg dat de partijen in dezelfde toestand moeten worden geplaatst als die waarin zij zich bevonden vóór het sluiten van de overeenkomst; de ontbonden overeenkomst kan voor de partijen geen grondslag van rechten of verplichtingen zijn (1). (1) Cass. 8 februari 2010, AR C.09.0244.F, AC 2010, nr. 88, met concl. van advocaat-generaal GÉNICOT op datum in Pas.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Ontbinding - Uitwerking tussen partijen

- Art. 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Einde - Ontbinding - Uitwerking tussen partijen

- Art. 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

La résolution d'un contrat synallagmatique a pour effet que les parties doivent être replacées dans le même état que si elles n'avaient pas contracté; le contrat résolu ne peut constituer pour elles une source de droits et d'obligations (1). (1) Cass. 8 février 2010, RG C.09.0244.F, Pas. 2010, n° 88, avec concl. de M. Génicot, avocat général.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement, etc) - Résolution - Effet entre parties

- Art. 1183 Ancien Code civil

CONVENTION - Fin - Résolution - Effet entre parties

- Art. 1183 Ancien Code civil

Het gedrag van de schuldeiser van de vordering tot teruggave na de ontbinding van de overeenkomst tast zijn recht op de teruggaven die uit deze ontbinding voortvloeien niet aan, tenzij dat gedrag een fout uitmaakt die de schuldenaar van de teruggave kan vrijstellen van zijn verplichting.

OVEREENKOMST - Einde - Ontbinding - Uitwerking tussen partijen - Teruggave of betaling in equivalent - Voorwaarde - Gedrag van de schuldeiser van de vordering tot teruggave

Le comportement du créancier en restitution après la résolution du contrat n'affecte pas son droit aux restitutions qu'implique cette résolution, à moins qu'un tel comportement soit constitutif d'une faute de nature à exonérer le débiteur en restitution de son obligation.

CONVENTION - Fin - Résolution - Effet entre parties - Restitution ou paiement en équivalent - Condition - Comportement du créancier en restitution

- Art. 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhervorming, enz.) - Ontbinding - Uitwerking tussen partijen - Terruggave of betaling in equivalent - Voorwaarde - Gedrag van de schuldeiser van de vordering tot teruggave

- Art. 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1183 Ancien Code civil

LOUAGE DE CHoses - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Résolution - Effet entre parties - Restitution ou paiement en équivalent - Condition - Comportement du créancier en restitution

- Art. 1183 Ancien Code civil

Hoewel de ontbinding niet kan leiden tot het tenietdoen van de wederzijdse prestaties die in uitvoering van de overeenkomst zijn verricht wanneer ze niet vatbaar zijn voor teruggave, leidt zij wel tot de teruggave of de betaling in equivalent van de zaken of diensten die ten gevolge van de overeenkomst zijn verbruikt of die aan een van de partijen ten goede zijn gekomen terwijl de tegenpartij daarvoor geen tegenprestaties heeft ontvangen (1). (1) Cass. 8 februari 2010, AR C.09.0244.F, AC 2010, nr. 88, met concl. van advocaat-generaal GÉNICOT op datum in Pas.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhervorming, enz.) - Ontbinding - Uitwerking tussen partijen - Terruggave of betaling in equivalent

- Art. 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Einde - Ontbinding - Uitwerking tussen partijen - Terruggave of betaling in equivalent

- Art. 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

Si la résolution ne peut avoir pour effet d'annuler les prestations réciproques effectuées en exécution du contrat lorsqu'elles ne sont pas susceptibles de restitution, elle entraîne toutefois la restitution ou le paiement en équivalent des choses ou des services qui, ensuite du contrat, ont été consommés ou dont une des parties a bénéficié alors que l'autre partie n'en a pas eu la contrepartie (1). (1) Cass. 8 février 2010, RG C.09.0244.F, Pas. 2010, n° 88, avec concl. de M. Génicot, avocat général.

LOUAGE DE CHoses - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Résolution - Effet entre parties - Restitution ou paiement en équivalent

- Art. 1183 Ancien Code civil

CONVENTION - Fin - Résolution - Effet entre parties - Restitution ou paiement en équivalent

- Art. 1183 Ancien Code civil

Het niet-vervolgen van de dader van een als misdrijf omschreven feit voor de strafrechter belet het slachtoffer niet de vergoeding van de daaruit voortvloeiende schade te vorderen voor de burgerlijke rechter; de schuld van de dader is naar recht bewezen in de zin van het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld en de artikelen 6.2 EVRM en 14.2 IVBPR, wanneer het slachtoffer voor de burgerlijke rechter aantoonst dat de bestanddelen van het misdrijf voorhanden zijn en, indien de dader een rechtvaardigingsgrond aanvoert die niet geheel ongeloofwaardig is, dat die rechtvaardigingsgrond niet bestaat (1). (1) Zie Cass. 7 september 2018, AR C.17.0694.N, AC 2018, nr. 450.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Misdrijf - Schade - Geen vervolging voor de strafrechter - Rechtsvordering tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechter - Schuld van de dader - Bewijs

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

L'absence de poursuite de l'auteur d'un fait qualifié infraction devant le juge pénal ne fait pas obstacle à ce que la victime demande réparation du dommage en résultant devant le juge civil; la culpabilité de l'auteur est légalement établie au sens du principe général du droit relatif à la présomption d'innocence et suivant les articles 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 14, § 2, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, lorsque la victime établit devant le juge civil que les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis et, si l'auteur invoque une cause de justification non dépourvue de tout élément de nature à lui donner crédit, que cette cause de justification n'existe pas (1). (1) Cass. 7 septembre 2018, RG C.17.0694.N, Pas. 2018, n° 450.

ACTION CIVILE - Infraction - Dommage - Absence de poursuite devant le juge pénal - Action en réparation devant le juge civil - Culpabilité de l'auteur - Etablissement

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

C.21.0280.N

9 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220909.1N.2](#)

AC nr. ...

Artikel XIV.50, 26° WER, zoals van toepassing vóór de opheffing ervan door de wet van 15 april 2018, betreft de totstandkoming van de overeenkomst en is niet van toepassing op een partijbeslissing die de uitvoering van de overeenkomst betreft.

ADVOCAAT - Ereloon - Partijbeslissing - Onrechtmatig beding

- Art. XIV.50, 26° Wetboek van economisch recht
- Art. 446ter, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'article XIV.50, 26°, du Code de droit économique, dans la version applicable avant son abrogation par la loi du 15 avril 2018, concerne la formation du contrat et ne s'applique pas à une décision unilatérale ayant trait à son exécution.

AVOCAT - Honoraires - Décision unilatérale - Clause abusive

- Art. XIV.50, 26° Code de droit économique
- Art. 446ter, al. 1er et 2 Code judiciaire

De precontractuele informatieverplichting omtrent de prijsberekening, zoals vervat in toenmalig artikel XIV.3, 3° WER, als omzetting van artikel 5.1, c) Richtlijn Consumentenrechten 2011/83/EU, is op zich verzoenbaar met een partijbeslissing omtrent het ereloon van een advocaat in de zin van artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek indien deze informatieverplichting wordt nageleefd; een schending van die informatieverplichting leidt tot precontractuele aansprakelijkheid en maakt een fout uit in de zin van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek en wordt als dusdanig gesanctioneerd.

ADVOCAAT - Erloon - Partijbeslissing - Precontractuele informatieverplichting

- Art. XIV.3, 3° Wetboek van economisch recht
- Art. 5.1, c) Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richt
- Art. 446ter Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

L'obligation d'information précontractuelle concernant le calcul du prix, telle qu'elle est prévue à l'ancien article XIV.3, 3°, du Code de droit économique, en transposition de l'article 5.1, sous c), de la directive 2011/83/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2011 relative aux droits des consommateurs, modifiant la directive 93/13/CEE du Conseil et la directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la directive 85/577/CEE du Conseil et la directive 97/7/CE du Parlement européen et du Conseil, est en soi conciliable avec une décision unilatérale sur les honoraires d'un avocat au sens de l'article 446ter du Code judiciaire lorsque cette obligation d'information est observée; la violation de cette obligation d'information fait naître une responsabilité précontractuelle et constitue une faute au sens des articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil et est sanctionnée comme telle.

AVOCAT - Honoraires - Décision unilatérale - Obligation d'information précontractuelle

- Art. XIV.3, 3° Code de droit économique
- Art. 5.1, c) Directive 2011/83/EU du Parlement Européen et du Conseil du 25 octobre 2011 relative aux droits des consommateurs, modifiant la directive 93/13/CEE du Conseil et la directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la directive 85/577
- Art. 446ter Code judiciaire
- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.21.0284.F

21 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220121.1F.5](#)

AC nr. ...

De schuldeiser van een partij die bij overeenkomst haar vermogen heeft overgedragen, die zich op deze overeenkomst beroept om een vordering in betaling van zijn schuldvordering in te stellen tegen de begunstigde van die overdracht, vordert de uitvoering in zijn voordeel van een in die overeenkomst bepaalde verbintenis.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Voor derden - Partij die bij overeenkomst haar vermogen heeft overgedragen - Schuldeiser - Rechtsvordering tot betaling van de schuldvordering - Uitvoering van een verbintenis uit overeenkomst

- Art. 1165 Oud Burgerlijk Wetboek

Le créancier d'une partie ayant cédé par convention son patrimoine, qui se prévaut de cette convention pour agir en paiement de sa créance contre le bénéficiaire de cette cession, réclame à son profit l'exécution d'une obligation que cette convention stipule.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Envers les tiers - Partie ayant cédé par convention son patrimoine - Créancier - Action en paiement de la créance - Exécution d'une obligation conventionnelle

- Art. 1165 Ancien Code civil

C.21.0286.N

10 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.9](#)

AC nr. ...

De oorzaak van de vordering is het geheel van feiten dat de eiser tot staving van het gevorderde aanvoert.

VORDERING IN RECHTE - Oorzaak van de vordering

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

La cause de la demande est l'ensemble des faits que le demandeur invoque à l'appui de sa demande.

DEMANDE EN JUSTICE - Cause de la demande

- Art. 23 Code judiciaire

Indien de feiten die geleid hebben tot een beslissing in de eerste procedure, onderscheiden zijn van de feiten die aangevoerd worden tijdens de tweede procedure, is er geen gezag van gewijsde.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Reeds definitief besliste vordering - Nieuwe vordering - Onderzoek van de feiten die aangevoerd worden

- Artt. 23 en 25 Gerechtelijk Wetboek

Si les faits ayant donné lieu à une décision dans la première procédure sont distincts de ceux invoqués dans la seconde procédure, il n'y a pas d'autorité de chose jugée.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Demande ayant fait l'objet d'une décision définitive - Demande nouvelle - Examen des faits allégués

- Art. 23 et 25 Code judiciaire

Om uit te maken of het gezag van rechtelijk gewijsde zich verzet tegen het onderzoek van een nieuwe vordering of bepaalde onderdelen ervan, moet de rechter onderzoeken welke feiten in de voorgaande procedure aan de rechter werden voorgelegd.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Reeds definitief besliste vordering - Nieuwe vordering - Gezag van rechtelijk gewijsde - Onderzoek - Taak van de rechter

- Artt. 23 en 25 Gerechtelijk Wetboek

Pour décider si l'autorité de chose jugée s'oppose à l'examen d'une demande nouvelle ou de certaines de ses parties, le juge doit vérifier quels faits ont été soumis au juge dans la procédure précédente.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Demande ayant fait l'objet d'une décision définitive - Demande nouvelle - Autorité de chose jugée - Examen - Mission du juge

- Art. 23 et 25 Code judiciaire

C.21.0290.N

10 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.5](#)

AC nr. ...

De erkenning van een kind heeft een ongeoorloofde oorzaak en is dus volstrekt nietig, wanneer zij bedoeld is om de afstammingsregels aan te wenden in strijd met het doel waarvoor zij zijn ingesteld, namelijk enkel met het doel een verblijfsrechtelijk voordeel te verkrijgen dat verbonden is aan de vaststelling van een afstammingsband (1). (1) Zie concl. OM.

AFSTAMMING - Erkenning van een kind - Beoogd verblijfsrechtelijk voordeel

- Artt. 2 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

OPENBARE ORDE - Erkenning van een kind - Beoogd verblijfsrechtelijk voordeel

- Artt. 2 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Oorzaak van de vordering -

4/05/2026

La reconnaissance d'un enfant a une cause illicite et est donc frappée de nullité absolue lorsqu'elle consiste à recourir aux règles de la filiation au mépris de la finalité pour laquelle elles ont été instituées, à savoir dans le seul but d'obtenir un avantage en matière de séjour lié à l'établissement d'un lien de filiation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

FILIATION - Reconnaissance d'un enfant - Recherche d'un avantage en matière de séjour

- Art. 2 et 1131 Ancien Code civil

ORDRE PUBLIC - Reconnaissance d'un enfant - Recherche d'un avantage en matière de séjour

- Art. 2 et 1131 Ancien Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Cause de la demande - Reconnaissance

P. 98/982

Erkenning van een kind - Beoogd verblijfsrechtelijk voordeel

- Artt. 2 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

d'un enfant - Recherche d'un avantage en matière de séjour

- Art. 2 et 1131 Ancien Code civil

De regels inzake het afstammingsrecht en het Belgisch nationaliteits- en verblijfsrecht, die de staat van de persoon in respectievelijk de familie en de natie vaststellen, zijn van fundamenteel belang voor de ordening van de maatschappij, zodat zij de openbare orde raken (1). (1) Zie concl. OM.

AFSTAMMING - Regels inzake afstamming - Regels inzake nationaliteit en verblijfsrecht - Aard

OPENBARE ORDE - Regels inzake afstamming - Regels inzake nationaliteit en verblijfsrecht - Aard

Les règles relatives au droit de la filiation et au droit belge de la nationalité et du séjour, qui déterminent le statut de la personne, respectivement au sein de la famille et de la nation, sont d'une importance fondamentale pour l'organisation de la société, de sorte qu'elles touchent à l'ordre public (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

FILIATION - Règles en matière de filiation - Règles en matière de nationalité et de droit de séjour - Nature

ORDRE PUBLIC - Règles en matière de filiation - Règles en matière de nationalité et de droit de séjour - Nature

Iedere belanghebbende kan deze volstreckte nietigheid inroepen, die de maatschappelijke ordening wil beschermen, met inbegrip van de erkenner zelf die bewust een leugenachtige erkenning heeft gedaan met de bedoeling een verblijfsrechtelijk voordeel voor het kind te verkrijgen (1). (1) Zie concl. OM.

AFSTAMMING - Erkenning van een kind - Vordering in rechte - Ongeoorloofde oorzaak - Volstreckte nietigheid - Aanvoering

- Artt. 2 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Oorzaak van de vordering -

Ongeoorloofde oorzaak - Volstreckte nietigheid - Aanvoering

- Artt. 2 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

Toute personne intéressée peut invoquer cette nullité absolue, qui entend protéger l'organisation de la société, y compris l'auteur de la reconnaissance lui-même qui a fait sciemment une reconnaissance mensongère avec l'intention d'obtenir un avantage en matière de séjour pour l'enfant (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

FILIATION - Reconnaissance d'un enfant - Demande en justice - Cause illicite - Nullité absolue - Allégation

- Art. 2 et 1131 Ancien Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Cause de la demande - Cause illicite - Nullité absolue - Allégation

- Art. 2 et 1131 Ancien Code civil

Wanneer de fout de benadeelde een voordeel oplevert, moet dit voordeel in de regel worden toegerekend op het bedrag van de schadevergoeding wanneer de benadeelde zonder de fout niet van het voordeel had genoten; de appelrechters die aldus geen rekening houden met het loon en de ziekte-uitkeringen die de verweerder verwierf tijdens de periode tussen de onrechtmatige afzetting en een arrest van de Raad van State dat de ontslagbeslissing vernietigde, kennen hem een schadevergoeding toe die hoger is dan de werkelijk geleden schade en verantwoorden bijgevolg hun beslissing niet naar recht (1). (1) Cass. 8 februari 2021, AR S.19.0074.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 8 februari 2021, AR S.19.0070.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 15 mei 2015, AR C.14.0269.N, AC 2015, nr. 311; Cass. 1 februari 2013, AR C.12.0205.N, AC 2013, nr. 78.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Algemeen - Fout - Voordeel

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque la faute procure un avantage à la personne lésée, celui-ci doit en principe être imputé sur le montant de dommages et intérêts si, en l'absence de faute, la personne lésée n'avait pas bénéficié de cet avantage; les juges d'appel, qui n'ont pas tenu compte de la rémunération et des allocations de maladie que le défendeur a acquises pendant la période comprise entre la révocation illégale et un arrêt du Conseil d'État annulant la décision de révocation, lui ont octroyé des dommages et intérêts supérieurs au préjudice réellement subi, partant, n'ont pas légalement justifié leur décision (1). (1) Cass. 8 février 2021, RG S.19.0074.N, arrêt non publié ; Cass. 8 février 2021, RG S.19.0070.N, arrêt non publié ; Cass. 15 mai 2015, RG C.14.0269.N, Pas. 2015, n° 311 ; Cass. 1er février 2013, RG C.12.0205.N, Pas. 2013, n° 78.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Généralités - Faute - Avantage

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.21.0300.F

13 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221013.1F.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 493, § 3, Oud Burgerlijk Wetboek volgt dat het hoger beroep dat door de beschermde persoon is ingesteld in strijd met zijn onbekwaamheid ten aanzien van zijn goederen, in de regel ontvankelijk is.

GEESTESZIEKE - Staat van verkwisting - Bijstandsmaatregel - Aanstelling van een bewindvoerder - Onbekwaamheid om in rechte op te treden als eiser of verweerder zonder de bijstand van de bewindvoerder - Hoger beroep dat enkel en alleen door de beschermde persoon is ingesteld tegen een vonnis dat uitspraak doet over haar aansprakelijkheidsvordering - Ontvankelijkheid

- Art. 493, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Principaal beroep - Geesteszieke - Staat van verkwisting - Bijstandsmaatregel - Aanstelling van een bewindvoerder - Onbekwaamheid om in rechte op te treden als eiser of verweerder zonder de bijstand van de bewindvoerder - Hoger beroep dat enkel en alleen door de beschermde persoon is ingesteld tegen een vonnis dat uitspraak doet over haar aansprakelijkheidsvordering - Ontvankelijkheid

- Art. 493, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek

Il suit de l'article 493, § 3, de l'ancien Code civil que l'appel interjeté par la personne protégée en violation de son incapacité à l'égard de ses biens est, en règle, recevable.

MALADE MENTAL - État de prodigalité - Mesure d'assistance - Désignation d'un administrateur - Incapacité d'ester en justice en demandant et défendant sans l'assistance de l'administrateur - Appel interjeté par la personne protégée seule contre un jugement statuant sur son action en responsabilité - Recevabilité

- Art. 493, § 3 Ancien Code civil

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Appel principal - Malade mental - État de prodigalité - Mesure d'assistance - Désignation d'un administrateur - Incapacité d'ester en justice en demandant et défendant sans l'assistance de l'administrateur - Appel interjeté par la personne protégée seule contre un jugement statuant sur son action en responsabilité - Recevabilité

- Art. 493, § 3 Ancien Code civil

Het bestreden arrest dat de niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep afleidt uit het feit dat de handeling enkel en alleen door de beschermde persoon is gesteld, zonder vast te stellen dat zijzelf of haar bewindvoerder de nietigheid ervan aanvoert, schendt artikel 493, § 3, Oud Burgerlijk Wetboek.

GEESTESZIEKE - Staat van verkwisting - Bijstandsmaatregel - Aanstelling van een bewindvoerder - Onbekwaamheid om in rechte op te treden als eiser of verweerder zonder de bijstand van de bewindvoerder - Hoger beroep dat enkel en alleen door de beschermde persoon is ingesteld tegen een vonnis dat uitspraak doet over haar aansprakelijkheidsvordering - Niet-ontvankelijkheid

- Art. 493, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Principaal beroep - Geesteszieke - Onbekwaamheid om in rechte op te treden als eiser of verweerder zonder de bijstand van de bewindvoerder - Hoger beroep dat enkel en alleen door de beschermde persoon is ingesteld tegen een vonnis dat uitspraak doet over haar aansprakelijkheidsvordering - Niet-ontvankelijkheid

- Art. 493, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek

L'arrêt attaqué qui déduit l'irrecevabilité de l'appel de ce que l'acte a été accompli par la personne protégée seule, sans constater qu'elle-même ou son administrateur en invoque la nullité, viole l'article 493, § 3, de l'ancien Code civil.

MALADE MENTAL - État de prodigalité - Mesure d'assistance - Désignation d'un administrateur - Incapacité d'ester en justice en demandant et défendant sans l'assistance de l'administrateur - Appel interjeté par la personne protégée seule contre un jugement statuant sur son action en responsabilité - Irrecevabilité

- Art. 493, § 3 Ancien Code civil

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Appel principal - Malade mental - Incapacité d'ester en justice en demandant et défendant sans l'assistance de l'administrateur - Appel interjeté par la personne protégée seule contre un jugement statuant sur son action en responsabilité - Irrecevabilité

- Art. 493, § 3 Ancien Code civil

C.21.0303.F

29 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220429.1F.2](#)

AC nr. ...

De kennis, door de benadeelde, van zijn recht tegen de verzekeraar is de kennis die elke normaal voorzichtige en oplettende persoon in dezelfde omstandigheden zou hebben, en niet die welke hij hiervan effectief heeft.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Landverzekering - Benadeelde - Verzekeraar - Kennis

- Art. 88 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Benadeelde - Verzekeraar - Kennis - Verjaring

- Art. 88 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

La connaissance par la personne lésée de son droit envers l'assureur est celle qu'aurait toute personne normalement prudente et diligente dans les mêmes circonstances, et non celle qu'elle a effectivement.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Assurances terrestres - Personne lésée - Assureur - Connaissance

- Art. 88 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Personne lésée - Assureur - Connaissance - Prescription

- Art. 88 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.21.0306.F

24 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.4](#)

AC nr. ...

Het middel dat het arrest niet verwijt een bij artikel 127, § 2, c), Wet Verzekeringen 2014 verboden uitsluitingsbeding geldig te verklaren, kan, in zoverre het de schending van die wetsbepaling aanvoert, niet tot cassatie leiden en heeft geen belang.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Verzekeringsovereenkomst - Ongeoorloofd uitsluitingsbeding - Arrest dat de geldigheid van het beding aanneemt - Middel dat niet opkomt tegen de redenen van het arrest dat oordeelt dat het zwembad van de eiseres, ongeacht de bestemming ervan, behoort tot de categorie van luxegoederen die niet door de verzekeringsovereenkomst worden gedekt - Ontvankelijkheid

- Art. 127, § 2, c) Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Dès lors qu'il ne fait pas grief à l'arrêt d'admettre la validité d'une clause d'exclusion qui n'est pas autorisée par l'article 127, § 2, c), de la loi du 4 avril 2014 sur les assurances, le moyen, qui, en tant qu'il invoque la violation de cette disposition légale, ne saurait entraîner la cassation, est dénué d'intérêt.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Contrat d'assurance - Clause d'exclusion non autorisée - Arrêt admettant la validité de la clause - Moyen ne critiquant pas les motifs de l'arrêt qui considère que la piscine de la demanderesse, quelle que soit sa destination, relève de la catégorie des biens somptuaires exclus de la garantie du contrat d'assurance - Recevabilité

- Art. 127, § 2, c) L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.21.0309.F

15 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221215.1F.4](#)

AC nr. ...

De deskundigenopdracht waarmee een college van deskundigen wordt belast, moet collectief worden voortgezet totdat dit college zijn eindverslag neerlegt (1). (1) Zie concl. OM ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221215.1F.4.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Deskundigenopdracht waarmee een college van deskundigen wordt belast - Wijze van uitvoering van de opdracht

- Art. 982, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Deskundigenopdracht waarmee een college van deskundigen wordt belast - Wijze van uitvoering van de opdracht

- Art. 982, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La mission d'expertise confiée à un collège d'experts doit être poursuivie de manière collective jusqu'au dépôt du rapport final par ce collège (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPERTISE - Mission d'expertise confiée à un collège d'experts - Mode d'exécution de la mission

- Art. 982, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mission d'expertise confiée à un collège d'experts - Mode d'exécution de la mission

- Art. 982, al. 1er Code judiciaire

De rechter die een partij veroordeelt tot betaling van een provisioneel bedrag dat wordt geacht onbetwistbaar verschuldigd te zijn, wijst een eindvonnis (1). (1) Zie concl. OM ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221215.1F.4.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Beslissingen onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Veroordeling tot betaling van een provisioneel bedrag dat wordt geacht onbetwistbaar verschuldigd te zijn - Aard van het vonnis

- Artt. 19, derde lid, en 1077 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Beslissingen onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Veroordeling tot betaling van een provisioneel bedrag dat wordt geacht onbetwistbaar verschuldigd te zijn - Aard van het vonnis

Le juge qui condamne une partie au paiement d'un montant provisionnel tenu pour incontestablement dû prononce un jugement définitif (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir immédiatement - Condamnation au paiement d'un montant provisionnel tenu pour incontestablement dû - Nature du jugement

- Art. 19, al. 3 et 1077 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir immédiatement - Condamnation au paiement d'un montant provisionnel tenu pour incontestablement dû - Nature du jugement

- Artt. 19, derde lid, en 1077 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 19, al. 3 et 1077 Code judiciaire

De rechter die het geschil betreffende de geldigheid van het eindverslag van het deskundigenonderzoek beslecht, regelt geen tussengeschiedenis betreffende de expertisemaatregel, maar wijst, door uitspraak te doen over de wettigheid van dat bewijs, een eindvonnis (1). (1) Zie concl. OM ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221215.1F.4.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Beslissingen onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Geschil betreffende de geldigheid van het eindverslag van het deskundigenonderzoek - Aard van het vonnis

- Artt. 19, derde lid, en 1077 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Beslissingen onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Geschil betreffende de geldigheid van het eindverslag van het deskundigenonderzoek - Aard van het vonnis

- Artt. 19, derde lid, en 1077 Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui tranche la contestation relative à la validité du rapport final d'expertise ne règle pas un incident relatif à la mesure d'expertise mais, statuant sur la légalité de cette preuve, rend un jugement définitif (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir immédiatement - Contestation relative à la validité du rapport final d'expertise - Nature du jugement

- Art. 19, al. 3 et 1077 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir immédiatement - Contestation relative à la validité du rapport final d'expertise - Nature du jugement

- Art. 19, al. 3 et 1077 Code judiciaire

C.21.0312.F

27 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221027.1F.4](#)

AC nr. ...

De appelrechter die, onder de feiten waaruit hij de valsheid van een ongevalsangifte door de verzekerde met bedrieglijk opzet afleidt, de tegenstrijdigheden in zijn verklaringen in aanmerking neemt, legt de bewijslast van het niet-bestaan van een valse aangifte of van een bedrieglijk opzet niet bij de verzekerde.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Bewijs van een onbekend feit - Valse ongevalsangifte - Tegenstrijdige verklaringen van de verzekerde - Rechter - Beoordeling - Omkering van de bewijslast

- Artt. 1349 en 1353 Oud Burgerlijk Wetboek

- Artt. 8.1, 9°, en 8.29 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

- Artt. 8.1.9° en 8.29 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

En retenant, parmi les faits dont il déduit la fausseté d'une déclaration d'accident de l'assuré dans une intention frauduleuse, les contradictions affectant ses explications, le juge d'appel ne fait pas peser sur celui-ci la charge de prouver la non-existence d'une fausse déclaration ou d'une intention frauduleuse.

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Preuve d'un fait inconnu - Fausseté d'une déclaration d'accident - Explications contradictoires de l'assuré - Juge - Appréciation - Renversement de la charge de la preuve

- Art. 1349 et 1353 Ancien Code civil

- Art. 8.1, 9°, et 8.29 Code civil - Livre 8: La preuve

- Art. 8.1.9° et 8.29 Code civil - Livre 8: La preuve

C.21.0316.F

18 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220218.1F.4](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de wetten is artikel 2277, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat en houdende diverse bepalingen inzake justitie, die op 3 augustus 2017 in werking is getreden, van toepassing op de verjaring van de schuldvorderingen wegens het leveren van goederen en diensten via gasdistributienetwerken voor zover, op laatstgenoemde datum, de rechtsovereenkomst nog niet is verjaard krachtens de oude wet.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen - Levering van goederen en diensten via gasdistributienetwerken - Schuldvorderingen - Verjaring - Nieuwe wet - Werking in de tijd

- Art. 2277, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

Krachtens het in artikel 1 Oud Burgerlijk Wetboek vastgelegde algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de wetten is een nieuwe wet in beginsel van toepassing op toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan en op de toekomstige gevolgen van de onder de oude wet ontstane toestanden die zich voordoen of die voortduren onder vigeur van de nieuwe wet, voor zover die toepassing geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten (1). (1) Zie Cass. 21 februari 2014, AR C.13.0277.F, AC 2014, nr. 138.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Nieuwe wet - Beginsel

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Conformément au principe général du droit de la non-rétroactivité des lois, l'article 2277, alinéa 2, de l'ancien Code civil, tel que modifié par la loi du 6 juillet 2017 portant simplification, harmonisation, informatisation et modernisation de dispositions de droit civil et de procédure civile ainsi que du notariat, et portant diverses mesures en matière de justice, entrée en vigueur le 3 août 2017, est applicable à la prescription des créances pour la fourniture de biens et de services via des réseaux de distribution de gaz pour autant que, à cette dernière date, l'action ne soit pas encore prescrite en vertu de la loi ancienne.

PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Fournitures de biens et services via des réseaux de distribution de gaz - Créances - Prescription - Loi nouvelle - Application dans le temps

- Art. 2277, al. 2 Ancien Code civil

En vertu du principe général du droit de la non-rétroactivité des lois, consacré par l'article 1er de l'ancien Code civil, une loi nouvelle est en principe applicable aux situations nées postérieurement à son entrée en vigueur et aux effets futurs de situations nées sous l'empire de la loi ancienne qui se produisent ou se prolongent sous l'empire de la loi nouvelle, pour autant que cette application ne porte pas atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés (1). (1) Voir Cass. 21 février 2014, RG C.13.0277.F, Pas. 2014, n° 138.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Loi nouvelle - Principe

- Art. 1er Ancien Code civil

Een inbreuk op de fiscale wetgeving door een partij heeft op zich niet tot gevolg dat haar vordering niet kan worden toegelaten wegens afwezigheid van een rechtmatig belang in de zin van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek, nu dit enkel het geval is indien deze partij het behoud nastreeft van een toestand in strijd met de openbare orde of van een onrechtmatig voordeel.

ERFENISSEN - Algemene legataris - Vordering tot terugbetaling van de decuius gekregen bedragen - Geen aangifte in de nalatenschap - Inbreuk op de fiscale wetgeving - Toelaatbaarheid van de vordering - Toepassing

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 40, vierde lid Wetboek van Successierechten

SUCCESSIERECHTEN - Algemene legataris - Vordering tot terugbetaling van de decuius gekregen bedragen - Geen aangifte in de nalatenschap - Inbreuk op de fiscale wetgeving - Toelaatbaarheid van de vordering - Toepassing

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 40, vierde lid Wetboek van Successierechten

VORDERING IN RECHTE - Algemene legataris - Vordering tot terugbetaling van de decuius gekregen bedragen - Geen aangifte in de nalatenschap - Inbreuk op de fiscale wetgeving - Toelaatbaarheid van de vordering - Toepassing

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 40, vierde lid Wetboek van Successierechten

La violation par une partie de la législation fiscale n'a pas en soi pour effet que sa demande ne puisse être admise pour absence d'intérêt légitime au sens de l'article 17 du Code judiciaire, puisque ce n'est le cas que lorsque cette partie cherche à obtenir le maintien d'une situation contraire à l'ordre public ou un avantage illicite.

SUCCESSION - Légataire universel - Demande en remboursement des montants reçus du de cujus - Absence de déclaration à la succession - Violation de la législation fiscale - Admissibilité de la demande - Application

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 40, al. 4 Code des droits de succession

DROITS DE SUCCESSION - Légataire universel - Demande en remboursement des montants reçus du de cujus - Absence de déclaration à la succession - Violation de la législation fiscale - Admissibilité de la demande - Application

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 40, al. 4 Code des droits de succession

DEMANDE EN JUSTICE - Légataire universel - Demande en remboursement des montants reçus du de cujus - Absence de déclaration à la succession - Violation de la législation fiscale - Admissibilité de la demande - Application

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 40, al. 4 Code des droits de succession

C.21.0319.N

16 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220616.1N.8](#)

AC nr. ...

Een stedenbouwkundig voorschrift in een RUP dat voor onbepaalde tijd verbiedt om woningen te bouwen of constructies op te richten voor aan wonen verwante activiteiten en voorzieningen en aldus elke woonontwikkeling voor onbepaalde tijd onmogelijk maakt, is onverenigbaar met de categorie wonen (1). (1) Zie concl. OM.

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Ruimtelijk uitvoeringsplan - Stedenbouwkundig voorschrift - Categorie van gebiedsaanduiding - Onverenigbaarheid - Toepassing

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2.2.6, § 2, eerste en tweede lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Une prescription urbanistique d'un plan d'exécution spatial qui interdit pour une durée indéterminée l'érection de logements ou de constructions destinés à des activités et infrastructures connexes de l'habitat et rend donc impossible tout développement de l'habitat pour une durée indéterminée est inconciliable avec la catégorie 'habitat' (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Plan d'exécution spatial - Prescription urbanistique - Catégorie d'affectation de zone - Incompatibilité - Application

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2.2.6, § 2, al. 1er et 2 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

C.21.0320.N

16 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220616.1N.3](#)

AC nr. ...

De integratietegemoetkoming die wordt toegekend krachtens artikel 2, § 2, Wet Tegemoetkoming Gehandicapten, beoogt geen vergoeding voor inkomensderving.

MINDERJARIGHEID - Tegemoetkomingen aan personen met een handicap - Wet 27 februari 1987 - Integratietegemoetkoming - Doel

- Art. 2, § 2 Wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten

L'allocation d'intégration accordée en vertu de l'article 2, § 2, de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées n'est pas destinée à compenser une perte de revenus.

HANDICAPES - Allocations à des personnes handicapées - Loi du 27 février 1987 - Allocation d'intégration - But

- Art. 2, § 2 L. du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés

C.21.0324.F

3 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220603.1F.2](#)

AC nr. ...

De vrijwaringsplicht ingeval van insolventie van de reisorganisator of de doorverkoper heeft slechts betrekking op de bedragen die werden betaald voor reisdiensten die begrepen zijn in de pakketreis; derhalve heeft die zekerheid geen betrekking op annulatieverzekeringspremies of dossierkosten, die geen reisdiensten vormen.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Allerlei - Verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten - Insolventie van de reisorganisator of de doorverkoper - Vrijwaringsplicht - Voorwerp - Uitsluiting

- Artt. 2, 1°, 2° en 3°, 5, § 1, 8, eerste lid, 54 en 56 Wet 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten
- Artt. 3, 12 en 13, eerste lid KB 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten

L'obligation de garantie en cas d'insolvabilité de l'organisateur de voyage ou du détaillant ne porte que sur les sommes payées en contrepartie des services de voyage compris dans le voyage à forfait; cette garantie ne porte pas dès lors sur les primes d'assurance annulation et les frais de dossier, qui ne constituent pas des services de voyage.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Divers - Vente de voyages à forfait, de prestations de voyage liées et de services de voyage - Insolvabilité de l'organisateur de voyage ou du détaillant - Obligation de garantie - Objet - Exclusion

- Art. 2, 1°, 2° et 3°, 5, § 1er, 8, al. 1er, 54 et 56 L. du 21 novembre 2017

- Art. 3, 12 et 13, al. 1er A.R. du 29 mai 2018

C.21.0327.N

17 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220317.1N.6](#)

AC nr. ...

Gerechtelijke schuldvergelijking moet onderscheiden worden van de situatie waarin de rechter het bestaan van wettelijke schuldvergelijking op een eerder ogenblik dan het vonnis vaststelt.

SCHULDVERGELIJKING - Verschil tussen wettelijke en gerechtelijke schuldvergelijking - Vaststelling bestaan wettelijke schuldvergelijking door rechter - Bepaling gerechtelijke schuldvergelijking door rechter

- Artt. 1289, 1290 en 1291, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Il convient de distinguer la compensation judiciaire de la situation dans laquelle le juge constate l'existence d'une compensation légale à une date antérieure au jugement.

COMPENSATION - Différence entre la compensation légale et la compensation judiciaire - Constatation par le juge de l'existence d'une compensation légale - Détermination par le juge d'une compensation judiciaire

- Art. 1289, 1290 et 1291 al. 1er Ancien Code civil

Gerechtigde schuldvergelijking verschilt van wettelijke schuldvergelijking doordat het bij gerechtigde schuldvergelijking aan de rechter toekomt het bedrag van de wederzijdse schulden of een ervan te bepalen, waardoor beide schulden op het ogenblik van de rechterlijke uitspraak effen en dus vaststaande worden; tot op dat ogenblik blijven de schulden, indien zij rentedragend zijn, verder interest opbrengen.

SCHULDVERGELIJKING - Verschil tussen wettelijke en gerechtigde schuldvergelijking - Bedrag wederzijdse schulden bepaald door rechter - Verdere interest

- Artt. 1289, 1290 en 1291, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

La compensation judiciaire se distingue de la compensation légale en ce que, dans le cas d'une compensation judiciaire, il appartient au juge de déterminer le montant des dettes réciproques ou de l'une d'elles, ce qui fait que les deux dettes sont déterminées en argent et deviennent donc liquides au moment de la décision judiciaire ; jusqu'à cet instant, les dettes continuent de produire des intérêts si elles sont porteuses d'intérêts.

COMPENSATION - Différence entre la compensation légale et la compensation judiciaire - Montant des dettes réciproque déterminé par le juge - Continuation de production d'intérêts

- Art. 1289, 1290 et 1291 al. 1er Ancien Code civil

Op het ogenblik dat wettelijke schuldvergelijking van rechtswege plaats heeft, vernietigen de 2 schulden elkaar, vanaf dat ogenblik brengen zij geen interest meer voort.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking - Wederzijdse vernietiging schulden - Geen interest meer

- Art. 1290 Oud Burgerlijk Wetboek

À l'instant où la compensation légale s'opère de plein droit, les deux dettes s'éteignent réciproquement et ne produisent plus d'intérêts à partir de ce moment.

COMPENSATION - Compensation légale - Extinction réciproque de dettes - Cessation de production d'intérêts

- Art. 1290 Ancien Code civil

Wettelijke schuldvergelijking heeft van rechtswege plaats.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking

- Artt. 1289 en 1290 Oud Burgerlijk Wetboek

La compensation légale s'opère de plein droit.

COMPENSATION - Compensation légale

- Art. 1289 et 1290 Ancien Code civil

C.21.0329.N

9 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220509.3N.6](#)

AC nr. ...

Uit de tekst en de wetsgeschiedenis van artikel 3.10.4.6.1 VCF blijkt dat het opschorten van de gedwongen invordering van de belasting, anders dan wat voor de inkomstenbelastingen in artikel 410 WIB92 is bepaald, als een mogelijkheid is ingeschreven, zodat de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie kan beslissen om de gedwongen invordering niet op te schorten, ook al betreft het een betwiste belast (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Milieueffingen - Ambtelijke aanslag - Dwangbevel - Betwiste belasting - Uitvoering opschorten - Omstandigheden

- Art. 3.10.4.6.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

4/05/2026

Il ressort des termes et des travaux préparatoires de l'article 3.10.4.6.1 du Code flamand de la fiscalité que, contrairement à ce que l'article 410 du Code des impôts sur les revenus 1992 prévoit pour les impôts sur les revenus, la suspension du recouvrement forcé de l'impôt est prescrite comme une possibilité, de sorte que l'entité compétente de l'administration flamande peut décider de ne pas suspendre le recouvrement forcé, même lorsqu'il s'agit d'une imposition litigieuse (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Redevances écologiques - Imposition d'office - Contrainte - Imposition litigieuse - Suspension de l'exécution - Circonstances

- Art. 3.10.4.6.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

P. 107/982

C.21.0330.N

31 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220331.1N.7](#)

AC nr. ...

De niet-tegenwerpelijheid aan de in artikel 1575 Gerechtelijk Wetboek bedoelde derden van de handelingen van vervreemding of van vestiging van een hypotheek, verricht door de schuldenaar op de onroerende goederen waarop beslag is gelegd of die in het bevel zijn aangeduid, heeft tot gevolg dat de beslagleggende schuldeiser ten belope van het bedrag van zijn schuldvordering de uitwinning kan vervolgen op het onroerend goed in handen van de persoon aan wie het goed werd overgedragen in weerwil van het overgeschreven bevel of beslag.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerende goederen - Vervreemding of vestiging van een hypotheek door de schuldenaar - Niet-tegenwerpelijheid - Gevolg

- Artt. 1575 en 1577, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

L'inopposabilité aux tiers visés à l'article 1575 des actes d'aliénation ou de constitution d'hypothèque accomplis par le débiteur sur les biens immobiliers saisis ou indiqués au commandement a pour effet que le créancier saisissant peut poursuivre, jusqu'à la concurrence du montant de sa créance, la discussion du bien immobilier entre les mains de la personne à laquelle le bien a été cédé, au préjudice du commandement au de la saisie qui ont été transcrits.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie de biens immobiliers - Actes d'aliénation ou de constitution d'hypothèque accomplis par le débiteur - Inopposabilité - Conséquence

- Art. 1575 et 1577, al. 1er Code judiciaire

C.21.0335.N

16 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220616.1N.5](#)

AC nr. ...

De exceptie van nietigheid die een verweermiddel ten gronde is dat niet de vernietiging van de overeenkomst tot gevolg heeft maar enkel ertoe strekt het beroep op die overeenkomst te doen afwijzen, is niet voor verjaring vatbaar (1). (1) Zie Cass. 3 september 2020, AR C.19.0412.F, AC 2020, nr. 483, met concl. van advocaat-generaal Ph. de KOSTER op datum in Pas.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Nietigheid van de overeenkomst - Exceptie van nietigheid - Verjaring

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Overeenkomst - Exceptie van nietigheid - Verjaring

L'exception de nullité, qui constitue une défense au fond n'entraînant pas l'anéantissement de la convention mais tendant uniquement à faire rejeter le recours à cette convention, n'est pas susceptible de prescription (1). (1) Voir Cass. 3 septembre 2020, RG C.19.0412.F, Pas. 2020, n° 483, avec concl. de M. Ph. DE KOSTER, avocat général.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Nullité de la convention - Exception de nullité - Prescription

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Convention - Exception de nullité - Prescription

C.21.0336.N

31 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220331.1N.6](#)

AC nr. ...

De niet-tegenwerpelijheid tegen derden van de handelingen van vervreemding of van vestiging van een hypotheek, verricht door de schuldenaar op onroerende goederen waarop beslag is gelegd of die in het bevel zijn aangeduid, en dit vanaf de dag van de overschrijving van het beslag of van het bevel, geldt eveneens voor de vervreemdingen of vestigingen van een hypotheek verricht vóór de overschrijving van het beslag of van het bevel, maar die op dat ogenblik nog niet zijn overgeschreven of ingeschreven.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerende goederen - Handelingen van de schuldenaar tot vervreemding of vestiging van een hypotheek - Niet-tegenwerpelij aan derden

- Artt. 1575 en 1577 Gerechtelijk Wetboek

De niet-tegenwerpelijheid tegen derden zoals bedoeld in artikel 1575 Gerechtelijk wetboek, heeft een relatieve werking en strekt slechts in het voordeel van de betrokken schuldeiser, zodat een hypotheek ingeschreven na de overschrijving van een bevel of beslag, maar vóór het faillissement, tegenwerpelij is aan de curator van het latere faillissement van de schuldenaar, maar niet aan de schuldeiser die voordien zijn bevel of beslag heeft overgeschreven.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslag op onroerende goederen - Handelingen van de schuldenaar tot vervreemding of vestiging van een hypotheek - Niet-tegenwerpelij aan derden - Faillissement van de schuldenaar

- Artt. 1575 en 1577 Gerechtelijk Wetboek

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Beslag op onroerende goederen - Handelingen van de schuldenaar tot vervreemding of vestiging van een hypotheek - Niet-tegenwerpelij aan derden - Faillissement van de schuldenaar

- Artt. 1575 en 1577 Gerechtelijk Wetboek

De verkoopgelden voortkomend uit de uitwinning van onroerende goederen vallen slechts in de faillissementsboedel nadat de hypothecaire schuldeisers werden voldaan.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Faillissement - Uitwinning van onroerende goederen - Verdeling van de opbrengst - Rangregeling - Verkoopgelden - Onderdeel van de faillissementsboedel

L'inopposabilité aux tiers des actes d'aliénation ou de constitution d'hypothèque accomplis par le débiteur sur des biens immobiliers saisis ou indiqués au commandement et ce, à compter du jour de la transcription de la saisie ou du commandement, s'applique également aux aliénations ou constitutions d'hypothèque antérieures à la transcription de la saisie ou du commandement, mais non encore transcrites ou inscrites à ce moment.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie sur biens immobiliers - Actes d'aliénation ou constitution d'hypothèque accomplis par le débiteur - Inopposabilité aux tiers

- Art. 1575 et 1577 Code judiciaire

L'inopposabilité aux tiers visés à l'article 1575 du Code judiciaire a un effet relatif et ne profite qu'au créancier concerné, de sorte qu'un hypothèque inscrite après la transcription d'une saisie ou d'un commandement, mais avant la faillite, est opposable au curateur de la faillite ultérieure du débiteur, mais non au créancier qui a transcrit auparavant son commandement ou sa saisie.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie sur biens immobiliers - Actes d'aliénation ou constitution d'hypothèque accomplis par le débiteur - Inopposabilité aux tiers - Faillite du débiteur

- Art. 1575 et 1577 Code judiciaire

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Saisie sur biens immobiliers - Actes d'aliénation ou constitution d'hypothèque accomplis par le débiteur - Inopposabilité aux tiers - Faillite du débiteur

- Art. 1575 et 1577 Code judiciaire

Les fonds de la vente résultant de la discussions de biens immobiliers n'entrent dans la masse de la faillite qu'après que les créanciers hypothécaires ont été remplis de leurs droits.

SAISIE - Saisie exécution - Faillite - Discussion de biens immobiliers - Distribution du produit - Procédure d'ordre - Fonds de la vente - Élément de la masse de faillite

- Artt. 1639 en 1643, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
 - Artt. 16, eerste lid, en 91 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Uitwinning van onroerende goederen - Verkoopgelden - Onderdeel van de faillissementsboedel
 - Artt. 1639 en 1643, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
 - Artt. 16, eerste lid, en 91 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

- Art. 1639 et 1643, al. 1er Code judiciaire
 - Art. 16, al. 1er, et 91 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
FAILLITE ET CONCORDATS - Creanciers privilégiés et hypothécaires - Discussion de biens immobiliers - Fonds de la vente - Élément de la masse de faillite
 - Art. 1639 et 1643, al. 1er Code judiciaire
 - Art. 16, al. 1er, et 91 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

C.21.0338.F

1 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220401.1F.5](#)

AC nr. ...

De rechter die, met het oog op het volledig herstel van de rechten van de benadeelde partij, het herstel van haar schade in natura beveelt door de overheid te gelasten maatregelen te nemen om aan de schadelijke onwettigheid een einde te maken, moet de onwettigheid vermelden waaraan die maatregelen een einde moeten maken en, zonder die overheid haar beoordelingsvrijheid te onzeggen of zich in haar plaats te stellen, de draagwijdte ervan zodanig bepalen dat ze bij die overheid niet tot redelijke twijfel kan leiden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 242.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Maatregelen om een einde te maken aan de onwettigheid - Vermelding van de onwettigheid - Nauwkeurigheid met betrekking tot de draagwijdte van die maatregelen

Le juge, qui, aux fins de rétablir entièrement dans ses droits une partie lésée, ordonne la réparation en nature de son préjudice en prescrivant à l'administration des mesures destinées à mettre fin à l'illégalité dommageable, doit indiquer l'illégalité à laquelle ces mesures doivent mettre fin et, sans priver cette autorité de sa liberté d'appréciation ni se substituer à celle-ci, préciser ces mesures de sorte que leur portée ne puisse susciter pour cette administration aucun doute raisonnable (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Mesures destinées à mettre fin à l'illégalité - Indication de l'illégalité - Précision quant à la portée des mesures

C.21.0340.N

3 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220303.1N.4](#)

AC nr. ...

De nietigheid van het endossement sluit niet uit dat een gemeenrechtelijke overdracht of verpanding van een schuldvordering is tot stand gekomen.

PAND - Inpandgeving van een handelszaak - Factuur tot zekerheid van een schuldvordering - Nietigheid van het endossement

- Art. 1690, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
 - Art. 60 Wet 11 juli 2013 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de zakelijke zekerheden op roerende goederen betreft en tot opheffing van diverse bepalingen ter zake

- Artt. 14 en 16 Wet 25 oktober 1919 betreffende het in pand geven van de handelszaak, het disconto en het in pand geven van de factuur, alsmede de aanvaarding en de keuring van de rechtstreeks voor het verbruik gedane leveringen

La nullité de l'endossement n'exclut pas qu'une cession ou mise en gage d'une créance de droit commun ait été réalisée.

GAGE - Mise en gage d'un fonds de commerce - Facture pour sûreté d'une créance - Nullité de l'endossement

- Art. 1690, § 1er Ancien Code civil
 - Art. 60 L. du 11 juillet 2013

- Art. 14 et 16 L. du 25 octobre 1919

C.21.0343.F

21 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220121.1F.6](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van artikel 10, § 1, eerste tot derde lid, en § 2, van de regels betreffende de huurovereenkomsten met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder in het bijzonder, vervat in artikel 2 van de wet van 20 februari 1991, en de artikelen 248, § 1 tot § 3, en 249, § 1, van de ordonnantie van 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode, die krachtens artikel 12 van de regels betreffende de huurovereenkomsten met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder in het bijzonder en artikel 216 van de Brusselse Huisvestingscode dwingend zijn, volgt dat, niettegenstaande elk andersluidend contractueel beding, de verplichting om de tot waarborg van de naleving van de verplichtingen van de huurder overhandigde geldsom te plaatsen op een geïndividualiseerde rekening op naam van de huurder bij een financiële instelling, op de verhuurder rust, wanneer deze in het bezit is van de voormelde geldsom, en, dat bij niet-naleving van die verplichting, de verhuurder ertoe gehouden is om aan de huurder de bij die bepalingen vastgestelde rente te betalen.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Geldsom overhandigd tot waarborg van de naleving van de huurdersverplichtingen - Plaatsing op een geïndividualiseerde rekening - Verplichting van verhuurder - Niet-naleving van die verplichting

- Art. 2 Wet houdende wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk wetboek inzake huishuur
- Artt. 248 en 249 Ordonnantie 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode

Il suit de l'article 10, § 1er, alinéas 1er à 3, et § 2, des règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale contenues dans l'article 2 de la loi du 20 février 1991 et des articles 248, § 1er à 3, et 249, § 1er, de l'ordonnance du 17 juillet 2003 portant le Code bruxellois du Logement qui, en vertu des articles 12 des règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale et 216 de l'ordonnance du 17 juillet 2003, sont des dispositions impératives, que, nonobstant toute stipulation contractuelle contraire, l'obligation de placer la somme remise en garantie du respect par le preneur de ses obligations sur un compte individualisé ouvert au nom du preneur auprès d'une institution financière incombe au bailleur lorsqu'il est en possession de ladite somme et qu'à défaut de satisfaire à cette obligation, il est tenu de payer au preneur les intérêts déterminés par ces dispositions.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à loyer - Obligations entre parties - Somme remise en garantie du respect des obligations du preneur - Placement sur un compte individualisé - Obligation du bailleur - Manquement de satisfaire à cette obligation

- Art. 2 L. du 20 février 1991 modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives aux baux à loyer
- Art. 248 et 249 Ordonnance du 17 juillet 2003 portant le Code bruxellois du Logement

C.21.0345.N

13 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220113.1N.1](#)

AC nr. ...

De overtreding van een wettelijke of reglementaire bepaling is in beginsel op zichzelf een fout die leidt tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van degene die de overtreding heeft begaan, wanneer die fout schade veroorzaakt (1). (1) Cass. 10 april 2014, AR C.11.0796.N, AC 2014, nr. 282; Cass. 16 mei 2011, AR C.10.0664.N, AC 2011, nr. 320; Cass. 8 november 2002, AR C.00.0374.N, AC 2002, nr. 594; Zie Cass. 14 januari 2000, AR C.98.0471.F, AC 2000, nr. 33; Cass. 26 juni 1998, AR C.97.0236.F, AC 1998, nr. 343, met concl. van advocaat-generaal J. SPREUTELS op datum in Pas.; Cass. 3 oktober 1994, AR C.93.0243.F, AC 1994, nr. 412, met concl. van advocaat-generaal J.F. LECLERCQ op datum in Pas.; Cass. 22 september 1988, AR 8134, AC 1988, nr. 47; Cass. 13 mei 1982, AR 6434, Pas., I, 1056, met concl. van advocaat-generaal J. VELU; Cass. 19 december 1980, AR 2660, AC 1980-81, nr. 241, met concl. "in hoofdzaak" van procureur-generaal A. DUMON.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Overtreding van een wettelijke of reglementaire bepaling - Fout

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Overtreding van een wettelijke of reglementaire bepaling - Fout

Opdat de overtreding van een wettelijke of reglementaire bepaling, die op zichzelf een fout is, zou leiden tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van degene die de overtreding heeft begaan, is niet vereist dat de norm het belang beschermt van degene die de overtreding ervan inroept.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Overtreding van een wettelijke of reglementaire bepaling - Fout - Aard van de norm

La violation d'une disposition légale ou réglementaire constitue en principe une faute qui, si elle cause un préjudice, engage la responsabilité civile de l'auteur de cette violation (1). (1) Cass. 10 avril 2014, RG C.11.0796.N, Pas. 2014, n° 282 ; Cass. 16 mai 2011, RG C.10.0664.N, Pas. 2011, n° 320 ; Cass. 8 novembre 2002, RG C.00.0374.N, Pas. 2002, n° 594 ; Voir Cass. 14 janvier 2000, RG C.98.0471.F, Pas. 2000, n° 33 ; Cass. 26 juin 1998, RG C.97.0236.F, Pas. 1998, n° 343, avec concl. de M. SPREUTELS, alors avocat général ; Cass. 3 octobre 1994, RG C.93.0243.F, Pas. 1994, n° 412, avec concl. de M. LECLERCQ, alors avocat général ; Cass. 22 septembre 1988, RG 8134, Bull. et Pas., 1988, n° 47 ; Cass. 13 mai 1982, RG 6434, Bull. et Pas., 1982, I, 1056, avec concl. de M. VELU, alors avocat général ; Cass. 19 décembre 1980, RG 2660, Bull. et Pas., 1980, I, 453, avec concl. de M. DUMON, alors procureur général, publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Violation d'une disposition légale ou réglementaire - Faute

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Violation d'une disposition légale ou réglementaire - Faute

Pour que la violation d'une disposition légale ou réglementaire, qui constitue en soi une faute, engage la responsabilité civile de l'auteur de cette violation, il n'est pas requis que la norme protège l'intérêt de celui qui se prévaut de la violation.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Violation d'une disposition légale ou réglementaire - Faute - Nature de la norme

De in artikel 446ter, eerste en tweede lid, Gerechtelijk Wetboek uitgedrukte wil van de wetgever dat de rechter het ereloon van een advocaat kan matigen indien het niet in bescheidenheid en met billijke gematigdheid werd begroot, strekt ertoe het vertrouwen van de rechtszoekende in de advocatuur en bij uitbreiding in de justitie in het algemeen te versterken; aldus betreft zij de juridische grondslagen van de maatschappij en raakt zij de openbare orde (1). (1) Zie Cass. 30 juni 2016, AR F.15.0014.N, AC 2016, nr. 437; Cass. 10 september 2015, AR C.12.0533.N-C.12.0597.N, AC 2015, nr. 500; Cass. 29 april 2011, AR C.10.0183.N, AC 2011, nr. 288; Cass. 29 november 2007, AR C.07.0173.N, AC 2007, nr. 596; Cass. 25 april 2002, AR C.00.0373.N, AC 2002, 1117, met concl. van advocaat-generaal D. THUIS; Cass. 10 maart 1994, AR 9669, AC 1994, nr. 114; Cass. 28 september 1979, AC 1979-80, nr. 66; Cass. 10 november 1978, AC 1979, 299; Cass. 15 maart 1968, AC 1968, 936; Cass. 22 december 1949, AC 1950, 244; Cass. 5 mei 1949, AC 1949, 298; Cass. 9 december 1948, AC 1948, 615.

ADVOCAAT - Ereloon - Matiging - Openbare orde

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 446ter, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

La volonté du législateur exprimée à l'article 446ter, alinéas 1er et 2, du Code judiciaire selon laquelle le juge peut modérer les honoraires d'un avocat s'ils n'ont pas été fixés avec discrétion et dans les bornes d'une juste modération est de renforcer la confiance du justiciable dans l'action des avocats et, par extension, dans la justice en général; cette disposition touche ainsi aux fondements juridiques de la société et intéresse l'ordre public (1). (1) Voir Cass. 30 juin 2016, RG F.15.0014.N, Pas. 2016, n° 437; Cass. 10 septembre 2015, RG C.12.0533.N-C.12.0597.N, Pas. 2015, n° 500; Cass. 29 avril 2011, RG C.10.0183.N, Pas. 2011, n° 288; Cass. 29 novembre 2007, RG C.07.0173.N, Pas. 2007, n° 596; Cass. 25 avril 2002, RG C.00.0373.N, Pas. 2002, n° 252, avec concl. de M. THUIS, alors avocat général, publiées à leur date dans AC; Cass. 10 mars 1994, RG 9669, Pas. 1994, n° 114; Cass. 28 septembre 1979, Bull et Pas. 1979-1980, I, 131; Cass. 10 novembre 1978, Bull et Pas. 1979, I, 309; Cass. 15 mars 1968, Bull. et Pas. 1968, I, 884; Cass. 22 décembre 1949, Bull et Pas. 1950, I, 266; Cass. 5 mai 1949, Bull et Pas. 1949, I, 335; Cass. 9 décembre 1948, Bull et Pas. 1948, I, 699.

AVOCAT - Honoraires - Modération - Ordre public

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 446ter, al. 1er et 2 Code judiciaire

C.21.0357.N

13 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220113.1N.7](#)

AC nr. ...

De rechter moet zich bij de beoordeling van de vergoeding door de opzeggende contractspartij te betalen aan de opgezegde contractspartij, de gegeven opzeggingstermijn en zo nodig de opzeggingsvergoeding, plaatsen op het ogenblik van de opzegging van de overeenkomst en onder meer rekening houden met de verlopen duur van de overeenkomst, de door de partijen reeds gemaakte kosten en het nadeel dat de opzegging door de opzeggende contractspartij voor de opgezegde contractspartij meebrengt.

OVEREENKOMST - Einde - Overeenkomst van onbepaalde duur - Geen wettelijke of conventionele opzeggingstermijn - Eenzijdige opzegging - Gebrek aan akkoord over de

Afin d'apprécier l'indemnité à payer par la partie qui résilie à la partie subissant la résiliation, le délai de préavis accordé et, au besoin, l'indemnité de congé, le juge doit se placer au moment de la résiliation du contrat et tenir compte, entre autres, de la durée écoulée du contrat, des frais déjà engagés par les parties et du préjudice que la résiliation du contrat par la partie qui résilie entraîne pour la partie subissant la résiliation.

CONVENTION - Fin - Contrat à durée indéterminée - Absence de délai de préavis légal ou conventionnel - Résiliation unilatérale - Défaut d'accord sur le délai de préavis - Indemnité de congé - Evaluation par le juge - Critères

opzeggingstermijn - Opzeggingsvergoeding - Beoordeling door de rechter - Criteria

In geval van eenzijdige opzegging van een overeenkomst van onbepaalde duur waarvoor geen wettelijke of conventionele opzeggingsmodaliteiten gelden, beoordeelt de rechter, bij gebrek aan akkoord tussen de contractspartijen aangaande de vergoeding door de opzeggende contractspartij te betalen aan de opgezegde contractspartij, de gegeven opzeggingstermijn en bepaalt hij zo nodig de opzeggingsvergoeding (1). (1) Zie Cass. 9 september 2021, AR C.20.0099.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 28 juni 2019, AR C.18.0410.N, AC 2019, nr. 413.

OVEREENKOMST - Einde - Overeenkomst van onbepaalde duur - Geen wettelijke of conventionele opzeggingsmodaliteiten - Eenzijdige opzegging - Gebrek aan akkoord over de opzeggingsvergoeding - Taak van de rechter

En cas de résiliation unilatérale d'un contrat à durée indéterminée qui n'est pas soumis à des modalités de résiliation légales ou conventionnelles, le juge apprécie le délai de préavis accordé, à défaut d'accord entre les parties contractantes concernant l'indemnité à payer par la partie qui résilie à la partie subissant la résiliation, et fixe, au besoin, l'indemnité de congé (1). (1) Voir Cass. 9 septembre 2021, RG C.20.0099.N, inédit ; Cass. 28 juin 2019, RG C.18.0410.N, Pas. 2019, n° 413.

CONVENTION - Fin - Contrat à durée indéterminée - Absence de modalités de résiliation légales ou conventionnelles - Résiliation unilatérale - Défaut d'accord sur l'indemnité de congé - Mission du juge

C.21.0360.N

28 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220428.1N.2](#)

AC nr. ...

De in de rechten van een verzekerde gesubrogeerde zaakverzekeraar kan geen subrogatoir verhaal uitoefenen tegen een andere verzekerde wiens verzekeraar belang door dezelfde verzekeringsovereenkomst is gedekt.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Gesubrogeerde zaakverzekeraar - Subrogatoir verhaal - Andere verzekerde wiens verzekeraar belang gedekt wordt door dezelfde verzekeringsovereenkomst

- Artt. 5, 17, a), en 95, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

L'assureur de la chose subrogé dans les droits d'un assuré ne peut exercer de recours subrogatoire contre un autre assuré dont l'intérêt assurable est couvert par le même contrat d'assurance.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Assureur de la chose subrogé. - Recours subrogatoire - Autre assuré dont l'intérêt assurable est couvert par le même contrat d'assurance

- Art. 5, 17, a), et 95, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Degene die titularis is van een verzekeraar belang, is een verzekerde en is gedekt tegen vermogensschade wanneer hij door de verzekeringsovereenkomst is aangemerkt als een verzekerde.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Schadeverzekering - Hoedanigheid van verzekerde

- Artt. 5 en 17, a) Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Celui qui est titulaire d'un intérêt assurable est un assuré et est garanti contre les pertes patrimoniales lorsque le contrat d'assurance le qualifie d'assuré.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Assurance de dommage - Qualité d'assuré

- Art. 5 et 17, a) L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.21.0366.F

18 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220218.1F.1](#)

AC nr. ...

De huurder is aansprakelijk voor brand, tenzij hij bewijst dat de brand buiten zijn schuld is ontstaan aangezien de huurder de verplichting heeft om aan het einde van de huurovereenkomst de zaak terug te geven die hem is toevertrouwd.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Brand van het gehuurde goed - Aansprakelijkheid van de huurder - Verantwoording

- Art. 1733 Oud Burgerlijk Wetboek

Le preneur répond de l'incendie, à moins qu'il ne prouve que celui-ci s'est déclaré sans sa faute dès lors que le preneur a l'obligation de restituer à la fin du bail au bailleur la chose dont la détention lui a été transmise.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Obligations entre parties - Incendie du bien loué - Responsabilité du preneur - Justification

- Art. 1733 Ancien Code civil

Wanneer de verhuurder en de huurder samen het gehuurde goed onder zich hebben tijdens de gehele duur van de verhuring, kan de huurder niet worden verplicht om het gehuurde goed aan de verhuurder terug te geven maar enkel om het uitsluitende houderschap van de zaak aan de verhuurder over te laten; deze verplichting verantwoordt de toepassing van artikel 1733 Oud Burgerlijk Wetboek niet (1). (1) Cass. 12 maart 1999, AR C.98.0062.N, AC 1999, nr. 150.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Brand van het gehuurde goed - Gezamenlijk houderschap van het gehuurde goed door de verhuurder en de huurder

Lorsque le bailleur et le preneur détiennent conjointement le bien loué pendant toute la durée du bail, le preneur peut être obligé non pas de restituer la chose louée, mais de céder la détention exclusive au bailleur ; cette obligation ne justifie pas l'application de l'article 1733 de l'ancien Code civil (1). (1) Cass. 12 mars 1999, RG C.98.0062.N, Pas. 1999, n° 150.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Obligations entre parties - Incendie du bien loué - Détention conjointe du bien loué par le bailleur et le preneur

Niemand kan gehouden zijn tot compensatie van een abnormale burenhinder tenzij die hinder is veroorzaakt door een daad, een verzuim of een gedraging die hem kan worden toegerekend (1). (1) Cass. 12 maart 1999, AR C.98.0026.N, AC 1999, nr. 149.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Compensatieverplichting

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

Nul ne peut être obligé de compenser un trouble anormal de voisinage que si ce trouble a été causé par un fait, une omission ou un comportement qui lui est imputable (1). (1) Cass. 12 mars 1999, RG C.98.0026.N, Pas. 1999, n° 149.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Obligation de compenser

- Art. 544 Ancien Code civil

C.21.0367.F

17 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221117.1F.6](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling verplicht de eisende partij die tegen dezelfde beslissing gelijktijdig hoger beroep en cassatieberoep instelt, te vermelden dat het cassatieberoep is ingesteld in ondergeschikte orde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 744.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Middel - Vereiste vermeldingen - Hoger beroep tegen een beslissing - Gelijktijdig

Aucune disposition légale n'impose à la partie demanderesse qui dirige concomitamment contre la même décision un appel et un pourvoi en cassation de préciser que ce dernier est formé à titre subsidiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme du pourvoi et indications - Moyen - Indication requises - Appel d'une décision - Pourvoi en cassation concomitamment contre la même

cassatieberoep tegen dezelfde beslissing - Subsidiair karakter van het cassatieberoep - Geen vermelding

décision - Caractère subsidiaire du pourvoi - Absence d'indication

Krachtens artikel 1589, eerste lid, Burgerlijk Wetboek kan de notaris het bod weigeren van personen die hem onbekend zijn of van wie de identiteit of de gegoedheid hem niet bewezen schijnen; die weigering, die door de notaris zowel tijdens de veiling als tot de definitieve toewijzing kan worden tegengeworpen, staat hem toe het hoogste bod te verwerpen dat hij anders voor de toewijzing van het goed in aanmerking had moeten nemen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 744.

Aux termes de l'article 1589, alinéa 1er du Code judiciaire, le notaire peut refuser les enchères des personnes qui lui sont inconnues ou dont l'identité ou la solvabilité ne lui paraissent pas justifiées ; ce refus, qui peut être opposé par le notaire tant au cours des enchères que jusqu'à l'adjudication définitive, permet d'écarter l'enchère la plus élevée qui, à défaut, eût dû être retenue pour l'adjudication du bien (1). (1) Voir les concl. du MP.

BESLAG OP ONROEREND GOED [ZIE: 065 BESLAG] - Gedwongen tenuitvoerlegging - Toewijzing van de in beslag genomen goederen - Notaris - Veiling - Weigering
- Art. 1589, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

SAISIE IMMOBILIERE [VOIR: 065 SAISIE - Saisie-exécution - Adjudication des biens saisis - Notaire - Enchères - Refus

- Art. 1589, al. 1er Code judiciaire

Krachtens artikel 608 Gerechtelijk Wetboek neemt het Hof van Cassatie kennis van de beslissingen in laatste aanleg die voor hem worden gebracht wegens overtreding van de wet of wegens schending van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen; het Hof dient, in voorkomend geval ambtshalve, te oordelen of de door het cassatieberoep voor hem gebrachte beslissing een beslissing in laatste aanleg is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 744.

Aux termes de l'article 608 du Code judiciaire, la Cour de cassation connaît des décisions rendues en dernier ressort qui lui sont déférées pour contravention à la loi ou pour violation des formes, soit substantielles, soit prescrites à peine de nullité ; il appartient à la Cour de décider, le cas échéant d'office, si la décision qui lui est déférée par le pourvoi revêt la qualité de décision rendue en dernier ressort (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Algemeen - In laatste aanleg gewezen beslissing

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Généralités - Décision rendue en dernier ressort

- Art. 608 Code judiciaire

Hoewel de vernietiging in de regel beperkt is tot de draagwijdte van het middel dat de grondslag ervan vormt, is de rechter op verwijzing bevoegd om uitspraak te doen over een voor hem gebrachte betwisting die door een ander dictum van de vernietigde beslissing werd beslecht dan dat waartegen het cassatieberoep opkwam, maar waartoe de vernietiging zich uitstrekt, hetzij omdat het voormelde dictum voortvloeit uit het bestreden dictum of daarmee een noodzakelijke band vertoont, hetzij omdat het, vanuit het oogpunt van de omvang van de vernietiging, niet van dat dictum te onderscheiden is (1). (1) Zie Cass. 5 januari 2018, AR C.17.0381.F, AC 2018, nr. 10.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Verzekeringsovereenkomst - Ongeoorloofd uitsluitingsbeding - Arrest dat de geldigheid van het beding aanneemt - Middel dat niet opkomt tegen de redenen van het arrest dat oordeelt dat het zwembad van de eiseres, ongeacht de bestemming ervan, behoort tot de categorie van luxegoederen die niet door de verzekeringsovereenkomst worden gedekt - Ontvankelijkheid

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Si, en règle, la cassation est limitée à la portée du moyen qui en est le fondement, le juge de renvoi a le pouvoir de statuer sur une contestation, élevée devant lui, qui a été tranchée par un dispositif de la décision annulée autre que celui qu'attaquait le pourvoi mais auquel la cassation s'étend, soit parce qu'il constitue une suite du dispositif attaqué ou lui est uni par un lien nécessaire, soit parce qu'il n'est, du point de vue de l'étendue de la cassation, pas distinct de ce dispositif (1). (1) Voir Cass. 5 janvier 2018, RG C.17.0381.F, Pas. 2018, n° 10.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Contrat d'assurance - Clause d'exclusion non autorisée - Arrêt admettant la validité de la clause - Moyen ne critiquant pas les motifs de l'arrêt qui considère que la piscine de la demanderesse, quelle que soit sa destination, relève de la catégorie des biens somptuaires exclus de la garantie du contrat d'assurance - Recevabilité

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

C.21.0372.F

19 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220919.3F.4](#)

AC nr. ...

De rechter die uitspraak moet doen over de vordering tot ontbinding van een wederkerige overeenkomst, dient de omvang en de draagwijdte te onderzoeken van de door partijen aangegane verbintenissen en, aan de hand van de feitelijke omstandigheden, te beoordelen of de aangevoerde wanprestatie voldoende ernstig is om de ontbinding uit te spreken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 550.

OVEREENKOMST - Einde - Wederkerige overeenkomst - Vordering tot ontbinding - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 1184 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Wederkerige overeenkomst - Vordering tot ontbinding - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 1184 Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge qui doit se prononcer sur la demande de résolution d'un contrat synallagmatique est tenu d'examiner l'étendue et la portée des engagements pris par les parties et, à la lumière des circonstances de fait, d'apprécier si le manquement invoqué est suffisamment grave pour prononcer la résolution (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Fin - Contrat synallagmatique - Demande de résolution - Pouvoirs du juge

- Art. 1184 Ancien Code civil

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Contrat synallagmatique - Demande de résolution - Pouvoirs du juge

- Art. 1184 Ancien Code civil

C.21.0373.N

17 maart 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220317.1N.1](#)

AC nr. ...

Het volstaat niet dat tijdens het huwelijk eigen gelden zijn terechtgekomen op een bankrekening, hetzij op naam van beide echtgenoten hetzij op naam van een van beide echtgenoten, waarop het wettelijke vermoeden van gemeenschap van toepassing is om te bewijzen dat er vermenging is opgetreden tussen de eigen gelden en de gemeenschapsgelden; de vermenging moet onomkeerbaar zijn ingevolge bewerkingen op de bankrekening zodat de eigen gelden niet langer individualiseerbaar zijn en daadwerkelijk in het gemeenschappelijk vermogen zijn terechtgekomen (1) (2). (1) Cass. 4 juni 2020, AR C.19.0192.N, AC 2020, nr. 366. (2) Zie Cass. 21 januari 2011, AR C.10.0228.N, AC 2011, nr. 63.

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Onomkeerbare vermenging van eigen gelden en gemeenschapsgelden - Vergoeding aan eigen vermogen - Bewijs

- Art. 1434 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 8.1, 9°, en 8.29 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
- HUWELIJKSGEMEENSCHAP [ZIE: 413*
- HUWELIJKSVERMOGENSS - Onomkeerbare vermenging van eigen gelden en gemeenschapsgelden - Vergoeding aan eigen vermogen - Bewijs*
- Art. 1434 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 8.1, 9°, en 8.29 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs

La circonstance que, durant le mariage, des fonds propres ont été inscrits sur un compte bancaire, ouvert soit au nom des deux époux, soit au nom d'un seul époux, auquel s'applique la présomption légale de communauté, ne suffit pas à faire la preuve qu'il y a eu confusion entre les fonds propres et les fonds communs ; la confusion doit être irréversible à la suite d'opérations effectuées sur le compte bancaire, de sorte que les fonds propres ne sont plus individualisables et sont effectivement entrés dans le patrimoine commun (1) (2). (1) Cass. 4 juin 2020, RGC.19.0192.N, Pas. 2020, n° 366. (2) Voir Cass. 21 janvier 2011, RG C.10.0228.N, Pas. 2011, n° 63.

PREUVE - Matière fiscale - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Confusion irréversible de fonds propres et de fonds communs - Récompense due au patrimoine propre - Preuve

- Art. 1434 Ancien Code civil
- Art. 8.1, 9°, et 8.29 Code civil - Livre VIII: La preuve
- COMMUNAUTE CONJUGALE [VOIR: 413 REGIMES MATRIMONIA -*
- Confusion irréversible de fonds propres et de fonds communs -*
- Récompense due au patrimoine propre - Preuve*
- Art. 1434 Ancien Code civil
- Art. 8.1, 9°, et 8.29 Code civil - Livre VIII: La preuve

C.21.0377.F

10 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220610.1F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 37, eerste lid, WCO, dat bepaalt dat de schuldvorderingen, in de mate dat ze ten aanzien van de schuldenaar beantwoorden aan prestaties uitgevoerd tijdens de procedure van gerechtelijke reorganisatie door zijn medecontractant, ongeacht of ze voortvloeien uit nieuwe verbintenissen van de schuldenaar of uit overeenkomsten die lopen op het ogenblik van het openen van de procedure, als boedelschulden worden beschouwd in een navolgende vereffening of faillissement tijdens de periode van reorganisatie of na het beëindigen ervan, in zoverre er een nauwe band bestaat tussen de beëindiging van de procedure van reorganisatie en die collectieve procedure, heeft zowel betrekking op de prijs van die prestaties als op de accessoria van die prijs.

L'article 37, alinéa 1er, de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises, qui dispose que, dans la mesure où les créances se rapportent à des prestations effectuées à l'égard du débiteur pendant la procédure de réorganisation judiciaire, qu'elles soient issues d'engagements nouveaux du débiteur ou de contrats en cours au moment de l'ouverture de la procédure, elles sont considérées comme des dettes de masse dans une faillite ou liquidation subséquente survenue au cours de la période de réorganisation ou à l'expiration de celle-ci, dans la mesure où il y a un lien étroit entre la fin de la procédure de réorganisation et cette procédure collective vise tant le prix de ces prestations que les accessoires de ce prix.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING -

Schuldvorderingen - Boedelschulden - Prestaties uitgevoerd ten aanzien van de schuldenaar tijdens de procedure van gerechtelijke reorganisatie - Prijs van de prestatie - Accessoria

- Art. 37, eerste lid Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

De betaling aan schuldeisers die door artikel 37, eerste lid, WCO als boedelschuldeisers worden beschouwd, wordt slechts bij voorrang afgenomen van de opbrengst van de te gelde gemaakte goederen waarop een zakelijk recht is gevestigd, voor zover die prestaties hebben bijgedragen tot het behoud van de zekerheid of van de eigendom; het is vereist maar voldoende dat die schuldvorderingen hebben bijgedragen tot het behoud van die zekerheid of van de eigendom.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING -

Boedelschuldeisers - Betaling bij voorrang

- Art. 37, derde lid Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Créances - Dettes de masse -

Prestations effectuées à l'égard du débiteur pendant la procédure de réorganisation judiciaire - Prix de la prestation - Accessoires

- Art. 37, al. 1er L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

Le paiement aux créanciers considérés comme créanciers de la masse par l'article 37, alinéa 1er de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises n'est prélevé par priorité sur le produit de la réalisation de biens sur lesquels un droit réel est établi que dans la mesure où leurs prestations ont contribué au maintien de la sûreté ou de la propriété; il faut mais il suffit que ces créances aient contribué au maintien de cette sûreté ou de la propriété.

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Créanciers de la masse - Paiement par priorité

- Art. 37, al. 3 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

C.21.0378.F

20 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220520.1F.6](#)

AC nr. ...

De schuldeiser moet zijn schade aantonen; het gebrek aan bewijs van de schade waarvan de vergoeding wordt gevorderd, kan niet worden verholpen door het bedrag van die schade naar billijkheid te ramen

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Schade - Bewijs - Gebrek

- Artt. 1149 en 1315 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Schade - Bewijslast

- Artt. 1149 en 1315 Oud Burgerlijk Wetboek

Il appartient au créancier d'établir son dommage; le recours à une évaluation en équité du montant du dommage dont la réparation est demandée ne peut pallier le défaut de preuve de ce dommage.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Dommage - Preuve - Défaut

- Art. 1149 et 1315 Ancien Code civil

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Dommage - Charge de la preuve

- Art. 1149 et 1315 Ancien Code civil

C.21.0382.F

13 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221013.1F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer het recht van de staat waarvan een onderdaan een kind erkent de toestemming van dat kind niet vereist, blijft de geldigheid van de authentieke akte van erkenning in die staat afhankelijk van die toestemming indien het recht van de staat op wiens grondgebied het kind op het tijdstip van de erkenning zijn gewone verblijfplaats heeft, die toestemming vereist.

Lorsque le droit de l'État dont un national reconnaît un enfant n'exige pas le consentement de ce dernier, la validité de l'acte authentique de reconnaissance y reste subordonnée si le droit de l'État sur le territoire duquel l'enfant a sa résidence habituelle au moment de la reconnaissance l'exige.

AFSTAMMING - In Frankrijk opgemaakte authentieke akte tot vaststelling van het vaderschap ten aanzien van een kind - Geen toestemming van het kind vereist - Verblijfplaats van het kind in België - Erkenning van de authentieke akte in de Belgische rechtsorde

- Artt. 27, § 1, en 62, § 1, eerste en tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - In Frankrijk opgemaakte authentieke akte tot vaststelling van het vaderschap ten aanzien van een kind - Geen toestemming van het kind vereist - Verblijfplaats van het kind in België - Erkenning van de authentieke akte in de Belgische rechtsorde

- Artt. 27, § 1, en 62, § 1, eerste en tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

FILIATION - Acte authentique dressé en France attestant la paternité à l'égard un enfant - Pas d'exigence du consentement de l'enfant - Résidence de l'enfant en Belgique - Reconnaissance de l'acte authentique dans l'ordre juridique belge

- Art. 27, § 1er, et 62, § 1er, al. 1er et 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Acte authentique dressé en France attestant la paternité à l'égard un enfant - Pas d'exigence du consentement de l'enfant - Résidence de l'enfant en Belgique - Reconnaissance de l'acte authentique dans l'ordre juridique belge

- Art. 27, § 1er, et 62, § 1er, al. 1er et 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

C.21.0384.N

7 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220307.3N.2](#)

AC nr. ...

Risicoverzwarend in de zin van artikel 26, § 1, Wet Landverzekeringsovereenkomst onderstelt dat nieuwe of gewijzigde omstandigheden intreden waardoor de kans toeneemt dat het verzekerde schadegeval zich realiseert; omstandigheden die enkel de gevolgen of de omvang van een eventueel schadegeval kunnen vergroten, vormen geen risicoverzwarend in de zin van voormelde wetsbepaling (1). (1) Zie Cass. 25 juni 1987, AR 7724, AC 1986-1987, nr. 650.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzwarend van het risico

- Art. 26, § 1 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

L'aggravation du risque au sens de l'article 26, § 1er, de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre suppose l'apparition de circonstances nouvelles ou modifiées qui augmentent la probabilité de réalisation du sinistre assuré; les circonstances qui peuvent simplement accroître les conséquences ou l'étendue d'un éventuel sinistre ne constituent pas une augmentation du risque au sens de la disposition légale susmentionnée (1). (1) Voir Cass. 25 juin 1987, RG 7724, Pas 1987, n° 650.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Aggravation du risque

- Art. 26, § 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.21.0390.N

16 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220916.1N.2](#)

AC nr. ...

De appelrechter die vaststelt dat de strijdigheid van een wet met artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM wordt aangevoerd en hierover geen prejudiciële vraag stelt aan het Grondwettelijk Hof, zonder na te gaan of titel II Grondwet een met artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM analoge of gedeeltelijk analoge bepaling bevat en zonder na te gaan of een in voormeld artikel 26, § 4, tweede lid, bepaalde uitzondering op de verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag voorhanden is, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht.

GRONDWETTELIJK HOF - Aangevoerde strijdigheid van een wet met artikel 1 EAP EVRM - Taak van de rechter - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 4, eerste en tweede lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Aangevoerde strijdigheid van een wet met artikel 1 EAP EVRM - Taak van de rechter - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 4, eerste en tweede lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

En constatant que l'incompatibilité d'une loi avec l'article 1er du Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est invoquée et en ne posant pas, à ce sujet, de question préjudicielle à la Cour constitutionnelle, sans vérifier si le titre II de la Constitution comporte une disposition tout à fait ou partiellement analogue à cet article 1er et sans vérifier si l'une des exceptions à l'obligation de poser une question préjudicielle visées à l'article 26, § 4, alinéa 2, de l'ancien Code civil se présente, le juge d'appel ne justifie pas légalement sa décision.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Incompatibilité alléguée d'une loi avec l'article 1er du Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Mission du juge - Question préjudicielle posée à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 4, al. 1er et 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Incompatibilité alléguée d'une loi avec l'article 1er du Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Mission du juge - Question préjudicielle posée à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 4, al. 1er et 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

C.21.0393.N

2 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220602.1N.2](#)

AC nr. ...

Er bestaat een onverdeeldheid tussen personen die op een zaak of op een geheel van zaken een recht van dezelfde aard hebben, elk voor een aandeel daarin (1). (1) Cass. 7 maart 2014, AR C.13.0461.F, AC 2014, nr. 185.

GOEDEREN - Onverdeeldheid

- Art. 815 Oud Burgerlijk Wetboek

Une indivision existe entre des personnes ayant sur une chose ou sur un ensemble de choses un droit de même nature, chacune pour une quote-part (1). (1) Cass. 7 mars 2014, RG C.13.0461.F, Pas. 2014, n° 185.

BIENS - Indivision

- Art. 815 Ancien Code civil

Wanneer een persoon een goed voor een deel in volle eigendom heeft en voor een ander deel in vruchtgebruik, is hij in onverdeeldheid met de blote eigenaar, doch louter wat betreft de blote eigendom.

VRUCHTGEBRUIK, GEBRUIK EN BEWONING - Goed voor een deel in volle eigendom en voor een deel in vruchtgebruik - Onverdeeldheid

- Art. 815 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'une personne possède un bien pour partie en pleine propriété et pour partie en usufruit, elle se trouve en indivision avec le nu-propriétaire, mais uniquement en ce qui concerne la nue-propriété.

USUFRUIT. USAGE ET HABITATION - Bien pour partie en pleine propriété et pour partie en usufruit - Indivision

- Art. 815 Ancien Code civil

C.21.0395.N

9 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220609.1N.11](#)

AC nr. ...

De bestreden beslissing dat de eiseres niet heeft voldaan aan de dwangsomveroordeling en evenmin in de onmogelijkheid verkeert om eraan te voldoen, steunt ook op de zelfstandige tevergeefs bekritiseerde redenen omtrent het ontbrekende element van de handleidingen en onderhoudsvorschriften van de technische toestellen (1). (1) Zie concl. OM.

DWANGSOM - Draagwijdte - Belang

- Artt. 1385bis, 1385quater, 1395 en 1395quinquies
Gerechtelijk Wetboek

La décision attaquée que la demanderesse n'a pas satisfait à la condamnation à une astreinte et ne se trouve pas davantage dans l'impossibilité d'y satisfaire repose également sur les motifs autonomes vainement critiqués concernant l'élément manquant des manuels et prescriptions d'entretien des appareils techniques (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ASTREINTE - Portée - Intérêt

- Art. 1385bis, 1385quater, 1395 et 1395quinquies Code judiciaire

Een concreet bouwwerk kan meebrengen dat het postinterventiedossier, naast de wettelijk vooropgestelde elementen, andere elementen moet bevatten, die in geval van betwisting kunnen worden gepreciseerd in een rechterlijke beslissing (1). (1) Zie concl. OM.

*ARBEIDSBESCHERMING [ZIE: 027/05 ARBEID] - Welzijnswet
Werknemers - KB Tijdelijke of Mobiele Bouwplaatsen -
Postinterventiedossier - Inhoud*

- Artt. 3, 8°, 34 tot 36bis, en bijlage I, deel C KB 25 januari 2001
betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

En fonction de l'ouvrage réalisé, le dossier d'intervention ultérieure devra, outre les éléments spécifiés dans la loi, comprendre d'autres éléments qui, en cas de contestation, pourront être précisés dans une décision judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

*PROTECTION DU TRAVAIL [VOIR: 027/05 TRAVAIL - Loi du 4 août
1996 - Arrêté royal du 25 janvier 2001 concernant les chantiers
temporaires ou mobiles - Dossier d'intervention ultérieure - Contenu*

- Art. 3, 8°, 34 à 36bis, et annexe I, partie C A.R. du 25 janvier
2001 concernant les chantiers temporaires ou mobiles

C.21.0396.N

2 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220902.1N.7](#)

AC nr. ...

Artikel XII.22 WER is enkel van toepassing bij de eerste registratie van de domeinnaam en niet bij de hernieuwing ervan.

*AUTEURSRECHT - Domeinnaam - Verbod tot registratie van
een domeinnaam - Hernieuwing van de registratie - Toepassing*

- Art. XII.22 Wetboek van economisch recht

L'article XII.22 du Code de droit économique ne s'applique qu'au premier enregistrement du nom de domaine et non à son renouvellement.

*DROITS D'AUTEUR - Nom de domaine - Interdiction
d'enregistrement d'un nom de domaine - Renouvellement de
l'enregistrement - Application*

- Art. XII.22 Code de droit économique

De termijn toegekend voor de uitvoering van de hoofdveroordeling is bedoeld om aan de schuldenaar de gelegenheid te geven de tegen hem uitgesproken veroordeling na te komen, daar waar de termijn gedurende dewelke volgens de beslissing van de rechter de dwangsom niet is verbeurd, ertoe strekt de schuldenaar nog enige tijd te geven om de veroordeling na te komen zonder dat de niet-nakoming de verbeurte van een dwangsom tot gevolg heeft, zodat deze beide termijnen verschillend zijn van juridische aard en strekking (1). (1) Zie concl. OM.

DWANGSOM - Uitvoeringstermijn van de hoofdveroordeling - Dwangsomtermijn - Aard en strekking

- Art. 1385bis, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1, derde en vierde Wet 31 januari 1980 houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst houdende eenvormige wet betreffende de dwangsom, en van de Bijlage (eenvormige wet betreffende de dwangsom), ondertekend te 's-Gravenhage op 26 november 1973
- Art. 1, derde en vierde lid Wet 31 januari 1980 houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst houdende eenvormige wet betreffende de dwangsom, en van de Bijlage (eenvormige wet betreffende de dwangsom), ondertekend te 's-Gravenhage op 26 november 1973

In de hypothese waarin de rechter aan de veroordeelde een termijn verleent om aan de hoofdveroordeling te voldoen onder verbeurte van een dwangsom voor het geval de veroordeling niet tijdig wordt uitgevoerd en hij deze termijn laat ingaan op het tijdstip van zijn uitspraak of van een andere gebeurtenis die de betekening van de beslissing voorafgaat, waaraan artikel 1385bis, derde lid, Gerechtelijk Wetboek niet in de weg staat, zal de dwangsom slechts vanaf het verstrijken van de uitvoeringstermijn verbeuren indien de beslissing op dat ogenblik ook reeds werd betekend.

DWANGSOM - Uitvoeringstermijn - Verbeuring - Aanvang

Le délai octroyé pour l'exécution de la condamnation principale est destiné à donner au débiteur l'occasion de satisfaire à la condamnation prononcée à son encontre, alors que le délai durant lequel l'astreinte n'est pas encourue selon la décision du juge tend à accorder encore un certain temps au débiteur pour satisfaire à la condamnation, sans que l'inexécution donne lieu au recouvrement d'une astreinte, de sorte que les deux délais revêtent une nature juridique et une portée différentes (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ASTREINTE - Délai d'exécution de la condamnation principale - Délai dans lequel l'astreinte n'est pas due - Nature et portée

- Art. 1385bis, al. 3 Code judiciaire
- Art. 1er, al. 3 et 4 Loi du 31 janvier 1980 portant approbation de la Convention Benelux portant loi uniforme relative à l'astreinte, et de l'Annexe (loi uniforme relative à l'astreinte), signées à La Haye le 26 novembre 1973
- Art. 1er, al. 3 et 4 Loi du 31 janvier 1980 portant approbation de la Convention Benelux portant loi uniforme relative à l'astreinte, et de l'Annexe (loi uniforme relative à l'astreinte), signées à La Haye le 26 novembre 1973

Dans l'hypothèse où le juge octroie au condamné un délai pour satisfaire à la condamnation principale sous peine d'une astreinte pour le cas où la condamnation n'est pas exécutée à temps et où il fait courir ce délai à partir du moment de la prononciation de sa décision ou d'un autre événement qui précède la signification de la décision, ce à quoi l'article 1385bis, alinéa 3, du Code judiciaire ne fait pas obstacle, l'astreinte ne sera encourue qu'à partir de l'expiration du délai d'exécution si la décision a aussi déjà été signifiée à ce moment.

ASTREINTE - Délai d'exécution - Astreinte encourue - Prise de cours

De schuldeisers kunnen in hun eigen naam opkomen tegen de handelingen die hun schuldenaar heeft verricht met bedrieglijke benadeling van hun rechten; wanneer de handeling een abnormaal karakter heeft, veronderstelt het bedrog dat de schuldenaar heeft gehandeld met de wetenschap dat de schuldeisers zouden worden benadeeld; die wetenschap alleen volstaat niet om het bedrog te bewijzen wanneer de handeling een normaal karakter heeft.

PAULIAANSE RECHTSVORDERING - Handeling - Normaal karakter - Bedrog - Bestanddelen

- Art. 1167 Oud Burgerlijk Wetboek

PAULIAANSE RECHTSVORDERING - Handeling - Abnormaal karakter - Bedrog - Bestanddelen - Wetenschap dat de schuldeisers zouden worden benadeeld

- Art. 1167 Oud Burgerlijk Wetboek

Les créanciers peuvent, en leur nom personnel, attaquer les actes faits par leur débiteur en fraude de leurs droits; lorsque l'acte a un caractère anormal, la fraude suppose que le débiteur ait agi sachant que les créanciers seraient préjudiciés mais cette seule connaissance ne suffit pas à établir la fraude lorsque l'acte a un caractère normal.

ACTION PAULIENNE - Acte - Caractère normal - Fraude - Eléments constitutifs

- Art. 1167 Ancien Code civil

ACTION PAULIENNE - Acte - Caractère anormal - Fraude - Eléments constitutifs - Connaissance que les créanciers seraient préjudiciés

- Art. 1167 Ancien Code civil

C.21.0400.N

16 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220916.1N.4](#)

AC nr. ...

Het door de Staat van rechtswege treden in de rechten en vorderingen van de begunstigde ten opzichte van de aansprakelijke derde, geldt voor het geheel der bedragen die, krachtens de Belgische of vreemde wetgeving, verschuldigd zijn als gehele of gedeeltelijke vergoeding van de schade die het personeelslid door toedoen van de aansprakelijke derde, opgelopen heeft.

INDEPLAATSSTELLING - Belgische Staat - Personeelslid - Rechten en vorderingen van de begunstigde ten opzichte van de aansprakelijke derde - Indeplaatsstelling

- Art. 160, § 1 Wet 21 december 1994

La subrogation de plein droit de l'État dans les droits et actions des bénéficiaires à l'égard de tiers responsables vaut pour la totalité des sommes qui sont dues en vertu de la législation belge ou étrangère, en réparation totale ou partielle des dommages causés au membre du personnel par les tiers responsables.

SUBROGATION - État belge - Membre du personnel - Droits et actions des bénéficiaires à l'égard de tiers responsables - Subrogation

- Art. 160, § 1er L. du 21 décembre 1994

Wanneer de publieke werkgever een werknemer die ingevolge de fout van een derde een bestendige arbeidsongeschiktheid heeft opgelopen, vervroegd op pensioen stelt, is het invaliditeitspensioen dat hij zijn werknemer uitkeert, voor de pensioenschuldenaar geen schade (1). (1) Cass. 28 maart 2017, AR P.16.0115.N, AC 2017, nr. 225; Cass. 19 juni 2015, AR C.12.0577.N, AC 2015, nr. 416.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Publieke werkgever - Werknemer - Bestendige arbeidsongeschiktheid - Fout van een derde - Vervroegde op pensioenstelling - Invaliditeitspensioen - Aard

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

PENSIOEN - Allerlei - Publieke werkgever - Werknemer - 4/05/2026

Lorsque l'employeur public met prématurément à la pension un employé en incapacité permanente de travail par la faute d'un tiers, la pension d'invalidité qu'il verse à son employé ne constitue pas un dommage pour le débiteur de la pension (1). (1) Cass. 28 mars 2017, RG P.16.0115.N, AC 2017, n° 225 ; Cass. 19 juin 2015, RG C.12.0577.N, AC 2015, n° 416.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Employeur public - Employé - Incapacité permanente de travail - Faute d'un tiers - Mise à la retraite anticipée - Pension d'invalidité - Nature

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

PENSION - Divers - Employeur public - Employé - Incapacité

*Bestendige arbeidsongeschiktheid - Fout van een derde -
Vervroegde op pensioenstelling - Invaliditeitspensioen - Aard*

*permanente de travail - Faute d'un tiers - Mise à la retraite
anticipée - Pension d'invalidité - Nature*

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.21.0405.N

16 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220916.1N.9](#)

AC nr. ...

De rechter die een voorafgaande maatregel beveelt, hetzij om de vordering te onderzoeken hetzij om de toestand van de partijen voorlopig te regelen, zonder daarbij een beslissing te nemen over de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de vordering, neemt een beslissing alvorens recht te spreken waartegen geen onmiddellijk hoger beroep openstaat, ook al bestond over die maatregel tussen de partijen betwisting en hebben zij erover debat gevoerd, en dit ongeacht of de betwisting die over de gevorderde voorafgaande maatregel werd gevoerd betrekking heeft op de noodzakelijkheid of de opportuniteit dan wel op de wettigheid of de toelaatbaarheid van deze maatregel (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de betwisting

- Artt. 19, eerste en derde lid en 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de betwisting

- Artt. 19, eerste en derde lid en 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge, qui ordonne une mesure préalable destinée soit à instruire la demande, soit à régler provisoirement la situation des parties, sans prendre de décision sur la recevabilité ou le fondement de la demande, prend une décision avant dire droit qui n'est pas susceptible d'appel immédiatement, même si cette mesure faisait l'objet d'un litige entre les parties et qu'elles en ont débattu et ce, peu importe que le litige porté devant le juge à propos de la mesure préalable demandée concerne la nécessité ou l'opportunité ou encore la légalité ou l'admissibilité de cette mesure (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Mesure préalable demandée - Contestation - Nature de la contestation

- Art. 19, al. 1er et 3 et 1050, al. 2 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure préalable demandée - Contestation - Nature de la contestation

- Art. 19, al. 1er et 3 et 1050, al. 2 Code judiciaire

C.21.0407.F

3 november 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221103.1F.5](#)

AC nr. ...

Bij opzettelijke fout, die de wil inhoudt om schade te veroorzaken ten gevolge van de totstandkoming van een door de verzekeringsovereenkomst gedekt risico, mag de verzekeraar niet enkel de dekking van die schade weigeren, maar ook van de schade die hiermee in noodzakelijk verband staat; de opzettelijke fout bevrijdt de verzekeraar daarentegen niet wanneer de schade ten gevolge van de totstandkoming van een door de verzekeringsovereenkomst gedekt risico verschillend is van de schade die de verzekerde heeft willen veroorzaken.

VERZEKERING - Landverzekering - Opzettelijke fout - Begrip - Gevolg - Dekking van de verzekeraar

- Art. 62, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

La faute intentionnelle, qui suppose la volonté de causer un dommage résultant de la réalisation d'un risque couvert par le contrat d'assurance, autorise l'assureur à refuser sa garantie, non seulement pour ce dommage, mais aussi pour les dommages qui lui sont unis par un lien nécessaire; elle ne permet en revanche pas à l'assureur de refuser sa garantie lorsque le dommage résultant de la réalisation d'un risque couvert est distinct de celui que l'assuré a eu la volonté de causer.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Faute intentionnelle - Notion - Conséquence - Garantie de l'assureur

- Art. 62, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.21.0408.N

24 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220224.1N.7](#)

AC nr. ...

Een vermogensverschuiving kan ongedaan worden gemaakt wanneer voor zowel de verrijking als de correlatieve verarming iedere rechtsgrond ontbreekt; de verrijking is niet ongerechtvaardigd wanneer zij steunt op de wil van de verarmde voor zover deze ertoe strekte een definitieve vermogensverschuiving tot stand te brengen.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Ontbreken van een rechtsgrond

Un transfert de patrimoine peut être annulé lorsqu'aucun fondement juridique ne justifie tant l'enrichissement que l'appauvrissement corrélatif; l'enrichissement n'est pas sans cause lorsqu'il trouve sa cause dans la volonté de l'appauvri, pour autant que celui-ci ait eu la volonté d'opérer un transfert de patrimoine définitif.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Absence de fondement juridique

Het subsidiaire karakter van de rechtsvordering wegens ongerechtvaardigde verrijking belet dat de vordering wordt aangenomen wanneer de eiser over een andere rechtsvordering beschikte, die hij heeft laten teloorgaan; de vordering wegens ongerechtvaardigde verrijking kan dus niet worden ingewilligd wanneer zij tot doel heeft een wettelijk beletsel met betrekking tot een aan de eiser ter beschikking staande rechtsvordering te omzeilen (1). (1) Cass. 14 juni 2021, AR C.21.0018.N, AC 2021, nr. 439 en Cass. 9 juni 2017, AR C.16.0382.N, AC 2017, nr. 379.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Rechtsvordering wegens ongerechtvaardigde verrijking - Subsidiair karakter

VORDERING IN RECHTE - Verrijking zonder oorzaak - Rechtsvordering uit ongerechtvaardigde verrijking - Subsidiair karakter

4/05/2026

Le caractère subsidiaire de l'action fondée sur l'enrichissement sans cause empêche que cette action soit admise lorsque le demandeur dispose d'une autre action qu'il a laissé déperir; l'action fondée sur l'enrichissement sans cause ne peut donc être accueillie lorsqu'elle a pour but de contourner un empêchement légal à l'exercice d'une action dont le demandeur disposait (1). (1) Cass. 14 juin 2021, RG C.21.0018.N, Pas. 2021, n° 439 ; Cass. 9 juin 2017, RG C.16.0382.N, Pas. 2017, n° 379.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Action fondée sur l'enrichissement sans cause - Caractère subsidiaire

DEMANDE EN JUSTICE - Enrichissement sans cause - Action de in rem verso - Caractère subsidiaire

P. 126/982

Het subsidiaire karakter van de vordering wegens ongerechtvaardigde verrijking staat er niet aan in de weg dat een eiser in hoofddorde zijn vordering steunt op het bestaan van een overeenkomst tussen de partijen en in subsidiaire orde op grond van ongerechtvaardigde verrijking in geval hij niet slaagt in zijn bewijslast met betrekking tot de contractuele vordering.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Subsidiair karakter vordering wegens ongerechtvaardigde verrijking - Vordering in ondergeschikte orde

Le caractère subsidiaire de l'action fondée sur l'enrichissement sans cause n'empêche pas que le demandeur fonde, en ordre principal, son action sur l'existence d'une convention entre les parties et, en ordre subsidiaire, sur l'enrichissement sans cause au cas où il serait défaillant dans la charge de la preuve concernant la demande contractuelle.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Caractère subsidiaire de l'action fondée sur l'enrichissement sans cause - Demande formée en ordre subsidiaire

C.21.0417.F

20 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220520.1F.2](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een oorzakelijk verband tussen een van de in artikel 65/14 Overheidsopdrachtenwet 1993 bedoelde schendingen en de schade, zoals deze zich heeft voorgedaan, veronderstelt dat, zonder die schending, de schade niet was ontstaan zoals ze zich heeft voorgedaan.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Artikel 65/14 Overheidsopdrachtenwet 1993 - Schending - Schade - Oorzakelijk verband

- Art. 65/14 Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten

L'existence d'un lien de causalité entre une des violations visées à l'article 65/14 de la loi du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fourniture et de services et aux concessions de services publics et le dommage tel qu'il s'est réalisé suppose que, sans cette violation, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est produit.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Loi du 24 décembre 1993, article 65/14 - Violation - Dommage - Lien de causalité

- Art. 65/14 L. du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fourniture et de services

C.21.0423.N

12 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220512.1N.7](#)

AC nr. ...

De rechter kan corrigeren in geval een vordering tot vergoeding abusievelijk is ondergewaardeerd ten belope van slechts een provisioneel bedrag.

VORDERING IN RECHTE - Vordering ten belope van een provisioneel bedrag - Abusievelijk ondergewaardeerde vordering - Taak van de rechter

Lorsque la demande en indemnité est abusivement sous-évaluée à un montant purement provisionnel, le juge peut la corriger.

DEMANDE EN JUSTICE - Demande d'un montant prévisionnel - Sous-évaluation abusive de la demande - Mission du juge

Een rechtspersoon, reder of viskweker komt in aanmerking voor een financiële tegemoetkoming indien de werkende vennoot-bedrijfsleider of een van de werkende vennoten-bedrijfsleiders voldoende beroepsbekwaam is en meer precies hetzij een relevant diploma, getuigschrift of studiebewijs kan voorleggen hetzij beschikt over vijf jaar ervaring als bedrijfsleider in een visserijbedrijf of als zeevisser, wat moet blijken uit daadwerkelijk uitgeoefende taken en activiteiten hetzij als bedrijfsleider in een visserijbedrijf hetzij als zeevisser en de loutere hoedanigheid van bestuurder in een naamloze vennootschap, reder of viskweker, als zodanig niet volstaat.

VISSERIJ - Zeevisserij - Rechtspersoon, reder of viskweker - Financiële tegemoetkoming - Voorwaarde - Voldoende beroepsbekwaam

- Art. 4, eerste en tweede lid Besluit van de Vlaamse regering 7 juli betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de visserij- en aquicultuursector
- Art. 3 MB 14 juli 1998 betreffende de steun aan de investeringen en aan de installatie in de visserij- en de aquicultuursector

Gezien bij een vordering tot vergoeding ten belope van een provisioneel bedrag in de regel de grondslag ontbreekt om de waarde van die vordering te bepalen, kan enkel wanneer het provisionele bedrag wordt gevorderd zonder voorbehoud voor verdere raming van de vergoeding, dit bedrag worden gelijkgesteld met het effectief gevorderde bedrag en ligt een in geld waardeerbare vordering voor (1). (1) Cass. 31 maart 2022, AR C.21.0196.N, AC 2022, nr. 234; Cass. 3 september 2020, AR C.18.0467.F, AC 2020, nr. 482.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Vordering ten belope van een provisioneel bedrag - In geld waardeerbare vordering

- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Une personne morale, d'armement maritime ou de pisciculture peut bénéficier d'une intervention financière si l'associé commandité-chef d'entreprise ou un des associés commandités-chefs d'entreprise dispose d'une expérience professionnelle suffisante et, plus précisément, soit est en mesure de produire un diplôme, un certificat ou un certificat d'étude pertinent, soit dispose de cinq années d'expérience comme chef d'entreprise dans une entreprise de pêche ou comme pêcheur maritime, ce qui doit résulter de tâches et activités effectivement exercées soit comme chef d'entreprise dans une entreprise de pêche, soit comme pêcheur maritime et la simple qualité d'administrateur dans une société anonyme, d'armement maritime ou de pisciculture ne suffit pas à elle seule.

PECHE - Peche maritime - Personne morale, armateur ou pisciculteur - Intervention financière - Condition - Expérience professionnelle suffisante

- Art. 4, al. 1er et 2 Arrêté du Gouvernement flamand du 7 juillet 1998 relatif à l'aide aux investissements et à l'installation dans le secteur de la pêche et de l'aquiculture
- Art. 3 A.M. du 14 juillet 1998

Dès lors que, dans le cas d'une demande d'indemnité d'un montant provisionnel, la base permettant de déterminer la valeur de cette demande fait généralement défaut, ce n'est que lorsque le montant provisionnel est demandé sans réserve d'une évaluation ultérieure de l'indemnité que ce montant peut être assimilé au montant effectivement demandé, de sorte qu'il existe une demande évaluable en argent (1). (1) Cass. 31 mars 2022, RG C.21.0196.N, Pas. 2022, n° 234 ; Cass. 3 septembre 2020, RG C.18.0467.F, Pas. 2020, n° 482.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Demande d'un montant prévisionnel - Demande évaluable en argent

- Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire

Uit de artikelen 577-2, § 5, 657 en 662 oud Burgerlijk Wetboek volgt dat de mogelijkheid om een werk tegen de gemene muur aan te brengen of te doen steunen, voor de gehele dikte van de muur geldt.

MANDELIGHEID - Gemene muur - Mogelijkheid om een werk aan te brengen of te doen steunen - Uitoefening

- Artt. 577-2, § 5, 657 en 662 Oud Burgerlijk Wetboek

Il suit des articles 577-2, § 5, 657 et 662 de l'ancien Code civil que la faculté d'appliquer ou appuyer un ouvrage sur le mur mitoyen s'exerce sur toute l'épaisseur du mur.

MITOYENNETE - Mur mitoyen - Faculté d'appliquer ou appuyer un ouvrage - Exercice

- Art. 577-2, § 5, 657 et 662 Ancien Code civil

C.21.0430.N

7 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220307.3N.5](#)

AC nr. ...

De familierechter moet, met het oog op een akkoordvonniss tot vaststelling van kinderalimentatie in de zin van artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek, nagaan en aangeven hoe de in artikel 1321, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde parameters in acht werden genomen; hij kan daarbij verwijzen naar de overeenkomst waarvan de partijen hem vragen akte te verlenen, voor zover die overeenkomst beantwoordt aan artikel 1321, § 1, tweede lid, en § 2, 1°, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

LEVENSONDERHOUD - Familierechter - Kinderalimentatie - Overeenkomst tussen ouders - Akkoordvonniss

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1321, § 1, eerste en tweede lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Familierechten - Kinderalimentatie - Overeenkomst tussen ouders - Akkoordvonniss

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1321, § 1, eerste en tweede lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek

Le juge de la famille, en vue d'un jugement d'accord pour fixer la pension alimentaire destinée aux enfants au sens de l'article 203, § 1er, de l'ancien Code civil, doit examiner et indiquer comment les paramètres visés à l'article 1321, § 1er, alinéa 1er, du Code judiciaire ont été respectés; il peut ainsi se référer à la convention dont les parties lui demandent de prendre acte, pour autant que cette convention satisfasse à l'article 1321, § 1er, alinéa 2, et au § 2, 1°, du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ALIMENTS - Juge de la famille - Pension alimentaire destinée aux enfants - Convention entre parents - Jugement d'accord

- Art. 203, § 1er Ancien Code civil

- Art. 1321, § 1er, al. 1er et 2, et § 2, 1° Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Droits familiaux - Pension alimentaire destinée aux enfants - Convention entre parents - Jugement d'accord

- Art. 203, § 1er Ancien Code civil

- Art. 1321, § 1er, al. 1er et 2, et § 2, 1° Code judiciaire

Een vonnis waarin akte wordt verleend van een overeenkomst die niet beantwoordt aan artikel 1321, § 1, tweede lid, en § 2, 1°, Gerechtelijk Wetboek en bijgevolg niet wettelijk is tot stand gekomen, vatbaar is voor hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Akkoordvonniss - Kinderalimentatie - Overeenkomst tussen ouders

- Artt. 1043 en 1321, § 1, tweede lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -

Un jugement où il est pris acte d'une convention qui ne satisfait pas à l'article 1321, § 1er, alinéa 2, et au § 2, 1°, du Code judiciaire et qui n'a donc pas été formée légalement, est susceptible d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Jugement d'accord - Pension alimentaire destinée aux enfants - Convention entre parents

- Art. 1043 et 1321, § 1er, al. 2, et § 2, 1° Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement

Akkoordvonniss - Kinderalimentatie - Overeenkomst tussen ouders - Hoger beroep

- Artt. 1043 en 1321, § 1, tweede lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek

d'accord - Pension alimentaire destinée aux enfants - Convention entre parents - Appel

- Art. 1043 et 1321, § 1er, al. 2, et § 2, 1° Code judiciaire

C.21.0438.F

22 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220422.1F.3](#)

AC nr. ...

Elk bedrog of elke oneerlijkheid bij de opmaak van het bod, met het opzet de pachter te verhinderen zijn recht van voorkoop uit te oefenen, volstaat om dit als bedrog aan te merken, ongeacht de bedoelingen van de verpachter (1). (1) Zie Cass. 21 april 2016, AR C.14.0407.N, AC 2016, nr. 272.

FRAUDE - Begrip

- Artt. 47 en 50, derde lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Voorkooprecht - Bod - Fraude - Begrip

- Artt. 47 en 50, derde lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Toute tromperie ou déloyauté dans l'établissement de cette offre en vue d'empêcher le preneur d'exercer son droit de préemption suffit à caractériser la fraude, quels que soient les mobiles qui sous-tendent l'intention du bailleur (1). (1) Voir également Cass. 21 avril 2016, RG C.14.0407.N, Pas. 2016, n° 272.

FRAUDE - Notion

- Art. 47 et 50, al. 3 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Droit de préemption - Offre - Fraude - Notion

- Art. 47 et 50, al. 3 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.21.0439.F

24 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220624.1F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer tijdig aangifte is gedaan van het schadegeval, wordt de verjaring gestuit tot op het ogenblik waarop de verzekeraar zijn beslissing schriftelijk aan de andere partij ter kennis heeft gebracht; wanneer de partij die van het schadegeval aangifte heeft gedaan de vordering tot schadevergoeding niet zelf kan uitoefenen, maakt de kennisgeving door de verzekeraar van zijn beslissing enkel een einde aan de stuiting van de verjaring als die kennisgeving gericht is aan de partij die deze rechtsoverdracht kan instellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 450.

VERZEKERING - Landverzekering - Aangifte van schadegeval - Vordering tot schadevergoeding - Verjaring - Stuiting - Einde - Verzekeraar - Beslissing - Kennisgeving - Partij die de rechtsoverdracht tot schadevergoeding kan instellen

Si la déclaration de sinistre a été faite en temps utile, la prescription est interrompue jusqu'au moment où l'assureur a fait connaître sa décision par écrit à l'autre partie; lorsque la partie qui a fait la déclaration de sinistre ne peut exercer elle-même l'action en indemnisation, la notification par l'assureur de sa décision ne met fin à l'interruption de prescription que si elle est adressée à la partie qui peut exercer cette action (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Déclaration de sinistre - Action en indemnisation - Prescription - Interruption - Fin - Assureur - Décision - Notification - Partie qui peut exercer l'action en indemnisation

C.21.0440.F

4 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220304.1F.10](#)

AC nr. ...

In de zin van artikel L1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie moet aanplakking worden begrepen als een permanente wijze van bekendmaking waardoor de belanghebbenden te allen tijde kunnen kennisnemen van het bestaan van een reglement of een verordening waarvan zij, als zij dat wensen, de inhoud kunnen vernemen op de plaats die in de aanplakking is aangeduid (1). (1) Zie Cass. 20 december 2018, AR F.17.0148.F, AC 2018, nr. 731, met concl. van toenmalig eerste advocaat-generaal HENKES op datum in Pas.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Wettigheid van besluiten en verordeningen - Parkeerretributie -
Bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

GEMEENTE - Reglement - Parkeerretributie - Bekendmaking -
Aanplakking

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Au sens de l'article L1133-1 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation, l'affichage doit s'entendre d'un mode permanent de publication qui permet aux intéressés de prendre connaissance, à toute heure, de l'existence d'un règlement ou d'une ordonnance dont il leur appartiendra, s'ils le souhaitent, de s'informer de la teneur à l'endroit précisé par l'affiche (1). (1) Voir Cass. 20 décembre 2018, RG F.17.0148.F, Pas. 2018, n° 731, avec concl. de M. Henkes, premier avocat général.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Légalité des arrêtes et
reglements - Redevance de stationnement - Publication - Affichage*

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

COMMUNE - *Règlement - Redevance de stationnement -
Publication - Affichage*

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

C.21.0444.N

5 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220505.1N.1](#)

AC nr. ...

Artikel 34.3 EEX-Verordening dat bepaalt dat een beslissing niet erkend wordt indien zij onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in de aangezochte lidstaat gewezen beslissing, kan enkel worden toegepast op beslissingen waarvan de rechtsgevolgen, indien zij gelijktijdig intreden in dezelfde lidstaat, de maatschappelijke orde in de aangezochte lidstaat zouden verstoren; er moet worden nagegaan in welke mate de respectieve beslissingen rechtsgevolgen ten aanzien van dezelfde partijen meebrengen die elkaar uitsluiten; indien de partijen in de respectieve procedures slechts ten dele dezelfde zijn, moet de onverenigbaarheid partij per partij worden nagegaan waarbij de procespositie van de partijen in de respectieve procedures zonder belang is.

UITVOERBAARVERKLARING - EEX-Verordening - Tegenstrijdige
beslissingen - Identieke partijen - Controle onverenigbaarheid
respectieve beslissingen partij per partij indien slechts ten dele

L'article 34.3 du règlement n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale suivant lequel une décision n'est pas reconnue si elle est inconciliable avec une décision rendue entre les mêmes parties dans l'État membre requis ne peut s'appliquer qu'aux décisions dont les conséquences juridiques, si elles se produisaient simultanément dans le même État membre, troubleraient l'ordre social dans l'État membre requis ; il convient de rechercher dans quelle mesure les décisions en cause entraînent des conséquences juridiques qui s'excluent mutuellement ; lorsque les parties ne sont qu'en partie les mêmes dans les procédures en cause, il faut vérifier l'inconciliabilité à l'égard de chacune des parties, la position procédurale occupée par les parties dans les procédures respectives n'ayant aucune importance.

EXEQUATUR - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22
décembre 2000 - Décisions contradictoires - Parties identiques -
Contrôle de l'inconciliabilité des décisions en cause à l'égard de
chacune des parties si les parties sont identiques seulement en

dezelfde partijen - Procespositie irrelevant

- Art. 34.3 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

partie - Absence de pertinence de la position procédurale

- Art. 34.3 Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

C.21.0447.F

24 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.9](#)

AC nr. ...

De parlementaire onschendbaarheid heeft enkel betrekking op de mening of de verklaringen die een parlements lid uit in de uitoefening van zijn functie; wanneer dit parlements lid die mening bevestigt of die verklaringen herhaalt in de media, kan hij hiervoor opnieuw geheel aansprakelijk worden gesteld (1). (1) Cass. 11 avril 1904, Pas. 1904, I, 199; zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 762.

GRONDWET - Art. 58 - Parlementaire onschendbaarheid - Omvang - Band met de functie - Mening en verklaringen weergegeven in de media - Geen onschendbaarheid

- Art. 58 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'immunité parlementaire ne couvre que les opinions exprimées ou les discours prononcés par un parlementaire dans l'exercice de ses fonctions; s'il réaffirme ces opinions ou réitère ces discours dans les médias, sa responsabilité redevient entière (1). (1) Cass. 11 avril 1904, Pas. 1904, I, 199. Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 58 - Immunité parlementaire - Etendue - Lien avec la fonction - Propos et opinions reproduits dans les médias - Pas d'immunité

- Art. 58 La Constitution coordonnée 1994

C.21.0448.N

16 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221216.1N.11](#)

AC nr. ...

Artikel 10.3 van het Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies op grond waarvan de voorzitter meteen na de vergadering een verklaring aan de pers aflegt, sluit niet uit dat hij op een later tijdstip ook nog verklaringen kan afleggen in zijn hoedanigheid van voorzitter, dan wel in naam van de commissie (1). (1) Zie concl. OM.

IMMUNITEIT - Parlementaire onderzoekscommissie - Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies - Vergadering - Voorzitter - Verklaringen - Tijdstip

- Art. 10.3 Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies

L'article 10.3 du règlement d'ordre intérieur des commissions d'enquête parlementaire, qui autorise le président à faire une déclaration à la presse immédiatement après la réunion, n'exclut pas qu'il puisse faire ultérieurement d'autres déclarations en qualité de président ou au nom de la commission (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMMUNITE - Commission d'enquête parlementaire - Règlement d'ordre intérieur des commissions d'enquête parlementaire - Réunion - Président - Déclarations - Moment

- Art. 10.3 Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies

Artikel 58 Grondwet houdt geen beperking of uitzondering in op het recht op vrijheid van meningsuiting dat gewaarborgd wordt door artikel 10 EVRM en artikel 19 Grondwet, maar bekrachtigt integendeel het recht op vrijheid van meningsuiting van parlementsleden.

GRONDWET - Art. 58 - Parlementaire onschendbaarheid - Vrijheid van meningsuiting - Artikel 10 EVRM en artikel 19

L'article 58 de la Constitution n'implique aucune limitation du droit à la liberté d'expression ou exception à ce droit qui est garanti aux articles 10 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 19 de la Constitution, mais consacre au contraire le droit à la liberté d'expression des parlementaires.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 58 - Immunité parlementaire - Liberté d'expression - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales,

Grondwet

- Artt. 19 en 58 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

article 10, et Constitution, article 19

- Art. 19 et 58 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De artikelen 10.2 en 10.3 van het Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies staan er niet aan in de weg dat de voorzitter van de onderzoekscommissie in zijn hoedanigheid van voorzitter of in naam van de commissie verklaringen aflegt die verder reiken dan het verstrekken van objectieve informatie aangaande de werking en de agenda (1). (1) Zie concl. OM.

Les articles 10.2 et 10.3 du règlement d'ordre intérieur des commissions d'enquête parlementaire ne s'opposent pas à ce que le président fasse, en qualité de président ou au nom de la commission, des déclarations qui dépassent la communication d'informations objectives relatives au fonctionnement et à l'ordre du jour de la commission (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMMUNITEIT - Parlementaire onderzoekscommissie - Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies - Voorzitter - Verklaringen - Inhoud

- Artt. 10.2 en 10.3 Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies

IMMUNITE - Commission d'enquête parlementaire - Règlement d'ordre intérieur des commissions d'enquête parlementaire - Président - Déclarations - Contenu

- Art. 10.2 et 10.3 Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies

Het komt de rechter toe te beoordelen of de beweringen die een parlamentslid uit over een persoon, alsook de beweringen die geen verband houden met problemen van algemene draagwijdte of deel uitmaken van het politieke debat, zijn uitgebracht in de uitoefening van zijn functie en derhalve onder het toepassingsgebied van artikel 58 Grondwet vallen (1). (1) Zie concl. OM.

Il appartient au juge d'apprécier si les allégations que le parlementaire formule au sujet d'une personne ainsi que les allégations sans rapport avec des problèmes de portée générale ou relevant du débat politique ont été émises dans l'exercice de ses fonctions et relèvent, par conséquent, du champ d'application de l'article 58 de la Constitution (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

GRONDWET - Art. 58 - Parlementaire onschendbaarheid - Parlamentslid - Beweringen - Toepassingsgebied van artikel 58 - Beoordeling - Rechter - Bevoegdheid

- Art. 58 De gecoördineerde Grondwet 1994

MACHTEN - Rechterlijke macht - Grondwet 1994 (art. 1 tot 99) - Artikel 58 - Parlementaire onschendbaarheid - Parlamentslid - Beweringen - Toepassingsgebied van artikel 58 - Beoordeling - Rechter - Bevoegdheid

- Art. 58 De gecoördineerde Grondwet 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 à 99) - Article 58 - Immunité parlementaire - Parlementaire - Allégations - Champ d'application de l'article 58 - Appréciation - Juge - Compétence

- Art. 58 La Constitution coordonnée 1994

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Constitution 1994 (art. 1 à 99) - Article 58 - Immunité parlementaire - Parlementaire - Allégations - Champ d'application de l'article 58 - Appréciation - Juge - Compétence

- Art. 58 La Constitution coordonnée 1994

Uit de artikelen 29 en 30 Pachtwet moet worden afgeleid, enerzijds, dat de wetgever gewild heeft dat de feitenrechter zou nagaan of de wanprestatie ernstig genoeg is om de ontbinding uit te spreken, anderzijds, dat de ernst van de wanprestatie moet worden beoordeeld met inachtneming van het al dan niet bestaan van schade voor de verpachter; die schade kan bestaan uit de onbeschikbaarheid van het onroerend goed wanneer die niet meer gerechtvaardigd wordt door een landbouwexploitatie (1). (1) Zie Cass. 15 april 1993, AR nr. 9542, AC 1993, nr. 180 en Cass. 5 maart 1982, AC 1981-82, nr. 39.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Onbeschikbaarheid niet langer gerechtvaardigd door pachtactiviteit - Schade - Ontbinding

- Artt. 29 en 30 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Il convient de déduire des articles 29 et 30 de loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme, d'une part, que la volonté du législateur était que le juge du fond vérifie si l'inexécution est suffisamment grave pour prononcer la résiliation, d'autre part, que la gravité de l'inexécution doit s'apprécier en tenant compte de l'existence ou non d'un dommage pour le bailleur; ce dommage peut consister en l'indisponibilité du bien immobilier lorsque son occupation n'est plus justifiée par une activité de fermage (1). (1) Voir Cass. 15 avril 1993, RG 9542, Bull et Pas. 1993, I, n° 180; Cass. 5 mars 1982, RG 3311, Bull et Pas. 1981-1982, I, 800.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration, etc) - Indisponibilité n'étant plus justifiée par l'activité de fermage - Dommage - Résiliation

- Art. 29 et 30 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.21.0454.N

21 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220321.3N.6](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of een geschrift dient beschouwd te worden als een ingebrekestelling, mits hij de bewijskracht ervan niet miskent.

INGEBREKESTELLING - Rechter - Beoordeling

- Art. 1139 Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge apprécie souverainement en fait si un écrit doit être considéré comme une mise en demeure, à la condition de ne pas méconnaître la foi qui lui est due.

MISE EN DEMEURE - Juge - Appréciation

- Art. 1139 Ancien Code civil

Een ingebrekestelling is de eenzijdige rechtshandeling waarbij een schuldeiser duidelijk en ondubbelzinnig kennis geeft aan de schuldenaar van zijn wil om de nakoming van de verbintenissen te eisen.

INGEBREKESTELLING - Onbeschikbaarheid niet langer gerechtvaardigd door pachtactiviteit - Schade - Ontbinding

- Art. 1139 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Ingebrekestelling

- Art. 1139 Oud Burgerlijk Wetboek

Une mise en demeure est un acte juridique unilatéral par lequel un créancier signifie clairement et sans équivoque au débiteur sa volonté d'exiger l'exécution de l'obligation.

MISE EN DEMEURE - Indisponibilité n'étant plus justifiée par l'activité de fermage - Dommage - Résiliation

- Art. 1139 Ancien Code civil

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Mise en demeure

- Art. 1139 Ancien Code civil

C.21.0455.N

21 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220321.3N.7](#)

AC nr. ...

De vergoedingsplicht strekt ertoe de schuldeiser terug te plaatsen in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden, mocht de wanprestatie niet hebben plaatsgevonden; dit houdt in dat de vergoeding aan de schuldeiser geen verrijking mag opleveren (1). (1) Zie Cass. 3 oktober 2019, AR C.17.0621.N, AC 2019, nr. 498.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Wanprestatie - Vergoedingsplicht - Omvang - Verrijking

- Art. 1149 Oud Burgerlijk Wetboek

VERBINTENIS - Contractuele verbintenis - Wanprestatie - Vergoedingsplicht

- Art. 1149 Oud Burgerlijk Wetboek

L'obligation de réparation vise à replacer le créancier dans la situation dans laquelle il se serait trouvé si le manquement ne s'était pas produit ; cela implique que la réparation ne peut donner lieu à un enrichissement pour le créancier (1). (1) Voir Cass. 3 octobre 2019, RG C.17.0621.N, Pas. 2019, n° 498.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Inexécution - Obligation de réparer - Etendue - Enrichissement

- Art. 1149 Ancien Code civil

OBLIGATION - Obligation contractuelle - Inexécution - Obligation de réparer

- Art. 1149 Ancien Code civil

C.21.0459.F

1 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221201.1F.2](#)

AC nr. ...

De verplichting voor de rechter die de schade naar billijkheid raamt, om vast te stellen dat de schade onmogelijk anders kan worden bepaald, veronderstelt dat de partijen een andere berekening van de schade voorstellen en de gegevens overleggen die een precieze raming van die schade toestaan.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming naar billijkheid - Onmogelijkheid om de schade anders te bepalen

L'obligation pour le juge qui recourt à une évaluation en équité du dommage de constater l'impossibilité de déterminer autrement le dommage suppose que les parties proposent un autre mode de calcul du dommage et produisent les éléments permettant de l'apprécier exactement.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. évaluation. date à considérer - Evaluation en équité - Impossibilité de déterminer autrement le dommage

Noch uit de omstandigheid dat het cassatieberoep werd ingesteld niettegenstaande het negatieve advies van een advocaat bij het Hof noch uit de omstandigheid dat de eiseres zevenendertig middelen heeft aangevoerd tot staving van dat cassatieberoep, kan worden afgeleid dat dit cassatieberoep onrechtmatig was.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Allerlei - Tergende en roekeloze rechtsvordering - Negatief advies van een advocaat bij het Hof - Veelvoud aan middelen

VORDERING IN RECHTE - Cassatieberoep - Tergende en roekeloze rechtsvordering - Negatief advies van een advocaat bij het Hof - Veelvoud aan middelen

Ni de la circonstance que le pourvoi a été introduit nonobstant l'avis négatif d'un avocat à la Cour ni de celle que la demanderesse a présenté trente-sept moyens à l'appui de ce pourvoi, il ne se déduit que ce pourvoi était abusif.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Divers - Action téméraire et vexatoire - Avis négatif d'un avocat à la Cour - Multiplication des moyens

DEMANDE EN JUSTICE - Pourvoi en cassation - Action téméraire et vexatoire - Avis négatif d'un avocat à la Cour - Multiplication des moyens

Een eiser handelt roekeloos door zijn cassatieberoep te richten tegen de verweerders die niet bij de zaak voor het hof van beroep betrokken waren.

Un demandeur agit de manière téméraire en dirigeant son pourvoi contre des défendeurs qui n'étaient pas partie à la cause devant la cour d'appel.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Allerlei - Tergende en roekeloze rechtsvordering - Cassatieberoep gericht tegen een partij die niet in de zaak voor het hof van beroep betrokken was

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Divers - Action téméraire et vexatoire - Pourvoi dirigé contre une partie non en cause devant la cour d'appel

VORDERING IN RECHTE - Cassatieberoep - Tergende en roekeloze rechtsvordering - Cassatieberoep gericht tegen een partij die niet in de zaak voor het hof van beroep betrokken was

DEMANDE EN JUSTICE - Pourvoi en cassation - Action téméraire et vexatoire - Pourvoi dirigé contre une partie non en cause devant la cour d'appel

C.21.0460.N

7 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220407.1N.3](#)

AC nr. ...

Uit een grondwetsconforme lezing van artikel 330, §1, Oud Burgerlijk Wetboek, zoals opgevat door het Grondwettelijk Hof, volgt dat de daarin bepaalde grond van niet-ontvankelijkheid wegens het bezit van staat geen absoluut karakter heeft en dat de rechter, rekening houdende met de belangen van alle betrokken partijen, in het bijzonder met die van het kind, hierop een uitzondering kan maken (1). (1) Zie Cass. 3 mei 2018, AR C.17.0121.N, AC 2018, nr. 282; Cass. 7 april 2017, AR. C.15.0379.N, AC 2017, nr. 252.

Il suit d'une interprétation conforme à la Constitution de l'article 330, § 1er, de l'ancien Code civil, tel qu'il est compris par la Cour constitutionnelle, que la fin de non-recevoir pour cause de possession d'état qu'il prévoit n'a pas un caractère absolu et que le juge peut y déroger, compte tenu des intérêts de toutes les parties en cause et en particulier de ceux de l'enfant (1). (1) Voir Cass. 3 mai 2018, RG C.17.0121.N, Pas. 2018, n° 282 ; Cass. 7 avril 2017, RG C.15.0379.N, Pas. 2017, n° 252.

AFSTAMMING - Erkenning - Bezit van staat - Betwisting
- Art. 330, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

FILIATION - Reconnaissance - Possession d'état - Contestation
- Art. 330, § 1 Ancien Code civil

C.21.0461.N

9 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220909.1N.6](#)

AC nr. ...

De loutere weigering van de verzekeraar om dekking te verlenen is geen reden die buiten zijn wil om de sluiting van de expertise of de raming van de schade belet (1) (2). (1) Zie Cass. 7 januari 2013, AR C.11.0387.F, Pas. 2013, nr. 10. (2) Zie concl. OM.

Le simple refus de l'assureur d'accorder sa couverture n'est pas un motif indépendant de sa volonté qui fait obstacle à la clôture de l'expertise ou à l'estimation des dommages (1) (2). (1) Voir Cass. 7 janvier 2013, RG C.11.0387.F, Pas. 2013, n° 10. (2) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

VERZEKERING - Landverzekering - Schorsing betalingstermijn schadevergoeding - Reden buiten de wil van de verzekeraar of diens gemachtigden
- Artt. 121, §§ 2, 5° en 6°, en 131, § 3, 4° Wet van 11 juni 1874 houdende de titels X en XI van Boek I van het Wetboek van Koophandel

ASSURANCES - Assurances terrestres - Suspension du délai de paiement des dommages - Motif indépendant de la volonté de l'assuré ou de ses mandataires
- Art. 121, § 2, 5° et 6°, et 131, § 3, 4° L. du 11 juin 1874 contenant les titres X et XI, livre Ier, du code de commerce

De sanctie bedoeld in artikel 121, § 7 Verzekeringswet is enkel van toepassing wanneer de laattijdige betaling door de verzekeraar te wijten is aan zijn fout of nalatigheid (1). (1) Zie concl. OM.

La sanction visée à l'article 121, § 7, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances n'est applicable que lorsque le paiement tardif par l'assureur est imputable à sa faute ou négligence (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

VERZEKERING - Landverzekering - Dubbele intresten - Fout of

ASSURANCES - Assurances terrestres - Doubles intérêts - Faute ou

nalatigheid verzekeraar of diens gemachtigden

- Art. 121, § 7 Wet van 11 juni 1874 houdende de titels X en XI van Boek I van het Wetboek van Koophandel

négligence de l'assureur ou de ses mandataires

- Art. 121, § 7 L. du 11 juin 1874 contenant les titres X et XI, livre Ier, du code de commerce

C.21.0463.N

31 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220331.1N.9](#)

AC nr. ...

De procespartij die aanvoert titularis te zijn van het subjectieve recht dat ten grondslag ligt aan de vordering, heeft hoedanigheid en belang om die vordering in te stellen, ook al wordt het subjectieve recht betwist; de vraag of de procespartij ook effectief titularis is van dat recht, is een vraag betreffende de gegrondheid van de vordering en niet betreffende de ontvankelijkheid ervan (1) (2). (1) Cass. 29 oktober 2015, AR C.13.0374.N, AC 2015, nr. 632, met concl. van advocaat-generaal Ch. Vandewal. (2) Zie Cass. 23 februari 2012, AR C.11.0259.N, AC 2012, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal Ch. Vandewal; Cass. 4 februari 2011, AR C.09.0420.N, AC 2011, nr. 103; Cass. 16 november 2007, AR C.06.0144.F, AC 2007, nr. 558; Cass. 28 september 2007, AR C.06.0180.F, AC 2007, nr. 441; Cass. 26 februari 2004, AR C.01.0402.N, AC 2004, nr. 106.

VORDERING IN RECHTE - Burgerlijke zaken - Hoedanigheid en belang - Procespartij - Titularis van een subjectief recht - Onderzoek - Aard van de vordering

- Artt. 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek

La partie au procès qui se prétend titulaire du droit subjectif qui fonde sa demande a la qualité et l'intérêt pour former cette demande, ce droit fût-il contesté ; la question de savoir si la partie au procès est effectivement titulaire de ce droit concerne le fondement et non la recevabilité de la demande (1) (2). (1) Cass. 29 octobre 2015, RG C.13.0374.N, Pas. 2015, n° 632, avec concl. de M. Vandewal, avocat général, publiées à leur date dans AC. (2) Voir Cass. 23 février 2012, RG C.11.0259.N, Pass. 2012, n° 130, avec concl. de M. Vandewal, avocat général, publiées à leur date dans AC; Cass. 4 février 2011, RG C.09.0420.N, Pas. 2011, n° 103; Cass. 16 novembre 2007, RG C.06.0144.F, Pas. 2007, n°558; Cass. 28 septembre 2007, RG C.06.0180.F, Pas. 2007, n° 441; Cass. 26 février 2004, RG C.04.0402.N, Pas. 2004, n° 106.

DEMANDE EN JUSTICE - Matière civile - Qualité et intérêt - Partie au procès - Titulaire d'un droit subjectif - Examen - Nature de l'action

- Art. 17 et 18 Code judiciaire

Indien een partij aanvoert dat de titularis van het subjectieve recht dat ten grondslag ligt aan de vordering dan wel de materiële procespartij niet rechtsgeldig is geïdentificeerd in de gedinginleidende akte en de nietigheid ervan opwerpt, kan de rechter deze akte enkel nietig verklaren op voorwaarde van belangenschade.

VORDERING IN RECHTE - Burgerlijke zaken - Gedinginleidende akte - Identificatie van de titularis of de materiële procespartij - Aangevoerde nietigheid - Taak van de rechter

- Art. 861 Gerechtelijk Wetboek

Si une partie allègue que le titulaire du droit subjectif qui fonde la demande ou la partie matérielle au procès n'a pas été valablement identifié dans l'acte introductif d'instance et soulève la nullité de celui-ci, le juge ne peut déclarer la nullité de cet acte qu'à la condition de l'existence d'une lésion d'intérêts.

DEMANDE EN JUSTICE - Matière civile - Acte introductif d'instance - Identification du titulaire ou de la partie matérielle au procès - Nullité invoquée - Mission du juge

- Art. 861 Code judiciaire

C.21.0479.F

6 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220506.1F.4](#)

AC nr. ...

Wanneer een bewaargeving die 375 euro te boven gaat niet door geschrift is bewezen, wordt hij die als bewaarnemer wordt aangesproken op zijn woord geloofd, hetzij betreffende het feit van de bewaargeving zelf, hetzij betreffende de zaak die het voorwerp ervan uitmaakte, hetzij betreffende de teruggave daarvan.

BEWAARGEVING - Vrijwillige bewaargeving - Bewijs door geschriften

- Artt. 1923 en 1924 Oud Burgerlijk Wetboek

BEWAARGEVING - Vrijwillige bewaargeving - Bewijs door geschriften - Geen geschrift

- Artt. 1923 en 1924 Oud Burgerlijk Wetboek

Le dépôt volontaire doit être prouvé par écrit; lorsque le dépôt, étant au-dessus de 375 euros, n'est point prouvé par écrit, celui qui est attaqué comme dépositaire, en est cru sur sa déclaration, soit pour le fait même du dépôt, soit pour la chose qui en faisait l'objet, soit pour le fait de sa restitution.

DEPOT - Dépôt volontaire - Preuve par écrit

- Art. 1923 et 1924 Ancien Code civil

DEPOT - Dépôt volontaire - Preuve par écrit - Absence

- Art. 1923 et 1924 Ancien Code civil

C.21.0483.N

5 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220505.1N.3](#)

AC nr. ...

De intrekking voorzien door artikel 16, § 1, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof strekt ertoe de legaliteit van een in kracht van gewijsde gegane beslissing van een burgerlijk gerecht te herstellen wanneer de vernietiging van een wetsbepaling door het Grondwettelijk Hof er de juridische grondslag aan ontnemt; hieruit volgt dat de beslissing niet enkel kan worden ingetrokken wanneer de beslissing toepassing heeft gemaakt van de vernietigde norm maar ook wanneer deze steunt op een andere wetsbepaling waarvan de toepassing wordt gedetermineerd door de vernietigde norm (1). (1) Zie Cass. 10 mei 2004, AR S.02.0078.F, AC 2004, nr. 247 en Cass. 26 februari 2001, AR S.99.0205.F, AC 2001, nr. 114.

GRONDWETTELIJK HOF - Arrest - Ongrondwettige wet - Vernietiging - Gevolgen - Intrekking van een in kracht van gewijsde gegane beslissing van een burgerlijk gerecht - Voorwaarden - Wegvallen juridische grondslag

- Art. 16, § 1 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 16, § 1 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Arrest - Ongrondwettige wet - Vernietiging - Gevolgen - Intrekking van een in kracht van gewijsde gegane beslissing van een burgerlijk gerecht - Voorwaarden - Wegvallen juridische grondslag

- Art. 16, § 1 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 16, § 1 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

La rétractation prévue par l'article 16, § 1er, de loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle vise à rétablir la légalité d'une décision passée en force de chose jugée rendue par une juridiction civile lorsque l'annulation d'une disposition légale par la Cour constitutionnelle la prive de son fondement juridique; il s'ensuit que la décision peut être rétractée non seulement lorsque la décision a fait application de la norme annulée, mais également lorsque celle-ci se fonde sur une autre disposition légale dont l'application est déterminée par la norme annulée (1). (1) Voir Cass. 10 mai 2004, RG S.02.0078.F, Pas. 2004, n° 247; Cass. 26 février 2001, RG S.99.0205.F, Pas. 2001, n° 114.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Arrêt - Loi inconstitutionnelle - Cassation - Conséquences - Rétractation d'une décision passée en force de chose jugée rendue par une juridiction civile - Conditions - Disparition du fondement juridique

- Art. 16, § 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 16, § 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Arrêt - Loi inconstitutionnelle - Cassation - Conséquences - Rétractation d'une décision passée en force de chose jugée rendue par une juridiction civile - Conditions - Disparition du fondement juridique

- Art. 16, § 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 16, § 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Een beroep tot vernietiging van een administratieve rechtshandeling heeft ongeacht het oordeel van de Raad van State over dit beroep dezelfde gevolgen als een dagvaarding voor het gerecht ten aanzien van de stuiting van de verjaring van de vordering tot herstel van de schade veroorzaakt door deze handeling en dit op grond van artikel 2244, § 1, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek, waarbij deze bepaling steeds geacht wordt deze betekenis te hebben gehad.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Beroep tot vernietiging van een administratieve rechtshandeling - Dezelfde gevolgen als een dagvaarding voor het gerecht

- Art. 16 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 16 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2244, § 1, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2244, § 1, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Beroep tot vernietiging van een administratieve rechtshandeling - Dezelfde gevolgen als een dagvaarding voor het gerecht

- Art. 16 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 16 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2244, § 1, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2244, § 1, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

Un recours en annulation d'un acte administratif a, quelle que soit la décision du Conseil d'État sur ce recours, les mêmes effets qu'une citation en justice à l'égard de l'interruption de la prescription de l'action en réparation du dommage causé par cet acte et ce, sur la base de l'article 2244, § 1er, alinéa 3, de l'ancien Code civil, cette disposition étant réputée avoir toujours eu ce sens.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Recours en annulation d'un acte administratif - Effets identiques à ceux d'une citation en justice

- Art. 16 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 16 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2244, § 1er, al. 3 Ancien Code civil

- Art. 2244, § 1er, al. 3 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Recours en annulation d'un acte administratif - Effets identiques à ceux d'une citation en justice

- Art. 16 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 16 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2244, § 1er, al. 3 Ancien Code civil

- Art. 2244, § 1er, al. 3 Ancien Code civil

C.21.0485.F

15 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221215.1F.6](#)

AC nr. ...

De rechter moet het geschil beslechten overeenkomstig de rechtsregel die erop van toepassing is; hij heeft de plicht om, met eerbiediging van het recht van verdediging, ambtshalve de rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing is vereist door de feiten die de partijen tot staving van hun aanspraken speciaal aanvoeren (1). (1) Cass. 4 maart 2013, AR C.12.0056.F, AC 2013, nr. 143.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taak van de rechter

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Beschikkingsbeginsel

Le juge est tenu de trancher le litige conformément à la règle de droit qui lui est applicable. Il a l'obligation, en respectant les droits de la défense, de relever d'office les moyens de droit dont l'application est commandée par les faits spécialement invoqués par les parties au soutien de leurs prétentions (1). (1) Cass. 4 mars 2013, RG C.12.0056.F, Pas. 2013, n° 143.

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière civile - Généralités - Mission du juge

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe dispositif]

C.21.0491.F

29 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220929.1F.9](#)

AC nr. ...

Er bestaat geen verplichting voor de architect die, na het afleveren van het uitvoeringsontwerp, door de bouwheer van de controleopdracht is ontheven, om zich ervan te verzekeren dat een andere architect met de controle op die uitvoering zal worden belast, maar slechts een verplichting om het openbaar bestuur dat de bouwtoelating heeft verleend en zijn Raad van de Orde in kennis te stellen van het feit dat hij van die opdracht werd ontheven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 589.

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) - Uitvoeringsontwerp - Controleopdracht - Volledige opdracht

- Art. 4 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

- Art. 21 KB 18 april 1985 tot goedkeuring van het door de Nationale Raad van de Orde der Architecten vastgestelde Reglement van beroepslichten van 16 december 1983

De architect mag de opdracht voor het opmaken van een uitvoeringsontwerp enkel aanvaarden wanneer hij de verzekering heeft dat hijzelf of een andere architect met de controle op die uitvoering zal worden belast (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 589.

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) - Uitvoeringsontwerp - Controleopdracht - Volledige opdracht

- Art. 4 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

- Art. 21 KB 18 april 1985 tot goedkeuring van het door de Nationale Raad van de Orde der Architecten vastgestelde Reglement van beroepslichten van 16 december 1983

Bij gebrek aan conclusie in die zin is de rechter niet verplicht om vast te stellen dat, zonder de potentiële tussenkomst van het openbaar bestuur dat de bouwtoelating heeft verleend en van de Raad van de Orde van architecten, de schade die voortvloeit uit een gebrek aan controle op de uitvoering van de werken door een architect, zich zou hebben voorgedaan zoals ze zich in concreto heeft voorgedaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 589.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Bevoegdheid van de rechter - Motivering - Verplichtingen van de rechter

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Il n'y a pas d'obligation pour l'architecte, qui, ayant fourni un projet d'exécution, est déchargé de la mission de contrôle par le maître de l'ouvrage, de s'assurer qu'un autre architecte sera chargé du contrôle de cette exécution, mais uniquement une obligation d'informer l'autorité publique qui a délivré le permis de bâtir et son conseil de l'Ordre de ce qu'il a été déchargé de cette mission (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARCHITECTE (DISCIPLINE ET PROTECTION DU TITRE) - Projet d'exécution - Mission de contrôle - Mission complète

- Art. 4 L. du 20 février 1939

- Art. 21 A.R. du 18 avril 1985 portant approbation du Règlement de déontologie établi le 16 décembre 1983 par le conseil national de l'Ordre des architectes

L'architecte ne peut accepter la mission d'élaborer un projet d'exécution des travaux que s'il a l'assurance que lui-même ou un autre architecte sera chargé du contrôle de cette exécution (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARCHITECTE (DISCIPLINE ET PROTECTION DU TITRE) - Projet d'exécution - Mission de contrôle - Mission complète

- Art. 4 L. du 20 février 1939

- Art. 21 A.R. du 18 avril 1985 portant approbation du Règlement de déontologie établi le 16 décembre 1983 par le conseil national de l'Ordre des architectes

Le juge n'est pas tenu, à défaut de conclusions l'y invitant, de constater qu'en l'absence de l'intervention potentielle de l'autorité publique qui a délivré le permis d'urbanisme et du conseil de l'Ordre des architectes, le dommage résultant d'un défaut de contrôle de l'exécution des travaux par un architecte se serait produit tel qu'il s'est réalisé (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Pouvoir du juge - Motivation - Obligations du juge

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel, beschikkingsbeginsel genaamd, kan de rechter geen geschil opwerpen waarvan de partijen het bestaan eensgezind hebben uitgesloten; die eensgezindheid kan niet worden afgeleid uit de enkele omstandigheid dat een partij, in haar conclusie, een door de andere partij aangevoerde juridische aanspraak niet heeft betwist (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 769.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beschikking - Door de partijen uitgesloten betwisting

En vertu du principe général du droit dit principe dispositif, le juge ne peut élever une contestation dont l'accord des parties exclut l'existence; cet accord ne peut se déduire de la seule absence de contestation par une partie, dans ses conclusions, d'une prétention juridique invoquée par l'autre partie (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dispositif - Contestation exclue par les parties]

Het middel dat tot staving van een cassatieberoep in burgerlijke zaken de schending van een wetsbepaling aanvoert die niet van toepassing is op het geschil en die de rechter niet toepast, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 769.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Schending van een wettelijke bepaling die de rechter niet toepast

Est non recevable, à l'appui d'un pourvoi en matière civile, le moyen qui invoque la violation d'une disposition légale qui n'est pas applicable au litige et dont le juge ne fait pas application (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Violation d'une disposition légale dont le juge ne fait pas application

De eigendomsvordering vindt haar grondslag in artikel 544 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 769.

TERUGVORDERING - Wettelijke grondslag
- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

L'action en revendication trouve son fondement dans l'article 544 de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

REVENDICATION - Fondement légal
- Art. 544 Ancien Code civil

De verjaring van de rechtsvordering tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid gaat in wanneer de benadeelde over de gegevens beschikt op grond waarvan hij kan aannemen dat de persoon voor de schade aansprakelijk kan zijn wegens een fout of een tot aansprakelijkheid leidend feit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 769.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Rechtsvordering tot buitencontractuele aansprakelijkheid - Verjaring - Aanvang
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Rechtsvordering tot buitencontractuele aansprakelijkheid
- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

La prescription de l'action en réparation d'un dommage fondée sur une responsabilité extracontractuelle prend cours lorsque la personne lésée dispose des éléments lui permettant de considérer que la personne pourrait être responsable du dommage en raison d'une faute ou d'un fait générateur de responsabilité (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Action en responsabilité extracontractuelle - Prescription - Point de départ
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil
PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Action en responsabilité extracontractuelle
- Art. 2262bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

Wanneer een rechtsvordering wordt ingesteld in de hoedanigheid van erfgenaam, wordt het bestaan van een wettelijke uitzondering op de verjaring beoordeeld ten aanzien van de de cujus, tot aan zijn overlijden, en pas daarna ten aanzien van de erfgenaam (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 769.

ERFENISSEN - Vordering ingesteld voor de rechter in de hoedanigheid van erfgenaam - Verjaring - Wettelijke uitzondering op de verjaring - Beoordeling - Tijdstip

- Artt. 718, 724 en 2251 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen - Rechtsvordering ingesteld in de hoedanigheid van erfgenaam - Wettelijke uitzondering op de verjaring - Beoordeling - Tijdstip

- Artt. 718, 724 en 2251 Oud Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Rechtsvordering ingesteld in de hoedanigheid van erfgenaam - Wettelijke uitzondering op de verjaring - Beoordeling - Tijdstip

- Artt. 718, 724 en 2251 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'une action est exercée en qualité d'héritier, l'existence d'une exception légale à la prescription s'apprécie dans le chef du de cujus jusqu'à son décès, et seulement ensuite dans le chef de l'héritier (1). (1) Voir les concl. du MP.

SUCCESSION - Demande en justice exercée en qualité d'héritier - Prescription - Exception légale à la prescription - Appréciation - Moment

- Art. 718, 724 et 2251 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Action exercée en qualité d'héritier - Exception légale à la prescription - Appréciation - Moment

- Art. 718, 724 et 2251 Ancien Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Action exercée en qualité d'héritier - Exception légale à la prescription - Appréciation - Moment

- Art. 718, 724 et 2251 Ancien Code civil

C.21.0494.N

9 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220509.3N.4](#)

AC nr. ...

Het begrip 'punt van de vordering' in de zin van artikel 794/1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek moet ruim worden begrepen en omvat tevens het geval waarin de rechter heeft verzuimd uitspraak te doen over een onderdeel van een punt van de vordering; bijgevolg kan de rechter die zich heeft uitgesproken over een vordering op basis van een aantal posten en daarbij heeft verzuimd een bepaalde post te betrekken, dit verzuim in zijn uitspraak herstellen (1). (1) Zie concl. OM.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitspraak - Verzuim - Punt van de vordering

- Art. 794/1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitspraak - Verzuim - Punt van de vordering - Herstel - Rechtsmacht

- Art. 794/1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La notion de « chef de demande » au sens de l'article 794/1, alinéa 1er, du Code judiciaire doit s'entendre au sens large et inclut également le cas dans lequel le juge a omis de statuer sur une partie d'un chef de demande ; en conséquence, le juge, qui a statué sur une demande fondée sur un certain nombre d'éléments et qui a omis d'avoir égard à un élément en particulier, peut réparer cette omission dans sa décision (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Décision - Omission - Chef de demande

- Art. 794/1, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Décision - Omission - Chef de demande - Réparation - Juridiction

- Art. 794/1, al. 1er Code judiciaire

C.21.0497.F

15 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221215.1F.2](#)

AC nr. ...

De bekritiseerde beslissingen, die verband houden met de modaliteiten van het rechterlijk bevel dat de toestand van de partijen moet regelen tot aan de eindbeslissing van het hof van beroep en van het deskundigenonderzoek, zijn vonnissen alvorens recht te doen.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Beslissingen onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Vordering tot voorlopige regeling van de toestand van de partijen - Vonnis dat een rechterlijke bevel aan de partijen bevat - Latere beslissingen betreffende de modaliteiten van het rechterlijk bevel - Aard van het vonnis

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Beslissingen al dan niet vatbaar voor onmiddellijk cassatieberoep - Vordering tot voorlopige regeling van de toestand van de partijen - Vonnis dat een rechterlijke bevel aan de partijen bevat - Latere beslissingen betreffende de modaliteiten van het rechterlijk bevel - Aard van het vonnis

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek

Les décisions critiquées, qui ont trait à des modalités de l'injonction destinée à aménager la situation des parties jusqu'à la décision finale de la cour d'appel ainsi que de l'expertise, sont des jugements d'avant dire droit.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir immédiatement - Demande d'aménager provisoirement la situation des parties - Jugement comportant une injonction à des parties - Décisions ultérieures qui ont trait à des modalités de l'injonction - Nature du jugement

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Décisions contre lesquelles on peut ou on ne peut pas se pourvoir immédiatement - Demande d'aménager provisoirement la situation des parties - Jugement comportant une injonction à des parties - Décisions ultérieures qui ont trait à des modalités de l'injonction - Nature du jugement

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire

C.21.0501.F

6 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220506.1F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de rechter de weigering van de verhuurder om toe te stemmen in de hernieuwing van de huur ongegrond verklaart na het verstrijken van de bij artikel 14 Handelshuurwet bepaalde termijn van drie maanden, wordt de huur ten behoeve van de huurder hernieuwd, behoudens het recht van de verhuurder om aanspraak te maken op andere voorwaarden of om zich te beroepen op het aanbod van een derde, overeenkomstig de artikelen 14 en 21 van de wet; de termijn waarover de verhuurder beschikt om aan de huurder kennis te geven van de voorwaarden waarvan de hernieuwing afhankelijk is of van het aanbod van een derde, is evenwel beperkt tot een maand te rekenen van de betekening van het vonnis.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Verhuurder - Ongegronde weigering

- Artt. 14 en 21 Wet van 30 april 1951 **BURGERLIJK WETBOEK**. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Verhuurder - Ongegronde weigering van de verhuurder - Huurhernieuwing

Si le refus du bailleur de consentir au renouvellement du bail est déclaré injustifié par le juge après l'expiration du délai de trois mois prévu à l'article 14 de la loi du 30 avril 1951, le bail est renouvelé au preneur, sauf le droit du bailleur de prétendre à des conditions différentes ou de se prévaloir de l'offre d'un tiers, conformément aux articles 14 et 21 de la loi; toutefois le délai pour la notification par le bailleur au preneur des conditions auxquelles est subordonné le renouvellement ou de l'offre d'un tiers est réduit à un mois à partir de la signification du jugement.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Renouvellement - Bailleur - Refus injustifié

- Art. 14 et 21 L. du 30 avril 1951 **CODE CIVIL**. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Renouvellement - Bailleur - Refus injustifié du bailleur - Renouvellement - Droit du bailleur de prétendre à des conditions différentes ou de se prévaloir de l'offre d'un tiers - Notification

Recht van de verhuurder om aanspraak te maken op andere voorwaarden of om zich te beroepen op het aanbod van een derde - Kennisgeving - Termijn

- Artt. 14 en 21 Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

Délai

- Art. 14 et 21 L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

C.21.0502.F

28 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221128.3F.4](#)

AC nr. ...

Het gezag van een arrest van het Hof is een gevolg hiervan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 770.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Algemeen - Gevolg van een arrest van het Hof van Cassatie

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Gevolg van een arrest van het Hof van Cassatie

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

L'autorité qui s'attache à un arrêt de la Cour de cassation constitue un effet de celui-ci (1). (1) Voir. les concl. du MP.

CASSATION - Etendue - Généralités - Effet d'un arrêt de la Cour de cassation

- Art. 1110, al. 4 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Effet d'un arrêt de la Cour de cassation

- Art. 1110, al. 4 Code judiciaire

Artikel 1110, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, in de versie zoals gewijzigd door de wet van 6 juli 2017, volgens hetwelk het gerecht waarnaar de zaak wordt verwezen zich voegt naar het arrest van het Hof van Cassatie betreffende het door dat Hof beslechte rechtspunt, is niet van toepassing op het gezag van de arresten die vóór de inwerkingtreding van dat artikel werden uitgesproken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 770.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Algemeen - Arrest van het Hof van Cassatie - Gevolg - Wet 6 juli 2017 - Gezag - Werking in de tijd

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Artt. 3 en 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 1110, alinéa 4, du Code judiciaire, dans la version issue de la loi du 6 juillet 2017 selon laquelle la juridiction à laquelle la cause est renvoyée se conforme à l'arrêt de la Cour de cassation sur le point de droit jugé par elle, ne régit pas l'autorité des arrêts prononcés avant son entrée en vigueur (1). (1) Voir. les concl. du MP.

CASSATION - Etendue - Généralités - Arrêt de la Cour de cassation - Effet - Loi du 6 juillet 2017 - Autorité - Application dans le temps

- Art. 1er Ancien Code civil

- Art. 3 et 1110, al. 4 Code judiciaire

De gevolgen van de vonnissen worden geregeld door de wet die van kracht is op de datum van hun uitspraak (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 770.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Gevolgen van de vonnissen - Toepasselijke wet

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Gevolgen van de vonnissen - Toepasselijke wet

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

Les effets des jugements sont régis par la loi en vigueur au jour de leur prononciation (1). (1) Voir. les concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Effets des jugements - Loi applicable

- Art. 3 Code judiciaire

- Art. 1er Ancien Code civil

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effets des jugements - Loi applicable

- Art. 1er Ancien Code civil

- Art. 3 Code judiciaire

C.21.0504.N

5 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221205.3N.6](#)

AC nr. ...

De familierechter die tot beslechting van een geschil over kinderalimentatie ambtshalve toepassing maakt van een rekenmethode, met concretisering van de gewone en de buitengewone kinderkosten, steunt daarom niet op persoonlijke kennis en miskent evenmin het algemeen rechtsbeginsel tot eerbiediging van het recht van verdediging (1). (1) Zie Cass. 16 april 2004, AR C.02.0504.N, AC 2004, nr. 199.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Echtscheidingsprocedure - Echtscheiding door onderlinge toestemming - Kinderalimentatie - Bepaling - Wijze ambtshalve door de rechter gekozen - Recht van verdediging

- Art. 203bis, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1321, § 1, 2° en 3°, en § 2 Gerechtelijk Wetboek
- RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Kinderalimentatie - Bepaling - Wijze ambtshalve door de rechter gekozen*
- Art. 203bis, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1321, § 1, 2° en 3°, en § 2 Gerechtelijk Wetboek
- RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Kinderalimentatie - Bepaling - Wijze ambtshalve door de rechter gekozen*
- Art. 203bis, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1321, § 1, 2° en 3°, en § 2 Gerechtelijk Wetboek

Le juge de la famille, qui, pour trancher un litige concernant la contribution alimentaire au profit de l'enfant, fait application d'office d'une méthode de calcul permettant de concrétiser les frais ordinaires et les frais extraordinaires engagés pour l'enfant, ne se fonde pas sur des connaissances personnelles et ne méconnaît pas davantage le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense (1). (1) Voir Cass. 16 avril 2004, RG C.02.0504.N, Pas. 2004, n° 199.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Procédure en divorce - Divorce par consentement mutuel - Contribution alimentaire au profit de l'enfant - Détermination - Méthode choisie d'office par le juge - Droits de la défense

- Art. 203bis, § 3 Ancien Code civil
- Art. 1321, § 1er, 2° et 3°, et § 2 Code judiciaire
- DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Contribution alimentaire au profit de l'enfant - Détermination - Méthode choisie d'office par le juge*
- Art. 203bis, § 3 Ancien Code civil
- Art. 1321, § 1er, 2° et 3°, et § 2 Code judiciaire
- TRIBUNAUX - Matière civile - Divers - Contribution alimentaire au profit de l'enfant - Détermination - Méthode choisie d'office par le juge*
- Art. 203bis, § 3 Ancien Code civil
- Art. 1321, § 1er, 2° et 3°, et § 2 Code judiciaire

C.21.0510.F

10 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221110.1F.6](#)

AC nr. ...

De verzekeraar dient te bewijzen dat de bestanddelen van het misdrijf verenigd zijn en, indien de verzekerde een rechtvaardigingsgrond aanvoert die niet geheel ongeloofwaardig is, dat die rechtvaardigingsgrond niet bestaat.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verzekering - Landverzekering - Vergoeding van de benadeelde door de verzekeraar - Vergoeding op grond van een misdrijf - Vordering tot terugbetaling van de vergoeding - Bewijs van het misdrijf - Bewijslast - Rechtvaardigingsgrond - Bewijslast

- Art. 143, tweede en derde lit Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Vergoeding van de benadeelde door de verzekeraar - Vergoeding op grond van een misdrijf - Vordering tot terugbetaling van de vergoeding -

L'assureur a la charge de prouver que les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis et, si l'assuré invoque une cause de justification non dépourvue de tout élément de nature à lui donner crédit, que cette cause de justification n'existe pas.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Assurances - Assurances terrestres - Indemnisation de la personne lésée par l'assureur - Indemnisation sur la base d'une infraction pénale - Action en remboursement des indemnités - Preuve de l'infraction - Charge de la preuve - Cause de justification - Charge de la preuve

- Art. 143, al. 2 et 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Indemnisation de la personne lésée par l'assureur - Indemnisation sur la base d'une infraction pénale - Action en remboursement des indemnités - Preuve de

Bewijs van het misdrijf - Bewijslast - Rechtvaardigingsgrond - Bewijslast

- Art. 143, tweede en derde lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

l'infraction - Charge de la preuve - Cause de justification - Charge de la preuve

- Art. 143, al. 2 et 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Wanneer de verzekeraar de door een overtreding van de strafwet benadeelde personen heeft vergoed op grond van artikel 143, tweede en derde lid, Wet Verzekeringen, en tegen de verzekerde voor de burgerlijke rechter optreedt tot terugbetaling van de vergoedingen, berust de rechtsvordering op dat misdrijf.

Lorsque l'assureur a indemnisé, sur la base de l'article 143, alinéas 2 et 3, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances, les personnes lésées par une infraction à la loi pénale et agit contre l'assuré devant le juge civil en remboursement des indemnités, l'action est fondée sur cette infraction.

VERZEKERING - Landverzekering - Vergoeding van de benadeelde door de verzekeraar - Vergoeding op grond van een misdrijf - Vordering tot terugbetaling van de vergoeding - Aard

- Art. 143, tweede en derde lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Indemnisation de la personne lésée par l'assureur - Indemnisation sur la base d'une infraction pénale - Action en remboursement des indemnités - Nature

- Art. 143, al. 2 et 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Wanneer de fout bestaat in een inbreuk op de in artikel 8.3 Wegverkeersreglement bepaalde verplichting, voor elke bestuurder, om zijn voertuig voortdurend onder controle te hebben, de bestanddelen van dat misdrijf verenigd zijn, behoudens rechtvaardiging, en de aangevoerde rechtvaardigingsgrond geheel ongeloofwaardig is, dient de verzekerde niet aan te tonen dat de bestuurder niet aansprakelijk is, wat zou betekenen dat hij belast wordt met de twijfel die na de overlegging van de bewijzen nog blijft bestaan, maar dient hij enkel gegevens voor te leggen die de aangevoerde rechtvaardiging aannemelijk kunnen maken.

Lorsque la faute constitue un manquement à l'obligation qui s'impose à tout conducteur d'avoir constamment le contrôle de son véhicule, prévue à l'article 8.3 du code de la route, que les éléments de cette infraction sont réunis sous réserve de justification et que la cause de justification invoquée est dénuée de toute crédibilité, il incombe à l'assuré, non de prouver l'absence de responsabilité du conducteur et donc de supporter le doute subsistant à cet égard à la suite de la production des preuves, mais seulement d'apporter des éléments de nature à donner crédit à la justification invoquée.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verzekering - Landverzekering - Vergoeding van de benadeelde door de verzekeraar - Vergoeding op grond van een misdrijf - Overtreding van het wegverkeersreglement - Vordering tot terugbetaling van de vergoeding - Bewijs van misdrijf - Bewijslast - Rechtvaardigingsgrond - Bewijslast

- Art. 143, tweede en derde lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 8.3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

VERZEKERING - Landverzekering - Vergoeding van de benadeelde door de verzekeraar - Vergoeding op grond van een misdrijf - Overtreding van het wegverkeersreglement - Vordering tot terugbetaling van de vergoeding - Bewijs van

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Assurances - Assurances terrestres - Indemnisation de la personne lésée par l'assureur - Indemnisation sur la base d'une infraction pénale - Infraction au code de la route - Action en remboursement des indemnités - Preuve de l'infraction - Charge de la preuve - Cause de justification - Charge de la preuve

- Art. 143, al. 2 et 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 8.3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ASSURANCES - Assurances terrestres - Indemnisation de la personne lésée par l'assureur - Indemnisation sur la base d'une infraction pénale - Infraction au code de la route - Action en remboursement des indemnités - Preuve de l'infraction - Charge de la preuve - Cause

het misdrijf - Bewijslast - Rechtvaardigingsgrond

- Art. 143, tweede en derde lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 8.3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

de justification

- Art. 143, al. 2 et 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 8.3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

C.21.0527.N

5 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220905.3N.4](#)

AC nr. ...

De exceptie van gewijsde geldt wanneer de rechter, op basis van een vergelijking van de draagwijdte van de beslissing waarvan het gezag van gewijsde wordt ingeroepen met de nieuwe vordering, beslist dat die vordering niet kan worden ingewilligd zonder het voordeel van de eerdere beslissing ongedaan te maken.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde - Vordering waarover definitief werd beslist - Latere vordering tussen dezelfde partijen - Draagwijdte eerste beslissing

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

L'exception de la chose jugée vaut lorsque le juge, après avoir comparé la portée de la décision dont l'autorité de chose jugée est invoquée avec l'action nouvelle, décide que cette action ne peut être accueillie sans détruire le bénéfice de la décision antérieure.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée - Action définitivement jugée - Action exercée ultérieurement entre les mêmes parties - Portée de la première décision

- Art. 23 Code judiciaire

Het gezag van het rechterlijk gewijsde strekt zich uit tot wat de rechter over een geschilpunt heeft beslist en tot wat, gelet op het geschil dat voor de rechter is gebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, de noodzakelijke of impliciete grondslag van zijn beslissing vormt (1). (1) Zie Cass. 23 april 2021, AR C.20.0122.N, AC 2021, nr. 294; Cass. 9 januari 2020, AR C.19.0188.N, AC 2020, nr. 26.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

L'autorité de la chose jugée s'attache à ce que le juge a décidé sur un point litigieux et à ce qui, eu égard à la contestation portée devant lui et soumise à la contradiction des parties, constitue le fondement nécessaire ou implicite de sa décision (1). (1) Voir Cass. 23 avril 2021, RG C.20.0122.N, Pas. 2021, n° 294 ; Cass. 9 janvier 2020, RG C.19.0188.N, Pas. 2020, n° 26.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée

- Art. 23 Code judiciaire

Uit het feit dat het voorwerp en de oorzaak van een vordering waarover definitief is beslist niet dezelfde zijn als die van een latere vordering tussen dezelfde partijen, volgt niet noodzakelijk dat geen enkele aanspraak of betwisting die een partij in een van beide gedingen opwerpt identiek kan zijn en evenmin dat de rechter een aanspraak kan aannemen waarvan de grondslag onverenigbaar is met het eerdere gewijsde (1). (1) Zie Cass. 23 april 2021, AR C.20.0122.N, AC 2021, nr. 294; Cass. 9 januari 2020, AR C.19.0188.N, AC 2020, nr. 26.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken
4/05/2026

De ce qu'il n'y a pas identité entre l'objet et la cause d'une action définitivement jugée et ceux d'une action exercée ultérieurement entre les mêmes parties, il ne se déduit pas nécessairement que pareille identité n'existe pas à l'égard d'aucune prétention ou contestation élevée par une partie dans l'une ou l'autre instances, ni que le juge puisse accueillir une prétention dont le fondement est inconciliable avec la chose antérieurement jugée (1). (1) Voir Cass. 23 avril 2021, RG C.20.0122.N, Pas. 2021, n° 294 ; Cass. 9 janvier 2020, RG C.19.0188.N, Pas. 2020, n° 26.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée
P. 147/982

zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde - Vordering waarover definitief werd beslist - Latere vordering tussen dezelfde partijen - Niet-identieke oorzaak en voorwerp
- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

la chose jugée - Action définitivement jugée - Action exercée ultérieurement entre les mêmes parties - Absence d'identité de cause et d'objet
- Art. 23 Code judiciaire

C.21.0537.F

8 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220908.1F.7](#)

AC nr. ...

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel, beschikkingsbeginsel genaamd, mag de rechter geen enkel geschil opwerpen waarvan een akkoord tussen de partijen het bestaan uitsluit; dat akkoord moet zeker zijn en kan niet uitsluitend worden afgeleid uit het feit dat een partij, in haar conclusie, een door de andere partij aangevoerd middel niet heeft betwist (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 517.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Algemeen rechtsbeginsel, beschikkingsbeginsel genaamd - Bevoegdheid van de rechter - Omvang - Grenzen - Akkoord van de partijen

- Art. 1138, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

En vertu du principe général du droit dit principe dispositif, le juge ne peut élever une contestation dont l'accord des parties exclut l'existence ; cet accord doit être certain et ne peut se déduire de la seule absence de contestation par une partie, dans ses conclusions, d'un moyen invoqué par l'autre partie (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Principe général du droit dit principe dispositif - Pouvoirs du juge - Etendue - Limites - Accord des parties

- Art. 1138, al. 2 Code judiciaire

C.21.0544.N

16 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220916.1N.5](#)

AC nr. ...

Bij het bepalen van de bijdrage van de ouders in de kosten voor hun kinderen, moet de rechter rekening houden met de middelen waarover zij werkelijk kunnen beschikken na verrekening van de redelijkerwijze onvermijdelijke lasten (1). (1) Zie Cass 11 maart 2010, AR C.09.0109.N, AC 2010, nr. 170.

LEVENSONDERHOUD - Bijdrage van de ouders in de kosten van de kinderen - Omvang - Taak van de rechter

- Artt. 203, §§ 1 en 2, en 203bis, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Pour fixer la contribution des parents aux frais occasionnés par leurs enfants, le juge doit tenir compte des facultés dont ils peuvent réellement disposer, déduction faite des charges raisonnables inévitables (1). (1) Voir Cass. 11 mars 2010, RG C.09.0109.N, Pas. 2010, n° 170.

ALIMENTS - Contribution des parents aux frais occasionnés par leurs enfants - Etendue - Mission du juge

- Art. 203, § 1er et 2, et 203bis, § 1er Ancien Code civil

Waar in de regel enkel betwiste feiten moeten worden bewezen, mag de rechter, behoudens in geval van een procedureakkoord, niet-betwiste feiten ambtshalve in twijfel trekken; Indien de uitspraak zou indruisen tegen een wetsbepaling van openbare orde, laat een procedureakkoord de vrijheid van de rechter onverlet.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Niet-betwiste feiten - Procedureakkoord - Taak van de rechter

- Art. 8.3, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

Alors que, en règle, seuls les faits contestés doivent être prouvés, le juge peut, sauf en cas d'accord procédural, mettre en doute d'office des faits non contestés ; dans l'hypothèse où la décision serait contraire à une disposition légale d'ordre public, un accord procédural n'entame pas la liberté du juge.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Faits non contestés - Accord procédural - Mission du juge

- Art. 8.3, al. 1er Code civil - Livre VIII: La preuve
- Art. 870 Code judiciaire

C.21.0547.N

4 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221104.1N.6](#)

AC nr. ...

Hoewel degene die het behoud nastreeft van een toestand in strijd met de openbare orde of van een onrechtmatig voordeel, niet doet blijken van een rechtmatig belang, heeft de loutere omstandigheid dat de eiser zich in een ongeoorloofde toestand bevindt, niet tot gevolg dat hij niet kan bogen op de krenking van een rechtmatig belang (1). (1) Zie Cass. 10 maart 2022, AR C.21.0317.N, AC 2022, nr. 188; Cass. 30 november 2020, AR C.20.0008.F, AC 2020, nr. 730; Cass. 28 mei 2020, AR C.19.0288.N-C.19.0302.N, AC 2020, nr. 333; Cass. 8 maart 2018, AR C.17.0390.N, AC 2018, nr. 163, met concl. van advocaat-generaal Ch. VANDEWAL.

OPENBARE ORDE - Vordering in rechte - Rechtmatig belang - Ongeoorloofde toestand - Toepassing

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Rechtmatig belang - Ongeoorloofde toestand - Toepassing

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

Bien que l'intérêt de celui qui poursuit le maintien d'une situation contraire à l'ordre public ou d'un avantage illicite ne soit pas légitime, la seule circonstance que le demandeur se trouve dans une situation illicite n'implique pas qu'il ne puisse pas se prévaloir d'une atteinte à un intérêt légitime (1). (1) Voir Cass. 10 mars 2022, RG C.21.0317.N, Pas. 2022, n° 188. ; Cass. 30 novembre 2020, RG C.20.0008.F, Pas. 2020, n° 730. ; Cass. 28 mai 2020, RG C.19.0288.N-C.19.302.N, Pas. 2020, n° 333. ; Cass. 8 mars 2018, RG C.17.0390.N, Pas. 2018, n° 163, avec les concl. de M. Vandewal, avocat général, publiées à leur date dans AC.

ORDRE PUBLIC - Demande en justice - Intérêt légitime - Situation illicite - Application

- Art. 17 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt légitime - Situation illicite - Application

- Art. 17 Code judiciaire

C.21.0549.F

14 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221114.3F.4](#)

AC nr. ...

De beslissing van een gemeente om een sociaal voordeel te verlenen aan de leerlingen die onderwijs volgen in een school die zij inricht, geeft de inrichtende macht van een school van dezelfde categorie die in dezelfde gemeente gelegen is en die tot het door de Franse Gemeenschap gesubsidieerd vrij onderwijs behoort, het recht om van de gemeente hetzelfde voordeel te verkrijgen voor de leerlingen die in die school onderwijs volgen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 724.

ONDERWIJS - Door een gemeente ingerichte scholen - Toekenning van een sociaal voordeel - Scholen die tot het door de Franse Gemeenschap gesubsidieerd vrij onderwijs behoren

- Art. 33, eerste lid Wet 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving

- Artt. 3, eerste lid en 4, eerste lid Decr.Fr.Gem. 7 juni 2001

La décision d'une commune d'octroyer un avantage social au bénéfice des élèves fréquentant une école qu'elle organise ouvre au profit du pouvoir organisateur d'une école de même catégorie située dans la même commune et relevant de l'enseignement libre subventionné par la Communauté française le droit d'obtenir le même avantage au bénéfice des élèves fréquentant cette école (1). (1) Voir. les concl. du MP.

ENSEIGNEMENT - Écoles organisées par une commune - Octroi d'un avantage social - Écoles relevant de l'enseignement libre subventionné par la Communauté française

- Art. 33, al. 1er L. du 29 mai 1959

- Art. 3, al. 1er et 4, al. 1er Décr. Comm. fr. du 7 juin 2001

C.22.0002.N

2 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220902.1N.6](#)

AC nr. ...

Na de inschrijving van de aandelenoverdracht in het register van aandelen kan de overdrager van niet-volgestorte aandelen door de vennootschap en door derden tot beloop van niet meer dan de voordien ontstane vennootschapsschulden tot volstorting worden aangesproken.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - Aandelenoverdracht - Inschrijving in het register van aandelen - Overdrager - Gehoudenheid tot volstorting

- Artt. 235 en 250 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

Après l'inscription de la cession d'actions dans le registre des parts, le cédant d'actions non libérées ne peut être appelé par la société et par des tiers à procéder à la libération des actions que jusqu'à concurrence des dettes de la société nées antérieurement.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés privées à responsabilité limitée - Cession d'actions - Inscription dans le registre des parts - Cédant - Obligation de libération

- Art. 235 et 250 Code des sociétés

C.22.0004.N

9 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220909.1N.7](#)

AC nr. ...

De bepaling van het ereloon door een advocaat overeenkomstig artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek is een partijbeslissing die, wanneer zij wordt betwist, door de rechter kan worden gematigd indien zij kennelijk onredelijk is; de rechter mag zich hierbij niet in de plaats van de advocaat stellen, maar beschikt enkel over een marginaal toetsingsrecht.

ADVOCAAT - Ereloon - Marginaal toetsingsrecht
- Art. 446ter Gerechtelijk Wetboek

La taxation des honoraires par un avocat conformément à l'article 446ter du Code judiciaire est une décision unilatérale qui, lorsqu'elle est contestée, peut être modérée par le juge si elle est manifestement déraisonnable ; à cet égard, le juge ne peut se substituer à l'avocat mais dispose seulement d'un droit de contrôle marginal.

AVOCAT - Honoraires - Droit de contrôle marginal
- Art. 446ter Code judiciaire

C.22.0006.F

10 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221110.1F.5](#)

AC nr. ...

Artikel 1722 Oud Burgerlijk Wetboek houdt in dat de ontzegging van het genot van het goed voortvloeit uit de onmogelijkheid voor de verhuurder, door toeval of overmacht, om de huurder het in de huurovereenkomst beloofde genot te waarborgen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 723.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Algemeen - Toeval of overmacht - Ontzegging van het genot
- Art. 1722 Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 1722 de l'ancien Code civil implique que la privation de la jouissance du bien résulte de l'impossibilité pour le bailleur de procurer au preneur, en raison d'un cas fortuit ou de force majeure, la jouissance promise dans le bail (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Généralités - Cas fortuit ou force majeure - Privation de jouissance
- Art. 1722 Ancien Code civil

Wanneer de verhuurder slechts tijdelijk, door toeval of overmacht, in de onmogelijkheid verkeert het in de huurovereenkomst beloofde genot aan de huurder te waarborgen en de overeenkomst nog dienstig kan worden uitgevoerd na de overeengekomen termijn, worden de uit de huurovereenkomst ontstane verbintenissen geschorst en zullen zij opnieuw moeten worden uitgevoerd zodra die onmogelijkheid vervalst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 723.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Toeval of overmacht - Tijdelijke ontzegging van het genot - Dienstige uitvoering van de overeenkomst na de overeengekomen termijn - Gevolg voor de duur van de huurovereenkomst

- Art. 1722 Oud Burgerlijk Wetboek

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Algemeen - Toeval of overmacht - Tijdelijke ontzegging van het genot - Dienstige uitvoering van de overeenkomst na de overeengekomen termijn - Gevolg voor de duur van de huurovereenkomst

- Art. 1722 Oud Burgerlijk Wetboek

Wanneer, in huurovereenkomsten van bepaalde duur, de vervaldag van de huurovereenkomst voor de partijen niet van wezenlijk belang is, wordt de duur van de huurovereenkomst verlengd met de periode waarin de wederzijdse verplichtingen werden geschorst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 723.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Huurovereenkomst van bepaalde duur - Toeval of overmacht - Tijdelijke ontzegging van het genot - Schorsing van de wederzijdse verplichtingen - Vervaldag van de huurovereenkomst - Bedoeling van de partijen - Gevolg voor de duur van de huurovereenkomst

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Huishuur - Einde (Opzegging. Verlenging. Terugkeer. Enz) - Huurovereenkomst van bepaalde duur - Toeval of overmacht - Tijdelijke ontzegging van het genot - Schorsing van de wederzijdse verplichtingen - Vervaldag van de huurovereenkomst - Bedoeling van de partijen - Gevolg voor de duur van de huurovereenkomst

Lorsque l'impossibilité pour le bailleur de procurer au preneur, en raison d'un cas fortuit ou de force majeure, la jouissance promise dans le bail n'est que temporaire et que le contrat peut encore être utilement exécuté après le délai convenu, les obligations nées du bail sont suspendues et devront à nouveau être exécutées lorsque cette impossibilité prendra fin (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Cas fortuit ou force majeure - Privation de jouissance temporaire - Exécution utile du contrat après le délai convenu - Effet sur la durée du bail

- Art. 1722 Ancien Code civil

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à loyer - Généralités - Cas fortuit ou force majeure - Privation de jouissance temporaire - Exécution utile du contrat après le délai convenu - Effet sur la durée du bail

- Art. 1722 Ancien Code civil

S'agissant d'un bail à durée déterminée, lorsque, dans l'intention des parties, la date d'expiration du bail n'est pas essentielle, la durée du bail est prolongée de la durée de la suspension des obligations réciproques (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à loyer - Fin (congé. prolongation. etc) - Bail à durée déterminée - Cas fortuit ou force majeure - Privation de jouissance temporaire - Suspension des obligations réciproques - Date d'expiration de la durée du bail - Intention des parties - Effet sur la durée du bail

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Bail à loyer - Fin (Congé. Prolongation. Réintégration. Etc) - Bail à durée déterminée - Cas fortuit ou force majeure - Privation de jouissance temporaire - Suspension des obligations réciproques - Date d'expiration de la durée du bail - Intention des parties - Effet sur la durée du bail

De rechter die voornemens is een geldboete wegens tergend en roekeloos procesgedrag op te leggen, moet ingeval geen vordering tot schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding voorligt, de geïndiceerde procespartij de gelegenheid geven dienaangaande tegenspraak te voeren (1). (1) Zie Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0502.N, AC 2013, nr. 405, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Aanwenden van de rechtspleging voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden - Geldboete - Recht van verdediging

- Artt. 775 en 780bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Een beslissing gewezen op een verzoek tot herstel van een rechterlijke beslissing in een wrakingsprocedure, geeft geen aanleiding tot een afzonderlijke rechtsplegingsvergoeding.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Wrakingsprocedure

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1, tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui entend imposer une amende pour comportement procédural téméraire et vexatoire doit, en l'absence de demande de dommages-intérêts pour procès téméraire et vexatoire, donner à la partie au procès visée la possibilité de contradiction à cet égard (1). (1) Voir Cass. 28 juin 2013, RG C.12.0502.N, Pas. 2013, n° 405, avec concl. de M. VAN INGELGEM, avocat général publiées à leur date dans AC.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Utilisation de la procédure à des fins manifestement dilatoires ou abusives - Amende - Droits de la défense

- Art. 775 et 780bis, al. 1er Code judiciaire

Une décision rendue sur une demande en réparation d'une décision judiciaire dans le cadre d'une procédure en récusation ne donne pas lieu à une indemnité de procédure distincte.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Procédure en récusation

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 1er, al. 2 A.R. du 26 octobre 2007

C.22.0011.N

14 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221014.1N.3](#)

AC nr. ...

Van zodra een onverdeeldheid is ontstaan door overdracht of toekenning van tenminste een kavel, beschikt een onder het appartementsrecht vallende groep van gebouwen van rechtswege over een vereniging van mede-eigenaars op het niveau van de groep (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Gedwongen mede-eigendom - Appartementsrecht - Groep van gebouwen - Vereniging van mede-eigenaars

- Artt. 577-3, eerste en vierde lid, en 577-5, §§ 1 en 2 Oud Burgerlijk Wetboek

ONVERDEELDHEID - Appartementsrecht - Groep van gebouwen - Vereniging van mede-eigenaars

- Artt. 577-3, eerste en vierde lid, en 577-5, §§ 1 en 2 Oud Burgerlijk Wetboek

Dès la naissance d'une indivision par la cession ou l'attribution d'un lot au moins, un groupe d'immeubles relevant du droit relatif aux appartements dispose de plein droit d'une association de copropriétaires au niveau du groupe (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PROPRIETE - Copropriété forcée - Droit relatif aux appartements - Groupe d'immeubles - Association de copropriétaires

- Art. 577-3, al. 1er et 4, et 577-5, § 1er et 2 Ancien Code civil

INDIVISION - Droit relatif aux appartements - Groupe d'immeubles - Association de copropriétaires

- Art. 577-3, al. 1er et 4, et 577-5, § 1er et 2 Ancien Code civil

Waar de vereniging van mede-eigenaars pas actieve rechtspersoonlijkheid verwerft bij publicatie van de statuten, bestaat zij voordien als feitelijke vereniging die beschikt over een passieve rechtspersoonlijkheid waarop derden zich kunnen beroepen (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Vereniging van mede-eigenaars - Appartementsrecht - Groep van gebouwen - Rechtspersoonlijkheid - Aard
- Artt. 577-3, eerste en vierde lid, en 577-5, §§ 1 en 2 Oud Burgerlijk Wetboek

Alors que l'association de copropriétaires n'acquiert la personnalité juridique active qu'au moment de la publication des statuts, elle existe auparavant en tant qu'association de fait et dispose d'une personnalité juridique passive dont les tiers peuvent se prévaloir (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Association de copropriétaires - Droit relatif aux appartements - Groupe d'immeubles - Personnalité juridique - Nature
- Art. 577-3, al. 1er et 4, et 577-5, § 1er et 2 Ancien Code civil

C.22.0016.N

5 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221205.3N.2](#)

AC nr. ...

De beslagrechter die, krachtens de artikelen 1395, eerste lid, en 1498 Gerechtelijk Wetboek, kennisneemt van de vorderingen betreffende de middelen tot tenuitvoerlegging, beoordeelt de regelmatigheid en de rechtmatigheid van de tenuitvoerlegging; hij dient, gelet op de door de partijen aangevoerde elementen, te onderzoeken of de schuldvordering die uit de uitvoerbare titel blijkt, niet is tenietgegaan na het ontstaan van de titel, in welk geval deze niet meer actueel is en de tenuitvoerlegging, mogelijk ten dele, onrechtmatig zou zijn; hij dient de becijfering te onderzoeken van de schuldvordering waarvan de tenuitvoerlegging wordt nagestreefd en de ter zake gerezen betwistingen te beslechten, desgevallend na interpretatie van de titel, waartoe hij krachtens artikel 793, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bevoegd is; beantwoordt de uitvoerbare titel aldus slechts ten dele aan de voorwaarde van artikel 1494, dan beperkt de beslagrechter de tenuitvoerlegging tot dat gedeelte (1). (1) Zie Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerbare titel - Vaststaande en zekere zaken - Titel die gedeeltelijk hieraan voldoet
- Artt. 793, tweede lid, 1395, eerste lid en 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 793, tweede lid, 1395, eerste lid, en 1498 Gerechtelijk Wetboek

Le juge des saisies, qui, en vertu des articles 1395, alinéa 1er, et 1498 du Code judiciaire, connaît des demandes relatives aux voies d'exécution, apprécie la régularité et la légalité de l'exécution ; il est tenu d'examiner, eu égard aux éléments avancés par les parties, si la créance révélée par le titre exécutoire ne s'est pas éteinte postérieurement à la naissance du titre, auquel cas celle-ci n'est plus actuelle et l'exécution serait illicite, fût-ce en partie ; il est tenu d'examiner le calcul de la créance dont l'exécution est poursuivie et de trancher les contestations nées en l'espèce, le cas échéant après interprétation du titre, pour laquelle il est compétent en vertu de l'article 793, alinéa 2, du Code judiciaire ; si le titre exécutoire ne satisfait qu'en partie à la condition prévue à l'article 1494, le juge des saisies limite l'exécution à cette partie (1). (1) Voir Cass. 14 juin 2019, RG C.18.0517.N, Pas. 2019, n° 373.

SAISIE - Saisie exécution - Titre exécutoire - Choses liquides et certaines - Titre n'y satisfaisant qu'en partie
- Art. 793, al. 2, 1395, al. 1er et 1498 Code judiciaire
- Art. 793, al. 2, 1395, al. 1er, et 1498 Code judiciaire

C.22.0017.N

2 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220602.1N.14](#)

AC nr. ...

Nu de bekenmaking in het Belgisch Staatsblad van het vonnis van faillietverklaring en van het latere vonnis dat de staking van betaling vaststelt op last van de curator als gelijkwaardig moet worden beschouwd met deze op last van de griffier, maar de curator daartoe meer geschikt wordt geacht en zulks bovendien bijdraagt tot de werklastvermindering van de griffies, tast de bekendmaking door de griffier de rechtsgeldigheid van deze bekenmaking niet aan.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Allerlei - Vonnis van faillietverklaring - Vonnis van vaststelling staking van betaling - Bekendmaking in het Belgisch Staatsblad - Door de griffier

- Art. XX.107, eerste lid Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Dès lors que la publication à opérer par les soins du curateur doit être considérée comme équivalente à celle qui est à la charge du greffier, mais que le curateur est mieux placé à cet effet et que ce procédé contribue en outre à réduire la charge de travail des greffes, la publication opérée par les soins du greffier n'entache pas la validité de cette publication.

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Jugement déclaratif de faillite - Jugement constatant la cessation de paiement - Publication au Moniteur belge - Par le greffier

- Art. XX.107, al. 1er Code de droit économique

C.22.0022.N

7 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.4](#)

AC nr. ...

De uitsluiting van slachtoffers die het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild, moet strikt worden uitgelegd en betreft enkel de slachtoffers die de bij het ongeval geleden schade hebben gewild (1). (1) Zie Cass. 26 juni 2008, AR C.07.0494.N, AC 2008, nr. 407 met concl. van eerste advocaat-generaal R. Mortier.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Dader (voor eigen daad) - Verkeersongeval waarbij een of meer motorvoertuigen betrokken zijn - Hoofdelijke vergoeding van de geleden schade - Slachtoffers die het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild. - Uitsluiting - Draagwijdte

- Art. 29bis, § 1, eerste en zesde lid Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

L'exclusion de victimes qui ont voulu l'accident et ses conséquences doit être interprétée de manière stricte et concerne les seules victimes qui ont voulu le dommage subi lors de l'accident(1). (1) Voir Cass. 26 juin 2008, RG C.07.0494.N, Pas. 2008, n° 407, avec les concl. de Mme R. Mortier, alors premier avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Auteur (fait propre) - Accident de la circulation impliquant un ou plusieurs véhicules automoteurs - Réparation solidaire du dommage subi - Victimes ayant voulu l'accident et ses conséquences - Exclusion - Portée

- Art. 29bis, § 1, al. 1 et 6 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.22.0024.F

18 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220318.1F.3](#)

AC nr. ...

Hoewel geen enkele wettelijke bepaling het instellen van een vordering tot onttrekking aan een termijn onderwerpt, kan de voortgang van een procedure in bepaalde omstandigheden verantwoord worden dat een dergelijke vordering wordt verworpen omdat ze op een ongeschikt ogenblik werd ingesteld; dat is niet het geval wanneer de reeds in een geschil gewezen beslissingen een akkoord van de partijen hebben bekrachtigd waarvan de rechter enkel heeft nagegaan of dat akkoord verenigbaar was met de openbare orde en met het belang van de kinderen (1). (1) Cass. 13 juni 2003, AR C.03.0201.N, AC 2003, nr. 351.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Termijn voor het
instellen van de vordering - Vordering ingesteld op een
ongeschikt ogenblik - Gevolg - Exceptie

- Art. 648, 652 en 653 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 652 en 653 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Termijn voor het
instellen van de vordering - Vordering ingesteld op een
ongeschikt ogenblik - Gevolg - Exceptie

- Art. 648, 652 en 653 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 652 en 653 Gerechtelijk Wetboek

Si, bien qu'aucune disposition légale ne soumette l'introduction d'une demande en dessaisissement à un délai, l'état d'avancement d'une procédure puisse dans certaines circonstances justifier de rejeter pareille demande formée à contretemps, tel n'est pas le cas lorsque les décisions déjà rendues dans le litige ont entériné un accord des parties dont le juge s'est limité à vérifier la conformité à l'ordre public et à l'intérêt des enfants (1). (1) Cass. 13 juin 2003, RG C.03.0201.N, Pas. 2003, n° 351.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en
dessaisissement - Délai d'introduction - Demande formée à
contretemps - Conséquence - Exception

- Art. 648, 652 et 653 Code judiciaire

- Art. 648, 652 et 653 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en
dessaisissement - Délai d'introduction - Demande formée à
contretemps - Conséquence - Exception

- Art. 648, 652 et 653 Code judiciaire

- Art. 648, 652 et 653 Code judiciaire

C.22.0035.N

16 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220916.1N.10](#)

AC nr. ...

De rechter die een voorafgaande maatregel beveelt, hetzij om de vordering te onderzoeken hetzij om de toestand van partijen voorlopig te regelen, zonder daarbij een beslissing te nemen over de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de vordering, neemt een beslissing alvorens recht te spreken waartegen geen onmiddellijk hoger beroep openstaat, ook al bestond over die maatregel tussen de partijen betwisting en hebben zij erover debat gevoerd, dit ongeacht de aard van de betwisting die voor de rechter over een op grond van artikel 19, derde lid, Gerechtelijk Wetboek gevorderde voorafgaande maatregel werd gevoerd.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale
zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gevorderde
voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de betwisting

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale
zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gevorderde

Le juge, qui ordonne une mesure préalable, destinée soit à instruire la demande, soit à régler provisoirement la situation des parties, sans prendre de décision sur la recevabilité ou le fondement de la demande, prend une décision avant dire droit qui n'est pas susceptible d'appel immédiat, même cette mesure faisait l'objet d'un litige entre les parties et qu'elles en ont débattu et ce, quelle que soit la nature de la contestation portée devant le juge concernant une mesure préalable demandée sur la base de l'article 19, alinéa 3, du Code judiciaire.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et
sociale) - Décisions et parties - Mesure préalable demandée -
Contestation - Nature de la contestation

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et
sociale) - Décisions et parties - Mesure préalable demandée -

voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de betwisting

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de
betwisting

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de
betwisting

- Art. 19, derde lid Gerechtelijk Wetboek

Contestation - Nature de la contestation

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure
préalable demandée - Contestation - Nature de la contestation

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure
préalable demandée - Contestation - Nature de la contestation

- Art. 19, al. 3 Code judiciaire

Elke beslissing die de rechter neemt in het raam van een vordering tot het bevelen van een voorafgaande maatregel, na beoordeling van de middelen van de partijen, is een beslissing alvorens recht te spreken waartegen geen onmiddellijk hoger beroep openstaat en waarmee de rechter aldus geen geschilpunt in de zin van artikel 19, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek beslecht, doch enkel, alvorens enig geschilpunt te beslechten, de vordering beoordeelt tot het bevelen van een voorafgaande maatregel.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de beslissing

- Art. 19, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de beslissing

- Art. 19, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de
beslissing

- Art. 19, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting - Aard van de
beslissing

- Art. 19, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Toute décision que le juge prend dans le cadre d'une demande visant à ordonner une mesure préalable, après avoir apprécié les moyens des parties, est une décision avant dire droit qui n'est pas susceptible d'appel immédiat et par laquelle le juge ne tranche pas de question litigieuse au sens de l'article 19, alinéa 1er, du Code judiciaire, mais se borne, avant de trancher toute question litigieuse, à apprécier la demande visant à ordonner une mesure préalable.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Mesure préalable demandée - Contestation - Nature de la décision

- Art. 19, al. 1er Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Mesure préalable demandée - Contestation - Nature de la décision

- Art. 19, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure
préalable demandée - Contestation - Nature de la décision

- Art. 19, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure
préalable demandée - Contestation - Nature de la décision

- Art. 19, al. 1er Code judiciaire

De waarborg die de aannemer moet bieden voor verborgen gebreken van de verkochte zaak, bedoeld in artikel 1641 Oud Burgerlijk Wetboek, is niet ondergeschikt aan de naleving van de procedure tot vaststelling van een beschadiging of buitendienststelling, bepaald in artikel 19, § 4, van de algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken, gevoegd bij het koninklijk besluit van 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Verkoop - Verborgen gebreken van de verkochte zaak - Waarborg van de aannemer

- Art. 1641 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 19, § 4 Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken

La garantie de l'adjudicataire à raison des défauts cachés de la chose vendue visée à l'article 1641 de l'ancien Code civil n'est pas subordonnée au respect de la procédure de constatation d'une avarie ou d'une mise hors service prévue par l'article 19, § 4, du cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et de concessions de travaux publics, annexé à l'arrêté royal du 26 septembre 1996 établissant les règles générales d'exécution des marchés publics et des concessions de travaux publics.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Vente - Défauts cachés de la chose vendue - Garantie de l'adjudicataire

- Art. 1641 Ancien Code civil
- Art. 19, § 4 Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics

C.22.0039.N

2 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221202.1N.1](#)

AC nr. ...

Voor de toepassing van artikel 1386bis, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek volstaat een tijdelijke aantasting van het oordeelsvermogen te wijten aan een bijzondere omstandigheid niet, doch is een aanhoudende aantasting van het geestesvermogen, inherent aan de persoon, vereist (1). (1) Cass. 20 juni 1979, AR 1568, AC 1978-79, 1258.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Krankzinnigen - Veroordeling tot vergoeding van schade - Persoon met ernstige geestesstoornis

- Art. 1386bis, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek
- GEESTESZIEKE - Veroordeling tot vergoeding van schade - Persoon met ernstige geestesstoornis*
- Art. 1386bis, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Pour l'application de l'article 1386bis, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, une réduction temporaire du discernement imputable à une circonstance particulière ne suffit pas, mais il faut une altération permanente des facultés mentales, inhérente à la personne (1). (1) Cass. 20 juin 1979, (Bull. et Pas., 1978-1979, I, 1217).

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Malades mentaux - Condamnation à réparer le dommage - Personne atteinte d'un trouble mental grave

- Art. 1386bis, al. 1er Ancien Code civil
- MALADE MENTAL - Condamnation à réparer le dommage - Personne atteinte d'un trouble mental grave*
- Art. 1386bis, al. 1er Ancien Code civil

C.22.0050.N

30 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220930.1N.2](#)

AC nr. ...

De huurder van een sociale woning die aanvoert dat hij een duurzame bijwoning heeft gemeld aan de verhuurder, moet hiervan krachtens artikel 8.5 Burgerlijk Wetboek het bewijs leveren met een redelijke mate van zekerheid; een melding van de bijwoning vormt geen positief feit waarvan het vanwege de aard zelf van het te bewijzen feit niet mogelijk of niet redelijk is om een zeker bewijs te verlangen, in de zin van artikel 8.6 Burgerlijk Wetboek; de huurder kan derhalve geen genoegen nemen met het aantonen van de waarschijnlijkheid ervan (1). (1) Zie Cass. 9 september 2016, AR C.15.0454.N, AC 2016, nr. 473; Cass. 3 maart 2016, AR C.15.0219.N, AC 2016, nr. 157.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Artikelen 8.4 en 8.6 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 8.4, 8.5 en 8.6 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
- Art. 92, § 3, eerste lid, 2° Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Sociale huurwoning - Melding duurzame bijwoning

- Artt. 8.4, 8.5 en 8.6 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
- Art. 92, § 3, eerste lid, 2° Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

Le locataire d'une habitation sociale qui soutient avoir notifié la cohabitation durable au bailleur doit en rapporter la preuve avec un degré raisonnable de certitude en vertu de l'article 8.5 du Code civil ; une notification de la cohabitation ne constitue pas un fait positif dont, par la nature même du fait à prouver, il n'est pas possible ou pas raisonnable d'exiger une preuve certaine au sens de l'article 8.6 de ce code ; le locataire ne peut, par conséquent, se contenter d'en établir la vraisemblance (1). (1) Voir Cass. 9 septembre 2016, RG C.15.0454.N, Pas. 2016, n° 473 ; Cass. 3 mars 2016, RG C.15.0219.N, Pas. 2016, n° 157.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Code civil, articles 8.4 et 8.6

- Art. 8.4, 8.5 et 8.6 Code civil - Livre VIII: La preuve
- Art. 92, § 3, al. 1er, 2° Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
LOUAGE DE CHOSES - Bail a loyer - Obligations entre parties - Habitation sociale de location - Notification de cohabitation durable

- Art. 8.4, 8.5 et 8.6 Code civil - Livre VIII: La preuve
- Art. 92, § 3, al. 1er, 2° Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

C.22.0060.N

2 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221202.1N.3](#)

AC nr. ...

Het incidenteel hoger beroep is in beginsel aan geen andere vormvereisten onderworpen dan die welke gelden voor een conclusie, zodat een partij incidenteel hoger beroep kan instellen door een beslissing aan te vechten en de hervorming van het beroepen vonnis te vragen in de motieven van haar conclusie voor de appelrechter, ook al wordt in het dictum van deze conclusie geen hervorming van het beroepen vonnis gevraagd (1). (1) Cass. 6 september 2022, AR P.22.0601.N, AC 2022, nr. 510; Cass. 5 februari 2004, AR C.01.0372.N, AC 2004, nr. 59; Cass. 30 september 1996, AR S.95.0055.F, AC 1996, nr. 337.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Vermelding in de motieven maar niet in het dictum van de conclusie

- Art. 1056, 4° Gerechtelijk Wetboek

L'appel incident n'est, en règle, soumis à aucune autre règle de forme que celles qui sont prévues pour les conclusions, de sorte qu'une partie peut former appel incident en critiquant une décision et en demandant la réformation du jugement entrepris dans les motifs de ses conclusions déposées en degré d'appel, même si, dans le dispositif de ces conclusions, la réformation du jugement n'est pas demandée (1). (1) Cass. 6 septembre 2022, RG P.22.0601.N, Pas. 2022, n° 510 ; Cass. 5 février 2004, RG C.01.0372.N, Pas. 2004, n° 59 ; Cass. 30 septembre 1996, RG S.95.0055.F, Pas. 1996, n° 337 .

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Mention dans les motifs, mais pas dans le dispositif des conclusions

- Art. 1056, 4° Code judiciaire

C.22.0065.N

5 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220905.3N.5](#)

AC nr. ...

Een grove belediging in de zin van artikel 955, 2° Oud Burgerlijk Wetboek onderstelt een gedraging van de begiftigde met de bijzondere intentie afbreuk te doen aan de morele integriteit, de eer en de waardigheid van de schenker zodat de ondankbaarheid vaststaat; de belediging moet voldoende zwaarwichtig zijn en de schenker zelf betreffen.

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Schenking - Herroeping - Ondankbaarheid - Beledigingen - Intentie

- Art. 955, 2° Oud Burgerlijk Wetboek

Une injure grave au sens de l'article 955, 2°, de l'ancien Code civil suppose un comportement du donataire avec l'intention particulière de porter atteinte à l'intégrité morale, à l'honneur et à la dignité du donateur, de sorte que l'ingratitude est établie ; l'injure doit être suffisamment grave et concerner le donateur lui-même.

DONATIONS ET TESTAMENTS - Donations - Révocation - Ingratitude - Injures - Intention

- Art. 955, 2° Ancien Code civil

C.22.0066.F

15 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220915.1F.6](#)

AC nr. ...

De loutere omstandigheid dat de bouwheer, die een architect heeft belast met de opmaak van een uitvoeringsontwerp, noch deze noch een andere architect heeft belast met de controle op de uitvoering van de werken, heeft op zich niet de nietigheid van de aannemingsovereenkomst betreffende de verwezenlijking van die werken tot gevolg.

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) - Bouwheer - Architect - Opmaak van een uitvoeringsontwerp - Controle op de uitvoering van de werken - Verzuim

- Art. 4 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

- Art. 21 KB 18 april 1985 tot goedkeuring van het door de Nationale Raad van de Orde der Architecten vastgestelde Reglement van beroepsplichten van 16 december 1983

HUUR VAN DIENSTEN - Bouwheer - Architect - Opmaak van een uitvoeringsontwerp - Controle op de uitvoering van de werken - Verzuim - Aannemingsovereenkomst

- Art. 4 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

- Art. 21 KB 18 april 1985 tot goedkeuring van het door de Nationale Raad van de Orde der Architecten vastgestelde Reglement van beroepsplichten van 16 december 1983

La seule circonstance que le maître de l'ouvrage, qui a chargé un architecte de la mission d'élaborer un projet d'exécution, n'a chargé ni cet architecte ni un autre du contrôle de l'exécution des travaux n'entraîne pas en soi la nullité du contrat d'entreprise relatif à la réalisation de ces travaux.

ARCHITECTE (DISCIPLINE ET PROTECTION DU TITRE) - Maître de l'ouvrage - Architecte - Elaboration d'un projet d'exécution - Contrôle de l'exécution des travaux - Absence

- Art. 4 L. du 20 février 1939

- Art. 21 A.R. du 18 avril 1985 portant approbation du Règlement de déontologie établi le 16 décembre 1983 par le conseil national de l'Ordre des architectes

LOUAGE D'INDUSTRIE - Maître de l'ouvrage - Architecte - Elaboration d'un projet d'exécution - Contrôle de l'exécution des travaux - Absence - Contrat d'entreprise

- Art. 4 L. du 20 février 1939

- Art. 21 A.R. du 18 avril 1985 portant approbation du Règlement de déontologie établi le 16 décembre 1983 par le conseil national de l'Ordre des architectes

C.22.0072.N

7 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.6](#)

AC nr. ...

De beslagrechter die dient te oordelen over de regelmatigheid en de rechtmatigheid van het beslag, onderzoekt de becijfering van de schuldvordering waarvan de tenuitvoerlegging wordt nagestreefd en beslecht de geschilpunten dienaangaande, desnoods na interpretatie van de titel (1). (1) Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerbare titel - Becijfering van de schuldvordering - Taak van de beslagrechter

- Artt. 793, tweede lid, en 1494, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge des saisies qui est tenu de statuer sur la régularité et la licéité de la saisie examine le calcul de la créance dont l'exécution est poursuivie et tranche les points litigieux à cet égard, au besoin après interprétation du titre (1). (1) Cass. 14 juin 2019, RG C.18.0517.N, Pas. 2019, n° 373.

SAISIE - Saisie exécution - Titre exécutoire - Calcul de la créance - Mission du juge des saisies

- Art. 793, al. 2, et 1494, 1er al. Code judiciaire

C.22.0082.F

22 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221222.1F.3](#)

AC nr. ...

De uitdrukkelijke dan wel stilzwijgende toestemming vereist effectieve kennis of, op zijn minst, de mogelijkheid om effectief kennis te nemen van de bedingen waarmee moet worden ingestemd; het is in de regel niet voldoende dat er vóór of tijdens het sluiten van de overeenkomst louter wordt verwezen naar algemene voorwaarden (1). (1) ie concl. OM in Pas. 2022, nr. 857.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Verzekering - Algemene voorwaarden - Verwijzing vóór of tijdens het sluiten van de overeenkomst

- Art. 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

VERZEKERING - Algemeen - Overeenkomst - Bestanddelen - Toestemming - Algemene voorwaarden - Verwijzing vóór of tijdens het sluiten van de overeenkomst

- Art. 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

Le consentement, exprès ou tacite, requiert la connaissance effective ou, à tout le moins, la possibilité de prendre d'une manière effective connaissance des clauses sur lesquelles il doit porter; la simple référence à des conditions générales avant ou au moment de la conclusion du contrat est, en règle, insuffisante (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Éléments constitutifs - Consentement - Assurance - Conditions générales - Référence avant ou au moment de la conclusion du contrat

- Art. 1108 Ancien Code civil

ASSURANCES - Généralités - Convention - Éléments constitutifs - Consentement - Conditions générales - Référence avant ou au moment de la conclusion du contrat

- Art. 1108 Ancien Code civil

C.22.0083.F

17 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221117.1F.7](#)

AC nr. ...

Uit artikel 3, 9°, van de richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen volgt zonder enige redelijke twijfel dat het toezicht op de daarin bedoelde handelingen bestaat in de uitoefening van een materieel toezicht op die verrichtingen; het feit dat de aannemer die op een onderaannemer een beroep doet, ten aanzien van de opdrachtgever de juridische verantwoordelijkheid voor de door die onderaannemer verrichte handelingen draagt, houdt op zich geen uitoefening van een daadwerkelijk toezicht op de uitvoering van die verrichtingen in (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 746.

MILIEURECHT - Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen - Afvalstoffenbeheer - Toezicht op de verrichtingen van beheer - Omschrijving - Uitoefening van een daadwerkelijk toezicht op de uitvoering van de verrichtingen

- Art. 3, 9° Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen

Il suit sans aucun doute raisonnable qu'au sens de l'article 3, 9°, de la Directive 2008/98/CE du Parlement européen et du Conseil du 19 novembre 2008 relative aux déchets, la surveillance des opérations y visées consiste dans l'exercice d'une activité matérielle de contrôle de ces opérations; le fait que l'entrepreneur qui recourt à un sous-traitant assume, à l'égard du maître de l'ouvrage, la responsabilité juridique des opérations effectuées par ce sous-traitant n'implique pas en soi l'exercice d'une surveillance effective de l'exécution de ces opérations (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Directive 2008/98/CE du Parlement européen et du Conseil du 19 novembre 2008 relative aux déchets - Gestion des déchets - Surveillance des opérations de gestion - Définition - Exercice d'une surveillance effective de l'exécution des opérations.

- Art. 3, 9° Directive 2008/98/CE du Parlement européen et du Conseil du 19 novembre 2008 relative aux déchets et abrogeant certaines directives

C.22.0092.F

14 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221114.3F.5](#)

AC nr. ...

De eiser tot schadevergoeding moet het oorzakelijk verband aantonen tussen de fout en de schade zoals deze zich heeft voorgedaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 725.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Bewijslast

Het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade veronderstelt dat de schade, zonder de fout, niet had kunnen ontstaan zoals ze zich heeft voorgedaan; de rechter stelt op onaantastbare wijze de feiten vast waaruit hij al dan niet het bestaan van een oorzakelijk verband afleidt tussen de fout en de schade (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 725.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Toezicht van het Hof van Cassatie

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Il incombe au demandeur en réparation d'établir l'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé (1). (1) Voir. les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Charge de la preuve

L'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est produit ; le juge constate souverainement les faits d'où il déduit l'existence ou l'inexistence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage (1). (1) Voir. les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Contrôle de la Cour de cassation

- Art. 1382 Ancien Code civil

De eiser tot schadevergoeding kan volstaan met het aantonen van de waarschijnlijkheid van de feiten waaruit de rechter al dan niet het bestaan van een oorzakelijk verband afleidt tussen de fout en de schade, hetzij wanneer het gaat om negatieve feiten, hetzij wanneer het gaat om positieve feiten waarvan het, vanwege de aard zelf van de te bewijzen feiten, niet mogelijk of niet redelijk is om een zeker bewijs te verlangen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 725.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Beoordeling door de rechter - Bewijs

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 8.5 en 8.6 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Draagwijdte - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Oorzakelijk verband

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 8.5 en 8.6 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs

Le demandeur en réparation peut se contenter d'établir la vraisemblance des faits dont le juge déduit l'existence ou l'inexistence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage, soit lorsqu'il s'agit de faits négatifs, soit lorsqu'il s'agit de faits positifs dont, par la nature même des faits à prouver, il n'est pas possible ou pas raisonnable d'exiger une preuve certaine (1). (1) Voir. les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Appréciation par le juge - Preuve

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 8.5 et 8.6 Code civil - Livre VIII: La preuve
PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Etendue - Responsabilité hors contrat - Lien de causalité

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 8.5 et 8.6 Code civil - Livre VIII: La preuve

C.22.0094.N

5 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220905.3N.7](#)

AC nr. ...

Onder vaartuig moet worden verstaan elk tuig dat drijft en, met of zonder eigen beweegkracht, vatbaar is voor verplaatsing over het water, ook al gebeurt dit slechts sporadisch, op voorwaarde dat het niet duurzaam met het land of de bodem verbonden is.

SCHIP, SCHEEPVAART - Vaartuig

- Artt. 47, § 1, en 273, § 1 Wetboek van Koophandel Boek II (zee- en binnenvaart)
- Artt. 1 en 15 Verdrag 19 november 1976 inzake beperking van aansprakelijkheid voor maritieme vorderingen
- Art. 1, § 1 KB 24 november 1989 betreffende de uitvoering en de inwerkingtreding van de wet van 11 april 1989 houdende goedkeuring en uitvoering van diverse internationale akten inzake de zeevaart

Un bâtiment s'entend de tout engin flottant susceptible de se déplacer sur l'eau avec ou sans force automotrice, même de manière sporadique, à condition qu'il ne soit pas relié de façon permanente à la terre ou au sol.

NAVIRE. NAVIGATION - Bâtiment

- Art. 47, § 1er, et 273, § 1er Code de commerce Livre II (de la navigation maritime et de la navigation intérieure)
- Art. 1er et 15 Convention du 19 novembre 1976 sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes
- Art. 1er, § 1er A.R. du 24 novembre 1989 relatif à l'exécution et l'entrée en vigueur de la loi du 11 avril 1989 portant approbation et exécution de divers actes internationaux en matière de navigation maritime

C.22.0095.F

6 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221006.1F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de schade bestaat in het verlies van een kans om een verhoopt voordeel te verkrijgen, staat die schade vast wanneer het verlies, dat in een oorzakelijk verband staat tot de fout, betrekking heeft op een waarschijnlijk voordeel; de onzekerheid of het voordeel kan worden verkregen zonder de fout, sluit het waarschijnlijk karakter van dat voordeel niet uit (1). (1) Cass. 10 september 2020, AR C.19.0357.F, AC 2020, nr. 518, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200910.1F.5.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Verlies van een kans om een verhoopt voordeel te verkrijgen - Vaststaande schade - Waarschijnlijk voordeel

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque le dommage consiste en la perte d'une chance d'obtenir un avantage espéré, ce dommage est certain lorsque la perte, en relation causale avec la faute, porte sur un avantage probable ; le défaut de certitude quant à l'obtention de l'avantage en l'absence de la faute n'exclut pas son caractère probable (1). (1) Cass. 10 septembre 2020, RG C.19.0357.F, Pas. 2020, n° 518, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200910.1F.5.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Perte d'une chance d'obtenir un avantage espéré - Dommage certain - Avantage probable

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.22.0104.N

19 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221219.3N.3](#)

AC nr. ...

De familierechter, die wordt aangesproken tot herziening van de financiële regeling die echtgenoten met het oog op echtscheiding door onderlinge toestemming in een familierechtelijke overeenkomst ten behoeve van een gemeenschappelijk kind hebben getroffen, in het belang van dit kind, moet nagaan niet alleen of nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen voorliggen, maar in voorkomend geval ook of deze omstandigheden de toestand van de partijen of die van hun kind ingrijpend wijzigen.

LEVENSONDERHOUD - Familierechter - Kinderalimentatie - Ouders - Familierechtelijke overeenkomst - Nieuwe omstandigheden - Herziening - Voorwaarden

- Art. 1288, eerste lid, 2° en 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge de la famille appelé à réviser l'arrangement financier que les époux ont conclu dans une convention de droit familial au profit d'un enfant commun en vue du divorce par consentement mutuel doit vérifier dans l'intérêt de cet enfant, non seulement s'il existe des circonstances nouvelles indépendantes de la volonté des parties mais aussi, le cas échéant, si ces circonstances modifient sensiblement la situation des parties ou celle de leur enfant.

ALIMENTS - Juge de la famille - Contribution alimentaire dans l'intérêt de l'enfant - Parents - Convention de droit familial - Circonstances nouvelles - Révision - Conditions

- Art. 1288, al. 1er, 2° et 3°, et al.2 Code judiciaire

De rechterlijke verplichting, vervat in artikel 1321, § 1, eerst lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek, geldt niet ingeval een vordering tot herziening van de financiële regeling die echtgenoten met het oog op echtscheiding door onderlinge toestemming in een familierechtelijke overeenkomst ten behoeve van een gemeenschappelijk kind hebben getroffen, wordt afgewezen bij gebrek aan nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen die de toestand van de partijen of die van hun kind ingrijpend wijzigen.

LEVENSONDERHOUD - Familierechter - Kinderalimentatie - Overeenkomst tussen ouders - Vordering tot herziening - Afwijzing - Vermelding van de elementen tot vaststelling van de alimentatie

- Art. 1321, § 1, eerste lid en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1321, § 1, eerste lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek

L'obligation judiciaire contenue à l'article 1321, § 1er, alinéa 1er, et § 2, 1°, du Code judiciaire ne s'applique pas si la demande en révision de l'arrangement financier que les époux ont conclu dans une convention de droit familial au profit d'un enfant commun en vue de leur divorce par consentement mutuel est rejetée en l'absence de circonstances nouvelles indépendantes de la volonté des parties qui modifient sensiblement la situation des parties ou celle de leur enfant.

ALIMENTS - Juge de la famille - Contribution alimentaire dans l'intérêt de l'enfant - Convention entre parents - Demande en révision - Rejet - Mention des éléments permettant de fixer la contribution alimentaire

- Art. 1321, § 1er, al. 1er et § 2, 1° Code judiciaire
- Art. 1321, § 1er, al. 1er, et § 2, 1° Code judiciaire

C.22.0122.F

6 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221006.1F.1](#)

AC nr. ...

De gewettigde verdenking vereist dat de aangevoerde feiten bij de partijen of derden de indruk kunnen wekken dat de rechter wiens wraking wordt gevorderd zijn ambt niet met de nodige onafhankelijkheid en onpartijdigheid kan uitoefenen.

WRAKING - Gewettigde verdenking

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

La suspicion légitime suppose que les faits allégués puissent susciter l'impression, dans le chef des parties ou de tiers, que le juge dont la récusation est demandée n'est pas en mesure d'exercer ses fonctions avec l'indépendance et l'impartialité nécessaires.

RECUSATION - Suspicion légitime

- Art. 828, 1° Code judiciaire

C.22.0133.N

4 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221104.1N.5](#)

AC nr. ...

Bij een rechtstreekse vordering van de benadeelde tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar van zijn advocaat wegens het door laatstgenoemde niet tijdig instellen van een vordering in rechte, is het schadeverwekkend feit het ogenblik waarop de verjaring van die vordering is ingetreden.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Landverzekering - Rechtstreekse vordering van de benadeelde tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar van zijn advocaat - Verjaringstermijn - Aanvang

- Art. 88, § 2, eerste en tweede lid Wet van 11 juni 1874 houdende de titels X en XI van Boek I van het Wetboek van Koophandel

VERZEKERING - Landverzekering - Rechtstreekse vordering van de benadeelde tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar van zijn

Lorsque la personne lésée intente une action directe contre l'assureur en responsabilité de son avocat parce que ce dernier n'a pas été en justice en temps utile, le fait générateur du dommage est le moment où la prescription de cette action est acquise.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Assurances terrestres - Action directe de la personne lésée contre l'assureur en responsabilité de son avocat - Délai de prescription - Point de départ

- Art. 88, § 2, al. 1 et 2 L. du 11 juin 1874 contenant les titres X et XI, livre Ier, du code de commerce

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action directe de la personne lésée contre l'assureur en responsabilité de son avocat - Délai de

advocaat - Verjaringstermijn - Aanvang

- Art. 88, § 2, eerste en tweede lid Wet van 11 juni 1874 houdende de titels X en XI van Boek I van het Wetboek van Koophandel

prescription - Point de départ

- Art. 88, § 2, al. 1 et 2 L. du 11 juin 1874 contenant les titres X et XI, livre Ier, du code de commerce

C.22.0134.N

5 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221205.3N.5](#)

AC nr. ...

Een aannemingsovereenkomst in de zin van de artikelen 1779, 3°, en 1787 Oud Burgerlijk Wetboek kan worden bewezen door het gedrag van een van de partijen.

AANNEMING VAN WERK - Aannemingsovereenkomst - Bewijs

- Artt. 1779, 3°, en 1787 Oud Burgerlijk Wetboek

Un contrat d'entreprise au sens des articles 1779, 3°, et 1787 de l'ancien Code civil peut être prouvé par le comportement d'une des parties.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Contrat d'entreprise - Preuve

- Art. 1779, 3°, et 1787 Ancien Code civil

C.22.0139.F

1 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221201.1F.6](#)

AC nr. ...

Wanneer de schade werd veroorzaakt door samenlopende fouten, waaronder die van het slachtoffer, kan degene die de schade heeft veroorzaakt jegens het slachtoffer niet worden veroordeeld tot de volledige vergoeding van de schade; de rechter dient te beoordelen in welke mate eenieder fout heeft bijgedragen tot het ontstaan van de schade en moet op grond daarvan het aandeel van de schadevergoeding vaststellen dat door degene die de schade heeft veroorzaakt aan het slachtoffer is verschuldigd.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Medeaansprakelijkheid van getroffene - Schadevergoeding - Samenlopende fouten die, elk van hen, tot het ontstaan van de schade hebben bijgedragen - Bevoegdheden van de rechter

Het vonnis dat het aandeel van de aansprakelijkheid van elke partij vaststelt "gelet op de ernst van de respectievelijke fouten en de omstandigheden van de zaak", zonder de concrete invloed van elke door het vonnis in aanmerking genomen fout op het ontstaan van de schade te onderzoeken, is niet naar recht verantwoord.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Medeaansprakelijkheid van getroffene - Schadevergoeding - Vaststelling van het aandeel van de aansprakelijkheid van de mededaders - Criteria

Lorsque le dommage a été causé par des fautes concurrentes, dont celle de la victime, l'auteur du dommage ne peut être condamné envers la victime à la réparation intégrale ; il appartient au juge d'apprécier dans quelle mesure la faute de chacun a contribué à causer le dommage et de déterminer, sur ce fondement, la part de dommages-intérêts due par l'auteur à la victime.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Victime coresponsable - Dommages-intérêts - Fautes concurrentes ayant chacune contribué à causer le dommage - Pouvoirs du juge

N'est pas légalement justifié, le jugement qui détermine la part de responsabilité de chacune des parties « au vu de la gravité des fautes respectives et des circonstances de l'espèce », sans examiner l'incidence concrète de chacune des fautes qu'il retient sur la réalisation du dommage.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Victime coresponsable - Dommages et intérêts - Détermination de la part de responsabilité des co-auteurs - Critères

C.22.0141.F

14 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221114.3F.3](#)

AC nr. ...

Degene door wiens fout een ander schade is berokkend, moet die vergoeden en de getroffene heeft recht op de volledige vergoeding van de schade die hij heeft geleden (1). (1) Cass. 16 april 2015, AR C.13.0305.F, AC 2015, nr. 254, met concl. van advocaat-generaal Werquin op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Begrip - Vergoeding - Voorwerp

De rechter raamt in concreto de door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade (1). (1) Cass. 27 mei 2016, AR C.15.0509.F, AC 2016, nr. 10.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Celui qui, par sa faute, a causé un dommage à autrui est tenu de le réparer et la victime a droit à la réparation intégrale du préjudice qu'elle a subi (1). (1) Cass. 16 avril 2015, RG C.13.0305.F, Pas. 2015, n° 254, avec concl. de M. Werquin, avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Notion - Réparation - Objet

Le juge évalue in concreto le dommage causé par un fait illicite (1). (1) Cass. 27 mai 2016, RG C.15.0509.F, Pas. 2016, n° 357.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Mode d'évaluation

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.22.0144.F

14 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221114.3F.6](#)

AC nr. ...

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk afstand van een recht strikt moet worden uitgelegd en niet wordt vermoed, kan die afstand enkel worden afgeleid uit feiten die voor geen andere uitlegging vatbaar zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 727.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Afstand van recht

AFSTAND VAN RECHT - Afstand van recht

En vertu du principe général du droit suivant lequel la renonciation à un droit est de stricte interprétation et ne se présume pas, une telle renonciation ne peut se déduire que de faits qui ne sont pas susceptibles d'une autre interprétation (1). (1) Voir. les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Renonciation

RENONCIATION - Renonciation

Hoewel stilzwijgend afstand kan worden gedaan van het recht om zich te beroepen op de nietigheid van een handeling die door een medecontractant is gesteld in strijd met de dwingende wettelijke bepalingen die een partij een verplichting opleggen met het oog op de bescherming van de belangen van een andere partij, is die stilzwijgende afstand enkel mogelijk op voorwaarde dat hij kan worden afgeleid uit feiten waaruit met zekerheid blijkt dat de tweede partij afstand heeft willen doen van haar recht om zich op de nietigheid te beroepen en dat zij bijgevolg van de nietigheidsgrond op de hoogte was (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 727.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AFSTAND VAN RECHT - Huur van goederen - Huishuur - Dwingende bepalingen - Nietigheid - Afstand van recht

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Begrip - Aard van 4/05/2026

RENONCIATION - Louage de choses - Bail à loyer - Dispositions impératives - Nullité - Renonciation

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Notion. nature de la législation - P. 166/982

wetgeving - Dwingende bepalingen - Nietigheid - Afstand van recht

Dispositions impératives - Nullité - Renonciation

Hoewel de rechter op onaantastbare wijze de feiten beoordeelt waaruit hij de mogelijke afstand van een recht afleidt, gaat het Hof van Cassatie na of de rechter zijn beslissing wettig uit de door hem vastgestelde feiten heeft afgeleid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 727.

Si le juge apprécie souverainement les faits dont il déduit l'éventuelle renonciation à un droit, la Cour de cassation examine si le juge a légalement déduit sa décision des faits constatés (1). (1) Voir. les concl. du MP.

AFSTAND VAN RECHT - Bevoegdheid van de rechter - Toezicht van het Hof van Cassatie

RENONCIATION - Pouvoir du juge - Contrôle de la Cour de cassation

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Afstand van recht - Toezicht van het Hof van Cassatie

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Renonciation - Contrôle de la Cour de cassation]

C.22.0145.N

23 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.6](#)

AC nr. ...

Artikel 29ter WAM, zoals ingevoerd bij de vermelde wet van 31 mei 2017, voorziet in een aangepaste vergoedingsregel en is bijgevolg geen interpretatieve wetsbepaling (1). (1) Cass. 26 april 2018, AR C.17.0578.N, AC 2018, nr. 273; Cass. 7 april 2016, AR F.14.0097.N, AC 2016, nr. 245; Cass. 16 februari 2015, AR C.13.0524.F, AC 2015, nr. 115.

L'article 29ter de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, inséré par la loi du 31 mai 2017, prévoit un régime d'indemnisation adapté et n'est pas, par conséquent, une disposition légale interprétative (1). (1) Cass. 26 avril 2018, RG C.17.0578.N, Pas. 2018, n° 273 ; Cass. 7 avril 2016, RG F.14.0097.N, Pas. 2016, n° 245 ; Cass. 16 février 2015, RG C.13.0524.F, Pas. 2015, n° 115.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Interpretatie

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-11, § 2 - Régime d'indemnisation - Interprétation

- Art. 29ter Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art.29ter L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Interpretatieve wet - Begrip

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Loi interprétative - Notion

- Art. 29ter Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art.29ter L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

De mogelijke aansprakelijkheid van een bestuurder van een bij het ongeval betrokken voertuig sluit niet uit dat zijn rechtsopvolger, die het geding na zijn overlijden namens hem heeft hervat, vergoeding van diens schade vordert van de WAM-verzekeraars.

L'éventuelle responsabilité du conducteur d'un véhicule impliqué dans un accident n'exclut pas que son ayant droit, qui a repris l'instance en son nom après son décès, réclame, de la part des assureurs en assurance automobile obligatoire, l'indemnisation du dommage que celui-ci a subi.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Rechtsopvolger bestuurder - Bewijslast

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-11, § 2 - Régime d'indemnisation - Ayant droit du conducteur - Charge de la preuve

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Begrip - Gevolg

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-11, § 2 - Régime d'indemnisation - Notion - Conséquence

C.22.0152.F

14 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221114.3F.2](#)

AC nr. ...

Aangezien het koninklijk besluit van 29 januari 2007 niet bepaalt wat wordt verstaan onder een onroerend goed in de zin van artikel 2, § 1, moet dit begrip worden verstaan in de betekenis die het gemeen recht eraan geeft; gronderven en gebouwen zijn onroerend uit hun aard; hiermee moeten de voorwerpen worden gelijkgesteld die duurzaam en gewoonlijk ermee verenigd of erin geïntegreerd zijn.

ONROEREND EN ROEREND GOED - Onroerend goed - Beroepsbekwaamheid - Voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming - Rechtstreeks verband met het optrekken, herstellen of slopen van een gebouw - Gebouw - Begrip - Onroerend goed van duurzaam materiaal - Onroerend goed

- Art. 518 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1 en 2, § 1 KB 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming

AANNEMING VAN WERK - Beroepsbekwaamheid - Voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming - Rechtstreeks verband met het optrekken, herstellen of slopen van een gebouw - Gebouw - Begrip - Onroerend goed van duurzaam materiaal - Onroerend goed

- Art. 518 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1 en 2, § 1 KB 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming

Dès lors que l'arrêté royal du 29 janvier 2007 ne précise pas ce qu'il y a lieu d'entendre par bien immeuble au sens de l'article 2, § 1er, ce terme doit s'entendre dans le sens que lui confère le droit commun ; les fonds de terre et les bâtiments sont immeubles par leur nature ; il faut y assimiler les objets qui s'y unissent ou s'y incorporent d'une manière durable et habituelle.

IMMEUBLE ET MEUBLE - Immeuble - Capacité professionnelle - Pour l'exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électronique ainsi que de l'entreprise générale - Rapport direct avec la construction, la réparation ou la démolition d'un bâtiment - Bâtiment - Notion - Bien immeuble de matériaux durables - Bien immeuble

- Art. 518 Ancien Code civil
- Art. 1er et 2, § 1er A.R. du 29 janvier 2007

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Capacité professionnelle - Pour l'exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électronique ainsi que de l'entreprise générale - Rapport direct avec la construction, la réparation ou la démolition d'un bâtiment - Bâtiment - Notion - Bien immeuble de matériaux durables - Bien immeuble

- Art. 518 Ancien Code civil
- Art. 1er et 2, § 1er A.R. du 29 janvier 2007

C.22.0177.F

27 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221027.1F.5](#)

AC nr. ...

Indien het bedrag van de schuld niet vaststaat, kan ze worden aangenomen tot beloop van een als minimum beschouwd bedrag, op voorwaarde dat het aldus bepaalde bedrag vaststaat.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking - Geen vaststaande schuld - Aanneming

- Art. 1291 Oud Burgerlijk Wetboek

En l'absence de liquidité quant à la quotité, une dette peut être admise jusqu'à concurrence d'un chiffre jugé minimum, lorsque le montant ainsi déterminé est certain.

COMPENSATION - Compensation légale - Absence de liquidité de la dette - Admission

- Art. 1291 Ancien Code civil

Artikel 1291 Oud Burgerlijk Wetboek bepaalt dat schuldvergelijking alleen plaatsheeft tussen twee schulden die beide een geldsom of een zekere hoeveelheid vervangbare zaken van dezelfde soort tot voorwerp hebben en die beide vaststaan en opeisbaar zijn; een schuld die makkelijk en snel vaststaat, dient als een reeds vaststaande schuld te worden beschouwd.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking - Vaststaande en opeisbare schulden

- Art. 1291 Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 1291 de l'ancien Code civil dispose que la compensation n'a lieu qu'entre deux dettes qui ont également pour objet une somme d'argent, ou une certaine quantité de choses fongibles de la même espèce et qui sont également liquides et exigibles; une dette facilement et promptement liquidable doit être considérée comme dès à présent liquide.

COMPENSATION - Compensation légale - Dettes liquides et exigibles

- Art. 1291 Ancien Code civil

De schuldvergelijking komt over als een verkorte dubbele betaling.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking - Aard

- Artt. 1289 en 1290 Oud Burgerlijk Wetboek

La compensation légale apparaît comme un double paiement abrégé.

COMPENSATION - Compensation légale - Nature

- Art. 1289 et 1290 Ancien Code civil

C.22.0205.F

28 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221128.3F.6](#)

AC nr. ...

Het middel dat tot staving van een cassatieberoep in burgerlijke zaken enkel de schending van een wetsbepaling aanvoert, zonder op te geven in welke mate de bestreden beslissing deze geschonden heeft, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 771.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onduidelijk middel - Gewettigde verdenking

Est non recevable, à l'appui d'un pourvoi en matière civile, le moyen qui se borne à invoquer la violation d'une disposition légale, sans indiquer en quoi la décision attaquée l'a violée (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen imprécis - Suspicion légitime

Er bestaat enkel grond tot herroeping van de in kort geding bevolen voorlopige maatregelen bij gebrek aan inleiding van een procedure over de grond van de zaak, wanneer die maatregelen niet zijn gericht op de staking van alle gedragingen die een oneerlijke mededinging uitmaken, maar op de staking van het verkrijgen, gebruiken of openbaar maken van een bedrijfsgeheim (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 771.

HANDELSPRAKTIJK - Oneerlijke mededinging - Aanstelling van een sekwester en van een gerechtsdeskundige - Derdenverzet - Verzoek tot herroeping van de voorlopige maatregelen

- Artt. 584 en 1369quinquies, 1° Gerechtelijk Wetboek

KORT GEDING - Oneerlijke mededinging - Aanstelling van een sekwester en van een gerechtsdeskundige - Derdenverzet - Verzoek tot herroeping van de voorlopige maatregelen

Il n'y a lieu à révocation des mesures provisoires ordonnées en référé en l'absence d'introduction d'une procédure au fond que si ces mesures portent sur la cessation, non de tout comportement de concurrence déloyale, mais de l'obtention, l'utilisation ou la divulgation illicite d'un secret d'affaires (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRATIQUES DU COMMERCE - Concurrence déloyale - Désignation d'un séquestre et d'un expert judiciaire - Tierce opposition - Demande de révocation des mesures provisoires

- Art. 584 et 1369quinquies, 1° Code judiciaire

REFERE - Concurrence déloyale - Désignation d'un séquestre et d'un expert judiciaire - Tierce opposition - Demande de révocation des mesures provisoires

C.22.0216.N

5 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221205.3N.3](#)

AC nr. ...

De rechter kan aan de verplichting om het voorwerp van de vordering in zijn vonnis te vermelden voldoen door te verwijzen naar de door de partijen neergelegde gedingstukken, mits blijkt over welke gedingstukken het gaat (1). (1) Zie Cass. 28 mei 2020, AR C.18.0079.N, AC 2020, nr. 329.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Voorwerp van de vordering - Vermelding

- Artt. 780, 3°, en 1042 Gerechtelijk Wetboek

Le juge peut s'acquitter de l'obligation d'indiquer l'objet de la demande dans le jugement en se référant aux pièces de la procédure déposées par les parties, à la condition qu'il établisse de quelles pièces il s'agit (1). (1) Voir Cass. 28 mai 2020, RG C.18.0079.N, Pas. 2020, n° 329.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Objet de la demande - Mention

- Art. 780, 3° et 1024 Code judiciaire

C.22.0219.N

2 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221202.1N.6](#)

AC nr. ...

Noch artikel 375 Wetboek van Vennootschappen noch enige andere bepaling verzet er zich tegen dat de statuten van een coöperatieve vennootschap bepalen dat een vennoot van rechtswege ophoudt vennoot te zijn indien hij niet langer aan een statutair bepaalde vereiste voldoet (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Coöperatieve vennootschappen - Statuten - Vennoot - Hoedanigheidsclausule - Geldigheid

- Art. 375 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

Ni l'article 375 du Code des sociétés ni aucune autre disposition ne s'opposent à ce que les statuts d'une société coopérative prévoient qu'un associé cesse de plein droit d'être associé s'il ne remplit plus une condition prévue aux statuts (1). (1) Voir les conc. « dit en substance » du MP publiées à deux date dans AC.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés coopératives - Statuts - Associé - Clause relative à la qualité - Validité

- Art. 375 Code des sociétés

C.22.0356.F

20 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221020.1F.8](#)

AC nr. ...

In alle gevallen waarin de ondertekening is vereist voor de geldigheid van een proceshandeling, kan het gebrek aan handtekening worden geregulariseerd ter rechtszitting of binnen een door de rechter vastgestelde termijn; die regularisatie kan ook vóór de rechtszitting plaatsvinden.

WRAKING - Ontvankelijkheid - Ondertekening door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven - Geen ondertekening - Nietigheid - Regularisatie - Tijdstip

- Art. 863 Gerechtelijk Wetboek

Dans tous les cas où la signature est nécessaire pour qu'un acte de procédure soit valable, l'absence de signature peut être régularisée à l'audience ou dans un délai fixé par le juge ; cette régularisation peut aussi avoir lieu avant l'audience.

RECUSATION - Recevabilité - Signature par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Absence de signature - Nullité - Régularisation - Moment

- Art. 863 Code judiciaire

De vordering tot wraking wordt op straffe van nietigheid ingeleid bij een ter griffie neergelegde akte die de middelen bevat en ondertekend wordt door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven, wat niet het geval is indien de akte van wraking werd ondertekend door een advocaat die minder dan tien jaar bij de balie is ingeschreven, loco een andere advocaat, ook al is laatstgenoemde meer dan tien jaar bij de balie ingeschreven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 662.

WRAKING - Ontvankelijkheid - Ondertekening door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven - Ondertekening door een advocaat "loco" - Formalisme

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

Sous peine de nullité, la demande en récusation doit être introduite par un acte au greffe, contenant les moyens et signée par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau, ce qui n'est pas le cas si l'acte de récusation est signé par un avocat qui n'est pas inscrit depuis plus de dix ans au barreau, loco un autre avocat, même si ce dernier est inscrit depuis plus de dix ans au barreau (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECUSATION - Recevabilité - Signature par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Signature par un avocat « loco » - Formalisme

- Art. 835 Code judiciaire

D.21.0001.N

30 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220930.1N.7](#)

AC nr. ...

Indien de voorzitter van de kamer of een werkend of plaatsvervangend lid in de onmogelijkheid verkeert om de beslissing te ondertekenen, is de beslissing geldig met de handtekening van de overige leden die ze hebben uitgesproken wanneer de secretaris van die onmogelijkheid melding maakt oonderaan op de akte (1). (1) Zie Cass. 5 november 2014, AR P.14.1383.F, AC 2014, nr. 670.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Tuchtzaken - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars - Kamer van beroep - Onmogelijkheid om te ondertekenen

- Artt. 53, derde en vierde lid, 54 en 65, eerste en tweede lid KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

- Art. 785, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Si le président de la chambre ou un membre effectif ou suppléant se trouve dans l'impossibilité de signer la décision, celle-ci est valable, sous la signature des autres membres qui l'ont prononcée, lorsque le secrétaire fait mention de cette impossibilité au bas de l'acte (1). (1) Voir Cass. 5 novembre 2014, RG P.14.1383.F, Pas. 2014, n° 670.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière disciplinaire - Institut professionnel des agents immobiliers - Chambre d'appel - Impossibilité de signer

- Art. 53, al. 3 et 4, 54 et 65, al. 1er et 2 A.R. du 20 juillet 2012

- Art. 785, al. 1er Code judiciaire

Wanneer een plaatsvervangend lid een plaatsvervanging waarneemt en aldus de zetel van de kamer van beroep vervolledigt, wordt de werkend rechter die hij vervangt geacht te zijn verhinderd; noch artikel 58 KB Vastgoedmakelaars, noch enige andere in het onderdeel aangewezen bepaling vereist dat de verhindering van het werkend lid en de oproeping van de plaatsvervanger uitdrukkelijk wordt vastgesteld in de beslissing, het proces-verbaal van de terechtzitting of enig stuk dat aan het dossier van de rechtspleging wordt toegevoegd.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Tuchtzaken - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars - Kamer van beroep - Samenstelling van de zetel - Plaatsvervangend lid

- Art. 58 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

Lorsqu'un membre suppléant assure un remplacement et complète ainsi le siège de la chambre d'appel, le juge effectif qu'il remplace est réputé être empêché ; ni l'article 58 de l'arrêté royal du 20 juillet 2012 déterminant les règles d'organisation et de fonctionnement de l'Institut professionnel des agents immobiliers ni aucune autre disposition visée au moyen, en cette branche, n'exigent que l'empêchement du membre effectif et la convocation du suppléant soient formellement constatés dans la décision, le procès-verbal de l'audience ou toute pièce jointe au dossier de la procédure.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière disciplinaire - Institut professionnel des agents immobiliers - Chambre d'appel - Composition du siège - Membre suppléant

- Art. 58 A.R. du 20 juillet 2012

D.21.0003.N

14 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221014.1N.9](#)

AC nr. ...

De kamer die overgaat tot schrapping van een vastgoedmakelaar op grond van een voorafgaande veroordeling voor misbruik van vertrouwen, legt een maatregel op die met een tuchtsanctie gelijkstaat, en moet daarbij kunnen onderzoeken of het opleggen van de wettelijk voorziene sanctie verzoenbaar is met de dwingende eisen van internationale verdragen en van het interne recht, met inbegrip van de algemene rechtsbeginselen, in het bijzonder om na te gaan of de tuchtsanctie niet onevenredig is met de overtreding (1). (1) Zie Cass. 26 juni 2015, AR D.13.0025.N, AC 2015, nr. 450; Cass. 13 februari 2009, AR C.07.0507.N, AC 2009, nr. 121; Cass. 13 februari 2009, AR F.06.0107.N, AC 2009, nr. 123.

HOGER BEROEP - Tuchtzaken - Vastgoedmakelaar - Kamer van beroep - Beslissing tot schrapping - Aard

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 9, §§ 1, 3°, 6 en 10 Kaderwet 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen

- Artt. 13, 14, §§1 en 2, tweede lid, en 17, eerste lid Wet 11 februari 2013 houdende organisatie van het beroep van vastgoedmakelaar

La chambre, qui procède à la radiation d'un agent immobilier sur la base d'une condamnation préalable pour abus de confiance impose une mesure équivalant à une sanction disciplinaire et doit être en mesure d'examiner à cet égard si l'imposition de la sanction prévue par la loi est compatible avec les conditions impératives des conventions internationales et du droit interne, y compris les principes généraux du droit, en particulier afin de vérifier que la sanction disciplinaire n'est pas disproportionnée à l'infraction (1). (1) Voir Cass. 26 juin 2015, RG D.13.0025.N, Pas. 2015, n° 450 ; Cass. 13 février 2009, RG C.07.0507.N, Pas. 2009, n° 121 ; Cass. 13 février 2009, RG F.06.0107.N, Pas. 2009, n° 123.

APPEL - Matière disciplinaire - Agent immobilier - Chambre d'appel - Décision de radiation - Nature

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 9, § 1er, 3°, 6 et 10 Loi-cadre du 3 août 2007

- Art. 13, 14, § 1er et 2, al. 2, et 17, al. 1er L. du 11 février 2013 organisant la profession d'agent immobilier

- Art. 62, §§ 1 en 2 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Kamer van beroep - Beslissing tot schrapping - Aard

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 9, §§ 1, 3°, 6 en 10 Kaderwet 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen

- Artt. 13, 14, §§1 en 2, tweede lid, en 17, eerste lid Wet 11 februari 2013 houdende organisatie van het beroep van vastgoedmakelaar

- Art. 62, §§ 1 en 2 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vastgoedmakelaar - Kamer van beroep - Beslissing tot schrapping - Aard

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 9, §§ 1, 3°, 6 en 10 Kaderwet 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen

- Artt. 13, 14, §§1 en 2, tweede lid, en 17, eerste lid Wet 11 februari 2013 houdende organisatie van het beroep van vastgoedmakelaar

- Art. 62, §§ 1 en 2 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

- Art. 62, § 1er et 2 A.R. du 20 juillet 2012

COURTIER - Agent immobilier - Chambre d'appel - Décision de radiation - Nature

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 9, § 1er, 3°, 6 et 10 Loi-cadre du 3 août 2007

- Art. 13, 14, § 1er et 2, al. 2, et 17, al. 1er L. du 11 février 2013 organisant la profession d'agent immobilier

- Art. 62, § 1er et 2 A.R. du 20 juillet 2012

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Agent immobilier - Chambre d'appel - Décision de radiation - Nature

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 9, § 1er, 3°, 6 et 10 Loi-cadre du 3 août 2007

- Art. 13, 14, § 1er et 2, al. 2, et 17, al. 1er L. du 11 février 2013 organisant la profession d'agent immobilier

- Art. 62, § 1er et 2 A.R. du 20 juillet 2012

D.21.0010.N

16 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221216.1N.2](#)

AC nr. ...

Een geschrapte architect kan niet opnieuw op de lijst van architecten worden ingeschreven zolang hem voor de schrapping geen eerherstel is verleend.

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) - Herinschrijving op de lijst van architecten - Eerherstel vereist

- Artt. 3, 5, 21, § 1, eerste lid en 42 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

- Artt. 3, 5, 21, § 1, eerste lid, en 42 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

Un architecte radié ne peut être réinscrit sur la liste des architectes aussi longtemps qu'il n'a pas obtenu la réhabilitation pour cette radiation.

ARCHITECTE (DISCIPLINE ET PROTECTION DU TITRE) - Réinscription sur la liste des architectes - Réhabilitation requise

- Art. 3, 5, 21, § 1er, al. 1er et 42 L. du 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes

- Art. 3, 5, 21, § 1er, al. 1er, et 42 L. du 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes

D.21.0011.N

30 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220930.1N.8](#)

AC nr. ...

De advocaat van een voor de uitvoerende kamer van het Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars opgeroepen persoon, die een verzoek tot wraking van een lid van deze kamer indient, moet geen schriftelijke bijzondere volmacht voegen bij de akte van wraking.

WRAKING - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars - Verzoek tot wraking - Geen schriftelijke bijzondere volmacht vereist

- Artt. 52, § 3, en 66, tweede lid KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars
- Artt. 2, 440, tweede lid, 828 e.v. en 840 Gerechtelijk Wetboek

L'avocat d'une personne convoquée devant la chambre exécutive de l'Institut professionnel des agents immobiliers, qui introduit une demande en récusation d'un membre de cette chambre, ne doit pas joindre de procuration spéciale écrite à l'acte de récusation.

RECUSATION - Institut professionnel des agents immobiliers - Demande en récusation - Pas de procuration spéciale écrite requise

- Art. 52, § 3, et 66, al. 2 A.R. du 20 juillet 2012
- Art. 2, 440, al. 2, 828 et s. et 840 Code judiciaire

D.21.0013.N

10 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.1](#)

AC nr. ...

De wet bepaalt niet dat de klager, die gebruik wenst te maken van zijn recht om gehoord te worden in de tuchtprocedure ten laste van een advocaat, enkel persoonlijk kan gehoord worden, en sluit niet uit dat de klager, die wordt bijgestaan door een advocaat, via die advocaat namens hem wordt gehoord (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Tuchtprocedure ten laste van een advocaat - Klager - Recht om gehoord te worden - Modaliteiten

- Art. 459, § 2, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- RECHTBANKEN - Belastingzaken - Tuchtprocedure ten laste van een advocaat - Klager - Recht om gehoord te worden - Modaliteiten*
- Art. 459, § 2, derde lid Gerechtelijk Wetboek

La loi ne prévoit pas que le plaignant, qui souhaite exercer son droit d'être entendu dans la procédure disciplinaire à charge d'un avocat, ne puisse être entendu qu'en personne et n'exclut pas, lorsque le plaignant est assisté d'un avocat, que ce dernier soit entendu en son nom (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Procédure disciplinaire à charge d'un avocat - Plaignant - Droit d'être entendu - Modalités

- Art. 459, § 2, al. 3 Code judiciaire
- TRIBUNAUX - Matière disciplinaire - Procédure disciplinaire à charge d'un avocat - Plaignant - Droit d'être entendu - Modalités*
- Art. 459, § 2, al. 3 Code judiciaire

Een advocaat mag zich bij de uitvoering van een rechterlijke beslissing in een zaak waarin hij weet dat de tegenpartij wordt bijgestaan door een advocaat, niet rechtstreeks tot die tegenpartij richten, tenzij de advocaat van de tegenpartij daartoe uitdrukkelijk zijn toestemming heeft gegeven en op voorwaarde dat hij daarvan op de hoogte wordt gehouden (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Uitvoering van een rechterlijke beslissing - Deontologie - Verbod tot rechtstreeks contact met de tegenpartij

- Art. 102 Codex Deontologie voor Advocaten

À l'occasion de l'exécution d'une décision judiciaire rendue dans une cause dont il sait que la partie adverse est assistée d'un avocat, un avocat ne peut s'adresser directement à cette partie adverse, sauf si l'avocat de la partie adverse y a consenti expressément et à condition qu'il en soit tenu informé (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Exécution d'une décision judiciaire - Déontologie - Interdiction de contact direct avec la partie adverse

- Art. 102 Codex Déontologique pour les Avocats

De Raad van beroep die oordeelt dat de eer en de waardigheid van het beroep en het maatschappelijk vertrouwen in het beroep van arts in hoge mate wordt geschonden wanneer de patiënt de door hem ondergane behandeling die niet conform de huidige stand van de wetenschap werd uitgevoerd, kan aanzien als onwetenschappelijk handelen, zelfs als kwakzalverij, verantwoordt zijn beslissing tot schorsing uit het recht de geneeskunde te beoefenen naar recht.

GENEESKUNDE - Uitoefening van de geneeskunde - Behandeling niet conform de huidige stand van de wetenschap - Raad van beroep - Beoordeling van de wetenschappelijke waarde - Aantasting van de eer en de waardigheid van het beroep - Schorsing uit het recht de geneeskunde te beoefenen - Wettigheid

- Art. 6, 2° KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

En considérant que l'honneur et la dignité de la profession, de même que la confiance que la société place dans la profession de médecin ont été entachés dans une mesure importante lorsque le patient peut estimer que le traitement qu'il a subi, dont la réalisation n'est pas conforme à l'état actuel des connaissances, est une pratique non scientifique, voire du charlatanisme, le conseil d'appel a légalement justifié sa décision de suspension du droit d'exercer l'art de guérir.

ART DE GUERIR - Exercice de l'art de guérir - Traitement non conforme à l'état actuel des connaissances - Conseil d'appel - Appréciation de la valeur scientifique - Atteinte à l'honneur et à la dignité de la profession - Suspension du droit d'exercer l'art de guérir - Légalité

- Art. 6, 2° A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

De tuchtrechtelijke vervolging van een arts wegens fouten die hij in de uitoefening van het beroep of naar aanleiding daarvan heeft begaan, houdt steeds het verwijt in de eer en de waardigheid van het beroep te hebben aangetast zodat de arts die opgeroepen wordt om voor de tuchtraad te verschijnen weet of moet weten dat hij zich hierop moet verdedigen.

ARTS - Fouten in de uitoefening van het beroep - Aantasting van de eer en de waardigheid van het beroep - Tuchtrechtelijke vervolging

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, 2° KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

GENEESKUNDE - Uitoefening van de geneeskunde - Fouten in de uitoefening van het beroep - Aantasting van de eer en de waardigheid van het beroep - Tuchtrechtelijke vervolging

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, 2° KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Fouten in de uitoefening van het beroep - Aantasting van de eer en de waardigheid van het beroep - Tuchtrechtelijke vervolging

Les poursuites disciplinaires engagées contre un médecin pour des fautes qu'il a commises dans l'exercice de la profession impliquent toujours le reproche d'avoir entaché l'honneur et la dignité de la profession, de sorte que le médecin convoqué à comparaître devant le conseil de discipline sait ou doit savoir qu'il doit s'en défendre.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Fautes commises dans l'exercice de la profession - Atteinte à l'honneur et à la dignité de la profession - Poursuites disciplinaires

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, 2° A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

ART DE GUERIR - Exercice de l'art de guérir - Fautes commises dans l'exercice de la profession - Atteinte à l'honneur et à la dignité de la profession - Poursuites disciplinaires

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, 2° A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Fautes commises dans l'exercice de la profession - Atteinte à l'honneur et à la dignité de la profession - Poursuites disciplinaires

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6, 2° KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, 2° A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

D.21.0020.N30 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220930.1N.9](#)

AC nr. ...

De beslissing waarbij de provinciale raad in toepassing van artikel 27 van het KB van 29 mei 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der apothekers oordeelt dat de zaak zonder gevolg mag worden gelaten, is een beslissing genomen in toepassing van artikel 6, 2° Apothekerswet, waartegen overeenkomstig artikel 13, eerste lid van die wet hoger beroep voor de raad van beroep openstaat dat krachtens artikel 21, eerste lid van die wet kan worden ingesteld door de voorzitter van de nationale raad samen met de bijzitter.

APOTHEKER - Tucht - Beslissing tot seponering - Hoger beroep

- Artt. 6, 2°, 13, eerste lid, en 21, eerste lid KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers
- Art. 27 KB 29 mei 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der apothekers

La décision par laquelle le conseil provincial considère, en application de l'article 27 de l'arrêté royal du 29 mai 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des pharmaciens, que l'affaire peut être classée sans suite est une décision prise en application de l'article 6, 2°, de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens qui, conformément à l'article 13, alinéa 1er, de cet arrêté royal n° 80, est susceptible d'appel devant le conseil d'appel, lequel appel peut, en vertu de l'article 21, alinéa 1er, du même arrêté royal n°80, être formé par le président du conseil national conjointement avec l'assesseur.

PHARMACIEN - Discipline - Décision de classement sans suite - Appel

- Art. 6, 2°, 13, al. 1er, et 21, al. 1er A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens
- Art. 27 A.R. du 29 mai 1970

D.21.0022.F

4 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220304.1F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van beroep uitspraak doet over het beroep tegen een beslissing van de uitvoerende kamer om een stagiair weg te laten van de kolom van de lijst van stagiairs waarop hij is ingeschreven, omdat hij voor de tweede maal niet is geslaagd voor de mondelinge proef van de praktische bekwaamheidstest, is ze niet bevoegd om zich uit te spreken over de formulering van de gestelde vragen of de kwaliteit van de antwoorden die van de kandidaat worden geëist of die hij heeft gegeven; het komt haar daarentegen toe de regelmatigheid van de weglatingsprocedure van die stagiair te controleren en in het bijzonder na te gaan of de weglatingsbeslissing wettig is en behoorlijk met redenen is omkleed (1) (2). (1) Zie Cass. 4 maart 2021, AR D.20.0009.F, AC 2021, nr. 160, met concl. van advocaat-generaal DE KOSTER op datum in Pas. (2) Artikelen 21, 23, § 2, en 27, § 4 van het stagereglement van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 23 juli 2013.

MAKELAAR - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars - Stagereglement - Slagen voor de stage - Voorwaarde - Slagen voor een praktische bekwaamheidstest - Mondelinge proef - Voor een tweede maal niet slagen - Gevolg - Beslissing van de uitvoerende kamer - Ambtshalve weglating van de kolom van de lijst van stagiairs - Beroep - Kamer van beroep - Bevoegdheid

- Artt. 48, 53 en 60 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

- Artt. 21, 23, § 2, en 27, § 4 Stagereglement van het Beroepsinstituut voor vastgoedmakelaars

Si, lorsqu'elle statue sur le recours introduit contre la décision de la chambre exécutive d'omettre d'office un stagiaire de la colonne de la liste des stagiaires sur laquelle il est inscrit en raison d'un second échec lors de l'épreuve orale du test d'aptitude pratique, la chambre d'appel n'a pas la compétence de se prononcer sur la formulation des questions posées ou la qualité des réponses exigées du ou données par le stagiaire, il lui appartient en revanche de contrôler la régularité de la procédure d'omission de ce stagiaire et notamment de vérifier si la décision d'omission est légale et régulièrement motivée (1) (2). (1) Voir Cass. 4 mars 2021, RG D.20.0009.F, Pas. 2021, n° 160, avec concl. de M. de Koster, avocat général. (2) Règlement de stage de l'Institut professionnel des agents immobiliers, art. 21, 23, § 2, et 27, § 4, approuvé par A.R. du 23 juillet 2013.

COURTIER - Institut professionnel des agents immobiliers - Règlement de stage - Réussite du stage - Condition - Réussite d'un test d'aptitude pratique - Epreuve orale - Second échec - Conséquence - Décision de la chambre exécutive - Omission d'office de la colonne de la liste des stagiaires - Recours - Chambre d'appel - Pouvoir

- Art. 48, 53 et 60 A.R. du 20 juillet 2012

- Art. 21, 23, § 2, et 27, § 4 Règlement de stage de l'Institut professionnel des agents immobiliers

Het koninklijk besluit van 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars vertrouwt, voor de procedures die gevolgd worden voor de uitvoerende kamers, de kamers van beroep en de verenigde kamers, aan de secretarissen taken toe die, in de procedures die gevolgd worden voor de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde, door de griffiers worden vervuld; bijgevolg komt het aan die secretarissen toe om, wanneer een lid van een uitvoerende kamer, van een kamer van beroep of van de verenigde kamers in de onmogelijkheid verkeert de uitspraak te ondertekenen, hiervan melding te maken onderaan de akte, overeenkomstig artikel 785 Gerechtelijk Wetboek.

MAKELAAR - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars -
Uitvoerende kamers, kamers van beroep, verenigde kamers -
Secretarissen van die kamers - Taak

- Art. 65 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

L'arrêté royal du 20 juillet 2012 déterminant les règles d'organisation et de fonctionnement de l'Institut professionnel des agents immobiliers, s'agissant des procédures suivies devant les chambres exécutives, les chambres d'appel et les chambres réunies, confie aux secrétaires des missions qui, dans les procédures suivies devant les cours et tribunaux de l'ordre judiciaire, incombent aux greffiers ; c'est dès lors à ces secrétaires que, lorsqu'un membre d'une chambre exécutive, d'une chambre d'appel ou des chambres réunies se trouve dans l'impossibilité de signer la sentence, il incombe d'en faire mention au bas de l'acte, conformément à l'article 785 du Code judiciaire.

COURTIER - Institut professionnel des agents immobiliers -
Chambres exécutives, chambres d'appel, chambres réunies -
Secrétaires des dites chambres - Mission

- Art. 65 A.R. du 20 juillet 2012

D.21.0024.N

16 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221216.1N.3](#)

AC nr. ...

De rechter kan bij de motivering van de tuchtstraf elk feitelijk gegeven in aanmerking nemen waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren en dat de ernst van de tuchtrechtelijke inbreuk aantoonde of hem duidelijkheid verschaft over de persoonlijkheid van de tuchtbeklaagde; de rechter kan daarbij rekening houden met tuchtrechtelijke voorgaanden en uitspraken betreffende een derde waarbij de tuchtbeklaagde weliswaar geen partij maar wel betrokken was, mits hij daarbij geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van die eerdere feiten in hoofde van de tuchtbeklaagde.

MAKELAAR - Tucht - Sanctie - Gegevens die in aanmerking kunnen genomen worden

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Afin de motiver le choix de la peine disciplinaire qu'il entend infliger et le degré de celle-ci, le juge peut prendre en considération tout élément factuel soumis à la contradiction des parties et qui démontre la gravité de l'infraction disciplinaire ou l'éclaire sur la personnalité du prévenu; à cet égard, le juge peut tenir compte des antécédents disciplinaires et des décisions relatives à un tiers auxquelles, bien que n'étant pas partie, le prévenu a été mêlé, à condition de ne pas se prononcer sur le caractère punissable des faits antérieurs reprochés au prévenu.

COURTIER - Discipline - Sanction - Eléments qui peuvent être pris en considération

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

D.21.0026.F

25 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220325.1F.8](#)

AC nr. ...

De feitenrechter moet beoordelen of de aangevoerde omstandigheden dermate buitengewoon zijn dat ze een inschrijving op het tableau van de Orde na een beslissing tot schrapping verantwoorden.

ADVOCAAT - Tuchtrect - Latere aanvraag tot nieuwe inschrijving - Buitengewone omstandigheden - Beroep - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 472 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Belastingzaken - Advocaat - Beslissing tot schrapping - Latere aanvraag tot nieuwe inschrijving - Buitengewone omstandigheden - Beroep - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 472 Gerechtelijk Wetboek

Il revient au juge du fond d'apprécier si les circonstances invoquées sont exceptionnelles au point de justifier l'inscription au tableau de l'Ordre après une décision de radiation.

AVOCAT - Droit disciplinaire - Demande de nouvelle inscription postérieure - Circonstances exceptionnelles - Recours - Pouvoirs du juge

- Art. 472 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière disciplinaire - Avocat - Décision de radiation - Demande de nouvelle inscription postérieure - Circonstances exceptionnelles - Recours - Pouvoirs du juge

- Art. 472 Code judiciaire

D.22.0007.F

28 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221128.3F.3](#)

AC nr. ...

De in de artikelen 2, 1°, en 5, eerste lid, van de wet van 17 maart 2019 bedoelde activiteiten worden in de zin van die artikelen enkel voor rekening van derden uitgeoefend wanneer ze door een persoon worden uitgeoefend als zelfstandige, niet voor rekening van een beroepsbeoefenaar, maar voor rekening van een derde-cliënt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 772.

ACCOUNTANT - Gecertificeerd accountant - Zelfstandige in hoofdberoep of bijberoep - Aard van de prestaties - Beroepsactiviteiten voor rekening van derden

- Artt. 2, 1°, 3 en 5, eerste lid Wet 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur

BOEKHOUDRECHT - Gecertificeerd accountant - Zelfstandige in hoofdberoep of bijberoep - Aard van de prestaties - Beroepsactiviteiten voor rekening van derden

- Artt. 2, 1°, 3 en 5, eerste lid Wet 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur

Au sens des articles 2, 1°, et 5, alinéa 1er, de la loi du 17 mars 2019 les activités visées ne sont exercées pour compte de tiers que lorsqu'elles sont accomplies par une personne à titre indépendant, non pour le compte d'un professionnel, mais pour le compte d'un tiers client (1). (1) Voir. les concl. du MP.

EXPERTCOMPTABLE; VOIR AUSSI: 706 COMPTABILITE - Expert-comptable certifié - Indépendant à titre principal ou accessoire - Nature des prestations - Activités professionnelles exercées pour compte de tiers

- Art. 2, 1°, 3 et 5, al. 1er L. du 17 mars 2019 relative aux professions d'expert-comptable et de conseiller fiscal

COMPTABILITE - Expert-comptable certifié - Indépendant à titre principal ou accessoire - Nature des prestations - Activités professionnelles exercées pour compte de tiers

- Art. 2, 1°, 3 et 5, al. 1er L. du 17 mars 2019 relative aux professions d'expert-comptable et de conseiller fiscal

In tuchtzaken is de memorie van antwoord laattijdig en derhalve niet ontvankelijk wanneer deze meer dan twee maanden na de betekening van het cassatieberoep is neergelegd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 772.

CASSATIEBEROEP - Tuchtzaken - Vormen - Memorie van antwoord

- Art. 1121/5, 1° Gerechtelijk Wetboek

En matière disciplinaire, est tardif, et partant, irrecevable, le mémoire en réponse déposé plus de deux mois après la signification du pourvoi (1). (1) Voir. les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière disciplinaire - Formes - Mémoire en réponse

- Art. 1121/5, 1° Code judiciaire

De beoordeling van de begrenzing tot 80 pct., waarboven de pensioenkost niet als beroepskost kan worden afgetrokken van de resultaten van het belastbare tijdperk waarin de pensioentoezegging zal moeten worden uitgevoerd, houdt in dat de normale brutojaarbezoldiging in aanmerking wordt genomen die aan de werknemer wordt toegekend of betaald, anders dan uitzonderlijk of toevallig, gedurende het laatste jaar vóór zijn oppensioenstelling waarin hij een normale beroepswerkzaamheid heeft gehad (1). (1) Art. 60 WIB92, vóór de wijziging ervan door de programmawet van 22 juni 2012.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Pensioentoezegging - Voorzieningen voor risico's en kosten - Belastingvrijstelling - Voorwaarde - Grens - Beoordeling

- Artt. 48, eerste lid, 59, § 1, 2°, en 60 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 24, 1°, en 34, 1° en 2° Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

L'appréciation de la limite de 80 p.c. au-delà de laquelle la charge de pension ne pourra être déduite, à titre de frais professionnels, des résultats de la période imposable durant laquelle l'engagement de pension devra être exécuté, implique d'avoir égard à la rémunération brute annuelle normale attribuée ou payée au travailleur, autrement qu'à titre exceptionnel ou occasionnel, pendant la dernière année antérieure à sa mise à la retraite, année pendant laquelle il a eu une activité professionnelle normale (1). (1) C.I.R. 1992, art. 60, avant sa modification par la loi-programme du 22 juin 2012.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Engagement de pension - Provision pour risques et charges - Exonération d'impôt - Condition - Limite - Appréciation

- Art. 48, al. 1er, 59, § 1er, 2°, et 60 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 24, 1°, et 34, 1° et 2° Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

Het middel dat schending van een wettelijke bepaling aanvoert, terwijl het geen kritiek uitoefent op de beslissing die oordeelt dat die bepaling geen verband houdt met het geschilpunt maar deze bijtreedt, kan niet tot cassatie leiden en is bijgevolg, wegens gebrek aan belang, niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Belang - Beslissing die oordeelt dat een wettelijke bepaling geen verband houdt met het geschilpunt - Middel dat schending van die bepaling aanvoert - Middel dat die beslissing bijtreedt

Le moyen qui, pris de la violation d'une disposition légale, ne critique pas la décision de dire cette disposition étrangère à la question litigieuse, mais y adhère, ne saurait entraîner la cassation, est dénué d'intérêt, partant, irrecevable.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Intérêt - Décision de dire une disposition légale étrangère à la question litigieuse - Moyen pris de la violation de cette disposition - Adhésion du moyen à la décision

De bezoldigingen van de bedrijfsleiders, die voor de toepassing van de bepalingen inzake beroepskosten worden gelijkgesteld met de werknemers en voor de berekening van de begrenzing tot 80 pct. in aanmerking moeten worden genomen, zijn bezoldigingen die regelmatig en ten minste om de maand worden betaald of toegekend vóór het einde van het belastbare tijdperk waarin de ertoe aanleiding gevende bezoldigde werkzaamheden zijn verricht en mits ze door de vennootschap op de resultaten van dat tijdperk worden aangerekend.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Pensioentoezegging - Voorzieningen voor risico's en kosten - Belastingvrijstelling - Voorwaarde - Grens - Beoordeling - Bedrijfsleiders - In aanmerking genomen bezoldigingen

- Artt. 48, eerste lid, 59, § 1, 2°, 60 en 195 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Artt. 24, 1°, en 34, 1° en 2° Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

Les rémunérations des dirigeants d'entreprise, lesquels sont assimilés à des travailleurs pour l'application des dispositions en matière de frais professionnels, auxquelles il convient d'avoir égard pour le calcul de la limite de 80 p.c. sont celles qui leur sont allouées ou attribuées régulièrement et au moins une fois par mois avant la fin de la période imposable au cours de laquelle l'activité rémunérée a été exercée et à condition que ces rémunérations soient imputées par la société sur les résultats de cette période.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Engagement de pension - Provision pour risques et charges - Exonération d'impôt - Condition - Limite - Appréciation - Dirigeants d'entreprise - Rémunérations prises en compte

- Art. 48, al. 1er, 59, § 1er, 2°, 60 et 195 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 24, 1°, et 34, 1° et 2° Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

Een voorziening die werd aangelegd om het hoofd te bieden aan de kost die voortvloeit uit een pensioentoezegging kan slechts van de belasting worden vrijgesteld in zoverre ze rekening houdt met de begrenzing tot 80 pct., waarboven de pensioenkost niet als beroepskosten kan worden afgetrokken van de resultaten van het belastbare tijdperk waarin de pensioentoezegging zal moeten worden uitgevoerd (1). (1) Art. 60 WIB92, vóór de wijziging ervan door de programmawet van 22 juni 2012.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Pensioentoezegging - Voorzieningen voor risico's en kosten - Belastingvrijstelling

- Artt. 48, eerste lid, 59, § 1, 2°, en 60 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Artt. 24, 1°, en 34, 1° en 2° Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

Une provision constituée pour faire face à la charge résultant d'un engagement de pension ne peut être exonérée d'impôt que dans la mesure où elle tient compte de la limite de 80 p.c. au-delà de laquelle la charge de pension ne pourra être déduite, à titre de frais professionnels, des résultats de la période imposable durant laquelle l'engagement de pension devra être exécuté (1). (1) C.I.R. 1992, art. 60, avant sa modification par la loi-programme du 22 juin 2012.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Engagement de pension - Provision pour risques et charges - Exonération d'impôt

- Art. 48, al. 1er, 59, § 1er, 2°, et 60 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 24, 1°, et 34, 1° et 2° Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

Behoudens wanneer de wetgever ter zake in bijzondere sancties voorziet, kan het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in fiscale zaken slechts worden geweerd indien de bewijsmiddelen verkregen zijn op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid mag worden verwacht dat dit gebruik onder alle omstandigheden als ontoelaatbaar moet worden geacht, of indien dit gebruik het recht van de belastingplichtige op een eerlijk proces in het gedrang brengt.

*BEWIJS - Belastingzaken - Algemeen - Huisvisitatie -
Onrechtmatig verkregen bewijs -
Toelaatbaarheidsvoorwaarden - Antigoontoets*

Sauf lorsque le législateur prévoit des sanctions particulières, l'utilisation d'une preuve obtenue illégalement en matière fiscale ne peut être écartée que si les moyens de preuve sont obtenus d'une manière tellement contraire à ce qui est attendu d'une autorité agissant selon le principe de bonne administration que cette utilisation ne peut en aucune circonstance être admise, ou si celle-ci porte atteinte au droit du contribuable à un procès équitable.

*PREUVE - Matière fiscale - Généralités - Visite domiciliaire - Preuve
obtenue illégalement - Conditions d'admissibilité - Contrôle Antigone*

Noch artikel 63 Btw-wetboek, noch artikel 319 WIB92, noch enige andere bepaling, voorziet in een sanctie wanneer de belastinginspectie zonder wettig gemotiveerde machtiging van de politierechter de woning of bewoonde lokalen betreedt en aldaar bewijsstukken verzamelt zodat het gebruik van het met schending van het voorschrift van voornoemde wetsbepalingen verkregen bewijs derhalve niet per definitie uitgesloten is, maar dient te worden getoetst aan de beginselen van behoorlijk bestuur en het recht op een eerlijk proces.

*BEWIJS - Belastingzaken - Algemeen - Huisvisitatie -
Machtiging van de politierechter - Onwettige motivering*
- Art. 63 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 319 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Ni l'article 63 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, ni toute autre disposition ne prévoient de sanction si l'inspection des impôts pénètre dans une habitation ou des locaux habités et y recueille des preuves sans l'autorisation légalement motivée du juge de police, de sorte que l'utilisation de la preuve obtenue en violation du prescrit des dispositions légales susmentionnées n'est pas exclue en soi, mais doit être appréciée en fonction des principes de bonne administration et du droit à un procès équitable.

*PREUVE - Matière fiscale - Généralités - Visite domiciliaire -
Autorisation du juge de police - Motivation illégale*
- Art. 63 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 319 Côté des impôts sur les revenus 1992

De woonstaat kan bij overeenkomst worden ontheven van zijn verplichting om de persoonlijke en gezinssituatie van de op zijn grondgebied verblijvende belastingplichtigen die hun economische activiteit gedeeltelijk in een andere lidstaat verrichten, geheel voor zijn rekening te nemen, vooropgesteld dat de methoden ter voorkoming van dubbele belastingheffing de belastingplichtigen van de betrokken lidstaten ervan verzekeren dat, uiteindelijk, hun gehele persoonlijke en gezinssituatie naar behoren in aanmerking wordt genomen, ongeacht de wijze waarop de betrokken lidstaten die verplichting onderling hebben verdeeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 219.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Berekening van de aanslag - Algemeen - Europees Unierecht - Vrij verkeer van werknemers - Vaststelling van de nationale belastingen - Woonstaat - Verplichting om de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie in aanmerking te nemen - Regeling - Dubbelbelastingverdrag - Verdeling van de verplichting tussen de lidstaten - Waarborg voor de belastingplichtige - Voorwaarde

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Europees Unierecht - Vrij verkeer van werknemers - Vaststelling van de nationale belastingen - Woonstaat - Verplichting om de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie in aanmerking te nemen - Regeling - Dubbelbelastingverdrag - Verdeling van de verplichting tussen de lidstaten - Waarborg voor de belastingplichtige - Voorwaarde

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Inkomstenbelastingen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Europees Unierecht - Vrij verkeer van werknemers - Vaststelling van de nationale belastingen - Woonstaat - Verplichting om de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie in aanmerking te nemen - Regeling - Dubbelbelastingverdrag - Verdeling van de verplichting tussen de lidstaten - Waarborg voor de belastingplichtige - Voorwaarde

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

L'État membre de résidence peut se voir conventionnellement délié de son obligation d'assumer l'intégralité de la prise en considération de la situation personnelle et familiale des contribuables résidant sur son territoire et exerçant partiellement leur activité économique dans un autre État membre, pourvu que les mécanismes utilisés en vue d'éliminer la double imposition garantissent aux contribuables des États membres concernés que, au total, l'ensemble de leur situation personnelle et familiale sera dûment prise en compte, quel que soit le mode de répartition de ladite obligation entre ces États (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Calcul de l'impôt - Généralités - Droit de l'Union européenne - Libre circulation des travailleurs - Détermination des impôts nationaux - Etat membre de résidence - Obligation de prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale - Modulation - Convention préventive de la double imposition - Répartition de l'obligation entre Etats - Garantie pour le contribuable - Condition

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Droit de l'Union européenne - Libre circulation des travailleurs - Détermination des impôts nationaux - Etat membre de résidence - Obligation de prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale - Modulation - Convention préventive de la double imposition - Répartition de l'obligation entre Etats - Garantie pour le contribuable - Condition

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Impôts sur les revenus - Convention préventive de double imposition belgo-luxembourgeoise - Droit de l'Union européenne - Libre circulation des travailleurs - Détermination des impôts nationaux - Etat membre de résidence - Obligation de prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale - Modulation - Convention préventive de la double imposition - Répartition de l'obligation entre Etats - Garantie pour le contribuable - Condition

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

De vaststelling van het belastingtarief in de Belgische personenbelasting houdt niet in dat in het progressief belastingtarief per inkomensschijf van artikel 130 WIB92 het marginaal tarief met betrekking tot de laatste schijf van het wereldwijd inkomen van de Belgische fiscale verblijfhouder wordt afgezonderd, maar veronderstelt de berekening van de aanslag volgens de artikelen 130 tot 154bis WIB92 om aldus tot het toepasselijke gemiddelde tarief te komen en vervolgens, overeenkomstig artikel 155 van dat wetboek, de aldus berekende belasting te kunnen verminderen naar verhouding van het aandeel van de vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong in het geheel van de inkomsten van die verblijfhouder.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Berekening van de aanslag - Algemeen - Belgisch belastingtarief - Belgische fiscale verblijfhouder - Vaststelling van de gemiddelde aanslagvoet - Belastingvermindering - Vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong - Vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong - Berekeningswijze

- Artt. 130, 131 en 155 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 23, § 2, 1° Verdrag van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch belastingtarief - Belgische fiscale verblijfhouder - Vaststelling van de gemiddelde aanslagvoet - Belastingvermindering - Vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong - Vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong - Berekeningswijze

- Artt. 130, 131 en 155 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 23, § 2, 1° Verdrag van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

La détermination du taux de l'impôt belge des personnes physiques ne consiste pas à isoler, dans le barème progressif par tranches de l'article 130 du Code des impôts sur les revenus 1992, le taux marginal afférent à la dernière tranche du revenu mondial du résident fiscal belge mais suppose le calcul de l'impôt à sa charge suivant les articles 130 à 154bis de ce code de manière à dégager le taux moyen applicable et à pouvoir ensuite, conformément à l'article 155 du même code, réduire l'impôt ainsi calculé en proportion de ce que représentent les revenus exemptés de source luxembourgeoise dans le total des revenus de ce résident.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Calcul de l'impôt - Généralités - Taux de l'impôt belge - Résident fiscal belge - Détermination du taux moyen - Réduction d'impôt - Revenus exemptés de source luxembourgeoise - Revenus exemptés de source luxembourgeoise - Mode de calcul

- Art. 130, 131 et 155 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 23, § 2, 1° Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Taux de l'impôt belge - Résident fiscal belge - Détermination du taux moyen - Réduction d'impôt - Revenus exemptés de source luxembourgeoise - Revenus exemptés de source luxembourgeoise - Mode de calcul

- Art. 130, 131 et 155 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 23, § 2, 1° Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

Volgens de Belgisch-Luxemburgse dubbelbelastingovereenkomst, die door de nationale rechter moet worden uitgelegd, verbindt het Groothertogdom Luxemburg zich ertoe om, wanneer een natuurlijke persoon die fiscaal in België verblijfplaats houdt, zijn beroepsinkomsten geheel in het Groothertogdom Luxemburg verdient en ervoor kiest om te worden gelijkgesteld met een Luxemburgse fiscale verblijfhouder, voor de berekening van de op voormelde inkomsten verschuldigde Luxemburgse belasting de persoonlijke en de gezinssituatie geheel in aanmerking te nemen en is België tegelijkertijd van die verplichting ontheven, behoudens tot beloop van de inkomsten van Belgische oorsprong die deze persoon nog zou ontvangen, die in dat geval met toepassing van het door artikel 23, § 2, 1° van diezelfde overeenkomst toegelaten progressievoorbehoud, aanleiding moeten geven tot de Belgische verminderingen van belastbare grondslag in verhouding tot het aandeel dat de Belgische inkomsten vertegenwoordigen in het samen met de Luxemburgse inkomsten gevormde geheel van inkomsten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 219.

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Inkomstenbelastingen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Europees Unierecht - Uitlegging door de nationale rechter - Inkomstenbelastingen - Natuurlijke persoon - Fiscale verblijfhouder in België - Gelijkstelling met een Luxemburgse fiscale verblijfhouder - Vaststelling van de nationale belastingen - Vaststelling van de Luxemburgse belasting - In aanmerking nemen van de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie door het Groothertogdom Luxemburg - Gevolg voor de vaststelling van de belasting in België

- Artt. 6, 7, 13, 14, 15, § 1, 16, 17, 18, 19, 23, § 2, 1°, 24, § 4, a Verdrag van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Berekening van de aanslag - Algemeen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Europees Unierecht - Uitlegging door de nationale rechter - Inkomstenbelastingen - Natuurlijke persoon - Fiscale verblijfhouder in België - Gelijkstelling met een Luxemburgse fiscale verblijfhouder - Vaststelling van de nationale belastingen - Vaststelling van de Luxemburgse belasting - In aanmerking nemen van de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie door het Groothertogdom Luxemburg - Gevolg voor de vaststelling van

Selon la convention préventive belgo-luxembourgeoise, dont l'interprétation appartient au juge national, si la personne physique résidant fiscalement en Belgique tire tous ses revenus professionnels du Grand-Duché de Luxembourg et fait choix d'être assimilée à un résident fiscal luxembourgeois, le Grand-Duché de Luxembourg s'engage à tenir compte, pour la détermination de l'impôt luxembourgeois frappant lesdits revenus, de l'ensemble de sa situation personnelle et familiale et la Belgique est déliée corrélativement de cette obligation, sauf dans la mesure des revenus d'origine belge que cette personne continuerait à percevoir, lesquels doivent alors donner lieu, par l'effet de la réserve de progressivité autorisée par l'article 23, § 2, 1°, de la même convention, aux abattements fiscaux belges en proportion de ce que les revenus belges représentent dans le total formé avec les revenus luxembourgeois (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Impôts sur les revenus - Convention préventive de double imposition belgo-luxembourgeoise - Droit de l'Union européenne - Interprétation par le juge national - Impôts sur les revenus - Personne physique - Résident fiscal en Belgique - Assimilation à un résident fiscal luxembourgeois - Détermination des impôts nationaux - Détermination de l'impôt luxembourgeois - Prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale par le Grand-Duché de Luxembourg - Conséquence sur la détermination de l'impôt en Belgique

- Art. 6, 7, 13, 14, 15, § 1er, 16, 17, 18, 19, 23, § 2, 1°, 24, § 4, a Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Calcul de l'impôt - Généralités - Convention préventive de double imposition belgo-luxembourgeoise - Droit de l'Union européenne - Interprétation par le juge national - Impôts sur les revenus - Personne physique - Résident fiscal en Belgique - Assimilation à un résident fiscal luxembourgeois - Détermination des impôts nationaux - Détermination de l'impôt luxembourgeois - Prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale par le Grand-Duché de Luxembourg - Conséquence sur la détermination de l'impôt en Belgique

de belasting in België

- Artt. 6, 7, 13, 14, 15, § 1, 16, 17, 18, 19, 23, § 2, 1°, 24, § 4, a
Verdrag van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg
tot het vermijden van dubbele belasting

*INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen -
Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Europees
Unierecht - Uitlegging door de nationale rechter -
Inkomstenbelastingen - Natuurlijke persoon - Fiscale
verblijfhouder in België - Gelijktelling met een Luxemburgse
fiscale verblijfhouder - Vaststelling van de nationale
belastingen - Vaststelling van de Luxemburgse belasting - In
aanmerking nemen van de belastingvoordelen die verband
houden met de persoonlijke en gezinssituatie door het
Groothertogdom Luxemburg - Gevolg voor de vaststelling van
de belasting in België*

- Artt. 6, 7, 13, 14, 15, § 1, 16, 17, 18, 19, 23, § 2, 1°, 24, § 4, a
Verdrag van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg
tot het vermijden van dubbele belasting

- Art. 6, 7, 13, 14, 15, § 1er, 16, 17, 18, 19, 23, § 2, 1°, 24, § 4, a
Convention de la double imposition du 17 septembre 1970,
entre la Belgique et le Luxembourg

*IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales -
Convention préventive de double imposition belgo-
luxembourgeoise - Droit de l'Union européenne - Interprétation par
le juge national - Impôts sur les revenus - Personne physique -
Résident fiscal en Belgique - Assimilation à un résident fiscal
luxembourgeois - Détermination des impôts nationaux -
Détermination de l'impôt luxembourgeois - Prise en compte des
avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale par le
Grand-Duché de Luxembourg - Conséquence sur la détermination
de l'impôt en Belgique*

- Art. 6, 7, 13, 14, 15, § 1er, 16, 17, 18, 19, 23, § 2, 1°, 24, § 4, a
Convention de la double imposition du 17 septembre 1970,
entre la Belgique et le Luxembourg

Zelfs al verzet artikel 45 VWEU zich tegen elke nationale maatregel die de uitoefening door de Unieburgers van hun recht op vrij verkeer van werknemers zou belemmeren of minder aantrekkelijk zou maken en het daarom, in beginsel, aan de woonstaat toekomt om aan de belastingplichtige die geheel of gedeeltelijk in een andere lidstaat werkt, alle belastingvoordelen toe te kennen die verband houden met zijn persoonlijke en gezinssituatie, hebben de lidstaten evenwel het recht, volgens de vaste rechtspraak van Hof van Justitie van de Europese Unie, de koppeling tussen het in aanmerking nemen door de woonstaat van, enerzijds, de gehele inkomsten van zijn verblijfhouders en, anderzijds, hun globale persoonlijke en gezinssituatie te wijzigen door middel van bilaterale of multilaterale overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belastingheffing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 219.

*EUROPESE UNIE - Algemeen - Vrij verkeer van werknemers -
Inkomstenbelastingen - Vaststelling van de nationale
belastingen - In aanmerking nemen van de belastingvoordelen
die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie -
Woonstaat - Beginsel - Regeling - Dubbelbelastingverdrag*

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking
van de Europese Unie

*INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen -
Unierecht - Vrij verkeer van werknemers - Vaststelling van de
nationale belastingen - In aanmerking nemen van de*

Si l'article 45 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne s'oppose à toute mesure nationale susceptible de gêner ou de rendre moins attrayant l'exercice, par les ressortissants de l'Union, du droit à la libre circulation des travailleurs et si, à ce titre, pour la détermination des impôts nationaux respectifs, c'est en principe à l'État membre de résidence qu'il incombe d'accorder au contribuable travaillant en tout ou en partie dans un autre État membre la totalité des avantages fiscaux liés à sa situation personnelle et familiale, il est toutefois, suivant une jurisprudence constante de la Cour de justice de l'Union européenne, loisible aux États membres de modifier la corrélation entre la prise en compte par l'État membre de résidence, d'une part, de l'ensemble des revenus de ses résidents et, d'autre part, de leur situation personnelle et familiale globale au moyen de conventions, bilatérales ou multilatérales, de prévention de la double imposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

*UNION EUROPEENNE - Généralités - Libre circulation des
travailleurs - Impôts sur les revenus - Détermination des impôts
nationaux - Prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation
personnelle et familiale - Etat membre de résidence - Principe -
Modulation - Convention préventive de la double imposition*

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de
l'Union européenne (TFUE)

*IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Droit de
l'Union - Libre circulation des travailleurs - Détermination des
impôts nationaux - Prise en compte des avantages fiscaux liés à la
situation personnelle et familiale - Etat membre de résidence -*

belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie - Woonstaat - Beginsel - Regeling - Dubbelbelastingverdrag

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Berekening van de aanslag - Algemeen - Unierecht - Vrij verkeer van werknemers - Vaststelling van de nationale belastingen - In aanmerking nemen van de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie - Woonstaat - Beginsel - Regeling - Dubbelbelastingverdrag

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Europese Unie - Vrij verkeer van werknemers - Inkomstenbelastingen - Vaststelling van de nationale belastingen - In aanmerking nemen van de belastingvoordelen die verband houden met de persoonlijke en gezinssituatie - Woonstaat - Beginsel - Regeling - Dubbelbelastingverdrag

- Art. 45 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

Principe - Modulation - Convention préventive de la double imposition

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Calcul de l'impôt - Généralités - Droit de l'Union - Libre circulation des travailleurs - Détermination des impôts nationaux - Prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale - Etat membre de résidence - Principe - Modulation - Convention préventive de la double imposition

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Union européenne - Libre circulation des travailleurs - Impôts sur les revenus - Détermination des impôts nationaux - Prise en compte des avantages fiscaux liés à la situation personnelle et familiale - Etat membre de résidence - Principe - Modulation - Convention préventive de la double imposition

- Art. 45 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

Zelfs al is het middel gegrond op wettelijke bepalingen die van openbare orde of van dwingend recht zijn, kan het enkel voor het eerst voor het Hof worden aangevoerd indien de feitelijke gegevens die voor de beoordeling ervan noodzakelijk zijn, door de feitenrechter zijn vastgesteld of uit de stukken blijken waarop het Hof vermag acht te slaan.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Nieuw middel - Belgisch belastingtarief - Belgische fiscale verblijfhouder - Vaststelling van de gemiddelde aanslagvoet - Belastingvermindering - Vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong - Vrijgestelde inkomsten van Luxemburgse oorsprong - Berekeningswijze

Un moyen, fût-il fondé sur des dispositions légales d'ordre public ou impératives, ne peut être soulevé pour la première fois devant la Cour que lorsque les éléments de fait nécessaires à son appréciation sont constatés par le juge du fond ou ressortent des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Moyen nouveau - Taux de l'impôt belge - Résident fiscal belge - Détermination du taux moyen - Réduction d'impôt - Revenus exemptés de source luxembourgeoise - Revenus exemptés de source luxembourgeoise - Mode de calcul

F.18.0011.F

17 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220117.3F.6](#)

AC nr. ...

De inkomsten uit het roerend vermogen van de belastingplichtige kunnen enkel als beroepsinkomsten worden belast indien dat vermogen wordt gebruikt voor het uitoefenen van zijn beroepswerkzaamheid (1). (1) Cass. 20 september 2018, AR F.17.0118.F, AC 2018, nr. 486; Cass. 10 november 2017, AR F.14.0076.F-F.14.0079.F, AC 2017, nr. 632.

AUTEURSRECHT - Inkomstenbelastingen - Personenbelasting - Inkomsten uit roerende goederen en kapitalen - Beroepsinkomsten - Categorieën belastbare inkomsten - Criteria

- Artt. 6, 2° en 3°, 17, § 1, 23, § 1, 3°, 27 en 37, eerste lid
4/05/2026

Les revenus des avoirs mobiliers du contribuable ne sont susceptibles d'être taxés comme des revenus professionnels que si ces avoirs sont affectés à l'exercice de son activité professionnelle (1). (1) Cass. 20 septembre 2018, RG F.17.0118.F, Pas. 2018, n° 486 ; Cass. 10 novembre 2017, RG F.14.0076.F-F.14.0079.F, Pas. 2017, n° 632.

DROITS D'AUTEUR - Impôt sur les revenus - Impôts des personnes physiques - Revenus des capitaux et biens mobiliers - Revenus professionnels - Catégories de revenus imposables - Critères

- Art. 6, 2° et 3°, 17, § 1er, 23, § 1er, 3°, 27 et 37, al. 1er Code

Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting -
Bedrijfsinkomsten - Baten uit vrije beroepen en winstgevende
bezigheden - Inkomsten uit roerende goederen en kapitalen -
Auteursrecht - Belastingheffing

- Artt. 6, 2° en 3°, 17, § 1, 23, § 1, 3°, 27 en 37, eerste lid
Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques -
Revenus professionnels - Profits des professions libérales et profits
d'occupations lucratives - Revenus des capitaux et biens mobiliers -
Droits d'auteur - Taxation

- Art. 6, 2° et 3°, 17, § 1er, 23, § 1er, 3°, 27 et 37, al. 1er Code
des impôts sur les revenus 1992

F.18.0050.F22 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220922.1F.1](#)

AC nr. ...

De belasting ten laste van de mobiele
telefoonoperatoren wordt gevestigd op de
uitoefening van hun economische activiteit van
mobiele telefonie op basis van aanwijzingen die
losstaan van de gemaakte winst en men heeft als
aanwijzingen genomen, de zendpylonen en -
masten die op het grondgebied van de provincie
zijn geplaatst en voor deze activiteit zijn bestemd.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN -
Provinciebelastingen - Provincie Waals-Brabant -
Belastingreglement van 18 december 2008 -
Toepassingsgebied - Inning van de belasting op de zendpylonen
en -masten voor de mobiele telefonienetwerken

- Artt. 1 en 2 Belastingvordering van 18 december 2008

La taxe à la charge des opérateurs de
mobilophonie frappe l'exercice de leur activité
économique de mobilophonie sur la base d'indices,
indépendamment du bénéfice réalisé, et les
pylônes et mâts de diffusion qui, installés sur le
territoire provincial, sont affectés à cette activité
ont été pris pour indices.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes
provinciales - Province du Brabant Wallon - Règlement-taxé du 18
décembre 2008 - Champ d'application - Perception de la taxe sur les
pylônes ou mâts de diffusion pour les réseaux de mobilophonie

- Art. 1er et 2 Règlement-taxé du 18 décembre 2008 relatif à la
perception de la taxe provinciale sur les pylônes ou mâts de
diffusion pour les réseaux de mobilophonie

F.19.0006.N

30 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220530.3N.7](#)

AC nr. ...

Het vereiste dat enkel de fiscale toestand van de
belastingplichtige binnen de onderzoekstermijn het
voorwerp van onderzoek kan zijn, sluit niet uit dat
documenten die dateren van een belastbaar
tijdperk dat zich buiten die onderzoekstermijn
bevindt, zonder voorafgaande kennisgeving van
aanwijzingen van belastingontduiking
overeenkomstig artikel 333, derde lid, WIB92,
kunnen worden aangewend om inkomsten vast te
stellen betreffende een belastbaar tijdperk dat zich
binnen die onderzoekstermijn bevindt (1). (1) Zie
concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure -
Belastingaangifte - Onderzoek en controle - Opvragen van
documenten daterend van buiten de onderzoekstermijn -
Vereiste

- Art. 333, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La condition que seule la situation fiscale du
contribuable comprise dans le délai d'investigation
puisse faire l'objet d'une enquête n'exclut pas que
des documents datant d'une période imposable
située en dehors de ce délai d'investigation
puissent, sans notification préalable d'indices de
fraude conformément à l'article 333, alinéa 3, du
Code des impôts sur les revenus 1992, servir à
déterminer des revenus relatifs à une période
imposable comprise dans ce délai d'investigation
(1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date
dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Déclaration -
Investigations et contrôle - Demande de documents dont la date se
situe en dehors du délai d'investigation - Condition

- Art. 333, al. 3 Code des impôts sur les revenus 1992

Hieruit volgt dat de grondslag van de jaarlijkse taks ten laste van de collectieve beleggingsinstellingen, net zomin als van de taks ten laste van de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen, hun vermogenstoestand is, maar, jaar na jaar, de inleg van het publieke spaargeld dat ze in België hebben kunnen ophalen als gevolg van hun inschrijving bij de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen, en dat ze vervolgens in het exclusieve belang van de deelnemers beheren (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Algemeen - Collectieve beleggingsinstellingen - Jaarlijkse taks - Grondslag - Berekeningsbasis

- Artt. 161, 1°, 2°, 3°, 4°, 5° en 6°, en 161bis, §§ 4 en 5 Wetboek van Successierechten
- Art. 21, 5°, 6° en 9° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Hieruit volgt dat, om een vermogensbelasting in de zin van de overeenkomst te zijn, het niet voldoende is dat een taks een vermogensbestanddeel van een belastingplichtige als berekeningsbasis heeft; die taks moet daarenboven de vermogenstoestand van de belastingplichtige als grondslag hebben (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Belastingen naar het inkomen en naar het vermogen - Omschrijving - Vermogensbelasting - Berekeningsbasis - Grondslag

- Artt. 2, §§ 1, 2 en 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) et e), en § 4 Overeenkomst van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

Il s'ensuit que, pas plus que celle qui est mise à charge des établissements de crédit et des entreprises d'assurances, la taxe annuelle à charge des organismes de placement collectif n'a pour assiette leur état de fortune, mais, d'année en année, l'encours de l'épargne publique qu'ils ont pu collecter en Belgique ensuite de leur inscription auprès de la Commission bancaire, financière et des assurances, puis gérer dans l'intérêt exclusif des participants (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Généralités - Organismes de placements collectifs - Taxe annuelle - Assiette - Base de calcul

- Art. 161, 1°, 2°, 3°, 4°, 5° et 6°, et 161bis, § 4 et 5 Code des droits de succession
- Art. 21, 5°, 6° et 9° Code des impôts sur les revenus 1992

Il s'ensuit que, pour qu'une taxe constitue un impôt sur la fortune au sens de la convention, il ne suffit pas qu'elle ait pour base de calcul un élément du patrimoine d'un contribuable; encore faut-il que cette taxe ait pour assiette l'état de fortune du contribuable (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention entre la Belgique et le Luxembourg - Impôts sur le revenu et sur la fortune - Définition - Impôt sur la fortune - Base de calcul - Assiette

- Art. 2, § 1er, 2 et 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) et e), et § 4 Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

De actualisering, door het avenant van 11 december 2002 tot wijziging van de overeenkomst van 17 september 1970 tussen België en het Groothertogdom Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting, van de lijst van belastingen die onder de toepassing van de overeenkomst vallen, had als enig voorwerp om, aan Belgische kant, de verwijzing te schrappen naar de aanvullende voorheffingen en, aan Luxemburgse kant, naar de "impôt spécial sur les tantièmes" (de bijzondere belasting van tantièmes) en naar de "impôt communal sur le total des salaires" (de gemeentelijke belasting naar het totaal van de lonen en salarissen) (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Belastingen naar het inkomen en naar het vermogen - Omschrijving - Lijst van de bestaande belastingen - Uitbreiding tot toekomstige belastingen - Actualisering door het avenant van 11 december 2002 - Voorwerp

- Artt. 2, §§ 1, 2 en 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) en e), en § 4 Overeenkomst van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

L'actualisation, par l'avenant du 11 décembre 2002 modifiant la convention du 17 septembre 1970 entre la Belgique et le Luxembourg en vue d'éviter les doubles impositions, de la liste des impôts entrant dans le champ d'application de la convention a eu pour unique objet de supprimer la référence, du côté belge, aux compléments de précompte et, du côté luxembourgeois, à l'impôt spécial sur les tantièmes et à l'impôt communal sur le total des salaires (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention entre la Belgique et le Luxembourg - Impôts sur le revenu et sur la fortune - Définition - Liste des impôts actuels - Extension à des impôts futurs - Actualisation par l'avenant du 11 décembre 2002 - Objet

- Art. 2, § 1er, 2 et 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) et e), et § 4 Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

De jaarlijkse taks treft de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen naar verhouding van hun opeisbaar passief ten aanzien van de klanten die hieruit inkomsten verwerven die overeenkomstig artikel 21, 5°, 6° en 9°, WIB92 vrijgesteld zijn van belasting (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Algemeen - Kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen - Jaarlijkse taks - Berekeningsbasis

- Artt. 161 en 161bis Wetboek van Successierechten

La taxe annuelle frappe les établissements de crédit et les entreprises à raison de leur passif exigible vis-à-vis des clients qui en tirent des revenus exonérés d'impôt sur les revenus conformément à l'article 21, 5°, 6° et 9°, du Code des impôts sur les revenus 1992 (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Généralités - Etablissements de crédits et entreprises d'assurance - Taxe annuelle - Base de calcul

- Art. 161 et 161bis Code des droits de succession

Het exhaustief karakter van de lijst van bestaande belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, bedoeld in artikel 2, § 3, van de overeenkomst van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting, en de door artikel 2, § 4, voorgenomen uitbreiding tot toekomstige gelijke of in wezen gelijksoortige belastingen, vereisen dat artikel 2, § 2, van de overeenkomst wordt uitgelegd in het licht van de keuze die de Staten tussen de aan weerskanten van kracht zijnde belastingen hebben gemaakt van die welke in de lijst van de bestaande belastingen moeten worden opgenomen, maar ook van de kenmerken van laatstgenoemde belastingen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Belastingen naar het inkomen en naar het vermogen - Omschrijving - Lijst van de bestaande belastingen - Uitbreiding tot toekomstige belastingen - Uitlegging van het verdrag

- Artt. 2, §§ 1, 2 en 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) en e), en § 4 Overeenkomst van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

De enige vermogensbelasting die na het avenant in de overeenkomst wordt vermeld, is de Luxemburgse vermogensbelasting; die overeenkomst vermeldt noch, wat Luxemburg betreft, de "taxe d'abonnement sur les sociétés de placement collectif établies sur son territoire", waarvan de rechten van deelneming in België kunnen worden belegd, noch, wat België betreft, het met het Luxemburgse analoge stelsel dat bij wet van 22 juli 1993 is ingevoerd, waarbij een jaarlijkse taks ten laste van de in België gevestigde en bij de Commissie voor het Bank- en Financiewezen ingeschreven collectieve beleggingsinstellingen werd ingesteld op hun belegging van rechten van deelneming in België en in het buitenland, die destijds werd berekend op de volledige inventariswaarde van die instellingen op 1 juli van elk aanslagjaar (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Luxemburgs dubbelbelastingverdrag - Belastingen naar het inkomen en naar het vermogen - Omschrijving - "Taxe

Le caractère exhaustif de la liste des impôts sur le revenu et sur la fortune actuels, visés à l'article 2, § 3, de la convention du 17 septembre 1970 entre la Belgique et le Luxembourg en vue d'éviter les doubles impositions, et l'extension envisagée par l'article 2, § 4, à des impôts futurs de nature identique ou analogue aux impôts actuels conduisent à interpréter l'article 2, § 2, de la convention à la lumière tant du choix fait par les États, parmi les impôts en vigueur de part et d'autre, de ceux à inclure dans la liste des impôts actuels que des caractéristiques de ces derniers (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention entre la Belgique et le Luxembourg - Impôts sur le revenu et sur la fortune - Définition - Liste des impôts actuels - Extension à des impôts futurs - Interprétation de la convention

- Art. 2, § 1er, 2 et 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) et e), et § 4 Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

Le seul impôt sur la fortune cité par la convention après avenant est l'impôt sur la fortune luxembourgeois; cette convention ne cite ni, s'agissant du Luxembourg, la taxe d'abonnement sur les sociétés de placement collectif établies sur son territoire, dont les parts pouvaient être placées en Belgique, ni, s'agissant de la Belgique, le régime analogue au régime luxembourgeois introduit par une loi du 22 juillet 1993 et prévoyant une taxe annuelle à la charge des sociétés de placement collectif établies en Belgique et inscrites auprès de la Commission bancaire et financière pour leur placement de parts en Belgique et à l'étranger, taxe qui prenait à l'époque pour base de calcul l'intégralité de la valeur d'inventaire de ces organismes au 1er juillet de chaque année d'imposition (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention entre la Belgique et le Luxembourg - Impôts sur le revenu et sur la fortune - Définition - Taxe d'abonnement sur les

d'abonnement" ten laste van de op Luxemburgs grondgebied gevestigde collectieve beleggingsinstellingen - Jaarlijkse taks ten laste van de in België gevestigde collectieve beleggingsinstellingen - Omschrijving

- Artt. 2, §§ 1, 2 en 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) et e), en § 4 Overeenkomst van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

sociétés de placement collectif établies sur le territoire luxembourgeois - Taxe annuelle à la charge des sociétés de placement collectif établies en Belgique - Définition

- Art. 2, § 1er, 2 et 3, 1.a), b), c) et d) et 2.a), b) c) d) et e), et § 4 Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

Wat betreft de in artikel 161, 2°, Wetboek Successierechten bedoelde collectieve beleggingsinstellingen, die geregeld zijn bij overeenkomst en waarvan het vermogen aan de deelnemers toebehoort in onverdeelde eigendom, is de taks niet verschuldigd door de instelling, maar door de beheersvennootschap (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Algemeen - Collectieve beleggingsinstellingen - Aard - Geregeld bij overeenkomst - Vermogen dat in onverdeelde eigendom aan de deelnemers toebehoort - Jaarlijkse taks - Belastingplichtige

- Artt. 161, 2°, en 161bis, §§ 4 en 5 Wetboek van Successierechten
- Art. 21, 5°, 6° en 9° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Pour les organismes de placement collectif visés à l'article 161, 2°, du Code des droits de succession, qui revêtent la forme contractuelle et dont le patrimoine appartient indivisément aux participants, la taxe n'est pas due par l'organisme mais par la société de gestion (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Généralités - Organismes de placement collectif - Type - Forme contractuelle - Patrimoine en indivision entre les participants - Taxe annuelle - Redevable

- Art. 161, 2°, et 161bis, § 4 et 5 Code des droits de succession
- Art. 21, 5°, 6° et 9° Code des impôts sur les revenus 1992

Hoewel de vaststelling van de in België belegde nettobedragen die, na terugbetalingen en afkopen, nog bij de in artikel 161, 1° tot 3°, Wetboek Successierechten bedoelde instellingen uitstaan op 31 december van elk jaar, veronderstelt dat naar de netto-inventariswaarde van de door die instellingen uitgegeven deelbewijzen wordt verwezen, heeft die berekeningswijze niet tot gevolg dat de grondslag van de jaarlijkse taks wordt gewijzigd (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 218.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Algemeen - Collectieve beleggingsinstellingen - Vaststelling van de in België belegde nettobedragen - Berekeningswijze - Jaarlijkse taks - Grondslag

- Artt. 161, 1°, 2° en 3°, en 161bis, §§ 4 en 5 Wetboek van Successierechten
- Art. 21, 5°, 6° en 9° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Si la détermination des montants nets placés en Belgique qui, après remboursements et rachats, subsistent au sein des organismes, visés à l'article 161, 1° à 3°, du Code des droits de succession, au 31 décembre de chaque année, suppose de se référer à la valeur nette d'inventaire des parts émises par ces organismes, ce mode de calcul n'a pas pour effet de modifier l'assiette de la taxe annuelle (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Généralités - Organismes de placement collectif - Détermination des montants nets placés en Belgique - Mode de calcul - Taxe annuelle - Assiette

- Art. 161, 1°, 2° et 3°, et 161bis, § 4 et 5 Code des droits de succession
- Art. 21, 5°, 6° et 9° Code des impôts sur les revenus 1992

Het bericht waarvan artikel 346, eerste lid, WIB92 de verzending oplegt, heeft tot doel de belastingplichtige de mogelijkheid te bieden met kennis van zaken zijn opmerkingen te uiten of zijn instemming te geven over de geplande aanslag (1). (1) Cass. 10 november 2017, AR F.16.0074.F, AC 2017, nr. 634; Cass. 27 november 2014, AR F.12.0190.F, AC 2014, nr. 134; Cass. 26 februari 2010, F.08.0091.F, AC 2010, nr. 133.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Belastingaangifte - Aangifte van de belastingplichtige - Wijziging van inkomsten of andere gegevens - Bericht van de belastingadministratie - Doel

- Art. 346, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'avis, dont l'article 346, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 impose l'envoi, a pour but de permettre au contribuable de présenter ses observations ou de marquer son accord en connaissance de cause sur l'imposition envisagée (1). (1) Cass. 10 novembre 2017, RG F.16.0074.F, Pas. 2017, n° 634; Cass. 27 novembre 2014, RG F.12.0190.F, Pas. 2014, n° 134; Cass. 26 février 2010, F.08.0091.F, Pas. 2010, n° 133.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Déclaration - Déclaration du contribuable - Rectification des revenus ou d'autres éléments - Avis de l'administration - But

- Art. 346, al. 1er Côte des impôts sur les revenus 1992

F.19.0063.F

11 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220311.1F.2](#)

AC nr. ...

Uit het feit dat de rechter, die kennisneemt van een vordering tot nietigverklaring van een belasting die met toepassing van een gemeenteverordening werd ingekohierd, die belasting geldig verklaart maar, bij gebrek aan een desbetreffende betwisting van de partijen in de zaak, geen uitspraak doet over het toezicht op de verenigbaarheid van de verordening met de artikelen 10, 11 en 172 Grondwet, volgt niet dat hij dat toezicht niet heeft verricht.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Vordering tot nietverklaring van een gemeentebelasting - Rechterlijke beslissing - Redenen - Toezicht op de verenigbaarheid van de verordening met de artikelen 10, 11 en 172 Grondwet - Effectiviteit van het toezicht - Geen verslag

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Vordering tot nietverklaring van een gemeentebelasting - Grondwet 1994 (Artikel 100 tot einde) - Artikel 159 - Toezicht op de verenigbaarheid van de verordening met de artikelen 10, 11 en 172 Grondwet - Effectiviteit van het toezicht - Geen verslag

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

De ce que le juge, qui saisit d'une demande d'annulation d'une taxe enrôlée en application d'un règlement communal, valide cette taxe mais, à défaut de contestation entre les parties à la cause sur ce point, ne rend pas compte du contrôle de la conformité du règlement aux articles 10, 11 et 172 de la Constitution, il ne suit pas qu'il n'a pas effectué ce contrôle.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Demande d'annulation d'une taxe communale - Décision judiciaire - Motifs - Contrôle de la conformité du règlement aux articles 10, 11 et 172 de la Constitution - Effectivité du contrôle - Absence du compte-rendu

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Demande d'annulation d'une taxe communale - Constitution 1994 (Article 100 à fin) - Article 159 - Contrôle de la conformité du règlement aux articles 10, 11 et 172 de la Constitution - Effectivité du contrôle - Absence du compte-rendu

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

F.19.0102.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.11](#)

AC nr. ...

Artikel 2, § 3, DBV België-Luxemburg somt op exhaustieve wijze op, op welke soort belasting het verdrag van toepassing is met betrekking tot België, zijnde de personenbelasting; de vennootschapsbelasting; de rechtspersonenbelasting en de belasting van niet-inwoners; de jaarlijkse taks in de zin van artikel 161, 3° Wetboek der successierechten valt niet onder de in vermeld artikel 2, § 3, limitatief opgesomde belastingen en is er ook niet gelijk of in wezen gelijksoortig aan, zodat het DBV België-Luxemburg daarop niet van toepassing is (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Luxemburg - Toepassingsgebied - Jaarlijkse taks op collectieve beleggingsinstellingen

- Art. 161 Wetboek van Successierechten

L'article 2, § 3, de la convention préventive belgo-luxembourgeoise énumère de manière exhaustive les catégories d'impôt auxquelles la convention s'applique en ce qui concerne la Belgique, à savoir l'impôt des personnes physiques, l'impôt des sociétés, l'impôt des personnes morales et l'impôt des non-résidents ; la taxe annuelle au sens de l'article 161, 3°, du Code des droits de succession ne relève pas des impôts visés à l'article 2, § 3, dont l'énumération est limitative, et n'y est pas davantage identique ou analogue, de sorte qu'elle n'est pas concernée par la convention préventive belgo-luxembourgeoise (1) . (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention préventive de double imposition entre la Belgique et le Luxembourg - Champ d'application - Taxe annuelle sur les organismes de placement collectif

- Art. 161 Code des droits de succession

Het DBV België-Nederland is van toepassing op de jaarlijkse taks in de zin van artikel 161, 3° Wetboek der successierechten, die dient te worden aangezien als een belasting naar het vermogen in de zin van artikel 2.1 van dat verdrag (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Nederland - Toepassingsgebied - Jaarlijkse taks op collectieve beleggingsinstellingen

- Art. 161 Wetboek van Successierechten

- Art. 161 Wetboek van Successierechten

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Nederland. - Toepassingsgebied - Jaarlijkse taks op collectieve beleggingsinstellingen

- Art. 161 Wetboek van Successierechten

- Art. 161 Wetboek van Successierechten

La convention préventive belgo-néerlandaise s'applique à la taxe annuelle au sens de l'article 161, 3°, du Code des droits de succession, qui doit être considérée comme un impôt sur la fortune au sens de l'article 2.1 de cette convention (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention préventive de double imposition entre la Belgique et les Pays-Bas - Champ d'application - Taxe annuelle sur les organismes de placement collectif

- Art. 161 Code des droits de succession

- Art. 161 Code des droits de succession

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention préventive de double imposition entre la Belgique et les Pays-Bas. - Champ d'application - Taxe annuelle sur les organismes de placement collectif

- Art. 161 Code des droits de succession

- Art. 161 Code des droits de succession

Aangezien het administratief dossier talrijke processen-verbaal bevat uit het strafdossier waarin de rechtsvoorganger van de belastingplichtige in verdenking was gesteld en de belastingplichtige zodoende alle stukken heeft kunnen onderzoeken waarover de administratie beschikt, met name de afschriften van de stukken uit het strafdossier, waarvan wordt aangevoerd dat hij daartoe geen toegang heeft gehad, beschikte de belastingplichtige over alle gegevens die noodzakelijk zijn voor zijn verweer en kan hij geen enkele miskennen van zijn recht van verdediging aanvoeren uit het feit dat hij geen toegang heeft gehad tot het gehele strafdossier.

RECHT VAN VERDEDIGING - Belastingzaken - Strafonderzoek tegen de overleden rechtsvoorganger van de belastingplichtige wegens georganiseerde belastingfraude en witwassen - Bericht van wijziging - Inkohiering van de aanslagen - Bezwaarschrift - Toelating tot inzage van het strafdossier gegeven aan de administratie - Geen toelating tot inzage van het strafdossier gegeven aan de belastingplichtige

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Belastingzaken - Strafonderzoek tegen de overleden rechtsvoorganger van de belastingplichtige wegens georganiseerde belastingfraude en witwassen - Bericht van wijziging - Inkohiering van de aanslagen - Bezwaarschrift - Toelating tot inzage van het strafdossier gegeven aan de administratie - Geen toelating tot inzage van het strafdossier gegeven aan de belastingplichtige

Artikel 355 WIB92 dat ertoe strekt de belastingadministratie te ontslaan van vervallenverklaring door haar een nieuwe aanslagtermijn toe te kennen in geval van vernietiging van de oorspronkelijke aanslag door de gewestelijke directeur van de belastingen, stelt dat recht om een nieuwe aanslag te vestigen niet afhankelijk van de voorwaarde dat de administratieve vernietigingsbeslissing binnen een redelijke termijn werd genomen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Vernietiging van de oorspronkelijke aanslag door de gewestelijke directeur van de belastingen - Recht van herbelasting

- Art. 355 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Dès lors que le dossier administratif comporte de nombreux procès-verbaux tirés du dossier pénal dans lequel l'auteur du contribuable était inculpé et que le contribuable a ainsi pu examiner tous les documents en possession de l'administration, et notamment les copies des pièces du dossier répressif auquel il soutient n'avoir pas eu accès, le contribuable disposait de tous les éléments nécessaires à sa défense et ne peut invoquer une quelconque violation de son droit de défense du fait qu'il n'a pas eu accès à l'intégralité du dossier répressif.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière fiscale - Instruction pénale à charge de l'auteur décédé du contribuable du chef de fraude fiscale organisée et blanchiment d'argent - Avis de rectification - Enrôlement des cotisations - Réclamation - Accès au dossier répressif donné à l'administration - Pas d'accès au dossier répressif donné au contribuable

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Matière fiscale - Instruction pénale à charge de l'auteur décédé du contribuable du chef de fraude fiscale organisée et blanchiment d'argent - Avis de rectification - Enrôlement des cotisations - Réclamation - Accès au dossier répressif donné à l'administration - Pas d'accès au dossier répressif donné au contribuable

L'article 355 du Code des impôts sur les revenus 1992, qui a pour objet de relever l'administration de la forclusion en lui ouvrant un nouveau délai d'imposition en cas d'annulation par le directeur régional des contributions de la cotisation primitive, ne subordonne pas ce droit de réimposition à la condition que la décision administrative d'annulation ait été prise dans un délai raisonnable.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Annulation par le directeur régional des contributions de la cotisation primitive - Droit de réimposition

- Art. 355 Code des impôts sur les revenus 1992

De omstandigheid dat de aangifte van voorheen verborgen inkomsten tot gevolg kan hebben dat deze worden belast, volstaat niet om van die aangifte, al dan niet gedaan tijdens een strafonderzoek, een zelfincriminerende handeling te maken in de zin van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens sinds zijn Salduz-arrest van 27 november 2008.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toepassingsgebied - Belastingzaken - Oorsprong van de belasting - Strafonderzoek tegen de overleden rechtsvoorganger van de belastingplichtige wegens georganiseerde belastingfraude en witwassen

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Belastingzaken - Toepassingsgebied - Oorsprong van de belasting - Strafonderzoek tegen de overleden rechtsvoorganger van de belastingplichtige wegens georganiseerde belastingfraude en witwassen

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La circonstance que la déclaration de revenus précédemment celés puisse entraîner leur imposition ne suffit pas à faire de cette déclaration, qu'elle intervienne ou non au cours d'une instruction pénale, un acte d'auto-incrimination au sens de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme depuis son arrêt Salduz du 27 novembre 2008.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Champ d'application - Matière fiscale - Origine de l'imposition - Instruction pénale à charge de l'auteur décédé du contribuable du chef de fraude fiscale organisée et blanchiment d'argent

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Matière fiscale - Champ d'application - Origine de l'imposition - Instruction pénale à charge de l'auteur décédé du contribuable du chef de fraude fiscale organisée et blanchiment d'argent]

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

F.19.0121.N

25 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.7](#)

AC nr. ...

Het staat aan de rechter te oordelen of mededelingen die een overheid heeft gedaan voorafgaand aan een belastbaar feit bij de belastingplichtige de gerechtvaardigde verwachting kunnen opwekken dat hij niet het voorwerp zou vormen van een fiscale aanslag; mededelingen die dateren van na het belastbaar feit kunnen bij de belastingplichtige een dergelijke verwachting niet opwekken (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Algemene rechtsbeginselen - Beginsel van behoorlijk bestuur - Mededelingen van de overheid - Gerechtvaardigde verwachting

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beginsel van behoorlijk bestuur - Inkomstenbelastingen - Mededelingen die dateren van na het belastbaar feit

Il appartient au juge d'apprécier si des communications faites par une autorité administrative préalablement à un fait imposable sont de nature à susciter chez le contribuable l'attente légitime qu'il ne fera pas l'objet d'une imposition fiscale; les communications postérieures au fait imposable ne peuvent pas susciter une telle attente chez le contribuable (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Principes généraux du droit - Principe de bonne administration - Communications de l'autorité administrative - Attente légitime

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de bonne administration - Impôts sur les revenus - Communications postérieures au fait imposable]

F.19.0131.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.12](#)

AC nr. ...

De administratie kiest vrij aan de hand van welke bewijsmiddelen zij voor een welbepaald aanslagjaar tot taxatie overgaat; het kan derhalve niet als willekeurig worden beschouwd dat de administratie voor een aanslagjaar gebruik maakt van een bepaald bewijsmiddel en voor het daaropvolgende aanslagjaar gebruik maakt van een ander bewijsmiddel (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en of indicie van goetdheid - Bewijsmiddel - Keuze van de administratie
- Artt. 340 en 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'administration choisit librement les moyens de preuve à l'aide desquels elle procède à la taxation pour un exercice déterminé ; par conséquent, l'utilisation par l'administration d'un moyen de preuve particulier pour un exercice d'imposition et d'un moyen de preuve différent pour l'exercice d'imposition suivant ne peut être considérée comme arbitraire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Moyen de preuve - Choix de l'administration
- Art. 340 et 341 Code des impôts sur les revenus 1992

De inzage van een gerechtsdossier door de administratie, in toepassing van artikel 327 WIB92, is geen onderzoek in de zin van artikel 333, derde lid, WIB92 (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Belastingaangifte - Belastingaangifte - Onderzoek en controle - Inzage van een gerechtelijk dossier - Onderzoeksdaad
- Artt. 327 en 333 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La consultation d'un dossier judiciaire par l'administration, en application de l'article 327 du Code des impôts sur les revenus 1992, n'est pas une investigation au sens de l'article 333, alinéa 3, de ce code (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Déclaration - Déclaration - Investigations et contrôle - Consultation d'un dossier judiciaire - Acte d'instruction
- Art. 327 et 333 Code des impôts sur les revenus 1992

Het aanwenden van tekenen en indicie als vermoeden is een bewijsmiddel dat enkel door de administratie kan worden gebruikt; de belastingplichtige kan zich als tegenbewijs beroepen op het uit de tekenen en indicie voortvloeiend vermoeden, wat nochtans niet betekent dat deze indiciaire verantwoording steeds kan gelden voor het daarop volgende aanslagjaar; of dit het geval is, hangt af van de feitelijke context (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en of indicie van goetdheid - Vermoeden - Bruikbaarheid als tegenbewijs
- Artt. 340 en 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'utilisation de signes et indices à titre de présomption est un moyen de preuve exclusivement réservé à l'administration ; le contribuable peut invoquer, à titre de preuve contraire, la présomption résultant des signes et indices, ce qui ne signifie pas pour autant que cette justification indiciaire puisse toujours s'appliquer à l'exercice d'imposition suivant ; cela dépend en effet du contexte factuel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Présomption - Utilisation à titre de preuve contraire
- Art. 340 et 341 Code des impôts sur les revenus 1992

De overwaardering van passiva in de zin van de artikelen 24, eerste lid, 4°, en 361 WIB92 omvat de verdoken reserves, dit zijn reserves die niet werden geboekt of die werden geboekt onder een onjuiste post van het passief; de verdoken reserves in het passief kunnen aldus verdoken zijn ofwel in de schuldrekeningen, ofwel in elementen van het passief onder een onjuiste benaming, zodat zij verdoken winsten uitmaken; de wet vereist voor de belastbaarheid van de overwaardering van een bestanddeel van het passief niet dat het totaal van de passiva in de jaarrekening wordt overschat.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten - Overwaardering van het passief

- Artt. 24 en 361 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La surestimation d'éléments du passif au sens des articles 24, alinéa 1er, 4°, et 361 du Code des impôts sur les revenus 1992 comprend les réserves occultes, à savoir les réserves qui n'ont pas été comptabilisées ou qui ont été inscrites sous un poste inexact du passif ; les réserves occultes inscrites au passif peuvent donc avoir été dissimulées soit dans les comptes de dettes, soit dans des éléments du passif sous une dénomination erronée, de manière à constituer des bénéfices dissimulés ; la loi ne requiert pas, pour que la surestimation d'un élément du passif soit imposable, que la totalité du passif soit surestimée dans les comptes annuels.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices - Surestimation du passif

- Art. 24 et 361 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0007.F

25 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220225.1F.12](#)

AC nr. ...

De beroepsverliezen vertegenwoordigen het negatieve saldo van een beroepswerkzaamheid tijdens een welbepaald belastbaar tijdperk wegens een overschot aan overeenkomstig artikel 49 WIB92 aftrekbare beroepskosten, wat inhoudt dat de voormelde verliezen kunnen worden verantwoord op de in laatstgenoemde bepaling omschreven wijze, op basis van reële inkomsten en niet op basis van forfaitair geraamde inkomsten (1). (1) Cass. 14 maart 1997, AR P.94.0054.N, AC 1997, nr. 144; Cass. 7 april 1994, AR F.93.0093.F, AC 1994, nr. 160.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Beroepsverliezen - Begrip - Belastbare inkomsten - Vaststelling op forfaitaire basis - Bewijs van de beroepsverliezen

- Artt. 23, § 2, 2°, 49 en 342, § 1, tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfsverliezen - Begrip - Belastbare inkomsten - Vaststelling op forfaitaire basis - Bewijs van de beroepsverliezen

- Artt. 23, § 2, 2°, 49 en 342, § 1, tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les pertes professionnelles représentent le solde déficitaire d'une activité professionnelle à l'issue d'une période imposable du fait d'un excédent de frais professionnels déductibles conformément à l'article 49 du Code des impôts sur les revenus 1992, ce qui implique de pouvoir justifier lesdites pertes de la manière définie par cette dernière disposition sur la base de revenus réels et non de revenus estimés forfaitairement (1). (1) Cass. 14 mars 1997, RG P.94.0054.N, Pas. 1997, I, n° 144 ; Cass. 7 avril 1994, RG F.93.0093.F, Pas. 1994, I, n° 160.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Pertes professionnelles - Notion - Revenus imposables - Détermination sur une base forfaitaire - Preuve des pertes professionnelles

- Art. 23, § 2, 2°, 49 et 342, § 1er, al. 2 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Pertes professionnelles - Notion - Revenus imposables - Détermination sur une base forfaitaire - Preuve des pertes professionnelles

- Art. 23, § 2, 2°, 49 et 342, § 1er, al. 2 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0010.F

22 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220922.1F.10](#)

AC nr. ...

Wanneer de betrokken bestuurshandeling in het Frans alle vereiste vermeldingen en redenen bevat om als bericht van wijziging in de zin van artikel 346 WIB92 te kunnen gelden en de gelaakte passage in het Nederlands "niet meer is dan een loutere (overtollige) illustratie van de voldoende redenen [van de bestuurshandeling] in het licht van het wettelijk voorschrift met betrekking tot de gevolgde wijzigingsprocedure", voldoet het bericht van wijziging dat aan de inkohiering van de litigieuze aanslag is voorafgegaan, aan de vereisten van de bepalingen van de gecoördineerde wetten op het taalgebruik in bestuurszaken.

TAAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Belastingzaken - Bericht van wijziging - Transcriptie van het proces-verbaal dat in het Nederlands de klacht van een partij weergeeft

- Artt. 4, 32, 33 en 58 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

- Art. 346 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Lorsque l'acte administratif concerné comporte en langue française toutes les mentions et motifs requis pour valoir acte de rectification au sens de l'article 346 du Code des impôts sur les revenus 1992 et que le passage en néerlandais incriminé « n'est qu'une simple illustration (superfétatoire) des motifs suffisants [de l'acte] au regard du prescrit légal relatif à la procédure de rectification suivie », l'avis de rectification ayant précédé l'enrôlement des cotisations litigieuses répond aux exigences des dispositions des lois coordonnées sur l'emploi des langues en matière administrative.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Matière fiscale - Avis de rectification - Retranscription du procès-verbal relatant en néerlandais une plainte d'une partie

- Art. 4, 32, 33 et 58 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

- Art. 346 Code des impôts sur les revenus 1992

Het door een gedingpartij aan de rechter gedane verzoek om een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof alvorens uitspraak te doen over een geschilpunt, is geen punt van de vordering in de zin van artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek.

RECHTBANKEN - Belastingzaken - Rechtsvordering - Begrip - Verzoek tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Verzoek tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek

Ne constitue pas un chef de demande au sens de l'article 1138, 3°, du Code judiciaire, la demande adressée au juge par une partie à la cause de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle avant de statuer sur une question litigieuse.

TRIBUNAUX - Force de chose jugée - Demande en justice - Notion - Demande de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 1138, 3° Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Demande de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 1138, 3° Code judiciaire

F.20.0011.F

25 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220225.1F.11](#)

AC nr. ...

Uit geen enkele wettelijke bepaling volgt dat de diverse inkomsten die bestaan in occasionele of toevallige winsten of baten buiten de uitoefening van een beroepswerkzaamheid, vastgesteld of vermoed zouden zijn vanaf het ogenblik dat de schuldvordering die eraan ten grondslag ligt, zeker en vaststaand is (1). (1) Cass. 5 mei 2017, AR F.15.0171.N, AC 2017, nr. 313; Cass. 19 april 1999, AR F.98.0103.F, AC 1999, nr. 219; Cass. 1 februari 1999, AR F.98.0033.F, AC 1999, nr. 55.

Il ne résulte d'aucune disposition légale que les revenus divers que sont les bénéfices ou profits non professionnels ou fortuits seraient constatés ou présumés dès le moment où est certaine et liquide la créance qui en est la source (1). (1) Cass. 5 mai 2017, RG F.15.0171.N, Pas. 2017, n° 313; Cass. 19 avril 1999, RG F.98.0103.F, Pas. 1999, n° 219; Cass. 1er février 1999, RG F.98.0033.F, Pas. 1999, n° 55.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Algemeen - Belastbare grondslag - Personenbelasting - Diverse inkomsten - Occasionele of toevallige winsten of baten buiten de uitoefening van een beroepswerkzaamheid - Schuldvordering - Belastbaar tijdperk

- Artt. 90, 1°, en 360 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Artt. 200, a), en 204, 4°, a) Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Diverse inkomsten - Occasionele of toevallige winsten of baten buiten de uitoefening van een beroepswerkzaamheid - Schuldvordering - Belastbaar tijdperk

- Artt. 90, 1°, en 360 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Artt. 200, a), en 204, 4°, a) Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Personenbelasting - Diverse inkomsten - Occasionele of toevallige winsten of baten buiten de uitoefening van een beroepswerkzaamheid - Schuldvordering - Belastbaar tijdperk

- Artt. 90, 1°, en 360 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Artt. 200, a), en 204, 4°, a) Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Généralités - Base imposable - Impôt des personnes physiques - Revenus divers - Bénéfices ou profits non professionnels occasionnels ou fortuits - Créance - Période imposable

- Art. 90, 1°, et 360 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 200, a), et 204, 4°, a) Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus divers - Bénéfices ou profits non professionnels occasionnels ou fortuits - Créance - Période imposable

- Art. 90, 1°, et 360 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 200, a), et 204, 4°, a) Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Impôt des personnes physiques - Revenus divers - Bénéfices ou profits non professionnels occasionnels ou fortuits - Créance - Période imposable

- Art. 90, 1°, et 360 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 200, a), et 204, 4°, a) Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

F.20.0031.N

23 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.11](#)

AC nr. ...

Het Hof stelt de volgende prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof: "Schendt artikel 90, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 10 april 1992 en bekrachtigd bij wet van 12 juni 1992, het grondwettelijk legaliteitsbeginsel en/of gelijkheidsbeginsel vervat in de artikelen 170 en 172 van de Grondwet in zoverre het buiten de uitoefening van een beroepswerkzaamheid verkregen winst of baten belastbaar stelt, tenzij de winst of baten voortkomen uit normale verrichtingen van beheer van een privévermogen bestaande uit onroerende goederen, portefeuillewaarden en roerende voorwerpen?" (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 4/05/2026

La Cour pose à la Cour constitutionnelle la question préjudicielle suivante : « L'article 90, 1°, du Code des impôts sur les revenus 1992, coordonné par l'arrêté royal du 10 avril 1992 et confirmé par la loi du 12 juin 1992, viole-t-il le principe constitutionnel de légalité ou d'égalité consacré aux articles 170 et 172 de la Constitution, dans la mesure où il rend imposable les bénéfices ou profits recueillis en dehors de l'exercice d'une activité professionnelle, sauf si ces bénéfices ou profits résultent d'opérations de gestion normales d'un patrimoine privé consistant en biens immobiliers, valeurs de portefeuille et objets mobiliers ? » (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 -

172 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - Art. 11 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - Art. 11 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - Art. 10 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - Art. 10 - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWETTELIJK HOF - Aanleiding tot het stellen van een prejudiciële vraag - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWETTELIJK HOF - Aanleiding tot het stellen van een prejudiciële vraag - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

COUR CONSTITUTIONNELLE - Nécessité de poser une question préjudicielle - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

COUR CONSTITUTIONNELLE - Nécessité de poser une question préjudicielle - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Aanleiding tot het stellen van een prejudiciële vraag - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Aanleiding tot het stellen van een prejudiciële vraag - Diverse inkomsten - Normale verrichtingen van beheer van een privévermogen - Begrip - Legaliteitsbeginsel - Verenigbaarheid

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Nécessité de poser une question préjudicielle - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Nécessité de poser une question préjudicielle - Revenus divers - Opérations de gestion normales d'un patrimoine privé - Notion - Principe de légalité - Compatibilité

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0038.F

17 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220617.1F.4](#)

AC nr. ...

De vordering tot teruggave van een overschot van belastingen over de toegevoegde waarde ontstaat niet, los van enig uitdrukkelijk verzoek, op het tijdstip van de indiening van de periodieke aangifte waaruit dat overschot blijkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 433.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Vordering tot teruggave van het overschot - Verjaring - Ontstaan van de vordering - Tijdstip - Oorzaak van de teruggave

- Artt. 47, eerste en tweede lid, 75, 76, § 1er, eerste lid, 77, 78, 82 en 82bis Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 4, eerste en tweede lid KB nr. 3 van 10 december 1969

- Artt. 3, 5, §§ 1 en 2, 7, 8(1), § 1, 2 et 3, derde lid, en § 4 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 5, § 1 KB nr. 24 van 29 december 1992 met betrekking tot de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

L'action en restitution d'un excédent de taxes sur la valeur ajoutée ne prend pas naissance, indépendamment de toute demande expresse, à la date du dépôt de la déclaration périodique qui l'a fait apparaître (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Action en restitution de l'excédent - Prescription - Naissance de l'action - Moment - Cause de la restitution

- art. 47, al. 1er et 2, 75, 76, § 1er, al. 1er, 77, 78, 82 et 82bis L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- art. 4, al. 1er et 2 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969

- art. 3, 5, § 1er et 2, 7, 8(1), § 1er, 2 et 3, al. 3, et § 4 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 5, § 1er A.R. n° 24 du 29 décembre 1992

De belastingen die krachtens de artikelen 45 tot 48 Btw-wetboek voor aftrek in aanmerking komen en de belastingen die krachtens artikel 77 van dat wetboek moeten worden teruggegeven, worden respectievelijk door de belastingplichtige afgetrokken, of, indien dit binnen de bij wet bepaalde termijn van drie jaar geschiedt, aan hem teruggegeven bij wijze van toerekening op verschuldigde belastingen die hij heeft aangegeven; de toerekening van de belastingen die voor aftrek in aanmerking komen of van de terug te geven belastingen staat gelijk met de uitoefening van het recht op aftrek of het recht op teruggave van de betrokken belastingen; indien de toe te rekenen belastingen meer bedragen dan de verschuldigde belastingen, wordt het overschot dat uit de periodieke aangifte voortvloeit in de regel overgedragen naar het volgende aangiftetijdvak, waarbij dat overdrachtsmechanisme voortspuit uit de werking van de rekening-courant die de administratie op naam van elke belastingplichtige houdt; enkel een uitdrukkelijk verzoek van de belastingplichtige onder de voorwaarden door de Koning bepaald, geldt als aanvraag tot teruggave van het voormelde overschot (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 433.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Voorwaarden en modaliteiten van teruggave van de belasting - Wijze van toerekening - Toerekening op de aangifte - Uitoefening van het recht op teruggave - Voorwaarden - Werking van de rekening-courant - Bestaan van een overschot - Overdracht van het overschot - Aanvraag tot teruggave van het overschot - Modaliteiten

- Artt. 45 tot 48, 77, 82 en 82bis Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 8(1), §§ 1, 2 en 3, derde lid, en § 4 KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 5, § 1 KB nr. 24 van 29 december 1992 met betrekking tot de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

Les taxes déductibles en vertu des articles 45 à 48 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée et les taxes à restituer en vertu de l'article 77 de ce code sont respectivement déduites par l'assujetti ou, si c'est dans le délai légal de trois ans, restituées à celui-ci, par la voie d'une imputation sur les taxes dues qu'il a déclarées; l'imputation des taxes déductibles ou des taxes à restituer vaut exercice du droit à déduction ou du droit à restitution des taxes concernées; si les taxes à imputer excèdent celles qui sont dues, l'excédent résultant de la déclaration périodique est en règle reporté sur la période de déclaration suivante, ce mécanisme de report participant du fonctionnement du compte courant tenu par l'administration au nom de l'assujetti; seule une demande expresse de l'assujetti dans les conditions déterminées par le Roi vaut demande de restitution dudit excédent (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Conditions et modalités de la restitution de la taxe - Mode d'imputation - Imputation sur la déclaration - Exercice du droit à restitution - Conditions - Fonctionnement du compte-courant - Existence d'un excédent - Report de l'excédent - Demande de restitution de l'excédent - Modalités

- art. 45 à 48, 77, 82 et 82bis L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- art. 8(1), § 1er, 2 et 3, al. 3, et § 4 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969
- Art. 5, § 1er A.R. n° 24 du 29 décembre 1992

Wanneer de leveranciers of de overige in artikel 77 Btw-wetboek bedoelde personen de status hebben van belastingplichtige die tot het indienen van periodieke aangiften is gehouden, vindt de teruggave in hun voordeel van de te veel ontvangen belastingen plaats door toerekening op het bedrag van de verschuldigde belasting voor dat aangiftetijdvak, waarbij de bij wijze van toerekening terug te geven voorbelastingen worden gevoegd bij de voorbelastingen die voor aftrek in aanmerking komen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 433.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Werkingsregels van de rekening-courant - Leveranciers of personen met de status van belastingplichtige - Periodieke aangiften - Belastingen die voor aftrek in aanmerking komen - Terug te geven belastingen - Wijze van toerekening

- Artt. 47, eerste en tweede lid, 75, 76, § 1, eerste lid, 77 en 78 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 4, eerste en tweede lid KB nr. 3 van 10 december 1969

- Artt. 5, § 1, en 7 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde

Si les fournisseurs ou les autres personnes visées à l'article 77 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée ont le statut d'assujetti tenu au dépôt de déclarations périodiques, la restitution des taxes trop perçues a lieu en leur faveur par la voie d'une imputation sur le montant des taxes dues pour la période de déclaration concernée, les taxes en aval à leur restituer par voie d'imputation s'ajoutant aux taxes en amont qu'ils peuvent déduire (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Règles de fonctionnement du compte-courant - Fournisseurs ou personnes ayant le statut d'assujetti - Déclarations périodiques - Taxes déductibles - Taxes à restituer - Mode d'imputation

- Art. 47, al. 1er et 2, 75, 76, § 1er, al. 1er, 77 et 78 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- art. 4, al. 1er et 2 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969

- Art. 5, § 1er, et 7 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée

F.20.0062.F

25 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220225.1F.13](#)

AC nr. ...

Het bij artikel 6.2 EVRM bepaalde vermoeden van onschuld staat eraan in de weg dat rechterlijke beslissingen of beslissingen van overheidsinstanties een persoon behandelen alsof hij schuldig was aan een misdrijf, terwijl hij van dat misdrijf is vrijgesproken door een beslissing die, uitspraak doende over de bewijzen van schuld, heeft geoordeeld dat die persoon onschuldig is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 151.

RECHT VAN VERDEDIGING - Belastingzaken - Rechten van de mens - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6.2 - Vermoeden van onschuld - Correctionele vrijpraak - Latere gerechtelijke procedure in belastingzaken - Aanslag - Fiscale sancties - Vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Correctionele

La présomption d'innocence prévue à l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales s'oppose à ce que des décisions judiciaires ou celles qui émanent d'autorités publiques traitent une personne comme si elle était coupable d'une infraction alors qu'elle a été acquittée du chef de cette infraction par une décision qui, statuant sur les preuves de culpabilité, a considéré cette personne comme innocente (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière fiscale - Droits de l'homme - Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6, § 2 - Présomption d'innocence - Acquiescement en matière correctionnelle - Procédure judiciaire ultérieure en matière fiscale - Imposition - Sanctions fiscales - Présomption d'innocence - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 -

vrijspraak - Latere gerechtelijke procedure in belastingzaken - Aanslag - Fiscale sancties - Vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Présomption d'innocence - Acquittement en matière correctionnelle - Procédure judiciaire ultérieure en matière fiscale - Imposition - Sanctions fiscales - Présomption d'innocence - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Een belastingaanslag vormt geen straf die werd opgelegd wegens het plegen van een misdrijf (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 151.

BELASTING - Begrip - Aard van de belasting

Les impositions ne constituent pas une peine infligée en raison de la commission d'une infraction (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOT - Notion - Nature de l'impôt

Het vonnis of arrest dat oordeelt dat bij gebrek aan veroordeling of vrijspraak door een strafgerecht, het non bis in idem-beginsel niet door een partij kan worden aangevoerd om de fiscale sancties tegen hem te betwisten en dat de miskenning van dat beginsel niet is aangetoond, noch de vernietiging van de litigieuze bijdragen, laat staan van de verhogingen, kan verantwoorden, miskent niet de bewijskracht van een uitspraak in correctionele zaken die beslist dat de strafvervolgning niet ontvankelijk is wegens miskenning van het recht op een eerlijk proces en van het vermoeden van onschuld tijdens het strafonderzoek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 151.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Algemeen - Bewijskracht - Vonnis uitspraak doende in correctionele zaken - Niet-ontvankelijke strafvervolgning - Latere gerechtelijke procedure in belastingzaken - Draagwijdte van het strafvonnis

- Artt. 1318, 1319 en 1320 Oud Burgerlijk Wetboek
BEWIJS - Belastingzaken - Allerlei - Bewijskracht - Vonnis uitspraak doende in correctionele zaken - Niet-ontvankelijke strafvervolgning - Latere gerechtelijke procedure in belastingzaken - Draagwijdte van het strafvonnis

- Artt. 1318, 1319 en 1320 Oud Burgerlijk Wetboek

Ne viole pas la foi due à une décision rendue en matière correctionnelle, qui décide que les poursuites sont irrecevables en raison de la violation du droit à un procès équitable et de la présomption d'innocence lors de l'instruction, le jugement ou arrêt qui considère que, à défaut de condamnation ou d'acquittement par une juridiction pénale, une partie ne peut invoquer le principe non bis in idem pour contester les sanctions fiscales mises à sa charge et que la violation de ce principe n'est pas démontrée et ne peut justifier l'annulation des cotisations litigieuses, ni même des accroissements (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Généralités - Foi due aux actes - Jugement rendu en matière correctionnelle - Poursuites irrecevables - Procédure judiciaire ultérieure en matière fiscale - Portée du jugement pénal

- Art. 1318, 1319 et 1320 Ancien Code civil
PREUVE - Matière fiscale - Divers - Foi due aux actes - Jugement rendu en matière correctionnelle - Poursuites irrecevables - Procédure judiciaire ultérieure en matière fiscale - Portée du jugement pénal

- Art. 1318, 1319 et 1320 Ancien Code civil

Enkel een beslissing die over de schuldvraag uitspraak doet bij wijze van een vrijsprekend of veroordelend vonnis of arrest dat in kracht van gewijsde is gegaan, belet dat nieuwe vervolgingen voor hetzelfde strafbare feit worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 151.

RECHT VAN VERDEDIGING - Belastingzaken - "Non bis in idem" - Beslissing in correctionele zaken - Kracht van gewijsde - Vrijspraak - Veroordeling - Nieuwe vervolgingen - 4/05/2026

Seule une décision se prononçant sur la culpabilité par un jugement ou un arrêt d'acquittement ou de condamnation, passé en force de chose jugée, empêche que de nouvelles poursuites soient intentées pour une même infraction (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière fiscale - "Non bis in idem" - Décision en matière pénale - Force de chose jugée - Acquittement - Condamnation - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - "Non bis

Belastingprocedure - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - "Non bis in idem" - Beslissing in correctionele zaken - Kracht van gewijsde - Vrijspraak - Veroordeling - Nieuwe vervolgingen - Belastingprocedure - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - "Non bis in idem" - Beslissing in correctionele zaken - Kracht van gewijsde - Vrijspraak - Veroordeling - Nieuwe vervolgingen - Belastingprocedure - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Kracht van gewijsde - Belastingzaken - "Non bis in idem" - Beslissing in correctionele zaken - Vrijspraak - Veroordeling - Nieuwe vervolgingen - Belastingprocedure - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - "Non bis in idem" - Décision en matière pénale - Force de chose jugée - Acquittement - Condamnation - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - "Non bis in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - "Non bis in idem" - Décision en matière pénale - Force de chose jugée - Acquittement - Condamnation - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - "Non bis in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

CHOSE JUGÉE - Force de chose jugée - Matière fiscale - "Non bis in idem" - Décision en matière pénale - Acquittement - Condamnation - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - "Non bis in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Non bis in idem" - Belastingzaken - Beslissing in correctionele zaken - Vrijspraak - Veroordeling - Nieuwe vervolgingen - Belastingprocedure - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Non bis in idem" - Matière fiscale - Décision en matière pénale - Acquittement - Condamnation - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - "Non bis in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

Een vonnis of arrest uitspraak doende in correctionele zaken, dat de vervolgingen niet-ontvankelijk verklaart zonder uitspraak te doen over de schuld bij wijze van een vrijsprekende of veroordelende beslissing, staat niet in de weg aan de handhaving van bijdragen in de personenbelasting en belastingverhogingen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 151.

RECHT VAN VERDEDIGING - Belastingzaken - "Non bis in idem" - Beslissing in correctionele zaken - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Nieuwe vervolgingen - Belastingprocedure - Bijdragen - Fiscale sancties - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Non bis in idem" - Belastingzaken - Beslissing in correctionele zaken - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Nieuwe vervolgingen - Belastingprocedure - Bijdragen - Fiscale sancties - "Non bis in idem" - Gevolg

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

Un jugement ou arrêt rendu en matière correctionnelle, qui dit les poursuites irrecevables sans se prononcer sur la culpabilité par une décision d'acquittement ou de condamnation, ne fait pas obstacle au maintien des cotisations à l'impôt des personnes physiques et des accroissements d'impôt (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière fiscale - "Non bis in idem" - Décision en matière pénale - Irrecevabilité des poursuites - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - Cotisations - Sanctions fiscales - "Non bis in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Non bis in idem" - Matière fiscale - Décision en matière pénale - Irrecevabilité des poursuites - Nouvelles poursuites - Procédure fiscale - Cotisations - Sanctions fiscales - "Non bis in idem" - Conséquence

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

F.20.0069.F

25 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220225.1F.3](#)

AC nr. ...

Belastingen zijn heffingen, op eigen gezag, door de Staat, de gewesten, de gemeenschappen, de provincies, of de gemeenten, op de geldmiddelen van personen die op hun grondgebied wonen of er belangen bezitten, om voor diensten van openbaar nut te worden aangewend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 152.

BELASTING - Algemeen - Grondwet (1831) - Artikel 110 - Artikel 31 - Fiscale bevoegdheid van gemeenten - Beheer van gemeentelijke belangen - Belasting

- Artt. 31 en 110, § 4, eerste en tweede lid Grondwet 1831
GRONDWET - GRONDWET 1831 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 110 (oud) - Belasting - Artikel 31 - Fiscale bevoegdheid van gemeenten - Beheer van gemeentelijke belangen - Belasting

- Artt. 31 en 110, § 4, eerste en tweede lid Grondwet 1831
GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Algemeen - Grondwet (1831) - Artikel 110 - Artikel 31 - Fiscale bevoegdheid van gemeenten - Beheer van gemeentelijke belangen - Belasting

- Artt. 31 en 110, § 4, eerste en tweede lid Grondwet 1831

L'impôt est un prélèvement pratiqué par voie d'autorité par l'État, les régions, les communautés, les provinces ou les communes sur les ressources des personnes qui y vivent ou y possèdent des intérêts, pour être affecté aux services d'utilité publique (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOT - Généralité - Constitution (1831) - Article 110 - Article 31 - Compétence fiscale des communes - Gestion des intérêts communaux - Impôt

- Art. 31 et 110, § 4, al. 1er et 2 Constitution 1831
CONSTITUTION - Constitution 1831 (articles 100 a fin) - Article 110 - Impôt - Article 31 - Compétence fiscale des communes - Gestion des intérêts communaux - Impôt

- Art. 31 et 110, § 4, al. 1er et 2 Constitution 1831
TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Généralités - Constitution (1831) - Article 110 - Article 31 - Compétence fiscale des communes - Gestion des intérêts communaux - Impôt

- Art. 31 et 110, § 4, al. 1er et 2 Constitution 1831

F.20.0072.N

20 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220120.1N.6](#)

AC nr. ...

De vormvereiste van een aangetekende brief maakt op zich geen wezenlijke vormvereiste van de verzending van het aanslagbiljet uit; indien het bestuur aantoonbaar dat aan het juiste adres van de belastingplichtige is verzonden, dient het niet het bewijs te leveren dat de belastingplichtige het aanslagbiljet daadwerkelijk heeft ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagbiljet - Daadwerkelijke ontvangst - Bewijs door de administratie - Vereiste

- Art. 11 KB nr. 4 van 22 augustus 1934
- Art. 272 Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Bezwaartermijn - Aanvang - Aanslagbiljet - Daadwerkelijke

4/05/2026

La formalité de la recommandation ne constitue pas en soi une formalité substantielle de l'envoi de l'avertissement-extrait de rôle; si l'administration prouve qu'il a été envoyé à la bonne adresse du redevable, elle n'est pas tenue de fournir la preuve que le contribuable a effectivement reçu l'avertissement-extrait de rôle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Avertissement-extrait de rôle - Réception effective - Preuve par l'administration - Condition

- Art. 11 A.R. n° 4 du 22 août 1934
- Art. 272 Code des Impôts sur les Revenus 1964

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Délai de réclamation - Point de départ -

P. 208/982

ontvangst - Bewijs door de administratie - Vereiste

- Art. 11 KB nr. 4 van 22 augustus 1934
- Art. 272 Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

Avertissement-extrait de rôle - Réception effective - Preuve par l'administration - Condition

- Art. 11 A.R. n° 4 du 22 août 1934
- Art. 272 Code des Impôts sur les Revenus 1964

F.20.0075.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.13](#)

AC nr. ...

Uit artikel 442quater, §§ 1, eerste lid, 2, eerste lid, en 3 volgt dat de bestuurders van een vennootschap die belast zijn met de dagelijkse leiding van de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de niet-betaling van de bedrijfsvoorheffing van die vennootschap indien die niet-betaling te wijten is aan een fout in de zin van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek die ze hebben begaan bij het besturen van de vennootschap, en dat het vermoeden van fout dat geldt, behoudens tegenbewijs, in geval van herhaalde niet-betaling van de bedrijfsvoorheffing, niet van toepassing is indien de niet-betaling van de bedrijfsvoorheffing van de vennootschap het gevolg is van financiële moeilijkheden die aanleiding hebben gegeven tot het openen van de procedure van gerechtelijk akkoord, van faillissement of van ontbinding; hieruit volgt eveneens dat de bestuurder, die zich beroept op de afwezigheid van het vermoeden van fout, het bewijs dient te leveren dat de niet-betaling van de bedrijfsvoorheffing van de vennootschap het gevolg is van financiële moeilijkheden die aanleiding hebben gegeven tot het openen van de procedure van gerechtelijk akkoord, van faillissement of van ontbinding (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Niet-betaling - Hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders - Vermoeden van fout - Tegenbewijs

- Artt. 24 en 361 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il suit de l'article 442quater, § 1er, alinéa 1er, § 2, alinéa 1er, et § 3, que les dirigeants d'une société qui sont chargés de la gestion journalière de la société sont solidairement responsables du non-paiement du précompte professionnel de cette société si ce défaut de paiement est imputable à une faute au sens de l'article 1382 de l'ancien Code civil qu'ils ont commise dans la gestion de la société, et que cette présomption de faute qui vaut, sauf preuve contraire, en cas de non-paiement répété du précompte professionnel, ne s'applique pas si le non-paiement du précompte professionnel de la société résulte de difficultés financières qui ont donné lieu à l'ouverture de la procédure de réorganisation judiciaire, de faillite ou de dissolution; Il s'ensuit également que le dirigeant qui se prévaut de l'absence de présomption de faute doit rapporter la preuve que le non-paiement du précompte professionnel de la société résulte de difficultés financières qui ont donné lieu à l'ouverture de la procédure de réorganisation judiciaire, de faillite ou de dissolution (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte professionnel - Non-paiement - Responsabilité solidaire des dirigeants - Présomption de faute - Preuve contraire

- Art. 24 et 361 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0083.F

25 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220225.1F.10](#)

AC nr. ...

De aantekening in het speciaal daartoe bestemde register vormt het enige toelaatbare bewijsmiddel van de datum van bekendmaking van een gemeentelijk reglement of een gemeentelijke verordening, evenals van de bekendmaking zelf, te weten het bewijsmiddel waarin tegelijk alles is vervat, in overeenstemming met wat persoonlijk door de ondertekenende openbare ambtenaren is vastgesteld, het onderwerp, de datum van de gemeenteraadsbeslissing waarmee het is goedgekeurd, de plaats waar het kan worden geraadpleegd door het publiek, evenals de goedkeuringsbeslissing van de toezichthoudende overheid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 153.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Gemeentebelastingen - Rechtspleging -
Gemeentelijk reglement - Bekendmaking - Register -
Aantekening - Inhoud - Bewijsmiddel - Dagtekening van de
bekendmaking - Materiële vaststellingen

- Artt. L1133-1, eerste en tweede lid, en L1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Gemeentebelastingen - Rechtspleging -
Gemeentelijk reglement - Bekendmaking - Register -
Aantekening - Bewijsmiddel - Aanplakking - Draagwijdte

- Artt. L1133-1, eerste en tweede lid, en L1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

GEMEENTE - Gemeentebelastingen - Rechtspleging -
Gemeentelijk reglement - Bekendmaking - Register -
Aantekening - Inhoud - Bewijsmiddel - Datum van
bekendmaking - Materiële vaststellingen

- Artt. L1133-1, eerste en tweede lid, en L1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN -
Gemeentebelastingen - Rechtspleging - Gemeentelijk
reglement - Bekendmaking - Register - Aantekening - Inhoud -
Bewijsmiddel - Datum van bekendmaking - Materiële

L'annotation dans le registre spécialement prévu à cet effet constitue le seul mode de preuve admissible de la date de la publication d'un règlement ou d'une ordonnance communal ainsi que du fait de sa publication, à savoir celle qui comporte matériellement tout à la fois, suivant ce qu'ont dû constater personnellement les officiers publics signataires, son objet, la date de la décision du conseil communal par laquelle il a été adopté, le lieu où il peut être consulté par le public ainsi que la décision d'approbation par l'autorité de tutelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Taxes
communales - Procédure - Règlement communal - Publication -
Registre - Annotation - Contenu - Mode de preuve - Date de la
publication - Constatations matérielles

- Art. L1133-1, al. 1er et 2, et L1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Taxes
communales - Procédure - Règlement communal - Publication -
Registre - Annotation - Mode de preuve - Affichage - Portée

- Art. L1133-1, al. 1er et 2, et L1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

COMMUNE - Taxes communales - Procédure - Règlement
communal - Publication - Registre - Annotation - Contenu - Mode de
preuve - Date de publication - Constatations matérielles

- Art. L1133-1, al. 1er et 2, et L1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes
communales - Procédure - Règlement communal - Publication -
Registre - Annotation - Contenu - Mode de preuve - Date de
publication - Constatations matérielles

vaststellingen

- Artt. L1133-1, eerste en tweede lid, en L1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. L1133-1, al. 1er et 2, et L1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

De aantekening bewijst daarentegen niet de regelmatigheid van de aanplakking (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 153.

GEMEENTE - Gemeentebelastingen - Rechtspleging - Gemeentelijk reglement - Bekendmaking - Register - Aantekening - Bewijsmiddel - Aanplakking - Draagwijdte

- Artt. L1133-1, eerste en tweede lid, en L1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Rechtspleging - Gemeentelijk reglement - Bekendmaking - Register - Aantekening - Bewijsmiddel - Aanplakking - Draagwijdte

- Artt. L1133-1, eerste en tweede lid, en L1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

L'annotation ne fait en revanche pas preuve de la régularité de l'affichage (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNE - Taxes communales - Procédure - Règlement communal - Publication - Registre - Annotation - Mode de preuve - Affichage - Portée

- Art. L1133-1, al. 1er et 2, et L1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Procédure - Règlement communal - Publication - Registre - Annotation - Mode de preuve - Affichage - Portée

- Art. L1133-1, al. 1er et 2, et L1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

Uit de artikelen 8 en 238bis K van de Franse "Code général des impôts", volgens de uitlegging die hieraan in Frankrijk wordt gegeven, volgt niet dat de maatschappelijke rechten in de burgerlijke vastgoedvennootschappen naar Frans recht met een ander maatschappelijk doel dan het in punt 2 van het Slotprotocol bij het Frans-Belgisch dubbelbelastingverdrag van 10 maart 1964 bedoelde maatschappelijk doel, die een eigen rechtspersoonlijkheid en fiscale persoonlijkheid hebben die losstaat van die van haar leden, voor de toepassing van artikel 3, § 1, van dat verdrag beantwoorden aan het begrip onroerend goed (1) (2). (1) Cass. 29 septembre 2016, AR F.14.0006.F, AC 2016, nr. 533 met concl. OM op datum in Pas. (2) Het openbaar ministerie had tot de niet-ontvankelijkheid van het middel geconcludeerd omdat dit de schending van de artikelen 3, 15 en 18 van het Frans-Belgisch dubbelbelastingverdrag aanvoerde, zonder de wet te vermelden die dat verdrag heeft bekrachtigd, namelijk de wet van 14 april 1965.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Frans-Belgisch dubbelbelastingverdrag van 10 maart 1964 - Artikel 3, § 2 - Slotprotocol - Punt 2 - Franse "Code général des impôts" - Artikel 8 - Artikel 238bis K. - Onroerend goed

- Art. 3, §§ 1 en 2 Overeenkomst van 10 maart 1964 tussen België en Frankrijk tot voorkoming van dubbel belasting en tot regeling van wederzijdse administratieve en juridische bijstand inzake inkomstenbelastingen

- punt 2, Slotprotocol Overeenkomst van 10 maart 1964 tussen België en Frankrijk tot voorkoming van dubbel belasting en tot regeling van wederzijdse administratieve en juridische bijstand inzake inkomstenbelastingen

- Artt. 8 en 238bis K Frans Code général des impôts

Indien de verweerder geen middel van niet-ontvankelijkheid tegen het cassatieberoep heeft opgeworpen, dient geen acht te worden geslagen op het geschrift met de titel "memorie van wederantwoord".

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie van wederantwoord - Geen tegen het cassatieberoep opgeworpen middel van niet-ontvankelijkheid - Gevolg - Wering van het stuk

Il ne suit pas des articles 8 et 238bis K du Code général des impôts français, dans l'interprétation qu'ils reçoivent en France, que les droits sociaux dans les sociétés civiles immobilières de droit français ayant un autre objet que celui visé au point 2 du protocole final joint à la convention franco-belge du 10 mars 1964 préventive de doubles impositions, qui ont une personnalité juridique et fiscale distincte de leurs membres, répondent à la notion de bien immobilier pour l'application de l'article 3, § 1er, de ladite convention préventive franco-belge (1) (2). (1) Cass. 29 septembre 2016, RG F.14.0006.F, Pas. 2016, n° 533 avec concl. du MP. (2) Le ministère public avait conclu à l'irrecevabilité du moyen dès lors que celui-ci invoquait la violation des articles 3, 15 et 18 de la Convention préventive de double imposition franco-belge du 10 mars 1964 sans viser la loi qui a approuvé cette Convention, soit la loi du 14 avril 1965.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention franco-belge du 10 mars 1964 préventive de doubles impositions - Article 3, § 2 - Protocole final - Point 2 - Code général des impôts français - Article 8 - Article 238bis K. - Bien immobilier

- Art. 3, § 1er et 2 Convention du 10 mars 1964 entre la Belgique et la France tendant à éviter les doubles impositions et à établir des règles d'assistance administrative et juridique réciproque en matière d'impôts sur les revenus

- Protocole final, point 2 Convention du 10 mars 1964 entre la Belgique et la France tendant à éviter les doubles impositions et à établir des règles d'assistance administrative et juridique réciproque en matière d'impôts sur les revenus

- Art. 8 et 238bis K Code général des impôts français

Si le défendeur n'a pas opposé de fin de non-recevoir au pourvoi, il n'y a pas lieu d'avoir égard à l'écrit intitulé « mémoire en réplique ».

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire en réplique - Absence de fin de non-recevoir opposée au pourvoi - Conséquence - Pièce écartée

F.20.0101.F

22 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220922.1F.7](#)

AC nr. ...

De regels van de gelijkheid van de Belgen voor de wet, van de niet-discriminatie in het genot van de aan de Belgen erkende rechten en vrijheden, alsook die van de gelijkheid voor de belasting, houden in dat allen die zich in dezelfde toestand bevinden op dezelfde wijze worden behandeld, maar sluiten niet uit dat een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende categorieën van personen, voor zover het criterium van onderscheid objectief en redelijk verantwoord is; het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de genomen maatregel of de ingevoerde belasting; het gelijkheidsbeginsel wordt eveneens miskend wanneer vaststaat dat er geen redelijke en evenredige verhouding bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (1). (1) Cass. 28 januari 2022, AR C.19.0345.F, AC 2022, nr. 77.

GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylonen en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylonen en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylonen en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

La règle de l'égalité des Belges devant la loi, celle de la non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges ainsi que celle de l'égalité devant l'impôt impliquent que tous ceux qui se trouvent dans la même situation soient traités de la même manière mais n'excluent pas qu'une distinction soit faite entre différentes catégories de personnes pour autant que le critère de distinction soit susceptible de justification objective et raisonnable ; l'existence d'une telle justification doit s'apprécier par rapport au but et aux effets de la mesure prise ou de l'impôt instauré ; le principe d'égalité est également violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Cass. 28 janvier 2022, RG C.19.0345.F, Pas. 2022, n° 77.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

Hoewel artikel 1 van het belastingreglement van 30 april 2012 niet omschrijft wat onder een zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie, anders dan een globaal stelsel voor mobiele communicatie, moet worden verstaan, preciseert het wel dat het om communicatienetwerken gaat die functioneren dankzij antennes die worden bevestigd op pylons of masten die op een specifiek daartoe bestemde locatie zijn verankerd, wat volstaat om het toepassingsgebied van het belastingreglement vast te stellen.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentelijk reglement - Belastingreglement van 30 april 2012 - Toepassingsgebied

- Art. 1, eerste en tweede lid Belastingvordering 30 april 2012

Een objectieve en redelijke verantwoording vereist niet dat de overheidsinstantie die een onderscheid maakt tussen vergelijkbare categorieën van belastingplichtigen moet bewijzen dat het onderscheid of het gebrek aan onderscheid noodzakelijkerwijs bepaalde gevolgen zou hebben; het is voldoende wanneer blijkt dat voor het gemaakte onderscheid tussen die verschillende categorieën een objectieve en redelijke verantwoording bestaat of kan bestaan (1). (1) Cass. 28 januari 2022, AR C.19.0345.F, AC 2022, nr. 77.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylons en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkeheidsbeginsel - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Objectieve en redelijke verantwoording

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylons en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkeheidsbeginsel - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Objectieve en redelijke verantwoording
- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylons en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkeheidsbeginsel - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Objectieve en redelijke

Si L'article 1er du règlement-taxé du 30 avril 2012 ne donne pas de définition d'un système d'émission ou de réception de signaux de communication autre qu'un système global de communication mobile, il précise toutefois qu'il doit s'agir de réseaux de communication fonctionnant grâce à des antennes sur des pylônes ou mâts en site propre, ce qui suffit à déterminer le champ d'application du règlement-taxé.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Règlement-taxé du 30 avril 2012 - Champ d'application

- Art. 1er, al. 1er et 2 Règlement-taxé du 30 avril 2012 établissant une taxe sur les pylônes ou les mâts

Une justification objective et raisonnable n'implique pas que l'autorité publique qui opère une distinction entre des catégories de contribuables comparables doive apporter la preuve que la distinction ou l'absence de distinction aurait nécessairement des effets déterminés ; Il suffit qu'il apparaisse qu'existe ou que peut exister une justification objective et raisonnable à la distinction faite entre ces différentes catégories (1). (1) Cass. 28 janvier 2022, RG C.19.0345.F, Pas. 2022, n° 77.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité - Distinction entre différentes catégories de personnes - Justification objective et raisonnable

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité - Distinction entre différentes catégories de personnes - Justification objective et raisonnable
- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité - Distinction entre différentes catégories de personnes - Justification objective et raisonnable

verantwoording

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Belasting op de pylonen en masten, (GSM) of elk ander zend- of ontvangststelsel van signalen voor communicatie - Gelijkeheidsbeginsel - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Objectieve en redelijke verantwoording

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Taxe sur les pylônes et mâts, mobile (G.S.M.) ou à tout autre système d'émission ou de réception de signaux de communication - Principe d'égalité - Distinction entre différentes catégories de personnes - Justification objective et raisonnable

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

F.20.0104.N

23 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220623.1N.7](#)

AC nr. ...

Het aftrekverbod van artikel 198, § 1, 5°, WIB92 is van toepassing op elke heffingsplichtige vennootschap, zonder onderscheid; de omstandigheid dat de heffingsplichtige de betaalde heffing nadien verhaalt op zijn klant, doet daaraan geen afbreuk aangezien die klant zelf geen heffing betaalt en het aftrekverbod in zijn hoofde niet kan worden toegepast.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Aftrekverbod gewestelijke belastingen - Afvalstoffenheffing - Doorrekening

- Art. 198 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'interdiction de déduction visée à l'article 198, § 1er, 5°, du Code des impôts sur les revenus 1992 s'applique sans distinction à toute société redevable ; la circonstance que le redevable recouvre ensuite la taxe payée auprès de son client est sans incidence à cet égard dès lors que le client ne paie lui-même aucune taxe et que l'interdiction de déduction ne peut lui être appliquée.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Interdiction de déduction d'impôts régionaux - Taxe sur les déchets - Refacturation

- Art. 198 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0112.N

23 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.12](#)

AC nr. ...

De rechter aan wie gevraagd wordt een administratieve sanctie te toetsen die een repressief karakter heeft in de zin van artikel 6 EVRM, mag bij het toetsen van de evenredigheid van de opgelegde straf in het bijzonder acht slaan op de zwaarte van de inbreuk, de hoogte van reeds opgelegde sancties, de wijze waarop in gelijkaardige zaken werd geoordeeld en de weerslag van de sanctie voor de betrokkene, maar hierbij desgevallend als beoordelingsfactor in rekening nemen de mate waarin het bestuur zelf gebonden was; dit toetsingsrecht houdt niet in dat de rechter op grond van een subjectieve appreciatie van wat hij redelijk acht, om loutere redenen van opportuniteit en tegen wettelijke regels in, boeten kan kwijtschelden of verminderen.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE -

4/05/2026

Le juge appelé à contrôler une sanction administrative à caractère répressif au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales peut, lors de l'appréciation de la proportionnalité de la peine infligée, avoir plus spécialement égard à la gravité de l'infraction, à l'importance des sanctions déjà infligées, à la manière dont il a été statué dans des causes similaires et aux effets de la sanction sur la personne concernée mais, le cas échéant, tenir compte, en tant que facteur d'appréciation, de la mesure dans laquelle l'administration était elle-même ; ce droit de contrôle n'implique pas que, sur la base d'une appréciation subjective de ce qu'il juge raisonnable, le juge puisse remettre ou réduire des amendes pour de simples motifs d'opportunité et à l'encontre des règles légales.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Sanction administrative - Caractère

P. 215/982

Administratieve sanctie - Repressief karakter - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter - Beoordelingscriteria

- Art. 70 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Administratieve sanctie - Repressief karakter - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter - Beoordelingscriteria

- Art. 70 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

répressif - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Critères d'appréciation

- Art. 70 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Sanction administrative - Caractère répressif - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Critères d'appréciation

- Art. 70 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Uit artikel 9 van het organiek Regentbesluit nr. 78 van 18 maart 1831 van het bestuur van 's lands middelen, dat aan de minister van Financiën een genaderecht verleent, volgt niet dat, bij ontstentenis van een bij de minister ingediend verzoek tot kwijtschelding, de rechter de bevoegdheden van de minister kan uitoefenen door louter naar opportuniteit te oordelen over de omvang of de kwijtschelding van de boete; dit staat evenwel niet eraan in de weg dat, wanneer de belastingplichtige geen verzoek tot kwijtschelding heeft ingediend bij de minister of zijn gemachtigde op grond van voormeld artikel 9 Regentbesluit, de rechter de evenredigheid van de opgelegde geldboete mag toetsen.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Fiscale geldboetes - Genaderecht van de Minister van Financiën - Rechterlijke milderingsbevoegdheid

- Art. 9 RB nr. 78 van 18 maart 1831

Il ne suit pas de l'article 9 de l'arrêté du Régent n° 78 organique du 18 mars 1831 de l'administration des finances, qui accorde un droit de clémence au ministre des Finances, qu'à défaut de demande de remise introduite auprès du ministre, le juge puisse exercer les compétences du ministre en statuant en pure opportunité sur l'importance ou la remise de l'amende ; ceci ne fait cependant pas obstacle à ce que, lorsque le contribuable n'a pas introduit de demande de remise auprès du ministre ou de son délégué sur la base de l'article 9 précité de l'arrêté du Régent, le juge puisse contrôler la proportionnalité de l'amende infligée.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Amendes fiscales - Droit de clémence du ministre des Finances - Compétence judiciaire d'atténuation

- Art. 9 A. Rég. n° 78 du 18 mars 1831

F.20.0118.N

23 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.8](#)

AC nr. ...

Het begrip "bezoldigingen van bedrijfsleider" in de zin van de artikelen 30, 2°, en 32, eerste lid, WIB92 omvat ook de gelden die een bedrijfsleider zich onrechtmatig heeft toegeëigend ten nadele van de vennootschap, voor zover deze gelden hun oorzaak vinden in de door de bedrijfsleider uitgeoefende functie of ten bate van de vennootschap verrichte prestaties (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bezoldigingen - Bedrijfsleiders - Onrechtmatig toegeëigende gelden - Belastbaarheid

- Artt. 30 en 32 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

4/05/2026

La notion de « rémunérations de dirigeant d'entreprise » au sens des articles 30, 2°, et 32, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 comprend également les sommes qu'un dirigeant d'entreprise s'est illicitement appropriées au préjudice de la société, dans la mesure où ces sommes trouvent leur origine dans la fonction exercée par le dirigeant d'entreprise ou dans les prestations accomplies au profit de la société (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Rémunérations - Dirigeants d'entreprise - Sommes que l'on s'est illicitement appropriées - Caractère imposable

- Art. 30 et 32 Code des impôts sur les revenus 1992

P. 216/982

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting -
Bedrijfsinkomsten - Algemeen - Onrechtmatig toegeëigende
gelden - Belastbaarheid

- Artt. 30 en 32 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques -
Revenus professionnels - Généralités - Sommes que l'on s'est
illicitement appropriées - Caractère imposable

- Art. 30 et 32 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0119.N

23 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.9](#)

AC nr. ...

Indien de eerste rechter over de betwiste schuldvordering heeft geoordeeld en de latere overdracht van de schuldvordering de gecedeerde schuldenaar is ter kennis gebracht, kan de overnemer hoger beroep instellen tegen de gecedeerde schuldenaar, ook al was hij geen procespartij in het geding voor de eerste rechter; de overnemer heeft daartoe de vereiste proceshoedanigheid als bijzondere rechtsverkrijger van de overnemer (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Door de oorspronkelijke schuldeiser na het vonnis van de eerste rechter aan de overnemer overgedragen schuldvordering - Hoger beroep door de schuldeiser-cessionaris - Mogelijkheid

- Artt. 1690, 1692 en 1699 Oud Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Leegstandsheffing - Terugvordering - Door de oorspronkelijke schuldeiser na het vonnis van de eerste rechter aan de overnemer overgedragen schuldvordering - Hoger beroep door de schuldeiser-cessionaris - Mogelijkheid

- Artt. 1690, 1692 en 1699 Oud Burgerlijk Wetboek

Si le premier juge a statué sur la créance contestée et que la cession ultérieure de la créance a été notifiée au débiteur cédé, le cessionnaire peut former un appel contre le débiteur cédé, même s'il n'était pas partie à l'instance devant le premier juge ; le cessionnaire possède à cet effet la qualité procédurale requise en tant qu'ayant droit à titre particulier du cédant (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Créance cédée par le créancier initial au cessionnaire après le jugement du premier juge - Appel formé par le créancier-cessionnaire - Possibilité

- Art. 1690, 1692 et 1699 Ancien Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Redevance d'inoccupation - Remboursement - Créance cédée par le créancier initial au cessionnaire après le jugement du premier juge - Appel formé par le créancier-cessionnaire - Possibilité

- Art. 1690, 1692 et 1699 Ancien Code civil

F.20.0124.N

21 oktober 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221021.1N.1](#)

AC nr. ...

Opdat kosten van lusthuizen voor de belastingplichtige aftrekbaar zijn, om reden dat zij in de belastbare bezoldigingen van de bedrijfsleiders zijn begrepen, moet ook zijn voldaan aan de voorwaarde volgens dewelke een voordeel van alle aard dat als bezoldiging voor de uitoefening van hun beroepswerkzaamheid binnen de vennootschap werd verleend, om als beroepskost aftrekbaar te zijn, moet beantwoorden aan werkelijke prestaties verricht ten behoeve van de vennootschap.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Kosten van lusthuizen - Aftrekbaarheidsvoorwaarden

Pour que les frais afférents aux résidences d'agrément visés à l'article 53, 9°, du Code des impôts sur les revenus 1992 soient déductibles dans le chef du contribuable au motif qu'ils sont compris dans les rémunérations imposables des dirigeants d'entreprise, il doit également être satisfait à la condition selon laquelle un avantage de toute nature qui a été alloué en rémunération de l'exercice de leurs activités professionnelles au sein de la société doit, afin d'être déductible à titre de frais professionnels, répondre à des prestations réellement effectuées au profit de la société.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Frais afférents aux résidences d'agrément - Conditions de déductibilité

F.20.0129.N

21 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221021.1N.2](#)

AC nr. ...

Bij gebrek aan afwijkende fiscale bepaling, dient het zeker en vaststaand karakter van een schuld of verlies te worden beoordeeld volgens de principes van het gemeen recht (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Kwijtschelding van schuld onder voorbehoud van terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin - Zeker en vaststaand karakter - Beoordelingscriteria

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

À défaut de disposition fiscale dérogatoire, le caractère certain et liquide d'une dette ou d'une perte s'apprécie conformément aux principes du droit commun (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Remise de la dette sous réserve du retour à meilleure fortune du débiteur - Caractère certain et liquide - Critères d'appréciation

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

Het tenietgaan van een schuldvordering door de kwijtschelding van de schuld onder voorbehoud van terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin, vormt vanaf de kwijtschelding een zeker en vaststaand verlies en is bijgevolg als beroepskost aftrekbaar (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Kwijtschelding van schuld onder voorbehoud van terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin - Zeker en vaststaand karakter - Aftrek als beroepskost - Tijdstip

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'extinction d'une créance par la remise de la dette sous réserve du retour à meilleure fortune du débiteur constitue une perte certaine et liquide à compter de la remise et est, dès lors, déductible à titre de frais professionnels (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Remise de la dette sous réserve du retour à meilleure fortune du débiteur - Caractère certain et liquide - Déduction à titre de frais professionnels - Délais

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

Wanneer kwijtschelding wordt verleend van een schuld onder voorbehoud van terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin, moet de schuld vanaf het ogenblik van de kwijtschelding en zolang de ontbindende voorwaarde van de terugkeer tot beter fortuin zich niet heeft gerealiseerd, als uitgedoofd worden beschouwd (1). (1) Zie concl. OM.

VERBINTENIS - Ontbindende voorwaarde - Kwijtschelding van schuld onder voorbehoud van terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin

- Artt. 1183 en 1234 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque la remise d'une dette est consentie sous réserve du retour à meilleure fortune du débiteur, la dette doit être considérée comme éteinte à partir du moment de la remise et aussi longtemps que la condition résolutoire du retour à meilleure fortune ne s'est pas réalisée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OBLIGATION - Condition résolutoire - Remise de la dette sous réserve du retour à meilleure fortune du débiteur

- Art. 1183 et 1234 Ancien Code civil

F.20.0141.F

16 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220516.3F.5](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 70, § 2, Btw-wetboek kan de rechter bij wie een beroep is ingesteld tegen de beslissing die de minister van Financiën of zijn gedelegeerde krachtens artikel 9 van het besluit van de Regent van 18 maart 1831 heeft genomen, een bevoegdheid met volle rechtsmacht uit te oefenen die hem in staat stelt toe te zien op al wat onder de beoordeling van de administratie valt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 321.

RECHTBANKEN - Belastingzaken - Bevoegdheden van de rechter - Fiscale geldboeten - Niet-uitgereikte of onjuiste facturen - Bedrag van de geldboete - Bij de minister van Financiën of diens gedelegeerde ingediende klacht - Beoordeling van de administratie - Evenredigheid van de straf - Beroep tegen de beslissing van de minister van Financiën - Bevoegdheden van de rechter

- Artt. 70, § 2, eerste lid, en 84, derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 1, laatste lid KB nr. 41 van 30 januari 1987 tot vaststelling van het bedrag van de proportionele fiscale geldboeten op het stuk van de BTW

- Art. 9 RB nr. 78 van 18 maart 1831

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Fiscale geldboeten - Bedrag van de geldboete - Bij de minister van Financiën of diens gedelegeerde ingediende klacht - Beoordeling van de administratie - Evenredigheid van de straf - Beroep tegen de beslissing van de minister van Financiën - Bevoegdheden van de rechter

- Artt. 70, § 2, eerste lid, en 84, derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 1, laatste lid KB nr. 41 van 30 januari 1987 tot vaststelling van het bedrag van de proportionele fiscale geldboeten op het stuk van de BTW

- Art. 9 RB nr. 78 van 18 maart 1831

L'article 70, § 2 du Code de la Taxe sur la valeur ajoutée autorise le juge, saisi d'un recours contre la décision prise, en vertu de l'article 9 de l'arrêté du Régent du 18 mars 1831, par le ministre des Finances ou son délégué, à exercer une compétence de pleine juridiction lui permettant de contrôler tout ce qui relève de l'appréciation de l'administration (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Force de chose jugée - Pouvoirs du juge - Amendes fiscales - Factures non émises ou erronées - Montant de l'amende - Réclamation auprès du ministre des Finances ou de son délégué - Appréciation de l'administration - Proportionnalité de la sanction - Recours contre la décision du ministre des Finances - Pouvoirs du juge

- Art. 70, § 2, al. 1er, et 84, al. 3 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 1er, dernier al. A.R. n° 41 du 30 janvier 1987

- Art. 9 A. Rég. n° 78 du 18 mars 1831

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Amendes fiscales - Montant de l'amende - Réclamation auprès du ministre des Finances ou de son délégué - Appréciation de l'administration - Proportionnalité de la sanction - Recours contre la décision du ministre des Finances - Pouvoirs du juge

- Art. 70, § 2, al. 1er, et 84, al. 3 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 1er, dernier al. A.R. n° 41 du 30 janvier 1987

- Art. 9 A. Rég. n° 78 du 18 mars 1831

Artikel 18.3 Overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteiten van het Internationaal Strafgerechtshof staat er niet aan in de weg staat dat een raadsman belast wordt op de erelonen die hij heeft verkregen van het Internationaal Strafgerechtshof, in de Staat die verdragspartij is waarin hij in elk geval aan belasting onderworpen is, niet omwille van een verblijf aldaar ter vervulling van zijn functies bij voormeld Hof, maar omdat hij daar zijn vaste fiscale woonplaats heeft op grond van de interne wetgeving (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteiten van het Internationaal Strafgerechtshof - Raadsliden - Erelonen betaald door het Internationaal Strafgerechtshof - Belastbaarheid

- Art. 18.3 Overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteiten van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te New York op 9 september 2002

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteiten van het Internationaal Strafgerechtshof - Raadsliden - Erelonen betaald door het Internationaal Strafgerechtshof - Belastbaarheid

- Art. 18.3 Overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteiten van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te New York op 9 september 2002

L'article 18.3 de l'Accord sur les privilèges et immunités de la Cour pénale internationale ne fait pas obstacle à ce qu'un avocat soit imposé sur les honoraires qui lui ont été versés par la Cour pénale internationale, dans l'État partie dans lequel il est, en tout cas, soumis à l'impôt, non du fait d'un séjour qu'il y effectue en vue de l'accomplissement de ses fonctions auprès de cette cour, mais parce qu'il y a son domicile fiscal fixe sur la base de la législation interne (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Accord sur les privilèges et immunités de la Cour pénale internationale - Avocats - Honoraires versés par la Cour pénale internationale - Caractère imposable

- Art. 18.3 Accord sur les privilèges et immunités de la Cour pénale internationale, fait à New York le 9 septembre 2002

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Accord sur les privilèges et immunités de la Cour pénale internationale - Avocats - Honoraires versés par la Cour pénale internationale - Caractère imposable

- Art. 18.3 Accord sur les privilèges et immunités de la Cour pénale internationale, fait à New York le 9 septembre 2002

F.20.0150.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.7](#)

AC nr. ...

Het recht op rechtszekerheid houdt in dat de burger moet kunnen vertrouwen op wat hij niet anders kan opvatten dan als een vaste gedrags- of beleidsregel van de overheid; de rechter oordeelt onaantastbaar in feite of bij een belastingplichtige een redelijk vertrouwen is gewekt, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak; het Hof gaat niettemin na of de rechter het begrip redelijk vertrouwen niet heeft miskend door uit de vastgestelde feiten gevolgen af te leiden die hiermee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op rechtszekerheid - Redelijk vertrouwen - Onaantastbare beoordeling in feite - Toetsing door het Hof

Le droit à la sécurité juridique implique que le citoyen doit pouvoir faire confiance à ce qu'il ne peut concevoir autrement que comme une règle fixe de conduite et d'administration de l'autorité; le juge apprécie souverainement en fait si une confiance raisonnable a été suscitée chez le contribuable, en ayant égard aux circonstances concrètes de la cause; la Cour vérifie néanmoins si le juge n'a pas méconnu la notion de confiance raisonnable en déduisant des faits qu'il a constatés des conséquences dépourvues de lien avec ces faits ou qui ne sont susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à la sécurité juridique - Confiance raisonnable - Appréciation souveraine en fait - Contrôle par la Cour

F.20.0152.N

23 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.7](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de fiscale sanctie licht is, heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat deze aan de toepassing van artikel 6.1. EVRM is onttrokken; opdat een belasting een preventief en bestraffend doel zou hebben, is vereist dat de belasting in wezen een handelen of nalaten wenst te voorkomen en te bestraffen dat door de wetgever als onwettig wordt beschouwd en dat de belasting aldus leed wenst toe te brengen aan de dader van dat handelen of nalaten (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bijzondere belasting - Leegstandsheffing Vlaams Gewest - Strafrechtelijke aard - Preventief en bestraffend doel

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De omstandigheid dat een fiscale sanctie of het opleggen van een bijzondere belasting internrechtelijk niet als strafrechtelijk wordt gekwalificeerd, sluit niet uit dat die maatregel strafrechtelijk van aard kan zijn in de zin van artikel 6.1 EVRM; dit is het geval indien de overtreden bepaling gericht is tot alle burgers in hun hoedanigheid van belastingplichtige, de opgelegde sanctie of bijzondere belasting niet alleen een vergoedende functie heeft, maar in wezen een preventief en bestraffend doel heeft (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Vlaams Gewest - Leegstandsheffing - Bijzondere belasting - Strafrechtelijke aard - Beoordelingscriteria

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Leegstandsheffing Vlaams Gewest - Bijzondere belasting - Strafrechtelijke aard - Beoordelingscriteria

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La circonstance que la sanction fiscale soit légère n'a pas pour effet de soustraire celle-ci à l'application de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ; pour qu'un impôt poursuive un but préventif et répressif, il faut que celui-ci entende essentiellement prévenir et sanctionner une action ou une omission que le législateur considère comme illégale et que l'impôt entende ainsi causer une souffrance à l'auteur de cette action ou omission (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Impôt spécial - Redevance pour inoccupation de la Région flamande - Nature pénale - But préventif et répressif

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

La circonstance qu'une sanction fiscale ou l'imposition d'un impôt spécial ne peut être qualifiée de sanction pénale en droit interne n'exclut pas que cette mesure puisse être de nature pénale au sens de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ; tel est le cas lorsque la disposition violée s'adresse à tous les citoyens en leur qualité de contribuable, que la sanction infligée ou l'impôt spécial n'a pas seulement une fonction indemnitaire mais poursuit essentiellement un but préventif et répressif (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Région flamande - Redevance d'inoccupation - Impôt spécial - Nature pénale - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Redevance pour inoccupation de la Région flamande - Impôt spécial - Nature pénale - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, verhindert niet dat onderscheiden administratieve fiscale sancties met het karakter van een straf aan eenzelfde persoon en wegens dezelfde feiten worden opgelegd, op voorwaarde dat vaststaat dat de desbetreffende sancties zowel substantieel als temporeel voldoende nauw met elkaar verbonden zijn (1). (1) Zie concl. OM.

ADMINISTRATIEVE GELDBOETE IN SOCIALE ZAKEN - *Non bis in idem* - Boete wegens niet-aangifte - Belastingverhoging - Cumul - Substantieel voldoende nauw verbonden sancties - Vereiste

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - *Non bis in idem* - Boete wegens niet-aangifte - Belastingverhoging - Cumul - Substantieel voldoende nauw verbonden sancties - Vereiste

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.7 - Administratieve sancties inzake belastingen - Cumul - Substantieel voldoende nauw verbonden sancties - Vereiste

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Administratieve sancties inzake belastingen - Substantieel voldoende nauw verbonden sancties - Vereiste

De rechter beoordeelt onaantastbaar in feite of twee onderscheiden administratieve sancties, die aan eenzelfde persoon en wegens dezelfde feiten werden opgelegd, substantieel voldoende nauw met elkaar verbonden zijn en beoordeelt derhalve onaantastbaar in feite of de beide sancties complementaire doeleinden nastreven en derhalve zowel in abstracto als in concreto verschillende aspecten van eenzelfde wangedrag betreffen (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - *Non bis in idem* - Administratieve sancties van strafrechtelijke aard - Cumul van boete en belastingverhoging - Substantieel voldoende nauw verbonden sancties - Vereiste - Taak van de rechter

- Artt. 444 en 445 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'article 4, § 1er du Septième protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, dans l'interprétation qui en est faite par la Cour européenne des Droits de l'Homme, ne s'oppose pas à ce que des sanctions fiscales administratives distinctes ayant un caractère pénal soient infligées à une seule et même personne et en raison des mêmes faits, à condition que l'existence d'un lien matériel et temporel suffisamment étroit entre les sanctions visées soit établie (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AMENDE ADMINISTRATIVE EN MATIERE FISCALE - *Principe non bis in idem* - Amende pour absence de déclaration - Accroissement d'impôt - Cumul - Sanctions unies par un lien matériel suffisamment étroit - Exigence

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - *Principe non bis in idem* - Amende pour absence de déclaration - Accroissement d'impôt - Cumul - Sanctions unies par un lien matériel suffisamment étroit - Exigence

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 7 - Sanctions administratives en matière fiscale - Cumul - Sanctions unies par un lien matériel suffisamment étroit - Exigence

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Septième Protocole additionnel à la Conv. D.H., article 4, § 1er - Sanctions administratives en matière fiscale - Sanctions unies par un lien matériel suffisamment étroit - Exigence

Le juge apprécie souverainement en fait si deux sanctions administratives distinctes, infligées à une seule et même personne et en raison des mêmes faits, sont unies par un lien matériel suffisamment étroit et apprécie dès lors souverainement en fait si les deux sanctions poursuivent des objectifs complémentaires et, par conséquent, si elles concernent, tant in abstracto que in concreto, différents aspects d'un seul et même comportement fautif (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - *Principe non bis in idem* - Sanctions administratives de nature pénale - Cumul d'une amende et d'un accroissement d'impôt - Sanctions unies par un lien matériel suffisamment étroit - Condition - Mission du juge

- Art. 444 et 445 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0157.N

21 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221021.1N.3](#)

AC nr. ...

De aftrekbaarheid van de kosten gemaakt door een tijdelijke handelsvennootschap moet worden beoordeeld in hoofde van de leden van de tijdelijke handelsvennootschap en niet in hoofde van de tijdelijke handelsvennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Tijdelijke handelsvennootschap - Toerekening aan de leden

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La déductibilité des frais exposés par une société commerciale momentanée doit être appréciée dans le chef de ses membres et non dans le chef de la société elle-même (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Société momentanée - Imputation aux membres

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

Een tijdelijke handelsvennootschap is noch aan de vennootschapsbelasting, noch aan de rechtspersonenbelasting onderworpen; de inkomsten en kosten van een tijdelijke handelsvennootschap worden rechtstreeks aan de leden van de tijdelijke handelsvennootschap toegerekend (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Tijdelijke handelsvennootschap - Toerekening aan de leden

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Une société commerciale momentanée n'est assujettie ni à l'impôt des sociétés, ni à l'impôt des personnes morales; les revenus et les frais d'une société commerciale momentanée sont directement imputés à ses membres (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Société momentanée - Imputation aux membres

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0160.N

19 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220519.1N.8](#)

AC nr. ...

De inschrijving in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister op het adres van het verkregen onroerend goed maakt een noodzakelijke voorwaarde uit voor de toepassing van het verlaagd tarief (1). (1) Zie concl. OM.

REGISTRATIE (RECHT VAN) - Verlaagd tarief bescheiden woning - Toepassingsvoorwaarden - Inschrijving in het bevolkingsregister

- Artt. 53 en 60 Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten

- Art. 2.9.4.2.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

L'inscription dans le registre de la population ou dans le registre des étrangers à l'adresse de l'immeuble acquis constitue une condition nécessaire pour l'application du taux réduit (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENREGISTREMENT (DROIT D') - Taux réduit pour habitation modeste - Conditions d'application - Inscription au registre de la population

- Art. 53 et 60 Code des droits d'enregistrement

- Art. 2.9.4.2.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.20.0165.N

23 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.3](#)

AC nr. ...

De omstandigheden dat tussen een verrichting van een vennootschap en haar maatschappelijke activiteit of statutair doel geen verband bestaat en dat een verrichting uitsluitend werd gesteld met het oog op een belastingvoordeel, sluiten als zodanig niet uit dat de kosten die met zulke verrichtingen verband houden als aftrekbare beroepskosten kunnen worden aangemerkt (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Verrichting gesteld met oog op belastingvoordeel

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les circonstances qu'il n'existe pas de lien entre une opération réalisée par une société et son activité sociale ou son objet statutaire et qu'une opération a été effectuée dans le seul but d'obtenir un avantage fiscal n'excluent pas en soi que les frais afférents à de telles opérations puissent être considérés comme des frais professionnels déductibles (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Opération effectuée dans le seul but d'obtenir un avantage fiscal

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

Het Hof stelt dat eiseres belang heeft om tegen eindbeslissingen op te komen waarbij de appelrechters hun rechtsmacht over de desbetreffende geschilpunten uitputten, gelet op de tegen haar ingestelde vrijwaringsvordering (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Gemis aan belang of bestaansreden - Bijzondere belasting - Leegstandsheffing Vlaams Gewest - Strafrechtelijke aard - Preventief en bestraffend doel

- Art. 1077 Gerechtelijk Wetboek

La Cour dit que la demanderesse a intérêt à critiquer des décisions définitives par lesquelles les juges d'appel ont épuisé leur juridiction quant aux questions litigieuses, eu égard à l'action en garantie engagée contre elle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Défaut d'intérêt ou défaut d'objet - Impôt spécial - Redevance pour inoccupation de la Région flamande - Nature pénale - But préventif et répressif

- Art. 1077 Code judiciaire

Indien de belastingplichtige antwoordt op het bericht van wijziging binnen een maand na de verzending ervan, mag de administratie, na ontvangst van dit antwoord, overgaan tot het vestigen van de aanslag na het verstrijken van die termijn en vooraleer een termijn van een maand is verstreken vanaf de derde werkdag volgend op de verzending van het bericht; dat de belastingplichtige die binnen de termijn van één maand na de verzending van het bericht van wijziging van aangifte, nog een aanvullend antwoord aan de administratie kan overmaken door afgifte van een aangetekende brief aan de post tot uiterlijk één maand na de derde werkdag volgend op de verzending van dat bericht, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Wijziging door de administratie van een aangifte - Bericht van wijziging - Antwoord belastingplichtige binnen de maand na verzending -

Lorsque le contribuable répond à l'avis de rectification dans un délai d'un mois à compter de l'envoi de celui-ci, l'administration peut, une fois cette réponse reçue, procéder à l'établissement de la cotisation après l'expiration de ce délai et avant l'expiration d'un délai d'un mois à compter du troisième jour ouvrable qui suit l'envoi de l'avis ; le fait que le contribuable puisse faire parvenir à l'administration une réponse complémentaire dans le délai d'un mois à compter de l'envoi de l'avis de rectification de la déclaration, par la remise d'une lettre recommandée à la poste au plus tard dans le mois à compter du troisième jour ouvrable qui suit l'envoi de cet avis, est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Rectification de la déclaration par l'administration - Avis de rectification - Réponse du contribuable dans le mois qui suit l'envoi - Possibilité

Mogelijkheid tot het vestigen van de aanslag - Wachttermijn

d'établir la cotisation - Délai d'attente

- Art. 346 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 346 Code des impôts sur les revenus 1992

Opdat een buitenlandse belasting kan worden beschouwd als gelijkaardig aan de in België geheven personenbelasting, de vennootschapsbelasting of de belasting der niet-verblijfhouders, dient deze buitenlandse belasting te beantwoorden aan de wezenlijke kenmerken van de in België geheven belasting; tot de wezenlijke elementen van de in België geheven belasting behoort dat het toepasselijke tarief bij wet is vastgesteld en derhalve niet vatbaar is voor onderhandelingen tussen de belastingplichtige en de belastingautoriteiten op een wijze die het mogelijk maakt het tarief zodanig te herleiden dat een quasi-vrijstelling wordt verleend (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Allerlei - Forfaitair gedeelte van buitenlandse belasting - Voorwaarden - Gelijkaardige buitenlandse belasting

- Art. 285 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Pour pouvoir être réputé analogue à l'impôt des personnes physiques, à l'impôt des sociétés ou à l'impôt des non-résidents levé en Belgique, l'impôt étranger doit répondre aux caractéristiques essentielles de l'impôt levé en Belgique ; relève ainsi des éléments essentiels de l'impôt levé en Belgique le fait que le tarif applicable est fixé par la loi et n'est, dès lors, pas susceptible de négociations entre le contribuable et les autorités fiscales d'une manière qui permet de réduire le taux jusqu'à obtenir une quasi-exonération (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Divers - Quotité forfaitaire d'impôt étranger - Conditions - Impôt étranger similaire

- Art. 285 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0175.N

23 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220923.1N.10](#)

AC nr. ...

De aankoopprijs van handelsgoederen bestemd voor de doorverkoop in het kader van een beroepsactiviteit vormt een aftrekbare beroepskost in de zin van artikel 49 WIB92; bijgevolg rust de bewijslast van de echtheid en het bedrag van deze aankopen op de belastingplichtige en dient hij dit bewijs te leveren overeenkomstig de regels vervat in de artikelen 49 en 50 WIB92 (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Aankoopprijs van handelsgoederen bestemd voor de doorverkoop - Bewijslast

- Artt. 49 en 50 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le prix d'achat de marchandises commerciales destinées à la revente dans le cadre d'une activité professionnelle constitue des frais professionnels déductibles au sens de l'article 49 du Code des impôts sur les revenus 1992 ; il s'ensuit que la charge de la preuve de la réalité et du montant de ces achats incombe au contribuable et que celui-ci doit rapporter cette preuve conformément aux règles prévues aux articles 49 et 50 de ce code (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Prix d'achats de marchandises commerciales destinées à la revente - Charge de la preuve

- Art. 49 et 50 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0001.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.8](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang van de artikelen 17, § 1, en 20 WIB92 en artikel 1968 Oud Burgerlijk Wetboek volgt dat onder lijfrente in de zin van artikel 17, § 1, 4°, WIB92 eveneens kan worden begrepen de lijfrente die in een koopovereenkomst is bedongen als betaling van de koopprijs (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Inkomsten uit roerende goederen - Verkoopovereenkomst - Eigendomsoverdracht tegen betaling lijfrente - Belastbaarheid rentecomponent

- Artt. 17 en 20 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 1968 Oud Burgerlijk Wetboek

LIJFRENTEN - Verkoopovereenkomst - Eigendomsoverdracht tegen betaling lijfrente - Belastbaarheid rentecomponent als roerend inkomen

- Artt. 17 en 20 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 1968 Oud Burgerlijk Wetboek

Il suit de la combinaison des articles 17, § 1er, et 20 du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 1968 de l'ancien Code civil que la rente viagère au sens de l'article 17, § 1er, 4°, du Code des impôts sur les revenus 1992 peut également s'entendre de la rente viagère qui a été stipulée dans un contrat de vente à titre de paiement du prix d'achat (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus de biens meubles - Contrat de vente - Transfert de propriété contre paiement d'une rente viagère - Caractère imposable de la composante d'intérêts

- Art. 17 et 20 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1968 Ancien Code civil

RENTE VIAGERE - Contrat de vente - Transfert de propriété contre paiement d'une rente viagère - Caractère imposable de la composante d'intérêts en tant que revenu mobilier

- Art. 17 et 20 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1968 Ancien Code civil

F.21.0009.N

17 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220217.1N.6](#)

AC nr. ...

Uit het feit alleen dat de aanslag van ambtswege ten gevolge van een materiële vergissing van de administratie niet overeenkomstig de voorafgaande kennisgeving werd gevestigd, kan niet worden afgeleid dat de voorafgaande kennisgeving niet regelmatig gemotiveerd was.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Voorafgaande kennisgeving van aanslag van ambtswege - Ambtshalve aanslag - Materiële vergissing

- Art. 351 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il ne peut être déduit du seul fait que la taxation d'office n'a pas été établie conformément à la notification préalable en raison d'une erreur matérielle de l'administration que la notification préalable n'avait pas été régulièrement motivée.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Notification préalable de la taxation d'office - Taxation d'office - Erreur matérielle

- Art. 351 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0012.F

27 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220527.1F.2](#)

AC nr. ...

De in artikel 333, derde lid, WIB92 bedoelde voorafgaande kennisgeving is voorgeschreven op straffe van nietigheid van de naar aanleiding van het resultaat van die onderzoeken gevestigde aanslag (1). (1) Cass. 12 februari 2016, AR F.14.0216.F, AC 2016, nr. 103.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Onderzoeken met het oog op de vestiging van de aanslagen - Voorafgaande kennisgeving van de aanwijzingen van fraude - Afwezigheid - Sanctie

La notification préalable visée à l'article 333, alinéa 3, du Code des impôts sur les revenus 1992 est prescrite à peine de nullité de l'imposition qui est établie en raison des résultats de ces investigations (1). (1) Cass. 12 février 2016, RG F.14.0216.F, Pas. 2016, n° 103.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Investigations en vue de l'établissement des cotisations - Notification préalable des indices de fraude - Absence - Sanction

- Art. 333, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 333, al. 3 Code des impôts sur les revenus 1992

De verwijzing in artikel 374 WIB92 naar artikel 333 van dat wetboek impliceert niet dat die bepaling, welke betrekking heeft op de controle met het oog op de vestiging van de aanslagen, moet worden toegepast in de fase van de behandeling van het bezwaarschrift; het gebrek aan voorafgaande kennisgeving aan de belastingplichtige van de aanwijzingen van fraude door de ambtenaar belast met de behandeling van een bezwaarschrift, heeft geen invloed op de aanslagen die werden gevestigd vóór de onderzoeken die in het kader van de behandeling van het bezwaarschrift werden verricht.

La référence, dans l'article 374 du Code des impôts sur les revenus 1992, à l'article 333 du même code n'implique pas que cette disposition, qui vise le contrôle en vue de l'établissement des cotisations, doive être appliquée au stade de l'instruction de la réclamation; l'absence de notification préalable d'indices de fraude au contribuable par le fonctionnaire chargé de l'instruction d'une réclamation est sans incidence sur les cotisations, qui sont antérieures aux investigations réalisées en cours d'instruction de la réclamation.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Behandeling van het bezwaarschrift - Voorafgaande kennisgeving van de aanwijzingen van fraude - Afwezigheid
- Art. 374 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Instruction de la réclamation - Notification préalable des indices de fraude - Absence
- Art. 374 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0020.N

20 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220120.1N.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de administratie gegevens betreffende een belastingplichtige verkrijgt naar aanleiding van een onderzoeksdaad die niet lastens die belastingplichtige wordt verricht, is, opdat de administratie die onderzoeksdaad gedurende de in artikel 354, tweede lid, WIB92 bedoelde aanvullende termijn van vier jaar kon verrichten en opdat de administratie die gegevens lastens die belastingplichtige kan gebruiken, niet vereist dat zij de belastingplichtige voorafgaand aan deze onderzoeksdaad schriftelijk en op nauwkeurige wijze kennis geeft van de aanwijzingen van belastingontduiking die te zijnen aanzien bestaan voor het bedoeld tijdperk (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsque l'administration obtient des informations concernant un contribuable à la suite d'un acte d'instruction qui n'est pas effectué à charge de ce contribuable, pour que l'administration puisse effectuer cet acte d'instruction pendant la période supplémentaire de quatre ans visée à l'article 354, alinéa 2, dudit code et pour que l'administration puisse utiliser ces informations à charge de ce contribuable, il n'est pas requis que, préalablement à cet acte d'instruction, l'administration informe le contribuable par écrit et de manière précise des indices de fraude fiscale qui existent à son égard pour la période visée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Allerlei - Onderzoekstermijn - Verlenging - Aanwijzingen inzake belastingontduiking - Voorafgaande kennisgeving - Vereiste
- Artt. 333 en 354 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Divers - Délai d'instruction - Prolongation - Indices de fraude fiscale - Notification préalable - Condition
- Art. 333 et 354 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0026.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.9](#)

AC nr. ...

Een door de erflater in de verzekeringsovereenkomst aangewezen begunstigde is ingevolge de schenking aan hem van alle rechten uit die verzekeringsovereenkomst, niet langer een derde aan de verzekeringsovereenkomst, maar wel een verzekeringnemer, partij bij deze overeenkomst; de sommen, renten of waarden die hem vervolgens bij het overlijden van de erflater toekomen, zijn niet langer bij toepassing van het artikel 2.7.1.0.6, § 1, VCF aan de successierechten onderworpen (1). (1) Zie concl. OM.

SUCCESSIERECHTEN - Verzekeringsovereenkomst - Derdenbeding - Schenking aan de begunstigde

- Art. 2.7.1.0.6, § 1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Un bénéficiaire désigné dans le contrat d'assurance par le défunt est, ensuite de la donation qui lui est faite de tous les droits résultant de ce contrat d'assurance, n'est plus un tiers au contrat d'assurance mais un preneur d'assurance, partie à ce contrat ; les sommes, rentes ou valeurs qui lui reviennent ensuite au décès du défunt ne sont plus, en application de l'article de 2.7.1.0.6, § 1er, du Code flamand de la fiscalité, soumises aux droits de succession (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE SUCCESSION - Contrat d'assurance - Stipulation pour autrui - Donation au bénéficiaire

- Art. 2.7.1.0.6, § 1er Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.21.0041.F

1 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221201.1F.5](#)

AC nr. ...

De belasting op drijfkracht wordt gevestigd op een toestand van duurzame aard, namelijk die waarin de belastingplichtige zich bevindt door de drijfkracht die hij voor de uitoefening van zijn beroep tijdens het aanslagjaar moet gebruiken, dat die belasting derhalve een directe belasting is en dat de grondslag ervan bestaat in de kracht van de motoren die gebruikt zijn tijdens het jaar voorafgaand aan dat waarnaar het aanslagjaar wordt genoemd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 789 .

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting op drijfkracht - Directe belasting - Aard en grondslag

- Artt. 1, eerste en tweede lid, 2 en 3 Belastingvordering 30 april 2012

- Artt. 1, eerste en tweede lid, 2 en 3 Gemeentetaks nr. 17/1 van 30 april 2012 van de gemeenteraad van de stad Charleroi

La taxe sur la force motrice frappe une situation durable de sa nature, étant celle dans laquelle se trouve le contribuable en raison de la force motrice que l'exercice de sa profession implique d'utiliser durant l'exercice fiscal, que, partant, cette taxe est directe et que son assiette est la puissance des moteurs utilisés pendant l'année précédant celle dont le millésime désigne l'exercice d'imposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe sur la force motrice - Taxe directe - Nature et assiette

- Art. 1er, al. 1er et 2, 2 et 3 Règlement-taxe du 30 avril 2012 établissant une taxe sur les pylônes ou les mâts

- Art. 1er, al. 1er et 2, 2 et 3 Règlement-taxe n° 17/1 adopté le 30 avril 2012 par le conseil communal de la Ville de Charleroi

Een belastingreglement kan, zonder terugwerkende kracht te hebben, een directe belasting invoeren waarvan het belastbaar tijdperk begint op de eerste januari van het aanslagjaar waarin het in werking is getreden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 789.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting op drijfkracht - Niet terugwerkende kracht van wetten en verordeningbesluiten -

Un règlement-taxe peut, sans avoir d'effet rétroactif, instaurer une taxe directe dont la période imposable prend cours au premier janvier de l'exercice fiscal durant lequel il est entré en vigueur (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe sur la force motrice - Non rétroactivité des lois et des arrêtés réglementaires - Période imposable - Prise de cours au premier janvier de l'exercice fiscal durant lequel il est entré en

Belastbaar tijdperk - Tijdstip van aanvang op één januari van het aanslagjaar waarin zij in werking is getreden

- Artt. 1, eerste en tweede lid, 2 en 3 Belastingvordering 30 april 2012
- Artt. 1, eerste en tweede lid, 2 en 3 Gemeentetaks nr. 17/1 van 30 april 2012 van de gemeenteraad van de stad Charleroi

vigueur

- Art. 1er, al. 1er et 2, 2 et 3 Règlement-taxe du 30 avril 2012 établissant une taxe sur les pylônes ou les mâts
- Art. 1er, al. 1er et 2, 2 et 3 Règlement-taxe n° 17/1 adopté le 30 avril 2012 par le conseil communal de la Ville de Charleroi

F.21.0044.F

22 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220922.1F.5](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 366, 270, 1°, 273, 1°, 412, tweede lid, en 304, § 1, tweede lid, WIB92 volgt dat de schuld van de schuldenaar van de bedrijfsvoorheffing ten aanzien van de Schatkist een verplicht en onherroepelijk karakter heeft en dat de in uitvoering van die schuld betaalde bedrijfsvoorheffing uit haar aard een aanslag is in de zin van artikel 366 WIB92 voor de belastingschuldige.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Schuldenaar van de bedrijfsvoorheffing - Aard van de schuld ten aanzien van de Schatkist

- Artt. 270, 1°, 273, 1°, 412, tweede lid, 304, § 1, tweede lid, en 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il suit des articles 366, 270, 1°, 273, 1°, 412, al. 2, et 304, § 1er, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992 que la dette envers le Trésor du redevable du précompte professionnel est une dette obligatoire et définitive et que le précompte professionnel payé en exécution de cette dette est, par nature, une imposition au sens de l'article 366 du Code des impôts sur les revenus 1992 pour son redevable.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte professionnel - Redevable dudit précompte - Nature de la dette envers le Trésor

- Art. 270, 1°, 273, 1°, 412, al.2, 304, § 1er, al. 2 et 366 Code des impôts sur les revenus 1992

Het bezwaarschrift, dat strekt tot betwisting van een aanslag in de bedrijfsvoorheffing en moet voldoen aan eigen vorm- en termijnvereisten krachtens de artikelen 366 en volgende WIB92, vormt geen wijze van overlegging van schuldvorderingen ten aanzien van de Staat; bijgevolg is artikel 100, eerste lid, 1°, Wet Rijkscomptabiliteit, volgens hetwelk zijn verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen, de schuldvorderingen waarvan de op wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet is geschied binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan ze zijn ontstaan, hierop niet van toepassing.

VERJARING - Belastingzaken - Termijnen (aard, duur, aanvang, einde) - Inkomstenbelastingen - Bedrijfsvoorheffing - Betaling van de bedrijfsvoorheffing - Recht op vrijstelling en op terugbetaling - Wijze van uitoefening - Bezwaarschrift - Kwalificatie

- Artt. 270, 1°, 273, 1°, 412, tweede lid, 304, § 1, tweede lid, en 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

La réclamation, qui a pour objet de contester une imposition au précompte professionnel et qui doit répondre à des conditions de forme et de délai qui lui sont propres en vertu des articles 366 et suivants du Code des impôts sur les revenus 1992, ne constitue pas un mode de production des créances à charge de l'État ; partant, ne lui est pas applicable l'article 100, alinéa 1er, 1°, des lois sur la comptabilité de l'État, coordonnées le 17 juillet 1991, suivant lequel sont prescrites et définitivement éteintes au profit de l'État, les créances qui, devant être produites selon les modalités fixées par la loi ou le règlement, ne l'ont pas été dans le délai de cinq ans à partir du premier janvier de l'année budgétaire pendant laquelle elles sont nées.

PRESCRIPTION - Matière fiscale - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Impôts sur les revenus - Précompte professionnel - Paiement dudit précompte - Droit à dispense et à remboursement - Mode d'exercice - Réclamation - Qualification

- Art. 270, 1°, 273, 1°, 412, al.2, 304, § 1er, al. 2 et 366 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

De belastingschuldige die het wettelijk verschuldigde bedrag als zodanig heeft aangegeven in de bedrijfsvoorheffing en de betaling ervan heeft verricht aan de Schatkist, zonder tijdig een tweede aangifte in te dienen om dat bedrag te verminderen naar verhouding van de vrijstelling van doorstorting van voorheffing die op basis van artikel 2757 van voormeld wetboek en artikel 95², § 3, KB WIB92 kan worden toegekend, kan bijgevolg zijn recht op vrijstelling enkel uitoefenen en, na overlegging van de vereiste bewijsstukken, terugbetaling verkrijgen van de te veel ontvangen bedrijfsvoorheffing, mits hij een bezwaarschrift indient.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Betaling van de bedrijfsvoorheffing - Recht op vrijstelling en op terugbetaling - Wijze van uitoefening

- Artt. 270, 1°, 273, 1°, 412, tweede lid, 304, § 1, tweede lid, en 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Betaling van de bedrijfsvoorheffing - Recht op vrijstelling en op terugbetaling - Wijze van uitoefening - Bezwaarschrift - Kwalificatie

- Artt. 270, 1°, 273, 1°, 412, tweede lid, 304, § 1, tweede lid, en 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

Le redevable, qui a déclaré au précompte professionnel le montant légalement dû à ce titre et en a effectué le paiement au Trésor, sans déposer en temps utile une seconde déclaration visant à réduire ce montant dans la mesure de la dispense de versement de précompte susceptible d'être accordée sur la base des articles 275/7 du code précité et 95/2, § 3, de l'arrêté royal d'exécution, ne peut en conséquence exercer son droit à dispense, et obtenir, sur production des justificatifs requis, le remboursement du précompte professionnel trop perçu, que moyennant l'introduction d'une réclamation.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte professionnel - Paiement dudit précompte - Droit à dispense et à remboursement - Mode d'exercice

- Art. 270, 1°, 273, 1°, 412, al.2, 304, § 1er, al. 2 et 366 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte professionnel - Paiement dudit précompte - Droit à dispense et à remboursement - Mode d'exercice - Réclamation - Qualification

- Art. 270, 1°, 273, 1°, 412, al.2, 304, § 1er, al. 2 et 366 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

F.21.0051.N

16 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220616.1N.2](#)

AC nr. ...

Een handelsvennootschap kan slechts als een "rechtspersoon, landbouwer" worden beschouwd indien de zaakvoerders, de bestuurders of de gedelegeerd bestuurders, aan wie minstens 51 pct. van de aandelen of de deelbewijzen van de vennootschap toebehoren, tevens minstens 50 pct. van hun totale arbeidsduur besteden aan land- of tuinbouwactiviteiten en minstens 35 pct. van hun totale beroepsinkomen uit die activiteiten halen. (1) Art. 1, 3°, a), 4), B.VI.Reg. 24 november 2000 zoals van toepassing voor de wijziging bij besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2010.

LANDBOUW - Landbouwinvesteringsbesluit -

4/05/2026

Une société commerciale ne peut être considérée comme une « personne morale, agriculteur » que lorsque les gérants, les administrateurs ou les administrateurs délégués, à qui appartiennent au moins 51 p.c. des actions et parts de la société, consacrent également au moins 50 p.c. de la durée totale de leur travail aux activités agricoles ou horticoles dans la société et retirent de ces activités au moins 35 p.c. de leur revenu professionnel global. (1) A. Gouv. fl. du 24 novembre 2000, art. 1er, 3°, a), 4), dans la version applicable avant sa modification par l'arrêté du gouvernement flamand du 23 décembre 2010.

AGRICULTURE - Arrêté du gouvernement flamand du 24 novembre

P. 230/982

Handelvennootschap - Rechtspersoon landbouwer - Begrip

- Art. 1, 3°, a), 4) Besluit van de Vlaamse Regering 24 november 2000 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de landbouw

2000 - Société commerciale - Personne morale, agriculteur - Notion

- Art. 1, 3°, a), 4) Arrêté du Gouvernement flamand du 24 novembre 2000 concernant les aides aux investissements et à l'installation dans l'agriculture

F.21.0053.N

21 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221021.1N.5](#)

AC nr. ...

De rechter beoordeelt onaantastbaar of de uitgevoerde werken de omvorming, renovatie, rehabilitatie, verbetering, herstelling of het onderhoud, geheel of ten dele, van een woning tot voorwerp hebben dan wel of er sprake is van nieuwbouwwerken, onverminderd de mogelijkheid voor het Hof om na te gaan of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten wettig heeft kunnen afleiden dat de werken een nieuwbouw tot stand hebben gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Tarief van 6% - Onderscheid verbouwing en nieuwbouw - Taak van de rechter

- Art. 37 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 1 KB nr. 20 van 20 juli 1970

Le juge apprécie souverainement si les travaux exécutés ont pour objet la transformation, la rénovation, la réhabilitation, l'amélioration, la réparation ou l'entretien, en tout ou en partie, d'un bâtiment d'habitation ou s'il est question de travaux relatifs à une nouvelle construction, sans préjudice de la possibilité dont dispose la Cour de vérifier si le juge a pu légalement déduire des faits qu'il a constatés que les travaux ont conduit à la réalisation d'une nouvelle construction (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Taux de 6% - Distinction entre transformation et nouvelle construction - Mission du juge

- Art. 37 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 1er A.R. n° 20 du 20 juillet 1970

Er is sprake van nieuwbouw, waarop een btw-tarief van 21 pct. van toepassing is, indien de uitgevoerde werken niet steunen op de wezenlijke elementen van de structuur van het gebouw en het gebouw heropgebouwd wordt na afbraak, zelfs indien bepaalde delen, zoals de funderingen, de kelders of alleen de voorgevel worden behouden; dit is eveneens het geval, wanneer wezenlijke elementen van de structuur van het gebouw, en in het bijzonder de fundering van het gebouw, substantieel dienen te worden vernieuwd of verstevigd om de uitgevoerde werken te ondersteunen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Tarief van 6% - Onderscheid verbouwing en nieuwbouw - Criteria

- Art. 37 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 1 KB nr. 20 van 20 juli 1970

Il est question de nouvelle construction à laquelle s'applique un taux de 21 % de taxe sur la valeur ajoutée, lorsque les travaux exécutés ne s'appuient pas sur les éléments essentiels de la structure du bâtiment et que le bâtiment est reconstruit après démolition, même si certaines parties, comme les fondations, les caves ou la seule façade avant, sont conservées; c'est également le cas lorsque des éléments essentiels de la structure du bâtiment, en particulier les fondations, doivent être substantiellement rénovées ou renforcés afin de supporter les travaux exécutés (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Taux de 6% - Distinction entre transformation et nouvelle construction - Critères

- Art. 37 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 1er A.R. n° 20 du 20 juillet 1970

F.21.0066.F

20 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221020.1F.5](#)

AC nr. ...

In geval van afwezigheid van de secretaris of vacature wordt het uittreksel uit het register van bekendmakingen ondertekend door de waarnemend gemeentesecretaris, zonder dat het uittreksel uit het register van bekendmakingen betreffende het gemeentereglement moet worden voorafgegaan door de vermelding van de ontvangen opdracht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 663.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Reglement - Bekendmaking - Bewijs - Register van bekendmakingen - Ondertekeningen - Verhinderd secretaris - Waarnemend secretaris - Vermeldingen

- Art. L 1124-19 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Gemeentebelastingen - Reglement - Bekendmaking - Bewijs - Register van bekendmakingen - Ondertekeningen - Verhinderd secretaris - Waarnemend secretaris - Vermeldingen

- Art. L 1124-19 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

De bekendmaking en de datum van bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden moeten blijken uit de aantekening in een speciaal door de gemeentesecretaris daartoe gehouden register; het is niet vereist dat het register met de in volgorde van bekendmaking genummerde aantekeningen op voorhand wordt ingebonden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 663.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Reglement - Bekendmaking - Bewijs - Register van bekendmakingen - Ingebonden register

- Art. L 1133-2 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Gemeentebelastingen - Reglement - Bekendmaking - Bewijs - Register van bekendmakingen - Ingebonden register

- Art. L 1133-2 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

En cas d'empêchement du secrétaire ou de vacance d'emploi, l'extrait du registre des publications est signé par le secrétaire communal faisant fonction, sans qu'il soit requis que l'extrait du registre des publications relatif au règlement communal soit précédé de la mention d'une délégation (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement - Publication - Preuve - Registre des publications - Signatures - Secrétaire empêché - Secrétaire faisant fonction - Mentions

- Art. L 1124-19 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Taxes communales - Règlement - Publication - Preuve - Registre des publications - Signatures - Secrétaire empêché - Secrétaire faisant fonction - Mentions

- Art. L 1124-19 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

Le fait et la date de la publication des règlements et ordonnances des autorités communales sont constatés par une annotation dans un registre spécialement tenu à cet effet par le secrétaire communal ; il n'est pas requis que le registre reprenant les annotations numérotées dans l'ordre des publications soit préalablement relié (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement - Publication - Preuve - Registre des publications - Reliure

- Art. L 1133-2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Taxes communales - Règlement - Publication - Preuve - Registre des publications - Reliure

- Art. L 1133-2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

F.21.0070.N

21 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220421.1N.2](#)

AC nr. ...

Sommen, renten of waarden die kosteloos aan een persoon toekomen na het overlijden van de erflater ingevolge een wijziging door een persoon in wiens voordeel de erflater in een contract een beding heeft opgenomen, zijn geen sommen, renten of waarden die kosteloos aan eerstgenoemde persoon toekomen ingevolge een contract dat een door de erflater in het voordeel van eerstgenoemde persoon gemaakt beding bevat in de zin van die wetsbepaling.

SUCCESSIERECHTEN - Beding ten behoeve van een derde - Wijziging van het beding door begunstigten in tweede rang in het voordeel van begunstigten in derde rang - Toepasselijkheid artikel 2.7.1.0.6 VCF

- Art. 2.7.1.0.6 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Les sommes, rentes ou valeurs qui reviennent à titre gratuit à une personne après le décès du défunt à la suite d'une modification effectuée par une personne au profit de laquelle le défunt a stipulé dans un contrat ne sont pas des sommes, rentes ou valeurs qui reviennent à titre gratuit à cette première personne en vertu d'un contrat comportant une clause faite par le défunt en sa faveur au sens de l'article 2.7.1.0.6 du Code flamand de la fiscalité.

DROITS DE SUCCESSION - Stipulation pour autrui - Modification de la clause par des bénéficiaires de deuxième rang au profit de bénéficiaire de troisième rang - Applicabilité de l'article 2.7.1.0.6 du Code flamand de la fiscalité

- Art. 2.1.7.0.6 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.21.0079.F

29 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220929.1F.11](#)

AC nr. ...

Hoewel een verschil in behandeling tussen categorieën van belastingplichtigen die in vergelijkbare toestanden verkeren redelijk verantwoord moet zijn in het licht van het doel en de gevolgen van de ingevoerde belasting, volgt hieruit niet dat de voorafgaande beoordeling van het kennelijk of voldoende vergelijkbaar karakter van die toestanden moet gebeuren op basis van de doelstellingen van die belasting, die het enige in aanmerking te nemen referentiekader zouden vormen (1). (1) Zie Cass.13 mei 2022, AR F.21.0102.F, AC 2022, nr. 343 en noot OM.

GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Gemeentelijk reglement - Gelijke behandeling - Non-discriminatie - Vergelijkbaarheid van verschillende betrokken categorieën van belastingplichtigen - Doelstellingen van de belasting - Referentiekader

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Gemeentelijk reglement - Gelijke behandeling - Non-discriminatie - Vergelijkbaarheid van verschillende betrokken categorieën van belastingplichtigen -

Si une différence de traitement entre des catégories de contribuables qui sont dans des situations comparables doit être raisonnablement justifiée au regard du but et des effets de l'impôt instauré, il ne s'ensuit pas que l'appréciation préalable du caractère manifestement ou suffisamment comparable de ces situations doive se faire en fonction des objectifs de cet impôt, qui constitueraient le seul cadre de référence à prendre en considération (1). (1) Voir Cass. 13 mai 2022, RG F.21.0102.F, Pas. 2022, n° 343 et la note du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Règlement communal - Egalité de traitement - Non-discrimination - Comparabilité des catégories de contribuables en cause - Objectifs de l'impôt - Cadre de référence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Règlement communal - Egalité de traitement - Non-discrimination - Comparabilité des catégories de contribuables en cause - Objectifs de l'impôt - Cadre de référence

Doelstellingen van de belasting - Referentiekader

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Gemeentelijk reglement - Gelijke behandeling - Non-discriminatie - Vergelijkbaarheid van verschillende betrokken categorieën van belastingplichtigen - Doelstellingen van de belasting - Referentiekader

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentelijk reglement - Gelijke behandeling - Non-discriminatie - Vergelijkbaarheid van verschillende betrokken categorieën van belastingplichtigen - Doelstellingen van de belasting - Referentiekader

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Règlement communal - Egalité de traitement - Non-discrimination - Comparabilité des catégories de contribuables en cause - Objectifs de l'impôt - Cadre de référence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Egalité de traitement - Non-discrimination - Comparabilité des catégories de contribuables en cause - Objectifs de l'impôt - Cadre de référence

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

F.21.0082.F

17 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220117.3F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de bestreden beslissing werd betekend aan een persoon die aan de instrumenterende gerechtsdeurwaarder heeft verklaard de aangestelde te zijn van de partij aan wie wordt betekend, welke noch bewijst noch aanvoert dat die persoon niet haar aangestelde is, en de stukken van de rechtspleging de vermeldingen van het exploit evenmin tegenspreken, volstaan deze vermeldingen en het relaas van de gerechtsdeurwaarder over de aan hem gedane verklaring om te verantwoorden dat de betekening werd gedaan aan een aangestelde van degene aan wie wordt betekend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 36.

GERECHTSDEURWAARDER - Betekening van de bestreden beslissing bij deurwaardersexploit - Rechtspersoon - Overhandiging van een afschrift van de akte aan een aangestelde - Verantwoording van de hoedanigheid van aangestelde

- Artt. 35, tweede lid, 1073, eerste lid, en 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Aanvang - Dag van de betekening van de bestreden beslissing - Betekening bij deurwaardersexploit - Rechtspersoon - Overhandiging van een afschrift van de akte aan een aangestelde - Verantwoording van de hoedanigheid van aangestelde

- Artt. 35, tweede lid, 1073, eerste lid, en 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploit - Rechtspersoon - Betekening van de bestreden beslissing - Overhandiging van een afschrift van de akte aan een aangestelde - Verantwoording van de hoedanigheid van

Lorsque la décision attaquée a été signifiée à une personne qui a déclaré à l'huissier instrumentant être le préposé de la partie signifiée, qui n'établit ni n'allègue que cette personne ne serait pas sa préposée et que les pièces de la procédure ne contredisent pas les mentions de l'exploit, celles-ci et la relation par l'huissier de la déclaration qui lui a été faite, suffisent à justifier que la signification a été faite à un préposé du signifié (1). (1) Voir les concl. du MP.

HUISSIER DE JUSTICE - Signification de la décision attaquée par exploit d'huissier - Personne morale - Remise d'une copie de l'acte à un préposé - Justification de la qualité de préposé

- Art. 35, al. 2, 1073, al. 1er, et 1079, al. 1er Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Durée, point de départ et fin - Point de départ - Jour de la signification de la décision attaquée - Signification par exploit d'huissier - Personne morale - Remise d'une copie de l'acte à un préposé - Justification de la qualité de préposé

- Art. 35, al. 2, 1073, al. 1er, et 1079, al. 1er Code judiciaire

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Personne morale - Signification de la décision attaquée - Remise d'une copie de l'acte à un préposé - Justification de la qualité de préposé

aangestelde

- Artt. 35, tweede lid, 1073, eerste lid, en 1079, eerste lid
Gerechtigd Wetboek

- Art. 35, al. 2, 1073, al. 1er, et 1079, al. 1er Code judiciaire

F.21.0083.F

8 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220908.1F.4](#)

AC nr. ...

De belasting over de toegevoegde waarde waarvan de voldoening binnen de verjaringstermijn van vijf jaar kan worden gevorderd, betreft niet enkel de belasting die is verschuldigd voor feiten bedoeld in de voorafgaande kennisgeving van vermoedens van belastingontduiking (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 518.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Invordering binnen de verjaringstermijn van vijf jaar - Voorafgaande kennisgeving van de vermoedens van belastingontduiking

- Artt. 81bis, § 1, tweede lid, en 84 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

La taxe sur la valeur ajoutée susceptible d'être recouvrée dans le délai de prescription de cinq ans n'est pas exclusivement celle qui est due pour des faits visés dans la notification préalable des indices de fraude fiscale (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Recouvrement dans le délai de prescription de cinq ans - Notification préalable des indices de fraude

- Art. 81bis, § 1er, al. 2, et 84 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Wanneer, in strafzaken, de veroordeelde voldoet aan de voorwaarden om het uitstel te genieten, komt het aan het vonnisgerecht toe om, op grond van overwegingen eigen aan de veroordeelde, te beoordelen of die maatregel moet worden opgelegd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 518.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Uitstel, probatie

- Artt. 8, § 1, en 18bis Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Lorsqu'au pénal, le condamné se trouve dans les conditions pour bénéficier du sursis, il appartient à la juridiction de jugement d'apprécier, sur la base de considérations propres au condamné, s'il convient d'ordonner cette mesure (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Sursis, probation

- Art. 8, § 1er, et 18bis L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

F.21.0089.N

20 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220120.1N.3](#)

AC nr. ...

De berusting door de administratie in de beslissing van de rechter tot nietigverklaring van een aanslag houdt enkel in dat de administratie afstand doet van de rechtsmiddelen die zij tegen die beslissing kan aanwenden en staat derhalve niet eraan in de weg dat de administratie met toepassing van artikel 356, eerste lid, WIB92 een subsidiaire aanslag door middel van een conclusie aan het oordeel van de rechter onderwerpt.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Nietig verklaarde aanslag - Berusting - Subsidiaire aanslag - Mogelijkheid

L'acquiescement de l'administration à la décision du juge d'annuler une cotisation implique simplement que l'administration renonce aux voies de recours qu'elle peut exercer contre cette décision et n'empêche donc pas l'administration de soumettre, en application de l'article 356, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, une cotisation subsidiaire à l'appréciation du juge par voie de conclusions.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Cotisation annulée - Acquiescement - Cotisation subsidiaire - Faculté

De rechter die een initiële aanslag in de personenbelasting nietig verklaart, heeft zijn rechtsmacht met betrekking tot de wettigheid van die initiële aanslag uitgeput, maar kan nog steeds oordelen over de subsidiaire aanslag die navolgend door de administratie met toepassing van artikel 356 WIB92 aan hem wordt voorgelegd, die immers een nieuwe aanslag is waaromtrent de rechter zijn rechtsmacht nog niet heeft uitgeput; de omstandigheid dat het debat niet wordt heropend, staat er niet aan in de weg dat de administratie met toepassing van artikel 356, eerste lid, WIB92 een subsidiaire aanslag aan het oordeel van de rechter onderwerpt.

Le juge qui prononce la nullité d'une cotisation primitive relative à l'impôt des personnes physiques a épuisé sa juridiction en ce qui concerne la légalité de cette cotisation primitive, mais il peut encore statuer subsidiaire qui lui est soumise en ultérieurement par l'administration en application de l'article 356 du Code des impôts sur les revenus 1992, laquelle constitue, en effet, une nouvelle cotisation à l'égard de laquelle le juge n'a pas encore épuisé sa compétence; la circonstance que le juge annule la cotisation primitive par un jugement ou un arrêt dans lequel tous les points litigieux sont réglés et qui ne rouvre pas les débats n'empêche pas l'administration de soumettre une cotisation subsidiaire à l'appréciation du juge en application de l'article 356, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 et le juge de statuer sur la validité et la recouvrabilité de cette cotisation subsidiaire.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Nietig verklaarde aanslag - Uitputting rechtsmacht - Subsidiaire aanslag - Mogelijkheid
- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Cotisation annulée - Épuisement de la juridiction - Cotisation subsidiaire - Faculté
- Art. 356 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0090.F

27 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220527.1F.5](#)

AC nr. ...

Artikel 46, § 2, eerste lid, WIB92, stelt voor de gevallen waarin de meerwaarden verkregen uit een inbreng van een bedrijfstak bij de inbrenger krachtens artikel 46, § 1, van dat wetboek zijn vrijgesteld, een regeling van fiscale neutraliteit in bij de verkrijgende vennootschap van de inbreng, die laatstgenoemde verplicht tot het houden van haar fiscale balans alsof zij de persoon van de inbrenger zou voortzetten; hieruit volgt niet dat, wanneer de verkrijgende vennootschap van de inbreng van een bedrijfstak zich wegens schending van artikel 46, § 2, eerste lid, blootstelt aan een fiscale regularisatie, de inbrenger het recht op vrijstelling van de met naleving van artikel 46, eerste lid, 2°, en derde lid, verwezenlijkte stopzettingsmeerwaarde kan worden ontzegd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 382.

L'article 46, § 2, alinéa 1er du Code des impôts sur les revenus 1992 organise, pour le cas où les plus-values résultant d'un apport de branche d'activité sont exonérées chez l'apporteur en vertu de l'article 46, § 1er, de ce code, un régime de neutralité fiscale chez la société bénéficiaire de l'apport, qui l'oblige à tenir son bilan fiscal comme si elle continuait la personne de l'apporteur; il ne s'ensuit pas que, si la société bénéficiaire de l'apport de branche d'activité s'expose à une régularisation fiscale pour violation de l'article 46, § 2, alinéa 1er, l'apporteur puisse être privé du droit à l'exonération de la plus-value de cessation qu'il a réalisée dans le respect de l'article 46, § 1er, alinéa 1er, 2°, et alinéa 3 (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Meerwaarden - Meerwaarde uit de inbreng van een bedrijfstak - Fiscale neutraliteit bij de verkrijgende vennootschap van de inbreng - Schending van artikel 46, § 2, eerste lid, WIB92 door de verkrijgende vennootschap van de inbreng - Gevolgen voor de inbrenger - Vrijstellingen

- Artt. 46, § 1er, eerste lid, 2°, et 3, et § 2, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Wanneer niet voor de regeling zoals omschreven in de artikelen 760, 762 en 764 tot 767 Wetboek van Vennootschappen wordt gekozen, zal de inbreng van een bedrijfstak niettemin overeenkomstig de overige bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen worden verwezenlijkt, met name deze met betrekking tot de inbreng in natura, met toepassing van de gemeenrechtelijke regels betreffende de tegenwerpelijheid van overdrachten; het is voldoende dat de inbreng in een vennootschap van een bedrijfstak aan de criteria van de artikelen 679 en 680 Wetboek van Vennootschappen beantwoordt om te voldoen aan de in artikel 46, § 1, derde lid, 2°, WIB92 bepaalde vrijstellingsvoorwaarde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 382.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Meerwaarden - Vrijstellingen - Meerwaarde uit de inbreng van een bedrijfstak - Vrijstellingsvoorwaarden

- Artt. 46, § 1er, eerste lid, 2), en 3, 2°) Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 679, 680, 759, tweede lid, 760, 762, 763, tweede lid, 764 tot en met 767 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Plusvalues - Plus-value résultant de l'apport d'une branche d'activité - Neutralité fiscale dans le chef de la société bénéficiaire de l'apport - Violation de l'article 46, 2, alinéa 1er du Code des impôts sur les revenus par la société bénéficiaire de l'apport - Effets sur l'apporteur - Exonérations

- Art. 46, § 1er, al. 1er, 2°, et 3, et § 2, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

S'il n'est pas fait choix du régime organisé par les articles 760, 762, 764 à 767 du Code des sociétés, l'apport de branche d'activité n'en sera pas moins réalisé conformément aux autres dispositions du Code des sociétés, notamment celles qui sont relatives aux apports en nature, avec application des règles du droit commun pour l'opposabilité des transferts; il suffit en conséquence que l'apport d'une branche d'activité à une société réponde aux critères des articles 679 et 680 du Code des sociétés pour qu'il remplisse la condition d'exonération prévue à l'article 46, § 1er, alinéa 3, 2°, du Code des impôts sur les revenus 1992 (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Plusvalues - Exonérations - Plus-value résultant de l'apport d'une branche d'activité - Conditions de l'exonération

- Art. 46, § 1er, al. 1er, 2), et 3, 2°) Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 679, 680, 759, al. 2, 760, 762, 763, al. 2, 764 à 767 Code des sociétés

F.21.0092.N

21 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221021.1N.7](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een EU-ambtenaar niet door middel van een aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting bijdraagt tot de gemeentefinanciën, laat niet toe hem anders te behandelen dan de in het bevolkingsregister ingeschreven inwoners wat betreft de andere gemeentebelastingen.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting op toegang tot containerpark - EU-ambtenaar - Andere behandeling dan de eigen onderdanen - Mogelijkheid

La circonstance qu'un fonctionnaire de l'Union européenne ne contribue pas aux finances communales par le biais d'une taxe communale additionnelle à l'impôt des personnes physiques ne permet pas de le traiter différemment, en ce qui concerne les autres taxes communales, des habitants inscrits au registre de la population.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe sur l'accès au parc à conteneurs - Fonctionnaire de l'Union européenne - Différence de traitement par rapport à celui réservé à ses propres ressortissants - Possibilité

- Art. 4 Verdrag van Lissabon tot wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en Slotakte, gedaan te Lissabon op 13 december 2007

- Art. 11 Protocol nr. 7 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie

- Art. 4 Traité de Lisbonne modifiant le Traité sur l'Union européenne et le Traité instituant la Communauté européenne. et à l'Acte final, faits à Lisbonne le 13 décembre 2007

- Art. 11 Protocole n° 7 sur les privilèges et immunités de l'Union Européenne

F.21.0102.F

13 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220513.1F.2](#)

AC nr. ...

Hoewel een verschil in behandeling tussen categorieën van belastingplichtigen die in dezelfde toestand of in een voldoende vergelijkbare toestand verkeren redelijkerwijs verantwoord moet zijn in het licht van het doel en de gevolgen van de ingevoerde belasting, volgt hieruit niet dat de voorafgaande beoordeling van het identieke of vergelijkbare karakter van verschillende categorieën van belastingplichtigen, indien de belasting enkel een financieel doel nastreeft, niet kan gebeuren op grond van het doel van de belasting, en wel op zodanige wijze dat besloten moet worden dat hun toestanden vergelijkbaar zijn, op de enige grond dat de belasting ervan gemeentelijke ontvangsten voortbrengt (1). (1) Cass. 28 januari 2022, AR C.19.0345.F, AC 2022, nr. 77; zie Cass. 1 oktober 2021, AR F.19.0012.F, Pas. 2021, nr. 607; Cass. 31 januari 2020, AR F.18.0054.F, AC 2020, nr. 91, met concl. van procureur-generaal A. HENKES op datum in Pas.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gelijkheid en niet-discriminatie - Gelijkheid voor de belasting - Verschillende categorieën van belastingplichtigen - Identiek of vergelijkbaar karakter - Beoordeling

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

Si une différence de traitement entre des catégories de contribuables qui sont dans des situations identiques ou suffisamment comparables doit être raisonnablement justifiée au regard du but et des effets de l'impôt instauré, il ne s'ensuit pas que l'appréciation préalable du caractère identique ou comparable de différentes catégories de contribuables, si le but est exclusivement financier, ne peut pas se faire en fonction du but de la taxe au point de devoir conclure au caractère comparable de leurs situations du seul fait que leur taxation produit des recettes communales (1). (1) Cass. 28 janvier 2022, RG C.19.0345.F, Pas. 2022, n° 77 ; voir Cass. 1er octobre 2021, RG F.19.0012.F, Pas. 2021, n° 607 et Cass. 31 janvier 2020, RG F.18.0054.F, Pas. 2020, n° 91 avec concl. du procureur général A. HENKES.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Egalité et non-discrimination - Égalité devant l'impôt - Différentes catégories de contribuables - Caractère identique ou comparable - Appréciation

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

F.21.0104.N

30 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220530.3N.4](#)

AC nr. ...

De belastingplichtige moet antwoord geven op alle gestelde vragen en concrete en controleerbare elementen verstrekken; een antwoord waarin de gevraagde inlichtingen niet volledig en ondubbelzinnig worden verstrekt kan als een weigering om te antwoorden worden aangezien (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) De artikelen 318 en 322 WIB92 in de versie voor de wijziging bij wet van 27 april 2016.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Belastingaangifte - Onderzoek en controle - Vraag om inlichtingen - Antwoord - Begrip

- Artt. 318 en 322, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Enkel als de belastingplichtige niet antwoordt, onvolledig antwoordt of de gevraagde inlichtingen verborgen houdt en pas nadat de antwoordtermijn is verlopen, zal de administratie zich kunnen richten tot de financiële instelling (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) De artikelen 318 en 322 WIB92 in de versie voor de wijziging bij wet van 27 april 2016.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Belastingaangifte - Onderzoek en controle - Vraag om inlichtingen - Antwoord - Inlichtingen bij financiële instellingen

- Artt. 318 en 322, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le contribuable doit répondre à toutes les questions posées et fournir des éléments concrets et contrôlables ; une réponse dans laquelle les renseignements demandés ne sont pas communiqués de manière exhaustive et sans ambiguïté peut être considérée comme un refus de répondre (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Les articles 318 et 322 du Code des impôts sur les revenus 1992 avant leur modification par la loi du 27 avril 2016.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Déclaration - Investigations et contrôle - Demande de renseignements - Réponse - Notion

- Art. 318 et 322, al. 3 Code des impôts sur les revenus 1992

Ce n'est que lorsque le contribuable a omis de répondre, a fourni des réponses incomplètes ou a dissimulé les renseignements demandés et que le délai de réponse a expiré que l'administration peut s'adresser à l'établissement financier (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Les articles 318 et 322 du Code des impôts sur les revenus 1992 avant leur modification par la loi du 27 avril 2016.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Déclaration - Investigations et contrôle - Demande de renseignements - Réponse - Renseignements auprès d'établissements financiers

- Art. 318 et 322, al. 3 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0108.N

21 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221021.1N.8](#)

AC nr. ...

Een gemeentelijk belastingreglement dat de kantoren in de gemeente belastbaar stelt om een wildgroei van kantoren in de gemeente tegen te gaan en de woonfunctie van het onroerend patrimonium te vrijwaren, kan niet op wettige wijze voorzien in een vrijstelling voor belastingplichtigen die kantooroppervlakten in gebruik hebben die kleiner zijn dan 85 m²; een dergelijke vrijstelling doorkruist immers het sturend doel van deze belasting.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeente Schaarbeek - Belasting op kantooroppervlakten - Vrijstelling - Gelijkheidsbeginsel -

Un règlement-taxé communal qui rend imposables les bureaux dans la commune afin de lutter contre la prolifération anarchique de bureaux dans la commune et de préserver la fonction de logement du patrimoine immobilier ne peut légalement prévoir d'exonération pour les assujettis qui occupent des surfaces de bureaux dont la superficie est inférieure à 85 m² ; une telle exonération va à l'encontre du but incitatif que poursuit cette taxe.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Commune de Schaarbeek - Taxes sur les surfaces de bureaux - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Gemeente Schaerbeek - Belasting op kantooroppervlakten - Vrijstelling - Gelijkeheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Gemeente Schaerbeek - Belasting op kantooroppervlakten - Vrijstelling - Gelijkeheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Gemeente Schaerbeek - Belasting op kantooroppervlakten - Vrijstelling - Gelijkeheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Commune de Schaerbeek - Taxes sur les surfaces de bureaux - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Commune de Schaerbeek - Taxes sur les surfaces de bureaux - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Commune de Schaerbeek - Taxes sur les surfaces de bureaux - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

F.21.0115.F

13 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220513.1F.1](#)

AC nr. ...

Het middel dat geheel uitgaat van de opvatting dat de gemeentelijke overheid met de goedkeuring van de twee litigieuze verordeningen voorrang heeft gegeven aan een van haar opdrachten van openbare dienst, namelijk het verwerken van het papierafval dat voortkomt uit de bedeling van reclamedrukwerk, zodat de hoeveelheid papier die door de ene of de andere distributiemethode van reclamedrukwerk wordt voortgebracht een relevant criterium van onderscheid zou zijn, maar geen kritiek uitoefent op de beslissing van het arrest dat de twee litigieuze belastingverordeningen enkel met een budgettair doel zijn uitgevaardigd, zonder dat ze daarenboven zouden dienen om de toenemende afvalberg tegen te gaan of de folderbedeling te ontraden, kan niet leiden tot cassatie (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2022, AR C.19.0345.F, AC 2022, nr. 77, Cass. 1 oktober 2021, AR F.19.0012.F, AC 2021, nr. 607; Cass. 31 januari 2020, AR F.18.0054.F, AC 2020, nr. 91, met concl. van procureur-generaal A. HENKES op datum in Pas.

Le moyen qui procède tout entier du soutènement qu'en votant les deux règlements litigieux l'autorité communale a privilégié une de ses missions de service public, celle d'évacuer les déchets de papier causés par les distributions d'écrits publicitaires, de sorte que le volume de papier produit par l'un ou l'autre mode de diffusion des écrits publicitaires serait un critère de distinction pertinent, mais qui ne critique pas la décision de l'arrêt que le but des deux règlements-taxes litigieux est exclusivement budgétaire, sans avoir pour objectif accessoire la lutte contre la prolifération des déchets ou la dissuasion de la distribution de folders, ne saurait entraîner la cassation (1). (1) Voir Cass. 28 janvier 2022, RG C.19.0345.F, Pas. 2022, n° 77, Cass. 1er octobre 2021, RG F.19.0012.F, Pas. 2021, n° 607 et Cass. 31 janvier 2020, RG F.18.0054.F, Pas. 2020, n° 91 avec concl. du procureur général A. HENKES.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Doel van de belasting - Gelijheid voor de belasting

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - But de la taxe - Égalité devant l'impôt

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

F.21.0135.N

25 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.6](#)

AC nr. ...

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat de administratie het recht op aftrek niet mag weigeren louter omdat op een factuur niet alle vermeldingen voorkomen bedoeld in artikel 5, § 1, van het koninklijk besluit nr. 1 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde, indien vaststaat dat aan de materiële voorwaarden voor het recht op aftrek is voldaan (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Uitoefening recht op aftrek - Vermeldingen op een factuur - Materiële en formele voorwaarden

- Art. 45, § 1 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 3, § 1, 1° KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 3, § 1 KB nr. 1 van 29 december 1992 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

Il suit de la jurisprudence de la Cour de l'Union européenne que l'administration ne peut pas refuser le droit à déduction au simple motif qu'une facture ne comporte pas l'ensemble des mentions visées à l'article 5, § 1er, de l'arrêté royal n° 1 du 29 décembre 1992 relatif aux mesures tendant à assurer le paiement de la taxe sur la valeur ajoutée, s'il est établi que les conditions matérielles du droit à déduction sont réunies (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Exercice du droit à déduction - Mentions sur une facture - Conditions matérielles et formelles

- Art. 45, § 1er L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 3, § 1er, 1° A.R. n° 3 du 10 décembre 1969
- Art. 3, § 1er A.R. n° 1 du 29 décembre 1992

F.21.0144.F22 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220922.1F.3](#)

AC nr. ...

De vordering van een handels- of ambachtsonderneming tot betwisting van een ten aanzien van haar gevestigde belasting, die niet gebaseerd is op een activiteit die haar inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen vereist, maar haar oorzaak vindt in de uitvoerbare titel die de Belgische Staat zichzelf heeft toegekend in uitvoering van een belastingwet, kan regelmatig in rechte worden ingeleid zonder de inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen te bewijzen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening voor het hof van beroep - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Handels- of ambachtsonderneming - Betwisting van een ten aanzien van haar gevestigde belasting - Geen inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen - Rechtsvordering met als oorzaak de uitvoerbare titel die de Belgische Staat zichzelf heeft toegekend

- Art. III.26, § 1, eerste en tweede lid Wetboek van economisch recht

L'action d'une entreprise commerciale ou artisanale en contestation d'un impôt établi à sa charge, qui n'est pas basée sur une activité nécessitant son inscription à la banque-carrefour des entreprises mais trouve sa cause dans le titre exécutoire que l'État belge s'est décerné à lui-même en exécution d'une loi d'impôt, peut être régulièrement introduite en justice sans justification de son inscription à la banque-carrefour des entreprises.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Recours devant la cour d'appel - Recevabilité - Condition - Entreprise commerciale ou artisanale - Contestation d'un impôt établi à sa charge - Pas d'inscription à la banque-carrefour des entreprises - Action trouvant sa cause dans le titre exécutoire que l'Etat s'est décerné

- Art. III.26, § 1er, al. 1er et 2 Code de droit économique

F.21.0179.F22 december 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221222.1F.4](#)

AC nr. ...

Het bedrag van de verschuldigde belasting, dat bij elke maandelijkse aangifte wordt bepaald, is in de zin van die bepalingen niet enkel de opeisbare belasting betreffende de handelingen die de belastingplichtige in dat tijdvak heeft verricht, maar is het resultaat van alle verrichtingen, dus ook van die welke door de belastingplichtige zijn verstrekt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 858.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Maandelijkse aangifte - Handelingen verricht door de belastingplichtige - Handelingen verstrekt aan de belastingplichtige - Bedrag van de verschuldigde belasting

- Artt. 47, eerste lid, en 53, § 1 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 4 KB nr. 3 van 10 december 1969

Le montant de la taxe due, déterminé lors de chaque déclaration mensuelle, est, au sens de ces dispositions, non la seule taxe exigible à raison des opérations effectuées par l'assujetti au cours de cette période, mais le résultat de l'ensemble des opérations, dont celles qui ont été fournies à l'assujetti (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Déclaration mensuelle - Opérations effectuées par l'assujetti - Opérations fournies à l'assujetti - Montant de la taxe due

- Art. 47, al. 1er, et 53, § 1er L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 4 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969

Wanneer de belastingplichtige voor een in aanmerking genomen tijdvak de belasting over de toegevoegde waarde ten onrechte aftrekt, is er op dit bedrag slechts interest verschuldigd voor zover de belastingplichtige zonder die aftrek een bepaald bedrag aan belasting over de toegevoegde waarde verschuldigd zou zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 858.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Maandelijkse aangifte - rekening-courant - Onverschuldigde aftrek - Verschuldigdheid van de interest

- Artt. 47, eerste en tweede lid, 53, § 1, eerste lid, 75 en 91, § 1 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 4 KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 8.1, §§ 1 en 2 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 5, § 1 KB nr. 24 van 29 december 1992 met betrekking tot de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

Lorsque l'assujetti procède indûment, pour une période considérée, à une déduction de taxe sur la valeur ajoutée, des intérêts ne sont dus sur ce montant que dans la mesure où, sans cette déduction, un montant serait dû par l'assujetti au titre de taxe sur la valeur ajoutée (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Déclaration mensuelle - compte-courant - Déduction induue - Débiton des intérêts

- Art. 47, al. 1er et 2, 53, § 1er, al. 1er, 75 et 91, § 1er L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 4 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969
- Art. 8.1, § 1er et 2 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif au restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 5, § 1er A.R. n° 24 du 29 décembre 1992

Wanneer de aangifte van de belastingplichtige resulteert in een voor hem batig saldo, leidt die overbrenging, in de op zijn naam geopende rekening-courant, tot een boeking op de creditzijde van die rekening, net zoals de betaling die hij voor een ander tijdvak zou hebben verricht voor een aan de Schatkist verschuldigd saldo; die boekingen op de creditzijde van de rekening-courant worden aan de debetzijde gecompenseerd door het bedrag van de belastingen waarvan de opeisbaarheid voortvloeit uit andere periodieke aangiften en door de bedragen die aan de belastingplichtige daadwerkelijk zijn terugbetaald met toepassing van artikel 8.1 van koninklijk besluit nr. 4 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 858.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Maandelijke aangifte - Handelingen verricht door de belastingplichtige - Handelingen verstrekt aan de belastingplichtige - rekening-courant - Boekingen op de credit- en debetzijde van de rekening - Werkingsregels

- Art. 47, tweede en zevende-vijfde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 8.1, §§ 1 en 2 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 5, § 1 KB nr. 24 van 29 december 1992 met betrekking tot de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

Lorsque le résultat issu de la déclaration de l'assujetti aboutit à un excédent en sa faveur, ce report donne lieu, dans le compte courant ouvert à son nom, à une inscription au crédit de ce compte, au même titre que le paiement qu'il aurait effectué pour une autre période à raison d'un solde à devoir au Trésor; ces inscriptions au crédit sont contrebalancées au débit du compte courant par le montant des taxes dont l'exigibilité résulte d'autres déclarations périodiques et des sommes effectivement remboursées à l'assujetti par application de l'article 8.1 de l'arrêté royal n° 4 (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Déclaration mensuelle - Opérations effectuées par l'assujetti - Opérations fournies à l'assujetti - compte-courant - Inscriptions au crédit et au débit du compte - Règles de fonctionnement

- Art. 47, al. 2 et 75 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 8.1, § 1er et 2 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 5, § 1er A.R. n° 24 du 29 décembre 1992

F.21.0189.N

25 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.10](#)

AC nr. ...

De artikelen 79 en 207, tweede lid, WIB92 maken geen enkel onderscheid al naargelang een Belgische onderneming abnormale of goedgunstige voordelen ontvangt van een Belgische dan wel van een buitenlandse onderneming; het aftrekverbod van deze wetsbepalingen geldt derhalve ook ten aanzien van abnormale of goedgunstige voordelen die een Belgische onderneming ontvangt van een buitenlandse onderneming (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfsverliezen - Abnormale en goedgunstige voordelen - Aftrek - Buitenlandse voordeelverstrekker

- Artt. 79 en 207 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les articles 79 et 207, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992 ne font pas de distinction selon qu'une entreprise belge perçoit des avantages anormaux ou bénévoles d'une entreprise belge ou d'une entreprise étrangère; par conséquent, l'interdiction de déduction prévue par ces dispositions légales vaut également à l'égard des avantages anormaux ou bénévoles qu'une entreprise belge perçoit de la part d'une entreprise étrangère (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Pertes professionnelles - Avantages anormaux et bénévoles - Déduction - Fournisseur étranger de l'avantage

- Art. 79 et 207 Code des impôts sur les revenus 1992

Het gedeelte van het resultaat dat voortkomt uit abnormale of goedgunstige voordelen die de belastingplichtige, in welke vorm of door welk middel ook, rechtstreeks of onrechtstreeks heeft verkregen uit een onderneming ten aanzien waarvan hij zich rechtstreeks of onrechtstreeks in enige band van wederzijdse afhankelijkheid bevindt, mag niet worden gecompenseerd met het verlies van het belastbare tijdperk, derwijze dat het belastbare resultaat minstens gelijk is aan het verkregen abnormaal of goedgunstig voordeel, ongeacht of het resultaat positief dan wel negatief is (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei - Abnormale en goedgunstige voordelen - Verbod tot verliescompensatie

- Artt. 79 en 207 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Niet aangegeven belastbare inkomsten in de zin van artikel 358, § 1, 2°, WIB92 bevatten de in artikel 79 WIB92 bedoelde abnormale of goedgunstige voordelen die niet als dusdanig door de belastingbelastingplichtige onder de correcte codes in zijn aangifte in de vennootschapsbelasting werden aangegeven, als gevolg waarvan hij op die voordelen niet het correcte belastingstelsel heeft toegepast (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Niet aangegeven belastbare inkomsten - Begrip

- Artt. 79 en 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La partie du résultat qui provient d'avantages anormaux ou bénévoles que le contribuable a retirés, directement ou indirectement, sous quelque forme ou par quelque moyen que ce soit, d'une entreprise à l'égard de laquelle il se trouve directement ou indirectement dans des liens d'interdépendance ne peut pas être compensée avec la perte de la période imposable de telle manière que le résultat imposable soit au moins égal à l'avantage anormal ou bénévole obtenu, et ce que le résultat soit positif ou négatif (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Divers - Avantages anormaux et bénévoles - Interdiction de compensation avec la perte

- Art. 79 et 207 Code des impôts sur les revenus 1992

Les revenus imposables non déclarés au sens de l'article 358, § 1er, 2°, du Code des impôts sur les revenus 1992 comprennent les avantages anormaux ou bénévoles visés à l'article 79 dudit code qui n'ont pas été déclarés en tant que tels par le contribuable sous les codes corrects dans sa déclaration à l'impôt des sociétés, en conséquence de quoi le régime de taxation correct n'a pas été appliqué sur ces avantages (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Délai spécial d'imposition - Revenus imposables non déclarés - Notion

- Art. 79 et 358 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0199.F

22 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220922.1F.2](#)

AC nr. ...

Om als bewijs van de bekendmaking en van de datum van bekendmaking van een gemeentereglement te kunnen gelden, moet de aantekening zelf in het speciaal door de gemeentesecretaris gehouden register gedagtekend zijn.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentereglement - Bewijs van de bekendmaking en van de datum van bekendmaking

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en

Pour valoir preuve du fait et de la date de la publication d'un règlement communal, l'annotation dans le registre spécial tenu par le secrétaire communal doit elle-même être datée.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Preuve du fait et de la date de la publication

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

decentralisatie

- Artt. 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

F.22.0006.N

25 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.9](#)

AC nr. ...

De afstand van een verweer tegen een belastingaanspraak, zoals de afstand van de op de verjaring verlopen termijn in de zin van artikel 83, § 2, Btw-wetboek, die geen erkenning van de rechten van de schuldeiser inhoudt, is geen afstand van rechtsvordering (1). (1) Zie concl. OM.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van rechtsvordering - Btw - Afstand van de verlopen tijd van de verjaring - Bevoegdheid

- Art. 83, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 821 Gerechtelijk Wetboek

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Verjaring - Afstand van de verlopen tijd van de verjaring - Bevoegdheid

- Art. 83, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 821 Gerechtelijk Wetboek

La renonciation à une défense contre une prétention fiscale, telle que la renonciation au temps couru de la prescription au sens de l'article 83, § 2, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, qui n'implique aucune reconnaissance des droits du créancier, n'est pas un désistement d'action (1). (1) Voir les concl. du MP.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'action - Taxe sur la valeur ajoutée - Renonciation au temps couru de la prescription - Compétence

- Art. 83, § 2 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 821 Code judiciaire

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Prescription - Renonciation au temps couru de la prescription - Compétence

- Art. 83, § 2 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 821 Code judiciaire

De algemeen coördinator mag binnen de handelingen van het dagelijks bestuur de stuitingsdaad van de afstand van de op de verjaring verlopen termijn stellen, zoals bepaald in artikel 83, § 2, Btw-wetboek.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Dagelijks bestuur - Daden van beheer - Afstand van de verlopen tijd van de verjaring - Bevoegdheid

- Art. 83, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

Le coordinateur général peut accomplir l'acte interruptif de la renonciation au temps couru de la prescription dans le cadre des actes de gestion journalière, comme le prévoit l'article 83, § 2, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Gestion journalière - Actes d'administration - Renonciation au temps couru de la prescription - Compétence

- Art. 83, § 2 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.22.0016.N

25 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.4](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de boekhouding in haar geheel als ongeloofwaardig wordt verworpen, staat niet eraan in de weg dat elementen uit deze boekhouding als bewijskrachtig gegeven worden beschouwd (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Bewijskrachtige gegevens - Niet aangegeven belastbare inkomsten - Begrip

Le rejet de la comptabilité dans sa globalité comme étant dénuée de toute crédibilité ne s'oppose pas à ce que des éléments de cette comptabilité soient considérés comme probants (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Délai spécial d'imposition - Eléments probants - Revenus imposables non déclarés - Notion

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 358 Code des impôts sur les revenus 1992

Een bewijskrachtig gegeven in de zin van artikel 358, § 1, 4°, WIB92, is een bekend, vaststaand en onbetwist feit dat, zonder dat verder onderzoek nodig is, op zich of in combinatie met elementen waarover de administratie al beschikt, uitwijst dat belastbare inkomsten niet werden aangegeven; een feit dat door de belastingplichtige wordt aangebracht kan een dergelijk bewijskrachtig gegeven vormen (1). (1) Zie concl. OM.

Un élément probant au sens de l'article 358, § 1er, 4°, du Code des impôts sur les revenus 1992 est un fait connu, constant et incontesté qui indique en tant que tel ou en combinaison avec des éléments dont l'administration dispose déjà, sans qu'un complément d'enquête soit nécessaire, que des revenus imposables n'ont pas été déclarés ; un fait rapporté par le contribuable peut constituer un tel élément probant (1). (1) Voir les concl du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Bewijskrachtige gegevens - Begrip

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Délai spécial d'imposition - Eléments probants - Notion

- Art. 358 Code des impôts sur les revenus 1992

F.22.0022.N

25 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.3](#)

AC nr. ...

In geval van vernietiging van een aanvankelijke aanslag gevestigd op naam van een vennootschap waarvan de vereffening op dat ogenblik reeds was afgesloten, is een subsidiaire aanslag tegen de vereffenaar qualitate qua mogelijk op voorwaarde dat de aanvankelijke aanslag werd gevestigd binnen vijf jaar na de sluiting van de vereffening van de vennootschap.

En cas d'annulation d'une cotisation primitive établie au nom d'une société dont la liquidation était déjà clôturée à l'époque, une cotisation subsidiaire à charge du liquidateur qualitate qua est possible à condition que la cotisation primitive ait été établie dans les cinq ans de la clôture de la liquidation de la société.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Gelijkgestelde belastingplichtige - Vereffenaar - Aanvankelijke aanslag gevestigd binnen vijf jaar na de sluiting van de vereffening
- Artt. 356 en 357 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 2:143 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Cotisation subsidiaire - Contribuable assimilé - Liquidateur - Cotisation primitive établie dans les cinq ans de la clôture de la liquidation

- Art. 356 et 357 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 2:143 Code des sociétés et des associations

F.22.0041.N

23 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.1](#)

AC nr. ...

Afstand van rechtsvordering is slechts mogelijk met betrekking tot een recht dat mag worden prijsgegeven en waarover de partij kan beschikken (1). (1) Zie concl OM.

Le désistement d'action ne peut avoir lieu que s'il porte sur un droit auquel il est permis de renoncer, et dont la partie peut disposer (1). (1) Voir les concl du MP.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van rechtsvordering - Voorwaarden

- Art. 823 Gerechtelijk Wetboek

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'action - Conditions

- Art. 823 Code judiciaire

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregels; hij heeft de verplichting, mits eerbiediging van het recht van verdediging, ambtshalve de rechtsgronden op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun vorderingen of hun verweer; hiermee worden gelijkgesteld de feiten die de rechter zelf naar voor brengt uit de elementen die hem regelmatig werden voorgelegd (1). (1) Zie concl OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Opdracht van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

Le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables; il a l'obligation, en respectant les droits de la défense, de relever d'office les moyens de droit dont l'application est commandée par les faits spécialement invoqués par les parties au soutien de leurs demandes ou de leur défense; y sont assimilés les faits que le juge dégage lui-même à partir des éléments qui lui ont été régulièrement soumis (1). (1) Voir les concl du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs

Een betwisting inzake de belastingwet raakt de openbare orde, waaruit volgt dat de Belgische Staat in betwistingen inzake de belastingwet geen afstand van rechtsvordering kan doen (1). (1) Zie concl OM.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van rechtsvordering - Belastingwet - Openbare orde - Belgische Staat - Gevolg

BERUSTING - Belastingwet - Openbare orde - Belgische Staat - Gevolg

OPENBARE ORDE - Belastingwet - Berusting - Belgische Staat

Une contestation en matière de loi fiscale touche à l'ordre public, d'où il suit que l'État belge ne peut se désister de son action dans les contestations en matière de loi fiscale (1). (1) Voir les concl du MP.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'action - Loi fiscale - Ordre public - État belge - Conséquence

ACQUIESCEMENT - Loi fiscale - Ordre public - État belge - Conséquence

ORDRE PUBLIC - Loi fiscale - Acquiescement - État belge

Het gemeentelijke belastingreglement dat voorziet in een forfaitaire belasting op het ter beschikking stellen of het verhuren van kamers of gemeubelde appartementen, al dan niet in het kader van een hotelactiviteit en een onderscheid maakt tussen de verhuur van kamers in het kader van een hotelactiviteit waarvoor een tarief van 1.600,00 euro per kamer geldt en de terbeschikkingstelling van kamers en/of gemeubelde appartementen buiten elke hotelactiviteit waarvoor een progressief tarief geldt afhankelijk van de totale oppervlakte van de kamer en/of het gemeubelde appartement, steunt op de bevoegdheid van de gemeente om een bepaald gebruik van onroerende goederen te belasten en gebruikt niet de grondslag of het bedrag van een inkomstenbelasting als belastbaar feit en is bijgevolg niet gesteund op wezenlijke componenten die rechtstreeks de grondslag van de inkomstenbelasting bepalen.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Algemeen - Gemeentelijke belastingreglement - Kamers of gemeubelde appartementen - Ter beschikking stellen of verhuren - Forfaitaire belasting - Bevoegdheid - Grondslag

- Art. 464 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le règlement-taxe communal qui prévoit une taxe forfaitaire sur la mise à disposition ou la location de chambres ou d'appartements meublés dans le cadre ou non d'une activité hôtelière et qui distingue la location de chambres dans le cadre d'une activité hôtelière, soumise à une taxe de 1.600 euros par chambre, de la mise à disposition de chambres ou d'appartements meublés en dehors de toute activité hôtelière, qui se voit appliquer un tarif progressif en fonction de la superficie totale de la chambre ou de l'appartement meublé, se fonde sur la compétence de la commune d'imposer une utilisation déterminée des immeubles et n'utilise pas l'assiette ou le montant d'un impôt sur les revenus comme fait imposable et n'est donc pas fondé sur des éléments essentiels déterminant directement l'assiette des impôts sur les revenus.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Généralités - Règlement-taxe communal - Chambres ou appartements meublés - Mise à disposition ou mise en location - Taxe forfaitaire - Compétence - Assiette

- Art. 464 Code des impôts sur les revenus 1992

F.22.0097.N

23 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 775, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, volgt dat de partijen na de heropening van het debat conclusies uitwisselen over het onderwerp waarop de heropening betrekking heeft en dat die conclusies geen betrekking hebben op het volledige geschil maar slechts op een bepaald aspect ervan.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Heropening van het debat - Omvang - Conclusies - Onderwerp

- Art. 775, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il suit de l'article 775, alinéa 1er, du Code judiciaire qu'après la réouverture des débats, les parties s'échangent des conclusions sur l'objet de cette réouverture et que ces conclusions ne concernent pas l'ensemble du litige, mais seulement un aspect déterminé de celui-ci.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Réouverture des débats - Étendue - Conclusions - Objet

- Art. 775, al. 1er Code judiciaire

Uit het geheel van de bepalingen 748bis Gerechtelijk Wetboek en artikel 775, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, volgt dat de rechter, na de heropening van het debat, zowel moet antwoorden op het middel dat werd uiteengezet in de conclusies die werden neergelegd na de heropening van het debat als op de middelen die werden uiteengezet in de eerder ingediende syntheseconclusie.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Heropening van het debat - Conclusies en syntheseconclusies - Rechter - Opdracht

- Artt. 748bis en 775, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il suit de l'ensemble des dispositions des articles 748bis et 775, alinéa 1er, du Code judiciaire qu'après la réouverture des débats, le juge doit répondre aussi bien au moyen qui a été exposé dans les conclusions déposées après la réouverture des débats qu'aux moyens qui ont été présentés dans les conclusions de synthèse précédemment introduites.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Réouverture des débats - Conclusions et conclusions de synthèse - Juge - Mission

- Art. 748bis et 775, 1er al. Code judiciaire

P.20.1182.F

19 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1](#)

AC nr. ...

De rechter die over de schuld van de beklaagde heeft geoordeeld, mag vervolgens, met het oog op de uitspraak over de keuze van de straf en de strafmaat, alle gegevens in aanmerking nemen die eigen zijn aan de persoonlijkheid van de beklaagde, voor zover hij de wijze waarop laatstgenoemde zich tegen de tegen hem ingebrachte beschuldiging heeft verdedigd, niet bestraft (1) ; de appelrechters die oordelen dat "gelet op het ontbreken van enige invraagstelling door de beklaagde ten aanzien van haar gedrag, de maatregel van de opschorting van de uitspraak van de veroordeling die haar in eerste aanleg is verleend, niet aangewezen is wegens het gevaar dat de gepleegde feiten zouden worden gebanaliseerd en er bij haar een zeker gevoel van straffeloosheid zou ontstaan", hebben aldus niet de wijze bestraft waarop de beklaagde zich heeft verdedigd, maar hebben een gegeven van haar persoonlijkheid in aanmerking genomen, namelijk het ontbreken van enige invraagstelling ten aanzien van daden die volgens hen niet mogen worden gebanaliseerd. (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Bruxelles, Die Keure, 9e uitg., 2021, p. 1557-1558.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Weigering - Motivering - In acht te nemen gegevens - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft

Après avoir apprécié la question de la culpabilité du prévenu, le juge peut tenir compte, pour se prononcer sur le choix et le degré de la peine à infliger, de tous les éléments propres à la personnalité du prévenu, pourvu qu'il ne sanctionne pas la manière dont il s'est défendu de l'accusation portée contre lui (1); en considérant qu'« au vu de l'absence de remise en question de la prévenue quant à son comportement, la mesure de la suspension du prononcé de la condamnation dont elle a bénéficié en première instance est inopportune au risque de banaliser les actes commis et de créer un certain sentiment d'impunité dans son chef », les juges d'appel n'ont pas sanctionné la manière dont la prévenue s'est défendue, mais ont pris en considération un élément de sa personnalité, à savoir l'absence de remise en question face à des actes qui, selon eux, ne peuvent être banalisés. (1) M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, Bruxelles, La Charte, 9ième éd., 2021, pp. 1557-1558.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Refus - Motivation - Eléments à prendre en considération - Absence de remise en question du prévenu - Sanction de la manière dont le prévenu s'est défendu (non)

verdedigd

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Straf - Motivering - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Motivering - In acht te nemen gegevens - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf - In acht te nemen gegevens - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Peine - Motivation - Absence de remise en question du prévenu - Sanction de la manière dont le prévenu s'est défendu (non)

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Motivation - Éléments à prendre en considération - Absence de remise en question du prévenu - Sanction de la manière dont le prévenu s'est défendu (non)

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation de la sanction - Éléments à prendre en considération - Absence de remise en question du prévenu - Sanction de la manière dont le prévenu s'est défendu (non)

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Het in artikel 150 Grondwet bedoelde drukpersmisdrijf bestaat in de aantasting van de rechten van hetzij de maatschappij, hetzij een burger, door de uiting van een strafbare gedachte of opinie in een gedrukt of digitaal geschrift, dat in het openbaar werd verspreid (1) ; wanneer uit de redenen van het arrest blijkt dat het hof van beroep de telastlegging van belaging niet bewezen heeft verklaard omdat de gedachten of de meningen die in de pamfletten of de blog van de beklaagde worden geuit strafbaar zouden zijn, maar wegens de gevolgen die de door haar uitgevoerde aanvallen via pamfletten, ronselpraktijken, artikelen op haar blog, druk op de stedenbouwkundige diensten, aangiftes bij de overheden en het aanspreken van klanten hebben gehad voor de rust van de burgerlijke partij, gelet op hun onophoudelijk, veelvuldig, terugkerend en stelselmatig karakter, alsook op de duur van de periode waarin ze werden gepleegd en de context waarin ze hebben plaatsgevonden, hebben de appelrechters hun beslissing niet gegrond op een beoordeling van het strafbaar karakter van de gedachten of meningen die de beklaagde via gedrukte of digitale geschriften heeft verspreid en hebben zij, bijgevolg, de voormelde grondwetsbepaling niet geschonden. (1) Cass. 28 april 2021, AR P.21.0029.F, AC 2021, nr. 312.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 150 - Drukpersmisdrijf - Begrip - Strafbare karakter van de gedachten of meningen - Misdrijf van belaging - Verspreiding van pamfletten - Opstellen van artikelen op het internet

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 442bis Strafwetboek

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Artikel 150, Grondwet - Drukpersmisdrijf - Begrip - Strafbare karakter van de gedachten of meningen - Misdrijf van belaging - Verspreiding van pamfletten - Opstellen van artikelen op het internet

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 442bis Strafwetboek

BELAGING - Misdrijf van belaging - Gedachten of meningen die via pamfletten of op het internet zijn verspreid - Niet-strafbaar karakter van de gedachten of meningen - Drukpersmisdrijf

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 442bis Strafwetboek

Le délit de presse visé à l'article 150 de la Constitution est l'atteinte aux droits soit de la société, soit d'un citoyen, par l'expression d'une pensée ou d'une opinion délictueuse dans un écrit imprimé ou numérique, qui a été diffusé dans le public (1); lorsqu'il ressort des motifs de l'arrêt que la cour d'appel n'a pas déclaré établie la prévention de harcèlement parce que les pensées ou les opinions exprimées dans les tracts ou le blog de la prévenue seraient délictueuses, mais en raison des effets que les attaques menées par elle au moyen de tracts, démarchages, articles sur son blog, pressions sur les services d'urbanisme, dénonciations aux autorités et interpellations de clients ont eu sur la tranquillité de la partie civile, compte tenu de leur caractère incessant, multiple, répétitif et systématique, ainsi que de la longueur de la période au cours de laquelle elles ont été commises et le contexte dans lequel elles se sont insérées, les juges d'appel n'ont pas fondé leur décision sur une appréciation du caractère délictueux des pensées ou opinions que la prévenue a diffusées au moyen d'écrits imprimés ou numériques et, partant, n'ont pas violé la disposition constitutionnelle précitée. (1) Cass. 28 avril 2021, RG P.21.0029.F, Pas. 2021, n° 312.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 150 - Délit de presse - Notion - Caractère délictueux des pensées ou opinions - Infraction de harcèlement - Distribution de tracts - Rédaction d'articles sur l'internet

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 442bis Code pénal

PRESSE - Constitution, article 150 - Délit de presse - Notion - Caractère délictueux des pensées ou opinions - Infraction de harcèlement - Distribution de tracts - Rédaction d'articles sur l'internet

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 442bis Code pénal

HARCELEMENT - Infraction de harcèlement - Pensées ou opinions exprimées dans des tracts ou sur l'internet - Caractère non délictueux des pensées ou opinions - Délit de presse

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 442bis Code pénal

De regel non bis in idem verbiedt om een persoon die reeds is vrijgesproken of veroordeeld door een in kracht van gewijsde gegane beslissing opnieuw te vervolgen of te veroordelen voor feiten die identiek zijn aan of substantieel dezelfde zijn als de feiten waarop die beslissing betrekking had; onder identieke of substantieel dezelfde feiten moet worden verstaan een geheel van concrete feitelijke omstandigheden met betrekking tot eenzelfde verdachte die, los van hun juridische kwalificatie of van de bestanddelen van het misdrijf, onlosmakelijk in tijd en ruimte met elkaar verbonden zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 608.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Kracht van gewijsde - Strafzaken - Strafvordering - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarden - Identieke of substantieel dezelfde feiten

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarden - Identieke of substantieel dezelfde feiten

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

De rechter oordeelt onaantastbaar of de feiten die het voorwerp uitmaken van de nieuwe vervolging identiek of substantieel dezelfde zijn, terwijl het Hof slechts nagaat of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 608.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Strafvordering - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarden - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

La règle non bis in idem interdit que de nouvelles poursuites soient engagées, ou une condamnation prononcée, contre une personne qui a déjà été acquittée ou condamnée par une décision passée en force de chose jugée, en raison de faits identiques ou qui, en substance, sont les mêmes que ceux qui ont fait l'objet de cette décision ; la notion de faits identiques ou substantiellement les mêmes vise un ensemble de circonstances concrètes concernant un même suspect qui, indépendamment de leur qualification juridique ou des éléments constitutifs de l'infraction, sont indissociablement liées entre elles dans le temps et dans l'espace (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Force de chose jugée - Matière répressive - Action publique - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Conditions d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Conditions d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Le juge apprécie souverainement, en fait, si les faits visés par la nouvelle poursuite sont identiques ou substantiellement les mêmes, la Cour se bornant à vérifier s'il n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui seraient sans lien avec eux ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Action publique - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Conditions d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Kracht van gewijsde - Strafzaken - Strafvordering - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarden - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarden - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

CHOSE JUGÉE - Force de chose jugée - Matière répressive - Action publique - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Conditions d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Conditions d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Hoewel het verschil in kwalificatie op zichzelf niet toestaat de identiteit van de feiten te verwerpen als toepassingsvoorwaarde voor de regel non bis in idem, kan het wel een van de gegevens zijn die de rechter in aanmerking kan nemen om die kwestie te beslechten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 608.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Kracht van gewijsde - Strafzaken - Strafvordering - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarde - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Verschil in kwalificatie

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Regel "non bis in idem" - Toepassingsvoorwaarden - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Verschil in kwalificatie

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

Si la différence de qualification ne permet pas, à elle seule, d'écarter l'identité des faits comme condition d'application de la règle non bis in idem, elle peut néanmoins figurer parmi les éléments que le juge est habilité à prendre en considération pour trancher cette question (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Force de chose jugée - Matière répressive - Action publique - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Condition d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Différence de qualification

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Règle "non bis in idem" - Conditions d'application - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Différence de qualification

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Krachtens artikel 590, eerste lid, 4°, Wetboek van Strafvordering worden in het strafregister de beslissingen tot internering opgenomen die overeenkomstig de Interneringswet zijn genomen; de kamer van inbeschuldigingstelling is niet bevoegd om uitspraak te doen over een vordering tot schrapping, uit het strafregister, van de vermelding van een beslissing tot internering die krachtens de voormelde bepaling hierin moet worden opgenomen (1). (1) GwH, 31 maart 2022, arrest nr. 52/2022.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringsmaatregel - Opname in het strafregister - Vordering tot schrapping van de maatregel uit het strafregister - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling

- Art. 590 Wetboek van Strafvordering
- Art. 590 Wetboek van Strafvordering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringsmaatregel - Opname in het strafregister - Vordering tot schrapping van de maatregel uit het strafregister - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling

- Art. 590 Wetboek van Strafvordering
- Art. 590 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Bevoegdheid - Vordering tot schrapping van een interneringsmaatregel uit het strafregister

- Art. 590 Wetboek van Strafvordering
- Art. 590 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Bevoegdheid - Vordering tot schrapping van een interneringsmaatregel uit het strafregister

- Art. 590 Wetboek van Strafvordering
- Art. 590 Wetboek van Strafvordering

Het komt aan de wetgevende macht toe te voorzien in een wettelijke regeling die het mogelijk maakt om, onder bepaalde voorwaarden, te vragen dat de beslissingen tot internering niet meer zouden worden vermeld in de uittreksels uit het strafregister of toegankelijk zouden worden gemaakt voor de in artikel 594 Wetboek van Strafvordering bedoelde administratieve overheden (1). (1) GwH, 31 maart 2022, arrest nr. 52/2022.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringsmaatregel - Opname in het strafregister - Geen wettelijke regeling die de schrapping van de interneringsmaatregel uit het strafregister mogelijk maakt

En vertu de l'article 590, alinéa 1er, 4°, du Code d'instruction criminelle, le casier judiciaire enregistre les décisions d'internement prises en vertu de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement; la chambre des mises en accusation n'est pas habilitée à statuer sur une demande d'omettre du casier judiciaire la mention d'une décision d'internement que la disposition précitée impose d'y enregistrer (1). (1) C. const., 31 mars 2022, arrêt n° 52/2022.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Mesure d'internement - Enregistrement dans le casier judiciaire - Demande d'omission de la mesure du casier judiciaire - Compétence de la chambre des mises en accusation

- Art. 590 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 Code d'Instruction criminelle

DEFENSE SOCIALE - Internement - Mesure d'internement - Enregistrement dans le casier judiciaire - Demande d'omission de la mesure du casier judiciaire - Compétence de la chambre des mises en accusation

- Art. 590 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Compétence - Demande d'omission d'une mesure d'internement du casier judiciaire

- Art. 590 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Compétence - Demande d'omission d'une mesure d'internement du casier judiciaire

- Art. 590 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 Code d'Instruction criminelle

Il appartient au pouvoir législatif de remédier à l'absence de régime légal permettant de demander, sous certaines conditions, que les décisions d'internement ne soient plus mentionnées dans les extraits du casier judiciaire et ne soient pas rendues accessibles aux autorités administratives visées à l'article 594 du Code d'instruction criminelle (1). (1) C. const., 31 mars 2022, arrêt n° 52/2022.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Mesure d'internement - Enregistrement dans le casier judiciaire - Absence de régime légal permettant l'omission de la mesure d'internement du casier judiciaire

- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringsmaatregel - Opname in het strafregister - Geen wettelijke regeling die de schrapping van de interneringsmaatregel uit het strafregister mogelijk maakt*
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Interneringsmaatregel - Opname in het strafregister - Geen wettelijke regeling die de schrapping van de interneringsmaatregel uit het strafregister mogelijk maakt*
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Interneringsmaatregel - Opname in het strafregister - Geen wettelijke regeling die de schrapping van de interneringsmaatregel uit het strafregister mogelijk maakt*
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 590 en 594 Wetboek van Strafvordering

- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- DEFENSE SOCIALE - Internement - Mesure d'internement - Enregistrement dans le casier judiciaire - Absence de régime légal permettant l'omission de la mesure d'internement du casier judiciaire*
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- REHABILITATION - Mesure d'internement - Enregistrement dans le casier judiciaire - Absence de régime légal permettant l'omission de la mesure d'internement du casier judiciaire*
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- REHABILITATION - Mesure d'internement - Enregistrement dans le casier judiciaire - Absence de régime légal permettant l'omission de la mesure d'internement du casier judiciaire*
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle
- Art. 590 et 594 Code d'Instruction criminelle

Aangezien artikel 621 Wetboek van Strafvordering enkel straffen vermeldt die niet kunnen worden uitgewist, staat dat het herstel in eer en rechten niet toe van personen tegen wie een beschermingsmaatregel is genomen met toepassing van de Interneringswet of de Wet Bescherming Maatschappij; het aldus tussen de veroordeelden en de geïnterneerden ingevoerde verschil in behandeling verantwoordt de verwijzing van de zaak naar het Grondwettelijk Hof, zodat het uitspraak kan doen over de hierna omschreven prejudiciële vraag: "Schendt artikel 621 Wetboek van Strafvordering de artikelen 10, 11 of 12 Grondwet, in zoverre dat artikel het herstel in eer en rechten uitsluit van personen tegen wie een beslissing tot internering of betreffende de internering is genomen met toepassing van de Interneringswet of van de Wet Bescherming Maatschappij?" (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 220.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Toepassingsgebied - Uitsluiting van de interneringsmaatregel - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Toepassingsgebied - Uitsluiting*

N'évoquant que des peines insusceptibles d'effacement, l'article 621 du Code d'instruction criminelle ne permet pas la réhabilitation des personnes ayant fait l'objet d'une mesure de sûreté en application de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ou de la loi de défense sociale du 9 avril 1930; la différence de traitement instituée à cet égard entre les personnes condamnées et les personnes internées, justifie le renvoi de la cause à la Cour constitutionnelle pour qu'il soit statué sur la question préjudicielle libellée comme suit: « L'article 621 du Code d'instruction criminelle viole-t-il les articles 10, 11 ou 22 de la Constitution, en tant qu'il exclut la réhabilitation des personnes ayant fait l'objet d'une décision d'internement ou relative à l'internement, prise en application de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ou de la loi de défense sociale du 9 avril 1930 ? » (1). (1) Voir les concl. du MP.

REHABILITATION - Champ d'application - Exclusion de la mesure d'internement - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- REHABILITATION - Champ d'application - Exclusion de la mesure*

van de interneringsmaatregel - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Herstel in eer en rechten - Interneringsmaatregel - Geen mogelijkheid tot herstel in eer en rechten - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Herstel in eer en rechten - Interneringsmaatregel - Geen mogelijkheid tot herstel in eer en rechten - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Herstel in eer en rechten - Interneringsmaatregel - Geen mogelijkheid tot herstel in eer en rechten - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Herstel in eer en rechten - Interneringsmaatregel - Geen mogelijkheid tot herstel in eer en rechten - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringsmaatregel - Geen mogelijkheid tot herstel in eer en rechten - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringsmaatregel - Geen mogelijkheid tot herstel in eer en rechten - Verschil in behandeling tussen de veroordeelden en de geïnterneerden - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

d'internement - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Réhabilitation - Mesure d'internement - Absence de possibilité de réhabilitation - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Réhabilitation - Mesure d'internement - Absence de possibilité de réhabilitation - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Réhabilitation - Mesure d'internement - Absence de possibilité de réhabilitation - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Réhabilitation - Mesure d'internement - Absence de possibilité de réhabilitation - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

DEFENSE SOCIALE - Internement - Mesure d'internement - Absence de possibilité de réhabilitation - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

DEFENSE SOCIALE - Internement - Mesure d'internement - Absence de possibilité de réhabilitation - Différence de traitement entre les personnes condamnées et les personnes internées - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994

- Artt. 10, 11 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621 Wetboek van Strafvordering

- Art. 10, 11 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621 Code d'Instruction criminelle

P.21.0292.F

16 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221116.2F.13](#)

AC nr. ...

De aanwending van het btw-mechanisme om de aan de Staat verschuldigde belastingen niet door te storten of om een schuldvordering op de belastingadministratie te verkrijgen, is een misdrijf waarvan de opbrengst, net als bij verduistering of oplichting, de schade vormt die het wanbedrijf rechtstreeks aan de Schatkist heeft toegebracht; de belastingschuld is in dergelijke gevallen het onmiddellijke resultaat is van het bedrog.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Btw-fraude - Schade geleden door de Schatkist ten gevolge van het misdrijf - Begrip - Belastingschuld

- Artt. 73 en 73bis Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Btw-fraude - Schade geleden door de Schatkist ten gevolge van het misdrijf - Begrip - Belastingschuld

- Artt. 73 en 73bis Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

L'utilisation du mécanisme de la taxe sur la valeur ajoutée afin de ne pas reverser l'impôt dû à l'Etat ou de bénéficier d'une créance sur l'administration fiscale est une infraction dont le produit, à l'instar d'un détournement ou d'une escroquerie, constitue le dommage que le délit a causé directement au Trésor; la dette d'impôt est, en pareil cas, le fruit immédiat de la fraude.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Fraude à la T.V.A. - Dommage subi par le Trésor à la suite de l'infraction - Notion - Dette d'impôt

- Art. 73 et 73bis L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Fraude à la T.V.A. - Dommage subi par le Trésor à la suite de l'infraction - Notion - Dette d'impôt

- Art. 73 et 73bis L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

De omstandigheid dat er een dwangbevel wordt uitgevaardigd tegen sommige beklaagden die btw-fraude hebben gepleegd, ontzegt de administratie de mogelijkheid niet om een burgerlijke rechtsvordering in te stellen tegen de andere beklaagden waartegen het dwangbevel niet werd uitgevaardigd, evenmin als tegen de eerstgenoemde beklaagden, aangezien artikel 93undeciesE van datzelfde wetboek voorschrijft dat de bepalingen van dat wetboek geen afbreuk doen aan het recht van de Staat om het herstel van de in die bepaling bedoelde schade te vorderen.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Btw-fraude - Schade geleden door de Schatkist ten gevolge van het misdrijf - Dwangbevel uitgevaardigd tegen sommige beklaagden en niet tegen de anderen

- Artt. 73, 73bis, 73sexies et 93undeciesE Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Btw-fraude - Schade geleden door de Schatkist ten gevolge van het misdrijf -

La circonstance qu'une contrainte soit décernée contre certains prévenus d'une fraude à la taxe sur la valeur ajoutée n'enlève pas à l'administration la possibilité de recourir à l'action civile à l'encontre des autres prévenus, non concernés par la contrainte, ni à l'égard des premiers prévenus, dès lors qu'en vertu de l'article 93undeciesE du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, les dispositions de ce code ne font pas obstacle au droit pour l'Etat de demander la réparation du dommage visé par cette disposition.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Fraude à la T.V.A. - Dommage subi par le Trésor à la suite de l'infraction - Contrainte décernée à charge de certains prévenus et non à charge d'autres

- Art. 73, 73bis, 73sexies en 93undeciesE L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Fraude à la T.V.A. - Dommage subi par le Trésor à la suite de l'infraction - Action civile portée devant le

Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Dwangbevel uitgevaardigd tegen sommige beklaagden en niet tegen de anderen

- Artt. 73, 73bis, 73sexies et 93undeciesE Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

juge pénal - Contrainte décernée à charge de certains prévenus et non à charge d'autres

- Art. 73, 73bis, 73sexies en 93undeciesE L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

De omstandigheid dat de administratie krachtens artikel 73sexies Btw-wetboek over een eigen mogelijkheid beschikt om de ontdoken belasting in te vorderen, die bestaat in de hoofdelijkheid voortvloeiend uit een van de in dit artikel opgesomde beslissingen over de in de artikelen 73 en 73bis bedoelde misdrijven, ontzegt de Belgische Staat de mogelijkheid niet om in rechte op te treden via een gewone procedure.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Btw-fraude - Schade geleden door de Schatkist ten gevolge van het misdrijf - Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Eigen mogelijkheid van de administratie om de ontdoken belasting te innen

- Artt. 73, 73bis en 73sexies Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Btw-fraude - Schade geleden door de Schatkist ten gevolge van het misdrijf - Eigen mogelijkheid van de administratie om de ontdoken belasting te innen

- Artt. 73, 73bis en 73sexies Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

La circonstance que l'administration dispose, en vertu de l'article 73sexies du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, d'une possibilité propre de recouvrement de la taxe éludée qui consiste en la solidarité découlant d'une des décisions y énumérées relative aux infractions visées aux articles 73 et 73bis, ne prive pas l'État belge de son accès à la justice par la voie d'une procédure ordinaire.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Fraude à la T.V.A. - Dommage subi par le Trésor à la suite de l'infraction - Action civile portée devant le juge pénal - Possibilité propre de l'administration de recouvrer la taxe éludée

- Art. 73, 73bis et 73sexies L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Fraude à la T.V.A. - Dommage subi par le Trésor à la suite de l'infraction - Possibilité propre de l'administration de recouvrer la taxe éludée

- Art. 73, 73bis et 73sexies L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Uit de artikelen 4.4.1, § 3, derde lid, 6.1.1, eerste lid, 6°, en 6.2.1, eerste lid, 4° Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening volgt dat het gebruik van een gebouw waarvan de functie werd gewijzigd zonder de daartoe bij toepassing van artikel 4.2.1, 6°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening vereiste vergunning, in beginsel niet langer als strijdig met de voorschriften van onder meer gewestplannen wordt beschouwd en derhalve niet meer strafbaar is op grond van artikel 6.2.1, eerste lid, 4°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening; hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat het doorvoeren van een in artikel 4.2.1, 6°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bedoelde functiewijziging zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, thans omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, wel strafbaar is gebleven; het gebruik van een bebouwd onroerend goed voor een bepaalde functie die eerder werd gewijzigd zonder de vereiste vergunning, moet immers worden onderscheiden van het doorvoeren van die functiewijziging zelf (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Handelingen in strijd met een gewestplan - Wijzigingen van de hoofdfunctie van een gebouw zonder omgevingsvergunning - Vergunningsplichtige handelingen - Voorwaarden

- Artt. 4.4.1, § 3, derde lid, 6.1.1, eerste lid, 6°, en 6.2.1, eerste lid, 4° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Il résulte des articles 4.4.1, § 3, alinéa 3, 6.1.1, alinéa 1er, 6°, et 6.2.1, alinéa 1er, 4°, du Code flamand de l'aménagement du territoire que l'utilisation d'un bâtiment dont la fonction a été modifiée sans l'autorisation requise en application de l'article 4.2.1, 6°, de ce code n'est en principe plus considérée comme contraire, entre autres, aux prescriptions des plans régionaux et n'est dès lors plus punissable sur la base de l'article 6.2.1, alinéa 1er, 4°, du même code; la circonstance qu'une modification de fonction visée à l'article 4.2.1, 6°, effectuée sans autorisation urbanistique préalable ou, actuellement, sans permis d'environnement pour les actes urbanistiques, est demeurée punissable n'y fait pas obstacle; l'utilisation d'un immeuble bâti pour une fonction particulière qui a été modifiée antérieurement sans l'autorisation requise ne doit pas se confondre avec la modification de fonction en tant que telle (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

URBANISME - Permis de bâtir - Actes contraires à un plan régional - Modifications apportées à la fonction principale d'un bâtiment sans permis d'environnement - Actes soumis à l'obligation d'autorisation - Conditions

- Art. 4.4.1, § 3, al. 3, 6.1.1, al. 1er, 6°, et 6.2.1, al. 1er, 4° Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

P.21.0583.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 215 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid, het hof mede over de zaak zelf beslist; het appelgerecht doet echter geen uitspraak bij wijze van evocatie wanneer het oordeelt binnen de grenzen van de devolutieve werking van het aangetekende hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutieve werking van het hoger beroep - Evocatie - Grens

Aux termes de l'article 215 du Code d'instruction criminelle, si le jugement est annulé pour violation ou omission non réparée de formes prescrites par la loi à peine de nullité, la cour statuera sur le fond; toutefois la juridiction d'appel ne statue pas par voie d'évocation lorsqu'elle se prononce dans les limites de l'effet dévolutif de l'appel interjeté (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif de l'appel - Evocation - Limite

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

De burgerlijke partij heeft in beginsel geen hoedanigheid om op te komen tegen de beslissing op strafrechtelijk gebied (1). (1) Zie concl. OM.

En principe, la partie civile n'a pas qualité pour critiquer la décision rendue au pénal (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Hoger beroep - Burgerlijke partij - Beslissing op strafrechtelijk gebied - Grens

ACTION CIVILE - Matière répressive - Appel - Partie civile - Décision rendue au pénale - Limite

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Beslissing op strafrechtelijk gebied - Grens

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Action civile (règles particulières) - Décision rendue au pénale - Limite

Uit de artikelen 203 en 204 Wetboek van Strafvordering volgt dat de saisine van het appelgerecht in de eerste plaats wordt bepaald door de verklaring van hoger beroep en vervolgens, binnen de door die verklaring bepaalde grenzen, door de in het appelverzoekschrift of grievenformulier opgegeven grieven; het appelgerecht dat uitspraak doet over de aldus aangevoerde grieven oordeelt binnen de grenzen van de devolutieve werking van het aangetekende hoger beroep en dat een grief betrekking heeft op de omstandigheid dat in het beroepen vonnis geen uitspraak werd gedaan over een onderdeel van de telastleggingen of over een punt van de burgerlijke rechtsvordering, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

Il résulte des articles 203 et 204 du Code d'instruction criminelle que la saisine de la juridiction d'appel est déterminée en premier lieu par la déclaration d'appel et, ensuite, dans les limites définies par cette déclaration, par les griefs élevés dans la requête d'appel ou le formulaire de griefs; la juridiction d'appel qui se prononce sur les griefs ainsi élevés statue dans les limites de l'effet dévolutif de l'appel interjeté et le fait qu'un grief porte sur la circonstance que le jugement dont appel ne s'est pas prononcé sur un élément des préventions ou sur un point de l'action civile n'y fait pas obstacle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Hoger beroep - Saisine van het appelgerecht - Grieven - Burgerlijke partij - Beroepen vonnis zonder uitspraak over een van de telastleggingen - Devolutieve werking van het hoger beroep - Gevolgen

ACTION CIVILE - Matière répressive - Appel - Saisine de la juridiction d'appel - Griefs - Partie civile - Jugement entrepris ne statuant pas sur l'une des préventions - Effet dévolutif de l'appel - Conséquences

- Artt. 203, 204 en 215 Wetboek van Strafvordering
HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Saisine van het appelgerecht - Grieven - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Beroepen vonnis zonder uitspraak over een van de telastleggingen - Devolutieve werking van het hoger beroep - Gevolgen

- Art. 203, 204 et 215 Code d'Instruction criminelle
APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine de la juridiction d'appel - Griefs - Appel de la partie civile - Jugement entrepris ne statuant pas sur l'une des préventions - Effet dévolutif de l'appel - Conséquences

- Artt. 203, 204 en 215 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, 204 et 215 Code d'Instruction criminelle

De loutere omstandigheid dat de notaris heeft nagelaten de partijen te waarschuwen zoals voorgeschreven door artikel 1183, 10°, Gerechtelijk Wetboek en hiervan in het proces-verbaal van boedelbeschrijving melding te maken, staat een schuldigverklaring aan meened bij een boedelbeschrijving niet in de weg (1). (1) Cass. 6 september 2006, AR P.06.0501.F, AC 2016, nr. 393, T. Strafr. 2007, 103; Cass. 7 april 1992, AC 1991-92, nr. 424, RW 1992-93, 460. Zie S. VAN OVERBEKE, "Meened bij verzegeling of boedelbeschrijving", Comm. Sr. 2018, 12, 15, 38-40.

MEINEED - Valse eed bij boedelbeschrijving - Afsluiten van de boedelbeschrijving - Waarschuwing van de partijen door de notaris - Verzuim van de waarschuwing - Gevolg

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1183, 10° Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Valse eed bij boedelbeschrijving - Afsluiten van de boedelbeschrijving - Waarschuwing van de partijen door de notaris - Verzuim van de waarschuwing - Gevolg

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1183, 10° Gerechtelijk Wetboek

Het misdrijf van het afleggen van een valse eed bij een boedelbeschrijving, zoals bedoeld in artikel 226, tweede lid, Strafwetboek vereist het bestaan van een boedelbeschrijving met als doel de vaststelling van de inhoud van een nalatenschap, een gemeenschap of een onverdeeldheid; het is voor de strafbaarheid van de valse eed echter niet vereist dat alle bij artikel 1183 Gerechtelijk Wetboek bepaalde vormvereisten zijn vervuld, aangezien deze niet op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven.

MEINEED - Valse eed bij boedelbeschrijving - Bestaan van een boedelbeschrijving - Doel en vermeldingen van de boedelbeschrijving

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1183 Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Valse eed bij boedelbeschrijving - Bestaan van een boedelbeschrijving - Doel en vermeldingen van de boedelbeschrijving

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1183 Gerechtelijk Wetboek

La simple circonstance que le notaire a omis d'avertir les parties, comme prescrit à l'article 1183, 10°, du Code judiciaire, et d'en faire mention dans le procès-verbal d'inventaire ne fait pas obstacle à une déclaration de culpabilité du chef de faux serment prêté lors d'un inventaire (1). (1) Cass. 6 septembre 2006, RG P.06.0501.F, Pas. 2016, n° 393, T. Strafr. 2007, 103 ; Cass. 7 avril 1992, RG 5176, Bull. et Pas., 1992, I, n° 424, R.W. 1992-1993, 460. Voir S. VAN OVERBEKE, « Meened bij verzegeling of boedelbeschrijving », Comm. Straf. 2018, pp. 12, 15, et 38 à 40.

FAUX SERMENT - Faux serment lors de l'inventaire - Clôture de l'inventaire - Avertissement des parties par le notaire - Absence d'avertissement - Conséquence

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1183, 10° Code judiciaire

NOTAIRE - Faux serment lors de l'inventaire - Clôture de l'inventaire - Avertissement des parties par le notaire - Absence d'avertissement - Conséquence

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1183, 10° Code judiciaire

L'infraction de faux serment prêté lors d'un inventaire, visée à l'article 226, alinéa 2, du Code pénal, suppose l'existence d'un inventaire ayant pour objet de déterminer la consistance d'une succession, d'une communauté ou d'une indivision ; toutefois, pour établir le caractère punissable du faux serment, il n'est pas requis que toutes les formalités prévues à l'article 1183 du Code judiciaire soient remplies, celles-ci n'étant pas prescrites à peine de nullité.

FAUX SERMENT - Faux serment lors de l'inventaire - Existence d'un inventaire - Objet et mentions de l'inventaire

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1183 Code judiciaire

NOTAIRE - Faux serment lors de l'inventaire - Existence d'un inventaire - Objet et mentions de l'inventaire

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1183 Code judiciaire

Uit de artikelen 1175 en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek volgt dat de eed bij de boedelbeschrijving wettig wordt afgelegd wanneer de geïnventariseerde goederen en gegevens en de afgelegde verklaringen van de bij de boedelbeschrijving betrokken partijen op een definitieve wijze werden vastgelegd in het door de notaris opgestelde proces-verbaal, ook al is dit niet het eindproces-verbaal van de boedelbeschrijving; de loutere omstandigheid dat de bij de boedelbeschrijving betrokken partijen, of sommigen onder hen, een voorbehoud hebben geformuleerd of de notaris hebben verzocht om verdere informatie op te vragen bij de bank, belet de notaris niet de boedelbeschrijving definitief af te sluiten (1). (1) Cass. 14 oktober 2003, AR P.03.0548.N, AC 2003, nr. 497, RW 2003-04, 1265 noot M. TRAEST. Zie S. VAN OVERBEKE, "Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving", Comm. Sr. 2018, 8-16 en 35-37.

MEINEED - Valse eed bij boedelbeschrijving - Proces-verbaal van boedelbeschrijving opgesteld door de notaris - Vraag tot bijkomende inlichtingen bij de bank - Voorbehoud van een partij - Gevolg

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 1175 en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Valse eed bij boedelbeschrijving - Proces-verbaal van boedelbeschrijving - Vraag tot bijkomende inlichtingen bij de bank - Voorbehoud van een partij - Gevolg

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 1175 en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des articles 1175 et 1183, 11°, du Code judiciaire que le serment est prêté légalement lors de l'inventaire lorsque les biens et éléments inventoriés ainsi que les déclarations faites par les parties intéressées à l'inventaire ont été définitivement inscrits au procès-verbal dressé par le notaire, quand bien même il ne s'agit pas du procès-verbal clôturant l'inventaire ; la simple circonstance que les parties intéressées à l'inventaire, ou certaines d'entre elles, ont formulé une réserve ou ont demandé au notaire de recueillir des informations complémentaires auprès de la banque n'empêche pas le notaire de clôturer définitivement l'inventaire (1). (1) Cass. 14 octobre 2003, RG P.03.0548.N, Pas. 2003, n° 497, R.W. 2003-2004, 1265, note M. TRAEST. Voir S. VAN OVERBEKE, « Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving », Comm. Straf. 2018, pp. 8 à 16 et 35 à 37.

FAUX SERMENT - Faux serment lors de l'inventaire - Procès-verbal d'inventaire dressé par le notaire - Demande d'informations complémentaires à la banque - Réserves formulées par une partie - Conséquence

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1175 et 1183, 11° Code judiciaire

NOTAIRE - Faux serment lors de l'inventaire - Procès-verbal d'inventaire - Demande d'informations complémentaires à la banque - Réserves formulées par une partie - Conséquence

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1175 et 1183, 11° Code judiciaire

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen; die bepalingen kennen aan een beklaagde evenwel geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting als getuige te horen; het komt aan de beklaagde toe aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding; het staat dan aan de rechter om daarover te oordelen, waarbij hij erover dient te waken dat het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht; de rechter is evenwel niet ertoe gehouden bij de afwijzing van het verzoek tot het horen van getuigen à décharge op de rechtszitting de door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bepaalde criteria betreffende het horen van getuigen à charge te betrekken (1); de rechter moet zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; die concrete omstandigheden kunnen betrekking hebben op de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring, rekening houdend met het tijdsverloop sinds de feiten, alsook op het belang of de relevantie die een verklaring van die getuige kan hebben in het licht van het ten laste gelegde misdrijf (2). (1) Over de criteria ter beoordeling van een verzoek tot het horen van een getuige à charge zie Cass. 4 mei 2021, P.21.0081.N, AC 2021, nr. 321; Cass. 27 april 2021, AR P.21.0013.N, AC 2021, nr. 298; Cass. 23 maart 2021, AR P.20.1125.N, AC 2021, nr. 213; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 20 september 2017, AR P.17.0428.F, AC nr. 488; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303, T. Strafr. 2017, 224; Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181, T. Strafr. 2017, 210; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER en EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §27, RDP 2017, 604 noot C. MACQ,

Selon l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui comporte des modalités d'application particulières du droit à un procès équitable garanti par l'article 6, § 1er, de cette convention, toute personne poursuivie du chef d'une infraction a également le droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge ; ces dispositions n'accordent cependant pas à un prévenu un droit absolu ou illimité d'entendre des témoins à décharge à l'audience en tant que témoins ; il appartient au prévenu de démontrer et de motiver que l'audition d'un témoin à décharge est nécessaire à la manifestation de la vérité ; il appartient alors au juge de statuer à cet égard, en veillant à ce que le droit du prévenu à un procès équitable considéré dans son ensemble ne soit pas compromis ; toutefois, le juge n'est pas tenu, en rejetant la demande d'audition à l'audience de témoins à décharge, d'énoncer les critères que la Cour européenne des droits de l'homme a définis concernant l'audition de témoins à charge (1) ; le juge est tenu de fonder sa décision d'entendre ou non des témoins à décharge sur des circonstances concrètes qu'il indique ; ces circonstances concrètes peuvent concerner la fiabilité de la déclaration que le témoin doit faire, eu égard au laps de temps écoulé depuis les faits, ainsi que l'importance ou la pertinence qu'une déclaration dudit témoin peut avoir à la lumière de l'infraction reprochée (2). (1) Concernant les critères d'appréciation d'une demande d'audition d'un témoin à charge - voir Cass. 4 mai 2021, P.21.0081.N, Pas. 2021, n° 321 ; Cass. 27 avril 2021, RG P.21.0013.N, Pas. 2021, n° 298 ; Cass. 23 mars 2021, RG P.20.1125.N, Pas. 2021, n° 213 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 20 septembre 2017, RG P.17.0428.F, Pas. n° 488 ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303, T. Strafr. 2017, 224 ; Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181, T. Strafr. 2017, 210 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC, et Cour eur. D.H., 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni, Cour eur. D.H., 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne, Cour eur. D.H., 14 juin 2016, Riahi c. Belgique, § 27, R.D.P. 2017, 604,

NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, www.echr.coe.int Zie ook D. DE WOLF, "Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", in Strafrecht in breed spectrum, Die Keure, 2014, 25-58; O. MICHIELS en P. KNAEPEN, "Les déclarations non vérifiées de témoins au regard du procès équitable", J.T. 2016, 485-490; A. BLOCH, "Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces", T. Strafr. 2017, 286-307; C. VAN DE HEYNING, "Het getuigenverhoor na de zaak Riahi: het Hof van Cassatie zoekt zijn weg", T. Strafr. 2017, 227-229; S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-290; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, 776-779; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403. (2) Cass. 21 december 2021, AR P.21.0055.N, AC 2021, nr. 816; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; EHRM 18 december 2018, Murtazaliyeva t/Rusland, §158 en EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, §42-43, www.echr.coe.int, T. Strafr. 2019, 280 noot S. BERNEMAN. Zie S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-290; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, GompelSvacina, 2019, 781-782; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403.

note C. MACQ, N.C. 2017, 141, note P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, 509, note B. DE SMET ; Cour eur. D.H., 19 janvier 2021, Keskin c. Pays-Bas, www.echr.coe.int ; Voir également D. DE WOLF, « Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens », Strafrecht in breed spectrum, Die Keure, 2014, 25 à 58 ; O. MICHIELS et P. KNAEPEN, « Les déclarations non vérifiées de témoins au regard du procès équitable », J.T. 2016, 485 à 490 ; A. BLOCH, « Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces », T. Strafr. 2017, 286 à 307 ; C. VAN DE HEYNING, « Het getuigenverhoor na de zaak Riahi: het Hof van Cassatie zoekt zijn weg », T. Strafr. 2017, pp. 227 à 229 ; S. BERNEMAN, « De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio! », T. Strafr. 2019, pp. 286 à 290 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, pp. 776 à 779 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1400 à 1403. (2) Cass. 21 décembre 2021, RG P.21.0055.N, Pas. 2021, n° 816 ; Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1104.N, Pas. 2021, n° 166 ; Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr. 2019, 296, note S. BERNEMAN ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cour eur. D.H., 18 décembre 2018, Murtazaliyeva c. Russie, § 158 et Cour eur. D.H., 19 janvier 2021, Keskin c. Pays-Bas, §§ 42 et 43, www.echr.coe.int, T. Strafr. 2019, 280, note S. BERNEMAN. Voir S. BERNEMAN, « De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio! », T. Strafr. 2019, pp. 286 à 290 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel&Svacina, 2019, pp. 781 et 782 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1400 à 1403.

Noodzaak tot verhoor in het belang van de waarheidsvinding - Beoordeling - Criteria - Concrete omstandigheden van de zaak

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verhoor van getuigen à décharge - Noodzaak tot verhoor in het belang van de waarheidsvinding - Beoordeling - Criteria - Concrete omstandigheden van de zaak

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

Article 6, § 3, d - Audition de témoins à décharge - Nécessité de l'audition pour la manifestation de la vérité - Appréciation - Critères - Circonstances concrètes de la cause

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Nécessité de l'audition pour la manifestation de la vérité - Appréciation - Critères - Circonstances concrètes de la cause

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de boedelbeschrijving de omvang van het gemeenschappelijk vermogen beoogt vast te stellen met het oog op de vereffening-verdeling van het huwelijksstelsel, zijn de partijen gehouden alle goederen aan te geven die een invloed kunnen hebben op de samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen; aangezien de boedelbeschrijving van het gemeenschappelijk vermogen van een huwelijksvermogenstelsel ertoe strekt uit te maken wat respectievelijk tot het gemeenschappelijk en tot het eigen vermogen behoort, zijn de echtgenoten verplicht alles aan te geven wat van deze vermogens deel uitmaakt, zodat de niet-aangifte van een deel ervan een strafbare valsheid kan opleveren (1). (1) Zie alg. S. VAN OVERBEKE, "Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving", Comm. Sr. 2018, 63p.

HUWELIJSVERMOGENSSTELSELS - Gerechtelijke scheiding van goederen - Boedelbeschrijving van het gemeenschappelijk vermogen van het huwelijk - Aangifteplicht van de echtgenoten - Valse eed bij boedelbeschrijving

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1183 Gerechtelijk Wetboek

MEINEED - Valse eed bij boedelbeschrijving - Boedelbeschrijving van het gemeenschappelijk vermogen van het huwelijk - Aangifteplicht van de echtgenoten

- Art. 226 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1183 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque l'inventaire a pour objet de déterminer la consistance de la communauté en vue de procéder à la liquidation-partage du régime matrimonial, les parties sont tenues de déclarer tous les biens susceptibles d'influencer la composition de la communauté ; dès lors que l'inventaire du patrimoine commun d'un régime matrimonial vise à établir ce qui relève respectivement du patrimoine commun et du patrimoine propre, les époux sont tenus de déclarer tout ce qui fait partie de ces patrimoines, de sorte que l'absence de déclaration d'une partie de ceux-ci peut constituer un faux punissable (1). (1) Voir plus généralement S. VAN OVERBEKE, « Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving », Comm. Straf. 2018, 63 p.

REGIMES MATRIMONIAUX - Séparation de biens - Inventaire du patrimoine commun du mariage - Obligation de déclaration dans le chef des époux - Faux serment lors de l'inventaire

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1183 Code judiciaire

FAUX SERMENT - Faux serment lors de l'inventaire - Inventaire du patrimoine commun du mariage - Obligation de déclaration dans le chef des époux

- Art. 226 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1183 Code judiciaire

Krachtens artikel 794 Gerechtelijk Wetboek kan het Hof verschrijvingen verbeteren indien de stukken van de rechtspleging hem dat toelaten, maar het kan van die mogelijkheid enkel gebruikmaken als het kennisgenomen heeft van een ontvankelijk cassatieberoep (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 737.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Strafzaken - Cassatieberoep tegen een beslissing die door een verschrijving is aangetast - Verbetering door het Hof

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Verschrijvingen - Cassatieberoep - Verbetering door het Hof

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 794 du Code judiciaire, la Cour peut rectifier les erreurs matérielles lorsque les pièces de la procédure le lui permettent ; mais cette possibilité ne lui est offerte que si elle est saisie d'un pourvoi recevable (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Matière répressive - Pourvoi contre une décision entachée d'une erreur matérielle - Rectification par la Cour

- Art. 794 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Erreurs matérielles - Pourvoi en cassation - Rectification par la Cour

- Art. 794 Code judiciaire

P.21.0687.F

26 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.5](#)

AC nr. ...

Artikel 15 Wet Politieambt en artikel 117, tweede lid, Wet Geïntegreerde Politiedienst kennen aan de politieambtenaren van de federale en de lokale politie een algemene bevoegdheid toe inzake het onderzoek en de vaststelling van misdrijven; die opdracht wordt vervuld op het geheel van het grondgebied van het Rijk krachtens artikel 45, eerste lid, Wet Politieambt, en overeenkomstig artikel 16 van de laatstgenoemde wet voor wat meer bepaald de politie over het wegverkeer betreft; noch artikel 3, tweede lid, Wet Geïntegreerde Politiedienst noch enige andere wettelijke bepaling wijkt af van die algemene bevoegdheid van de federale en de lokale politie op het geheel van het grondgebied van het Rijk; noch uit die bepaling, noch uit artikel 7bis van het koninklijk besluit van 17 september 2001 tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren volgt dat de leden van de lokale politie niet bevoegd zouden zijn om een voertuig, dat op de autosnelweg rijdt, te controleren (1). (1) De niet-gepubliceerde mondelinge conclusie van het openbaar ministerie die andersluidend is wat betreft het eerste en tweede middel, is dat niet wat betreft het derde middel. Zie Cass. 1 februari 2006, AR P.05.1355.F, AC 2006, nr. 63, en concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, RDPC 2007, 227, en noot G. BOURDOUX, "Une fois en service : toujours en service ? La compétence des fonctionnaires de police pour constater une infraction de roulage", 231-240; Ch. DE VALKENNEER, Manuel de l'enquête pénale, T.1 : Principes généraux, 5de uitg., Brussel, Larcier, 2018, 27 en 28, nrs. 17 en 18; L. KENNES, Manuel de la preuve en matière pénale, Kluwer, Mechelen, 2009, 155, nr. 315. De eiser voerde ook de ministeriële omzendbrief van 31 augustus 2010 houdende de opdrachten en het prioritair actieterrein van de federale wegpolitie aan (B.S. 28 oktober 2010), die de autosnelwegen als prioritair actieterrein toewijst aan de federale wegpolitie (DAH); artikel 5.2.1 van die omzendbrief bepaalt echter dat "het toewijzen van een prioritair actieterrein aan de federale wegpolitie uiteraard een samenwerking met de lokale politie niet uitsluit".

Les articles 15 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police et 117, alinéa 2, de la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré, structuré à deux niveaux, accordent aux fonctionnaires de police des polices fédérale et locale une compétence générale en matière de recherche et de constatation des infractions; cette mission s'exerce sur l'ensemble du territoire national en vertu de l'article 45, alinéa 1er, de la loi du 5 août 1992, et conformément à l'article 16 de ladite loi en ce qui concerne plus particulièrement la police de la circulation routière; ni l'article 3, alinéa 2, de la loi du 7 décembre 1998 ni aucune autre disposition légale ne dérogent à cette compétence générale des polices fédérale et locale sur l'ensemble du territoire national; ainsi, il ne découle pas de cette disposition et de l'article 7bis de l'arrêté royal du 17 septembre 2001 déterminant les normes d'organisation et de fonctionnement de la police locale visant à assurer un service minimum équivalent à la population que les membres de la police locale ne seraient pas compétents pour contrôler un véhicule qui circule sur l'autoroute (1). (1) Les conclusions verbales du M.P., contraires quant aux premier et deuxième moyens, non publiés, ne le sont pas quant au troisième moyen. Voir Cass. 1er février 2006, RG P.05.1355.F, Pas. 2006, n° 63, et concl. « dit en substance » de M. VANDERMEERSCH, avocat général, Rev. dr. pén. crim., 2007, p. 227, et note G. BOURDOUX, « Une fois en service : toujours en service ? La compétence des fonctionnaires de police pour constater une infraction de roulage », pp. 231-240 ; Ch. DE VALKENNEER, Manuel de l'enquête pénale, T.1 : Principes généraux, 5ème éd., Bruxelles, Larcier, 2018, pp. 27 et 28, nos 17 et 18 ; L. KENNES, Manuel de la preuve en matière pénale, Kluwer, Malines, 2009, p. 155, n° 315. Le demandeur invoquait aussi la circulaire ministérielle du 31 août 2010 relative aux missions et au terrain d'action prioritaire de la police fédérale de la route (M.B., 28 octobre.2010), qui attribue les autoroutes à la police fédérale de la route (DAH) en tant que terrain d'action prioritaire ; en son art. 5.2.1, cette circulaire dispose toutefois que « l'attribution de terrains d'action prioritaires à la police fédérale de la route n'est évidemment pas exclusive d'une collaboration avec la police locale ». (M.N.B.)

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Federale en lokale politie - Algemene bevoegdheid inzake het onderzoek en de vaststelling van misdrijven op het geheel van het grondgebied van het Rijk - Draagwijdte - Politie over het wegverkeer - Vaststellingen op een autosnelweg door een lid van de lokale politie - Geldigheid

- Artt. 15, 16 en 45 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Artt. 3 en 117 Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

- Art. 7bis KB 17 september 2001 tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren

POLITIE - Federale en lokale politie - Algemene bevoegdheid inzake het onderzoek en de vaststelling van misdrijven op het geheel van het grondgebied van het Rijk - Draagwijdte - Politie over het wegverkeer - Vaststellingen op een autosnelweg door een lid van de lokale politie - Geldigheid

- Artt. 15, 16 en 45 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Artt. 3 en 117 Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

- Art. 7bis KB 17 september 2001 tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren

WEGVERKEER - Allerlei - Federale en lokale politie - Algemene bevoegdheid inzake het onderzoek en de vaststelling van misdrijven op het geheel van het grondgebied van het Rijk - Draagwijdte - Politie over het wegverkeer - Vaststellingen op een autosnelweg door een lid van de lokale politie - Geldigheid

- Artt. 15, 16 en 45 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Artt. 3 en 117 Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

- Art. 7bis KB 17 september 2001 tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Polices fédérale et locale - Compétence générale en matière de recherche et constatation des infractions sur l'ensemble du territoire national - Portée - Police de la circulation routière - Constatations réalisées sur une autoroute par un membre de la police locale - Validité

- Art. 15, 16 et 45 L. du 5 août 1992

- Art. 3 et 117 L. du 7 décembre 1998

- Art. 7bis A.R. du 17 septembre 2001

POLICE - Polices fédérale et locale - Compétence générale en matière de recherche et constatation des infractions sur l'ensemble du territoire national - Portée - Police de la circulation routière - Constatations réalisées sur une autoroute par un membre de la police locale - Validité

- Art. 15, 16 et 45 L. du 5 août 1992

- Art. 3 et 117 L. du 7 décembre 1998

- Art. 7bis A.R. du 17 septembre 2001

ROULAGE - Divers - Polices fédérale et locale - Compétence générale en matière de recherche et constatation des infractions sur l'ensemble du territoire national - Portée - Police de la circulation routière - Constatations réalisées sur une autoroute par un membre de la police locale - Validité

- Art. 15, 16 et 45 L. du 5 août 1992

- Art. 3 et 117 L. du 7 décembre 1998

- Art. 7bis A.R. du 17 septembre 2001

Aangezien het verval van het recht tot sturen een bestanddeel is van de hoofdstraf, leidt de onwettigheid van de straf van het verval tot de vernietiging van de beslissingen die zijn gewezen over de telastleggingen waarvoor dat verval is opgelegd en over de bijdrage aan het Bijzonder fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, die voortvloeien uit de veroordeling tot die straf (1). (1) Wat betreft de omvang van de cassatie heeft het Openbaar ministerie de aandacht van het Hof gevestigd op de rechtspraak van de Nederlandstalige kamer, die oordeelt dat het verval van het recht tot het besturen van een voertuig een bijkomende straf is, zodat in geval van een onwettigheid die op die straf betrekking heeft, alleen het beschikkend gedeelte over de toepassing van die straf wordt vernietigd, met inbegrip van de beslissing over het niet-opleggen van een geneeskundig en psychologisch onderzoek, die er het gevolg van is (Cass. 1 maart 2011, AR P.10.1610.N, AC 2011, nr. 173, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER; zie ook Cass. 7 januari 2014, AR P.13.1716.N, AC 2014, nr. 9).

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Verval van het recht tot sturen - Door het Hof vastgestelde onwettigheid - Gevolg - Vernietiging van de beslissingen over de straf

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

STRAF - Andere Straffen - Ontzetting - Verval van het recht tot sturen - Door het Hof vastgestelde onwettigheid - Gevolg - Vernietiging van de beslissingen over de straf

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken -

Strafvordering - Beklaagde en verdachte -

Verkeersovertreding - Onwettigheid van het verval van het recht tot sturen - Gevolg - Vernietiging van de beslissingen over de straf

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La déchéance du droit de conduire étant un élément de la peine principale, l'illégalité affectant la peine de déchéance entraîne l'annulation des décisions prononcées sur la peine infligée du chef des préventions ayant donné lieu à cette déchéance et sur la contribution au Fonds spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence, résultant de la condamnation à cette peine (1). (1) En ce qui concerne l'étendue de la cassation, le ministère public avait attiré l'attention de la Cour sur la jurisprudence de la Cour, chambre néerlandaise, qui considère que la déchéance du droit de conduire un véhicule constitue une peine accessoire de sorte qu'en cas d'illégalité affectant cette peine, seul le dispositif concernant l'application de cette peine est cassé, y compris la décision de ne pas imposer un examen médical et psychologique qui en résulte (Cass. 1er mars 2011, RG P.10.1610.N, Pas. 2011, n° 173, avec concl. de P. DUINSLAEGER, avocat général, publiées à leur date dans AC ; voir aussi Cass. 7 janvier 2014, RG P.13.1716.N, Pas. 2014, n° 9).

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Peine de déchéance du droit de conduire - Illégalité constatée par la Cour - Conséquence - Cassation des décisions sur la peine

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PEINE - Autres Peines - Interdiction - Peine de déchéance du droit de conduire - Illégalité constatée par la Cour - Conséquence - Cassation des décisions sur la peine

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique -

Prévenu et inculpé - Infraction de roulage - Illégalité de la peine de déchéance du droit de conduire - Conséquence - Cassation des décisions sur la peine

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat tegen het in dat artikel bedoelde arrest van de preliminaire rechtszitting van de voorzitter van het hof van assisen, dat de lijst bevat van de getuigen die ter rechtszitting van dat hof zullen worden gehoord, geen rechtsmiddel kan worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Hof van assisen - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel

- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Hof van assisen - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel

- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel

- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel

- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 278, § 4 Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle, l'arrêt de l'audience préliminaire du président de la cour d'assises visé à cet article et comportant la liste des témoins qui seront entendus à l'audience de cette cour, n'est susceptible d'aucun recours (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Cour d'assises - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours

- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Cour d'assises - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours

- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours

- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours

- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 278, § 4 Code d'Instruction criminelle

Artikel 278bis Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de partijen op straffe van verval bij conclusie alle onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en alle gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering die zij overeenkomstig artikel 235bis, § 5, voor de feitenrechter kunnen opwerpen omschrijven en dat de voorzitter hierover uitspraak doet in een afzonderlijk arrest dan dit bedoeld in artikel 278, § 3, waartegen een eis tot cassatie kan worden ingesteld samen met de eis tegen het eindarrest bedoeld in artikel 359 (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Algemeen - Hof van assisen - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen over onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en over de gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering - Artikel 278bis Wetboek van Strafvordering - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Algemeen - Hof van assisen - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen over onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en over de gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering - Artikel 278bis Wetboek van Strafvordering - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen over onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en over de gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering - Artikel 278bis Wetboek van Strafvordering - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen over onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en over de gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering - Artikel 278bis Wetboek van Strafvordering - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 278bis Wetboek van Strafvordering

L'article 278bis du Code d'instruction criminelle prévoit que, à peine de déchéance, les parties précisent par conclusions toutes les irrégularités, omissions ou nullités et toutes les causes d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique qu'elles peuvent soulever devant le juge du fond conformément à l'article 235bis, § 5, et que le président se prononce à ce sujet dans un arrêt séparé de celui visé à l'article 278, § 3, contre lequel une demande en cassation peut être formée en même temps que la demande en cassation de l'arrêt définitif visée à l'article 359 (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Généralités - Cour d'assises - Audience préliminaire - Arrêt du président de la cour d'assises statuant sur des irrégularités, des omissions ou nullités et des causes d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique - Code d'instruction criminelle, article 278bis - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Généralités - Cour d'assises - Audience préliminaire - Arrêt du président de la cour d'assises statuant sur des irrégularités, des omissions ou nullités et des causes d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique - Code d'instruction criminelle, article 278bis - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt du président de la cour d'assises statuant sur des irrégularités, des omissions ou nullités et des causes d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique - Code d'instruction criminelle, article 278bis - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt du président de la cour d'assises statuant sur des irrégularités, des omissions ou nullités et des causes d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique - Code d'instruction criminelle, article 278bis - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 278bis Code d'Instruction criminelle

Ingevolge de bepalingen van de artikelen 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering is het niet uitgesloten dat de voorzitter van het hof van assisen tijdens het debat voor dat hof, eventueel op vraag van een partij, beslist om getuigen te verhoren ook wanneer die zijn geweerd uit de lijst van getuigen in het arrest bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering en tegen die beslissing van de voorzitter staat een uitgesteld cassatieberoep open (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Hof van assisen - Discretionaire macht van de voorzitter - Artikel 281, § 2 Wetboek van Strafvordering - Horen van getuigen - Getuigen die niet voorkomen in het arrest bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering - Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Hof van assisen - Discretionaire macht van de voorzitter - Artikel 281, § 2 Wetboek van Strafvordering - Horen van getuigen - Getuigen die niet voorkomen in het arrest bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering - Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Hof van assisen - Artikel 306 Wetboek van Strafvordering - Horen van getuigen op vordering van de procureur-generaal of verzoek van de beschuldigde of de burgerlijke partij - Getuigen die niet voorkomen in het arrest bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering - Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Hof van assisen - Artikel 306 Wetboek van Strafvordering - Horen van getuigen op vordering van de procureur-generaal of verzoek van de beschuldigde of de burgerlijke partij - Getuigen die niet voorkomen in het arrest bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering - Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Artikel 306 Wetboek van Strafvordering - Horen van getuigen op vordering van de procureur-generaal of verzoek van de beschuldigde of de burgerlijke partij - Getuigen die niet voorkomen in het arrest

4/05/2026

Les articles 281, § 2, et 306 du Code d'instruction criminelle n'ont pas pour effet d'exclure que le président de la cour d'assises puisse décider au cours des débats devant cette cour, le cas échéant à la demande d'une partie, d'entendre des témoins, même s'ils ont été retirés de la liste des témoins figurant dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle, et cette décision du président est susceptible de faire l'objet d'un pourvoi en cassation différé (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Cour d'assises - Pouvoir discrétionnaire du président - Code d'instruction criminelle, article 281, § 2 - Audition de témoins - Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle - Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Cour d'assises - Pouvoir discrétionnaire du président - Code d'instruction criminelle, article 281, § 2 - Audition de témoins - Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle - Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Cour d'assises - Code d'instruction criminelle, article 306 - Audition de témoins sur réquisition du procureur général ou à la demande de l'accusé ou de la partie civile - Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle - Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Cour d'assises - Code d'instruction criminelle, article 306 - Audition de témoins sur réquisition du procureur général ou à la demande de l'accusé ou de la partie civile - Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle - Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Code d'instruction criminelle, article 306 - Audition de témoins sur réquisition du procureur général ou à la demande de l'accusé ou de la partie civile - Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle -

bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering -
Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten -

Verklaring van de jury - Discretionaire macht van de

voorzitter - Artikel 281, § 2 Wetboek van Strafvordering - Horen

van getuigen - Getuigen die niet voorkomen in het arrest

bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering -

Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten -

Verklaring van de jury - Artikel 306 Wetboek van

Strafvordering - Horen van getuigen op vordering van de

procureur-generaal of verzoek van de beschuldigde of de

burgerlijke partij - Getuigen die niet voorkomen in het arrest

bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering -

Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten -

Verklaring van de jury - Discretionaire macht van de

voorzitter - Artikel 281, § 2 Wetboek van Strafvordering - Horen

van getuigen - Getuigen die niet voorkomen in het arrest

bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering -

Tussenarrest - Rechtsmiddel - Uitgesteld cassatieberoep

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering

Krachtens artikel 420 Wetboek van Strafvordering kan in principe tegen de voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek slechts cassatieberoep worden ingesteld na de eindbeslissing en dit is het geval voor tussenbeslissingen die een verzoek verwerpen om een getuige te horen; dat artikel maakt geen onderscheid tussen de vonnisrechters in strafzaken en kan bijgevolg geen onverantwoorde discriminatie inhouden tussen partijen die voor deze rechters verschijnen (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafbzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Artikel 420 Wetboek van Strafvordering - Voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek - Tussenbeslissing die een verzoek tot verhoor van een getuige verwerpt - Uitgesteld cassatieberoep

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires.

declaration du jury - Pouvoir discrétionnaire du président - Code

d'instruction criminelle, article 281, § 2 - Audition de témoins -

Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code

d'instruction criminelle - Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en

cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires.

declaration du jury - Code d'instruction criminelle, article 306 -

Audition de témoins sur réquisition du procureur général ou à la

demande de l'accusé ou de la partie civile - Témoins ne figurant pas

dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle -

Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires.

declaration du jury - Pouvoir discrétionnaire du président - Code

d'instruction criminelle, article 281, § 2 - Audition de témoins -

Témoins ne figurant pas dans l'arrêt visé à l'article 278 du Code

d'instruction criminelle - Arrêt interlocutoire - Recours - Pourvoi en

cassation différé

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

- Art. 281, § 2, et 306 Code d'Instruction criminelle

En vertu de l'article 420 du Code d'instruction criminelle, hormis dans des hypothèses non applicables en l'espèce, le pourvoi en cassation contre les décisions préparatoires et d'instruction n'est ouvert qu'après la décision définitive, et les décisions interlocutoires rejetant une demande d'audition d'un témoin relèvent de ce cas de figure ; cet article n'opère pas de distinction entre les juges du fond en matière pénale et ne peut donc faire naître une discrimination injustifiée entre les parties qui comparaissent devant ces juridictions (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Code d'instruction criminelle, article 420 - Décisions préparatoires et d'instruction - Décision interlocutoire rejetant une demande d'audition d'un témoin - Pourvoi en cassation différé

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Artikel 420 Wetboek van Strafvordering - Voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek - Tussenbeslissing die een verzoek tot verhoor van een getuige verwerpt - Uitgesteld cassatieberoep

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Code d'instruction criminelle, article 420 - Décisions préparatoires et d'instruction - Décision interlocutoire rejetant une demande d'audition d'un témoin - Pourvoi en cassation différé

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

Wanneer het Hof van Cassatie vaststelt dat artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering, in het licht van de artikelen 281, § 2, en 306 van dat wetboek, een onderscheid bevat tussen, eensdeels, partijen voor een hof van assisen, die geen uitgesteld cassatieberoep kunnen instellen tegen het in artikel 278 Wetboek van Strafvordering bedoelde arrest van de preliminaire zitting waarbij de voorzitter van het hof van assisen hun verzoek afwijst om getuigen ter rechtszitting van dat hof te ondervragen of ze te doen ondervragen en, anderdeels, partijen voor een andere vonnisrechter in strafzaken, die wel een, eventueel uitgesteld, cassatieberoep kunnen instellen tegen elke in laatste of in enige aanleg gewezen beslissing waarbij de rechter datzelfde verzoek afwijst, zodat aldus de vraag rijst of dit onderscheid verenigbaar is met het gelijkheidsbeginsel neergelegd in de artikelen 10 en 11 Grondwet, stelt het hierover een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, Bijzondere Wet Arbitragehof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, Bijzondere Wet Arbitragehof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van

Lorsque la Cour de cassation constate que l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle, lu à la lumière des articles 281, § 2, et 306 du même code, opère une distinction entre, d'une part, les parties devant une cour d'assises, qui ne peuvent introduire de pourvoi en cassation différé contre l'arrêt de l'audience préliminaire visé à l'article 278 du Code d'instruction criminelle, par lequel le président de la cour d'assises rejette leur demande d'interroger ou faire interroger des témoins à l'audience de cette cour, et, d'autre part, les parties devant un autre juge du fond en matière pénale, lesquelles peuvent, par contre, former un pourvoi en cassation, le cas échéant différé, contre toute décision rendue en dernier ou en unique ressort par laquelle le juge rejette cette même demande, de sorte que la question se pose de savoir si cette distinction est compatible avec le principe d'égalité consacré aux articles 10 et 11 de la Constitution, elle interroge à ce sujet la Cour constitutionnelle, à titre préjudiciel (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'Arbitrage, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'Arbitrage, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel - Onderscheid met de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel - Onderscheid met de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours - Distinction avec la possibilité de former un pourvoi en cassation différé lorsqu'il est fait application des articles 218, § 2, et 306 du Code d'instruction criminelle - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours - Distinction avec la possibilité de former un pourvoi en cassation différé lorsqu'il est fait application des articles 218, § 2, et 306 du Code d'instruction criminelle - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Wanneer het Hof van Cassatie vaststelt enerzijds dat artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering partijen voor het hof van assisen belet cassatieberoep in te stellen tegen een arrest van de preliminaire rechtszitting van de voorzitter van dat hof dat de lijst bevat van de getuigen die ter rechtszitting van dat hof zullen worden gehoord en anderzijds dat die partijen op grond van artikel 278bis Wetboek van Strafvordering wel cassatieberoep kunnen instellen tegen het arrest van de preliminaire rechtszitting van de voorzitter van het hof van assisen over onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering, daar waar die partijen zich in de beide gevallen in een vergelijkbare situatie kunnen bevinden omdat betwistingen die het voorwerp uitmaken van zowel het ene als het andere arrest verband kunnen houden met de uitoefening van hun recht van verdediging. zodat aldus de vraag rijst of dit onderscheid verenigbaar is met het gelijkheidsbeginsel neergelegd in de artikelen 10 en 11 Grondwet, stelt het hierover een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsque la Cour de cassation constate, d'une part, que l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle empêche des parties devant la cour d'assises de se pourvoir en cassation contre un arrêt de l'audience préliminaire tenue par le président de cette cour dans lequel figure la liste des témoins devant être entendus à l'audience et, d'autre part, que lesdites parties peuvent former, sur la base de l'article 278bis du Code d'instruction criminelle, un pourvoi contre l'arrêt de l'audience préliminaire tenue par le président de la cour d'assises qui statue sur des irrégularités, des omissions ou nullités et des causes d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique, alors que ces parties peuvent se trouver, dans ces deux cas de figure, dans une situation comparable dès lors que les contestations tranchées par chacun desdits arrêts peuvent se rapporter à l'exercice de leurs droits de défense, de sorte que la question se pose de savoir si cette distinction est compatible avec le principe d'égalité consacré aux articles 10 et 11 de la Constitution, elle interroge à ce sujet la Cour constitutionnelle, à titre préjudiciel (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Vergelijkbare situaties - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Vergelijkbare situaties - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Situations comparables - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Situations comparables - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel - Onderscheid met de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van artikel 278bis Wetboek van Strafvordering - Vergelijkbare situaties - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Preliminaire zitting - Arrest van de voorzitter van het hof van assisen houdende de lijst van getuigen - Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van rechtsmiddel - Onderscheid met de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van artikel 278bis Wetboek van Strafvordering - Vergelijkbare situaties - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Vergelijkbare situaties - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Onderscheid inzake de mogelijkheid tot uitgesteld cassatieberoep bij toepassing van hetzij artikel 278, § 4 Wetboek van Strafvordering hetzij de artikelen 218, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering - Vergelijkbare situaties - Verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie - Ambtshalve prejudiciële vraag

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours - Distinction avec la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application des articles 278bis du Code d'instruction criminelle - Situations comparables - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Audience préliminaire - Arrêt par lequel le président de la cour d'assises dresse la liste des témoins - Code d'instruction criminelle, article 278, § 4 - Absence de recours - Distinction avec la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application des articles 278bis du Code d'instruction criminelle - Situations comparables - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Situations comparables - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, article 26, § 1er, 3° - Distinction concernant la possibilité de former un pourvoi en cassation différé en application soit de l'article 278, § 4, du Code d'instruction criminelle soit des articles article 218, § 2, et 306 du même code - Situations comparables - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation s'imposant à la Cour de cassation - Question préjudicielle posée d'office

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Geen enkele wettelijke of verdragsrechtelijke bepaling verbiedt de inverdenkinggestelde het rechtsmiddel te kiezen dat hem het gunstigste voor zijn belangen lijkt, zoals bijvoorbeeld een rechtsmiddel waarmee hij zich op het voordeel van de verjaring van de strafvordering kan beroepen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Beslissing vatbaar voor hoger beroep en verzet - Recht van de beklaagde om het rechtsmiddel te kiezen dat hem het gunstigste lijkt

- Artt. 187 en 199 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Beslissing vatbaar voor hoger beroep en verzet - Recht van de beklaagde om het rechtsmiddel te kiezen dat hem het gunstigste lijkt

- Artt. 187 en 199 Wetboek van Strafvordering

Wanneer het hoger beroep niet binnen de wettelijke termijn is ingesteld, oordeelt de rechter op onaantastbare wijze of de aangevoerde omstandigheden overmacht of een onoverkomelijke dwaling vormen, terwijl het Hof enkel nagaat of hij uit de door hem vastgestelde omstandigheden wettig heeft kunnen afleiden dat er sprake was van overmacht of onoverkomelijke dwaling; in dat opzicht houdt het gebrek aan informatie over de vormen en termijnen om hoger beroep in te stellen tegen een verstekvonnis niet noodzakelijk in dat het hoger beroep van de beklaagde zonder tijdslimiet ontvankelijk moet worden verklaard; uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat de rechter rekening kan houden met gegevens zoals het feit dat de eiser in hoger beroep al dan niet nalatig is geweest, de omstandigheid dat de beslissing waarop het rechtsmiddel betrekking heeft, voorzienbaar was of het feit dat de betrokkene al dan niet werd bijgestaan door een advocaat (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 179.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Termijn om hoger beroep in te stellen - Laattijdig hoger beroep - Ontvankelijkheid - Overmacht of onoverkomelijke dwaling - Beoordeling - Gebrek aan informatie over de vormen en termijnen om hoger beroep in te stellen

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

Aucune disposition, légale ou conventionnelle, n'interdit au prévenu de faire le choix de la voie de recours qui lui paraît la plus favorable à ses intérêts, par exemple en ce qu'elle lui permet d'invoquer le bénéfice de la prescription de l'action publique.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Décision susceptible d'appel et d'opposition - Droit du prévenu de choisir la voie de recours qui lui paraît la plus favorable

- Art. 187 et 199 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Décision susceptible d'appel et d'opposition - Droit du prévenu de choisir la voie de recours qui lui paraît la plus favorable

- Art. 187 et 199 Code d'Instruction criminelle

Lorsque l'appel n'est pas interjeté dans le délai légal, le juge apprécie souverainement si les circonstances alléguées constituent un cas de force majeure ou une erreur invincible, la Cour se bornant à vérifier si, des circonstances qu'il a constatées, il a pu légalement déduire l'existence de la force majeure ou de l'erreur invincible; à cet égard, l'absence d'informations concernant les formes et délai pour interjeter appel d'un jugement rendu par défaut n'implique pas nécessairement que l'appel du prévenu doive être déclaré recevable sans limite de temps; il ressort de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme que le juge peut tenir compte d'éléments tels le fait que l'appelant a agi ou non avec négligence, la circonstance que la décision faisant l'objet de la voie de recours était prévisible ou le fait que l'intéressé était assisté ou non d'un avocat (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Délai pour former appel - Appel tardif - Recevabilité - Force majeure ou erreur invincible - Appréciation - Absence d'information concernant les formes et les délais pour former appel

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Termijn - Laattijdig hoger beroep - Ontvankelijkheid - Overmacht of onoverkomelijke dwaling - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Gebrek aan informatie over de vormen en termijnen om hoger beroep in te stellen

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Délai - Appel tardif - Recevabilité - Force majeure ou erreur invincible - Appréciation souveraine par le juge du fond - Absence d'information concernant les formes et les délais pour former appel

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

Wanneer een verstekvonnis niet aan de beklaagde in persoon is betekend, wordt de verjaringstermijn van de strafvordering, na het verstrijken van de gewone verzettermijn, geschorst en vervangen door de verjaringstermijn van de straf; de geschorste termijn begint pas opnieuw te lopen vanaf de datum waarop het verzet tegen het verstekvonnis ontvankelijk wordt verklaard, maar het bestaan van de buitengewone verzettermijn en de toepassing van de schorsing van de verjaring van de strafvordering tijdens die termijn zijn niet ondergeschikt aan de uitoefening van het rechtsmiddel van het verzet door de niet-verschenen beklaagde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 179.

Lorsqu'un jugement par défaut n'a pas été signifié à la personne du prévenu, le délai de prescription de l'action publique est, à l'expiration du délai ordinaire d'opposition, suspendu et remplacé par le délai de prescription de la peine; le délai suspendu ne reprend son cours qu'à la date de l'opposition recevable au jugement par défaut mais l'existence du délai extraordinaire d'opposition et l'application de la suspension de la prescription de l'action publique pendant celui-ci ne sont toutefois pas subordonnées à l'exercice, par le prévenu défaillant, de la voie de recours de l'opposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

VERZET - Strafzaken - Buitengewone verzetstermijn - Schorsing van de verjaring van de strafvordering

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verjaring - Buitengewone verzetstermijn - Schorsing van de verjaring van de strafvordering

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Buitengewone verzetstermijn - Schorsing van de verjaring van de strafvordering

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

OPPOSITION - Matière répressive - Délai extraordinaire d'opposition - Suspension de la prescription de l'action publique

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Délai extraordinaire d'opposition - Suspension de la prescription de l'action publique

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Délai extraordinaire d'opposition - Suspension de la prescription de l'action publique

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Artikel 801/1 Gerechtelijk Wetboek is van toepassing in strafzaken (1). (Impliciete oplossing). (1) Artikel 801/1 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat "eenmaal de verbeterde beslissing in kracht van gewijsde is gegaan, de verbeterende beslissing alleen nog kan worden betwist door cassatieberoep in te stellen". Hieruit volgt dat het bestreden verbeterend vonnis, hoewel het bij verstek is gewezen, niet "vatbaar is voor verzet" en dat de in artikel 424 Wetboek van Strafvordering bedoelde termijn dus niet van toepassing is; het cassatieberoep kon worden ingesteld vanaf de uitspraak van de beslissing tot de vijftiende dag na de betekening ervan (Cass. 21 september 2016, AR P.16.0438.F, AC 2016, nr. 513, en concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH OP DATUM IN PAS; zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1806). De studie van G.-F. RANERI en M. TRAEST (o.l.v. F. FISCHER, P. MATHIEU en Ph. DE KOSTER, "De toepassing van het Gerechtelijk Wetboek in strafzaken: artikelsgewijze bespreking van de rechtspraak van het Hof", *Jaarverslag van het Hof van Cassatie* 2005, 176 tot 286) vermeldt die bepaling weliswaar niet - die is later ingevoerd door artikel 122 van de wet van 24 oktober 2013 - maar vermeldt wel het deel over de uitlegging en de verbetering van het vonnis; aldus wijst de studie erop dat, overeenkomstig artikel 793 Gerechtelijk Wetboek "de rechter die een onduidelijke of dubbelzinnige beslissing heeft gewezen, die kan uitleggen, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen" (Cass. 3 oktober 1989, AR 3090, AC 1990, nr. 70; zie Cass. 4 oktober 2005, AR P.05.0828.N, AC 2005, nr. 478) en dat "uit een arrest van 23 september 2003 ten slotte volgt dat de artikelen 798 en 799 van het Gerechtelijk Wetboek ook van toepassing kunnen zijn in strafzaken" (Cass. 23 september 2003, AR P.03.0373.N, AC 2003, nr. 448). In dat arrest heeft de tweede kamer van het Hof beslist "dat wanneer geen hoger beroep is ingesteld tegen een vonnis dat een verschrijving of misrekening inhoudt, de appelrechter bij wie een hoger beroep tegen een ander vonnis in dezelfde zaak aanhangig is gemaakt, geen rechtsmacht bezit om in het niet-bestreden vonnis verschrijvingen of misrekeningen te verbeteren".

L'article 801/1 du Code judiciaire est applicable en matière répressive (1). (Solution implicite). (1) L'article 801/1 du Code judiciaire dispose que « si la décision rectifiée est passée en force de chose jugée, la décision rectificative ne peut être attaquée que par la voie du recours en cassation ». Il s'en déduit que quoique rendu par défaut, le jugement rectificatif attaqué n'était pas « susceptible d'opposition » et que le délai de pourvoi prévu par l'article 424 C.I.cr. n'est dès lors pas applicable ; le pourvoi pouvait être formé dès que la décision a été prononcée et jusqu'au quinzième jour suivant sa signification (Cass. 21 septembre 2016, RG P.16.0438.F, Pas. 2016, n° 513, et concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1806). L'étude de G.-F. RANERI et M. TRAEST (s.l.d. MM. F. FISCHER, P. MATHIEU et Ph. DE KOSTER, « La jurisprudence de la Cour sur l'applicabilité en matière répressive des articles 700 à 1147 du Code judiciaire », *Rapport annuel de la Cour de cassation*, 2005, pp. 166 à 268 [189-193]) n'évoque bien entendu pas cette disposition - insérée postérieurement, par l'art. 122 de la loi du 24 octobre 2013 - mais bien la section relative à l'interprétation et la rectification du jugement ; ainsi, il relève que, conformément à l'art. 793 C. jud., « le juge pénal qui a rendu une décision obscure ou ambiguë peut l'interpréter sans cependant étendre, restreindre ou modifier les droits qu'elle a consacrés » (Cass. 3 octobre 1989, RG 3090, Pas. 1990, n° 70 ; voir Cass. 4 octobre 2005, RG P.05.0828.N, Pas. 2005, n° 478) et qu'« il se déduit enfin d'un arrêt du 23 septembre 2003 que les articles 798 et 799 du Code judiciaire peuvent aussi être applicables en matière répressive » (Cass. 23 septembre 2003, RG P.03.0373.N, Pas. 2003, n° 448). Dans cet arrêt, la deuxième chambre la Cour a décidé que « lorsque aucun appel n'a été interjeté contre un jugement contenant une erreur matérielle ou de calcul, le juge d'appel qui est saisi d'un appel contre un autre jugement rendu dans la même cause est sans pouvoir pour rectifier des erreurs matérielles ou de calcul dans le jugement qui n'a pas fait l'objet d'un recours ». (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Algemeen - Beslissing tot verbetering van een in kracht van gewijsde gegane beslissing - Artikel 801/1 Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

- Art. 801/1 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Beslissing tot verbetering van een in kracht van gewijsde gegane beslissing - Artikel 801/1 Gerechtelijk Wetboek - Rechtsmiddel - Cassatieberoep

- Art. 801/1 Gerechtelijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Généralités - Décision rectifiant une décision passée en force de chose jugée - Code judiciaire, article 801/1 - Application

- Art. 801/1 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Décision rectifiant une décision passée en force de chose jugée - Code judiciaire, article 801/1 - Voie de recours - Pourvoi

- Art. 801/1 Code judiciaire

De rechter die in een verbeterend vonnis een tweede veroordeling tot betaling van een bijdrage aan het Fonds uitspreekt, terwijl zijn eerste beslissing slechts één bijdrage bevatte, wijzigt de in zijn eerste beslissing bevestigde rechten.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Bijdrage aan het Bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden - Veroordeling - Verbeterend vonnis - Veroordeling tot twee bijdragen - (Geen) Wettigheid

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Bijdrage aan het Bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden - Veroordeling - Verbeterend vonnis - Veroordeling tot twee bijdragen - (Geen) Wettigheid

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui, dans un jugement rectificatif, prononce une deuxième condamnation au paiement d'une contribution au Fonds, alors que sa première décision n'en comporte qu'une seule, modifie les droits qu'il a consacrés dans sa première décision.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Contribution au Fonds Spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violences - Condamnation - Jugement rectificatif - Condamnation à deux contributions - Légalité (non)

- Art. 794 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Contribution au Fonds Spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violences - Condamnation - Jugement rectificatif - Condamnation à deux contributions - Légalité (non)

- Art. 794 Code judiciaire

De rechter die in een verbeterend vonnis enkel de rekenfout verbetert die hij heeft gemaakt bij het optellen van de opgelegde geldboete en het overeenstemmende bedrag van de opdecimen, zonder het bedrag van de geldboete of het aantal opdecimen te veranderen, wijzigt de in zijn eerste beslissing bevestigde rechten niet.

STRAF - Geldboete en opdecimen - Opdecimen - Misrekening - Verbetering

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Geldboete - Opdecimen - Misrekening - Verbetering

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

Ne modifie pas les droits qu'il a consacrés dans sa première décision le juge qui, dans un jugement rectificatif, sans changer ni le taux de l'amende ni le nombre de décimes additionnels, se borne à redresser l'erreur de calcul qu'il a commise dans l'addition de l'amende infligée et du montant correspondant aux décimes additionnels.

PEINE - Amende et décimes additionnels - Décimes additionnels - Erreur de calcul - Rectification

- Art. 794 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Amende - Décimes additionnels - Erreur de calcul - Rectification

- Art. 794 Code judiciaire

De beslissing die de gewone opschorting van de veroordeling wegens bewezen verklaarde telastleggingen beveelt, zonder opgave van de duur van de proeftijd, is onwettig (1); het Hof kan die onwettigheid ambtshalve vaststellen. (1) Zie, betreffende de onwettigheid van een veroordeling met uitstel zonder opgave van de duur van dat uitstel, Cass. 15 maart 2000, AR P.99.1419.F, AC 2000, nr. 178; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, IV: la peine, Larcier, 2017, p. 1034, nr. 3633, noot 5832. Een dergelijke onwettigheid is geen verschrijving die door de feitenrechter kan worden verbeterd (Cass. 31 oktober 2012, AR P.12.0862.F, AC 2012, nr. 581).

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Ambtshalve voorgedragen middel - Gewone opschorting - Geen opgave van de duur van de proeftijd

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Geen opgave van de duur van de proeftijd - Gevolg - Ambtshalve vernietiging

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Est illégale la décision qui ordonne la mesure de suspension simple du prononcé de la condamnation, du chef des préventions déclarées établies, sans préciser la durée du délai d'épreuve (1) ; la Cour peut constater d'office cette illégalité. (1) Voir, quant à l'illégalité d'une condamnation avec sursis qui n'en précise pas la durée, Cass. 15 mars 2000, RG P.99.1419.F, Pas. 2000, n° 178 ; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. IV: la peine, Larcier, 2017, p. 1034, n° 3633, note 5832. Une telle illégalité ne constitue pas une erreur matérielle qu'il serait au pouvoir du juge de fond de rectifier (Cass. 31 octobre 2012, RG P.12.0862.F, Pas. 2012, n° 581).

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen d'office - Suspension simple - Défaut de précision de la durée du délai d'épreuve

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Défaut de précision de la durée du délai d'épreuve - Conséquence - Cassation d'office

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Er bestaat geen grond om de vernietiging uit te breiden tot de beslissing waarbij de appelrechters de misdrijven bewezen hebben verklaard en een verbeurdverklaring hebben bevolen wanneer de vernietiging is bevolen om een reden die geen verband houdt met de redenen op grond waarvan die beslissingen zijn genomen; aldus strekt de vernietiging van de beslissing die de opschorting van de veroordeling beveelt zich niet uit tot de beslissing waarbij de rechter het misdrijf bewezen verklaart, wanneer de vernietiging is bevolen om een reden die geen verband houdt met de redenen op grond waarvan die beslissing is genomen, wat het geval is wanneer de onregelmatigheid enkel verband houdt met het gebrek aan opgave van de duur van de proeftijd (1). (1) Zie Cass. 7 november 2001, AR P.01.0924.F, AC 2001, nr. 604; zie Cass. 8 februari 2000, AR P.97.1697.N, AC 2000, nr. 98, met concl. "in hoofdzaak" van toenmalig eerste advocaat-generaal DU JARDIN, op datum in Pas.; wat betreft het uitstel zonder opgave van de duur van dat uitstel, zie Cass. 16 februari 2005, AR P.04.1658.F, AC 2005, nr. 96 (vernietiging beperkt tot de straf, andersluidende schriftelijke conclusie van de procureur-generaal) en Cass. 17 maart 1993, AR 359, AC 1993, nr. 148 ; F. KUTY, o.c., p. 1017, nr. 3609.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken -
Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij -
Gewone opschorting - Geen opgave van de duur van de
proeftijd - Vernietiging op een grond die geen verband houdt
met de gronden waarop de beslissingen steunen die de
misdrijven bewezen verklaren en een verbeurdverklaring
bevelen

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE
VER - Gewone opschorting - Gevolg - Vernietiging op een
grond die geen verband houdt met de gronden waarop de
beslissingen steunen die de misdrijven bewezen verklaren en
een verbeurdverklaring bevelen - Geen opgave van de duur van
de proeftijd

Il n'y a pas lieu d'étendre la cassation à la décision par laquelle les juges d'appel ont déclaré les infractions établies et ordonné une confiscation lorsque l'annulation est encourue pour un motif étranger à ceux qui justifient ces décisions; ainsi, la cassation de la décision ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation ne s'étend pas à la décision par laquelle le juge a déclaré l'infraction établie, lorsque l'annulation est encourue pour un motif étranger à ceux qui justifient cette décision, ce qui est le cas lorsque l'irrégularité ne gît que dans le défaut de précision de la durée du délai d'épreuve (1). (1) Voir Cass. 7 novembre 2001, RG P.01.0924.F, Pas. 2001, n° 604 ; voir Cass. 8 février 2000, RG P.97.1697.N, Pas. 2000, n° 98, avec concl. « dit en substance » de M. DU JARDIN, alors premier avocat général ; pour le sursis dont la durée n'est pas précisée, voir Cass. 16 février 2005, RG P.04.1658.F, Pas. 2005, n° 96 (cassation limitée à la peine, contrairement aux conclusions écrites du procureur général) et Cass. 17 mars 1993, RG 359, Pas. 1993, I, n° 148 ; F. KUTY, o.c., p. 1017, n° 3609.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique -
Ministère public et partie poursuivante - Suspension simple - Défaut
de précision de la durée du délai d'épreuve - Cassation pour un
motif étranger à ceux qui justifient les décisions déclarant les
infractions établies et ordonnant une confiscation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE -
Suspension simple - Conséquence - Cassation pour un motif
étranger à ceux qui justifient les décisions déclarant les infractions
établies et ordonnant une confiscation - Défaut de précision de la
durée du délai d'épreuve

Enkel de rechter is bevoegd om rechtsgevolgen af te leiden uit het onderzoek van een stuk waarover de partijen vrij tegenspraak hebben kunnen voeren; met het oog hierop verplicht geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel hem, in de regel, om dit stuk, zelfs als het om een medisch stuk gaat, eerst voor advies aan een gerechtsdeskundige voor te leggen.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Rechtsgevolgen die door de rechter uit een stuk worden afgeleid - Medisch stuk - (Geen) verplichting om het advies van een deskundige te vragen

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Rechtsgevolgen die door de rechter uit een stuk worden afgeleid - Medisch stuk - (Geen) verplichting om het advies van een deskundige te vragen

Le juge seul est habilité à déduire des conclusions juridiques de l'examen d'une pièce que les parties ont pu librement contredire; à cette fin, en règle, aucune disposition et aucun principe général du droit ne l'obligent à soumettre au préalable cette pièce, fût-elle médicale, à l'avis d'un expert judiciaire.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Conclusions juridiques déduites d'une pièce par le juge - Pièce médicale - Obligation de solliciter l'avis d'un expert (non)

EXPERTISE - Matière répressive - Conclusions juridiques déduites d'une pièce par le juge - Pièce médicale - Obligation de solliciter l'avis d'un expert (non)

P.21.0908.N

5 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220405.2N.14](#)

AC nr. ...

De boedelbeschrijving die wordt opgesteld na de ontbinding van een huwelijksvermogensstelsel strekt ertoe de omvang van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid vast te stellen en dient alle gegevens te bevatten die nodig zijn voor een betrouwbaar beeld van de samenstelling, de baten en de lasten van de onverdeelde boedel (1); de omstandigheid dat het ontbonden huwelijksvermogensstelsel betrekking heeft op een stelsel van scheiding van goederen en geen gemeenschappelijk vermogen omvat, heeft niet tot gevolg dat er geen vereffening en verdeling kan worden bevolen en geen notariële boedelbeschrijving moet worden opgesteld waarbij de in artikel 1183, 11°, Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven eed moet worden afgelegd; immers kan er bij de ontbinding van een stelsel van scheiding van goederen niet alleen sprake zijn van een onverdeeldheid tussen de partijen, maar kan er onder meer ook discussie ontstaan over het eigendomsrecht op bepaalde goederen, wat kan leiden tot de vaststelling van het bestaan van een onverdeeldheid of een directe weerslag kan hebben op de omvang ervan. (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, AC 2022, nr. 154; Cass. 14 oktober 2003, AR P.03.0548.N, AC 2003, nr. 497; Cass. 26 januari 1999, AR P.97.0485.N, AC 1999, nr. 42; Cass. 8 december 1981, AC 1981-82, nr. 233. Zie alg. S. VAN OVERBEKE, "Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving", Comm. Sr. 2018, 63p.

*ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED -
Gevolgen t.a.v. de goederen - Huwelijksvermogensstelsel van
scheiding van goederen - Notariële boedelbeschrijving met
eetaflegging - Bestaan van een onverdeeldheid*

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 226 Strafwetboek
- Artt. 1175, eerste lid, en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek

*EED - Boedelbeschrijving - Huwelijksvermogensstelsel -
Scheiding van goederen - Notariële boedelbeschrijving -
Bestaan van een onverdeeldheid*

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 226 Strafwetboek
- Artt. 1175, eerste lid, en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek

*HUWELIJSVERMOGENSSTELSELS - Gerechtelijke scheiding van
goederen - Huwelijksvermogensstelsel van scheiding van
goederen - Notariële boedelbeschrijving met eetaflegging -
Bestaan van een onverdeeldheid*

L'inventaire dressé ensuite de la dissolution d'un régime matrimonial vise à déterminer la consistance du patrimoine commun ou de l'indivision et doit contenir tous les éléments nécessaires à produire une image fidèle de la composition, de l'actif et du passif de la masse indivise (1) ; la circonstance que le régime matrimonial dissous concerne un régime de séparation de biens sans patrimoine commun n'entraîne pas l'impossibilité d'ordonner la liquidation-partage ni la dispense d'établir un inventaire notarié, dans le cadre duquel il faut prêter le serment prescrit à l'article 1183, 11°, du Code judiciaire ; en effet, lors de la dissolution d'un régime de séparation de biens, il est possible non seulement qu'il soit question d'indivision entre les parties, mais également que le droit de propriété sur certains biens fasse l'objet de dissensions, susceptibles d'aboutir à la cassation de l'existence d'une indivision ou d'avoir une répercussion directe sur sa consistance. (1) Cass. 1er mars 2022, RG P.21.0658.N, Pas. 2022, n° 154 ; Cass. 14 octobre 2003, RG P.03.0548.N, Pas. 2003, n° 497 ; Cass. 26 janvier 1999, RG P.97.0485.N, Pas. 1999, n° 42 ; Cass. 8 décembre 1981, RG 6795, Bull. et Pas., 1982, I, 479. Voir plus généralement S. VAN OVERBEKE, « Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving », Comm. Straf. 2018, 63 p.

*DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux
biens - Régime matrimonial de séparation de biens - Inventaire
notarié avec prestation de serment - Existence d'une indivision*

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
 - Art. 226 Code pénal
 - Art. 1175, al. 1er, et 1183, 11° Code judiciaire
- SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Inventaire - Régime
matrimonial - Séparation de biens - Inventaire notarié - Existence
d'une indivision*

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 226 Code pénal
- Art. 1175, al. 1er, et 1183, 11° Code judiciaire

*REGIMES MATRIMONIAUX - Séparation de biens - Régime
matrimonial de séparation de biens - Inventaire notarié avec
prestation de serment - Existence d'une indivision*

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 226 Strafwetboek
- Artt. 1175, eerste lid, en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 226 Code pénal
- Art. 1175, al. 1er, et 1183, 11° Code judiciaire

De uit de echt gescheiden partijen bij een boedelbeschrijving die wordt opgesteld naar aanleiding van de vereffening en verdeling van een gebeurlijke onverdeeldheid na de ontbinding van een stelsel van scheiding van goederen zijn ertoe gehouden om alle goederen en waarden te vermelden die kunnen leiden tot de vaststelling van het bestaan van een onverdeeldheid of die een invloed kunnen hebben op de omvang van de onverdeelde boedel; zij zijn er bovendien ook toe verplicht opgave te doen van de goederen en waarden die krachtens een wettelijke bepaling of een beding in het huwelijkscontract tot hun respectieve eigen vermogen behoren maar waarvan het eigendomsrecht door de andere partij wordt betwist.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen - Omvang van de onverdeeldheid na echtscheiding - Huwelijksvermogensstelsel van scheiding van goederen - Notariële boedelbeschrijving met eedaflegging - Verplichtingen van de partijen bij de aangifte van goederen

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
 - Art. 226 Strafwetboek
 - Artt. 1175, eerste lid, en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek
- EED - Boedelbeschrijving - Omvang van de onverdeeldheid na echtscheiding - Huwelijksvermogensstelsel van scheiding van goederen - Notariële boedelbeschrijving met eedaflegging - Verplichtingen van de partijen bij de aangifte van goederen*

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
 - Art. 226 Strafwetboek
 - Artt. 1175, eerste lid, en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek
- HUWELIJSVERMOGENSSTELSELS - Gerechtelijke scheiding van goederen - Omvang van de onverdeeldheid na echtscheiding - Huwelijksvermogensstelsel van scheiding van goederen - Notariële boedelbeschrijving met eedaflegging - Verplichtingen van de partijen bij de aangifte van goederen*

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 226 Strafwetboek
- Artt. 1175, eerste lid, en 1183, 11° Gerechtelijk Wetboek

Dans le cadre d'un inventaire dressé à l'occasion de la liquidation-partage d'une indivision résultant le cas échéant de la dissolution d'un régime de séparation de biens, les parties divorcées sont tenues de mentionner tous les biens et valeurs susceptibles de conclure à l'existence d'une indivision ou d'influencer la consistance de la masse indivise ; en outre, elles sont obligées de déclarer les biens et valeurs qui font partie de leur patrimoine propre en vertu d'une disposition légale ou d'une clause dans leur contrat de mariage, mais dont le droit de propriété est contesté par l'autre partie.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens - Consistance de l'indivision après divorce - Régime matrimonial de séparation de biens - Inventaire notarié avec prestation de serment - Obligations des parties dans le cadre de la déclaration des biens

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
 - Art. 226 Code pénal
 - Art. 1175, al. 1er, et 1183, 11° Code judiciaire
- SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Inventaire - Consistance de l'indivision après divorce - Régime matrimonial de séparation de biens - Inventaire notarié avec prestation de serment - Obligations des parties dans le cadre de la déclaration des biens*

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
 - Art. 226 Code pénal
 - Art. 1175, al. 1er, et 1183, 11° Code judiciaire
- REGIMES MATRIMONIAUX - Séparation de biens - Consistance de l'indivision après divorce - Régime matrimonial de séparation de biens - Inventaire notarié avec prestation de serment - Obligations des parties dans le cadre de la déclaration des biens*

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 226 Code pénal
- Art. 1175, al. 1er, et 1183, 11° Code judiciaire

Artikel 6.2 EVRM en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld verzetten zich niet ertegen dat de rechter uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen daadwerkelijk werd verstuurd, afleidt dat die vraag ook daadwerkelijk is ontvangen door de kentekenplaathouder dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder, mits de kentekenplaathouder of de natuurlijke persoon die hem in rechte vertegenwoordigt, gelet op de zware sanctie die zij kunnen oplopen, over een daadwerkelijke mogelijkheid beschikken om dit vermoeden van ontvangst of nalatigheid voor het niet-ontvangen te weerleggen (1); dit veronderstelt dat de vervolgende partij aantoonst dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de zetel van kentekenplaathouder of aan de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt; de rechter die uit het enkele gegeven dat een vraag om inlichtingen is verstuurd naar de zetel van de kentekenplaathouder-rechtspersoon het vermoeden afleidt dat de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt daardoor alleen kennis heeft van de vraag om inlichtingen of dat hij die kennisname zelf onmogelijk heeft gemaakt en die op grond daarvan oordeelt dat het hem dan ook toekomt aannemelijk te maken dat hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en dat hij niet nalatig is geweest, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld (2). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, AC 2019, nr. 465; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F, AC 2019, nr. 41 noot M.N.B; Cass. 29 april 2014, AR P.13.1977.N, AC 2014, nr. 302. Ph. TRAEST, *Topis verkeers(straf)recht*, Intersentia, 2020, 18. (2) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

L'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et le principe général du droit relatif à la présomption d'innocence ne s'opposent pas à ce que le juge déduise de la constatation que la demande de renseignements a effectivement été envoyée que cette demande a aussi été effectivement reçue par le titulaire de la plaque d'immatriculation ou que sa non-réception résulte d'actes de négligence de sa part, pour autant que le titulaire de la plaque d'immatriculation ou la personne physique qui le représente en droit disposent d'une réelle possibilité de réfuter la présomption de réception ou de négligence ayant entraîné la non-réception, compte tenu de la sanction sévère qu'ils peuvent encourir (1); cela suppose que la partie poursuivante démontre que la demande de renseignements a été présentée au siège du titulaire de la plaque d'immatriculation ou à la personne physique qui représente en droit la personne morale titulaire de la plaque; le juge qui déduit du seul fait qu'une demande de renseignements a été envoyée au siège de la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation la présomption que la personne physique qui la représente en droit a donc pris connaissance de cette demande uniquement par ce biais ou qu'elle a rendu elle-même impossible cette prise de connaissance, et qui considère, sur la base de ces éléments, qu'il appartient dès lors à cette personne de rendre plausible le fait qu'elle n'a pas reçu la demande de renseignements et qu'elle n'a pas fait preuve de négligence, viole l'article 6, § 2, de la Convention et méconnaît le principe général du droit de la présomption d'innocence (2). (1) Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8 ; Cass. 18 septembre 2019, RG P.19.0246.F, Pas. 2019, n° 465 ; Cass. 12 mars 2019, RG P.18.0243.N, Pas. 2019, n° 465 ; Cass. 23 janvier 2019, RG P.18.0623.F, Pas. 2019, n° 41, avec la note de M.N.B ; Cass. 29 avril 2014, RG P.13.1977.N, Pas. 2014, n° 302. Ph. TRAEST, *Topis verkeers(straf)recht*, Intersentia, 2020, 18. (2) Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Wegverkeerswet - Verzending van de vraag om inlichtingen over de vermoedelijke bestuurder van het voertuig aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van kennisname van de vraag om inlichtingen door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon van de kentekenplaathouder vertegenwoordigt - Aannemelijk maken van niet-ontvangst van de vraag om inlichtingen - Voorwaarden

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verzending van de vraag om inlichtingen over de vermoedelijke bestuurder van het voertuig aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van kennisname van de vraag om inlichtingen door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon van de kentekenplaathouder vertegenwoordigt - Aannemelijk maken van niet-ontvangst van de vraag om inlichtingen - Vermoeden van onschuld - Voorwaarden

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Envoi de la demande de renseignements sur le conducteur présumé du véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Présomption de la prise de connaissance de la demande de renseignements par la personne physique qui représente la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation - Plausibilité de la non-réception de la demande de renseignements - Conditions

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Envoi de la demande de renseignements sur le conducteur présumé du véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Présomption de la prise de connaissance de la demande de renseignements par la personne physique qui représente la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation - Plausibilité de la non-réception de la demande de renseignements - Présomption d'innocence - Conditions

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Een schuldigverklaring van de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt aan het door artikel 67ter, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde wanbedrijf vereist dat indien de vraag om inlichtingen schriftelijk aan de kentekenplaathouder is verstuurd, redelijkerwijze kan worden aangenomen dat die vraag door de kentekenplaathouder daadwerkelijk is ontvangen dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verzending van de vraag om inlichtingen over de vermoedelijke bestuurder van het voertuig aan de kentekenplaathouder - Rechtspersoon - Ontvangst van de vraag om inlichtingen - Beoordeling

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Une déclaration de culpabilité de la personne physique qui représente en droit la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation du chef de l'infraction visée à l'article 67ter, alinéas 1 et 2, de la loi sur la police de la circulation routière requiert que si la demande écrite de renseignements a été envoyée au titulaire de la plaque d'immatriculation, il peut être raisonnablement admis que cette demande a effectivement été reçue par ce dernier ou que sa non-réception résulte d'actes de négligence de sa part (1). (1) Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Envoi de la demande de renseignements sur le conducteur présumé du véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Personne morale - Réception de la demande de renseignements - Appréciation

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Volgens artikel 67ter, vijfde lid, Wegverkeerswet is de politierechtbank bevoegd waar de overtreding werd gepleegd die aanleiding heeft gegeven tot de toepassing van dit artikel (1). (1) C. DE ROY, "De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 131; Ph. TRAEST, Topis verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 16.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Plaats van de overtreding

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Aux termes de l'article 67ter, alinéa 5, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, le tribunal de police compétent est celui du lieu où l'infraction ayant entraîné l'application de cet article a été commise (1). (1) C. DE ROY, « De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders », R.W. 2018-19, 131 ; Ph. TRAEST, Topis verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 16.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Lieu de l'infraction

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0916.F

30 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220330.2F.12](#)

AC nr. ...

Volgens de parlementaire voorbereiding van de wet van 11 juli 2018 omvat het begrip "gegeven dat de rechter bij de behandeling ter rechtszitting niet bekend was en waarvan de veroordeelde het bestaan niet heeft kunnen aantonen ten tijde van het geding" zowel een nieuwe feitelijke omstandigheid als een gewijzigd deskundigeninzicht; om als herzieningsgrond te kunnen dienen, moet het onbekende gegeven dat tijdens het geding niet kon worden aangetoond, relevant zijn, namelijk dat dit gegeven aanleiding moet geven tot het ernstige vermoeden dat, indien het bekend was geweest, de behandeling van de zaak zou hebben geleid tot de vrijspraak, het ontslag van rechtsvervolging, de verjaring van de strafvordering of de toepassing van een minder strenge straf (1); zowel krachtens de oude als krachtens de nieuwe wet moet de feitelijke omstandigheid die als grond tot herziening wordt aangevoerd dus het nieuwe, aannemelijke en relevante karakter hebben dat vereist is om redelijke twijfel over de uitkomst van de bedoelde procedure te doen ontstaan; dat is niet het geval voor een feit dat tijdens het geding aan de tegenspraak van de partijen werd of kon worden voorgelegd, een feit dat de beschuldigde tijdig heeft kunnen aantonen, een feit dat de eiser tot herziening op onnauwkeurige of hypothetische wijze of zonder enige objectivering aanvoert, of nog een feit dat tot een cirkelredenering kan worden herleid. (1) Zie Memorie van toelichting, Parl.St. Kamer 54-2969/1, p. 11.

HERZIENING - Algemeen - Als herzieningsgrond aangevoerde feitelijke omstandigheid - Gegeven dat de rechter bij de behandeling ter rechtszitting niet bekend was en waarvan de veroordeelde het bestaan niet heeft kunnen aantonen ten tijde van het geding

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

D'après les travaux préparatoires de la loi du 11 juillet 2018, la notion d'élément inconnu du juge au moment de l'instruction d'audience et que le condamné n'a pas été à même d'établir lors du procès recouvre à la fois une nouvelle circonstance de fait et un changement d'avis de la part d'experts; pour être érigé en cause de révision, l'élément inconnu et impossible à établir lors du procès doit être pertinent, c'est-à-dire faire sérieusement présumer que, s'il avait été connu, l'instruction de la cause aurait entraîné l'acquittement ou l'absolution, ou donné lieu à un constat de prescription de l'action publique ou à l'application d'une peine plus légère (1); partant, que ce soit sous l'empire de l'ancienne ou de la nouvelle loi, la circonstance de fait invoquée à titre de cause de révision doit présenter le caractère de nouveauté, de vraisemblance et de pertinence requis pour entraîner un doute légitime quant au résultat de la procédure visée; tel n'est pas le cas du fait qui a été soumis ou a pu être soumis à la contradiction des parties lors du procès, du fait que rien n'a empêché l'accusé d'établir en temps utile, du fait que le demandeur en révision invoque de manière imprécise, hypothétique ou sans objectivation possible, ou encore du fait réductible à une pétition de principe. (1) Voir Exposé des motifs, Doc. parl., Ch., 54 2969/1, p. 11.

REVISION - Généralités - Circonstance de fait invoquée à titre de cause de révision - Élément inconnu du juge au moment de l'instruction d'audience et que le condamné n'a pas été à même d'établir lors du procès

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

Het gezag van gewijsde van het arrest dat een verzoek tot herziening verwerpt, kan het opnieuw instellen van het verzoek verhinderen betreffende de punten die eerder tot staving van het afgewezen verzoek werden aangevoerd (1). (1) Het OM voerde aan dat dit in casu het geval is omdat uit het nieuwe verzoek niet blijkt dat de intussen door de wet van 11 juli 2018 ingevoerde wijzigingen van die aard zijn dat ze enige invloed kunnen hebben op de beoordeling van de gegevens die reeds werden aangevoerd tot staving van het vorige verzoek dat bij arrest van het Hof van 9 januari 2008 werd verworpen. (MNB)

HERZIENING - Algemeen - Opeenvolgende verzoeken - Gezag van gewijsde - Toepassing

- Art. 443 Wetboek van Strafvordering

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Opeenvolgende verzoeken - Gezag van gewijsde - Toepassing

- Art. 443 Wetboek van Strafvordering

L'autorité de la chose jugée par l'arrêt rejetant une demande de révision peut faire obstacle à la réitération de la nouvelle demande sur les points invoqués à l'appui de la demande précédemment rejetée (1). (1) Le M.P. a soutenu qu'il en est ainsi dans la présente espèce, car il n'apparaît pas de la nouvelle demande que les modifications apportées entretemps par la loi du 11 juillet 2018 soient de nature à avoir une quelconque incidence sur l'appréciation des éléments déjà invoqués à l'appui de la demande précédente, rejetée par la Cour par arrêt du 9 janvier 2008. (M.N.B.).

REVISION - Généralités - Demandes successives - Autorité de chose jugée - Application

- Art. 443 Code d'Instruction criminelle

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Demandes successives - Autorité de chose jugée - Application

- Art. 443 Code d'Instruction criminelle

P.21.0943.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.9](#)

AC nr. ...

De schorsing van de verjaring van de strafvordering gedurende de in artikel 1, eerste lid, COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 bedoelde periode, dit is de periode van 18 maart 2020 tot en met 17 juli 2020, is van toepassing op de strafvordering met betrekking tot misdrijven die werden gepleegd vóór de aanvang van die periode, in zoverre de verjaring niet was bereikt vóór de inwerkingtreding van het COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020; met betrekking tot misdrijven die werden gepleegd tijdens die periode is de verjaring van de strafvordering bij toepassing van diezelfde bepaling eveneens geschorst, zij het slechts vanaf de datum van het misdrijf tot de einddatum van die periode (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 9e ed., 2021, I, p. 248.

La suspension de la prescription de l'action publique durant la période visée à l'article 1er, alinéa 1er, de l'arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 portant des dispositions diverses relatives à la procédure pénale et à l'exécution des peines et des mesures prévues dans le cadre de la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19, à savoir la période allant du 18 mars 2020 au 17 juillet 2020 inclus, est applicable à l'action publique exercée du chef d'infractions ayant été commises avant le point de départ de cette période, dans la mesure où la prescription n'était pas acquise avant l'entrée en vigueur dudit arrêté royal n° 3 ; en ce qui concerne les infractions qui ont été commises au cours de cette période, la prescription de l'action publique est également suspendue en application de cette même disposition, mais seulement à compter de la date de l'infraction jusqu'au terme de cette période (1). (1) Voir M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 9e éd., 2021, I, p. 248.

STRAFVORDERING - Verjaring - Schorsing - COVID-KB nr. 3

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Suspension - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Point de départ - Modalités

van 9 april 2020 - Aanvang - Wijze

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 7 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)
- Artt. 1, eerste lid, 3, 1°, en 23 KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19
- Art. 1, a) KB 28 april 2020 tot verlenging van de maatregelen genomen bij het Koninklijk Besluit nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van
- Art. 1, a) KB 13 mei 2020 tot verlenging van de maatregelen genomen bij het Koninklijk besluit nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van he
- Art. 4 Wet 24 december 2020 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Aanvang - Wijze

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 7 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)
- Artt. 1, eerste lid, 3, 1°, en 23 KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19
- Art. 1, a) KB 28 april 2020 tot verlenging van de maatregelen genomen bij het Koninklijk Besluit nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van
- Art. 1, a) KB 13 mei 2020 tot verlenging van de maatregelen genomen bij het Koninklijk besluit nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van he
- Art. 4 Wet 24 december 2020 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 7 L. du 27 mars 2020

- Art. 1er, al. 1er, 3, 1°, et 23 A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 1er, a) A.R. du 28 avril 2020

- Art. 1er, a) A.R. du 13 mai 2020

- Art. 4 L. du 24 décembre 2020

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Point de départ - Modalités

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 7 L. du 27 mars 2020

- Art. 1er, al. 1er, 3, 1°, et 23 A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 1er, a) A.R. du 28 avril 2020

- Art. 1er, a) A.R. du 13 mai 2020

- Art. 4 L. du 24 décembre 2020

Het recht om de strafvordering uit te oefenen ontstaat door het plegen van het als misdrijf omschreven feit; daaruit volgt dat de verjaring van de strafvordering niet eerder kan beginnen te lopen dan vanaf het plegen van dat feit en in voorkomend geval slechts vanaf dat ogenblik kan worden geschorst.

STRAFVORDERING - Verjaring - Schorsing - Aanvang - Wijze

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafbzaken - Strafvordering - Schorsing - Aanvang - Wijze

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Le droit d'exercer l'action publique naît de la perpétration du fait qualifié infraction ; il en résulte que la prescription de l'action publique ne peut pas commencer à courir à un moment antérieur à celui de la perpétration dudit fait et, le cas échéant, ne peut être suspendue qu'à partir de ce moment.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Suspension - Point de départ - Modalités

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Point de départ - Modalités

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.21.0974.F

12 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling of algemeen rechtsbeginsel verhindert dat meerdere daders die samen een van de in artikel 505, eerste lid, Strafwetboek bedoelde misdrijven hebben gepleegd, gezamenlijk tot de verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwassen worden veroordeeld, voor zover de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring het witgewassen vermogensvoordeel niet te boven gaat; het is in de fase van de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaringen en niet op het ogenblik van de uitspraak ervan dat men zich ervan moet verzekeren dat er geen sprake is van overschrijding (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

HELING - Witwassen - Verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwassen - Meerdere daders

- Art. 505 Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwassen - Meerdere daders

- Art. 505 Strafwetboek

Aucune disposition légale ni aucun principe général du droit n'empêchent que plusieurs auteurs ayant commis ensemble une des infractions visées à l'article 505, alinéa 1er, du Code pénal, soient tous condamnés à la confiscation de l'objet du blanchiment, pour autant que l'exécution de la confiscation n'excède pas l'avantage patrimonial qui a été blanchi; c'est au stade de l'exécution des confiscations et non au moment de leur prononciation qu'il y a lieu de s'assurer de l'absence de dépassement (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECEL - Blanchiment - Confiscation de l'objet du blanchiment - Pluralité d'auteurs

- Art. 505 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation de l'objet du blanchiment - Pluralité d'auteurs

- Art. 505 Code pénal

Artikel 65 Strafwetboek verbiedt het rechtscollege waarbij de nog te berechten feiten aanhangig zijn gemaakt, niet om te oordelen dat de reeds berechte feiten, die ondanks een waarschuwing van het gerecht nogmaals zijn gepleegd, niet voortvloeien uit het in dat artikel bedoelde enig opzet maar uit de wil om in hetzelfde misdadig gedrag te volharden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Beoordeling door de rechter - In aanmerking nemen van een waarschuwing van het gerecht

- Art. 65 Strafwetboek

L'article 65 du Code pénal n'interdit pas à la juridiction saisie des faits encore à sanctionner de considérer que, réitérés en dépit d'un avertissement judiciaire, les faits déjà jugés procèdent non pas de l'intention unique visée à cet article mais de la volonté de persévérer dans la même délinquance (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Appréciation par le juge - Prise en compte d'un avertissement judiciaire

- Art. 65 Code pénal

Overmacht waardoor het hoger beroep van een beklaagde dat werd ingesteld na het verstrijken van de wettelijke termijn ontvankelijk is, kan alleen voortvloeien uit een omstandigheid buiten zijn wil en die hij onmogelijk heeft kunnen voorzien of vermijden; het gebrek aan kennis van het recht vormt geen overmacht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ontvankelijkheid - Verstrijken van de wettelijke termijn - Overmacht - Begrip - Gebrek aan kennis van het recht

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

La force majeure justifiant la recevabilité d'un appel formé par un prévenu après l'expiration du délai légal ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de sa volonté et qu'il n'aurait pu ni prévoir ni conjurer; l'ignorance du droit ne constitue pas un cas de force majeure (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Expiration du délai légal - Force majeure - Notion - Ignorance du droit

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

De rechter bepaalt onaantastbaar, binnen de grenzen van de wet en met een beknopte maar precieze opgave van de redenen voor zijn keuze, de straf waarvan hij meent dat ze in verhouding staat tot de ernst van de bewezen verklaarde misdrijven en de persoonlijkheid van de beklaagde; het Hof gaat na of uit de redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat ze met schending van artikel 3 EVRM werd genomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering - Wettigheid - Toetsing door het Hof - Schending van artikel 3 EVRM

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Wettigheid - Toetsing door het

Le juge détermine souverainement, dans les limites de la loi et en indiquant succinctement mais avec précision les raisons de son choix, la peine qu'il estime être en rapport avec la gravité des infractions déclarées établies et la personnalité du prévenu; la Cour vérifie s'il ne ressort pas des motifs de la décision attaquée qu'elle a été rendue en violation de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation - Légalité - Contrôle par la Cour - Violation de l'article 3 de la Conv. D.H.

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Légalité - Contrôle par la Cour - Conformité à l'article 3 Conv. D.H.

Hof - Bestaanbaarheid met artikel 3 EVRM

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Strafzaken - Straf - Motivering - Wettigheid - Toetsing door het Hof

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Matière répressive - Peine - Motivation - Légalité - Contrôle par la Cour

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de beklaagde voor het vonnisgerecht aanvoert dat zijn recht op een eerlijke behandeling van de zaak tijdens het vooronderzoek werd miskend, beoordeelt de feitenrechter of die aangevoerde miskenning een eerlijke behandeling van de zaak voor hem onmogelijk maakt; de eerlijke behandeling van een strafzaak wordt getoetst aan de rechtspleging in haar geheel, door na te gaan of het recht van verdediging is geëerbiedigd, te onderzoeken of de vervolgde persoon de kans heeft gekregen de geloofwaardigheid van het bewijsmateriaal te betwisten en zich tegen de aanwending ervan te verzetten, te onderzoeken of de omstandigheden waarin de gegevens à charge zijn verkregen twijfels doen rijzen over de geloofwaardigheid of de juistheid ervan, en door de invloed van het onregelmatig verkregen bewijselement op de afloop van de strafvordering in te schatten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

Lorsque, devant la juridiction de jugement, le prévenu fait état d'une violation du droit à un procès équitable commise au cours de l'instruction préparatoire, le juge du fond apprécie si la violation invoquée rend impossible, devant lui, la tenue d'un procès équitable; l'équité du procès pénal se vérifie par rapport à l'ensemble de la procédure, en recherchant si les droits de la défense ont été respectés, en examinant si la personne poursuivie a eu la possibilité de contester l'authenticité des preuves et de s'opposer à leur utilisation, en examinant si les circonstances dans lesquelles les éléments à charge ont été obtenus, jettent le doute sur leur crédibilité ou leur exactitude, et en évaluant l'influence de l'élément de preuve obtenu irrégulièrement sur l'issue de l'action publique (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op een eerlijke behandeling van de zaak - Beoordeling - Miskening van het recht op een eerlijke behandeling van de zaak tijdens het vooronderzoek - Invloed

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijke behandeling van de zaak - Beoordeling - Miskening van het recht op een eerlijke behandeling van de zaak tijdens het vooronderzoek - Invloed

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijke behandeling van de zaak - Beoordeling - Miskening van het recht op een eerlijke behandeling van de zaak tijdens het vooronderzoek - Invloed

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Droit à un procès équitable - Appréciation - Violation du droit à un procès équitable commise au cours de l'instruction préparatoire - Incidence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Appréciation - Violation du droit à un procès équitable commise au cours de l'instruction préparatoire - Incidence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Appréciation - Violation du droit à un procès équitable commise au cours de l'instruction préparatoire - Incidence

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Voor zover de verwijzingsbeschikking geen onwettigheid inzake de bevoegdheid bevat, maakt ze de zaak bij de feitenrechter aanhangig; ze behoudt haar uitwerking zolang ze niet door het Hof wordt vernietigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beschikking tot verwijzing

- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Verwijzingsbeschikking

- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Aanhangigmaking door een verwijzingsbeschikking van de raadkamer - Uitwerkingen - Rechtsmacht van het vonnisgerecht

- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

Pour autant qu'elle ne contienne pas d'illégalité quant à la compétence, l'ordonnance de renvoi saisit le juge du fond de la cause; elle conserve ses effets tant qu'elle n'est pas annulée par la Cour (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi

- Art. 130 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi

- Art. 130 Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Saisine par une ordonnance de renvoi de la chambre du conseil - Effets - Pouvoir de la juridiction de jugement

- Art. 130 Code d'Instruction criminelle

In zijn uitspraak over de op te leggen straf mag de rechter acht slaan op de verschillende gegevens van de zaak, met name die welke betrekking hebben op de persoonlijkheid van de beklaagde; hij mag daartoe het bestaan van geseponeerde dossiers, of zelfs van vervolgingen of van veroordelingen waarvan de afloop niet definitief is, in aanmerking nemen, mits hij geen uitspraak doet over het strafbaar karakter ervan, maar ze enkel als inlichtingen beschouwt die aan zijn beoordeling worden overgelaten; die gegevens kunnen bij de straftoemeting in aanmerking worden genomen als waarschuwingen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Motivering - In aanmerking te nemen gegevens - Vervolgingen of niet-definitieve veroordelingen

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf - In aanmerking te nemen gegevens - Vervolgingen of niet-definitieve veroordelingen

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Pour se prononcer sur la sanction à infliger, le juge peut avoir égard aux différents éléments de la cause, notamment ceux relatifs à la personnalité du prévenu; à ce titre, il peut prendre en considération l'existence de dossiers classés sans suite, ou même de poursuites ou de condamnations dont l'issue n'est pas définitive, pourvu qu'il ne statue pas sur leur caractère délictueux mais se borne à les prendre en compte en tant que renseignements laissés à son appréciation, ces éléments pouvant, lors de la détermination de la peine, être pris en compte à titre d'avertissements (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Motivation - Éléments à prendre en considération - Poursuites ou condamnations non définitives

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation de la sanction - Éléments à prendre en considération - Poursuites ou condamnations non définitives

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Hoewel elke strafrechtelijke veroordeling een vernederend karakter kan hebben, houdt het door artikel 3 EVRM opgelegde verbod in dat het vernederende karakter een minimum aan zwaarwichtigheid vertoont, dat wordt beoordeeld naargelang van het geheel van de omstandigheden en meer bepaald van de aard van de straf, de uitvoeringsmodaliteiten ervan of van de context waarin ze wordt opgelegd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 27.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Vernederend karakter van de straf - Bestaanbaarheid met artikel 3 EVRM - Beoordeling

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Strafzaken - Straf - Wettigheid - Vernederend karakter van de straf - Bestaanbaarheid met artikel 3 EVRM - Beoordeling

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Si toute condamnation pénale peut être dégradante, la prohibition comminée par l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales suppose que le caractère dégradant présente un seuil minimum de gravité, lequel s'apprécie en fonction de l'ensemble des circonstances et plus particulièrement en fonction de la nature de la peine, des modalités de son exécution ou du contexte entourant son infraction (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Caractère dégradant de la peine - Conformité à l'article 3 Conv. D.H - Appréciation

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Matière répressive - Peine - Légalité - Caractère dégradant de la peine - Conformité à l'article 3 Conv. D.H - Appréciation

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0975.F

6 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220406.2F.2](#)

AC nr. ...

De regel volgens welke de beklaagde niet wordt veroordeeld tot de kosten betreffende de telastlegging waarvan hij werd vrijgesproken, sluit niet uit dat hij tot alle kosten wordt veroordeeld op voorwaarde dat de rechter vaststelt dat al die kosten zijn veroorzaakt door het bewezen verklaarde misdrijf; bij gebrek aan conclusie over dit punt, moet de rechter de veroordeling tot de kosten niet in het bijzonder motiveren (1). (1) Cass. 17 januari 2006, AR P.05.1118.N, AC 2006, nr. 38.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvordering - Gerechtskosten - Veroordeling tot de kosten - Geen conclusie - Omvang van de motivering

- Artt. 162, eerste lid, en 194 Wetboek van Strafvordering
GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Procedure voor de feitenrechter - Strafvordering - Veroordeling voor meerdere telastleggingen - Vrijpraak van bepaalde telasteleggingen en veroordeling voor andere - Veroordeling tot de kosten - Verdeling - Verplichting - Motivering

La règle suivant laquelle le prévenu n'est pas condamné aux frais afférents à la prévention du chef de laquelle il a été acquitté n'exclut pas qu'il soit condamné à tous les frais à condition que le juge constate qu'ils ont tous été causés par l'infraction déclarée établie; en l'absence de conclusions sur ce point, le juge n'est pas tenu de motiver spécialement la condamnation aux frais (1). (1) Cass. 17 janvier 2006, RG P.05.1118.N, Pas. 2006, n° 38.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action publique - Frais et dépens - Condamnation aux frais - Absence de conclusions - Etendue de la motivation

- Art. 162, al. 1er, et 194 Code d'Instruction criminelle
FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Procédure devant le juge du fond - Action publique - Poursuites du chef de plusieurs préventions - Acquiescement pour certaines préventions et condamnation pour d'autres - Condamnation aux frais - Ventilation - Obligation - Motivation

- Artt. 162, eerste lid, en 194 Wetboek van Strafvordering

- Art. 162, al. 1er, et 194 Code d'Instruction criminelle

Wanneer een beklaagde wegens meerdere telastleggingen wordt vervolgd, van sommige wordt vrijgesproken en aan de andere schuldig wordt verklaard, oordeelt de rechter op onaantastbare wijze of en in welke mate de kosten van de strafvordering zijn veroorzaakt door de telastlegging waaraan hij schuldig werd verklaard; de artikelen 162 en 194 Wetboek van Strafvordering leggen de verdeling van deze kosten niet op (1). (1) Cass. 4 januari 2011, AR P.10.1198.N, AC 2011, nr. 3.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Strafvordering - Vervolgging voor meerdere telastleggingen - Vrijspraak van bepaalde telasteleggingen en veroordeling voor andere - Veroordeling tot de kosten - Verdeling - Onaantastbare beoordeling door de rechter

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Gerechtskosten - Strafzaken - Veroordeling voor meerdere telastleggingen - Vrijspraak van bepaalde telasteleggingen en veroordeling voor andere - Veroordeling tot de kosten - Verdeling van de kosten

- Artt. 162, eerste lid, en 194 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'un prévenu est poursuivi du chef de plusieurs préventions, qu'il est acquitté pour certaines et reconnu coupable du chef des autres, le juge décide souverainement si, et dans quelle mesure, les frais de l'action publique ont été causés par les préventions tenues pour constantes; les articles 162 et 194 du Code d'instruction criminelle n'imposent pas la ventilation de ces frais (1). (1) Cass. 4 janvier 2011, RG P.10.1198.N, Pas. 2011, n° 3.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Action publique - Poursuites du chef de plusieurs préventions - Acquittement pour certaines préventions et condamnation pour d'autres - Condamnation aux frais - Ventilation - Appréciation souveraine par le juge

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Frais et dépens - Matière répressive - Poursuites du chef de plusieurs préventions - Acquittement pour certaines préventions et condamnation pour d'autres - Condamnation aux frais - Ventilation des frais

- Art. 162, al. 1er, et 194 Code d'Instruction criminelle

P.21.1022.F

20 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220420.2F.3](#)

AC nr. ...

Een prejudiciële vraag die geen verband houdt met de redenen op grond waarvan het middel wordt verworpen, hoeft niet aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld.

GRONDWETTELIJK HOF - Voorgestelde prejudiciële vraag die geen verband houdt met de redenen op grond waarvan het middel wordt verworpen

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Voorgestelde prejudiciële vraag die geen verband houdt met de redenen op grond waarvan het middel wordt verworpen

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Il n'y a pas lieu de poser à la Cour constitutionnelle une question préjudicielle étrangère aux motifs pour lesquels le moyen est rejeté.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle suggérée étrangère aux motifs pour lesquels le moyen est rejeté

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Question préjudicielle suggérée étrangère aux motifs pour lesquels le moyen est rejeté

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Noch uit artikel D.VII.4 WRO, noch uit enige andere bepaling van dat wetboek volgt dat het verzuim om de in voormeld artikel D.VII.4 bedoelde voorafgaande waarschuwing aan de vermoedelijke overtreder te richten, leidt tot de niet-ontvankelijkheid van de daaropvolgende vervolging; het recht op een eerlijk proces betekent niet het recht op een termijn om de overtreding te regulariseren vóór de strafvordering wordt ingesteld (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 273.

STEDENBOUW - Algemeen - Inbreuk op het (Waals) Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling - Proces-verbaal van vaststelling - Voorafgaande waarschuwing zoals bedoeld in artikel D.VII.4 - Verzuim - Invloed - Recht op een eerlijk proces

- Art. D.VII.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

Il ne suit ni de l'article D.VII.4 du Code du développement territorial ni d'aucune autre disposition de ce code, que l'omission d'adresser, à la personne soupçonnée d'infraction, l'avertissement préalable visé audit article D.VII.4 entraîne l'irrecevabilité des poursuites subséquentes; le droit à un procès équitable n'implique pas celui de disposer d'un délai pour régulariser l'infraction avant l'exercice des poursuites (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

URBANISME - Généralités - Infraction au Code (wallon) du développement territorial - Procès-verbal de constatation - Avertissement préalable visé à l'article D.VII.4 - Omission - Incidence - Droit à un procès équitable

- Art. D.VII.4 Code du Développement territorial - Partie décrétable

De diefstal bestaat in het bedrieglijk wegnemen van andermans roerend goed; het wegnemen, tegen de wil van de eigenaar, van hout dat de dief zou hebben gehakt, vormt het wegnemen van een roerend goed; dat wegnemen wordt als bedrieglijk aangemerkt zodra degene die zich tegen de wil van de eigenaar meester maakt van de zaak, handelt met het oogmerk de zaak niet terug te geven en er animo domini over te beschikken; het misdrijf dat artikel 32 van het Waalse decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek bestraft met de in artikel 96 bedoelde geldboete, bestaat in het vellen, weghalen of uit de grond rukken van bomen zonder de toelating van de eigenaar; die bepalingen houden dus geen verband met het bedrieglijk wegnemen van hout, dat wordt bestraft door artikel 461 Strafwetboek (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 273.

BOSSEN - Diefstal - Begrip - Door de dief gehakt hout - Onderscheid met het door artikel 32 van het Waals decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek bestrafte misdrijf

- Art. 461 Strafwetboek
- Art. 32 Waals decreet 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek

DIEFSTAL EN AFGEPERSING - Diefstal - Begrip - Door de dief gehakt hout - Onderscheid met het door artikel 32 van het Waals decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek bestrafte misdrijf

- Art. 461 Strafwetboek

4/05/2026

Le vol consiste dans la soustraction frauduleuse d'une chose mobilière qui appartient à autrui; l'enlèvement, contre la volonté du propriétaire, de bois que le voleur aurait coupé constitue la soustraction d'une chose mobilière; cette soustraction est frauduleuse dès que celui qui s'empare de la chose contre le gré du propriétaire agit avec l'intention de ne pas la restituer et en dispose animo domini; l'infraction que l'article 32 du décret régional wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier punit de l'amende visée à l'article 96 consiste dans l'abattage, l'enlèvement ou l'arrachage d'arbres sans l'autorisation du propriétaire; ces dispositions sont donc étrangères à la soustraction frauduleuse du bois, réprimée par l'article 461 du Code pénal (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

BOIS ET FORETS - Vol - Notion - Bois coupé par le voleur - Distinction avec l'infraction punie par l'article 32 du décret régional wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier

- Art. 461 Code pénal
- Art. 32 Décret wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier

VOL ET EXTORSION - Vol - Notion - Bois coupé par le voleur - Distinction avec l'infraction punie par l'article 32 du décret régional wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier

- Art. 461 Code pénal

- Art. 32 Waals decreet 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Diefstal - Begrip - Door de dief gehakt hout - Onderscheid met het door artikel 32 van het Waals decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek bestrafte misdrijf

- Art. 461 Strafwetboek

- Art. 32 Waals decreet 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek

- Art. 32 Décret wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Vol - Notion - Bois coupé par le voleur - Distinction avec l'infraction punie par l'article 32 du décret régional wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier

- Art. 461 Code pénal

- Art. 32 Décret wallon du 15 juillet 2008 relatif au Code forestier

Wanneer een beslissing op de strafvordering uitspraak doet over het door de gemachtigd ambtenaar gevorderde herstel van de plaats in de vorige staat op grond van het (Waals) Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling, moet de persoon aan wie die maatregel is opgelegd zijn cassatieberoep tegen die beslissing betekenen aan het openbaar ministerie bij het rechtscollège dat die beslissing heeft gewezen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 273.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - (Waals) Wetboek Ruimtelijke ontwikkeling - Herstelmaatregel - Herstel van de plaats in de oorspronkelijke staat - Cassatieberoep van de veroordeelde - Verplichting om het cassatieberoep te betekenen aan het openbaar ministerie

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

- Art. D.VII.13 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - (Waals) Wetboek Ruimtelijke ontwikkeling - Herstelmaatregel - Herstel van de plaats in de oorspronkelijke staat - Cassatieberoep van de veroordeelde - Verplichting om het cassatieberoep te betekenen aan het openbaar ministerie

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

- Art. D.VII.13 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

Lorsqu'une décision rendue sur l'action publique statue sur la remise en état poursuivie par le fonctionnaire délégué sur la base du Code (wallon) du développement territorial, la personne à l'encontre de laquelle cette mesure est ordonnée doit signifier son pourvoi relatif à cette décision au ministère public près la juridiction qui a rendu cette décision (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et/ou de dépôt - Code (wallon) du développement territorial - Mesure de réparation - Remise en état des lieux - Pourvoi du condamné - Obligation de signifier le pourvoi au ministère public

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial - Partie décrétable

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code (wallon) du développement territorial - Mesure de réparation - Remise en état des lieux - Pourvoi du condamné - Obligation de signifier le pourvoi au ministère public

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial - Partie décrétable

Buiten de gevallen waarin de wet voorziet, vormt de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering of van de uitoefening ervan de sanctie die is gesteld op omstandigheden waardoor de strafvordering niet kan worden ingesteld of voortgezet met eerbiediging van het recht op een eerlijk proces; de niet-ontvankelijkheid van die vordering wordt dus niet noodzakelijkerwijs afgeleid uit de onregelmatigheid of de nietigheid van elke handeling die tijdens de uitoefening ervan is verricht of aan de oorsprong ervan ligt (1). (1) Zie Cass. 12 juni 2019, AR P.18.1001.F, AC 2019, nr. 363.

Outre les cas où la loi le prévoit, l'irrecevabilité de l'action publique ou de son exercice constitue la sanction de circonstances qui empêchent d'intenter ou de continuer les poursuites pénales dans le respect du droit à un procès équitable; l'irrecevabilité de cette action ne se déduit dès lors pas nécessairement de l'irrégularité ou de la nullité de tout acte accompli dans le cours de son exercice ou qui en est à l'origine (1). (1) Voir Cass. 12 juin 2019, RG P.18.1001.F, Pas. 2019, n° 363.

STRAFVORDERING - Niet-ontvankelijkheid

ACTION PUBLIQUE - Irrecevabilité

P.21.1028.F

30 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220330.2F.13](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 1018, 6°, Gerechtelijk Wetboek omvatten de kosten de in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek bepaalde rechtsplegingsvergoeding; wanneer de burgerlijke partij in haar conclusie in hoger beroep de veroordeling van de beklaagde "tot alle kosten en tot de kosten van de twee aanleggen" vordert, mist het middel, dat miskenning van het beschikkingsbeginsel aanvoert en het bestreden arrest verwijt aan de burgerlijke partij een rechtsplegingsvergoeding toe te kennen voor de twee aanleggen terwijl zij dit niet voor het hof van beroep had gevorderd, feitelijke grondslag (1). (1) De eiser verweet het arrest aldus uitspraak te doen *ultra petita*. Echter, "aangezien artikel 1017 [eerste lid] Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat ieder vonnis zelfs ambtshalve de in het ongelijk gestelde partij, in de regel, in de kosten verwijst (...) schendt de rechter die een der partijen in de kosten verwijst art. 1138, 2°, Ger.W. niet doordat hij uitspraak zou hebben gedaan over niet gevorderde zaken of doordat hij meer zou hebben toegekend dan was gevorderd" (Cass. 9 november 1979, AC 1979-80, nr. 165; zie Cass. 16 december 2004, AR C.02.0212.N-C.02.0251.N, AC 2004, nr. 614, waaruit blijkt "de rechter die de kosten vereffent, geen uitspraak doet over een rechtsvordering"; Cass. 16 mei 1974, AC 1974, 1036). Bovendien, "de strafrechter kan op grond van artikel 162bis, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek de in het ongelijk gestelde beklaagde, burgerlijk aansprakelijke partij of voor de beklaagde tussengekomen partij ambtshalve tot een rechtsplegingsvergoeding veroordelen ten voordele van de in het gelijk gestelde burgerlijke partij" (Cass. 7 mei 2013, AR P.12.0753.N, AC 2013, nr. 284; Cass. 20 januari 2010, AR P.09.1146.F, AC 2010, nr. 47, met concl. van procureur-generaal LECLERCQ op datum in Pas.). Het openbaar ministerie heeft hieruit afgeleid dat het middel, dat uitgaat van andere juridische beginselen, faalt naar recht.

En vertu de l'article 1018, 6°, du Code judiciaire, les dépens comprennent l'indemnité de procédure visée à l'article 1022 du même code; lorsque, dans ses conclusions d'appel, la partie civile a sollicité la condamnation du prévenu « aux entiers frais et dépens des deux instances », le moyen de cassation qui, pris de la méconnaissance du principe dispositif, reproche à l'arrêt attaqué d'allouer à la partie civile une indemnité de procédure pour les deux instances alors qu'une telle demande n'a pas été formulée par lui devant la cour d'appel, manque en fait (1). (1) Le demandeur reprochait à l'arrêt de statuer ainsi *ultra petita*. Or, « l'article 1017 [al. 1er] du Code judiciaire disposant que tout jugement prononce, même d'office, la condamnation aux dépens, en règle, contre la partie qui a succombé (...), le juge qui condamne l'une des parties aux dépens ne saurait avoir ainsi violé l'article 1138, 2°, du même code pour s'être prononcé sur choses non demandées ou avoir adjugé plus qu'il n'a été demandé » (Cass. 9 novembre 1979, Pas. 1980, 324 ; voir Cass. 16 décembre 2004, RG C.02.0212.N-C.02.0251.N, Pas. 2004, n° 614, dont il ressort que « le juge qui liquide les dépens ne statue pas sur une action en justice » ; Cass. 16 mai 1974, Pas. 1974, 965). Et « en vertu de l'article 162bis, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et de l'article 1022 du Code judiciaire, le juge pénal peut condamner d'office le prévenu, la partie responsable civilement ou la partie intervenue pour le prévenu qui succombent, à une indemnité de procédure au profit de la partie civile qui obtient gain de cause » (Cass. 7 mai 2013, RG P.12.0753.N, Pas. 2013, n° 284 ; Cass. 20 janvier 2010, RG P.09.1146.F, Pas. 2010, n° 47, avec concl. de M. LECLERCQ, procureur général). Le ministère public en a déduit que, procédant d'autres principes juridiques, le moyen manque en droit. (M.N.B.).

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Beschikkingsbeginsel - Burgerlijke partij die de veroordeling van de beklaagde tot de gerechtskosten vordert - Veroordeling tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) ultra petita

ACTION CIVILE - Principe dispositif - Partie civile sollicitant la condamnation du prévenu aux frais et dépens - Condamnation à payer l'indemnité de procédure - Ultra petita (non)

- Artt. 1018, 6°, 1022 en 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering
- GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Burgerlijke partij die de veroordeling van de beklaagde tot de gerechtskosten vordert - Veroordeling tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding - Beschikkingsbeginsel - (Geen) ultra petita*
- Artt. 1018, 6°, 1022 en 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering
- RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Burgerlijke partij die de veroordeling van de beklaagde tot de gerechtskosten vordert - Veroordeling tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding - Beschikkingsbeginsel - (Geen) ultra petita*
- Artt. 1018, 6°, 1022 en 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering
- RECHTBANKEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Beschikkingsbeginsel - Burgerlijke partij die de veroordeling van de beklaagde tot de gerechtskosten vordert - Veroordeling tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) ultra petita*
- Artt. 1018, 6°, 1022 en 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering
- RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beschikkingsbeginsel - Burgerlijke partij die de veroordeling van de beklaagde tot de gerechtskosten vordert - Veroordeling tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) ultra petita*
- Artt. 1018, 6°, 1022 en 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering
- VORDERING IN RECHTE - Beschikkingsbeginsel - Burgerlijke partij die de veroordeling van de beklaagde tot de gerechtskosten vordert - Veroordeling tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) ultra petita*
- Artt. 1018, 6°, 1022 en 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 1018, 6°, 1022 et 1138, 2° Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle
- FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Partie civile sollicitant la condamnation du prévenu aux frais et dépens - Condamnation à payer l'indemnité de procédure - Principe dispositif - Ultra petita (non)*
- Art. 1018, 6°, 1022 et 1138, 2° Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle
- INDEMNITE DE PROCEDURE - Partie civile sollicitant la condamnation du prévenu aux frais et dépens - Condamnation à payer l'indemnité de procédure - Principe dispositif - Ultra petita (non)*
- Art. 1018, 6°, 1022 et 1138, 2° Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle
- TRIBUNAUX - Matière répressive - Action civile - Principe dispositif - Partie civile sollicitant la condamnation du prévenu aux frais et dépens - Condamnation à payer l'indemnité de procédure - Ultra petita (non)*
- Art. 1018, 6°, 1022 et 1138, 2° Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle
- PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dispositif - Partie civile sollicitant la condamnation du prévenu aux frais et dépens - Condamnation à payer l'indemnité de procédure - Ultra petita (non)]*
- Art. 1018, 6°, 1022 et 1138, 2° Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle
- DEMANDE EN JUSTICE - Principe dispositif - Partie civile sollicitant la condamnation du prévenu aux frais et dépens - Condamnation à payer l'indemnité de procédure - Ultra petita (non)*
- Art. 1018, 6°, 1022 et 1138, 2° Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle

P.21.1030.F

2 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220302.2F.1](#)

AC nr. ...

Degene wiens goed is beschadigd door een onrechtmatige daad, heeft recht op het herstel van zijn bezit door de teruggave van het goed in de staat waarin het zich bevond vóór die daad; in de regel kan de benadeelde dus het bedrag vorderen dat nodig is om het goed te laten herstellen, zonder dat dit bedrag kan worden verminderd door de vervallen staat van het beschadigde goed.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Onrechtmatige daad - Schade - Volledige vergoeding van de schade - Vervallen staat van het beschadigde goed - Invloed

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Onrechtmatige daad - Schade - Volledige vergoeding van de

Celui dont la chose est endommagée par un acte illicite a droit à la reconstitution de son patrimoine par la remise de la chose dans l'état où elle se trouvait avant ledit acte; en règle, la personne lésée peut, dès lors, réclamer le montant nécessaire pour faire réparer la chose, sans que ce montant puisse être diminué en raison de la vétusté de la chose endommagée.

ACTION CIVILE - Acte illicite - Dommage - Réparation intégrale du préjudice - Vétusté de la chose endommagée - Incidence

- Art. 1382 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Acte illicite - Dommage - Réparation intégrale du préjudice - Vétusté de la chose

schade - Vervallen staat van het beschadigde goed - Invloed

endommagée - Incidence

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1382 Ancien Code civil

P.21.1034.F

27 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220427.2F.4](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 236, tweede lid, Sociaal Strafwetboek kan, bij gebrek aan burgerlijkepartijstelling, het openbaar ministerie voor de strafrechter de in artikel 233 van dat wetboek bedoelde rechtsvordering tot terugbetaling instellen; de beslissing van de strafrechter over een dergelijke rechtsvordering tot terugbetaling is een maatregel van burgerrechtelijke aard, die niettemin deel uitmaakt van de strafvordering.

TERUGGAVE - Sociaal strafrecht - Misdrijf - Onverschuldigd betaalde sociale voordelen - Rechtsvordering tot terugbetaling - Aard van de rechtsvordering

- Artt. 233 en 236, tweede lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

SOCIALE ZEKERHEID - Allerlei - Misdrijf - Onverschuldigd betaalde sociale voordelen - Rechtsvordering tot terugbetaling - Aard van de rechtsvordering

- Artt. 233 en 236, tweede lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Conformément à l'article 236, alinéa 2, du Code pénal social, en l'absence de constitution de partie civile, le ministère public est compétent pour exercer, devant le juge pénal, l'action en restitution des avantages sociaux visés à l'article 233 du même code; la décision du juge pénal sur pareille action en réparation est une mesure de nature civile, qui ressortit néanmoins à l'action publique.

RESTITUTION - Droit pénal social - Infraction - Avantages sociaux payés indûment - Action en restitution - Nature de l'action

- Art. 233 et 236, al. 2 L. du 6 juin 2010

SECURITE SOCIALE - Divers - Infraction - Avantages sociaux payés indûment - Action en restitution - Nature de l'action

- Art. 233 et 236, al. 2 L. du 6 juin 2010

De beklaagde die cassatieberoep instelt tegen de beslissing over de rechtsvordering tot terugbetaling van de in artikel 233 Sociaal Strafwetboek bedoelde sociale voordelen, moet zijn cassatieberoep betekenen aan het openbaar ministerie.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de rechtsvordering tot terugbetaling van de sociale voordelen - Verplichting om het cassatieberoep te betekenen aan het openbaar ministerie

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 233 en 236, tweede lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

SOCIALE ZEKERHEID - Allerlei - Misdrijf - Onverschuldigd betaalde sociale voordelen - Rechtsvordering tot terugbetaling - Beslissing van de strafrechter - Cassatieberoep van de beklaagde - Verplichting om het cassatieberoep te betekenen aan het openbaar ministerie

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 233 en 236, tweede lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

TERUGGAVE - Sociaal strafrecht - Misdrijf - Onverschuldigd betaalde sociale voordelen - Rechtsvordering tot terugbetaling -

Le prévenu qui se pourvoit contre la décision statuant sur l'action en restitution des avantages sociaux visés à l'article 233 du Code pénal social est tenu de faire signifier son pourvoi au ministère public.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et ou de dépôt - Pourvoi du prévenu - Pourvoi dirigé contre la décision statuant sur l'action en restitution des avantages sociaux - Obligation de signifier le pourvoi au ministère public

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

- Art. 233 et 236, al. 2 L. du 6 juin 2010

SECURITE SOCIALE - Divers - Infraction - Avantages sociaux payés indûment - Action en restitution - Décision du juge pénal - Pourvoi en cassation du prévenu - Obligation de signifier le pourvoi au ministère public

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

- Art. 233 et 236, al. 2 L. du 6 juin 2010

RESTITUTION - Droit pénal social - Infraction - Avantages sociaux payés indûment - Action en restitution - Décision du juge pénal -

*Beslissing van de strafrechter - Cassatieberoep van de
beklaagde - Verplichting om het cassatieberoep te betekenen
aan het openbaar ministerie*

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 233 en 236, tweede lid Wet 6 juni 2010 tot invoering
van het Sociaal Strafwetboek

*Pourvoi en cassation du prévenu - Obligation de signifier le pourvoi
au ministère public*

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle
- Art. 233 et 236, al. 2 L. du 6 juin 2010

P.21.1153.F

16 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220216.2F.2](#)

AC nr. ...

De rechter dient geen middel te beantwoorden dat door zijn beslissing irrelevant is geworden (1). (1) Cass. 11 september 2019, AR P.19.0433.F, AC 2019, nr. 450, met concl. OM op datum in Pas.

*REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie -
Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen
inbegrepen) - Verplichting om de middelen te beantwoorden -
Draagwijdte*

Le juge n'est pas tenu de répondre à un moyen devenu sans pertinence en raison de sa décision (1). (1) Cass. 11 septembre 2019, RG P.19.0433.F, Pas. 2019, n° 450, avec concl. MP.

*MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de
conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses
et les douanes et accises) - Obligation de répondre aux moyens -
Portée*

De strafgerechten zijn bevoegd om onaantastbaar in feite te beoordelen of de door een in verdenkinggestelde of een beklagde aangevoerde minderjarigheid vaststaat, zonder dat de wet op dit punt een bijzonder bewijsmiddel voorschrijft (1). (1) Cass. 4 maart 2010, AR P.10.0325.F, AC 2010, nr. 151.

*BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid -
Strafgerecht - Persoonlijke bevoegdheid - Minderjarig op het
ogenblik van de feiten - Vaststelling van de leeftijd van de
vervolgde persoon - Onaantastbare beoordeeling van de
rechter - Toetsing door het Hof*

- Art. 36, 4° Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

*JEUGDBESCHERMING - Als misdrijf omschreven feit -
Minderjarig op het ogenblik van de feiten - Vaststelling van de
leeftijd van de vervolgde persoon - Onaantastbare beoordeeling
van de rechter - Toetsing door het Hof*

- Art. 36, 4° Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

*MINDER-VALIDEN - Strafzaken - Vaststelling van de leeftijd van
de vervolgde persoon - Onaantastbare beoordeeling van de
rechter - Toetsing door het Hof*

- Art. 36, 4° Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

*ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Persoonlijke bevoegdheid van het strafgerecht - Als
misdrijf omschreven feit - Minderjarigheid op het tijdstip van de
feiten - Vaststelling van de leeftijd van de vervolgde persoon -
Onaantastbare beoordeeling van de rechter - Toetsing door het
Hof*

- Art. 36, 4° Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Les juridictions répressives ont le pouvoir d'apprécier souverainement en fait si la minorité alléguée par un inculpé ou un prévenu est établie, sans que la loi n'assujettisse la question à un mode spécial de preuve (1). (1) Cass. 4 mars 2010, RG P.10.0325.F, Pas. 2010, n° 151.

*COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence -
Juridiction répressive - Compétence personnelle - Etat de minorité
au moment des faits - Détermination de l'âge de la personne
poursuivie - Appréciation souveraine du juge - Contrôle par la Cour*

- Art. 36, 4° L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

*PROTECTION DE LA JEUNESSE - Fait qualifié infraction - Etat de
minorité au moment des faits - Détermination de l'âge de la
personne poursuivie - Appréciation souveraine du juge - Contrôle
par la Cour*

- Art. 36, 4° L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

*HANDICAPES - Matière répressive - Détermination de l'âge de la
personne poursuivie - Appréciation souveraine du juge - Contrôle
par la Cour*

- Art. 36, 4° L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

*APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Compétence personnelle de la juridiction répressive -
Fait qualifié infraction - Etat de minorité au moment des faits -
Détermination de l'âge de la personne poursuivie - Appréciation
souveraine du juge - Contrôle par la Cour*

- Art. 36, 4° L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossier-elementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties; tegen een beklaagde kan geen veroordeling worden uitgesproken die geheel of gedeeltelijk is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met de voormelde vereisten (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

Une restriction au droit d'accès à un avocat, même en l'absence de raisons impérieuses, n'empêche néanmoins pas automatiquement violation de l'article 6 de la Convention ; il incombe au juge d'apprécier si, au vu des circonstances particulières du cas d'espèce, la restriction à l'accès à un avocat a ou non porté une atteinte irréversible au caractère équitable du procès dans son ensemble ; cette appréciation peut notamment tenir compte des facteurs suivants, pour autant qu'ils soient applicables au cas d'espèce : la vulnérabilité particulière du suspect, par exemple en raison de son âge ou de ses capacités mentales ; le dispositif légal encadrant la procédure antérieure à la phase de jugement et l'admissibilité des preuves ; la possibilité pour l'intéressé de contester l'authenticité des preuves recueillies et de s'opposer à leur production ; la qualité des preuves et l'existence ou non de doutes quant à leur fiabilité ou à leur exactitude compte tenu des circonstances dans lesquelles elles ont été obtenues ; lorsque les preuves ont été recueillies illégalement, la nature de l'illégalité et de la violation éventuelle de la Convention ; la nature des déclarations et le point de savoir s'il y a eu prompt rétractation ou rectification ; l'utilisation faite des preuves, et en particulier le point de savoir si elles sont une partie intégrante ou importante des charges sur lesquelles s'est fondée la condamnation, ainsi que le poids des autres éléments du dossier ; l'importance pour l'opinion publique de l'enquête portant et de la punition de l'auteur ; et l'existence dans le droit et l'interne d'autres garanties procédurales ; un prévenu ne peut faire l'objet d'une condamnation fondée, en tout ou en partie, sur des déclarations qu'il a faites en violation des exigences précitées (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in het arrest van 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, wat onder meer het geval is wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd, alsook dat aan een verdachte die niet van zijn vrijheid is beroofd, voorafgaand aan zijn verhoor voldoende uitdrukkelijk mededeling wordt gedaan dat hij het recht heeft om te zwijgen en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen; die vereisten gelden eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quiquies Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een
4/05/2026

d'un avocat pendant chaque audition - Critères énoncés dans l'arrêt Beuze de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt Beuze - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Critères énoncés dans l'arrêt Beuze de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt Beuze - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

En vertu du droit à un procès équitable, tel que garanti par l'article 6, §§ 1er et 3, c, de la Convention et interprété par la Cour européenne des droits de l'homme dans son arrêt Beuze c. Belgique (n° 71409/10, 9 novembre 2018), si un suspect se trouve dans un état de vulnérabilité particulière comme c'est entre autres le cas lorsqu'il est privé de liberté, il doit pouvoir être assisté d'un avocat lors de son audition par la police et que même lorsqu'il n'est pas privé de liberté, il doit être averti, avant son audition et de manière suffisamment explicite, qu'il a le droit de garder le silence et de ne pas s'incriminer ; ces exigences s'appliquent également dans l'hypothèse où une telle audition a eu lieu avant l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Information donnée quant au droit au silence - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - État de vulnérabilité particulière d'un suspect pendant l'audition - Auditions du suspect menées antérieurement à l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quiquies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Information donnée quant au droit au silence - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition -

bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

État de vulnérabilité particulière d'un suspect pendant l'audition - Auditions du suspect menées antérieurement à l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

Het recht van toegang tot de advocaat houdt in dat vanaf het ogenblik van de vrijheidsberoving de verdachte contact kan hebben met een advocaat en er vertrouwelijke aanwijzingen kunnen worden gegeven, alsook dat de advocaat bij de verhoren tijdens het vooronderzoek fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht van toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le droit d'accès à un avocat implique que le suspect puisse avoir des contacts avec un avocat dès sa privation de liberté et que des indications confidentielles puissent être communiquées lors de ces contacts, mais aussi que l'avocat ait la possibilité d'être physiquement présent pendant les auditions effectuées au cours de la procédure antérieure à la phase de jugement afin qu'il puisse fournir une assistance concrète et effective et veiller au respect des droits de la défense ; ce droit d'accès à un avocat ne peut être refusé à un suspect sans raisons impérieuses ; les restrictions à l'accès à un avocat pour des raisons impérieuses ne sont permises que dans des cas exceptionnels, ces raisons doivent nécessairement être de nature temporaire et reposer sur une appréciation individuelle des circonstances particulières du cas d'espèce, telle une nécessité urgente de prévenir une atteinte grave à la vie, à la liberté ou à l'intégrité physique ; une restriction sur une base légale, et donc générale obligatoire et systématique, ne constitue pas en soi une raison impérieuse (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Teneur et objectif de cette garantie - Restriction de cette garantie pour des raisons impérieuses - Conditions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Teneur et objectif de cette garantie - Restriction de cette garantie pour des raisons impérieuses - Conditions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossier-elementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België, §150 en 166, www.echr.coe.int. Zie ook de verwijzingen aangehaald in de concl. OM in de zaken Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

Une restriction au droit d'accès à un avocat, même en l'absence de raisons impérieuses, n'empêche néanmoins pas automatiquement violation de l'article 6 de la Convention ; il incombe au juge d'apprécier si, au vu des circonstances particulières du cas d'espèce, la restriction à l'accès à un avocat a ou non porté une atteinte irréversible au caractère équitable du procès dans son ensemble ; cette appréciation peut notamment tenir compte des facteurs suivants, pour autant qu'ils soient applicables au cas d'espèce : la vulnérabilité particulière du suspect, par exemple en raison de son âge ou de ses capacités mentales ; le dispositif légal encadrant la procédure antérieure à la phase de jugement et l'admissibilité des preuves ; la possibilité pour l'intéressé de contester l'authenticité des preuves recueillies et de s'opposer à leur production ; la qualité des preuves et l'existence ou non de doutes quant à leur fiabilité ou à leur exactitude compte tenu des circonstances dans lesquelles elles ont été obtenues ; lorsque les preuves ont été recueillies illégalement, la nature de l'illégalité et de la violation éventuelle de la Convention ; la nature des déclarations et le point de savoir s'il y a eu prompt rétractation ou rectification ; l'utilisation faite des preuves, et en particulier le point de savoir si elles sont une partie intégrante ou importante des pièces à charge sur lesquelles s'est fondée la condamnation, ainsi que le poids des autres éléments du dossier ; l'importance pour l'opinion publique de l'enquête portant sur et de la punition de l'auteur ; et l'existence dans le droit et la pratique internes d'autres garanties procédurales (1). (1) Cour eur. D.H., arrêt Beuze c. Belgique, 9 novembre 2018, § 150 et 166, www.echr.coe.int. Voy. également les références figurant dans les concl. du MP, Cass. 1er février 2022, RG P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in het arrest van 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, wat onder meer het geval is wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd, die vereiste geldt eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België; www.echr.coe.int. In dezelfde zin EHRM 11 mei 2021, De Veirman en Amnad t/België en EHRM 14 september 2021, Brus t/België, www.echr.coe.int, NC 2021, 495. Zie ook Cass. 24 februari 2021, AR P.20.1180.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.1; Cass. 21 mei 2019, AR P.19.0045.N, AC 2019, nr. 304.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

4/05/2026

d'un avocat pendant chaque audition - Critères énoncés dans l'arrêt Beuze de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt Beuze - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Critères énoncés dans l'arrêt Beuze de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt Beuze - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

En vertu du droit à un procès équitable, tel que garanti par l'article 6, §§ 1er et 3, c, de la Convention et interprété par la Cour européenne des droits de l'homme dans son arrêt Beuze c. Belgique (n° 71409/10, 9 novembre 2018), si un suspect se trouve dans un état de vulnérabilité particulière, comme c'est entre autres le cas lorsqu'il est privé de liberté, il doit pouvoir être assisté d'un avocat lors de son audition par la police ; cette exigence s'applique également dans l'hypothèse où pareille audition a eu lieu avant l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cour eur. D.H., arrêt Beuze c. Belgique, 9 novembre 2018, www.echr.coe.int. Dans le même sens, voy. Cour eur. D.H., arrêt De Veirman et Amnad c. Belgique, 11 mai 2021 ; Cour eur. D.H., arrêt Brus c. Belgique, 14 septembre 2021, www.echr.coe.int, N.C., 2021, p. 495. Voy. également Cass. 24 février 2021, RG P.20.1180.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.1 ; Cass. 21 mai 2019, RG P.19.0045.N, Pas. 2019, n° 304.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Information donnée quant au droit au silence - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - État de vulnérabilité particulière d'un suspect pendant l'audition - Auditions du suspect menées antérieurement à l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

P. 310/982

6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

Het recht van toegang tot de advocaat houdt in dat vanaf het ogenblik van de vrijheidsberoving de verdachte contact kan hebben met een advocaat en er vertrouwelijke aanwijzingen kunnen worden gegeven, alsook dat de advocaat bij de verhoren tijdens het vooronderzoek fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht van toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België, §137-138, www.echr.coe.int. Zie ook de verwijzingen aangehaald in de concl. OM in de zaken Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Information donnée quant au droit au silence - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - État de vulnérabilité particulière d'un suspect pendant l'audition - Auditions du suspect menées antérieurement à l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

Le droit d'accès à un avocat implique que le suspect puisse avoir des contacts avec un avocat dès sa privation de liberté et que des indications confidentielles puissent être communiquées lors de ces contacts, mais aussi que l'avocat ait la possibilité d'être physiquement présent pendant les auditions effectuées au cours de la procédure antérieure à la phase de jugement afin qu'il puisse fournir une assistance concrète et effective et veiller au respect des droits de la défense ; ce droit d'accès à un avocat ne peut être refusé à un suspect sans raisons impérieuses ; les restrictions à l'accès à un avocat pour des raisons impérieuses ne sont permises que dans des cas exceptionnels, ces raisons doivent nécessairement être de nature temporaire et reposer sur une appréciation individuelle des circonstances particulières du cas d'espèce, telle une nécessité urgente de prévenir une atteinte grave à la vie, à la liberté ou à l'intégrité physique ; une restriction sur une base légale, et donc générale, obligatoire et systématique, ne constitue pas en soi une raison impérieuse (1). (1) Cour eur. D.H., arrêt Beuze c. Belgique, 9 novembre 2018, § 137-138, www.echr.coe.int. Voy. également les références figurant dans les concl. du MP, Cass. 1er février 2022, RG P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Teneur et objectif de cette garantie - Restriction de cette garantie pour des raisons impérieuses - Conditions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Teneur et objectif de cette garantie - Restriction de cette garantie pour des raisons impérieuses - Conditions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.1213.F

16 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220116.2F.4](#)

AC nr. ...

Artikel 128 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, indien het onderzoek werd ingeleid door de burgerlijke partijstelling in handen van de onderzoeksrechter en de raadkamer oordeelt dat het feit noch een misdaad, noch een wanbedrijf, noch een overtreding oplevert, of dat tegen de in verdenking gestelde generlei bezwaar bestaat, de burgerlijke partij wordt veroordeeld tot het aan de in verdenking gestelde betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek; overeenkomstig artikel 1 Tarief Rechtsplegingsvergoeding is deze voor elke aanleg verschuldigd; noch uit de voormelde bepalingen noch uit eender welke andere bepaling kan worden afgeleid dat, in een dergelijk geval, de veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep afhankelijk is gesteld van het instellen van een vordering tot toekenning van die rechtsplegingsvergoeding voor de raadkamer.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Gerechtelijk onderzoek geopend door burgerlijke partijstelling - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep - Bevestiging van de buitenvervolginstelling - Veroordeling tot de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek geopend door burgerlijke partijstelling - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep - Bevestiging van de buitenvervolginstelling - Veroordeling tot de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Gerechtelijk onderzoek geopend door burgerlijke partijstelling - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep - Bevestiging van de buitenvervolginstelling - Veroordeling tot de

En vertu de l'article 128 du Code d'instruction criminelle, si l'instruction a été ouverte par la constitution de partie civile entre les mains du juge d'instruction et que la chambre du conseil est d'avis que le fait ne présente ni crime, ni délit, ni contravention ou qu'il n'existe aucune charge contre l'inculpé, la partie civile est condamnée envers l'inculpé à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire; conformément à l'article 1er de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire, elle est due pour chaque instance; il ne se déduit ni des dispositions précitées ni d'aucune autre qu'en pareil cas, la condamnation au paiement de l'indemnité de procédure, en degré d'appel, soit subordonnée à l'introduction d'une demande d'allocation de celle-ci devant la chambre du conseil.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge répressif - Instruction ouverte par constitution de partie civile - Décision de non-lieu - Appel - Confirmation du non-lieu - Condamnation à l'indemnité de procédure en degré d'appel

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022 Code judiciaire

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Instruction ouverte par constitution de partie civile - Décision de non-lieu - Appel - Confirmation du non-lieu - Condamnation à l'indemnité de procédure en degré d'appel

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Instruction ouverte par constitution de partie civile - Décision de non-lieu - Appel - Confirmation du non-lieu - Condamnation à l'indemnité de procédure en degré d'appel

rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022 Code judiciaire

P.21.1221.N

1 maart 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.5

AC nr. ...

Het aanvangspunt voor de berekening van de redelijke termijn van het proces is niet het tijdstip van de feiten, maar het tijdstip waarop een vervolgte persoon door een officiële kennisgeving van een bevoegde overheid of op een andere wijze weet dat hij het voorwerp uitmaakt van een vervolging (1); het tijdsverloop tussen het plegen van de feiten waarvoor vervolging is ingesteld en het aanvangspunt voor de berekening van de redelijke termijn houdt dan ook als dusdanig geen verband met de beoordeling van de redelijke termijnvereiste of met de mogelijke impact van het niet respecteren van de redelijke termijnvereiste op de bewijsverzameling en de uitoefening van het recht van verdediging. (1) Cass. 23 juni 2020, AR P.20.0020.N, AC 2020, nr. 436; Cass. 13 februari 2018, AR P.17.0610.N, AC 2018, nr. 96; Cass. 23 mei 2017, AR P.17.0186.N, AC 2017, nr. 347 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, N.C. 2017, 562 noot J. MEESE; Cass. 12 januari 2016, AR P.15.0514.N, AC 2016, nr. 22; EHRM 27 november 2007, Hamer t/België, RABG 2008, 419 noot F. VAN VOLSEM; EHRM 20 januari 2004, Kangasluoma t/Finland; EHRM 22 juni 2000, Coëme t/België, www.echr.coe.int. Zie C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, 744-745; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 51-52.

Le point de départ retenu pour le calcul du délai raisonnable de la procédure répressive n'est pas le moment des faits, mais le moment où une personne sait, par notification officielle d'une autorité compétente ou par un autre biais, qu'elle fait l'objet de poursuites (1); par conséquent, le temps écoulé entre la commission des faits faisant l'objet des poursuites et le point de départ retenu pour le calcul du délai raisonnable n'est pas en tant que tel lié à l'appréciation de l'exigence du délai raisonnable ou à l'incidence que pourrait avoir le non-respect de cette exigence sur le recueil des éléments de preuve et sur l'exercice des droits de la défense. (1) Cass. 23 juin 2020, RG P.20.0020.N, Pas. 2020, n° 436 ; Cass. 13 février 2018, RG P.17.0610.N, Pas. 2018, n° 96 ; Cass. 23 mai 2017, RG P.17.0186.N, Pas. 2017, n° 347, avec concl. de L. DECREUS, avocat général, publiées dans AC, Nullum Crimen, 2017, p. 562, note J MEESE ; Cass. 12 janvier 2016, RG P.15.0514.N, Pas. 2016, n° 22 ; Cour eur. D.H., 27 novembre 2007, Hamer c. Belgique, R.A.B.G., 2008, p. 419, note F. VAN VOLSEM ; Cour eur. D.H., 20 janvier 2004, Kangasluoma c. Finlande ; Cour eur. D.H., 22 juin 2000, Coëme et autres c. Belgique, www.echr.coe.int. Voy. C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, pp. 744-745 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, pp. 51-52.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Beginpunt van de redelijke termijn - Tijdsverloop sinds de feiten - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable de la procédure répressive - Point de départ du délai raisonnable - Temps écoulé depuis les faits - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Artikel 4 KB Dimona van 5 november 2002 verplicht de werkgever aan de instelling die belast is met de inning van de socialezekerheidsbijdragen een aantal gegevens mee te delen betreffende de werkgever, de werknemer en zijn tewerkstelling en geeft uitlegging aan artikel 38 Wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels; die regeling heeft in elk geval tot doel te waarborgen dat de betrokken werknemers bij een van de takken van het socialezekerheidsstelsel zijn aangesloten en dus de naleving van de wetgeving ter zake te verzekeren; de Sociale documentenwet verplicht de werkgever bepaalde sociale documenten bij te houden; die wet beperkt de controledoelstelling van die documenten niet tot specifieke sociale wetten; bijgevolg is het personeelsregister dat met deze wet wordt verplicht gesteld, bedoeld om zowel de toepassing van de sociale wetten betreffende de sociale zekerheid als die betreffende het arbeidsrecht met inbegrip van de arbeidsreglementering te controleren (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Plicht tot het bijhouden van sociale documenten - Personeelsregister - Controle op de tewerkstelling en arbeidsreglementering

- Art. 38 Wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

- Art. 4 KB 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

ARBEID - Sociale documenten - Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Plicht tot het bijhouden van sociale documenten - Personeelsregister - Controle op de tewerkstelling en arbeidsreglementering

- Art. 38 Wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de

L'article 4 de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions oblige l'employeur à communiquer à l'institution chargée de la perception des cotisations de sécurité sociale un certain nombre de données concernant l'employeur, le travailleur et son emploi et donne une interprétation de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions; en tout état de cause, cette disposition vise à assurer l'affiliation des travailleurs concernés à l'une ou l'autre branche du régime de sécurité sociale et, partant, à assurer le respect de la législation en la matière; l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux oblige l'employeur à tenir certains documents sociaux; cette loi ne limite pas l'objectif de contrôle de ces documents à des lois sociales spécifiques; par conséquent, le registre du personnel rendu obligatoire par cette loi est destiné à contrôler l'application tant des lois sociales concernant la sécurité sociale que de celles concernant le droit du travail, y compris l'application des règlements du travail (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Protection du travail - Travailleurs - Obligation de déclaration Dimona - Obligation de tenue des documents sociaux - Registre du personnel - Contrôle de l'emploi et réglementation du travail

- Art. 38 L. du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

- Art. 4 A.R. du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

TRAVAIL - Documents sociaux - Travailleurs - Obligation de déclaration Dimona - Obligation de tenue des documents sociaux - Registre du personnel - Contrôle de l'emploi et réglementation du travail

- Art. 38 L. du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des

wettelijke pensioenstelsels

- Art. 4 KB 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstels

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Plicht tot het bijhouden van sociale documenten - Personeelsregister - Controle op de tewerkstelling en arbeidsreglementering

- Art. 38 Wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

- Art. 4 KB 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstels

pensions

- Art. 4 A.R. du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Obligation de déclaration Dimona - Obligation de tenue des documents sociaux - Registre du personnel - Contrôle de l'emploi et réglementation du travail

- Art. 38 L. du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

- Art. 4 A.R. du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

De rechtstoestand waarin een persoon die met behulp van een beëdigd tolk door een opsporingsambtenaar wordt verhoord tijdens een gerechtelijk- of opsporingsonderzoek valt niet te vergelijken met de rechtstoestand van een beklaagde of een beschuldigde die met behulp van een beëdigd tolk wordt verhoord door de rechter op een rechtszitting, gebeurlijk in aanwezigheid van een rechtsprekende jury; in het eerste geval kunnen na het verhoor betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking worden voorgelegd aan het onderzoeks- of het vonnisgerecht, in het tweede geval gebeurt de vertolking in aanwezigheid van het rechtscollege dat dadelijk over eventuele betwistingen te oordelen heeft (1) (2) (3). (1) Zie gelijklopende concl. OM. (2) Art. 282 Wetboek van Strafvordering, in de versie van vóór de wijziging bij art. 4 Wet 10 april 2014. (3) Art. 332 Wetboek van Strafvordering, in de versie van vóór de wijziging bij art. 148 Wet 21 december 2009.

La situation juridique d'une personne entendue avec l'assistance d'un interprète juré par un agent chargé de la recherche des infractions au cours d'une instruction ou d'une information n'est pas comparable à la situation juridique d'un prévenu ou d'un accusé entendu avec l'assistance d'un interprète assermenté par le juge au cours d'une audience, éventuellement en présence d'un jury de jugement; dans le premier cas, après l'audience, les contestations sur l'impartialité de l'interprète et la qualité de l'interprétation peuvent être soumises à la juridiction d'instruction ou de jugement, dans le second cas, l'interprétation se fait en présence de la juridiction qui statuera immédiatement sur les éventuelles contestations (1)(2)(3). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC. (2) Art. 282 du Code d'instruction criminelle, dans sa version applicable avant sa modification par l'art. 4 de la loi du 10 avril 2014. (3) Art. 332 du Code d'instruction criminelle, dans sa version applicable avant sa modification par l'art. 148 de la loi du 21 décembre 2009.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten of getuigen met bijstand van een beëdigde tolk door een opsporingsambtenaar - Verschil met het verhoor van een beklaagde of beschuldigde op de openbare terechtzetting met bijstand van een beëdigde tolk - Betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking

- Artt. 282 en 332 Wetboek van Strafvordering

- Art. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Instruction préparatoire - Audition de suspects ou de témoins avec l'assistance d'un interprète juré par un agent chargé de la recherche des infractions - Différence avec l'audition d'un prévenu ou d'un accusé à l'audience publique avec l'assistance d'un interprète juré - Contestations sur l'impartialité de l'interprète et de la qualité de l'interprétation

- Art. 282 et 332 Code d'Instruction criminelle

- Art. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

BEWIJS - Strafzaken - Eed - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten of getuigen met bijstand van een beëdigde tolk door een opsporingsambtenaar - Verschil met het verhoor van een beklaagde of beschuldigde op de openbare terechtzetting met bijstand van een beëdigde tolk - Betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking

- Artt. 282 en 332 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

EED - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten of getuigen met bijstand van een beëdigde tolk door een opsporingsambtenaar - Verschil met het verhoor van een beklaagde of beschuldigde op de openbare terechtzetting met bijstand van een beëdigde tolk - Betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking

- Artt. 282 en 332 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten of getuigen met bijstand van een beëdigde tolk door een opsporingsambtenaar - Verschil met het verhoor van een beklaagde of beschuldigde op de openbare terechtzetting met bijstand van een beëdigde tolk - Betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking

- Artt. 282 en 332 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

PREUVE - Matière répressive - Serment - Instruction préparatoire - Audition de suspects ou de témoins avec l'assistance d'un interprète juré par un agent chargé de la recherche des infractions - Différence avec l'audition d'un prévenu ou d'un accusé à l'audience publique avec l'assistance d'un interprète juré - Contestations sur l'impartialité de l'interprète et de la qualité de l'interprétation

- Art. 282 et 332 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Instruction préparatoire - Audition de suspects ou de témoins avec l'assistance d'un interprète juré par un agent chargé de la recherche des infractions - Différence avec l'audition d'un prévenu ou d'un accusé à l'audience publique avec l'assistance d'un interprète juré - Contestations sur l'impartialité de l'interprète et de la qualité de l'interprétation

- Art. 282 et 332 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Instruction préparatoire - Audition de suspects ou de témoins avec l'assistance d'un interprète juré par un agent chargé de la recherche des infractions - Différence avec l'audition d'un prévenu ou d'un accusé à l'audience publique avec l'assistance d'un interprète juré - Contestations sur l'impartialité de l'interprète et de la qualité de l'interprétation

- Art. 282 et 332 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt evenwel bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over hun betrouwbaarheid en de juistheid in het licht van de omstandigheden waarin ze werden verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossier-elementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

ADVOCAAT - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat tijdens het verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest *Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens* van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest *Beuze* - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van

En l'absence de raisons impérieuses, une limitation du droit d'accès à l'avocat n'entraîne toutefois pas automatiquement une violation de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; il appartient au juge d'examiner si, à la lumière des circonstances de l'espèce, la limitation du droit d'accès au conseil a porté une atteinte irréparable à l'équité du procès considéré dans son ensemble; cette appréciation peut prendre en compte, entre autres, les éléments suivants, dans la mesure où ils sont applicables à la cause à examiner: la vulnérabilité particulière du suspect au regard, par exemple, de son âge ou de ses capacités intellectuelles, les dispositions légales relatives à l'instruction préparatoire et à l'admissibilité des preuves, la possibilité pour la personne concernée de contester l'authenticité des preuves recueillies et de s'opposer à leur utilisation, la qualité des preuves et l'existence ou non de doutes quant à leur fiabilité et à leur exactitude à la lumière des circonstances dans lesquelles elles ont été obtenues, la nature de l'illégalité affectant le cas échéant l'obtention des preuves et la nature d'une violation éventuelle de la Convention, la nature des déclarations et la question de savoir si elles ont été rapidement retirées ou rectifiées, l'utilisation des preuves et en particulier la question de savoir si elles représentent une partie prépondérante ou significative des preuves sur lesquelles la condamnation se fonde, ainsi que l'importance des autres éléments du dossier, l'importance pour l'opinion publique de l'enquête sur l'infraction et de la punition de l'auteur et l'existence en droit interne d'autres garanties procédurales (1). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat pendant l'audition - Critères énoncés dans l'arrêt *Beuze* de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt *Beuze* - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit

een advocaat tijdens het verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op bijstand van een advocaat tijdens het verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant l'audition - Critères énoncés dans l'arrêt Beuze de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt Beuze - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à l'assistance d'un avocat pendant l'audition - Critères énoncés dans l'arrêt Beuze de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 - Application des critères aux auditions effectuées avant l'arrêt Beuze - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 en 6.3.c EVRM en uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in het bijzonder met het arrest Beuze t/ België van 9 november 2018 vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door opsporingsambtenaren; het recht van toegang tot het verhoren houdt in dat de advocaat tijdens het vooronderzoek bij de verhoren fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht op toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

ADVOCAAT - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen

Le droit à un procès équitable garanti par les articles 6, § 1er et 6, § 3, c de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, notamment par l'arrêt Beuze c. Belgique du 9 novembre 2018, exige qu'un suspect bénéficie de l'assistance d'un avocat lors de son audition par les agents chargés de la recherche des infractions; le droit d'accès à un conseil pour les auditions implique que l'avocat peut être physiquement présent lors des auditions pendant l'instruction préparatoire, ce qui doit permettre une assistance efficace et concrète et garantir que les droits de la défense ne seront pas méconnus; ce droit d'accès à l'avocat ne peut être refusé à un suspect que s'il existe des raisons impérieuses de le faire; ce ne sera qu'exceptionnellement le cas, ces raisons ont nécessairement un caractère temporaire et elles ne peuvent être acceptées que sur la base d'une appréciation spécifique des circonstances de la cause, telles que l'urgence de prévenir, dans un cas donné, une atteinte grave à la vie, à la liberté ou à l'intégrité physique; une limitation du droit d'accès sur une base légale et donc générale, obligatoire et systématique ne constitue pas, en tant que telle, une raison impérieuse (1). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Contenu et but de cette garantie - Limitation de cette garantie pour des raisons impérieuses

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Uit artikel 192 Grondwet, artikel 601, 1° Gerechtelijk Wetboek, artikel 2 Decreet 20 juli 1831, artikel 31 Taalwet Gerechtzaken, artikel 62 Sociaal Strafwetboek en artikel 47bis, § 1, 5 Wetboek van Strafvordering volgt dat behoudens afwijkende regeling alle burgers die met een openbare dienst worden belast de door artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 bedoelde eed moeten afleggen en dat dit ook het geval was voor een tolk die in gerechtszaken een vertaal- of vertolkingsopdracht uitvoert, tenzij hij op de rechtszitting zelf wordt beëdigd (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Eed - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten en getuigen - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van art. 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 601, 1° Gerechtelijk Wetboek
- Artttt. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 62 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 47bis, § 1.5 Wetboek van Strafvordering
BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vooronderzoek - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van art. 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 601, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Contenu et but de cette garantie - Limitation de cette garantie pour des raisons impérieuses

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à l'assistance d'un avocat pendant chaque audition - Contenu et but de cette garantie - Limitation de cette garantie pour des raisons impérieuses

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Il suit des articles 192 de la Constitution, 601, 1°, du Code judiciaire, 2 du décret du 20 juillet 1831, 31 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, 62 du Code pénal social et 47bis, § 1er, 5, du Code d'instruction criminelle que, sauf dispositions dérogatoires, tout citoyen chargé d'un service public doit prêter le serment visé à l'article 2 du décret du 20 juillet 1831 et qu'il en allait de même pour l'interprète qui effectue une tâche de traduction ou d'interprétation en matière judiciaire, à moins de prêter serment lors de l'audience elle-même (1). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Serment - Instruction préparatoire - Audition de suspects et de témoins - Assistance d'un interprète juré pendant l'audition par un inspecteur social avant le 1er décembre 2016 - Prestation du serment visé à l'art. 2 du décret du 20 juillet 1831 devant le juge de paix

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 601, 1° Code judiciaire
- Artttt. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 62 L. du 6 juin 2010

- Art. 47bis, § 1.5 Code d'Instruction criminelle
PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Instruction préparatoire - Assistance d'un interprète juré pendant l'audition par un inspecteur social avant le 1er décembre 2016 - Prestation du serment visé à l'art. 2 du décret du 20 juillet 1831 devant le juge de paix

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 601, 1° Code judiciaire

- Artttt. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 62 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 47bis, § 1.5 Wetboek van Strafvordering

EED - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten en getuigen - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van art. 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 601, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Artttt. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 62 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 47bis, § 1.5 Wetboek van Strafvordering

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Artikel 192 - Eed - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten en getuigen - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van art. 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 601, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Artttt. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 62 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 47bis, § 1.5 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Vooronderzoek - Verhoor van verdachten en getuigen - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van art. 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter

- Art. 192 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 601, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Artttt. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 62 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 47bis, § 1.5 Wetboek van Strafvordering

- Artttt. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 62 L. du 6 juin 2010

- Art. 47bis, § 1.5 Code d'Instruction criminelle

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Instruction préparatoire - Audition de suspects et de témoins - Assistance d'un interprète juré pendant l'audition par un inspecteur social avant le 1er décembre 2016 - Prestation du serment visé à l'art. 2 du décret du 20 juillet 1831 devant le juge de paix

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 601, 1° Code judiciaire

- Artttt. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 62 L. du 6 juin 2010

- Art. 47bis, § 1.5 Code d'Instruction criminelle

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 192 - Serment - Instruction préparatoire - Audition de suspects et de témoins - Assistance d'un interprète juré pendant l'audition par un inspecteur social avant le 1er décembre 2016 - Prestation du serment visé à l'art. 2 du décret du 20 juillet 1831 devant le juge de paix

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 601, 1° Code judiciaire

- Artttt. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 62 L. du 6 juin 2010

- Art. 47bis, § 1.5 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Instruction préparatoire - Audition de suspects et de témoins - Assistance d'un interprète juré pendant l'audition par un inspecteur social avant le 1er décembre 2016 - Prestation du serment visé à l'art. 2 du décret du 20 juillet 1831 devant le juge de paix

- Art. 192 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 601, 1° Code judiciaire

- Artttt. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 62 L. du 6 juin 2010

- Art. 47bis, § 1.5 Code d'Instruction criminelle

Uit de artikel 4, § 1, 1., en 4, § 1bis Sociale Documentenwet en art. 3, § 1 KB van 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten volgt dat de Dimona-aangifteplicht het bijhouden van een personeelsregister vervangt; daaruit moet worden afgeleid dat de regelgever met de invoering van de Dimona-aangifteplicht niet uitsluitend beoogt te verzekeren dat de betrokken werknemers zouden zijn aangesloten bij een sociaalzekerheidsstelsel en de naleving van de ter zake geldende regelgeving, maar daarnaast en dus bijkomend ook als doel heeft de doeltreffendheid te waarborgen van de door de bevoegde nationale autoriteiten uitgevoerde controles betreffende de in het arbeidsrecht vastgestelde arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

ARBEID - Sociale documenten - Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Aansluiting van de werknemer bij de sociale zekerheid - Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden - Controle - Doelstellingen

- Art. 4, § 1, 1., et § 1bis KB nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten
- Art. 3, § 1 KB 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten

ARBEID - Arbeidsbescherming - Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Aansluiting van de werknemer bij de sociale zekerheid - Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden - Controle - Doelstellingen

- Art. 4, § 1, 1., et § 1bis KB nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten
- Art. 3, § 1 KB 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Aansluiting van de werknemer bij de sociale zekerheid - Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden - Controle - Doelstellingen

- Art. 4, § 1, 1., et § 1bis KB nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten
- Art. 3, § 1 KB 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten

Il suit des articles 4, § 1er, 1., et 4, et § 1erbis de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux et 3, § 1er, de l'arrêté royal du 8 août 1980 relatif à la tenue des documents sociaux que l'obligation de déclaration Dimona remplace la tenue d'un registre du personnel; qu'il faut en conclure qu'en introduisant l'obligation de déclaration Dimona, le législateur entend non seulement s'assurer que les travailleurs concernés soient affiliés à un régime de sécurité sociale et que la législation en la matière soit respectée, mais aussi, et donc en plus, garantir l'efficacité des contrôles opérés par les autorités nationales compétentes en ce qui concerne les conditions de travail imposées par le droit du travail (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Documents sociaux - Travailleurs - Obligation de déclaration Dimona - Affiliation du travailleur à la sécurité sociale - Conditions de travail et d'emploi - Contrôle - Objectifs

- Art. 4, § 1er, 1., et § 1bis A.R. n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux
- Art. 3, § 1er A.R. du 8 août 1980

TRAVAIL - Protection du travail - Travailleurs - Obligation de déclaration Dimona - Affiliation du travailleur à la sécurité sociale - Conditions de travail et d'emploi - Contrôle - Objectifs

- Art. 4, § 1er, 1., et § 1bis A.R. n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux
- Art. 3, § 1er A.R. du 8 août 1980

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Obligation de déclaration Dimona - Affiliation du travailleur à la sécurité sociale - Conditions de travail et d'emploi - Contrôle - Objectifs

- Art. 4, § 1er, 1., et § 1bis A.R. n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux
- Art. 3, § 1er A.R. du 8 août 1980

Uit het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in de zaak C-17/19 (Bouygues travaux publics, Elco construct Bucurest, Welbond armatures) van 14 mei 2020 volgt dat moet worden onderzocht of de Belgische regelgever met de Dimona-aangifteplicht enkel een socialezekerheidsrechtelijke doelstelling heeft dan wel of hij daarnaast ook beoogt de doeltreffendheid van de door de bevoegde nationale autoriteiten uitgevoerde controles te waarborgen om ervoor te zorgen dat de in het arbeidsrecht vastgestelde arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden worden nageleefd (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Verordeningen EU 1408/71 en 883/2004 - Werknemers - Buitenlandse werknemers met een A1-attest - Coördinatie van de sociale zekerheid - Dimona-aangifteplicht - Naleving van arbeidsvoorwaarden

EUROPESE UNIE - Algemeen - Verordeningen EU 1408/71 en 883/2004 - Buitenlandse werknemers met een A1-attest - Coördinatie van de sociale zekerheid - Dimona-aangifteplicht - Naleving van arbeidsvoorwaarden

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Verordeningen EU 1408/71 en 883/2004 - Buitenlandse werknemers met een A1-attest - Coördinatie van de sociale zekerheid - Dimona-aangifteplicht - Naleving van arbeidsvoorwaarden

Uit het legaliteitsbeginsel zoals het is verwoord in artikel 7.1 EVRM, artikel 15.1 IVBPR en artikel 2 Strafwetboek volgt dat indien de wetgever een misdrijfschrijving heeft gewijzigd na het plegen van het misdrijf, de rechter een beklaagde in beginsel slechts schuldig kan verklaren indien hij vaststelt dat dit misdrijf strafbaar is zowel onder de oude als onder de nieuwe wet (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

MISDRIJF - Allerlei - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Wijziging van de misdrijfschrijving van na het plegen van het misdrijf - Strafbaarheid van de gedraging onder de nieuwe wet

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

Il suit de l'arrêt de la Cour de justice dans l'affaire C-17/19 (Bouygues travaux publics, Elco construct Bucurest, Welbond armatures) du 14 mai 2020 qu'il y a lieu d'examiner si, en imposant l'obligation de faire la déclaration Dimona, le législateur belge poursuit un objectif relevant uniquement du droit de la sécurité sociale ou si, en outre, il cherche à garantir l'efficacité des contrôles opérés par les autorités nationales compétentes afin d'assurer le respect des conditions de travail imposées par le droit du travail (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Protection du travail - Règlements UE 1408/71 et 883/2004 - Travailleurs - Travailleurs étrangers avec un certificat A1 - Coordination de la sécurité sociale - Obligation de déclaration Dimona - Respect des conditions de travail

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlements UE 1408/71 et 883/2004 - Travailleurs étrangers avec un certificat A1 - Coordination de la sécurité sociale - Obligation de déclaration Dimona - Respect des conditions de travail

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Règlements UE 1408/71 et 883/2004 - Travailleurs étrangers avec un certificat A1 - Coordination de la sécurité sociale - Obligation de déclaration Dimona - Respect des conditions de travail

Il suit du principe de légalité tel qu'il est formulé aux articles 7, § 1er de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 15.1 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 2 du Code pénal que si le législateur a modifié la définition d'une infraction après sa commission, le juge ne peut en principe déclarer un prévenu coupable que s'il constate que cette infraction est punissable à la fois sous l'empire de l'ancienne loi et sous celui de la nouvelle loi (1). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC.

INFRACTION - Divers - Principe de légalité - Matière répressive - Modification de la définition d'une infraction après la commission de l'infraction - Caractère punissable du comportement sous la nouvelle loi

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Principe de

7 - *Legaliteitsbeginsel - Wijziging van de misdrijfomschrijving van na het plegen van het misdrijf - Strafbaarheid van de gedraging onder de nieuwe wet*

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Legaliteitsbeginsel - Strafbzaken - Wijziging van de misdrijfomschrijving van na het plegen van het misdrijf - Strafbaarheid van de gedraging onder de nieuwe wet

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Strafbzaken - Wijziging van de misdrijfomschrijving van na het plegen van het misdrijf - Strafbaarheid van de gedraging onder de nieuwe wet

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

légalité - Modification de la définition d'une infraction après la commission de l'infraction - Caractère punissable du comportement sous la nouvelle loi

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Principe de légalité - Matière répressive - Modification de la définition d'une infraction après la commission de l'infraction - Caractère punissable du comportement sous la nouvelle loi

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Matière répressive - Modification de la définition d'une infraction après la commission de l'infraction - Caractère punissable du comportement sous la nouvelle loi]

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

Volgens artikel 4, § 1, eerste lid, Buitenlandse Arbeidskrachtenwet 1999 moet de werkgever die een buitenlandse werknemer wenst tewerk te stellen vooraf een arbeidsvergunning hebben verkregen van de bevoegde overheid; volgens artikel 5 van dezelfde wet moet, om arbeid te verrichten, de buitenlandse werknemer vooraf een arbeidskaart hebben verkregen van de bevoegde overheid, hij mag deze arbeid enkel verrichten binnen de perken van deze arbeidskaart; volgens artikel 6 van dezelfde wet is de in artikel 5 bedoelde arbeidskaart niet vereist wanneer de werkgever één der volgende documenten heeft verkregen: 1° een gemeenschappelijke arbeidsvergunning zoals bepaald in artikel 4, § 3; 2° een voorlopige arbeidsvergunning zoals bepaald in artikel 4, § 4; de tewerkstelling van een werknemer zonder te voldoen aan de verplichtingen van de Buitenlandse Arbeidskrachtenwet 1999 is aldus steeds strafbaar gebleven; volgens artikel 2, 1°, Buitenlandse Arbeidskrachtenwet 1999 moet voor de toepassing van deze wet worden verstaan onder buitenlandse onderdanen en werknemers: de onderdanen en werknemers die niet de Belgische nationaliteit bezitten; volgens artikel 2, 1°, koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, zoals toepasselijk tijdens de incriminatieperiode, zijn de onderdanen van de Europese Economische Ruimte vrijgesteld van de verplichting tot het verkrijgen van een arbeidskaart; volgens artikel 38ter van hetzelfde koninklijk besluit zoals toepasselijk tijdens de incriminatieperiode waren de vrijstellingen bedoeld bij artikelen 2, 1°, in de regel niet van toepassing op de onderdanen van onder meer de Republiek Bulgarije; vanaf de opheffing van deze overgangsmaatregel is voor de tewerkstelling van Bulgaarse onderdanen niet langer een arbeidskaart en arbeidsvergunning vereist; uit de omstandigheid dat een onderdaan van een ander land tot 31 december 2013 in bezit diende te zijn van een arbeidskaart en de werkgever van een arbeidsvergunning om in België te worden tewerkgesteld, maar vanaf dan een vrijstelling geldt, volgt niet dat de bedoelde feiten na 31 december 2013 niet langer strafbaar zijn (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

Selon l'article 4, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers, l'employeur qui souhaite occuper un travailleur étranger doit, au préalable, obtenir l'autorisation d'occupation de l'autorité compétente; selon l'article 5 de la même loi, pour fournir des prestations de travail, le travailleur étranger doit préalablement avoir obtenu un permis de travail de l'autorité compétente, il ne peut effectuer ces prestations que dans les limites de ce permis; selon l'article 6 de la même loi, le permis de travail visé à l'article 5 n'est pas requis lorsque l'employeur a obtenu l'un des documents suivants: 1° une autorisation collective d'occupation prévue à l'article 4, § 3; 2° une autorisation provisoire d'occupation prévue à l'article 4, § 4; l'emploi d'un travailleur sans respecter les obligations de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers est donc toujours demeurée punissable; selon l'article 2, 1°, de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers, pour l'application de cette loi, il y a lieu d'entendre par ressortissants et travailleurs étrangers: les ressortissants et les travailleurs qui n'ont pas la nationalité belge; suivant l'article 2, 1°, de l'arrêté royal du 9 juin 1999 portant exécution de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers, tel qu'applicable au cours de la période infractionnelle, les ressortissants de l'Espace économique européen sont dispensés de l'obligation d'obtenir un permis de travail; selon l'article 38ter du même arrêté royal tel qu'applicable pendant la période infractionnelle, les dispenses visées à l'article 2, alinéa 1er, n'étaient en règle pas applicables aux ressortissants notamment de la République de Bulgarie; depuis l'abrogation de cette mesure transitoire, un permis de travail et une autorisation d'occupation ne sont plus requis pour l'emploi de ressortissants bulgares; de la circonstance que, jusqu'au 31 décembre 2013, pour être employé en Belgique, un ressortissant d'un autre pays devait être titulaire d'un permis de travail et que l'employeur devait être titulaire d'une autorisation d'occupation, mais qu'une dispense s'applique à partir de cette date, il ne résulte pas que les faits en cause ne sont plus punissables après le 31 décembre 2013 (1). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC.

ARBEID - Tijdelijke arbeid - Tewerkstelling van Bulgaarse werknemers zonder arbeidskaart vóór 1 januari 2014 - Vrijstelling van de arbeidskaart na 1 januari 2014 - Ongewijzigde strafbaarstelling - Legaliteitsbeginsel

- Artt. 2 en 4 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

- Artt. 2, 1° en 38ter KB 9 juni 1999 houdende uitvoering wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

VREEMDELINGEN - Tewerkstelling van Bulgaarse werknemers zonder arbeidskaart vóór 1 januari 2014 - Vrijstelling van de arbeidskaart na 1 januari 2014 - Ongewijzigde strafbaarstelling - Legaliteitsbeginsel

- Artt. 2 en 4 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

- Artt. 2, 1° en 38ter KB 9 juni 1999 houdende uitvoering wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

TRAVAIL - Travail temporaire - Emploi de travailleurs bulgares sans permis de travail avant le 1er janvier 2014 - Dispense de permis de travail après le 1er janvier 2014 - Caractère punissable inchangé - Principe de légalité

- Art. 2 et 4 L. du 30 avril 1999

- Art. 2, 1° et 38ter A.R. du 9 juin 1999 portant exécution de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers

ETRANGERS - Emploi de travailleurs bulgares sans permis de travail avant le 1er janvier 2014 - Dispense de permis de travail après le 1er janvier 2014 - Caractère punissable inchangé - Principe de légalité

- Art. 2 et 4 L. du 30 avril 1999

- Art. 2, 1° et 38ter A.R. du 9 juin 1999 portant exécution de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers

P.21.1255.F

26 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.1](#)

AC nr. ...

De in artikel 245 Strafwetboek strafbaar gestelde belangeneming is die welke concreet bestaat in een inmenging van de dader in verrichtingen, aanbestedingen, aannemingen of werken die geen verband houden met het uitoefenen van zijn ambt, maar waarover hij krachtens zijn ambtsplichten het toezicht of het beheer heeft, waardoor de dader aldus het algemeen belang met een privébelang vermengt (1). (1) Zie A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nrs. 202 en 203; J. SPREUTELS, F. ROGGEN, E. ROGER-FRANCE en J.-P. COLLIN, Droit pénal des affaires, Larcier, 2de uitg., 2021, 528; Cass. 26 oktober 2011, AR P.11.0808.F, AC 2011, nr. 575, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 22 november 2005, AR P.05.0717.N, AC 2005, nr. 613, met concl. "in hoofdzaak" van procureur-generaal DE SWAEF; Cass. 24 oktober 1974, AC 1975, p. 255.

AMBTENAAR - Allerlei - Belangeneming

- Art. 245 Strafwetboek

MISDRIJF - Allerlei - Belangeneming

- Art. 245 Strafwetboek

La prise d'intérêt incriminée par l'article 245 du Code pénal est celle qui se matérialise par une ingérence de l'auteur dans des actes, adjudications, entreprises ou travaux étrangers à l'exercice de sa fonction mais dont il a la surveillance ou l'administration en vertu des devoirs de sa charge, l'auteur versant ainsi dans une confusion de l'intérêt général avec un intérêt privé (1). (1) Voir A. DE NAUW et F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nos 202 et 203 ; J. SPREUTELS, F. ROGGEN, E. ROGER-FRANCE et J.-P. COLLIN, Droit pénal des affaires, Larcier, 2ème édition, 2021, p. 528 ; Cass. 26 octobre 2011, RG P.11.0808.F, Pas. 2011, n° 575, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 22 novembre 2005, RG P.05.0717.N, Pas. 2005, n° 613, avec concl. « dit en substance » de M. DE SWAEF, procureur général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 24 octobre 1974, Pas. 1975, I, p. 234.

FONCTIONNAIRE - Divers - Prise d'intérêt

- Art. 245 Code pénal

INFRACTION - Divers - Prise d'intérêt

- Art. 245 Code pénal

P.21.1262.F

12 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.6](#)

AC nr. ...

De bepalingen die van toepassing zijn op de procedure in correctionele zaken en in politiezaken, verbinden de beoordeling van de schuld en die van de straf zo nauw met elkaar dat er in de regel niet met afzonderlijke beslissingen uitspraak mag worden gedaan over, enerzijds, de schuld en, anderzijds, de op te leggen straf (1); wanneer de rechter afzonderlijk heeft beslist over de schuld en de straf, leidt het cassatieberoep tegen de tweede beslissing noodzakelijk ertoe dat het Hof de wettigheid van de eerste beslissing moet toetsen, zelfs wanneer hiertegen geen cassatieberoep is ingesteld (2). (1) Cass. 27 april 2005, AR P.05.0173.F, AC 2005, nr. 246, RDPC, 2005, p. 938, en noot "L'unicité du droit pénal et le pourvoi en cassation immédiat"; zie Cass. 13 juni 1989, AR 2977, AC 1989, nr. 595; Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, p. 1530 en noot 1258; zie, met betrekking tot de verenigbaarheid van dit beginsel met artikel 6 EVRM, Cass. 25 februari 2014, AR P.12.1799.N, AC 2014, nr. 148. (2) Zie Cass. 5 februari 1986, AR 4695, AC 1986, nr. 361; Cass. 8 mei 1979, AC 1979, 1054, RW, 1979-1980, kol. 2162, en noot; zie Cass. 27 april 2005, AR P.05.0173.F, AC 2005, nr. 246. Dit geldt ook wanneer het cassatieberoep tegen de eerste beslissing die niet ontvankelijk is (Cass. 24 februari 1975, AC 1975, p. 717; Cass. 14 juni 1983, AR 8080, AC 1983, nr. 568). Zie R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", RPDB., 2015, nr. 1004.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Correctionele- en politiezaken - Eenheid van strafproces - Afzonderlijke beslissingen over schuld en straf - Cassatieberoep tegen de tweede beslissing - Cassatieberoep dat het Hof noopt tot de toetsing van de eerste beslissing

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Correctionele- en politiezaken - Eenheid van strafproces - Afzonderlijke beslissingen over schuld en straf - Cassatieberoep tegen de tweede beslissing - Cassatieberoep dat het Hof noopt tot de toetsing van de eerste beslissing

Les dispositions applicables à la procédure en matière correctionnelle et de police lient si intimement l'appréciation de la culpabilité et celle de la peine qu'il ne peut être statué, en règle, par des décisions distinctes sur, d'une part, la culpabilité et, d'autre part, la peine à infliger (1); lorsque le juge a statué par des décisions distinctes sur la culpabilité et sur la peine, le pourvoi dirigé contre la seconde décision soumet nécessairement à la Cour l'examen de la légalité de la première, quand bien même aucun pourvoi n'a été formé contre celle-ci (2). (1) Cass. 27 avril 2005, RG P.05.0173.F, Pas. 2005, n° 246, Rev. dr. pén. crim., 2005, p. 938, et note non signée « L'unicité du droit pénal et le pourvoi en cassation immédiat » ; voir Cass. 13 juin 1989, RG 2977, Pas. 1989, n° 595 ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1530 et note 1258 ; quant à la compatibilité de ce principe avec l'article 6 Conv. D.H., voir Cass. 25 février 2014, RG P.12.1799.N, Pas. 2014, n° 148. (2) Voir Cass. 5 février 1986, RG 4695, Pas. 1986, I, n° 361 ; Cass. 8 mai 1979, Pas. 1979, 1054, R.W., 1979-1980, col. 2162, et note ; voir Cass. 27 avril 2005, RG P.05.0173.F, Pas. 2005, n° 246. Il en est de même si le pourvoi contre la première de ces décisions est irrecevable (Cass. 24 février 1975, Pas. 1975, I, p. 657; Cass. 14 juin 1983, RG 8080, Pas. 1983, n° 568). Voir R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 1004.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Matières correctionnelle et de police - Unicité du procès pénal - Décisions distinctes sur la culpabilité et la peine - Pourvoi dirigé contre la seconde décision - Pourvoi soumettant nécessairement à la Cour l'examen de la première

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Ministère public et partie poursuivante - Matières correctionnelle et de police - Unicité du procès pénal - Décisions distinctes sur la culpabilité et sur la peine - Pourvoi dirigé contre la seconde décision - Pourvoi soumettant nécessairement à la Cour l'examen de la première

Artikel 6.3.a EVRM bepaalt dat eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, het recht heeft onverwijld, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de redenen van de tegen hem ingestelde beschuldiging en deze bepaling bedoelt met "de redenen" de tenlastgelegde strafbare feiten en met "de aard" de juridische kwalificatie van die feiten en geen enkele verdrags- of wetsbepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel onderwerpt de wijze waarop de vervolgte partij op de hoogte moet worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging aan enig bijzonder vormvereiste, zodat een rechtstreekse dagvaarding een beklaagde niet tot in de details moet inlichten over de redenen van een tegen hem ingebrachte beschuldiging noch vereist is dat die dagvaarding per beklaagde een beschrijving bevat van de concrete feitelijke gedragingen waarop elke tegen hem uitgebrachte telastlegging steunt (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736. met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Kennis van de ingebrachte beschuldigingen - Tenlastgelegde feiten en kwalificatie - Vorm van deze kennisgeving - Rechtstreekse dagvaarding - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De appelrechter die de beklaagde veroordeelt tot een geldboete, maar geen vervangende gevangenisstraf uitspreekt indien die geldboete niet tijdig wordt betaald, legt aan de beklaagde geen zwaardere straf op dan de eerste rechter die deze vervangende gevangenisstraf wel aan de beklaagde heeft opgelegd.

STRAFVORDERING - Eenparigheid van stemmen - Vervangende gevangenisstraf opgelegd door de eerste rechter - Geen vervangende gevangenisstraf in hoger beroep - Draagwijdte

L'article 6, § 3, a de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales dispose que toute personne accusée d'une infraction a le droit d'être informée, dans le plus court délai, dans une langue qu'elle comprend et d'une manière détaillée, de la nature et de la cause de l'accusation portée contre elle et cette disposition vise par « la cause » les faits punissables mis à charge et par « la nature », la qualification juridique de ces faits et aucune disposition conventionnelle ou légale ni aucun principe général du droit ne soumet la manière dont la partie poursuivie doit être informée de la nature et de la cause de l'accusation portée contre elle à une quelconque formalité particulière, de sorte qu'une citation directe ne doit pas informer en détails un prévenu de la nature et de la cause de l'accusation portée contre lui et il n'est pas davantage requis que cette citation contienne pour chaque prévenu une description des agissements factuels concrets sur lesquels se fonde chaque prévention portée à sa charge (1). (1) Cass. 1er décembre 2020, AR P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec les concl. de M. l'avocat général B. DE SMET publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Notification de la cause de l'accusation - Faits punissables mis à charge et qualification - Mode de notification - Citation directe - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Le juge d'appel qui condamne le prévenu à une amende mais ne prononce pas de peine d'emprisonnement subsidiaire si l'amende n'est pas payée en temps utile n'inflige donc pas une peine plus sévère au prévenu que le premier juge qui a, quant à lui, bel et bien infligé cette peine d'emprisonnement subsidiaire au prévenu.

ACTION PUBLIQUE - Unanimité - Peine d'emprisonnement subsidiaire infligée par le premier juge - Pas de peine d'emprisonnement subsidiaire en degré d'appel - Portée

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdriven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de

Les dispositions pénales des articles 45 et 48 de la loi du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise, 220, 221 et 281/2 de la loi générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises font partie du droit pénal douanier particulier, par lequel le législateur entend lutter contre l'ampleur et la fréquence de la fraude dans une matière particulièrement technique et souvent transfrontalière, largement régie par une vaste législation européenne, par le biais d'un propre système de recherches et de poursuites pénales, la répression des infractions à la législation en matière de douanes et d'accises étant souvent rendue compliquée par le nombre élevé de personnes impliquées dans le commerce et par la mobilité des biens pour lesquels les droits sont dus ; ces infractions sont principalement commises en raison des énormes profits qui peuvent en être tirés, au détriment des différentes autorités et, pour ces raisons, et notamment afin de décourager ce type de criminalité, le législateur punit les infractions en matière de douanes et d'accises par des amendes qui peuvent être très lourdes parce qu'elles sont calculées sur la base des droits de douane ou d'accises que les auteurs ont éludés ou ont voulu éluder, et l'effet dissuasif des amendes ne peut être efficace que si tant les bénéfices réalisés que les bénéfices escomptés sont pris en compte dans le calcul de ces amendes et, à cet égard, l'article 42 du Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 dispose que les sanctions prévues par les États membres en cas de non-respect de la législation douanière doivent être effectives, proportionnées et dissuasives ; le fait que les amendes en matière de douanes et d'accises dépassent raisonnablement la capacité financière de la personne condamnée ne signifie pas que ces infractions sont sanctionnées de manière disproportionnée ou discriminatoire, même lorsqu'elles n'ont pas donné lieu aux bénéfices escomptés par les auteurs parce qu'elles ont été mises au jour en temps utile et la circonstance que les faits commis par un prévenu sont à ce point graves que l'amende ne peut raisonnablement être réduite à un montant que le prévenu pourra payer parce que ce montant n'est aucunement proportionné aux faits n'a pas davantage pour conséquence que le juge ne puisse infliger à ce

zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Douanestrafrecht - Strafbepalingen - Artikel 45 en 48 Accijnswet 2009 - Artikelen 220, 221 en 281/2 AWDA - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijde - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

DOUANE EN ACCIJNZEN - Europese Unie - DWU - Artikel 42 - Sancties voor de niet naleving van de douanewetgeving - Principes - Geldboeten - Draagwijde - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

EUROPESE UNIE - Algemeen - Douanewetgeving - DWU - Artikel 42 - Sancties voor de niet naleving van de douanewetgeving - Principes - Geldboeten - Draagwijde - Gevolg

4/05/2026

prévenu aucun emprisonnement principal ou seulement limité, de sorte que, dans les limites précitées, le juge établit souverainement la sanction qu'il estime proportionnée à la gravité de l'infraction déclarée établie et à la personnalité de l'auteur, la Cour examinant toutefois s'il ne ressort pas des constatations et des motifs de la décision attaquée qu'elle a été rendue en violation de ces dispositions conventionnelles.

DOUANES ET ACCISES - Droit pénal douanier - Dispositions pénales - Article 45 et 48 de la loi du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise - Articles 220, 221 et 281/2 de la loi générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises - Ratio legis des dispositions pénales - Amendes - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49.3 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007
- Art. 42 Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union
- Art. 45 et 48 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise
- Art. 220, 221 et 281/2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

DOUANES ET ACCISES - Union européenne - Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union - Article 42 - Sanctions pour le non-respect de la législation douanière - Principes - Amendes - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49.3 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007
- Art. 42 Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union
- Art. 45 et 48 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise
- Art. 220, 221 et 281/2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

UNION EUROPEENNE - Généralités - Législation douanière - Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union - Article 42 - Sanctions pour le non-respect de la législation

P. 330/982

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie

- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

EUROPESE UNIE - Algemeen - Handvest Grondrechten Europese Unie - Artikel 49.3 - Legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen - Douanewetgeving - Strafbepalingen - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie

- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Recht op ongestoorde eigendom - Douanewetgeving - Strafbepalingen - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie

- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen

douanière - Principes - Amendes - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49.3 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 42 Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union

- Art. 45 et 48 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise

- Art. 220, 221 et 281/2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

UNION EUROPEENNE - Généralités - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 49.3 - Principe de légalité et de proportionnalité des délits et des peines - Législation douanière - Dispositions pénales - Ratio legis des dispositions pénales - Amendes - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49.3 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 42 Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union

- Art. 45 et 48 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise

- Art. 220, 221 et 281/2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel - Article 1er - Droit au respect de la propriété - Législation douanière - Dispositions pénales - Ratio legis des dispositions pénales - Amendes - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49.3 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 42 Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union

- Art. 45 et 48 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke of vernederende behandeling - Douanewetgeving - Strafbepalingen - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie

- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

- Art. 220, 221 et 281/2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Traitement inhumain ou dégradant - Législation douanière - Dispositions pénales - Ratio legis des dispositions pénales - Amendes - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49.3 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 42 Règlement (UE) n° 952/2013 du Parlement européen et du Conseil du 9 octobre 2013 établissant le code des douanes de l'Union

- Art. 45 et 48 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise

- Art. 220, 221 et 281/2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

Een rechtstreekse dagvaarding moet niet aan de hand van een bijzondere beschrijving van de aard en de redenen van de beschuldiging of op enige andere wijze vermelden waarom een beklaagde wordt vervolgd voor een feit dat hem niet is verweten in een tijdens het strafonderzoek opgesteld proces-verbaal en dat het proces-verbaal is opgesteld door de douane- en accijnzadministratie in het kader van een onderzoek naar inbreuken inzake douane en accijnzen, waarover die administratie de strafvordering uitoefent behoudens voor wat betreft de gevangenisstraf, dat het proces-verbaal bijzondere bewijswaarde geniet en dat de rechtstreekse dagvaarding of de veroordelende beslissing een verwijzing bevat naar vaststellingen opgenomen in dat proces-verbaal, doet daaraan geen afbreuk aangezien het niet dat proces-verbaal, maar wel de rechtstreekse dagvaarding is die de strafvordering voor de strafrechter aanhangig maakt en die zodoende de beschuldiging tegen de beklaagde bevat; de door de administratie in de loop van het onderzoek opgestelde processen-verbaal betreffen in dat verband enkel stukken van het strafdossier die de beklaagde, naast andere hem ter beschikking staande gegevens, kennis kunnen verschaffen van wat hem ten laste is gelegd en waarop hij zich in de loop van het proces kan verdedigen, zodat de inhoud van die processen-verbaal de navolgende strafvordering van de administratie dan ook niet beperkt; vereist is enkel dat de beklaagde met de informatie die hij met de dagvaarding verneemt en de overige gegevens waarover hij redelijkerwijze kan beschikken, in het bijzonder de stukken van het strafdossier, voldoende informatie heeft om zich naar behoren te kunnen verdedigen tegen de beschuldiging en de rechter oordeelt onaantastbaar of de beklaagde over die informatie beschikt waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736. met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

Une citation directe ne doit pas indiquer, par une description précise de la nature et des causes de l'accusation, ou de toute autre manière, les raisons pour lesquelles un prévenu est poursuivi pour un fait qui ne lui était pas imputé dans un procès-verbal établi au cours de l'instruction pénale et le fait que le procès-verbal a été dressé par l'administration des douanes et accises dans le cadre d'une enquête sur des infractions en matière de douanes et accises, pour lesquelles cette administration exerce les poursuites pénales, sauf en cas de peine d'emprisonnement, que le procès-verbal a une valeur probante particulière et que la citation directe ou la décision de condamnation comporte une référence aux constatations énoncées dans ce procès-verbal, n'y fait pas obstacle, dès lors que ce n'est pas ce procès-verbal, mais la citation directe qui porte l'action publique devant la juridiction pénale et qui, partant, contient l'accusation portée contre le prévenu ; à cet égard, les procès-verbaux dressés par l'administration au cours de l'enquête concernent uniquement les pièces du dossier pénal susceptibles d'informer le prévenu, outre les informations mises à sa disposition, des charges à son encontre et dont il peut se défendre au cours de la procédure, de sorte que le contenu de ces procès-verbaux ne limite pas les poursuites pénales engagées ultérieurement par l'administration ; il est uniquement requis que le prévenu, avec les informations fournies par la citation et les autres informations dont il peut raisonnablement disposer, en particulier les pièces du dossier pénal, soit informé à suffisance pour pouvoir dûment se défendre contre l'accusation et le juge décide souverainement si le prévenu dispose de ces informations, la Cour vérifiant toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qui leur sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 1er décembre 2020, AR P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec les concl. de M. l'avocat général B. DE SMET publiées à leur date dans AC.

Rechtstreekse dagvaarding - Vervolging voor feiten die de beklaagde in het proces-verbaal opgesteld tijdens het strafonderzoek niet werden verweten - Draagwijdte - Noodzakelijke informatie in de dagvaarding - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Douane en accijnzen - Uitoefening van de strafvordering - Rechtstreekse dagvaarding - Vervolging voor feiten die de beklaagde in het proces-verbaal opgesteld tijdens het strafonderzoek niet werden verweten - Draagwijdte - Noodzakelijke informatie in de dagvaarding - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Kennis van de ingebrachte beschuldigingen - Rechtstreekse dagvaarding - Vervolging voor feiten die de beklaagde in het proces-verbaal opgesteld tijdens het strafonderzoek niet werden verweten - Strafvordering uitgaande van de administratie van douane en accijnzen - Draagwijdte - Noodzakelijke informatie in de dagvaarding - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof

directe - Poursuite pour un fait qui n'était pas imputé au prévenu dans un procès-verbal établi au cours de l'instruction pénale - Portée - Informations nécessaires dans la citation - Conséquence - Appréciation par le juge - Contrôle de la légalité par la Cour

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Douanes et accises - Exercice de l'action publique - Citation directe - Poursuite pour un fait qui n'était pas imputé au prévenu dans un procès-verbal établi au cours de l'instruction pénale - Portée - Informations nécessaires dans la citation - Conséquence - Appréciation par le juge - Contrôle de la légalité par la Cour

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Notification de la cause de l'accusation - Citation directe - Poursuite pour un fait qui n'était pas imputé au prévenu dans un procès-verbal établi au cours de l'instruction pénale - Action publique exercée par l'administration des douanes et accises - Portée - Informations nécessaires dans la citation - Conséquence - Appréciation par le juge - Contrôle de la légalité par la Cour

Uit de bepalingen van de artikelen 40 en 41 Strafwetboek volgt dat de veroordeelde niet de keuze heeft om de geldboete niet te betalen en in de plaats daarvan de vervangende gevangenisstraf te ondergaan (1). (1) G. MARLIER G en J. DE METS, "De vervangende gevangenisstraf: ook bij een geldboete met uitstel", noot onder Gent 28 oktober 2018, T.Strafr. 2019/4, p. 222-225 (p. 223); P. ARNOU, "De vervangende straf" in Strafrecht als roeping: liber Amicorum Lieven Dupont, F. Verbruggen, R. Verstraeten, D. Van Daele en B. Spriet (eds.), Universitaire Pers Leuven, 2005, 265-285 (nr. 43).

STRAF - Vervangende gevangenisstraf - Geldboete - Niet-betaling - Gevolg

STRAF - Geldboete en opdecimen - Niet betaling van de geldboete - Gevolg

Il découle des dispositions des articles 40 et 41 du Code pénal que la personne condamnée n'a pas le choix de subir la peine d'emprisonnement subsidiaire au lieu de payer l'amende (1). (1) G. MARLIER G et J. DE METS, "De vervangende gevangenisstraf: ook bij een geldboete met uitstel", note sous Gand 28 octobre 2018, T.Strafr. 2019/4, p. 222-225 (p. 223) ; P. ARNOU, "De vervangende straf" dans Strafrecht als roeping: liber Amicorum Lieven Dupont, F. Verbruggen, R. Verstraeten, D. Van Daele en B. Spriet (éds.), Leuven University Press, 2005, 265-285 (n° 43).

PEINE - Emprisonnement subsidiaire - Amende - Non-paiement - Conséquence

PEINE - Amende et décimes additionnels - Non-paiement de l'amende - Conséquence

Een regelmatig en tijdig gewezen beslissing tot uitstel van een strafzaak vormt een daad van onderzoek en stuit derhalve de verjaring van de strafvordering, ongeacht de redenen voor het uitstel; (1) een uitstel dat te wijten is aan een overbelasting van de rol kan dus een daad van onderzoek vormen die de verjaring stuit. (1) Zie Cass. 4 januari 2000, AR P.98.1384.N, AC 2000, nr. 2; Cass. 22 maart 2017, AR P.16.1332.F, AC 2017, nr. 202; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, I, 237.

STRAFVORDERING - Verjaring - Stuiting - Daad van onderzoek - Beslissing tot uitstel van een strafzaak - Overbelasting van de rol

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek - Beslissing tot uitstel van een strafzaak - Overbelasting van de rol

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Une décision, régulière et rendue en temps utile, de remise d'une cause répressive constitue un acte d'instruction et, partant, interrompt la prescription de l'action publique, quels que soient les motifs de la remise (1); ainsi, une remise imputable à un encombrement du rôle est susceptible de constituer un acte d'instruction interruptif de la prescription. (1) Voir Cass. 4 janvier 2000, RG P.98.1384.N, Pas. 2000, n° 2 ; Cass. 22 mars 2017, RG P.16.1332.F, Pas. 2017, n° 202 ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, p. 237.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Interruption - Acte d'instruction - Décision de remise d'une cause répressive - Encombrement du rôle

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Acte d'instruction - Décision de remise d'une cause répressive - Encombrement du rôle

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.21.1271.F

12 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.8](#)

AC nr. ...

Wanneer het bestreden arrest verwijst naar een op de correctionele griffie neergelegde conclusie die, als gevolg van een verwisseling van de inschrijvingscodes van de dossiers, verkeerdelijk aan het rechtsplegingsdossier ten laste van de eiser is toegewezen, mag het Hof overeenkomstig artikel 794 Gerechtelijk Wetboek die verschrijving verbeteren (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2022, nr. 28.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Onjuiste vermelding in een arrest - Verschrijving - Verbetering door het Hof

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Vermelding van de neerlegging van een conclusie - Verwijzing naar een conclusie die verkeerdelijk aan het dossier is toegewezen - Verschrijving

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque l'arrêt attaqué se réfère à des conclusions déposées au greffe correctionnel qui, à la suite d'une confusion dans les codes d'inscription des dossiers, ont été erronément attribuées au dossier de la procédure suivie à charge du demandeur, il est au pouvoir de la Cour de rectifier cette erreur matérielle conformément à l'article 794 du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Matière répressive - Mention inexacte dans un arrêt - Erreur matérielle - Rectification par la Cour

- Art. 794 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Mention du dépôt de conclusions - Référence à des conclusions erronément attribuées au dossier - Erreur matérielle

- Art. 794 Code judiciaire

P.21.1278.N

8 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 5 Strafwetboek sluit de rechtspersoon die in rechte of in feite wordt vertegenwoordigd door slechts één persoon niet uit van strafrechtelijke verantwoordelijkheid; bijgevolg kan ook bij een dergelijke rechtspersoon een autonoom schuldpatroon worden vastgesteld, ongeacht het feit dat daarvoor rekening wordt gehouden met de gedragingen of verzuimen van de enige vertegenwoordiger (1); de morele toerekenbaarheid van een als misdrijf omschreven feit aan een rechtspersoon moet niet steeds het voorwerp uitmaken van een specifiek onderzoek, maar kan blijken uit de gegevens opgeleverd door het algemeen onderzoek naar de feiten; de rechter bepaalt of de hem voorgelegde gegevens volstaan om met kennis van zaken te oordelen over de bedoelde toerekenbaarheid. (1) Cass. 3 maart 2015, AR P.13.1261.N, AC 2015, nr. 151; Cass. 30 april 2013, AR P.12.1290.N, AC 2013, nr. 270 en Cass. 20 april 2011, AR P.10.2026.F, AC 2011, nr. 269.

*MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Moreel
bestanddeel van het misdrijf - Toerekenbaarheid - Algemeen
onderzoek naar de feiten*

- Art. 5 Strafwetboek

L'article 5 du Code pénal n'exclut pas de la responsabilité pénale la personne morale représentée en droit ou de fait par une seule personne; dès lors, un comportement fautif autonome peut être constaté dans le chef d'une telle personne morale indépendamment du fait qu'il est tenu compte, pour ce faire, des agissements ou omissions du seul représentant ; l'imputabilité morale du fait qualifié d'infraction à une personne morale ne doit pas toujours faire l'objet d'une enquête précise mais elle peut ressortir des éléments fournis par l'enquête générale menée sur les faits; le juge détermine si les éléments produits sont suffisants pour statuer en toute connaissance de cause sur l'imputabilité en question.

*INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Élément moral de
l'infraction - Imputabilité - Examen général des faits*

- Art. 5 Code pénal

De strafrechter die na het verval van de strafvordering enkel nog te beslissen heeft over de burgerlijke rechtsvordering, oordeelt onaantastbaar of het door een partij voorgestelde getuigenverhoor dienstig is voor het bewijs van de onrechtmatige daad; de strafrechter dient daarbij echter het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging te eerbiedigen (1); het Hof gaat na of de strafrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen heeft afgeleid die met die rechten niet in overeenstemming te brengen zijn; de strafrechter kan oordelen dat het herverhoor van getuigen ingevolge het tijdsverloop niet meer dienstig is wegens het risico van onbetrouwbaarheid; daarvoor moet die rechter niet eerst de getuigen horen. (1) Cass. 4 mei 2021, AR P.21.0101.N, , ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.6 met concl. OM, RW 2021-2022, 781.

*BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verval van de strafvordering -
Beoordeling van de burgerlijke aansprakelijkheid - Verzoek tot*

Le juge pénal uniquement appelé se prononcer sur l'action civile après l'extinction de l'action pénale apprécie souverainement si l'audition des témoins proposée par une partie est utile pour démontrer l'acte illicite; cependant, le juge pénal est tenu, à cet égard, de respecter le droit à un procès équitable et les droits de la défense ; la Cour vérifie si le juge pénal n'a pas déduit de ses constatations des conséquences inconciliables avec ces droits; le juge pénal peut considérer qu'une nouvelle audition des témoins n'est plus utile vu le temps écoulé en raison du risque de manque de fiabilité; pour ce faire, ce juge ne doit pas d'abord entendre les témoins.

*PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Extinction de
l'action publique - Appréciation de la responsabilité civile -*

het horen ter terechtzitting van belastende getuigen - Risico van onbetrouwbaarheid van de mondelinge getuigenis - Beoordeling - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Beoordeling van de burgerlijke vordering na verval van de strafvordering - Verzoek tot het horen van belastende getuigen - Risico van onbetrouwbaarheid van de mondelinge getuigenis - Beoordeling - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Beoordeling van de burgerlijke vordering na verval van de strafvordering - Verzoek tot het horen van belastende getuigen - Risico van onbetrouwbaarheid van de mondelinge getuigenis - Beoordeling - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De strafrechter oordeelt onaantastbaar of de overschrijding van de redelijke termijn de bewijsvoering en het recht van verdediging van de beklaagde zo ernstig en onherstelbaar heeft aangetast dat geen eerlijke beoordeling van de aan die beklaagde verweten feiten meer mogelijk is en de op die feiten gesteunde burgerlijke rechtsvordering bijgevolg niet-ontvankelijk moet worden verklaard; bij die beoordeling houdt de rechter rekening met alle dienstige omstandigheden, zoals het al dan niet bestaan van de mogelijkheid voor een beklaagde rechtspersoon om in de periode vóór de aanstelling van een lasthebber ad hoc bewijs à décharge te verzamelen of bij te houden; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0179.F, AC 2017, nr. 323; Cass. 15 september 2010, AR P.10.0572.F, AC 2010, nr. 524; GwH 29 juli 2010, nr. 92/2010. Zie M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 58-59.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Verval van de strafvordering - Redelijke termijn van de rechtspleging - Verantwoordelijkheid van de rechtspersoon - Aanstelling van de

4/05/2026

Demande visant l'audition de témoins à charge à l'audience - Risque de manque de fiabilité du témoignage oral - Appréciation - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ACTION CIVILE - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Examen de l'action civile après prescription de l'action publique - Demande visant l'audition de témoins à charge - Risque de manque de fiabilité du témoignage oral - Appréciation - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Examen de l'action civile après prescription de l'action publique - Demande visant l'audition de témoins à charge - Risque de manque de fiabilité du témoignage oral - Appréciation - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Le juge pénal apprécie souverainement si le dépassement du délai raisonnable a porté une atteinte à ce point grave et irrémédiable à l'administration de la preuve et aux droits de défense du prévenu qu'il n'est plus possible de procéder à une appréciation équitable des faits imputés à ce prévenu et que l'action civile fondée sur ces faits doit, par conséquent, être déclarée irrecevable; pour procéder à cette appréciation, le juge peut tenir compte de toutes les circonstances pertinentes, telle la possibilité ou non pour une personne morale, en sa qualité de prévenue, de recueillir ou de conserver des éléments à décharge au cours la période qui précède la désignation d'un mandataire ad hoc; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 10 mai 2017, RG P.17.0179.F, Pas. 2017, n° 323 ; Cass. 15 septembre 2010, RG P.10.0572.F, Pas. 2010, n° 524 ; C. const. 29 juillet 2010, n° 92/2010. Voir M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Chartre, 2021, pp. 58-59.

ACTION CIVILE - Extinction de l'action publique - Délai raisonnable de la procédure - Responsabilité de la personne morale - Désignation d'un mandataire ad hoc de la personne morale -

P. 337/982

lasthebber ad hoc van de rechtspersoon - Mogelijkheid van de lasthebber ad hoc om bewijs à décharge te verzamelen - Beoordeling van de overschrijding van de redelijke termijn op het recht van verdediging - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van de rechtspleging - Beoordeling over alleen de burgerlijke rechtsvordering wegens verval van de strafvordering - Verantwoordelijkheid van de rechtspersoon - Aanstelling van de lasthebber ad hoc van de rechtspersoon - Mogelijkheid van de lasthebber ad hoc om bewijs à décharge te verzamelen - Beoordeling van de overschrijding van de redelijke termijn op het recht van verdediging - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Possibilité du mandataire ad hoc de recueillir des preuves à décharge - Appréciation du dépassement du délai raisonnable par rapport au respect des droits de la défense - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable de la procédure - Appréciation de la seule action civile en raison de l'extinction de l'action publique - Responsabilité de la personne morale - Désignation d'un mandataire ad hoc de la personne morale - Possibilité du mandataire ad hoc de recueillir des preuves à décharge - Appréciation du dépassement du délai raisonnable par rapport au respect des droits de la défense - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Op grond van artikel 2bis Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de onderzoeksrechter ambtshalve een lasthebber ad hoc aanstellen om de rechtspersoon te vertegenwoordigen; hij is daartoe echter niet steeds verplicht en uit de enkele afwezigheid van die aanstelling kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging van de rechtspersoon worden afgeleid (1). (1) Cass. 17 oktober 2017, AR P.16.0854.N, AC 2017, nr. 564; Zie alg. P. WAETERINCKX, "De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon. Een kritische analyse van enkele capita selecta uit de eerste rechtspraak", in Strafrecht van nu en straks, Die Keure, 2003, 246-264; E. ROGER FRANCE, "Le mandataire ad hoc dans le cadre de la responsabilité pénale des personnes morales: une institution source de controverses", in Questions spéciales en droit pénal, Larcier, 2011, 77-118F; DERUYCK, "Het is lastig te pleiten zonder toga. Over het onhoudbare artikel 2bis V.T. Sv.", NC 2013, 89-97; P. WAETERINCKX, "De (afgeleide) rechten van verdediging van de rechtspersoon. Heeft een rechtspersoon het recht te zwijgen, eventueel met of zonder bijstand van een raadsman", NC 2015, 76-82; F. DERUYCK, "De rechten van verdediging van de rechtspersoon in de Belgische strafprocedure: van verre evident, maar verre van evident", NC 2016, 17-46; P. HELSEN, "Lasthebber ad hoc", Comm. Sr. 2019, 30p., C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, 1314-1315.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Vervolgung van de rechtspersoon samen met haar bestuurder - Aanstelling door de onderzoeksrechter van een lasthebber ad hoc - Recht van verdediging van de rechtspersoon

Sur la base de l'article 2bis du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge d'instruction peut désigner d'office un mandataire ad hoc pour représenter la personne morale; toutefois, il n'y est pas toujours tenu et la seule absence de cette désignation ne permet pas de déduire une méconnaissance du droit à un procès équitable ou des droits de défense de la personne morale (1). (1) Cass. 17 octobre 2017, RG P.16.0854.N, Pas. 2017, n° 564 ; voir plus généralement P. WAETERINCKX, « De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon. Een kritische analyse van enkele capita selecta uit de eerste rechtspraak », dans Strafrecht van nu en straks, La Chartre, 2003, 246-264 ; E. ROGER FRANCE, « Le mandataire ad hoc dans le cadre de la responsabilité pénale des personnes morales : une institution source de controverses », dans Questions spéciales en droit pénal, Larcier, 2011, 77-118F. DERUYCK, « Het is lastig te pleiten zonder toga. Over het onhoudbare artikel 2bis V.T.Sv. », N.C. 2013, pp. 89-97 ; P. WAETERINCKX, « De (afgeleide) rechten van verdediging van de rechtspersoon. Heeft een rechtspersoon het recht te zwijgen, eventueel met of zonder bijstand van een raadsman », N.C. 2015, pp. 76-82 ; F. DERUYCK, « De rechten van verdediging van de rechtspersoon in de Belgische strafprocedure: van verre evident, maar verre van evident », N.C. 2016, pp. 17-46 ; P. HELSEN, « Lasthebber ad hoc », Comm. Sr. 2019, 30 p. ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, pp. 1314-1315.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Poursuite d'une personne morale et de son administrateur - Désignation d'un mandataire ad hoc par le juge d'instruction - Droits de défense d'une personne morale

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in de arresten van 14 oktober 2010 (Brusco t/Frankrijk, nr. 14066/07) en 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte die niet van zijn vrijheid is beroofd, voorafgaand aan zijn verhoor voldoende uitdrukkelijk mededeling wordt gedaan dat hij het recht heeft om te zwijgen en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen; die vereiste geldt eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering; tegen een beklaagde kan geen veroordeling worden uitgesproken die geheel of gedeeltelijk is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met deze vereisten; de omstandigheid dat voor de schuldigverklaring van een beklaagde niet op doorslaggevende wijze op die verklaringen wordt gesteund, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) EHRM 14 oktober 2010, Brusco t/Frankrijk en EHRM 9 november 2018, Beuze t/België; www.echr.coe.int. Zie eveneens de verwijzingen in de concl. OM in de zaak Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het recht te zwijgen en het recht zichzelf niet te beschuldigen - Verhoor van een in vrijheid gelaten verdachte zonder deze verwittiging - Verhoren afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, §6 Wetboek van Strafvordering - Gebruik van de verklaringen als steunbewijs - Toelaatbaarheid

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quiquies Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het recht te zwijgen en het recht zichzelf niet te beschuldigen - Verhoor van een in vrijheid gelaten verdachte zonder deze verwittiging - Verhoren afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, §6 Wetboek van Strafvordering - Gebruik van de verklaringen als steunbewijs - Toelaatbaarheid

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quiquies Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

En vertu du droit à un procès équitable, tel que garanti par l'article 6, §§ 1er et 3, c, de la Convention et interprété par la Cour européenne des droits de l'homme dans ses arrêts Brusco c. France (n° 14066/07, 14 octobre 2010) et Beuze c. Belgique (n° 71409/10, 9 novembre 2018), un suspect qui n'a pas été privé de liberté doit être averti, avant son audition et de manière suffisamment explicite, de son droit de garder le silence et de ne pas s'incriminer ; cette exigence s'applique également dans l'hypothèse où pareille audition a eu lieu avant l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle ; un prévenu ne peut faire l'objet d'une condamnation fondée, en tout ou en partie, sur des déclarations qu'il a faites en violation des exigences précitées ; est sans incidence à cet égard la circonstance que la décision quant à la culpabilité d'un prévenu n'est pas fondée de manière déterminante sur ces déclarations (1). (1) Cour eur. D.H., arrêt Brusco c. France, 14 octobre 2010 ; Cour eur. D.H., arrêt Beuze c. Belgique, 9 novembre 2018, www.echr.coe.int. Voy. également les références figurant dans les concl. du MP, Cass. 1er février 2022, RG P.21.1190.N-P.21.1222.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Information donnée quant au droit de garder le silence et de ne pas s'incriminer - Audition d'un suspect laissé en liberté sans que cette information lui ait été donnée - Auditions menées antérieurement à l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Déclarations utilisées pour corroborer d'autres éléments de preuve - Admissibilité

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quiquies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Information donnée quant au droit de garder le silence et de ne pas s'incriminer - Audition d'un suspect laissé en liberté sans que cette information lui ait été donnée - Auditions menées antérieurement à l'entrée en vigueur de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Déclarations utilisées pour corroborer d'autres éléments de preuve - Admissibilité

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quiquies Code d'Instruction criminelle

P. 340/982

P.21.1288.N

5 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220405.2N.5](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 1.3 Vrijstellingsbesluit zijn de bepalingen van dit besluit maar van toepassing voor zover de bedoelde handelingen niet strijdig zijn met, onder meer, de uitdrukkelijke voorwaarden van stedenbouwkundige vergunningen, thans omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen; hieruit volgt dat de vrijstelling van de vergunningsplicht niet geldt wanneer aan een constructie waarvoor een stedenbouwkundige vergunning, thans omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, werd verleend, werken of handelingen zoals bedoeld in het Vrijstellingsbesluit worden uitgevoerd die in strijd zijn met een uitdrukkelijke voorwaarde van die vergunning.

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Voorwaarden van de omgevingsvergunning bij wederopbouw van een woning of aanhorigheid - Werken uitgevoerd in strijd met de vergunning - Vrijstelling van vergunning voor binnenverbouwingen

- Art. 4.2.3 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening
- Artt. 1.3 en 3.1.4° Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van stedenbouwkundige handelingen waarvoor geen omgevingsvergunning nodig is

Selon l'article 1.3 de l'arrêté du gouvernement flamand du 16 juillet 2010 portant détermination des actes urbanistiques qui ne requièrent pas de permis d'environnement, les dispositions de cet arrêté s'appliquent pour autant que les actes visés ne soient pas contraires, entre autres, aux conditions explicites de règlements urbanistiques ou, actuellement, aux conditions explicites de permis d'environnement pour des actes urbanistiques ; il en résulte que l'exemption de l'obligation d'autorisation ne s'applique pas lorsqu'une construction pour laquelle a été octroyé un permis d'urbanisme ou, actuellement, un permis d'environnement pour des actes urbanistiques, fait l'objet de travaux ou d'actes visés par l'arrêté du 16 juillet 2010 qui sont contraires à une condition expresse dudit permis.

URBANISME - Permis de bâtir - Conditions du permis d'environnement en cas de reconstruction d'une habitation ou d'une dépendance - Travaux réalisés en violation du permis - Exemption de permis pour les transformations intérieures

- Art. 4.2.3 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire
- Art. 1.3 et 3.1.4° Arrêté du Gouvernement flamand du 16 juillet 2010 portant détermination des actes urbanistiques qui ne requièrent pas de permis d'environnement

P.21.1300.F

16 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220316.2F.16](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering beveelt het Hof de heropening van de rechtspleging wanneer uit het onderzoek van de vordering blijkt dat, hetzij, de bestreden beslissing over de zaak zelf strijdig is met het EVRM, hetzij de vastgestelde schending het gevolg is van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat, voor zover de veroordeelde partij zeer ernstige nadelige gevolgen blijft ondervinden die slechts door een heropening kunnen worden hersteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Arrest Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Schending van het Verdrag - Voorwaarden voor de heropening van de rechtspleging

- Art. 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Arrest van het Europees Hof - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging

- Art. 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 442quinquies, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, lorsqu'il ressort de l'examen de la demande soit que la décision attaquée est contraire sur le fond à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, soit que la violation constatée est la conséquence d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée, la Cour ordonne la réouverture de la procédure, pour autant que la partie condamnée continue à souffrir des conséquences négatives très graves que seule une réouverture peut réparer (1). (1) Voir les concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Arrêt de la Cour européenne des Droits de l'Homme - Violation de la Convention - Conditions pour la réouverture de la procédure

- Art. 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la procédure

- Art. 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Uit het arrest van het Europees Hof van de Rechten van de Mens van 9 november 2018 (Beuze t. België, verz. 71409/10) blijkt dat, wanneer de beperking van het recht op toegang tot een raadsman niet wordt verantwoord door dwingende redenen, het aan de rechter toekomt te onderzoeken of, in het licht van de omstandigheden van de zaak, die beperking al dan niet heeft geleid tot een onherroepelijke aantasting van het eerlijk karakter van het proces in zijn geheel; die beoordeling van het eerlijk karakter van de rechtspleging in haar geheel mag met name de volgende factoren in aanmerking nemen, voor zover ze, gelet op de omstandigheden van de zaak, relevant zijn: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte, bijvoorbeeld omwille van zijn leeftijd of zijn geestelijk vermogen; de wettelijke regeling die bij de procedure voor de vonnisfase hoort en de toelaatbaarheid van de bewijzen in die fase, alsook het al dan niet eerbiedigen van die wettelijke regeling, met dien verstande dat, wanneer een zogenaamde uitsluitingsregel van toepassing is, het zeer onwaarschijnlijk is dat de rechtspleging in haar geheel als oneerlijk zal worden beoordeeld; de vraag of de betrokkene al dan niet over de mogelijkheid beschikt om de authenticiteit van de verzamelde bewijzen te betwisten en zich tegen de overlegging ervan te verzetten; de kwaliteit van de bewijzen en het al dan niet bestaan van twijfels over hun betrouwbaarheid of hun juistheid, gelet op de omstandigheden waarin ze werden verkregen; in het geval van onrechtmatig verzamelde bewijzen, de onwettigheid van die bewijzen en, wanneer deze voortkomt uit een schending van een ander artikel van het Verdrag, de aard van de vastgestelde schending; in het geval van een verklaring, de aard ervan en de vraag of ze dadelijk werd ingetrokken of verbeterd; het gebruik dat van de bewijzen werd gemaakt en, inzonderheid, of ze een overwegend of belangrijk deel van de stukken à charge uitmaken waarop de veroordeling werd gegrond, alsook de bewijskracht van de andere gegevens in het dossier; de vraag of de schuld door beroepsmagistraten, door lekenrechters of door gezwoeren werd beoordeeld en de inhoud van de opdrachten en de toelichtingen die aan laatstgenoemden zouden zijn gegeven; de mate waarin, in het openbaar belang, dat specifieke misdrijf onderzocht moet worden en

Il ressort de l'arrêt de la Cour européenne des droits de l'homme du 9 novembre 2018 (Beuze c. Belgique, req. 71409/10) que, lorsque cette restriction n'est pas justifiée par des raisons impérieuses, il appartient au juge d'examiner si, à la lumière des circonstances de l'espèce, la restriction au droit d'accès à un conseil a, ou non, porté une atteinte irrémédiable au caractère équitable du procès considéré dans son ensemble; cette appréciation de l'équité globale de la procédure peut notamment tenir compte des facteurs suivants, dans la mesure où ils sont pertinents au regard des circonstances de la cause: la vulnérabilité particulière du suspect, par exemple en raison de son âge ou de ses capacités mentales; le dispositif légal encadrant la procédure antérieure à la phase de jugement et l'admissibilité des preuves au cours de cette phase, ainsi que le respect ou non de ce dispositif, étant entendu que, quand s'applique une règle dite d'exclusion, il est très peu vraisemblable que la procédure dans son ensemble soit jugée inéquitable; la possibilité ou non pour l'intéressé de contester l'authenticité des preuves recueillies et de s'opposer à leur production; la qualité des preuves et l'existence ou non de doutes quant à leur fiabilité ou à leur exactitude compte tenu des circonstances dans lesquelles elles ont été obtenues; lorsque les preuves ont été recueillies illégalement, l'illégalité en question et, si celle-ci procède de la violation d'un autre article de la Convention, la nature de la violation constatée; s'il s'agit d'une déposition, la nature de celle-ci et le point de savoir s'il y a eu prompte rétractation ou rectification; l'utilisation faite des preuves, et en particulier le point de savoir si elles sont une partie intégrante ou importante des pièces à charge sur lesquelles s'est fondée la condamnation, ainsi que la force des autres éléments du dossier; le point de savoir si la culpabilité a été appréciée par des magistrats professionnels, par des juges non professionnels ou par des jurés et la teneur des instructions et éclaircissements qui auraient été donnés à ces derniers; l'importance de l'intérêt public à enquêter sur l'infraction particulière en cause et à en sanctionner l'auteur; l'existence dans le droit et la pratique internes d'autres garanties procédurales (1). (1) Voir les concl. du MP.

de dader bestraft moet worden; het bestaan van andere procedurele waarborgen in het interne recht en in de interne praktijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op toegang tot een advocaat - Schending - Gevolg - Eerlijk karakter van de rechtspleging in haar geheel - Beoordelingscriteria

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op toegang tot een advocaat - Schending - Gevolg - Eerlijk karakter van de rechtspleging in haar geheel - Beoordelingscriteria

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Schending - Gevolg - Eerlijk karakter van de rechtspleging in haar geheel - Beoordelingscriteria

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ADVOCAAT - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Schending - Gevolg - Eerlijk karakter van de rechtspleging in haar geheel - Beoordelingscriteria

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Artikel 442bis Wetboek van Strafvordering staat de veroordeelde toe om de heropening van de rechtspleging te verzoeken, met name wanneer de schending van het EVRM het voorwerp uitmaakt van een verklaring van erkenning door de regering van de Staat die hiervan wordt beschuldigd, het Europees Hof van die erkenning akte neemt en bijgevolg beslist om de zaak van de rol te schrappen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Arrest Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Schending van het Verdrag - Arrest dat akte neemt van de eenzijdige verklaring van de schending van het Verdrag door de regering

- Art. 442bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens -

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à l'accès à un avocat - Violation - Conséquence - Caractère équitable de la procédure dans son ensemble - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à l'accès à un avocat - Violation - Conséquence - Caractère équitable de la procédure dans son ensemble - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Violation - Conséquence - Caractère équitable de la procédure dans son ensemble - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

AVOCAT - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Violation - Conséquence - Caractère équitable de la procédure dans son ensemble - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'article 442bis du Code d'instruction criminelle permet au condamné de demander la réouverture de la procédure, notamment lorsque la violation de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales fait l'objet d'une déclaration de reconnaissance par le gouvernement de l'Etat qui en est accusé, que la Cour européenne des droits de l'homme prend acte de cette reconnaissance et qu'elle décide par voie de conséquence de rayer l'affaire du rôle (1). (1) Voir les concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Arrêt de la Cour européenne des Droits de l'Homme - Violation de la Convention - Arrêt actant la déclaration unilatérale de la violation de la Convention par le gouvernement

- Art. 442bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

Algemeen - Arrest van het Europees Hof - Arrest dat akte neemt van de eenzijdige verklaring van de schending van het Verdrag door de regering - Gevolg - Heropening van de rechtspleging

- Art. 442bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Het door de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat een verdachte bij zijn verhoor door de politie toegang heeft tot een advocaat indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, in de zin die het Europees Hof aan dat begrip geeft, wat bijvoorbeeld het geval is wanneer de betrokkene van zijn vrijheid is beroofd omdat hij ervan wordt verdacht een misdrijf te hebben gepleegd en hij daarover wordt ondervraagd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Draagwijdte - Van zijn vrijheid beroofde verdachte

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op toegang tot een advocaat - Draagwijdte - Van zijn vrijheid beroofde verdachte

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Draagwijdte - Van zijn vrijheid beroofde verdachte

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ADVOCAAT - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op toegang tot een advocaat - Draagwijdte - Van zijn vrijheid beroofde verdachte

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne - Arrêt actant la déclaration unilatérale de la violation de la Convention par le gouvernement - Conséquence - Réouverture de la procédure

- Art. 442bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Le droit à un procès équitable garanti par les articles 6.1 et 6.3.c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'il est interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, requiert que l'accès à un avocat soit accordé à une personne pendant son audition par la police si elle se trouve dans une position particulièrement vulnérable, au sens que la Cour européenne donne à cette notion, ce qui est par exemple le cas lorsque la personne concernée est privée de liberté au motif qu'elle est suspectée d'avoir commis une infraction et qu'elle est interrogée à ce sujet (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Portée - Suspect privé de liberté

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à l'accès à un avocat - Portée - Suspect privé de liberté

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Portée - Suspect privé de liberté

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

AVOCAT - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à l'accès à un avocat - Portée - Suspect privé de liberté

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De door het artikel 6.3.c EVRM minimaal gewaarborgde rechten zijn geen doel op zich; ze dragen bij tot het vrijwaren van het eerlijk karakter van de strafprocedure in haar geheel, zodat de beperking van het recht op toegang tot een advocaat niet zonder meer leidt tot schending van artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

ADVOCAAT - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Doel

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Doel

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c EVRM - Recht van verdediging - Recht op toegang tot een advocaat - Doel

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Les droits minimaux garantis par l'article 6.3.c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne sont pas des fins en soi; ils ont pour but de contribuer à préserver l'équité de la procédure pénale dans son ensemble, de telle sorte que la restriction au droit d'accès à un avocat n'entraîne pas automatiquement une violation de l'article 6 de la Convention (1). (1) Voir les concl. du MP.

AVOCAT - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Objectif

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Objectif

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit de la défense - Droit à l'accès à un avocat - Objectif

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Aangezien uit de redenen van het arrest van het hof van beroep blijkt dat, enerzijds, dat hof de zelfincriminerende verklaringen heeft geweerd die de beklaagde zonder de bijstand van een advocaat heeft afgelegd en deze, effectief, op geen enkele wijze, in aanmerking heeft genomen om te oordelen of er, niettegenstaande de geweerde zelfincriminerende verhoren, een geheel van ernstige, precieze en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestond die boven alle twijfel verheven was en tot de vaststelling van de schuld van de beklaagde kon leiden, en, dat, anderzijds, de appelrechters de gevolgen hebben onderzocht die deze verklaringen, die door een kwetsbare persoon zijn afgelegd, voor het eerlijk karakter van de rechtspleging in haar geheel hebben gehad, waarbij zij de andere, voor deze zaak relevante factoren in aanmerking hebben genomen die het Europees Hof van de Rechten van de Mens in zijn arrest van 9 november 2018 heeft vermeld (Beuze t. België, verz. 71409/10), verantwoordt het hof van beroep zijn beslissing dat de beperking van de toegang tot een advocaat in de aan het proces voorafgaande fase, wat de zaak zelf betreft, niet strijdig is met de grond van de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM, naar recht; hieruit volgt ook dat de schending van het door artikel 6.3.c EVRM gewaarborgde recht op toegang tot een advocaat, in dit geval het gebrek aan bijstand van een advocaat tijdens de verhoren van de in voorlopige hechtenis geplaatste beklaagde, niet het gevolg is van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden beslissing bestaat (1).

(1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

ADVOCAAT - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op een eerlijk proces - Recht op toegang tot een advocaat - Schending - Gevolg - Voorwaarde voor de heropening van de rechtspleging - Met het Verdrag strijdige beslissing over de zaak zelf - Schending als gevolg van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat - Bestreden arrest dat de zelfincriminerende verklaringen weert die zonder advocaat zijn afgelegd - Arrest dat aan de vereisten van de rechtspraak van het Europees Hof voldoet

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4/05/2026

Lorsqu'il ressort des motifs de l'arrêt de la cour d'appel, d'une part, que celle-ci a écarté les déclarations auto-incriminantes du prévenu, faites sans l'assistance d'un avocat, et qu'elle s'est effectivement abstenue d'en tenir compte d'une quelconque manière pour considérer qu'il existe, indépendamment des auditions auto-incriminantes écartées, un faisceau de présomptions graves, précises et concordantes, élusives de tout doute, permettant de conclure à la culpabilité du prévenu, et, d'autre part, que les juges d'appel ont examiné les conséquences de ces déclarations, faites par une personne vulnérable, sur le caractère équitable de la procédure dans son ensemble, en prenant en compte et en vérifiant les autres facteurs, pertinents en l'espèce, retenus par la Cour européenne des droits de l'homme dans son arrêt du 9 novembre 2018 (Beuze c. Belgique, req. 71409/10), la cour d'appel a légalement justifié sa décision que la restriction à l'accès à un avocat durant la phase préalable du procès n'est pas contraire sur le fond aux articles 6.1 et 6.3.c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; il en résulte également que la violation constatée du droit d'accès à un avocat garanti par l'article 6.3.c, de la Convention, en l'occurrence le défaut d'assistance d'un avocat aux auditions du prévenu placé en garde à vue, n'est pas la conséquence d'une erreur ou d'une défaillance de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée (1). (1) Voir les concl. du MP.

AVOCAT - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à un procès équitable - Droit à l'accès à un avocat - Violation - Conséquence - Condition pour la réouverture de la procédure - Décision contraire sur le fond à la Convention - Violation résultant d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée - Arrêt attaqué écartant les déclarations auto-incriminantes faites sans avocat - Arrêt ayant satisfait aux exigences de la jurisprudence de la Cour européenne

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

- Artt. 442quater en 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Arrest Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Schending van het Verdrag - Voorwaarde voor de heropening van de rechtspleging - Met het Verdrag strijdige beslissing over de zaak zelf - Schending als gevolg van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat - Bestreden arrest dat de zelfincriminerende verklaringen weert die zonder advocaat zijn afgelegd - Arrest dat aan de vereisten van de rechtspraak van het Europees Hof voldoet

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 442quater en 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Artikel 6.3.c EVRM - Recht op toegang tot een advocaat - Schending - Gevolg - Voorwaarde voor de heropening van de rechtspleging - Met het Verdrag strijdige beslissing over de zaak zelf - Schending als gevolg van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat - Bestreden arrest dat de zelfincriminerende verklaringen weert die zonder advocaat zijn afgelegd - Arrest dat aan de vereisten van de rechtspraak van het Europees Hof voldoet

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 442quater en 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Arrest van het Europees Hof - Schending van het Verdrag - Voorwaarde voor de heropening van de rechtspleging - Met het Verdrag strijdige beslissing over de zaak zelf - Schending als gevolg van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat - Bestreden arrest dat de zelfincriminerende verklaringen weert die zonder advocaat zijn afgelegd - Arrest dat aan de vereisten van de rechtspraak van het Europees Hof voldoet

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 442quater en 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering

novembre 1950

- Art. 442quater et 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Arrêt de la Cour européenne des Droits de l'Homme - Violation de la Convention - Condition pour la réouverture de la procédure - Décision contraire sur le fond à la Convention - Violation résultant d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée - Arrêt attaqué écartant les déclarations auto-incriminantes faites sans avocat - Arrêt ayant satisfait aux exigences de la jurisprudence de la Cour européenne

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quater et 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Article 6, § 3, c, Conv. D.H. - Droit à l'accès à un avocat - Violation - Conséquence - Condition pour la réouverture de la procédure - Décision contraire sur le fond à la Convention - Violation résultant d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée - Arrêt attaqué écartant les déclarations auto-incriminantes faites sans avocat - Arrêt ayant satisfait aux exigences de la jurisprudence de la Cour européenne

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quater et 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Condition pour la réouverture de la procédure - Décision contraire sur le fond à la Convention - Violation résultant d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée - Arrêt attaqué écartant les déclarations auto-incriminantes faites sans avocat - Arrêt ayant satisfait aux exigences de la jurisprudence de la Cour européenne

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quater et 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Wanneer het Hof, waarbij een vordering aanhangig is gemaakt met toepassing van artikel 442quater Wetboek van Strafvordering, onderzoekt of de heropening van de rechtspleging moet worden bevolen, doet het geen uitspraak over de gegrondheid van een cassatieberoep maar oefent het een eigen beoordelingsbevoegdheid uit om te oordelen of de bestreden beslissing over de zaak zelf strijdig is met het EVRM en of de vastgestelde schending voortvloeit uit procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel bestaat over de uitkomst van de bestreden beslissing, zonder dat het uitspraak doet over de zaak zelf (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Arrest Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Schending van het Verdrag - Procedure tot heropening van de rechtspleging - Met het Verdrag strijdige beslissing over de zaak zelf - Schending als gevolg van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat - Beoordeling - Eigen beoordelingsbevoegdheid van het Hof van Cassatie

- Artt. 442quater en 442quinqües, eerste lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Arrest van het Europees Hof - Schending van het Verdrag - Procedure tot heropening van de rechtspleging - Met het Verdrag strijdige beslissing over de zaak zelf - Schending als gevolg van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel over de uitkomst van de bestreden rechtspleging bestaat - Beoordeling - Eigen beoordelingsbevoegdheid van het Hof van Cassatie

- Artt. 442quater en 442quinqües, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Lorsque, saisie d'une requête en application de l'article 442quater du Code d'instruction criminelle, la Cour examine s'il y a lieu d'ordonner la réouverture de la procédure, elle ne statue pas sur les mérites d'un pourvoi en cassation mais elle exerce un pouvoir d'appréciation propre pour juger si la décision attaquée est contraire sur le fond à la Convention ou si la violation constatée est la conséquence d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée, sans statuer sur le fond de la cause (1). (1) Voir les concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Arrêt de la Cour européenne des Droits de l'Homme - Violation de la Convention - Procédure de réouverture de la procédure - Décision contraire sur le fond à la Convention - Violation résultant d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée - Appréciation - Pouvoir d'appréciation propre de la Cour de cassation

- Art. 442quater et 442quinqües, al. 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Procédure de réouverture de la procédure - Décision contraire sur le fond à la Convention - Violation résultant d'erreurs ou de défaillances de procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée - Appréciation - Pouvoir d'appréciation propre de la Cour de cassation

- Art. 442quater et 442quinqües, al. 1er Code d'Instruction criminelle

De aan artikel 3 EVRM door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens ontleende procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren dat effectief moet zijn, in die zin dat het moet kunnen leiden tot de identificatie en de bestrafing van de verantwoordelijken, is een middelen- en geen resultaatsverplichting; slechts die onderzoekshandelingen moeten worden gesteld die redelijkerwijze tot de identificatie en de bestrafing van de verantwoordelijken kunnen leiden (1). (1) Cass. 10 april 2018, AR P.17.1135.N, AC 2018, nr. 784; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.1298.N, AC 2015, nr. 217, RABG 2015, 987 noot V. VEREECKE, RW 2016-17, 738 noot S. DEWULF; EHRM 6 juli 2005, Natchova et al/Bulgarije; EHRM 2 oktober 2012, Virabyan et al/Armenië, EHRM 9 oktober 2012, Mikiashvili et al/Georgië, EHRM 28 september 2015, Bouyid et al/België, §120, www.echr.coe.int

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van onmenselijke en ontorende behandeling - Klacht tegen de politie wegens geweld tijdens de arrestatie - Voorwaarde van een effectief onderzoek - Identificatie en bestrafing van de verantwoordelijken - Te stellen onderzoeksdaten - Voorwaarden

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'obligation procédurale pour l'État, déduite de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales par la Cour européenne des droits de l'homme, de mener une enquête officielle qui doit être effective, en ce sens qu'elle doit permettre d'identifier et de sanctionner les responsables, constitue une obligation de moyen et non de résultat ; seuls doivent être accomplis les actes d'instruction permettant raisonnablement d'identifier et de sanctionner les responsables (1). (1) Cass. 10 avril 2018, RG P.17.1135.N, Pas. 2018, n° 784 ; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.1298.N, Pas. 2015, n° 217, R.A.B.G., 2015, p. 987, note V. VEREECKE, R.W., 2016-17, p. 738, note S. DEWULF ; Cour eur. D.H., 6 juillet 2005 Natchova et autres c. Bulgarie ; Cour eur. D.H., 2 octobre 2012 Virabyan c. Arménie ; Cour eur. D.H., 9 octobre 2012 Mikiashvili c. Géorgie ; Cour eur. D.H. (gde ch.), 28 septembre 2015 Bouyid c. Belgique, § 120, www.echr.coe.int.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Prohibition des traitements inhumains et dégradants - Plainte pour violences policières lors de l'arrestation - Condition d'une enquête effective - Identification et sanction des responsables - Actes d'instruction à accomplir - Conditions

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 3 EVRM volgt niet dat op alle politieambtenaren die met een klager bij zijn arrestatie of tijdens zijn detentie contact hadden, de verplichting rust een overtuigende verklaring te geven voor de bij een arrestatie of tijdens een detentie opgelopen verwondingen van die klager; een dergelijke omkering van de bewijslast in strafzaken is immers strijdig met het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld, waarvan ook politieambtenaren genieten; die regel geldt evenzeer indien de strafrechter uitspraak doet over een op een misdrijf gegronde burgerlijke rechtsvordering (1). (1) Cass. 13 maart 2018, AR P.17.0841.N, AC 2018, nr. 784; Cass. 15 april 2015, AR P.15.0024.F, AC 2015, nr. 253; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.1298.N, AC 2015, nr. 217, RABG 2015, 987 noot V. VEREECKE, RW 2016-17, 738 noot S. DEWULF.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Beoordeling van alleen de burgerlijke vordering - Voorwaarden - Klacht tegen de politie wegens geweld tijdens de arrestatie - Verhoor van de politieambtenaren - Bewijslast - Vermoeden van onschuld van de politieambtenaren

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van onmenselijke en ontorende behandeling - Klacht tegen de politie wegens geweld tijdens de arrestatie - Verhoor van de politieambtenaren - Bewijslast - Vermoeden van onschuld van de politieambtenaren - Beoordeling van alleen de burgerlijke vordering - Voorwaarden

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Klacht tegen de politie wegens geweld tijdens de arrestatie - Verhoor van de politieambtenaren - Bewijslast - Beoordeling van alleen de burgerlijke vordering - Voorwaarden

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il ne résulte pas de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que l'obligation de fournir une explication plausible quant aux blessures subies par un plaignant lors de son arrestation ou durant sa détention incombe à tous les fonctionnaires de police qui ont été en contact avec ce plaignant lors de son arrestation ou durant sa détention ; en effet, un tel renversement de la charge de la preuve en matière pénale est contraire à la présomption d'innocence qui est garantie par l'article 6.2 de la Convention et qui bénéficie également aux fonctionnaires de police ; cette règle s'applique tout autant lorsque le juge répressif statue sur une action civile fondée sur une infraction (1). (1) Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0841.N, Pas. 2018, n° 784 ; Cass. 15 avril 2015, RG P.15.0024.F, Pas. 2015, n° 253 ; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.1298.N, Pas. 2015, n° 217, R.A.B.G., 2015, p. 987, note V. VEREECKE, R.W., 2016-17, p. 738, note S. DEWULF.

ACTION CIVILE - Appréciation de la seule action civile - Conditions - Plainte pour violences policières lors de l'arrestation - Audition des fonctionnaires de police - Charge de la preuve - Présomption d'innocence des fonctionnaires de police

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Prohibition des traitements inhumains et dégradants - Plainte pour violences policières lors de l'arrestation - Audition des fonctionnaires de police - Charge de la preuve - Présomption d'innocence des fonctionnaires de police - Appréciation de la seule action civile - Conditions

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Plainte pour violences policières lors de l'arrestation - Audition des fonctionnaires de police - Charge de la preuve - Appréciation de la seule action civile - Conditions

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon het slachtoffer werd van geweld bij zijn arrestatie of tijdens zijn detentie, er een sterk feitelijk vermoeden bestaat dat de autoriteiten daarvoor verantwoordelijk zijn en het de Staat toekomt om daarvoor een overtuigende verklaring te geven; indien zij daarin niet slaagt, staat een verdragsrechtelijke inbreuk van de Staat vast (1). (1) Cass. 10 april 2018, AR P.17.1135.N, AC 2018, nr. 784; Cass. 13 maart 2018, AR P.17.0841.N, AC 2018, nr. 178; Cass. 13 september 2016, AR P.16.0403.N, AC 2016, nr. 485; Cass. 15 april 2015, AR P.15.0024.F, AC 2015, nr. 253; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.1298.N, AC 2015, nr. 217, RABG 2015, 987 noot V. VEREECKE "De lage bewijsdrempel inzake politiegeweld" (993-997), RW 2016-17, 738 noot S. DEWULF, "De positieve plichten van Staten op grond van art. 3 EVRM versus het vermoeden van onschuld van art. 6, tweede lid, EVRM: bevestiging van een evenwicht?" (740-743); EHRM 28 oktober 1998, Assenov et al./Bulgarije; ERM 10 maart 2009, Turan Cakir t/België; EHRM 9 oktober 2012, Mikiashvili t/Georgië EHRM 28 september 2015, Bouyid t/België, www.echr.coe.int

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van onmenselijke en ontorende behandeling - Klacht tegen de politie wegens geweld tijdens de arrestatie - Vermoeden van verantwoordelijkheid van de Staat - Bewijs

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, que si une personne a été victime de violences lors de son arrestation ou durant sa détention, il existe une forte présomption de fait que les autorités en sont responsables et il appartient à l'État de fournir une explication plausible à cet égard ; s'il n'y parvient pas, une violation de la Convention est établie dans son chef (1). (1) Cass. 10 avril 2018, RG P.17.1135.N, Pas. 2018, n° 784 ; Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0841.N, Pas. 2018, n° 178 ; Cass. 13 septembre 2016, RG P.16.0403.N, Pas. 2016, n° 485 ; Cass. 15 avril 2015, RG P.15.0024.F, Pas. 2015, n° 253 ; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.1298.N, Pas. 2015, n° 217, R.A.B.G., 2015, p. 987, note V. VEREECKE « De lage bewijsdrempel inzake politiegeweld » (pp. 993-997), R.W., 2016-2017, p. 738, note S. DEWULF, « De positieve plichten van Staten op grond van art. 3 EVRM versus het vermoeden van onschuld van art. 6, tweede lid, EVRM: bevestiging van een evenwicht? » (pp. 740-743) ; Cour eur. D.H., 28 octobre 1998, Assenov et autres c. Bulgarie ; Cour eur. D.H., 10 mars 2009, Turan Cakir c. Belgique ; Cour eur. D.H., 9 octobre 2012, Mikiashvili c. Géorgie ; Cour eur. D.H. (gde ch.), 28 septembre 2015, Bouyid c. Belgique, www.echr.coe.int.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Prohibition des traitements inhumains et dégradants - Plainte pour violences policières lors de l'arrestation - Présomption de responsabilité de l'État - Preuve

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De misdaad van verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben, is krachtens de artikelen 375, derde lid, en 377, vijfde lid, Strafwetboek, strafbaar met een gevangenisstraf van ten minste zeven jaar, maar is de duur van de correctionele gevangenisstraf krachtens artikel 25, tweede lid, Strafwetboek ten hoogste vijf jaar indien die misdaad gecorrectionaliseerd werd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 5.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben - Verzwaring van de minimumstraf - Correctionalisering met aanneming van verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, tweede lid, 375, derde lid, en 377, vijfde lid Strafwetboek

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Correctionalisering - Verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben - Verzwaring van de minimumstraf

- Artt. 25, tweede lid, 375, derde lid, en 377, vijfde lid Strafwetboek

STRAF - Verzwarende omstandigheden - Verkrachting met de omstandigheid dat de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben - Verzwaring van de minimumstraf - Correctionalisering met aanneming van verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, tweede lid, 375, derde lid, en 377, vijfde lid Strafwetboek

Le crime de viol avec la circonstance que le coupable est de ceux qui ont autorité sur la victime est punissable, en vertu des articles 375, alinéa 3, et 377, alinéa 5, du Code pénal, d'une peine de réclusion de sept ans au moins mais, en vertu de l'article 25, alinéa 2, du Code pénal, la durée de l'emprisonnement correctionnel est de cinq ans au plus, si ce crime a été correctionnalisé (1). (1) Voir les concl. du MP.

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Viol avec la circonstance que le coupable est de ceux qui ont autorité sur la victime - Majoration du minimum de la peine - Correctionnalisation à la suite de l'admission de circonstances atténuantes

- Art. 25, al. 2, 375, al. 3, et 377, al. 5 Code pénal

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Correctionnalisation - Viol avec la circonstance que le coupable est de ceux qui ont autorité sur la victime - Majoration du minimum de la peine

- Art. 25, al. 2, 375, al. 3, et 377, al. 5 Code pénal

PEINE - Circonstances aggravantes; voir aussi: 276/06 infraction - Viol avec la circonstance que le coupable est de ceux qui ont autorité sur la victime - Majoration du minimum de la peine - Correctionnalisation à la suite de l'admission de circonstances atténuantes

- Art. 25, al. 2, 375, al. 3, et 377, al. 5 Code pénal

P.21.1313.F

23 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220323.2F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 20 Gerechtelijk Wetboek kunnen middelen van nietigheid niet tegen vonnissen worden aangewend; deze kunnen alleen worden vernietigd door de bij wet bepaalde rechtsmiddelen; hieruit volgt dat het arrest dat na de aanwending van het rechtsmiddel van hoger beroep het beroepen vonnis vernietigt, dat vonnis vervangt, zonder het met terugwerkende kracht te vernietigen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Vernietiging van het beroepen vonnis door het gerecht in hoger beroep

- Art. 20 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Hoger beroep tegen een vonnis - Vernietiging van het beroepen vonnis door het gerecht in hoger beroep

4/05/2026

En vertu de l'article 20 du Code judiciaire, les voies de nullité n'ont pas lieu contre les jugements, ceux-ci ne pouvant être anéantis que sur les recours prévus par la loi; il s'ensuit que l'arrêt qui, sur la voie de recours de l'appel, annule le jugement entrepris, le remplace, sans l'anéantir avec effet rétroactif.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Annulation du jugement entrepris par la juridiction d'appel

- Art. 20 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Généralités - Appel d'un jugement - Annulation du jugement entrepris par la juridiction d'appel

P. 353/982

- Art. 20 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 20 Code judiciaire

De artikelen 193bis, 211 en 211bis Wetboek van Strafvordering bepalen niet dat het gerecht in hoger beroep de regel van de eenstemmigheid dient toe te passen omdat het, met toepassing van artikel 292, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, alvorens de beklaagde te veroordelen, het beroepen vonnis heeft vernietigd (1). (1) Cass. 5 december 2007, AR P.07.1316.F, AC 2007, nr. 617.

Les articles 193bis, 211 et 211bis du Code d'instruction criminelle ne prévoient pas que la juridiction d'appel soit tenue d'appliquer la règle de l'unanimité en raison de la circonstance que, avant de condamner le prévenu, elle a annulé le jugement dont appel par application de l'article 292, alinéa 2, du Code judiciaire (1). (1) Cass. 5 décembre 2007, RG P.07.1316.F, Pas. 2007, n° 617.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Vernietiging van het beroepen vonnis door het gerecht in hoger beroep - Regel van eenstemmigheid - Toepassing

- Artt. 193bis, 211 en 211bis Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Annulation du jugement entrepris par la juridiction d'appel - Règle de l'unanimité - Application

- Art. 193bis, 211 et 211bis Code d'Instruction criminelle

P.21.1315.F

12 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.9](#)

AC nr. ...

De rechter beoordeelt in feite of meerdere misdrijven de opeenvolgende en voortgezette uiting van hetzelfde misdadig opzet zijn; het behoort evenwel aan het Hof na te gaan of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten het al dan niet bestaan van die eenheid van opzet naar recht heeft kunnen afleiden (1); er mag geen breuk zijn in de opeenvolging van misdrijven die een collectief misdrijf kunnen vormen door eenheid van opzet; die eenheid kan met name worden doorbroken door elke omstandigheid die erop wijst dat de dader in zijn misdadig gedrag wil volharden door de hem gegeven waarschuwing om hieraan een eind te maken te veronachtzamen (2). (1) Zie Cass. 24 september 2014, AR P.14.0915.F, AC 2014, nr. 551 [p. 1996], eerste middel van K.G. gepubliceerd op Juportal; Cass. 3 maart 2004, AR P.03.1750.F, AC 2004, nr. 117. (2) In casu, de eerdere inbeslagname van een auto wegens de eerste feiten (geen verzekering, geen inschrijving en geen technische controle) en de omstandigheid dat de nieuwe feiten, van dezelfde aard, werden gepleegd bij het besturen van een ander voertuig. Met name kan de rechter ook oordelen dat de eenheid van opzet wordt doorbroken door: - de verbintenis die de dader vóór zijn invrijheidstelling was aangegaan, terwijl hij voor de eerste feiten in voorlopige hechtenis was geplaatst, om een ontwenningsskuur te ondergaan (Cass. 3 maart 2004, AR P.03.1750.F, AC 2004, nr. 117 - art. 65, eerste lid); - de tussenkomst van het gerecht vóór het andermaal plegen van misdrijven, wat dus wijst op de wil om te volharden in hetzelfde type misdadigheid (hervat), maar niet uit eenzelfde misdadig opzet voortvloeit (Cass. 25 april 2012, AR P.12.0178.F, AC 2012, nr. 255, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas. - art. 65, tweede lid); - het tijdsverloop tussen de reeds beoordeelde feiten en de feiten die bij de rechter aanhangig zijn (Cass. 17 juni 2014, AR P.14.0472.N, AC 2014, nr. 438, [p. 1576] - art. 65, tweede lid); - een gevangenisstraf die de dader uitzat wegens zijn betrokkenheid bij een vorige identieke handel (Cass. 23 juni 2010, AR P.10.0794.F, AC 2010, nr. 449 - art. 65, tweede lid); - de verschijning van de beklaagde voor de correctionele rechtbank en de waarschuwing die een veroordeling in eerste aanleg voor hem betekende, zelfs al was die

Le juge apprécie en fait si plusieurs infractions constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse; il incombe toutefois à la Cour de vérifier si, des faits qu'il a constatés, le juge a pu légalement déduire l'existence ou l'absence de cette unité d'intention (1); il ne peut pas y avoir de césure dans la suite des infractions susceptibles de composer le délit collectif par unité d'intention; est notamment susceptible de rompre cette unité, toute circonstance révélant dans le chef de l'auteur la volonté de persévérer dans la délinquance en négligeant l'avertissement qui lui a été donné d'y mettre fin (2). (1) Voir Cass. 24 septembre 2014, RG P.14.0915.F, Pas. 2014, n° 551 [p. 1961], 1er moyen de K.G. publié sur Juportal; Cass. 3 mars 2004, RG P.03.1750.F, Pas. 2004, n° 117. (2) En l'espèce, la saisie antérieure d'une automobile en raison des premiers faits (défaut d'assurance, d'immatriculation et de contrôle technique) et la circonstance que les nouveaux faits, notamment de même nature, ont été commis en conduisant un autre véhicule. Le juge peut aussi notamment considérer que rompent l'unité d'intention: - l'engagement pris par l'auteur, avant sa remise en liberté alors qu'il était en détention préventive pour les premiers faits, de suivre une cure de désintoxication (Cass. 3 mars 2004, RG P.03.1750.F, Pas. 2004, n° 117 - art. 65, al. 1er); - l'intervention de la justice avant la réitération d'infractions, qui procède dès lors d'une volonté de persévérer dans la même délinquance (rechute) et non d'une intention délictueuse unique (Cass. 25 avril 2012, RG P.12.0178.F, Pas. 2012, n° 255, et concl. «dit en substance» de M. VANDERMEERSCH, avocat général - art. 65, al. 2); - le laps de temps entre les faits déjà jugés et ceux dont le juge est saisi (Cass. 17 juin 2014, RG P.14.0472.N, Pas. 2014, n° 438 [p. 1961] - art. 65, al. 2); - un emprisonnement de l'auteur pour sa participation à un précédent trafic de même nature (Cass. 23 juin 2010, RG P.10.0794.F, Pas. 2010, n° 449 - art. 65, al. 2); - la comparution du prévenu devant le tribunal correctionnel et l'avertissement que fut pour lui une condamnation en première instance, alors même que cette décision n'est pas coulée en force de chose jugée (art. 65, al. 2 - Cass. 9 novembre 2016, RG P.16.0980.F, Pas. 2016, n° 635, 3ème moyen, publié sur Juportal; Cass. 8 février 2012, RG

beslissing niet in kracht van gewijsde gegaan (art. 65, tweede lid - Cass. 9 november 2016, AR P.16.0980.F, AC 2016, nr. 635, derde middel, gepubliceerd op Juportal; Cass. 8 februari 2012, AR P.11.1918.F, AC 2011, nr. 92). In 2004 heeft het Hof daarentegen ook geoordeeld dat "noch de aflevering en opheffing van een aanhoudingsbevel, noch de uitspraak van een beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank op zich uitsluiten dat de misdrijven, die zijn gepleegd vóór en na die akten van rechtspleging, onderling verbonden zijn door het nastreven en verwezenlijken van één enkel doel en dat zij, in die zin, één enkel feit uitmaken, namelijk een samenhangende gedraging" (Cass. 8 september 2004, AR P.04.0427.F, AC 2004, nr. 390 - art. 65, tweede lid). Zie F. KUTY, Les Principes généraux de droit pénal belge - T. IV: La Peine, Larcier, 2017, nr. 3511 tot 3518, met verwijzingen in noten. (M.N.B.)

P.11.1918.F, Pas. 2011, n° 92). En revanche, la Cour a, en 2004, aussi considéré que «ni la délivrance et la mainlevée d'un mandat d'arrêt, ni la prononciation d'une ordonnance de renvoi au tribunal correctionnel, n'excluent à elles seules que les infractions commises avant et après ces actes de procédure soient reliées entre elles par la poursuite d'un but unique et par sa réalisation, et qu'elles constituent, dans cette acception, un seul fait, à savoir un comportement complexe» (Cass. 8 septembre 2004, RG P.04.0427.F, Pas. 2004, n° 390 - art. 65, al. 2). Voir F. KUTY, Les Principes généraux de droit pénal belge - T. IV: La Peine, Larcier, 2017, n° 3511 à 3518, et réf. en notes. (M.N.B.)

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Collectief misdrijf - Eenheid van misdadig opzet - Feitelijke beoordeling door de feitenrechter - Doorbreking van de opeenvolging van misdrijven - Begrip - Volharding in misdadig gedrag ondanks een waarschuwing

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Eendaadse samenloop - Collectief misdrijf - Feitelijke beoordeling door de bodemrechter - Doorbreking van de opeenvolging van misdrijven - Begrip - Volharding in misdadig gedrag ondanks een waarschuwing

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Eendaadse samenloop - Collectief misdrijf - Eenheid van misdadig opzet - Doorbreking van de opeenvolging van misdrijven - Begrip - Volharding in misdadig gedrag ondanks een waarschuwing

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

PEINE - Concours - Concours idéal - Délit collectif - Unité d'intention délictueuse - Appréciation en fait par le juge du fond - Césure dans la suite des infractions - Notion - Persévérance dans la délinquance malgré un avertissement

- Art. 65, al. 1er Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unité d'intention - Concours idéal d'infractions - Délit collectif - Appréciation en fait du juge du fond - Césure dans la suite des infractions - Notion - Persévérance dans la délinquance malgré un avertissement

- Art. 65, al. 1er Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Concours idéal d'infractions - Délit collectif - Unité d'intention délictueuse - Césure dans la suite des infractions - Notion - Persévérance dans la délinquance malgré un avertissement

- Art. 65, al. 1er Code pénal

De curator van het faillissement die een advocaat is, houder van het in artikel 425, § 1, en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift van opleiding in cassatieprocedures, mag zelf namens de gefailleerde rechtspersoon de verklaring van cassatieberoep en de memorie ondertekenen; hij is niet verplicht hiertoe een beroep te doen op een andere advocaat die houder is van het getuigschrift (1). (1) Zie, op datum in Pas., de op dit punt andersluidende concl. van het OM dat hiervoor verwees naar Cass. 30 juni 2021, AR P.21.0214.F, AC 2021, nr. 492, betreffende de lasthebber ad hoc, met andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM; de eiseres voerde met name aan dat de curator, anders dan de lasthebber "ad hoc", een gerechtsmandataris is en dat zij in deze zaak als burgerlijke partij optrad tegen de bestuurder van de gefailleerde vennootschap, de enige beklaagde. (M.N.B.) (Impliciete oplossing)

LASTGEVING - Gefailleerde rechtspersoon - Cassatieberoep in strafzaken - Curator die advocaat is, houder van het getuigschrift - (Geen) verplichting om een beroep te doen op een andere advocaat, houder van het getuigschrift, om de verklaring van cassatieberoep en de memorie te ondertekenen

- Artt. 425 en 429 Wetboek van Strafvordering
- Artt. XX.122 en XX.132 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Allerlei - Cassatieberoep in strafzaken - Curator die advocaat is, houder van het getuigschrift - (Geen) verplichting om een beroep te doen op een andere advocaat, houder van het getuigschrift, om de verklaring van cassatieberoep en de memorie te ondertekenen

- Artt. 425 en 429 Wetboek van Strafvordering
- Artt. XX.122 en XX.132 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

CASSATIEBEROEP - Strafbzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Gefailleerde rechtspersoon - Curator die advocaat is, houder van het getuigschrift - (Geen) verplichting om een beroep te doen op een andere advocaat, houder van het getuigschrift, om de verklaring van cassatieberoep en de memorie te ondertekenen

- Artt. 425 en 429 Wetboek van Strafvordering
- Artt. XX.122 en XX.132 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

CASSATIEBEROEP - Strafbzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Gefailleerde rechtspersoon - Curator die advocaat is, houder van het getuigschrift - (Geen) verplichting om een beroep te doen op een andere advocaat,

Le curateur à la faillite qui est un avocat titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation prévue par les articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle peut signer lui-même la déclaration de pourvoi et le mémoire au nom de la personne morale faillie; il n'est pas tenu de faire appel, pour ce faire, à l'assistance d'un autre avocat attesté (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl., contraires à cet égard, du MP, qui se référait à Cass. 30 juin 2021, RG P.21.0214.F, Pas. 2021, n° 492, relatif au mandataire ad hoc, et concl. contraires « dit en substance » du MP ; la demanderesse a notamment fait valoir que le curateur, contrairement au mandataire ad hoc, est un mandataire de justice et qu'elle agissait en l'espèce en tant que partie civile contre l'administrateur de la société faillie, seul prévenu. (M.N.B.)

MANDAT - Personne morale faillie - Pourvoi en cassation en matière répressive - Curateur avocat attesté - Obligation de faire appel à un autre avocat attesté pour signer la déclaration de pourvoi et le mémoire (non)

- Art. 425 et 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. XX.122 et XX.132 Code de droit économique

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Pourvoi en cassation en matière répressive - Curateur avocat attesté - Obligation de faire appel à un autre avocat attesté pour signer la déclaration de pourvoi et le mémoire (non)

- Art. 425 et 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. XX.122 et XX.132 Code de droit économique

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Personne morale faillie - Curateur avocat attesté - Obligation de faire appel à un autre avocat attesté pour signer la déclaration de pourvoi et le mémoire (non)

- Art. 425 et 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. XX.122 et XX.132 Code de droit économique

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Personne morale faillie - Curateur avocat attesté - Obligation de faire appel à un autre avocat attesté pour signer la déclaration de pourvoi et le mémoire (non)

houder van het getuigschrift, om de verklaring van cassatieberoep en de memorie te ondertekenen

- Artt. 425 en 429 Wetboek van Strafvordering
- Artt. XX.122 en XX.132 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

ADVOCAAT - Gefailleerde rechtspersoon - Cassatieberoep in strafzaken - Curator die advocaat is, houder van het getuigschrift - (Geen) verplichting om een beroep te doen op een andere advocaat, houder van het getuigschrift, om de verklaring van cassatieberoep en de memorie te ondertekenen

- Artt. 425 en 429 Wetboek van Strafvordering
- Artt. XX.122 en XX.132 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

- Art. 425 et 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. XX.122 et XX.132 Code de droit économique

AVOCAT - Personne morale faillie - Pourvoi en cassation en matière répressive - Curateur avocat attesté - Obligation de faire appel à un autre avocat attesté pour signer la déclaration de pourvoi et le mémoire (non)

- Art. 425 et 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. XX.122 et XX.132 Code de droit économique

De bevoegdheid van de curator om alleen op te treden namens de boedel van de schuldeisers betreft enkel de uitoefening van de gemeenschappelijke rechten van alle schuldeisers; het belang van de belastingadministratie om de belastingbedragen terug te vorderen die ze door de fraude van de bestuurder van de gefailleerde vennootschap is misgelopen, valt niet samen met het belang van de boedel, maar onderscheidt zich daarvan, zodat die administratie haar individuele vorderingsrecht behoudt tegen diegene die door het misdrijf haar schade heeft veroorzaakt; de rechten die voortvloeien uit de schade ten gevolge van de fout van wie ook, waardoor het passief van het faillissement wordt verzwaaard of het actief wordt verminderd, zijn voorzeker gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers; aangezien het doel en het gevolg van de btw-fraude erin bestaan de belastingplichtige die zich de belastingkredieten verschaft onrechtmatig te verrijken, benadeelt het verlies hiervan voor de Schatkist evenwel enkel de houder van de fiscale schuldvordering en niet het vermogen van de door de fraude begunstigde vennootschap (1). (1) Zie de op dit punt eensluidende concl. OM in Pas. 2022, nr. 196.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Faillissement - Curator - Bevoegdheden - Omvang - Rechtsvordering namens de boedel van de schuldeisers - (Geen) terugvordering van de belastinggelden die de belastingadministratie door de fraude van de bestuurder van de gefailleerde vennootschap is misgelopen

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Le pouvoir du curateur d'agir seul au nom de la masse des créanciers, ne concerne que l'exercice des droits communs à l'ensemble de ceux-ci; l'intérêt de l'administration fiscale à récupérer les sommes dont elle a été spoliée par la fraude du dirigeant de la société faillie ne se confond pas avec l'intérêt de la masse mais s'en distingue, de sorte que cette administration conserve l'exercice de son action individuelle contre l'auteur du dommage qu'elle subit du fait de l'infraction; sont communs, certes, à l'ensemble des créanciers les droits résultant d'un dommage causé par la faute de toute personne, qui a eu pour effet d'aggraver le passif de la faillite ou d'en diminuer l'actif; mais dès lors que la fraude à la TVA a pour but et pour effet d'enrichir indûment le redevable qui se procure les crédits d'impôts, la perte de ceux-ci pour le Trésor ne lèse que le titulaire de la créance fiscale et non le patrimoine de la société bénéficiaire de la fraude (1). (1) Voir les concl., conformes à cet égard, du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Faillite - Curateur - Pouvoirs - Etendue - Action au nom de la masse des créanciers - Récupération des sommes d'impôt dont l'administration fiscale a été spoliée par la fraude du dirigeant de la société faillie (non)

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Allerlei - Curator - Bevoegdheden - Omvang - Rechtsvordering namens de boedel van de schuldeisers - (Geen) terugvordering van de belastinggelden die de belastingadministratie door de fraude van de bestuurder van de gefailleerde vennootschap is misgelopen

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Curateur - Pouvoirs - Etendue - Action au nom de la masse des créanciers - Récupération des sommes d'impôt dont l'administration fiscale a été spoliée par la fraude du dirigeant de la société faillie (non)

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.21.1328.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.2](#)

AC nr. ...

Een beklaagde die wenst dat de rechter een bepaalde persoon ter rechtszitting hoort, moet dat duidelijk, precies en ondubbelzinnig aan de rechter vragen; bij gebreke daaraan dient de beslissing niet aan de hand van specifieke redenen uit te leggen waarom die persoon niet wordt gehoord (1). (1) Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1144.N, AC 2021, nr. 167.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verhoor van getuigen à charge - Verzoek tot het horen van een getuige - Formulering van het verzoek

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verhoor van getuigen à charge - Verzoek tot het horen van een getuige - Formulering van het verzoek

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Verhoor van getuigen à charge - Verzoek tot het horen van een getuige - Formulering van het verzoek

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Verhoor van getuigen à charge - Verzoek tot het horen van een getuige - Formulering van het verzoek

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

Un prévenu qui souhaite que le juge entende une personne déterminée à l'audience doit lui en faire la demande claire, précise et non équivoque; à défaut, la décision ne doit pas préciser les motifs spécifiques pour lesquels cette personne ne sera pas entendue (1). (1) Voir Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1144.N, Pas. 2021, n° 167.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition de témoins à charge - Demande d'audition d'un témoin - Formulation de la demande

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition de témoins à charge - Demande d'audition d'un témoin - Formulation de la demande

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Audition de témoins à charge - Demande d'audition d'un témoin - Formulation de la demande

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Audition de témoins à charge - Demande d'audition d'un témoin - Formulation de la demande

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

Het proces-verbaal van de rechtszitting moet geen letterlijke weergave bevatten van de bewoordingen waarin een getuige zijn verklaringen ter rechtszitting aflegt; het volstaat dat het proces-verbaal een accurate neerslag van die verklaringen weergeeft; de rechter kan die weergave in een latere beslissing nuanceren, duiden of vervolledigen volgens hetgeen hij zelf op de rechtszitting heeft waargenomen, in zoverre de rechter daardoor aan dat proces-verbaal geen draagwijdte geeft die met de bewoordingen ervan niet te verenigen is.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verhoor van de getuige ter rechtszitting - Weergave in het proces-verbaal van de terechtzitting - Duiding van de verklaring door de vonnisrechter

- Artt. 155 en 190 Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verhoor van de getuige ter rechtszitting - Weergave in het proces-verbaal van de terechtzitting - Duiding van de verklaring door de vonnisrechter

- Artt. 155 en 190 Wetboek van Strafvordering

GRIFFIE - GRIFFIER - Verhoor van de getuige ter rechtszitting - Weergave in het proces-verbaal van de terechtzitting - Duiding van de verklaring door de vonnisrechter

- Artt. 155 en 190 Wetboek van Strafvordering

GRIFFIE - GRIFFIER - Verhoor van de getuige ter rechtszitting - Weergave in het proces-verbaal van de terechtzitting - Duiding van de verklaring door de vonnisrechter

- Artt. 155 en 190 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van de terechtzitting - Verhoor van de getuige ter rechtszitting - Weergave

- Artt. 155 en 190 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van de terechtzitting - Verhoor van de getuige ter rechtszitting - Weergave

- Artt. 155 en 190 Wetboek van Strafvordering

Le procès-verbal d'audience ne doit pas contenir la reproduction littérale des termes dans lesquels un témoin fait ses déclarations à l'audience; il suffit que le procès-verbal contienne un compte rendu fidèle de ces déclarations; le juge peut nuancer, clarifier ou compléter cette relation dans une décision ultérieure en fonction de ce qu'il a lui-même observé à l'audience, dans la mesure où, ce faisant, il ne confère à ce procès-verbal aucune portée inconciliable avec ses termes.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition du témoin à l'audience - Reproduction dans le procès-verbal d'audience - Clarification de la déclaration par la juridiction de jugement

- Art. 155 et 190 Code d'Instruction criminelle

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition du témoin à l'audience - Reproduction dans le procès-verbal d'audience - Clarification de la déclaration par la juridiction de jugement

- Art. 155 et 190 Code d'Instruction criminelle

GREFFE. GREFFIER - Audition du témoin à l'audience - Reproduction dans le procès-verbal d'audience - Clarification de la déclaration par la juridiction de jugement

- Art. 155 et 190 Code d'Instruction criminelle

GREFFE. GREFFIER - Audition du témoin à l'audience - Reproduction dans le procès-verbal d'audience - Clarification de la déclaration par la juridiction de jugement

- Art. 155 et 190 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Audition du témoin à l'audience - Reproduction

- Art. 155 et 190 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Audition du témoin à l'audience - Reproduction

- Art. 155 et 190 Code d'Instruction criminelle

Overeenkomstig artikel 21, § 2, van de wet van 22 mei 2017 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken kan de overdracht van het bewijsmateriaal door de Belgische uitvoerende autoriteit aan de uitvaardigende Staat worden opgeschort in afwachting van een beslissing over het rechtsmiddel dat overeenkomstig artikel 22 van die wet is aangewend, tenzij in het Europees onderzoeksbevel voldoende gemotiveerd is dat een onmiddellijke overdracht essentieel is voor het goede verloop van het onderzoek of voor de bescherming van de individuele rechten; in zoverre de wet geen onderscheid maakt, kan de opschorting worden bevolen ongeacht welk van de twee in voormeld artikel 22 bedoelde rechtsmiddelen nog aanhangig is, maar wanneer degene die de opheffing van de inbeslagname van voorwerpen hiervóór reeds een rechtsmiddel heeft aangewend om zich te verzetten tegen de overdracht van dezelfde voorwerpen naar de verzoeker en dit eerste rechtsmiddel definitief is verworpen, heeft die partij geen enkel belang meer bij het tweede rechtsmiddel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 6.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Rechtshulp - Strafzaken - Europees onderzoeksbevel - Overdracht van het bewijsmateriaal - Rechtsmiddel aangewend overeenkomstig artikel 22 van de wet van 22 mei 2017 - Schorsende werking

- Artt. 21 en 22 Wet 22 mei 2017 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Strafzaken - Europese Unie - Europees onderzoeksbevel - Overdracht van het bewijsmateriaal - Rechtsmiddel aangewend overeenkomstig artikel 22 van de wet van 22 mei 2017 - Schorsende werking

- Artt. 21 en 22 Wet 22 mei 2017 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken

Conformément à l'article 21, § 2, de la loi du 22 mai 2017 relative à la décision d'enquête européenne en matière pénale, le transfert des éléments de preuve par l'autorité d'exécution belge à l'État d'émission peut être suspendu dans l'attente d'une décision concernant un recours introduit conformément à l'article 22 de ladite loi, à moins que la décision d'enquête européenne n'indique des motifs suffisants pour considérer qu'un transfert immédiat est indispensable au bon déroulement de son enquête ou à la préservation de droits individuels; dans la mesure où la loi ne fait pas de distinction, la suspension peut être appliquée peu importe celui des deux recours visés audit article 22, qui est pendant mais lorsque celui qui sollicite la levée de la saisie d'objets a auparavant introduit un recours en vue de s'opposer au transfert des mêmes choses vers le for requérant et que ce premier recours a été définitivement rejeté, cette partie n'a plus d'intérêt au second recours (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Entraide judiciaire - Matière pénale - Décision d'enquête européenne - Transfert des éléments de preuve - Recours introduit conformément à l'article 22 de la loi du 22 mai 2017 - Effet suspensif

- Art. 21 et 22 L. du 22 mai 2017

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Matière répressive - Union européenne - Décision d'enquête européenne - Transfert des éléments de preuve - Recours introduit conformément à l'article 22 de la loi du 22 mai 2017 - Effet suspensif

- Art. 21 et 22 L. du 22 mai 2017

Een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolginstelling van een in verdenking gestelde spreekt zich niet definitief uit over de strafvordering en heeft geen definitief gezag van gewijsde; deze beslissing stelt immers slechts vast dat het in de gegeven omstandigheden en met de beschikbare gegevens op een bepaald ogenblik niet verantwoord is de rechtspleging verder te zetten; dit oordeel kan aldus later nog wijzigen in het geval van andere omstandigheden en beschikbare gegevens.

*ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek -
Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling -
Voorlopig gezag van gewijsde - Draagwijdte*

L'ordonnance de non-lieu prise à l'égard d'un inculpé par la chambre du conseil ne statue pas définitivement sur l'action publique et n'est pas revêtue d'une autorité définitive de la chose jugée; en effet, cette décision se borne à constater que, dans les circonstances données et au regard des éléments disponibles à un moment précis, il n'est pas justifié de poursuivre la procédure; cette appréciation peut donc évoluer ultérieurement, en cas de modification de ces circonstances et des éléments disponibles.

*INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de
la procédure - Non-lieu - Autorité de la chose jugée non acquise
définitivement - Portée*

Uit de artikelen 246 en 247 Wetboek van Strafvordering, die ook van toepassing zijn op een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolginstelling, volgt dat deze beslissing niet verhindert dat indien lastens een in verdenking gestelde nieuwe bezwaren zijn ingekomen, hij op vordering van het openbaar ministerie met een nieuwe beschikking alsnog naar de vonnisrechter wordt verwezen (1); de raadkamer beoordeelt het bestaan van nieuwe bezwaren op het ogenblik dat zij opnieuw is gevat om over de regeling van de rechtspleging te oordelen; niet vereist is dat zij de nieuwe bezwaren in de nieuwe beschikking zelf vaststelt (2); die vaststelling kan ook blijken uit andere aan tegenspraak onderworpen dossierstukken waarnaar de raadkamer in haar nieuwe beschikking verwijst. (1) Cass. 29 november 2016, AR P.15.0214.N, AC 2016, nr. 681. Zie R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 384; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, GompelSvacina, 2019, 1023; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 995. (2) Cass. 2 februari 1994, AR P.93.0499.F, AC 1994, nr. 62; Cass. 9 oktober 1985, AR 4558, AC 1985-86, nr. 80; Cass. 7 september 1982, AR 7464, AC 1983, nr. 18; Cass. 8 maart 1965, Pas. 1965, I, 702 met concl. van advocaat-generaal P. MAHAUX; Cass. 29 juli 1954, AC 1954, 766. Zie R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 385; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, GompelSvacina, 2019, 1024; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 1000.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - *Gerechtigd onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Nieuwe bezwaren - Vordering van het openbaar ministerie - Moment van beoordeling van de nieuwe bezwaren - Vaststelling van de nieuwe bezwaren in een processtuk - Recht op tegenspraak - Voorwaarden*

- Artt. 130, 246 en 247 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des articles 246 et 247 du Code d'instruction criminelle, également applicables à l'ordonnance de non-lieu rendue par la chambre du conseil, que cette décision n'empêche pas, si de nouvelles charges apparaissent en cause d'un inculpé, le renvoi de ce dernier à la juridiction de jugement, ordonné aux termes d'une nouvelle ordonnance rendue sur les réquisitions du ministère public (1); la chambre du conseil apprécie l'existence de nouvelles charges au moment où elle est à nouveau saisie pour statuer sur le règlement de la procédure; il n'est pas requis qu'elle constate elle-même l'existence de nouvelles charges dans la nouvelle ordonnance (2); cette constatation peut également ressortir d'autres pièces du dossier soumises à la contradiction, auxquelles la chambre du conseil fait référence dans sa nouvelle ordonnance (2). (1) Cass. 29 novembre 2016, RG P.15.0214.N, Pas. 2016, n° 681. Voir R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, p. 384 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, p. 1023 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. Bosly et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, p. 995. (2) Cass. 2 février 1994, RG P.93.0499.F, Pas. 1994, n° 62 ; Cass. 9 octobre 1985, RG 4558, Pas. 1985-1986, n° 80 ; Cass. 7 septembre 1982, RG 7464, Pas. 1983, n° 18 ; Cass. 8 mars 1965, Pas. 1965, I, p. 702, avec les concl. de l'avocat général P. MAHAUX ; Cass. 29 juillet 1954, Pas. 1954, p. 766. Voir R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, p. 385 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, p. 1024 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. Bosly et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, p. 1000.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - *Instruction - Règlement de la procédure - Non-lieu - Nouvelles charges - Réquisition du ministère public - Moment de l'appréciation des nouvelles charges - Constatations de nouvelles charges dans une pièce de la procédure - Droit au contradictoire - Conditions*

- Art. 130, 246 et 247 Code d'Instruction criminelle

P.21.1333.F

2 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220202.2F.3](#)

AC nr. ...

Artikel 2ter van de jachtwet van 28 februari 1882, vervangen door het besluit van het Waalse parlement van 23 juni 2006 tot wijziging van die wet, bepaalt dat het in het Waalse Gewest verboden is op elk grof wild te jagen op een afgesloten terrein, op straffe van een geldboete van 200 tot 1.000 euro, maar dat deze bepaling niet van toepassing is op terreinen of delen van terreinen afgebakend met afsluitingen geplaatst voor de veiligheid van personen, met name om redenen van openbare veiligheid of wegveiligheid, voor de bescherming van de teelten en voor de handhaving van het vee, waarbij het de Waalse toekomst om de hoogte van de afsluitingen en de modaliteiten voor de plaatsing ervan te bepalen; de beslissing van de appelrechters om in deze zaak het besluit van de Waalse regering van 1 december 2016 dat de hoogte van de in het voormelde artikel 2ter bedoelde afsluitingen bepaalt, niet toe te passen krachtens artikel 159 Grondwet, heeft tot gevolg dat de verplichting, afgeleid uit het derde lid van de voormelde bepaling, om de in dat besluit bepaalde voorschriften met betrekking tot de hoogte van de afsluitingen en de modaliteiten voor de plaatsing ervan te eerbiedigen, geen uitwerking meer heeft, maar die beslissing heeft geen gevolg voor de toepasselijkheid in deze zaak van het tweede lid van dat artikel, waaruit volgt dat er een uitzondering wordt gemaakt op het verbod op het jagen op grof wild op een afgesloten terrein als de terreinen of delen van terreinen zijn afgebakend met afsluitingen die werden geplaatst voor de veiligheid van personen, met name om redenen van openbare veiligheid of wegveiligheid, voor de bescherming van de teelten en voor de handhaving van het vee.

JACHT - Waals Gewest - Misdrijf - Jacht op grof wild - Verbod op jagen in een afgesloten gebied - Uitzondering

- Art. 2ter Wet van 28 februari 1882 houdende de jachtwet, als gewijzigd bij Decr. W. Gew.

L'article 2ter de la loi du 28 février 1882 sur la chasse, tel qu'il a été remplacé par le décret du parlement wallon du 23 juin 2006 modifiant cette loi, dispose qu'en Région wallonne, la chasse à tout grand gibier est interdite sur un territoire clôturé sous peine d'une amende de 200 à 1.000 euros mais que cette interdiction ne s'applique pas aux territoires ou parties de territoires délimités par des clôtures installées pour la sécurité des personnes, notamment pour des motifs de sécurité publique ou de sécurité routière, pour la protection des cultures et pour le maintien du bétail, le Gouvernement wallon étant appelé à fixer la hauteur et les modalités d'installation de ces clôtures; la décision des juges d'appel d'écarter, en la cause, en vertu de l'article 159 de la Constitution, l'application de l'arrêté du Gouvernement wallon du 1er décembre 2016 déterminant la hauteur des clôtures visées à l'article 2ter précité, alinéa 2, a eu pour effet de rendre inopérante l'obligation, déduite du troisième alinéa de la disposition précitée, de respecter les règles prescrites par cet arrêté relativement à la hauteur des clôtures et aux modalités d'installation de celles-ci mais elle est restée sans effet sur l'applicabilité du deuxième alinéa de cet article, dont il résulte qu'il est fait exception à l'interdiction de la chasse au grand gibier sur un territoire clôturé si les territoires ou parties de territoires sont délimités par des clôtures installées pour la sécurité des personnes, notamment pour des motifs de sécurité publique ou de sécurité routière, pour la protection des cultures ou pour le maintien du bétail.

CHASSE - Région wallonne - Infraction - Chasse au grand gibier - Interdiction de la chasse dans un territoire clôturé - Exception

- Art. 2ter L. du 28 février 1882 sur la chasse, modifiée par Décr. Rég. w.

P.21.1334.F

19 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.2](#)

AC nr. ...

Op het enkel hoger beroep van de veroordeelde hebben de appelrechters geen rechtsmacht om de beslissing van de eerste rechter te hervormen in zoverre deze het verzet van die veroordeelde tegen een vonnis dat bij verstek zijn probatieuitsstel heeft herroepen, ontvankelijk verklaart. (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 47.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutieve werking - Beroepen beslissing gewezen op verzet - Ontvankelijk maar niet-gegrond verklaard verzet - Enkel hoger beroep van de beklaagde - Rechtsmacht van de rechters in hoger beroep

- Artt. 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitsstel - Herroeping bij verstek - Verzet van de veroordeelde - Ontvankelijk maar niet-gegrond verklaard verzet - Enkel hoger beroep van de veroordeelde - Rechtsmacht van de rechters in hoger beroep

- Artt. 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

Sur le seul appel du condamné, les juges d'appel n'ont pas le pouvoir de réformer la décision du premier juge en tant que celle-ci a déclaré recevable l'opposition dudit condamné formée contre un jugement révoquant par défaut son sursis probatoire (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif - Décision entreprise rendue sur opposition - Opposition déclarée recevable et non fondée - Appel du prévenu seul - Pouvoirs des juges d'appel

- Art. 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation par défaut - Opposition du condamné - Opposition déclarée recevable et non fondée - Appel du condamné seul - Pouvoirs des juges d'appel

- Art. 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

P.21.1354.N

1 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.3](#)

AC nr. ...

Artikel 28bis, § 2, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het opsporingsonderzoek zich uitstrekt over de proactieve recherche, waaronder wordt verstaan, met het doel te komen tot het vervolgen van daders van misdrijven, het opsporen, het verzamelen, registreren en verwerken van gegevens en inlichtingen op grond van een redelijk vermoeden van te plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten; proactieve recherche vereist de voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegde openbaar ministerie teneinde de autonomie van de speurder onder het toezicht en de leiding van het openbaar ministerie te stellen zodra, op grond van een redelijk vermoeden van reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten, relevante gegevens dienen ingezameld en verwerkt te worden, die tot het privéleven van de betrokkene behoren en die wegens hun vaagheid geen grond tot een onmiddellijk repressief optreden opleveren (1); het staat aan de rechter om op grond van de concrete gegevens van de zaak te oordelen of bepaalde politionele vaststellingen volstaan om het redelijke vermoeden van strafbare feiten zoals bepaald in artikel 28bis, § 2, Wetboek van Strafvordering op te leveren en of naar aanleiding van die vaststellingen verrichte opsporingshandelingen een zodanige impact op het privéleven van personen hebben dat zij eveneens onder de toepassing van die bepaling vallen; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (2). (1) Cass. 18 november 2015, AR P.15.1450.F, AC 2015, nr. 688; Cass. 19 mei 2015 AR P.15.0023.N, AC 2015, nr. 324; Cass. 4 juni 2002, AR P.02.0387.N, AC 2002, nr. 340, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. Zie G. SCHERRENS, "BOM, een nuttig instrument in de bestrijding van de zware criminaliteit?" in *Recente ontwikkelingen in het strafrecht*, Larcier, 2008, 139-168; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel & Svacina, 2019, 972-988; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 415-420. (2) Cass. 26 maart 2013, AR P.13.0133.N, AC 2013, nr. 212, T. Strafr. 2013, 246; Cass. 2

L'article 28bis, § 2, du Code d'instruction criminelle dispose que l'information s'étend à l'enquête proactive et que celle-ci, dans le but de permettre la poursuite d'auteurs d'infractions, consiste en la recherche, la collecte, l'enregistrement et le traitement de données et d'informations sur la base d'une suspicion raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis mais ne sont pas encore connus ; pour entamer une enquête proactive, l'autorisation écrite et préalable du ministère public compétent est requise dans le but soumettre l'autonomie de l'enquêteur au contrôle et à la direction du ministère public dès qu'il s'agit, sur la base d'une suspicion raisonnable que des faits punissables ont été commis mais ne sont pas encore connus, de recueillir et de traiter des éléments pertinents qui relèvent de la vie privée de la personne concernée et qui, en raison de leur manque de précision, ne donnent pas lieu à une intervention répressive immédiate (1); il appartient au juge d'apprécier, sur la base des données concrètes de la cause, si certaines constatations policières sont suffisantes pour susciter la suspicion raisonnable de faits punissables au sens de l'article 28bis, § 2, du Code d'instruction criminelle et si les actes d'information accomplis à la suite de ces constatations ont une incidence telle sur la vie privée de la personne concernée qu'ils tombent également sous le champ d'application de cette disposition ; il revient toutefois à la Cour de vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations une conséquence qui serait sans lien avec elles ou qui ne serait susceptible, sur leur fondement, d'aucune justification (2). (1) Cass. 18 novembre 2015, RG P.15.1450.F, Pas. 2015, n° 688 ; Cass. 19 mai 2015, RG P.15.0023.N, Pas. 2015, n° 324 ; Cass. 4 juin 2002, RG P.02.0387.N, Pas. 2002, n° 340, avec concl. de M. DUINSLAEGER, avocat général publiées à leurs date dans AC. Voy. G. SCHERRENS, « BOM, een nuttig instrument in de bestrijding van de zware criminaliteit? », *Recente ontwikkelingen in het strafrecht*, Larcier, 2008, pp. 139-168 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, pp. 972-988 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, pp. 415-420. (2) Cass. 26 mars 2013, RG P.13.0133.N,

oktober 2007, AR P.07.0685.N, AC 2007, nr. 446; Cass. 4 juni 2002, AR P.02.0387.N, AC 2002, nr. 340, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 416.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Proactieve recherche - Begrip - Voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegde openbaar ministerie - Doel van de toestemming - Redelijk vermoeden van te plegen of reeds gepleegde strafbare feiten - Opsporingen die invloed hebben op het privéleven van de betrokkene - Beoordeling door vonnisrechter - Controle door het Hof

- Art. 28bis, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 15 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Opsporingsonderzoek - Proactieve recherche - Begrip - Voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegde openbaar ministerie - Doel van de toestemming - Redelijk vermoeden van te plegen of reeds gepleegde strafbare feiten - Opsporingen die invloed hebben op het privéleven van de betrokkene - Beoordeling door vonnisrechter - Controle door het Hof

- Art. 28bis, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 15 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privéleven - Proactieve recherche - Begrip - Voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegde openbaar ministerie - Doel van de toestemming - Redelijk vermoeden van te plegen of reeds gepleegde strafbare feiten - Impact van opsporingen op het privéleven van de betrokkene - Beoordeling door vonnisrechter - Controle door het Hof

- Art. 28bis, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 15 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

Pas. 2013, n° 212, T. Strafr. 2013, p. 246 ; Cass. 2 octobre 2007, RG P.07.0685.N, Pas. 2007, n° 446 ; Cass. 4 juin 2002, RG P.02.0387.N, Pas. 2002, n° 340, avec concl. de M. DUINSLAEGER, avocat général publiées à leurs date dans AC ; M.-A. BEERNAERT, e.a., o.c., p. 416.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Enquête proactive - Notion - Autorisation écrite et préalable du ministère public compétent - But de l'autorisation - Suspicion raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis - Recherches ayant une incidence sur la vie privée de la personne concernée - Appréciation par la juridiction de jugement - Contrôle par la Cour

- Art. 28bis, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 15 L. du 5 août 1992

POLICE - Information - Enquête proactive - Notion - Autorisation écrite et préalable du ministère public compétent - But de l'autorisation - Suspicion raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis - Recherches ayant une incidence sur la vie privée de la personne concernée - Appréciation par la juridiction de jugement - Contrôle par la Cour

- Art. 28bis, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 15 L. du 5 août 1992

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée - Enquête proactive - Notion - Autorisation écrite et préalable du ministère public compétent - But de l'autorisation - Suspicion raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis - Incidence des recherches sur la vie privée de la personne concernée - Appréciation par la juridiction de jugement - Contrôle par la Cour

- Art. 28bis, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 15 L. du 5 août 1992

De in artikel 28bis, § 1, derde lid, Wetboek van Strafvordering vastgelegde regel dat het opsporingsonderzoek wordt gevoerd onder de leiding en het gezag van de bevoegde procureur des Konings belet niet dat overeenkomstig de artikelen 28bis, § 1, tweede lid, en 28ter, § 3, Wetboek van Strafvordering en artikel 15 Wet Politieambt, de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom kunnen optreden teneinde dit misdrijf op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen, de daders ervan te vatten, aan te houden en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid, op de wijze en in de vormen bepaald door de wet, op voorwaarde dat zij de procureur des Konings over de gevoerde opsporingen op de hoogte brengen binnen de termijn en op de wijze die deze bij richtlijn vaststelt (1). (1) Cass. 17 maart 2010, AR P.10.0010.F, AC 2010, nr. 192, RDPC 2010, 953, T. Strafr. 2010, 332 noot F. SCHUERMANS.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Leiding en gezag van de procureur des Konings - Aanwijzingen van een misdrijf - Autonome opsporingen door de politie - Kennisgeving van de opsporingen aan de procureur des Konings - Voorwaarden

- Art. 28bis, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 15 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Opsporingsonderzoek - Leiding en gezag van de procureur des Konings - Aanwijzingen van een misdrijf - Autonome opsporingen door de politie - Kennisgeving van de opsporingen aan de procureur des Konings - Voorwaarden

- Art. 28bis, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 15 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

La règle consacrée par l'article 28bis, § 1er, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle selon laquelle l'information est conduite sous la direction et l'autorité du procureur du Roi compétent n'empêche pas que, conformément aux articles 28bis, § 1er, alinéa 2, et 28ter, § 3, de ce code, et 15 de la loi du 5 août 1992, les services de police qui sont confrontés, dans l'exercice de leurs missions, à des indices de la perpétration d'une infraction puissent agir de manière autonome dans le cadre de leur mission générale de police judiciaire pour rechercher cette infraction, en rassembler les preuves et saisir, arrêter et mettre ses auteurs à la disposition de l'autorité compétente, de la manière et dans les formes déterminées par la loi, à condition d'aviser le procureur du Roi des recherches effectuées dans le délai et selon les modalités qu'il fixe par directive (1). (1) Cass. 17 mars 2010, RG P.10.0010.F, Pas. 2010, n° 192, Rev. dr. pén. crim., 2010, p. 953, T. Strafr., 2010, p. 332, note F. SCHUERMANS.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Direction et autorité du procureur du Roi - Indices d'une infraction - Recherches effectuées de manière autonome par la police - Notification des recherches au procureur du Roi - Conditions

- Art. 28bis, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 15 L. du 5 août 1992

POLICE - Information - Direction et autorité du procureur du Roi - Indices d'une infraction - Recherches effectuées de manière autonome par la police - Notification des recherches au procureur du Roi - Conditions

- Art. 28bis, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 15 L. du 5 août 1992

Overmacht die de ontvankelijkheid verantwoordt van een laattijdig ingesteld cassatieberoep, kan alleen voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de eiser in cassatie en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; het komt de eiser toe de aangevoerde overmacht aannemelijk te maken (1). (1) Cass. 3 mei 2011, AR P.10.1865.N, AC 2011, nr. 292 met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 21 mei 2003, AR P.03.0699.N, AC 2003, nr. 312. Zie H. VAN BAVEL, "Ontvankelijkheid van de voorziening in cassatie", in Cassatie in strafzaken, Intersentia, 2014, 16; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1801.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Laattijdig ingesteld cassatieberoep - Overmacht - Begrip

- Artt. 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

La force majeure justifiant la recevabilité d'un pourvoi en cassation formé tardivement ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté du demandeur en cassation et qu'il n'a pu ni prévoir ni conjurer; il appartient au demandeur de rendre plausible la force majeure invoquée (1). (1) Cass. 3 mai 2011, RG P.10.1865.N, Pas. 2011, n° 292, avec concl. de M. DE SWAEF, alors premier avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 21 mai 2003, RG P.03.0699.N, Pas. 2003, n° 312. Voir H. VAN BAVEL, « Ontvankelijkheid van de voorziening in cassatie », dans Cassatie in strafzaken, Intersentia, 2014, p. 16 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. Bosly et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1801.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Pourvoi en cassation formé tardivement - Force majeure - Notion

- Art. 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

P.21.1380.N

5 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220405.2N.11](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 4, 6°, Antidiscriminatiewet moet onder een direct onderscheid worden verstaan de situatie die zich voordoet wanneer iemand ongunstiger wordt behandeld dan een ander in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld op basis van één van de beschermde criteria; de loutere omstandigheid dat de strafrechter bij de straftoemeting rekening houdt met de leeftijd van de beklaagde, levert geen direct onderscheid op in de zin van die bepaling (1). (1) Zie ook concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas. in de zaak Cass. 9 maart 2022, AR P.21.1457.F, AC 2022, nr. 179.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Verwijzing naar de leeftijd van de beklaagde - Verbod op discriminatie

- Art. 4, 6° Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen en discriminatie

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Verwijzing naar de leeftijd van de beklaagde - Verbod op discriminatie

Aux termes de l'article 4, 6°, de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination, il y a lieu d'entendre par distinction directe, la situation qui se produit lorsque, sur la base de l'un des critères protégés, une personne est traitée de manière moins favorable qu'une autre personne ne l'est, ne l'a été ou ne le serait dans une situation comparable ; la simple circonstance que le juge pénal tienne compte de l'âge du prévenu pour fixer le taux de la peine ne constitue pas une distinction directe au sens de cette disposition (1). (1) Voir également concl. de D. Vandermeersch, avocat général, avant Cass. 9 mars 2022, RG P.21.1457.F, Pas. 2022, n° 179.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Référence à l'âge du prévenu - Interdiction de discrimination

- Art. 4, 6° L. du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Taux de la peine - Référence à l'âge du prévenu - Interdiction de discrimination

- Art. 4, 6° Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen en discriminatie

- Art. 4, 6° L. du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination

P.21.1382.N

15 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220215.2N.2](#)

AC nr. ...

De vermelding in een vonnis van de hoedanigheid van de magistraten die in de zaak hebben gezeteld en over de zaak hebben geoordeeld, zoals de hoedanigheid van rechter of plaatsvervangend rechter, is een vermelding die geldt tot inschrijving wegens valsheid (1). (1) Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0168.F, AC 2017, nr. 426.

BETICHTING VAN VALSHEID - Vonnissen en arresten - Vermeldingen - Rechters - Plaatsvervangend rechter - Hoedanigheid

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Vermeldingen - Rechters - Plaatsvervangend rechter - Hoedanigheid - Geen betichting van valsheid

La mention dans un jugement de la qualité des magistrats qui ont siégé en la cause et ont statué sur celle-ci, telle la qualité de juge ou celle de juge suppléant, vaut jusqu'à inscription de faux (1). (1) Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0168.F, Pas. 2017, n° 426.

INSCRIPTION DE FAUX - Jugements et arrêts - Mentions - Juges - Juge suppléant - Qualité

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Mentions - Juges - Juge suppléant - Qualité - Absence d'inscription de faux

Uit artikel 780, eerste lid, 1°, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat het vonnis de namen moet bevatten van de rechters die over de zaak hebben geoordeeld, volgt niet dat het vonnis melding moet maken van de voornamen van de rechters.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Vermeldingen - Namen van de rechters - Draagwijdte
- Art. 780, eerste lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

Il ne résulte pas de l'article 780, alinéa 1er, 1°, du Code judiciaire, selon lequel le jugement doit contenir les noms des membres du siège, que le jugement doit mentionner les prénoms des juges.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Mentions - Noms des juges - Portée
- Art. 780, al. 1er, 1° Code judiciaire

Uit de artikelen 87 en 322 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat in een vonnis dat mede werd gewezen door een plaatsvervangend rechter melding moet worden gemaakt van zijn aanwijzing door de voorzitter van de rechtbank of dat die aanwijzing moet blijken uit de stukken van de rechtspleging; een plaatsvervangende rechter die mee zetelt en over de zaak uitspraak doet, wordt vermoed regelmatig te zijn aangewezen.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Plaatsvervangend rechter - Aanwijzing - Bewijs
- Artt. 87 en 322 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Vermeldingen - Plaatsvervangend rechter - Aanwijzing - Bewijs

- Artt. 87 en 322 Gerechtelijk Wetboek

Il ne résulte pas des articles 87 et 322 du Code judiciaire qu'un jugement rendu, entre autres, par un juge suppléant doit mentionner la désignation de celui-ci par le président du tribunal ou que ladite désignation doit ressortir des pièces de la procédure ; un juge suppléant qui siège en la cause et statue sur celle-ci est présumé avoir été régulièrement désigné.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Juge suppléant - Désignation - Preuve

- Art. 87 et 322 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Mentions - Juge suppléant - Désignation - Preuve

- Art. 87 et 322 Code judiciaire

Uit de overweging dat, nu het bedrog is ontdekt, het als vals aangemerkte stuk heeft opgehouden de burgerlijke partij te schaden of te misleiden, kan de rechter wettig afleiden dat het gebruik van die akte is geëindigd en dat de verjaringstermijn is ingegaan op het tijdstip waarop is aangetoond dat de burgerlijke partij zich van het door haar aangevoerde bedrog bewust is geworden of, op zijn minst, op het tijdstip waarop de burgerlijke rechter over die bewering uitspraak heeft gedaan (1). (1) Cass. 24 maart 2020, AR P.19.0571.N, AC 2020, nr. 211.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Aanvang - Gebruik van valse stukken - Gebruik geëindigd - Ontdekking van het bedrog

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verjaring - Termijn - Aanvang - Gebruik van valse stukken - Gebruik geëindigd - Ontdekking van het bedrog

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van valse stukken - Gebruik geëindigd - Ontdekking van het bedrog - Aanvang van de verjaringstermijn van de straffordering

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Aangezien de wet het gebruik van valse stukken niet heeft omschreven, moet de feitenrechter in feite beoordelen wat een dergelijk gebruik uitmaakt en moet hij met name onderzoeken of dit anderen blijft misleiden of schaden en aldus de door de vervalser gewenste uitwerking blijft hebben; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig heeft kunnen afleiden of het valse stuk al dan niet de gewenste uitwerking is blijven hebben (1). (1) Cass. 18 november 2009, AR P.09.0958.F, AC 2009, nr. 675.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Gebruik van valse stukken - Vals stuk dat de door de vervalser gewenste uitwerking blijft hebben - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

De la considération suivant laquelle, la fraude ayant été éventée, le document tenu pour faux a cessé de nuire ou de tromper la partie civile, le juge peut légalement déduire que l'usage de cet acte a cessé et que la délai de prescription a commencé à courir au moment où il est établi que la partie civile a pris conscience de la fraude qu'elle allègue ou, à tout le moins, à celui où il a été statué sur cette allégation par le juge civil (1). (1) Cass. 24 mars 2020, RG P.19.0571.N, Pas. 2020, n° 211.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Prise de cours - Usage de faux - Cessation de l'usage - Découverte de la fraude

- Art. 196 et 197 Code pénal

- Art. 21, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Délai - Prise de cours - Usage de faux - Cessation de l'usage - Découverte de la fraude

- Art. 196 et 197 Code pénal

- Art. 21, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage de faux - Cessation de l'usage - Découverte de la fraude - Point de départ du délai de la prescription de l'action publique

- Art. 196 et 197 Code pénal

- Art. 21, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

La loi n'ayant pas défini l'usage de faux, il appartient au juge du fond d'apprécier en fait ce qui constitue cet usage et, notamment, de vérifier si celui-ci continue à tromper autrui ou à lui nuire et à produire ainsi l'effet voulu par le faussaire ; la Cour vérifie toutefois si le juge a pu, de ses constatations, légalement déduire que le faux a cessé ou a continué d'engendrer l'effet utile recherché (1). (1) Cass. 18 novembre 2009, RG P.09.0958.F, Pas. 2009, n° 675.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Usage de faux - Faux continuant à produire l'effet voulu par le faussaire - Appréciation par le juge - Contrôle de la Cour

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van valse stukken - Begrip - Vals stuk dat de door de vervalser gewenste uitwerking blijft hebben - Beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

- Art. 196 et 197 Code pénal

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage de faux - Notion - Faux continuant à produire l'effet voulu par le faussaire - Appréciation par le juge du fond - Contrôle par la Cour

- Art. 196 et 197 Code pénal

P.21.1395.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.7](#)

AC nr. ...

Overmacht die alsnog de ontvankelijkheid verantwoordt van een laattijdig ingesteld hoger beroep, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de appellant en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; de fouten of nalatigheden van de lasthebber binden de lastgever wanneer zij worden begaan binnen de perken van de lastgeving en leveren als dusdanig voor de lastgever geen vreemde oorzaak, toeval of overmacht op.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Laattijdig hoger beroep - Overmacht - Draagwijdte

LASTGEVING - Fouten of nalatigheden van de lasthebber - Overmacht - Gevolgen

La force majeure justifiant la recevabilité d'un appel introduit tardivement ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté de l'appellant et qu'il n'aurait pu prévoir ou conjurer; les fautes ou négligences du mandataire engagent le mandant lorsqu'elles sont commises dans les limites du mandat et ne peuvent constituer en elles-mêmes pour le mandant une cause étrangère, un cas fortuit ou de force majeure.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel tardif - Force majeure - Portée

MANDAT - Fautes ou négligences du mandataire - Force majeure - Conséquences

P.21.1397.N

15 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220215.2N.9](#)

AC nr. ...

Noch uit artikel 45bis, § 4, eerste lid, Wegverkeersreglement, noch uit enige andere bepaling volgt dat een daadwerkelijke beproeving van het gebruikte ladingverzekeringssysteem op het weerstaan van de wettelijk voorziene g-krachten van de spanningskrachten is vereist om een inbreuk op de wettelijke criteria voor de zekering van de lading vast te stellen.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Wegverkeer - Wegverkeersreglement van 01-12-1975 - Artikel 45bis - Lading van voertuigen - Ladingverzekeringssysteem

- Art. 45bis KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 45 - Artikel 45bis - Lading van voertuigen - Ladingverzekeringssysteem - Het weerstaan van de wettelijk voorziene g-krachten - Bewijs

- Art. 45bis KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Il ne résulte ni de l'article 45bis, § 4, alinéa 1er, du code de la route ni d'aucune autre disposition que le système d'arrimage du chargement doive être éprouvé de façon effective quant à la résistance aux forces g prévues par la loi afin de constater une infraction aux critères légaux d'arrimage du chargement.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Roulage - Code de la route du 01-12-1975 - Article 45bis - Chargement des véhicules - Système d'arrimage du chargement

- Art. 45bis A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 45 - Article 45bis - Chargement des véhicules - Système d'arrimage du chargement - Résistance aux forces g prévues par la loi - Preuve

- Art. 45bis A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Uit de bepaling van artikel 45bis, § 3, zesde lid, Wegverkeersreglement en zijn wetsgeschiedenis volgt dat de verplichtingen, opgelegd aan de verlader, verpakker en verzender, de vervoerder niet ontslaan van zijn verplichting om te zorgen voor het correct zekeren van de lading en hiervoor een voertuig te gebruiken dat geschikt is voor het gecontracteerde vervoer.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 45 - Artikel 45bis - Lading van voertuigen - Aansprakelijkheden van de actoren van het laadproces - Verplichtingen van de vervoerder

Il résulte de la disposition de l'article 45bis, § 3, alinéa 6, de l'arrêté royal du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique et de sa genèse que les obligations imposées au chargeur, au conditionneur et à l'expéditeur ne dispensent pas le transporteur de son obligation d'assurer l'arrimage correct du chargement et d'utiliser à cet effet un véhicule adapté au transport qui lui a été confié.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 45 - Article 45bis - Chargement des véhicules - Responsabilités des acteurs du processus de chargement - Obligations du transporteur

P.21.1413.N

15 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.10](#)

AC nr. ...

Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bestraft de personen bedoeld in artikel 489 van dat wetboek die, met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen, hebben verzuimd binnen de bij artikel 9 Faillissementswet, thans artikel XX.102 Wetboek economisch recht, bepaalde termijn aangifte te doen van het faillissement; de rechter kan het bijzonder opzet om de faillietverklaring uit te stellen afleiden uit het feit dat een bestuurder, door de niet-aangifte van het faillissement van de vennootschap, de schulden van die vennootschap laat oplopen terwijl er geen hoop bestaat op een verbetering van haar financiële toestand (1). (1) Cass. 9 januari 2018, AR P.17.0856.N, AC 2018, nr. 17.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Misdrijven die verband houden met insolventie - Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Moreel bestanddeel - Bewijs

- Art. 489bis, 4° Strafwetboek
- Art. 9 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- thans art. XX.102 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Misdrijven die verband houden met insolventie - Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Moreel bestanddeel - Bewijs

- Art. 489bis, 4° Strafwetboek

L'article 489bis, 4°, du Code pénal punit les personnes visées à l'article 489 du même Code qui, dans l'intention de retarder la déclaration de la faillite, ont omis de faire l'aveu de la faillite dans le délai prescrit par l'article 9 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites, actuellement par l'article XX.102 du Code de droit économique; le juge peut déduire l'intention de retarder la déclaration de la faillite du fait qu'un administrateur, en négligeant d'avouer celle-ci, laisse les dettes de la société s'accumuler alors qu'il n'y a aucun espoir d'améliorer sa situation financière (1). (1) Cass. 9 janvier 2018, RG P.17.0856.N, Pas. 2018, n° 17.

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Infractions en relation avec l'insolvabilité - Code pénal, article 489bis, 4° - Omission de faire l'aveu de la faillite - Élément moral - Preuve

- Art. 489bis, 4° Code pénal
- Art. 9 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- act. art. XX.102 Code de droit économique

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Infractions en relation avec l'insolvabilité - Code pénal, article 489bis, 4° - Omission de faire l'aveu de la faillite - Élément moral - Preuve

- Art. 489bis, 4° Code pénal

- Art. 9 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III -
Faillissementswet
- thans art. XX.102 Wetboek 28 februari 2013 van economisch
recht
*MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel
bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel -
Misdrijven die verband houden met insolventie - Artikel 489bis,
4°, Strafwetboek - Verzuim om aangifte te doen van het
faillissement - Bewijs*
- Art. 489bis, 4° Strafwetboek
- Art. 9 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III -
Faillissementswet
- thans art. XX.102 Wetboek 28 februari 2013 van economisch
recht

- Art. 9 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- act. art. XX.102 Code de droit économique
*INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral.
unite d'intention - Elément moral - Infractions en relation avec
l'insolvabilité - Code pénal, article 489bis, 4° - Omission de faire
l'aveu de la faillite - Preuve*
- Art. 489bis, 4° Code pénal
- Art. 9 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- act. art. XX.102 Code de droit économique

P.21.1418.N

15 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220215.2N.13](#)

AC nr. ...

Indien de rechter oordeelt bij de schuldvraag geen rekening te zullen houden met een tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende getuigenverklaring, bestaat niet langer de noodzaak die getuige te horen op de rechtszitting onder eed en dient de rechter bijgevolg het niet-horen van die getuige à charge niet te verantwoorden in het licht van de criteria van het voorhanden zijn van de ernstige redenen voor het niet-horen van de getuige, het doorslaggevend karakter van de verklaring van de getuige à charge en het voorhanden zijn van compenserende factoren.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van getuige à charge - In aanmerking nemen van verklaring als bewijs - Voorwaarde

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van getuige à charge - In aanmerking nemen van verklaring als bewijs - Voorwaarde

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Horen van getuige à charge - In aanmerking nemen van verklaring als bewijs - Voorwaarde

Lorsque, pour apprécier la question de la culpabilité, le juge décide de ne pas tenir compte d'un témoignage à charge déposé au stade de l'information, il n'est plus nécessaire d'entendre ce témoin sous serment à l'audience, de sorte que le juge ne doit pas justifier la non-audition de ce témoin à charge à la lumière des critères que constituent l'existence de motifs sérieux justifiant la non-audition du témoin, le caractère déterminant de la déclaration du témoin à charge et l'existence d'éléments compensateurs.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition d'un témoin à charge - Prise en considération d'une déclaration à titre de preuve - Condition

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition d'un témoin à charge - Prise en considération d'une déclaration à titre de preuve - Condition

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Audition d'un témoin à charge - Prise en considération d'une déclaration à titre de preuve - Condition

P.21.1422.N

29 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.1](#)

AC nr. ...

De rechter die wordt geconfronteerd met onregelmatig bewijsmateriaal dat niet nietig of onbetrouwbaar is en die dat bewijsmateriaal doorslaggevend acht voor de beslissing over de schuldigverklaring, oordeelt op grond van de concrete gegevens van de zaak en in het licht van de gehele procedure onaantastbaar of het gebruik van dat bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces en de rechter kan daarbij een afweging maken tussen een geheel van gegevens die eigen zijn aan de hem voorgelegde zaak, zoals de stand van de wetgeving op het moment van de onregelmatigheid, het feit dat de onregelmatigheid niet opzettelijk of ingevolge een niet te verontschuldigen nalatigheid is begaan en het feit dat de beklaagde voor de rechter tegenspraak heeft kunnen voeren over het bewijsmateriaal; de rechter moet zijn beslissing niet motiveren aan de hand van welbepaalde vaste criteria, maar uit zijn beslissing moet wel blijken dat hij, wanneer dat voor hem is aangevoerd, in het bijzonder rekening heeft gehouden met de door het Hof van Justitie bepaalde vereisten met het oog op het vrijwaren van de gelijkwaardigheid en de doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming; evenmin dient de beslissing over de bewijsuitsluiting enkel te worden gesteund op het al dan niet voldoen aan een welbepaald criterium, maar kan de rechter meerdere criteria in hun onderling verband beoordelen en kan de beoordeling van het ene criterium de beoordeling van het andere versterken, vervolledigen of verduidelijken en het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die niet te verzoenen zijn met het recht op een eerlijk proces (1). (1) Zie Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1353.N, AC 2022, nr. 60, met concl. OM; Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1245.N, AC 2022, nr. 14.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

Le juge qui est confronté à des éléments de preuve irréguliers, qui ne sont pas frappés de nullité ou dont la fiabilité n'est pas entachée, et qui estime qu'ils sont déterminants pour la décision à rendre sur la culpabilité, apprécie souverainement, sur la base des éléments concrets de la cause et à la lumière de l'ensemble de la procédure, si l'utilisation de ces éléments est contraire au droit à un procès équitable et peut, à cet égard, mettre en balance un ensemble d'éléments propres à la cause dont il est saisi, comme l'état de la législation au moment où l'irrégularité a été commise, le caractère involontaire de l'irrégularité ou le fait qu'elle résulte d'une négligence inexcusable ainsi que la possibilité dont a bénéficié le prévenu de contredire les éléments de preuve devant le juge; le juge n'est pas tenu de motiver sa décision au regard de critères bien déterminés, mais il doit ressortir de sa décision qu'il a particulièrement tenu compte, si elles sont invoquées devant lui, des exigences établies par la Cour de justice pour la sauvegarde des principes d'équivalence et d'effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union européenne; la décision d'écarter des éléments de preuve ne doit pas davantage se fonder sur le seul respect d'un critère bien défini, mais le juge peut apprécier plusieurs critères dans leurs rapports réciproques, l'appréciation de l'un pouvant renforcer, compléter ou préciser l'appréciation de l'autre, et la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences inconciliables avec le droit à un procès équitable (1). (1) Voir Cass. 25 janvier 2022, RG P.21.1353.N, Pas. 2022, n° 60, avec les concl. du MP publiées à leur date dans AC; Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1245.N, Pas. 2022, n° 14.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

Strafvordering

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Instellingen - Hof van Justitie - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bewijsvoering in strafzaken - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafvordering - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Het enkele feit dat de algemene en ongedifferentieerde bewaarplicht van communicatiegegevens door telecomoperatoren in strijd is met het Unierecht zoals uitgelegd door het Hof van Justitie en een miskennis uitmaakt van het recht op de bescherming van het privéleven en van de persoonsgegevens van een algemeenheid van burgers, heeft niet tot gevolg dat die onregelmatigheid steeds de ernst van het door een beklaagde gepleegd misdrijf overstijgt.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Ernst van het misdrijf - Toepassing

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Instellingen - Hof van Justitie - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Ernst van het misdrijf - Toepassing

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafvordering - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Ernst van het misdrijf - Toepassing

code de procédure pénale

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Institutions - Cour de justice - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Administration de la preuve en matière répressive - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Action publique - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Il ne résulte pas du simple fait que l'obligation de conservation généralisée et indifférenciée de données de communication par les opérateurs de télécommunications soit contraire au droit de l'Union européenne tel qu'interprété par la Cour de justice et constitue une violation du droit à la protection de la vie privée et des données à caractère personnel d'une généralité de citoyens que la gravité de cette irrégularité doive nécessairement dépasser celle de l'infraction commise par un prévenu.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Gravité de l'infraction - Application

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Institutions - Cour de justice - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Preuves irrégulières - Gravité de l'infraction - Application

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Action publique - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Gravité de l'infraction - Application

P.21.1428.F

26 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.2](#)

AC nr. ...

Het terugsturen door de geadresseerde van het afschrift van een proces-verbaal tot vaststelling van een overtreding van de wegverkeerswet, van het formulier dat bij die akte werd gevoegd na het invullen ervan, vormt geen verhoor door de autoriteiten.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Recht op bijstand van een advocaat - Verhoor door de autoriteiten - Begrip - (Niet) terugsturen door de geadresseerde van het afschrift van een proces-verbaal tot vaststelling van een overtreding van de wegverkeerswet, van het formulier dat bij die akte werd gevoegd na het invullen ervan

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Verhoor door de autoriteiten - Begrip - (Niet) terugsturen door de geadresseerde van het afschrift van een proces-verbaal tot vaststelling van een overtreding van de wegverkeerswet, van het formulier dat bij die akte werd gevoegd na het invullen ervan

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor door de autoriteiten - Recht op bijstand van een advocaat - (Niet) terugsturen door de geadresseerde van het afschrift van een proces-verbaal tot vaststelling van een overtreding van de wegverkeerswet, van het formulier dat bij die akte werd gevoegd na het invullen ervan

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op bijstand van een advocaat - Verhoor door de autoriteiten - Begrip - (Niet) terugsturen door de geadresseerde van het afschrift van een proces-verbaal tot vaststelling van een overtreding van de wegverkeerswet, van het formulier dat bij die akte werd

Le renvoi, par le destinataire de la copie d'un procès-verbal constatant une infraction à la loi relative à la police de la circulation routière, du formulaire joint à cet acte, après l'avoir complété, ne constitue pas un interrogatoire par les autorités.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Droit à l'assistance d'un avocat - Interrogatoire par les autorités - Notion - Renvoi, par le destinataire de la copie d'un procès-verbal constatant une infraction à la loi relative à la police de la circulation routière, du formulaire joint à cet acte, après l'avoir complété (non)

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Interrogatoire par les autorités - Notion - Renvoi, par le destinataire de la copie d'un procès-verbal constatant une infraction à la loi relative à la police de la circulation routière, du formulaire joint à cet acte, après l'avoir complété (non)

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Interrogatoire par les autorités - Droit à l'assistance d'un avocat - Renvoi, par le destinataire de la copie d'un procès-verbal constatant une infraction à la loi relative à la police de la circulation routière, du formulaire joint à cet acte, après l'avoir complété (non)

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à l'assistance d'un avocat - Interrogatoire par les autorités - Notion - Renvoi, par le destinataire de la copie d'un procès-verbal constatant une infraction à la loi relative à la police de la circulation routière, du formulaire joint à cet acte, après l'avoir complété (non)

gevoegd na het invullen ervan

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.1433.N

22 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.13](#)

AC nr. ...

Een schuldigverklaring wegens het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een toestand van alcoholintoxicatie in de zin van artikel 34, § 2, 1°, Wegverkeerswet of het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een staat van dronkenschap in de zin van artikel 35 Wegverkeerswet vereist niet dat de verbalisanten die toestand van intoxicatie of dronkenschap op de openbare plaats zelf hebben vastgesteld; dat een bestuurder een voertuig op een openbare plaats heeft bestuurd in een door artikel 34, § 2, 1°, en 35 Wegverkeerswet bedoelde toestand kan ook blijken uit latere buiten die openbare plaats gedane vaststellingen (1). (1) Cass. 19 april 2016, AR P.15.1382.N, AC 2016, nr. 264.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Vaststelling door de verbalisanten - Wegverkeer - Vaststelling van de toestand van alcoholintoxicatie of dronkenschap bij het besturen van een voertuig op een openbare plaats - Voorwaarden van de vaststelling - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 35 - Besturen van een voertuig op een openbare plaats in staat van dronkenschap - Vaststelling door de verbalisanten - Voorwaarden van de vaststelling - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2, 1° - Besturen van een voertuig op een openbare plaats in een toestand van alcoholintoxicatie - Vaststelling door de verbalisanten - Voorwaarden van de vaststelling - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La déclaration de culpabilité du chef de conduite en état d'imprégnation alcoolique d'un véhicule dans un lieu public au sens de l'article 34, § 2, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ou la conduite, en état d'ivresse, d'un véhicule dans un lieu public au sens de l'article 35 de cette même loi n'exige pas que les agents verbalisateurs aient constaté cet état d'imprégnation ou d'ivresse dans le lieu public même; le fait qu'un conducteur ait conduit un véhicule dans un lieu public dans les conditions visées aux articles 34, §2, 1°, et 35 de la loi du 16 mars 1968 peut également ressortir de constatations faites ultérieurement en dehors de ce lieu public (1). (1) Cass. 19 avril 2016, RG P.15.1382.N, Pas. 2016, n° 264.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Constatation des verbalisateurs - Roulage - Constatation de l'état d'imprégnation alcoolique ou d'ivresse en conduisant un véhicule dans un lieu public - Conditions de la constatation - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, et 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 35 - Conduite en état d'ivresse d'un véhicule dans un lieu public - Constatation des verbalisateurs - Conditions de la constatation - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, et 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Article 34, § 2, 1° - Conduite en état d'imprégnation alcoolique d'un véhicule dans un lieu public - Constatation des verbalisateurs - Conditions de la constatation - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, et 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.1435.N

24 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.7](#)

AC nr. ...

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM verbiedt de rechter bij toepassing van artikel 16.6.6 DABM een herstelmaatregel te bevelen die kennelijk onredelijk is; hierbij dient hij na te gaan of het voordeel van de bevolen herstelmaatregel ter vrijwaring en herstel van het milieu opweegt tegen de last die daaruit voortvloeit voor de overtreder; het bevolen herstel moet evenredig zijn met de in concreto vastgestelde aantasting van het milieu en de maatregel moet redelijk blijven in vergelijking tot de last die hij voor de betrokkene meebrengt; bij afwezigheid van een conclusie over de redelijkheid en evenredigheid van de herstelmaatregel, is de rechter er evenwel niet toe gehouden zijn beslissing in dit verband nader met redenen te omkleden (1). (1) Over de herstelmaatregel in zaken van stedenbouw en ruimtelijke ordening (art. 6.3.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening) oordeelde het Hof reeds in vergelijkbare zin: "Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM verbiedt de rechter een herstelmaatregel te bevelen die kennelijk onredelijk is. Hierbij dient hij na te gaan of het voordeel van de bevolen herstelmaatregel voor het behoud van een goede ruimtelijke ordening opweegt tegen de last die daaruit voortvloeit voor de overtreder. Het bevolen herstel moet evenredig zijn met de in concreto vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en de maatregel moet redelijk blijven in vergelijking tot de last die hij voor de betrokkene meebrengt" (Cass. 5 januari 2021, AR P.20.0736.N, AC 2021, nr. 1, in dezelfde zin Cass. 5 februari 2019, AR P.17.0756.N, AC 2019, nr. 65; Cass. 5 januari 2016, AR P.14.1754.N, AC 2016, nr. 3; Cass. 4 februari 2003, AR P.01.1462.N, AC 2003, nr. 80; Cass. 24 november 2009, AR P.09.0278.N, AC 2009, nr. 689) en "De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of een herstelmaatregel evenredig is met de in concreto vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en of uit de vergelijking tussen het voordeel voor de ruimtelijke ordening dat volgt uit die maatregel en de voor de betrokkene veroorzaakte last niet volgt dat de herstelmaatregel kennelijk onredelijk is. Bij die beoordeling kan de rechter de aard van en de wijze waarop het stedenbouwkundige misdrijf werd gepleegd dat tot de herstelmaatregel aanleiding geeft, het flagrante karakter van het misdrijf en de doelbewustheid waarmee het werd gepleegd, mee in overweging

L'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales interdit au juge d'ordonner une mesure de réparation manifestement déraisonnable en application de l'article 16.6.6 du décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement ; le juge est ainsi tenu d'examiner si l'avantage résultant de la mesure de réparation ordonnée en faveur de la préservation et de la remise en état de l'environnement l'emporte sur la charge qui en résulte pour le contrevenant ; la réparation ordonnée doit être proportionnée à l'atteinte portée à l'environnement constatée in concreto, et la mesure doit rester raisonnable par rapport à la charge qui en résulte pour la personne concernée ; en l'absence de conclusions quant à la proportionnalité et au caractère raisonnable de la mesure de réparation, le juge n'est toutefois pas tenu de motiver plus avant sa décision à cet égard (1). (1) En ce qui concerne la mesure de réparation prévue en matière d'urbanisme et d'aménagement du territoire (art. 6.3.1 du Code flamand de l'aménagement du territoire), la Cour a déjà statué en un sens analogue : « L'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme interdit au juge d'ordonner une mesure de réparation qui est manifestement déraisonnable. À cette fin, il doit examiner si l'intérêt de la mesure de réparation ordonnée en faveur du maintien d'un bon aménagement du territoire compense la charge qui en résulte pour le contrevenant. La réparation ordonnée doit être proportionnée à l'atteinte portée à l'aménagement du territoire constatée in concreto et la mesure doit rester raisonnable par rapport à la charge qui résulte de celle-ci pour la personne concernée. » (Cass. 5 janvier 2021, RG P.20.0736.N, Pas. 2021, n° 1 ; dans le même sens, Cass. 5 février 2019, RG P.17.0756.N, Pas. 2019, n° 65 ; Cass. 5 janvier 2016, RG P.14.1754.N, Pas. 2016, n° 3 ; Cass. 4 février 2003, RG P.01.1462.N, Pas. 2003, n° 80 ; Cass. 24 novembre 2009, RG P.09.0278.N, Pas. 2009, n° 689) et « Le juge apprécie souverainement en fait si la mesure de réparation est proportionnelle à l'atteinte portée à l'aménagement du territoire constatée in concreto et s'il ne résulte pas de la comparaison faite entre l'avantage procuré à l'aménagement du territoire

nemen" (Cass. 5 januari 2021, AR P.20.0736.N, AC 2021, nr. 1; Cass. 27 september 2011, AR P.10.2020.N, AC 2011, nr. 500; Cass. 18 december 2001, AR P.99.1548.N, AC 2001, nr. 709). (BDS)

par cette mesure et la charge imposée à la personne concernée que la mesure de réparation est manifestement déraisonnable. Le juge peut également tenir compte, dans cette appréciation, de la nature de l'infraction urbanistique qui a donné lieu à la mesure de réparation, de la manière dont celle-ci a été commise, de l'état de flagrance et de la préméditation éventuels. » (Cass. 5 janvier 2021, RG P.20.0736.N, Pas. 2021, n° 1 ; Cass. 27 septembre 2011, RG P.10.2020.N, Pas. 2011, n° 500 ; Cass. 18 décembre 2001, RG P.99.1548.N, Pas. 2001, n° 709). (BDS)

EIGENDOM - Eerste aanvullend protocol - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Last die de herstelmaatregel meebrengt voor de overtreder - Recht op eigendom - Evenredigheid - Beoordeling - Redenen

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Last die de herstelmaatregel meebrengt voor de overtreder - Recht op eigendom - Evenredigheid - Beoordeling - Redenen

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

OPENBAAR DOMEIN - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Last die de herstelmaatregel meebrengt voor de overtreder - Recht op eigendom - Evenredigheid - Beoordeling - Redenen

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Recht op eigendom - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Last die de herstelmaatregel meebrengt

PROPRIETE - Premier protocole additionnel - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Charge résultant de la mesure pour le contrevenant - Droit à la propriété - Proportionnalité - Appréciation - Motifs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Charge résultant de la mesure pour le contrevenant - Droit à la propriété - Proportionnalité - Appréciation - Motifs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

DOMAINE PUBLIC - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Charge résultant de la mesure pour le contrevenant - Droit à la propriété - Proportionnalité - Appréciation - Motifs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel - Droit à la propriété - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état

voor de overtreder - Recht op eigendom - Evenredigheid - Beoordeling - Redenen

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Last die de herstelmaatregel meebrengt voor de overtreder - Recht op eigendom - Evenredigheid - Beoordeling - Redenen

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Last die de herstelmaatregel meebrengt voor de overtreder - Recht op eigendom - Evenredigheid - Beoordeling - Redenen

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

antérieur au délit environnemental - Charge résultant de la mesure pour le contrevenant - Droit à la propriété - Proportionnalité - Appréciation - Motifs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Charge résultant de la mesure pour le contrevenant - Droit à la propriété - Proportionnalité - Appréciation - Motifs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Charge résultant de la mesure pour le contrevenant - Droit à la propriété - Proportionnalité - Appréciation - Motifs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

Bij de beoordeling van de draagwijdte van een bepaling van een uitvoeringsreglementering is de rechter niet gebonden door de interpretatie ervan die na het uitvaardigen van die bepaling wordt verdedigd door leden van de uitvoerende macht, ook al betreft het de minister die bevoegd is voor het departement waartoe die uitvoeringsreglementering behoort, wanneer de rechter die draagwijdte anders beoordeelt dan de minister, miskent hij hierdoor niet het beginsel van de scheiding der machten.

MACHTEN - Scheiding der machten - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Interpretatie van een uitvoeringsreglementering - Rubriek 60 van Bijlage 1 Vlarem II - Standpunt van de Minister - Beoordeling van de reglementering door de rechter - Draagwijdte

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning -

Lorsqu'il apprécie la portée d'une disposition réglementaire d'exécution, le juge n'est pas tenu par l'interprétation qu'en font, après son adoption, des membres du pouvoir exécutif, quand bien même il s'agit du ministre responsable du département dont relève ce règlement d'exécution ; en appréciant cette portée différemment du ministre, le juge ne méconnaît pas le principe de la séparation des pouvoirs.

POUVOIRS - Séparation des pouvoirs - Région flamande - Permis d'environnement - Interprétation d'un règlement d'exécution - Vlarem II, annexe 1, rubrique 60 - Position du ministre - Appréciation de la réglementation par le juge - Portée

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région

Interpretatie van een uitvoeringsreglementering - Rubriek 60 van Bijlage 1 Vlare II - Standpunt van de Minister - Beoordeling van de reglementering door de rechter - Draagwijdte

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Interpretatie van een uitvoeringsreglementering - Rubriek 60 van Bijlage 1 Vlare II - Standpunt van de Minister - Beoordeling van de reglementering door de rechter - Draagwijdte

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Interpretatie van een uitvoeringsreglementering - Rubriek 60 van Bijlage 1 Vlare II - Standpunt van de Minister - Beoordeling van de reglementering door de rechter - Draagwijdte

flamande - Permis d'environnement - Interprétation d'un règlement d'exécution - Vlare II, annexe 1, rubrique 60 - Position du ministre - Appréciation de la réglementation par le juge - Portée

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Région flamande - Permis d'environnement - Interprétation d'un règlement d'exécution - Vlare II, annexe 1, rubrique 60 - Position du ministre - Appréciation de la réglementation par le juge - Portée

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Région flamande - Permis d'environnement - Interprétation d'un règlement d'exécution - Vlare II, annexe 1, rubrique 60 - Position du ministre - Appréciation de la réglementation par le juge - Portée

De artikelen 5, 1°, c), en 6, eerste lid, van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning

(Omgevingsvergunningsdecreet) en artikel 5.2.1, § 6, DABM houden een vergunningsplicht in voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit van de eerste of tweede klasse; die vergunningsplicht is onder meer van toepassing op het geheel of gedeeltelijk opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten, met inbegrip van waterplassen en vijvers, zoals bedoeld in rubriek 60 van de bijlage 1 bij Vlare II; de rechter oordeelt onaantastbaar aan de hand van de concrete omstandigheden van de zaak of een bepaalde plaats moet worden beschouwd als een groeve, een graverij, een uitgraving of een andere put, met inbegrip van een waterplas of een vijver, in de zin van rubriek 60 van bijlage 1 bij Vlare II; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen; de loutere omstandigheid dat een waterplas in het verleden dienstig was als koelbekken voor een industriële installatie, impliceert niet dat die waterplas niet kan vallen onder het toepassingsgebied van rubriek 60 van bijlage 1 bij Vlare II.

Les articles 5, 1°, c), et 6, alinéa 1er, du décret du Conseil flamand du 25 avril 2014 relatif au permis d'environnement et 5.2.1, § 6, du décret du Conseil flamand du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement induisent une obligation d'autorisation pour l'exploitation d'un établissement classé ou d'une activité classée de la première ou deuxième classe ; cette obligation d'autorisation s'applique, entre autres, au comblement, en tout ou en partie, de carrières, minières, excavations et autres puits, y compris mares et étangs, tels que visés à la rubrique 60 de l'annexe 1 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement ; le juge apprécie souverainement au regard des circonstances concrètes de la cause, si un endroit déterminé doit être considéré comme une carrière, une minière, une excavation ou un autre puits, y compris une mare ou un étang, au sens de la rubrique 60 précitée ; la Cour vérifie cependant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier ; la simple circonstance que, par le passé, une mare servait de bassin de refroidissement à une installation industrielle n'implique pas que cette mare ne peut relever du champ d'application de la rubrique 60 précitée.

MIJNEN - GROEVEN - GRAVERIJEN - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten - Opvullen van waterplassen en vijvers - Waterplas die dienst deed als koelbekken voor een industriële installatie - Beoordeling door de rechter - Controle

MINES. MINIERES. CARRIERES - Région flamande - Permis d'environnement - Comblement de carrières, minières, excavations et autres puits - Comblement de mares et d'étangs - Mare ayant servi de bassin de refroidissement à une installation industrielle - Appréciation par le juge - Contrôle par la Cour

door het Hof

- Artt. 5.1°, c), et 6, eerste lid Decr. 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning
- Art. 5.2.1, § 6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

- Rubriek 60 van bijlage 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten - Opvullen van waterplassen en vijvers - Waterplas die dienst deed als koelbekken voor een industriële installatie - Beoordeling door de rechter - Controle door het Hof

- Artt. 5.1°, c), et 6, eerste lid Decr. 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning
- Art. 5.2.1, § 6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

- Rubriek 60 van bijlage 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten - Opvullen van waterplassen en vijvers - Waterplas die dienst deed als koelbekken voor een industriële installatie - Criteria van beoordeling - Controle door het Hof

- Artt. 5.1°, c), et 6, eerste lid Decr. 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning
- Art. 5.2.1, § 6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

- Rubriek 60 van bijlage 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

- Art. 5.1°, c), et 6, al. 1er Décr. du 25 avril 2014 relatif au permis d'environnement
- Art. 5.2.1, § 6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

- Rubrique 60 de l'annexe 1 Arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Permis d'environnement - Comblement de carrières, minières, excavations et autres puits - Comblement de mares et d'étangs - Mare ayant servi de bassin de refroidissement à une installation industrielle - Appréciation par le juge - Contrôle par la Cour

- Art. 5.1°, c), et 6, al. 1er Décr. du 25 avril 2014 relatif au permis d'environnement
- Art. 5.2.1, § 6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

- Rubrique 60 de l'annexe 1 Arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Région flamande - Permis d'environnement - Comblement de carrières, minières, excavations et autres puits - Comblement de mares et d'étangs - Mare ayant servi de bassin de refroidissement à une installation industrielle - Critères d'appréciation - Contrôle par la Cour

- Art. 5.1°, c), et 6, al. 1er Décr. du 25 avril 2014 relatif au permis d'environnement
- Art. 5.2.1, § 6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

- Rubrique 60 de l'annexe 1 Arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement

De in artikel 16.6.5 DABM bepaalde mogelijkheid voor de rechter om, na de partijen te hebben gehoord, bij wijze van veiligheidsmaatregel het verbod uit te spreken om de inrichtingen, die aan de oorsprong van het milieumisdrijf liggen, te exploiteren gedurende de termijnen die hij bepaalt, strekt ertoe de bedreiging voor de mens of het milieu weg te nemen (1); bij gebrek aan een conclusie over de termijn van een in voorkomend geval op te leggen veiligheidsmaatregel, is de rechter die bij toepassing van de voormelde bepaling een exploitatieverbod uitspreekt voor een termijn die hij bepaalt, niet ertoe gehouden de duur van die termijn nader met redenen te omkleden; de rechter kan ter verantwoording van het bij toepassing van artikel 16.6.5 DABM opgelegde exploitatieverbod de bedreiging voor de mens of het milieu afleiden uit het risico dat de beklaagde zijn wederrechtelijke activiteit niet vrijwillig zal stopzetten en een voor de omgeving onomkeerbare toestand wil creëren. (1) Cass. 4 maart 2003, AR P.02.0974.N, AC 2003, nr. 147.

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Verbod tot het uitbaten van inrichtingen die aan de oorsprong liggen van het milieumisdrijf - Termijn van het exploitatieverbod - Evenredigheid - Criteria - Beoordeling - Redenen

- Art. 16.6.5 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

OPENBAAR DOMEIN - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Verbod tot het uitbaten van inrichtingen die aan de oorsprong liggen van het milieumisdrijf - Termijn van het exploitatieverbod - Evenredigheid - Criteria - Beoordeling - Redenen

- Art. 16.6.5 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Verbod tot het uitbaten van inrichtingen die aan de oorsprong liggen van het milieumisdrijf - Termijn van het exploitatieverbod - Evenredigheid - Criteria - Beoordeling - Redenen

- Art. 16.6.5 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - 4/05/2026

La possibilité offerte au juge par l'article 16.6.5 du décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement de prononcer, après avoir entendu les parties et par mesure de sécurité, l'interdiction d'exploiter les établissements qui sont à l'origine du délit environnemental, pendant les délais qu'il détermine, vise à écarter la menace que cette exploitation représente pour l'homme ou pour l'environnement (1) ; en l'absence de conclusions quant à la durée d'une mesure de sûreté, qu'il y a lieu d'imposer, le cas échéant, le juge, qui, en application de la disposition précitée, prononce une interdiction d'exploitation pendant la durée qu'il détermine, n'est pas tenu de motiver plus amplement cette durée ; pour justifier l'interdiction d'exploitation imposée en application de l'article 16.6.5 du décret du 5 avril 1995, le juge peut déduire la menace pour l'homme ou pour l'environnement du risque que le prévenu ne cessera pas volontairement son activité illicite et entend créer une situation irréversible sur le plan environnemental. (1) Cass. 4 mars 2003, RG P.02.0974.N, Pas. 2003, n° 147.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Interdiction d'exploiter les établissements qui sont à l'origine du délit environnemental - Durée de l'interdiction d'exploitation - Proportionnalité - Critères - Appréciation - Motifs

- Art. 16.6.5 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

DOMAINE PUBLIC - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Interdiction d'exploiter les établissements qui sont à l'origine du délit environnemental - Durée de l'interdiction d'exploitation - Proportionnalité - Critères - Appréciation - Motifs

- Art. 16.6.5 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Interdiction d'exploiter les établissements qui sont à l'origine du délit environnemental - Durée de l'interdiction d'exploitation - Proportionnalité - Critères - Appréciation - Motifs

- Art. 16.6.5 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Conservation de la P. 385/982

Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Verbod tot het uitbaten van inrichtingen die aan de oorsprong liggen van het milieumisdrijf - Termijn van het exploitatieverbod - Evenredigheid - Criteria - Beoordeling - Redenen

- Art. 16.6.5 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Interdiction d'exploiter les établissements qui sont à l'origine du délit environnemental - Durée de l'interdiction d'exploitation - Proportionnalité - Critères - Appréciation - Motifs

- Art. 16.6.5 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

De maatregelen die de rechter bij toepassing van artikel 16.6.6 DABM kan bevelen, strekken ertoe de door het milieumisdrijf veroorzaakte wederrechtelijke toestand ongedaan te maken door de toestand zoals die bestond vóór het milieumisdrijf zoveel als mogelijk te herstellen teneinde aldus het milieu te vrijwaren; de rechter oordeelt onaantastbaar of de door hem bij toepassing van die bepaling bevolen maatregel noodzakelijk is voor dit herstel; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Over de herstelmaatregel en termijn op basis van art. 16.6.6 Decreet Milieubeleid zie Cass. 11 januari 2022, AR P.21.0373.N, AC 2022, nr. 13.

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Beoordeling - Controle door het Hof

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Controle door het Hof

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

OPENBAAR DOMEIN - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Beoordeling - Controle door het Hof

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

Les mesures que le juge peut ordonner en application de l'article 16.6.6 du décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement visent à éliminer la situation illégale provoquée par l'infraction environnementale en rétablissant, dans la mesure du possible, la situation telle qu'elle existait avant ladite infraction, de sorte à préserver ainsi l'environnement ; le juge apprécie souverainement si la mesure qu'il ordonne en application de cette disposition est nécessaire à cette préservation ; la Cour vérifie cependant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) En ce qui concerne la mesure de réparation et sa durée, fondées sur l'art. 16.6.6 du décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement, voir Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.0373.N, Pas. 2022, n° 13.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Appréciation - Contrôle par la Cour

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Contrôle par la Cour

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

DOMAINE PUBLIC - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Appréciation - Contrôle par la Cour

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Natuurbehoud - Vlaams Gewest - Inbreuk op het Decreet Milieubeleid - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Beoordeling - Controle door het Hof

- Art. 16.6.6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Conservation de la nature - Région flamande - Infraction au décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Appréciation - Contrôle par la Cour

- Art. 16.6.6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

De rechter die een beklaagde veroordeelt wegens het zonder omgevingsvergunning geheel of gedeeltelijk opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten, met inbegrip van waterplassen en vijvers, zoals bedoeld in rubriek 60 van bijlage 1 bij Vlarem II, en het herstel in de oorspronkelijke toestand beveelt door het uitgraven en afvoeren van de opgevoerde gronden, oordeelt niet tegenstrijdig wanneer hij tevens vaststelt dat niet is aangetoond dat de aangevoerde gronden de waarden van het VLAREBO-besluit van 14 december 2007 overschrijden, dit laatste impliceert als zodanig niet dat de voormelde herstelmaatregel niet noodzakelijk kan zijn ter vrijwaring van het milieu.

MIJNEN - GROEVEN - GRAVERIJEN - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten - Opvullen van waterplassen en vijvers - Aangevoerde gronden met waarden die voldoen aan het Vlarebo-Besluit - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Vrijwaring van het milieu - Beoordeling

- Artt. 5.1°, c), en 6, eerste lid Decr. 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning
- Art. 5.2.1, § 6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

- Rubriek 60 van bijlage 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Omgevingsvergunning - Opvullen van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten - Opvullen van waterplassen en vijvers - Aangevoerde gronden met waarden die voldoen aan het Vlarebo-Besluit - Maatregel van herstel in de toestand van vóór het milieumisdrijf - Vrijwaring van het milieu - Beoordeling

Le juge, qui condamne un prévenu pour avoir comblé, en tout ou en partie, sans permis d'environnement, des carrières, minières, excavations et autres puits, y compris mares et étangs, tels que visés à la rubrique 60 de l'annexe 1 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement et ordonne la remise des lieux en leur état initial par l'excavation et l'évacuation des terres utilisées à cet effet, ne rend pas une décision entachée de contradiction s'il constate également qu'il n'est pas démontré que les terres de remblai dépassent les valeurs fixées par l'arrêté du Gouvernement flamand du 14 décembre 2007 fixant le règlement flamand relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol, cette dernière constatation n'impliquant pas, comme telle, que la mesure de réparation précitée ne puisse être nécessaire à la préservation de l'environnement.

MINES. MINIERES. CARRIERES - Région flamande - Permis d'environnement - Comblement de carrières, minières, excavations et autres puits - Comblement de mares et d'étangs - Terres de remblai satisfaisant à l'arrêté du Gouvernement flamand du 14 décembre 2007 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Préservation de l'environnement - Appréciation

- Art. 5.1°, c), et 6, al. 1er Décr. du 25 avril 2014 relatif au permis d'environnement
- Art. 5.2.1, § 6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

- Rubrique 60 de l'annexe 1 Arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Permis d'environnement - Comblement de carrières, minières, excavations et autres puits - Comblement de mares et d'étangs - Terres de remblai satisfaisant à l'arrêté du Gouvernement flamand du 14 décembre 2007 - Mesure de remise des lieux en leur état antérieur au délit environnemental - Préservation de l'environnement - Appréciation

- Artt. 5.1°, c), en 6, eerste lid Decr. 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning

- Art. 5.2.1, § 6 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

- Rubriek 60 van bijlage 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

- Art. 5.1°, c), et 6, al. 1er Décr. du 25 avril 2014 relatif au permis d'environnement

- Art. 5.2.1, § 6 Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

- Rubrique 60 de l'annexe 1 Arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 1995 fixant les dispositions générales et sectorielles en matière d'hygiène de l'environnement

P.21.1447.N

8 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.10](#)

AC nr. ...

Overmacht die de ontvankelijkheid van een laattijdig ingesteld hoger beroep verantwoordt, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de appellant en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; het appelgerecht kan het bestaan van overmacht uitsluiten op grond van de vaststelling dat de appellant niet de nodige voorzorgen heeft genomen om de toestand die hij als overmacht aanvoert, te vermijden; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar of de aangevoerde omstandigheden bij het instellen van hoger beroep een geval van overmacht uitmaken (1). (1) Cass. 12 januari 2022, AR P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.3; Cass. 25 november 2020, AR P.20.0760.F, AC 2020, nr. 17; Cass. 24 april 2019, AR P.19.0114.F, AC 2019, nr. 243; Cass. 12 februari 2013, AR P.12.0685.N, AC 2013, nr. 98; Cass. 8 april 2009, AR P.08.1907.F, AC 2009, nr. 248, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.. Zie R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 1222; D. DE WOLF, Handboek correctioneel procesrecht, Intersentia, 2013, 187; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 1420; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1728.

La force majeure justifiant la recevabilité d'un pourvoi en cassation formé tardivement ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté de l'appelant qu'il ne pouvait ni prévoir ni conjurer; la juridiction d'appel peut exclure l'existence de la force majeure sur la base de la constatation que l'appelant n'a pas pris les précautions nécessaires afin d'éviter la situation qu'il invoque comme cas de force majeure; la juridiction d'appel apprécie souverainement si les circonstances alléguées qui auraient existé lors de la déclaration d'appel constituent un cas de force majeure (1). (1) Cass. 12 janvier 2022, RG P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cass. 12 janvier 2021, RG P.20.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.3; Cass. 25 novembre 2020, RG P.20.0760.F, Pas. 2020, n° 17; Cass. 24 avril 2019, RG P.19.0114.F, Pas. 2019, n° 243; Cass. 12 février 2013, RG P.12.0685.N, Pas. 2013, n° 98; Cass. 8 avril 2009, RG P.08.1907.F, Pas. 2009, n° 248, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général. Voir R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, p. 1222; D. DE WOLF, Handboek correctioneel procesrecht, Intersentia, 2013, p. 187; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, p. 1420; M.-A. BEERNAERT, H.D. Bosly et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1728.

- Artt. 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep van de beklaagde - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Termijn - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Overmacht - Beoordeling

- Artt. 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel du prévenu - Appel formé tardivement - Délai - Appel formé tardivement - Force majeure - Appréciation

- Art. 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

P.21.1448.N

22 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12](#)

AC nr. ...

Bij toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering kan de appelrechter ambtshalve een grief van openbare orde opwerpen binnen de perken van zijn saisine die door de verklaringen van hoger beroep en de grievenformulieren wordt bepaald en een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering is zo een grief; wanneer de appelrechter ambtshalve een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering opwerpt waarover geen van de appellanten een grief heeft aangevoerd in het verzoekschrift met grieven of het grievenformulier dat op straffe van verval van het hoger beroep op grond van artikel 204 Wetboek van Strafvordering moet worden neergelegd ter griffie, dient hij bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering de partijen te verzoeken om zich uit te spreken over het aldus ambtshalve opgeworpen middel en ook het openbaar ministerie dient in dat geval in de gelegenheid te worden gesteld hierover een standpunt in te nemen (1). (1) Cass. 24 oktober 2018, AR P.18.0764.N, AC 2018, nr. 585.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve opwerping van een grief van openbare orde - Grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering - Horen van de partijen over het ambtshalve opgeworpen middel - Openbaar ministerie - Draagwijdte

- Art. 210, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve opwerping van een grief van openbare orde - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Minderjarigheid van de beklaagde - Draagwijdte

- Art. 210, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Hoger beroep - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve opwerping van een grief van openbare orde - Grond van niet-ontvankelijkheid van

4/05/2026

En application de l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, le juge d'appel peut soulever d'office un grief d'ordre public dans les limites de sa saisine déterminées par les déclarations d'appel et les formulaires de griefs et une cause d'irrecevabilité de l'action publique constitue un tel grief ; lorsque le juge d'appel soulève d'office une cause d'irrecevabilité de l'action publique à l'égard de laquelle aucun des appelants n'a formulé de grief dans la requête portant les griefs ou dans le formulaire de griefs qui, à peine de déchéance de l'appel, doit être déposé au greffe en application de l'article 204 du Code d'instruction criminelle, il doit, en application de l'article 210, alinéa 3, dudit Code, inviter les parties à s'exprimer sur le moyen ainsi soulevé d'office et, dans ce cas, le ministère public doit également avoir la possibilité de prendre position à ce sujet (1). (1) Cass. 24 octobre 2018, RG P.18.0764.N, Pas. 2018, n° 585.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Grief d'ordre public soulevé d'office - Cause d'irrecevabilité de l'action publique - Code d'instruction criminelle, article 210, alinéa 3 - Audition des parties sur le moyen soulevé d'office - Ministère public - Portée

- Art. 210, al. 2 et 3 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Grief d'ordre public soulevé d'office - Code d'instruction criminelle, article 210, alinéa 2 - Cause d'irrecevabilité de l'action publique - Minorité du prévenu - Portée

- Art. 210, al. 2 et 3 Code d'Instruction criminelle

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Appel - Compétence du juge - Grief d'ordre public soulevé d'office - Cause d'irrecevabilité de l'action publique - Code d'instruction criminelle, article 210, alinéa

P. 389/982

de strafvordering - Artikel 210, derde lid, Wetboek van
Strafvordering - Horen van de partijen over het ambtshalve
opgeworpen middel - Draagwijde

- Art. 210, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

3 - Audition des parties sur le moyen soulevé d'office - Portée

- Art. 210, al. 2 et 3 Code d'Instruction criminelle

P.21.1452.F

23 maart 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220323.2F.3

AC nr. ...

De valsheid van het door de aangever aangegeven
feit heeft niet noodzakelijkerwijs tot gevolg dat hij
schuldig moet worden verklaard aan het in artikel
445, tweede lid, Strafwetboek bedoelde misdrijf van
lasterlijke aangifte, aangezien dat misdrijf naast het
niet-bewezen karakter van het aangegeven feit,
ook de vaststelling van het bestaan van andere
constitutieve bestanddelen vereist, zoals het feit
dat de aangever met kwaadwillig opzet heeft
gehandeld; bij de beoordeling van dat opzet, kan
de rechter rekening houden met de omstandigheid
dat de aangever te goeder trouw de
waarachtigheid van de aangegeven feiten heeft
geloofd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 211.

*MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel
bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel -
Lasterlijke aangifte - Kwaadwillig opzet - Begrip - Goede trouw
van de aangever*

- Art. 445, tweede lid Strafwetboek

*LASTER EN EERROOF - Constitutieve bestanddelen -
Kwaadwillig opzet - Begrip - Goede trouw van de aangever*

- Art. 445, tweede lid Strafwetboek

La fausseté du fait imputé par l'auteur de la
dénonciation n'implique pas nécessairement qu'il
doive être déclaré coupable de l'infraction de
dénonciation calomnieuse visée à l'article 445,
alinéa 2, du Code pénal dès lors qu'outre le
caractère non établi du fait dénoncé, cette
infraction requiert également le constat de
l'existence d'autres éléments constitutifs, dont le
fait que l'auteur de la dénonciation a été animé
d'une intention méchante; pour apprécier
l'existence de cette intention, le juge peut prendre
en considération la circonstance que l'auteur de la
dénonciation a pu, de bonne foi, croire à la véracité
des faits dénoncés (1). (1) Voir les concl. du MP.

*INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral.
unité d'intention - Élément moral - Dénonciation calomnieuse -
Intention méchante - Notion - Bonne foi de l'auteur de la
dénonciation*

- Art. 445, al. 2 Code pénal

*CALOMNIE ET DIFFAMATION - Éléments constitutifs - Intention
méchante - Notion - Bonne foi de l'auteur de la dénonciation*

- Art. 445, al. 2 Code pénal

De buitenvervolginstelling die wordt bevolen bij
gebrek aan voldoende bezwaren omtrent het
aangegeven feit, bewijst het gebrek aan grondslag
ervan; de rechter die, niettegenstaande die
buitenvervolginstelling, beslist dat de valsheid van
het aangegeven feit niet is bewezen, met andere
woorden dat het waarachtig zou kunnen zijn,
schendt artikel 445, tweede lid, Strafwetboek (1). (1)
Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 211.

*ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek -
Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling -
Buitenvervolginstelling bij gebrek aan voldoende bezwaren
omtrent het aangegeven feit - Invloed op de latere vervolging
wegens lasterlijke aangifte*

- Art. 445, tweede lid Strafwetboek

*LASTER EN EERROOF - Constitutieve bestanddelen - Valsheid
van het aangegeven feit - Buitenvervolginstelling bij gebrek*

Le non-lieu ordonné faute de charges suffisantes
quant au fait dénoncé, en établit l'absence de
fondement; le juge qui décide, malgré ce non-lieu,
que la fausseté du fait dénoncé n'est pas établie,
autrement dit qu'il pourrait être véridique, viole
l'article 445, alinéa 2, du Code pénal (1). (1) Voir les
concl. du MP.

*INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de
la procédure - Non-lieu - Non-lieu prononcé faute de charges
suffisantes quant au fait dénoncé - Incidence sur les poursuites
ultérieures du chef de dénonciation calomnieuse*

- Art. 445, al. 2 Code pénal

*CALOMNIE ET DIFFAMATION - Éléments constitutifs - Fausseté du
fait dénoncé - Non-lieu prononcé faute de charges suffisantes quant
au fait dénoncé*

aan voldoende bezwaren omtrent het aangegeven feit

- Art. 445, tweede lid Strafwetboek

- Art. 445, al. 2 Code pénal

P.21.1457.F

9 maart 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220309.2F.8

AC nr. ...

Uit de samenhang tussen artikel 3 Wegverkeersreglement, artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet, artikel 7 van de wet van 26 april 2002 houdende de essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de politiediensten en houdende diverse andere bepalingen met betrekking tot de politiediensten en artikel 138bis Wet Geïntegreerde Politiedienst volgt dat de hoedanigheid van "assistent, CRT-viewer" van de opsteller van een inzake het toezicht op de Wegverkeerswet opgesteld proces-verbaal noodzakelijkerwijs impliceert dat de agenten die deze functie uitoefenen, bevoegd zijn om toe te zien op de toepassing van laatstgenoemde wet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 180.

POLITIE - Politie over het wegverkeer - Vaststellingen door een bevoegde agent - Bevoegde agent - Begrip - Hoedanigheid van assistent, CRT-viewer

- Art. 3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg
- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 7 Wet 26 april 2002 houdende de essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de politiediensten en houdende diverse andere bepalingen met betrekking tot de politiediensten
- Art. 138bis Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Vaststellingen door een bevoegde agent - Bevoegde agent - Begrip - Hoedanigheid van assistent, CRT-viewer

- Art. 3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg
- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 7 Wet 26 april 2002 houdende de essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de politiediensten en houdende diverse andere bepalingen met betrekking tot de politiediensten

Il résulte de la combinaison des articles 3 du code de la route, 62, alinéa 1er, de la loi relative à la police de la circulation routière, 7 de la loi du 26 avril 2002 relative aux éléments essentiels du statut des membres du personnel des services de police et portant diverses autres dispositions relatives aux services de police et 138bis de la loi du 7 décembre 1998 instaurant un service de police intégré, structuré à deux niveaux que la qualité d'« assistant, visionneur au sein du CRT » du rédacteur d'un procès-verbal dressé en matière de surveillance menée dans le cadre de la loi relative à la police de la circulation routière implique nécessairement que les agents qui remplissent cette qualité sont qualifiés pour surveiller l'application de ladite loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

POLICE - Police de la circulation routière - Constatations par un agent qualifié - Agent qualifié - Notion - Qualité d'assistant, visionneur au sein du CRT

- Art. 3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique
- Art. 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 7 L. du 26 avril 2002
- Art. 138bis L. du 7 décembre 1998

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Constatations par un agent qualifié - Agent qualifié - Notion - Qualité d'assistant, visionneur au sein du CRT

- Art. 3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique
- Art. 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 7 L. du 26 avril 2002

- Art. 138bis Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

- Art. 138bis L. du 7 décembre 1998

P.21.1473.N

29 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.26](#)

AC nr. ...

Het staat aan de rechter, hetzij ambtshalve hetzij op aanvoering van een partij, te oordelen of een bewijs al dan niet onrechtmatig is verkregen; indien de rechter oordeelt dat het bewijs rechtmatig werd verkregen, is er geen grond meer om te beslissen of tot de sanctionering van een onrechtmatigheid moet worden overgegaan.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Rechtmatigheid

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Il appartient au juge d'apprécier, soit d'office, soit sur la base de l'allégation formulée par une partie, si une preuve a été obtenue irrégulièrement; si le juge considère que la preuve a été obtenue régulièrement, il n'y a plus lieu de décider s'il convient de sanctionner une irrégularité.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Régularité

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Uit artikel 42 Wegverkeerswet noch een andere wetsbepaling volgt dat de rechter het verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid slechts kan uitspreken op grond van een origineel, ondertekend en afgestempeld medisch attest.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Wegverkeer - Artikel 42 Wegverkeerswet - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Medisch attest

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Bewijs - Medisch attest

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il ne résulte ni de l'article 42 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ni d'aucune autre disposition légale que le juge ne puisse prononcer la déchéance du droit de conduire pour incapacité physique ou psychique que sur la base d'un certificat médical original, signé et estampillé.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Roulage - Loi coordonnée du 16 mars 1968, article 42 - Incapacité physiques ou psychique - Certificat médical

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Incapacité physiques ou psychique - Preuve - Certificat médical

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.1487.N

22 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220322.2N.12](#)

AC nr. ...

Een door de wet beschermd geschrift in de zin van de artikelen 193, 196 en 214 Strafwetboek is een geschrift dat in een zekere mate tot bewijs kan strekken, dit is zich aan het openbare vertrouwen opdringen, zodat de overheid of particulieren die ervan kennis nemen of aan wie het wordt voorgelegd, kunnen overtuigd zijn van de waarachtigheid van de rechtshandeling of van het rechtsfeit in dat geschrift vastgelegd of kunnen gerechtigd zijn daaraan geloof te hechten (1); een geschrift dat slechts bewijswaarde heeft na aanvaarding door de bestemming, zoals een door een uitvoerder van een bouwwerk opgestelde en voor de opdrachtgever bestemde vorderingsstaat, dringt zich in de regel niet op aan het openbaar vertrouwen (2); dit is slechts anders wanneer de controle van de in het geschrift voorkomende vermeldingen door de bestemming onmogelijk is of deze controle door toedoen van de uitreiker onmogelijk is gemaakt; het staat aan de rechter te oordelen of dit het geval is; uit de omstandigheid dat de bestemming van een vorderingsstaat de juistheid van de erin vervatte gegevens betwist en de rechter in een burgerlijke procedure zich moet uitspreken over de aanspraken van de opsteller en de bestemming onder meer op basis van de vorderingsstaat, volgt niet dat die vorderingsstaat werd gebruikt in een rechtsverhouding met een derde, zich daardoor aan het openbaar vertrouwen opdringt en aldus het karakter krijgt van een door de wet beschermd geschrift; de vorderingsstaat wordt immers in een dergelijk geval opgesteld voor de bestemming ervan en niet ten behoeve van de rechterlijke overheid. (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736 met concl. OM; Cass. 22 oktober 2019, AR P.19.0407.N, AC 2019, nr. 536, T. Strafr. 2020, 207; Cass. 23 mei 2017, AR P.16.0719.N, AC 2017, nr. 345; Cass. 22 februari 2015, AR P.14.1764.F, AC 2015, nr. 142; Cass. 16 juni 1999, AR P.98.0738.N, AC 1999, nr. 362 met concl. van advocaat-generaal J. SPREUTELS; Cass. 27 september 1988, AC 1988-89, nr. 53. (2) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736, met concl. OM; Cass. 22 oktober 2019, AR P.19.0407.N, AC 2019, nr. 536, T. Strafr. 2020, 207; Cass. 23 september 2015, AR P.13.1451.F, AC 2015, nr. 545, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 22 januari 2013, AR P.12.0625.N, AC 2013, nr. 43,

Un écrit protégé par la loi au sens des articles 193, 196 et 214 du Code pénal est celui pouvant faire preuve dans une certaine mesure, c'est-à-dire qui s'impose à la confiance publique, de sorte que l'autorité ou les particuliers qui en prennent connaissance ou auxquels il est présenté peuvent être convaincus de la réalité de l'acte ou du fait juridique constaté par cet écrit ou sont en droit de lui accorder foi (1) ; un écrit qui n'a de valeur probante qu'après son acceptation par le destinataire, tel qu'un état d'avancement établi par l'exécutant d'une construction et destiné au maître de l'ouvrage, ne s'impose pas, en règle, à la confiance publique (2) ; il n'en va autrement que lorsque le destinataire se trouve dans l'impossibilité de contrôler les indications figurant dans cet écrit ou lorsque ce contrôle est rendu impossible par le fait de celui qui a rédigé cet écrit; il revient au juge de décider si tel est le cas; il ne résulte pas de la circonstance que le destinataire d'un état d'avancement conteste l'exactitude des éléments qu'il contient et que le juge doive se prononcer dans une procédure civile sur les revendications du rédacteur et du destinataire, entre autres sur la base de l'état d'avancement, que celui-ci a été utilisé dans un rapport juridique avec un tiers, s'impose pour cette raison à la confiance publique et acquiert ainsi le caractère d'un écrit protégé par la loi; en pareil cas, l'état d'avancement est en effet rédigé pour son destinataire et non à l'intention de l'autorité judiciaire. (1) Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec les concl. du MP, publiées à leur date dans AC ; Cass. 22 octobre 2019, RG P.19.0407.N, Pas. 2019, n° 536, T. Strafr., 2020, p. 207 ; Cass. 23 mai 2017, RG P.16.0719.N, Pas. 2017, n° 345 ; Cass. 22 février 2015, RG P.14.1764.F, Pas. 2015, n° 142 ; Cass. 16 juin 1999, RG P.98.0738.F, Pas. 1999, n° 362 avec les concl. de M. SPREUTELS, avocat-général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 27 septembre 1988, Pas. 1988-1989, n° 53. (2) Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec les concl. du MP, publiées à leur date dans AC ; Cass. 22 octobre 2019, RG P.19.0407.N, Pas. 2019, n° 536, T. Strafr., 2020, p. 207 ; Cass. 23 septembre 2015, RG P.13.1451.F, Pas. 2015, n° 545, avec les concl. de M. Vandermeersch, avocat-général ; Cass. 22 janvier 2013, RG P.12.0625.N, Pas. 2013, n° 43, R.A.B.G., 2013, p. 1144 ; Cass. 14 décembre 2010, RG

RABG 2013, 1144; Cass. 14 december 2010, AR P.10.1079.N, AC 2010, nr. 742, RABG 2011, 588 noot L. DELBROUCK; Cass. 5 mei 2004, AR P.04.0063.F, AC 2004, nr. 235, RDPC 2004, 1076; Cass. 19 september 1995, AR P.94.0377.N, AC 1995, nr. 388, RW 1995-96, 1209 noot M. GELDERS; Cass. 15 juni 1994, AR P.94.0231.F, AC 1994, nr. 309; Cass. 25 oktober 1988, AR 2183, AC 1988-89, nr. 112, 226, zie ook L. HUYBRECHTS, Fiscaal strafrecht, APR 2002, 133; E. DIRIX en G.L. BALLON, Factuur, APR 2012, 368-369; S. VAN DYCK, Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften, Intersentia, 2007, 294-296; E. BAEYENS, "Valsheid in geschriften: misdrijf tegen de openbare trouw", T. Strafr. 2020, 209; T. BYL, B. DE BIE, K. NEVENS, B. VERSTRAETEN en F. VAN VOLSEM, Financieel rechercheren, Politeia, 2020, 122.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Valsheid in geschriften - Beschermd geschrift - Geschrift dat zich opdringt aan het openbaar vertrouwen

- Artt. 193, 196 en 213 Strafwetboek

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Valsheid in geschriften - Beschermd geschrift - Staat van de vordering van bouwwerken - Mogelijkheid van controle op de vermelde prestaties - Betwisting van de staat van de werken voor de burgerlijke rechter - Invloed van het burgerlijk geding op de voorwaarde van het geschrift dat zich opdringt aan het openbaar vertrouwen

- Artt. 193, 196 en 213 Strafwetboek

P.10.1079.N, Pas. 2010, n° 742, R.A.B.G., 2011, p. 588, note de L. DELBROUCK; Cass. 5 mai 2004, RG P.04.0063.F, Pas. 2004, n° 235, R.D.P.C., 2004, p. 1076; Cass. 19 septembre 1995, RG P.94.0377.N, Pas. 1995, n° 388, R.W. 1995-1996, p. 1209, note de M. GELDERS; Cass. 15 juin 1994, RG P.94.0231.F, Pas. 1994, n° 309; Cass. 25 octobre 1988, RG 2183, Pas., 1988-1989, n° 112, 204, voir aussi L. HUYBRECHTS, Fiscaal strafrecht, A.P.R., 2002, p. 133; E. DIRIX et G.L. BALLON, Factuur, A.P.R., 2012, pp. 368 et 369; S. VAN DYCK, Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften, Intersentia, 2007, pp. 294 à 296; E. BAEYENS, « Valsheid in geschriften: misdrijf tegen de openbare trouw », T. Strafr., 2020, p. 209; T. BYL, B. DE BIE, K. NEVENS, B. VERSTRAETEN et F. VAN VOLSEM, Financieel rechercheren, Politeia, 2020, p. 122.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Faux en écritures - Ecrit protégé - Ecrit qui s'impose à la confiance publique

- Art. 193, 196 et 213 Code pénal

FAUX ET USAGE DE FAUX - Faux en écritures - Ecrit protégé - État d'avancement de travaux de construction - Possibilité de contrôle des prestations mentionnées - Contestation de l'état des travaux devant le juge civil - Incidence de la procédure civile sur la condition de l'écrit qui s'impose à la confiance publique

- Art. 193, 196 et 213 Code pénal

P.21.1500.F

23 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220323.2F.4](#)

AC nr. ...

Artikel 406 Strafwetboek strekt ertoe de vrijheid van komen en gaan, en van verkeer, te beschermen; de doelstelling van die bepaling bestaat erin de gevolgen die het lamleggen van het gewone personen- en goederenverkeer kan teweegbrengen voor het economische en maatschappelijke leven van het land te voorkomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 212.

VERKEERSBELEMMERING - Doelstelling van de strafbaarstelling - Bescherming van de vrijheid van komen en gaan en van verkeer

- Art. 406 Strafwetboek

L'article 406 du Code pénal entend protéger la liberté d'aller et venir, et de circuler; l'objectif de cette disposition est de prévenir les répercussions que la paralysie du trafic normal des voyageurs et des marchandises peut entraîner pour la vie économique et sociale du pays (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENTRAVE A LA CIRCULATION - Objectif de l'incrimination - Protection de la liberté d'aller et venir et de circuler

- Art. 406 Code pénal

De artikelen 6.4 en N Herziening Europees Sociaal Handvest bepalen dat de Staten die hierbij partij zijn het stakingsrecht erkennen en het kunnen regelen; die bepalingen, die onvoldoende duidelijk en nauwkeurig zijn om er een rechtstreekse werking aan toe te kennen in het kader van de strafvervolgning, kennen aan een beklaagde geen subjectief recht toe dat hij zou kunnen doen gelden tegen de tegen hem gevorderde strafsancities.

VERKEERSBELEMNERING - Bestrafing van het misdrijf - Betoging - Stakingsrecht

- Artt. 6.4 en N Het Herziene Europees Sociaal Handvest
EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikelen 6.4 en N Herziening Europees Sociaal Handvest - Betoging - Kwaadwillige verkeersbelemmering - Bestrafing van het misdrijf - Stakingsrecht

- Artt. 6.4 en N Het Herziene Europees Sociaal Handvest
WERKSTAKING, UITSLUITING - Stakingsrecht - Betoging - Kwaadwillige verkeersbelemmering - Bestrafing van het misdrijf - Artikelen 6.4 en N Herziening Europees Sociaal Handvest

- Artt. 6.4 en N Het Herziene Europees Sociaal Handvest

Wanneer de wet verbiedt om het verkeer kwaadwillig te belemmeren, bestaat het misdrijf kennelijk niet enkel in het opwerpen van de versperring of van de belemmering maar ook, en vooral, in de blokkade die door die opstelling kan worden verzekerd zolang ze niet wordt opgeheven; het is niet omdat de door een wegversperring geblokkeerde automobilisten als gevolg hiervan niet meer in beweging zijn, dat hun immobilisering ophoudt strafbaar te zijn, ten aanzien van degenen die de hindernis hebben opgeworpen, evenals van al wie bijdraagt tot de instandhouding van het bestaan of van de gevolgen ervan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 212.

VERKEERSBELEMNERING - Begrip - Voortdurend misdrijf - Duur van het misdrijf - Instandhouding van de belemmeringen en hun gevolgen

- Art. 406 Strafwetboek

Les articles 6.4 et N de la Charte sociale européenne du 3 mai 1996 stipulent que les Etats parties reconnaissent le droit de grève et peuvent le réglementer; dénuées du caractère suffisamment clair et précis qui permettrait de leur reconnaître un effet direct dans le cadre de poursuites pénales, ces dispositions n'attribuent pas à un prévenu un droit subjectif qu'il pourrait faire valoir à l'encontre des sanctions pénales requises à sa charge.

ENTRAVE A LA CIRCULATION - Répression de l'infraction - Manifestation sociale - Droit de grève

- Art. 6.4 et N Charte sociale européenne (révisée)

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Charte sociale européenne du 3 mai 1996, articles 6.4 et N - Manifestation sociale - Entrave méchante à la circulation - Répression de l'infraction - Droit de grève

- Art. 6.4 et N Charte sociale européenne (révisée)

GREVE ET LOCKOUT - Droit de grève - Manifestation sociale - Entrave méchante à la circulation - Répression de l'infraction - Charte sociale européenne du 3 mai 1996, articles 6.4 et N

- Art. 6.4 et N Charte sociale européenne (révisée)

Si la loi interdit d'entraver méchamment la circulation, il est manifeste que l'infraction ne réside pas seulement dans l'édification du barrage ou de l'obstacle mais encore, et surtout, dans le blocage que ce dispositif permet d'assurer aussi longtemps qu'il n'aura pas été levé; ce n'est pas parce que les automobilistes bloqués par un barrage ne sont plus, de ce fait, en mouvement, que leur immobilisation cesse d'être punissable, non seulement dans le chef de ceux qui ont édifié l'obstacle, mais aussi dans le chef de ceux qui contribuent à en maintenir tant l'existence que les effets (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENTRAVE A LA CIRCULATION - Notion - Infraction continue - Durée de l'infraction - Maintien des obstacles et de leurs effets

- Art. 406 Code pénal

Een misdrijf is aflopend wanneer het feit ophoudt te bestaan zodra het werd gepleegd; het voortdurend misdrijf plaatst de dader ervan in een permanente toestand van heterdaad zolang geen feit dat hiermee in tegenspraak is of een andere omstandigheid bewijst dat het niet langer wordt gepleegd en schept een feitelijke toestand die de openbare orde blijvend verstoort en die het algemeen belang in gevaar brengt, zolang die toestand aanhoudt door de volgehouden wil van de handelende persoon (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 212.

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Aflopend misdrijf - Begrip - Voortdurend misdrijf

Une infraction est instantanée lorsque le fait vient à cesser dès qu'il a été commis; l'infraction continue met son auteur dans un état permanent de flagrance jusqu'à ce qu'un fait contraire ou toute autre circonstance atteste qu'elle a cessé de se commettre et crée un état de fait qui trouble de façon permanente l'ordre public et qui, aussi longtemps que cet état persiste par la volonté de l'agent, met en péril l'intérêt général (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Infraction instantanée - Notion - Infraction continue

P.21.1502.N

22 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 6.3.a EVRM is niet van toepassing op de derde die aanspraak maakt op lastens een beklaagde verbeurdverklarde goederen aangezien die derde geen persoon is tegen wie een vervolging is ingesteld; voor het overige is de derde, alleszins ingevolge de kennisneming van de betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring, op de hoogte van de aard en de reden van de tegen de beklaagde ingebrachte beschuldiging en de redenen voor het bevelen van de verbeurdverklaring, te meer daar hij inzage en kopie kan nemen van alle stukken die aan de vervolging van de beklaagde en de verbeurdverklaring ten grondslag liggen; niet vereist is dat het openbaar ministerie opgave doet van elk gegeven van het strafdossier waarop de verbeurdverklaring steunt of het gebrek aan goede trouw van de derde blijkt; aldus is het recht van de derde op een eerlijk proces met inbegrip van zijn recht op informatie voldoende gewaarborgd en beschikt hij over voldoende tijd en middelen om zijn verdediging voor te bereiden; dat de derde zijn aanspraak voor de rechter pas aanhangig maakt in een procedure ingesteld na de beslissing tot verbeurdverklaring, heeft voor die derde dan ook geen onevenredige nadelen waardoor zijn grondrechten zijn miskend (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.b - Recht op voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden - Verbeurdverklaring - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Informatie over de redenen van de verbeurdverklaring - Recht op inzage en kopie van alle stukken die aan de verbeurdverklaring ten grondslag liggen - Ontbreken van specifieke informatie over de verbeurdverklaring en het gebrek aan goede trouw in de betekening van de veroordelende beslissing

- Artt. 6.3.a en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Verbeurdverklaring - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Informatie over de redenen van de verbeurdverklaring - Recht op inzage en kopie van alle stukken die aan de verbeurdverklaring ten grondslag liggen -

L'article 6, § 3, a, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'est pas applicable au tiers qui fait valoir une prétention sur des biens dont la confiscation a été ordonnée à charge d'un prévenu, dès lors que ce tiers ne fait pas l'objet de poursuites ; pour le surplus, le tiers est informé, en tout état de cause après avoir pris connaissance de la signification de la décision ordonnant la confiscation, de la nature et du motif de l'accusation portée contre le prévenu et des raisons pour lesquelles la confiscation est ordonnée, d'autant plus qu'il peut consulter et copier toutes les pièces qui fondent les poursuites exercées contre le prévenu et la confiscation ; il n'est pas requis que le ministère public indique quel élément du dossier répressif fonde la confiscation ou révèle l'absence de bonne foi du tiers ; ainsi, le droit du tiers à un procès équitable, en ce compris son droit d'être informé, est garanti à suffisance et il dispose de suffisamment de temps et de moyens pour préparer sa défense ; le fait que le tiers ne puisse saisir le juge de sa prétention que dans une procédure engagée après la décision ordonnant la confiscation n'inflige donc pas à ce tiers un préjudice disproportionné entraînant la violation de ses droits fondamentaux (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b - Droit de bénéficier de suffisamment de temps et de facilités pour préparer sa défense - Confiscation - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Informations sur les motifs de la confiscation - Droit de consultation et de copie de toutes les pièces à l'origine de la confiscation - Absence d'informations spécifiques sur la confiscation et absence de bonne foi dans la signification de la décision de condamnation

- Art. 6, § 3, a et b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Droit d'être suffisamment informé de la nature et de la cause de l'accusation - Confiscation - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Informations sur les motifs de la confiscation - Droit de consultation et de copie de toutes les pièces à l'origine de la confiscation - Absence d'informations spécifiques sur la confiscation et absence de bonne foi dans la signification de la décision de

Ontbreken van specifieke informatie over de verbeurdverklaring en het gebrek aan goede trouw in de betekening van de veroordelende beslissing

- Artt. 6.3.a en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Verbeurdverklaring - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Informatie over de redenen van de verbeurdverklaring - Recht op inzage en kopie van alle stukken die aan de verbeurdverklaring ten grondslag liggen - Ontbreken van specifieke informatie over de verbeurdverklaring en het gebrek aan goede trouw in de betekening van de veroordelende beslissing

- Artt. 6.3.a en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.b - Recht op voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden - Verbeurdverklaring - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Informatie over de redenen van de verbeurdverklaring - Recht op inzage en kopie van alle stukken die aan de verbeurdverklaring ten grondslag liggen - Ontbreken van specifieke informatie over de verbeurdverklaring en het gebrek aan goede trouw in de betekening van de veroordelende beslissing

- Artt. 6.3.a en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Informatie over de redenen van de verbeurdverklaring - Recht op inzage en kopie van alle stukken die aan de verbeurdverklaring ten grondslag liggen - Ontbreken van specifieke informatie over de verbeurdverklaring en het gebrek aan goede trouw in de betekening van de veroordelende beslissing

- Artt. 6.3.a en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Informatie over de redenen van de verbeurdverklaring - Recht op inzage en kopie van alle stukken die aan de verbeurdverklaring ten grondslag liggen - Ontbreken van specifieke informatie over de verbeurdverklaring en het gebrek aan goede trouw in de betekening van de veroordelende beslissing

- Artt. 6.3.a en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten

condamnation

- Art. 6, § 3, a et b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Droit d'être suffisamment informé de la nature et de la cause de l'accusation - Confiscation - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Informations sur les motifs de la confiscation - Droit de consultation et de copie de toutes les pièces à l'origine de la confiscation - Absence d'informations spécifiques sur la confiscation et absence de bonne foi dans la signification de la décision de condamnation

- Art. 6, § 3, a et b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b - Droit de bénéficier de suffisamment de temps et de facilités pour préparer sa défense - Confiscation - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Informations sur les motifs de la confiscation - Droit de consultation et de copie de toutes les pièces à l'origine de la confiscation - Absence d'informations spécifiques sur la confiscation et absence de bonne foi dans la signification de la décision de condamnation

- Art. 6, § 3, a et b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Informations sur les motifs de la confiscation - Droit de consultation et de copie de toutes les pièces à l'origine de la confiscation - Absence d'informations spécifiques sur la confiscation et absence de bonne foi dans la signification de la décision de condamnation

- Art. 6, § 3, a et b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Informations sur les motifs de la confiscation - Droit de consultation et de copie de toutes les pièces à l'origine de la confiscation - Absence d'informations spécifiques sur la confiscation et absence de bonne foi dans la signification de la décision de condamnation

- Art. 6, § 3, a et b Convention de sauvegarde des droits de

van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De derde die een rechtsmiddel instelt tegen de beslissing tot verbeurdverklaring, doet dat weliswaar ter vrijwaring van zijn vermogen tegen een burgerrechtelijk gevolg van die straf, maar maakt daardoor nog geen loutere eigendomsbetwisting bij de rechter aanhangig; de verbeurdverklaring die aan zijn rechtsmiddel ten grondslag ligt, is immers een straf die aan een beklaagde is opgelegd; bovendien moet de derde voor de rechter die van zijn rechtsmiddel kennisneemt, elk verweer kunnen aanvoeren dat ertoe strekt dat de verbeurdverklaring tegenover hem geen uitwerking heeft; aldus kan de derde voor die rechter verweer voeren, niet enkel over het bestaan van zijn burgerlijk eigendomsrecht of goede trouw, maar ook over de strafrechtelijke grondslag van de lastens de beklaagde bevolen verbeurdverklaring; de rechter moet dat verweer onderzoeken in zoverre hij de verbeurdverklaring tegenover die derde niet op een andere grond teniet doet (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aard en voorwerp van de betwisting

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

EIGENDOM - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aard en voorwerp van de betwisting

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aard en voorwerp van de betwisting

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aard en voorwerp van de betwisting

Le tiers qui forme un recours contre la décision de confiscation agit certes pour préserver son patrimoine des conséquences civiles de cette peine, mais ne saisit pas pour autant le juge d'une simple contestation en matière de propriété ; en effet, la confiscation faisant l'objet de son recours est une peine qui a été infligée à un prévenu ; de plus, le tiers doit pouvoir exposer devant le juge saisi de son recours toute défense visant à anéantir les effets de la confiscation à son égard ; ainsi, le tiers peut opposer devant ce juge une défense portant non seulement sur l'existence de son droit civil de propriété ou sa bonne foi, mais également sur le fondement en droit pénal de la confiscation ordonnée au détriment du prévenu ; le juge est tenu d'examiner cette défense dans la mesure où il n'annule pas la confiscation ordonnée à charge de ce tiers pour un autre motif (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PROPRIETE - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Nature et objet de la contestation

- Art. 43quater, § 4 Code pénal
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

PROPRIETE - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Nature et objet de la contestation

- Art. 43quater, § 4 Code pénal
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Nature et objet de la contestation

- Art. 43quater, § 4 Code pénal
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Nature et objet de la contestation

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aard en voorwerp van de betwisting

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aard en voorwerp van de betwisting

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Nature et objet de la contestation

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Nature et objet de la contestation

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

De verbeurdverklaring van het vermogen dat ter beschikking staat van een criminele organisatie, onder voorbehoud van de rechten van derden te goeder trouw, zoals bepaald in artikel 43quater, §4, Strafwetboek, vereist niet dat de verbeurdverklaarde goederen eigendom zijn van de beklaagde en laat dus de mogelijkheid open dat goederen worden verbeurdverklaard waarop een persoon die geen partij was in het strafproces, nadien een eigendomsaanspraak laat gelden; aldus staat het feit dat die derde niet zelf is vervolgd voor het feit dat aan de verbeurdverklaring ten grondslag ligt, de regelmatigheid van die straf niet in de weg; het feit dat het openbaar ministerie die persoon niet heeft opgeroepen overeenkomstig artikel 5ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan eventueel aanleiding geven tot schadevergoeding, maar heeft evenmin tot gevolg dat de verbeurdverklaring niet regelmatig is bevolen (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek
- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

EIGENDOM - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek
- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Verbeurdverklaring - Goed dat ter

4/05/2026

La confiscation du patrimoine dont dispose une organisation criminelle ne requiert pas, sous réserve des droits des tiers de bonne foi, tel que le prévoit l'article 43quater, § 4, du Code pénal, que les biens confisqués soient la propriété du prévenu et n'exclut donc pas la possibilité que la confiscation concerne des biens sur lesquels une personne n'étant pas partie à la procédure pénale puisse faire valoir ultérieurement un droit de propriété ; la circonstance que ce tiers ne fait pas lui-même l'objet des poursuites à l'origine de la confiscation n'entache pas la régularité de cette peine ; le fait que le ministère public n'ait pas convoqué cette personne conformément à l'article 5ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale peut éventuellement donner lieu à des dommages-intérêts, sans toutefois entraîner l'irrégularité de la confiscation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PROPRIETE - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952
- Art. 43quater, § 4 Code pénal
- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PROPRIETE - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952
- Art. 43quater, § 4 Code pénal
- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

MINISTERE PUBLIC - Confiscation - Bien dont dispose une

P. 401/982

beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmaticheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmaticheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Regelmaticheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Regelmaticheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

MINISTERE PUBLIC - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit à la propriété - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit à la propriété - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

TUSSENKOMST - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

TUSSENKOMST - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INTERVENTION - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INTERVENTION - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Oproeping van de eigenaar in de strafprocedure - Verzuim - Regelmatigheid van de straf - Rechten van de derde te goeder trouw

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Convocation du propriétaire à la procédure pénale - Omission - Régularité de la peine - Droits du tiers de bonne foi

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Een wettelijke bepaling heeft uit haar aard een algemeen karakter en kan zodoende van toepassing zijn op een veelheid aan situaties die niet allemaal specifiek door die bepaling kunnen worden geregeld; het staat aan de rechter om een dergelijke bepaling uit te leggen en in dat kader te beoordelen welke situaties en personen onder de toepassing ervan kunnen vallen; daarbij dient de rechter acht te slaan op de duidelijkheid en de voorspelbaarheid van die bepaling voor de persoon op wie ze van toepassing kan zijn, rekening houdend met onder meer de bewoordingen van de bepaling, de evolutie van de maatschappij en het recht sinds de invoering ervan en de wijze waarop ze door de rechtspraak wordt uitgelegd; het vereiste van de strikte uitlegging van de strafwet verbiedt de rechter niet een bepaling die behoort tot de strafrechtspleging toepasselijk te verklaren op een persoon wiens situatie in die bepaling niet uitdrukkelijk is geregeld; de rechtspraak aanvaardt sinds geruime tijd dat een derde tegen de beslissing die de verbeurdverklaring beveelt van goederen waarop hij aanspraak maakt, de rechtsmiddelen kan aanwenden die ook aan de gewone procespartijen ter beschikking staan, met inbegrip van het verzet, en dat hij zijn aanspraken voor het eerst op verzet kan laten gelden, aangezien hij van rechtswege partij in het geding is, ook al is hij daarin niet verschenen of opgeroepen; indien niet blijkt dat de bij verstek veroordeelde beklaagde kennis heeft gekregen van de betekening van de verstekbeslissing, kan hij in verzet komen totdat de termijnen van verjaring van de straf verstreken zijn; die bepaling kan op grond van de bewoordingen ervan worden toegepast op een derde wiens goed is verbeurd verklaard en die niet verscheen of is opgeroepen in het strafproces (1). (1) Zie concl. OM.

Revêtant par nature un caractère général, une disposition légale est susceptible de s'appliquer à une multitude de situations qu'elle ne peut pas toutes régler de manière spécifique ; il appartient au juge d'interpréter une telle disposition et d'apprécier dans ce cadre les situations et personnes susceptibles de tomber sous son application ; à cet égard, le juge doit prendre en considération le caractère précis et prévisible de cette disposition pour la personne à laquelle elle peut s'appliquer, compte tenu, notamment, des termes qu'elle comporte, de l'évolution de la société et du droit depuis son introduction, et que de la manière dont elle est interprétée dans la jurisprudence ; l'exigence de la stricte interprétation de la loi pénale n'empêche pas le juge de considérer une disposition relevant de la procédure pénale comme applicable à une personne dont la situation n'est pas expressément régie par cette disposition ; la jurisprudence admet depuis longtemps qu'un tiers est en mesure d'exercer contre la décision ordonnant la confiscation de biens qu'il revendique, les voies de recours qui sont généralement ouvertes aux parties à la procédure, en ce compris l'opposition, et qu'il puisse faire valoir ses prétentions pour la première fois sur opposition, dès lors qu'il est de plein droit partie à l'instance, même s'il n'a pas comparu ou n'a pas été convoqué ; s'il n'est pas établi qu'il a eu connaissance de la signification, le condamné par défaut pourra faire opposition jusqu'à l'expiration des délais de prescription de la peine ; eu égard aux termes qu'elle comporte, cette disposition est applicable au tiers dont le bien a été confisqué et qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

EIGENDOM - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de
4/05/2026

PROPRIETE - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

EIGENDOM - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

PROPRIETE - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de eigenaar te goeder trouw die niet in het strafproces verscheen of is opgeroepen - Toepassing van de regels over het verzet van de bij verstek veroordeelde beklaagde - Voorspelbaarheid van de regels over het verzet - Verzet in de gewone of buitengewone termijn - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

Het feit dat het openbaar ministerie in het strafproces lastens een beklaagde de verbeurdverklaring heeft gevorderd van goederen die ter beschikking staan van een criminele organisatie en die formeel eigendom zijn van een derde, impliceert niet dat die verbeurdverklaring een straf is die aan die derde is opgelegd (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november

4/05/2026

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au propriétaire de bonne foi qui n'a pas comparu ou qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Application des règles relatives à l'opposition formée par le prévenu condamné par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition - Opposition formée dans le délai ordinaire ou dans le délai extraordinaire - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

Le fait que le ministère public ait requis, dans la procédure pénale diligentée contre un prévenu, la confiscation de biens dont dispose une organisation criminelle et qui sont formellement la propriété d'un tiers n'implique pas que cette confiscation constitue une peine infligée à ce tiers (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit à la propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 408/982

1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteit van de straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteit van de straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit à la propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Légalité des peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Légalité des peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Admissibilité

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

Het rechtsmiddel van derdenverzet staat slechts open tegen beslissingen die door een burgerlijk gerecht zijn gewezen en beslissingen van een strafgerecht dat uitspraak doet over de burgerlijke belangen; het gegeven dat de tenuitvoerlegging van een beslissing van een strafgerecht een burgerrechtelijk gevolg heeft, volstaat niet om tegen die beslissing derdenverzet toe te laten; aangezien de verbeurdverklaring een straf is, kan artikel 1122 Gerechtelijk Wetboek dan ook niet worden toegepast in het kader van de aanspraken van een derde op verbeurdverklarde goederen; een derde die beweert eigenaar te zijn van verbeurdverklarde goederen, moet ook niet noodzakelijk een rechtsmiddel instellen voor de strafrechter; hij kan ook andere procedurele mogelijkheden aanwenden zoals het formuleren van zijn aanspraken voor de burgerlijke rechter op grond van artikel 3 van het koninklijk besluit van 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak; stelt de derde evenwel een rechtsmiddel voor de strafrechter in, dan zijn daarop de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering van toepassing; dat een derde in dat geval wordt gelijkgesteld met een veroordeelde beklaagde die verstek heeft gelaten, is niet onvoorzienbaar; die omstandigheid houdt dan ook geen ontoelaatbare uitbreiding in van de toepassing van artikel 187, § 1, Wetboek van Strafvordering, maar verleent aan de betrokkene naar analogie met een bij verstek veroordeelde beklaagde het bijkomende recht verzet te kunnen instellen tijdens een buitengewone termijn die pas begint te lopen vanaf het moment van de effectieve kennisneming van de betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring (1). (1) Zie concl. OM.

Seules les décisions rendues par une juridiction civile et celles rendues par une juridiction répressive sur les intérêts civils sont susceptibles de tierce opposition ; la circonstance que l'exécution d'une décision rendue par une juridiction répressive a des conséquences civiles ne suffit pas pour autoriser la tierce opposition à cette décision ; dès lors que la confiscation constitue une peine, l'article 1122 du Code judiciaire ne peut s'appliquer dans le cadre des prétentions qu'un tiers fait valoir sur des biens confisqués ; en outre, un tiers qui prétend être propriétaire de biens confisqués ne doit pas nécessairement introduire un recours devant le juge pénal ; il peut également utiliser d'autres possibilités offertes par la procédure, telle celle de faire valoir ses prétentions devant le juge civil sur la base de l'article 3 de l'arrêté royal du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée ; si le tiers introduit néanmoins un recours devant le juge pénal, les dispositions du Code d'instruction criminelle sont applicables à celui-ci ; l'assimilation, en ce cas, d'un tiers à un prévenu condamné par défaut n'est pas imprévisible ; cette circonstance n'implique pas, dès lors, une extension inadmissible du champ d'application de l'article 187, § 1er, du Code d'instruction criminelle, mais confère à la personne concernée, par analogie avec un prévenu condamné par défaut, le droit supplémentaire de former opposition au cours d'un délai extraordinaire qui ne commence à courir qu'à partir du moment de la prise de connaissance effective de la signification de la décision de confiscation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DERDENVERZET - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklarde goed - Toegang tot de strafrechter - Ontoelaatbaarheid van het derdenverzet

TIERCE OPPOSITION - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué - Accès au juge pénal - Inadmissibilité de la tierce opposition

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

DERDENVERZET - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklarde goed - Toegang tot de strafrechter - Ontoelaatbaarheid van het derdenverzet

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

EIGENDOM - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Verzet van de derde-eigenaar - Aard en termijnen van het rechtsmiddel - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

EIGENDOM - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Verzet van de derde-eigenaar - Aard en termijnen van het rechtsmiddel - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aanspraken voor de burgerlijke rechter op basis van het KB van 9 augustus 1991 - Toegang tot de strafrechter - Ontoelaatbaarheid van het derdenverzet - Gelijktelling met een veroordeelde die bij verstek is berecht - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

TIERCE OPPOSITION - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué - Accès au juge pénal - Inadmissibilité de la tierce opposition

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

PROPRIETE - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Opposition du tiers-propriétaire - Nature et délais d'exercice de la voie de recours - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

PROPRIETE - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Opposition du tiers-propriétaire - Nature et délais d'exercice de la voie de recours - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Prétentions portées devant le juge civil sur la base de l'arrêt royal du 9 août 1991 - Accès au juge pénal - Inadmissibilité de la tierce opposition - Assimilation à une personne condamnée par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aanspraken voor de burgerlijke rechter op basis van het KB van 9 augustus 1991 - Toegang tot de strafrechter - Ontoelaatbaarheid van het derdenverzet - Gelijktelling met een veroordeelde die bij verstek is berecht - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklaarde zaak

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aanspraken voor de burgerlijke rechter op basis van het KB van 9 augustus 1991 - Toegang tot de strafrechter - Ontoelaatbaarheid van het derdenverzet - Gelijktelling met een veroordeelde die bij verstek is berecht - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklaarde zaak

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Aanspraken voor de burgerlijke rechter op basis van het KB van 9 augustus 1991 - Toegang tot de strafrechter - Ontoelaatbaarheid van het derdenverzet - Gelijktelling met een veroordeelde die bij verstek is berecht - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklaarde zaak

VERZET - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Verzet van de derde-eigenaar - Aard en termijnen van het rechtsmiddel - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Prétentions portées devant le juge civil sur la base de l'arrêté royal du 9 août 1991 - Accès au juge pénal - Inadmissibilité de la tierce opposition - Assimilation à une personne condamnée par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Prétentions portées devant le juge civil sur la base de l'arrêté royal du 9 août 1991 - Accès au juge pénal - Inadmissibilité de la tierce opposition - Assimilation à une personne condamnée par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Prétentions portées devant le juge civil sur la base de l'arrêté royal du 9 août 1991 - Accès au juge pénal - Inadmissibilité de la tierce opposition - Assimilation à une personne condamnée par défaut - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

OPPOSITION - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Opposition du tiers-propriétaire - Nature et délais d'exercice de la voie de recours - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire
- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

VERZET - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Verzet van de derde-eigenaar - Aard en termijnen van het rechtsmiddel - Voorzienbaarheid van de regels over het verzet in de gewone en buitengewone termijn

- Art. 1122 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 KB 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak

- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

OPPOSITION - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Opposition du tiers-propriétaire - Nature et délais d'exercice de la voie de recours - Prévisibilité des règles relatives à l'opposition formée dans le délai ordinaire et dans le délai extraordinaire

- Art. 1122 Code judiciaire

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 3 A.R. du 9 août 1991 réglant le délai et les modalités du recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée

Het vereiste dat de derde zijn goede trouw aannemelijk moet maken betreft de beoordeling van de gegrondheid van het verzet en niet de ontvankelijkheid ervan; de derde moet bijgevolg geen goede trouw aantonen om verzet tegen de beslissing tot verbeurdverklaring te kunnen instellen; voor wat betreft de beoordeling van de gegrondheid van de louter burgerrechtelijke eigendomsaanspraak van de derde op de verbeurdverklarde zaken houdt de rechter in beginsel rekening met de bewijsstandaard in burgerlijke zaken; voor wat betreft de beoordeling van de feitelijke en juridische grondslag van de verbeurdverklaring en de goede trouw van de derde, waarmee in het geval van artikel 43quater, § 4, Strafwetboek wordt bedoeld dat de derde niet wist en niet kon weten dat zijn goederen ter beschikking stonden van een criminele organisatie, hanteert de rechter de bewijsstandaard in strafzaken; dit laatste wil zeggen dat de rechter zijn beoordeling steunt op het geheel van de gegevens van het strafdossier die hij, gelet op de autonomie van het strafrecht, vrij en zonder gebonden te zijn aan formele burgerrechtelijke of vennootschapsrechtelijke begrippen beoordeelt; die bewijsregeling is toepasselijk op zowel het oorspronkelijke strafproces als het proces na het verzet van de derde (1). (1) Zie concl. OM.

L'exigence imposant au tiers de rendre plausible sa bonne foi concerne l'appréciation du fondement de l'opposition et non sa recevabilité; par conséquent, le tiers ne doit pas démontrer sa bonne foi pour pouvoir former opposition contre la décision ordonnant la confiscation; s'agissent de l'appréciation ou du fonctionnement de la prévention purement civile que le tiers fait valoir sur la propriété des choses confisquées, le juge tient compte en principe de la maxime de preuve en matière civile; quant à l'appréciation du fondement factuel et juridique de la confiscation et de la bonne foi du tiers, par laquelle on entend, dans le cas prévu à l'article 43quater, § 4, du Code pénal, que le tiers ne savait pas et ne pouvait savoir que ses biens étaient à la disposition d'une organisation criminelle, le juge applique la norme de preuve en matière répressive; compte tenu de ce qui précède, l'appréciation effectuée par le juge repose sur l'ensemble des éléments du dossier répressif qu'il apprécie souverainement et sans être lié par des notions formelles appartenant au droit civil ou au droit des sociétés, eu égard à l'autonomie du droit pénal; cette règle de la preuve s'applique tant à la procédure pénale originaire qu'à la procédure sur opposition engagée par le tiers (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde -

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit à la propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas

Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit à la propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

Het vereiste dat de derde zijn goede trouw aannemelijk moet maken betreft de beoordeling van de gegrondheid van het verzet en niet de ontvankelijkheid ervan; de derde moet bijgevolg geen goede trouw aantonen om verzet tegen de beslissing tot verbeurdverklaring te kunnen instellen; voor wat betreft de beoordeling van de gegrondheid van de louter burgerrechtelijke eigendomsaanspraak van de derde op de verbeurdverklarde zaken houdt de rechter in beginsel rekening met de bewijsstandaard in burgerlijke zaken A; voor wat betreft de beoordeling van de feitelijke en juridische grondslag van de verbeurdverklaring en de goede trouw van de derde, waarmee in het geval van artikel 43quater, § 4, Strafwetboek wordt bedoeld dat de derde niet wist en niet kon weten dat zijn goederen ter beschikking stonden van een criminele organisatie, hanteert de rechter de bewijsstandaard in strafzaken; dit laatste wil zeggen dat de rechter zijn beoordeling steunt op het geheel van de gegevens van het strafdossier die hij, gelet op de autonomie van het strafrecht, vrij en zonder gebonden te zijn aan formele burgerrechtelijke of vennootschapsrechtelijke begrippen beoordeelt; die bewijsregeling is toepasselijk op zowel het oorspronkelijke strafproces als het proces na het verzet van de derde (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

L'exigence imposant au tiers de rendre plausible sa bonne foi concerne l'appréciation du fondement de l'opposition et non sa recevabilité ; par conséquent, le tiers ne doit pas démontrer sa bonne foi pour pouvoir former opposition contre la décision ordonnant la confiscation ; s'agissent de l'appréciation ou du fonctionnement de la prévention purement civile que le tiers fait valoir sur la propriété des choses confisquées, le juge tient compte en principe de la maxime de preuve en matière civile ; quant à l'appréciation du fondement factuel et juridique de la confiscation et de la bonne foi du tiers, par laquelle on entend, dans le cas prévu à l'article 43quater, § 4, du Code pénal, que le tiers ne savait pas et ne pouvait savoir que ses biens étaient à la disposition d'une organisation criminelle, le juge applique la norme de preuve en matière répressive ; compte tenu de ce qui précède, l'appréciation effectuée par le juge repose sur l'ensemble des éléments du dossier répressif qu'il apprécie souverainement et sans être lié par des notions formelles appartenant au droit civil ou au droit des sociétés, eu égard à l'autonomie du droit pénal ; cette règle de la preuve s'applique tant à la procédure pénale originaire qu'à la procédure sur opposition engagée par le tiers (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechten van de derde te goeder trouw die niet was opgeroepen in het strafproces - Bewijs van de goede trouw - Verdeling van de bewijslast

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Droits du tiers de bonne foi qui n'a pas été convoqué à la procédure pénale - Preuve de la bonne foi - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de

de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

Om zijn aanspraak op de verbeurdverklaarde goederen te laten gelden, kan de derde voor de strafrechter een rechtsmiddel instellen tegen de beslissing die de verbeurdverklaring beveelt, dit is naargelang het geval verzet, hoger beroep of cassatieberoep; in die zin wordt de derde ingevolge de verbeurdverklaring van rechtswege een partij in het strafproces en beschikt hij over dezelfde rechtsmiddelen die ook aan de gewone procespartijen ter beschikking staan; geen miskenning van enig recht van de derde kan worden afgeleid uit het feit dat hijzelf het initiatief dient te nemen om zijn aanspraken te laten gelden; bovendien belet niets dat het rechtsmiddel dat de derde kan instellen nadat hij op de hoogte is gebracht van de beslissing tot verbeurdverklaring, onderworpen is aan redelijke beperkingen; dat een derde nadeel kan ondervinden van de lastens een beklaagde bevolen verbeurdverklaring doet als dusdanig geen afbreuk aan het feit dat die straf enkel is opgelegd aan de beklaagde als sanctie voor een lastens hem bewezen verklaard misdrijf en dat zij niet is opgelegd aan de derde zelf; bijgevolg miskent die verbeurdverklaring het vermoeden van onschuld van de derde niet en zijn bepalingen die specifiek gelden voor een beklaagde, zoals artikel 6.3.a EVRM en artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, als dusdanig niet van toepassing op die derde; dat sluit evenwel niet uit dat die derde in het algemeen aanspraak kan maken op de eerbiediging van het vermoeden van onschuld, het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging, met inbegrip van het recht op tegenspraak (1). (1) Zie concl. OM.

Pour faire valoir sa prétention sur les biens confisqués, le tiers peut former devant le juge pénal un recours contre la décision ayant ordonné la confiscation, c'est-à-dire selon le cas, par la voie de l'opposition, de l'appel ou du pourvoi en cassation ; en ce sens, le tiers devient de plein droit partie à la procédure pénale ensuite de la confiscation et dispose des mêmes voies de recours que celles généralement ouvertes aux parties à la procédure ; aucune violation d'un quelconque droit du tiers ne peut être déduite du fait qu'il est tenu de prendre lui-même l'initiative pour faire valoir ses prétentions ; de surcroît, rien n'empêche que la voie de recours ouverte au tiers après qu'il a été informé de la décision de confiscation soit soumise à des restrictions raisonnables ; la circonstance qu'un tiers puisse être préjudicié par la confiscation ordonnée à charge d'un prévenu est, en tant que telle, sans incidence sur le fait que cette peine est infligée non pas au tiers lui-même, mais uniquement au prévenu, à titre de sanction d'une infraction déclarée établie à sa charge ; par conséquent, cette confiscation n'implique pas la méconnaissance de la présomption d'innocence du tiers et les dispositions qui valent spécifiquement à l'égard du prévenu, telles que l'article 6, § 3, a, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, ne sont pas applicables en tant que telles à l'égard de ce tiers ; cela n'exclut toutefois pas que ce tiers puisse généralement faire valoir le respect de la présomption d'innocence, le droit à un procès équitable et les droits de la défense, en ce compris le droit au contradictoire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

EIGENDOM - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de

PROPRIETE - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale -

eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

EIGENDOM - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Recht op informatie over de aard en redenen van de beschuldiging - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Recht op informatie over de aard en redenen van de beschuldiging - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

PROPRIETE - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Droit d'être informé de la nature et des motifs de l'accusation - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Droit d'être informé de la nature et des motifs de l'accusation - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Straffzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Motivering van de straf - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Straffzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Motivering van de straf - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Motivation de la peine - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Motivation de la peine - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours

derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Goed dat ter beschikking staat van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Verbeurdverklaring zonder dat de eigenaar is opgeroepen in de strafprocedure - Invloed van de straf op de proceswaarborgen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen van de derde te goeder trouw - Rechtsmiddelen die toekomen aan de gewone partijen in het strafproces - Redelijke beperkingen aan de rechtsmiddelen

- Artt. 6.2 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Bien dont dispose une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Confiscation ordonnée sans convocation du propriétaire à la procédure pénale - Incidence de la peine sur les garanties procédurales accordées au tiers de bonne foi - Voies de recours ouvertes au tiers de bonne foi - Voies de recours généralement ouvertes aux parties à la procédure pénale - Restrictions raisonnables dont les voies de recours peuvent faire l'objet

- Art. 6, § 2 et 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, 195, 202, 203, 204, 359, 423 et 424 Code d'Instruction criminelle

Uit geen enkele internationale of nationale rechtsnorm volgt dat de rechter alleen goederen kan verbeurdverklaren die eigendom zijn van de beklaagde aan wie hij deze straf oplegt of waarop enkel die beklaagde aanspraken kan laten gelden; wel moet de persoon die aanspraak maakt op verbeurdverklaarde goederen en die niet is vervolgd of tussengekomen in het strafproces waarin de verbeurdverklaring is bevolen, de mogelijkheid hebben om zijn aanspraak voor te leggen aan een rechter die kan oordelen over de uitwerking van de verbeurdverklaring tegenover de betrokkene; deze dreigt immers nadeel van de verbeurdverklaring te ondervinden (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

EIGENDOM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Recht op eigendom - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Goed dat geen eigendom is van de beklaagde - Rechtsmiddelen van de derde die aanspraak maakt op het verbeurdverklaarde goed

Il ne résulte d'aucune norme juridique nationale ou internationale que le juge peut uniquement ordonner la confiscation de biens qui appartiennent au prévenu auquel il inflige cette peine ou à l'égard desquels seul ce prévenu peut faire valoir des prétentions ; la personne qui fait valoir une prétention sur des biens confisqués et qui n'est pas poursuivie ou n'est pas intervenue dans la procédure pénale dans laquelle la confiscation a été ordonnée doit néanmoins avoir la possibilité de soumettre sa prétention à un juge qui pourra statuer sur les effets de la confiscation à son égard ; en effet, la confiscation est susceptible de lui porter préjudice (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PROPRIETE - Droit à la propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

PROPRIETE - Droit à la propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit de propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit de propriété - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Bien n'appartenant pas au prévenu - Voies de recours du tiers qui fait valoir une prétention sur le bien confisqué

Voor een persoon die kennis neemt van de betekening van een beslissing waarbij goederen worden verbeurdverklaard waarvan hij voorhoudt eigenaar te zijn, alsook van een modelformulier waarin wordt uitgelegd over welke rechtsmiddelen een bij verstek veroordeelde persoon in strafzaken beschikt, moet het ook bij afwezigheid van een aan die bijzondere situatie aangepaste wetsbepaling of formulier duidelijk zijn dat hij, indien hij tegen die beslissing verzet wil instellen, dat moet doen binnen de wettelijk bepaalde termijn van verzet zoals die ook is vermeld in dat formulier; dit is des te meer het geval wanneer die persoon, steeds bijgestaan door een advocaat, feitelijk op de hoogte was van de beslissing tot verbeurdverklaring en van de strafprocedure die tot deze beslissing heeft geleid, ook al was hij in die procedure niet formeel opgeroepen of was hij niet verplicht daarin tussen te komen; het is voor die derde ook niet onvoorzienbaar dat het verzet dat hij tegen de beslissing kan instellen tijdsgebonden is aangezien er binnen een redelijke termijn zekerheid moet komen over de bestemming van de verbeurdverklarde goederen; bijgevolg heeft de derde geen recht op verzet zonder enige tijdsbeperking of op de beoordeling van de gegrondheid van zijn aanspraak door een rechter, ongeacht de niet-ontvankelijkheid van zijn verzet wegens de laattijdigheid ervan; hieruit volgt dat artikel 187 Wetboek van Strafvordering voor de derde die kennis heeft genomen van de voormelde betekening en kennisgeving, voldoende duidelijk en voorspelbaar is om de termijn te kennen waarbinnen hij verzet dient aan te tekenen tegen de beslissing tot verbeurdverklaring; door het feit dat de derde binnen de in artikel 187, § 1, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijnen, eventueel verlengd ingevolge het bestaan van een situatie van overmacht, verzet kan instellen tegen de beslissing tot verbeurdverklaring die hem benadeelt, worden de rechten van de derde geëerbiedigd, zoals het recht op een eerlijk proces en het recht op eigendom (1). (1) Zie concl. OM.

La personne qui prend connaissance de la signification d'une décision ordonnant la confiscation de biens dont elle prétend être propriétaire, ainsi que d'un formulaire type expliquant les recours ouverts à une personne condamnée par défaut en matière répressive, doit comprendre, même en l'absence de disposition légale appropriée à cette situation particulière ou de formulaire ad hoc, que si elle veut former opposition contre cette décision, elle doit respecter le délai d'opposition prévu par la loi, tel qu'il est précisé dans ce formulaire ; c'est d'autant plus le cas lorsque cette personne, assistée en tout temps par un avocat, était informée dans les faits de la décision ordonnant la confiscation et de la procédure pénale ayant abouti à cette décision, quand bien même elle n'était pas formellement convoquée à cette procédure ou n'était pas tenue d'y intervenir ; il n'est pas davantage imprévisible pour ce tiers que la possibilité de former opposition contre la décision est assortie d'une échéance, dès lors que la destination des biens confisqués doit être déterminée avec certitude dans un délai raisonnable ; par conséquent, le tiers n'a pas le droit de former opposition sans aucune limitation dans le temps ou de faire apprécier par un juge le fondement de sa prétention, indépendamment de l'irrecevabilité de son opposition pour cause de tardiveté ; il en résulte que l'article 187 du Code d'instruction criminelle est suffisamment précis et prévisible pour permettre au tiers qui a pris connaissance de la signification et de la notification précitées de connaître le délai dans lequel il doit former opposition contre la décision ordonnant la confiscation ; la possibilité offerte au tiers de former opposition dans les délais fixés à l'article 187, § 1er, du Code d'instruction criminelle, éventuellement prolongés en cas de situation de force majeure, contre la décision ordonnant la confiscation qui lui préjudicie garantit le respect des droits de ce tiers, tels le droit à un procès équitable et le droit à la propriété (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijnen wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

EIGENDOM - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijnen wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van
4/05/2026

de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation des délais pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

PROPRIETE - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation des délais pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation du délai pour cause de force majeur - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à la contradiction - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers -

de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijnen wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogen van een criminele organisatie - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijnen wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de

Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation des délais pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Patrimoine d'une organisation criminelle - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation des délais pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de

termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijnen wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Verbeurdverklaring van een goed dat toebehoort aan een derde - Rechtsmiddelen van de derde die niet was opgeroepen of niet tussenkwam in het strafproces - Betekening van de beslissing tot verbeurdverklaring - Informatie over de termijnen en vormvereisten van het verzet aan de hand van een modelformulier - Voorzienbaarheid van de termijnen om ontvankelijk verzet in te stellen - Verlenging van de termijnen wegens overmacht - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 43quater, § 4 Strafwetboek

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation des délais pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Confiscation d'un bien appartenant à un tiers - Voies de recours ouvertes au tiers qui n'a pas été convoqué ou qui n'est pas intervenu à la procédure pénale - Signification de la décision de confiscation - Informations sur les délais et les formalités de l'opposition au moyen d'un formulaire type - Prévisibilité des délais pour former une opposition recevable - Prolongation des délais pour cause de force majeure - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 43quater, § 4 Code pénal

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

P.21.1510.N

17 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.10](#)

AC nr. ...

Om overeenkomstig artikel 324ter, § 4, Strafwetboek strafbaar te zijn als leidend persoon van de criminele organisatie volstaat het dat die persoon daarin een leidinggevende functie heeft en dus de werking van die criminele organisatie in zekere mate aanstuurt en controleert; het is daarbij niet vereist dat hij de enige leidinggevende persoon is van de criminele organisatie noch dat hij in de hiërarchie van de criminele organisatie de hoogste functie heeft, waaraan andere leiders rekenschap verschuldigd zijn (1). (1) J. DE HERDT, "Criminele organisatie", Comm. Straf., pp. 13-14.

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Leidend persoon van een criminele organisatie - Artikel 324ter, § 4, Strafwetboek - Begrip

- Art. 324ter, § 4 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie -

Pour qu'une personne soit punissable en tant que dirigeant d'une organisation criminelle conformément à l'article 324ter, § 4, du Code pénal, il suffit qu'elle exerce une fonction dirigeante au sein de cette organisation et, partant, qu'elle gère et contrôle, dans une certaine mesure, son fonctionnement ; il n'est pas requis qu'elle soit l'unique dirigeant de l'organisation criminelle ni qu'elle occupe la fonction la plus élevée dans la hiérarchie de cette organisation, à laquelle d'autres dirigeants doivent rendre compte (1). (1) J. DE HERDT, « Criminele organisatie », Comm. Straf., pp. 13 et 14.

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Dirigeant d'une organisation criminelle - Article 324ter, § 4, du Code pénal - Notion

- Art. 324ter, § 4 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Dirigeant

*Leidend persoon van een criminele organisatie - Artikel 324ter,
§ 4, Strafwetboek - Begrip*

- Art. 324ter, § 4 Strafwetboek

*d'une organisation criminelle - Article 324ter, § 4, du Code pénal -
Notion*

- Art. 324ter, § 4 Code pénal

Uit de wetsgeschiedenis van de omzettingwet van 25 april 2014 van het Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 betreffende de wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie blijkt dat de Belgische rechter voor wat betreft de toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek zijn beoordelingsvrijheid behoudt om de straf te bepalen die hij gepast en gerechtvaardigd acht in het licht van de desbetreffende omstandigheden, waardoor de wetgever wilde vermijden dat het systematisch in aanmerking nemen van eerdere buitenlandse veroordelingen tot absurde resultaten zou leiden; met de arresten nr. 6/2020 en nr. 8/2020 van 16 januari 2020 oordeelt het Grondwettelijk Hof met verwijzing naar artikel 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ dat het recht van de Europese Unie niet vereist dat de in artikel 65, tweede lid, Strafwetboek bepaalde regels inzake straftoemeting onverkort van toepassing zijn op personen die in een andere lidstaat van de Europese Unie zijn veroordeeld, maar wel dat die veroordelingen op een andere wijze in aanmerking worden genomen, zodat hieruit volgt dat artikel 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ zo moet worden uitgelegd dat de Belgische rechter wel degelijk rekening moet houden met een strafrechtelijke veroordeling uit een andere EU-lidstaat, maar niet onder dezelfde voorwaarden als een veroordeling uitgesproken door een Belgisch strafgerecht en dus zonder verplicht te zijn er dezelfde rechtsgevolgen aan te verbinden en het artikel 99bis, Strafwetboek daarmee in overeenstemming is (1). (1) Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, BS 14 mei 2014; Grondwettelijk Hof, arresten nr. 6/2020 en nr. 8/2020 van 16 januari 2020; J. DE SMEDT en F. VERBRUGGEN, "Grondwettelijk Hof keurt Europese own-goal van wetgever ten onrechte goed (artikelen 99bis en 65, lid 2 Sw.)", NJW 2020, afl 421, 350-352; S. BERNEMAN, "(Totale of gedeeltelijke opslorping) in Europees verband: never ending story van een moeizame Europese integratie", T. Strafr. 2020/6, 415-421.

Il ressort de la genèse de la loi du 25 avril 2014 transposant la décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 relative à la prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale que le juge belge, en ce qui concerne l'application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, conserve sa liberté d'appréciation pour fixer la peine qu'il estime adaptée et justifiée eu égard aux circonstances de l'espèce, le législateur souhaitant éviter que la prise en compte systématique des condamnations antérieures étrangères puisse aboutir à des résultats déraisonnables ; dans les arrêts n° 6/2020 et n° 8/2020 rendus le 16 janvier 2020 par la Cour constitutionnelle, celle-ci considère, en se référant à l'article 3.5 de la décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil, que le droit de l'Union européenne n'exige pas que le régime de fixation de la peine, tel qu'il est prévu par l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, soit pleinement applicable aux personnes qui ont été condamnées dans un autre État membre de l'Union européenne, mais bien que ces condamnations soient prises en compte d'une autre manière, de sorte qu'il résulte de ce qui précède que l'article 3.5 de la décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil doit être interprété en ce sens que le juge belge doit effectivement tenir compte d'une condamnation pénale prononcée dans un autre État membre de l'Union européenne, mais pas dans les mêmes conditions qu'une condamnation prononcée par une juridiction pénale belge, donc sans être tenu d'y attacher les mêmes effets juridiques, et l'article 99bis du Code pénal est conforme à cette interprétation (2). (2) Loi du 25 avril 2014 portant des dispositions diverses en matière de Justice, M.B. 14 mai 2014 ; C. const., arrêts n° 6/2020 et n° 8/2020 du 16 janvier 2020 ; J. DE SMEDT et F. VERBRUGGEN, « Grondwettelijk Hof keurt Europese own-goal van wetgever ten onrechte goed (artikelen 99bis en 65, lid 2 Sw.) », N. J. W. 2020, n° 421, pp. 350 à 352 ; S. BERNEMAN, « (Totale of gedeeltelijke opslorping) in Europees verband: never ending story van een moeizame Europese integratie », T. Strafr. 2020/6, pp. 415 à 421.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 - Omzettingwet van 25 april 2014 - Artikelen 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek - Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie - Samenloop - Gescheiden berechting - Draagwijdte

- Titel 8 Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie

- Art. 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008

- Artt. 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 - Omzettingwet van 25 april 2014 - Artikelen 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek - Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie - Samenloop - Gescheiden berechting - Draagwijdte

- Titel 8 Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie

- Art. 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008

- Artt. 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 - Omzettingwet van 25 april 2014 - Artikelen 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek - Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie - Samenloop - Gescheiden berechting - Draagwijdte

- Titel 8 Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie

- Art. 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008

- Artt. 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 - Omzettingwet van 25 april 2014 - Artikelen 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek - Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie - Samenloop - Gescheiden berechting - Draagwijdte

- Titel 8 Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie

- Art. 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008

- Artt. 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 - Omzettingwet van 25 april 2014 - Artikelen 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek - Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie - Draagwijdte

- Titel 8 Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 - Loi de transposition du 25 avril 2014 - Code pénal, articles 65, alinéa 2, et 99bis - Prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale - Concours - Jugement distinct - Portée

- Titre 8 L. du 25 avril 2014

- Art. 3.5 Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008

- Art. 65, al. 2, et 99bis Code pénal

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 - Loi de transposition du 25 avril 2014 - Code pénal, articles 65, alinéa 2, et 99bis - Prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale - Concours - Jugement distinct - Portée

- Titre 8 L. du 25 avril 2014

- Art. 3.5 Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008

- Art. 65, al. 2, et 99bis Code pénal

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 - Loi de transposition du 25 avril 2014 - Code pénal, articles 65, alinéa 2, et 99bis - Prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale - Concours - Jugement distinct - Portée

- Titre 8 L. du 25 avril 2014

- Art. 3.5 Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008

- Art. 65, al. 2, et 99bis Code pénal

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 - Loi de transposition du 25 avril 2014 - Code pénal, articles 65, alinéa 2, et 99bis - Prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale - Concours - Jugement distinct - Portée

- Titre 8 L. du 25 avril 2014

- Art. 3.5 Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008

- Art. 65, al. 2, et 99bis Code pénal

PEINE - Concours - Jugement distinct - Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 - Loi de transposition du 25 avril 2014 - Code pénal, articles 65, alinéa 2, et 99bis - Prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale - Portée

- Titre 8 L. du 25 avril 2014

- Art. 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juli 2008

- Artt. 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juni 2008 - Omzettingwet van 25 april 2014 - Artikelen 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek - Wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie - Draagwijdte

- Titel 8 Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie

- Art. 3.5 Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juli 2008

- Artt. 65, tweede lid, en 99bis Strafwetboek

- Art. 3.5 Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008

- Art. 65, al. 2, et 99bis Code pénal

PEINE - Concours - Jugement distinct - Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juin 2008 - Loi de transposition du 25 avril 2014 - Code pénal, articles 65, alinéa 2, et 99bis - Prise en compte des décisions de condamnation entre les États membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale - Portée

- Titre 8 L. du 25 avril 2014

- Art. 3.5 Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008

- Art. 65, al. 2, et 99bis Code pénal

P.21.1513.N

15 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220215.2N.6](#)

AC nr. ...

De rechter kan een louter verzoek om artikel 65, eerste lid, Strafwetboek toe te passen verwerpen met het enkele oordeel dat er geen eenheid van opzet bestaat.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Meerdaadse samenloop - Vaststelling - Motivering

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Meerdaadse samenloop - Vaststelling

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Vaststelling - Motivering

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

Le juge peut rejeter une simple demande d'application de l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal par la seule considération qu'il n'existe pas d'unité d'intention.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Concours matériel - Constatation - Motivation

- Art. 65, al. 1er Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Concours matériel - Constatation

- Art. 65, al. 1er Code pénal

PEINE - Concours - Concours matériel - Constatation - Motivation

- Art. 65, al. 1er Code pénal

Er bestaat geen intrinsiek onlosmakelijk verband tussen een feit van vluchtmisdrijf (artikel 33, § 1, 1°, Wegverkeerswet) en feiten van het niet onmiddellijk gevolg geven aan de bevelen van een bevoegd persoon (artikel 4.1 Wegverkeersreglement), het niet steeds in staat geweest zijn te sturen of alle nodige rijbewegingen uit te voeren of zijn voertuig goed in de hand te hebben gehad (artikel 8.3, eerste en tweede lid, Wegverkeersreglement) en het als bestuurder niet te hebben kunnen stoppen voor een voorzienbare hindernis (artikel 10.1.3°, Wegverkeersreglement), ook niet als die feiten zich kort voor het vluchtmisdrijf situeren.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Meerdaadse samenloop - Intrinsiek onlosmakelijk verband - Wegverkeer - Vluchtmisdrijf - Geen gevolg geven aan bevelen van bevoegd persoon - Niet in de hand hebben van een voertuig - Niet kunnen stoppen voor voorzienbare hindernis

STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Vaststelling - Intrinsiek onlosmakelijk verband - Wegverkeer - Vluchtmisdrijf - Geen gevolg geven aan bevelen van bevoegd persoon - Niet in de hand hebben van een voertuig - Niet kunnen stoppen voor voorzienbare hindernis

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 10 - Intrinsiek onlosmakelijk verband - Vluchtmisdrijf - Geen gevolg geven aan bevelen van bevoegd persoon - Niet in de hand hebben van een voertuig - Niet kunnen stoppen voor voorzienbare hindernis

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 8 - Intrinsiek onlosmakelijk verband - Vluchtmisdrijf - Geen gevolg gegeven aan het bevel om het grondgebied te verlaten - Niet in de hand hebben van een voertuig - Niet kunnen stoppen voor voorzienbare hindernis

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 4 - Intrinsiek onlosmakelijk verband - Vluchtmisdrijf - Geen gevolg geven aan bevelen van bevoegd persoon - Niet in de hand hebben van een voertuig - Niet kunnen stoppen voor voorzienbare hindernis

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Intrinsiek onlosmakelijk verband - Vluchtmisdrijf - Geen gevolg geven aan bevelen van bevoegd persoon - Niet in de hand hebben van een voertuig - Niet kunnen stoppen voor voorzienbare hindernis

Il n'existe pas de lien intrinsèque et indissociable entre un fait de délit de fuite (article 33, § 1er, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière) et les faits consistant à refuser d'obtempérer immédiatement aux injonctions d'un agent qualifié (article 4.1 de l'arrêté royal du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique, ci-après le code de la route), à ne pas avoir été en état de conduire ou en mesure d'effectuer toutes les manœuvres nécessaires ou d'avoir eu le contrôle de son véhicule (article 8.3, alinéas 1 et 2, du code de la route) et à ne pas avoir pu, en tant que conducteur, s'arrêter devant un obstacle prévisible (article 10.1, 3°, du code de la route), quand bien même ces faits ont eu lieu peu avant le délit de fuite.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Concours matériel - Lien intrinsèque et indissociable - Roulage - Délit de fuite - Refus d'obtempérer aux injonctions d'un agent qualifié - Absence de contrôle d'un véhicule - Impossibilité de s'arrêter devant un obstacle prévisible

PEINE - Concours - Concours matériel - Constatation - Lien intrinsèque et indissociable - Roulage - Délit de fuite - Refus d'obtempérer aux injonctions d'un agent qualifié - Absence de contrôle d'un véhicule - Impossibilité de s'arrêter devant un obstacle prévisible

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 10 - Lien intrinsèque et indissociable - Délit de fuite - Refus d'obtempérer aux injonctions d'un agent qualifié - Absence de contrôle d'un véhicule - Impossibilité de s'arrêter devant un obstacle prévisible

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 8 - Lien intrinsèque et indissociable - Délit de fuite - Défaut de donner suite à l'ordre de quitter le territoire - Absence de contrôle d'un véhicule - Impossibilité de s'arrêter devant un obstacle prévisible

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 4 - Lien intrinsèque et indissociable - Délit de fuite - Refus d'obtempérer aux injonctions d'un agent qualifié - Absence de contrôle d'un véhicule - Impossibilité de s'arrêter devant un obstacle prévisible

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 1er - Lien intrinsèque et indissociable - Délit de fuite - Refus d'obtempérer aux injonctions d'un agent qualifié - Absence de contrôle d'un véhicule - Impossibilité de s'arrêter devant un obstacle prévisible

P.21.1515.N

8 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 1080 en 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, die ook van toepassing zijn in strafzaken, volgt dat het verzoekschrift van een partij tot intrekking van een arrest van het Hof ondertekend moet zijn door een advocaat bij het Hof, zo niet is het verzoekschrift niet-ontvankelijk (1). (1) Cass. 17 april 2018, AR P.17.1116.N, AC 2018, nr. 241; Cass. 16 januari 2008, AR P.07.1748.F, AC 2008, nr. 29 met concl. van procureur-generaal J.F. LECLERCQ op datum in Pas.; Cass. 10 oktober 2007, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 471; Cass. 22 februari 2017, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 126. Zie S. VAN OVERBEKE, "Het Hof van Cassatie als rechter over zijn eigen arresten. Over de intrekking van cassatie-arresten en de meticuleuze en periculeuze betekening van het cassatieberoep in strafzaken", R. Cass. 2001, 1-22; F. BAUDONCQ, "Artikel 1114 Ger. W.", in Commentaar Gerechtelijk Wetboek, Kluwer, 2017, 1-8; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1866-1867.

ADVOCaat BIJ HET HOF VAN CASSATIE - Verzoekschrift tot het intrekken van een arrest van het Hof - Vormvereisten

- Artt. 1080 en 1114, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Verzoekschrift tot intrekking van een arrest van het Hof - Vormvereisten
- Artt. 1080 en 1114, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des articles 1080 et 1114, alinéa 1er, du Code judiciaire, qui soit également applicables en matière répressive, que la requête en rétractation d'un arrêt de la Cour, introduite par une partie doit être signée par un avocat à la Cour, sans quoi la requête est irrecevable (1). (1) Cass. 17 avril 2018, RG P.17.1116.N, Pas. 2018, n° 241 ; Cass. 16 janvier 2008, RG P.07.1748.F, Pas. 2008, n° 29 avec les concl. de M. LECLERCQ, procureur général ; Cass. 10 octobre 2007, RG P.07.0852.F, Pas. 2007, n° 471 ; Cass. 22 février 2017, RG P.07.0852.F, Pas. 2007, n° 126. Voir S. VAN OVERBEKE, « Het Hof van Cassatie als rechter over zijn eigen arresten. Over de intrekking van cassatie-arresten en de meticuleuze en periculeuze betekening van het cassatieberoep in strafzaken », R. Cass. 2001, p. 1-22 ; F. BAUDONCQ, « Artikel 1114 Ger. W. », dans Commentaar Gerechtelijk Wetboek, Kluwer, 2017, p. 1-8 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1866-1867.

AVOCAT A LA COUR DE CASSATION - Requête en rétractation d'un arrêt de la Cour - Formalités

- Art. 1080 et 1114, al. 1er Code judiciaire
- CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Requête en rétractation d'un arrêt de la Cour - Formalités
- Art. 1080 et 1114, al. 1er Code judiciaire

P.21.1518.N

24 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.8](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een stuk van het strafdossier of een door een procespartij voorgelegd stuk het voorwerp uitmaakt van een afzonderlijke strafvervolgning wegens valsheid in geschriften, heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat er met betrekking tot dat stuk een valsheidsvordering wordt ingesteld zoals bedoeld in artikel 458 Wetboek van Strafvordering, ook al beroept een van de procespartijen zich uitdrukkelijk op dat stuk; die loutere omstandigheid verplicht de rechter ook niet om de procedure op te schorten en de uitspraak aan te houden tot er uitspraak is gedaan over die strafvervolgning; de rechter beoordeelt in feite of het resultaat van die strafvervolgning noodzakelijk is voor de beoordeling van de bij hem aanhangig gemaakte feiten; de rechter miskent het recht van verdediging niet door de loutere omstandigheid dat hij uitspraak doet over de strafvordering en de erop gebaseerde burgerrechtelijke vordering zonder het resultaat af te wachten van een strafvervolgning betreffende feiten die de regelmatigheid kunnen aantasten van bewijselementen die deel uitmaken van het strafdossier waarover hij dient te oordelen (1). (1) Cass. 6 oktober 2010, AR P.09.0635.F, AC 2010, nr. 577, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 15 oktober 2003, AR P.03.0931.F, AC 2003, nr. 501.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Valsheid en gebruik van valse stukken - Gebruik van een stuk in een strafprocedure door de beklaagde - Klacht met burgerlijkepartijstelling wegens valsheid van deze stukken door de burgerlijke partij - Verzoek tot opschorting van de strafprocedure - Valsheidsvordering - Regelmatigheid van bewijselementen - Beoordeling

- Artt. 63 en 458 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Valsheid en gebruik van valse stukken - Gebruik van een stuk in een strafprocedure door de beklaagde - Klacht met burgerlijkepartijstelling wegens valsheid van deze stukken door de burgerlijke partij - Verzoek tot opschorting van de strafprocedure - Valsheidsvordering - Recht van verdediging - Regelmatigheid van bewijselementen - Beoordeling

- Artt. 63 en 458 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Valsheid en gebruik van valse stukken - Gebruik van een stuk in een strafprocedure door de beklaagde - Verzoek tot opschorting van de strafprocedure - Valsheidsvordering - Regelmatigheid van

La circonstance qu'une pièce du dossier répressif ou une pièce produite par une partie au procès fait l'objet de poursuites pénales distinctes du chef de faux en écritures n'implique pas nécessairement qu'une demande en faux concernant cette pièce soit intentée au sens de l'article 458 du Code d'instruction criminelle, même si l'une des parties au procès invoque expressément cette pièce ; cette seule circonstance n'impose pas davantage au juge de suspendre la procédure et de surseoir à statuer jusqu'à ce qu'il ait été statué sur ces poursuites pénales ; le juge apprécie en fait si le résultat de ces poursuites pénales est nécessaire à l'appréciation des faits dont il est saisi ; le juge ne méconnaît pas les droits de la défense par la seule circonstance qu'il statue sur l'action publique et l'action civile fondée sur celle-ci sans attendre le résultat de poursuites pénales concernant des faits qui peuvent affecter la régularité d'éléments de preuve qui font partie du dossier répressif sur lequel il doit statuer (1). (1) Cass. 6 octobre 2010, RG P.09.0635.F, Pas. 2010, n° 577, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 15 octobre 2003, RG P.03.0931.F, Pas. 2003, n° 501.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Faux et usage de faux - Utilisation d'une pièce par le prévenu dans le cadre d'une procédure pénale - Plainte de la partie civile avec constitution de partie civile du chef de faux en écritures quant à cette pièce - Demande de suspension de la procédure pénale - Demande en faux - Régularité d'éléments de preuve - Appréciation

- Art. 63 et 458 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Faux et usage de faux - Utilisation d'une pièce par le prévenu dans le cadre d'une procédure pénale - Plainte de la partie civile avec constitution de partie civile du chef de faux en écritures quant à cette pièce - Demande de suspension de la procédure pénale - Demande en faux - Droits de la défense - Régularité d'éléments de preuve - Appréciation

- Art. 63 et 458 Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Faux et usage de faux - Utilisation d'une pièce par le prévenu dans le cadre d'une procédure pénale - Demande de suspension de la procédure pénale - Demande en faux - Régularité d'éléments de preuve -

bewijselementen - Beoordeling

- Artt. 63 en 458 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Valsheid en gebruik van valse stukken - Gebruik van een stuk in een strafprocedure door de beklaagde - Klacht met burgerlijkepartijstelling wegens valsheid van deze stukken door de burgerlijke partij - Verzoek tot opschorting van de strafprocedure - Valsheidsvordering - Recht van verdediging - Regelmatigheid van bewijselementen - Beoordeling

- Artt. 63 en 458 Wetboek van Strafvordering

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Strafzaken - Gebruik van een stuk in een strafprocedure door de beklaagde - Klacht met burgerlijkepartijstelling wegens valsheid van deze stukken door de burgerlijke partij - Verzoek tot opschorting van de rechtspleging - Valsheidsvordering - Recht van verdediging - Regelmatigheid van bewijselementen - Beoordeling

- Artt. 63 en 458 Wetboek van Strafvordering

VORDERING IN RECHTE - Strafzaken - Valsheid en gebruik van valse stukken - Gebruik van een stuk in een strafprocedure door de beklaagde - Klacht met burgerlijkepartijstelling wegens valsheid van deze stukken door de burgerlijke partij - Verzoek tot opschorting van de strafprocedure - Valsheidsvordering - Regelmatigheid van bewijselementen - Beoordeling

- Artt. 63 en 458 Wetboek van Strafvordering

Er is sprake van een valsheidsvordering in de zin van artikel 458 Wetboek van Strafvordering wanneer een procespartij een vordering instelt waarmee zij duidelijk aangeeft dat een bepaald stuk volgens haar vals is en er een rechtspleging moet worden opgestart om die valsheid vast te stellen en te herstellen door dat stuk te verbeteren of uit het rechtsverkeer te verwijderen in zoverre het niet met de waarheid overeenstemt (1). (1) Cass. 8 februari 1978, AC 1978, 680; R. DECLERCQ, "Valsheidsprocedure in strafzaken", in Comm. Sr., Kluwer, 2014, nrs. 3 en 4; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1481.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Strafzaken - Stuk aangewend in de strafprocedure - Valsheidsvordering - Begrip

- Art. 458 Wetboek van Strafvordering

VORDERING IN RECHTE - Strafzaken - Stuk aangewend in de strafprocedure - Valsheidsvordering - Begrip

- Art. 458 Wetboek van Strafvordering

Appréciation

- Art. 63 et 458 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Faux et usage de faux - Utilisation d'une pièce par le prévenu dans le cadre d'une procédure pénale - Plainte de la partie civile avec constitution de partie civile du chef de faux en écritures quant à cette pièce - Demande de suspension de la procédure pénale - Demande en faux - Droits de la défense - Régularité d'éléments de preuve - Appréciation

- Art. 63 et 458 Code d'Instruction criminelle

FAUX ET USAGE DE FAUX - Matière répressive - Utilisation d'une pièce par le prévenu dans le cadre d'une procédure pénale - Plainte de la partie civile avec constitution de partie civile du chef de faux en écritures quant à cette pièce - Demande de suspension de la procédure - Demande en faux - Droits de la défense - Régularité d'éléments de preuve - Appréciation

- Art. 63 et 458 Code d'Instruction criminelle

DEMANDE EN JUSTICE - Matière répressive - Faux et usage de faux - Utilisation d'une pièce par le prévenu dans le cadre d'une procédure pénale - Plainte de la partie civile avec constitution de partie civile du chef de faux en écritures quant à cette pièce - Demande de suspension de la procédure pénale - Demande en faux - Régularité d'éléments de preuve - Appréciation

- Art. 63 et 458 Code d'Instruction criminelle

Il y a demande en faux au sens de l'article 458 du Code d'instruction criminelle lorsqu'une partie au procès introduit une action par laquelle elle indique clairement que, selon elle, une pièce déterminée est fausse et qu'une procédure doit être entamée pour constater et réparer ce faux en rectifiant cette pièce ou en la faisant disparaître de l'ordonnancement juridique, dans la mesure où elle est non conforme à la réalité (1). (1) Cass. 8 février 1978, Bull. et Pas. 1978, I, 661 ; R. DECLERCQ, « Valsheidsprocedure in strafzaken », Comm. Straf., Kluwer, 2014, n° 3 et 4 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1481.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Matière répressive - Pièce utilisée dans la procédure pénale - Demande en faux - Notion

- Art. 458 Code d'Instruction criminelle

DEMANDE EN JUSTICE - Matière répressive - Pièce utilisée dans la procédure pénale - Demande en faux - Notion

- Art. 458 Code d'Instruction criminelle

Het vermoeden van sepot dat artikel D.VII.16 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling invoert voor het geval dat de procureur des Konings niet binnen de negentig dagen blijk heeft gegeven van zijn voornemen om te vervolgen, levert geen grond van verval van de strafvordering op; het vermoeden is weerlegbaar en belet noch het parket om op zijn beslissing terug te komen, zelfs buiten de in de artikelen D.VII.17 en D.VII.19 vermelde gevallen, noch de door het misdrijf benadeelde partij om de voormelde vordering in te leiden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 213.

STEDENBOUW - Sancties - Stendenbouwkundig misdrijf - Waals Gewest - Instellen van de strafvervolgning - Vermoeden van sepot

- Artt. D.VII.16, D.VII.17 en D.VII.19 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

STRAFVORDERING - Verval - Stendenbouwkundig misdrijf - Waals Gewest - Instellen van de strafvervolgning - Vermoeden van sepot

- Artt. D.VII.16, D.VII.17 en D.VII.19 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

La présomption de classement sans suite que l'article D.VII.16 du Code de développement territorial institue pour le cas où le procureur du Roi n'a pas manifesté, dans les nonante jours, son intention de poursuivre, ne constitue pas une cause d'extinction de l'action publique; réfragable, elle n'empêche ni le parquet de revenir sur sa décision, même en dehors des cas visés aux articles D.VII.17 et D.VII.19 du code précité, ni la partie lésée par l'infraction de mettre ladite action en mouvement (1). (1) Voir les concl. du MP.

URBANISME - Sanctions - Infraction urbanistique - Région wallonne - Exercice des poursuites - Présomption de classement sans suite

- Art. D.VII.16, D.VII.17 et D.VII.19 Code du Développement territorial - Partie décrétable

ACTION PUBLIQUE - Extinction - Infraction urbanistique - Région wallonne - Exercice des poursuites - Présomption de classement sans suite

- Art. D.VII.16, D.VII.17 et D.VII.19 Code du Développement territorial - Partie décrétable

Artikel 7, vierde lid, Strafwetboek bepaalt dat een werkstraf niet samen mag worden toegepast met een hoofdgevangenisstraf, daaruit volgt dat indien de rechter bij toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek van oordeel is dat voor het geheel van eensdeels de reeds bestrafte feiten en anderdeels de door hem bewezen verklaarde feiten, de reeds voor die eerste feiten opgelegde bestraffing waaronder een gevangenisstraf, niet volstaat maar bijkomend een bestraffing noodzakelijk is, de werkstraf niet als bijkomende straf kan worden opgelegd (1). (1) Cass. 7 november 2017, AR P.17.0584.N, AC 2017, nr. 618, T. Strafr. 2018, 237 noot T. DECAIGNY; Cass. 5 november 2014, AR P.14.1046.F, AC 2014, nr. 667, RDPC 2015, 381 noot O. BASTYNS, RW 2015-16, 1342; Cass. 13 februari 2013, AR P.12.1634.F, AC 2013, nr. 106, RDPC 2013, 763, RW 2013-14, 860; Cass. 12 oktober 2010, AR P.10.1168.N, AC 2010, nr. 590. Zie ook S. VANDROMME, "Werkstraf", in Comm. Sr. 2004, nr. 38; A. MONSIEURS, "De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, Het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", NC 2008, 231-232. De strafbare feiten waarvoor eiseres C. in deze zaak (P.21.1527.N) werd vervolgd situeren zich in tussen 1 april 2016 en 27 juli 2016 (A), op 31 januari 2017 (B), tussen 1 september 2016 en 20 januari 2018 (C), tussen 26 juli 2016 en 26 januari 2018 (D), tussen 1 april 2016 en 26 januari 2018 (E, F en G) (Zaak II). Eiseres C. werd op 7 februari 2019 veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar voor gelijkaardige strafbare feiten met als incriminatieperiode 1 april 2016 tot 26 januari 2018 (Zaak I), waarbij deze correctionele veroordeling kracht van gewijsde had op moment van het bestreden arrest in zaak II. Het bestreden arrest in zaak II heeft, op basis van de enkele grief 'strafmaat' van eiseres, vastgesteld dat de thans voorliggende feiten (Zaak II) en de feiten die het voorwerp zijn van de in kracht van gewijsde getreden correctionele veroordeling (Zaak I) samen de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, zodat in toepassing van art. 65, tweede lid, Strafwetboek moet worden rekening gehouden met de reeds uitgesproken straffen. De appelrechters oordeelden dat de eerder opgelegde gevangenisstraf van 2 jaar onvoldoende was als bestraffing voor het geheel

L'article 7, alinéa 4, du Code pénal dispose qu'une peine de travail et une peine principale d'emprisonnement ne peuvent pas s'appliquer cumulativement; il en résulte que, lorsque le juge estime, en application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, que, pour l'ensemble des faits déjà punis, d'une part, et les faits qu'il déclare établis d'autre part, la sanction déjà infligée pour les premiers faits, dont une peine d'emprisonnement, n'est pas suffisante mais qu'une sanction complémentaire est nécessaire, la peine de travail ne peut pas être infligée à titre de peine complémentaire (1). (1) Cass. 7 novembre 2017, RG P.17.0584.N, Pas. 2017, n° 618, T. Strafr. 2018, p. 237 et la note de T. DECAIGNY ; Cass. 5 novembre 2014, RG P.14.1046.F, Pas. 2014, n° 667, R.D.P.C. 2015, 381 et la note de O. BASTYNS, R.W. 2015-16, p. 1342 ; Cass. 13 février 2013, RG P.12.1634.F, Pas. 2013, n° 106, R.D.P.C. 2013, 763, R.W. 2013-14, p. 860 ; Cass. 12 octobre 2010, RG P.10.1168.N, Pas. 2010, n° 590. Voir également S. VANDROMME, « Werkstraf », dans Comm. Sr. 2004, n° 38 ; A. MONSIEURS, « De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, Het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens », N.C. 2008, pp. 231-232. Les faits punissables du chef desquels la demanderesse est poursuivie (P.21.1527.N) se situent entre le 1er avril 2016 et le 27 juillet 2016 (A), le 31 janvier 2017 (B), entre le 1er septembre 2016 et le 20 janvier 2018 (C), entre le 26 juillet 2016 et 26 janvier 2018 (D), entre le 1er avril 2016 et le 26 janvier 2018 (E, F et G) (affaire II). Le 7 février 2019, la demanderesse C. a été condamnée à un emprisonnement de deux ans pour des infractions similaires dont la période d'incrimination s'étend du 1er avril 2016 au 26 janvier 2018 (affaire I), cette condamnation correctionnelle ayant acquis force de chose jugée au moment où l'arrêt attaqué a été rendu dans l'affaire II. L'arrêt attaqué dans l'affaire II, sur la base du seul grief « taux de la peine » formulé par la demanderesse, a constaté que les faits présentés aujourd'hui (affaire II) et ceux qui font l'objet de la condamnation correctionnelle ayant acquis force de chose jugée (affaire I) constituent ensemble la manifestation successive et continue d'une même intention délictueuse, de sorte qu'il y a lieu de tenir compte, en application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, des peines déjà prononcées. Les juges

van de feiten en hebben in zaak II een bijkomende effectieve gevangenisstraf opgelegd van 15 maanden. (BDS).

d'appel ont considéré que la peine de prison préalablement prononcée n'était pas suffisante pour l'ensemble des faits et ont infligé un emprisonnement effectif à titre complémentaire d'une durée de quinze mois. (BDS).

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting - Aanvullende bestraffing - Werkstraf - Toelaatbaarheid

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Unité d'intention - Condamnation passée en force de chose jugée - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine - Peine complémentaire - Peine de travail - Admissibilité

- Artt. 7, vierde lid, en 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 7, al. 4, et 65, al. 2 Code pénal

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting - Aanvullende bestraffing - Werkstraf - Toelaatbaarheid

PEINE - Concours - Jugement distinct - Unité d'intention - Condamnation passée en force de chose jugée - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine - Peine complémentaire - Peine de travail - Admissibilité

- Artt. 7, vierde lid, en 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 7, al. 4, et 65, al. 2 Code pénal

De schade die erin bestaat om, zonder tegenprestatie, tot na de ontslagprocedure om dringende reden, vergoedingen te moeten uitkeren aan de van diefstal verdachte beschermde werknemer, betreft een schade waarvan de vergoeding niet afhankelijk wordt gesteld van een uitdrukkelijke toelating die artikel 9 Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden (1) zou moeten bevatten. Het recht van de werkgever om de vergoeding van de voormelde schade te verkrijgen, vindt zijn grondslag in artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek, in zoverre is vastgesteld dat de schade zich niet zou hebben voorgedaan bij ontstentenis van het misdrijf dat tot de schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst heeft geleid; het vierde lid van het voormelde artikel 9, dat bepaalt dat de door de werkgever gestorte bijkomende vergoeding verworven blijft voor de personeelsafgevaardigde, ongeacht de beslissing van het arbeidsgerecht over de door de werkgever ingeroepen redenen, doet geen afbreuk aan het recht op vergoeding van de voormelde schade (2). (1) Wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden. (2) Zie Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0278.F, AC 2020, nr. 353, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Verdenking van een wanbedrijf gepleegd door een beschermde werknemer - Ontslag om dringende reden - Bijkomende vergoeding - Uitgave die een schade voor de werkgever vormt

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 9 Wet 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Algemeen - Verdenking van een wanbedrijf gepleegd door een beschermde werknemer - Ontslag om dringende reden - Bijkomende vergoeding - Uitgave die een schade voor de werkgever vormt

Le dommage consistant dans le fait de devoir verser, sans contrepartie, jusqu'à l'issue de la procédure de licenciement pour motif grave, des indemnités au travailleur protégé soupçonné de vol, est un dommage dont la réparation n'est pas subordonnée à une permission expresse que la loi du 19 mars 1991 (1) devrait contenir en son article 9; le droit de l'employeur à obtenir la réparation dudit dommage trouve son fondement dans l'article 1382 de l'ancien Code civil, pour autant qu'il soit constaté que le préjudice ne se serait pas produit en l'absence du délit ayant entraîné la suspension de l'exécution du contrat de travail; ne porte pas atteinte au droit à la réparation dudit dommage le quatrième alinéa de l'article 9 précité, aux termes duquel l'indemnité complémentaire versée par l'employeur reste acquise au délégué du personnel, quelle que soit la décision de la juridiction du travail sur les motifs invoqués à l'appui du licenciement (2). (1) Loi du 19 mars 1991 portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ainsi que pour les candidats délégués du personnel. (2) Voir Cass. 3 juin 2020, RG P.20.0278.F, Pas. 2020, n° 353, et concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Soupçon de délit commis par un travailleur protégé - Licenciement pour motif grave - Indemnité complémentaire - Dépense constitutive d'un dommage dans le chef de l'employeur

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 9 L. du 19 mars 1991

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Généralités - Soupçon de délit commis par un travailleur protégé - Licenciement pour motif grave - Indemnité complémentaire - Dépense constitutive d'un dommage dans le chef de l'employeur

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 9 Wet 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 9 L. du 19 mars 1991

P.21.1537.F

25 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.2](#)

AC nr. ...

Artikel 780, eerste lid, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het vonnis met name, op straffe van nietigheid, behalve de gronden en het beschikkend gedeelte, de vermelding bevat van de magistraat van het openbaar ministerie die zijn advies heeft gegeven; die bepaling vereist echter niet dat het vonnis de identiteit vermeldt van de magistraat van het openbaar ministerie die voor de strafzitting heeft gevorderd (1). (1) Zie Cass. 13 mei 1981, AR 1642, AC 1981, 1055 ("wanneer het proces-verbaal van de terechtzitting van het hof van beroep de naam vermeldt van de magistraat van het openbaar ministerie die in zijn vorderingen is gehoord, is niet vereist dat het arrest daarvan melding maakt"). Hieruit heeft het openbaar ministerie afgeleid dat het middel faalde naar recht, in zoverre het uitging van een ander rechtsbeginsel, en niet kon worden overgenomen omdat het proces-verbaal van de terechtzitting waarop het hof van beroep de zaak in beraad heeft genomen, de naam vermeldt van de substituit procureur-generaal bij het hof van beroep en vermeldt dat laatstgenoemde in zijn vorderingen is gehoord. Bovendien heeft het openbaar ministerie geconcludeerd dat het middel feitelijke grondslag mist in zoverre het arrest wel degelijk de naam van die magistraat vermeldt.

OPENBAAR MINISTERIE - Beslissing in strafzaken - Vermelding van de identiteit van de magistraat van het openbaar ministerie die heeft gevorderd - (Geen) verplichting

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek
VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Vermelding van de identiteit van de magistraat van het openbaar ministerie die heeft gevorderd - (Geen) verplichting

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

L'article 780, alinéa 1er, 1°, du Code judiciaire prévoit que le jugement contient notamment, à peine de nullité, outre les motifs et le dispositif, l'indication du magistrat du ministère public qui a donné son avis; mais cette disposition n'exige pas que le jugement mentionne l'identité du magistrat du ministère public qui a requis devant les juridictions répressives (1). (1) Voir Cass. 13 mai 1981, RG 1642, Pas. 1981, 1055 (« lorsque le procès-verbal de l'audience de la cour d'appel mentionne le nom du magistrat du ministère public qui a été entendu en ses réquisitions, il n'est pas requis que l'arrêt contienne cette même mention »). Le ministère public en a déduit que le moyen manquait en droit, dans la mesure où il procédait d'un autre principe juridique, et ne pouvait être accueilli, au motif que le procès-verbal de l'audience à laquelle la cour d'appel a pris l'affaire en délibéré mentionne le nom du substitut du procureur général près la cour d'appel et indique qu'il a été entendu en ses réquisitions. En outre, le ministère public a conclu que le moyen manque en fait en ce que l'arrêt mentionne bel et bien le nom de ce magistrat. (M.N.B.)

MINISTÈRE PUBLIC - Décision en matière répressive - Mention de l'identité du magistrat du ministère public qui a requis - Obligation (non)

- Art. 780 Code judiciaire
JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Mention de l'identité du magistrat du ministère public qui a requis - Obligation (non)

- Art. 780 Code judiciaire

Een beklaagde die het strafdossier heeft ingezien via zijn advocaat, met wie hij dat dossier heeft kunnen bespreken, kan niet gegriefd zijn door het enkele feit dat de hoven en de rechtbanken hem die inzage niet hebben verleend.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Gevolg - Artikel 6.3.b - Recht op voldoende tijd voor zijn verdediging - Inzage van het strafdossier door de advocaat van de beklaagde

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Un prévenu qui a consulté le dossier répressif par l'intermédiaire de son avocat et qui a pu discuter dudit dossier avec ce dernier ne peut être lésé par le seul fait que les cours et tribunaux ne lui ont pas accordé l'accès au dossier.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Conséquence - Article 6, § 3, b - Droit à disposer du temps nécessaire à la préparation de sa défense - Consultation du dossier répressif par l'avocat du prévenu

- Art. 6, § 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het feit dat de rechter die moet oordelen over de internering zich door een psychiater- deskundige moet laten voorlichten over de geestestoestand van de beklaagde ten tijde van de feiten en van het deskundigenonderzoek en over het mogelijke oorzakelijk verband tussen de geestesstoornis en de feiten, staat niet eraan in de weg dat het de rechter zelf is die onaantastbaar oordeelt over de geestestoestand van de beklaagde op het moment van de beslissing en dat het advies van de deskundige enkel een hulpmiddel is bij de globale inschatting van die geestestoestand door de rechter; bijgevolg verplichten noch de artikelen 5, § 1, en 9, § 1, 2° Interneringswet noch artikel 5.4 EVRM de rechter, die overweegt de internering van de beklaagde te bevelen voor samenhangende strafbare feiten, voor elk van die feiten een deskundigenonderzoek of de actualisatie van een reeds in de procedure uitgevoerd deskundigenonderzoek te bevelen; de rechter kan zich ook baseren op het verslag van een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek dat reeds vroeger in de procedure werd bevolen voor andere samenhangende feiten, wanneer hij van oordeel is dat dit verslag hem voor alle te beoordelen feiten een voldoende advies verschaft over de geestestoestand van de beklaagde op het moment van zijn beslissing (1). (1) In dezelfde zin Cass. 23 november 2021, AR P.21.0888.N, AC 2021, nr. 738, T. Strafr. 2022, 57; Cass. 11 oktober 2017, AR P.17.0784.F, AC 2017, nr. 550; K. HANOULLE; "Potpourri III als sluitstuk van de nieuwe interneringswetgeving", NC 2016, 392.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Deskundigenonderzoek - Actualisering van het deskundigenverslag - Actueel advies over de geestestoestand van de beklaagde - Verslag opgesteld in een eerdere procedure over samenhangende feiten - Toelaatbaarheid

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 5, § 1, en 9, § 1, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

DESKUNDIGENONDERZOEK - Debat over de internering van de beklaagde - Deskundigenonderzoek - Actualisering van het deskundigenverslag - Actueel advies over de geestestoestand van de beklaagde - Verslag opgesteld in een eerdere procedure over samenhangende feiten - Toelaatbaarheid

Le fait que le juge appelé à statuer sur l'internement soit tenu de s'enquérir auprès d'un expert psychiatre de l'état mental du prévenu au moment des faits et lors de l'expertise, ainsi que de la possibilité de lien causal entre le trouble mental et les faits, n'empêche pas qu'il appartient au juge d'apprécier souverainement l'état mental du prévenu au moment de sa décision et que l'avis de l'expert ne constitue qu'un outil servant à l'appréciation globale par le juge de l'état mental de l'intéressé; par conséquent, ni les articles 5, § 1er, et 9, § 1er, 2°, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ni l'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'obligent le juge qui envisage d'ordonner l'internement du prévenu pour des faits punissables connexes à ordonner une expertise pour chacun de ces faits ou l'actualisation d'une expertise effectuée à un stade antérieur de la procédure; le juge peut également se baser sur le rapport d'une expertise psychiatrique médico-légale ordonnée à un stade antérieur de la procédure pour d'autres faits connexes s'il estime que ce rapport lui apporte, pour tous les faits soumis à son appréciation, un éclairage suffisant quant à l'état mental du prévenu au moment de sa décision (1). (1) Dans le même sens, Cass. 23 novembre 2021, RG P.21.0888.N, Pas. 2021, n° 738, T. Strafr. 2022, 57 ; Cass. 11 octobre 2017, RG P.17.0784.F, Pas. 2017, n° 550 ; K. HANOULLE, « Potpourri III als sluitstuk van de nieuwe interneringswetgeving », NC 2016, 392.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Expertise - Actualisation du rapport d'expertise - Avis actuel quant à l'état mental du prévenu - Rapport établi dans le cadre d'une procédure antérieure relative à des faits connexes - Admissibilité

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, et 9, § 1er, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

EXPERTISE - Débats quant à l'internement du prévenu - Expertise - Actualisation du rapport d'expertise - Avis actuel quant à l'état mental du prévenu - Rapport établi dans le cadre d'une procédure antérieure relative à des faits connexes - Admissibilité

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 5, § 1, en 9, § 1, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Recht op toegang tot de rechter - Debat over de internering van de beklaagde - Deskundigenonderzoek - Actualisering van het deskundigenverslag - Actueel advies over de geestestoestand van de beklaagde - Verslag opgesteld in een eerdere procedure over samenhangende feiten - Toelaatbaarheid

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 5, § 1, en 9, § 1, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, et 9, § 1er, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Droit d'accès au juge - Débats quant à l'internement du prévenu - Expertise - Actualisation du rapport d'expertise - Avis actuel quant à l'état mental du prévenu - Rapport établi dans le cadre d'une procédure antérieure relative à des faits connexes - Admissibilité

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, et 9, § 1er, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.21.1546.F

26 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.8](#)

AC nr. ...

Artikel 8 van het ministerieel besluit houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken voert geen nieuwe rechtvaardigingsgrond in maar bakent enkel het toepassingsgebied van de strafbaarstelling af door onontbeerlijke verplaatsingen, zoals die welke enuntiatief zijn opgesomd in de voormelde wettelijke bepaling, niet strafbaar te stellen.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken - Uitzonderingen - Geval van noodzaak

- Art. 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

L'article 8 de l'arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 ne crée pas une nouvelle cause de justification mais se borne à tracer le champ d'application de l'incrimination, en soustrayant à toute répression les déplacements indispensables tels que ceux énumérés, de manière non exhaustive, par cette disposition réglementaire.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus Covid-19 - Exceptions - Cas de nécessité

- Art. 8 A.M. du 23 mars 2020

P.21.1555.N

8 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.8](#)

AC nr. ...

De opsomming van de in artikel 4.2 Wegverkeersreglement vermelde bevelen is niet beperkend (1). (1) T. PAPART, "Wegverkeersreglement Artikel 4- Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen", in Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, 3.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 4 - Artikel 4.2 - Bevelen die inzonderheid worden beschouwd als bevelen van bevoegde personen - Bevelen die niet in artikel 4.2 Wegverkeersreglement zijn vermeld

4/05/2026

L'énumération des injonctions visées à l'article 4.2 du code de la route n'est pas restrictive (1). (1) T. PAPART, « Wegverkeersreglement Artikel 4 - Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen », dans Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, p. 3.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 4 - Article 4.2 - Injonctions considérées particulièrement comme des injonctions émanant d'agents qualifiés - Injonctions non énumérées à l'article 4.2 du code de la

P. 442/982

- Art. 4.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

route

- Art. 4.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Het door artikel 4.1 Wegverkeersreglement bedoelde misdrijf van het niet-onmiddellijk gevolg geven aan bevelen van bevoegde personen, namelijk personen die ingevolge artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet toezicht houden op de naleving van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten en personen die ingevolge artikel 11 Wegverkeerswet de kentekens van hun ambt dragen en het verkeer kunnen regelen door bindende aanwijzingen te geven, is voltrokken van zodra de gebruiker van de openbare weg nalaat onmiddellijk gevolg te geven aan het bevel; de bevoegde personen kunnen niet enkel bevelen geven aan weggebruikers die in beweging zijn, maar ook aan andere weggebruikers, voor zover hun hoedanigheid duidelijk kenbaar is gemaakt; onder de in artikel 4.1 Wegverkeersreglement vermelde bevelen van een bevoegd persoon worden niet enkel bevelen bedoeld die louter gericht zijn op het regelen van het verkeer, maar ook bevelen die tot doel hebben het toezicht op de naleving van de Wegverkeerswet en de uitvoeringsbesluiten ervan mogelijk te maken, zoals het bevel het voertuig aan de kant te zetten of het bevel de motor van het voertuig af te zetten (1). (1) T. PAPART, "Wegverkeersreglement Artikel 4 - Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen", in Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, 2.1.1. en 5.1.1.1

L'infraction visée à l'article 4.1 du code de la route consistant à ne pas obtempérer immédiatement aux injonctions des agents qualifiés, à savoir les agents qui, selon l'article 62, alinéa 1er, de la loi sur la circulation routière, surveillent l'application de cette loi et des arrêtés pris en exécution de celle-ci, et qui, selon l'article 11 de cette même loi, portent les insignes de leurs fonctions et peuvent régler la circulation par des injonctions, est réalisée à partir du moment où l'usager de la voie publique omet d'obtempérer immédiatement à l'injonction; les agents qualifiés peuvent non seulement adresser des injonctions aux usagers de la route en mouvement, mais également à d'autres usagers, pour autant que la qualité de ces agents apparaisse clairement; les injonctions d'un agent qualifié énoncées à l'article 4.1 du code de la route ne concernent pas uniquement les injonctions visant simplement le règlement de la circulation, mais également celles ayant pour but de veiller à l'exécution de la loi sur la circulation routière, ainsi que des règlements pris en exécution de celle-ci, comme l'injonction de ranger le véhicule sur le côté ou de couper le moteur du véhicule (1). (1) T. PAPART, « Wegverkeersreglement Artikel 4 - Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen », dans Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, pp. 2.1.1. et 5.1.1.1.

POLITIE - Wegverkeer - Bevoegde personen voor toezicht op het Wegverkeersreglement - Begrip bevoegde personen - Bevelen aan weggebruikers die het Wegverkeersreglement overtreden - Bevelen die niet louter gericht zijn op het regelen van het verkeer - Bevel het voertuig aan de kant te zetten - Bevel de motor van het voertuig af te zetten - Toepassing

- Artt. 11 en 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 4.1 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 4 - Artikel 4.1 - Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen - Plicht onmiddellijk gevolg te geven aan bevelen van de

POLICE - Roulage - Agents qualifiés pour surveiller l'application du code de la route - Notion d'agents qualifiés - Injonctions adressées aux usagers de la route qui enfreignent le code de la route - Injonctions ne visant pas simplement le règlement de la circulation - Injonction de ranger son véhicule sur le côté - Injonction de couper le moteur du véhicule - Application

- Art. 11 et 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 4.1 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 4 - Article 4, § 1er - Force obligatoire des injonctions des agents qualifiés - Obligation d'obtempérer

bevoegde personen - Begrip bevoegde personen - Bevelen die niet louter gericht zijn op het regelen van het verkeer - Bevel het voertuig aan de kant te zetten - Bevel de motor van het voertuig af te zetten - Toepassing

- Artt. 11 en 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 4.1 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

immédiatement aux injonctions des agents qualifiés - Notion d'agents qualifiés - Injonctions ne visant pas simplement le règlement de la circulation - Injonction de ranger son véhicule sur le côté - Injonction de couper le moteur du véhicule - Application

- Art. 11 et 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 4.1 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

P.21.1572.N

15 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220215.2N.10](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 1022, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek kent de rechter de rechtsplegingsvergoeding toe aan de in het gelijk gestelde partij en dus niet aan de rechtsbijstandsverzekeraar. Het gegeven dat de verzekeraar en de verzekeringnemer in hun onderlinge verhouding anders zijn overeengekomen, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) F. VAN VOLSEM, "De rechtsplegingsvergoeding en de strafrechter: een ietwat moeilijk huwelijk", NC 2008, 408.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - De in het gelijk gestelde partij - Rechtsbijstandverzekering

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 1022, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Selon l'article 1022, alinéa 1er, du Code judiciaire, le juge accorde l'indemnité de procédure à la partie ayant obtenu gain de cause, donc pas à l'assureur de protection juridique. La circonstance que l'assureur et le preneur d'assurance en aient convenu autrement dans leurs rapports réciproques est sans incidence à cet égard (1). (1) F. VAN VOLSEM, « De rechtsplegingsvergoeding en de strafrechter: een ietwat moeilijk huwelijk », N.C. 2008, 408.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Partie ayant obtenu gain de cause - Assurance protection juridique

- Art. 162bis, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 1022, al. 1er Code judiciaire

P.21.1591.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.5](#)

AC nr. ...

Buiten hetgeen artikel 203, § 4, Wetboek van Strafvordering voorschrijft, is het instellen van incidenteel beroep niet gebonden aan bijzondere vormvoorwaarden; niets belet dan ook dat de appelrechters het instellen van incidenteel beroep afleiden uit de enkele omstandigheid dat de geïntimeerde in een voor hen genomen schriftelijke of mondelinge conclusie een bedrag vordert dat de eerste rechter hem niet heeft toegekend en bijgevolg is niet vereist dat de geïntimeerde in een schriftelijke appelconclusie uitdrukkelijk vermeldt dat hij incidenteel beroep instelt of uitdrukkelijk aanvoert dat de eerste rechter een punt van zijn rechtsvordering niet heeft ingewilligd (1). (1) Zie Cass. 17 oktober 2018, AR P.18.0266.F, AC 2018, nr. 561.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen)

4/05/2026

La formation d'un appel incident n'est liée à aucune condition de forme particulière au-delà du prescrit de l'article 203, § 4, du Code d'instruction criminelle ; rien n'empêche dès lors les juges d'appel de déduire la formation d'un appel incident de la seule circonstance que l'intimé réclame, par voie de conclusions écrites ou verbales prises devant eux, un montant que le premier juge ne lui a pas accordé, et il s'ensuit qu'il n'est pas requis que l'intimé indique expressément dans des conclusions écrites qu'il fait appel incident ou y allègue expressément que le premier juge n'a pas fait droit à un élément de sa demande en justice (1). (1) Voir Cass. 17 octobre 2018, RG P.18.0266.F, Pas. 2018, n° 561.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel

P. 444/982

inbegrepen) - Incidenteel beroep - Vormvoorwaarden - Wijze

incident - Conditions de forme - Modalités

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 4 Code d'Instruction criminelle

P.21.1593.F

7 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220907.2F.2](#)

AC nr. ...

Artikel 424 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, wanneer de beslissing bij verstek is gewezen en vatbaar is voor verzet, de termijn om cassatieberoep in te stellen tegen de beslissing die ten aanzien van de beklaagde bij verstek is gewezen, aanvangt bij het verstrijken van de gewone verzettermijn; het cassatieberoep moet worden ingesteld binnen vijftien dagen na het verstrijken van die termijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 514.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Ten aanzien van de beklaagde bij verstek gewezen beslissing - Termijn van cassatieberoep - Aanvang

- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 424 du Code d'instruction criminelle, si la décision a été rendue par défaut et est susceptible d'opposition, le délai pour se pourvoir en cassation contre la décision rendue par défaut à l'égard du prévenu commence à courir après l'expiration du délai ordinaire d'opposition; le pourvoi en cassation doit être formé dans les quinze jours qui suivent l'expiration de ce délai (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Décision rendue par défaut à l'égard du prévenu - Délai pour se pourvoir - Point de départ

- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

P.21.1594.F

6 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220406.2F.4](#)

AC nr. ...

Geen enkel verdrags- of wetsbepaling verplicht de nationale rechter, die uitspraak moet doen over de vervolging die tegen een politieambtenaar is ingesteld wegens onrechtmatig geweld, om aan de beweringen van de persoon die hem daarvan beschuldigt een andersoortig geloof te hechten dan aan de uitleg van de beklaagde die zich hiertegen verweert; een dergelijke omkering van de bewijslast zou de miskenning tot gevolg hebben van het in artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld, dat algemeen geldend is en dat bijgevolg ook een politieambtenaar ten goede moet komen wanneer hij wegens onrechtmatig geweld wordt vervolgd (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2022, nr. 253.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Aangevoerd politiegeweld - Vervolging van een politieambtenaar die van politiegeweld wordt verdacht - Omkering van de bewijslast - Vermoeden van onschuld

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4/05/2026

Aucune disposition conventionnelle ou légale n'oblige le juge national, appelé à statuer sur les poursuites mues à charge d'un fonctionnaire de police du chef de violences illégitimes, à accorder aux dires de la personne qui l'en accuse, un crédit différent de celui donné aux explications du prévenu qui s'en défend; un tel renversement de la charge de la preuve emporterait une méconnaissance de la présomption d'innocence garantie par l'article 6.2 de la Convention, laquelle est d'application générale et bénéficie dès lors également à un fonctionnaire de police poursuivi du chef de violence illégitime (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières alléguées - Poursuites d'un fonctionnaire de police suspecté d'avoir commis des violences policières - Renversement de la charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 445/982

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Aangevoerd politiegeweld - Vervolg van een politieambtenaar die van politiegeweld wordt verdacht - Omkering van de bewijslast - Vermoeden van onschuld

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Aangevoerd politiegeweld - Vervolg van een politieambtenaar die van politiegeweld wordt verdacht - Omkering van de bewijslast - Vermoeden van onschuld

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelt dat, wanneer de in het geding zijnde gebeurtenissen uitsluitend door de autoriteiten zijn gekend, zoals in het geval van personen waarop zij tijdens de vrijheidsberoving toezicht houden, elk in die periode veroorzaakt letsel aanleiding geeft tot ernstige feitelijke vermoedens; het Europees rechtscollège verduidelijkt dat, in dat geval, de bewijslast rust op de regering van de betrokken Staat en dat het haar toekomt een voldoende en overtuigende uitleg te verstrekken, door bewijzen over te leggen van feiten die reden geven tot twijfel over het relaas van het slachtoffer; bij gebrek aan een dergelijke uitleg, oordeelt het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat het gerechtigd is om gevolgtrekkingen te maken die voor de regering ongunstig kunnen zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2022, nr. 253.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Aangevoerd politiegeweld - Verwonding opgelopen tijdens de vrijheidsberoving onder toezicht - Feitelijke vermoeden - Bewijslast rust op de regering

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Aangevoerd politiegeweld - Artikel 3 EVRM - Verwonding opgelopen tijdens de vrijheidsberoving onder toezicht - Feitelijke vermoeden - Bewijslast rust op de regering

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Aangevoerd

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Violences policières alléguées - Poursuites d'un fonctionnaire de police suspecté d'avoir commis des violences policières - Renversement de la charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Violences policières alléguées - Poursuites d'un fonctionnaire de police suspecté d'avoir commis des violences policières - Renversement de la charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

La Cour européenne des droits de l'homme considère que lorsque les événements en cause sont connus exclusivement des autorités, comme dans le cas des personnes soumises à leur contrôle en garde à vue, toute blessure survenue pendant cette période donne lieu à de fortes présomptions de fait; la juridiction européenne précise que, dans ce cas, la charge de la preuve pèse sur le gouvernement de l'Etat concerné et qu'il lui incombe de fournir une explication satisfaisante et convaincante, en produisant des preuves établissant des faits qui font peser un doute sur le récit de la victime; en l'absence d'une telle explication, la Cour européenne des droits de l'homme juge qu'elle est en droit de tirer des conclusions pouvant être défavorables au gouvernement (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières alléguées - Blessure survenue pendant le contrôle en garde à vue - Présomption de fait - Charge de la preuve pesant sur le gouvernement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Violences policières alléguées - Conv. D.H., article 3 - Blessure survenue pendant le contrôle en garde à vue - Présomption de fait - Charge de la preuve pesant sur le gouvernement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Violences policières

politiegeweld - Artikel 3 EVRM - Verwonding opgelopen tijdens de vrijheidsberoving onder toezicht - Feitelijk vermoeden - Bewijslast rust op de regering

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

alléguées - Conv. D.H., article 3 - Blessure survenue pendant le contrôle en garde à vue - Présomption de fait - Charge de la preuve pesant sur le gouvernement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De Europese rechtspraak met betrekking tot de aansprakelijkheidsstelling van de Staat, in het geval van aangevoerde feiten van politiegeweld, omdat hij de verplichtingen die uit artikel 3 EVRM voortvloeien niet is nagekomen, is van toepassing op de regering van een verdragssluitende Staat; de bewijslastregels die voor de onderzoeks- en vonnisgerechten gelden wanneer deze uitspraak doen over het bestaan van bezwaren ten aanzien van een verdachte van een misdrijf of over de schuld van die persoon, worden door die rechtspraak niet in vraag gesteld, ook al heeft de beschuldiging betrekking op politiegeweld (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2022, nr. 253.

La jurisprudence européenne relative à la responsabilité de l'Etat mise en cause, dans le cas de violences policières alléguées, pour avoir manqué à ses obligations découlant de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales s'applique au gouvernement d'un Etat partie; elle ne remet pas en question les règles relatives à la charge de la preuve applicables devant les juridictions d'instruction ou de jugement, lorsqu'elles sont appelées à statuer sur l'existence de charges à l'égard d'une personne suspectée d'avoir commis une infraction, ou sur la culpabilité de cette personne, même si l'accusation se rapporte à des violences policières (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Aangevoerd politiegeweld - Bewijslast rust op de regering - Draagwijdte - Vervolg van een verdachte van politiegeweld - Invloed op de toepasselijke bewijslastregels

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Aangevoerd politiegeweld - Bewijslast rust op de regering - Draagwijdte - Vervolg van een verdachte van politiegeweld - Invloed op de toepasselijke bewijslastregels

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Violences policières alléguées - Charge de la preuve pesant sur le gouvernement - Portée - Poursuites d'une personne suspectée d'avoir commis des violences policières - Incidence sur les règles applicables à la charge de la preuve

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières alléguées - Charge de la preuve pesant sur le gouvernement - Portée - Poursuites d'une personne suspectée d'avoir commis des violences policières - Incidence sur les règles applicables à la charge de la preuve

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De persoon die van het plegen van politiegeweld wordt verdacht, geniet het in artikel 6.2 EVRM vastgelegde vermoeden van onschuld; het beginsel volgens hetwelk het, in de regel, aan de vervolgende partij toekomt het bestaan van de aangevoerde feiten te bewijzen, blijft geheel van toepassing (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2022, nr. 253.

La personne suspectée d'avoir commis des violences policières bénéficie de la présomption d'innocence, consacrée notamment par l'article 6.2 de la Convention de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; le principe suivant lequel il appartient, en règle, à la partie poursuivante de prouver l'existence des faits allégués, demeure pleinement applicable (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Aangevoerd politiegeweld - Vervolging van een verdachte van politiegeweld - Toepasselijke bewijslastregels - Vermoeden van onschuld

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Aangevoerd politiegeweld - Vervolging van een verdachte van politiegeweld - Toepasselijke bewijslastregels - Vermoeden van onschuld

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Aangevoerd politiegeweld - Vervolging van een verdachte van politiegeweld - Toepasselijke bewijslastregels - Vermoeden van onschuld

- Artt. 3 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Violences policières alléguées - Poursuites d'une personne suspectée d'avoir commis des violences policières - Règles applicables à la charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Violences policières alléguées - Poursuites d'une personne suspectée d'avoir commis des violences policières - Règles applicables à la charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières alléguées - Poursuites d'une personne suspectée d'avoir commis des violences policières - Règles applicables à la charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 3 et 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.1595.F**9 maart 2022****ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220309.2F.6****AC nr. ...**

Krachtens artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering wordt enkel tot nietigheid van een onregelmatig verkregen bewijselement besloten indien de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs aantast of het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces; uit deze bepaling volgt dat wanneer de niet-nageleefde vormvoorwaarde niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven, de begane onregelmatigheid niet noodzakelijkerwijs de uitsluiting van het bewijs tot gevolg heeft en dat in een dergelijk geval de rechter concreet moet nagaan of de aangevoerde onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs aantast of het gebruik van dat bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces, wat hij op onaantastbare wijze beoordeelt op basis van de gegevens van de zaak (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 181.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig bewijs - Alcoholintoxicatie - Bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte - Niet-naleving van vormvoorwaarden - Uitsluiting van bewijs

En vertu de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, la nullité d'un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est décidée que si le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, si l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, ou si l'usage de celle-ci est contraire au droit à un procès équitable; il résulte de cette disposition que, lorsque la condition de forme qui n'a pas été observée n'est pas prescrite à peine de nullité, l'irrégularité commise n'entraîne pas nécessairement l'exclusion de la preuve et que dans une telle circonstance, le juge doit vérifier concrètement si l'irrégularité relevée entache la fiabilité de la preuve ou si l'utilisation de cette preuve s'oppose à un procès équitable, ce qu'il apprécie souverainement sur la base des éléments de la cause (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve irrégulière - Intoxication alcoolique - Prélèvement sanguin en vue du dosage d'alcool - Non-respect de conditions formelles - Exclusion de la preuve

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 34, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 1 tot en met 10 KB 10 juni 1959 betreffende de bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 15 april 1958 tot wijziging van het Wetboek, van straffordering, van de wet van 1 augustus 18

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Alcoholintoxicatie - Bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte - Niet-naleving van vormvoorwaarden - Uitsluiting van bewijs

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 34, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 1 tot en met 10 KB 10 juni 1959 betreffende de bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 15 april 1958 tot wijziging van het Wetboek, van straffordering, van de wet van 1 augustus 18

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 34, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 1er à 10 A.R. du 10 juin 1959

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Intoxication alcoolique - Prélèvement sanguin en vue du dosage d'alcool - Non-respect de conditions formelles - Exclusion de la preuve

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 34, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 1er à 10 A.R. du 10 juin 1959

Een middel dat miskenning aanvoert van de rechtspraak is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 181.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Algemeen - Middel dat een miskenning van de rechtspraak aanvoert - Ontvankelijkheid

Est irrecevable un moyen qui invoque une violation de la jurisprudence (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Généralités - Moyen invoquant une violation de la jurisprudence - Recevabilité

P.21.1599.F

6 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220406.2F.1](#)

AC nr. ...

De onwettigheid van de uitgesproken verbeurdverklaring bij equivalent van de vermogensvoordelen tast de wettigheid van de schuldigverklaring en van de andere straffen niet aan zodat de vernietiging wegens die onwettigheid beperkt is tot de beslissing die uitspraak doet over de verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen (1). (1) Cass. 11 oktober 2016, AR P.16.0473.N, AC 2016, nr. 561.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Onwettigheid van de verbeurdverklaring bij equivalent van de vermogensvoordelen - Omvang van de cassatie

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Cassatieberoep - Onwettigheid van de verbeurdverklaring bij

L'illégalité de la confiscation par équivalent des avantages patrimoniaux n'entache pas la légalité de la déclaration de culpabilité ni celle des autres peines de sorte que la cassation du chef de cette illégalité est limitée à la décision statuant sur la confiscation de ces avantages patrimoniaux (1). (1) Cass. 11 octobre 2012, RG P.16.0473.N, Pas. 2016, n° 561.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculqué - Illégalité de la confiscation par équivalent des avantages patrimoniaux - Étendue de la cassation

- Art. 434 Code d'Instruction criminelle

- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Pourvoi en cassation - Illégalité de la confiscation par équivalent des avantages

equivalent van de vermogensvoordelen - Omvang van de cassatie

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering
- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

patrimoniaux - Étendue de la cassation

- Art. 434 Code d'Instruction criminelle
- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

P.21.1612.N

22 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16](#)

AC nr. ...

Het recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, gewaarborgd door artikel 6.3.d EVRM, alsmede het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces houden in dat de beklaagde alle bewijsmiddelen in openbare rechtszitting tegensprekelijk moet kunnen betwisten; die rechten worden in de regel miskend wanneer een veroordeling op beslissende wijze steunt op de verklaring van een anonieme getuige die de beklaagde niet heeft kunnen doen ondervragen en waarvan hij de geloofwaardigheid niet heeft kunnen toetsen maar diezelfde rechten zijn evenwel niet miskend wanneer de schuldigverklaring gesteund is op de regelmatig aan de rechter voorgelegde gegevens die de partijen hebben kunnen tegenspreken en de anonieme getuigenis slechts een steunbewijs is die niet beslissend bijdraagt tot de vorming van de overtuiging van de rechter (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0406.N, AC 2015, nr. 426.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Le droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge, garanti par l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ainsi que les droits de la défense et le droit à un procès équitable impliquent que le prévenu doit pouvoir contester contradictoirement tous les moyens de preuve en audience publique ; ces droits sont en principe méconnus lorsqu'une condamnation repose de manière déterminante sur la déclaration d'un témoin anonyme que le prévenu n'a pas pu faire interroger et dont il n'a pas pu tester la crédibilité, mais ces mêmes droits ne sont toutefois pas méconnus lorsque la déclaration de culpabilité se fonde sur les éléments régulièrement présentés au juge que les parties ont pu contredire et que le témoignage anonyme n'est qu'une preuve à l'appui qui ne contribue pas de manière déterminante à forger la conviction du juge (1). (1) Cass. 23 juin 2015, RG P.14.0406.N, Pas. 2015, n° 426.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Témoignages anonymes déposés en dehors du cadre des articles 47decies, 75bis, 75ter et 86bis à 86quinquies du Code d'instruction criminelle - Valeur probante - Conditions

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge - Témoignages anonymes déposés en dehors du cadre des articles 47decies, 75bis, 75ter et 86bis à 86quinquies du Code d'instruction criminelle - Valeur probante - Conditions

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge - Témoignages anonymes déposés en dehors du cadre des articles 47decies, 75bis, 75ter et 86bis à 86quinquies du Code d'instruction criminelle - Valeur probante - Conditions

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een eerlijk proces - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Strafzaken - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Krachtens artikel 33, § 1, 1°, Wegverkeerswet is strafbaar, elke bestuurder van een voertuig of van een dier die, wetend dat dit voertuig of dit dier oorzaak van, dan wel aanleiding tot een ongeval op een openbare plaats is geweest, de vlucht neemt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, zelfs wanneer het ongeval niet aan zijn schuld te wijten is; er is sprake van vluchtmisdrijf indien de bestuurder zich niet als bestuurder van het voertuig dat oorzaak dan wel aanleiding was van een ongeval op een openbare plaats kenbaar maakt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, ongeacht of hij ter plaatse blijft en het loutere feit dat de betrokkene zich als bestuurder van het voertuig kenbaar maakt, houdt geen zelfincriminatie in (1). (1) Cass. 8 april 2004, AR P.13.1610, AC 2004, nr. 277; Cass. 13 februari 2001, Verkeersrecht 2001, p. 207; Cass. 28 november 1995, AR P.95.0276.N, AC 1995, nr. 511.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Artikel 33, § 1, 1° - Vluchtmisdrijf - Voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 33, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à un procès équitable - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge - Témoignages anonymes déposés en dehors du cadre des articles 47decies, 75bis, 75ter et 86bis à 86quinquies du Code d'instruction criminelle - Valeur probante - Conditions

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière répressive - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge - Témoignages anonymes déposés en dehors du cadre des articles 47decies, 75bis, 75ter et 86bis à 86quinquies du Code d'instruction criminelle - Valeur probante - Conditions

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'article 33, § 1er, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière punit tout conducteur de véhicule ou d'animal qui, sachant que ce véhicule ou cet animal vient de causer ou occasionner un accident de la circulation dans un lieu public prend la fuite pour échapper aux constatations utiles, même si l'accident n'est pas imputable à sa faute ; il y a délit de fuite lorsque le conducteur ne se présente pas comme le conducteur du véhicule qui a causé ou occasionné un accident de la circulation dans un lieu public pour échapper aux constatations utiles, qu'il reste ou non sur les lieux et le simple fait que l'intéressé se présente comme le conducteur du véhicule ne constitue pas une auto-incrimination (1). (1) Cass. 8 avril 2004, RG P.13.1610, Pas. 2004, n° 277 ; Cass. 13 février 2001, Verkeersrecht 2001, p. 207 ; Cass. 28 novembre 1995, RG P.95.0276.N, Pas. 1995, n° 511.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, § 1er - Article 33, § 1er, 1° - Délit de fuite - Conditions - Portée

- Art. 33, § 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Voor de schuldigverklaring van het door artikel 30, § 1, 2°, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf is de vaststelling van de aanwezigheid van alcohol in geval van de vermelding "alcohol niet toegestaan" op het rijbewijs of het als zodanig geldend bewijs, niet afhankelijk van de schuldigverklaring aan een van de in artikel 34 Wegverkeerswet bedoelde misdrijven; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, grondt de rechter zijn overtuiging op alle regelmatig verkregen feitelijke gegevens van de zaak die aan de tegenspraak der partijen zijn onderworpen en gaat het Hof enkel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 30 - Artikel 30, § 1, 2° - Overtredingen van de bepalingen betreffende het rijbewijs - Vermelding 'alcohol niet toegestaan' - Vaststelling van de aanwezigheid van alcohol - Bewijs - Verband met artikel 34 Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof - Draagwijdte

- Artt. 30, § 1, 2°, en 34 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 30 - Artikel 30, § 1, 2° - Overtredingen van de bepalingen betreffende het rijbewijs - Vermelding 'alcohol niet toegestaan' - Vaststelling van de aanwezigheid van alcohol - Bewijs - Verband met artikel 34 Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole door het Hof - Draagwijdte

- Artt. 30, § 1, 2°, en 34 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 30 - Artikel 30, § 1, 2° - Overtredingen van de bepalingen betreffende het rijbewijs - Vermelding 'alcohol niet toegestaan' - Vaststelling van de aanwezigheid van alcohol - Bewijs - Verband met artikel 34 Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof - Draagwijdte

- Artt. 30, § 1, 2°, en 34 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Pour la déclaration de culpabilité du chef de l'infraction visée à l'article 30, § 1er, 2°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, la constatation de la présence d'alcool en cas de mention « alcool non autorisé » sur le permis de conduire ou du titre qui en tient lieu ne dépend pas de la déclaration de culpabilité du chef d'une des infractions visées à l'article 34 de cette même loi ; lorsque la loi ne prescrit pas d'élément de preuve particulier, le juge fonde sa conviction sur l'ensemble des éléments factuels de la cause régulièrement recueillis et soumis à la contradiction des parties et la Cour vérifie uniquement si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences sans lien avec celles-ci ou qu'elles ne sauraient justifier.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 30 - Article 30, § 1er, 2° - Infractions aux dispositions relatives au permis de conduire - Mention « alcool non autorisé » - Constatation de la présence d'alcool - Preuve - Lien avec l'article 34 de la loi du 16 mars 1968 - Appréciation par le juge - Contrôle de la légalité par la Cour - Portée

- Art. 30, § 1er, 2°, et 34 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 30 - Article 30, § 1er, 2° - Infractions aux dispositions relatives au permis de conduire - Mention « alcool non autorisé » - Constatation de la présence d'alcool - Preuve - Lien avec l'article 34 de la loi du 16 mars 1968 - Appréciation par le juge - Contrôle de légalité de la Cour - Portée

- Art. 30, § 1er, 2°, et 34 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 30 - Article 30, § 1er, 2° - Infractions aux dispositions relatives au permis de conduire - Mention « alcool non autorisé » - Constatation de la présence d'alcool - Preuve - Lien avec l'article 34 de la loi du 16 mars 1968 - Appréciation par le juge - Contrôle de la légalité par la Cour - Portée

- Art. 30, § 1er, 2°, et 34 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit artikel 235bis, §§ 1 en 3 Wetboek van Strafvordering volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling ter gelegenheid van de behandeling van het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen de raadkamerbeschikking dat het feit voorwerp van de burgerlijke partijstelling en de strafvordering geen misdrijf oplevert, slechts kan beslissen tot onontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling en het niet regelmatig ingesteld zijn van de daarop gesteunde strafvordering, indien blijkt dat dit gegeven in het debat was voor het onderzoeksgerecht dan wel indien de kamer van inbeschuldigingstelling daartoe het debat heeft heropend (1). (1) Cass. 5 maart 2003, AR P.02.1496.F, AC 2003, nr. 150, RDPC 2003, 1068; Cass. 12 november 2002, AR P.02.1202.N, AC 2002, nr. 601. Zie Ph. TRAEST, T. DE MEESTER en A. MASSET, "Le règlement de la procédure et le contrôle de la régularité de la procédure", in La loi du 12 mars 1998 réformant la procédure pénale, Luik, Coll. Sc. Fac. Droit Liège, 1998, 214; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 763; Y. LIÈGEOIS en B. DE SMET, "Twintig jaar zuivering van nietigheden tijdens het gerechtelijk onderzoek. Tijd voor verandering of opfrissing van het systeem?", RW 2019-20; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, "Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen", Gompel&Svacina, 2019, 1041; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 942-943.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Nietigheid, grond van niet-ontvankelijkheid of van verval van de strafvordering - Ambtshalve toezicht door de kamer van inbeschuldigingstelling - Recht op tegenspraak

- Art. 235bis, §§ 1 en 3 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Klacht met burgerlijke partijstelling - Buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Regelmatigheid van de procedure - Nietigheid, grond van niet-ontvankelijkheid of van verval van de strafvordering - Ambtshalve toezicht door de kamer van inbeschuldigingstelling - Recht op tegenspraak

- Art. 235bis, §§ 1 en 3 Wetboek van Strafvordering

Il résulte de l'article 235bis, § 1er et § 3, du Code d'instruction criminelle que, à l'occasion de l'examen de l'appel formé par une partie civile contre l'ordonnance de la chambre du conseil selon laquelle le fait faisant l'objet de la constitution de partie civile et de l'action publique ne constitue pas une infraction, la chambre des mises en accusation peut uniquement conclure à l'irrecevabilité de la constitution de partie civile et au caractère irrégulier de la mise en mouvement de l'action publique qui y trouve son fondement, s'il apparaît que cet élément avait fait l'objet des débats devant la juridiction d'instruction ou si la chambre des mises en accusation a rouvert les débats sur ce point (1). (1) Cass. 5 mars 2003, RG P.02.1496.F, Pas. 2003, n° 150, R.D.P.C. 2003, p. 1068 ; Cass. 12 novembre 2002, RG P.02.1202.N, Pas. 2002, n° 601. Voir Ph. TRAEST, T. DE MEESTER et A. MASSET, « Le règlement de la procédure et le contrôle de la régularité de la procédure », La Loi du 12 mars 1998 réformant la procédure pénale, Liège, Coll. Sc. Fac. Droit Liège, 1998, p. 214 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, p. 763 ; Y. Liègeois et B. De Smet, « Twintig jaar zuivering van nietigheden tijdens het gerechtelijk onderzoek. Tijd voor verandering of opfrissing van het systeem? », RW 2019-20 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, « Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen », Gompel & Svacina, 2019, p. 1041 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, p. 942-943.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Nullité, cause d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique - Contrôle d'office par la chambre des mises en accusation - Droit à la contradiction

- Art. 235bis, § 1er et 3 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Plainte avec constitution de partie civile - Non-lieu - Appel de la partie civile - Régularité de la procédure - Nullité, cause d'irrecevabilité ou d'extinction de l'action publique - Contrôle d'office par la chambre des mises en accusation - Droit à la contradiction

- Art. 235bis, § 1er et 3 Code d'Instruction criminelle

Bij afwezigheid van gegevens die de rechter toelaten het bedrag aan vermogensvoordelen als bedoeld door artikel 42, 3°, Strafwetboek of de geldwaarde ervan als bedoeld door artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek exact vast te stellen, mag hij dit bedrag ex aequo et bono bepalen, mits daarvoor de gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen die een zo nauwkeurig mogelijke bepaling van de omvang van de vermogensvoordelen of raming van de geldwaarde ervan toelaten (1); daarbij kan de rechter zich, voor het berekenen van het vermogensvoordeel verkregen uit de productie van verdovende middelen, baseren op de hoegrootheid van een lading onderschepte drugsprecursoren, ook al zou die onderschepping dateren van na die productie. (1) Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0207.N, AC 2021, nr. 359.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Raming ex aequo et bono - Productie van verdovende middelen

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Wederrechtelijke vermogensvoordelen - Raming ex aequo et bono - Productie van verdovende middelen

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

De verbeurdverklaring van een vermogensvoordeel kan worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat een beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald en ongeacht de bestemming die hij later aan dat vermogensvoordeel heeft gegeven.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Wederrechtelijke vermogensvoordelen - Uitspraak ongeacht het voordeel voor de beklaagde

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

À défaut d'éléments permettant au juge d'établir avec exactitude le montant des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, du Code pénal ou leur valeur monétaire conformément à l'article 43bis, alinéa 2, du même code, le juge peut déterminer ce montant ex aequo et bono, à condition de prendre en considération les éléments du dossier répressif qui permettent une détermination aussi précise que possible de l'importance des avantages patrimoniaux ou une évaluation de leur valeur monétaire (1); pour calculer l'avantage patrimonial tiré de la production de stupéfiants, le juge peut se fonder sur la valeur d'un chargement de précurseurs de drogues intercepté, quand bien même l'interception serait postérieure à la production. (1) Cass. 18 mai 2021, RG P.21.0207.N, Pas. 2021, n° 359, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.4.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Evaluation ex aequo et bono - Production de substances stupéfiantes

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Evaluation ex aequo et bono - Production de substances stupéfiantes

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

La confiscation d'un avantage patrimonial peut être prononcée indépendamment de l'avantage qu'un prévenu a tiré de l'infraction et de la destination qu'il aura donnée ultérieurement à cet avantage patrimonial.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Décision indépendante de l'avantage obtenu par le prévenu

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Een vermogensvoordeel is uit het misdrijf verkregen indien er een causaal verband bestaat tussen dat misdrijf en het vermogensvoordeel; het is noodzakelijk maar voldoende dat wordt vastgesteld dat het in aanmerking genomen vermogensvoordeel voortkwam uit de wederrechtelijke activiteit.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Wederrechtelijke vermogensvoordelen - Causaal verband met het misdrijf

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Un avantage patrimonial est tiré de l'infraction s'il existe un lien de causalité entre cette infraction et l'avantage patrimonial; il est nécessaire mais suffisant de constater que l'avantage patrimonial pris en considération provenait de l'activité illicite.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Lien de causalité avec l'infraction

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

P.21.1628.N

29 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.19](#)

AC nr. ...

Het voorwerp van het witwasmisdrijf voorzien in artikel 505, eerste lid, 2°, Strafwetboek, zoals bepaald door artikel 505, zevende lid, Strafwetboek, bestaat uit het gehele wederrechtelijke vermogensvoordeel dat de beklaagde koopt, ruilt, of om niet ontvangt, bezit, bewaart of beheert; de verdere besteding ervan is niet het witgewassen vermogensvoordeel, maar eventueel een wederrechtelijk vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf zelf; het voorwerp van het witwasmisdrijf is dus niet beperkt tot het bedrag van de besteding.

HELING - Witwassen - Eerste witwasmisdrijf - Voorwerp van het witwasmisdrijf - Vermogensvoordeel verkregen uit het witwasmisdrijf

- Art. 42, 1° en 3° Strafwetboek

- Art. 505, eerste lid, 2°, en zevende lid Strafwetboek

MISDRIJF - Allerlei - Witwassen - Eerste witwasmisdrijf - Voorwerp van het witwasmisdrijf - Vermogensvoordeel verkregen uit het witwasmisdrijf

- Art. 42, 1° en 3° Strafwetboek

- Art. 505, eerste lid, 2°, en zevende lid Strafwetboek

Selon l'article 505, alinéa 7, du Code pénal, l'objet de l'infraction de blanchiment visé à l'article 505, alinéa 1er, 2°, de ce code consiste en l'intégralité de l'avantage patrimonial illégal que le prévenu achète, reçoit en échange ou à titre gratuit, possède, garde ou gère; son usage ultérieur ne constitue pas l'avantage patrimonial blanchi, mais éventuellement un avantage patrimonial illégal tiré de l'infraction de blanchiment elle-même; l'objet de l'infraction de blanchiment ne se limite dès lors pas au montant utilisé.

RECEL - Blanchiment - Première infraction de blanchiment - Objet de l'infraction de blanchiment - Avantage patrimonial tiré de l'infraction de blanchiment

- Art. 42, 1° et 3° Code pénal

- Art. 505, al. 1er, 2°, et al. 7 Code pénal

INFRACTION - Divers - Blanchiment - Première infraction de blanchiment - Objet de l'infraction de blanchiment - Avantage patrimonial tiré de l'infraction de blanchiment

- Art. 42, 1° et 3° Code pénal

- Art. 505, al. 1er, 2°, et al. 7 Code pénal

P.21.1638.F

23 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220223.2F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 26 van de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid is artikel 37/1, § 1, Wegverkeerswet in werking getreden op 1 juli 2018 en is het enkel van toepassing op de na die datum gepleegde feiten; om het derde lid van die bepaling in haar nieuwe versie te kunnen toepassen, moeten de te beoordelen feiten van alcoholintoxicatie dus niet alleen zijn gepleegd na 1 juli 2018 maar moeten de in het vonnis bedoelde feiten, die als grondslag voor de herhaling dienen, bovendien na die datum zijn gepleegd (1). (1) Zie Cass. 13 april 2021, AR P.21.0025.N, AC 2021, nr. 260, § 5, en de verwijzingen in voetnoot; Cass. 8 juni 2021, AR P.21.0371.N, arrest niet gepubliceerd. Het OM heeft geconcludeerd dat, zoals uit die twee beslissingen blijkt, de herhaling, bedoeld in het nieuwe artikel 37/1, § 1, derde lid, ervan uitgaat dat zowel de te beoordelen feiten van alcoholintoxicatie als de in het vonnis bedoelde feiten die als grondslag dienen voor de herhaling werden gepleegd na 30 juni 2018, dus vanaf 1 juli 2018, datum waarop de wet in werking is getreden, en niet na die datum, zoals dit arrest vermeldt. (M.N.B.)

HERHALING - Artikel 37, § 1, derde lid, Wegverkeerswet - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot - Werking in de tijd - Te berechten feiten van alcoholintoxicatie en feiten bedoeld in het vonnis die als grondslag dienen voor de herhaling begaan vóór 1 juli 2018

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, derde lid - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot - Werking in de tijd - Feiten bedoeld in het vonnis die als grondslag dienen voor de herhaling begaan vóór 1 juli 2018

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

En vertu de l'article 26 de la loi du 6 mars 2018 relative à l'amélioration de la sécurité routière, l'article 37/1, § 1er, de la loi sur la circulation routière est entré en vigueur le 1er juillet 2018 et ne s'applique qu'aux faits commis après cette date; pour que l'alinéa 3 de cette disposition puisse, dans sa nouvelle version, trouver à s'appliquer, il faut donc non seulement que les faits d'imprégnation alcoolique à juger aient été commis après le 1er juillet 2018, mais aussi que les faits visés dans le jugement servant de base à la récidive soient postérieurs à cette date (1). (1) Voir Cass. 13 avril 2021, RG P.21.0025.N, Pas. 2021, n° 260, § 5, et réf. en note ; Cass. 8 juin 2021, RG P.21.0371.N, inédit. Le MP a conclu que, comme ces deux décisions le relèvent, la récidive visée à l'article 37/1, § 1er, alinéa 3, en sa nouvelle version, suppose que tant les faits d'imprégnation alcoolique à juger que ceux visés dans le jugement servant de base à la récidive aient été commis après le 30 juin 2018, soit à partir du 1er juillet 2018, date d'entrée en vigueur de la loi, et non après cette date, comme l'énonce l'arrêt annoté. (M.N.B.)

RECIDIVE - Loi sur la circulation routière, article 37/1, § 1er, alinéa 3 - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Application dans le temps - Faits d'imprégnation alcoolique à juger et faits visés dans le jugement servant de base à la récidive commis avant le 1er juillet 2018

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1, § 1er, alinéa 3 - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Application dans le temps - Faits visés dans le jugement servant de base à la récidive commis avant le 1er juillet 2018

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit de omstandigheid dat er tijdens de parlementaire voorbereiding verschillende sprekers hebben verklaard overtuigd te zijn van de preventieve kwaliteiten van de nieuwe autonome probatiestraf, volgt niet dat de wetgever de feitenrechter de bevoegdheid heeft willen ontzeggen een effectieve gevangenisstraf op te leggen wanneer uit zijn feitelijke beoordeling blijkt dat de probatie niet aan de individuele en collectieve doelstellingen van de vervolging beantwoordt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 296.

STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Ratio legis - Preventieve kwaliteiten

- Art. 37octies Strafwetboek

De la circonstance qu'au cours des travaux parlementaires, plusieurs intervenants se sont dits convaincus des vertus prophylactiques de la nouvelle peine de probation autonome, il ne résulte pas que le législateur ait entendu priver le juge du fond du pouvoir d'infliger une peine d'emprisonnement ferme lorsque, de son appréciation en fait, il ressort que la probation ne répondrait pas aux fins individuelles et collectives des poursuites (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Divers - Peine de probation - Ratio legis - Vertus prophylactiques

- Art. 37octies Code pénal

Hoewel de inhoud van de probatie ertoe strekt de psychosociale problematiek te verhelpen die aan de oorsprong van het misdadig gedrag ligt, dienen de appelrechters niettemin, in het licht van de feiten en van de persoonlijkheid van de dader, te onderzoeken of deze aan de uitwerking van de toekomstige uitvoeringsmodaliteiten kan bijdragen of, integendeel, het recidivegevaar te groot blijft, gelet op het onvermogen van de betrokkene om, al was het maar met de hulp van anderen, de oorzaken van zijn misdadig gedrag aan te pakken; met het oog hierop staat artikel 37octies, § 3, tweede lid, Strafwetboek de rechter toe de door de beklaagde gevraagde autonome probatiestraf te weigeren, mits hij zijn weigering met redenen omkleedt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 296.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Probatiestraf - Weigering - Motiveringsplicht

- Art. 37octies Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Doelstelling - Weigering - Beoordeling van de rechter

- Art. 37octies Strafwetboek

Si le contenu de la probation vise à remédier à la problématique psychosociale à l'origine du comportement délictueux, il n'en appartient pas moins aux juges du fond de vérifier, au regard des faits et de la personnalité de leur auteur, si celui-ci est apte à participer à l'élaboration des modalités d'exécution qui seront mises en place ou si, au contraire, le risque de récidive demeure trop important au regard de la faible capacité de l'intéressé à agir, fût-ce avec de l'aide, sur les ressorts de son comportement criminel; à cette fin, l'article 37octies, § 3, alinéa 2, du Code pénal permet au juge de refuser la peine de probation autonome sollicitée par le prévenu, pourvu que ce refus soit motivé (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine de probation - Refus - Obligation de motivation

- Art. 37octies Code pénal

PEINE - Divers - Peine de probation - Objectif - Refus - Appréciation du juge

- Art. 37octies Code pénal

De bijzondere facultatieve verbeurdverklaring van artikel 50, § 2 Wegverkeerswet is op zich niet onbestaanbaar met het recht op het ongestoord genot van eigendom, dat is gewaarborgd bij artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM, voor zover ze geen onevenredige maatregel vormt ten aanzien van het ermee nagestreefde wettige doel en aldus een miskennis inhoudt van het eigendomsrecht; binnen de perken van de wet en deze verdragsbepaling die in België rechtstreekse werking heeft, bepaalt de rechter in feite en derhalve onaantastbaar de sanctie die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader.

EIGENDOM - Recht op eigendom - Strafzaken - Wegverkeer - Artikel 50, § 2, Wegverkeerswet - Bijzondere facultatieve verbeurdverklaring - Verenigbaarheid - Evenredigheid

- Art. 1, eerste aanvullend protocol Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 52, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Bepaling van de sanctie - Wegverkeer - Artikel 50, § 2, Wegverkeerswet - Bijzondere facultatieve verbeurdverklaring - Evenredigheid - Beoordeling

- Art. 1, eerste aanvullend protocol Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 52, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Allerlei - Artikel 1, Eerste aanvullend protocol EVRM - Recht op eigendom - Strafzaken - Wegverkeer - Artikel 50, § 2, Wegverkeerswet - Bijzondere facultatieve verbeurdverklaring - Verenigbaarheid

- Art. 1, eerste aanvullend protocol Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 52, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Artikel 50, § 2,

4/05/2026

La confiscation spéciale facultative prévue par l'article 50, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière n'est pas, en soi, incompatible avec le droit au respect des biens, garanti par l'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, pour autant qu'elle ne constitue pas une mesure disproportionnée par rapport au but légitime qu'elle poursuit et donc une violation du droit de propriété; dans les limites de la loi et des dispositions conventionnelles qui ont un effet direct en Belgique, le juge fixe en fait et, dès lors, souverainement la sanction qu'il estime proportionnelle à la gravité de l'infraction déclarée établie, en tenant compte de la personnalité de l'auteur.

PROPRIETE - Droit de propriété - Matière répressive - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 50, § 2 - Confiscation spéciale facultative - Compatibilité - Proportionnalité

- Protocole additionnel n° 1, art. 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 52, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Fixation de la peine - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 50, § 2 - Confiscation spéciale facultative - Proportionnalité - Appréciation

- Protocole additionnel n° 1, art. 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 52, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Divers - Protocole additionnel n° 1 de la Conv. D.H., article 1er - Droit de propriété - Matière répressive - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 50, § 2 - Confiscation spéciale facultative - Compatibilité

- Protocole additionnel n° 1, art. 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 52, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Loi sur la circulation routière,

P. 458/982

Wegverkeerswet - Bijzondere facultatieve verbeurdverklaring - Verenigbaarheid met recht op eigendom - Evenredigheid

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 52, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 50 - Bijzondere facultatieve verbeurdverklaring - Verenigbaarheid met recht op eigendom - Evenredigheid

- Art. 1, eerste aanvullend protocol Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 52, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

article 50, § 2 - Confiscation spéciale facultative - Compatibilité avec le droit de propriété - Proportionnalité

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 52, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 50 - Confiscation spéciale facultative - Compatibilité avec le droit de propriété - Proportionnalité

- Protocole additionnel n° 1, art. 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 52, § 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit artikel 149 Grondwet volgt dat in de mate dat een appellant in een grievenformulier niet alleen zijn grieven aanduidt, maar ook een duidelijke eis, exceptie of verweer formuleert, de appelrechter daarop moet antwoorden; artikel 149 Grondwet houdt echter niet in dat de rechter moet antwoorden op een aanvoering waaruit de appellant geen rechtsgevolg voor de te nemen beslissing afleidt.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafzaken - Hoger beroep - Grievenformulier - Grieven - Eis, exceptie of verweer - Motiveringsplicht

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Grievenformulier - Grieven - Eis, exceptie of verweer - Motiveringsplicht

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep - Grievenformulier - Grieven - Eis, exceptie of verweer - Motiveringsplicht

Il résulte de l'article 149 de la Constitution que, si une partie appelante soulève dans un formulaire de griefs non seulement ses griefs mais également une demande, une exception ou un moyen de défense en termes clairs, le juge d'appel est tenu d'y répondre; néanmoins, l'article 149 de la Constitution n'implique pas que le juge doive répondre à une allégation dont la partie appelante ne déduit aucune conséquence juridique susceptible de justifier la décision à prendre.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Matière répressive - Appel - Formulaire de griefs - Griefs - Demande, exception ou défense - Obligation de motivation

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Divers - Formulaire de griefs - Griefs - Demande, exception ou défense - Obligation de motivation

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel - Formulaire de griefs - Griefs - Demande, exception ou défense - Obligation de motivation

Het onderzoek van een verzoek tot elektronisch toezicht als uitvoeringsmodaliteit van de op de opsluitingsfiche van de veroordeelde ingeschreven straffen, vormt niet dezelfde zaak als het vooronderzoek dat aan de veroordeling tot één van die straffen is voorafgegaan; bijgevolg verbiedt artikel 292, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek niet dat de rechter die met dat onderzoek werd belast, de strafuitvoeringsrechtbank die van het voormelde verzoek moet kennisnemen, voorziet.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Verbod voor de rechter om van dezelfde zaak kennis te nemen bij het uitoefenen van verschillende rechterlijke ambten (cumul) - Strafwetvoering - Aanvraag tot toekenning van elektronisch toezicht - Strafwetvoeringsrechtbank voorgezeten door een rechter die de zaak heeft behandeld die tot de veroordeling heeft geleid - Verschillende zaken

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

STRAFWETVOERING - Verbod voor de rechter om van dezelfde zaak kennis te nemen bij het uitoefenen van verschillende rechterlijke ambten (cumul) - Strafwetvoering - Aanvraag tot toekenning van elektronisch toezicht - Strafwetvoeringsrechtbank voorgezeten door een rechter die de zaak heeft behandeld die tot de veroordeling heeft geleid - Verschillende zaken

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

De in artikel 56, § 2, Wet Strafwetvoering bedoelde bijzondere redenen die de rechters ertoe hebben gebracht van het advies van de gevangenisdirecteur of van het advies van het openbaar ministerie af te wijken, kunnen blijken uit de redenen die het vonnis vermeldt om de door de veroordeelde verzochte strafuitvoeringsmodaliteit te weigeren of toe te kennen (1), met name de redenen die de tegenaanwijzingen zoals bedoeld in artikel 47 Wet Strafwetvoering betreffen (2). (1) Zie Cass. 25 augustus 2021, AR P.21.1089.F, AC 2021, nr. 507, § 4. (2) In casu, de in artikel 47, § 1, 1° en 2°, bedoelde tegenaanwijzingen met betrekking tot "de afwezigheid van een vooruitzicht op sociale reclassering" en "het risico op het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten" (risico dat ook in het bestreden arrest van het voormelde dossier AR P.21.1089.F wordt bedoeld).

STRAFWETVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Niet-toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteiten - Beslissing die afwijkt van de adviezen van de gevangenisdirecteur en van het

L'examen d'une demande de surveillance électronique comme modalité d'exécution des peines inscrites à la fiche d'écrou du condamné ne constitue pas la même cause que l'instruction préparatoire ayant précédé la condamnation à l'une de ces peines; partant, l'article 292, alinéa 2, du Code judiciaire n'interdit pas au juge qui a été chargé de cette instruction de présider le tribunal de l'application des peines saisi de ladite demande.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Interdiction faite au juge de connaître de la même cause dans l'exercice de fonctions judiciaires différentes (cumul) - Application de la peine - Demande de surveillance électronique - Tribunal de l'application des peines présidé par un juge ayant instruit la cause qui a mené à la condamnation - Causes différentes

- Art. 292 Code judiciaire

APPLICATION DES PEINES - Interdiction faite au juge de connaître de la même cause dans l'exercice de fonctions judiciaires différentes (cumul) - Application des peines - Demande de surveillance électronique - Tribunal de l'application des peines présidé par un juge ayant instruit la cause qui a mené à la condamnation - Causes différentes

- Art. 292 Code judiciaire

Les raisons particulières, visées à l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006, qui ont conduit le tribunal de l'application des peines à s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public peuvent ressortir des motifs que le jugement énonce pour refuser ou octroyer la modalité de l'exécution de la peine que le condamné sollicite (1), notamment ceux relatifs aux contre-indications visées à l'article 47 de cette loi (2). (Solution implicite). (1) Voir Cass. 25 août 2021, RG P.21.1089.F, Pas. 2021, n° 507, § 4. (2) En l'espèce, les contre-indications, visées à l'art. 47, § 1er, 1° et 2°, portant sur « l'absence de perspectives de réinsertion sociale » et sur le « risque de perpétration de nouvelles infractions graves » (risque également visé dans l'arrêt attaqué dans le dossier précité RG P.21.1089.F).

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Refus d'octroi de modalités de l'exécution de la peine - Décision s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public -

openbaar ministerie - Redenen die de in artikel 47 Wet Strafvuivering bedoelde tegenaanwijzingen betreffen - Wettigheid

- Artt. 47 en 56 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuiveringsrechtbank - Niet-toekenning van de strafuiveringsmodaliteiten - Beslissing die afwijkt van de adviezen van de gevangenisdirecteur en van het openbaar ministerie - Redenen die de in artikel 47 Wet Strafvuivering bedoelde tegenaanwijzingen betreffen - Wettigheid

- Artt. 47 en 56 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

Motifs relatifs aux contre-indications visées à l'article 47 de la loi du 17 mai 2006 - Légalité

- Art. 47 et 56 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Refus d'octroi de modalités de l'exécution de la peine - Décision s'écartant des avis du directeur de la prison et du ministère public - Motifs relatifs aux contre-indications visées à l'article 47 de la loi du 17 mai 2006 - Légalité

- Art. 47 et 56 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.1648.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.5](#)

AC nr. ...

Een boedelbeschrijving als bedoeld in de artikelen 1175 en 1183 Gerechtelijk Wetboek heeft als doel de omvang van een nalatenschap, een gemeenschap of een onverdeeldheid vast te stellen om aldus de basis te vormen voor een latere verdeling en onder verduistering in de zin van artikel 1183, 11°, Gerechtelijk Wetboek moet worden verstaan iedere daad of iedere nalatigheid die ertoe strekt een goed aan de boedel te onttrekken; de partijen bij een boedelbeschrijving die wordt opgesteld naar aanleiding van een nalatenschap zijn niet alleen ertoe gehouden melding te maken van de goederen die tot het vermogen in de strikte zin van de erflater behoren, maar ook van alle goederen die de erflater hen heeft geschonken, alsook van alle andere verrichtingen die een invloed kunnen hebben op de samenstelling van de boedel, ongeacht de motieven die aan de grondslag van die verrichtingen liggen en de loutere omstandigheid dat een erfgenaam voorhoudt dat een geldbedrag dat kort vóór het overlijden van de erflater aan hem werd gestort, ertoe strekte bepaalde kosten van de open te vallen nalatenschap te dekken, ontslaat de partijen bij een boedelbeschrijving niet ervan hiervan aangifte te doen bij de boedelbeschrijving (1). (1) Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.1030.F, ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.10, RW 2005-2006/9, 345 en noot; S. VAN OVERBEKE, "Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving", Comm. Straf, pp. 44-46.

MEINEED - Valse eed bij boedelbeschrijving - Verduistering bij de boedelbeschrijving - Begrip - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 1175 en 1183 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 226 Strafwetboek

Un inventaire, tel que visé aux articles 1175 et 1183 du Code judiciaire, a pour objet de déterminer la consistance d'une succession, d'une communauté ou d'une indivision afin de constituer la base d'un partage ultérieur, et il y a lieu d'entendre par détournement au sens de l'article 1183, 11°, de ce code, tout acte ou toute abstention tendant à la dissimulation d'un bien faisant partie de la masse; dans le cadre d'un inventaire dressé à l'occasion d'une succession, les parties sont tenues de mentionner non seulement les biens qui font partie du patrimoine au sens strict du défunt, mais aussi tous les biens qui leur ont été donnés par ce dernier ainsi que toutes les autres opérations qui ont pu avoir une influence sur la consistance de la masse, indépendamment des motifs à l'origine de ces opérations, et la simple circonstance qu'un héritier soutient qu'une somme d'argent lui ayant été versée peu avant le décès du défunt visait à couvrir certains frais de la future succession n'exonère pas les parties de déclarer pareille somme lors de l'inventaire de cette succession (1). (1) Voir Cass. 22 octobre 2003, RG P.03.1030.F, ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.10, R.W. 2005-2006/9, p. 345 et note ; S. VAN OVERBEKE, « Meineed bij verzegeling of boedelbeschrijving », Comm. Straf., pp. 44-46.

FAUX SERMENT - Faux serment lors de l'inventaire - Détournement lors de l'inventaire - Notion - Portée - Conséquence

- Art. 1175 et 1183 Code judiciaire
- Art. 226 Code pénal

Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verantwoording bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel maar die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast; met de verplichting voor de appellant op straffe van verval van het hoger beroep de grieven tegen de beroepen beslissing kenbaar te maken, beoogt de wetgever een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep, het vermijden van nutteloze werklast en kosten door het niet langer voorleggen van niet-betwiste beslissingen aan het appelgerecht en ten slotte de tegenpartijen en het appelgerecht in de gelegenheid te stellen te bepalen van welke beslissingen de appellant de hervorming wenst; die verplichting, alsook de duidelijk in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verplichting om binnen de appeltermijn de grieven schriftelijk in te dienen zodat snel zekerheid bestaat over de draagwijdte van het hoger beroep, dienen een wettig doel, respecteren een redelijke verhouding tussen de opgelegde beperkingen en het nagestreefde doel en tasten het recht op hoger beroep in de kern niet aan (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Doelstelling - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Voorwaarden - Verantwoording - Hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le droit d'accéder à un tribunal, garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, n'empêche pas les États membres d'assortir l'introduction de recours de conditions, pour autant que celles-ci servent un but légitime et qu'il existe une justification raisonnable entre les conditions imposées et l'objectif poursuivi, mais ces conditions ne peuvent mener à une atteinte de l'essence même du droit à l'exercice des voies de recours; en imposant à l'appelant, à peine de déchéance de son appel, l'obligation de communiquer ses griefs élevés contre la décision entreprise, le législateur a pour but de voir traiter plus efficacement les affaires pénales en degré d'appel, d'éviter une charge de travail et des frais inutiles en ne soumettant plus des décisions non contestées à la juridiction d'appel et, enfin, d'offrir aux parties adverses et à la juridiction d'appel l'opportunité de déterminer les décisions dont l'appelant souhaite la réformation; cette obligation, de même que celle, clairement énoncée à l'article 204 du Code d'instruction criminelle, de déposer les griefs par écrit dans le délai d'appel afin que la portée de l'appel puisse rapidement être connue avec certitude, poursuivent un but légitime, respectent une proportion raisonnable entre les restrictions imposées et l'objectif poursuivi, et ne portent pas substantiellement atteinte au droit d'interjeter appel (1). (1) Voir Cour de cassation de Belgique, Rapport annuel 2017, pp. 81-91 au sujet de la problématique du formulaire de griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - But - Cxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxonvention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, article 6, § 1er - Accès au juge - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au juge - Conditions - Justification - Appel - Formulaire de griefs - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt dat indien de appellant een persoon is tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd en die bijgevolg overeenkomstig de artikelen 13, § 3, en 81, § 1, eerste lid, Interneringswet moet worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat, de vervallenverklaring van het hoger beroep wegens het niet-indienen van een grievenformulier niet kan worden uitgesproken wanneer de appellant zelf hoger beroep heeft ingesteld op een ogenblik dat hij niet meer was bijgestaan door een raadsman en niet vaststaat dat hij op de hoogte was van de verplichting tijdig een grievenformulier in te dienen (1). (1) Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0630.N, AC 2020, nr. 509.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Hoger beroep ingesteld door de persoon zelf tegen wie de interneringsmaatregel is gevorderd - Persoon in eerste aanleg bijgestaan door een advocaat - Persoon niet meer bijgestaan door een advocaat in hoger beroep - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 13, § 3, en 18, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Internering - Hoger beroep ingesteld door de persoon zelf tegen wie de interneringsmaatregel is gevorderd - Persoon in eerste aanleg bijgestaan door een advocaat - Persoon niet meer bijgestaan door een advocaat in hoger beroep - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 13, § 3, en 18, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

De l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit d'accéder au tribunal garanti par cette disposition, il résulte que, si l'appelant est une personne contre laquelle une mesure d'internement est demandée et qui, par conséquent, doit être assistée ou représentée par un avocat, conformément aux articles 13, § 3, et 81, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 sur l'internement, la déchéance de l'appel pour défaut de dépôt d'un formulaire de griefs ne peut être prononcée lorsque l'appelant a lui-même interjeté appel à un moment où il n'était plus assisté d'un conseil et qu'il n'est pas établi qu'il avait connaissance de l'obligation de déposer un formulaire de griefs en temps utile (1). (1) Cass. 12 octobre 2021, RG P.21.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 octobre 2020, RG P.19.1255.N, Pas. 2020, n° 645 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0630.N, Pas. 2020, n° 509.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Cxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxonvention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, article 6, § 1er - Accès au juge - Appel interjeté par la personne même contre laquelle la mesure d'internement est demandée - Personne assistée par un avocat en première instance - Personne qui n'est plus assistée par un avocat en degré d'appel - Formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Communication à l'appellant interné - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13, § 3, et 18, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Cxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxonvention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, article 6, § 1er - Accès au juge - Internement - Appel interjeté par la personne même contre laquelle la mesure d'internement est demandée - Personne assistée par un avocat en première instance - Personne qui n'est plus assistée par un avocat en degré d'appel - Formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Communication à l'appellant interné - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13, § 3, et 18, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit

6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Internering - Hoger beroep ingesteld door de persoon zelf tegen wie de interneringsmaatregel is gevorderd - Persoon in eerste aanleg bijgestaan door een advocaat - Persoon niet meer bijgestaan door een advocaat in hoger beroep - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 13, § 3, en 18, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

à un procès équitable - Accès au juge - Internement - Appel interjeté par la personne même contre laquelle la mesure d'internement est demandée - Personne assistée par un avocat en première instance - Personne qui n'est plus assistée par un avocat en degré d'appel - Formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Communication à l'appelant interné - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13, § 3, et 18, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt voor de overheid in de regel niet de verplichting om een beklaagde die tijdens de procedure in eerste aanleg werd bijgestaan door een raadsman en die kennis heeft gekregen van de beroepen beslissing, alle vormvereisten voor het hoger beroep tegen die beslissing ter kennis te brengen en dat geldt ook voor de op straffe van verval van het hoger beroep voorgeschreven verplichting om tijdig nauwkeurig bepaalde grieven in te dienen (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

De l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit d'accéder au tribunal garanti par cette disposition, il ne résulte en principe pas l'obligation pour les autorités d'informer un prévenu assisté d'un conseil au cours de la procédure en première instance et ayant eu connaissance de la décision entreprise, de toutes les formalités pour interjeter appel de cette décision et il en va de même pour l'obligation, prescrite à peine de déchéance de l'appel, d'introduire les griefs avec précision et en temps utile (1). (1) Voir Cour de cassation de Belgique, Rapport annuel 2017, pp. 81-91 au sujet de la problématique du formulaire de griefs.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Beklaagde bijgestaan door een advocaat in eerste aanleg - Kennisgeving door de overheid van de vormvereisten van het hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Hoger beroep - Beklaagde bijgestaan door een advocaat in eerste aanleg - Kennisgeving door de overheid van de vormvereisten van het hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Cxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxconvention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, article 6, § 1er - Accès au juge - Prévenu assisté par un avocat en première instance - Informations données par les autorités sur les formalités de l'appel - Formulaire de griefs - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au juge - Appel - Prévenu assisté par un avocat en première instance - Informations données par les autorités sur les formalités de l'appel - Formulaire de griefs - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de bepalingen van artikel 14, § 1, Interneringswet en de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204, Wetboek van Strafvordering volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling in beginsel verplicht is het hoger beroep van een in verdenking gestelde, ingesteld door het afleggen van een verklaring ter griffie tegen een beschikking die hem interneert, vervallen te verklaren wanneer binnen de beroepstermijn geen grieven schrift werd ingediend.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Hoger beroep tegen de beslissing tot internering door de raadkamer - Kamer van inbeschuldigingstelling - Grievensformulier - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 14, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Internering - Hoger beroep tegen de beslissing tot internering door de raadkamer - Kamer van inbeschuldigingstelling - Grievensformulier - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 14, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de beslissing tot internering door de raadkamer - Grievensformulier - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 14, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des dispositions de l'article 14, § 1er, de la loi du 5 mai 2014 sur l'internement et des articles 203, § 1er, alinéa 1er, et 204 du Code d'instruction criminelle que la chambre des mises en accusation est, en principe, obligée de déclarer un inculpé déchu de son appel interjeté en déposant une déclaration au greffe contre une ordonnance d'internement, lorsqu'aucun formulaire de griefs n'est déposé dans le délai d'appel.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Appel contre la décision d'internement rendue par la chambre du conseil - Chambre des mises en accusation - Formulaire de griefs - Portée - Conséquence

- Art. 14, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Internement - Appel contre la décision d'internement rendue par la chambre du conseil - Chambre des mises en accusation - Formulaire de griefs - Portée - Conséquence

- Art. 14, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Appel contre la décision d'internement rendue par la chambre du conseil - Formulaire de griefs - Portée - Conséquence

- Art. 14, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

P.21.1650.F

20 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220420.2F.1](#)

AC nr. ...

Het hof van beroep dat de door de correctionele rechtbank uitgesproken straf vermindert maar het door de eerste rechter verleende uitstel herroept, hoeft, zelfs over dat laatste punt, geen uitspraak te doen met eenparige stemmen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 274.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Veroordeling tot een hoofdgevangenisstraf met uitstel - Hoger beroep - Appelrechter die een bijkomende, kortere gevangenisstraf oplegt maar zonder uitstel - Geen strafverzwaring - Eenparigheid niet vereist

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

La cour d'appel qui réduit la peine prononcée par le tribunal correctionnel, mais retire le sursis accordé par le premier juge, ne doit pas, même sur ce dernier point, statuer à l'unanimité (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Condamnation à une peine d'emprisonnement principal avec sursis - Appel - Juge d'appel infligeant une peine complémentaire d'emprisonnement d'une durée moindre mais sans sursis - Pas d'aggravation de la peine - Unanimité non requise

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

STRAF - Zwaarste straf - Veroordeling tot een hoofdgevangenisstraf met uitstel - Hoger beroep - Appelrechter die een bijkomende, kortere gevangenisstraf oplegt maar zonder uitstel - Geen strafverzwaring - Eenparigheid niet vereist

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Veroordeling tot een hoofdgevangenisstraf met uitstel - Hoger beroep - Appelrechter die een bijkomende, kortere gevangenisstraf oplegt maar zonder uitstel - Geen strafverzwaring - Eenparigheid niet vereist

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

PEINE - Peine la plus forte - Condamnation à une peine d'emprisonnement principal avec sursis - Appel - Juge d'appel infligeant une peine complémentaire d'emprisonnement d'une durée moindre mais sans sursis - Pas d'aggravation de la peine - Unanimité non requise

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Condamnation à une peine d'emprisonnement principal avec sursis - Appel - Juge d'appel infligeant une peine complémentaire d'emprisonnement d'une durée moindre mais sans sursis - Pas d'aggravation de la peine - Unanimité non requise

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.21.1664.F

6 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220406.2F.7](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 43bis, eerste lid, Strafwetboek kan de bijzondere verbeurdverklaring van de uit een misdrijf verkregen vermogensvoordelen door de rechter worden uitgesproken, maar slechts voor zover ze door de procureur des Konings schriftelijk wordt gevorderd; wanneer uit de stukken van de rechtspleging niet blijkt dat de verbeurdverklaring van een in artikel 42, 3°, Strafwetboek bedoeld goed door het openbaar ministerie is gevorderd, in eerste aanleg of in hoger beroep, kan de rechter die verbeurdverklaring niet bevelen (1). (1) Cass. 23 oktober 2018, AR P.18.0052.N, AC 2018, nr. 576.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring van de uit een misdrijf verkregen vermogensvoordelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen schriftelijke vordering

- Artt. 42, 3°, en 43bis, eerste lid Strafwetboek

En vertu de l'article 43bis, alinéa 1er, du Code pénal, la confiscation spéciale des avantages patrimoniaux tirés d'une infraction peut être ordonnée par le juge, mais seulement dans la mesure où elle est requise par écrit par le procureur du Roi; lorsqu'il n'apparaît pas des pièces de la procédure que la confiscation d'un bien visé à l'article 42, 3°, du Code pénal ait été requise par le ministère public, que ce soit en première instance ou en degré d'appel, le juge d'appel ne peut ordonner cette confiscation (1). (1) Cass. 23 octobre 2018, RG P.18.0052.N, Pas. 2018, n° 576.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale des avantages patrimoniaux résultant d'une infraction - Réquisitions écrites du ministère public - Absence

- Art. 42, 3°, et 43bis, al. 1er Code pénal

P.21.1677.N

8 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.7](#)

AC nr. ...

Artikel 187, § 9, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, inhoudt dat de grond van de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechter in hoger beroep, ook al is er geen hoger beroep ingesteld tegen het bij verstek gewezen vonnis; uit die bepaling volgt dat het hoger beroep tegen een vonnis dat het verzet ongedaan verklaart van rechtswege het geschil in zijn geheel ter beoordeling voorlegt aan het appelgerecht met als enige beperking de relatieve werking van het verzet; voor de bepaling van de saisine van het appelgerecht zijn de aanduiding van de grieven in het grievenformulier tegen het vonnis waartegen verzet is aangetekend of de afstand van dergelijke grieven zonder belang (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0471.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.18; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0618.N, AC 2018, nr. 127, J.L.M.B. 2019, 1336, NC 2019, 54, RDPC 2019, 836, RW 2017-18, 1657 noot S. VAN OVERBEKE, "Hoger beroep tegen een ongedaan verzet: het grievenstelsel buiten spel" (1658-1660); Cass. 11 januari 2017, AR P.16.1085.F, AC 2017, nr. 23 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; GwH 17 mei 2018, nr. 56/2018, www.const-court.be, NJW 2019, 119, noot F. COUVREUR; Gent 1 juni 2018, RW 2018-19, 1185. Zie ook A. WINANTS, "Potpourri II: de nieuwe regels inzake verstek en verzet in strafzaken", NC 2016, 336; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1689.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep ingesteld tegen een vonnis van ongedaan verzet - Omvang

- Art. 187, § 9 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Ongedaan verzet - Hoger beroep tegen het vonnis van ongedaan verzet - Saisine van het appelgerecht - Omvang

- Art. 187, § 9 Wetboek van Strafvordering

Aux termes de l'article 187, § 9, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, l'appel dirigé contre la décision déclarant l'opposition non avenue saisit le juge d'appel du fond de l'affaire même si aucun appel n'a été formé contre le jugement rendu par défaut ; il résulte de cette disposition que l'appel interjeté contre un jugement déclarant l'opposition non avenue soumet de plein droit le litige dans son ensemble à l'appréciation de la juridiction d'appel avec, pour seule réserve, l'effet relatif de l'opposition ; pour déterminer la saisine de la juridiction d'appel, l'indication des griefs soulevés dans le formulaire de griefs contre le jugement contre lequel l'opposition a été formé ou la renonciation à de tels griefs sont sans intérêt (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0471.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.18 ; Cass. 27 février 2018, RG P.17.0618.N, Pas. 2018, n° 127, J.L.M.B. 2019, p. 1336, N.C. 2019, p. 54, R.D.P.C. 2019, p. 836, R.W. 2017-18, p. 1657 avec la note de S. VAN OVERBEKE, « Hoger beroep tegen een ongedaan verzet: het grievenstelsel buiten spel » (1658-1660) ; Cass. 11 janvier 2017, RG P.16.1085.F, Pas. 2017, n° 23 avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; C. const., 17 mai 2018, n° 56/2018, www.const-court.be, N.J.W. 2019, p. 119 avec la note de F. COUVREUR ; Gand 1er juin 2018, R.W. 2018-19, p. 1185. Voir égal. A. WINANTS, « Potpourri II: de nieuwe regels inzake verstek en verzet in strafzaken », N.C. 2016, p. 336 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1689.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel formé contre le jugement déclarant l'opposition non avenue - Etendue

- Art. 187, § 9 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Opposition non avenue - Appel formé contre le jugement déclarant l'opposition non avenue - Saisine de la juridiction d'appel - Etendue

- Art. 187, § 9 Code d'Instruction criminelle

Artikel 149 Grondwet maakt geen deel uit van de door artikel 26, § 1, 3°, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof bedoelde bepalingen die de grenzen van het aan dat gerecht voorbehouden grondwettigheidsstoezicht afbakenen.

GRONDWETTELIJK HOF - Grenzen van het grondwettigheidsstoezicht - (Geen) Artikel 149 Grondwet

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Grondwettelijk Hof - Grenzen van het grondwettigheidsstoezicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Grenzen van het grondwettigheidsstoezicht - (Geen) Artikel 149 Grondwet

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

L'article 149 de la Constitution ne fait pas partie des dispositions qui, visées par l'article 26, § 1er, 3°, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, définissent le périmètre du contrôle de constitutionnalité dévolu à cette juridiction.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Périmètre du contrôle de constitutionnalité - Const. 1994, article 149 (non)

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Cour constitutionnelle - Périmètre du contrôle de constitutionnalité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Périmètre du contrôle de constitutionnalité - Const. 1994, article 149 (non)

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Artikel 6.1 EVRM is enkel van toepassing op het onderzoek van geschillen over hetzij de burgerlijke rechten en verplichtingen hetzij de gegrondheid van elke strafvordering; die bepaling regelt derhalve niet de procedure die wordt gevolgd voor de strafuitvoeringsrechtbank bij wie een vordering tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit aanhangig is gemaakt (1). (1) Zie Cass. 13 januari 2016, AR P.15.1659.F, AC 2016, nr. 25; zie Cass. 20 november 2007, AR P.07.1528.N, AC 2007, nr. 569, met noot.

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteiten - Artikel 6.1, EVRM - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTBANKEN - Strafwet - Allerlei - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteiten - Artikel 6.1, EVRM - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toepassing - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteiten

L'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'applique qu'à l'examen soit des contestations sur des droits et obligations de caractère civil, soit du bien-fondé de toute accusation en matière pénale; cette disposition ne régit dès lors pas la procédure suivie devant le tribunal de l'application des peines saisi d'une demande tendant à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine (1). (1) Voir Cass. 13 janvier 2016, RG P.15.1659.F, Pas. 2016, n° 25 ; voir Cass. 20 novembre 2007, RG P.07.1528.N, Pas. 2007, n° 569, avec note.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Conv. D.H., article 6, § 1er - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

TRIBUNAUX - Matière répressive - Divers - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Conv. D.H., article 6, § 1er - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Application - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De in artikel 56, § 2, Wet Strafvuivering bedoelde bijzondere redenen, die de rechtbank ertoe hebben aangezet af te wijken van het advies van de gevangenisdirecteur en van het openbaar ministerie, kunnen voortvloeien uit de redenen die het vonnis opgeeft om de door de veroordeelde gevraagde strafuiveringsmodaliteit te weigeren of toe te kennen (1), met name de redenen met betrekking tot de in artikel 47 van die wet bedoelde tegenaanwijzingen (2). (Impliciete oplossing). (1) (Expliciete oplossing) Cass. 12 januari 2022, AR P.21.1646.F, AC 2022, nr. 24. (2) Ibid. (Impliciete oplossing). In dit geval het risico op herhaling (zie tegenaanwijzing bedoeld in art. 47, § 1, 2°, over het "risico op het plegen van nieuwe ernstige misdrijven"). Uit die bepaling volgt bovendien niet "dat de rechtbank uitdrukkelijk moet vermelden dat ze van het advies van de directeur of van het advies van het openbaar ministerie afwijkt en evenmin dat ze het afwijkend advies moet vermelden of samenvatten en vervolgens uitdrukkelijk moet weerleggen". (Cass. 25 augustus 2021, AR P.21.1089.F [§ 4], AC 2021, nr. 507).

Les raisons particulières, visées à l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, qui ont conduit le tribunal de l'application des peines à s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public peuvent ressortir des motifs que le jugement énonce pour refuser ou octroyer la modalité de l'exécution de la peine que le condamné sollicite (1), notamment ceux relatifs aux contre-indications visées à l'article 47 de cette loi (2). (Solution implicite). (1) (Solution explicite) Cass. 12 janvier 2022, RG P.21.1646.F, Pas. 2022, n° 24. (2) Ibid. (solution implicite). En l'espèce, le risque de récidive (cf. contre-indication, visées à l'art. 47, § 1er, 2°, portant sur le « risque de perpétration de nouvelles infractions graves »). En outre, il ne résulte pas de cette disposition « que le tribunal doit indiquer explicitement qu'il s'écarter de l'avis du directeur ou du ministère public, ni qu'il soit tenu de citer ou de résumer l'avis divergent et ensuite de le réfuter expressément ». (Cass. 25 août 2021, RG P.21.1089.F [§ 4], Pas. 2021, n° 507).

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuiveringsrechtbank - Weigering om strafuiveringsmodaliteiten toe te kennen - Beslissing die afwijkt van het advies van de gevangenisdirecteur en van het openbaar ministerie - Redenen met betrekking tot de in artikel 47 Wet Strafvuivering bedoelde tegenaanwijzingen - Wettigheid

- Artt. 47 en 56 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

STRAFUIVERING - Strafvuiveringsrechtbank - Weigering om strafuiveringsmodaliteiten toe te kennen - Beslissing die afwijkt van het advies van de gevangenisdirecteur en van het openbaar ministerie - Redenen met betrekking tot de in artikel 47 Wet Strafvuivering bedoelde tegenaanwijzingen - Wettigheid

- Artt. 47 en 56 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Refus d'octroi de modalités de l'exécution de la peine - Décision s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public - Motifs relatifs aux contre-indications visées à l'article 47 de la loi du 17 mai 2006 - Légalité

- Art. 47 et 56 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Refus d'octroi de modalités de l'exécution de la peine - Décision s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public - Motifs relatifs aux contre-indications visées à l'article 47 de la loi du 17 mai 2006 - Légalité

- Art. 47 et 56 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.1696.F

12 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.13](#)

AC nr. ...

Wanneer het door de buitenlandse overheid uitgevaardigde aanhoudingsbevel door de raadkamer uitvoerbaar is verklaard met toepassing van artikel 3, tweede lid, Uitleveringswet 1874, en dat uitvoerbaar verklaard bevel is betekend aan de krachtens artikel 5, eerste lid, van de voormelde wet voorlopig aangehouden vreemdeling, is laatstgenoemde niet meer van zijn vrijheid beroofd krachtens het voorlopige aanhoudingsbevel dat de onderzoeksrechter op die grond heeft uitgevaardigd, maar is hij opgesloten krachtens het buitenlands aanhoudingsbevel dat door de raadkamer uitvoerbaar is verklaard en krachtens de beschikking die tot bewijs ervan strekt; het cassatieberoep tegen het arrest dat onderzoekt of de wettelijke voorwaarden van de door de onderzoeksrechter besliste voorlopige aanhouding zijn vervuld, heeft in dat geval geen bestaansreden meer; dat ontzegt de vreemdeling niet het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een rechterlijke instantie, opdat die instantie op korte termijn uitspraak doet over de wettigheid van zijn vasthouding en zijn invrijheidstelling beveelt indien de vasthouding illegaal is (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 25.

UITVOERBAARVERKLARING - Met het oog op zijn uitlevering voorlopig aangehouden vreemdeling - Voorlopig aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Uitvoerbaar verklaard en aan de vreemdeling betekend internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de buitenlandse gerechtelijke overheid - Voorlopige opsluiting met het oog op uitlevering - Verlies van bestaansreden van het cassatieberoep - Invloed op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.

- Artt. 3 en 5, eerste en vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis
- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor

Lorsque le mandat d'arrêt délivré par l'autorité étrangère a été rendu exécutoire par la chambre du conseil en application de l'article 3, alinéa 2, de la loi du 15 mars 1874 et que ce mandat rendu exécutoire a été signifié à l'étranger arrêté provisoirement en application de l'article 5, alinéa 1er, de cette loi, il n'est plus privé de liberté en vertu du mandat d'arrêt provisoire que le juge d'instruction a décerné sur cette base mais est écroué en vertu du mandat d'arrêt étranger rendu exécutoire par la chambre du conseil et de l'ordonnance qui en fait foi; le pourvoi formé contre l'arrêt qui vérifie si les conditions légales de l'arrestation provisoire décidée par le juge d'instruction sont réunies devient alors sans objet; ceci ne prive pas l'étranger du droit à un recours effectif devant un tribunal afin qu'il statue à bref délai sur la légalité de sa détention et ordonne sa libération si la détention est illégale (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

EXEQUATUR - Étranger arrêté provisoirement en vue de son extradition - Mandat d'arrêt extraditionnel provisoire - Requête de mise en liberté provisoire - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Mandat d'arrêt international décerné par l'autorité judiciaire étrangère déclaré exécutoire et signifié à l'étranger - Écrou extraditionnel provisoire - Perte d'objet du pourvoi - Incidence sur le droit à un recours effectif

- Art. 3 et 5, al. 1er et 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 27 L. du 13 mars 1973
- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre

casatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Uitlevering - Met het oog op zijn uitlevering voorlopig aangehouden vreemdeling - Voorlopig aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Uitvoerbaar verklaard en aan de vreemdeling betekend internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de buitenlandse gerechtelijke overheid - Voorlopige opsluiting met het oog op uitlevering - Verlies van bestaansreden van het cassatieberoep - Invloed op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.

- Artt. 3 en 5, eerste en vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Uitlevering - Met het oog op zijn uitlevering voorlopig aangehouden vreemdeling - Cassatieberoep tegen de beslissing die het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling afwijst - Uitvoerbaar verklaard en aan de betrokkene betekend aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de buitenlandse gerechtelijke overheid - Voorlopige opsluiting met het oog op uitlevering - Cassatieberoep dat geen bestaansreden meer heeft - Invloed op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.

- Artt. 3 en 5, eerste en vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Uitlevering - Met het oog op zijn uitlevering voorlopig aangehouden vreemdeling - Cassatieberoep tegen de beslissing die het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling afwijst - Uitvoerbaar verklaard en aan de betrokkene betekend aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de buitenlandse gerechtelijke overheid - Voorlopige opsluiting met het oog op uitlevering - Cassatieberoep dat geen bestaansreden meer heeft - Invloed op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.

- Artt. 3 en 5, eerste en vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

UITLEVERING - Met het oog op zijn uitlevering voorlopig aangehouden vreemdeling - Voorlopig aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Verzoek tot voorlopige

lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Extradition - Étranger arrêté provisoirement en vue de son extradition - Mandat d'arrêt extraditionnel provisoire - Requête de mise en liberté provisoire - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Mandat d'arrêt international décerné par l'autorité judiciaire étrangère déclaré exécutoire et signifié à l'étranger - Écrou extraditionnel provisoire - Perte d'objet du pourvoi - Incidence sur le droit à un recours effectif

- Art. 3 et 5, al. 1er et 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Extradition - Étranger arrêté provisoirement en vue de son extradition - Pourvoi contre la décision rejetant la demande de mise en liberté provisoire - Mandat d'arrêt décerné par l'autorité judiciaire étrangère déclaré exécutoire et signifié à l'intéressé - Écrou extraditionnel provisoire - Pourvoi devenu sans objet - Incidence sur le droit à un recours effectif

- Art. 3 et 5, al. 1er et 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Extradition - Étranger arrêté provisoirement en vue de son extradition - Pourvoi contre la décision rejetant la demande de mise en liberté provisoire - Mandat d'arrêt décerné par l'autorité judiciaire étrangère déclaré exécutoire et signifié à l'intéressé - Écrou extraditionnel provisoire - Pourvoi devenu sans objet - Incidence sur le droit à un recours effectif

- Art. 3 et 5, al. 1er et 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXTRADITION - Étranger arrêté provisoirement en vue de son extradition - Mandat d'arrêt extraditionnel provisoire - Requête de mise en liberté provisoire - Ordonnance de la chambre du conseil -

invrijheidstelling - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Uitvoerbaar verklaard en aan de vreemdeling betekend internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de buitenlandse gerechtelijke overheid - Voorlopige opsluiting met het oog op uitlevering - Verlies van bestaansreden van het cassatieberoep - Invloed op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.

- Artt. 3 en 5, eerste en vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis
- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Appel - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Mandat d'arrêt international décerné par l'autorité judiciaire étrangère déclaré exécutoire et signifié à l'étranger - Écrou extraditionnel provisoire - Perte d'objet du pourvoi - Incidence sur le droit à un recours effectif

- Art. 3 et 5, al. 1er et 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 27 L. du 13 mars 1973
- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0008.N

6 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.3](#)

AC nr. ...

Met het oog op het verlenen van het advies, bedoeld in artikel 6.1.7 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals hier van toepassing, thans artikel 6.3.10, § 1, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, kan de Hoge Raad inlichtingen opvragen bij de handhavende besturen en zijn advies op die inlichtingen baseren.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelvordering - Positief advies van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid - Inlichtingen verstrekt door het lokaal bestuur - Gevolg

- Artt. 6.1.7 en 6.3.10, § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

En vue de la remise de l'avis que visant l'article 6.1.7 du Code flamand de l'aménagement du territoire, et que vise, actuellement son article 6.3.10, § 1er, le Conseil supérieur de la Politique du Maintien peut requérir des renseignements auprès des administrations chargées de l'administration du territoire et fonder son avis sur ceux-ci.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande en réparation - Avis positif du Conseil supérieur de la Politique du Maintien - Informations fournies par l'administration locale - Conséquence

- Art. 6.1.7 et 6.3.10, § 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

P.22.0009.N

19 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.6](#)

AC nr. ...

Artikel 779 Gerechtelijk Wetboek verzet zich niet ertegen dat een zaak wordt beoordeeld door andere rechters dan die welke een rechtszitting hebben bijgewoond waarop uitsluitend getuigen werden gehoord, voor zover die andere rechters zich enkel steunen op de verklaringen van de getuigen zoals die werden genoteerd op het proces-verbaal van de rechtszitting (1). (1) Cass. 9 november 1970, AC 1970, 227; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Kluwer, Mechelen, 2014, p. 976, nr. 2329.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Artikel 779, Gerechtelijk Wetboek - Samenstelling van de zetel -

L'article 779 du Code judiciaire ne s'oppose pas à ce qu'une cause soit jugée par d'autres juges que ceux ayant assisté à une audience à laquelle seuls des témoins ont été entendus, pour autant que ces autres juges s'appuient uniquement sur les déclarations des témoins, telles qu'elles ont été consignées au procès-verbal d'audience (1). (1) Cass. 9 novembre 1970, Bull. et Pas., 1970, I, 216 ; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Kluwer, Malines, 2014, p. 976, n° 2329.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Code judiciaire, article 779 - Composition du siège - Audience à laquelle seuls des

*Rechtszitting waarop uitsluitend getuigen worden gehoord -
Beoordeling van de zaak door andere rechters - Draagwijdte*

*témoins ont été entendus - Appréciation de la cause par d'autres
juges - Portée*

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 779 Code judiciaire

P.22.0011.F

12 januari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.14](#)

AC nr. ...

De eerbiediging van het vermoeden van onschuld verbiedt het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de voorlopige hechtenis, om over de schuld van de in verdenking gestelde uitspraak te doen; artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet laat echter toe, om de handhaving van de voorlopige hechtenis te verantwoorden, te oordelen dat de in verdenking gestelde recidivegevaar vertoont, mits de feiten op grond waarvan het aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, niet bewezen worden verklaard; wanneer het arrest aldus de beoordeling van het recidivegevaar koppelt aan de vrees dat de eiser drugs vanuit zijn woning zou "blijven" leveren, doet het uitspraak over de echtheid van de in het aanhoudingsbevel bedoelde feiten en miskent het bijgevolg het door de eiser aangevoerde vermoeden (1). (1) In dit geval miskent het woord "blijft" het vermoeden van onschuld. "De kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis, mag niet vooruitlopen op de schuld van de in verdenking gestelde; wanneer ze hem verwijt zich nog niet te hebben gebeterd, terwijl hij niet schuldig is verklaard aan de feiten waarvoor hij in verdenking is gesteld en ze niet bevoegd is om dienaangaande uitspraak te doen, miskent ze het vermoeden van onschuld van de in verdenking gestelde" (Cass. 11 december 2019, AR P.19.1221.F, AC 2019, nr. 663, en noot M.N.B.). Het OM heeft van zijn kant geconcludeerd tot de niet-ontvankelijkheid van het middel, dat zijns inziens tegen een overvloedige reden was gericht: volgens het OM volstond de andere reden, waartegen de eiser niet opkwam - namelijk de overweging dat een elektronisch toezicht "het gevaar (...) [voor collusie en het wegmaken van bewijsmateriaal] niet zou kunnen neutraliseren, aangezien hij zich aan het optreden van het gerecht zou kunnen onttrekken" - om de bekritiseerde beslissing naar recht te verantwoorden. (M.N.B.)

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Beoordeling van het recidivegevaar - Miskening van het vermoeden van onschuld

- Artt. 16, § 1, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de

Le respect de la présomption d'innocence interdit à la juridiction d'instruction statuant en matière de détention préventive de se prononcer sur la culpabilité de la personne inculpée; toutefois, l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive permet, afin de justifier son maintien, de considérer que l'inculpé présente un risque de récidive, mais à condition de ne pas déclarer établis les faits à raison desquels le mandat d'arrêt a été décerné; ainsi, lorsqu'il lie l'appréciation du risque de récidive à la crainte que le demandeur « continue » à fournir de la drogue depuis son domicile, l'arrêt se prononce sur la réalité des faits visés au mandat et, partant, méconnaît la présomption invoquée par le demandeur (1). (1) C'est ici le mot « continue » qui viole la présomption d'innocence. « La chambre des mises en accusation qui statue sur le maintien de la détention préventive ne peut préjuger de la culpabilité d'un inculpé ; lorsqu'elle reproche à celui-ci de ne pas encore s'être amendé, alors qu'il n'a pas été déclaré coupable des faits qui lui ont valu d'être inculpé et qu'elle n'est pas compétente pour statuer à cet égard, elle méconnaît la présomption d'innocence de l'inculpé » (Cass. 11 décembre 2019, RG P.19.1221.F, Pas. 2019, n° 663, et note signée M.N.B.). Le M.P. a quant à lui conclu à l'irrecevabilité du moyen, qui lui paraissait dirigé contre un motif surabondant : selon lui, l'autre motif, que le demandeur ne critiquait pas - soit la considération qu'une surveillance électronique « ne permettrait pas de juguler les risques (...) [de collusion et de déperdition de preuves] compte tenu de ce qu'il pourrait se soustraire à l'action de la justice » - suffisait à justifier légalement la décision critiquée. (M.N.B.)

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Appréciation du risque de récidive - Violation de la présomption d'innocence

- Art. 16, § 1er, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la

voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Beoordeling van het recidivegevaar - Miskennen van het vermoeden van onschuld

- Artt. 16, § 1, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Appréciation du risque de récidive - Violation de la présomption d'innocence

- Art. 16, § 1er, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0020.N

26 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.5](#)

AC nr. ...

Het misdrijf van het "gemakkelijker maken" van het gebruik van de in artikel 2bis, § 1, Drugswet genoemde stoffen "door enig ander middel" dan het verschaffen van een lokaal, zoals omschreven in artikel 3, § 2, Drugswet, vereist enkel dat de dader op de hoogte is van het druggebruik en dat hij dit gebruik op eender welke wijze vergemakkelijkt door zijn niet-gerechtigde toedoen of gebrek aan optreden; aldus is voor het bewezen verklaren van dat misdrijf niet vereist dat de dader enig bijzonder opzet zou hebben en moet de dader niet hebben getracht de gebruiker te overhalen of hebben aangemoedigd om drugs te gebruiken (1). (1) Zie Cass. 21 mei 2002, AR P.01.0332.N, AC 2002, nr. 308, RW 2004-2005, nr. 16, p. 620.

GENEESKUNDE - Geneesmiddelen (verdovende middelen inbegrepen) - Verdovende middelen - Misdrijf - Het vergemakkelijken van het gebruik van door de Drugswet genoemde stoffen - Moreel bestanddeel

- Art. 3, § 2 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Verdovende middelen - Het vergemakkelijken van het gebruik van door de Drugswet genoemde stoffen - Moreel bestanddeel

- Art. 3, § 2 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Het vergemakkelijken van het gebruik van door de Drugswet

Conformément à l'article 3, § 2, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, il suffit, pour que soit consommée l'infraction consistant à « faciliter l'usage » des substances spécifiées à l'article 2bis, § 1er, de cette loi, « par tout autre moyen » qu'en procurant un local, que l'auteur soit au courant de l'usage de drogues et facilite d'une quelconque manière cet usage de son propre fait ou par son inaction, sans pouvoir le justifier; ainsi, il n'est pas requis, pour déclarer cette infraction établie qu'un quelconque dol spécial eût existé dans le chef du demandeur ou que celui-ci ait tenté de convaincre ou d'encourager le consommateur à faire usage de drogues (1). (1) Voir Cass. 21 mai 2002, RG P.01.0332.N, Pas. 2002, n° 308, R.W. 2004-2005, n° 16, p. 620.

ART DE GUERIR - Medicaments (y compris stupefiants) - Stupéfiants - Infraction - Faciliter l'utilisation des substances énoncées par la loi du 24 février 1921 - Élément moral

- Art. 3, § 2 L. du 24 février 1921

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Stupéfiants - Faciliter l'utilisation des substances énoncées par la loi du 24 février 1921 - Élément moral

- Art. 3, § 2 L. du 24 février 1921

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Faciliter l'utilisation des substances énoncées par la loi du 24 février 1921 - Élément

genoemde stoffen - Moreel bestanddeel

- Art. 3, § 2 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

.....

moral

- Art. 3, § 2 L. du 24 février 1921

P.22.0021.N

3 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.5](#)

AC nr. ...

De legaliteit van een strafbepaling vereist dat ze voldoende toegankelijk is en als dusdanig of in samenhang met andere bepalingen gelezen, op voldoende precieze wijze de als strafbaar gestelde gedraging omschrijft, zodat de draagwijdte ervan redelijk voorzienbaar is; aan het vereiste van de redelijke voorzienbaarheid is voldaan wanneer het voor de persoon op wie de strafbepaling van toepassing is, mogelijk is om op grond van de strafbepaling en zo nodig met behulp van de uitlegging ervan gegeven door de rechtspraak, de handelingen en verzuimen te kennen die zijn strafrechtelijke verantwoordelijkheid kunnen meebrengen; het staat aan de strafrechter om te oordelen over de schuld van een beklaagde aan een aan deze laatste ten laste gelegd misdrijf; binnen dat kader dient de strafrechter te onderzoeken of de eventueel door hem toe te passen strafbepaling ten tijde van het feit klaarblijkelijk voldeed aan de vereisten van precisie, duidelijkheid en voorspelbaarheid opdat die bepaling op de beklaagde kan worden toegepast; het feit dat die vereisten een algemene draagwijdte hebben die mee in de beoordeling moet worden betrokken, belet niet dat de strafrechter ze in de hem voorgelegde zaak concreet moet toepassen, rekening houdend met de persoon van de beklaagde en diens situatie ten tijde van het feit; dat de rechter over een zekere beoordelingsvrijheid beschikt, is als dusdanig niet strijdig met het vereiste van redelijke voorzienbaarheid; er moet immers rekening worden gehouden met het algemene karakter van wetten, de uiteenlopende situaties waarop zij van toepassing zijn en de evolutie van de gedragingen die zij bestraffen; het beginsel zelf van de algemeenheid van de wet brengt mee dat de bewoordingen ervan vaak geen absolute precisie kunnen hebben (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

GRONDWET - Art. 12 - Legaliteit van de strafwet - Nauwkeurigheid en voorspelbaarheid van de strafwet - Evolutie van de strafbare gedragingen - Voorwaarden

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

La légalité d'une disposition pénale requiert qu'elle soit suffisamment accessible et, lue en tant que telle ou en combinaison avec d'autres dispositions, qu'elle décrive de manière suffisamment précise le comportement qualifié de punissable, de sorte que sa portée soit raisonnablement prévisible; la condition de prévisibilité raisonnable est remplie lorsqu'il est permis à la personne à laquelle s'applique la disposition pénale de connaître, sur la base de la disposition pénale et, pour autant que de besoin, à la lumière de son interprétation par la jurisprudence, les agissements et omissions pouvant entraîner sa responsabilité pénale; il appartient au juge pénal de statuer sur la culpabilité d'un prévenu du chef d'une infraction mise à la charge de ce dernier; dans ce cadre, le juge pénal est tenu d'examiner si la disposition pénale dont il doit éventuellement faire application satisfaisait manifestement, à l'époque des faits, aux conditions de précision, de clarté et de prévisibilité rendant cette disposition applicable au prévenu; bien que ces conditions aient une portée générale à prendre en considération dans l'appréciation, le juge doit les appliquer concrètement en la cause dont il est saisi, en tenant compte de la personne du prévenu et de sa situation à l'époque des faits; le fait que le juge dispose d'une certaine liberté d'appréciation n'est donc pas, en soi, contradictoire avec la condition de la prévisibilité raisonnable; en effet, il y a lieu de tenir compte du caractère général des lois, de la diversité des situations auxquelles elles s'appliquent et de l'évolution des comportements qu'elles répriment; il résulte du principe même de la généralité de la loi que ses termes ne peuvent souvent être d'une précision absolue (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Légalité de la loi pénale - Précision et prévisibilité de la loi pénale - Évolution des comportements punissables - Conditions

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteit van de strafwet - Nauwkeurigheid en voorspelbaarheid van de strafwet - Evolutie van de strafbare gedragingen - Voorwaarden

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Légalité de la loi pénale - Précision et prévisibilité de la loi pénale - Évolution des comportements punissables - Conditions

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

Of er sprake is van een bos in de zin van artikel 3 Bosdecreet hangt af van de feitelijke toestand op het terrein; daarover oordeelt de rechter onaantastbaar met inachtneming van de criteria vermeld in die bepaling; die criteria zijn niet vaag en zij verlenen aan de rechter geen al te grote beoordelingsbevoegdheid, maar zijn klaarblijkelijk voldoende duidelijk en nauwkeurig opdat eenieder zou weten wanneer hij zich in een bos bevindt; uit het enkele feit dat de rechter dat laatste slechts kan uitmaken op grond van de concrete situatie die hij beoordeelt na de feiten, volgt niet dat artikel 3, § 1, Bosdecreet het legaliteitsbeginsel miskent (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

BOSSEN - Vlaams Gewest - Definitie van een bos - Beoordeling van een terrein door de rechter

- Art. 2 Bosdecreet 13 juni 1990

La question de savoir s'il s'agit d'un bois au sens de l'article 3 du décret forestier du Conseil flamand du 13 juin 1990 dépend de la situation de fait sur le terrain; le juge apprécie souverainement cette question en ayant égard aux critères énoncés dans cette disposition; ces critères ne sont pas vagues et ne confèrent pas au juge un pouvoir d'appréciation excessif, mais sont manifestement suffisamment clairs et précis pour permettre à quiconque de savoir dans quelles circonstances il se trouve dans un bois; du seul fait que le juge ne puisse se prononcer sur ce dernier point qu'en fonction de la situation concrète qu'il évalue a posteriori, il ne suit pas que l'article 3, § 1er, du décret forestier du 13 juin 1990 viole le principe de légalité (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

BOIS ET FORETS - Région flamande - Définition d'un bois - d'un terrain par le juge

- Art. 2 Décret forestier du 13 juin 1990

Uit de samenhang tussen artikel 3, §1 Bosdecreet en de artikelen 12bis tot en met 12novies Decreet Natuurbehoud alsook de wetsgeschiedenis van het decreet van 22 juni 2018 houdende diverse wijzigingen van het Bosdecreet van 13 juni 1990 en het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu volgt dat de onderscheiden toegankelijkheid van bossen voor voetgangers en gemotoriseerd verkeer voortvloeit uit de beperkte impact die voetgangers hebben op de aard en de functies van bos- en natuurgebieden; daartegenover staat dat de impact van gemotoriseerd verkeer van een geheel andere orde is gelet op onder meer de snelheid, het gevaar en het geluid dat kan uitgaan van dergelijk verkeer; dit verschil is een feit van algemene bekendheid dat zodanig vanzelfsprekend is dat het geen verdere toelichting vereist; hieruit volgt dat, voor wat betreft de toegang tot een bos of tot bepaalde plaatsen in een bos, de rechtstoestand van voetgangers en deze van gemotoriseerde voertuigen zodanig verschillend is dat de beide categorieën onderling niet te vergelijken zijn (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

BOSSSEN - Vlaams Gewest - Toegang - Gemotoriseerd vervoer - Voorwaarden

- Art. 3 Bosdecreet 13 juni 1990
- Artt. 12bis tot en met 12novies Decr. 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Decreet Natuurbehoud - Toegang tot bossen - Gemotoriseerd vervoer - Voorwaarden

- Art. 3 Bosdecreet 13 juni 1990
- Artt. 12bis tot en met 12novies Decr. 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu

Il résulte de la lecture conjointe des articles 3, § 1er, du décret forestier du Conseil flamand du 13 juin 1990 et 12bis à 12novies du décret du Conseil flamand du 21 octobre 1997 concernant la conservation de la nature et le milieu naturel, ainsi que de la genèse du décret du gouvernement flamand du 22 juin 2018 portant diverses modifications du décret forestier du 13 juin 1990 et du décret du 21 octobre 1997 concernant la convocation de la nature et le milieu naturel que la distinction faite entre les piétons et le trafic motorisé quant à l'accessibilité des bois découle de l'impact limité des piétons sur la nature et sur les fonctions de réserve naturelle et de zone forestière; en revanche, l'impact du trafic motorisé est d'un tout autre ordre eu égard, entre autres, à la vitesse, au danger et au bruit que peut induire pareil trafic; cette différence est un fait de notoriété publique dont l'évidence est telle qu'il n'appelle pas de précisions; il s'ensuit que la situation juridique des piétons diffère tout de celle des véhicules motorisés en ce qui concerne l'accès aux bois ou à certaines parties de ceux-ci que les deux catégories ne sont pas comparables (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

BOIS ET FORETS - Région flamande - Accès - Transport motorisé - Conditions

- Art. 3 Décret forestier du 13 juin 1990
- Art. 12bis à 12novies Décret du 21 octobre 1997 concernant la conservation de la nature et le milieu naturel

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Décret du Conseil flamand du 21 octobre 1997 - Accès aux bois - Transport motorisé - Conditions

- Art. 3 Décret forestier du 13 juin 1990
- Art. 12bis à 12novies Décret du 21 octobre 1997 concernant la conservation de la nature et le milieu naturel

Het recht van de beklaagde op persoonlijke deelname aan het strafproces en het recht overleg te plegen met zijn raadsman, waarvan de naleving moet worden beoordeeld rekening houdend met de gehele rechtspleging, zijn evenwel niet absoluut en de enkele omstandigheid dat een beklaagde om medische redenen niet in staat zou zijn om de appelprocedure van een tegen hem regelmatig ingestelde strafvordering bij te wonen, heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat het recht op een eerlijk proces zich ertegen verzet dat die rechtspleging toch doorgang vindt, voor zover het recht van verdediging afdoende is gewaarborgd; het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of rekening houdend met alle concrete elementen van de gehele rechtspleging het recht op een eerlijk proces en recht van verdediging van een beklaagde voldoende zijn gewaarborgd, indien hij zijn strafproces niet geheel of gedeeltelijk persoonlijk heeft kunnen bijwonen en de rechter kan daarbij in aanmerking nemen dat de afwezigheid van die beklaagde op een bepaalde rechtszitting wordt geremedieerd door zijn aanwezigheid bij de verdere behandeling van de zaak; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Afwezigheid wegens medische redenen - Doorgang van de rechtspleging - Beoordeling - Aanwezigheid bij de verdere behandeling - Toezicht door het Hof - Redenen

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Afwezigheid wegens medische redenen - Doorgang van de rechtspleging - Beoordeling - Aanwezigheid bij de verdere behandeling - Redenen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Beklaagde - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Afwezigheid wegens medische redenen - Doorgang van de rechtspleging - Beoordeling - Aanwezigheid bij de verdere behandeling - Redenen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Beklaagde - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Afwezigheid wegens medische redenen - Doorgang van de rechtspleging - Beoordeling - Aanwezigheid bij de verdere behandeling -

Les droits du prévenu de prendre part en personne au procès pénal et de se concerter avec son conseil, dont l'observation doit s'apprécier à la lumière de l'ensemble de la procédure, ne sont toutefois pas absolus, et la seule circonstance qu'un prévenu ne soit pas en état, pour des raisons médicales, d'assister à la procédure en appel d'une action publique exercée régulièrement contre lui, n'a pas nécessairement pour conséquence que le droit à un procès équitable s'oppose à ce que la procédure se poursuive, pour autant que les droits de la défense soient garantis à suffisance; il appartient au juge de décider souverainement si, en tenant compte de tous les éléments concrets de l'ensemble de la procédure, le droit à un procès équitable et les droits de défense d'un prévenu sont garantis à suffisance dès lors que celui-ci n'a pas pu assister en personne à une partie ou à l'ensemble de son procès pénal, et le juge peut, à cet égard, prendre en considération le fait qu'il est remédié à l'absence de ce prévenu à une audience déterminée par la présence de celui-ci lors de l'examen ultérieur de la cause; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Absence pour raisons médicales - Poursuite de la procédure - Appréciation - Présence à l'examen ultérieur de la cause - Contrôle par la Cour - Motifs

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Absence pour raisons médicales - Poursuite de la procédure - Appréciation - Présence à l'examen ultérieur de la cause - Motifs

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Prévenu - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Absence pour raisons médicales - Poursuite de la procédure - Appréciation - Présence à l'examen ultérieur de la cause - Motifs

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Prévenu - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Absence pour raisons médicales - Poursuite de la procédure - Appréciation - Présence à l'examen ultérieur de la cause - Motifs

Redenen

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Afwezigheid wegens medische redenen - Doorgang van de rechtspleging - Beoordeling - Aanwezigheid bij de verdere behandeling - Redenen

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Absence pour raisons médicales - Poursuite de la procédure - Appréciation - Présence à l'examen ultérieur de la cause - Motifs

Uit de artikelen 6.1 EVRM en 6.3.c EVRM en uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht op een eerlijk proces volgt dat een beklaagde het recht heeft om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces en te beslissen of hij zichzelf zal verdedigen, al dan niet met bijstand van een raadsman, dan wel zich te laten vertegenwoordigen door een raadsman, vermits hij zijn strafproces daadwerkelijk moet kunnen volgen en eraan deelnemen, als hij dat wenst en hij overleg moet kunnen plegen met zijn raadsman, hem instructies kunnen geven, verklaringen afleggen en tegenspraak kunnen voeren over het bewijsmateriaal (1). (1) Cass. 7 april 2020, AR P.20.0231.N, AC 2020, nr. 228, met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

Il résulte de l'article 6, § 1er, et 6, § 3, c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ainsi que du principe général du droit relatif au droit à un procès équitable qu'un prévenu a le droit d'être présent au procès pénal mené contre lui et de décider s'il se défendra lui-même, avec ou sans l'assistance d'un conseil, ou s'il se fera représenter par un conseil, dès lors qu'il doit pouvoir suivre son procès pénal et y participer de façon effective, s'il le souhaite, et qu'il doit pouvoir se concerter avec son conseil, pouvoir lui donner des instructions, faire des déclarations et pouvoir contredire les éléments de preuve (1). (1) Cass. 7 avril 2020, RG P.20.0231.N, Pas. 2020, n° 228, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200407.2N.1, avec concl. de M. DE SMET, avocat général, publiées à leur date dans AC.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Recht op overleg met een advocaat

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Beklaagde - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Recht op overleg met een advocaat

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Beklaagde - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Recht op overleg met een advocaat

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Droit à la concertation avec un avocat

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Prévenu - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Droit à la concertation avec un avocat

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Prévenu - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Droit à la concertation avec un avocat

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een eerlijk proces - Recht op persoonlijke aanwezigheid op het strafproces - Recht op overleg met een advocaat

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à un procès équitable - Droit d'assister en personne au procès pénal - Droit à la concertation avec un avocat]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0023.N

6 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.6](#)

AC nr. ...

De beslissing die oordeelt dat een strafrechtelijke veroordeling wegens een stedenbouwmisdrijf definitief is, een tijdig ingestelde herstellvordering niet is verjaard, een verzoek tot gedinghervatting van de Stedenbouwkundig inspecteur voor het ramen van de meerwaarde ontvankelijk is, een vordering tot vervanging van een gerechtsdeskundige ongegrond is op grond van regels van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening over het bepalen van de meerwaarde, die de partijen uitnodigt om relevante stukken voor te leggen om de meerwaarde te bepalen die een onroerend goed heeft verkregen door een misdrijf van stedenbouw en het debat heropent met vaststelling van conclusietermijnen, is geen eindbeslissing noch een beslissing waartegen ingevolge art. 420 Wetboek van Strafvordering cassatieberoep openstaat.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Stedenbouw - Definitieve veroordeling op strafgebied - Uitsstel van behandeling voor het ramen van de meerwaarde die het goed verkreeg door het misdrijf - Verzoek tot gedinghervatting - Heropening van de debatten - Bepalen van conclusietermijnen

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Definitieve veroordeling op strafgebied - Uitsstel van behandeling voor het ramen van de meerwaarde die het goed verkreeg door het misdrijf - Verzoek tot gedinghervatting - Heropening van de debatten - Bepalen van conclusietermijnen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

La décision qui considère qu'une condamnation pénale pour infraction urbanistique est définitive, qu'une demande en réparation introduite en temps utile n'est pas prescrite, qu'une demande en reprise d'instance émanant de l'inspecteur urbaniste pour l'évaluation de la plus-value est recevable, qu'une demande en remplacement d'un expert judiciaire est non fondée au regard des règles de l'arrêté du gouvernement flamand du 9 février 2018 concernant le maintien de l'aménagement du territoire et modifiant et supprimant divers arrêtés relatives à la détermination de la plus-value, qui invite les parties à produire des pièces pertinentes afin de déterminer la valeur acquise par un bien immobilier à la suite d'une infraction urbanistique et qui rouvre les débats en fixant des délais pour conclure n'est pas une décision définitive ni une décision contre laquelle on peut se pourvoir en vertu de l'article 420 du Code d'instruction criminelle.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Urbanisme - Condamnation définitive en matière pénale - Remise de la cause pour l'évaluation de la plus-value acquise par le bien à la suite de l'infraction - Demande en reprise d'instance - Réouverture des débats - Fixation de délais pour conclure

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Condamnation définitive en matière pénale - Remise de la cause pour l'évaluation de la plus-value acquise par le bien à la suite de l'infraction - Demande en reprise d'instance - Réouverture des débats - Fixation de délais pour conclure - Recevabilité du pourvoi en cassation

P.22.0024.N

19 april 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.9

AC nr. ...

Wanneer de rechter bij toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek als bijkomende straf, dezelfde straf oplegt als die werd opgelegd door het beroepen vonnis, dat geen toepassing heeft gemaakt van deze bepaling, verzwaart hij de opgelegde straf niet en is bijgevolg niet vereist dat deze beslissing met eenparigheid van stemmen wordt genomen (1). (1) Cass. 16 oktober 2018, AR P.18.0188.N, AC 2018, nr. 556.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Vaststelling van een eenheid van opzet met misdrijven waarover reeds een in kracht van gewijsde gegane beslissing is genomen - Berechting van andere feiten daterend van vóór de voormelde beslissing - Nieuwe straf - Straftoemeting - Eenparigheidsvereiste - Draagwijdte

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Samenloop van verschillende misdrijven - Eenheid van opzet - Misdrijven waarvoor reeds een in kracht van gewijsde gegane beslissing is genomen - Berechting van andere feiten daterend van vóór de voormelde beslissing - Nieuwe straf - Straftoemeting - Eenparigheidsvereiste - Draagwijdte

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

Wanneer de strafrechter oordeelt dat misdrijven die reeds het voorwerp waren van een in kracht van gewijsde gegane beslissing en andere feiten die bij hem aanhangig zijn en die aan die beslissing voorafgaan en samen met de eerste misdrijven de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van een zelfde misdadig opzet, en hij bij toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek een bijkomende straf uitspreekt, kan hij de veroordeelde niet opnieuw veroordelen tot betaling van de bij artikel 29 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen bepaalde bijdrage tot het Fonds tot hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders (1). (1) Cass. 26 april 2016, AR P.16.0207.N, AC 2016, nr. 284.

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Eerste in kracht van gewijsde gegane veroordeling - Veroordeling tot een bijdrage aan het Slachtofferfonds - Nieuwe berechting voor aan de eerste veroordeling voorafgaande feiten - Vaststelling dat

4/05/2026

Lorsque le juge, en application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, inflige à titre de complément de peine la même peine que celle infligée par le jugement dont appel, qui n'a pas fait application de cette disposition, il n'aggrave pas la peine infligée, de sorte qu'il n'est pas requis que cette décision soit prise à l'unanimité des voix (1). (1) Cass. 16 octobre 2018, RG P.18.0188.N, Pas. 2018, n° 556.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Constatation d'une unité d'intention avec des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive - Jugement d'autres faits antérieurs à ladite décision - Nouvelle peine - Taux de la peine - Unanimité requise - Portée

- Art. 65, al. 2 Code pénal

PEINE - Concours - Jugement distinct - Concours de plusieurs infractions - Unité d'intention - Infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive - Jugement d'autres faits antérieurs à ladite décision - Nouvelle peine - Taux de la peine - Unanimité requise - Portée

- Art. 65, al. 2 Code pénal

Lorsque le juge répressif décide que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive et d'autres faits dont il est saisi et qui sont antérieurs à ladite décision constituent avec les premières infractions la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, et qu'il prononce un complément de peine en application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, il ne peut condamner une nouvelle fois le condamné à verser au Fonds spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels la contribution prévue à l'article 29 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres (1). (1) Cass. 26 avril 2016, RG P.16.0207.N, Pas. 2016, n° 284.

PEINE - Concours - Jugement distinct - Première condamnation coulée en force de chose jugée - Condamnation au paiement d'une contribution au fonds spécial d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence - Nouveau jugement pour des faits

P. 484/982

alle feiten de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van een zelfde misdadig opzet - Toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Nieuwe veroordeling tot een bijkomende straf - Nieuwe veroordeling tot een bijdrage aan het Slachtofferfonds - Wettigheid

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek
- Art. 29 Wet 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen

antérieurs à la première condamnation - Constatation que tous les faits constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse - Application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal - Nouvelle condamnation à une peine accessoire - Nouvelle condamnation à une contribution au fonds spécial d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence - Légalité

- Art. 65, al. 2 Code pénal
- Art. 29 L. du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres

P.22.0026.F

2 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de appelrechters, enerzijds, aan een persoon tegen wie de strafvordering door een burgerlijke partijstelling werd ingesteld een verhoogde rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep toekennen wegens het onredelijk geachte karakter van de situatie, omdat de beslissing van de burgerlijke partij om hoger beroep in te stellen een misbruik had uitgemaakt dat de gedaagde in hoger beroep, verontrust door een als procesziek aangemerkt gedrag, ertoe heeft verplicht hiertegen verweer te voeren en een omstandige conclusie te laten opstellen door zijn raadsman, en, anderzijds, aan de gedaagde in hoger beroep een vergoeding toekennen om de morele schade te herstellen die hij heeft geleden wegens het feit onterecht te zijn betrokken in een procedure die de burgerlijke partij met een schuldige lichtzinnigheid tegen hem heeft ingesteld, vergoeden zij twee onderscheiden schades (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 690.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke partijstelling bij rechtsvordering voor de onderzoeksrechter - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij dat een misbruik uitmaakt - Verhoogde rechtsplegingsvergoeding - Schadevergoeding wegens tergende en roekeloze rechtspleging - Cumulatie - Wettigheid

- Artt. 128, 159, 191 en 212 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Burgerlijke partijstelling bij rechtsvordering voor de onderzoeksrechter - Buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij dat een misbruik uitmaakt - Verhoogde rechtsplegingsvergoeding - Schadevergoeding wegens tergende en roekeloze rechtspleging - Cumulatie - Wettigheid

- Artt. 128, 159, 191 en 212 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, d'une part, les juges d'appel octroient à une personne à l'égard de laquelle l'action publique a été engagée par une constitution de partie civile une indemnité de procédure d'appel majorée en raison du caractère estimé déraisonnable de la situation, parce que la décision de la partie civile d'interjeter appel avait constitué un abus qui a contraint l'intimé, confronté à un comportement qualifié de procédurier, à se défendre et à faire rédiger des conclusions circonstanciées par son conseil, et que, d'autre part, ils allouent à l'intimé une indemnité afin de réparer le dommage moral qu'il a subi pour avoir été injustement visé par une procédure engagée par la partie civile avec une légèreté coupable, ils réparent deux dommages distincts (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION CIVILE - Constitution de partie civile par action entre les mains du juge d'instruction - Règlement de la procédure - Non-lieu - Appel de la partie civile constituant un abus - Indemnité de procédure majorée - Dommages et intérêts pour procédure téméraire et vexatoire - Cumul - Légalité

- Art. 128, 159, 191 et 212 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Constitution de partie civile par action entre les mains du juge d'instruction - Non-lieu - Appel de la partie civile constituant un abus - Indemnité de procédure majorée - Dommages et intérêts pour procédure téméraire et vexatoire - Cumul - Légalité

- Art. 128, 159, 191 et 212 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Burgerlijke partijstelling bij rechtsvordering voor de onderzoeksrechter - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij dat een misbruik uitmaakt - Verhoogde rechtsplegingsvergoeding - Schadevergoeding wegens tergende en roekeloze rechtspleging - Cumulatie - Wettigheid

- Artt. 128, 159, 191 en 212 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1022 Code judiciaire

INDEMNITE DE PROCEDURE - Constitution de partie civile par action entre les mains du juge d'instruction - Règlement de la procédure - Non-lieu - Appel de la partie civile constituant un abus - Indemnité de procédure majorée - Dommages et intérêts pour procédure téméraire et vexatoire - Cumul - Légalité

- Art. 128, 159, 191 et 212 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1022 Code judiciaire

P.22.0032.F

4 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220504.2F.5](#)

AC nr. ...

Het hoger beroep van de burgerlijke partij maakt enkel de burgerlijke rechtsvordering bij de rechter aanhangig; het beoogt een verhoging van de schadevergoeding die het slachtoffer had gevorderd of de veroordeling tot schadevergoeding indien zijn vordering in eerste aanleg, als gevolg van de vrijspraak van de beklaagde, was verworpen; aangezien de burgerlijke partij niet bevoegd is om haar hoger beroep tot de strafvordering uit te breiden, heeft de beslissing die in eerste aanleg over deze vordering is gewezen, geen gezag van gewijsde tegen haar; daaruit volgt dat de appelrechter, bij wie enkel het ontvankelijk hoger beroep van de burgerlijke partij tegen een vrijspraak aanhangig is gemaakt, krachtens de devolutieve werking van dat hoger beroep kan en moet nagaan of het feit dat de grondslag vormt voor de burgerlijke rechtsvordering bewezen is en of dat feit de schade heeft veroorzaakt waarvan het herstel wordt gevraagd (1); derhalve miskent de beslissing waarbij het gerecht, op dit hoger beroep, oordeelt dat de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, terwijl de eerste rechter, die op strafrechtelijk gebied uitspraak deed, dat had uitgesloten, noch het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde noch dat van de eerbiediging van het vermoeden van onschuld. (1) Zie Cass. 29 april 2015, AR P.15.0148.F, AC 2015, nr. 283; Cass. 19 september 2001, AR P.01.0535.F, AC 2001, nr. 472; Faustin HÉLIE, Traité de l'instruction criminelle, III, Brussel, 1869, 3313, nr. 4493; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, Brussel, 4de uitg., 2012, 1033.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Hoger beroep - Devolutieve werking - Appelrechter die enkel kennis neemt van het hoger beroep van de burgerlijke partij - Omvang van de aanhangigmaking - (Geen) Gezag van gewijsde van de beroepen beslissing over de strafvordering ten aanzien van de burgerlijke partij - (Geen) invloed op het vermoeden van onschuld

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep - Devolutieve werking - Appelrechter die enkel kennis neemt van het hoger beroep van de burgerlijke partij - Omvang van de

4/05/2026

L'appel de la partie civile ne saisit le juge que de l'action civile; il a pour but d'obtenir une majoration des dommages et intérêts que la victime avait sollicités ou la condamnation à des dommages et intérêts si elle en avait été déboutée en instance à la suite de l'acquittement du prévenu; dès lors que la partie civile n'a pas le pouvoir de faire porter son appel sur l'action publique également, la décision d'instance rendue sur cette action n'est pas revêtue de l'autorité de la chose jugée à son égard; d'où il suit que, saisi du seul appel recevable de la partie civile contre un acquittement, le juge d'appel peut et doit rechercher, en vertu de l'effet dévolutif de ce recours, si le fait servant de base à l'action civile est établi et s'il a causé le dommage dont la réparation est demandée (1); partant, la décision par laquelle, sur cet appel, la juridiction retient dans le chef du prévenu un défaut de prévoyance ou de précaution que le premier juge, statuant au pénal, avait exclu, ne viole ni le principe général du droit relatif à l'autorité de la chose jugée ni celui relatif au respect de la présomption d'innocence. (1) Voir Cass. 29 avril 2015, RG P.15.0148.F, Pas. 2015, n° 283; Cass. 19 septembre 2001, RG P.01.0535.F, Pas. 2001, n° 472; Faustin HÉLIE, Traité de l'instruction criminelle, T. III, Bruxelles, 1869, p. 3313, n° 4493 ; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, Bruxelles, 4ème éd., 2012, p. 1033.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Appel - Effet dévolutif - Juge d'appel saisi du seul recours de la partie civile - Etendue de la saisine - Autorité de la chose jugée, à l'égard de la partie civile, de la décision entreprise rendue sur l'action publique (non) - Incidence sur la présomption d'innocence (non)

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Compétence du juge - Appel - Effet dévolutif - Juge d'appel saisi du seul recours de la partie civile - Etendue de la saisine - Autorité de la chose jugée, à l'égard de la partie civile, de la décision entreprise rendue sur l'action publique (non) - Incidence sur

P. 487/982

aanhangigmaking - (Geen) Gezag van gewijsde van de beroepen beslissing over de strafvordering ten aanzien van de burgerlijke partij - (Geen) invloed op het vermoeden van onschuld

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Hoger beroep - Devolutieve werking - Appelrechter die enkel kennis neemt van het hoger beroep van de burgerlijke partij - Omvang van de aanhangigmaking - (Geen) Gezag van gewijsde van de beroepen beslissing over de strafvordering ten aanzien van de burgerlijke partij - (Geen) invloed op het vermoeden van onschuld

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Hoger beroep - Devolutieve werking - Appelrechter die enkel kennis neemt van het hoger beroep van de burgerlijke partij - Omvang van de aanhangigmaking - (Geen) Gezag van gewijsde van de beroepen beslissing over de strafvordering ten aanzien van de burgerlijke partij - (Geen) invloed op het vermoeden van onschuld

la présomption d'innocence (non)

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Appel - Effet dévolutif - Juge d'appel saisi du seul recours de la partie civile - Etendue de la saisine - Autorité de la chose jugée, à l'égard de la partie civile, de la décision entreprise rendue sur l'action publique (non) - Incidence sur la présomption d'innocence (non)]

ACTION CIVILE - Appel - Effet dévolutif - Juge d'appel saisi du seul recours de la partie civile - Etendue de la saisine - Autorité de la chose jugée, à l'égard de la partie civile, de la décision entreprise rendue sur l'action publique (non) - Incidence sur la présomption d'innocence (non)

De krachtens de artikelen 311 en 313 Gerechtelijk Wetboek in de hoven van beroep gehouden ranglijst bepaalt met name de rang van de magistraten die in eenzelfde kamer zitting hebben en vormt geen regel waarvan niet kan worden afgeweken, aangezien die regel noch substantieel is noch op straffe van nietigheid is voorgeschreven (1); het afwijken van die lijst is geen daad van benoeming in een adjunct-mandaat in de zin van de artikelen 58bis, 3°, en 259quinquies van het voormelde wetboek; geen enkele nietigheid is verbonden aan het feit dat de leden van een kamer unaniem hebben beslist dat de rechtszitting zal worden voorgezeten door een magistraat die niet de rang van kamervoorzitter heeft, terwijl een van de assessoren die wel zou hebben (2). (1) Cass. 4 oktober 2000, AR P.00.0718.F, AC 2000, nr. 516, dat verduidelijkt dat die lijst "alleen betrekking heeft op de voorrang tussen die magistraten". (2) Echter, "de regels betreffende de samenstelling van de gerechten zijn van openbare orde en de schending ervan heeft de nietigheid ten gevolge van de door die onwettig samengestelde gerechten gewezen beslissing" (Cass. 5 februari 1982, AR 3299, AC 1982, nr. 340). Bovendien, "(...) en inzonderheid uit artikel 782bis van het Gerechtelijk Wetboek, volgt dat het vonnis in de regel, en op straffe van nietigheid uitgesproken moet worden door de magistraat die als voorzitter fungeerde van de zetel die dat vonnis heeft gewezen en niet door de titularis-voorzitter van de kamer op de rol waarvan de zaak was ingeschreven". Aangezien noch uit het vonnis, noch uit enig stuk waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de rechter die de kamer voorzat welke dat vonnis heeft gewezen, wettig verhinderd was dat vonnis uit te spreken, schendt dat vonnis die bepaling (Cass. 29 januari 2015, AR C.14.0195.F, AC 2015, nr. 67).

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Algemeen - Hof van beroep - Ranglijst - Draagwijde - Rechtszitting voorgezeten door een magistraat die niet de rang van kamervoorzitter heeft, terwijl een van zijn assessoren die wel heeft - Invloed

- Artt. 58bis, 259quinquies, 311 en 313 Gerechtelijk Wetboek

La liste de rang tenue dans les cours d'appel en vertu des articles 311 et 313 du Code judiciaire détermine notamment le rang des magistrats siégeant dans une même chambre, et ne constitue pas une règle à laquelle ceux-ci ne pourraient déroger, dès lors qu'elle n'est ni substantielle ni prescrite à peine de nullité (1); déroger à cette liste n'est pas un acte de désignation à un mandat adjoint au sens des articles 58bis, 3°, et 259quinquies dudit code; aucune nullité n'est attachée au fait qu'à l'unanimité des membres d'une chambre, il a été décidé que l'audience serait présidée par un magistrat n'ayant pas le rang de président de chambre alors qu'un de ses assesseurs l'aurait (2). (1) Cass. 4 octobre 2000, RG P.00.0718.F, Pas. 2000, n° 516, qui précise que cette liste « ne concerne que la préséance entre ces magistrats ». (2) En revanche, « les règles relatives à la composition des juridictions sont d'ordre public et leur violation entraîne la nullité de la décision rendue par ces juridictions illégalement composées » (Cass. 5 février 1982, RG 3299, Pas. 1982, p. 708). Et « il résulte (...) particulièrement de l'article 782bis du Code judiciaire, que le jugement doit, en règle, et à peine de nullité, être prononcé par le magistrat qui présidait le siège qui l'a rendu et non par le président en titre de la chambre au rôle de laquelle la cause était inscrite ». Dès lors qu'il ne ressort ni du jugement ni d'aucune des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que le juge présidant la chambre qui a rendu la décision ait été légitimement empêché de le prononcer, celle-ci viole cette disposition (Cass. 29 janvier 2015, RG C.14.0195.F, Pas. 2015, n° 67).

ORGANISATION JUDICIAIRE - Généralités - Cour d'appel - Liste de rang - Portée - Audience présidée par un magistrat n'ayant pas le rang de président de chambre alors qu'un de ses assesseurs l'a - Incidence

- Art. 58bis, 259quinquies, 311 et 313 Code judiciaire

Alle aan een rechtspersoon verweten misdrijven worden concreet door natuurlijke personen gepleegd; noch artikel 61 Wetboek van Vennootschappen, krachtens hetwelk vennootschappen door hun organen handelen, noch artikel 522 van die wet, dat de bevoegdheden van de raad van bestuur bepaalt, (1) verbiedt bijgevolg om het aan een rechtspersoon verweten verzuim toe te rekenen aan de doelbewuste nalatigheid van zijn afgevaardigd bestuurder (2). (1) Het Wetboek van Vennootschappen is opgeheven door art. 34 van de wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van Vennootschappen; zie met name de artt. 2:49 en 7:91 WVV. (2) De eiseres voerde aan dat het arrest de orgaantheorie miskent en de artikelen 61 en 522 Wetboek van Vennootschappen schendt, zoals die van toepassing waren op het tijdstip van de feiten, door niet vast te stellen dat haar vertegenwoordiger in haar naam en voor haar rekening heeft gehandeld. In dit geval vormt een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, dat voortvloeit uit een schuldig verzuim, de grondslag voor de aansprakelijkheid die het arrest aan de eiseres toerekent, en niet een verboden handeling die door haar vertegenwoordiger, in haar naam en voor haar rekening zou zijn gesteld.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Concrete uitvoering door natuurlijke personen - Invloed - Toerekening van het aan een rechtspersoon verweten verzuim aan de doelbewuste nalatigheid van zijn afgevaardigd bestuurder

- Artt. 61 en 522 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Concrete uitvoering door natuurlijke personen - Invloed - Toerekening van het aan een rechtspersoon verweten verzuim aan de doelbewuste nalatigheid van zijn afgevaardigd bestuurder

- Artt. 61 en 522 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Toutes les infractions imputées à une personne morale se réalisent concrètement par des personnes physiques; partant, ni l'article 61 de la loi du 7 mai 1999 portant le Code des sociétés, en vertu duquel les sociétés agissent par leur organe, ni l'article 522 de la même loi, définissant les pouvoirs du conseil d'administration (1), n'interdisent de rattacher la négligence imputée à une personne morale aux omissions, en connaissance de cause, de son administrateur délégué (2). (1) Le Code des sociétés a été abrogé par l'art. 34 de la loi du 23 mars 2019 introduisant le Code des sociétés et des associations et portant des dispositions diverses; voir spéc. art. 2:49 et 7:93 de ce code. (2) La demanderesse soutenait que l'arrêt viole la théorie de l'organe et les articles 61 et 522 du Code des sociétés, tels qu'applicables au jour des faits, à défaut de constater que son représentant a agi en son nom et pour son compte à elle. En la présente espèce, c'est un défaut de prévoyance ou de précaution découlant d'une abstention coupable qui fonde la responsabilité que l'arrêt retient dans le chef de la demanderesse, et non d'un acte interdit qui aurait été posé par son représentant en son nom et pour son compte.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Réalisation concrète par des personnes physiques - Incidence - Rattachement de la négligence imputée à une personne morale aux omissions, en connaissance de cause, de son administrateur délégué

- Art. 61 et 522 Code des sociétés

SOCIETES - Généralités. règles communes - Réalisation concrète par des personnes physiques - Incidence - Rattachement de la négligence imputée à une personne morale aux omissions, en connaissance de cause, de son administrateur délégué

- Art. 61 et 522 Code des sociétés

Artikel 33, § 2, eerste lid, Wegverkeerswet voorziet in een verzwarende omstandigheid voor het door artikel 33, § 1, Wegverkeerswet bedoelde basismisdrijf, waarbij in paragraaf 2 uitdrukkelijk wordt verwezen naar een ongeval als bedoeld door paragraaf 1; aangezien aldus artikel 33, § 2, eerste lid, Wegverkeerswet verwijst naar artikel 33, § 1, Wegverkeerswet dient de rechter ingeval van een veroordeling wegens het door artikel 33, § 1, 1°, en § 2, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde vluchtmisdrijf niet noodzakelijk ook artikel 33, § 1, 1°, Wegverkeerswet te vermelden, maar kan hij volstaan met de vermelding van artikel 33, § 2, eerste lid, Wegverkeerswet (1). (1) Zie F. VAN VOLSEM, "Een bijzonder aspect van de motiveringsverplichting in politie- en correctionele zaken: over de verplichting de toegepaste wetsbepalingen te vermelden", in F. Deruyck, E. Goethals, L. Huybrechts, J. Leclercq, J. Rozie, M. Rozie, P. Traest en R. Verstraeten (eds.), *Amicus Curiae, Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, 2013, (441), 445-446.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Wegverkeer - Vluchtmisdrijf met gewonden - Veroordeling - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wijze

- Art. 33, §§ 1 en 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wegverkeerswet - Algemeen - Vluchtmisdrijf met gewonden - Veroordeling - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wijze

- Art. 33, §§ 1 en 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Veroordeling - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wijze

- Art. 33, §§ 1 en 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'article 33, § 2, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière assortit d'une circonstance aggravante l'infraction primaire visée à l'article 33, § 1er, de cette loi, le deuxième paragraphe faisant expressément référence à un accident visé au premier paragraphe ; dès lors que l'article 33, § 2, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 fait ainsi référence à l'article 33, § 1er, de cette loi, le juge peut, en cas de condamnation du chef du délit de fuite visé à l'article 33, § 1er, 1°, et § 2, alinéa 1er, de la même loi, se borner à mentionner l'article 33, § 2, alinéa 1er, sans être nécessairement tenu de mentionner également l'article 33, § 1er, 1° (1). (1) Voir F. VAN VOLSEM, « Een bijzonder aspect van de motiveringsverplichting in politie- en correctionele zaken: over de verplichting de toegepaste wetsbepalingen te vermelden », in F. DERUYCK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J. LECLERCQ, J. ROZIE, M. ROZIE, P. TRAEST et R. VERSTRAETEN (éds), *Amicus Curiae, Liber Amicorum Marc De Swaef*, Anvers, Intersentia, 2013, (441), 445-446.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Roulage - Délit de fuite avec blessés - Condamnation - Mention des dispositions légales applicables - Modalités

- Art. 33, § 1 et 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 163, al. 1er, 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Généralités - Délit de fuite avec blessés - Condamnation - Mention des dispositions légales applicables - Modalités

- Art. 33, § 1 et 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 163, al. 1er, 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 1er - Condamnation - Mention des dispositions légales applicables - Modalités

- Art. 33, § 1 et 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Artt. 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 163, al. 1er, 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle

P.22.0040.N

3 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1](#)

AC nr. ...

Artikel 43bis, zevende lid, Strafwetboek vereist dat de rechter erover waakt aan de beklaagde geen straf op te leggen die dermate afbreuk doet aan zijn financiële toestand dat ze een miskenning van het eigendomsrecht inhoudt (1); die bepaling vereist niet noodzakelijk dat de rechter de hoegrootheid van de verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen bepaalt in functie van de ernst van het aan de beklaagde ten laste gelegde misdrijf dat de vermogensvoordelen heeft voortgebracht of van de rol van de beklaagde in het geheel van de vervolgte feiten. (1) Cass. 17 maart 2021, AR P.20.0099.F, AC 2021, nr. 198.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Financiële toestand van de beklaagde en recht op eigendom - Ernst van het strafbaar feit - Rol van de beklaagde in het geheel van de vervolgte feiten - Beoordeling

- Art. 43bis, zevende lid Strafwetboek

Comme l'exige l'article 43bis, alinéa 7, du Code pénal, le juge doit veiller à ne pas soumettre le prévenu à une peine portant une atteinte telle à sa situation financière qu'elle viole le droit de propriété (1); cette disposition ne requiert pas nécessairement que le juge détermine l'importance des avantages patrimoniaux à confisquer en fonction de la gravité de l'infraction, mise à charge du prévenu, qui a produit ces avantages ou du rôle du prévenu dans l'ensemble des faits visés par les poursuites. (1) Cass. 17 mars 2021, RG P.20.0099.F, Pas. 2021, n° 198.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Situation financière du prévenu et droit à la propriété - Gravité du fait punissable - Rôle du prévenu dans l'ensemble des faits visés par les poursuites - Appréciation

- Art. 43bis, al. 7 Code pénal

Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat om een belastende verklaring van een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon als bewijs in aanmerking te nemen, zonder dat de beklaagde de gelegenheid had die persoon als getuige op de rechtszitting te ondervragen, de rechter nagaat of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden; (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald en (iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen; dergelijke compenserende factoren kunnen onder meer bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (1). (1) Zie noot OM.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

Pour que soit prise en considération, à titre de preuve, une déclaration incriminante faite par une personne entendue au stade de l'information, sans que le prévenu ait eu la possibilité d'interroger cette personne en qualité de témoin à l'audience, l'article 6, § 1 et § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, impose au juge de vérifier (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin, à savoir des motifs factuels ou juridiques permettant de justifier l'absence du témoin à l'audience; (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, étant entendu par « déterminant » un élément de preuve d'une importance telle qu'il est probable qu'il ait déterminé le résultat de la cause et (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, en ce compris des garanties procédurales solides. Pareils facteurs compensateurs peuvent notamment consister en la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, en la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et en la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins (1). (1) Voir la note du MP.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Bij afwezigheid van gegevens die de rechter toelaten het bedrag aan vermogensvoordelen exact vast te stellen, mag de rechter dit bedrag in billijkheid bepalen (1); daarbij dient de rechter die gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen, die een zo nauwkeurig mogelijke bepaling van de omvang van de vermogensvoordelen toelaten; de verbeurdverklaring van een vermogensvoordeel kan worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat de beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald en ongeacht de bestemming die hij later aan dat vermogensvoordeel heeft gegeven. (1) Cass. 15 december 2020, AR P.20.0696.N, RABG 2021, 1010.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Raming van het verbeurdverklaarde bedrag in billijkheid - Gegevens van het strafdossier - Voordeel dat de beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald - Bestemming die de beklaagde gaf aan het vermogensvoordeel - Beoordeling

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

À défaut d'éléments permettant au juge d'établir exactement le montant des avantages patrimoniaux, le juge peut déterminer celui-ci en équité (1); à cet égard, le juge est tenu de prendre en considération les éléments du dossier répressif qui permettent une détermination aussi précise que possible de l'importance des avantages patrimoniaux; la confiscation d'un avantage patrimonial peut être prononcée indépendamment de l'avantage que le prévenu a tiré de l'infraction et de la destination qu'il aura donnée ultérieurement à cet avantage patrimonial. (1) Cass. 15 décembre 2020, RG P.20.0696.N, R.A.B.G. 2021, 1010.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Évaluation en équité du montant confisqué - Éléments du dossier répressif - Avantage que le prévenu a tiré de l'infraction - Destination que le prévenu a donnée à l'avantage patrimonial - Appréciation

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Bij het bepalen van de vermogensvoordelen die uit het misdrijf zijn verkregen, dient de rechter geen aftrek te doen van de kosten die verbonden zijn aan het plegen van het misdrijf.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Kosten verbonden aan het plegen van het misdrijf - Beoordeling

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Lors de la détermination des avantages patrimoniaux tirés de l'infraction, le juge n'est pas tenu de déduire les frais liés à la commission de celle-ci.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Frais liés à la commission de l'infraction - Appréciation

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige à charge beoordelen aan de hand van de drie voormelde criteria en in de vermelde volgorde; daarbij dient evenwel niet elk criterium of elke reden die de rechter bij de invulling van een criterium vermeldt, even draagkrachtig te zijn; de criteria en de daarbij vermelde redenen kunnen elkaar immers versterken, vervolledigen of verduidelijken en moeten zodoende steeds in hun onderling verband worden gelezen; het staat aan de rechter om, rekening houdend met de aldus gepreciseerde criteria, te oordelen of door het niet-horen op de rechtszitting van een getuige à charge het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, met inbegrip van zijn recht van verdediging, wordt miskend; daarbij moet de rechter zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; uit het geheel van die omstandigheden moet blijken dat de rechter deze criteria daadwerkelijk op de zaak heeft toegepast, zonder zich te beperken tot algemeenheden die niet worden geconcretiseerd aan de hand van de specifieke gegevens van de zaak of tot een formele zienswijze die geen bevestiging vindt in de verdere beoordeling; dit laatste sluit niet noodzakelijk uit dat de rechter, die heeft geoordeeld dat een belastende verklaring van een getuige niet doorslaggevend is voor de beoordeling van de schuld van de beklaagde, bij de schuldbeoordeling toch verwijst naar die verklaring, mits daaruit niet blijkt dat de rechter de schuldbeoordeling wel degelijk in overwegende mate op die verklaring steunt (1). (1) Zie noot OM.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Belang en onderling verband van de criteria over de noodzaak van een getuigenverhoor - Concrete toepassing van de criteria - Recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Concrete omstandigheden van de zaak - Gebruik van een belastende verklaring van de getuige die niet doorslaggevend is voor het bewijs - Compenserende waarborgen voor de verdediging - Grens

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 4/05/2026

En principe, le juge apprécie l'impact sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge, à la lumière des trois critères susmentionnés et dans l'ordre précité; chaque critère ou chaque motif que le juge retient pour l'application d'un critère ne doit cependant pas revêtir une importance identique; les critères et les motifs énoncés à cet égard peuvent effectivement se renforcer, se compléter ou se préciser mutuellement et doivent, de la sorte, toujours être interprétés les uns à la lumière des autres; il appartient au juge, en tenant compte des critères ainsi précisés, d'apprécier si le fait de ne pas entendre à l'audience un témoin à charge viole le droit du prévenu à un procès équitable, pris dans son ensemble, en ce compris ses droits de défense; à cet égard, le juge est tenu de fonder sa décision sur les circonstances concrètes qu'il indique; il doit ressortir de l'ensemble de ces circonstances que le juge a effectivement appliqué ces critères à la cause, sans se limiter à des généralités non concrétisées par des éléments propres à celle-ci ou à un point de vue formel qui ne se voit pas confirmé lors de son appréciation ultérieure; ceci n'exclut pas nécessairement que le juge qui a considéré qu'une déclaration incriminante d'un témoin n'était pas déterminante pour apprécier la culpabilité du prévenu fasse néanmoins référence à ladite déclaration lors de l'appréciation de la culpabilité, pour autant qu'il n'en ressorte pas que le juge fonde effectivement de manière prépondérante cette appréciation sur ladite déclaration (1). (1) Voir la note du MP.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Importance des critères déterminant la nécessité d'entendre un témoin et lien indissociable entre ceux-ci - Application concrète des critères - Droit à un procès équitable, pris dans son ensemble - Circonstances concrètes de la cause - Utilisation d'une déclaration incriminante du témoin qui n'est pas déterminante pour la preuve - Garanties compensatrices pour la défense - Limite

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

6 - Art. 6.3 - *Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Belang en onderling verband van de criteria over de noodzaak van een getuigenverhoor - Concrete toepassing van de criteria - Recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Concrete omstandigheden van de zaak - Gebruik van een belastende verklaring van de getuige die niet doorslaggevend is voor het bewijs - Compenserende waarborgen voor de verdediging - Grens*

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Belang en onderling verband van de criteria over de noodzaak van een getuigenverhoor - Concrete toepassing van de criteria - Recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Concrete omstandigheden van de zaak - Gebruik van een belastende verklaring van de getuige die niet doorslaggevend is voor het bewijs - Compenserende waarborgen voor de verdediging - Grens

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgung in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à décharge - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Importance des critères déterminant la nécessité d'entendre un témoin et lien indissociable entre ceux-ci - Application concrète des critères - Droit à un procès équitable, pris dans son ensemble - Circonstances concrètes de la cause - Utilisation d'une déclaration incriminante du témoin qui n'est pas déterminante pour la preuve - Garanties compensatrices pour la défense - Limite

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Importance des critères déterminant la nécessité d'entendre un témoin et lien indissociable entre ceux-ci - Application concrète des critères - Droit à un procès équitable, pris dans son ensemble - Circonstances concrètes de la cause - Utilisation d'une déclaration incriminante du témoin qui n'est pas déterminante pour la preuve - Garanties compensatrices pour la défense - Limite

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

La question de savoir si le juge appelé à statuer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre en qualité de témoin une personne qui a fait une déclaration à charge d'un prévenu au stade de l'information, si ce prévenu en fait la demande, doit s'apprécier à la lumière du droit à un procès équitable consacré par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ainsi que du droit à interroger ou faire interroger des témoins à charge consacré par l'article 6, § 3, d, de cette Convention; l'essentiel, à cet égard, est de savoir si, considérées dans leur ensemble, les poursuites pénales engagées contre le prévenu se déroulent équitablement, ce qui n'exclut pas que le juge tienne compte non seulement des droits de défense de ce prévenu, mais aussi de l'intérêt de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Juge

van een getuige à décharge - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

du fond - Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0042.F

16 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220316.2F.2](#)

AC nr. ...

Nadat het vonnisgerecht een telastlegging heeft heromschreven, kan het enkel uitspraak doen over de strafvordering indien het bevoegd is om van de feiten onder hun nieuwe omschrijving kennis te nemen; overeenkomstig artikel 138, 6°bis Wetboek van Strafvordering neemt de politierechtbank kennis van de in de artikelen 418 en 420 Strafwetboek bepaalde wanbedrijven, wanneer de slagen of verwondingen het gevolg zijn van een verkeersongeval; wanneer het bij de correctionele rechtbank aanhangig gemaakte feit een wanbedrijf oplevert waarvan de kennisneming door artikel 138 Wetboek van Strafvordering aan de politierechtbank is opgedragen, stelt artikel 192 van datzelfde wetboek een uitbreiding van bevoegdheid in ten voordele van de hogere rechtbank bij wie de zaak oorspronkelijk aanhangig werd gemaakt; laatstgenoemde blijft dus bevoegd wanneer het anders omschreven feit tot de bevoegdheid van een lagere rechtbank behoort (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 198.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Volstreekte bevoegdheid (Materiële. Persoonlijke) - Herkwalificatie - (Geen) Bevoegdheid van het vonnisgerecht om uitspraak te doen wanneer het feit zoals het werd heromschreven tot de bevoegdheid van een lagere rechtbank behoort - Uitzondering - Artikel 192 Wetboek van Strafvordering - Aanhangigmaking voor de correctionele rechtbank van een misdrijf waarvan de kennisneming aan de politierechtbank is opgedragen - Uitbreiding van bevoegdheid

- Art. 138, 179, 192 en 213 Wetboek van Strafvordering
RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Volstreekte bevoegdheid - Herkwalificatie - (Geen) Bevoegdheid van het

Après avoir disqualifié une prévention, la juridiction de jugement ne peut statuer sur l'action publique que si elle est compétente pour connaître du fait sous sa qualification nouvelle; conformément à l'article 138, 6°bis du Code d'instruction criminelle, le tribunal de police connaît des délits prévus aux articles 418 et 420 du Code pénal, lorsque les coups ou blessures résultent d'un accident de la circulation; toutefois, lorsque le fait dont le tribunal correctionnel a été saisi constitue un délit dont la connaissance est attribuée au juge de police par l'article 138 du Code d'instruction criminelle, l'article 192 du même code établit une prorogation de compétence au profit de la juridiction du niveau plus élevé initialement saisie; cette dernière demeure donc compétente lorsque le fait autrement qualifié ressortit à la compétence d'une juridiction inférieure (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence d'attribution - Requalification - Compétence de la juridiction de jugement pour statuer lorsque le fait tel qu'elle le requalifie ressortit à une juridiction inférieure (non) - Exception - Code d'instruction criminelle, article 192 - Tribunal correctionnel saisi d'une infraction dont la connaissance est attribuée au juge de police - Prorogation de compétence

- Art. 138, 179, 192 et 213 Code d'Instruction criminelle
TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Compétence d'attribution - Requalification - Compétence de la juridiction de

vonnisgerecht om uitspraak te doen wanneer het feit zoals het werd heromschreven tot de bevoegdheid van een lagere rechtbank behoort - Uitzondering - Artikel 192 Wetboek van Strafvordering - Aanhangigmaking voor de correctionele rechtbank van een misdrijf waarvan de kennisneming aan de politierechtbank is opgedragen - Uitbreiding van bevoegdheid

- Art. 138, 179, 192 en 213 Wetboek van Strafvordering
SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Wegverkeersongeval - Aanhangigmaking bij de correctionele rechtbank - Herkwalificatie - (Geen) Bevoegdheid van het vonnisgerecht om uitspraak te doen wanneer het feit zoals het werd heromschreven tot de bevoegdheid van een lagere rechtbank behoort - Uitzondering - Artikel 192 Wetboek van Strafvordering - Aanhangigmaking voor de correctionele rechtbank van een misdrijf waarvan de kennisneming aan de politierechtbank is opgedragen - Uitbreiding van bevoegdheid

- Art. 138, 179, 192 en 213 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 418 en 420 Strafwetboek
WEGVERKEER - Allerlei - Slagen of verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Aanhangigmaking bij de correctionele rechtbank - Herkwalificatie - (Geen) Bevoegdheid van het vonnisgerecht om uitspraak te doen wanneer het feit zoals het werd heromschreven tot de bevoegdheid van een lagere rechtbank behoort - Uitzondering - Artikel 192 Wetboek van Strafvordering - Aanhangigmaking voor de correctionele rechtbank van een misdrijf waarvan de kennisneming aan de politierechtbank is opgedragen - Uitbreiding van bevoegdheid

- Art. 138, 179, 192 en 213 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 418 en 420 Strafwetboek

jugement pour statuer lorsque le fait tel qu'elle le requalifie ressortit à une juridiction inférieure (non) - Exception - Code d'instruction criminelle, article 192 - Tribunal correctionnel saisi d'une infraction dont la connaissance est attribuée au juge de police - Prorogation de compétence

- Art. 138, 179, 192 et 213 Code d'Instruction criminelle
COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Accident de la circulation - Saisine du tribunal correctionnel - Requalification - Compétence de la juridiction de jugement pour statuer lorsque le fait tel qu'elle le requalifie ressortit à une juridiction inférieure (non) - Exception - Code d'instruction criminelle, article 192 - Tribunal correctionnel saisi d'une infraction dont la connaissance est attribuée au juge de police - Prorogation de compétence

- Art. 138, 179, 192 et 213 Code d'Instruction criminelle
- Art. 418 et 420 Code pénal
ROULAGE - Divers - Coups ou blessures résultant d'un accident de la circulation - Saisine du tribunal correctionnel - Requalification - Compétence de la juridiction de jugement pour statuer lorsque le fait tel qu'elle le requalifie ressortit à une juridiction inférieure (non) - Exception - Code d'instruction criminelle, article 192 - Tribunal correctionnel saisi d'une infraction dont la connaissance est attribuée au juge de police - Prorogation de compétence

- Art. 138, 179, 192 et 213 Code d'Instruction criminelle
- Art. 418 et 420 Code pénal

Krachtens artikel 22, § 1, WAM zijn strafbaar de eigenaar en de houder van het motorrijtuig die het in het verkeer brengt of toelaat dat het in het verkeer wordt gebracht op een van de in artikel 2, § 1, WAM bedoelde plaatsen zonder dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het aanleiding kan geven, gedekt is overeenkomstig deze wet, alsmede de bestuurder van dat motorrijtuig; deze bepaling is van toepassing wanneer een motorrijtuig in het verkeer wordt gebracht waarvan de verzekering, gesloten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het aanleiding kan geven, geschorst is wegens niet-betaling van de premie, zelfs wanneer die schorsing door de verzekeraar aan de derde-benadeelde niet kan worden tegengeworpen (1). (1) Cass. 20 januari 1999, AR P.98.0924.F, AC 1999, nr. 33, RW 1999-2000, 707; Cass. 9 januari 1990, AR 2657, AC 1989-90, 604; Pol. Hasselt 11 oktober 1995, De Verz. 1996, 296; C. VAN SCHOUWBROECK, G. JOCQUE, A. VANDERSPIKKEN en H. COUSY, "Overzicht van rechtspraak verzekering motorrijtuigen (1980-1997)", TPR 1998, 100.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Strafbaarstellingen - In verkeer brengen van een motorvoertuig zonder dekking van de burgerlijke aansprakelijkheid van de eigenaar en houder - Schorsing van de verzekering wegens niet-betaling van de premie - Gevolg

- Artt. 2, § 1, en 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Uit de samenhang van de artikelen 69, eerste lid, 70, tweede lid, en 71, eerste lid Verzekeringswet volgt dat in geval van niet-betaling van de premie voor de verzekering tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het motorrijtuig, de bestuurder ervan slechts strafbaar is vanaf de schorsing van de dekking na het verstrijken van de termijn bepaald in de ingebrekestelling.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Schorsing van de verzekering wegens niet-betaling van de premie - Ingebrekestelling - Termijn - Gevolg voor de strafbaarheid van de bestuurder

- Artt. 69, eerste lid, 70, tweede lid, en 71, eerste lid Wet van

En vertu de l'article 22, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, sont punissables le propriétaire ou le détenteur d'un véhicule automoteur qui le met en circulation ou tolère qu'il soit mis en circulation dans l'un des endroits prévus à l'article 2, § 1er, de cette loi sans que la responsabilité civile à laquelle il peut donner lieu soit couverte conformément à la même loi, ainsi que le conducteur de ce véhicule ; cette disposition est applicable lorsqu'un véhicule automoteur est mis en circulation alors que l'assurance contractée en vue de couvrir la responsabilité civile à laquelle il peut donner lieu est suspendue en raison du non-paiement de la prime, même lorsque l'assureur ne peut opposer au tiers lésé la suspension du contrat (1). (1) Cass. 20 janvier 1999, RG P.98.0924.F, Pas. 1999, n° 33, R.W. 1999-2000, 707 ; Cass. 9 janvier 1990, RG 2657, Bull. et Pas. 1990, I, 543 ; Tribunal de police de Hasselt 11 octobre 1995, Bull. Ass. 1996, 296 ; C. VAN SCHOUWBROECK, G. JOCQUÉ, A. VANDERSPIKKEN et H. COUSY, « Overzicht van rechtspraak verzekering motorrijtuigen (1980-1997) », T.P.R. 1998, 100.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Incriminations - Mise en circulation d'un véhicule à moteur sans couverture de la responsabilité civile du propriétaire ou du détenteur - Suspension de l'assurance en raison du non-paiement de la prime - Conséquence

- Art. 2, § 1er, et 22, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Il résulte de la combinaison des articles 69, alinéa 1er, 70, alinéa 2, et 71, alinéa 1er, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances qu'en cas de non-paiement de la prime d'assurance visant à couvrir la responsabilité civile à laquelle peut donner lieu le véhicule automoteur, son conducteur n'est punissable qu'à partir de la suspension de la garantie, après l'expiration du délai fixé dans la mise en demeure.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Suspension de l'assurance en raison du non-paiement de la prime - Mise en demeure - Délai - Conséquence pour le caractère punissable du conducteur

- Art. 69, al. 1er, 70, al. 2, et 71, al. 1er L. du 11 juin 1874

P.22.0050.N

24 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.13](#)

AC nr. ...

Een misdrijf kan materieel aan een rechtspersoon worden toegerekend indien de verwezenlijking van het misdrijf hetzij een intrinsiek verband heeft met de verwezenlijking van zijn doel of de waarneming van zijn belangen of indien, zoals blijkt uit de concrete omstandigheden, het voor zijn rekening is gepleegd (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Materieel element van het misdrijf - Voorwaarden

- Art. 5 Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Materieel element van het misdrijf - Voorwaarden

- Art. 5 Strafwetboek

RECHTSPERSOONLIJKHEID - Strafzaken - Toerekenbaarheid - Materieel element van het misdrijf - Voorwaarden

- Art. 5 Strafwetboek

RECHTSPERSOONLIJKHEID - Strafzaken - Toerekenbaarheid - Materieel element van het misdrijf - Voorwaarden

- Art. 5 Strafwetboek

Une infraction peut être matériellement imputée à une personne morale lorsque la réalisation de l'infraction est intrinsèquement liée à la réalisation de son objet ou à la défense de ses intérêts ou s'il ressort des circonstances concrètes qu'elle a été commise pour son compte (1). (1) Voir les concl. conformes du MP.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Élément matériel de l'infraction - Conditions

- Art. 5 Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Élément matériel de l'infraction - Conditions

- Art. 5 Code pénal

PERSONNALITE CIVILE - Matière répressive - Imputabilité - Élément matériel de l'infraction - Conditions

- Art. 5 Code pénal

PERSONNALITE CIVILE - Matière répressive - Imputabilité - Élément matériel de l'infraction - Conditions

- Art. 5 Code pénal

Een misdrijf kan moreel aan een rechtspersoon worden toegerekend indien blijkt dat het voor het misdrijf vereiste moreel bestanddeel aanwezig is bij de rechtspersoon; de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van een rechtspersoon heeft een autonoom karakter in die zin dat die verantwoordelijkheid geen louter afgeleide is van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handelen; dit autonoom karakter sluit echter niet uit dat bij de beoordeling van de materiële en morele toerekening van het misdrijf rekening wordt gehouden met de gedragingen van de natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersoon handelen, zoals daar onder meer kunnen zijn de organen van de rechtspersoon, werknemers of zij die zonder een officiële functie te vervullen het gedrag van de rechtspersoon bepalen, en dit ongeacht of dit één of meerdere natuurlijke personen betreft; een rechtspersoon als fictieve entiteit handelt immers noodzakelijk door middel van één of meer natuurlijke personen; het autonoom karakter van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van een rechtspersoon belet dan ook niet dat de rechter zijn oordeel over de materiële en morele toerekening van een misdrijf aan een rechtspersoon grondt op de gedragingen van één enkele natuurlijke persoon indien uit de concrete gegevens van de zaak blijkt dat die éne natuurlijke persoon het gedrag van de rechtspersoon volledig beheerst; deze principes gelden ook voor de in artikel 324ter Strafwetboek omschreven misdrijven van criminele organisatie (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Autonome strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Moreel element van het misdrijf - Gedragingen van natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handelen - Eén natuurlijke persoon die voor of namens de rechtspersoon handelt - Criminele organisatie - Voorwaarden

- Artt. 5 en 324bis Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Autonome strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Moreel element van het misdrijf - Gedragingen van natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handelen - Eén natuurlijke persoon

Une infraction peut être moralement imputée à une personne morale s'il apparaît que l'élément moral requis pour l'infraction est présent dans son chef ; la responsabilité pénale d'une personne morale revêt un caractère autonome dans le sens où cette responsabilité ne découle pas simplement de la responsabilité pénale des personnes physiques qui agissent pour le compte ou au nom des personnes morales ; ce caractère autonome n'exclut toutefois pas que, pour apprécier l'imputabilité matérielle et morale de l'infraction, il soit tenu compte du comportement des personnes physiques agissant pour le compte ou au nom de la personne morale, comme, entre autres, ses organes, ses employés ou ceux qui, sans remplir une fonction officielle, déterminent le comportement de la personne morale, et ce, qu'il s'agisse d'une seule personne physique ou de plusieurs ; en effet, une personne morale agit nécessairement en tant qu'entité fictive via une ou plusieurs personnes physiques ; dès lors, le caractère autonome que revêt la responsabilité pénale d'une personne morale n'empêche pas le juge de fonder sa décision quant à l'imputation matérielle et morale d'une infraction à une personne morale sur des agissements d'une seule personne physique, s'il ressort des éléments concrets de la cause que cette unique personne physique a la totale maîtrise du comportement de la personne morale ; ces principes valent également pour les infractions qualifiées d'organisation criminelle à l'article 324ter du Code pénal (1). (1) Voir les concl. conformes du MP.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Responsabilité pénale autonome - Élément moral de l'infraction - Comportement de personnes physiques agissant pour ou au nom des personnes morales - Une seule personne physique agissant pour ou au nom de la personne morale - Organisation criminelle - Conditions

- Art. 5 et 324bis Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Responsabilité pénale autonome - Élément moral de l'infraction - Comportement de personnes physiques agissant pour ou au nom des personnes morales - Une seule personne physique agissant pour ou au nom de la personne morale - Organisation criminelle - Conditions

die voor of namens de rechtspersoon handelt - Criminele organisatie - Voorwaarden

- Artt. 5 en 324bis Strafwetboek

RECHTSPERSOONLIJKHEID - Strafzaken - Toerekenbaarheid - Autonome strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Moreel element van het misdrijf - Gedragingen van natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handele - Eén natuurlijke persoon die voor of namens de rechtspersoon handelt - Criminele organisatie - Voorwaarden

- Artt. 5 en 324bis Strafwetboek

RECHTSPERSOONLIJKHEID - Strafzaken - Toerekenbaarheid - Autonome strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Moreel element van het misdrijf - Gedragingen van natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handele - Eén natuurlijke persoon die voor of namens de rechtspersoon handelt - Criminele organisatie - Voorwaarden

- Artt. 5 en 324bis Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - De rechtspersoon als lid van de criminele organisatie - Autonome strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Moreel element van het misdrijf - Gedragingen van natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handele - Eén natuurlijke persoon die voor of namens de rechtspersoon handelt - Voorwaarden

- Artt. 5 en 324bis Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - De rechtspersoon als lid van de criminele organisatie - Autonome strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Moreel element van het misdrijf - Gedragingen van natuurlijke personen die voor of namens de rechtspersonen handele - Eén natuurlijke persoon die voor of namens de rechtspersoon handelt - Voorwaarden

- Artt. 5 en 324bis Strafwetboek

- Art. 5 et 324bis Code pénal

PERSONNALITE CIVILE - Matière répressive - Imputabilité - Responsabilité pénale autonome - Élément moral de l'infraction - Comportement de personnes physiques agissant pour ou au nom des personnes morales - Une seule personne physique agissant pour ou au nom de la personne morale - Organisation criminelle - Conditions

- Art. 5 et 324bis Code pénal

PERSONNALITE CIVILE - Matière répressive - Imputabilité - Responsabilité pénale autonome - Élément moral de l'infraction - Comportement de personnes physiques agissant pour ou au nom des personnes morales - Une seule personne physique agissant pour ou au nom de la personne morale - Organisation criminelle - Conditions

- Art. 5 et 324bis Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - La personne morale en tant que membre de l'organisation criminelle - Responsabilité pénale autonome - Élément moral de l'infraction - Comportement de personnes physiques agissant pour ou au nom des personnes morales - Une seule personne physique agissant pour ou au nom de la personne morale - Conditions

- Art. 5 et 324bis Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - La personne morale en tant que membre de l'organisation criminelle - Responsabilité pénale autonome - Élément moral de l'infraction - Comportement de personnes physiques agissant pour ou au nom des personnes morales - Une seule personne physique agissant pour ou au nom de la personne morale - Conditions

- Art. 5 et 324bis Code pénal

Noch de tekst noch de wetgeschiedenis van de artikelen 324bis, eerste lid, en 324ter, § 2 Strafwetboek beletten het oordeel dat de begrippen "meer dan twee personen" in artikel 324bis, eerste lid, Strafwetboek en "ieder persoon" in artikel 324ter, § 2, Strafwetboek zowel natuurlijke als rechtspersonen beogen en dat het onderling overleg waarvan sprake in artikel 324bis, eerste lid, Strafwetboek kan geschieden tussen natuurlijke personen en rechtspersonen of zelfs tussen rechtspersonen onderling; noch het gegeven dat een rechtspersoon als fictieve entiteit handelt via natuurlijke personen noch het gegeven dat het gedrag van een rechtspersoon kan worden bepaald door het gedrag van één natuurlijke persoon, sluiten de mogelijkheid uit van een overleg in de zin van die bepaling met een of meerdere rechtspersonen; het gegeven dat de aanwending van commerciële of andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken een bestanddeel kan zijn van het door artikel 324ter, § 1, Strafwetboek bedoelde misdrijf belet niet dat indien de commerciële of andere structuur een rechtspersoon is, die rechtspersoon een persoon kan zijn als bedoeld met de begrippen "meer dan twee personen" in artikel 324bis, eerste lid, Strafwetboek en "ieder persoon" in artikel 324ter, § 2, Strafwetboek; de rechtstoestand van een rechtspersoon die op enige wijze betrokken is bij het misdrijf van criminele organisatie valt niet te vergelijken met een feitelijke structuur zonder rechtspersoonlijkheid die strafrechtelijk niet kan worden aangesproken (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Lidmaatschap van een criminele organisatie - Aanwending van commerciële en andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken - Verschil met een structuur zonder rechtspersoonlijkheid - Voorwaarden

- Artt. 5, 324bis en 324ter Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Lidmaatschap van een criminele organisatie - Aanwending van commerciële en andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken - Verschil met een structuur zonder rechtspersoonlijkheid - Voorwaarden

Ni les termes ni la genèse des articles 324bis, alinéa 1er, et 324ter, § 2, du Code pénal n'empêchent de considérer que les notions de « plus de deux personnes » et de « toute personne » figurant respectivement aux articles 324bis, alinéa 1er, et 324ter, § 2, du Code pénal visent à la fois des personnes physiques et morales et que la concertation visée à l'article 324bis, alinéa 1er, de ce code puisse se produire entre personnes physiques et morales, voire entre plusieurs personnes morales ; ni le fait qu'une personne morale agisse en tant qu'entité fictive via des personnes physiques ni le fait que le comportement d'une personne morale puisse être déterminé par celui d'une seule personne physique n'excluent la possibilité de concertation, au sens de cette disposition, avec une ou plusieurs personnes morales ; le fait que le recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions puisse être un élément constitutif de l'infraction visée à l'article 324ter, § 1er, du Code pénal n'empêche pas, lorsque la structure commerciale ou autre est une personne morale, que cette dernière puisse être une personne telle que visée par les notions de « plus de deux personnes » et de « toute personne » figurant respectivement aux articles 324bis, alinéa 1er, et 324ter, § 2, de ce code ; la situation juridique d'une personne morale impliquée d'une manière ou d'une autre dans l'infraction d'organisation criminelle n'est pas comparable à celle d'une structure de fait sans personnalité juridique qui ne peut être attaquée au pénal (1). (1) Voir les concl. conformes du MP.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Participation à une organisation criminelle - Recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions - Différence par rapport à une structure sans personnalité juridique - Conditions

- Art. 5, 324bis et 324ter Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Participation à une organisation criminelle - Recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions - Différence par rapport à une structure sans personnalité juridique - Conditions

- Artt. 5, 324bis en 324ter Strafwetboek

RECHTSPERSOONLIJKHEID - Criminele organisatie - Vereisten van minstens drie personen en in onderling overleg plegen van bepaalde misdrijven - Lidmaatschap van een criminele organisatie - Toepassing op rechtspersonen - Aanwending van commerciële en andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken - Verschil met een structuur zonder rechtspersoonlijkheid - Voorwaarden

- Artt. 5, 324bis en 324ter Strafwetboek

RECHTSPERSOONLIJKHEID - Criminele organisatie - Vereisten van minstens drie personen en in onderling overleg plegen van bepaalde misdrijven - Lidmaatschap van een criminele organisatie - Toepassing op rechtspersonen - Aanwending van commerciële en andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken - Verschil met een structuur zonder rechtspersoonlijkheid - Voorwaarden

- Artt. 5, 324bis en 324ter Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Vereisten van minstens drie personen en in onderling overleg plegen van bepaalde misdrijven - Lidmaatschap van een criminele organisatie - Rechtspersonen - Aanwending van commerciële en andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken - Verschil met een structuur zonder rechtspersoonlijkheid - Voorwaarden

- Artt. 5, 324bis en 324ter Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Vereisten van minstens drie personen en in onderling overleg plegen van bepaalde misdrijven - Lidmaatschap van een criminele organisatie - Rechtspersonen - Aanwending van commerciële en andere structuren om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken - Verschil met een structuur zonder rechtspersoonlijkheid - Voorwaarden

- Artt. 5, 324bis en 324ter Strafwetboek

- Art. 5, 324bis et 324ter Code pénal

PERSONNALITE CIVILE - Organisation criminelle - Exigence de réunir à tout le moins trois personnes et de commettre certaines infractions de façon concertée - Participation à une organisation criminelle - Application à des personnes morales - Recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions - Différence par rapport à une structure sans personnalité juridique - Conditions

- Art. 5, 324bis et 324ter Code pénal

PERSONNALITE CIVILE - Organisation criminelle - Exigence de réunir à tout le moins trois personnes et de commettre certaines infractions de façon concertée - Participation à une organisation criminelle - Application à des personnes morales - Recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions - Différence par rapport à une structure sans personnalité juridique - Conditions

- Art. 5, 324bis et 324ter Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Exigence de réunir à tout le moins trois personnes et de commettre certaines infractions de façon concertée - Participation à une organisation criminelle - Personnes morales - Recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions - Différence par rapport à une structure sans personnalité juridique - Conditions

- Art. 5, 324bis et 324ter Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Exigence de réunir à tout le moins trois personnes et de commettre certaines infractions de façon concertée - Participation à une organisation criminelle - Personnes morales - Recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation d'infractions - Différence par rapport à une structure sans personnalité juridique - Conditions

- Art. 5, 324bis et 324ter Code pénal

De rechter dient enkel uitdrukkelijk vast te stellen dat hij door het uitspreken van de bijzondere verbeurdverklaring van een zaak die heeft gediend of was bestemd om een misdaad of een wanbedrijf te plegen of er het voorwerp van uitmaakt geen onredelijk zware straf oplegt, indien hij daartoe door de veroordeelde wordt uitgenodigd en het komt dan ook de veroordeelde toe de gegevens aan te reiken welke de rechter in staat moeten stellen die beoordeling te maken; de rechter oordeelt onaantastbaar of hij door het bevelen van deze verbeurdverklaring aan de veroordeelde een onredelijk zware straf oplegt en bij die beoordeling kan hij onder meer rekening houden met de aard en de zwaarwichtigheid van de bewezen verklaarde misdrijven, de nagestreefde verrijking, de rol van de veroordeelde bij de feiten, zijn persoonlijkheid en zijn vermogenstoestand, zonder dat het noodzakelijk is dat hij al die toetsingscriteria in zijn beoordeling betreft en uit het enkele gegeven dat een veroordeelde wijst op de financiële gevolgen die een verbeurdverklaring voor hem heeft, volgt niet dat de rechter moet aannemen dat die verbeurdverklaring een onredelijk zware straf inhoudt.

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Straf - Verbeurdverklaring - Onredelijk zware
straf - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 42, 1°, en 505, derde en zesde lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen
conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en
accijnzen inbegrepen) - Straf - Verbeurdverklaring - Onredelijk
zware straf - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 42, 1°, en 505, derde en zesde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Onredelijk
zware straf - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 42, 1°, en 505, derde en zesde lid Strafwetboek

Ce n'est que s'il y est invité par le condamné que le juge est tenu de constater expressément que, en prononçant la confiscation spéciale d'une chose qui a servi ou qui a été destinée à commettre un crime ou un délit ou qui en a fait l'objet, il ne lui inflige pas une peine déraisonnablement lourde, et il appartient également au condamné de fournir les éléments qui permettront au juge de procéder à cette appréciation; le juge apprécie souverainement si, en ordonnant cette confiscation, il infligerait au condamné une peine déraisonnablement lourde et, pour procéder à cette appréciation, il peut tenir compte, entre autres, de la nature et de la gravité des infractions déclarées établies, de l'enrichissement recherché, du rôle du condamné dans la commission des faits, de sa personnalité et de sa situation patrimoniale, sans qu'il soit nécessaire d'inclure tous ces critères dans son appréciation, et il ne résulte pas de la seule circonstance qu'un condamné souligne les conséquences financières qu'une confiscation entraîne pour lui que le juge doive admettre que cette confiscation constitue une peine déraisonnablement lourde.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Peine - Confiscation - Peine déraisonnablement lourde -
Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 42, 1°, et 505, al. 3 et 6 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière
répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et
accises) - Peine - Confiscation - Peine déraisonnablement lourde -
Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 42, 1°, et 505, al. 3 et 6 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Peine déraisonnablement
lourde - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 42, 1°, et 505, al. 3 et 6 Code pénal

Uit de bepalingen van de artikelen 4.1 van het Zevende Aanvullend Protocol EVRM en 14.7. van het IVBPR alsmede uit het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem, volgt dat een tweede vervolging verboden is wegens identieke feiten of substantieel dezelfde feiten die na een eerste vervolging hebben geleid tot een onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak en voor zover die vervolgingen betrekking hebben op dezelfde persoon, waarbij een onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak een beslissing is die de zaak niet slechts voorlopig maar wel onherroepelijk beëindigt, zodat de toepassing van het non bis in idem-beginsel vereist dat de zaak ten gronde werd onderzocht en er dus werd geoordeeld over de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de dader die zich in een tweede vervolging erop beroept; beslissingen van het onderzoeksgerecht hebben in de regel slechts gezag van gewijsde indien het uitspraak doet als vonnisgerecht zodat een door het onderzoeksgerecht bevolen buitenvervolginstelling wegens de afwezigheid van voldoende bezwaren of wegens het verval van de strafvordering door verjaring geen onherroepelijke beslissing over de strafvordering is en een dergelijke beslissing niet kan dienen als basis voor de toepassing van het non bis in idem-beginsel (1). (1) EHRM 20 oktober 2020, Gutu t. Moldavië, nr. 13112/07, ro 50-51; EHRM 12 november 2019, Smokovic t Kroatië, 57849/12, ro 35-46; Cass. 3 oktober 2001, AR P.01.0537.F, AC 2011, nr. 519, RDPC 2002/3, blz. 339, met noot G.-F. RANERI, "L'autorité de la chose jugée au criminel sur le criminel"; Gent 6 maart 2018, ERGS 24, 2018, blz. 459; S. GNEDASJ en H. VANHULLE, "Not even God judges twice for the same act ... and tax offence Draagwijdte en grenzen van het ne bis in idem-beginsel", TFR 2014, 466, blz. 659-663; R. DECLERCQ, Beginselen van Strafrechtspleging, Antwerpen, Kluwer, 2014, blz. 157; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La charte, 2021, blz. 263; EHRM 8 juli 2019, Mihalache t. Roemenië, 54012/10, T.Strafr. 2019, blz. 122, ro 95. De betrokken overheid moet dus de bevoegdheid hebben het door het onderzoek opgeleverde bewijsmateriaal te onderzoeken en te evalueren. Het volstaat dat de betrokken beslissing wordt genomen door een overheid die bevoegd is met

Il résulte des dispositions des articles 4, § 1er, du Septième Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 14, § 7, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, ainsi que du principe général du droit non bis in idem qu'il est interdit de mener une deuxième fois des poursuites du chef de faits identiques ou substantiellement les mêmes qui ont donné lieu, ensuite des premières poursuites, à une décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement et pour autant que ces poursuites concernent la même personne, la décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement étant une décision mettant un terme non pas provisoirement, mais bien irrévocablement à la cause, de sorte que l'application du principe non bis in idem requiert que la cause ait été examinée au fond et qu'il ait ainsi été statué sur la responsabilité pénale de l'auteur qui l'invoque dans le cadre de nouvelles poursuites ; les décisions de la juridiction d'instruction n'ont, en principe, autorité de chose jugée que lorsqu'elle statue en tant que juridiction de jugement, de sorte que le non-lieu prononcé par la juridiction d'instruction en raison de l'absence de charges suffisantes ou en raison de l'extinction de l'action publique par prescription ne représente pas une décision irrévocable rendue sur l'action publique et que pareille décision ne peut servir de fondement à l'application du principe non bis in idem (1). (1) CEDH, 20 octobre 2020, Gutu c. Moldavie, 13112/07, § 50 à § 51 ; CEDH, 12 novembre 2019, Smokovic c. Croatie, 57849/12, § 35 à § 46 ; Cass. 3 octobre 2001, RG P.01.0537.F, Pas. 2011, n° 519, R.D.P.C. 2002/3, p. 339, note G.-F. RANERI, « L'autorité de la chose jugée au criminel sur le criminel » ; Gand, 6 mars 2018, E.R.G.S. 24, 2018, p. 459 ; S. GNEDASJ et H. VANHULLE, « Not even God judges twice for the same act ... and tax offence. Draagwijdte en grenzen van het ne bis in idem-beginsel », T.F.R. 2014, 466, p. 659 à 663 ; R. DECLERCQ, Beginselen van Strafrechtspleging, Anvers, Kluwer, 2014, p. 157 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 2021, p. 263 ; CEDH, 8 juillet 2019, Mihalache c. Roumanie, 54012/10, T.Strafr. 2019, p. 122, § 95. L'autorité concernée doit donc être compétente pour examiner et évaluer les

strafrechtelijke sancties op te treden tegen door het rechtssysteem verboden gedragingen. EHRM 22 november 2005, Sundqvist t. Finland, 75602/01; R. DECLERCQ, Beginselen van Strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, nr. 297; C. VAN DE HEYNING, D. VERBEKE, P. DE VOS en S. LAMBERIGTS, "Het ne bis in idem-beginsel in parallelle administratieve en strafrechtelijke procedures: de beperkte beperking van "bis", TFR 2018, 378; Cass. 29 november 2016, AR P.15.0214.N, AC 2016 nr. 681. AW

éléments de preuve révélés par l'instruction. Il suffit que la décision en question soit prise par une autorité habilitée à réprimer pas des sanctions pénales des comportements interdits par le système juridique. CEDH, 22 novembre 2005, Sundqvist c. Finlande, 75602/01 ; R. DECLERCQ, Beginselen van Strafrechtspleging, Malines, Kluwer, 2014, n° 297 ; C. VAN DE HEYNING, D. VERBEKE, P. DE VOS et S. LAMBERIGTS, « Het ne bis in idem-beginsel in parallelle administratieve en strafrechtelijke procedures: de beperkte beperking van "bis" », T.F.R. 2018, 378 ; Cass. 29 novembre 2016, RG P.15.0214.N, Pas. 2016 n° 681. AW

ONDERZOEKSGERECHTEN - *Beslissing van buitenvervolginstelling - Non bis in idem-beginsel - Voorwaarden - Onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak over dezelfde persoon - Draagwijdte*

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - *International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Artikel 14.7 - Recht om niet tweemaal te worden berecht of gestraft - Voorwaarden - Onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak over dezelfde persoon - Beslissing van het onderzoeksgerecht tot buitenvervolginstelling - Draagwijdte*

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - *Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 4.1 - Recht om niet tweemaal te worden berecht of gestraft - Voorwaarden - Onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak over dezelfde persoon - Beslissing van het onderzoeksgerecht tot buitenvervolginstelling - Draagwijdte*

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - *Non bis in idem-beginsel - Voorwaarden - Onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak over dezelfde persoon - Beslissing van het onderzoeksgerecht tot buitenvervolginstelling - Draagwijdte*

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - *Décision de non-lieu - Principe non bis in idem - Conditions - Décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement relative à la même personne - Portée*

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - *Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Article 14, § 7 - Droit à ne pas être jugé ou puni deux fois - Conditions - Décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement relative à la même personne - Décision de non-lieu prononcée par la juridiction d'instruction - Portée*

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - *Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 4, § 1er - Droit à ne pas être jugé ou puni deux fois - Conditions - Décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement relative à la même personne - Décision de non-lieu prononcée par la juridiction d'instruction - Portée*

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - *Principe non bis in idem - Conditions - Décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement relative à la même personne - Décision de non-lieu prononcée par la juridiction d'instruction - Portée*

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

P.22.0058.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 100 Strafwetboek en artikel 11 Bijzondere Wet Hervorming Instellingen volgt dat, wanneer het decreet niet voorziet in de toepassing van artikel 85 Strafwetboek en, a fortiori, wanneer het een andere regel bepaalt, het voormelde artikel 85 niet van toepassing is (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 651.

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Artikel 85 Strafwetboek - Toepassing op decreten en ordonnances

- Artt. 85 en 100 Strafwetboek

- Art. 9, § 7, zesde lid Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Strafwetboek - Artikel 100 - Draagwijdte - Toepassing van de bepalingen van Boek I op decreten en ordonnances

- Artt. 85 en 100 Strafwetboek

- Art. 9, § 7, zesde lid Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Waals decreet van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Voertuig dat de toegelaten massa op een as overschrijdt - Administratieve sanctie - Verzachtende omstandigheden - Toepasselijke bepaling

- Artt. 85 en 100 Strafwetboek

- Art. 9, § 7, zesde lid Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

Il suit de l'article 100 du Code pénal et de l'article 11 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980 que, lorsque le décret ne prévoit pas l'application de l'article 85 du Code pénal et, a fortiori lorsqu'il établit une règle différente, ledit article 85 ne s'applique pas (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Circonstances atténuantes - Article 85 du Code pénal - Application aux décrets et ordonnances

- Art. 85 et 100 Code pénal

- Art. 9, § 7, al. 6 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Code pénal - Article 100 - Portée - Application des dispositions du Livre I aux décrets et ordonnances

- Art. 85 et 100 Code pénal

- Art. 9, § 7, al. 6 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret wallon du décret du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Véhicule présentant une surcharge de la masse sur un essieu - Sanction administrative - Circonstances atténuantes - Disposition applicable

- Art. 85 et 100 Code pénal

- Art. 9, § 7, al. 6 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

P.22.0060.F

28 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220928.2F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 9, § 7, eerste lid, van het decreet van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein kan de overtreder, wanneer geen strafrechtelijke sanctie maar een administratieve geldboete wordt opgelegd, beroep instellen bij de correctionele rechtbank; het rechtscollège dat van dat beroep moet kennisnemen, oefent een toezicht met volle rechtsmacht uit: de rechter dient na te gaan of de voor hem bestreden administratieve beslissing feitelijk en naar recht verantwoord is en of ze in overeenstemming is met alle wettelijke bepalingen en algemene rechtsbeginselen, waaronder het evenredigheidsbeginsel, die aan de administratieve overheid zijn opgelegd (1); zelfs al is de controlebevoegdheid van de rechter op de door de bevoegde administratieve overheid opgelegde geldboete vergelijkbaar met de beoordelingsbevoegdheid van de administratie, impliceert de door de wet aan de sanctionerend ambtenaar toegekende bevoegdheid om het bedrag van de administratieve sanctie te bepalen en deze, in voorkomend geval, gepaard te doen gaan met een uitvoeringsmodaliteit, niet dat hem de hoedanigheid van rechter wordt toegekend. (1) Zie, a pari, GwH 31 mei 2011, nr. 100/2011, RDCP 2012, 72, § B.7.2.

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Toezicht met volle rechtsmacht - Begrip - Sanctionerend ambtenaar - (Geen) hoedanigheid van rechter

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Sanctionerend ambtenaar - Vervolgende partij

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - (Geen) mogelijkheid om de opschorting van de uitspraak te verlenen - (Geen) prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

En vertu de l'article 9, § 7, alinéa 1er, du décret du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques, lorsqu'une amende administrative a été infligée en lieu et place de la sanction pénale, le contrevenant peut introduire un recours devant le tribunal correctionnel ; la juridiction saisie dans le cadre de ce recours exerce un contrôle de pleine juridiction : le juge est tenu de vérifier si la décision administrative attaquée devant lui est justifiée en fait et en droit et si elle respecte l'ensemble des dispositions législatives et des principes généraux qui s'imposent à l'administration, parmi lesquels le principe de proportionnalité (1); même si le pouvoir de contrôle du juge sur l'amende infligée par l'autorité administrative compétente est comparable au pouvoir d'appréciation de l'administration, la faculté reconnue par la loi au fonctionnaire sanctionnateur d'aménager le taux de la sanction administrative et, le cas échéant, de l'assortir d'une modalité d'exécution, ne lui fait pas acquérir la qualité de juge. (1) Voir, a pari, Cour const. 31 mai 2011, n° 100/2011, R.D.P.C., 2012, p. 72, § B.7.2.

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Contrôle de pleine juridiction - Notion - Fonctionnaire sanctionnateur - Qualité de juge (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Fonctionnaire sanctionnateur - Partie poursuivante

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Faculté d'ordonner la suspension du prononcé (non) - Question préjudicielle à la cour constitutionnelle (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

MILIEURECHT - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - (Geen) mogelijkheid om de opschorting van de uitspraak te verlenen - (Geen) prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

MILIEURECHT - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Toezicht met volle rechtsmacht - Begrip - Sanctionerend ambtenaar - (Geen) hoedanigheid van rechter

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

MILIEURECHT - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Sanctionerend ambtenaar - Vervolgende partij

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

GRONDWETTELIJK HOF - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - (Geen) mogelijkheid om de opschorting van de uitspraak te verlenen - (Geen) prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

PREJUDICIEEL GESCHIL - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - (Geen) mogelijkheid om de opschorting van de uitspraak te verlenen - (Geen) prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - (Geen) mogelijkheid om de opschorting van de uitspraak te verlenen - (Geen) prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding

- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Faculté d'ordonner la suspension du prononcé (non) - Question préjudicielle à la cour constitutionnelle (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Contrôle de pleine juridiction - Notion - Fonctionnaire sanctionneur - Qualité de juge (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Fonctionnaire sanctionneur - Partie poursuivante

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

COUR CONSTITUTIONNELLE - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Faculté d'ordonner la suspension du prononcé (non) - Question préjudicielle à la cour constitutionnelle (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Faculté d'ordonner la suspension du prononcé (non) - Question préjudicielle à la cour constitutionnelle (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Faculté d'ordonner la suspension du prononcé (non) - Question préjudicielle à la cour constitutionnelle (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à

van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Toezicht met volle rechtsmacht - Begrip - Sanctionerend ambtenaar - (Geen) hoedanigheid van rechter

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - (Geen) mogelijkheid om de opschorting van de uitspraak te verlenen - (Geen) prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Sanctionerend ambtenaar - Vervolgende partij

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Masse excessive - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Contrôle de pleine juridiction - Notion - Fonctionnaire sanctionnateur - Qualité de juge (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Masse excessive - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Faculté d'ordonner la suspension du prononcé (non) - Question préjudicielle à la cour constitutionnelle (non)

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Masse excessive - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Fonctionnaire sanctionnateur - Partie poursuivante

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

Het element fout van de bij artikel 5, § 3 en § 4 (1), van het decreet Waals Gewest van 19 maart 2009 (2) bepaalde misdrijven wordt afgeleid uit de niet-naleving van het wettelijke voorschrift door de beklagde, die volgt uit het stellen van de verboden materiële gedraging, zonder dat die beklagde zich op een rechtvaardigingsgrond kan beroepen; om het misdrijf bewezen te kunnen verklaren, dienen het openbaar ministerie en de administratieve overheid bijgevolg niet aan te tonen dat de chauffeur het voertuig zelf heeft geladen of dat laatstgenoemde over de nodige middelen beschikte om de lading te controleren; de juridische gezagsverhouding, die bestaat in de verplichting voor de werknemer om te handelen volgens de bevelen en de instructies die hem worden gegeven door de werkgever, zijn lasthebbers of zijn aangestelden met het oog op de uitvoering van de overeenkomst, zoals bepaald in artikel 17, 2°, Arbeidsovereenkomstenwet, is niet van die aard dat ze de chauffeur ontslaat van zijn strafrechtelijke verantwoordelijkheid in zijn hoedanigheid van misdrijfpleger. (1) Opgeheven door artikel 47 van het decreet van 4 april 2019 betreffende de administratieve geldboetes inzake verkeersveiligheid, MB 13 augustus 2019, in werking getreden op 1 juni 2022. (2) Zie Cass. 21 november 2018, AR P.18.0940.F, AC 2018, nr. 655, en verwijzing in voetnoot.

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Artikel 5, §§ 3 en 4 - Voertuig - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Schuldbestanddeel - Reglementair misdrijf - Invloed - Bewijslast - Arbeidsovereenkomst

- Art. 5 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 17 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Schuldbestanddeel - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Artikel 5, §§ 3 en 4 - Voertuig - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Reglementair misdrijf - Bewijslast - Arbeidsovereenkomst

- Art. 5 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

L'élément fautif des infractions prévues à l'article 5, §§ 3 et 4 (1), du décret régional wallon du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques (2) se déduit du non-respect par le prévenu du prescrit légal, découlant de l'adoption du comportement matériel prohibé sans que ce prévenu puisse bénéficier d'une cause de justification ; dès lors, pour déclarer l'infraction établie, il n'appartient pas au ministère public et à l'autorité administrative de démontrer que le chauffeur aurait réalisé seul le chargement ou que des moyens de vérifier la charge auraient été mis à la disposition de ce dernier ; et le lien de subordination juridique consistant dans l'obligation du travailleur d'agir conformément aux ordres et aux instructions qui lui sont données par l'employeur, ses mandataires ou ses préposés, en vue de l'exécution du contrat, en application de l'article 17, 2°, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, n'est pas de nature à exonérer le chauffeur de sa responsabilité pénale, en sa qualité d'agent de l'infraction. (1) Abrogés par l'article 47 du décret du 4 avril 2019 relatif aux amendes administratives en matière de sécurité routière, M.B. 13 août 2019, entré en vigueur le 1er juin 2022. (2) Voir Cass. 21 novembre 2018, RG P.18.0940.F, Pas. 2018, n° 655, et réf. en note.

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Article 5, § 3 et 4 - Véhicule - Masse excessive - Élément fautif - Infraction réglementaire - Incidence - Charge de la preuve - Contrat de travail

- Art. 5 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 17 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément fautif - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Article 5, § 3 et 4 - Véhicule - Masse excessive - Infraction réglementaire - Charge de la preuve - Contrat de travail

- Art. 5 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 17 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

MILIEURECHT - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Artikel 5, §§ 3 en 4 - Voertuig - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Schuldbestanddeel - Reglementair misdrijf - Bewijslast - Arbeidsovereenkomst

- Art. 5 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 17 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Artikel 5, §§ 3 en 4 - Voertuig - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Schuldbestanddeel - Reglementair misdrijf - Bewijslast - Arbeidsovereenkomst

- Art. 5 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 17 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Artikel 5, §§ 3 en 4 - Voertuigen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Schuldbestanddeel - Reglementair misdrijf - Bewijslast - Arbeidsovereenkomst

- Art. 5 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 17 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Wanneer de correctionele rechtbank, die het beroep van de overtreder verwerpt, de administratieve geldboete bevestigt die is opgelegd in plaats van een strafrechtelijke sanctie krachtens artikel 9, § 7, eerste lid, van het decreet van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein, spreekt ze geen strafrechtelijke veroordeling uit en behoudt die geldboete haar oorspronkelijke karakter, zonder een straf te vormen in de zin van het interne recht; hieruit volgt dat de rechter er niet toe gehouden is elk bestanddeel van het misdrijf dat tot de administratieve geldboete heeft geleid, bewezen te verklaren, en evenmin in het vonnis de wettelijke bepalingen dient te vermelden die het feit bestraffen en de sanctie bepalen of de keuze en de zwaarte ervan met redenen dient te omkleden (1). (1) Cass. 11 april 2018, AR P.18.0114.F, AC 2018, nr. 225, met concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas.

- Art. 17 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Article 5, § 3 et 4 - Véhicule - Masse excessive - Élément fautif - Infraction réglementaire - Charge de la preuve - Contrat de travail

- Art. 5 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 17 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Article 5, § 3 et 4 - Véhicule - Masse excessive - Élément fautif - Infraction réglementaire - Charge de la preuve - Contrat de travail

- Art. 5 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 17 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Article 5, § 3 et 4 - Véhicules - Masse excessive - Élément fautif - Infraction réglementaire - Charge de la preuve - Contrat de travail

- Art. 5 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 17 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Lorsque le tribunal correctionnel, rejetant le recours du contrevenant, confirme l'amende administrative infligée en lieu et place de la sanction pénale en vertu de l'article 9, § 7, alinéa 1er, du décret du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques, il ne prononce pas une condamnation pénale et ladite amende conserve sa nature originaire, sans constituer une peine au sens du droit interne ; il s'ensuit que le juge n'est tenu ni de dire établi chacun des éléments constitutifs de l'infraction qui a donné lieu à l'amende administrative, ni d'énoncer dans le jugement les dispositions légales érigeant le fait en infraction et établissant la sanction, ni de motiver le choix et le degré de celle-ci (1). (1) Cass. 11 avril 2018, RG P.18.0114.F, Pas. 2018, n° 225, et les concl. « dit en substance » du MP.

MILIEURECHT - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - Weerslag op de vermelding van de wettelijke bepalingen en op de redenen

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - Weerslag op de vermelding van de wettelijke bepalingen en op de redenen

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - Weerslag op de vermelding van de wettelijke bepalingen en op de redenen

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Administratieve geldboete - Beroep - Correctionele rechtbank - Verwerping van het beroep - Aard van de beslissing - Weerslag op de vermelding van de wettelijke bepalingen en op de redenen

- Art. 9 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Incidence quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Incidence quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Masse excessive - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Incidence quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Amende administrative - Recours - Tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la décision - Incidence quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

- Art. 9 Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

De misdrijven van belemmering van het wegverkeer worden gekenmerkt door een aantasting van goederen met een mogelijk of dreigend gevolg voor de veiligheid van personen; het zijn misdrijven met betrekking tot het in gevaar brengen van personen of aantastingen van de vrijheid van komen en gaan of van het recht om zich vrij te bewegen (1). (1) A. DELANNAY, "Les entraves méchantes à la circulation", in M.-A. BEERNAERT e.a., Les infractions. Vol. 2, Les infractions contre les personnes, Brussel, Larcier, 2020, p. 516-517.

VERKEERSBELEMMERING - Strafbaarstelling - Kenmerk - Misdrijf met betrekking tot het in gevaar brengen van personen - Aantasting van de vrijheid van komen en gaan of van het recht om zich vrij te bewegen

- Art. 406 Strafwetboek

Les infractions d'entrave à la circulation se caractérisent par des atteintes aux biens, susceptibles ou risquant de rejaillir sur la sécurité des individus ; elles constituent des infractions de mise en danger de personnes ou des atteintes à la liberté d'aller et venir ou de circuler librement (1). (1) A. DELANNAY, « Les entraves méchantes à la circulation », in M.-A. Beernaert et a., Les infractions. Vol. 2, Les infractions contre les personnes, Bruxelles, Larcier, 2020, p. 516-517.

ENTRAVE A LA CIRCULATION - Incrimination - Caractéristique - Infraction de mise en danger de personnes - Atteinte à la liberté d'aller et venir et de circuler

- Art. 406 Code pénal

P.22.0071.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.10](#)

AC nr. ...

De omschrijving "een bestuurder die bij de vaststelling van de overtreding niet werd geïdentificeerd" in artikel 67bis Wegverkeerswet moet in zijn gebruikelijke betekenis worden begrepen en daaronder valt niet enkel hij die niet werd aangetroffen bij de vaststelling van de overtreding, maar ook hij die er wel werd aangetroffen zonder dat evenwel kon worden vastgesteld dat hij de bestuurder was.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Begrip 'bestuurder die bij de vaststelling van de overtreding niet werd geïdentificeerd' - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La notion de « conducteur non identifié au moment de la constatation de l'infraction » au sens de l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière doit s'entendre sous son acception usuelle et ne désigne pas uniquement la personne qui n'a pas été trouvée sur place au moment où l'infraction a été constatée, mais également celle qui y a été trouvée sans qu'il ait toutefois été possible de constater qu'elle était le conducteur.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption d'imputation au titulaire de la plaque d'immatriculation - Notion de « conducteur non identifié au moment de la constatation de l'infraction » - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De tekst van artikel 67bis Wegverkeerswet beperkt het toepassingsgebied van het weerlegbaar vermoeden van toerekening van de door een niet geïdentificeerde bestuurder met het voertuig begane overtreding aan de houder van de kentekenplaat niet tot "in de vlucht" vastgestelde overtredingen met het motorvoertuig, maar vermeldt zonder enige beperking alle overtredingen van de Wegverkeerswet en de uitvoeringsbesluiten ervan en een dergelijke beperking kan evenmin worden afgeleid uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling; het is niet omdat de aanleiding voor de invoering van dit vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat de gewijzigde rechtspraak van het Hof van Cassatie betreffende overtredingen "in de vlucht" was, dat de wetgever het toepassingsgebied van het vermoeden van toerekening wenste te beperken tot dergelijke overtredingen, zodat dit vermoeden ook geldt voor een overtreding op de artikelen 34, § 2, 1°, en 35 Wegverkeerswet en de toepassing ervan niet afhankelijk is van het werkelijk en tastbaar vaststellen van een overtreding op artikel 34, § 2, 1°, Wegverkeerswet of op artikel 35 Wegverkeerswet (1). (1) Cass. 12 september 2017, AR P.16.0867.N, T.Strafr. 2018, 130 en noot S. STALLAERT, "Artikel 67bis Wegverkeerswet: naar een kentekenaansprakelijkheid in het wegverkeer"; Cass. 25 februari 2004, AR P.03.1430.F, AC 2004, nr. 104; Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1532.F, AC 2001, nr. 75; Parl.St., Kamer, 1995-96, nr. 577/2, 8-9; A. BLOCH, "Hoe weerlegbaar is het weerlegbaar vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet? Komt het recht op een eerlijk proces in het gedrang?", T.Strafr. 2020, 91; L. BREWAEYS en S. STALLAERT, "Deel II. Het bewijs" in E. BREWAEYS (ed.), Bestendig handboek verkeer, Mechelen, Wolters Kluwer Belgium, losbladig, 1 november 2020, 63, nr. 2535.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Toepassingsgebied - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, 35 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16

Dans son libellé, l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne limite pas le champ d'application de la présomption d'imputation de l'infraction au titulaire de la plaque d'immatriculation aux infractions commises avec le véhicule à moteur et constatées « au vol », mais mentionne sans aucune restriction toutes les infractions à cette loi et à ses arrêtés d'exécution, et pareille restriction ne peut davantage se déduire de la genèse de cette disposition ; même si l'instauration de cette présomption d'imputation de l'infraction au titulaire de la plaque d'immatriculation fait suite à une modification de la jurisprudence de la Cour de cassation relative aux infractions constatées « au vol », ce n'est pas pour autant que le législateur a voulu limiter le champ d'application de ladite présomption à pareilles infractions, de sorte que cette présomption vaut également pour une infraction aux articles 34, § 2, 1°, et 35 de la loi du 16 mars 1968 et que son application n'est pas subordonnée à la constatation effective et tangible d'une infraction à l'article 34, § 2, 1°, ou 35 de cette loi (1). (1) Voir Cass. 12 septembre 2017, RG P.16.0867.N, T.Strafr. 2018, 130 et note S. STALLAERT, « Artikel 67bis Wegverkeerswet: naar een kentekenaansprakelijkheid in het wegverkeer » ; Cass. 25 février 2004, RG P.03.1430.F, Pas. 2004, n° 104 ; Cass. 7 février 2001, RG P.00.1532.F, Pas. 2001, n° 75 ; Doc. parl., Chambre, 1995-1996, n° 577/2, 8-9 ; A. BLOCH, « Hoe weerlegbaar is het weerlegbaar vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet? Komt het recht op een eerlijk proces in het gedrang? », T.Strafr. 2020, 91 ; L. BREWAEYS et S. STALLAERT, « Deel II. Het bewijs », E. BREWAEYS (éd.), Bestendig handboek verkeer, Malines, Wolters Kluwer Belgium, feuillets mobiles, 1er novembre 2020, 63, n° 2535.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Loi sur la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputation au titulaire de la plaque d'immatriculation - Champ d'application - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, 35 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars

maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2, 1° - Besturen van een voertuig na alcoholopname - Toepassing van het vermoeden van toerekening van artikel 67bis Wegverkeerswet - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, 35 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 35 - Besturen van een voertuig in staat van dronkenschap - Toepassing van het vermoeden van toerekening van artikel 67bis Wegverkeerswet - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, 35 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Toepassingsgebied - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 34, § 2, 1°, 35 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Indien een overtreding van de Wegverkeerswet of de uitvoeringsbesluiten ervan op grond van het door artikel 67bis Wegverkeerswet bedoelde vermoeden moet worden toegerekend aan de houder van de kentekenplaat van het motorvoertuig waarmee de overtreding werd begaan en die houder voor het leveren van het tegenbewijs getuigen wil laten horen, dan zijn dit getuigen à décharge en moet de verplichting om die getuigen te horen worden beoordeeld volgens de criteria die voor getuigen à décharge gelden.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Weerlegging van het vermoeden van toerekening van artikel 67bis Wegverkeerswet door het horen van getuigen ter zitting - Aard van deze getuigen - Getuigen à décharge - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht tot het horen van getuigen ter zitting - Weerlegging van het vermoeden van toerekening van artikel 67bis Wegverkeerswet door het horen van getuigen ter zitting - Aard van deze getuigen - Getuigen à décharge - Draagwijdte - Gevolg

1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Article 34, § 2, 1° - Conduite d'un véhicule en état d'imprégnation alcoolique - Application de la présomption d'imputation prévue à l'article 67bis de la loi sur la circulation routière - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, 35 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 35 - Conduite d'un véhicule en état d'ivresse - Application de la présomption d'imputation prévue à l'article 67bis de la loi sur la circulation routière - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, 35 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption d'imputation au titulaire de la plaque d'immatriculation - Champ d'application - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1°, 35 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Lorsqu'une infraction à la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ou à ses arrêtés d'exécution doit, sur la base de la présomption visée à l'article 67bis de cette loi, être imputée au titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule à moteur avec lequel l'infraction a été commise et que ce titulaire demande l'audition de témoins afin de fournir la preuve contraire, il s'agit alors de témoins à décharge, et l'obligation d'entendre ces témoins doit être appréciée selon les critères retenus en la matière.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Loi sur la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputation au titulaire de la plaque d'immatriculation - Renversement de la présomption d'imputation prévue à l'article 67bis de la loi sur la circulation routière par l'audition de témoins à l'audience - Nature de ces témoins - Témoins à décharge - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit d'entendre des témoins à l'audience - Renversement de la présomption d'imputation prévue à l'article 67bis de la loi sur la circulation routière par l'audition de témoins à l'audience - Nature de ces témoins - Témoins à décharge - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen ter zitting - Weerlegging van het vermoeden van toerekening van artikel 67bis Wegverkeerswet door het horen van getuigen ter zitting - Aard van deze getuigen - Getuigen à décharge - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Weerlegging van het vermoeden van toerekening van artikel 67bis Wegverkeerswet door het horen van getuigen ter zitting - Aard van deze getuigen - Getuigen à décharge - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à l'audience - Renversement de la présomption d'imputation prévue à l'article 67bis de la loi sur la circulation routière par l'audition de témoins à l'audience - Nature de ces témoins - Témoins à décharge - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption d'imputation au titulaire de la plaque d'immatriculation - Renversement de la présomption d'imputation prévue à l'article 67bis de la loi sur la circulation routière par l'audition de témoins à l'audience - Nature de ces témoins - Témoins à décharge - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit geen enkele bepaling van het Kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten of van de Wet Europees Aanhoudingsbevel volgt dat het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel krachtens artikel 15.2 van het Kaderbesluit, dringend bijkomende inlichtingen over de verjaring van de straf moet vragen wanneer het vaststelt dat het Europees aanhoudingsbevel alle bij artikel 8.1 van het Kaderbesluit voorgeschreven vermeldingen bevat, waaronder de opgave van het bestaan van een uitvoerbaar vonnis en de uitgesproken straf met een duur van minstens vier maanden (1). (1) Artikel 2, § 4, Wet Europees Aanhoudingsbevel somt de gegevens op die het Europees aanhoudingsbevel moet bevatten (zie art. 8.1, c) en f), Kaderbesluit 2002/584). Daarin wordt inderdaad met name "de opgave van het bestaan van een uitvoerbaar vonnis, een aanhoudingsbevel of elke andere uitvoerbare rechterlijke beslissing" vermeld, maar niet de opgave van de datum waarop de verjaring bereikt zal zijn. Het OM heeft daaruit afgeleid dat het Europees aanhoudingsbevel geen betrekking kan hebben op de tenuitvoerlegging van een straf die volgens de wet van de verzoekende Staat is verjaard, aangezien de rechterlijke beslissing waarbij die straf is opgelegd niet meer uitvoerbaar is, maar dat het Belgische onderzoeksgerecht daarom nog niet bevoegd is om na te gaan of die verjaring is bereikt, noch verplicht is om dringend bijkomende inlichtingen te vragen. Het lijkt daarentegen wel aangewezen dat het openbaar ministerie de autoriteiten van de uitvaardigende Staat dringend raadpleegt wanneer de persoon die onder Europees aanhoudingsbevel staat geloofwaardig aanvoert dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard en derhalve niet-uitvoerbaar is volgens het recht van die Staat. "Artikel 2, § 4, 3°, Wet Europees Aanhoudingsbevel vereist niet dat het Europees aanhoudingsbevel opgave doet van de verjaringstermijn van de in de uitvaardigende Staat uitgesproken straf [maar] deze bepaling verhindert het onderzoeksgerecht niet de verjaringstermijn te beoordelen op grond van bijkomende informatie die nadien door de

Il ne résulte d'aucune disposition de la décision-cadre 2002/584 du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres ou de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen que la juridiction d'instruction qui statue sur l'exécution du mandat d'arrêt européen soit tenue de demander, en application de l'article 15.2 de la décision-cadre, la fourniture d'urgence d'informations complémentaires au sujet de la prescription de la peine, lorsqu'elle constate que le mandat d'arrêt européen contient toutes les indications prescrites par l'article 8.1 de la décision-cadre, en ce compris l'indication du jugement exécutoire et la peine prononcée d'une durée d'au moins quatre mois (1). (1) L'article 2, § 4, de la loi du 19 décembre 2003 énumère les informations que doit mentionner le mandat d'arrêt européen (voir art. 8.1, spéc. c) et f), de la décision-cadre 2002/584). Y figure certes notamment « l'indication de l'existence d'un jugement exécutoire, d'un mandat d'arrêt ou de toute autre décision judiciaire exécutoire » mais non celle de la date à laquelle la prescription de la peine sera atteinte. Le M.P. en a déduit que le mandat d'arrêt européen ne peut porter sur l'exécution d'une peine prescrite selon la loi de l'État requérant, la décision judiciaire qui l'a infligée n'étant plus exécutoire, mais que la juridiction d'instruction belge n'est pour autant ni compétente pour vérifier si cette prescription est acquise, ni tenue de demander d'urgence des informations complémentaires. En revanche, il paraît opportun que le ministère public interroge d'urgence les autorités de l'État d'émission au cas où la personne qui fait l'objet du mandat d'arrêt européen soutient de manière crédible que la peine dont celui-ci poursuit l'exécution est prescrite - et, partant, non exécutoire - selon le droit dudit État. En effet, « l'article 2, § 4, 3°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen ne requiert pas que le mandat d'arrêt européen énonce le délai de prescription de la peine prononcée dans l'État d'émission [mais] cette disposition n'empêche pas la juridiction d'instruction d'apprécier le délai de prescription sur la base des informations complémentaires communiquées postérieurement par les autorités de cet État et soumises à la contradiction des parties » (Cass. 11 décembre 2012, RG P.12.1816.N,

autoriteiten van die Staat wordt meegedeeld en aan de tegenspraak van de partijen is onderworpen.” (Cass. 11 december 2012, AR P.12.1816.N, AC 2012, nr. 683 [§ 3], en verwijzingen in noot). In die zin oordeelt het Hof dat “wanneer de autoriteiten [van de verzoekende Staat] hebben meegedeeld dat geen van de straffen die in de verschillende uitgevaardigde Europese aanhoudingsbevelen worden bedoeld volgens het recht [van die Staat] is verjaard, het onderzoeksgerecht, gelet op het beginsel van het onderling vertrouwen tussen de lidstaten, niet verder hoeft na te gaan of de uitgesproken straf effectief is en, met name, van de uitvaardigende gerechtelijke autoriteit evenmin de overlegging van de veroordeling en van het strafblad van de eiser hoeft te vragen”. (Cass. 8 juli 2020, AR P.20.0699.F, AC 2020, nr. 465).

EUROPEES AANHODINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Verplichting van de onderzoeksgerechten om dringend bijkomende inlichtingen te vragen - (Geen) bijkomende vermeldingen over de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Artt. 8.1 en 15.2 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Verplichting van de onderzoeksgerechten om dringend bijkomende inlichtingen te vragen - (Geen) bijkomende vermeldingen over de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Artt. 8.1 en 15.2 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Verplichting van de onderzoeksgerechten om dringend bijkomende inlichtingen te vragen - (Geen) bijkomende vermeldingen over de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Artt. 8.1 en 15.2 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

STRAF - Vrijheidsstraffen - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Verplichting van de onderzoeksgerechten om dringend bijkomende inlichtingen te vragen - (Geen) bijkomende vermeldingen over de verjaring van de straf volgens het recht

Pas. 2012, n° 683 [§ 3], et réf. en note). En ce sens, la Cour considère que « lorsque les autorités [de l'État requérant] ont fait connaître qu'aucune des peines visées par les différents mandats d'arrêt européens délivrés n'est prescrite au regard du droit [de cet État], la juridiction d'instruction, compte tenu du principe de confiance mutuelle entre les États membres, n'est pas tenue de vérifier davantage le caractère effectif de la peine prononcée, en particulier d'exiger de l'autorité judiciaire d'émission la production de la condamnation et du casier judiciaire du demandeur » (Cass. 8 juillet 2020, RG P.20.0699.F, Pas. 2020, n° 465). (M.N.B.)

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Obligation de la juridiction d'instruction de demander d'urgence des informations complémentaires - Indications complémentaires relatives à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission (non).

- Art. 8.1 et 15.2 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Obligation de la juridiction d'instruction de demander d'urgence des informations complémentaires - Indications complémentaires relatives à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission (non).

- Art. 8.1 et 15.2 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Obligation de la juridiction d'instruction de demander d'urgence des informations complémentaires - Indications complémentaires relatives à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission (non).

- Art. 8.1 et 15.2 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

PEINE - Peines privatives de liberté - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Obligation de la juridiction d'instruction de demander d'urgence des informations complémentaires - Indications complémentaires relatives à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission (non).

van de uitvaardigende Staat

- Artt. 8.1 en 15.2 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 8.1 et 15.2 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

Het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel beschikt niet over een discretionaire bevoegdheid om die tenuitvoerlegging toe te kennen of te weigeren; onder voorbehoud van de door artikel 4 tot 7 Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalde verplichte of facultatieve weigeringsgronden is de tenuitvoerlegging verplicht wanneer de door die wet bepaalde voorwaarden zijn vervuld; (1) behoudens de voormelde weigeringsgronden is dit het geval wanneer het voor de tenuitvoerlegging van een straf uitgevaardigde Europees aanhoudingsbevel de gegevens bevat die zijn opgesomd in artikel 2, § 4, Wet Europees Aanhoudingsbevel, waaronder de opgave van het bestaan van een uitvoerbaar vonnis en de uitgesproken straf, wanneer het een vrijheidsbenemende straf van minstens vier maanden is en de andere voorwaarden van de Wet Europees Aanhoudingsbevel zijn vervuld. (1) Zie Cass. 13 december 2006, AR P.06.1557.F, AC 2006, nr. 648, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas; HvJ-EU 6 december 2018, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991 [punt 41], dat uitspraak doet over een door het Hof gestelde prejudiciële vraag (Cass. 29 augustus 2018, AR P.18.0902.N, AC 2018, nr. 438; Cass. 22 januari 2019, AR P.18.0902.N, AC 2019, nr. 37), dat verwijst naar HvJ-EU 25 juli 2018, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586 [punt 41 en daarin geciteerde rechtspraak].

La juridiction d'instruction chargée de statuer sur l'exécution d'un mandat d'arrêt européen ne jouit pas d'un pouvoir discrétionnaire pour accorder ou refuser cette exécution; sous réserve des motifs de refus obligatoire ou facultatif prévus par les articles 4 à 7 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, l'exécution s'impose lorsque les conditions prévues par cette loi sont respectées (1) ; sauf les motifs de refus précités, tel est le cas lorsque le mandat d'arrêt européen émis pour l'exécution d'une peine contient les informations énumérées à l'article 2, § 4, de la loi du 19 décembre 2003, dont l'indication de l'existence d'un jugement exécutoire et la peine prononcée, que celle-ci est une peine privative de liberté d'une durée d'au moins quatre mois, et que les autres conditions de la loi du 19 décembre 2003 sont remplies. (1) Voir Cass. 13 décembre 2006, RG P.06.1557.F, Pas. 2006, n° 648, avec concl. « dit en substance » de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; C.J.U.E. 6 décembre 2018, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991 [point 41], statuant sur une question préjudicielle posée par la Cour (Cass. 29 août 2018, RG P.18.0902.N, Pas. 2018, n° 438 ; Cass. 22 janvier 2019, RG P.18.0902.N, Pas. 2019, n° 37), et se référant à C.J.U.E. 25 juillet 2018, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586 [point 41, et jurisprudence y citée].

*EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging
gevraagd aan België - Exequatur - Onderzoeksgerecht -
Bevoegdheden*

- Artt. 2 tot 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

*ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel -
Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur -
Bevoegdheden*

- Artt. 2 tot 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

*UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging
gevraagd aan België - Exequatur - Onderzoeksgerecht -*

*MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique -
Exequatur - Juridiction d'instruction - Pouvoirs*

- Art. 2 à 7 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

*JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen -
Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Pouvoirs*

- Art. 2 à 7 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

*EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la
Belgique - Exequatur - Juridiction d'instruction - Pouvoirs*

Bevoegdheden

- Artt. 2 tot 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 2 à 7 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Het verzoekschrift met cassatiemiddelen dat met de verklaring van cassatieberoep is neergelegd op de griffie van het hof van beroep en dat samen met het dossier binnen de termijn op de griffie van het Hof is toegekomen, kan gelden als memorie in de zin van artikel 18, § 2, Wet Europees Aanhoudingsbevel (1). (Impliciete oplossing). (1) In casu blijkt uit het dossier dat voormeld verzoekschrift is neergelegd op de dag van de verklaring van cassatieberoep. Zie a contrario Cass. 16 november 2010, AR P.10.1730.N, AC 2010, nr. 678 en noot: "Het verzoekschrift met cassatiemiddelen dat niet is neergelegd ter griffie van het hof van beroep samen met het cassatieberoep, kan niet als memorie gelden in de zin van artikel 18, § 2, Wet Europees Aanhoudingsbevel, en is niet ontvankelijk ook al is het samen met het dossier binnen de termijn toegekomen op de griffie van het Hof".

La requête contenant les moyens de cassation qui a été déposée au greffe de la cour d'appel à l'occasion de la déclaration de pourvoi et qui parvient avec le dossier au greffe de la Cour dans le délai imparti peut avoir valeur de mémoire au sens de l'article 18, § 2, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen (1). (Solution implicite). (1) In casu, il apparaît du dossier que ladite requête a été déposée le jour de la déclaration du pourvoi en cassation. Voir a contrario Cass. 16 novembre 2010, RG P.10.1730.N, Pas. 2010, n° 678, et note : « La requête contenant les moyens de cassation qui n'a pas été déposée au greffe de la cour d'appel en même temps que le pourvoi en cassation ne peut avoir valeur de mémoire au sens de l'article 18, § 2, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, et est irrecevable même si elle est parvenue avec le dossier au greffe de la Cour dans le délai imparti ».

UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Verzoekschrift dat geldt als memorie

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Verzoekschrift dat geldt als memorie

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Verzoekschrift dat geldt als memorie

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Requête valant mémoire

- Art. 18, § 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Requête valant mémoire

- Art. 18, § 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Requête valant mémoire

- Art. 18, § 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Noch artikel 8.1 van het Kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten, noch artikel 2, § 4, Wet Europees Aanhoudingsbevel, noch enige andere bepaling van het Kaderbesluit en van de wet verplichten de uitvaardigende autoriteit in het Europees aanhoudingsbevel te verduidelijken dat de bij uitvoerbaar vonnis uitgesproken straf niet is verjaard volgens het recht van de uitvaardigende Staat, en geen enkele bepaling staat de uitvoerende autoriteit toe het Europees aanhoudingsbevel niet uit te voeren wanneer het die inlichting niet bevat; (1) krachtens artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel dient het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel die tenuitvoerlegging te weigeren ingeval de straf volgens het Belgisch recht is verjaard en de Belgische gerechten bovendien bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten; het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten, betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat (2). (1) Zie Cass. 10 augustus 2016, AR P.16.0889.N, AC 2016, nr. 443; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 2086. Die wettelijke bepaling vervangt het stelsel van de enkelvoudige verjaring door dat van de dubbele verjaring (d.w.z. volgens de Belgische wet en volgens de wet van de verzoekende Staat), dat doorslaggevend was in het oude uitleveringsrecht, behalve wanneer de feiten onder de bevoegdheid van de Belgische gerechten vallen (zie S. DEWULF, "Overlevering", APR, Wolters Kluwer, 2020, nr. 182, dat verwijst naar J. VAN GAEVER, *Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk*, Coll. Recht en Praktijk, Kluwer, 2013, nr. 138). (2) Artikel 2, § 4, Wet Europees Aanhoudingsbevel somt de gegevens op die het Europees aanhoudingsbevel moet bevatten (zie art. 8.1, c) en f), Kaderbesluit 2002/584). Daarin wordt inderdaad met name "de opgave van het bestaan

Ni l'article 8.1 de la décision-cadre 2002/584 du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres, ni l'article 2, § 4, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, ni aucune autre disposition de la décision-cadre et de la loi n'imposent à l'autorité d'émission de préciser dans le mandat d'arrêt européen que la peine prononcée par le jugement exécutoire n'est pas atteinte par la prescription au regard du droit de l'État d'émission, et aucune disposition n'autorise l'autorité d'exécution à ne pas exécuter le mandat d'arrêt européen lorsque le mandat d'arrêt européen ne contient pas ce renseignement; en vertu de l'article 4, 4°, de la loi du 19 décembre 2003, la juridiction d'instruction chargée de statuer sur l'exécution du mandat d'arrêt européen doit refuser celle-ci si la peine est prescrite selon le droit belge et que, en outre, les faits relèvent de la compétence des juridictions belges (1); en revanche, la décision-cadre 2002/584 et la loi du 19 décembre 2003 ne prévoient pas, au titre de motif de non-exécution obligatoire ou facultative du mandat d'arrêt européen, le fait que la peine dont le mandat d'arrêt européen poursuit l'exécution serait prescrite selon le droit de l'État d'émission (2). (1) Voir Cass. 10 août 2016, RG P.16.0889.N, Pas. 2016, n° 443 ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 2086. Cette disposition légale substitue le système de la prescription simple à celui de la double prescription (i. e. selon la loi belge et celle de l'État requérant) qui prévalait dans l'ancien droit de l'extradition, sauf lorsque les faits relèvent de la compétence des juridictions belges (voir S. DEWULF, « Overlevering », A.P.R., Wolters Kluwer, 2020, n° 182, qui renvoie à J. VAN GAEVER, *Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk*, Coll. Recht en Praktijk, Kluwer, 2013, n° 138). (2) L'article 2, § 4, de la loi du 19 décembre 2003 énumère les informations que doit mentionner le mandat d'arrêt européen (voir art. 8.1, spéc. c) et f), de la décision-cadre 2002/584). Y figure certes notamment « l'indication de l'existence d'un jugement exécutoire, d'un mandat d'arrêt ou de toute autre décision judiciaire exécutoire » mais non celle de la date à laquelle la prescription de la peine sera atteinte. Le M.P. en a déduit que le mandat d'arrêt

van een uitvoerbaar vonnis, een aanhoudingsbevel of elke andere uitvoerbare rechterlijke beslissing” vermeld, maar niet de opgave van de datum waarop de verjaring bereikt zal zijn. Het OM heeft daaruit afgeleid dat het Europees aanhoudingsbevel geen betrekking kan hebben op de tenuitvoerlegging van een straf die volgens de wet van de verzoekende Staat is verjaard, aangezien de rechterlijke beslissing waarbij die straf is opgelegd niet meer uitvoerbaar is, maar dat het Belgische onderzoeksgerecht daarom nog niet bevoegd is om na te gaan of die verjaring is bereikt, noch verplicht is om dringend bijkomende inlichtingen te vragen. Het lijkt daarentegen wel aangewezen dat het openbaar ministerie de autoriteiten van de uitvaardigende Staat dringend raadpleegt wanneer de persoon die onder Europees aanhoudingsbevel staat geloofwaardig aanvoert dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard en derhalve niet-uitvoerbaar is volgens het recht van die Staat. “Artikel 2, § 4, 3°, Wet Europees Aanhoudingsbevel vereist niet dat het Europees aanhoudingsbevel opgave doet van de verjaringstermijn van de in de uitvaardigende Staat uitgesproken straf [maar] deze bepaling verhindert het onderzoeksgerecht niet de verjaringstermijn te beoordelen op grond van bijkomende informatie die nadien door de autoriteiten van die Staat wordt meegedeeld en aan de tegenspraak van de partijen is onderworpen.” (Cass. 11 december 2012, AR P.12.1816.N, AC 2012, nr. 683 [§ 3], en verwijzingen in noot). In die zin oordeelt het Hof dat “wanneer de autoriteiten [van de verzoekende Staat] hebben meegedeeld dat geen van de straffen die in de verschillende uitgevaardigde Europese aanhoudingsbevelen worden bedoeld volgens het recht [van die Staat] is verjaard, het onderzoeksgerecht, gelet op het beginsel van het onderling vertrouwen tussen de lidstaten, niet verder hoeft na te gaan of de uitgesproken straf effectief is en, met name, van de uitvaardigende gerechtelijke autoriteit evenmin de overlegging van de veroordeling en van het strafblad van de eiser hoeft te vragen”. (Cass. 8 juli 2020, AR P.20.0699.F, AC 2020, nr. 465).

européen ne peut porter sur l'exécution d'une peine prescrite selon la loi de l'État requérant, la décision judiciaire qui l'a infligée n'étant plus exécutoire, mais que la juridiction d'instruction belge n'est pour autant ni compétente pour vérifier si cette prescription est acquise, ni tenue de demander d'urgence des informations complémentaires. En revanche, il paraît opportun que le ministère public interroge d'urgence les autorités de l'État d'émission au cas où la personne qui fait l'objet du mandat d'arrêt européen soutient de manière crédible que la peine dont celui-ci poursuit l'exécution est prescrite - et, partant, non exécutoire - selon le droit dudit État. En effet, « l'article 2, § 4, 3°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen ne requiert pas que le mandat d'arrêt européen énonce le délai de prescription de la peine prononcée dans l'État d'émission [mais] cette disposition n'empêche pas la juridiction d'instruction d'apprécier le délai de prescription sur la base des informations complémentaires communiquées postérieurement par les autorités de cet État et soumises à la contradiction des parties » (Cass. 11 décembre 2012, RG P.12.1816.N, Pas. 2012, n° 683 [§ 3], et réf. en note). En ce sens, la Cour considère que « lorsque les autorités [de l'État requérant] ont fait connaître qu'aucune des peines visées par les différents mandats d'arrêt européens délivrés n'est prescrite au regard du droit [de cet État], la juridiction d'instruction, compte tenu du principe de confiance mutuelle entre les États membres, n'est pas tenue de vérifier davantage le caractère effectif de la peine prononcée, en particulier d'exiger de l'autorité judiciaire d'émission la production de la condamnation et du casier judiciaire du demandeur » (Cass. 8 juillet 2020, RG P.20.0699.F, Pas. 2020, n° 465). (M.N.B.)

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Uitvoerbaar vonnis - Exequatur - Geen vermelding in het Europees aanhoudingsbevel van de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Art. 8.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Uitvoerbaar vonnis - Geen vermelding in het Europees aanhoudingsbevel van de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Art. 8.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Uitvoerbaar vonnis - Exequatur - Geen vermelding in het Europees aanhoudingsbevel van de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Art. 8.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

STRAF - Vrijheidsstraffen - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Exequatur - Uitvoerbaar vonnis - Geen vermelding in het Europees aanhoudingsbevel van de verjaring van de straf volgens het recht van de uitvaardigende Staat

- Art. 8.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Jugement exécutoire - Exequatur - Absence d'indication dans le mandat d'arrêt européen quant à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission

- Art. 8.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Jugement exécutoire - Absence d'indication dans le mandat d'arrêt européen quant à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission

- Art. 8.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Jugement exécutoire - Exequatur - Absence d'indication dans le mandat d'arrêt européen quant à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission

- Art. 8.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

PEINE - Peines privatives de liberté - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Exequatur - Jugement exécutoire - Absence d'indication dans le mandat d'arrêt européen quant à la prescription de la peine selon le droit de l'État d'émission

- Art. 8.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Aan de voorwaarde voor herroeping op grond van artikel 14, § 1ter, eerste lid, Probatiewet is voldaan indien de betrokkene, na een veroordeling met een in kracht van gewijsde getreden beslissing wegens een overtreding van de Wegverkeerswet of de uitvoeringsbesluiten ervan, tijdens de proeftijd opnieuw een dergelijke overtreding pleegt, die aanleiding geeft tot een veroordeling met een in kracht van gewijsde getreden beslissing; niet is vereist dat die veroordeling wegens het nieuw misdrijf wordt uitgesproken of kracht van gewijsde krijgt tijdens de proeftijd; de omstandigheid dat de rechter bij de in kracht van gewijsde gegane veroordeling voor het nieuwe tijdens de proeftijd gepleegde misdrijf ten onrechte de door artikel 38, § 6, Wegverkeerswet bedoelde toestand zou hebben aangenomen, belet de herroeping van het uitstel van tenuitvoerlegging niet.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Allerlei - Wegverkeer - Herroeping wegens het plegen van een nieuw misdrijf

WEGVERKEER - Allerlei - Veroordeling met uitstel - Herroeping wegens het plegen van een nieuw misdrijf

De rechter die oordeelt dat een herroepingsvordering van het uitstel van tenuitvoerlegging niet is verjaard, moet bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie die beslissing niet nader met redenen omkleden.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Veroordeling met uitstel - Herroeping - Verjaring - Vaststelling

VERJARING - Strafzaken - Allerlei - Veroordeling met uitstel - Herroeping - Verjaring - Vaststelling - Motivering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Herroeping - Verjaring - Vaststelling - Motivering

La condition permettant de prononcer la révocation prévue à l'article 14, § 1ter, alinéa 1er, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation est remplie si l'intéressé, à la suite d'une décision de condamnation coulée en force de chose jugée du chef d'une infraction à la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ou à ses arrêtés d'exécution, commet de nouveau, au cours du délai d'épreuve, une telle infraction donnant lieu à une décision de condamnation coulée en force de chose jugée; il n'est pas requis que la condamnation du chef de cette nouvelle infraction soit prononcée ou acquière force de chose jugée au cours du délai d'épreuve; la circonstance que l'existence de la situation visée par l'article 38, § 6, de la loi du 16 mars 1968 aurait été admise à tort par le juge qui a prononcé une condamnation coulée en force de chose jugée du chef de la commission d'une nouvelle infraction au cours du délai d'épreuve, ne fait pas obstacle à la révocation du sursis à l'exécution.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Divers - Roulage - Révocation pour cause de nouvelle infraction

ROULAGE - Divers - Condamnation avec sursis - Révocation pour cause de nouvelle infraction

Le juge qui considère qu'une demande en révocation d'un sursis à l'exécution d'une peine n'est pas prescrite ne doit pas, à défaut de conclusions en ce sens, motiver plus avant cette décision.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Condamnation avec sursis - Révocation - Prescription - Constatation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Divers - Condamnation avec sursis - Révocation - Prescription - Constatation - Motivation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Révocation - Prescription - Constatation - Motivation

De rechter die op grond van een door de wetgever uitgewerkte regeling het uitstel van tenuitvoerlegging herroept van straffen opgelegd bij een eerdere rechterlijke beslissing en dit wegens het plegen van nieuwe feiten tijdens de vooraf bepaalde proeftijd welke aanleiding hebben gegeven tot een nieuwe rechterlijke veroordeling, miskent het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem niet.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Non bis in idem" - Veroordeling met uitstel - Herroeping wegens het plegen van een nieuw misdrijf

Geen enkele bepaling van de Probatiwet of enig andere bepaling voorziet in een bijzondere termijn waarbinnen een vordering tot herroeping van uitstel van tenuitvoerlegging op grond van artikel 14, § 1ter, Probatiwet wegens het plegen van een nieuw misdrijf tijdens de proeftijd moet worden ingesteld en waarbinnen de rechter over een dergelijke vordering uitspraak moet doen; daaruit volgt dat deze herroepingsvordering moet worden ingesteld en dat erover moet zijn beslist binnen de termijn van de verjaring voor de uitvoering van de opgelegde straf waarvoor uitstel van tenuitvoerlegging is verleend, met dien verstande dat gelet op het verleende uitstel er een wettelijk beletsel is om de straf uit te voeren en de verjaringstermijn voor de uitvoering van de straf bijgevolg is geschorst tijdens de proeftijd (1). (1) Zie over deze problematiek: Cass. 23 februari 2016, AR P.14.1268.N, AC 2016, nr. 132, T.Strafr., 2016, 3, 234-236, met noot T. DECAIGNY, "De termijn voor herroeping van het uitstel van tenuitvoerlegging van een straf omwille van nieuwe feiten"; GwH nr. 30/2019 van 28 februari 2019, randnummers B.3.6 en B.9, www.const-cour.be; GwH nr. 77/2019 van 23 mei 2019, randnummers B.3.6. en B.9; P. HOET, "Over de verjaring van de herroepingsvordering en de straf bij gemeenschapsgerichte maatregelen en straffen", Limb.Rechtsl. 2016, afl. 2, 97-98.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Allerlei - Wegverkeer - Herroeping wegens het plegen van een nieuw misdrijf - Instellen van de herroepingsvordering - Uitspraak - Termijnen
- Art. 14, § 1ter Wet van 29 juni 1964 betreffende de

Lorsque des peines infligées par une décision judiciaire ont été assorties d'un sursis et que le juge, sur la base d'un régime adopté par le législateur, révoque ce sursis consécutivement à la commission, pendant le délai d'épreuve fixé au préalable, de nouveaux faits ayant donné lieu à une nouvelle condamnation judiciaire, il ne méconnaît pas le principe général du droit non bis in idem.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Non bis in idem" - Condamnation avec sursis - Révocation pour cause de nouvelle infraction

Aucune disposition de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation ni aucune autre ne prévoient de délai spécial dans lequel une demande en révocation d'un sursis à l'exécution doit être introduite consécutivement à la commission d'une nouvelle infraction pendant le délai d'épreuve, en application de l'article 14, § 1ter, de ladite loi, ni dans lequel le juge doit statuer sur une telle demande; en conséquence, tant l'introduction d'une demande en révocation que la décision à rendre sur celle-ci doivent intervenir dans le délai de prescription de l'exécution de la peine qui a été assortie d'un sursis à l'exécution, étant entendu que le sursis accordé fait légalement obstacle à cette exécution et que le délai de prescription de l'exécution de la peine est dès lors suspendu pendant le délai d'épreuve (1). (1) Voir en lien avec cette problématique: Cass. 23 février 2016, RG P.14.1268.N, Pas. 2016, n° 132, T.Strafr., 2016/3, pp. 234-236, note T. DECAIGNY, « De termijn voor herroeping van het uitstel van tenuitvoerlegging van een straf omwille van nieuwe feiten »; C. const. n° 30/2019 du 28 février 2019, B.3.6 et B.9, www.const-cour.be; C. const. n° 77/2019 du 23 mai 2019, B.3.6. et B.9; P. HOET, « Over de verjaring van de herroepingsvordering en de straf bij gemeenschapsgerichte maatregelen en straffen », Limb.Rechtsl., 2016/2, 97-98.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Divers - Roulage - Révocation pour cause de nouvelle infraction - Introduction de la demande en révocation - Décision - Délais

- Art. 14, § 1ter L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le

Uit het enkele feit dat de persoon tegen wie een vordering tot herroeping van uitstel van tenuitvoerlegging is uitgebracht niet voorafgaandelijk is verhoord, kan geen schending van artikel 6 EVRM worden afgeleid; de betrokkene kan op de rechtszitting waarop de herroepingsvordering wordt behandeld elk verweer laten gelden, maar hij tegen wie een vordering tot herroeping van uitstel van tenuitvoerlegging is uitgebracht en die zonder gegronde reden nalaat persoonlijk aanwezig te zijn op de rechtszitting waarop die vordering wordt behandeld, kan zich niet beroepen op een miskenning van zijn recht om persoonlijk te worden gehoord; hij maakt dan immers de uitoefening van dit recht zelf onmogelijk.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Veroordeling met uitstel - Herroeping van het uitstel - Geen voorafgaandelijk verhoor

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Veroordeling met uitstel - Herroeping van het uitstel - Afwezigheid op de rechtszitting

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Herroeping van het uitstel - Geen voorafgaandelijk verhoor

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Herroeping van het uitstel - Afwezigheid op de rechtszitting

Aucune violation de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne peut être déduite de la simple omission d'entendre au préalable la personne contre laquelle une demande en révocation du sursis à l'exécution a été introduite; l'intéressé peut faire valoir tout moyen de défense à l'audience au cours de laquelle la demande en révocation est examinée, mais la personne visée par la demande en révocation d'un sursis à l'exécution qui, sans motif valable, ne comparaît pas physiquement à une telle audience ne peut invoquer la violation de son droit à être entendue personnellement; elle rendrait elle-même impossible l'exercice de ce droit.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Condamnation avec sursis - Révocation du sursis - Absence d'audition préalable

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Condamnation avec sursis - Révocation du sursis - Absence à l'audience

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Révocation du sursis - Absence d'audition préalable

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Révocation du sursis - Absence à l'audience

De doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie (1), verplicht de rechter niet om in strijd met het Unierecht verkregen communicatiegegevens die de speurders op het spoor van een verdachte hebben gezet, maar voor het overige niet doorslaggevend zijn voor de beslissing over diens schuldigverklaring, uit het bewijs te weren indien de betrokkene niet is gehinderd in zijn mogelijkheid om over die gegevens tegenspraak te voeren en er is voldaan aan de andere voorwaarden van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering. (1) Zie HvJ 6 oktober 2020, gevoegde zaken C-511/18, C-512/18 en C-520/18, La Quadrature du Net e.a., nr. 221-228, www.curia.europa.eu; HvJ 2 maart 2021, zaak C-746/18, Prokuratuur, nr. 41-44, www.curia.europa.eu.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming - Doorslaggevend karakter van het bewijs - Uitsluiting

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Instellingen - Hof van Justitie - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming - Doorslaggevend karakter van het bewijs - Uitsluiting

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafvordering - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming - Doorslaggevend karakter van het bewijs - Uitsluiting

L'effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union européenne, telle qu'interprétée par la Cour de justice (1), n'impose pas au juge d'écarter de la preuve des données de communication obtenues au mépris de ce droit, qui ont mis les enquêteurs sur la piste d'un suspect mais qui, pour le surplus, ne sont pas déterminantes pour la décision à rendre sur sa culpabilité, si l'intéressé n'a pas été empêché de contredire ces données et si les autres conditions prévues à l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale sont remplies. (1) Voir C.J.U.E. 6 octobre 2020, affaires conjointes La Quadrature du Net e.a., C-511/18, C-512/18 et C-520/18, points 221 à 228, www.curia.europa.eu ; C.J.U.E. 2 mars 2021, affaire Prokuratuur, C-746/18, points 41 à 44, www.curia.europa.eu.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union - Caractère déterminant de la preuve - Exclusion

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Institutions - Cour de justice - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union - Caractère déterminant de la preuve - Exclusion

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Action publique - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union - Caractère déterminant de la preuve - Exclusion

De rechter die wordt geconfronteerd met onregelmatig bewijsmateriaal dat niet nietig of onbetrouwbaar is en die dat bewijsmateriaal doorslaggevend acht voor de beslissing over de schuldigverklaring, oordeelt op grond van de concrete gegevens van de zaak en in het licht van de gehele procedure onaantastbaar of het gebruik van dat bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces en de rechter kan daarbij een afweging maken tussen een geheel van gegevens die eigen zijn aan de hem voorgelegde zaak, zoals de stand van de wetgeving op het moment van de onregelmatigheid, het feit dat de onregelmatigheid niet opzettelijk of ingevolge een niet te verontschuldigen nalatigheid is begaan en het feit dat de beklaagde voor de rechter tegenspraak heeft kunnen voeren over het bewijsmateriaal; de rechter moet zijn beslissing niet motiveren aan de hand van welbepaalde vaste criteria, maar uit zijn beslissing moet wel blijken dat hij, wanneer dat voor hem is aangevoerd, in het bijzonder rekening heeft gehouden met de door het Hof van Justitie bepaalde vereisten met het oog op het vrijwaren van de gelijkwaardigheid en de doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming; evenmin dient de beslissing over de bewijsuitsluiting enkel te worden gesteund op het al dan niet voldoen aan een welbepaald criterium, maar kan de rechter meerdere criteria in hun onderling verband beoordelen en kan de beoordeling van het ene criterium de beoordeling van het andere versterken, vervolledigen of verduidelijken (1). (1) Zie Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1353.N, AC 2022, nr. 60, met concl. OM; Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1245.N, AC 2022, nr. 14.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Instellingen - Hof van Justitie - Bewijselementen verkregen in strijd met het

Le juge qui est confronté à des éléments de preuve irréguliers, qui ne sont pas frappés de nullité ou dont la fiabilité n'est pas entachée, et qui estime qu'ils sont déterminants pour la décision à rendre sur la culpabilité, apprécie souverainement, sur la base des éléments concrets de la cause et à la lumière de l'ensemble de la procédure, si l'utilisation de ces éléments est contraire au droit à un procès équitable et peut, à cet égard, mettre en balance un ensemble d'éléments propres à la cause dont il est saisi, comme l'état de la législation au moment où l'irrégularité a été commise, le caractère involontaire de l'irrégularité ou le fait qu'elle résulte d'une négligence inexcusable ainsi que la possibilité dont a bénéficié le prévenu de contredire les éléments de preuve devant le juge; le juge n'est pas tenu de motiver sa décision au regard de critères bien déterminés, mais il doit ressortir de sa décision qu'il a particulièrement tenu compte, si elles sont invoquées devant lui, des exigences établies par la Cour de justice pour la sauvegarde des principes d'équivalence et d'effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union européenne; la décision d'écarter des éléments de preuve ne doit pas davantage se fonder sur le seul respect d'un critère bien défini, mais le juge peut apprécier plusieurs critères dans leurs rapports réciproques, l'appréciation de l'un pouvant renforcer, compléter ou préciser l'appréciation de l'autre (1). (1) Voir Cass. 25 janvier 2022, RG P.21.1353.N, Pas. 2022, n° 60, avec les concl. du MP, publiées à leur date dans AC; Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1245.N, Pas. 2022, n° 14.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Institutions - Cour de justice - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union -

Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bewijsvoering in strafzaken - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Recht op een eerlijk proces - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafvordering - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Dataretentie - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Criteria - Gelijkwaardigheid en doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming - Aanvoering - Beoordeling door de rechter

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Administration de la preuve en matière répressive - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Droit à un procès équitable - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Action publique - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Conservation de données - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Critères - Équivalence et effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union - Allégation - Appréciation par le juge

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het beginsel van de doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie (1), vereist niet dat een nationale bewijsuitsluitingsregel, dit is hier artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, steeds een sanctie bepaalt voor bewijsmateriaal dat is verkregen met miskenning van de persoonlijke levenssfeer en de verwerking van persoonsgegevens zoals beschermd door het Unierecht; meer specifiek is een sanctie niet vereist wanneer de Belgische rechter oordeelt dat het bewijsmateriaal geen op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde miskent of dat de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs niet heeft aangetast of dat het gebruik van het bewijsmateriaal, in verhouding tot het geheel van de gegevens van het strafdossier, niet in strijd is met het recht op een eerlijk proces, die beoordeling immers inhoudend dat het gebruik van het onregelmatig verkregen bewijsmateriaal geen ongerechtvaardigd nadeel toebrengt aan de beklaagde. (1) Zie HvJ 6 oktober 2020, gevoegde zaken C-511/18, C-512/18 en C-520/18, La Quadrature du Net e.a., nr. 221–228, www.curia.europa.eu; HvJ 2 maart 2021, zaak C-746/18, Prokuratuur, nr. 41–44, www.curia.europa.eu.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Miskening van de persoonlijke levenssfeer en verwerking van persoonsgegevens - Doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming - Nationale bewijsuitsluitingsregel - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Sanctie

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Instellingen - Hof van Justitie - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Miskening van de persoonlijke levenssfeer en verwerking van persoonsgegevens - Doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming - Nationale bewijsuitsluitingsregel - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Sanctie

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafvordering - Bewijsvoering - Bewijselementen verkregen in strijd met het Unierecht - Miskening van de persoonlijke levenssfeer en verwerking van persoonsgegevens - Doeltreffendheid van de door het Unierecht verleende rechtsbescherming - Nationale bewijsuitsluitingsregel - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Sanctie

Le principe d'effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union européenne, tel qu'interprété par la Cour de justice (1), n'exige pas qu'une règle nationale d'exclusion de la preuve, en l'espèce, l'article 32 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, prévoit toujours une sanction pour des éléments de preuve obtenus en méconnaissance du droit à la protection de la vie privée et du traitement de données à caractère personnel, tel que garanti par le droit de l'Union européenne; plus spécifiquement, une sanction n'est pas requise lorsque le juge belge considère que l'élément de preuve ne méconnaît pas de formalité prescrite à peine de nullité ou que l'irrégularité commise n'a pas entaché la fiabilité de la preuve ou que l'utilisation de l'élément de preuve, à la lumière de l'ensemble des éléments du dossier répressif, n'est pas contraire au droit à un procès équitable, cette appréciation impliquant en effet que l'utilisation de l'élément de preuve obtenu irrégulièrement ne porte pas indûment préjudice au prévenu. (1) Voir C.J.U.E. 6 octobre 2020, affaires conjointes, La Quadrature du Net e.a., C-511/18, C-512/18 et C-520/18, points 221 à 228, www.curia.europa.eu; C.J.U.E. 2 mars 2021, affaire Prokuratuur, C-746/18, points 41 à 44, www.curia.europa.eu.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Méconnaissance du droit à la protection de la vie privée et du traitement des données à caractère personnel - Effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union - Règle nationale d'exclusion de la preuve - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Sanction

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Institutions - Cour de justice - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Méconnaissance du droit à la protection de la vie privée et du traitement des données à caractère personnel - Effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union - Règle nationale d'exclusion de la preuve - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Sanction

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Action publique - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus en violation du droit de l'Union - Méconnaissance du droit à la protection de la vie privée et du traitement des données à caractère personnel - Effectivité de la protection juridique conférée par le droit de l'Union - Règle nationale d'exclusion de la preuve - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Sanction

P.22.0087.F

25 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de rechter de kwalificatie van een telastlegging verandert, moet hij vaststellen dat het geherkwalificeerde feit hetzelfde is als het feit op grond waarvan de vervolging is ingeleid en moet hij erop toezien dat de beklaagde zich kan verdedigen tegen de nieuwe kwalificatie; die voorwaarden zijn echter niet van toepassing wanneer de rechter de kwalificatie enkel aanpast of verduidelijkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 376.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Uitspraak over de strafvordering - Nieuwe kwalificatie van de feiten - Voorwaarden - Herkwalificatie van de feiten - Begrip - Aanpassing of verduidelijking van de kwalificatie

- Art. 67ter, eerste en tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Nieuwe kwalificatie van de feiten - Voorwaarden - Recht van verdediging - Herkwalificatie van de feiten - Begrip - Aanpassing of verduidelijking van de kwalificatie

- Art. 67ter, eerste en tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Aanpassing of verduidelijking van de telastlegging - Recht van verdediging

- Art. 67ter, eerste en tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le juge est tenu, lorsqu'il change la qualification d'une prévention, de constater que le fait requalifié est le même que celui qui fondait la poursuite et il lui appartient de veiller à ce que le prévenu soit mis à même de se défendre de la qualification nouvelle; toutefois, ces conditions ne sont pas applicables lorsque le juge se borne à adapter ou à préciser la qualification (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Jugement de l'action publique - Nouvelle qualification des faits - Conditions - Requalification des faits - Notion - Adaptation ou précision de la qualification

- Art. 67ter, al. 1er et 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Nouvelle qualification des faits - Conditions - Droits de la défense - Requalification des faits - Notion - Adaptation ou précision de la qualification

- Art. 67ter, al. 1er et 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Adaptation ou précision de la prévention - Droits de la défense

- Art. 67ter, al. 1er et 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0089.F

25 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.10](#)

AC nr. ...

Uit het feit dat een effectieve straf wordt opgelegd en die straf met redenen wordt omkleed, kunnen ook de redenen voor de weigering van de opschorting van de uitspraak van de veroordeling blijken (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.16.1258.N, AC 2018, nr. 63.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Verplichting tot motivering van de weigering

- Art. 3, vierde lid Wet 10 februari 1994 tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE

Le fait d'infliger une peine effective et d'en donner les motifs peut également laisser apparaître les raisons du refus de la suspension du prononcé de la condamnation (1). (1) Cass. 30 janvier 2018, RG P.16.1258.N, Pas. 2018, n° 63.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de suspension du prononcé de la condamnation - Obligation de motiver le refus

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 modifiée par la L. du 10 février 1994

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Demande de suspension - Obligation de motiver

VER - Gewone opschorting - Verzoek tot opschorting -
Verplichting tot motivering van de weigering

- Art. 3, vierde lid Wet 10 februari 1994 tot wijziging van de
wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en
de probatie

le refus

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 modifiée par la L. du 10 février
1994

Wanneer de rechtbank vaststelt dat de vraag om inlichtingen, waarvan afschriften in het dossier zitten, tweemaal aan de maatschappelijke zetel van de beklaagde werd gestuurd, een eerste keer via het antwoordformulier, samen met het afschrift van het proces-verbaal, enkele dagen na de vaststelling van de snelheidsovertreding, en een tweede keer in de vorm van een daaropvolgende brief van de procureur des Konings, waarin die vraag werd herhaald, en dat, aangezien de beklaagde geen melding maakt van problemen met de afhandeling van de post, het erg onwaarschijnlijk is dat beide brieven, die niet naar de afzender teruggestuurd zijn, zoekgeraakt zijn, heeft zij kunnen oordelen dat de beklaagde de vraag om identificatie van de bestuurder van het voertuig in overtreding wel degelijk heeft ontvangen.

Lorsqu'il constate que la demande de renseignements dont les copies figurent au dossier a été envoyée à deux reprises au siège social de la prévenue, la première fois au moyen du formulaire-réponse adressé avec la copie du procès-verbal quelques jours après la constatation de l'excès de vitesse, et la seconde fois sous la forme d'un courrier ultérieur du procureur du Roi, lequel renouvelle cette demande, et que la prévenue ne faisant pas état d'une difficulté dans l'acheminement du courrier postal, il est très improbable que ces deux envois, qui n'ont pas fait l'objet d'un retour à l'expéditeur, se soient égarés, le tribunal a pu considérer que la prévenue a bien reçu la demande d'identification du conducteur du véhicule fautif.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Vraag om
identificatie van de bestuurder - Bewijs van ontvangst van de
vraag door de rechtspersoon

- Art. 67ter, eerste en tweede lid Wet betreffende de politie
over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van
16 maart 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière -
Dispositions légales - Article 67ter - Demande d'identification du
conducteur - Preuve de la réception de la demande par la personne
morale

- Art. 67ter, al. 1er et 2 Loi relative à la police de la circulation
routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Het middel dat de samenstelling van de assisenjury bekritiseert, terwijl de eiser de mogelijkheid heeft gehad om gezworenen te wraken en niet blijkt dat hij die samenstelling voor het hof van assisen heeft bekritiseerd, is nieuw en bijgevolg niet ontvankelijk ; dit is het geval wanneer een gezworene werd gewraakt en vervangen door een plaatsvervangende gezworene tijdens de beraadslaging en de partijen, die zijn gehoord, hebben verklaard dat zij wat dat betreft geen opmerkingen hadden.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Hof van assisen - Wraking en vervanging van een gezworene tijdens de beraadslaging zonder opmerkingen van de partijen, die zijn gehoord - Veroordeling - Cassatieberoep - Middel dat kritiek oefent op de samenstelling van de jury

HOF VAN ASSISEN - Algemeen - Wraking en vervanging van een gezworene tijdens de beraadslaging zonder opmerkingen van de partijen, die zijn gehoord - Veroordeling - Cassatieberoep - Middel dat kritiek oefent op de samenstelling van de jury - Nieuw middel

Est nouveau et, dès lors, irrecevable, le moyen qui critique la composition du jury d'assises alors que le demandeur a eu l'occasion de récuser des jurés et qu'il n'apparaît pas qu'il ait critiqué cette composition devant la cour d'assises (1) ; il en est ainsi lorsqu'un juré a été récusé et remplacé par un juré suppléant pendant la délibération, et que les parties, entendues, ont déclaré qu'elles ne formulaient aucune observation à cet égard. (1) Cass. 10 janvier 1996, RG P.95.1335.F, Pas. 1996, n° 25 (sommaire) ; voir Cass. 11 décembre 2002, RG P.02.1389.F, Pas. 2002, n° 667 ; Cass. 11 juin 1974, Pas. 1974, I, p. 1049 ; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 836, p. 493 et note 3020.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Cour d'assises - Récusation et remplacement d'un juré pendant la délibération, sans observation des parties, entendues - Condamnation - Pourvoi - Moyen de cassation critiquant la composition du jury

COUR D'ASSISES - Généralités - Récusation et remplacement d'un juré pendant la délibération, sans observation des parties, entendues - Condamnation - Pourvoi - Moyen de cassation critiquant la composition du jury - Moyen nouveau

Wanneer de beschuldigde, die aanvoert dat hij ongelijk wordt behandeld ten aanzien van een beklagde die voor een ander strafgerecht verschijnt, de verwijdering vordert van de glazen wand waarachter hij tijdens de rechtspleging voor het hof van assisen om veiligheidsredenen is geplaatst, wordt de verwerping van dat verzoek afdoende verantwoord met de redenen dat de specifieke veiligheidsmaatregelen die bij de berechting van een criminele zaak voor het hof van assisen worden genomen, namelijk de plaatsing van een aparte box met een glazen wand waarachter de beschuldigde plaatsneemt, tot een goede rechtsbedeling bijdragen, in het belang van de leden van het hof, het publiek en de gezworenen, die beschermd moeten kunnen worden in de uitoefening van hun gerechtelijk ambt, zonder hierbij aan enige angst te worden blootgesteld, dat die maatregelen worden verantwoord door een "een mogelijke graad van gevaarlijkheid" die op de correctionele rechtszittingen van de rechtbanken of hoven van beroep niet in dezelfde mate aanwezig is en, dat de geplaatste glazen wand het beginsel van het mondeling debat niet miskent, aangezien deze inrichting toelaat de eiser te zien en te horen, evenmin als het vermoeden onschuld, dat niet wordt beïnvloed door de glazen wand, of het recht van verdediging, aangezien de beschuldigde, door de opening in de glazen wand, in alle vertrouwelijkheid kan communiceren met zijn raadsman (1). (1) Zie concl."in hoofdzaak" OM in Pas. 2022 nr. 232.

GRONDWET - Art. 11 - Non-discriminatie - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Veiligheid - Beschuldigde achter een glazen wand

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheid voor de wet - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Veiligheid - Beschuldigde achter een glazen wand

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Veiligheid - Beschuldigde achter een glazen wand - Verantwoording

4/05/2026

Lorsque l'accusé, invoquant un traitement inégal par rapport au prévenu comparaissant devant une autre juridiction répressive, demande l'enlèvement de la paroi vitrée derrière laquelle il a été placé durant la procédure devant la cour d'assises en raison d'un impératif de sécurité, justifie adéquatement le rejet de cette demande la considération que les mesures de sécurité spécifiques prises lors du jugement d'une cause criminelle devant la cour d'assises, notamment l'aménagement d'un box spécial avec la pose d'une vitre derrière laquelle comparait l'accusé, contribuent à une bonne administration de la justice, dans l'intérêt des membres de la cour, du public et des jurés, qui doivent jouir d'une protection dans l'exercice de leur fonction judiciaire, sans ressentir la moindre crainte, que ces mesures sont justifiées par « un degré de dangerosité potentiel » différent de celui rencontré lors des audiences correctionnelles des tribunaux ou des cours d'appel, et que la vitre mise en place ne méconnaît ni le principe de l'oralité des débats, ce dispositif permettant de voir et d'entendre le demandeur, ni la présomption d'innocence, qui n'est pas influencée par la paroi vitrée, ni les droits de la défense dès lors que l'accusé est en mesure, par l'ouverture ménagée dans la vitre, de communiquer, dans le respect de la confidentialité, avec son conseil (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Non-discrimination - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Sécurité - Accusé derrière une paroi vitrée

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Égalité devant la loi - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Sécurité - Accusé derrière une paroi vitrée

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Sécurité - Accusé derrière une paroi vitrée - Justification

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Veiligheid - Beschuldigde achter een glazen wand

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Veiligheid - Beschuldigde achter een glazen wand - Vermoeden van onschuld

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Sécurité - Accusé derrière une paroi vitrée

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Sécurité - Accusé derrière une paroi vitrée - Présomption d'innocence

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0093.F**26 oktober 2022****ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.4****AC nr. ...**

Wanneer het appelgerecht kennis moet nemen van een telastlegging betreffende de schuldvraag, moet het door de devolutieve werking van de hogere beroepen een nieuw onderzoek, in feite en in rechte, van de gegrondheid van de wegens die telastlegging ingestelde strafvordering verrichten, zonder de door het beroepen vonnis verworpen bewijsstukken te kunnen uitsluiten (1). (1) De eiser, die met name een grief heeft aangevoerd tegen de beslissing die de telastlegging B bewezen verklaart, verweet het arrest het verhoor van klaagster te verwerpen om de beslissing van de eerste rechter te hervormen. Hij heeft aangevoerd dat die beslissing niet het voorwerp vormt van een door het openbaar ministerie aangevoerde grief in hoger beroep. Het openbaar ministerie heeft geconcludeerd dat het middel faalde naar recht in zoverre de appelrechters, aangezien het door de eerste rechter verworpen verhoor een gegeven van het dossier vormde waarover de partijen vrij tegenspraak hebben kunnen voeren, dat verhoor in aanmerking konden nemen zonder de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak te overschrijden en de partijen geenszins uitdrukkelijk vooraf dienden uit te nodigen om hierover te debatteren.

Lorsque la juridiction d'appel est saisie des faits d'une prévention notamment en ce qui concerne la question de la culpabilité, elle doit, en raison de l'effet dévolutif des recours, procéder à un nouvel examen, en fait et en droit, du fondement de l'action publique intentée de ce chef, sans pouvoir exclure les éléments de preuve rejetés par le jugement entrepris (1). (1) Le demandeur, qui a notamment élevé un grief contre la décision de déclarer établie la prévention B, reprochait à l'arrêt, pour réformer la décision du premier juge, d'écarter l'audition de la plaignante. Il a fait valoir que cette décision n'est visée par aucun grief d'appel élevé par le ministère public. Le MP a conclu que le moyen manquait en droit en ce que, l'audition écartée par le premier juge étant un élément du dossier soumis à la libre contradiction des parties, les juges d'appel pouvaient la prendre en compte sans excéder leur saisine, et n'étaient nullement tenus d'inviter expressément au préalable les parties à en débattre.

inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep - Devolutieve werking - Draagwijdte - Grief met betrekking tot de schuldvraag - Invloed - (Geen) uitsluiting van de door het beroepen vonnis verworpen bewijsstukken

- Artt. 204 en 210 Wetboek van Strafvordering

compétence du juge - Appel - Effet dévolutif - Portée - Grief portant sur la culpabilité - Incidence - Exclusion des éléments de preuve rejetés par le jugement entrepris (non)

- Art. 204 et 210 Code d'Instruction criminelle

Het hoger beroep heeft in essentie tot doel en tot gevolg dat de voor de eerste rechter gebrachte zaak ter kennisname wordt verwezen naar de rechter in tweede aanleg (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 1733 e.v.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep - Devolutieve werking - Begrip

Par essence, l'appel a pour but et pour effet de déférer au juge du second degré de juridiction la connaissance de la cause soumise au premier juge (1). (1) Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, pp. 1733 sq.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel - Effet dévolutif - Notion

P.22.0094.F

22 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220622.2F.10](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 210, § 2, Wetboek van Strafvordering kan de rechter in hoger beroep evenwel ambtshalve met name een middel opwerpen dat betrekking heeft op zijn bevoegdheid; wanneer hij oordeelt dat de vrijwillige tussenkomst van een partij geen wettelijke basis heeft en dat het hof van beroep niet bevoegd is om uitspraak te doen over de burgerrechtelijke vordering van die partij, kan de rechter in hoger beroep die exceptie van openbare orde met toepassing van artikel 210, § 2, Wetboek van Strafvordering ambtshalve opwerpen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 444.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Middel inzake bevoegdheid - Door de rechters in hoger beroep ambtshalve opgeworpen middel - Wettigheid

- Art. 210, § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, § 2 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Middel inzake bevoegdheid - Door de rechters in hoger beroep ambtshalve opgeworpen middel - Wettigheid

- Art. 210, § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, § 2 Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 210, § 2, du Code d'instruction criminelle, le juge d'appel peut soulever d'office, notamment, un moyen relatif à sa compétence; lorsqu'il considère que l'intervention volontaire d'une partie est dépourvue de toute base légale et que la cour d'appel n'est pas compétente pour statuer sur l'action civile de cette partie, le juge d'appel peut soulever d'office cette exception d'ordre public en application de l'article 210, § 2, précité (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Moyen relatif à la compétence - Moyen soulevé d'office par les juges d'appel - Légalité

- Art. 210, § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, § 2 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Moyen relatif à la compétence - Moyen soulevé d'office par les juges d'appel - Légalité

- Art. 210, § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, § 2 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 6.3.d. EVRM heeft eenieder tegen wie een vervolging wegens een misdrijf is ingesteld, het recht de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden onder dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge; het in die bepaling gewaarborgde recht van verdediging dient te worden toegekend aan de ouder ten aanzien van wie het openbaar ministerie de ontzetting vordert (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 444.

JEUGDBESCHERMING - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag - Artikel 6.3.d. EVRM - Recht om getuigen à charge en à décharge te doen horen - Toepassing

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

JEUGDBESCHERMING - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag - Artikel 6.3.d. EVRM - Recht om getuigen à charge en à décharge te doen horen - Toepassing

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHT VAN VERDEDIGING - Algemeen - Artikel 6.3.d. EVRM - Recht om getuigen à charge en à décharge te doen horen - Toepassingsgebied - Jeugdbescherming - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHT VAN VERDEDIGING - Algemeen - Artikel 6.3.d. EVRM -

En vertu de l'article 6.3.d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, toute personne accusée d'une infraction a le droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge et d'obtenir la convocation et l'interrogation des témoins à décharge dans les mêmes conditions que les témoins à charge; les droits de la défense consacrés par cette disposition doivent être reconnus au parent à l'égard duquel la déchéance de l'autorité parentale est requise par le ministère public (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Procédure de déchéance de l'autorité parentale - Article 6, § 3, d, Conv. D.H. - Droit de faire entendre les témoins à charge et à décharge - Application

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Procédure de déchéance de l'autorité parentale - Article 6, § 3, d, Conv. D.H. - Droit de faire entendre les témoins à charge et à décharge - Application

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

DROITS DE LA DEFENSE - Généralités - Article 6, § 3, d, Conv. D.H. - Droit de faire entendre les témoins à charge et à décharge - Champ d'application - Protection de la jeunesse - Procédure de déchéance de l'autorité parentale

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

DROITS DE LA DEFENSE - Généralités - Article 6, § 3, d, Conv. D.H. -

Recht om getuigen à charge en à décharge te doen horen - Toepassingsgebied - Jeugdbescherming - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht om getuigen à charge en à décharge te doen horen - Toepassingsgebied - Jeugdbescherming - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht om getuigen à charge en à décharge te doen horen - Toepassingsgebied - Jeugdbescherming - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Droit de faire entendre les témoins à charge et à décharge - Champ d'application - Protection de la jeunesse - Procédure de déchéance de l'autorité parentale

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit de faire entendre les témoins à charge et à décharge - Champ d'application - Protection de la jeunesse - Procédure de déchéance de l'autorité parentale

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit de faire entendre les témoins à charge et à décharge - Champ d'application - Protection de la jeunesse - Procédure de déchéance de l'autorité parentale

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

In artikel 22bis, tweede lid, Grondwet, volgens hetwelk elk kind het recht heeft zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan, wordt de minderjarige bedoeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 444.

GRONDWET - Art. 22 - Artikel 22bis, § 2 - Recht van het kind om zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan - Toepassingsgebied

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 22 - Artikel 22bis, § 2 - Recht van het kind

L'article 22bis, alinéa 2, de la Constitution, selon lequel chaque enfant a le droit de s'exprimer sur toute question qui le concerne, vise le mineur d'âge (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Article 22bis, § 2 - Droit de l'enfant de s'exprimer sur toute question qui le concerne - Champ d'application

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 -

om zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan - Toepassingsgebied

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

Article 22bis, § 2 - Droit de l'enfant de s'exprimer sur toute question qui le concerne - Champ d'application

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

De vrijwillige of gedwongen tussenkomst in strafzaken is alleen ontvankelijk op voorwaarde dat een bijzondere wet zulks uitdrukkelijk bepaalt of dat krachtens de wet de strafrechter uitzonderlijk een veroordeling, sanctie of enige andere maatregel tegen een derde mag uitspreken; geen enkele afwijking laat toe dat de betrokken kinderen partij worden in de procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag van een vader of een moeder (1).

(1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 444.

L'intervention volontaire ou forcée en matière répressive n'est recevable qu'à la condition qu'une loi particulière la prévoit expressément ou qu'en vertu de la loi, le juge pénal soit autorisé exceptionnellement à prononcer une condamnation, une sanction ou une autre mesure à charge d'un tiers; aucune dérogation n'autorise les enfants concernés à devenir parties dans la procédure de déchéance de l'autorité parentale visant un père ou une mère (1). (1) Voir les concl. du MP.

JEUGDBESCHERMING - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag - Vrijwillige tussenkomst van de betrokken kinderen - Ontvankelijkheid

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

JEUGDBESCHERMING - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag - Vrijwillige tussenkomst van de betrokken kinderen - Ontvankelijkheid

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

TUSSENKOMST - Strafzaken - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag - Vrijwillige tussenkomst van de betrokken kinderen - Ontvankelijkheid

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

TUSSENKOMST - Strafzaken - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Procedure tot ontzetting uit het ouderlijk gezag - Vrijwillige tussenkomst van de betrokken kinderen - Ontvankelijkheid

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 32 en 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Procédure de déchéance de l'autorité parentale - Intervention volontaire des enfants concernés - Recevabilité

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Procédure de déchéance de l'autorité parentale - Intervention volontaire des enfants concernés - Recevabilité

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

INTERVENTION - Matière répressive - Intervention volontaire ou forcée - Procédure de déchéance de l'autorité parentale - Intervention volontaire des enfants concernés - Recevabilité

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

INTERVENTION - Matière répressive - Intervention volontaire ou forcée - Procédure de déchéance de l'autorité parentale - Intervention volontaire des enfants concernés - Recevabilité

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 32 et 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

De in artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde antwoordnoot mag geen ander middel inhouden dan de middelen die zijn aangevoerd in een regelmatig neergelegde memorie (1). (1) Cass. 13 februari 2018, AR P.17.0445.N, AC 2018, nr. 94.

La note en réponse visée à l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire ne peut contenir aucun moyen autre que ceux qui ont été invoqués dans un mémoire régulièrement déposé (1). (1) Cass. 13 février 2018, RG P.17.0445.N, Pas. 2018, n° 94.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Middel aangevoerd in de in artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde antwoordnoot - Ontvankelijkheid

- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Middel aangevoerd in de in artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde antwoordnoot - Ontvankelijkheid

- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Moyen invoqué dans la note en réponse visée à l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire - Recevabilité

- Art. 1107, al. 3 Code judiciaire

- Art. 1107, al. 3 Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Moyen invoqué dans la note en réponse visée à l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire - Recevabilité

- Art. 1107, al. 3 Code judiciaire

- Art. 1107, al. 3 Code judiciaire

P.22.0100.N

10 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220510.2N.8](#)

AC nr. ...

De rechter die een overschrijding van de redelijke termijn vaststelt, dient een reële en meetbare strafvermindering toe te passen op alle of een of meerdere van de straffen die hij zou hebben opgelegd indien er geen overschrijding van de redelijke termijn was; de rechter moet de reële aard van de strafvermindering enkel betrekken op de straffen die hij zelf oplegt en zou hebben opgelegd en niet vereist is dat hij ook rekening houdt met de mate waarin bepaalde straffen overeenkomstig administratieve richtlijnen in de regel moeten worden uitgevoerd (1). (1) Cass. 8 juni 2016, AR P.16.0236.F, AC 2016, nr. 384 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onderzoek binnen een redelijke termijn - Overschrijding van de redelijke termijn - Sanctie - Strafvermindering

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Algemeen - Redelijke termijn - Overschrijding - Sanctie - Strafvermindering

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le juge qui constate le dépassement du délai raisonnable doit appliquer une réduction de peine réelle et mesurable à l'ensemble ou à une ou plusieurs des peines qu'il aurait infligées si ce délai n'avait pas été dépassé; le juge ne doit avoir égard au caractère réel de la réduction de peine que pour les peines qu'il a ou aurait lui-même infligées; il n'est pas tenu de prendre aussi en compte la proportion dans laquelle certaines peines doivent en principe être exécutées conformément à des directives administratives (1). (1) Cass. 8 juin 2016, RG P.16.0236.F, Pas. 2016, n° 384 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Examen dans un délai raisonnable - Dépassement du délai raisonnable - Sanction - Réduction de la peine

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Généralités - Délai raisonnable - Dépassement - Sanction - Réduction de la peine

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0101.N

17 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.6](#)

AC nr. ...

Het enkele feit dat op eenzelfde erf zowel bedrijfsgebouwen als een privéwoning zijn gelegen, impliceert niet dat gans dat erf en al die bedrijfsgebouwen zonder meer genieten van de onschendbaarheid van die privéwoning, zoals gewaarborgd in artikel 8 EVRM en artikel 15 Grondwet; zo kan de rechter oordelen dat deze onschendbaarheid niet geldt voor de bedrijfsterreinen en de bedrijfsgebouwen die geen privékarakter hebben of waar geen vertrouwelijke briefwisseling wordt bewaard en die ruimtelijk te onderscheiden zijn van de privéwoning met haar aanhorigheden en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar op grond van alle dienstige gegevens, zoals de ruimtelijke inrichting van het erf, de erop geplaatste afsluitingen en omheiningen, de in de bedrijfsgebouwen uitgeoefende bedrijvigheid en de publieke toegankelijkheid van die gebouwen, zoals deze laatste onder meer kan blijken uit de aard van die bedrijvigheid.

GRONDWET - Art. 15 - Onschendbaarheid van de woning - Huiszoeking - Eenzelfde erf met bedrijfsgebouwen en privéwoning - Draagwijdte van de onschendbaarheid - Bedrijfsterreinen en bedrijfsgebouwen zonder privé-karakter - Beoordeling - Wijze

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Onschendbaarheid van de woning - Huiszoeking - Eenzelfde erf met bedrijfsgebouwen en privéwoning - Draagwijdte van de onschendbaarheid - Bedrijfsterreinen en bedrijfsgebouwen zonder privé-karakter - Beoordeling - Wijze

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Onschendbaarheid van de woning - Huiszoeking - Eenzelfde erf met bedrijfsgebouwen en privéwoning - Draagwijdte van de onschendbaarheid - Bedrijfsterreinen en bedrijfsgebouwen zonder privé-karakter - Beoordeling - Wijze

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

4/05/2026

Le simple fait qu'un même fonds comporte à la fois des bâtiments d'entreprise et un domicile privé n'implique pas que l'ensemble de ce fonds et tous ces bâtiments d'entreprise bénéficient automatiquement de l'inviolabilité du domicile privé, garantie par les articles 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 15 de la Constitution ; ainsi, le juge peut considérer que cette inviolabilité ne vaut pas pour les terrains et bâtiments d'entreprise qui ne revêtent pas un caractère privé ou dans lesquels aucune correspondance confidentielle n'est conservée, et qui doivent être distingués, sur le plan spatial, du domicile privé avec ses dépendances, et le juge se prononce souverainement sur ce point en se fondant sur tous les éléments utiles, dont l'aménagement spatial du fonds, les clôtures et palissades qu'il comporte, les activités exercées dans les bâtiments d'entreprise ainsi que l'accessibilité au public de ces bâtiments, telle que cette dernière peut notamment ressortir de la nature desdites activités.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Inviolabilité du domicile - Perquisition - Bâtiments d'entreprise et domicile privé sur un même fonds - Portée de l'inviolabilité - Terrains et bâtiments d'entreprise sans caractère privé - Appréciation - Modalités

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Inviolabilité du domicile - Perquisition - Bâtiments d'entreprise et domicile privé sur un même fonds - Portée de l'inviolabilité - Terrains et bâtiments d'entreprise sans caractère privé - Appréciation - Modalités

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Inviolabilité du domicile - Perquisition - Bâtiments d'entreprise et domicile privé sur un même fonds - Portée de l'inviolabilité - Terrains et bâtiments d'entreprise sans caractère privé - Appréciation - Modalités

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Onschendbaarheid van de woning - Huiszoeking - Eenzelfde erf met bedrijfsgebouwen en privéwoning - Draagwijdte van de onschendbaarheid - Bedrijfsterreinen en bedrijfsgebouwen zonder privé karakter - Beoordeling - Wijze

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

WOONPLAATS - Onschendbaarheid van de woning - Huiszoeking - Eenzelfde erf met bedrijfsgebouwen en privéwoning - Draagwijdte van de onschendbaarheid - Bedrijfsterreinen en bedrijfsgebouwen zonder privé karakter - Beoordeling - Wijze

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Inviolabilité du domicile - Perquisition - Bâtiments d'entreprise et domicile privé sur un même fonds - Portée de l'inviolabilité - Terrains et bâtiments d'entreprise sans caractère privé - Appréciation - Modalités

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

DOMICILE - Inviolabilité du domicile - Perquisition - Bâtiments d'entreprise et domicile privé sur un même fonds - Portée de l'inviolabilité - Terrains et bâtiments d'entreprise sans caractère privé - Appréciation - Modalités

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

Het feit dat een vordering tot het opstarten van een gerechtelijk onderzoek onder meer steunt op politionele informatie, ontnemt die informatie niet het karakter van een inlichting en dit is niet anders wanneer de onderzoeksrechter in die informatie, samen met de andere gegevens die uit de vermelde vordering blijken, voldoende ernstige aanwijzingen van het plegen van het onderzochte misdrijf ziet om enkel op grond daarvan een huiszoeking te bevelen.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Politionele informatie - Inlichting - Aanvang van een gerechtelijk onderzoek - Gevolg

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Politionele informatie - Inlichting - Aanvang van een gerechtelijk onderzoek - Gevolg

La circonstance que l'ouverture d'une instruction judiciaire a été requise sur la base, entre autres, d'informations policières ne prive pas ces informations de leur caractère de renseignements, et il n'en va pas autrement lorsque le juge d'instruction voit dans ces informations, lues conjointement avec les autres éléments ressortant des réquisitions précitées, des indices suffisamment sérieux de la commission de l'infraction visée pour ordonner une perquisition sur cette seule base.

PREUVE - Matière répressive - Divers - Informations policières - Renseignement - Point de départ d'une instruction judiciaire - Conséquence

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Divers - Informations policières - Renseignement - Point de départ d'une instruction judiciaire - Conséquence

Politionele informatie die enkel in aanmerking wordt genomen als inlichting die toelaat het onderzoek in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, vormt als dusdanig geen bewijs van een misdrijf en is dan ook niet onderworpen aan de vereisten waaraan dergelijk bewijs moet voldoen en zodoende moet die informatie niet omstandig of gedetailleerd zijn, moet de herkomst van die informatie niet noodzakelijk worden verduidelijkt en kan de beklaagde, om die informatie uit het debat te doen weren, niet volstaan met de aanvoering dat ze onregelmatig is, maar moet hij dat aannemelijk maken.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Politionele informatie - Inlichting - Vereisten - Gevolgen

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Politionele informatie - Inlichting - Wering - Onregelmatigheid - Aanvoering - Wijze

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Allerlei - Politionele informatie - Inlichting - Vereisten - Gevolgen

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Allerlei - Politionele informatie - Inlichting - Wering - Onregelmatigheid - Aanvoering - Wijze

Les informations policières qui sont prises en considération à seul titre de renseignements permettant d'orienter l'enquête dans une certaine direction et de recueillir par la suite des preuves de manière autonome ne constituent pas, comme telles, la preuve d'une infraction et ne sont, dès lors, pas soumises aux exigences auxquelles pareille preuve doit satisfaire et, de la sorte, ces informations ne doivent pas être circonstanciées ou détaillées, leur origine ne doit pas nécessairement être précisée, et le prévenu ne peut, pour les faire écarter des débats, se borner à invoquer leur irrégularité, mais doit rendre celle-ci plausible.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Informations policières - Renseignement - Exigences - Conséquences

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Informations policières - Renseignement - Ecartement - Irrégularité - Allégation - Modalités

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Divers - Informations policières - Renseignement - Exigences - Conséquences

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Divers - Informations policières - Renseignement - Ecartement - Irrégularité - Allégation - Modalités

P.22.0105.N

15 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220215.2N.12](#)

AC nr. ...

De beoordeling door de strafuitvoeringsrechtbank van het recidiverisico ter gelegenheid van een eerder verzoek tot het verkrijgen een strafuitvoeringsmodaliteit belet niet dat de strafuitvoeringsrechtbank na een nieuwe beoordeling in dezelfde zin uitspraak doet.

STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Tegenaanwijzingen - Recidiverisico - Beoordeling

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafwitvoering - Strafwitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Tegenaanwijzingen - Recidiverisico - Beoordeling

L'appréciation du risque de récidive opérée par le tribunal de l'application des peines à l'occasion d'une requête antérieure tendant à obtenir une modalité d'exécution de la peine n'empêche pas ce tribunal de statuer dans le même sens à l'issue d'une nouvelle appréciation.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Contre-indications - Risque de récidive - Appréciation

LIBERATION CONDITIONNELLE - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Contre-indications - Risque de récidive - Appréciation

De strafuitvoeringsrechtbank oordeelt onaantastbaar over de afwezigheid van tegenaanwijzingen die betrekking hebben op het risico van het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten waaraan niet kan worden tegemoet gekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden als bedoeld in artikel 47, § 2, 2°, Wet Strafvordering; bij die beoordeling kan de rechter de aard en de ernst van de feiten betrekken waarvoor de gedetineerde werd veroordeeld en die beoordeling van het recidiverisico houdt noodzakelijk ook een inschatting in voor de toekomst.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafvordering - Strafvorderingsrechtbank - Voorwaardelijke
invrijheidstelling - Tegenaanwijzingen - Recidiverisico -
Beoordeling

- Art. 47, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de
aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvorderingsrechtbank -
Voorwaardelijke invrijheidstelling - Tegenaanwijzingen -
Recidiverisico - Beoordeling

- Art. 47, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de
aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafvordering -
Strafvorderingsrechtbank - Tegenaanwijzingen -
Recidiverisico - Beoordeling

- Art. 47, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de
aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

Uit het gegeven dat een veroordeelde na zijn voorlopige invrijheidstelling met het oog op overlevering in het buitenland nog een vrijheidsstraf moet uitzitten, volgt niet dat de strafuitvoeringsrechtbank noodzakelijk moet aannemen dat er geen recidiverisico bestaat.

STRAFUITVOERING - Strafvorderingsrechtbank -
Voorwaardelijke invrijheidstelling - Tegenaanwijzingen -
Recidiverisico - Overlevering met oog op uitzitten van een
vrijheidsstraf

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafvordering -

Le tribunal de l'application des peines apprécie souverainement l'absence de contre-indications qui portent sur le risque de perpétration de nouvelles infractions graves, auquel ne permet pas d'obvier l'imposition de conditions particulières, telles que visées à l'article 47, § 2, 2°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine ; le juge peut tenir compte dans cette appréciation de la nature et de la gravité des faits du chef desquels le détenu a été condamné, et cette appréciation du risque de récidive implique nécessairement une évaluation prospective.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Application des peines - Tribunal de l'application des peines -
Libération conditionnelle - Contre-indications - Risque de récidive -
Appréciation

- Art. 47, § 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique
externe des personnes condamnées à une peine privative de
liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -
Libération conditionnelle - Contre-indications - Risque de récidive -
Appréciation

- Art. 47, § 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique
externe des personnes condamnées à une peine privative de
liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Application des peines - Tribunal de
l'application des peines - Contre-indications - Risque de récidive -
Appréciation

- Art. 47, § 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique
externe des personnes condamnées à une peine privative de
liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

Il ne résulte pas de la circonstance qu'un condamné doit encore purger une peine privative de liberté après sa mise en liberté provisoire en vue d'une remise à l'étranger que le tribunal de l'application des peines doit nécessairement admettre l'absence de risque de récidive.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -
Libération conditionnelle - Contre-indications - Risque de récidive -
Remise en vue de l'exécution d'une peine privative de liberté

LIBERATION CONDITIONNELLE - Application des peines - Tribunal de
l'application des peines - Contre-indications - Risque de récidive -

*Strafvatvoeringsrechtbank - Tegenaanwijzingen -
Recidiverisico - Overlevering met oog op uitzitten van een
vrijheidsstraf*

Remise en vue de l'exécution d'une peine privative de liberté

P.22.0113.F

18 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220518.2F.3](#)

AC nr. ...

Voor het bestaan van strafbare deelneming is vereist dat de deelnemer kennis heeft van alle omstandigheden die nodig zijn om een daad van de hoofddader als een misdrijf of een wanbedrijf te kunnen omschrijven; de wilsovereenstemming, onder haar tweevoudige aspect van kennis en wil, moet betrekking hebben op een welbepaald misdrijf en niet op een willekeurig misdrijf (1); hoewel mededaders weet moeten hebben van het doel en de aard van de daad waaraan ze hebben deelgenomen, vereist de wet echter niet dat zij op de hoogte moeten zijn van alle details betreffende de uitvoering van de misdrijf of het wanbedrijf om te kunnen worden bestraft (2). (1) Zie F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge* - t. III : l'auteur de l'infraction pénale, Larcier, 2de uitg., 2020, nrs. 2048 e.v. (2) "L'exigence de connaissance peut s'accommoder, à titre exceptionnel, d'une renonciation à une connaissance concrète de l'infraction projetée pourvu qu'elle soit délibérée": zo voor het bestaan van strafbare deelneming in de regel vereist is dat de deelnemer - dader of medeplichtige - kennis heeft van de omstandigheid dat hij deelneemt aan een welbepaalde misdrijf of een welbepaald wanbedrijf, brengt de omstandigheid dat de deelnemer bewust een meer concrete kennis en opzet van het voorgenomen misdrijf verzaakt, niet mee dat hij daardoor onbewust tot dit misdrijf bijdraagt, maar wel dat hij met kennis van zaken wil bijdragen tot om het even welk bepaald misdrijf" (Cass. 16 december 2003, AR P.03.0452.N, AC 2003, nr. 647; zie Cass. 9 december 1986, AR 758, nr. 217, verwijzing in noot, RW 1987-88, 856 en noot; F. KUTY, o.c., nr. 2058).

Pour qu'il y ait participation punissable, il est requis que le participant ait connaissance de toutes les circonstances nécessaires pour faire, d'un acte de l'auteur principal, un crime ou un délit; la rencontre des volontés, sous son double aspect de la connaissance et de l'intention, doit porter sur une infraction déterminée et pas sur une infraction quelconque (1); toutefois, si les coauteurs doivent connaître le but et la nature de l'action à laquelle ils ont participé, la loi n'exige pas qu'ils aient été informés de tous les détails d'exécution du crime ou du délit pour en mériter la peine (2). (1) Voir F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge* - t. III : l'auteur de l'infraction pénale, Larcier, 2ème éd., 2020, nos 2048 et s. (2) « L'exigence de connaissance peut s'accommoder, à titre exceptionnel, d'une renonciation à une connaissance concrète de l'infraction projetée pourvu qu'elle soit délibérée » : « si la participation criminelle requiert en principe que l'auteur ou le complice participant ait connaissance de la circonstance qu'il participe à un crime ou à un délit déterminé et s'il est requis mais aussi qu'il suffit que le participant ait connaissance de toutes les circonstances qui donnent au fait, auquel il coopère, le caractère d'un crime ou d'un délit déterminé, la circonstance que le participant renonce sciemment à une connaissance plus concrète et au but de l'infraction projetée n'a pas pour effet qu'il contribue ainsi inconsciemment à cette infraction mais bien qu'il veut participer en connaissance de cause à n'importe quelle infraction déterminée » (Cass. 16 décembre 2003, RG P.03.0452.N, Pas. 2003, n° 647 ; voir Cass. 9 décembre 1986, RG 758, n° 217, réf. en note, et R.W. 1987-88, 856 et note ; F. KUTY, o.c., n° 2058).

MISDRIJF - Deelneming - Voorwaarden - Vereiste mate van kennis van het misdrijf

- Art. 66 Strafwetboek

INFRACTION - Participation - Conditions - Degré de connaissance de l'infraction requis

- Art. 66 Code pénal

De wettelijke beletsels die de instelling of de uitoefening van de strafvordering ten aanzien een beklaagde verhinderen, schorsen de verjaring van de strafvordering in de regel ook ten aanzien van de andere beklaagden, in zoverre zij terechtstaan voor hetzelfde feit of voor feiten die door een intrinsieke samenhang nauw met elkaar verbonden zijn; dat beginsel is evenwel niet van toepassing wanneer, ten gevolge van een uitzonderingsprocedure, de strafvervolgning ten aanzien van een beklaagde haar eigen weg gaat en niet afhankelijk is van de strafvervolgning die tegen een andere beklaagde is ingesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 378.

STRAFVORDERING - Verjaring - Schorsing - Wettelijke beletsels voor de instelling of de uitoefening van de strafvordering - Wettelijk beletsel ten aanzien van een beklaagde - Uitwerking ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Wettelijke beletsels voor de instelling of de uitoefening van de strafvordering - Wettelijk beletsel ten aanzien van een beklaagde - Uitwerking ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Wanneer een beletsel voor de strafvervolgning enkel de instelling of de uitoefening van de strafvordering tegen een beklaagde verhindert, zonder dat dit de strafvervolgning tegen de andere beklaagden belemmert of vertraagt, blijft die grond tot schorsing van de verjaring van de strafvordering ten aanzien van laatstgenoemden zonder gevolg (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 378.

STRAFVORDERING - Verjaring - Schorsing - Wettelijke beletsels voor de instelling of de uitoefening van de strafvordering - Wettelijk beletsel ten aanzien van een beklaagde - Beletsel dat de strafvervolgning van de andere beklaagden niet verhindert - (Geen) schorsing van de verjaring ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Wettelijke beletsels voor de instelling of de uitoefening van de strafvordering - Wettelijk beletsel ten aanzien van een

4/05/2026

En règle, les obstacles légaux à l'introduction ou à l'exercice de l'action publique à l'égard d'un prévenu suspendent également la prescription de l'action publique à l'égard des autres prévenus, dans la mesure où ils ont à répondre d'un même fait ou de faits se rattachant intimement les uns aux autres par les liens d'une connexité intrinsèque; ce principe ne vaut toutefois pas si, à la suite d'une procédure particulière, les poursuites contre un prévenu suivent leur propre cours et ne dépendent pas de celles menées à charge d'un autre prévenu (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Suspension - Obstacles légaux à l'introduction ou à l'exercice de l'action publique - Obstacle légal à l'égard d'un prévenu - Effet à l'égard des autres prévenus

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Obstacles légaux à l'introduction ou à l'exercice de l'action publique - Obstacle légal à l'égard d'un prévenu - Effet à l'égard des autres prévenus

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Lorsqu'un obstacle aux poursuites empêche seulement l'introduction ou l'exercice de l'action publique à l'égard d'un prévenu sans entraver ou ralentir la poursuite des autres prévenus, cette cause de suspension de la prescription de l'action publique reste sans effet à l'égard de ces derniers (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Suspension - Obstacles légaux à l'introduction ou à l'exercice de l'action publique - Obstacle légal à l'égard d'un prévenu - Obstacle n'entravant pas la poursuite des autres prévenus - Suspension de la prescription à l'égard des autres prévenus (non)

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Obstacles légaux à l'introduction ou à l'exercice de l'action publique - Obstacle légal à l'égard d'un prévenu - Obstacle

P. 549/982

beklaagde - Beletsel dat de strafvervolgning van de andere beklaagden niet verhindert - (Geen) schorsing van de verjaring ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

n'entravant pas la poursuite des autres prévenus - Suspension de la prescription à l'égard des autres prévenus (non)

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Wanneer een beletsel voor de strafvervolgning enkel de instelling of de uitoefening van de strafvordering tegen een beklaagde verhindert, zonder dat dit de strafvervolgning tegen de andere beklaagden belemmert of vertraagt, blijft die grond tot schorsing van de verjaring van de strafvordering ten aanzien van laatstgenoemden zonder gevolg (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 378.

Si un prévenu entame une négociation transactionnelle avec le ministère public alors que d'autres coprévenus refusent toute proposition de transaction ou n'en font pas la demande, la suspension de la prescription de l'action publique qui résulte de la procédure de transaction est sans effet à l'égard des seconds (1). (1) Voir les concl. du MP.

STRAFVORDERING - Verjaring - Schorsing - Onderhandelingen met een beklaagde over een minnelijke schikking - Geen verzoek tot minnelijke schikking of weigering van minnelijke schikking ten aanzien van de andere beklaagden - (Geen) schorsing van de verjaring ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 216bis, vierde lid Wetboek van Strafvordering

MINNELIJKE SCHIKKING - Procédure van minnelijke schikking - Schorsingsgrond van de verjaring van de strafvordering - Onderhandelingen met een beklaagde over een minnelijke schikking - Geen verzoek tot minnelijke schikking of weigering van minnelijke schikking ten aanzien van de andere beklaagden - (Geen) schorsing van de verjaring ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 216bis, vierde lid Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Onderhandelingen met een beklaagde over een minnelijke schikking - Geen verzoek tot minnelijke schikking of weigering van minnelijke schikking ten aanzien van de andere beklaagden - (Geen) schorsing van de verjaring ten aanzien van de andere beklaagden

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 216bis, vierde lid Wetboek van Strafvordering

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Suspension - Négociation transactionnelle avec un prévenu - Absence de demande de transaction ou refus de transaction à l'égard des autres prévenus - Suspension de la prescription à l'égard des autres prévenus (non)

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 216bis, al. 4 Code d'Instruction criminelle

TRANSACTION PENALE - Procédure de transaction - Cause de suspension de la prescription de l'action publique - Négociation transactionnelle avec un prévenu - Absence de demande de transaction ou refus de transaction à l'égard des autres prévenus - Suspension de la prescription à l'égard des autres prévenus (non)

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 216bis, al. 4 Code d'Instruction criminelle

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Négociation transactionnelle avec un prévenu - Absence de demande de transaction ou refus de transaction à l'égard des autres prévenus - Suspension de la prescription à l'égard des autres prévenus (non)

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 216bis, al. 4 Code d'Instruction criminelle

Artikel 812, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek sluit uit dat, wanneer tussen twee partijen geen geding is aangegaan voor de eerste rechter, een van hen voor de eerste maal in hoger beroep tegen de andere een vordering tot vrijwaring of tot veroordeling zou kunnen instellen (1); een dergelijke handelswijze zou de betreffende partij immers een aanleg ontzeggen en haar tegenstrever tegelijkertijd het bij wet verboden voordeel van een gedwongen tussenkomst in hoger beroep toekennen; het recht van de verzekeraar om de vordering van de benadeelde aan te vechten, staat laatstgenoemde niet toe voor de eerste maal in hoger beroep tegen eerstgenoemde de vordering in te stellen die zij in eerste aanleg niet tegen hem heeft ingesteld (2). (1) Cass. 30 september 2009, AR P.09.0597.F, AC 2009, nr. 536; zie Cass. 16 december 2004, AR C.02.0212.N en C.02.0251.N, AC 2004, nr. 614. (2) Zie Cass. 9 december 1977, AC 1978, 431.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Vordering tot vrijwaring of tot veroordeling - (Niet) voor de eerste maal in hoger beroep - Toepassing op de vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar van de beklaagde en/of de burgerrechtelijk aansprakelijke partij

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 143 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

TUSSENKOMST - Strafgerecht - Vordering tot vrijwaring of tot veroordeling - (Niet) voor de eerste maal in hoger beroep - Toepassing op de vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar van de beklaagde en/of de burgerrechtelijk aansprakelijke partij

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 143 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Allerlei - Strafgerecht - Vordering tot vrijwaring of tot veroordeling - (Niet) voor de eerste maal in hoger beroep - Toepassing op de vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar van de beklaagde en/of de burgerrechtelijk aansprakelijke partij

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 143 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VORDERING IN RECHTE - Strafgerecht - Vordering tot vrijwaring of tot veroordeling - (Niet) voor de eerste maal in hoger beroep - Toepassing op de vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar van de beklaagde en/of de burgerrechtelijk aansprakelijke partij

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek

L'article 812, alinéa 2, du Code judiciaire exclut qu'en l'absence d'instance liée entre deux parties devant le premier juge, l'une d'elles introduise contre l'autre, pour la première fois en degré d'appel, une demande en garantie ou de condamnation (1); pareille introduction priverait en effet la partie visée d'un degré de juridiction tout en conférant à son adversaire le bénéfice, prohibé par la loi, d'une intervention forcée lors de la seconde instance; le droit de l'assureur de combattre la réclamation de la personne lésée n'autorise pas celle-ci à introduire contre lui, pour la première fois en degré d'appel, l'action qu'elle n'avait pas intentée à son égard en première instance (2). (1) Cass. 30 septembre 2009, RG P.09.0597.F, Pas. 2009, n° 536 ; voir Cass. 16 décembre 2004, RG C.02.0212.N et C.02.0251.N, Pas. 2004, n° 614. (2) Voir Cass. 9 décembre 1977, Pas. 1978, 411.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Demande en garantie ou de condamnation - Pour la première fois en degré d'appel (non) - Application à la demande de la personne lésée contre l'assureur du prévenu et/ou du civilement responsable

- Art. 812 Code judiciaire
- Art. 143 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

INTERVENTION - Juridiction répressive - Demande en garantie ou de condamnation - Pour la première fois en degré d'appel (non) - Application à la demande de la personne lésée contre l'assureur du prévenu et/ou du civilement responsable

- Art. 812 Code judiciaire
- Art. 143 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Divers - Juridiction répressive - Demande en garantie ou de condamnation - Pour la première fois en degré d'appel (non) - Application à la demande de la personne lésée contre l'assureur du prévenu et/ou du civilement responsable

- Art. 812 Code judiciaire
- Art. 143 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

DEMANDE EN JUSTICE - Juridiction répressive - Demande en garantie ou de condamnation - Pour la première fois en degré d'appel (non) - Application à la demande de la personne lésée contre l'assureur du prévenu et/ou du civilement responsable

- Art. 812 Code judiciaire

- Art. 143 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen,
inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 143 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en
vigueur le 1er novembre 2014

P.22.0118.N

17 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.12](#)

AC nr. ...

De burgemeester kan op grond van de artikelen 133 en 135, § 2, 1°, Nieuwe Gemeentewet een tijdelijk bestuurlijk beslag bevelen op kosten van de betrokken bestuurder van een motorvoertuig dat een veilig en vlot verkeer op openbare wegen heeft verstoord of de veiligheid van voorbijgangers in gevaar heeft gebracht; deze wettelijke bepalingen laten evenwel niet toe dat de burgemeester bestraffend optreedt door de teruggave van het voertuig afhankelijk te maken van, eensdeels, het volgen op eigen kosten van een vorming, zelfs niet als die beoogt de betrokkene aan te zetten tot een verkeersveiliger gedrag, en, anderdeels, van de betaling van kosten voor takeling en opslag die de werkelijke kosten te buiten gaan; een dergelijke bestuurlijke beslissing dient wegens het ontbreken van een afdoende wettelijke grondslag overeenkomstig artikel 159 Grondwet buiten toepassing te worden gelaten en zij kan dan ook geen grondslag bieden voor de toepassing van het non bis in idem-beginsel (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Ambtshalve voorgedragen middel - Nieuwe Gemeentewet - Bevoegdheid van de burgemeester tot het nemen van maatregelen voor de veiligheid op openbare wegen - Bestuurlijke maatregel van inbeslagname van het voertuig naar aanleiding van een verkeersmisdrijf - Opleggen van een cursus als bestuurlijke maatregel voor de opheffing van het beslag op kosten van de overtreder - Teruggave van het voertuig na het volgen van een cursus en de betaling van kosten voor takeling en opslag die de werkelijke kosten te buiten gaan - Aard van de maatregelen - Beginsel 'ne bis in idem' - Rechterlijke controle op de wettigheid van de bestuurlijke maatregelen - Ambtshalve controle door het Hof

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 133 en 135, § 2, 1° Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

GEMEENTE - Nieuwe Gemeentewet - Bevoegdheid van de burgemeester tot het nemen van maatregelen voor de veiligheid op openbare wegen - Bestuurlijke maatregel van inbeslagname van het voertuig naar aanleiding van een verkeersmisdrijf - Opleggen van een cursus als bestuurlijke maatregel voor de opheffing van het beslag op kosten van de

En vertu des articles 133 et 135, § 2, 1°, de la nouvelle loi communale, le bourgmestre peut ordonner la saisie administrative temporaire, aux frais du conducteur concerné, d'un véhicule à moteur qui a perturbé la sécurité et la fluidité de la circulation sur la voie publique ou mis en danger la sécurité des passants; toutefois, ces dispositions légales ne permettent pas au bourgmestre d'infliger une peine en subordonnant la restitution du véhicule, d'une part, à la participation de l'intéressé, à ses frais, à une formation, même si celle-ci a pour objet de l'inciter à adopter un comportement plus sûr sur la route, et, d'autre part, au paiement de frais de remorquage et de gardiennage supérieurs aux frais réels engagés; la mise en œuvre d'une telle décision administrative doit être écartée, conformément à l'article 159 de la Constitution, compte tenu de l'absence d'une base légale adéquate, et ladite décision ne saurait donc entraîner l'application du principe non bis in idem (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen d'office - Nouvelle loi communale - Compétence du bourgmestre de prendre des mesures en faveur de la sécurité sur la voie publique. - Mesure administrative de saisie du véhicule ayant commis une infraction de roulage - Mesure administrative subordonnant la levée de la saisie à la participation à une formation, aux frais du contrevenant - Restitution du véhicule subordonnée à la participation à une formation et au paiement de frais de remorquage et de gardiennage supérieurs aux frais réels engagés - Nature des mesures - Principe « non bis in idem ». - Contrôle judiciaire portant sur la légalité des mesures administratives - Contrôle d'office par la Cour

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 133 et 135, § 2, 1° Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

COMMUNE - Nouvelle loi communale - Compétence du bourgmestre de prendre des mesures en faveur de la sécurité sur la voie publique. - Mesure administrative de saisie du véhicule ayant commis une infraction de roulage - Mesure administrative subordonnant la levée de la saisie à la participation à une formation, aux frais du contrevenant - Restitution du véhicule subordonnée à la participation à une formation et au paiement de

overtreder - Teruggave van het voertuig na het volgen van een cursus en de betaling van kosten voor takeling en opslag die de werkelijke kosten te buiten gaan - Aard van de maatregelen - Beginsel 'ne bis in idem' - Rechterlijke controle op de wettigheid van de bestuurlijke maatregelen - Ambtshalve controle door het Hof

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 133 en 135, § 2, 1° Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Beginsel 'ne bis in idem' - Nieuwe Gemeentewet - Bevoegdheid van de burgemeester tot het nemen van maatregelen voor de veiligheid op openbare wegen - Bestuurlijke maatregel van inbeslagname van het voertuig naar aanleiding van een verkeersmisdrijf - Opleggen van een cursus als bestuurlijke maatregel voor de opheffing van het beslag op kosten van de overtreder - Teruggave van het voertuig na het volgen van een cursus en de betaling van kosten voor takeling en opslag die de werkelijke kosten te buiten gaan - Aard van de maatregelen - Rechterlijke controle op de wettigheid van de bestuurlijke maatregelen - Ambtshalve controle door het Hof

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 133 en 135, § 2, 1° Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Nieuwe Gemeentewet - Bevoegdheid van de burgemeester tot het nemen van maatregelen voor de veiligheid op openbare wegen - Bestuurlijke maatregel van inbeslagname van het voertuig naar aanleiding van een verkeersmisdrijf - Opleggen van een cursus als bestuurlijke maatregel voor de opheffing van het beslag op kosten van de overtreder - Teruggave van het voertuig na het volgen van een cursus en de betaling van kosten voor takeling en opslag die de werkelijke kosten te buiten gaan - Aard van de maatregelen - Beginsel 'ne bis in idem' - Rechterlijke controle op de wettigheid van de bestuurlijke maatregelen - Ambtshalve controle door het Hof

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 133 en 135, § 2, 1° Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

frais de remorquage et de gardiennage supérieurs aux frais réels engagés - Nature des mesures - Principe « non bis in idem ». - Contrôle judiciaire portant sur la légalité des mesures administratives - Contrôle d'office par la Cour

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 133 et 135, § 2, 1° Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Principe « non bis in idem ». - Nouvelle loi communale - Compétence du bourgmestre de prendre des mesures en faveur de la sécurité sur la voie publique. - Mesure administrative de saisie du véhicule ayant commis une infraction de roulage - Mesure administrative subordonnant la levée de la saisie à la participation à une formation, aux frais du contrevenant - Restitution du véhicule subordonnée à la participation à une formation et au paiement de frais de remorquage et de gardiennage supérieurs aux frais réels engagés - Nature des mesures - Contrôle judiciaire portant sur la légalité des mesures administratives - Contrôle d'office par la Cour

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 133 et 135, § 2, 1° Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Nouvelle loi communale - Compétence du bourgmestre de prendre des mesures en faveur de la sécurité sur la voie publique. - Mesure administrative de saisie du véhicule ayant commis une infraction de roulage - Mesure administrative subordonnant la levée de la saisie à la participation à une formation, aux frais du contrevenant - Restitution du véhicule subordonnée à la participation à une formation et au paiement de frais de remorquage et de gardiennage supérieurs aux frais réels engagés - Nature des mesures - Principe « non bis in idem ». - Contrôle judiciaire portant sur la légalité des mesures administratives - Contrôle d'office par la Cour

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 133 et 135, § 2, 1° Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

Indien voor de strafrechter met verwijzing naar een bestuurlijke beslissing met het karakter van een straf in de zin van artikel 14.7 IVBPR en artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM een non bis in idem-verweer wordt gevoerd, staat het aan de rechter te onderzoeken of die bestuurlijke beslissing wel wettig is; noch het gegeven dat tegen deze bestuurlijke beslissing geen rechtsmiddel werd ingesteld bij de administratieve rechter noch het gegeven dat de betrokkene de gevolgen van die bestuurlijke beslissing reeds heeft ondergaan, ontslaat de strafrechter van die verplichting (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Beginsel 'ne bis in idem' - Sanctie opgelegd ingevolge een bestuurlijke beslissing - Vervolg ingevolge dezelfde strafbare feiten voor de strafrechter - Opdracht van de strafrechter - Draagwijdte

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Beginsel 'ne bis in idem' - Sanctie opgelegd ingevolge een bestuurlijke beslissing - Vervolg ingevolge dezelfde strafbare feiten voor de strafrechter - Opdracht van de strafrechter - Draagwijdte

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

Lorsque le principe non bis in idem est invoqué devant la juridiction pénale par référence à une décision administrative ayant le caractère d'une peine au sens des articles 14, § 7, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 4, § 1er, du Protocole n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, il appartient au juge d'examiner la légalité de cette décision administrative; ni l'absence de recours introduit contre cette décision administrative devant le juge administratif, ni le fait que la personne concernée ait déjà subi les conséquences de cette décision administrative n'exonèrent le juge pénal de cette obligation (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Principe « non bis in idem » - Sanction infligée en conséquence d'une décision administrative - Poursuites du chef des mêmes faits infractionnels devant la juridiction pénale - Mission de la juridiction pénale - Portée

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Principe « non bis in idem » - Sanction infligée en conséquence d'une décision administrative - Poursuites du chef des mêmes faits infractionnels devant la juridiction pénale - Mission de la juridiction pénale - Portée

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Wanneer de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de wraking wordt gevraagd zich ingevolge een eerste vordering van het openbaar ministerie met een arrest reeds hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie in een gerechtelijk onderzoek overeenkomstig artikel 235ter Wetboek van Strafvordering ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde en zij geroepen worden ingevolge een nieuwe vordering van het openbaar ministerie met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing zich opnieuw uit te spreken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens andere inverdenkinggestelden, dan houdt dat in dat reeds werd geoordeeld over een vordering met een identiek voorwerp; de omstandigheid dat de door de kamer van inbeschuldigingstelling te maken beoordeling moet gebeuren na het horen, minstens het oproepen, van alle partijen en dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet gebonden is door wat met het eerste arrest is beslist, belet niet dat die magistraten over het geschil raad gegeven, gepleit of geschreven hebben in de zin van artikel 828, 9°, Gerechtelijk Wetboek, zonder dat één van de drie in die bepaling vermelde uitzonderingsgevallen van toepassing is en dat er wettige verdenking bestaat in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek, aangezien de partijen en derden mogen vrezen dat, gelet op de beslissing die de magistraten reeds hebben genomen met het eerste arrest, zij niet langer op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kunnen doen over de aanhangige vordering (1). (1) De gewraakte magistraten hadden in hun verklaring verwezen naar Cass. 21 maart 2000, AR P.00.0460.N, arrest niet gepubliceerd, waarbij werd beslist dat de medewerking van dezelfde leden van de kamer van inbeschuldigingstelling aan opeenvolgende uitspraken in eenzelfde gerechtelijk onderzoek geen miskenning oplevert van de onpartijdigheid van die leden. Dat arrest betrof het geval waarbij een raadsheer van de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak deed over het hoger beroep tegen de afwijzing van een vraag om aanvullend onderzoek (art.61quinquies Wetboek van Strafvordering) en dan later geroepen werd de rechtspleging te regelen en die vraag om

La circonstance que les magistrats de la chambre des mises en accusation dont la récusation est demandée se sont déjà prononcés dans un arrêt à l'égard d'un co-inculpé sur la régularité de l'observation comme méthode particulière de recherche dans le cadre d'une instruction judiciaire, conformément à l'article 235ter du Code d'instruction criminelle et qu'ils sont appelés, ensuite d'un nouveau réquisitoire du ministère public ayant un objet identique au premier et tendant à une même décision, à se prononcer à nouveau à l'égard d'autres inculpés sur la régularité de l'observation comme méthode particulière de recherche, implique qu'une décision a déjà été rendue sur une action ayant un objet identique ; le fait que l'appréciation à laquelle doit procéder la chambre des mises en accusation doit se faire après audition, à tout le moins convocation, de toutes les parties et que la chambre des mises en accusation n'est pas liée par ce qui a été décidé par le premier arrêt, n'empêche pas ces magistrats ont donné conseil, plaidé ou écrit sur le litige au sens de l'article 828, 9°, du Code judiciaire, sans qu'aucune des trois exceptions mentionnées dans cette disposition ne soit applicable et qu'il existe une suspicion légitime au sens de l'article 828, 1°, du Code judiciaire dès lors que les parties et les tiers peuvent craindre que, compte tenu de la décision que les magistrats ont précédemment rendue par le premier arrêt, ils ne sont plus en mesure de statuer en toute indépendance et impartialité sur l'action actuellement pendante (1). (1) Les magistrats faisant l'objet d'une récusation avaient fait référence, dans leurs déclarations, à l'arrêt non publié Cass. 21 mars 2000, RG P.00.0460.N ayant décidé que la collaboration des mêmes membres de la chambre des mises en accusation aux décisions successives dans une même instruction judiciaire ne constitue pas une méconnaissance de l'impartialité de ces membres. Ledit arrêt portait sur le cas d'un conseiller de la chambre des mises en accusation qui s'était prononcé en appel contre le rejet d'une demande d'instruction complémentaire (C. I. cr., art. 61quinquies) et qui avait été appelé ultérieurement à procéder au règlement de la procédure, alors que cette demande d'instruction complémentaire était à nouveau formulée. Il me semble que cette hypothèse diffère du cas en l'espèce, parce qu'il

aanvullend onderzoek opnieuw aan bod kwam. Die hypothese lijkt mij verschillend van de voorliggende casus omdat het alsdan ging om twee verschillend te maken beoordelingen op een ander tijdstip. Het Hof besliste dat de beoordeling van het hoger beroep tegen een beslissing ex art. 61quinquies Wetboek van Strafvordering geen uitstaans heeft met de beslissing over de regeling van de rechtspleging (Cass. 30 mei 2001, AR P.01.0803.F, AC 2001, nr. 322; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0457.N, AC 2000, nr. 196; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0458.N, Juristenkrant 2000/7, 5). Vgl. Cass. 08 mei 2001, AR P.01.0666.N, AC 2001, nr. 263: het feit dat magistraten de regelmatigheid van de strafprocedure hebben onderzocht overeenkomstig art. 235bis Wetboek van Strafvordering belet niet dat zij uitspraak doen over een vraag om bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de regeling van de rechtspleging, nu dit onderscheiden geschillen betreft. Het essentiële verschil met de voorliggende zaak is dat, zoals moge blijken uit de twee vorderingen van het openbaar ministerie, het hier klaarblijkelijk ging om zaken met een identiek voorwerp. AW

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Gevolg - Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle over de bijzondere opsporingsmethoden bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Magistraten die zich ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie - Zelfde magistraten die geroepen zijn zich ten opzichte van andere inverdenkinggestelden uit te spreken over de regelmatigheid van dezelfde bijzondere opsporingsmethoden van observaties - Draagwijdte

- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle over de bijzondere opsporingsmethoden bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Magistraten die zich ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie - Zelfde magistraten die geroepen zijn zich ten opzichte van andere inverdenkinggestelden uit te spreken over de regelmatigheid van dezelfde bijzondere opsporingsmethoden van observaties - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

s'agissait alors de procéder à deux appréciations à un moment différent. La Cour a décidé que l'appréciation de l'appel formé contre une décision rendue sur la base de l'article 61quinquies du Code d'instruction criminelle est sans lien avec la décision rendue sur le règlement de la procédure (Cass. 30 mai 2001, RG P.01.0803.F, Pas. 2001, n° 322 ; Cass. 21 mars 2000, RG P.20.0457.N, Pas. 2000, n° 196 ; Cass. 21 mars 2000, RG P.20.0458.N, Juristenkrant 2000/7, 5). Comp. Cass. 8 mai 2001, RG P.01.0666.N, Pas. 2001, n° 263 : le fait que des magistrats ont examiné la régularité de la procédure pénale conformément à l'article 235bis du Code d'instruction criminelle ne les empêche pas de se prononcer sur une demande visant l'accomplissement d'actes d'instructions dans le cadre du règlement de la procédure, dès lors qu'il s'agit de litiges distincts. La différence essentielle avec la cause en l'espèce est que, ainsi qu'il ressort des deux réquisitoires du ministère public, il s'agissait manifestement de causes ayant un objet identique. AW

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Conséquence - Chambre des mises en accusation - Contrôle des méthodes particulières de recherche en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Magistrats qui se sont prononcés à l'égard d'un co-inculpé sur la régularité de l'observation comme méthode particulière de recherche - Mêmes magistrats appelés à se prononcer à l'égard d'autres inculpés sur la régularité des mêmes observations comme méthodes particulières de recherche - Portée

- Art. 828, 1°, et 829, 9° Code judiciaire
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Contrôle des méthodes particulières de recherche en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Magistrats qui se sont prononcés à l'égard d'un co-inculpé sur la régularité de l'observation comme méthode particulière de recherche - Mêmes magistrats appelés à se prononcer à l'égard d'autres inculpés sur la régularité des mêmes observations comme méthodes particulières de recherche - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1°, et 829, 9° Code judiciaire

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Vordering strekkende tot een uitspraak van de KI op basis van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens een in verdenking gestelde - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Nieuwe vordering met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing lastens andere in verdenking gestelden - Zelfde magistraten die geroepen zijn uitspraak te doen over de nieuwe vordering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

WRAKING - Strafzaken - Artikel 828, 1° en 9°, Gerechtelijk Wetboek - Onderzoeksgerecht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle over de bijzondere opsporingsmethoden bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Magistraten die zich ten opzichte van een mede-in verdenking gestelde hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie - Zelfde magistraten die geroepen zijn zich ten opzichte van andere in verdenking gestelden uit te spreken over de regelmatigheid van dezelfde bijzondere opsporingsmethoden van observaties - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

MINISTÈRE PUBLIC - Matière répressive - Réquisitoire visant une décision de la CMA sur la régularité de l'observation comme méthode particulière de recherche rendue à l'égard d'un inculpé sur la base de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Nouveau réquisitoire ayant un objet identique au premier et tendant à une même décision à l'égard d'autres inculpés - Mêmes magistrats appelés à se prononcer sur le nouveau réquisitoire - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1°, et 829, 9° Code judiciaire

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

RECUSATION - Matière répressive - Article 828, 1° et 9°, du Code judiciaire - Juridiction d'instruction - Chambre des mises en accusation - Contrôle des méthodes particulières de recherche en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Magistrats qui se sont prononcés à l'égard d'un co-accusé sur la régularité de l'observation comme méthode particulière de recherche - Mêmes magistrats appelés à se prononcer à l'égard d'autres inculpés sur la régularité des mêmes observations comme méthodes particulières de recherche - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1°, et 829, 9° Code judiciaire

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

Indien zowel in eerste aanleg als in hoger beroep naast afwijkende hoofdstraffen ook bijkomende straffen zijn uitgesproken, moeten om na te gaan of er strafverzwaring is in de zin van artikel 211bis Wetboek van Strafvordering de hoofdstraffen worden vergeleken, zonder rekening te houden met de bijkomende straffen en dus ook niet met de bijkomende straf van de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank; de omstandigheid dat deze bijkomende straf tot een vrijheidsbeneming aanleiding kan geven, laat niet toe anders te oordelen (1) (2). (1) In casu werd eiser door de eerste rechter veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf van 6 jaar en een terbeschikkingstelling van 5 jaar; in hoger beroep werd een lagere hoofdgevangenisstraf van 5 jaar opgelegd en een terbeschikkingstelling voor 10 jaar zodat de straftoematingsbeslissing niet met éénparigheid van stemmen moet genomen worden. (2) Zie ook Cass. 20 april 2022, AR P.21.1650.F, AC 2022, nr. 273 met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.0959.N, AC 2021, nr. 676.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank -
Veroordeling tot een hoofdstraf en bijkomende straffen -
Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Hoger
beroep - Strafverzwaring - Vergelijking - Wijze

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen
inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter -
Veroordeling tot een hoofdstraf en bijkomende straffen -
Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank -
Strafverzwaring - Vergelijking - Wijze

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

STRAF - Zwaarste straf - Veroordeling tot een hoofdstraf en
bijkomende straffen - Terbeschikkingstelling van de
strafuitvoeringsrechtbank - Hoger beroep - Strafverzwaring -
Vergelijking - Wijze

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Si, tant en première instance qu'en appel, des peines principales divergentes sont assorties de peines accessoires, il faut, pour déterminer s'il y a aggravation de la peine au sens de l'article 211bis du Code d'instruction criminelle, comparer les peines principales, sans prendre en considération les peines accessoires, dont la mise à la disposition du tribunal de l'application des peines ; la circonstance que cette peine accessoire puisse entraîner une privation de liberté ne permet pas de statuer autrement (1) (2). (1) En l'espèce, le demandeur a été condamné par le premier juge à une peine d'emprisonnement principal de six ans assortie d'une mise à disposition pour une durée de cinq ans ; une peine d'emprisonnement principal de cinq ans, donc plus légère, assortie d'une mise à disposition pendant dix ans a été prononcée en degré d'appel, de sorte qu'il n'était pas requis de statuer sur la peine à l'unanimité des voix. (2) Voir également Cass. 20 avril 2022, RG P.21.1650.F, Pas. 2022, n° 273, avec concl. « dit en substance » de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général ; Cass. 26 octobre 2021, RG P.21.0959.N, Pas. 2021, n° 676.

DEFENSE SOCIALE - Mise à la disposition du tribunal de l'application
des peines - Condamnation à une peine principale et à des peines
accessoires - Mise à la disposition du tribunal de l'application
des peines - Appel - Aggravation de la peine - Comparaison - Modalités

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets.
compétence du juge - Condamnation à une peine principale et à des
peines accessoires - Mise à la disposition du tribunal de l'application
des peines - Aggravation de la peine - Comparaison - Modalités

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

PEINE - Peine la plus forte - Condamnation à une peine principale et
à des peines accessoires - Mise à la disposition du tribunal de
l'application des peines - Appel - Aggravation de la peine -
Comparaison - Modalités

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

Het onderzoeksgerecht oordeelt met betrekking tot de toepassing van artikel 8 Wet Europees Aanhoudingsbevel onaantastbaar of de persoon om wiens overlevering wordt verzocht en die geen Belg is, in België verblijft; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 6 juli 2016, AR P.16.0739.F, AC 2016, nr. 439; Cass. 14 juli 2009, AR P.09.1074.F, AC 2009, nr. 454; Cass. 23 december 2008, AR P.08.1803.N, AC 2008, nr. 752; Cass. 19 juli 2005, (arrest niet gepubliceerd), RW 2006-07, 210 noot E. DE BOCK; Cass 5 juli 2005, AR P.05.0896.N, AC 2005, nr. 387, RW 2006-07, 759 noot G. STESENS; Cass. 5 oktober 2004, AR P.04.1286.N, AC 2004, nr. 456, T. Strafr. 2005, 218. A. WINANTS, "Actuele beschouwingen over het Europees aanhoudingsbevel", in Strafrecht meer...dan ooit, Die Keure, 2011, 47; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 196; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, nr. 4741; S. DEWULF, Overlevering, APR 2020, 80-82.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel - Terugkeergarantie - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle door het Hof

- Art. 8 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel - Terugkeergarantie - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle door het Hof

- Art. 8 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

En ce qui concerne l'application de l'article 8 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt, la juridiction d'instruction apprécie souverainement si la personne dont la remise est demandée et qui n'est pas belge réside en Belgique; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 14 juillet 2009, RG P.09.1074.F, Pas. 2009, n° 454 ; Cass. 23 décembre 2008, RG P.08.1803.N, Pas. 2008, n° 752 ; Cass. 6 juillet 2016, RG P.16.0739.F, Pas. 2016, n° 439 ; Cass. 19 juillet 2005, (inédit), R.W. 2006-07, 210, note E. DE BOCK ; Cass. 5 juillet 2005, RG P.05.0896.N, Pas. 2005, n° 387, R.W. 2006-07, 759, note G. STESENS ; Cass. 5 octobre 2004, RG P.04.1286.N, Pas. 2004, n° 456, T. Strafr. 2005, 218. A. WINANTS, « Actuele beschouwingen over het Europees aanhoudingsbevel », Strafrecht meer...dan ooit, Die Keure, 2011, 47 ; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 196 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, n° 4741 ; S. DEWULF, Overlevering, A.P.R. 2020, 80-82.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution du mandat d'arrêt européen - Garantie de retour - Appréciation par la juridiction d'instruction - Contrôle par la Cour

- Art. 8 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Exécution du mandat d'arrêt européen - Garantie de retour - Appréciation par la juridiction d'instruction - Contrôle par la Cour

- Art. 8 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Krachtens artikel 6.1° Wet Europees Aanhoudingsbevel kan de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel worden geweigerd ingeval de persoon op wie het Europees aanhoudingsbevel betrekking heeft in België wordt vervolgd wegens het feit dat aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag ligt; de onderzoeksgerechten beslissen onaantastbaar of zij de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel weigeren op grond van deze facultatieve weigeringsgrond (1). (1) Cass. 6 juli 2016, AR P.16.0739.F, AC 2016, nr. 439; Cass. 26 juni 2013, AR P.13.1098.F, AC 2013, nr. 398, RDP 2013, 1187; A. WINANTS, "De doorwerking van het EU-Kaderbesluit inzake overlevering", NC 2006, 92; H. SANDERS, Handboek Overleveringsrecht, Intersentia, 2011, 234-236; A. WINANTS, "Actuele beschouwingen over het Europees aanhoudingsbevel", in Strafrecht meer...dan ooit, Die Keure, 2011, 41-42; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 607; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 104-106 en 132-133; C. VAN DEN WYNGAERT, Ph. TRAEST en S. VANDROMME, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Maklu, 2017, 1231-1232; S. DEWULF, Overlevering, APR, 2020, 182-184; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 2095.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Facultatieve weigeringsgronden - Vervolg in België wegens een feit vermeld in het Europees aanhoudingsbevel - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle door het Hof

- Art. 6, 1° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Facultatieve weigeringsgronden - Vervolg in België wegens een feit vermeld in het Europees aanhoudingsbevel - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle door het Hof

- Art. 6, 1° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

En vertu de l'article 6, 1°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, l'exécution du mandat d'arrêt européen peut être refusée lorsque la personne qui fait l'objet dudit mandat est poursuivie en Belgique pour le même fait que celui qui est à la base du mandat d'arrêt européen; les juridictions d'instruction décident souverainement s'il y a lieu de refuser l'exécution d'un mandat d'arrêt européen sur la base de cette cause de refus facultative (1). (1) Cass. 6 juillet 2016, RG P.16.0739.F, Pas. 2016, n° 439 ; Cass. 26 juin 2013, RG P.13.1098.F, Pas. 2013, n° 398, R.D.P. 2013, 1187 ; A. WINANTS, « De doorwerking van het EU-Kaderbesluit inzake overlevering », N.C. 2006, 92 ; H. SANDERS, Handboek Overleveringsrecht, Intersentia, 2011, 234-236 ; A. WINANTS, « Actuele beschouwingen over het Europees aanhoudingsbevel », Strafrecht meer...dan ooit, Die Keure, 2011, 41-42 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 607 ; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 104-106 et 132-133 ; C. VAN DEN WYNGAERT, Ph. TRAEST et S. VANDROMME, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Maklu, 2017, 1231-1232 ; S. DEWULF, Overlevering, A.P.R., 2020, 182-184 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 2095.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Causes de refus facultative - Poursuites en Belgique pour un fait mentionné dans le mandat d'arrêt européen - Appréciation par la juridiction d'instruction - Contrôle par la Cour

- Art. 6, 1° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Causes de refus facultative - Poursuites en Belgique pour un fait mentionné dans le mandat d'arrêt européen - Appréciation par la juridiction d'instruction - Contrôle par la Cour

- Art. 6, 1° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Geen enkele wetsbepaling of algemeen rechtsbeginsel verbiedt de onderzoeksgerechten het voortbestaan van de ernstige aanwijzingen van schuld te beoordelen door te verwijzen naar de resultaten van onderzoeksopdrachten die niet rechtstreeks betrekking hebben op de onder aanhoudingsbevel geplaatste in verdenking gestelde.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Voorwaarden - Toetsing van het voortbestaan van de ernstige aanwijzingen van schuld - Resultaten van onderzoeksopdrachten met betrekking tot andere in verdenking gestelden - Inaanmerkingneming

- Artt. 16, §§ 1 en 5, 22, zesde lid, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Voorwaarden - Onderzoeksgerechten - Toetsing van het voortbestaan van de ernstige aanwijzingen van schuld - Resultaten van onderzoeksopdrachten met betrekking tot andere in verdenking gestelden - Inaanmerkingneming

- Artt. 16, §§ 1 en 5, 22, zesde lid, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Aucune disposition légale ni principe général du droit n'interdit aux juridictions d'instruction d'apprécier la persistance d'indices sérieux de culpabilité par référence aux résultats de devoirs d'enquête qui ne concernent pas directement l'inculpé placé sous mandat d'arrêt.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Conditions - Vérification de la persistance d'indices sérieux de culpabilité - Résultats de devoirs d'enquête concernant d'autres inculpés - Prise en compte

- Art. 16, § 1er et 5, 22, al. 6, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Conditions - Juridictions d'instruction - Vérification de la persistance d'indices sérieux de culpabilité - Résultats de devoirs d'enquête concernant d'autres inculpés - Prise en compte

- Art. 16, § 1er et 5, 22, al. 6, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0167.N

22 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.27](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering neemt de politierechtbank kennis van de wanbedrijven omschreven in de artikelen 418 tot 420 Strafwetboek wanneer de doding of verwondingen het gevolg zijn van een verkeersongeval en een verkeersongeval in de zin van artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering is een wegverkeersongeval waarbij voetgangers en dieren of middelen van vervoer te land betrokken zijn, die de openbare weg gebruiken, alsook een dergelijk ongeval dat zich voordoet op een terrein dat openstaat voor het publiek of op een niet-openbaar terrein dat evenwel voor een bepaald aantal personen openstaat; een ongeval dat zich voordoet op een privaat terrein dat niet openstaat voor een bepaald aantal personen is geen verkeersongeval in de zin van deze bepaling (1). (1) Cass. 25 oktober 2005, AR P.05.0663.N, VAV 2006/3, p. 534; Cass 25 mei 2004, AR P.04.0193.N, AC 2004, nr. 282; L. BREWAEYS, "Het begrip verkeersongeval: Blijvende bron van betwisting", VAV 2013/6, pp. 3-24.

Selon l'article 138, 6°bis, du Code d'instruction criminelle, le tribunal de police connaît des délits définis aux articles 418 à 420 du Code pénal lorsque l'homicide ou les lésions résultent d'un accident de la circulation et un accident de la circulation au sens de l'article 138, 6°bis, du Code d'instruction criminelle est un accident de la circulation impliquant des piétons et des animaux ou des moyens de transport terrestre empruntant la voie publique, ainsi qu'un tel accident survenant sur un site ouvert au public ou sur un site non public mais rendu accessible à un certain nombre de personnes ; un accident qui se produit sur un terrain privé n'étant pas rendu accessible à un certain nombre de personnes n'est pas un accident de la circulation au sens de cette disposition (1). (1) Cass. 25 octobre 2005, RG P.05.0663.N, C.R.A. 2006/3, p. 534 ; Cass 25 mai 2004, RG P.04.0193.N, Pas. 2004, n° 282 ; L. BREWAEYS, « Het begrip verkeersongeval: Blijvende bron van betwisting », C.R.A. 2013/6, pp. 3-24.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Onopzettelijke slagen en verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Verwijzing naar de politierechtbank - Begrip verkeersongeval - Bevoegdheid van de politierechtbank - Artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 138.6°bis en 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

- Artt. 418 en 420 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Onopzettelijke slagen en verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Verwijzing naar de politierechtbank - Begrip verkeersongeval - Bevoegdheid van de politierechtbank - Artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 138.6°bis en 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

- Artt. 418 en 420 Strafwetboek

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Onopzettelijke slagen en verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Verwijzing naar de politierechtbank - Begrip verkeersongeval - Bevoegdheid van de politierechtbank - Artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 138.6°bis en 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

- Artt. 418 en 420 Strafwetboek

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Code pénal, articles 418 et 420 - Coups et blessures involontaires résultant d'un accident de la circulation - Renvoi au tribunal de police - Notion d'accident de la circulation - Compétence du tribunal de police - Code d'instruction criminelle, article 138, 6°bis - Portée - Conséquence

- Art. 138.6°bis et 525 e.t. Code d'Instruction criminelle

- Art. 418 et 420 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Code pénal, articles 418 et 420 - Coups et blessures involontaires résultant d'un accident de la circulation - Renvoi au tribunal de police - Notion d'accident de la circulation - Compétence du tribunal de police - Code d'instruction criminelle, article 138, 6°bis - Portée - Conséquence

- Art. 138.6°bis et 525 e.t. Code d'Instruction criminelle

- Art. 418 et 420 Code pénal

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Nature de l'infraction - Code pénal, articles 418 et 420 - Coups et blessures involontaires résultant d'un accident de la circulation - Renvoi au tribunal de police - Notion d'accident de la circulation - Compétence du tribunal de police - Code d'instruction criminelle, article 138, 6°bis - Portée - Conséquence

- Art. 138.6°bis et 525 e.t. Code d'Instruction criminelle

- Art. 418 et 420 Code pénal

Artikel 7 Uitleveringswet bepaalt dat niet tot uitlevering wordt overgegaan wanneer sedert het ten laste gelegde feit, de vervolgingen of de veroordeling, de verjaring van de strafvordering naar Belgisch recht is bereikt; artikel 8.1 Uitleveringsovereenkomst bepaalt dat geen uitlevering wordt toegestaan indien, volgens de wetgeving van de verzoekende of van de aangezochte partij, verjaring van de strafvordering is ingetreden; het onderzoeksgerecht dat de tenuitvoerlegging beoordeelt van een door de Marokkaanse overheid verleend internationaal bevel tot aanhouding met het oog op strafvervolg, moet op grond van de vermelde bepalingen nagaan of op het ogenblik van de uitlevering de verjaring van de strafvordering voor het feit waarvoor de uitlevering wordt gevraagd, niet is bereikt naar Belgisch recht; het onderzoeksgerecht gaat met dat doel na of de verjaring van de strafvordering volgens het Belgisch recht niet werd geschorst of gestuit en het houdt daarbij rekening met handelingen van overheden in Marokko; een in Marokko verrichte onderzoeksdaad binnen de oorspronkelijke verjaringstermijn, zoals het verhoor van een medeverdachte, heeft een stuitend effect op de verjaring van de strafvordering naar Belgisch recht (1). (1) Cass. 1 maart 2011, AR P.11.0227.N, AC 2011, nr. 171 met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER; Cass. 22 juni 1994, AR P.94.0719.F, AC 1994, nr. 327. Het OM had geadviseerd tot partiële cassatie met verwijzing van de zaak, beperkt tot het wanbedrijf van bendevoorming (feit 3), aangezien de feiten dateren van 2015 en de appelrechters aannamen dat 'minstens tot 2017 onderzoeksdaaden met stuitende werking werden gesteld', dus niet 'tot en met 2017', waardoor er enige onzekerheid bestaat over een stuiting in de loop van 2017 en bijgevolg het al dan niet bereiken van de verjaringstermijn van 5 jaar op moment van het bestreden arrest van 3 februari 2022.

Suivant l'article 7 de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, l'extradition ne peut avoir lieu si, depuis le fait imputé, les poursuites ou la condamnation, la prescription de l'action publique est acquise au regard de la loi belge ; selon l'article 8.1 de la Convention du 7 juillet 1997 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc sur l'extradition, celle-ci ne sera pas accordée si la prescription de l'action publique est acquise d'après la législation de la Partie requérante ou de la Partie requise ; en vertu des dispositions précitées, la juridiction d'instruction qui apprécie l'exécution d'un mandat d'arrêt international émis par les autorités marocaines aux fins de poursuites pénales est tenue de vérifier si, au moment de l'extradition, la prescription de l'action publique pour le fait pour lequel l'extradition est demandée n'est pas acquise d'après le droit belge ; la juridiction d'instruction vérifie à cette fin que la prescription de l'action publique n'a pas été suspendue ou interrompue en vertu du droit belge, en tenant compte des actes accomplis par les autorités marocaines ; un acte d'instruction tel audition d'un coïnculpé, accompli au Maroc, pendant le délai de prescription initial interrompt la prescription de l'action publique en droit belge (1).(1) Cass. 1er mars 2011, RG P.11.0227.N, Pas. 2011, n° 171, avec concl. de M. DUINSLAEGER, alors avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 22 juin 1994, RG P.94.0719.F, Pas. 1994, n° 327. Le ministère public avait suggéré une cassation partielle avec renvoi, limitée au délit d'association de malfaiteurs (fait 3), étant donné que les faits datent de 2015 et que « des actes d'instruction interruptifs de prescription ont été accomplis au moins jusqu'en 2017 » selon les juges d'appel, et non pas « jusqu'en 2017 inclus », ce qui crée une incertitude quant à savoir si la prescription a été interrompue au cours de l'année 2017 et si la prescription de cinq ans était dès lors acquise le 3 février 2022, date de l'arrêt attaqué.

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Verjaring van de strafvordering naar Belgisch recht - Wanbedrijf - Stuiting van de verjaring - Stuitingsdaad gesteld in de verzoekende staat - Gevolg

EXTRADITION - Extradition passive - Prescription de l'action au regard de la loi belge - Délit - Interruption de la prescription - Acte interruptif accompli dans l'État requérant - Conséquence

- Art. 7 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 8.1 Overeenkomst van 7 juli 1997 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko betreffende uitlevering
- Artt. 21 en 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 7 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 8.1 Convention du 7 juillet 1997 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc sur l'extradition
- Art. 21 et 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Overeenkomstig artikel 8.1 Uitleveringsovereenkomst wordt geen uitlevering toegestaan indien, volgens de wetgeving van de verzoekende partij, verjaring van de strafvordering is ingetreden; op grond van de artikelen 15 tot 18 van het Marokkaanse Strafwetboek zijn de vrijheidsbenemende criminele hoofdstraffen levenslange opsluiting of opsluiting van vijf tot dertig jaren, de vrijheidsbenemende correctionele hoofdstraffen gevangenisstraf van in de regel een maand tot vijf jaren en de vrijheidsbenemende politiehoofdstraffen detentie van minder dan een maand; op grond van artikel 5 van het Marokkaanse Wetboek van Strafvordering bedraagt de verjaring van de strafvordering vijftien jaren voor misdaden, vier jaren voor wanbedrijven en een jaar voor overtredingen, telkens vanaf de datum van het plegen van het feit; de artikelen 293 en 294, eerste lid, van het Marokkaanse Strafwetboek bestraffen met opsluiting van vijf tot tien jaar iedere persoon die deel uitmaakt van een vereniging van misdadigers; geen enkele vrijheidsbenemende hoofdstraf die dat wetboek bepaalt onder hoofdstuk 5, afdeling 1, artikelen 293 tot 299 (Vereniging van misdadigers en hulp aan misdadigers) is een politiestraf; bijgevolg kan de verjaringstermijn voor overtredingen naar Marokkaans recht daarop evenmin van toepassing zijn (1). (1) Het OM had geconcludeerd dat het tweede onderdeel geen antwoord behoeft, wat betreft de verjaring naar Marokkaans recht voor het wanbedrijf van feit 3 (bendevorming), omdat het niet tot een ruimere cassatie kan leiden, gelet op het probleem van verjaring naar Belgisch recht (eerste onderdeel).

Conformément à l'article 8.1 de la Convention du 7 juillet 1997 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc sur l'extradition, celle-ci ne sera pas accordée si la prescription de l'action est acquise d'après la législation de la Partie requérante ; les articles 15 à 18 du Code pénal marocain prévoient que les peines criminelles principales privatives de liberté sont la réclusion perpétuelle ou la réclusion de cinq à trente ans, les peines délictuelles principales privatives de liberté sont en règle l'emprisonnement d'un mois à cinq et les peines contraventionnelles principales privatives de liberté sont des peines des détention de moins d'un mois ; l'article 5 du Code de procédure pénale marocain prévoit que l'action publique se prescrit, à compter du jour où l'infraction a été commise, par quinze ans pour les crimes, quatre ans pour les délits et un an pour les contraventions ; les articles 293 et 294, alinéa 1er, du Code pénal marocain punissent d'une peine de réclusion de cinq à dix ans, tout individu faisant partie d'une association de malfaiteurs ; aucune des peines principales privatives de liberté prévues au chapitre V, section I, articles 293 à 299 de ce code (« De l'association de malfaiteurs et de l'assistance aux criminels ») ne constitue une peine de police ; par conséquent, le délai de prescription des contraventions ne saurait davantage lui être applicable d'après les lois du Maroc (1). (1) Le ministère public avait conclu qu'il n'y avait pas lieu de répondre à la seconde branche, en ce qui concerne la prescription en droit marocain du délit d'association de malfaiteurs (fait 3), étant donné qu'elle ne saurait entraîner une cassation plus étendue compte tenu du problème de prescription en droit belge (première branche).

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Verjaring van de strafvordering naar het recht van de verzoekende staat - Verjaringstermijn voor wanbedrijven naar Marokkaans recht - Drempel van de straf voor overtredingen - Beoordeling

EXTRADITION - Extradition passive - Prescription de l'action au regard des lois de l'État requérant - Délai de prescription des délits en droit marocain - Seuil de la peine pour des contraventions - Appréciation

- Art. 8.1 Overeenkomst van 7 juli 1997 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko betreffende uitlevering

- Artt. 322 en 323 Strafwetboek

- Artt. 5, 18, 293 en 294 Marokkaans Strafwetboek

- Art. 5 Marokkaans Wetboek van Strafvordering

- Art. 8.1 Convention du 7 juillet 1997 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc sur l'extradition

- Art. 322 et 323 Code pénal

- Art. 5, 18, 293 et 294 Code pénal marocain

- Art. 5 Code de procédure pénale marocain

P.22.0174.N

24 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.9](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of de noodzaak van een goede rechtsbedeling de samenvoeging van meerdere zaken vereist (1). (1) Cass. 11 februari 2015, AR P.14.1706.F, AC 2015, nr. 101; Cass. 9 juni 1999, AR P.99.0231.F, AC 1999, nr. 340; Cass. 2 februari 1982, AC 1981-82, 719. M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1295-1297.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Samenvoeging van zaken - Noodzaak van een goede rechtsbedeling

SAMENVOEGING VAN ZAKEN - Strafzaken - Bevoegdheid van de rechter - Noodzaak van een goede rechtsbedeling - Beoordeling

Er is samenhang tussen twee of meerdere misdrijven als de rechter oordeelt dat zij in het belang van een goede rechtsbedeling samen moeten worden behandeld en gevonnisd; de loutere omstandigheid dat nadat zaken samen werden behandeld, daarin afzonderlijke vonnissen of arresten worden gewezen, tast de wettigheid van die vonnissen of arresten niet aan.

SAMENHANG - Strafzaken - Bevoegdheid van de rechter - Voeging van meerdere zaken wegens het recht van verdediging of een goede rechtsbedeling - Beoordeling

- Art. 227, 3° Wetboek van Strafvordering

Le juge apprécie souverainement si la nécessité d'une bonne administration de la justice requiert la jonction de plusieurs causes (1). (1) Cass. 11 février 2015, RG P.14.1706.F, Pas. 2015, n° 101 ; Cass. 9 juin 1999, RG P.99.0231.F, Pas. 1999, n° 340 ; Cass. 2 février 1982, RG 7120, Bull. et Pas. 1982, I, 696. M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1295-1297.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Jonction de causes - Nécessité d'une bonne administration de la justice

JONCTION DE CAUSES - Matière répressive - Compétence du juge - Nécessité d'une bonne administration de la justice - Appréciation

Il y a connexité entre deux ou plusieurs infractions lorsque le juge considère qu'elles doivent être examinées et jugées conjointement dans l'intérêt d'une bonne administration de la justice ; la simple circonstance que des jugements ou arrêts distincts soient rendus distinctement dans des causes examinées ensemble n'affecte pas la légalité desdits jugements ou arrêts.

CONNEXITE - Matière répressive - Compétence du juge - Jonction de plusieurs causes en vue du respect des droits de la défense ou d'une bonne administration de la justice - Appréciation

- Art. 227, 3° Code d'Instruction criminelle

P.22.0182.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.3](#)

AC nr. ...

Indien de gedetineerde beklaagde op het ogenblik van het instellen van het hoger beroep of tijdens de in artikel 203, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn wordt bijgestaan door een raadsman, kan er redelijkerwijze worden aangenomen dat die raadsman hem ter zake heeft voorgelicht; uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt voor de overheid in de regel niet de verplichting om een beklaagde die tijdens de procedure in eerste aanleg werd bijgestaan door een raadsman en die kennis heeft gekregen van de beroepen beslissing, alle vormvereisten voor het hoger beroep tegen die beslissing, waaronder de voorgeschreven verplichting om tijdig nauwkeurig bepaalde grieven in te dienen, ter kennis te brengen of toe te lichten en dat geldt ook voor de griffie van de gevangenis die aan de gedetineerde beklaagde een in te vullen grievenformulier ter beschikking stelt; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak of de gedetineerde beklaagde op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om tijdig een grievenschrift in te dienen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep ingesteld door verklaring aan de gevangenisdirecteur - Grievenformulier - Informatie over het grievenformulier - Draagwijde - Beoordeling door de rechter

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Veroordeling in eerste aanleg - Bijstand van een raadsman - Hoger beroep ingesteld door verklaring aan de gevangenisdirecteur - Grievenformulier - Informatie over het grievenformulier - Draagwijde - Beoordeling door de rechter

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

Si, au moment d'interjeter appel ou au cours du délai fixé à l'article 203, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le prévenu détenu est assisté d'un conseil, il peut être raisonnablement admis que ce conseil l'a informé à ce propos ; en règle, il ne résulte pas de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit d'accès à un juge garanti par cette disposition que, lorsqu'un prévenu était assisté d'un conseil lors de la procédure en première instance et a eu connaissance de la décision entreprise, les autorités sont tenues de l'informer de toutes les formalités à observer pour interjeter appel de ladite décision, dont l'obligation prescrite de soumettre, communiquer ou exposer certains griefs en temps utile, et cette considération s'applique également au greffe de la prison qui remet au prévenu détenu un formulaire de griefs à remplir ; la juridiction d'appel apprécie souverainement sur la base des éléments concrets de l'espèce si le prévenu détenu avait ou aurait pu avoir connaissance de l'obligation de remettre une déclaration de griefs en temps utile.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Condamnation en première instance - Appel interjeté par déclaration au directeur de prison - Formulaire de griefs - Informations sur le formulaire de griefs - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Condamnation en première instance - Assistance d'un conseil - Appel interjeté par déclaration au directeur de prison - Formulaire de griefs - Informations sur le formulaire de griefs - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Veroordeling in eerste aanleg - Bijstand van een raadsman - Hoger beroep ingesteld door verklaring aan de gevangenisdirecteur - Grievenschrift - Informatie over het grievenschrift - Draagwijze - Beoordeling door de rechter

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Uit de bepalingen van de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204, Wetboek van Strafvordering en uit artikel 1, eerste lid, van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep of van voorziening in cassatie van de gedetineerde of geïnterneerde personen volgt dat het appelgerecht, behoudens overmacht, in beginsel verplicht is om het hoger beroep van een gedetineerde beklaagde die heeft nagelaten tijdig een grievenschrift in te dienen, vervallen te verklaren; uit artikel 6.1 EVRM en de door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter en op een daadwerkelijk rechtsmiddel, volgt evenwel dat het appelgerecht die vervallenverklaring enkel mag uitspreken indien het redelijkerwijze kan aannemen dat een gedetineerde beklaagde, die zelf hoger beroep heeft ingesteld door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur of zijn afgevaardigde, op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om tijdig een grievenschrift in te dienen (1). (1) Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1294.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.1, met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep ingesteld door verklaring aan de gevangenisdirecteur - Grievenschrift - Informatie over het

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Condamnation en première instance - Assistance d'un conseil - Appel interjeté par déclaration au directeur de prison - Formulaire de griefs - Informations sur le formulaire de griefs - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Il résulte des articles 203, § 1er, alinéa 1er, et 204 du Code d'instruction criminelle et 1er, alinéa 1er, de la loi du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel ou de recours en cassation des personnes détenues ou internées que la juridiction d'appel est en principe tenue, hormis en cas de force majeure, de déclarer déchu de son appel le prévenu détenu qui a omis de remettre une déclaration de griefs en temps utile ; il résulte toutefois de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ainsi que du droit d'accès à un juge et à un recours effectif, garanti par cette disposition, que la juridiction d'appel ne peut prononcer la déchéance que s'il peut être raisonnablement admis qu'un prévenu détenu qui a lui-même interjeté appel au moyen d'une déclaration faite auprès du directeur de la prison ou de son délégué avait ou avait pu avoir connaissance de l'obligation de remettre une déclaration de griefs en temps utile (1). (1) Voir Cass. 18 janvier 2022, RG P.21.1294.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.1, avec concl. de B. DE SMET, avocat général ; Cass. 12 octobre 2021, RG P.21.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 octobre 2020, RG P.19.1255.N, Pas. 2020, n°645.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Condamnation en première instance - Appel interjeté par déclaration au directeur de prison - Formulaire de

grievensformulier - Laattijdig ingediend grievensformulier - Verval van het hoger beroep - Voorwaarden

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Informatie over het grievensformulier - Laattijdig ingediend grievensformulier - Verval van het hoger beroep - Voorwaarden - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep ingesteld door verklaring aan de gevangenisdirecteur - Grievensformulier

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

griefs - Informations sur le formulaire de griefs - Remise tardive du formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Conditions

- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Informations sur le formulaire de griefs - Remise tardive du formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Conditions - Condamnation en première instance - Appel interjeté par déclaration au directeur de prison - Formulaire de griefs

- Art. 203, § 1er, al. 1er, et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0186.F

7 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.5](#)

AC nr. ...

Uit arrest nr. 108/2020 van het Grondwettelijk Hof van 16 juli 2020 volgt dat, hoewel het vermoeden van de lastgeving ad litem waarin is voorzien bij artikel 440 Gerechtelijk Wetboek van toepassing is voor de strafgerichten, dat vermoeden weerlegbaar is, zodat de betrokken partij, ongeacht de toepassing van de artikelen 848 tot 850 Gerechtelijk Wetboek(1), dat vermoeden met alle rechtsmiddelen en met eerbiediging van het recht van verdediging moet kunnen weerleggen (2). (1) Procedure tot ontkentenis die niet van toepassing is voor de strafgerichten, zelfs wanneer ze uitspraak doen over de burgerlijke rechtsvordering; zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 801. (2) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 801.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Advocaat - Vertegenwoordiging - Lastgeving ad litem - Vermoeden - Weerlegbaarheid

- Artt. 440, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek

ADVOCAAT - Strafzaken - Vertegenwoordiging - Lastgeving ad litem - Vermoeden - Weerlegbaarheid

- Artt. 440, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek

LASTGEVING - Strafzaken - Advocaat - Vertegenwoordiging - Lastgeving ad litem - Vermoeden - Weerlegbaarheid

4/05/2026

Il suit de l'arrêt n° 108/2020, du 16 juillet 2020, de la Cour constitutionnelle que si la présomption du mandat ad litem prévue par l'article 440 du Code judiciaire s'applique devant les juridictions répressives, elle est réfutable, de sorte qu'indépendamment de l'application des articles 848 à 850 du Code judiciaire (1), la partie concernée doit pouvoir la renverser par toutes voies de droit et dans le respect des droits de la défense (2). (1) Procédure en désaveu, qui n'est pas applicable devant les juridictions répressives, même lorsqu'elles statuent sur l'action civile ; voir les concl. du MP. (2) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action civile - Avocat - Représentation - Mandat ad litem - Présomption - Réfutabilité

- Art. 440, 848, 849 et 850 Code judiciaire

AVOCAT - Matière répressive - Représentation - Mandat ad litem - Présomption - Réfutabilité

- Art. 440, 848, 849 et 850 Code judiciaire

MANDAT - Matière répressive - Avocat - Représentation - Mandat ad litem - Présomption - Réfutabilité

P. 568/982

- Artt. 440, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek
*RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Advocaat -
Vertegenwoordiging - Lastgeving ad litem - Vermoeden -
Weerlegbaarheid*
- Artt. 440, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 440, 848, 849 et 850 Code judiciaire
*DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Avocat -
Représentation - Mandat ad litem - Présomption - Réfutabilité*
- Art. 440, 848, 849 et 850 Code judiciaire

Het hoger beroep van de verzekeraar van de
beklaagde kan niet wegens gebrek aan belang
niet-ontvankelijk worden verklaard, op grond dat
hij voor de eerste rechter het materieel karakter van
de aan zijn verzekerde verweten feiten niet heeft
betwist en de in de artikelen 848 en 849
Gerechtelijk Wetboek bepaalde procedure niet
heeft ingeleid (1). (1) Procedure tot ontkenning die
niet van toepassing is voor de strafgerichten, zelfs
wanneer die uitspraak doen over de burgerlijke
rechtsvordering; zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 801.

L'appel de l'assureur du prévenu ne peut être
déclaré irrecevable à défaut d'intérêt au motif qu'il
n'a pas contesté devant le premier juge la
matérialité des faits imputés à son assuré et qu'il
n'a pas diligenté la procédure prévue aux articles
848 et 849 du Code judiciaire (1). (1) Procédure en
désaveu,, qui n'est pas applicable devant les
juridictions répressives, même lorsqu'elles statuent
sur l'action civile ; voir les concl. du MP.

*ADVOCAAT - Vordering van de burgerlijke partij voorgelegd
aan de eerste rechter - Geen betwisting door de advocaat van
de verzekeraar van de beklaagde - Veroordeling in
overeenstemming met de vordering - Hoger beroep van de
verzekeraar - Belang - Ontvankelijkheid*

*AVOCAT - Demande de la partie civile soumise au premier juge -
Absence de contestation par l'avocat de l'assureur du prévenu -
Condamnation conforme à la demande - Appel de l'assureur -
Intérêt - Recevabilité*

- Artt. 17, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek
*HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen
inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang - Vordering van
de burgerlijke partij voorgelegd aan de eerste rechter - Geen
betwisting door de advocaat van de verzekeraar van de
beklaagde - Veroordeling in overeenstemming met de
vordering - Hoger beroep van de verzekeraar - Ontvankelijkheid*

- Art. 17, 848, 849 et 850 Code judiciaire
*APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) -
Décisions et parties - Intérêt - Demande de la partie civile soumise
au premier juge - Absence de contestation par l'avocat de l'assureur
du prévenu - Condamnation conforme à la demande - Appel de
l'assureur - Recevabilité*

- Artt. 17, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek
*VERZEKERING - Allerlei - Vordering van de burgerlijke partij
voorgelegd aan de eerste rechter - Geen betwisting door de
advocaat van de verzekeraar van de beklaagde - Veroordeling
in overeenstemming met de vordering - Hoger beroep van de
verzekeraar - Belang - Ontvankelijkheid*

- Art. 17, 848, 849 et 850 Code judiciaire
*ASSURANCES - Divers - Demande de la partie civile soumise au
premier juge - Absence de contestation par l'avocat de l'assureur du
prévenu - Condamnation conforme à la demande - Appel de
l'assureur - Intérêt - Recevabilité*

- Artt. 17, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek
*AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht -
Allerlei - Vordering van de burgerlijke partij voorgelegd aan de
eerste rechter - Geen betwisting door de advocaat van de
verzekeraar van de beklaagde - Veroordeling in
overeenstemming met de vordering - Hoger beroep van de
verzekeraar - Belang - Ontvankelijkheid*

- Art. 17, 848, 849 et 850 Code judiciaire
*RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Divers -
Demande de la partie civile soumise au premier juge - Absence de
contestation par l'avocat de l'assureur du prévenu - Condamnation
conforme à la demande - Appel de l'assureur - Intérêt - Recevabilité*

- Artt. 17, 848, 849 en 850 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 17, 848, 849 et 850 Code judiciaire

De appellant moet van een belang doen blijken om hoger beroep in te stellen; het belang bestaat wanneer er een beslissing is gewezen die hem schaadt; een dergelijk belang bestaat met name wanneer het hoger beroep strekt tot verbetering van een vergissing die door die partij in eerste aanleg is begaan (1). (1) Zie Cass. 15 september 2006, AR C.05.0304.N, AC 2006, nr. 419 met concl. van advocaat-generaal CORNELIS; Cass. 7 mei 2004, AR C.03.0603.F, AC 2004, nr. 244; Cass. 17 oktober 1946, AC 1945-46, p. 338; zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 801.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang - Begrip - Verbetering van een verissing begaan door de appellant in eerste aanleg

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

Op het niet-beperkte cassatieberoep van de WAM-verzekeraar van de beklaagde leidt de vernietiging op grond van het beginsel van aansprakelijkheid tot vernietiging van de niet-definitieve beslissingen die, gewezen op de tegen die verzekeraar ingestelde burgerlijke rechtsvorderingen, uitspraak doen over de omvang van de schade (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 801; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 1090 en verwijzingen in nota, waaronder Cass. 27 januari 2004, AR P.03.0839.N, Pas. 2004, nr. 46.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Tussenkomen partij - W.A.M.-verzekering - Cassatieberoep van de verzekeraar - Vernietiging van de eindbeslissing over het beginsel van burgerrechtelijke aansprakelijkheid - Uitbreiding naar de niet-definitieve beslissing over de omvang van de schade

VERZEKERING - Allerlei - Cassatieberoep van de WAM-verzekeraar van de beklaagde - Vernietiging van de eindbeslissing over het beginsel van burgerrechtelijke aansprakelijkheid - Uitbreiding naar de niet-definitieve beslissing over de omvang van de schade

L'appelant doit justifier d'un intérêt pour pouvoir interjeter appel ; l'intérêt existe en présence d'une décision qui lui cause un grief ; un tel intérêt existe notamment, en règle, lorsque l'appel tend à la rectification d'une erreur commise par cette partie en première instance (1). (1) Voir Cass. 15 septembre 2006, RG C.05.0304.N, Pas. 2006, n° 419, et concl. de M. CORNELIS, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 7 mai 2004, RG C.03.0603.F, Pas. 2004, n° 244 ; Cass. 17 octobre 1946, Pas. 1946, p. 365 ; voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Décisions et parties - Intérêt - Notion - Rectification d'une erreur commise par l'appelant en première instance.

- Art. 17 Code judiciaire

Sur le pourvoi non limité de l'assureur de la responsabilité civile du prévenu, la cassation sur le principe de la responsabilité entraîne la cassation des décisions non définitives qui, rendues sur les actions civiles exercées contre cet assureur, statuent sur l'étendue des dommages (1). (1) Voir les concl. du MP ; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 1090 et réf en notes, dont Cass. 27 janvier 2004, RG P.03.0839.N, Pas. 2004, n° 46.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action civile - Partie intervenante - Assurance automobile obligatoire - Pourvoi de l'assureur - Cassation de la décision définitive rendue sur le principe de la responsabilité civile - Extension à la décision non définitive rendue sur l'étendue des dommages

ASSURANCES - Divers - Pourvoi de l'assureur en responsabilité civile du prévenu - Cassation de la décision définitive rendue sur le principe de la responsabilité civile - Extension à la décision non définitive rendue sur l'étendue des dommages

Artikel 7, § 1, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vereist dat in het buitenland straf is gesteld op het geheel van de constitutieve bestanddelen die vereist zijn om feiten naar Belgisch recht te kwalificeren als een misdaad of een wanbedrijf, maar niet dat elk van die constitutieve bestanddelen als dusdanig een misdrijf in het buitenland uitmaakt.

EXTERRITORIALITEIT - Strafzaken - Vervolg in België - Misdaden en wanbedrijven - In het buitenland gepleegd misdrijf - Ontvankelijkheid van de straffordering - Voorwaarde

- Art. 4 Strafwetboek
- Art. 7, § 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFFORDERING - Vervolg in België - Misdaden en wanbedrijven - In het buitenland gepleegd misdrijf - Ontvankelijkheid van de straffordering - Voorwaarde

- Art. 4 Strafwetboek
- Art. 7, § 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Het enkele feit dat een beklaagde met het akkoord van de bank en overeenkomstig de algemene voorwaarden van de bank geld dat hem niet toebehoort wegneemt van een bankrekening, sluit zijn bedrieglijk opzet niet uit.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Bedrieglijk opzet - Geldsom op rekening waarvan beklaagde titularis is - Wegneming met akkoord van de bank - Gevolg

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Diefstal - Bedrieglijk opzet - Geldsom op rekening waarvan beklaagde titularis is - Wegneming met akkoord van de bank - Gevolg

L'article 7, § 1er, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale requiert que soit punissable à l'étranger l'ensemble des éléments constitutifs requis pour que des faits soient qualifiés crime ou délit en droit belge, mais pas que chacun de ces éléments constitue, à lui seul, une infraction à l'étranger.

EXTERRITORIALITE - Matière répressive - Poursuites en Belgique - Crimes et délits - Infraction commise à l'étranger - Recevabilité de l'action publique - Condition

- Art. 4 Code pénal
- Art. 7, § 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Poursuites en Belgique - Crimes et délits - Infraction commise à l'étranger - Recevabilité de l'action publique - Condition

- Art. 4 Code pénal
- Art. 7, § 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Le simple fait qu'un prévenu soustraie d'un compte bancaire des fonds qui ne lui appartiennent pas avec l'accord de la banque et conformément aux conditions générales de celle-ci n'exclut pas son intention frauduleuse.

VOL ET EXTORSION - Intention frauduleuse - Somme d'argent placée sur un compte dont le prévenu est titulaire - Soustraction à laquelle la banque a donné son accord - Conséquence

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Vol - Intention frauduleuse - Somme d'argent placée sur un compte dont le prévenu est titulaire - Soustraction à laquelle la banque a donné son accord - Conséquence

Het feit dat de zaak waarvan de wegneming aan een beklaagde wordt verweten bestaat uit een geldsom geplaatst op een rekening waarvan die beklaagde de titularis is, belet niet dat die geldsom aan een ander kan toebehoren en dat de beklaagde ze bedrieglijk kan wegnemen; dat de beklaagde op grond van zijn vermelde hoedanigheid aanspraak maakt op het feitelijk bezit van die geldsom, doet daaraan geen afbreuk (1); het staat aan de strafrechter om onaantastbaar te oordelen aan wie de weggenomen zaak op het moment van de wegneming in werkelijkheid toebehoorde en of de wegneming van de zaak bedrieglijk was en de strafrechter is daarbij niet gebonden door enige burgerrechtelijke bepaling. (1) A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2002, nr. 326.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Wegneming van andermans zaak - Geldsom op rekening waarvan beklaagde titularis is - Werkelijke eigenaar - Feitelijk bezit - Gevolg

- Art. 461 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Diefstal - Wegneming van andermans zaak - Geldsom op rekening waarvan beklaagde titularis is - Werkelijke eigenaar - Feitelijk bezit - Gevolg

- Art. 461 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Diefstal - Wegneming van andermans zaak - Geldsom op rekening waarvan beklaagde titularis is - Werkelijke eigenaar - Beoordeling - Wijze

- Art. 461 Strafwetboek

Même si la chose dont la soustraction est reprochée à un prévenu consiste en une somme d'argent placée sur un compte dont celui-ci est titulaire, il n'en reste pas moins que cette somme d'argent pourrait appartenir à une autre personne et que le prévenu pourrait la soustraire frauduleusement ; la circonstance que le prévenu revendique la possession de fait de cette somme d'argent sur la base de sa qualité précitée n'y fait pas obstacle (1); il appartient au juge pénal d'apprécier souverainement à qui la chose soustraite appartenait réellement au moment des faits et si la soustraction de la chose revêtait un caractère frauduleux, et le juge pénal n'est tenu à cet égard par aucune disposition du droit civil. (1) A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2002, n° 326.

VOL ET EXTORSION - Soustraction de la chose d'autrui - Somme d'argent placée sur un compte dont le prévenu est titulaire - Propriétaire véritable - Possession de fait - Conséquence

- Art. 461 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Vol - Soustraction de la chose d'autrui - Somme d'argent placée sur un compte dont le prévenu est titulaire - Propriétaire véritable - Possession de fait - Conséquence

- Art. 461 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Vol - Soustraction de la chose d'autrui - Somme d'argent placée sur un compte dont le prévenu est titulaire - Propriétaire véritable - Appréciation - Modalités

- Art. 461 Code pénal

Wanneer zaken die in leven toebehoorden aan een erflater na diens overlijden worden gestolen, wordt de uit de diefstal voortvloeiende schade geleden door diens erfgerechtigden, zoals aangewezen door de wet of met een erfregeling; het staat dan ook aan de strafrechter om de beklaagde die hij schuldig verklaart aan de diefstal van die zaken, te veroordelen tot schadevergoeding aan degenen die aantonen die erfgerechtigden te zijn; daarvoor moet niet eerst de nalatenschap van de erflater zijn vereffend en verdeeld en evenmin moeten de erfgerechtigden aantonen dat zijzelf of de erflater reeds gedurende enige periode vóór het overlijden van deze laatste of vóór de diefstal eigenaar waren van de gestolen zaken.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Diefstal - Zaken van een erflater - Schadelijdende partij - Erfgerechtigden - Bewijs - Draagwijdte

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

DIEFSTAL EN AFPERSING - Zaken van een erflater - Schadelijdende partij - Erfgerechtigden - Bewijs - Draagwijdte

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Lorsque des choses qui appartenaient au défunt de son vivant sont volées après son décès, le préjudice découlant du vol est subi par ses successibles, conformément à la loi ou à un régime successoral ; dès lors, il appartient au juge pénal de condamner le prévenu qu'il déclare coupable du vol de ces choses au dédommagement de ceux démontrant leur qualité de successibles ; à cet effet, il n'est pas requis que la succession du défunt soit préalablement liquidée et partagée, ni que les successibles démontrent qu'eux-mêmes ou le défunt étaient propriétaires des choses volées depuis un certain temps avant le décès de ce dernier ou avant le vol.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Vol - Choses d'un défunt - Partie préjudiciée - Successibles - Preuve - Portée

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

VOL ET EXTORSION - Choses d'un défunt - Partie préjudiciée - Successibles - Preuve - Portée

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Ingeval van een veroordeling wegens overtreding van artikel 34, § 2, Wegverkeerswet en indien de ademanalyse een alcoholconcentratie van ten minste 0,78 milligram per liter uitgeademde alveolaire lucht meet of de bloedanalyse een alcoholconcentratie van ten minste 1,8 gram per liter bloed aangeeft, beperkt volgens artikel 37/1, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet de rechter de geldigheid van het rijbewijs van de overtreder tot alle motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot volgens de modaliteiten als bedoeld in het eerste lid, maar indien hij verkiest om deze sanctie niet op te leggen, moet hij die beslissing uitdrukkelijk motiveren; volgens artikel 37/1, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet moet de rechter die beslist tot het opleggen van een alcoholslot dit doen voor een periode van minstens één jaar en ten hoogste drie jaar zodat daaruit volgt dat de rechter die op grond van artikel 37/1, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet beslist tot het opleggen van een alcoholslot voor een termijn van één jaar een maatregel oplegt die niet aan zijn vrije beoordeling is overgelaten in de zin van artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering en hij aldus het opleggen van die maatregel en de minimumduur ervan niet nauwkeurig moet motiveren overeenkomstig die bepalingen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikelen 34, §2, en 37/1, §1, eerste en tweede lid - Alcoholopname - Bestrafing - Opleggen van een alcoholslot - Motivering - Artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering

- Artt. 34, § 2, en 37/1, § 1, eerste en tweede lid en art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, §1, eerste en tweede lid - Alcoholopname - Bestrafing - Opleggen van een alcoholslot - Motivering - Artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering

- Artt. 34, § 2, en 37/1, § 1, eerste en tweede lid en art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2 - Alcoholopname - Bestrafing - Opleggen van een alcoholslot - Motivering - Artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering

- Artt. 34, § 2, en 37/1, § 1, eerste en tweede lid en art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

En cas de condamnation du chef d'une infraction à l'article 34, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, et si l'analyse de l'haleine mesure une concentration d'alcool d'au moins 0,78 milligramme par litre d'air alvéolaire expiré ou si l'analyse sanguine révèle une concentration d'alcool par litre de sang d'au moins 1,8 gramme, le juge limite, conformément à l'article 37/1, § 1er, alinéa 2, de cette loi, la validité du permis de conduire du contrevenant à tous les véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage, selon les modalités visées à l'alinéa 1er, mais s'il choisit de ne pas recourir à cette sanction, il est tenu de motiver expressément cette décision ; selon l'article 37/1, § 1er, alinéa 1er, de la même loi, le juge qui décide d'imposer un éthylotest antidémarrage doit le faire pour une période d'au moins un an à trois ans au plus, de sorte que le juge qui, sur la base de l'article 37/1, § 1er, alinéa 2, décide d'imposer un éthylotest antidémarrage pour une période d'un an, impose une mesure qui n'est pas laissée à sa libre appréciation au sens de l'article 195, alinéas 2 et 7, du Code d'instruction criminelle, et n'est pas tenu de motiver avec précision cette mesure et sa durée minimale conformément à ces dispositions.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 34, § 2, et 37/1, § 1er, alinéas 1er et 2 - Imprégnation alcoolique - Sanction - Imposition d'un éthylotest antidémarrage - Motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéas 2 et 7

- Art. 34, § 2, et 37/1, § 1, al. 1er et 2 et art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1, § 1er, alinéas 1er et 2 - Imprégnation alcoolique - Sanction - Imposition d'un éthylotest antidémarrage - Motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéas 2 et 7

- Art. 34, § 2, et 37/1, § 1, al. 1er et 2 et art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Article 34, § 2 - Imprégnation alcoolique - Sanction - Imposition d'un éthylotest antidémarrage - Motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéas 2 et 7

- Art. 34, § 2, et 37/1, § 1, al. 1er et 2 et art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

P. 574/982

Volgens artikel 35 Wegverkeerswet wordt het besturen van een voertuig op een openbare plaats terwijl de bestuurder in staat van dronkenschap verkeert of in een soortgelijke staat met name ten gevolge van het gebruik van drugs of van geneesmiddelen onder meer gestraft met het verval van het recht tot besturen van een motorvoertuig voor een duur van ten minste één maand en ten hoogste vijf jaar of levenslang; daaruit volgt dat de rechter die op grond van artikel 35 Wegverkeerswet veroordeelt tot een verval van het recht tot besturen van een motorvoertuig een bijkomende straf oplegt die niet aan zijn vrije beoordeling is overgelaten in de zin van artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering en hij aldus ook het opleggen van die bijkomende straf niet nauwkeurig moet motiveren overeenkomstig die bepalingen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 35 - Dronkenschap - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Motivering - Artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering

- Art. 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 35 - Dronkenschap - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Motivering - Artikel 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering

- Art. 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 35 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, la conduite d'un véhicule dans un lieu public, alors que le conducteur se trouve en état d'ivresse ou dans un état analogue résultant notamment de l'emploi de drogues ou de médicaments, est punie, entre autres, d'une déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur d'une durée d'un mois au moins et de cinq ans au plus ou à titre définitif ; il s'ensuit que le juge qui condamne à une déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur sur la base de l'article 35 de la loi du 16 mars 1968 inflige une peine accessoire qui n'est pas laissée à sa libre appréciation au sens de l'article 195, alinéas 2 et 7, du Code d'instruction criminelle, et il n'est donc pas tenu de motiver avec précision cette peine accessoire conformément à ces dispositions.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 35 - Ivresse - Sanction - Déchéance du droit de conduire - Motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéas 2 et 7

- Art. 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 35 - Ivresse - Sanction - Déchéance du droit de conduire - Motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéas 2 et 7

- Art. 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

De rechter kan een toestand van herhaling maar aannemen als hij vaststelt dat de bestanddelen voor die herhaling en de daarvoor geldende voorwaarden verenigd zijn en het bewijs daarvoor dient te blijken uit de aan de rechter overgelegde en voor de partijen beschikbare stukken, waarbij het openbaar ministerie als vervolgende partij de bewijslast draagt voor het voldaan zijn aan de voorwaarden voor de toestand van herhaling; het voor het vaststellen van de toestand van herhaling vereiste bewijs van een vroegere veroordeling die kracht van gewijsde heeft, wordt in de regel geleverd door een door de griffier uitgereikt afschrift van de veroordelende beslissing of uittreksel met de vermelding dat die beslissing kracht van gewijsde heeft maar het bewijs van het bestaan van een vroegere veroordeling en van het kracht van gewijsde hebben van die beslissing kan door het openbaar ministerie ook met andere middelen worden geleverd waarbij de afwezigheid van betwisting door de beklaagde op dit punt in aanmerking kan worden genomen en het aan de rechter staat te oordelen of het openbaar ministerie slaagt in zijn bewijslast.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Openbaar ministerie - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HERHALING - Vaststelling van de staat van herhaling - Bewijs - Bewijslast - Openbaar ministerie - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Bewijs - Bewijslast - Openbaar ministerie - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Bewijslast - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le juge ne peut admettre l'existence d'un état de récidive que s'il constate que les éléments constitutifs de cette récidive et les conditions qui lui sont applicables sont réunis et cette preuve doit ressortir des pièces soumises au juge et mises à la disposition des parties, le ministère public supportant, en tant que partie poursuivante, la charge de la preuve de la réunion des conditions de l'état de récidive ; la preuve d'une condamnation antérieure passée en force chose jugée, nécessaire pour établir l'état de la récidive, est en principe apportée par la délivrance, par le greffier, d'une copie de la décision de condamnation ou d'un extrait de cette décision indiquant qu'elle est passée en force de chose jugée mais le ministère public peut également apporter par d'autres moyens la preuve d'une décision de condamnation antérieure et de la force de chose jugée qu'elle a acquise, l'absence de contestation du prévenu sur ce point pouvant être prise en considération et il appartient au juge d'apprécier si le ministère public est parvenu à apporter cette preuve.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Ministère public - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Formes - Loi sur la circulation routière, article 29ter - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

RECIDIVE - Constatation de l'état de récidive - Preuve - Charge de la preuve - Ministère public - Formes - Loi sur la circulation routière, article 29ter - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Preuve - Charge de la preuve - Ministère public - Formes - Loi sur la circulation routière, article 29ter

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Charge de la preuve - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Formes - Loi sur la circulation routière, article 29ter - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Bewijs - Bewijslast - Openbaar ministerie - Vormen - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Article 29ter - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Preuve - Charge de la preuve - Ministère public - Formes - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0194.N

5 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220405.2N.4](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering volgt de verplichting voor de rechter om in een veroordelend vonnis de toegepaste wetsbepalingen te vermelden; om te voldoen aan deze bepaling volstaat het dat de rechter wat de bestraffing betreft de artikelen vermeldt die de hoofdstraffen bepalen, zonder dat hij noodzakelijk melding moet maken van de artikelen die de bijkomende straffen of beveiligingsmaatregelen bepalen (1); de rechter die wetsbepaling vermeldt van de toepasselijke geldboete moet aldus geen melding maken van de wetsbepaling betreffende de beveiligingsmaatregel van het afhankelijk maken van het herstel van het recht tot sturen van het slagen in de vier examens en onderzoeken. (1) Cass. 6 maart 2018, AR P.17.0764.N, AC 2018, nr. 150; Cass. 7 februari 2017, AR P.14.1698.N, AC 2017, nr. 87. Zie ook F. VAN VOLSEM, "De verplichting om in politie- en correctionele zaken de toegepaste wetsbepalingen te vermelden", NC 2020, 281.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Vermelding van alleen de toegepaste wetsbepaling over de hoofdstraf

- Artt. 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 29 en 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Vermelding van alleen de toegepaste wetsbepaling over de hoofdstraf

- Artt. 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des articles 163, alinéa 1er, 195, alinéa 1er, et 211 du Code d'instruction criminelle que le juge est tenu d'énoncer, dans un jugement de condamnation, les dispositions de la loi dont il est fait application ; afin de satisfaire à cette disposition, il suffit que le juge, en ce qui concerne la sanction, énonce les articles qui fixent les peines principales, sans devoir nécessairement mentionner les articles qui fixent les peines accessoires ou les mesures de sûreté (1) ; ainsi, le juge qui énonce la disposition légale relative à l'amende applicable ne doit pas mentionner la disposition légale relative à la mesure de sûreté qui subordonne la réintégration dans le droit de conduire à la réussite des quatre épreuves et examens. (1) Cass. 6 mars 2018, RG P.17.0764.N, Pas. 2018, n° 150 ; Cass. 7 février 2017, RG P.14.1698.N, Pas. 2017, n° 87. Voir également F. VAN VOLSEM, « De verplichting om in politie- en correctionele zaken de toegepaste wetsbepalingen te vermelden », N.C. 2020, 281.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Mention des dispositions de la loi dont il est fait application - Mention limitée à la disposition légale applicable qui fixe la peine principale

- Art. 163, al. 1er, 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 29 et 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Taux de la peine - Mention des dispositions de la loi dont il est fait application - Mention limitée à la disposition légale applicable qui fixe la peine principale

- Art. 163, al. 1er, 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle

- Artt. 29 en 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Geldboete - Vermelding van de toegepaste wetsbepaling - Rijverbod - Herstelexamens - Geen vermelding van de toegepaste wetsbepaling van de bijkomende straf en beveiligingsmaatregel

- Artt. 163, eerste lid, 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 29 en 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29 et 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Amende - Mention de la disposition de la loi dont il est fait application - Déchéance du droit de conduire - Examens en vue de la réintégration - Absence de mention de la disposition légale appliquée qui fixe la peine accessoire ou la mesure de sûreté

- Art. 163, al. 1er, 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 29 et 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0195.F

23 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220223.2F.9](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling regelt de plaats die de beslissing van de rechter over een verzoek, een verweer of een uitzondering moet innemen of de vorm ervan (1). (1) Zie Cass. 31 oktober 1990, AR 8420, AC 1991, nr. 119: "Elke beslissing van de rechter over een betwisting is een beschikkend gedeelte, ongeacht de plaats van die beslissing in de tekst van het vonnis of arrest, en ongeacht de vorm ervan". Vandaar het begrip "beslissende reden".

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Beschikkend gedeelte - Plaats en vorm

Aucune disposition légale ne régit la place que doit occuper ou la forme que doit prendre la décision du juge sur une demande, une défense ou une exception (1). (1) Voir Cass. 31 octobre 1990, RG 8420, Pas. 1991, I, n° 119 : « Toute décision du juge sur une contestation constitue un dispositif, quelle que soit la place de cette décision dans le texte du jugement ou de l'arrêt et quelle que soit la forme dans laquelle elle est exprimée ». D'où la notion de « motif décisoire ».

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Dispositif - Place et forme

Artikel 780, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek (1) heeft geen betrekking op het beschikkingsbeginsel en dat beginsel regelt noch de uitspraak over de strafvordering, (2) noch de procedure betreffende de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel. (1) Wat betreft de toepassing van artikel 780 in strafzaken, zie G.-F. RANERI en M. TRAEST (onder leiding van F. FISCHER, P. MATHIEU en Ph. DE KOSTER), "De toepassing van het gerechtelijk wetboek in strafzaken: artikelsgewijze bespreking van de rechtspraak van het Hof", Jaarverslag van het Hof van Cassatie, 2005, 176 tot 286. (2) Zie Cass. 15 mei 2019, AR P.19.0088.F, AC 2019, nr. 287; Cass. 29 juni 2011, AR P.11.0944.F, AC 2011, nr. 434; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 1816.

STRAFVORDERING - Beschikkingsbeginsel - (Geen) Toepassing

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Exequaturprocedure - Beschikkingsbeginsel - (Geen) Toepassing

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Artikel 780, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - (Geen) Verband met het beschikkingsbeginsel

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

Tegen de beslissing waarbij de onderzoeksrechter, die uitspraak doet op grond van artikel 11, § 3, Wet Europees Aanhoudingsbevel, de hechtenis in de gevangenis of onder elektronisch toezicht beveelt, kan geen rechtsmiddel worden aangewend, overeenkomstig paragraaf 7 van voormeld artikel (1). (1) Zie Cass. 16 augustus 2005, AR P.05.1196.F, AC 2005, nr. 398.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Hechtenis in de gevangenis of onder elektronisch toezicht - Beslissing van de onderzoeksrechter - Geen rechtsmiddel

- Art. 11 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

L'article 780, alinéa 1er, du Code judiciaire (1) est étranger au principe dispositif et celui-ci ne régit ni le jugement de l'action publique (2) ni la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt européen. (1) Quant à l'applicabilité de l'article 780 en matière répressive, voir G.-F. RANERI et M. TRAEST (sous la direction de MM. F. FISCHER, P. MATHIEU et Ph. DE KOSTER), « La jurisprudence de la Cour sur l'applicabilité en matière répressive des articles 700 à 1147 du Code judiciaire », Rapport annuel de la Cour de cassation, 2005, pp. 166 à 268 [186 à 188]. (2) Voir Cass. 15 mai 2019, RG P.19.0088.F, Pas. 2019, n° 287; Cass. 29 juin 2011, RG P.11.0944.F, Pas. 2011, n° 434; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1816.

ACTION PUBLIQUE - Principe dispositif - Application (non)

- Art. 780 Code judiciaire

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Procédure d'exequatur - Principe dispositif - Application (non)

- Art. 780 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Article 780, alinéa 1er, du Code judiciaire - Lien avec le principe dispositif (non)

- Art. 780 Code judiciaire

La décision par laquelle le juge d'instruction, statuant sur la base de l'article 11, § 3, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, ordonne la mise en détention en prison ou sous surveillance électronique, n'est susceptible d'aucun recours, en application du paragraphe 7 dudit article (1). (1) Voir Cass. 16 août 2005, RG P.05.1196.F, Pas. 2005, n° 398.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mise en détention ou sous surveillance électronique - Décision du juge d'instruction - Absence de recours

- Art. 11 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

De onderzoeksgerechten die uitspraak doen over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel, met toepassing van de artikelen 16 en 17 Wet Europees Aanhoudingsbevel, moeten enkel oordelen over de tenuitvoerlegging van deze titel, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 4 tot 8 van deze wet, na te zijn nagegaan of de voorwaarden van artikel 3 van die wet zijn vervuld; ze zijn niet bevoegd om uitspraak te doen over de wettigheid en de gepastheid van de beschikking waarbij de onderzoeksrechter, met toepassing van artikel 11, § 3, van dezelfde wet, beslist over de hechtenis in de gevangenis of onder elektronisch toezicht van de betrokken persoon (1).

(1) Zie Cass. 10 augustus 2016, AR P.16.0889.N, AC 2016, nr. 443; Cass. 5 juli 2005, AR P.05.0896.N, AC 2005, nr. 387, met concl. "in hoofdzaak" van toenmalig eerste advocaat-generaal M. LECLERCQ; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., II, 2114 tot 2116.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Exequaturprocedure - Omvang van de controle - Niet over de wettigheid en de gepastheid van de beschikking waarbij de onderzoeksrechter heeft beslist over de hechtenis in de gevangenis of onder elektronisch toezicht

- Artt. 3 tot 8, 11, 16, en 17 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Exequaturprocedure - Onderzoeksgerecht - Omvang van de controle - Niet over de wettigheid en de gepastheid van de beschikking waarbij de onderzoeksrechter heeft beslist over de hechtenis in de gevangenis of onder elektronisch toezicht

- Artt. 3 tot 8, 11, 16, en 17 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Les juridictions d'instruction qui statuent sur l'exécution du mandat d'arrêt européen en application des articles 16 et 17 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen ont uniquement à apprécier l'exécution de ce titre conformément au prescrit des articles 4 à 8 de cette loi, après avoir contrôlé si les conditions de l'article 3 de cette même loi sont remplies; elles sont sans pouvoir pour se prononcer sur la légalité et sur l'opportunité de l'ordonnance par laquelle le juge d'instruction décide, en application de l'article 11, § 3, de la même loi, de la détention en prison ou sous surveillance électronique de la personne concernée (1). (1) Voir Cass. 10 août 2016, RG P.16.0889.N, Pas. 2016, n° 443; Cass. 5 juillet 2005, RG P.05.0896.N, Pas. 2005, n° 387, avec concl. « dit en substance » de M. LECLERCQ, alors premier avocat général; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., t. II, pp. 2114 à 2116.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Procédure d'exequatur - Étendue du contrôle - Pas sur la légalité et l'opportunité de l'ordonnance par laquelle le juge d'instruction a décidé de la détention en prison ou sous surveillance électronique

- Art. 3 à 8, 11, 16, et 17 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Procédure d'exequatur - Juridiction d'instruction - Étendue du contrôle - Pas sur la légalité et l'opportunité de l'ordonnance par laquelle le juge d'instruction a décidé de la détention en prison ou sous surveillance électronique

- Art. 3 à 8, 11, 16, et 17 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Uit de bepalingen van de artikelen 1, 40.1 en 40.2 van Verordening (EU) 2018/1802 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen en artikel 2, § 1 en § 2, Wet Wederzijdse Erkenning, zoals gewijzigd door de wet van 28 november 2021, en de wetsgeschiedenis van de vermelde wet van 28 november 2021 volgt dat de erkenning en tenuitvoerlegging van een confiscatiebevel op grond van een confiscatiecertificaat dat een Nederlandse autoriteit aan een Belgische autoriteit heeft toegezonden vóór 19 december 2020, wordt geregeld door de Wet Wederzijdse Erkenning in zijn versie vóór de wijziging bij de wet van 28 november 2021.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Strafzaken - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Wet 5 augustus 2006 - Wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van bevroings- en confiscatiebevelen - Wetswijziging - Confiscatiebevel van een andere lidstaat - Toezending vóór de inwerkingtreding van Verordening (EU) 2018/1805 van 14 november 2018 - Gevolg

- Artt. 1, 40.1 en 40.2 Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde

- Artt. 2, §§ 1 en 2, en 30 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Europese Unie - Strafzaken - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Wet 5 augustus 2006 - Wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van bevroings- en confiscatiebevelen - Wetswijziging - Confiscatiebevel van een andere lidstaat - Toezending vóór de inwerkingtreding van Verordening (EU) 2018/1805 van 14 november 2018 - Gevolg

- Artt. 1, 40.1 en 40.2 Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde

Il résulte des dispositions des articles 1 et 40, § 1 et § 2, du règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation, 2, § 1 et § 2, de la loi du 5 août 2006 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle des décisions judiciaires en matière pénale entre les États membres de l'Union européenne, modifiée par la loi du 28 novembre 2021 visant à rendre la justice plus humaine, plus rapide et plus ferme, ainsi que de la genèse de cette loi du 28 novembre 2021, que la reconnaissance et l'exécution d'une décision de confiscation basées sur un certificat de confiscation qu'une autorité néerlandaise a transmis à une autorité belge avant le 19 décembre 2020 sont régies par la loi précitée du 5 août 2006 dans sa version antérieure à sa modification par la loi précitée du 28 novembre 2021.

UNION EUROPEENNE - Divers - Matière répressive - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Loi du 5 août 2006 - Reconnaissance mutuelle et exécution de décisions de gel et de décisions de confiscation - Modification législative - Décision de confiscation rendue dans un autre État membre - Transmission avant l'entrée en vigueur du règlement (UE) n° 2018/1805 du 14 novembre 2018 - Conséquence

- Art. 1er, 40.1 et 40.2 Règlement (UE) 2018/1806 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 fixant la liste des pays tiers dont les ressortissants sont soumis à l'obligation de visa pour franchir les frontières extérieures des États membres et la liste de ceux dont

- Art. 2, § 1 et 2, et 30 L. du 5 août 2006

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Union européenne - Matière répressive - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Loi du 5 août 2006 - Reconnaissance mutuelle et exécution de décisions de gel et de décisions de confiscation - Modification législative - Décision de confiscation rendue dans un autre État membre - Transmission avant l'entrée en vigueur du règlement (UE) n° 2018/1805 du 14 novembre 2018 - Conséquence

- Art. 1er, 40.1 et 40.2 Règlement (UE) 2018/1806 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 fixant la liste des pays tiers dont les ressortissants sont soumis à l'obligation de visa pour franchir les frontières extérieures des États membres et la liste de ceux dont

- Artt. 2, §§ 1 en 2, en 30 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie

UITVOERBAARVERKLARING - Strafzaken - Europese Unie - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Wet 5 augustus 2006 - Wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van bevroerings- en confiscatiebevelen - Wetswijziging - Confiscatiebevel van een andere lidstaat - Toezending vóór de inwerkingtreding van Verordening (EU) 2018/1805 van 14 november 2018 - Gevolg

- Artt. 1, 40.1 en 40.2 Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derd

- Artt. 2, §§ 1 en 2, en 30 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Wet 5 augustus 2006 - Wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van bevroerings- en confiscatiebevelen - Wetswijziging - Confiscatiebevel van een andere lidstaat - Toezending vóór de inwerkingtreding van Verordening (EU) 2018/1805 van 14 november 2018 - Gevolg

- Artt. 1, 40.1 en 40.2 Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derd

- Artt. 2, §§ 1 en 2, en 30 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie

- Art. 2, § 1 et 2, et 30 L. du 5 août 2006

EXEQUATUR - Matière répressive - Union européenne - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Loi du 5 août 2006 - Reconnaissance mutuelle et exécution de décisions de gel et de décisions de confiscation - Modification législative - Décision de confiscation rendue dans un autre État membre - Transmission avant l'entrée en vigueur du règlement (UE) n° 2018/1805 du 14 novembre 2018 - Conséquence

- Art. 1er, 40.1 et 40.2 Règlement (UE) 2018/1806 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 fixant la liste des pays tiers dont les ressortissants sont soumis à l'obligation de visa pour franchir les frontières extérieures des États membres et la liste de ceux dont

- Art. 2, § 1 et 2, et 30 L. du 5 août 2006

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Loi du 5 août 2006 - Reconnaissance mutuelle et exécution de décisions de gel et de décisions de confiscation - Modification législative - Décision de confiscation rendue dans un autre État membre - Transmission avant l'entrée en vigueur du règlement (UE) n° 2018/1805 du 14 novembre 2018 - Conséquence

- Art. 1er, 40.1 et 40.2 Règlement (UE) 2018/1806 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 fixant la liste des pays tiers dont les ressortissants sont soumis à l'obligation de visa pour franchir les frontières extérieures des États membres et la liste de ceux dont

- Art. 2, § 1 et 2, et 30 L. du 5 août 2006

Vertaling nog niet beschikbaar

La notification des droits de la personne condamnée par défaut ne peut, raisonnablement, s'entendre que comme une communication relative aux modalités de l'opposition, voie de recours instituée par les articles 171 et 187 du Code d'instruction criminelle; dès lors que l'avertissement notifié au condamné en application de l'article 40, alinéa 4, de la loi sur la circulation routière atteste que le condamné a reçu la communication prescrite, il ne peut être considéré que cet avertissement ne mentionne pas les voies de droit ouvertes contre un jugement par défaut (1). (1) Et, contrairement à ce que le demandeur a soutenu, il n'est pas requis qu'une copie de ladite communication remise au prévenu soit jointe au dossier dès lors que les indications contenues dans l'avertissement permettent de constater que cette communication contient les informations requises par l'article 40, al. 4, de la loi sur la circulation routière, tel que modifié à la suite de l'arrêt n° 134/2018 du 11 octobre 2018 de la Cour constitutionnelle. Dans la présent espèce, l'avertissement indiquait qu'« un exemplaire de la notification des droits de la personne ayant été condamnée par défaut (COL n° 5/2008, version révisée le 19 octobre 2017) a été remise par [l'agent signataire] ». Plutôt qu'une violation de la foi due aux actes, le ministère public y a vu une violation de l'article 40, al. 4, de la loi sur la circulation routière, et a suggéré à la Cour de prendre d'office un moyen de la violation de cette disposition. (M.N.B.)

STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Verval van het recht tot sturen - Tenuitvoerlegging - In artikel 40 Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving - Kennisgeving van de rechten van de bij verstek veroordeelde persoon - Begrip - Modaliteiten - Kennisgeving aan de veroordeelde persoon die bevestigt dat hij de voorgeschreven mededeling heeft ontvangen

- Art. 40 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 171 en 187 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Kennisgeving van de rechten van de bij verstek veroordeelde persoon - Begrip - Modaliteiten - Kennisgeving aan de veroordeelde persoon die bevestigt dat hij de voorgeschreven mededeling heeft ontvangen

- Art. 40 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 171 en 187 Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

PEINE - Divers - Déchéance du droit de conduire - Mise à exécution - Avertissement visé à l'article 40 de la loi sur la circulation routière - Notification des droits de la personne condamnée par défaut - Notion - Modalités - Avertissement notifié au condamné attestant qu'il a reçu la communication prescrite

- Art. 40 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 171 et 187 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Notification des droits de la personne condamnée par défaut - Notion - Modalités - Avertissement notifié au condamné attestant qu'il a reçu la communication prescrite

- Art. 40 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 171 et 187 Code d'Instruction criminelle

P. 583/982

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 40 - Verval van het recht tot sturen - Tenuitvoerlegging - Kennisgeving - Kennisgeving van de rechten van de bij verstek veroordeelde persoon - Begrip - Modaliteiten - Kennisgeving aan de veroordeelde persoon die bevestigt dat hij de voorgeschreven mededeling heeft ontvangen

- Art. 40 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Artt. 171 en 187 Wetboek van Strafvordering

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 40 - Déchéance du droit de conduire - Mise à exécution - Avertissement - Notification des droits de la personne condamnée par défaut - Notion - Modalités - Avertissement notifié au condamné attestant qu'il a reçu la communication prescrite

- Art. 40 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 171 et 187 Code d'Instruction criminelle

P.22.0208.N

26 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.7](#)

AC nr. ...

Het recht van verdediging wordt miskend wanneer de strafrechter bij zijn beoordeling een wijziging doorvoert aan de toepasselijke strafbepaling zonder dat de partijen de gelegenheid hebben gehad om standpunt in te nemen over de aanpassing die de strafrechter heeft doorgevoerd.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wijziging van de strafbaarstelling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wijziging van de strafbaarstelling - Recht van verdediging

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Wijziging van de strafbaarstelling - Recht van verdediging

Les droits de la défense sont méconnus lorsque, lors de son appréciation, le juge pénal apporte une modification à la disposition pénale applicable sans que les parties aient eu la possibilité de prendre position sur ladite modification.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Modification de l'incrimination

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Modification de l'incrimination - Droits de la défense

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Modification de l'incrimination - Droits de la défense

P.22.0211.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8](#)

AC nr. ...

De feitenrechter oordeelt onaantastbaar op grond van de hem overgelegde feitelijke gegevens of een beklaagde lichamelijk of geestelijk ongeschikt is om een motorvoertuig te besturen en de vaststelling van een dergelijke ongeschiktheid vereist niet noodzakelijk een voorafgaande veroordeling wegens het veroorzaken van een verkeersongeval met lichamelijk letsel of wegens het besturen van een voertuig onder invloed van alcohol of drugs noch het bestaan van een verslag van een medisch deskundige, hoewel dit in het licht van de omstandigheden van de zaak aangewezen kan zijn.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 42 - Verval uitgesproken wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Voorwaarden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval uitgesproken

Le juge du fond apprécie souverainement sur la base des éléments de fait qui lui sont soumis si un prévenu est physiquement ou psychiquement incapable de conduire un véhicule à moteur, et la constatation de pareille incapacité ne requiert pas nécessairement une condamnation préalable pour avoir causé un accident de la circulation avec lésions corporelles ou pour avoir conduit un véhicule sous l'influence d'alcool ou de drogues ni l'existence d'un rapport établi par un expert médical, bien que pareil rapport puisse être pertinent à la lumière des circonstances de la cause.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Roulage - Loi sur la circulation routière - Article 42 - Déchéance prononcée pour incapacité physique ou psychique - Conditions

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance prononcée pour

wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Voorwaarden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

incapacité physique ou psychique - Conditions

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0220.F

30 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220330.2F.5](#)

AC nr. ...

Op het met toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering door de procureur-generaal ingestelde cassatieberoep vernietigt het Hof, zonder verwijzing, het arrest dat een strafrechtelijke veroordeling tegen een overleden persoon uitspreekt (1). (1) Cass. 8 mei 1990, AR 4318, AC 1990, nr. 523.

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Artikel 441, Wetboek van Strafvordering - Veroordeling van een overleden persoon

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering
- Art. 20 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verval door de dood van de in verdenking gestelde of beklaagde - Latere veroordeling - Nietigverklaring

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering
- Art. 20 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Sur le pourvoi du procureur général, fait par application de l'article 441 du Code d'instruction criminelle, la Cour annule, sans renvoi, l'arrêt prononçant une condamnation pénale à charge d'une personne décédée (1). (1) Cass. 8 mai 1990, RG 4318, Pas. 1990, n° 523.

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Code d'instruction criminelle, article 441 - Condamnation d'une personne décédée

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle
- Art. 20 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Extinction par la mort de l'inculpé ou du prévenu - Condamnation ultérieure - Annulation

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle
- Art. 20 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.22.0224.F

23 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220323.2F.14](#)

AC nr. ...

Wanneer de feiten kennelijk een collectief misdrijf door eenheid van opzet vormen in de zin van artikel 65 Strafwetboek, dient de uitleveringsrechter de verjaring te onderzoeken ten aanzien van het misdrijf waarvoor de bepaalde verjaringstermijn de langste is.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Uitleveringsverdrag tussen België en Marokko - Voorwaarde betreffende de verjaring van de strafvordering - Nazicht - Collectief misdrijf door eenheid van opzet - Berekening van de verjaring

- Art. 8.1 Overeenkomst van 7 juli 1997 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko betreffende uitlevering

- Art. 65 Strafwetboek

UITLEVERING - Uitleveringsverdrag tussen België en Marokko - Voorwaarde betreffende de verjaring van de strafvordering - Nazicht - Collectief misdrijf door eenheid van opzet - Berekening van de verjaring

- Art. 8.1 Overeenkomst van 7 juli 1997 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko betreffende uitlevering

Lorsque les faits paraissent constituer un délit collectif par unité d'intention, au sens de l'article 65 du Code pénal, il appartient au juge de l'extradition d'examiner la prescription au regard de l'infraction pour laquelle le délai de prescription prévu est le plus long.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Convention d'extradition entre la Belgique et le Maroc - Condition relative à la prescription de l'action publique - Vérification - Infraction collective par unité d'intention - Calcul de la prescription

- Art. 8.1 Convention du 7 juillet 1997 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc sur l'extradition

- Art. 65 Code pénal

EXTRADITION - Convention d'extradition entre la Belgique et le Maroc - Condition relative à la prescription de l'action publique - Vérification - Infraction collective par unité d'intention - Calcul de la prescription

- Art. 8.1 Convention du 7 juillet 1997 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc sur l'extradition

P.22.0230.N

7 juni 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.3

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of de gegevens zoals ze hem ter kennis worden gebracht, een voldoende materiële aanwijzing opleveren om de doorzoeking van een voertuig te rechtvaardigen; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 5 mei 2020, AR P.20.0459.N, AC 2020, nr. 271; Cass. 16 juni 2015, AR P.15.0599.N, AC 2015, nr. 408.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Opsporingsonderzoek - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Onaantastbare beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof - Wijze

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Politie - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Onaantastbare beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof - Wijze

POLITIE - Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Onaantastbare beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof - Wijze

Le juge apprécie souverainement si les éléments, tels qu'ils lui ont été communiqués, représentent un indice matériel suffisant pour justifier la fouille d'un véhicule; la Cour vérifie cependant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir Cass. 5 mai 2020, RG P.20.0459.N, Pas. 2020, n° 271 ; Cass. 16 juin 2015, RG P.15.0599.N, Pas. 2015, n° 408.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Information - Fouille d'un véhicule - Comportements, indices ou motifs justifiant la fouille - Appréciation souveraine - Contrôle de légalité par la Cour - Modalités

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Police - Fouille d'un véhicule - Comportements, indices ou motifs justifiant la fouille - Appréciation souveraine - Contrôle de légalité par la Cour - Modalités

POLICE - Instruction en matière répressive - Information - Fouille d'un véhicule - Comportements, indices ou motifs justifiant la fouille - Appréciation souveraine - Contrôle de légalité par la Cour - Modalités

Het staat aan de politieambtenaren om in hun processen-verbaal te vermelden op grond van welke gedragingen, aanwijzingen of gronden als bedoeld in artikel 29, eerste en tweede lid, Wet Politieambt zij overgaan tot het doorzoeken van een voertuig en die vermeldingen moeten de rechter toelaten na te gaan of die doorzoeking is gebeurd overeenkomstig artikel 29, eerste en tweede lid, Wet Politieambt; ter verantwoording van hun doorzoeking kunnen politieambtenaren verwijzen naar informatie over inzittenden van het doorzochte voertuig, die blijkt uit politionele gegevensbanken en dergelijke informatie kan geheim zijn maar dat dwingt de rechter evenwel niet om de vermelding in een proces-verbaal dat uit een politionele gegevensbank blijkt dat een inzittende van een voertuig gekend is bij de politiediensten, te aanvaarden als materiële aanwijzing die de doorzoeking van het voertuig rechtvaardigt, wanneer die vermelding niet wordt toegelicht in het proces-verbaal of in andere, eventueel later bijgebrachte informatie; te vage of te algemene informatie laat de rechter immers niet toe zijn regelmatigheidscontrole over de doorzoeking uit te oefenen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Politie - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Vermeldingen in processen-verbaal - Verwijzing naar informatie uit politionele gegevensbanken - Vage en algemene informatie - Beoordeling - Gevolg

- Art. 29 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Vermeldingen in processen-verbaal - Verwijzing naar informatie uit politionele gegevensbanken - Vage en algemene informatie - Beoordeling - Gevolg

- Art. 29 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

Il appartient aux fonctionnaires de police de mentionner, dans leurs procès-verbaux, sur la base de quels comportements, indices ou motifs tels que visés à l'article 29, alinéas 1er et 2, de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police ils procèdent à la fouille d'un véhicule, et ces mentions doivent permettre au juge de vérifier si cette fouille s'est déroulée conformément aux dispositions précitées; pour justifier la fouille à laquelle ils procèdent, les fonctionnaires de police se réfèrent aux informations sur les occupants du véhicule fouillé que révèlent les banques de données policières et qui peuvent être confidentielles, mais le juge n'est pas contraint d'admettre comme étant un indice matériel justifiant la fouille d'un véhicule la mention dans un procès-verbal selon laquelle il ressort de la banque de données policière qu'un occupant du véhicule est connu des services de police, lorsque ladite mention n'est pas explicitée dans le procès-verbal ou dans d'autres informations, éventuellement fournies ultérieurement; des informations trop évasives ou générales ne permettent effectivement pas au juge d'exercer son contrôle de la régularité de la fouille.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Police - Fouille d'un véhicule - Comportements, indices ou motifs justifiant la fouille - Mentions dans des procès-verbaux - Référence aux informations provenant des banques de données policières - Informations évasives et générales - Appréciation - Conséquence

- Art. 29 L. du 5 août 1992

POLICE - Instruction en matière répressive - Information - Fouille d'un véhicule - Comportements, indices ou motifs justifiant la fouille - Mentions dans des procès-verbaux - Référence aux informations provenant des banques de données policières - Informations évasives et générales - Appréciation - Conséquence

- Art. 29 L. du 5 août 1992

De rechter die de beklagde vervallen verklaart van het recht tot het besturen van een motorvoertuig wegens lichamelijke ongeschiktheid, met toepassing van artikel 42 Wegverkeerswet, kan niet daarbovenop de geldigheid van zijn rijbewijs beperken tot voertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot, krachtens artikel 37/1 Wegverkeerswet (1). (1) Zie gelijklopende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 395, behalve wat de omvang van de cassatie betreft.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Definitief verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig wegens lichamelijke ongeschiktheid (artikel 42) - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs van de beklagde tot motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot - (Geen) cumulatie

- Artt. 37/1 en 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs van de beklagde tot motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot - Definitief verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig wegens lichamelijke ongeschiktheid (artikel 42) - (Geen) cumulatie

- Artt. 37/1 en 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le juge qui déclare le prévenu déchu du droit de conduire tout véhicule à moteur pour cause d'incapacité physique, en application de l'article 42 de la loi sur la circulation routière, ne peut en outre limiter la validité de son permis de conduire à tous les véhicules à moteur équipés d'un système éthylotest anti-démarrage, en application de l'article 37/1 de cette loi (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP, conformes sauf quant à l'étendue de la cassation.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance, à titre définitif, du droit de conduire tout véhicule à moteur pour cause d'incapacité physique (article 42) - Limitation de la validité du permis de conduire du prévenu à tous les véhicules à moteur équipés d'un système éthylotest anti-démarrage - Cumul (non)

- Art. 37/1 et 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Limitation de la validité du permis de conduire du prévenu à tous les véhicules à moteur équipés d'un système éthylotest anti-démarrage - Déchéance, à titre définitif, du droit de conduire tout véhicule à moteur pour cause d'incapacité physique (article 42) - Cumul (non)

- Art. 37/1 et 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0245.F

11 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220511.2F.5](#)

AC nr. ...

Na het verstrijken van de gewone verzettermijn en voor zover geen enkel rechtsmiddel werd aangewend, gaat de bij verstek gewezen veroordelende beslissing in kracht van gewijsde, onder de ontbindende voorwaarde van een eventueel verzet dat binnen de buitengewone termijn wordt gedaan; een dergelijke beslissing kan dus als grondslag dienen van de veroordeling wegens een overtreding van artikel 48, eerste lid, 2°, Wegverkeerswet (1). (1) Cass. 26 februari 2014, AR P.14.0147.F, AC 2014, nr. 156, met concl. OM op datum in Pas.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Kracht van gewijsde - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Buitengewone verzetstermijn - Verstrijken van de gewone verzetstermijn

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

À l'expiration du délai ordinaire d'opposition et pour autant qu'aucun recours n'ait été exercé, la décision de condamnation rendue par défaut passe en force de chose jugée, sous la condition résolutoire d'opposition éventuelle formée durant le délai extraordinaire ; pareille décision peut, dès lors, servir de fondement à la condamnation du chef d'infraction à l'article 48, alinéa 1er, 2°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière (1). (1) Cass. 26 février 2014, RG P.14.0147.F, Pas. 2014, n° 156, avec concl. MP.

CHOSE JUGEE - Force de chose jugée - Matière répressive - Condamnation par défaut - Délai extraordinaire d'opposition - Expiration du délai ordinaire d'opposition

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

VERZET - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Buitengewone verzetstermijn - Verstrijken van de gewone verzetstermijn

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Artikel 48, eerste lid, 2° - Besturen van een voertuig zonder het voorgeschreven onderzoek met goed gevolg te hebben ondergaan - Niet ondergaan van het door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing voorgeschreven onderzoek - Bij verstek gewezen beslissing - Buitengewone verzetstermijn - Verstrijken van de gewone termijn van verzet - Verstrijken van de gewone verzetstermijn - Gevolg - Kracht van gewijsde onder de ontbindende voorwaarde

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

OPPOSITION - Matière répressive - Condamnation par défaut - Délai extraordinaire d'opposition - Expiration du délai ordinaire d'opposition

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 48, al. 1er, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Article 48, alinéa 1er, 2° - Conduite sans avoir réussi l'examen imposé - Défaut de passer l'examen imposé par une décision judiciaire ayant acquis de force de chose jugée - Décision rendue par défaut - Délai extraordinaire d'opposition - Expiration du délai ordinaire d'opposition - Expiration du délai ordinaire d'opposition - Conséquence - Force de chose jugée sous condition résolutoire

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 48, al. 1er, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Artikel 48, eerste lid, 2° Wegverkeerswet bestraft hij die een motorvoertuig bestuurt van de categorie bedoeld in de beslissing van vervallenverklaring of een bestuurder begeleidt met het oog op de scholing, zonder het voorgeschreven onderzoek met goed gevolg te hebben ondergaan; die bepaling maakt het strafbaar karakter van het daarin bedoelde feit afhankelijk van de omstandigheid dat de betrokken persoon, die het verval van het recht tot sturen heeft uitgevoerd, het onderzoek om in het recht tot sturen te worden hersteld niet heeft ondergaan, terwijl die verplichting hem werd opgelegd bij een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Artikel 48, eerste lid, 2° - Besturen van een voertuig zonder het voorgeschreven onderzoek met goed gevolg te hebben ondergaan - Begrip - Niet ondergaan van het door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing voorgeschreven onderzoek, na de uitvoering van het verval

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'article 48, alinéa 1er, 2°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière punit quiconque conduit un véhicule à moteur de la catégorie visée dans la décision de déchéance ou accompagne un conducteur en vue de l'apprentissage sans avoir réussi l'examen imposé ; cette disposition subordonne le caractère répréhensible du fait qui y est visé à la circonstance que la personne concernée, qui a exécuté la déchéance du droit de conduire, n'a pas passé l'examen en vue de la réintégration alors que cette obligation lui a été imposée par une décision judiciaire ayant acquis force de chose jugée.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Article 48, alinéa 1er, 2° - Conduite sans avoir réussi l'examen imposé - Notion - Défaut de passer, après l'exécution de la déchéance, l'examen imposé par une décision judiciaire ayant acquis force de chose jugée

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Het recht van verdediging vereist dat de vervolgte persoon, in de regel, voor de rechter niet alleen alle regelmatig tegen hem aangevoerde gegevens vrij kan tegenspreken, maar ook dat hij elk voor hem gunstig verweer kan doen gelden maar dit betekent evenwel niet dat de verdwijning van bepaalde bewijsgegevens steeds leidt tot een miskenning van het recht van verdediging van de beklaagde; het staat immers aan de rechter om op grond van alle voorliggende gegevens onaantastbaar te oordelen of en in hoeverre het niet langer voorhanden zijn van die stukken een effectieve belemmering vormt voor de volwaardige uitoefening van het recht van verdediging van die beklaagde en of die eventuele miskenning niet is geredigeerd; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
*Strafzaken - Recht van verdediging - Verdwenen
bewijsstukken - Gevolg - Beoordeling - Herstel van eventuele
miskening van het recht van verdediging - Toepassing*

RECHT VAN VERDEDIGING - *Strafzaken - Verdwenen
bewijsstukken - Gevolg - Beoordeling - Herstel van eventuele
miskening van het recht van verdediging - Toepassing*

RECHTEN VAN DE MENS - *Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Recht van verdediging - Verdwenen
bewijsstukken - Herstel van eventuele miskenning van het recht
van verdediging - Toepassing*

Les droits de la défense requièrent que la personne poursuivie puisse, en règle, non seulement contredire librement devant le juge tous les éléments qui lui sont régulièrement opposés, mais aussi faire valoir toute défense qui lui est favorable, même si cela ne signifie toutefois pas que la disparition de certains éléments de preuve entraîne toujours la violation des droits de défense du prévenu; en effet, il appartient au juge d'apprécier souverainement, sur la base de tous les éléments qui lui sont soumis, si et dans quelle mesure la disparition de ces pièces constitue effectivement une entrave au plein exercice des droits de défense de ce prévenu et s'il a été remédié à cette éventuelle méconnaissance; la Cour examine toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - *Matière
répressive - Droits de la défense - Disparition d'éléments de preuve -
Conséquence - Appréciation - Réparation d'une éventuelle
méconnaissance des droits de la défense - Application*

DROITS DE LA DEFENSE - *Matière répressive - Disparition d'éléments
de preuve - Conséquence - Appréciation - Réparation d'une
éventuelle méconnaissance des droits de la défense - Application*

DROITS DE L'HOMME - *Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Droits de la défense - Disparition d'éléments de preuve - Réparation
d'une éventuelle méconnaissance des droits de la défense -
Application*

Het begrip getuige is onder de gelding van het EVRM een autonoom begrip, ongeacht de draagwijdte die aan dat begrip wordt gegeven in het nationale recht, zodat de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, van toepassing zijn op elke getuigenverklaring die op doorslaggevende wijze kan dienen als grondslag voor een veroordeling, waarbij er geen wezenlijk verschil bestaat tussen een mondelinge verklaring van een getuige die een politieambtenaar in een proces-verbaal noteert en een eigen vaststelling van deze politieambtenaar, die hij noteert in een proces-verbaal bestemd voor de instantie die de opsporing of het onderzoek leidt waaraan die politieambtenaar meewerkt; vereist is wel dat het gaat om een vaststelling die de uitkomst van de zaak op een doorslaggevende wijze kan bepalen en dat de beklaagde het bestaan van een ernstige grond tot betwisting van die vaststelling enigszins aannemelijk maakt (1). (1) EHRM 30 juli 2019, Ürek t. Turkije, nr. 74845/12, ro 50; EHRM 2 juli 2018, Butkevich t. Rusland, nr. 5865/07, ro 98.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Begrip getuige - Politieambtenaar - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Begrip getuige - Politieambtenaar - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La notion de témoin constitue, sous l'empire de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, une notion autonome, quelle que soit la portée que le droit national lui confère, de sorte que les articles 6.1 et 6.3, d, de la Convention, tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'homme, s'appliquent à tout témoignage susceptible de fonder de manière déterminante une condamnation, étant entendu qu'il n'existe pas de différence fondamentale entre une déclaration verbale d'un témoin qu'un fonctionnaire de police retranscrit dans un procès-verbal et une constatation qui est faite en personne par ce fonctionnaire et qu'il consigne dans un procès-verbal destiné à l'autorité responsable de l'information ou de l'instruction à laquelle ledit fonctionnaire collabore ; il est néanmoins requis que cette constatation soit susceptible de déterminer le résultat de la cause et que le prévenu rende un tant soit peu plausible l'existence d'un motif sérieux justifiant la contestation de cette constatation (1). (1) CEDH, 30 juillet 2019, Ürek c. Turquie, n° 74845/12, § 50 ; Cour eur. D.H., 2 juillet 2018, Butkevich c. Russie, n° 5865/07, § 98.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Notion de témoin - Fonctionnaire de police - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Notion de témoin - Fonctionnaire de police - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het feit dat een in België aangevangen observatie wordt voortgezet in Nederland en die voortzetting pas na de uitvoering ervan wordt goedgekeurd door de bevoegde Nederlandse autoriteit, heeft niet tot gevolg dat de Belgische rechter het resultaat van die observatie als onregelmatig bewijs moet weren; de buitenlandse overheid beslist daarenboven zelf over de impact van een grensoverschrijdende observatie op haar soevereiniteit en die autoriteit kan haar goedkeuring steeds onderwerpen aan alle verificaties die zij passend acht (1). (1) Cass. 15 december 2015, AR P.15.0982.N, AC 2015, nr. 717 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig bewijs - Bijzondere opsporingsmethoden - Observatie - Grensoverschrijdende observatie - Voortzetting van een in België aangevangen observatie in Nederland - Machtiging - Goedkeuring door de buitenlandse overheid - Tijdstip van de goedkeuring - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Observatie - Grensoverschrijdende observatie - Voortzetting van een in België aangevangen observatie in Nederland - Machtiging - Goedkeuring door de buitenlandse overheid - Tijdstip van de goedkeuring - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechtig onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Observatie - Grensoverschrijdende observatie - Voortzetting van een in België aangevangen observatie in Nederland - Machtiging - Goedkeuring door de buitenlandse overheid - Tijdstip van de goedkeuring - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

Le fait qu'une observation entamée en Belgique se poursuive aux Pays-Bas et que cette poursuite ne soit approuvée qu'après son exécution par l'autorité néerlandaise compétente n'implique pas que le juge belge doive rejeter le résultat de cette observation à titre de preuve irrégulière ; l'autorité étrangère décide elle-même de l'incidence d'une observation transfrontalière sur sa souveraineté et peut toujours soumettre son approbation à toutes les vérifications qu'elle estime appropriées (1). (1) Voir Cass. 15 décembre 2015, RG P.15.0982.N, Pas. 2015, n° 717, avec concl. de M. DECREUS, avocat général, publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve irrégulière - Méthodes particulières de recherche - Observation - Observation transfrontalière - Poursuite aux Pays-Bas d'une observation entamée en Belgique - Autorisation - Approbation par l'autorité étrangère - Moment de l'approbation - Portée - Conséquence

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Observation - Observation transfrontalière - Poursuite aux Pays-Bas d'une observation entamée en Belgique - Autorisation - Approbation par l'autorité étrangère - Moment de l'approbation - Portée - Conséquence

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Observation - Observation transfrontalière - Poursuite aux Pays-Bas d'une observation entamée en Belgique - Autorisation - Approbation par l'autorité étrangère - Moment de l'approbation - Portée - Conséquence

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

Het openbaar ministerie dat beschikt over ernstige aanwijzingen dat er strafbare feiten worden gepleegd in het kader van een nog steeds actieve vereniging of organisatie, kan het opstarten van een gerechtelijk onderzoek vorderen voor alle feiten die deel uitmaken van dezelfde activiteit, met inbegrip van de op het moment van de vordering nog te plegen feiten en die aanwijzingen kunnen volstaan als informatie over toekomstige feiten, die dusdanig concreet is dat zij het opstarten van een reactief onderzoek verantwoordt; de rechter oordeelt onaantastbaar voor welke feiten de procureur des Konings de onderzoeksrechter heeft gevorderd, rekening houdend met de bewoordingen van de vordering tot het opstarten van een gerechtelijk onderzoek, eventueel verduidelijkt door de erbij gevoegde stukken en de rechter kan aldus op grond van de voormelde aanwijzingen aannemen dat de vordering van de procureur des Konings zich uitstrekt tot toekomstige strafbare feiten die behoren tot dezelfde activiteit als reeds gepleegde strafbare feiten waarvoor voldoende aanwijzingen voorhanden zijn (1). (1) Cass. 26 maart 2013, AR P.13.0133.N, AC 2013, nr. 212; R. DECLERCQ, Beginselen van Strafrechtspleging, Kluwer, Mechelen, 2014, pp. 272-273, nr. 527.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Gerechtelijk onderzoek - Vordering tot het opstarten van een
gerechtelijk onderzoek - Saisine van de onderzoeksrechter -
Omvang - Gepleegde of nog niet-gepleegde strafbare feiten -
Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek -
Algemeen - Vordering tot het opstarten van een gerechtelijk
onderzoek - Saisine van de onderzoeksrechter - Omvang -
Gepleegde of nog niet-gepleegde strafbare feiten - Beoordeling
door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47 Wetboek van Strafvordering

Le ministère public qui dispose d'indices sérieux que des faits punissables sont commis dans le cadre d'une association ou d'une organisation encore active peut requérir l'ouverture d'une instruction judiciaire pour l'ensemble des faits relevant de la même activité, en ce compris les faits encore à commettre au moment de la réquisition, et ces indices peuvent se révéler suffisants à titre d'informations sur des faits futurs, lesquelles sont à ce point concrètes qu'elles justifient l'ouverture d'une enquête réactive ; le juge apprécie souverainement les faits dont le procureur du Roi a saisi le juge d'instruction, en tenant compte des termes de la demande d'ouverture d'une instruction judiciaire, éventuellement précisés par les pièces y annexées, et le juge peut ainsi admettre, sur la base des indices précités, que la demande du procureur du Roi s'étend à des faits punissables futurs qui relèvent de la même activité que celle de faits punissables déjà commis pour lesquels il existe des indices suffisants (1). (1) Voir Cass. 26 mars 2013, RG P.13.0133.N, Pas. 2013, n° 212 ; R. DECLERCQ, Beginselen van Strafrechtspleging, Kluwer, Malines, 2014, pp. 272-273, n° 527.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Instruction - Demande d'ouverture d'une instruction - Saisine du
juge d'instruction - Etendue - Faits punissables commis ou pas
encore commis - Appréciation par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 47 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités -
Demande d'ouverture d'une instruction - Saisine du juge
d'instruction - Etendue - Faits punissables commis ou pas encore
commis - Appréciation par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 47 Code d'Instruction criminelle

Het staat aan de rechter om onaantastbaar te oordelen of het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd miskent en hij moet zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; indien blijkt dat de rechter de beslissing tot schuldigverklaring van een beklaagde aan een telastlegging steunt op redenen die verband houden met tijdens het strafonderzoek afgelegde belastende verklaringen van een getuige, waarvan de beklaagde vraagt dat hij op de terechtzitting onder eed zou worden gehoord, gaat het Hof na of de rechter die dat verzoek heeft afgewezen, de vermelde criteria juist heeft toegepast en onderzoekt het daarbij of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen, in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing (1). (1) Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Artikel 6.3.d, EVRM - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Artikel 6.3.d, EVRM - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Artikel 6.3.d, EVRM - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

4/05/2026

Il appartient au juge d'apprécier souverainement si le fait de ne pas entendre à l'audience un témoin ayant fait une déclaration à charge du prévenu au stade de l'information viole le droit de ce dernier à un procès équitable, considéré dans son ensemble, le juge étant tenu de fonder sa décision sur des circonstances concrètes qu'il indique ; s'il apparaît que le juge a fondé la décision rendue sur la culpabilité d'un prévenu du chef d'une prévention sur des motifs en lien avec des déclarations incriminantes faites au stade de l'instruction par un témoin dont le prévenu sollicite l'audition sous serment à l'audience, la Cour vérifie si le juge qui a rejeté cette demande a appliqué correctement les critères mentionnés et examine, à cet égard, si les motifs énoncés par le juge pour justifier l'absence d'audition du témoin sont compatibles avec les autres motifs de sa décision (1). (1) Voir Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de Mme R. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Refus - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Refus - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Artikel 6.3.d, EVRM - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van drie criteria, gehanteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en in die volgorde, of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevend element is waarop de schuldigverklaring steunt, (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen, tenzij één van de criteria van dermate overwegend belang is dat dit criterium volstaat om uit te maken of het strafproces in zijn geheel beschouwd al dan niet eerlijk verloopt (1). (1) Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

En principe, le juge apprécie l'incidence sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au stade de l'information à la lumière de trois critères appliqués par la Cour européenne des droits de l'homme et dans l'ordre énoncé ci-après, à savoir (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin, (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité et (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, en ce compris des garanties procédurales solides, à moins qu'un seul de ces critères soit décisif au point de permettre à lui seul d'établir que la procédure pénale, dans son ensemble, s'est déroulée équitablement (1). (1) Voir Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de Mme R. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf (1). (1) Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

La question de savoir si le juge appelé à statuer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre en qualité de témoin une personne qui a fait une déclaration à charge d'un prévenu au stade de l'information, si ce prévenu en fait la demande, doit s'apprécier à la lumière du droit à un procès équitable consacré par l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ainsi que du droit à interroger ou faire interroger des témoins à charge consacré par l'article 6.3, d, de la Convention ; l'essentiel, à cet égard, est de savoir si, considérées dans leur ensemble, les poursuites pénales engagées contre le prévenu se déroulent équitablement, ce qui n'exclut pas que le juge tienne compte non seulement des droits de défense de ce prévenu, mais aussi de l'intérêt de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes (1). (1) Voir Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de Mme R. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0251.N

27 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.6](#)

AC nr. ...

Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek bestraft degene die wetens en willens betrokken is bij een daar bedoelde criminele organisatie, ook al heeft hij niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisatie te plegen of daaraan deel te nemen op één van de wijzen bedoeld in de artikelen 66 tot 69 van dat wetboek; de betrokkenheid bij een criminele organisatie maakt zodoende een autonoom misdrijf uit, te onderscheiden van de misdrijven die worden gepleegd in het raam van deze organisatie zodat het enkele feit betrokken te zijn bij een criminele organisatie nog geen fout oplevert die in causaal verband staat met de schade die volgt uit een misdrijf dat in het raam van die organisatie is gepleegd door een derde aangezien in beginsel de dader van een misdrijf slechts gehouden is tot schadevergoeding waartoe het door hem gepleegde misdrijf aanleiding geeft (1). (1) Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659; Cass. 3 september 2014, AR P.14.0735.F, AC 2014, nr. 489; J. DE HERDT, 'Criminele organisatie', Comm. Straf., p. 9.

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Autonoom misdrijf - Misdrijven gepleegd in het raam van de criminele organisatie - Onderscheid - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 66 tot 69 en 324ter, § 1 Strafwetboek

MISDRIJF - Deelneming - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Autonoom misdrijf - Misdrijven gepleegd in het raam van de criminele organisatie - Onderscheid - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 66 tot 69 en 324ter, § 1 Strafwetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Vereniging van misdadigers - Criminele organisatie - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Autonoom misdrijf - Misdrijven gepleegd in het raam van de criminele organisatie - Onderscheid - Draagwijdte - Gevolg

L'article 324ter, § 1er, du Code pénal punit la personne qui fait, sciemment et volontairement, partie d'une organisation criminelle visée dans cette disposition, même si elle n'avait pas l'intention de commettre une infraction dans le cadre de cette organisation ou de s'y associer de l'une des manières prévues aux articles 66 à 69 de ce code ; ainsi, l'appartenance à une organisation criminelle constitue une infraction autonome, laquelle est à distinguer des infractions commises dans le cadre de cette organisation, de sorte que l'appartenance à une organisation criminelle ne constitue pas à elle seule une faute présentant un lien de causalité avec le dommage résultant d'une infraction commise par un tiers dans le cadre de cette organisation dès lors qu'en principe, l'auteur d'une infraction n'est en effet tenu que des dommages et intérêts résultant de l'infraction qu'il a commise (1). (1) Cass. 4 novembre 2014, RG P.13.1253.N, Pas. 2014, n° 659 ; Cass. 3 septembre 2014, RG P.14.0735.F, Pas. 2014, n° 489; J. DE HERDT, « Criminele organisatie », Comm. Straf., p. 9.

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Appartenance à une organisation criminelle - Infraction autonome - Infractions commises dans le cadre de l'organisation criminelle - Distinction - Portée - Conséquence

- Art. 66 à 69 et 324ter, § 1er Code pénal

INFRACTION - Participation - Appartenance à une organisation criminelle - Infraction autonome - Infractions commises dans le cadre de l'organisation criminelle - Distinction - Portée - Conséquence

- Art. 66 à 69 et 324ter, § 1er Code pénal

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Association de malfaiteurs - Organisation criminelle - Appartenance à une organisation criminelle - Infraction autonome - Infractions commises dans le cadre de l'organisation criminelle - Distinction - Portée - Conséquence

- Artt. 66 tot 69 en 324ter, § 1 Strafwetboek

- Art. 66 à 69 et 324ter, § 1er Code pénal

Personen die zijn veroordeeld wegens afzonderlijke misdrijven, zijn hoofdelijk gehouden tot schadevergoeding wanneer die misdrijven een gemeenschappelijke fout opleveren die tot schade aanleiding heeft gegeven; zij kunnen ook in solidum worden veroordeeld wanneer deze afzonderlijke misdrijven samenlopende fouten opleveren die bijdragen tot de totaliteit van eenzelfde schade en de rechter oordeelt onaantastbaar over het oorzakelijk verband tussen de verschillende misdrijven en de schade en of deze verschillende misdrijven een gemeenschappelijke fout of samenlopende fouten opleveren (1). (1) Cass. 4 novembre 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659.

Les personnes condamnées pour des infractions distinctes sont solidairement tenues des dommages et intérêts lorsque ces infractions constituent une faute commune ayant donné lieu au dommage ; elles peuvent également être condamnées in solidum lorsque ces infractions distinctes constituent des fautes concurrentes ayant contribué à l'ensemble d'un même dommage et le juge apprécie souverainement l'existence d'un lien de causalité entre les différentes infractions et le dommage et la question de savoir si ces différentes infractions constituent une faute commune ou des fautes concurrentes (1). (1) Cass. 4 novembre 2014, RG P.13.1253.N, Pas. 2014, n° 659.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Gemeenschappelijke of samenlopende fouten - Beoordeling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 44 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Burgerlijke vordering - Herstelplicht - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Gemeenschappelijke of samenlopende fouten - Beoordeling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 44 Strafwetboek

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Pluralité d'auteurs. solidarité - Fautes communes ou concurrentes - Appréciation

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 44 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Action civile - Obligation de réparer - Appartenance à une organisation criminelle - Pluralité d'auteurs - Solidarité - Fautes communes ou concurrentes - Appréciation

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 44 Code pénal

P.22.0255.F

25 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 37quiquies, § 3, tweede lid, Strafwetboek moet de rechter die weigert een werkstraf uit te spreken, zijn beslissing met redenen omkleden; wanneer een beklaagde een werkstraf vraagt en de rechter dat verzoek weigert in te willigen, is het in concreto nodig maar voldoende dat eerstgenoemde weet waarom hij tot een of meerdere straffen is veroordeeld en, bijgevolg, dat hij ook weet waarom zijn verzoek is verworpen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 379.

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Weigering - Motiveringsplicht

- Art. 37quiquies, § 3, tweede lid Strafwetboek
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Werkstraf - Weigering -

Aux termes de l'article 37quiquies, § 3, alinéa 2, du Code pénal, le juge qui refuse de prononcer une peine de travail doit motiver sa décision; lorsqu'un prévenu sollicite une peine de travail et que le juge refuse d'y faire droit, il est concrètement nécessaire mais suffisant qu'il sache pourquoi il est condamné à une ou plusieurs peines et, par conséquent, qu'il sache également pourquoi sa demande est rejetée (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Refus - Obligation de motivation

- Art. 37quiquies, § 3, al. 2 Code pénal
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine de travail - Refus - Obligation de motivation

P.22.0258.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.12](#)

AC nr. ...

Geen enkele verdragsrechtelijke of wettelijke bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel vereist dat op het moment waarop het onderzoeksgerecht op grond van artikel 21 Voorlopige Hechteniswet overgaat tot het nazicht van de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding en de noodzakelijkheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis, de verdachte inzage krijgt van stukken uit een ander gerechtelijk onderzoek, louter op grond van zijn aanvoering dat uit die stukken gegevens à décharge of nietigheden kunnen blijken (1). (1) Zie Cass. 11 januari 2022, AR P.22.0019.N, nr. 20.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Eerste verschijning - Inzage van het dossier - Stukken uit een ander gerechtelijk onderzoek - Gevolg

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Eerste verschijning - Stukken uit een ander gerechtelijk onderzoek - Gevolg

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Eerste verschijning - Inzage van het dossier - Stukken uit een ander gerechtelijk onderzoek - Gevolg

Aucune disposition légale ou conventionnelle ni un quelconque principe général du droit ne requiert qu'au moment où la juridiction d'instruction procède, sur la base de l'article 21 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, à l'examen de la régularité du mandat d'arrêt et de la nécessité du maintien de la détention préventive, l'inculpé se voie communiquer des pièces issues d'une autre instruction, sur la seule base de son allégation que celles-ci sont susceptibles de révéler des éléments à décharge ou des nullités (1). (1) Voir Cass. 11 janvier 2022, RG P.22.0019.N, Pas. 2022, n° 20.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Détention préventive - Maintien - Première comparution - Communication du dossier - Pièces issues d'une autre instruction judiciaire - Conséquence

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Maintien de la détention préventive - Première comparution - Pièces issues d'une autre instruction judiciaire - Conséquence

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Première comparution - Communication du dossier - Pièces issues d'une autre instruction judiciaire - Conséquence

P.22.0272.N

28 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.27](#)

AC nr. ...

Een mededader van het misdrijf oplichting moet niet zelf de constitutieve bestanddelen van dat misdrijf in zijn persoon verenigen en het volstaat dat hij een door artikel 66 Strafwetboek bepaalde vorm van medewerking aan het misdrijf verleent, kennis heeft van alle omstandigheden die van de feiten een bepaalde oplichting maken en het opzet heeft om zijn medewerking aan die oplichting te verlenen; die medewerking vereist in de regel een positieve handeling van de mededader en een dergelijke handeling kan bestaan in een bewust en opzettelijk verzuim om te handelen wanneer dit, wegens de ermee gepaard gaande omstandigheden, ondubbelzinnig een aansporing betekent tot het plegen van het misdrijf op een wijze bepaald bij artikel 66 Strafwetboek (1). (1) Cass. 18 februari 2020, AR P.19.1117.N, AC 2020, nr. 137 (misdrijf van weerspanningheid); Cass. 26 juni 2019, AR P.19.0344.F, AC 2019, nr. 402; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2010, 6de uitgave, pp. 371-372, nr. 464.

MISDRIJF - Deelneming - Oplichting - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Positieve handeling - Bewust en opzettelijk verzuim - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 66 en 496 Strafwetboek

MISDRIJF - Deelneming - Oplichting - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Positieve handeling - Bewust en opzettelijk verzuim - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 66 en 496 Strafwetboek

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Listige kunstgreep - Mededaderschap aan oplichting - Medewerking aan het misdrijf - Positieve handeling - Bewust en opzettelijk verzuim - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 66 en 496 Strafwetboek

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Listige kunstgreep - Mededaderschap aan oplichting - Medewerking aan het misdrijf - Positieve handeling - Bewust en opzettelijk verzuim - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 66 en 496 Strafwetboek

Un coauteur de l'infraction d'escroquerie ne doit pas réunir dans son chef les éléments constitutifs de cette infraction et il suffit qu'il participe à l'infraction sous l'une des formes prévues à l'article 66 du Code pénal, qu'il ait connaissance de toutes les circonstances qui donnent au fait le caractère d'une escroquerie déterminée et qu'il ait l'intention de prêter son concours à cette escroquerie; en règle, cette participation requiert un acte positif du coauteur, et pareil acte peut consister en une inaction consciente et volontaire lorsque celle-ci, en raison des circonstances qui l'accompagnent, est sans équivoque un encouragement à la perpétration de l'infraction suivant l'un des modes prévus par l'article 66 du Code pénal (1). (1) Voir Cass. 18 février 2020, RG P.19.1117.N, Pas. 2020, n° 137 (infraction de rébellion); Cass. 26 juin 2019, RG P.19.0344.F, Pas. 2019, n° 402; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2010, 6e édition, pp. 371 à 372, n° 464.

INFRACTION - Participation - Escroquerie - Participation punissable - Condition - Acte positif - Inaction consciente et volontaire - Portée - Conséquence

- Art. 66 et 496 Code pénal

INFRACTION - Participation - Escroquerie - Participation punissable - Condition - Acte positif - Inaction consciente et volontaire - Portée - Conséquence

- Art. 66 et 496 Code pénal

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Manoeuvre frauduleuse - Coauteur d'escroquerie - Participation à l'infraction - Acte positif - Inaction consciente et volontaire - Portée - Conséquence

- Art. 66 et 496 Code pénal

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Manoeuvre frauduleuse - Coauteur d'escroquerie - Participation à l'infraction - Acte positif - Inaction consciente et volontaire - Portée - Conséquence

- Art. 66 et 496 Code pénal

Oplichting bestaat in het zich doen afgeven of leveren van een door artikel 496 Strafwetboek bedoelde zaak hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden hetzij door het aanwenden van listige kunstgrepen en dit met het oogmerk om zich een aan een ander toebehorende zaak toe te eigenen en listige kunstgrepen zijn misleidende middelen die bestaan in of gepaard gaan met uitwendige handelingen en die determinerend zijn voor de afgifte of de levering van de zaak en die aldus in de regel die afgifte of levering voorafgaan (1). (1) A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2010, 6de uitgave, pp. 366-370, nrs. 459-461.

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Listige kunstgrepen - Begrip - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 496 Strafwetboek

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Listige kunstgrepen - Begrip - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 496 Strafwetboek

L'escroquerie consiste à se faire remettre ou délivrer une chose visée à l'article 496 du Code pénal, soit en faisant usage de faux noms ou de fausses qualités, soit en employant des manœuvres frauduleuses, dans le but de s'approprier une chose appartenant à autrui, et les manœuvres frauduleuses sont des moyens trompeurs assimilés ou associés à des agissements extrinsèques, qui sont déterminants pour la remise ou la livraison de la chose et qui, ainsi, précèdent en règle ladite remise ou ladite livraison (1). (1) A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2010, 6e édition, pp. 366 à 370, n° 459 à 461.

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Manœuvres frauduleuses - Notion - Portée - Conséquence

- Art. 496 Code pénal

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Manœuvres frauduleuses - Notion - Portée - Conséquence

- Art. 496 Code pénal

P.22.0274.N

8 maart 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.16

AC nr. ...

De beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de voorwaarden moet concreet zijn, rekening houdend met de specifieke gegevens van elke zaak en daarbij kan het onderzoeksgerecht onder meer rekening houden met de impact van de voorwaarden op het privé- of beroepsleven van de betrokkene, de ernst van de feiten, de impact van de feiten op het slachtoffer en het risico van recidive; de duur van de maatregelen heeft een invloed op de motiveringsverplichting van het onderzoeksgerecht daar gronden die aanvankelijk afdoende leken, door het tijdsverloop hun rechtvaardigend vermogen kunnen verliezen maar dat belet niet dat het onderzoeksgerecht kan verwijzen naar de gegevens die zijn vervat in vroegere beslissingen tot verlenging of wijziging van de aan de inverdenkinggestelde opgelegde voorwaarden, wanneer het oordeelt dat die gegevens op grond van de omstandigheden die het vaststelt, nog steeds actueel zijn.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing,

L'appréciation du caractère raisonnable de la durée des conditions doit être concrète et tenir compte des spécificités de chaque cause, étant entendu que la juridiction peut notamment prendre en considération les répercussions des conditions sur la vie privée ou professionnelle de l'intéressé, la gravité des faits, l'impact des faits sur la victime et le risque de récidive ; la durée des mesures a une incidence sur l'obligation de motivation à laquelle est tenue la juridiction d'instruction, dans la mesure où l'écoulement du temps peut priver de leur pouvoir de justification des motifs qui, au départ, paraissaient suffisants, mais il n'en demeure pas moins que la juridiction d'instruction peut avoir égard aux éléments contenus dans de précédentes décisions prolongeant ou modifiant les conditions imposées à l'inculpé, lorsqu'elle considère que, sur la base des circonstances qu'elle constate, ces éléments sont toujours d'actualité.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction -

wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Beoordeling - Redelijke termijn - Criteria - Motivering - Wijze

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Beoordeling - Redelijke termijn - Criteria - Motivering - Wijze

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Beoordeling - Redelijke termijn - Criteria - Motivering - Wijze

Appréciation - Délai raisonnable - Critères - Motivation - Modalités

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Appréciation - Délai raisonnable - Critères - Motivation - Modalités

LIBERATION CONDITIONNELLE - Détention préventive - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Appréciation - Délai raisonnable - Critères - Motivation - Modalités

Een verzoek tot opheffing of wijziging van voorwaarden, dat niet ontvankelijk is omdat het niet is ingesteld voor de juiste rechtsinstantie of met toepassing van de juiste procedure, doet de termijn van vijf dagen niet aanvangen.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Raadkamer - Termijn - Gevolgen

- Art. 36, § 1, vierde en vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Raadkamer - Termijn - Gevolgen

- Art. 36, § 1, vierde en vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Raadkamer - Termijn - Gevolgen

- Art. 36, § 1, vierde en vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Une demande de retrait ou de modification de conditions qui est irrecevable au motif qu'elle n'est pas adressée à la bonne juridiction ou en application de la procédure prescrite, ne fait pas courir le délai de cinq jours.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Chambre du conseil - Délai - Conséquences

- Art. 36, § 1er, al. 4 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Chambre du conseil - Délai - Conséquences

- Art. 36, § 1er, al. 4 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

LIBERATION CONDITIONNELLE - Détention préventive - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Chambre du conseil - Délai - Conséquences

- Art. 36, § 1er, al. 4 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Het bijzondere rechtsmiddel waarin artikel 36, § 1, vierde en vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet voorzien, kan enkel worden ingesteld bij een verzoekschrift gericht aan de raadkamer (1); het kan niet worden ingesteld voor de onderzoeksrechter en het kan evenmin worden ingesteld als een incidenteel verzoek opgenomen in een voor de raadkamer neergelegde conclusie in het kader van een hoger beroep dat de inverdenkinggestelde instelt tegen een beslissing van de onderzoeksrechter die de voorwaarden verlengt. (1) Cass. 18 juni 1997, AR P.97.0771.F, AC 1997, nr. 280; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 6e ed., 2014, p. 572.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis -

Le recours spécial prévu à l'article 36, § 1er, alinéas 4 et 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne peut être exercé que par requête adressée à la chambre du conseil (1); il ne peut être exercé devant la juridiction d'instruction et ne peut l'être davantage par la voie d'une demande incidente formée par conclusions déposées devant la chambre du conseil dans le cadre d'un appel que l'inculpé introduit contre une décision du juge d'instruction qui prolonge les conditions. (1) Cass. 18 juin 1997, RG P.97.0771.F, Pas. 1997, n° 280 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 6e éd., 2014, p. 572.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Vormvereisten - Raadkamer - Wijze

- Art. 36, § 1, vierde en vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Vormvereisten - Raadkamer - Wijze

- Art. 36, § 1, vierde en vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Vormvereisten - Raadkamer - Wijze

- Art. 36, § 1, vierde en vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Het onderzoeksgerecht dat moet oordelen over het bijzonder rechtsmiddel bepaald in artikel 36, §1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet, moet op korte termijn beslissen en bijgevolg moet het onderzoeksgerecht niet tot in de bijzonderheden op elk verweer van een inverdenkinggestelde antwoorden; of de aan de inverdenkinggestelde opgelegde voorwaarden moeten worden opgeheven of gewijzigd, wordt onaantastbaar beoordeeld door het onderzoeksgerecht en het Hof gaat na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Motivering - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Motivering - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Motivering - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Conditions de forme - Chambre du conseil - Modalités

- Art. 36, § 1er, al. 4 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Conditions de forme - Chambre du conseil - Modalités

- Art. 36, § 1er, al. 4 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

LIBERATION CONDITIONNELLE - Détention préventive - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Conditions de forme - Chambre du conseil - Modalités

- Art. 36, § 1er, al. 4 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

La juridiction d'instruction appelée à statuer sur le recours spécial prévu à l'article 36, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive doit rendre sa décision à bref délai et, par conséquent, n'est pas tenue de répondre dans le détail à tous les moyens de défense soulevés par l'inculpé ; la juridiction d'instruction apprécie souverainement s'il y a lieu de retirer ou de modifier les conditions imposées à l'inculpé, et la Cour vérifie que cette juridiction ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Motivation - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Portée

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Motivation - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Portée

LIBERATION CONDITIONNELLE - Détention préventive - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Motivation - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Portée

Het rechtsmiddel bepaald in artikel 36, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet betreft een bijzonder rechtsmiddel waarbij de raadkamer in eerste aanleg en de kamer van inbeschuldigingstelling in hoger beroep zich over het verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden moeten uitspreken en hun beslissing moeten motiveren overeenkomstig artikel 16, § 5, Voorlopige Hechteniswet; dit rechtsmiddel kan niet worden aangewend als een hoger beroep tegen een verlengingsbeslissing van de onderzoeksrechter om zo de onderzoeksgerechten te verplichten zich uit te spreken over een voorgehouden formele onwettigheid van die verlengingsbeslissing (1). (1) Cass. 7 september 2021, AR P.21.1164.N, AC 2021, n° 525.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevolgen

- Artt. 16, § 5, en 36, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevolgen

- Artt. 16, § 5, en 36, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot opheffing, wijziging of vrijstelling van voorwaarden - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevolgen

- Artt. 16, § 5, en 36, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le recours prévu à l'article 36, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive consiste en une forme particulière de recours dans le cadre duquel, en première instance, la chambre du conseil et, en degré d'appel, la chambre des mises en accusation, doivent se prononcer sur la demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions, et motiver leur décision conformément à l'article 16, § 5, de cette loi ; cette voie de recours ne peut être utilisée pour faire appel d'une décision de prolongation prise par un juge d'instruction en vue de contraindre les juridictions d'instruction à statuer sur une illégalité formelle dont cette décision de prolongation est prétendument entachée (1). (1) Cass. 7 septembre 2021, RG P.21.1164.N, Pas. 2021, n° 525.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Conséquences

- Art. 16, § 5, et 36, § 1, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Conséquences

- Art. 16, § 5, et 36, § 1, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

LIBERATION CONDITIONNELLE - Détention préventive - Demande de retrait, de modification ou de dispense de conditions - Mission de la juridiction d'instruction - Conséquences

- Art. 16, § 5, et 36, § 1, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer het hof van beroep van de uitvoerende Staat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel heeft bevolen, na te hebben geoordeeld, enerzijds, dat de verzoekende Belgische Staat voorstelt de persoon van wie de overlevering wordt gevraagd in een halfopen gevangenis te plaatsen, in een een- of tweepersoonscel met meer dan zeven vierkante meter beschikbare ruimte per persoon en, anderzijds, dat, als het in uitzonderlijke gevallen voorkomt dat de rechterlijke autoriteit van de uitvoerende lidstaat de verklaringen van de uitvaardigende lidstaat niet vertrouwt en het Europees aanhoudingsbevel weigert uit te voeren op grond van precieze gegevens, omdat het gevaar bestaat dat de fundamentele rechten van de betrokkene zouden worden miskend, dit gevaar niet bestaat, gelet op de waarborgen die de verzoekende Staat op het hoogste niveau biedt, miskent het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling, dat oordeelt dat dit arrest van het hof van beroep van de uitvoerende Staat bij zijn beslissing om de eiser aan de Belgische autoriteiten over te leveren geen rekening heeft gehouden met de detentievoorwaarden in de gevangenis van Leuze-en-Hainaut, de bewijskracht van die beslissing.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Door België uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel - Door België geboden waarborgen betreffende de detentievoorwaarden - Arrest van het hof van beroep van de uitvoerende Staat dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel beveelt - Voorlopige hechtenis na de overlevering van de persoon - Handhaving - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheid - Miskenning van de bewijskracht van het arrest dat de overlevering van de in verdenking gestelde beveelt

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Door België uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel - Door België geboden waarborgen betreffende de detentievoorwaarden - Arrest van het hof van beroep van de uitvoerende Staat dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel beveelt - Voorlopige hechtenis na de overlevering van de persoon - Handhaving - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheid - Miskenning van de bewijskracht van het arrest dat de overlevering van de in verdenking gestelde beveelt

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Door België uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel - Door België geboden waarborgen betreffende de detentievoorwaarden -

Lorsque la cour d'appel de l'Etat d'exécution a ordonné l'exécution du mandat d'arrêt européen après avoir considéré, d'une part, que l'Etat belge requérant propose le placement de la personne dont la remise est demandée dans une prison à régime semi-ouvert, en cellule simple ou double, avec plus de sept mètres carrés d'espace disponible par personne et, d'autre part, que s'il est admis que l'autorité judiciaire de l'Etat d'exécution puisse exceptionnellement ne pas se fier aux déclarations reçues de l'autorité de l'Etat d'émission et refuser d'exécuter le mandat d'arrêt européen, sur la base d'éléments précis, en raison du risque que l'intéressé subisse une violation des droits fondamentaux, ce danger n'existe pas, compte tenu des garanties offertes au plus haut niveau par l'Etat requérant, l'arrêt de la chambre des mises en accusation qui considère que cet arrêt de la cour d'appel de l'Etat d'exécution n'a pas pris en compte les conditions de détention à la prison de Leuze-en-Hainaut pour décider la remise de l'inculpé aux autorités belges, viole la foi due à cette décision.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Mandat d'arrêt européen délivré par la Belgique - Garanties données par la Belgique quant aux conditions de détention - Arrêt de la cour d'appel de l'Etat d'exécution ordonnant l'exécution du mandat d'arrêt européen - Détention préventive après la remise de la personne - Maintien - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Légalité - Violation de la foi due à l'arrêt ordonnant la remise de l'inculpé

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt européen délivré par la Belgique - Garanties données par la Belgique quant aux conditions de détention - Arrêt de la cour d'appel de l'Etat d'exécution ordonnant l'exécution du mandat d'arrêt européen - Détention préventive après la remise de la personne - Maintien - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Légalité - Violation de la foi due à l'arrêt ordonnant la remise de l'inculpé

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Mandat d'arrêt européen délivré par la Belgique - Garanties données par la Belgique quant aux conditions de détention - Arrêt de la cour d'appel de l'Etat d'exécution ordonnant l'exécution du mandat d'arrêt européen -

Arrest van het hof van beroep van de uitvoerende Staat dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel beveelt - Voorlopige hechtenis na de overlevering van de persoon - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheid - Miskenning van de bewijskracht van het arrest dat de overlevering van de in verdenking gestelde beveelt

UITLEVERING - Door België uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel - Door België geboden waarborgen betreffende de detentievoorwaarden - Arrest van het hof van beroep van de uitvoerende Staat dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel beveelt - Voorlopige hechtenis na de overlevering van de persoon - Handhaving - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheid - Miskenning van de bewijskracht van het arrest dat de overlevering van de in verdenking gestelde beveelt

Détention préventive après la remise de la personne - Arrêt de maintien de la chambre des mises en accusation - Légalité - Violation de la foi due à l'arrêt ordonnant la remise de l'inculpé

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen délivré par la Belgique - Garanties données par la Belgique quant aux conditions de détention - Arrêt de la cour d'appel de l'Etat d'exécution ordonnant l'exécution du mandat d'arrêt européen - Détention préventive après la remise de la personne - Maintien - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Légalité - Violation de la foi due à l'arrêt ordonnant la remise de l'inculpé

P.22.0289.F

9 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220309.2F.15](#)

AC nr. ...

Aangezien artikel 3 Uitleveringswet 1874 met name bepaalt dat, zodra de vreemdeling ter uitvoering van het aanhoudingsbevel of van alle andere akten met dezelfde rechtskracht, uitgevaardigd door de bevoegde buitenlandse overheid, en na behoorlijke betekening ervan, zal zijn opgesloten, de regering het advies zal inwinnen van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep in het rechtsgebied waarvan de vreemdeling werd aangehouden, en dat bovendien, teneinde zich te voegen naar artikel 5.4 EVRM zoals die bepaling wordt uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het Hof de vastgehouden vreemdeling toestaat om zijn voorlopige invrijheidstelling te verzoeken, bepaalt de Belgische wet dat de vreemdeling, die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op zijn uitlevering, kan worden aangehouden zodra voorlopig uitspraak is gedaan over de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel, en dat de vreemdeling, wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd door aanhouding of hechtenis, het recht heeft een rechtsmiddel aan te wenden voor een rechtbank, opdat die op korte termijn uitspraak doet over de wettigheid van de hechtenis en de invrijheidstelling beveelt als de hechtenis onwettig is (1). (1) Cass. 1 april 2013, AR P.15.0278.F, AC 2015, nr. 236.

Dès lors que l'article 3 de la loi du 15 mars 1874 prévoit notamment qu'aussitôt que l'étranger aura été écroué en exécution du mandat d'arrêt ou de tout autre acte ayant la même force, décerné par l'autorité étrangère compétente, qui lui sera dûment signifié, le gouvernement prendra l'avis de la chambre des mises en accusation de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'intéressé aura été arrêté et qu'en outre, afin de se conformer à l'article 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, telle que cette disposition est interprétée par la Cour européenne des droits de l'homme, la Cour permet à l'étranger détenu de solliciter sa mise en liberté provisoire, la loi belge prévoit que l'étranger privé de liberté en vue de son extradition peut être détenu dès le moment où il a été statué provisoirement sur l'exequatur du mandat d'arrêt international et que lorsqu'il a été privé de sa liberté par arrestation ou détention, il a le droit d'introduire un recours devant un tribunal, afin qu'il statue à bref délai sur la légalité de la détention et ordonne la libération si la détention est illégale (1). (1) Cass. 1er avril 2015, RG P.15.0278.F, Pas. 2015, n° 236.

UITLEVERING - Uitlevering gevraagd aan België - Beslissing tot

EXTRADITION - Extradition demandée à la Belgique - Décision

uitvoerbaarverklaring - Opsluiting ter uitvoering van het buitenlands aanhoudingsbevel - Wettelijke basis van de hechtenis

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

UITLEVERING - Uitlevering gevraagd aan België - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring - Opsluiting ter uitvoering van het buitenlands aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

d'exequatur - Erou en exécution du mandat d'arrêt étranger - Base légale de la détention

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

EXTRADITION - Extradition demandée à la Belgique - Décision d'exequatur - Erou en exécution du mandat d'arrêt étranger - Requête de mise en liberté - Recevabilité

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

P.22.0295.N

8 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220308.2N.1](#)

AC nr. ...

Een weigering tot overlevering op grond van artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel is enkel verantwoord wanneer ernstige en concrete gegevens worden aangevoerd die doen aannemen dat de fundamentele rechten van de persoon zelf, om wiens overlevering wordt gevraagd, in de uitvaardigende lidstaat kennelijk in gevaar zullen worden gebracht (1); de rechter oordeelt onaantastbaar of dergelijke gegevens voorhanden zijn en het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen. (1) Zie Cass. 25 augustus 2021, AR P.21.1119.N, nr. 505; Cass. 23 januari 2013, AR P.13.0087.F, AC 2013, nr. 55.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5° - Afbreuk aan de fundamentele rechten zoals bevestigd door artikel 6 EVRM - Aanvoeringsplicht - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Afbreuk aan de fundamentele rechten zoals bevestigd door artikel 6 EVRM - Aanvoeringsplicht - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Onderzoeksgerecht - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5° - Afbreuk aan de fundamentele rechten zoals bevestigd door artikel 6 EVRM - Aanvoeringsplicht - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Un refus de remise fondé sur l'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen ne peut se justifier que lorsque sont allégués des éléments sérieux et concrets de nature à faire admettre que les droits fondamentaux de la personne dont la remise est sollicitée seront manifestement en péril dans l'État d'émission (1); le juge apprécie souverainement l'existence de tels éléments, et la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier. (1) Voir Cass. 25 août 2021, RG P.21.1119.N, Pas. 2021, n° 505 ; Cass. 23 janvier 2013, RG P.13.0087.F, Pas. 2013, n° 55.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Mandat d'arrêt européen - Exécution - Motifs de refus - Article 4, 5° - Atteinte aux droits fondamentaux consacrés par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Obligation d'apporter crédit à son allégation - Appréciation souveraine par le juge - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution - Motifs de refus - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Atteinte aux droits fondamentaux consacrés par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Obligation d'apporter crédit à son allégation - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juridiction d'instruction - Mandat d'arrêt européen - Exécution - Motifs de refus - Article 4, 5° - Atteinte aux droits fondamentaux consacrés par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Obligation d'apporter crédit à son allégation - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.22.0300.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.4](#)

AC nr. ...

Een beklaagde heeft, ook al voldoet hij aan de wettelijke voorwaarden voor de maatregel van de opschorting van de uitspraak van de veroordeling, geen recht op die maatregel en het staat aan de rechter te oordelen of in het licht van de doelstellingen van de straftoemeting het toekennen van die maatregel wenselijk is; bij die beoordeling kan de rechter de aard en de ernst van de feiten betrekken, alsook het gegeven dat niet blijkt dat een veroordeling de sociale reclassering van de beklaagde zal belemmeren en door bij die beoordeling tevens het gegeven te betrekken dat een beklaagde de impact van een veroordeling op zijn sociale reclassering aannemelijk moet maken, legt de rechter deze beklaagde geen onmogelijke bewijslast op.

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verzoek tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Criteria - Impact op de sociale reclassering van de beklaagde - Aannemelijk maken van de impact door de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Verzoek tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Beoordeling door de rechter - Criteria - Impact op de sociale reclassering van de beklaagde - Aannemelijk maken van de impact door de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

La mesure de la suspension du prononcé de la condamnation ne constitue pas un droit dans le chef du prévenu, même s'il réunit les conditions légales à cet effet, et il appartient au juge d'apprécier, à la lumière des objectifs propres au taux de la peine, si l'octroi de cette mesure est souhaitable ; lorsqu'il procède à cette appréciation, le juge peut tenir compte de la nature et de la gravité des faits, ainsi que de l'élément qu'il n'apparaît pas qu'une condamnation empêchera la réinsertion sociale du prévenu, et, en tenant compte également dans cette appréciation du fait qu'un prévenu doit rendre plausible l'impact d'une condamnation sur sa réinsertion sociale, le juge n'impose pas à ce prévenu une charge de la preuve impossible

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Demande de suspension du prononcé de la condamnation - Critères - Impact sur la réinsertion sociale du prévenu - Impact à rendre plausible par le prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Demande de suspension du prononcé de la condamnation - Appréciation par le juge - Critères - Impact sur la réinsertion sociale du prévenu - Impact à rendre plausible par le prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.22.0303.N

20 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220920.2N.5](#)

AC nr. ...

Behoudens in de gevallen van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en artikel 152 Wetboek van Strafvordering, moet in strafzaken de conclusie in de regel blijken uit een geschrift dat, ongeacht zijn benaming of vorm, tijdens het debat ter rechtszitting door een partij of zijn advocaat aan de rechter wordt voorgelegd, waarvan regelmatig is vastgesteld dat de rechter kennis ervan heeft genomen en waarin middelen tot staving van een eis, verweer of exceptie zijn aangevoerd; bijgevolg is het geschrift uitgaande van een partij of haar advocaat dat, ook al bevat het dergelijke middelen, niet tijdens het debat aan de rechter is voorgelegd maar aan de griffie is overgemaakt, zonder dat uit de stukken van de rechtspleging blijkt dat het andermaal ter rechtszitting is neergelegd of dat de eiser zijn middelen mondeling heeft aangevoerd, in de regel geen schriftelijke conclusie waarmee de rechter rekening moet houden (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0218.N, AC 2022, nr. 464; Cass. 29 december 2020, AR P.20.1289.N, AC 2020, nr. 795; Cass. 24 november 2020, AR P.20.1143.N, AC 2020, nr. 719; T. Strafr. 2021, 226. Cass. 2 juni 2020, AR P.20.0560.N, AC 2020, nr. 351; Cass. 10 april 2018, AR P.18.0061.N, AC 2018, nr. 221; Zie alg. I. COUWENBERG en F. VAN VOLSEM, Concluderen voor de strafrechter, Intersentia, 2018, 115p.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtigelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Indienen van een conclusie ter griffie - Geen indiening van de conclusie ter rechtszitting - Motiveringsplicht - Omvang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Indienen van een conclusie ter griffie - Geen indiening van de conclusie ter rechtszitting - Motiveringsplicht - Omvang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

En dehors des hypothèses visées par les articles 4 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale et 152 du Code d'instruction criminelle, les conclusions doivent, en matière répressive, ressortir en règle d'un écrit qui, quelle qu'en soit la dénomination ou la forme, est remis au juge au cours des débats à l'audience, par une partie ou son avocat, dont il est régulièrement constaté que le juge a eu connaissance et dans lequel sont invoqués des moyens à l'appui d'une demande, d'une défense ou d'une exception ; par conséquent, l'écrit émanant d'une partie ou de son avocat qui, même s'il contient pareils moyens, n'est pas soumis au juge au cours des débats mais a été transmis au greffe, sans qu'il apparaisse des pièces de la procédure qu'il a de nouveau été déposé à l'audience ou que le demandeur a fait valoir verbalement ses moyens, ne constitue pas, en règle, des conclusions écrites dont le juge doit tenir compte (1). (1) Cass. 28 juin 2022, RG P.22.0218.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.15 ; Cass. 29 décembre 2020, RG P.20.1289.N, Pas. 2020, n° 795, Cass. 24 novembre 2020, RG P.20.1143.N, Pas. 2020, n° 719 ; T. Strafr. 2021, 226 ; Cass. 2 juin 2020, RG P.20.0560.N, Pas. 2020, n° 351 ; Cass. 10 avril 2018, RG P.18.0061.N, Pas., 2018, n° 221 ; voir en général I. COUWENBERG et F. VAN VOLSEM, Concluderen voor de strafrechter, Intersentia, 2018, 115 p.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Dépôt de conclusions au greffe - Absence de dépôt de conclusions à l'audience - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Dépôt de conclusions au greffe - Absence de dépôt de conclusions à l'audience - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Indienen van een conclusie ter griffie - Geen indiening van de conclusie ter rechtszitting - Motiveringsplicht - Omvang
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Indienen van een conclusie ter griffie - Geen indiening van de conclusie ter rechtszitting - Motiveringsplicht - Omvang
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Dépôt de conclusions au greffe - Absence de dépôt de conclusions à l'audience - Obligation de motivation - Etendue
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Dépôt de conclusions au greffe - Absence de dépôt de conclusions à l'audience - Obligation de motivation - Etendue
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

De schriftelijke vordering van het openbaar ministerie tot regeling van de rechtspleging moet, anders dan in de regel een conclusie, niet op de rechtszitting worden neergelegd; dit houdt geen miskenning in van het recht op een eerlijk proces noch van de wapengelijkheid.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Wapengelijkheid - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Indiening van de vordering ter griffie en niet ter rechtszitting - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling der rechtspleging - Wapengelijkheid - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Indiening van de vordering ter griffie en niet ter rechtszitting - Gevolg
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering
OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Gerechtig onderzoek -

Contrairement, en règle, aux conclusions, le réquisitoire écrit du ministère public en vue du règlement de la procédure ne doit pas être déposé à l'audience ; il n'en résulte aucune méconnaissance du droit à un procès équitable ni du principe de l'égalité des armes.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Egalité des armes - Réquisitoire écrit du ministère public - Dépôt de la demande au greffe et non à l'audience - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Egalité des armes - Réquisitoire écrit du ministère public - Dépôt de la demande au greffe et non à l'audience - Conséquence
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle
MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Instruction - Règlement de

Regeling van de rechtspleging - Wapengelijkheid - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Indiening van de vordering ter griffie en niet ter rechtszitting - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering
- RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Wapengelijkheid - Strafzaken - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Indiening van de vordering ter griffie en niet ter rechtszitting - Gevolg*
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

la procédure - Egalité des armes - Réquisitoire écrit du ministère public - Dépôt de la demande au greffe et non à l'audience - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle
- DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Egalité des armes - Matière répressive - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Réquisitoire écrit du ministère public - Dépôt de la demande au greffe et non à l'audience - Conséquence*
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

Onder bezwaren die de verwijzing van een inverdenkinggestelde naar het vonnisgerecht verantwoorden, worden de gegevens verstaan die, nadat ze op het einde van het gerechtelijk onderzoek zijn verzameld en getoetst, voldoende ernstig blijken dat een veroordeling door het vonnisgerecht waarschijnlijk lijkt; het bestaan van bezwaren die een dergelijke verwijzing verantwoorden, wordt door het onderzoeksgerecht onaantastbaar in feite beoordeeld (1). (1) Cass. 26 april 2017, AR P.17.0051.F, AC 2017, nr. 289; Cass. 16 september 1987, AR 6141, AC 1987-88, nr. 35.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Regeling der rechtspleging - Bezwaren - Begrip

- Artt. 127, 128, 229 en 230 Wetboek van Strafvordering
- ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Bezwaren - Begrip*
- Artt. 127, 128, 229 en 230 Wetboek van Strafvordering
- ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling der rechtspleging - Bezwaren - Begrip*
- Artt. 127, 128, 229 en 230 Wetboek van Strafvordering

Les charges justifiant le renvoi de l'inculpé devant la juridiction de jugement s'entendent des éléments qui, recueillis et contrôlés au terme de l'instruction, s'avèrent suffisamment sérieux pour qu'une condamnation par la juridiction de jugement apparaisse vraisemblable ; l'existence des charges justifiant ce renvoi relève d'une appréciation souveraine de la juridiction d'instruction (2). (2) Cass. 26 avril 2017, RG P.17.0051.F, Pas. 2017, n° 289 ; Cass. 16 septembre 1987, RG 6141, Bull. et Pas. 1987-1988, I, n° 35.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Instruction - Règlement de la procédure - Charges - Notion

- Art. 127, 128, 229 et 230 Code d'Instruction criminelle
- INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Charges - Notion*
- Art. 127, 128, 229 et 230 Code d'Instruction criminelle
- JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Charges - Notion*
- Art. 127, 128, 229 et 230 Code d'Instruction criminelle

Uit het enkele gegeven dat het onderzoeksgerecht uitstel verleent voor het verder in staat stellen van de zaak volgt niet dat er een akkoord is over het verlenen van conclusietermijnen; de wering van geschriften die zonder akkoord over conclusietermijnen ter griffie van het onderzoeksgerecht worden neergelegd, getuigt niet van een excessief formalisme en houdt geen miskenning in van het recht van verdediging of het recht op een eerlijk proces; het staat een partij immers vrij om haar conclusies volgens de wettelijke bepalingen toepasselijk in strafzaken neer te leggen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtiglijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Uitstel van de zaak voor verdere instaatstelling - Geen akkoord over conclusietermijnen - Indienen van een conclusie ter griffie - Weren van conclusie - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling der rechtspleging - Uitstel van de zaak voor verdere instaatstelling - Geen akkoord over conclusietermijnen - Indienen van een conclusie ter griffie - Weren van conclusie - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Uitstel van de zaak voor verdere instaatstelling - Geen akkoord over conclusietermijnen - Indienen van een conclusie ter griffie - Weren van conclusie - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Uitstel van de zaak voor verdere instaatstelling - Geen akkoord over conclusietermijnen - Indienen van een conclusie ter griffie - Weren van conclusie - Toelaatbaarheid

Il ne résulte pas de la seule circonstance que la juridiction d'instruction accorde la remise pour la mise en état de la cause qu'il existe un accord sur l'octroi de délais pour conclure ; l'écartement d'écrits qui sont déposés au greffe de la juridiction en l'absence d'un accord sur des délais pour conclure ne témoigne pas d'un formalisme excessif et n'emporte pas la méconnaissance des droits de la défense ou du droit à un procès équitable ; il est en effet loisible à une partie de déposer ses conclusions selon les dispositions légales applicables en matière répressive.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Remise de la cause pour mise en état - Absence d'accord sur des délais pour conclure - Dépôt de conclusions au greffe - Ecartement des conclusions - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Remise de la cause pour mise en état - Absence d'accord sur des délais pour conclure - Dépôt de conclusions au greffe - Ecartement des conclusions - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Remise de la cause pour mise en état - Absence d'accord sur des délais pour conclure - Dépôt de conclusions au greffe - Ecartement des conclusions - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Remise de la cause pour mise en état - Absence d'accord sur des délais pour conclure - Dépôt de conclusions au greffe - Ecartement des conclusions - Admissibilité

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127 en 152 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 127 et 152 Code d'Instruction criminelle

P.22.0306.F

8 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220608.2F.8](#)

AC nr. ...

Wanneer de appelrechters oordelen dat de vrijheid van meningsuiting, die niet absoluut is, verplichtingen en verantwoordelijkheden inhoudt, met name de plicht om bepaalde grenzen niet te overschrijden, en dat de dwingende maatschappelijke behoeften, waarvan het beginsel van de gelijkheid van mannen en vrouwen deel uitmaakt, bepaalde beperkingen op de vrijheid van meningsuiting verantwoorden, beperken zij de uitoefening, in de openbare ruimte, van de beginselen van vrijheid van meningsuiting, geweten of godsdienst niet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 408.

GRONDWET - Art. 19 - Vrijheid van meningsuiting, geweten en godsdienst - Beperking - Beginsel van de gelijkheid van mannen en vrouwen

- Artt. 11bis en 19 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

GRONDWET - Art. 11 - Artikel 11bis - Gelijkheid tussen vrouwen en mannen - Draagwijdte - Beperking van de vrijheid van meningsuiting, geweten of godsdienst

- Artt. 11bis en 19 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

MISDRIJF - Allerlei - Misdrijf seksisme - Vrijheid van meningsuiting, geweten en godsdienst - Beperking - Beginsel van de gelijkheid van mannen en vrouwen

- Artt. 11bis en 19 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

RACISME - XENOFOBIE - Strijd tegen discriminatie - Misdrijf seksisme - Vrijheid van meningsuiting, geweten en godsdienst - Beperking - Beginsel van de gelijkheid van mannen en vrouwen

En considérant que la liberté d'expression, qui n'est pas absolue, implique des obligations et des responsabilités, notamment le devoir de ne pas franchir certaines limites, et que les besoins sociaux impérieux, dont le principe d'égalité des hommes et des femmes fait partie, justifient certaines restrictions à la liberté d'expression, les juges d'appel ne réduisent pas l'exercice, dans la sphère publique, des principes de liberté de pensée, de conscience ou de religion (1). (1) Vois les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 19 - Liberté de pensée, de conscience ou de religion - Restriction - Principe d'égalité des hommes et des femmes

- Art. 11bis et 19 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Article 11bis - Égalité entre les femmes et les hommes - Portée - Restriction à la liberté de pensée, de conscience ou de religion

- Art. 11bis et 19 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

INFRACTION - Divers - Infraction de sexisme - Liberté de pensée, de conscience ou de religion - Restriction - Principe d'égalité des hommes et des femmes

- Art. 11bis et 19 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

RACISME - XENOPHOBIE - Lutte contre la discrimination - Infraction de sexisme - Liberté de pensée, de conscience ou de religion - Restriction - Principe d'égalité des hommes et des femmes

- Artt. 11bis en 19 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

- Art. 11bis et 19 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

De ernstige aantasting van de waardigheid van de persoon die is vereist als bestanddeel van het misdrijf seksisme zoals bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen mannen en vrouwen teneinde de daad van discriminatie te bestraffen, wordt niet overgelaten aan de subjectieve beoordeling van het slachtoffer of de dader van het feit; het criterium is de eerbiediging van het gevoel van menselijke waardigheid zoals dat op een bepaald ogenblik wordt ervaren door het collectieve bewustzijn van een welbepaalde maatschappij in een welbepaalde periode (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 408.

L'atteinte grave à la dignité de la personne qui est exigée à titre d'élément constitutif de l'infraction de sexisme visée à l'article 2 de la loi du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination, n'est pas abandonnée à l'appréciation subjective de la victime ou de l'auteur du fait; le critère est le respect du sentiment de dignité humaine tel qu'il est perçu à un moment donné par la conscience collective d'une société déterminée à une époque déterminée (1). (1) Voir les concl. du MP.

MISDRIJF - Allerlei - Misdrijf seksisme - Bestanddeel - Ernstige aantasting van de waardigheid van de persoon - Beoordelingscriterium

- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

RACISME - XENOFOBIE - Strijd tegen discriminatie - Misdrijf seksisme - Bestanddeel - Ernstige aantasting van de waardigheid van de persoon - Beoordelingscriterium

- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

INFRACTION - Divers - Infraction de sexisme - Élément constitutif - Atteinte grave à la dignité de la personne - Critère d'appréciation

- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

RACISME - XENOPHOBIE - Lutte contre la discrimination - Infraction de sexisme - Élément constitutif - Atteinte grave à la dignité de la personne - Critère d'appréciation

- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

Het wanbedrijf seksisme zoals bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen mannen en vrouwen teneinde de daad van discriminatie te bestraffen, vereist geen bijzonder opzet; het moreel bestanddeel van dat misdrijf wordt omschreven als de intentie om blijk te geven van zijn minachting voor een bepaald persoon of die persoon als minderwaardig te beschouwen, in de wetenschap dat dit gebaar of die handeling tot een ernstige aantasting van zijn waardigheid kan leiden (1). (1) ie concl. OM in Pas. 2022, nr. 408.

MISDRIJF - Allerlei - Misdrijf seksisme - Moreel bestanddeel - Algemeen opzet

- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

RACISME - XENOFOBIE - Strijd tegen discriminatie - Misdrijf seksisme - Moreel bestanddeel - Algemeen opzet

- Art. 2 Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen

De rechter antwoordt op het verweer dat uit een feitelijk gegeven is afgeleid, door hiervan verschillende of hiermee strijdige gegevens op te sommen die het irrelevant maken.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motiveringsplicht - Draagwijdte - Uit een feitelijk gegeven afgeleid verweer - Antwoord door middel van een opsomming van de hiervan verschillende of hiermee strijdige gegevens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting om op de conclusie te antwoorden - Draagwijdte - Uit een feitelijk gegeven afgeleid verweer - Antwoord door middel van een opsomming van de hiervan verschillende of hiermee strijdige gegevens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le délit de sexisme visé à l'article 2 de la loi du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination ne requiert pas un dol spécial ; l'élément moral de cette infraction se définit par l'intention d'exprimer un mépris à l'égard d'une personne ou de la considérer comme inférieure en sachant que le geste ou le comportement est susceptible d'entraîner une atteinte grave à la dignité de cette personne (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Divers - Infraction de sexisme - Élément moral - Dol général

- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

RACISME - XENOPHOBIE - Lutte contre la discrimination - Infraction de sexisme - Élément moral - Dol général

- Art. 2 L. du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination

Le juge répond à une défense déduite d'une donnée de fait, en énumérant les éléments de fait différents ou contraires qui lui ôtent sa pertinence.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Obligation de motivation - Portée - Défense déduite d'une donnée de fait - Réponse en énumérant des éléments de fait différents ou contraires

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Obligation de répondre aux conclusions - Portée - Défense déduite d'une donnée de fait - Réponse en énumérant des éléments de fait différents ou contraires

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Oud artikel 380, § 1, 4°, Strafwetboek (1) bestraftte eenieder die, op welke manier ook, andermans ontucht of prostitutie exploiteert; de exploitatie van de ontucht of de prostitutie van een persoon met wie de dader samenwoont, veronderstelt dat hij hieruit een rechtstreeks of onrechtstreeks voordeel verkrijgt dat de gewone voordelen eigen aan die samenwoning overstijgt; bovendien is dat misdrijf een aflopend misdrijf dat losstaat van de mogelijke teruggave, aan het slachtoffer, van de door de dader verkregen geldsommen; de feitenrechter beoordeelt in feite of de beklaagde een dergelijk voordeel heeft verkregen uit de ontucht of de prostitutie van het slachtoffer, waarbij het Hof enkel nagaat of hij uit zijn vaststellingen het bestaan van die exploitatie wettig heeft kunnen afleiden (2). (1) Opgeheven door art. 117 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht (BS 30 maart 2022), in werking getreden op 1 juni 2022 met toepassing van artikel 118 van de voormelde wet. (2) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 423.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Exploitatie van de ontucht of de prostitutie - Verkregen voordeel

- Art. 380 oud, § 1, 4° Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Exploitatie van de ontucht of de prostitutie - Verkregen voordeel

- Art. 380 oud, § 1, 4° Strafwetboek

ONTUCHT EN PROSTITUTIE - Exploitatie - Begrip - Aard - Aflopend misdrijf - Impact in geval van teruggave van de verkregen geldsommen - Toepassing op de dader die met de geëxploiteerde persoon samenwoont - Verkregen voordeel - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 380 oud, § 1, 4° Strafwetboek

L'article 380, § 1er, 4°, ancien, du Code pénal (1) punissait quiconque aura, de quelque manière que ce soit, exploité la débauche ou la prostitution d'autrui ; l'exploitation de la débauche ou de la prostitution d'une personne avec qui l'auteur cohabite suppose qu'il en retire un profit direct ou indirect excédant les seuls avantages inhérents à cette cohabitation ; par ailleurs, cette infraction est un délit instantané, qui existe indépendamment de l'éventuelle restitution à la victime des fonds perçus par l'auteur ; le juge du fond apprécie en fait si le prévenu a retiré un tel bénéfice de la débauche ou de la prostitution de la victime, la Cour se bornant à vérifier si, de ses constatations, il a pu légalement déduire l'existence de cette exploitation (2). (1) Abrogé par l'article 117 de la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel (M.B., 30 mars), entrée en vigueur le 1er juin 2022 en application de son article 118. (2) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Appréciation souveraine par le juge du fond - Exploitation de la débauche ou de la prostitution - Bénéfice retiré

- Art. 380 ancien, § 1er, 4° Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Exploitation de la débauche ou de la prostitution - Bénéfice retiré

- Art. 380 ancien, § 1er, 4° Code pénal

DEBAUCHE ET PROSTITUTION - Exploitation - Notion - Nature - Délit instantané - Incidence en cas de restitution des fonds perçus - Application à l'auteur qui cohabite avec la personne exploitée - Bénéfice retiré - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 380 ancien, § 1er, 4° Code pénal

Noch artikel 195 Wetboek van Strafvordering noch enige andere bepaling verplicht de rechter die vaststelt dat de redelijke termijn voor de berechting van de beklaagde is overschreden, in zijn beslissing artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering te vermelden (1). (1) Cass. 2 maart 2016, AR P.15.1449.F, AC 2016, nr. 153, mag dus niet a contrario worden uitgelegd. Hierin wordt vermeld: "het hof van beroep heeft geoordeeld dat de redelijke termijn niet was overschreden. Aangezien de wettelijke grondslag voor de veroordeling van de eiser niet te vinden is in artikel 21 Voorlopige Titel Wetboek van Strafvordering, hoefde het arrest die bepaling niet te vermelden"

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Vaststelling van de overschrijding van de redelijke termijn voor de berechting van de beklaagde - (Geen) verplichting om artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering te vermelden

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Ni l'article 195 du Code d'instruction criminelle ni aucune autre disposition n'impose au juge qui constate que le délai raisonnable pour juger le prévenu est dépassé de viser, dans sa décision, l'article 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale (1). (1) Il ne faut donc pas interpréter a contrario Cass. 2 mars 2016, RG P.15.1449.F, Pas. 2016, n° 153, qui énonce : « la cour d'appel a considéré que le délai raisonnable n'était pas dépassé. Le fondement légal de la condamnation du demandeur ne se trouvant pas dans l'article 21ter du titre préliminaire, l'arrêt ne devait pas mentionner cette disposition ».

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Constatation du dépassement du délai raisonnable pour juger le prévenu - Obligation de mentionner l'article 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale (non)

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.22.0315.N

26 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.3](#)

AC nr. ...

De rechter die uitspraak doet over het wrakingsverzoek oordeelt onaantastbaar of de partij die het wrakingsverzoek heeft ingediend, dit heeft gedaan van zodra de wrakingsgrond haar was gekend en het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0565.N, AC 2021, nr. 398; Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25; Cass. 14 juni 2016, AR P.16.0586.N, AC 2016, nr. 402.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Wraking - Wraking van een jeugdrechter - Kennis van de grond tot wraking - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof

WRAKING - Wraking van een jeugdrechter - Kennis van de grond tot wraking - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof

Le juge qui statue sur la demande en récusation apprécie souverainement si la partie qui a déposé cette demande l'a fait aussitôt qu'elle a eu connaissance de la cause de récusation, et la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0565.N, Pas. 2021, n° 398, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.13; Cass. 15 janvier 2019, RG P.18.1214.N, Pas. 2019, n° 25 ; Cass. 14 juin 2016, RG P.16.0586.N, Pas. 2016, n° 402.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Récusation - Récusation d'un juge de la jeunesse - Connaissance de la cause de récusation - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour

RECUSATION - Récusation d'un juge de la jeunesse - Connaissance de la cause de récusation - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour

Uit de geest van artikel 833 Gerechtelijk Wetboek, de wettelijk omschreven termijnen voor de wrakingsprocedure, de principiële schorsing van alle vonnissen en verrichtingen die deze procedure overeenkomstig artikel 837 Gerechtelijk Wetboek met zich meebrengt en het gegeven dat een kabinetszitting van een jeugdrechter over een problematische opvoedingssituatie van een minderjarige in de regel dringend is, volgt dat de wraking van een jeugdrechter voorafgaand aan een dergelijke rechtszitting moet worden voorgedragen van zodra de grond ervan is gekend door de partij die zich erop beroept en die regel heeft een algemene draagwijdte en is ook van toepassing indien het wrakingsverzoek is gesteund op de overtuiging dat de jeugdrechter niet meer over de vereiste waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid beschikt; een wrakingsgrond is door een partij gekend wanneer deze partij over die grond voldoende zekerheid heeft om zich ter zake een overtuiging te kunnen vormen en om een feitelijk en juridisch onderbouwd en ontvankelijk verzoekschrift tot wraking te kunnen indienen en het beroep dat daarvoor eventueel moet worden gedaan op een advocaat die beschikt over de in artikel 835 Gerechtelijk Wetboek vereiste anciënniteit kan een impact hebben op de termijn vereist voor het indienen van dat verzoek, maar mag geen onredelijke vertraging tot gevolg hebben (1). (1) Zie Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0565.N, AC 2021, nr. 398; Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25; Cass. 14 juni 2016, AR P.16.0586.N, AC 2016, nr. 402.

WRAKING - Wraking van een jeugdrechter - Ogenblik waarop de wraking moet worden voorgedragen - Kennis van de grond tot wraking - Beroep op advocaat met de vereiste anciënniteit

Il ressort tant de l'esprit de l'article 833 du Code judiciaire et des délais légaux qui régissent la procédure en récusation que de la suspension de principe de tous jugements et opérations qu'elle entraîne en vertu de l'article 837 du même code et de l'urgence attachée en principe à une audience à tenir dans le cabinet d'un juge de la jeunesse concernant une situation pédagogique problématique d'un mineur, que pareille récusation d'un juge de la jeunesse préalablement à une telle audience doit être proposée aussitôt que la cause qui la fonde est connue de la partie qui s'en prévaut, étant entendu que cette règle a une portée générale et s'applique également lorsque la demande en récusation est fondée sur la conviction que le juge de la jeunesse ne présente plus les garanties requises en termes d'indépendance et d'impartialité; une cause de récusation est connue d'une partie lorsque celle-ci a une certitude suffisante quant à son existence pour pouvoir se forger une conviction en la matière et déposer une demande en récusation recevable, qui soit étayée en droit et en fait, et l'obligation éventuelle de faire appel à un avocat qui justifie de l'ancienneté requise par l'article 835 du Code judiciaire peut avoir une incidence sur le délai nécessaire à l'introduction de cette demande, sans toutefois pouvoir entraîner un retard excessif (1). (1) Voir Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0565.N, Pas. 2021, n° 398, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.13 ; Cass. 15 janvier 2019, RG P.18.1214.N, Pas. 2019, n° 25 ; Cass. 14 juin 2016, RG P.16.0586.N, Pas. 2016, n° 402.

RECUSATION - Récusation d'un juge de la jeunesse - Moment auquel la récusation doit être proposée - Connaissance de la cause de récusation - Recours à un avocat présentant l'ancienneté requise

Wanneer het Hof in een arrest gewezen in strafzaken geoordeeld heeft dat de memorie van eiser laattijdig werd neergelegd ter griffie en bijgevolg niet ontvankelijk is en achteraf blijkt dat het Hof geen acht geslagen heeft op de neerlegging die blijkt uit andere tijdig ter griffie neergelegde stukken en bij vergissing eisers middelen niet aan een onderzoek heeft onderwerpen, is er grond tot intrekking van het arrest en een nieuwe beoordeling van het cassatieberoep (1). (1) Cass. 12 november 2008, AR P.08.1432.F, AC 2008, nr. 630.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Strafzaken - Arrest van het Hof - Niet-ontvankelijkheid van de memorie - Verwerping van het cassatieberoep - Vergissing omtrent de neerlegging van de memorie - Grond tot intrekking

- Art. 1133 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque, dans un arrêt rendu en matière répressive, la Cour a considéré que le mémoire du demandeur avait été déposé tardivement au greffe et était dès lors irrecevable, et qu'il apparaît ultérieurement que la Cour n'a pas eu égard à d'autres pièces déposées au greffe en temps utile et a omis par erreur de soumettre les moyens du demandeur à un examen, il y a lieu de rétracter l'arrêt et de procéder à un nouvel examen du pourvoi (1). (1) Cass. 12 novembre 2008, RG P.08.1432.F, Pas. 2008, n° 630.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Matière répressive - Arrêt de la Cour - Irrecevabilité du mémoire - Rejet du pourvoi - Erreur liée au dépôt du mémoire - Cause de rétractation

- Art. 1133 Code judiciaire

P.22.0317.N

29 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.24](#)

AC nr. ...

Artikel 95/30, § 6, Wet Strafvuiging dat betrekking heeft op de ontheffing van de terbeschikkingstelling van de strafvuigingsrechtbank, is niet van toepassing op een beslissing tot herroeping van de invrijheidstelling onder toezicht; artikel 792, derde lid, Gerechtelijk Wetboek is evenmin van toepassing op een beslissing tot herroeping van de invrijheidstelling onder toezicht.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Terbeschikkingstelling van de strafvuigingsrechtbank - Invrijheidstelling onder toezicht - Beslissing tot herroeping - Kennisgeving

- Art. 95/30, § 6 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuigingsmodaliteiten

- Art. 792, derde lid Gerechtelijk Wetboek

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Strafvuigingsrechtbank - Terbeschikkingstelling - Invrijheidstelling onder toezicht - Beslissing tot herroeping - Kennisgeving

- Art. 95/30, § 6 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuigingsmodaliteiten

- Art. 792, derde lid Gerechtelijk Wetboek

STRAFVUIGING - Strafvuigingsrechtbank - Terbeschikkingstelling - Invrijheidstelling onder toezicht -

L'article 95/30, § 6, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, qui porte sur la levée de la mise à disposition du tribunal de l'application des peines, ne s'applique pas à une décision de révocation de libération sous surveillance; l'article 792, alinéa 3, du Code judiciaire ne s'applique pas davantage à une décision de révocation de libération sous surveillance.

DEFENSE SOCIALE - Mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Libération sous surveillance - Décision de révocation - Notification

- Art. 95/30, § 6 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 792, al. 3 Code judiciaire

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Tribunal de l'application des peines - Mise à la disposition - Libération sous surveillance - Décision de révocation - Notification

- Art. 95/30, § 6 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 792, al. 3 Code judiciaire

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise à disposition - Libération sous surveillance - Décision de révocation - Notification

Beslissing tot herroeping - Kennisgeving

- Art. 95/30, § 6 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 792, derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 95/30, § 6 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- Art. 792, al. 3 Code judiciaire

Wanneer het Hof een cassatieberoep dat eiser heeft ingesteld tegen een vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank waarbij de invrijheidstelling onder toezicht werd toegekend, heeft verworpen, kan eiser niet nogmaals in een cassatieberoep dat eiser ingesteld heeft tegen het vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank waarbij de invrijheidstelling onder toezicht werd herroepen, de onwettigheid van het vonnis tot invrijheidstelling onder toezicht aan de beoordeling van het Hof voorleggen.

À la suite du rejet par la Cour d'un pourvoi formé par le demandeur contre un jugement du tribunal de l'application des peines accordant la libération sous surveillance, le demandeur ne peut soumettre à l'appréciation de la Cour, par un nouveau pourvoi formé contre le jugement du tribunal de l'application des peines révoquant la libération sous surveillance, l'illégalité du jugement accordant la libération sous surveillance.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Invrijheidstelling onder toezicht - Cassatieberoep tegen de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht - Verwerping - Beslissing tot herroeping - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping - Aanvoering van de onwettigheid van de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht

DEFENSE SOCIALE - Mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Libération sous surveillance - Pourvoi en cassation contre la décision de libération sous surveillance - Rejet - Décision de révocation - Pourvoi en cassation contre la décision de révocation - Illégalité invoquée de la décision de libération sous surveillance

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen -

Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Invrijheidstelling onder toezicht - Cassatieberoep tegen de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht - Verwerping - Beslissing tot herroeping - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping - Aanvoering van de onwettigheid van de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Libération sous surveillance - Pourvoi en cassation contre la décision de libération sous surveillance - Rejet - Décision de révocation - Pourvoi en cassation contre la décision de révocation - Illégalité invoquée de la décision de libération sous surveillance

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Verband met bestreden

beslissing - Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Invrijheidstelling onder toezicht - Cassatieberoep tegen de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht - Verwerping - Beslissing tot herroeping - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping - Aanvoering van de onwettigheid van de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Lien avec la décision attaquée - Mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Libération sous surveillance - Pourvoi en cassation contre la décision de libération sous surveillance - Rejet - Décision de révocation - Pourvoi en cassation contre la décision de révocation - Illégalité invoquée de la décision de libération sous surveillance

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank -

Terbeschikkingstelling - Invrijheidstelling onder toezicht - Cassatieberoep tegen de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht - Verwerping - Beslissing tot herroeping - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping - Aanvoering van de onwettigheid van de beslissing tot invrijheidstelling onder toezicht

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise à disposition - Libération sous surveillance - Pourvoi en cassation contre la décision de libération sous surveillance - Rejet - Décision de révocation - Pourvoi en cassation contre la décision de révocation - Illégalité invoquée de la décision de libération sous surveillance

Een op grond van artikel 542 Wetboek van Strafvordering ingediend verzoek tot verwijzing van een zaak van de ene rechtbank naar een andere rechtbank op grond van gewettigde verdenking is slechts ontvankelijk indien wordt aangevoerd dat de gewettigde verdenking bestaat ten aanzien van alle rechters van die rechtbank; een verzoek dat aanvoert dat de gewettigde verdenking slechts bestaat ten aanzien van de rechters van een bepaalde afdeling van de rechtbank en dus niet ten aanzien van de rechters van andere afdelingen is niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 30 juni 2020, AR P.20.0518.N, AC 2020, nr. 461.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Strafzaken - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking -
Ontvankelijkheid - Draagwijde

- Artt. 542, tweede lid, en 545, eerste lid Wetboek van
Strafvordering

Une requête introduite sur la base de l'article 542 du Code d'instruction criminelle, qui tend à renvoyer une cause d'un tribunal à un autre pour cause de suspicion légitime, n'est recevable que si l'allégation de l'existence d'une suspicion légitime concerne l'ensemble des juges composant ce tribunal ; une requête alléguant l'existence d'une suspicion légitime à l'égard des seuls juges d'une division déterminée du tribunal et non à l'égard des juges d'autres divisions est irrecevable (1). (1) Cass. 30 juin 2020, RG P.20.0518.N, Pas. 2020, n° 461.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive -
Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Recevabilité -
Portée

- Art. 542, al. 2, et 545, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.22.0332.F

15 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220615.2F.4](#)

AC nr. ...

Uit de enkele vaststelling, door de appelrechters die de door de eerste rechter opgelegde straf bevestigen, dat de redelijke termijn niet is overschreden, terwijl het beroepen vonnis het tegendeel had geoordeeld, kan niet worden afgeleid dat zij de toestand van de beklaagde hebben verergerd, zodat het appelgerecht uitspraak had moeten doen met eenparige stemmen van zijn leden, aangezien uit de bestreden beslissing niet blijkt dat de appelrechters, indien zij de overschrijding van de redelijke termijn in aanmerking hadden genomen, de straf zouden hebben verminderd (1). (1) Volgens het OM was het middel niet ontvankelijk in zoverre het aanvoerde dat de appelrechters "noodzakelijkerwijs" een minder zware straf zouden hebben opgelegd indien zij het beroepen vonnis hadden bevestigd in zoverre dat vonnis oordeelde dat de overschrijding van de redelijke termijn voor de berechting was overschreden, zodat het uitgaat van een veronderstelling. (M.N.B.)

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Redelijke termijn voor de berechting - Overschrijding volgens het beroepen vonnis, maar niet volgens de beslissing die, op het hoger beroep, de straf bevestigt - Invloed op de verplichting om met eenparigheid van stemmen uitspraak te doen

De la seule considération, par les juges d'appel qui confirment la peine infligée par le premier juge, que le délai raisonnable n'est pas dépassé, alors que le jugement entrepris avait dit le contraire, il ne peut être déduit qu'ils ont aggravé la situation du prévenu de sorte que la juridiction d'appel aurait dû se prononcer à l'unanimité de ses membres, dès lors qu'il ne ressort pas de la décision attaquée que, si les juges d'appel avaient retenu le dépassement du délai raisonnable, ils auraient diminué la peine (1). (1) Selon le M.P., le moyen était irrecevable dans la mesure où, soutenant que les juges d'appel auraient « nécessairement » infligé une peine moins sévère s'ils avaient confirmé le jugement entrepris en ce qu'il considère que le dépassement du délai raisonnable pour être jugé est dépassé, il reposait sur une hypothèse. (M.N.B.)

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Délai raisonnable pour être jugé - Dépassement selon le jugement entrepris, mais non selon la décision qui, statuant en appel, confirme la peine - Incidence quant à l'obligation de statuer à l'unanimité

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Redelijke termijn voor de berechting - Overschrijding volgens het beroepen vonnis, maar niet volgens de beslissing die, op het hoger beroep, de straf bevestigt - Invloed op de verplichting om met eenparigheid van stemmen uitspraak te doen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Délai raisonnable pour être jugé - Dépassement selon le jugement entrepris, mais non selon la décision qui, statuant en appel, confirme la peine - Incidence quant à l'obligation de statuer à l'unanimité

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" sluit uit dat de dader van een opzettelijk misdrijf aanspraak kan maken op een vermindering van de aan de getroffen verschuldigde vergoedingen wegens de nalatigheden die laatstgenoemde zou hebben begaan (1) ; dat beginsel strekt ertoe een bedrieglijke gedraging elk juridisch gevolg te ontzeggen, in de mate die vereist is om te voorkomen dat het door het bedrog beoogde doel zou worden bereikt (2) ; hieruit volgt dat zowel de pleger van het oorspronkelijke misdrijf als de heler of de witwasser van de opbrengst van dat misdrijf de kans lopen dat hun vordering tot behoud, onder het mom van een tekortkoming van de getroffen, van een deel van de winst die zij in zijn nadeel hebben verkregen, wordt verworpen. (1) Cass. 30 september 2015, AR P.14.0474.F, AC 2015, nr. 568; zie Cass. 6 november 2002, AR P.01.1108.F, AC 2002, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal SPREUTELS, op datum in Pas. (2) Cass. 18 maart 2020, AR P.19.1229.F, AC 2020, nr. 200.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Medeaansprakelijkheid van getroffen - Opzettelijk misdrijf - Nalatigheid van de getroffen - Algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit"

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Fraus omnia corrumpit" - Opzettelijk misdrijf - Herstelplicht - Nalatigheid van de getroffen

Le principe général du droit « Fraus omnia corrumpit » exclut que l'auteur d'une infraction intentionnelle puisse obtenir une réduction des réparations dues à la victime de cette infraction en raison des négligences que celle-ci aurait commises (1); ce principe tend à écarter tout effet juridique résultant d'un comportement culpeux, dans la mesure de ce qui est nécessaire pour éviter que l'objectif visé par la fraude soit atteint (2); il en résulte que l'auteur de l'infraction primaire mais aussi celui qui en recèle ou en blanchit le produit peuvent, l'un comme l'autre, se voir débouter de leur prétention à conserver, au prétexte d'une défaillance de la victime, une partie des gains réalisés à son détriment. (1) Cass. 30 septembre 2015, RG P.14.0474.F, Pas. 2015, n° 568 ; voir Cass. 6 novembre 2002, RG P.01.1108.F, Pas. 2002, n° 584, avec concl. de M. SPREUTELS, avocat général. (2) Cass. 18 mars 2020, RG P.19.1229.F, Pas. 2020, n° 200.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Victime coresponsable - Infraction intentionnelle - Négligence de la victime - Principe général du droit "fraus omnia corrumpit"

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Fraus omnia corrumpit" - Infraction intentionnelle - Obligation de réparer - Négligence de la victime

Wanneer de beklaagde het bestreden arrest verwijt de in beslag genomen goederen of de opbrengst van de vervreemding ervan verbeurd te verklaren omdat ze het voorwerp uitmaken van de witwasmisdrijven, terwijl die zaken volgens hem het vermogensvoordeel vormen dat uit het witwassen is verkregen en niet het voorwerp van dat misdrijf zijn, maar het arrest die verbeurdverklaring verrekent met die welke werd uitgesproken omdat die zaken het voorwerp uitmaakten van de bewezen verklaarde misdrijven van witwassen en heling, berokkent de bekritiseerde kwalificatie de beklaagde, gelet op die verrekening, geen enkel nadeel en is het middel, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk (1). (1) Op het eerste gezicht kon het middel niet ontbloot van belang lijken, voor zover de verbeurdverklaring van het voorwerp van de telastleggingen verplicht is – onder voorbehoud van de vermindering ervan op grond van artikel 505, vijfde en zesde lid –, terwijl de verbeurdverklaring van de goederen bedoeld in art. 42, 3°, Strafwetboek, facultatief is. De procureur des Konings heeft die verbeurdverklaring van de in beslag genomen goederen of van de opbrengst van de vervreemding van die goederen daadwerkelijk schriftelijk gevorderd overeenkomstig artikel 43bis Strafwetboek, dat niet vereist dat er in elke aanleg schriftelijke vorderingen worden genomen (Cass. 17 juni 2003, AR P.03.0611.N, AC 2003, nr. 357). (M.N.B.)

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Verbeurdverklaring, als voorwerp van het witwassen, van een uit het misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Verrekening, met de verbeurdverklaring, van de als voorwerp van het witwassen verbeurdverklaarde bedragen - Invloed - Kritiek op de kwalificatie - Middel niet ontvankelijk bij gebrek aan belang

- Artt. 42, 1° en 3°, en 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring, als voorwerp van het witwassen, van een uit het misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Verrekening, met de verbeurdverklaring, van de als voorwerp van het witwassen verbeurdverklaarde bedragen - Invloed - Kritiek op de kwalificatie - Middel niet ontvankelijk bij gebrek aan belang

- Artt. 42, 1° en 3°, en 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek

Lorsque le prévenu reproche à l'arrêt attaqué de confisquer les biens saisis ou le produit de leur aliénation à titre d'objet des infractions de blanchiment, alors que ces choses constituent selon lui l'avantage patrimonial tiré du blanchiment et non l'objet de cette infraction, mais que l'arrêt impute cette confiscation sur celle prononcée au titre d'objets du blanchiment et du recel déclarés établis, la qualification critiquée n'inflige aucun grief au prévenu compte tenu de cette imputation et, dénué d'intérêt, le moyen est irrecevable (1). (1) Le moyen pouvait à première vue paraître n'être pas dénué d'intérêt en ce que la confiscation de l'objet des préventions est obligatoire – sous réserve de sa réduction sur pied des art. 505, al. 5 et 6, C. pén. –, alors que la confiscation des biens visés à l'art. 42, 3°, C. pén. est facultative. Le procureur du Roi a effectivement requis cette confiscation des biens saisis ou du produit de leur aliénation par écrit conformément à l'article 43bis C. pén., qui ne requiert pas que des réquisitions écrites soient prises devant chaque instance (Cass. 17 juin 2003, RG P.03.0611.N, Pas. 2003, n° 357). (M.N.B.)

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Confiscation à titre d'objet du blanchiment d'un avantage patrimonial tiré de l'infraction - Imputation sur la confiscation des sommes confisquées au titre d'objet du blanchiment - Incidence - Critique de la qualification - Moyen irrecevable à défaut d'intérêt

- Art. 42, 1° et 3°, et 505, al. 5 et 6 Code pénal
PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation à titre d'objet du blanchiment d'un avantage patrimonial tiré de l'infraction - Imputation sur la confiscation des sommes confisquées au titre d'objet du blanchiment - Incidence - Critique de la qualification - Moyen irrecevable à défaut d'intérêt

- Art. 42, 1° et 3°, et 505, al. 5 et 6 Code pénal

P.22.0336.F

23 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220323.2F.16](#)

AC nr. ...

Wanneer de raadkamer, bij afzonderlijke beschikking, nadat ze in het kader van de regeling van de rechtspleging uitspraak had gedaan over de inverdenkingstellingen, de handhaving van de voorlopige hechtenis van de inverdenkinggestelde heeft bevolen, heeft het cassatieberoep van laatstgenoemde tegen een eerder arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft, geen bestaansreden meer (1). (1) Cass. 29 december 1994, AR P.94.1503.F, AC 1994, nr. 576.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Cassatieberoep tegen een arrest dat de handhaving van de hechtenis beveelt - Handhaving van de voorlopige hechtenis bij de regeling van de rechtspleging - Latere beschikking van de raadkamer

- Artt. 26, § 3, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Regeling van de rechtspleging - Handhaving van de voorlopige hechtenis bij de regeling van de rechtspleging - Afzonderlijke beschikking van de raadkamer - Gevolg - Cassatieberoep tegen een eerder arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft - Geen bestaansreden

- Artt. 26, § 3, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep tegen een arrest dat de handhaving van de hechtenis beveelt - Handhaving van de voorlopige hechtenis bij de regeling van de rechtspleging - Latere beschikking van de raadkamer

- Artt. 26, § 3, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque, par une ordonnance séparée, la chambre du conseil, après avoir statué sur les inculpations dans le cadre du règlement de la procédure, a ordonné le maintien en détention préventive de l'inculpé, le pourvoi de ce dernier contre un arrêt antérieur maintenant la détention préventive est devenu sans objet (1). (1) Cass. 29 décembre 1994, RG P.94.1503.F, Pas. 1994, n° 576.

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Pourvoi contre un arrêt ordonnant le maintien de la détention - Maintien de la détention préventive lors du règlement de la procédure - Ordonnance postérieure rendue par la chambre du conseil

- Art. 26, § 3, et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Règlement de la procédure - Maintien de la détention préventive lors du règlement de la procédure - Ordonnance séparée rendue par la chambre du conseil - Conséquence - Pourvoi contre un arrêt antérieur maintenant la détention préventive - Défaut d'objet

- Art. 26, § 3, et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Détention préventive - Pourvoi contre un arrêt ordonnant le maintien de la détention - Maintien de la détention préventive lors du règlement de la procédure - Ordonnance postérieure rendue par la chambre du conseil

- Art. 26, § 3, et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0339.F

7 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220907.2F.4](#)

AC nr. ...

Geen enkele wetsbepaling schrijft de plaats of de vorm voor van dat deel van het vonnis dat de beslissing van de rechter over de betwisting uitmaakt; het beschikkend gedeelte komt, tussen de vermeldingen van het vonnis, in dezelfde rangorde te staan als de redenen die de grondslag ervan vormen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 515.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Dictum - Beslissing over een betwisting - Vorm en plaats in het vonnis

Aucune disposition légale ne règle la place que doit occuper ni la forme dans laquelle doit être exprimée cette partie du jugement que constitue ce que le juge a décidé sur la contestation; le dispositif se trouve, parmi les énonciations du jugement, au même rang que les motifs qui le portent (1). (1) Voir les concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Dispositif - Décision sur une contestation - Forme et place dans le jugement

Artikel 442bis Wetboek van Strafvordering laat de veroordeelde toe de heropening van de rechtspleging te vragen, enkel wat betreft de strafvordering, met name wanneer bij een definitief arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is vastgesteld dat het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden of de aanvullende protocollen zijn geschonden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 515.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Voorwaarde - Arrest van het Europees Hof dat een schending van het EVRM of de aanvullende protocollen vaststelt

- Art. 442bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Arrest van het Europees Hof dat een schending van het EVRM of de aanvullende protocollen vaststelt - Gevolg - Heropening van de rechtspleging

- Art. 442bis Wetboek van Strafvordering

In zijn arrest van 21 september 2021 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geoordeeld, zonder te betwisten dat het vereisen van een getuigschrift om een cassatieprocedure te kunnen instellen in se een doel van behoorlijke rechtsbedeling nastreeft, dat het Hof van Cassatie, in de omstandigheden van de zaak, door in zijn arrest van 1 juni 2016 de cassatieberoepen niet-ontvankelijk te verklaren en zodoende de procedurefout te sanctioneren die werd begaan door de raadsman van de eisers, die hun middelen niet hebben kunnen uiteenzetten in de context van een strafproces, het juiste evenwicht heeft verbroken tussen, enerzijds, de rechtmatige bekommernis om de procedurevoorschriften met betrekking tot het instellen van een cassatieberoep te doen eerbiedigen, en anderzijds, het recht op toegang tot de rechter, en aldus blijkt geeft van een overdreven formalisme inzake de procedurevoorschriften die verband houden met de ontvankelijkheid van het cassatieberoep (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 515.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vereiste om de hoedanigheid van advocaat-houder van het getuigschrift te bewijzen - Overdreven formalisme - Procedure in cassatie - Neerlegging van een memorie - Vorm - Memorie ondertekend door een advocaat-

4/05/2026

L'article 442bis du Code d'instruction criminelle permet au condamné de demander la réouverture de la procédure en ce qui concerne la seule action publique, notamment s'il a été établi par un arrêt définitif de la Cour européenne des droits de l'homme que la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou des protocoles additionnels ont été violés (1). (1) Voir les concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Condition - Arrêt de la Cour européenne constatant la violation de la Convention ou des protocoles additionnels

- Art. 442bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne constatant la violation de la Convention ou des protocoles additionnels - Conséquence - Réouverture de la procédure

- Art. 442bis Code d'Instruction criminelle

Sans contester que l'exigence d'une attestation de formation pour introduire une procédure en cassation poursuit en soi un objectif de bonne administration de la justice, la Cour européenne des droits de l'homme a estimé, dans son arrêt du 21 septembre 2021, que, dans les circonstances de la cause, par sa décision d'irrecevabilité des pourvois en cassation prononcée dans son arrêt du 1er juin 2016, sanctionnant l'erreur procédurale commise par le conseil des demandeurs qui n'ont pas pu faire entendre leurs moyens dans le contexte d'un procès pénal, la Cour de cassation a rompu le juste équilibre entre, d'une part, le souci légitime d'assurer le respect des exigences procédurales entourant l'introduction d'un pourvoi en cassation et, d'autre part, le droit d'accès au juge, faisant ainsi preuve d'un formalisme excessif en ce qui concerne les exigences procédurales entourant la recevabilité des pourvois en cassation (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Exigence de la preuve de la qualité de titulaire de l'attestation - Formalisme excessif - Procédure en cassation - Dépôt d'un mémoire - Forme - Mémoire signé par un avocat attesté

houder van het getuigschrift

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie ondertekend door een advocaat-houder van het getuigschrift - Vereiste om de hoedanigheid van advocaat-houder van het getuigschrift te bewijzen - Overdreven formalisme

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire signé par un avocat attesté - Exigence de la preuve de la qualité de titulaire de l'attestation - Formalisme excessif

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Hoewel krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek het debat, eens aangevangen, in de regel en op straffe van nietigheid moet worden voortgezet met dezelfde zetel, behalve wanneer het debat ab initio wordt hervat, hoeft het eindvonnis, in beginsel, niet te worden gewezen door dezelfde rechters als diegenen die zitting hebben gehouden tijdens het debat dat aan het vonnis alvorens recht te doen of aan de uitspraak hiervan is voorafgegaan; indien echter het vonnis alvorens recht te doen een vonnis betreft dat de heropening van het debat over een welbepaald onderwerp beveelt, moet de zetel uit dezelfde rechters worden samengesteld, of, in geval van een anders samengestelde zetel, moet het debat integraal worden hernomen voor de nieuw samengestelde zetel, want in die omstandigheid wordt het debat weliswaar voortgezet, maar uitsluitend over het rechtspunt zoals het door de rechter werd afgebakend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 515.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Vonnis alvorens recht te doen - Navolgende beslissing over de grond van de zaak - Continuïteit van de zetel - Vonnis dat de heropening van het debat beveelt over een welbepaald onderwerp

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

Si, en vertu de l'article 779 du Code judiciaire, les débats, une fois engagés, doivent en règle et à peine de nullité se poursuivre avec le même siège, sauf à recommencer les débats depuis le début, le jugement définitif ne doit pas, en principe, être rendu par les mêmes juges que ceux ayant siégé pendant les débats précédant le jugement d'avant dire droit ou lors de la prononciation de celui-ci; toutefois, il faut que le siège soit composé des mêmes juges ou, en cas de siège différent, que les débats soient entièrement repris devant le nouveau siège si le jugement d'avant dire droit est un jugement qui ordonne la réouverture des débats sur un objet déterminé car, dans cette hypothèse, les débats continuent mais seulement sur la question délimitée par le juge (1). (1) Voir les concl. du MP.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition du siège - Jugement avant dire droit - Décision subséquente rendue au fond - Continuité du siège - Jugement ordonnant la réouverture des débats sur un objet déterminé

- Art. 779 Code judiciaire

De regels die gelden voor de afronding van de nauwkeurigheidsvorschriften worden omschreven in artikel 4.3.4. van bijlage 2 bij het KB Ademtest- en analysetoestellen en niet in punt 3.7 van diezelfde bijlage, dat betrekking heeft op de afronding van het resultaat van de ademanalyse; de bijlage 2 bij het KB Ademtest- en analysetoestellen bepaalt onder punt 4.3.4. over de afronding dat de fouten worden afgerond tot de dichtst benaderde waarde op 0,001 mg/l nauwkeurig; dit betekent dat een meting die op een duizendste nauwkeurig is, moet worden afgerond op een honderdste, namelijk op een hoger cijfer indien het duizendste dit hoger cijfer het dichtst benadert of op een lager cijfer indien het duizendste dit lager cijfer het dichtst benadert (1). (1) Cass. 6 oktober 2020, AR P.20.0528.N, AC 2020, nr. 610, RW 2020-21, 898.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Ademanalyse - Nauwkeurigheidsvorschriften - Afronding van de resultaten per honderdste na de komma - Toelaatbaarheid

- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

- Bijlage 2, punten 3.7 en 4.3.4 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

Uit de samenhang van artikel 59, § 3 Wegverkeerswet, artikel 26 KB Ademtest- en analysetoestellen en de Bijlage 2 bij dat KB volgt dat wanneer een tweede ademanalyse wordt uitgevoerd, een derde ademanalyse moet worden uitgevoerd indien het tweede resultaat hoger of lager is dan de door de nauwkeurigheidsvorschriften bepaalde maximaal toegelaten afwijking op het resultaat van de eerste analyse en niet op het resultaat van de tweede analyse (1). (1) Cass. 6 oktober 2020, AR P.20.0528.N, AC 2020, nr. 610, RW 2020-21, 898.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Ademanalyse - Nauwkeurigheidsvorschriften - Vereiste afwijking voor een derde ademanalyse

- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer,

Les règles applicables à l'arrondissement des prescriptions en matière de précision sont décrites au point 4.3.4 de l'annexe 2 de l'arrêté royal du 21 avril 2007 et non au point 3.7 de ladite annexe, lequel concerne l'arrondissement du résultat de l'analyse de l'haleine ; le point 4.3.4 de l'annexe 2 prévoit que les erreurs sont arrondies à la valeur la plus proche à 0,001 mg/l près ; cela signifie qu'une mesure au millième près doit être arrondie au centième, à savoir au chiffre supérieur si le millième est plus proche de ce chiffre supérieur, ou au chiffre inférieur si le millième est plus proche de ce chiffre inférieur (1). (1) Cass. 6 octobre 2020, RG P.20.0528.N, Pas. 2020, n° 610, R.W., 2020-2021, p. 898.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Analyse de l'haleine - Prescriptions de précision - Arrondissement des résultats au centième près après la virgule - Admissibilité

- Art. 59, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

- Annexe 2, points 3.7 et 4.3.4 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

Il résulte de l'articulation entre l'article 59, § 3, de la loi sur la circulation routière, l'article 26 de l'arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et d'analyse de l'haleine et l'annexe 2 dudit arrêté qu'une troisième analyse de l'haleine sera effectuée lorsqu'il a été procédé à une deuxième analyse et que le deuxième résultat est supérieur ou inférieur à l'écart maximal autorisé selon les prescriptions de précision par rapport au résultat de la première analyse et non par rapport au résultat de la deuxième analyse (1). (1) Cass. 6 octobre 2020, RG P.20.0528.N, Pas. 2020, n° 610, R.W., 2020-2021, p. 898.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Analyse de l'haleine - Prescriptions de précision - Écart requis pour une troisième analyse de l'haleine

- Art. 59, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière,

gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

- Bijlage 2 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

- Annexe 2 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

P.22.0351.F

18 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220518.2F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer het beroepen vonnis definitief uitspraak doet op strafrechtelijk gebied en op burgerrechtelijk gebied over de aansprakelijkheid, en het, wat betreft de schade, de beklaagde veroordeelt tot het betalen van een voorlopige schadevergoeding aan het slachtoffer, een medisch deskundigenonderzoek beveelt om de lichamelijke schade te beoordelen en het de uitspraak over de overige punten aanhoudt, en wanneer het appelgerecht deze beslissingen bevestigt, met als wijziging dat de aansprakelijkheid wordt verdeeld, en vervolgens, op het verzoekschrift met toepassing van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, aan de burgerlijke partij de bedragen en schadevergoeding toekent die zij heeft gevorderd, heeft de appelrechter zich geen evocatierecht toegeëigend daar waar de wet hem dat niet toestaat; die laatste beslissing trekt de zaak immers niet aan zich: ze doet enkel uitspraak over het hele geschil tussen de partijen omdat het geschil voor het appelgerecht werd gebracht krachtens de devolutive werking van het rechtsmiddel (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 362.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Definitieve beslissing op strafgebied en op burgerrechtelijk gebied over de aansprakelijkheid - Over de schade, de toekenning van voorlopige bedragen en de aanstelling van een deskundige - Aanhouding van de uitspraak over de overige punten - Hoger beroep van de beklaagde - Devolutive werking - Draagwijdte - Gevolg - (Geen) evocatie

- Artt. 203 en 215 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Definitieve beslissing op strafgebied en op burgerrechtelijk gebied over de aansprakelijkheid - Over de schade, de toekenning van voorlopige bedragen en de aanstelling van een deskundige - Aanhouding van de uitspraak over de overige punten - Hoger beroep van de beklaagde - Devolutive werking - Draagwijdte - Gevolg - (Geen) evocatie

Lorsque le jugement entrepris statue définitivement au pénal et, au civil, sur la responsabilité, que, quant au dommage, il condamne le prévenu à payer des indemnités provisionnelles à la victime, ordonne une expertise médicale afin d'évaluer le préjudice corporel et réserve à statuer quant au surplus, et que la juridiction d'appel confirme ces décisions sous l'émendation d'un partage de responsabilité, puis, saisie par une requête en application de l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, alloue à la partie civile les montants et indemnités qu'elle réclamait, le juge d'appel ne s'est pas attribué un pouvoir d'évocation là où la loi ne le lui permet pas; en effet, cette dernière décision n'évoque pas: elle ne statue sur l'ensemble du litige entre les parties que parce que celui-ci s'est trouvé transporté devant la juridiction d'appel en vertu de l'effet dévolutif du recours (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

ACTION CIVILE - Décision définitive au pénal et, au civil, sur la responsabilité - Quant au dommage, octroi de sommes provisionnelles et désignation d'un expert - Réserve à statuer quant au surplus - Appel du prévenu - Effet dévolutif - Portée - Conséquence - Evocation (non)

- Art. 203 et 215 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Décision définitive au pénal et, au civil, sur la responsabilité - Quant au dommage, octroi de sommes provisionnelles et désignation d'un expert - Réserve à statuer quant au surplus - Appel du prévenu - Effet dévolutif - Portée - Conséquence - Evocation (non)

P.22.0353.F

29 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220629.2F.3](#)

AC nr. ...

De door artikel 458 Strafwetboek bestraft daad bestaat erin opzettelijk, buiten de gevallen waarin de bekendmaking verplicht of toegestaan is, een geheim bekend te maken waarvan de drager uit hoofde van zijn staat of beroep kennis heeft, terwijl hij weet of dient te weten dat de bekendmaking ervan bij wet verboden is; ongeacht de wijze of de drager waarop het geheim wordt bekendgemaakt, is de bekendmaking voltrokken zodra de door het geheim gedekte gegevens ter kennis zijn gebracht van de persoon aan wie de dader deze heeft willen bekendmaken, terwijl hij daartoe niet het recht had; er is dus geen sprake van een strafbare bekendmaking wanneer de bekendmaking is mislukt, zelfs om redenen buiten de wil van de dader (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 477.

BEROEPSGEHEIM - Schending - Begrip - Tijdstip waarop het misdrijf is voltrokken - Vergeefse poging tot bekendmaking - (Niet-) Strafbbaar karakter

- Art. 458 Strafwetboek

MISDRIJF - Allerlei - Beroepsgeheim - Schending - Begrip - Tijdstip waarop het misdrijf is voltrokken - Vergeefse poging tot bekendmaking - (Niet-) Strafbbaar karakter

- Art. 458 Strafwetboek

L'acte réprimé par l'article 458 du Code pénal consiste dans le fait de révéler volontairement, hors des hypothèses où la communication est obligatoire ou permise, un secret dont l'agent est dépositaire par état ou par profession, alors qu'il sait ou doit savoir que sa révélation est prohibée par la loi; quels qu'en soient le véhicule ou le support, la révélation est accomplie dès l'instant où les données couvertes par le secret sont parvenues à la connaissance de la personne à qui l'auteur a voulu les divulguer alors qu'elle n'y avait pas droit; il n'y a donc pas de révélation punissable lorsque le dévoilement a échoué, fût-ce pour des raisons indépendantes de la volonté de l'auteur (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECRET PROFESSIONNEL - Violation - Notion - Instant où l'infraction est consommée - Tentative infructueuse de dévoilement - Caractère punissable (non)

- Art. 458 Code pénal

INFRACTION - Divers - Secret professionnel - Violation - Notion - Instant où l'infraction est consommée - Tentative infructueuse de dévoilement - Caractère punissable (non)

- Art. 458 Code pénal

P.22.0354.F

21 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220921.2F.1](#)

AC nr. ...

In correctionele zaken is de opmaak van een proces-verbaal van de rechtszitting niet voorgeschreven op straffe van nietigheid; hieruit volgt dat het ontbreken van een dergelijk stuk niet leidt tot de nietigheid van de beslissing indien deze de vereiste vermeldingen bevat om de regelmatigheid van de rechtspleging vast te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 558.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Correctionele gerechten - Geen proces-verbaal van de rechtszitting

- Art. 190ter Wetboek van Strafvordering

En matière correctionnelle, l'établissement d'un procès-verbal d'audience n'est pas prescrit à peine de nullité; il en résulte que l'absence d'une telle pièce n'entraîne pas la nullité de la décision si celle-ci contient les mentions requises pour établir la régularité de la procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Juridictions correctionnelles - Absence d'un procès-verbal d'audience

- Art. 190ter Code d'Instruction criminelle

Artikel 797 Gerechtelijk Wetboek kan niet als strijdig met artikel 6.1 EVRM worden aangemerkt; de rechter die over de verbetering uitspraak doet, doet immers geen uitspraak over een geschil inzake een recht of een burgerrechtelijke verbintenis dan wel over de gegrondheid van een strafvervolg, maar beperkt zich tot de verbetering van een verschrijving, namelijk een dwaling waarvan de rechtzetting niet kan leiden tot de uitbreiding, beperking of wijziging van de rechten die in de te verbeteren beslissing zijn vastgelegd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 558.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Beslissing die door een verschrijving is aangetast - Ambtshalve verbetering door de rechter - Niet-tegensprekelijk karakter van de rechtspleging - Aaaaaaartikel 6.1 EVRM - (Geen) Schending

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 794 en 797 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Beslissing die door een verschrijving is aangetast - Ambtshalve verbetering door de rechter - Niet-tegensprekelijk karakter van de rechtspleging - Artikel 6.1, EVRM - (Geen) Schending

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 794 en 797 Gerechtelijk Wetboek

Wanneer een beslissing is aangetast door een verschrijving, kan de rechter die deze heeft gewezen ze niet enkel op verzoek van een partij maar ook ambtshalve verbeteren; hoewel artikel 796 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de aanhangigmaking van een vordering tot verbetering bij de rechter geschiedt bij verzoekschrift op tegenspraak of gezamenlijk verzoekschrift, voorziet de wet evenwel niet in tegenspraak wanneer de verbetering ambtshalve wordt beslist overeenkomstig artikel 797 Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 558.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Beslissing die door een verschrijving is aangetast - Ambtshalve verbetering door de rechter - Niet-tegensprekelijk karakter van de rechtspleging

- Artt. 794 en 797 Gerechtelijk Wetboek

L'article 797 du Code judiciaire ne saurait être considéré comme contraire à l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; en effet, le juge de la rectification ne statue ni sur la contestation d'un droit ou d'une obligation de caractère civil, ni sur le bien-fondé d'une accusation pénale, mais il se borne à redresser une erreur matérielle, c'est-à-dire une erreur dont la correction ne peut avoir pour effet d'étendre, de restreindre ou de modifier les droits consacrés par la décision à rectifier (1) (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Décision entachée d'une erreur matérielle - Rectification d'office par le juge - Caractère non contradictoire de la procédure - Ccccccconv. D.H., article 6, § 1er - Violation (non).

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 794 et 797 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Décision entachée d'une erreur matérielle - Rectification d'office par le juge - Caractère non contradictoire de la procédure - Conv. D.H., article 6, § 1er - Violation (non).

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 794 et 797 Code judiciaire

Lorsqu'une décision est entachée d'une erreur matérielle, le juge qui l'a rendue peut la rectifier non seulement à la demande d'une partie mais également d'office; si l'article 796 du Code judiciaire prévoit que la saisine du juge de la rectification, à qui une demande à cette fin est soumise, s'effectue par une requête contradictoire ou conjointe, aucune contradiction n'est prévue par la loi lorsque la rectification est décidée d'office, conformément à l'article 797 du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Décision entachée d'une erreur matérielle - Rectification d'office par le juge - Caractère non contradictoire de la procédure

- Art. 794 et 797 Code judiciaire

Het gezag van gewijsde waarmee een vonnis is bekleed dat moet dienen als grondslag voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet en artikel 38, § 6, Wegverkeerswet zelf, verzetten zich niet ertegen dat de rechter kan oordelen dat de vermelding van een wetsbepaling in een vonnis dat veroordeelt voor een van de in artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet vermelde misdrijven berust op een vergissing of onvolledig is (1). (1) In strafzaken betekent het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde dat wat strafrechtelijk is beslist voor waar moet worden gehouden – zie Cass. 23 oktober 2015, AR C.15.0108.F, AC 2015, nr. 624 en Cass. 31 oktober 2012, P.12.1292.F, RW 2013-14/17, 655; A. WYLLEMAN, "Het gezag van gewijsde: uitdrukking van het rechterlijk gezag", TPR 1988, p. 33; P. CLAYES-BOÚÚAERT, "Algemene beginselen van het recht, vijftien jaar rechtspraak van het Hof van Cassatie", RW 1986-87, 922. In strafzaken betekent het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde dat wat strafrechtelijk is beslist voor waar moet worden gehouden.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6 - Verval van het recht tot sturen uitgesproken als straf - Bijzonder herhalingsregime - Vergissing of onvolledigheid in het vonnis dat de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6 - Verval van het recht tot sturen uitgesproken als straf - Bijzonder herhalingsregime - Vergissing of onvolledigheid in het vonnis dat de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6 - Verval van het recht tot sturen uitgesproken als straf - Bijzonder herhalingsregime - Vergissing of onvolledigheid in het vonnis dat de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet - Gezag van gewijsde

L'autorité de chose jugée dont est revêtu un jugement devant servir de fondement à l'application de l'article 38, § 6, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, ainsi que l'article 38, § 6, en tant que tel, ne s'opposent pas à ce que le juge puisse considérer que la mention d'une disposition légale dans un jugement prononçant une condamnation du chef de l'une des infractions visées à l'article 38, § 6, alinéa 1er, de cette loi est erronée ou incomplète (1). (1) En matière répressive, le principe général du droit relatif à l'autorité de la chose jugée signifie que ce qui a été jugé au pénal doit être tenu pour vrai – voir Cass. 23 octobre 2015, RG C.15.0108.F, Pas. 2015, n° 624 et Cass. 31 octobre 2012, P.12.1292.F, R.W. 2013-14/17, 655 ; A. WYLLEMAN, « Het gezag van gewijsde: uitdrukking van het rechterlijk gezag », T.P.R. 1988, p. 33 ; P. CLAYES-BOÚÚAERT, « Algemene beginselen van het recht, vijftien jaar rechtspraak van het Hof van Cassatie », R.W. 1986-1987, 922. En matière répressive, le principe général du droit relatif à l'autorité de la chose jugée signifie que ce qui a été jugé au pénal doit être tenu pour vrai.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 6 - Déchéance du droit de conduire prononcée en tant que peine - Régime particulier de la récidive - Erreur ou lacune dans le jugement fondant l'application de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 6 - Déchéance du droit de conduire prononcée en tant que peine - Régime particulier de la récidive - Erreur ou lacune dans le jugement fondant l'application de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 6 - Déchéance du droit de conduire prononcée en tant que peine - Régime particulier de la récidive - Erreur ou lacune dans le jugement fondant l'application de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière - Autorité de chose jugée

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0366.F

27 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220427.2F.10](#)

AC nr. ...

Wanneer de titel die de vreemdeling aan het toezicht van de onderzoeksgerechten heeft voorgelegd, niet langer de titel was op grond waarvan de betrokkene was opgesloten op het ogenblik waarop de appelrechters uitspraak hebben gedaan. heeft zijn verzoekschrift tot invrijheidstelling nog vóór de bestreden beslissing zijn bestaansreden verloren en heeft het hiertegen gerichte cassatieberoep geen belang (1). (1) Zie Cass. 1 december 2021, AR P.21.1462.F, AC 2021, nr. 762.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling beveelt - Nieuwe beslissing tot vasthouding die vóór het arrest van het hof van beroep werd genomen - Autonome titel - Cassatieberoep van de Belgische Staat - Belang

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling beveelt - Nieuwe beslissing tot vasthouding die vóór het arrest van het hof van beroep werd genomen - Autonome titel - Cassatieberoep van de Belgische Staat - Belang

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque le titre que l'étranger a déferé au contrôle des juridictions d'instruction n'était plus celui sur la base duquel l'intéressé était détenu au moment où les juges d'appel ont statué, sa requête en vue de la mise en liberté est devenue sans objet dès avant la décision attaquée et le pourvoi dirigé contre celle-ci est dépourvu d'intérêt (1). (1) Voir Cass. 1er décembre 2021, RG P.21.1462.F, Pas. 2021, n° 762.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la remise en liberté - Nouvelle décision de maintien antérieure à l'arrêt de la cour d'appel - Titre autonome - Pourvoi en cassation de l'Etat belge - Intérêt

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Etrangers - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la remise en liberté - Nouvelle décision de maintien antérieure à l'arrêt de la cour d'appel - Titre autonome - Pourvoi de l'Etat belge - Intérêt

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.0373.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.5](#)

AC nr. ...

Het is niet vereist dat de onmogelijkheid tot ondertekening van het vonnis door de voorzitter of een van de rechters zoals vermeld in artikel 785, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek nader wordt omschreven, toegelicht of verklaard; uit deze of enig andere bepaling volgt evenmin dat deze onmogelijkheid niet kan worden vastgesteld als de rechter in de mogelijkheid is om het vonnis digitaal te ondertekenen (1). (1) Cass. 18 november 2014, AR P.13.0532.N, AC 2014, nr. 702, RW 2016-2017/29, 1137 en noot B. VAN DEN BERGH, "Over het handtekeningsvereiste in een vonnis: principes, sancties, aandachtspunten en remedies".

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen -
Ondertekening - Artikel 785, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek -
Onmogelijkheid tot ondertekening - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 785, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il n'est pas requis que, lorsque le président ou un juge se trouve dans l'impossibilité de signer un jugement, cette impossibilité, visée à l'article 785, alinéa 1er, du Code judiciaire, soit décrite, précisée ou clarifiée plus avant ; il ne résulte pas davantage de cette disposition, ni d'aucune autre, que cette impossibilité ne puisse être constatée si le juge est en mesure de signer le jugement par voie numérique (1). (1) Voir Cass. 18 novembre 2014, RG P.13.0532.N, Pas. 2014, n° 702, R.W. 2016-2017/29, 1137 et note B. VAN DEN BERGH, « Over het handtekeningsvereiste in een vonnis: principes, sancties, aandachtspunten en remedies ».

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités -
Signature - Code judiciaire, article 785, alinéa 1er - Impossibilité de
signer - Portée - Conséquence

- Art. 785, al. 1er Code judiciaire

P.22.0377.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.11](#)

AC nr. ...

De afstand van het cassatieberoep "onverminderd de eventueel door het Hof ambtshalve aan te voeren middelen" kan niet worden verleend aangezien aldus wordt aangegeven dat er niet berust wordt in het arrest, maar dat het Hof uitgenodigd wordt de wettigheid van de beslissingen te toetsen (1). (1) Cass. 2 april 2019, AR P.18.1147.N, RABG 2019/13, 1143 en noot F. VAN VOLSEM, "Het Hof van Cassatie aanvaardt niet zo maar een afstand van het cassatieberoep in strafzaken". S. VAN OVERBEKE, Afstand van cassatieberoep in strafzaken, Kluwer, Mechelen, 2008.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Strafvordering -
Voorwaardelijke afstand - Draagwijdte - Gevolg

Le désistement du pourvoi en cassation « sans préjudice des moyens éventuels à soulever d'office par la Cour » ne peut être décrété, dès lors qu'il est ainsi précisé qu'il n'y a pas acquiescement à l'arrêt, mais que la Cour est invitée à contrôler la légalité des décisions (1). (1) Voir Cass. 2 avril 2019, RG P.18.1147.N, R.A.B.G. 2019/13, p. 1143 et note de F. VAN VOLSEM, « Het Hof van Cassatie aanvaardt niet zo maar een afstand van het cassatieberoep in strafzaken ». S. VAN OVERBEKE, Afstand van cassatieberoep in strafzaken, Kluwer, Malines, 2008.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action
publique - Désistement conditionnel - Portée - Conséquence

P.22.0380.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.3](#)

AC nr. ...

Het eerlijke karakter van het proces kan in het gedrang komen wanneer de bewijsgaring in haar geheel is geschied in omstandigheden die doen twijfelen aan de betrouwbaarheid van het verkregen bewijs omdat er twijfel bestaat over de onpartijdigheid van een gerechtsdeskundige wiens bevindingen van belang zijn voor de beoordeling van de schuld of onschuld van de beklaagde, maar deze vrees voor een partijdige bewijsgaring moet objectief gerechtvaardigd zijn, waarbij niet vereist is dat het bewijs wordt geleverd dat de gerechtsdeskundige effectief partijdig heeft gehandeld, maar de rechter wel moet vaststellen dat er objectieve redenen voorhanden zijn die bij de partijen de gewettigde vrees doen ontstaan dat dit het geval is geweest; uit het gegeven dat een door de onderzoeksrechter aangestelde gerechtsdeskundige na een onderzoek naar de waarachtigheid van een verklaring afgelegd door een zich manifesterend slachtoffer, ook de geestestoestand van een verdachte onderzoekt, volgt niet noodzakelijk dat die deskundige partijdig is bij de uitvoering van de hem door de onderzoeksrechter toevertrouwde opdrachten en de vonnisrechter oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de feiten die hij vaststelt (1). (1) Cass. 21 december 2021, AR P.21.0055.N, AC 2021, nr. 816.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onderzoek door een gerechtsdeskundige - Onpartijdigheid - Door de onderzoeksrechter aangestelde gerechtsdeskundige die een onderzoek doet naar de waarachtigheid van de verklaring van een slachtoffer - Zelfde gerechtsdeskundige die de geestestoestand van de beklaagde onderzoekt - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Bewijsvoering - Onpartijdigheid van een gerechtsdeskundige - Door de onderzoeksrechter aangestelde gerechtsdeskundige die een onderzoek doet naar de waarachtigheid van de verklaring van een slachtoffer - Zelfde gerechtsdeskundige die de geestestoestand van de beklaagde onderzoekt - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Deskundigenonderzoek - Bewijsvoering - Onpartijdigheid van een gerechtsdeskundige - Door de onderzoeksrechter

Le caractère équitable du procès peut être compromis lorsque le recueil des preuves dans son ensemble s'est déroulé dans des circonstances qui remettent en question la fiabilité de la preuve obtenue en raison des doutes qui existent sur l'impartialité d'un expert judiciaire dont les observations sont importantes pour apprécier la culpabilité du prévenu, mais la crainte d'une partialité dans le recueil des preuves doit être objectivement justifiée, étant entendu qu'il n'est pas requis de prouver que l'expert judiciaire a effectivement agi de manière partielle, le juge devant toutefois constater qu'il existe pour les parties des raisons objectives de douter légitimement de son impartialité ; de la circonstance que l'expert judiciaire désigné par le juge d'instruction, après avoir examiné la réalité d'une déclaration faite par une personne se présentant en qualité de victime, évalue également l'état mental d'un prévenu, il ne résulte pas nécessairement que cet expert fasse preuve de partialité dans l'exécution des missions qui lui sont confiées par le juge d'instruction, et la juridiction de jugement se prononce souverainement sur ce point sur la base des faits qu'elle constate (1). (1) Voir Cass. 21 décembre 2021, RG P.21.0055.N, Pas. 2021, n° 816.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Expertise judiciaire - Impartialité - Expert judiciaire désigné par le juge d'instruction afin de déterminer la réalité de la déclaration faite par une victime - Évaluation de l'état mental du prévenu par le même expert judiciaire - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXPERTISE - Matière répressive - Administration de la preuve - Impartialité de l'expert judiciaire - Expert judiciaire désigné par le juge d'instruction afin de déterminer la réalité de la déclaration faite par une victime - Évaluation de l'état mental du prévenu par le même expert judiciaire - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Expertise judiciaire - Administration de la preuve - Impartialité de l'expert judiciaire - Expert judiciaire désigné par le juge d'instruction

aangestelde gerechtsdeskundige die een onderzoek doet naar de waarachtigheid van de verklaring van een slachtoffer - Zelfde gerechtsdeskundige die de geestestoestand van de beklaagde onderzoekt - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onpartijdigheid van een gerechtsdeskundige - Door de onderzoeksrechter aangestelde gerechtsdeskundige die een onderzoek doet naar de waarachtigheid van de verklaring van een slachtoffer - Zelfde gerechtsdeskundige die de geestestoestand van de beklaagde onderzoekt - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

afin de déterminer la réalité de la déclaration faite par une victime - Évaluation de l'état mental du prévenu par le même expert judiciaire - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Impartialité de l'expert judiciaire - Expert judiciaire désigné par le juge d'instruction afin de déterminer la réalité de la déclaration faite par une victime - Évaluation de l'état mental du prévenu par le même expert judiciaire - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0389.F

1 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220601.2F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer het formulier van hoger beroep van het openbaar ministerie als reden in de rubriek "straf en/of maatregel", namelijk de enige aangevinkte rubriek, vermeldt: "gelet op het door [de beklaagde] ingestelde hoger beroep, en het openbaar ministerie stelt eveneens hoger beroep in tegen de jegens deze beklaagde uitgesproken straf, onder voorbehoud van de neerlegging van het grievenformulier door de betrokkene", kunnen de appelrechters uit het door het openbaar ministerie gemaakte voorbehoud afleiden dat laatstgenoemde geen andere bestaansredenen aan zijn hoger beroep heeft willen toekennen dan de beschikkingen die de beklaagde hun regelmatig kon voorleggen en dat het hoger beroep van het openbaar ministerie, zonder regelmatig door de beklaagde opgeworpen grieven, bij gebrek aan beschikkingen waartegen de laatstgenoemde rechtsgeldig hoger beroep had ingesteld, gelet op de beperking waarmee het gepaard ging, zijn bestaansredenen heeft verloren (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas 2022, nr. 396.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep van de beklaagde - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grievenformulier - Rubriek "straf en/of maatregel" als enige aangevinkte rubriek, "onder voorbehoud van de

Lorsque le formulaire d'appel du ministère public, dans la seule rubrique cochée, intitulée « peine et/ou mesure », indique comme raison « vu l'appel interjeté par le prévenu, et le ministère public forme également un appel quant à la peine prononcée à l'encontre de ce prévenu sous réserve du dépôt de formulaire de griefs par l'intéressé », les juges d'appel peuvent déduire de la réserve ainsi formulée par le ministère public que celui-ci n'a voulu assigner d'autre objet à son appel que les dispositions susceptibles de leur être régulièrement déférées par le prévenu, et, en l'absence de griefs régulièrement élevés par ce dernier, qu'à défaut de dispositions valablement entreprises par celui-ci, le recours du ministère public, compte tenu de la limitation dont il a été assorti, a perdu son objet (1). (1) Voir les concl., contraires à cet égard, « dit en substance » du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel du prévenu - Appel du ministère public - Formulaire de griefs - Rubrique "peine et/ou mesure", seule cochée, "sous réserve du dépôt de formulaire de griefs par le prévenu" - Aucun grief régulièrement élevé par le prévenu -

neerlegging van het grievenformulier door de beklaagde" -
Geen enkele door de beklaagde regelmatig aangevoerde grief -
Invloed van de beperking van het hoger beroep van het
openbaar ministerie

- Artt. 204 en 206 Wetboek van Strafvordering

Incidence de la limitation de l'appel du ministère public

- Art. 204 et 206 Code d'Instruction criminelle

P.22.0390.N

29 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.28](#)

AC nr. ...

Aan het principe van de eentaligheid van een akte wordt geen afbreuk gedaan door het letterlijk citeren van het in de andere taal vermelde opschrift op de verpakking van een voorwerp waarnaar in die akte wordt verwezen; aan dat principe wordt evenmin afbreuk gedaan indien de anderstalige aanduiding van een voorwerp wordt gevolgd door een uitzetting in het Nederlands betreffende de functie van dat voorwerp, waardoor de betekenis van de anderstalige gezegdes duidelijk is.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - Vonnissen en arresten - nietigheden - Strafzaken - Eentaligheid van de akte - Citeren van een in andere taal vermeld opschrift

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

La reproduction littérale de l'inscription figurant dans une autre langue sur l'emballage d'un objet ne porte pas atteinte au principe de l'unilinguisme d'un acte; le fait que la désignation d'un objet dans une autre langue soit suivie d'une description en néerlandais de la fonction de cet objet, de sorte à rendre le sens des mots utilisés dans l'autre langue, ne porte pas davantage atteinte à ce principe.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - Jugements et arrêts. nullités - Matière répressive - Caractère unilingue d'un acte - Reproduction d'une inscription mentionnée dans une autre langue

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.22.0394.F

20 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220420.2F.8](#)

AC nr. ...

De beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank die de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied toekent, is vatbaar voor cassatieberoep (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 275.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Strafvrijheidsrechtbank - Strafvrijheidsmodaliteiten - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Artt. 25/3, 26 en 96 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvrijheidsrechtbank - Strafvrijheidsmodaliteiten - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Artt. 25/3, 26 en 96 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de

Est susceptible de pourvoi en cassation, la décision du tribunal de l'application des peines qui octroie la modalité d'exécution de la peine de mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Libération provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 25/3, 26 et 96 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Libération provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 25/3, 26 et 96 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le

De artikelen 25/3 en 26 Wet Strafvordering maken geen onderscheid tussen de uitvoering van de hoofdstraf en de uitvoering van de bijkomende straf, waaruit volgt dat de modaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied van toepassing is op beide toestanden (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 275.

STRAFUITVOERING - Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Strafvorderingsmodaliteiten van die bijkomende straf - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tijdens de uitvoering van de hoofdstraf of van de bijkomende straf

- Art. 34bis Strafwetboek

- Artt. 25/3 en 26 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Les articles 25/3 et 26 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté ne distinguent pas entre l'exécution de la peine principale et celle de la peine complémentaire, d'où il suit que la modalité de la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire est applicable aux deux situations (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

APPLICATION DES PEINES - Mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de cette peine complémentaire - Libération provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Durant l'exécution de la peine principale ou de la peine complémentaire

- Art. 34bis Code pénal

- Art. 25/3 et 26 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.22.0398.F

14 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.2](#)

AC nr. ...

De beslissing, inzake de telastleggingen van schending van de artikelen 98, § 1, 300, 1° en 2°, en 306 BWRO, dat de strafvordering niet ontvankelijk is omdat de daarin bedoelde feiten reeds zijn bestraft door gemeentebelastingen die tegen de verweerder werden ingekohierd in zijn hoedanigheid van eigenaar van verblijven die in zijn pand zijn ingericht en die als overtallig, ongezond of onbewoonbaar zijn gekwalificeerd, wordt gewezen op de strafvordering in strikte zin en niet op de vordering tot schadevergoeding; de gemachtigde ambtenaar van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft bijgevolg niet de hoedanigheid om die beslissing aan het Hof voor te leggen; in dergelijke gevallen heeft hij daarentegen wel de hoedanigheid om cassatieberoep in te stellen tegen de beslissing over de herstellvordering (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak" in Pas. 2022, nr. 537.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Allerlei - Stedenbouw - Schending van het BWRO - "Non bis in idem" - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering in strikte zin - Beslissing over de herstellvordering - Cassatieberoep van de

La décision, quant à des préventions d'infraction aux articles 98, § 1er, 300, 1° et 2° et 306 du Code bruxellois de l'aménagement du territoire, que l'action publique est irrecevable parce que les faits qu'elle vise ont déjà été sanctionnés par des taxes communales enrôlées à charge du défendeur en sa qualité de propriétaire de logements aménagés dans son immeuble et qualifiés de surnuméraires, insalubres ou inhabitables, est rendue sur l'action publique au sens strict, et non sur l'action en réparation ; partant, le fonctionnaire délégué de la Région de Bruxelles-Capitale est sans qualité pour la déférer à la Cour ; en revanche, il a dans un tel cas qualité pour former un pourvoi contre la décision portant sur l'action en réparation (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Divers - Urbanisme - Infraction au Code bruxellois de l'aménagement du territoire - "Non bis in idem" - Irrecevabilité de l'action publique au sens strict - Décision rendue sur l'action en réparation - Pourvoi du fonctionnaire délégué de la Région de

gemachtigde ambtenaar van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Ontvankelijkheid

- Artt. 98, § 1, 300, 1° en 2°, 306 en 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Schending van het BWRO - "Non bis in idem" - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering in strikte zin - Beslissing over de herstellvordering - Cassatieberoep van de gemachtigde ambtenaar van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Ontvankelijkheid

- Artt. 98, § 1, 300, 1° en 2°, 306 en 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

Bruxelles-Capitale - Recevabilité

- Art. 98, § 1er, 300, 1° et 2°, 306 et 307 Code bruxellois d'aménagement du territoire

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Infraction au Code bruxellois de l'aménagement du territoire - "Non bis in idem" - Irrecevabilité de l'action publique au sens strict - Décision rendue sur l'action en réparation - Pourvoi du fonctionnaire délégué de la Région de Bruxelles-Capitale - Recevabilité

- Art. 98, § 1er, 300, 1° et 2°, 306 et 307 Code bruxellois d'aménagement du territoire

P.22.0406.N

5 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220405.2N.15](#)

AC nr. ...

Uit de samenlezing van de artikelen 16, § 5, en 17 Wet Europees Aanhoudingsbevel volgt dat ingeval van hoger beroep door het openbaar ministerie tegen de beslissing tot invrijheidstelling van de onderzoeksrechter op grond van artikel 16, § 5, Wet Europees Aanhoudingsbevel, de kamer van inbeschuldigingstelling zich niet enkel moet uitspreken over de hechtenistoestand van de betrokkene, maar ook over de tenuitvoerlegging van het Europees Aanhoudingsbevel (1). (1) S. VANDROMME, "Beslissingsbevoegdheid inzake detentie en vrijheid onder voorwaarden in het raam van een procedure strekkende tot de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel", RW 2005-06, 1548, nr. 18; D. VAN DAELE, "België en het Europees aanhoudingsbevel: een commentaar bij de wet van 19 december 2003", T. Strafr. 2005, 171, nr. 35; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 160-16; S. DEWULF, Overlevering, APR, 2020, nr. 243, p. 221; M.A.BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 2117.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Verstrijken van de termijn van 15 dagen voor de uitspraak over de tenuitvoerlegging van het bevel - Invrijheidstelling van de betrokkene - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Onderzoeksopdracht van de kamer van inbeschuldigingstelling - Ontbreken van een beslissing over de tenuitvoerlegging van het bevel

- Artt. 16, § 5, en 17 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Europees aanhoudingsbevel -
4/05/2026

Il résulte de la lecture conjointe des articles 16, § 5, et 17 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen qu'en cas d'appel interjeté par le ministère public contre la décision de mise en liberté rendue par le juge d'instruction sur la base de l'article 16, § 5, de ladite loi, la chambre des mises en accusation est tenue de se prononcer non seulement sur la situation de détention de la personne concernée, mais également sur l'exécution du mandat d'arrêt européen (1). (1) S. VANDROMME, « Beslissingsbevoegdheid inzake detentie en vrijheid onder voorwaarden in het raam van een procedure strekkende tot de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel », R.W. 2005-06, 1548, n° 18 ; D. VAN DAELE, « België en het Europees aanhoudingsbevel: een commentaar bij de wet van 19 december 2003 », T. Strafr. 2005, 171, n° 35 ; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 160-16 ; S. DEWULF, Overlevering, APR, 2020, n° 243, p. 221 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 2117.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Expiration du délai de quinze jours pour statuer sur l'exécution du mandat - Mise en liberté de la personne concernée - Appel interjeté par le ministère public - Mission d'instruction de la chambre des mises en accusation - Absence de décision sur l'exécution du mandat

- Art. 16, § 5, et 17 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Mandat d'arrêt européen - Expiration du délai de quinze jours pour

Verstrijken van de termijn van 15 dagen voor de uitspraak over de tenuitvoerlegging van het bevel - Invrijheidstelling van de betrokkene - Hoger beroep door openbaar ministerie - Onderzoeksopdracht van de kamer van inbeschuldigingstelling - Ontbreken van een beslissing over de tenuitvoerlegging van het bevel

- Artt. 16, § 5, en 17 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

statuer sur l'exécution du mandat - Mise en liberté de la personne concernée - Appel interjeté par le ministère public - Mission d'instruction de la chambre des mises en accusation - Absence de décision sur l'exécution du mandat

- Art. 16, § 5, et 17 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.22.0411.N

27 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.1](#)

AC nr. ...

Het misdrijf valsheid in geschriften als bedoeld in de artikelen 193, 196 en 214 Strafwetboek bestaat erin in een door de wet beschermd geschrift, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, de waarheid te vermommen op een bij de wet bepaalde wijze, terwijl hieruit een nadeel kan ontstaan en een door de wet beschermd geschrift is een geschrift dat in zekere mate tot bewijs kan strekken, dit is zich aan het openbare vertrouwen opdringt, zodat de overheid of particulieren die ervan kennis nemen of aan wie het wordt voorgelegd, kunnen overtuigd zijn van de waarachtigheid van de rechtshandeling of van het rechtsfeit in dat geschrift vastgelegd of kunnen gerechtigd zijn daaraan geloof te hechten; een geschrift dat slechts bewijswaarde heeft na aanvaarding ervan door de bestemming, dringt zich in de regel niet op aan het openbaar vertrouwen maar dit is anders wanneer het voor de bestemming onmogelijk is om de in het geschrift voorkomende vermeldingen te controleren of wanneer deze controle door toedoen van de uitreiker onmogelijk is gemaakt; die onmogelijkheid tot controle kan bestaan bij de kandidaat-verkoper van een onroerend goed, die op slinkse wijze en met misbruik van zijn gebreken of zwakheden door een beweerde kandidaat-koper ervan wordt overtuigd om een door deze laatste voorgelegde verkoopcompromis te ondertekenen die de kandidaat-verkoper, mocht de mogelijkheid tot werkelijke kennisneming van de volledige inhoud van die compromis of tot het nemen van een beredeneerde beslissing daarover hem niet doelbewust zijn ontnomen door de kandidaat-koper, nooit zou ondertekenen omdat de compromis bedingen bevat die kennelijk niet met de werkelijkheid overeenstemmen en die voor de kandidaat-verkoper zeer nadelig zijn (1). (1) Zie over het plegen van valsheid door het bedrieglijk verkrijgen van een handtekening o.m.: A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Mechelen, Kluwer, 2010, 39; M. RIGAUX en P.-E. TROUSE, Les crimes et les délits du code pénal, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 166, nr. 185 en pp. 178-179, nr. 199; J. VANHALEWIJN en L. DUPONT, Valsheid in geschriften, APR, Gent, Story-Scientia, 1975, pp. 100-101, nr. 319; Gent 29 april 2014, RW 2015-2016/39, 1549 en noot.

L'infraction de faux en écritures visée aux articles 193, 196 et 214 du Code pénal consiste en une altération de la vérité avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, d'une manière prévue par la loi, dans un écrit protégé par celle-ci, d'où il peut résulter un préjudice et un écrit protégé par la loi est celui pouvant faire preuve dans une certaine mesure, c'est-à-dire qui s'impose à la confiance publique, de sorte que l'autorité ou les particuliers qui en prennent connaissance ou auxquels il est présenté, peuvent être convaincus de la réalité de l'acte ou du fait juridique constaté par cet écrit ou sont en droit de lui accorder foi ; un écrit qui n'a valeur probante qu'après son acceptation par le destinataire ne s'impose pas, en règle, à la confiance publique ; il en va cependant autrement lorsque le destinataire se trouve dans l'impossibilité de contrôler les indications figurant dans cet écrit ou lorsque ce contrôle est rendu impossible par le fait de celui qui l'a rédigé ; cette impossibilité de contrôle peut exister dans le chef du candidat vendeur d'un bien immobilier, qui est sournoisement convaincu par un prétendu candidat acquéreur, qui profite de ses déficiences ou faiblesses, de signer un compromis de vente présenté par ce dernier qu'il n'aurait jamais signé s'il n'avait pas été intentionnellement privé par le candidat acquéreur de la possibilité de prendre réellement connaissance du contenu complet de ce compromis ou de prendre une décision raisonnée, dès lors que ce compromis comporte des clauses qui ne correspondent manifestement pas à la réalité et qui sont très préjudiciables au candidat vendeur (1). (1) Voy. à propos de la commission d'un faux par l'obtention frauduleuse d'une signature, e.a. : A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Malines, Kluwer, 2010, 39 ; M. RIGAUX et P.-E. TROUSE, Les crimes et les délits du code pénal, III, Bruxelles, Bruylant, 1957, p. 166, n° 185, et pp. 178-179, n° 199 ; J. VANHALEWIJN et L. DUPONT, Valsheid in geschriften, APR, Gand, Story-Scientia, 1975, pp. 100-101, n° 319 ; Gand 29 avril 2014, R.W. 2015-2016/39, 1549 et note.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Constitutieve bestanddelen - Begrip beschermd geschrift - Geschrift dat zich opdringt aan het openbaar vertrouwen - Geschrift dat zich niet opdringt aan het openbaar vertrouwen - Controlemogelijkheid van het geschrift door de bestemming - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 193, 196 en 214 Strafwetboek

FAUX ET USAGE DE FAUX - Éléments constitutifs - Notion d'écrit protégé - Écrit qui s'impose à la confiance publique - Écrit qui ne s'impose pas à la confiance publique - Possibilité de contrôle de l'écrit par le destinataire - Portée - Conséquence

- Art. 193, 196 et 214 Code pénal

Het wanbedrijf oplichting vereist bij de dader het oogmerk om zich bedrieglijk andermans zaak toe te eigenen en de aanwending van bedrieglijke middelen hiertoe, gevolgd door een afgifte of een levering van de zaak; de dader kan het beoogde onrechtmatige voordeel zowel voor zichzelf als voor een ander nastreven zodat noch het feit dat de dader zich op een in artikel 496 Strafwetboek bepaalde wijze een verbintenis doet afgeven die een derde geheel of gedeeltelijk tot voordeel strekt, noch het feit dat niet de dader maar de derde formeel partij is bij die verbintenis, zijn bedrieglijk opzet niet belet (1). (1) F. DERUYCK en A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer 2020, p. 517.

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Bedrieglijk opzet - Draagwijdte

- Art. 496 Strafwetboek

L'infraction d'escroquerie requiert, dans le chef de l'auteur, l'intention de s'approprier frauduleusement une chose appartenant à autrui et le recours à des moyens frauduleux à cette fin, suivis d'une remise ou d'une livraison de la chose ; l'auteur peut chercher à obtenir l'avantage illégal visé tant pour lui-même que pour autrui, de sorte que ni le fait que l'auteur se fasse remettre, d'une manière prévue à l'article 496 du Code pénal, une obligation qui profite en tout ou en partie à un tiers ni le fait que ce ne soit pas l'auteur mais le tiers qui soit formellement partie à cette obligation n'empêche pas son intention frauduleuse (1). (1) F. DERUYCK et A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer 2020, p. 517.

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Intention frauduleuse - Portée

- Art. 496 Code pénal

Listige kunstgrepen zijn misleidende middelen die bestaan in of gepaard gaan met uitwendige handelingen, dit zijn in de regel positieve daden, met het oog op de afgifte of de levering van de zaak zodat louter leugenachtige beweringen slechts listige kunstgrepen opleveren wanneer zij gepaard gaan met uitwendige handelingen die enige geloofwaardigheid eraan verlenen; dergelijke handelingen kunnen onder meer bestaan in een geheel van praktijken die niet als dusdanig maar wel in hun geheel genomen een listige kunstgreep uitmaken omdat zij gezamenlijk determinerend zijn voor de navolgende afgifte van de zaak waarbij niet al die praktijken op zichzelf genomen moeten voldoen aan de vereisten van een listige kunstgreep en dus niet allemaal positieve handelingen moeten uitmaken, zodat ook onthoudingen of verzwijgingen, naast een of meer uitwendige handelingen, kunnen bijdragen tot de encensering die in zijn geheel de listige kunstgreep uitmaakt (1). (1) V. VEREECKE, *Oplichting door listige kunstgrepen ten aanzien van een derde*, RABG 2016/1, 28-30.

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Gebruik van listige kunstgrepen - Uitwendige handelingen - Positieve daden - Onthoudingen of verzwijgingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 496 Strafwetboek

Oplichting bestaat in het zich doen afgeven of leveren van een door artikel 496 Strafwetboek bedoelde zaak hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden hetzij door het aanwenden van listige kunstgrepen en dit met het oogmerk om zich een aan een ander toebehorende zaak toe te eigene; het is niet vereist dat de dader zowel gebruik maakt van valse namen of hoedanigheden als dat hij listige kunstgrepen aanwendt zodat één van de beide gedragingen volstaat.

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Gebruik van valse namen of valse hoedanigheden - Aanwenden van listige kunstgrepen - Volstaan van één van die gedragingen

- Art. 496 Strafwetboek

Les manœuvres frauduleuses sont des moyens trompeurs assimilés ou associés à des agissements extrinsèques, c'est-à-dire, en règle, des actes positifs en vue de la remise ou de la livraison de la chose, de sorte que de simples allégations mensongères ne constituent des manœuvres frauduleuses que lorsqu'elles sont associées à des actes extrinsèques qui leur confèrent une certaine crédibilité ; de tels actes peuvent notamment consister en un ensemble de pratiques qui, prises dans leur ensemble et non individuellement, constituent une manœuvre frauduleuse, parce qu'elles sont conjointement déterminantes pour la délivrance subséquente de la chose, toutes les pratiques ne devant pas satisfaire, à titre individuel, aux conditions définissant une manœuvre frauduleuse et ne devant donc pas toutes constituer des actes positifs, de sorte que les abstentions ou les dissimulations peuvent également, parallèlement à un ou plusieurs actes extrinsèques, contribuer à la mise en scène qui constitue, dans son ensemble, la manœuvre frauduleuse (1). (1) V. VEREECKE, « *Oplichting door listige kunstgrepen ten aanzien van een derde* », R.A.B.G. 2016/1, 28-30.

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Utilisation de manœuvres frauduleuses - Agissements extrinsèques - Actes positifs - Abstentions ou dissimulations - Portée - Conséquence

- Art. 496 Code pénal

L'escroquerie consiste à se faire remettre ou délivrer une chose visée à l'article 496 du Code pénal, soit en faisant usage de faux noms ou de fausses qualités, soit en employant des manœuvres frauduleuses, dans le but de s'approprier une chose appartenant à autrui ; il n'est pas requis que l'auteur fasse usage aussi bien de faux noms et fausses qualités que de manœuvres frauduleuses de sorte qu'un seul de ces deux comportements suffit.

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Utilisation de faux noms ou de fausses qualités - Utilisation de manœuvres frauduleuses - Caractère suffisant d'un de ces comportements

- Art. 496 Code pénal

Wanneer uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan niet blijkt dat de beklaagde voor het appelgerecht heeft aangevoerd dat tijdens de procedure in eerste aanleg de bepalingen van de Taalwet Gerechtszaken betreffende het horen van getuigen, de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering betreffende de eedaflegging en het horen van getuigen op de rechtszitting in strafzaken en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht op bijstand zijn geschonden, dan kan hij dat op grond van artikel 40, eerste en tweede lid, Taalwet Gerechtszaken, artikel 407 Wetboek van Strafvordering en artikel 2 van de wet van 29 april 1806 waarbij maatregelen worden voorgeschreven met betrekking tot de procedure in criminele en correctionele zaken voor het Hof niet meer aanvoeren (1). (1) Cass. 12 juni 2018, AR P.18.0262.N, AC 2018, nr. 379.

CASSATIEMIDDELEN - Strafvordering - Nieuw middel - Aanvoering door de beklaagde van schendingen in eerste aanleg van rechtsnormen - Niet opwerping van de schendingen voor het appelgerecht - Gevolg

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 407 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Wet 29 april 1806 waarbij maatregelen worden voorgeschreven met betrekking tot de procedure in criminele en correctionele zaken

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Aanvoering door de beklaagde van een schending tijdens de procedure in eerste aanleg van de bepalingen betreffende het recht op bijstand van een beëdigde tolk voor een opgeroepen getuige - Niet aanvoering van de schending voor het appelgerecht - Cassatiemiddel - Artikel 2 wet 29 april 1806 - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 407 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Lorsqu'il ne ressort pas des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que le prévenu a soutenu devant la juridiction d'appel qu'il y avait eu violation, lors de la procédure en première instance, des dispositions relatives à l'audition de témoins prévues par la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, des dispositions du Code d'instruction criminelle concernant la prestation de serment et l'audition de témoins à l'audience en matière répressive ainsi que du droit à l'assistance garanti par l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, il ne peut plus, en vertu des articles 40, alinéas 1 et 2, de la loi du 15 juin 1935, 407 du Code d'instruction criminelle et 2 de la loi du 29 avril 1806 qui prescrit des mesures relatives à la procédure en matière criminelle et correctionnelle, invoquer ces violations devant la Cour (1). (1) Voir Cass. 12 juin 2018, RG P.18.0262.N, Pas. 2018, n° 379.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Allégation par le prévenu de violations de normes juridiques en première instance - Violations non soulevées devant la juridiction d'appel - Conséquence

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 407 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 L. du 29 avril 1806

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Allégation par le prévenu d'une violation, lors de la procédure en première instance, des dispositions relatives au droit à l'assistance d'un interprète juré pour un témoin convoqué - Violation non invoquée devant la juridiction d'appel - Moyen de cassation - Loi du 29 avril 1806, article 2 - Portée - Conséquence

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 407 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 Wet 29 april 1806 waarbij maatregelen worden voorgeschreven met betrekking tot de procedure in criminele en correctionele zaken

STRAFVORDERING - Aanvoering door de beklaagde van een schending tijdens de procedure in eerste aanleg van de bepalingen betreffende de eedaflegging en horen van getuigen op de rechtszitting - Niet aanvoering van de schending voor het appelgerecht - Cassatiemiddel - Artikel 407 Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Wet 29 april 1806 waarbij maatregelen worden voorgeschreven met betrekking tot de procedure in criminele en correctionele zaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Aanvoering door de beklaagde van een schending tijdens de procedure in eerste aanleg van de bepalingen betreffende het horen van getuigen - Niet aanvoering van de schending voor het appelgerecht - Cassatiemiddel - Artikel 40 Taalwet gerechtszaken - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Wet 29 april 1806 waarbij maatregelen worden voorgeschreven met betrekking tot de procedure in criminele en correctionele zaken

- Art. 2 L. du 29 avril 1806

ACTION PUBLIQUE - Allégation par le prévenu d'une violation, lors de la procédure en première instance, des dispositions relatives à la prestation de serment et à l'audition de témoins à l'audience - Violation non invoquée devant la juridiction d'appel - Moyen de cassation - Code d'instruction criminelle, article 407 - Portée - Conséquence

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 29 avril 1806

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Allégation par le prévenu d'une violation, lors de la procédure en première instance, des dispositions relatives à l'audition de témoins - Violation non invoquée devant la juridiction d'appel - Moyen de cassation - Loi du 15 juin 1935, article 40 - Portée - Conséquence

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 29 avril 1806

P.22.0419.N

24 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.3](#)

AC nr. ...

Artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing op de hoven van assisen; de verplichting om de straftoematingsbeslissing te motiveren, is opgenomen in artikel 344 Wetboek van Strafvordering; indien het hof van assisen een bij toepassing van artikel 344 Wetboek van Strafvordering gemotiveerde straf oplegt waardoor overeenkomstig artikel 8, § 1, Probatiwet uitstel van tenuitvoerlegging wettelijk niet mogelijk is, moet het hof de weigering uitstel van tenuitvoerlegging niet nader met redenen omkleden.

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Straftoemeting - Motivering - Weigering van een straf met uitstel - Redenen

- Artt. 195 en 344 Wetboek van Strafvordering

L'article 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle n'est pas applicable aux cours d'assises ; l'obligation de motiver la décision relative à la fixation de la peine est prévue à l'article 344 du Code d'instruction criminelle ; lorsque la cour d'assises inflige une peine motivée en application de l'article 344 du Code d'instruction criminelle, rendant légalement impossible un sursis à l'exécution conformément à l'article 8, § 1er, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, la cour n'est pas tenue de motiver plus avant le refus d'octroyer pareil sursis.

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Taux de la peine - Motivation - Refus d'une peine assortie d'un sursis - Motifs

- Art. 195 et 344 Code d'Instruction criminelle

- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Hof van assisen - Straftoemeting - Motivering - Weigering van een straf met uitstel - Redenen

- Artt. 195 en 344 Wetboek van Strafvordering

- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 8, § 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Cour d'assises - Taux de la peine - Motivation - Refus d'une peine assortie d'un sursis - Motifs

- Art. 195 et 344 Code d'Instruction criminelle

- Art. 8, § 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Met het oordeel dat de beklaagde tot en met de datum van de veroordeling geen of weinig empathie voor het slachtoffer aan de dag legde, betreft de strafrechter niet de wijze van verdediging bij de straftoemeting, maar enkel de houding van de beklaagde tegenover het slachtoffer.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Straftoemeting - Criteria - Gebrek aan empathie voor het slachtoffer - Beoordeling

- Artt. 195 en 344 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Criteria - Gebrek aan empathie voor het slachtoffer - Recht van verdediging - Beoordeling

- Artt. 195 en 344 Wetboek van Strafvordering

En considérant que le prévenu n'a manifesté aucune ou peu d'empathie pour la victime jusqu'à la date de la condamnation, le juge pénal ne tient pas compte du mode de défense pour fixer la peine mais uniquement de l'attitude du prévenu à l'égard de la victime.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Taux de la peine - Critères - Absence d'empathie pour la victime - Appréciation

- Art. 195 et 344 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Taux de la peine - Critères - Absence d'empathie pour la victime - Droits de la défense - Appréciation

- Art. 195 et 344 Code d'Instruction criminelle

Onder foltering, in de zin van de artikelen 417bis, 1°, en 417ter Strafwetboek, wordt elke opzettelijke onmenselijke behandeling verstaan die hevige pijn of ernstig en vreselijk lichamelijk of geestelijk lijden veroorzaakt; de wet bestraft gewelddaden die ten aanzien van het slachtoffer getuigen van een diepe minachting en een volledig misprijzen en waarbij de verwondingen een ernstig en vreselijk lijden hebben veroorzaakt (1). (1) Cass. 4 februari 2009, AR P.08.1776.F, AC 2009, nr. 92, RW 2009-10, 1126 noot S. DE WULF; J. DE HERDT, Fysiek interpersoonlijk geweld, Intersentia, 2014, 549.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Begrip - Foltering

- Artt. 417bis, 1°, en 417ter Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Opzettelijke onmenselijke behandeling - Graad en intensiteit van het lijden - Foltering - Voorwaarden

- Artt. 417bis, 1°, en 417ter Strafwetboek

Au sens des articles 417bis, 1°, et 417ter du Code pénal, la torture est tout traitement inhumain délibéré qui provoque une douleur aiguë ou de très graves et cruelles souffrances, physiques ou mentales ; la loi sanctionne les actes de violence qui témoignent d'un profond dédain et d'un mépris total à l'égard de la victime, lorsque les blessures ont provoqué de très graves et cruelles souffrances (1). (1) Cass. 4 février 2009, RG P.08.1776.F, Pas. 2009, n° 92, R.W. 2009-10, 1126, note S. DE WULF ; J. DE HERDT, Fysiek interpersoonlijk geweld, Intersentia, 2014, 549.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Notion - Torture

- Art. 417bis, 1°, et 417ter Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Traitement inhumain délibéré - Degré et intensité des souffrances - Torture - Conditions

- Art. 417bis, 1°, et 417ter Code pénal

Volgens artikel 334, eerste lid, Wetboek van Strafvordering formuleert het college bestaande uit de beroepsrechter en de juryleden de voornaamste redenen van de beslissing van de jury, zonder dat moet worden geantwoord op alle neergelegde conclusies (1); daaruit volgt dat het college niet voor elk afzonderlijk bestanddeel van de misdaad waaraan de beschuldigde is schuldig verklaard en tot in het detail opgave moet doen van de gegevens waaruit het voorhanden zijn van de diverse bestanddelen blijkt. (1) Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538 met concl. OM; Cass. 31 januari 2018, AR P.17.1058.F, AC 2018, nr. 67; Cass. 25 oktober 2016, AR P.16.0834.N, AC 2016, nr. 601; Cass. 26 april 2016, AR P.16.0077.N, AC 2016, nr. 282; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0910.F, AC 2011, nr. 556 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 29 september 2010, AR P.10.0705.F, AC 2010, nr. 562, NC 2011, 253 noot L. GYSELAERS. Over art. 334 Sv. zie L. HUYBRECHTS, "Strafrechtelijke motiveringsplicht in de branding. Over de motiveringsplicht i.v.m. feit en schuld", NC 2012, 114-115; M. DE SWAEF, "Het hof van assisen in recente cassatierechtspraak", in Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 158; C. MAES en S. VANTHIENEN, "Het hof van assisen 2.0. Succesvolle reboot of herhaalde systemcrash?", in Publiekrechtelijke Kronieken, 2018, 232-256; L. KENNES, "Les réformes récentes et à venir du jugement des affaires criminelles", in Actualités de droit penal et de procédure pénale, Anthémis, 2019, 165-166 en 174-175; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 1356; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1629-1633.

Selon l'article 334, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le collège constitué du juge professionnel et des membres du jury formule les principales raisons de la décision du jury, sans devoir répondre à l'ensemble des conclusions déposées (1) ; il s'ensuit que le collège n'est pas tenu de préciser, dans les moindres détails et distinctement pour chaque élément constitutif du crime dont l'accusé est déclaré coupable, les éléments dont ressort la présence des divers éléments constitutifs. (1) Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0240.N, Pas. 2020, n° 538, avec concl. du MP, publiées à leur date dans AC ; Cass. 31 janvier 2018, RG P.17.1058.F, Pas. 2018, n° 67 ; Cass. 25 octobre 2016, RG P.16.0834.N, Pas. 2016, n° 601 ; Cass. 26 avril 2016, RG P.16.0077.N, Pas. 2016, n° 282 ; Cass. 18 octobre 2011, RG P.11.0910.F, Pas. 2011, n° 556, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 29 septembre 2010, RG P.10.0705.F, Pas. 2010, n° 562, N.C. 2011, 253, note L. GYSELAERS. En ce qui concerne l'art. 334 du Code d'instruction criminelle, voir L. HUYBRECHTS, « Strafrechtelijke motiveringsplicht in de branding. Over de motiveringsplicht i.v.m. feit en schuld », N.C. 2012, 114-115 ; M. DE SWAEF, « Het hof van assisen in recente cassatierechtspraak », Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 158 ; C. MAES et S. VANTHIENEN, « Het hof van assisen 2.0. Succesvolle reboot of herhaalde systemcrash? », Chroniques de droit public, 2018, 232-256 ; L. KENNES, « Les réformes récentes et à venir du jugement des affaires criminelles », Actualités de droit pénal et de procédure pénale, Anthémis, 2019, 165-166 et 174-175 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 1356 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1629-1633.

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Schuldigverklaring - Voornaamste redenen van de beslissing van de jury - Antwoord op conclusies - Grens

- Art. 334, eerste lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen)

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Déclaration de culpabilité - Principaux motifs de la décision du jury - Réponse aux conclusions - Limite

- Art. 334, al. 1er Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses)

inbegrepen) - Hof van assisen - Schuldigverklaring - Voornaamste redenen van de beslissing van de jury - Antwoord op conclusies - Grens
- Art. 334, eerste lid Wetboek van Strafvordering

et les douanes et accises) - Cour d'assises - Déclaration de culpabilité - Principaux motifs de la décision du jury - Réponse aux conclusions - Limite
- Art. 334, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.22.0425.N

21 juni 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.6

AC nr. ...

Voor de bepaling van de straf kan de rechter alle feitelijke omstandigheden in aanmerking nemen die naar zijn oordeel een licht werpen op de ernst van de bewezen verklaarde feiten en de persoonlijkheid van de dader op voorwaarde dat deze feiten aan tegenspraak zijn onderworpen en dat daardoor het vermoeden van onschuld niet wordt miskend; het enkele gegeven dat die feitelijke omstandigheden als een misdrijf kunnen worden omschreven, waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd, belet de rechter niet die omstandigheden bij de straftoemeting te betrekken, voor zover hij niet vaststelt dat de beklaagde zich aan die feiten heeft schuldig gemaakt (1). (1) Cass. 25 maart 2014, AR P.12.1828.N, AC 2014, nr. 234.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Vermoeden van onschuld - Straftoemeting - Bijzondere motiveringsplicht - Feitelijke omstandigheden waarop de motivering betrekking kan hebben - Feitelijke omstandigheden die als een misdrijf kunnen worden omschreven - Misdrijf waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd - Betrekking bij de straftoemeting - Grenzen - Gevolg

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Bijzondere motiveringsplicht - Feitelijke omstandigheden waarop de motivering betrekking kan hebben - Feitelijke omstandigheden die als een misdrijf kunnen worden omschreven - Misdrijf waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd - Betrekking bij de straftoemeting - Grenzen - Gevolg

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
STRAF - Allerlei - Bepaling van de op te leggen straf - Bijzondere motiveringsplicht - Feitelijke omstandigheden waarop de motivering betrekking kan hebben - Feitelijke omstandigheden die als een misdrijf kunnen worden omschreven - Misdrijf waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd - Betrekking bij de straftoemeting - Grenzen - Gevolg

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Le juge peut, pour fixer la peine, tenir compte de l'ensemble des circonstances de fait qui, à son estime, éclairent la gravité des faits déclarés établis et la personnalité de l'auteur, pour autant que ces faits soient soumis à la contradiction et qu'il n'y ait ainsi pas méconnaissance de la présomption d'innocence ; le simple fait que ces circonstances soient susceptibles de constituer une infraction pour laquelle le prévenu n'est pas poursuivi n'empêche pas le juge d'en tenir compte lors de la fixation de la peine, pour autant qu'il ne constate pas que le prévenu s'est rendu coupable de ces faits (1). (1) Voir Cass. 25 mars 2014, RG P.12.1828.N, Pas. 2014, n° 234.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Présomption d'innocence - Fixation de la peine - Obligation spéciale de motivation - Circonstances de fait auxquelles la motivation peut se rapporter - Circonstances de fait susceptibles d'être qualifiées infraction - Infraction pour laquelle le prévenu n'est pas poursuivi - Prise en compte lors de la fixation de la peine - Limites - Conséquence

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Fixation de la peine - Obligation spéciale de motivation - Circonstances de fait auxquelles la motivation peut se rapporter - Circonstances de fait susceptibles d'être qualifiées infraction - Infraction pour laquelle le prévenu n'est pas poursuivi - Prise en compte lors de la fixation de la peine - Limites - Conséquence

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
PEINE - Divers - Détermination de la peine à infliger - Obligation spéciale de motivation - Circonstances de fait auxquelles la motivation peut se rapporter - Circonstances de fait susceptibles d'être qualifiées infraction - Infraction pour laquelle le prévenu n'est pas poursuivi - Prise en compte lors de la fixation de la peine - Limites - Conséquence

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

De bestanddelen van het door artikel 48, eerste lid, 1°, Wegverkeerswet, bestraft wanbedrijf bestaan uit het besturen van een voertuig op de openbare weg en de ongehoorzaamheid die deze gedraging inhoudt ten aanzien van de rechterlijke beslissing die dat verbiedt; bijgevolg kan het besturen van een voertuig buiten de door het verval bedoelde periode niet samenvallen met het besturen van een voertuig in die periode, aangezien het tweede feit een ongehoorzaamheid inhoudt die het eerste feit niet vertoont; niettegenstaande dat het besturen van een voertuig een gemeenschappelijk kenmerk van beide vervolgingen is en dat de twee vervallen werden uitgesproken door hetzelfde vonnis, kan de rechter bijgevolg oordelen dat het voorwerp van de tweede vervolging niet samenvalt met dat van de eerste (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2022, nr. 538.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Besturen van een voertuig ondanks een verval van het recht tot sturen - Non bis in idem-beginsel - Toepasselijkheid

- Art. 48, al. 1er, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Non bis in idem-beginsel - Toepasselijkheid op het misdrijf van het besturen van een voertuig ondanks een verval van het recht tot sturen

- Art. 48, al. 1er, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Les éléments constitutifs du délit réprimé par l'article 48, alinéa 1er, 1°, de la loi relative à la police de la circulation routière sont la conduite d'un véhicule sur la voie publique et la désobéissance que ce comportement implique à l'égard de la décision judiciaire qui l'interdit ; partant, le fait de conduire un véhicule en dehors de la période visée par la déchéance ne saurait s'identifier au fait de conduire un véhicule pendant cette période, puisque le deuxième fait implique une désobéissance que le premier ne comporte pas ; nonobstant la circonstance que le fait de la conduite est commun aux deux poursuites et que les deux déchéances ont été prononcées par le même jugement, le juge peut, dès lors, considérer que l'objet de la seconde poursuite ne se confond pas avec celui de la première (1). (1) Voir les concl. du MP, contraires à cet égard.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Conduite en violation d'une déchéance du droit de conduire - Principe non bis in idem - Applicabilité

- Art. 48, al. 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe non bis in idem - Applicabilité à l'infraction de conduite en violation d'une déchéance du droit de conduire]

- Art. 48, al. 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Zoals het non bis in idem-beginsel is vastgelegd in artikel 14.7 IVBPR en in artikel 4.1 van Protocol nr. 7 EVRM, verbiedt het de overtreder nogmaals te berechten wegens hetzelfde misdrijf; het is aangetoond dat het om hetzelfde misdrijf gaat, wat de niet-ontvankelijkheid van de tweede vervolging tot gevolg heeft, wanneer de feiten, hoewel anders gekwalificeerd, in essentie dezelfde zijn, naar dezelfde gedraging verwijzen en veroorzaakt zijn door een geheel aan omstandigheden die onlosmakelijk in tijd en ruimte met elkaar verbonden zijn; de feitenrechter dient hierover te beslissen, waarbij het Hof enkel nagaat of hij, uit de omstandigheden die hij vermeldt, de gevolgtrekking heeft kunnen maken die hij hieruit heeft gemaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 538; P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", R.P.D.B., Bruylant, 2014, nrs. 250 tot 254; P. LAGASSE, "L'affaire A et B contre Norvège: entre continuité et évolution quant au principe non bis in idem", J.T., 2018, p. 109 [111, nr. 16], en de aangehaalde verwijzingen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Non bis in idem-beginsel

- Art. 14.7° Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Protocol nr. 7 - Artikel 4.1 - Non bis in idem-beginsel - Begrip - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 14.7° Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 4.1 - Non bis in idem-beginsel - Begrip - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 14.7° Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Non bis in idem-beginsel - Begrip - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 14.7° Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en

Tel qu'il est consacré par les articles 14.7 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 4.1 du Protocole n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme, le principe général du droit non bis in idem interdit de juger une deuxième fois le contrevenant pour la même infraction ; l'identité de l'infraction est établie et entraîne l'irrecevabilité de la deuxième poursuite lorsque les faits, fussent-ils qualifiés différemment, sont en substance les mêmes, se réfèrent au même comportement, ont pour origine un ensemble de circonstances liées indissociablement dans le temps et dans l'espace ; il appartient au juge du fond d'en décider, la Cour se bornant à vérifier si, des circonstances qu'il relève, le juge a pu en déduire la conclusion qu'il en tire (1). (1) Voir les concl. du MP ; P. Marchal, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, nos 250 à 254 ; P. Lagasse, « L'affaire A et B contre Norvège : entre continuité et évolution quant au principe non bis in idem », J.T., 2018, p. 109 [111, n° 16], et les références citées.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Principe général du droit non bis in idem

- Art. 14.7° Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n° 7 - Article 4.1 - Principe non bis in idem - Notion - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 14.7° Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 4.1 - Principe non bis in idem - Notion - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 14.7° Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe non bis in idem - Notion - Appréciation souveraine par le juge du fond]

- Art. 14.7° Pacte international relatif aux droits civils et

politieke rechten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

politiques

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

P.22.0431.F

2 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.3](#)

AC nr. ...

De in artikel 38, § 2bis, Wegverkeerswet bepaalde mogelijkheid voor de rechter houdt slechts een spreiding van de tenuitvoerlegging van het verval in de tijd in, zonder dat die aanpassing een invloed heeft op de effectieve duur van de straf; hieruit volgt dat de vernietiging van de beslissing met betrekking tot het verzoek tot het verkrijgen van die aanpassing niet tot de vernietiging van de beslissing over het opleggen van het verval zelf leidt (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0092.N, arrest niet gepubliceerd.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Effectief verval van het recht tot sturen - Verzoek om het verval in het weekend uit te voeren - Geen uitspraak

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 2bis - Effectief verval van het recht tot sturen - Verzoek om het verval in het weekend uit te voeren - Geen uitspraak - Vernietiging

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La faculté donnée au juge par l'article 38, § 2bis, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne constitue qu'un étalement dans le temps de l'exécution de la déchéance, sans que cet aménagement n'ait d'incidence sur la durée effective de la peine; il s'ensuit que la cassation de la décision relative à la demande postulant ledit aménagement, n'entraîne pas l'annulation de la décision relative à l'infliction de la déchéance elle-même (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0092.N, inédit.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Déchéance effective du droit de conduire - Demande d'effectuer la déchéance le week-end - Omission de statuer

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 2bis - Déchéance effective du droit de conduire - Demande d'effectuer la déchéance le week-end - Omission de statuer - Cassation

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Wanneer de rechter een effectief verval van het recht tot sturen oplegt, is hij gehouden te antwoorden op het verzoek van de beklaagde om het effectief verval enkel uit te voeren van vrijdag om 20 uur tot zondag om 20 uur, en vanaf 20 uur op de vooravond van een feestdag tot 20 uur op die feestdag (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0092.N, arrest niet gepubliceerd.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 2bis - Effectief verval van het recht tot sturen - Verzoek om het verval in het weekend uit te voeren - Antwoordplicht

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Lorsqu'il inflige une interdiction effective du droit de conduire, le juge est tenu de répondre à la demande du prévenu tendant à ce que la déchéance effective soit mise en exécution uniquement du vendredi à 20 heures au dimanche à 20 heures, ainsi qu'à partir de 20 heures la veille d'un jour férié jusqu'à 20 heures le jour férié même (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0092.N, inédit.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 2bis - Déchéance effective du droit de conduire - Demande d'effectuer la déchéance le week-end - Obligation de répondre

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0433.N

7 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 37quinquies, § 1, Strafwetboek bepaalt onder welke voorwaarden een werkstraf kan worden opgelegd, maar zelfs als die voorwaarden zijn vervuld, heeft een beklaagde evenwel geen recht op een werkstraf; het staat aan de rechter om in het licht van de doelstellingen van de straftoemeting te oordelen of een werkstraf passend is en bij die beoordeling kan de rechter wel degelijk rekening houden met elementen betreffende de aard en de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de beklaagde, met inbegrip van zijn strafrechtelijk verleden.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Autonome werkstraf - Beoordeling - Redenen

- Art. 37quinquies Strafwetboek

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Beoordeling - Redenen

- Art. 37quinquies Strafwetboek

L'article 37quinquies, § 1er, du Code pénal détermine sous quelles conditions une peine de travail peut être infligée, mais même lorsque ces conditions sont remplies, la peine de travail ne constitue pas un droit dans le chef du prévenu; il appartient au juge d'apprécier, à la lumière des objectifs propres au taux de la peine, si une peine de travail est adaptée et, dans cette appréciation, il peut tenir compte d'éléments portant sur la nature et la gravité des faits et sur la personnalité du prévenu, y compris son passé judiciaire.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Peine de travail autonome - Appréciation - Motifs

- Art. 37quinquies Code pénal

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Appréciation - Motifs

- Art. 37quinquies Code pénal

P.22.0435.F

6 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220406.2F.11](#)

AC nr. ...

De behoorlijk ondertekende memorie dient in origineel te worden neergelegd; de memories die per fax of e-mail worden overgelegd, voldoen bijgevolg niet aan het wettelijk voorschrift, ook al bevatten ze een afbeelding of een facsimile van de handtekening van de auteur (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2012, AR P.11.1832.F, AC 2012, nr. 107.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Vorm voor de neerlegging van de memorie - Memorie overgelegd per fax of e-mail - Ontvankelijkheid

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Arrest dat de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel beveelt - Cassatieberoep - Vorm voor de neerlegging van de memorie - Memorie overgelegd per fax of e-mail - Ontvankelijkheid

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Le mémoire dûment signé doit être déposé en original; ne répondent dès lors pas au prescrit légal les mémoires produits par télécopies ou par courriels, fussent-ils munis d'une image ou d'un fac-similé de la signature de leur auteur (1). (1) Voir Cass. 15 février 2012, RG P.11.1832.F, Pas. 2012, n° 107.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Forme pour le dépôt du mémoire - Mémoire produit par télécopie ou par courriel - Recevabilité

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 18, § 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Arrêt ordonnant l'exécution du mandat d'arrêt - Pourvoi en cassation - Forme pour le dépôt du mémoire - Mémoire produit par télécopie ou par courriel - Recevabilité

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 18, § 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Artikel 5.4 EVRM verzet zich niet ertegen dat de kamer van inbeschuldigingstelling die moet oordelen over de handhaving van de voorlopige hechtenis van een in verdenking gestelde naar aanleiding van het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking van de raadkamer die deze handhaving heeft geweigerd omdat wegens de niet-naleving van het recht op inzage van het dossier het recht van verdediging van de in verdenking gestelde werd miskend, ervoor zorgt dat de in verdenking gestelde in hoger beroep inzage heeft in het volledige strafdossier en vervolgens oordeelt over de handhaving van de voorlopige hechtenis; de remediëring van het gebrek aan inzage in het volledige strafdossier door het appelgerecht, dat bij toepassing van artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet uitspraak moet doen binnen de vijftien dagen na het instellen van het hoger beroep, belet niet dat de in verdenking gestelde recht heeft op een voorziening bij de rechter die op korte termijn oordeelt over de wettigheid van de gevangenhouding (1). (1) Cass. 16 december 2021, AR P.21.1578.N, AC 2021, nr. 808; Cass. 5 april 2006, AR P.06.0466.F, AC 2006, nr. 206; Cass. 20 april 1993, AR P.93.0543.N, AC 1993, nr. 192. Zie ook B. DEJEMEPPE en D. MERCKX, "De voorlopige hechtenis tussen veiligheid en rechten van de mens", in De voorlopige hechtenis, Kluwer, 2000, 45-47; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 627; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 512; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1147.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Eerste handhaving - Geen inzage in het volledige strafdossier - Invrijheidstelling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Terbeschikkingstelling van het volledige strafdossier

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'oppose pas à ce que la chambre des mises en accusation appelée à statuer sur le maintien en détention préventive d'un inculpé ensuite de l'appel interjeté par le ministère public d'une ordonnance de la chambre du conseil ayant refusé ledit maintien pour atteinte au droit de l'inculpé de prendre connaissance du dossier et, par voie de conséquence, pour violation de ses droits de défense, veille à ce que l'inculpé puisse consulter l'intégralité du dossier répressif en degré d'appel, puis statue sur le maintien de la détention préventive ; le fait que la juridiction d'appel appelée à se prononcer dans les quinze jours qui suivent l'appel en application de l'article 30, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive remédie à l'absence d'accès à l'intégralité du dossier répressif ne porte pas atteinte au droit de l'inculpé d'introduire un recours devant le juge qui statuera à bref délai sur la légalité de la détention (1). (1) Cass. 16 décembre 2021, RG P.21.1578.N, Pas. 2021, n° 808 ; Cass. 5 avril 2006, RG P.06.0466.F, Pas. 2006, n° 206 ; Cass. 20 avril 1993, RG P.93.0543.N, Pas., 1993, n° 192. Voir également B. DEJEMEPPE et D. MERCKX, « De voorlopige hechtenis tussen veiligheid en rechten van de mens », De voorlopige hechtenis, Kluwer, 2000, 45-47 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 627 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 512 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1147.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Premier maintien - Pas d'accès à l'intégralité du dossier répressif - Mise en liberté - Appel interjeté par le ministère public - Mise à disposition de l'intégralité du dossier répressif

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Eerste handhaving van de voorlopige hechtenis - Geen inzage in het volledige strafdossier - Invrijheidstelling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Terbeschikkingstelling van het volledige strafdossier

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Artikel 5.4 EVRM - Eerste handhaving van de voorlopige hechtenis - Geen inzage in het volledige strafdossier - Invrijheidstelling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Terbeschikkingstelling van het volledige strafdossier

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Premier maintien de la détention préventive - Pas d'accès à l'intégralité du dossier répressif - Mise en liberté - Appel interjeté par le ministère public - Mise à disposition de l'intégralité du dossier répressif

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Conv. D.H., article 5, § 4 - Premier maintien de la détention préventive - Pas d'accès à l'intégralité du dossier répressif - Mise en liberté - Appel interjeté par le ministère public - Mise à disposition de l'intégralité du dossier répressif

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Bij de handhaving van de voorlopige hechtenis kan een onregelmatigheid die zich heeft voorgedaan bij de rechtspleging doordat de raadsman van de inverdenkinggestelde niet in de mogelijkheid werd gesteld inzage te nemen van het dossier, waardoor zijn recht van verdediging werd miskend, worden hersteld; de onregelmatigheid van de rechtspleging voor de raadkamer leidt dan ook niet tot de onwettigheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis wanneer het volledige dossier ter beschikking werd gehouden van de inverdenkinggestelde en van zijn raadsman vóór diens verschijning voor de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij het hoger beroep tegen de beschikking van de raadkamer aanhangig is gemaakt; de inverdenkinggestelde is aldus in de mogelijkheid om na te gaan of het dossier geen elementen à décharge bevat en er geen onregelmatigheden of nietigheden werden begaan; de omstandigheid dat de kamer van inbeschuldigingstelling zelf ook de zaak heeft uitgesteld teneinde aan de inverdenkinggestelde de inzage in het volledige strafdossier te garanderen, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 25 februari 2020, AR P.20.0195.N, AC 2020, nr. 153; Cass. 28 mei 2008, AR P.08.0751.F, AC 2008, nr. 328; Cass. 3 januari 2006, AR P.05.1662.N, AC 2006, nr. 5; Cass. 10 november 1999, AR P.99.1514.F, AC 1999, nr. 601; Cass. 27 juli 1999, AR P.99.1084.F, AC 1999, nr. 423; Cass. 5 april 2006, AR P.06.0466.F, AC 2006, nr. 206; Cass. 21 november 1995, AR P.95.1247.N, AC 1995, nr. 503; Cass. 20 april 1993, AR P.93.0543.N, AC 1993, nr. 192; Cass. 17 april 1991, AC 1990-91, 838. Zie E. DE FORMANOIR, "Controle en handhaving van de voorlopige hechtenis", in De voorlopige hechtenis, Kluwer, 2000, 296-297; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 627; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 512; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1147.

L'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'oppose pas à ce que la chambre des mises en accusation appelée à statuer sur le maintien en détention préventive d'un inculpé ensuite de l'appel interjeté par le ministère public d'une ordonnance de la chambre du conseil ayant refusé ledit maintien pour atteinte au droit de l'inculpé de prendre connaissance du dossier et, par voie de conséquence, pour violation de ses droits de défense, veille à ce que l'inculpé puisse consulter l'intégralité du dossier répressif en degré d'appel, puis statue sur le maintien de la détention préventive ; le fait que la juridiction d'appel appelée à se prononcer dans les quinze jours qui suivent l'appel en application de l'article 30, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive remédie à l'absence d'accès à l'intégralité du dossier répressif ne porte pas atteinte au droit de l'inculpé d'introduire un recours devant le juge qui statuera à bref délai sur la légalité de la détention (1). (1) Cass. 16 décembre 2021, RG P.21.1578.N, Pas. 2021, n° 808 ; Cass. 5 avril 2006, RG P.06.0466.F, Pas. 2006, n° 206 ; Cass. 20 avril 1993, RG P.93.0543.N, Pas., 1993, n° 192. Voir également B. DEJEMEPPE et D. MERCKX, « De voorlopige hechtenis tussen veiligheid en rechten van de mens », De voorlopige hechtenis, Kluwer, 2000, 45-47 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 627 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 512 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1147.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Eerste handhaving van de voorlopige hechtenis - Geen inzage in het volledige strafdossier - Invrijheidstelling - Hoger beroep van het

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Premier maintien de la détention préventive - Pas d'accès à l'intégralité du dossier répressif - Mise en liberté - Appel interjeté par le ministère public - Mise à disposition de l'intégralité du dossier répressif

openbaar ministerie - Terbeschikkingstelling van het volledige strafdossier

- Artt. 21 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 21 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0440.N

6 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12](#)

AC nr. ...

De artikelen 28bis, §1, derde lid, 28bis, 3, tweede lid, 28ter, §2 en §4, tweede lid, 56, §1, zesde lid, en 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering houden verband met de leiding, het gezag en de verantwoordelijkheid inzake het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, de daaruit voor politieambtenaren, leden van het openbaar ministerie en onderzoeksrechters volgende informatieverplichtingen en het geheim van het gerechtelijk onderzoek; daaruit volgt niet dat de vermelde informatieverplichtingen substantieel zijn of zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid, noch dat door de enkele niet-naleving ervan artikel 6 EVRM wordt geschonden of het recht van verdediging wordt miskend; de vermelde bepalingen staan evenmin eraan in de weg dat de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom optreden teneinde, overeenkomstig artikel 15, eerste lid, 1°, Wet Politieambt, de misdrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te vatten, te arresteren en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid op de wijze en in de vormen bepaald door de wet (1). (1) Zie concl. OM.

Les articles 28bis, § 1er, alinéa 3, et § 3, alinéa 2, 28ter, §§ 2 et 4, alinéa 2, 56, § 1er, alinéa 6, et 57, § 1er, du Code d'instruction criminelle concernent la conduite, l'autorité et la responsabilité en matière d'information et d'instruction, les obligations d'information et le secret de l'instruction judiciaire qui en découlent pour les fonctionnaires de police, les membres du ministère public et les juges d'instruction ; il n'en résulte pas que les obligations d'information mentionnées soient substantielles ou prescrites à peine de nullité, ni que la seule inobservation de celles-ci entraîne la violation de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme ou des libertés fondamentales ou la méconnaissance des droits de la défense ; les dispositions précitées ne s'opposent pas davantage à ce que les services de police qui, lors de l'accomplissement de leurs missions, font face à des indices de commission d'une infraction agissent de manière autonome dans le cadre de leur mission générale de police judiciaire afin, conformément à l'article 15, alinéa 1er, 1°, de loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, de rechercher les infractions, d'en rassembler les preuves et d'en saisir, arrêter et mettre à la disposition de l'autorité compétente les auteurs de la manière et dans les formes déterminées par la loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEROEPSGEHEIM - Geheim van het onderzoek - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen politiediensten zonder tussenkomst van een magistraat - Toelaatbaarheid

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - 4/05/2026

SECRET PROFESSIONNEL - Secret de l'instruction - Utilisation d'éléments issus d'une instruction en tant qu'informations policières - Échange de données entre services de police sans l'intervention d'un magistrat - Admissibilité

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 28bis, § 1er, al. 3, 28bis, § 3, al. 2, 28ter, § 2 et 4, al. 2, 56, § 1er, al. 6, et 57, § 1er Code judiciaire

- Art. 15, al. 1er, 1° L. du 5 août 1992

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes

Onderzoeksverrichtingen - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van een voorafgaande mededeling aan de onderzoeksrechter - Toelaatbaarheid

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van een voorafgaande toelating van de procureur des Konings - Toelaatbaarheid

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Autonoom politioneel onderzoek - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van de mededeling van informatie door de onderzoeksrechter en toelating van de procureur des Konings - Toelaatbaarheid

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Autonoom politioneel onderzoek - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van de mededeling van informatie door de onderzoeksrechter en toelating van de procureur des Konings - Toelaatbaarheid

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek

d'instruction - Utilisation d'éléments issus d'une instruction en tant qu'informations policières - Échange de données entre services de la police fédérale dans différents arrondissements - Absence de communication préalable au juge d'instruction - Admissibilité

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 28bis, § 1er, al. 3, 28bis, § 3, al. 2, 28ter, § 2 et 4, al. 2, 56, § 1er, al. 6, et 57, § 1er Code judiciaire
- Art. 15, al. 1er, 1° L. du 5 août 1992

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Utilisation d'éléments issus d'une instruction en tant qu'informations policières - Échange de données entre services de la police fédérale dans différents arrondissements - Absence d'autorisation préalable du procureur du Roi - Admissibilité

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 28bis, § 1er, al. 3, 28bis, § 3, al. 2, 28ter, § 2 et 4, al. 2, 56, § 1er, al. 6, et 57, § 1er Code judiciaire
- Art. 15, al. 1er, 1° L. du 5 août 1992

POLICE - Enquête policière autonome - Utilisation d'éléments issus d'une instruction en tant qu'informations policières - Échange de données entre services de la police fédérale dans différents arrondissements - Absence de communication d'informations par le juge d'instruction et d'autorisation du procureur du Roi - Admissibilité

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 28bis, § 1er, al. 3, 28bis, § 3, al. 2, 28ter, § 2 et 4, al. 2, 56, § 1er, al. 6, et 57, § 1er Code judiciaire
- Art. 15, al. 1er, 1° L. du 5 août 1992

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Enquête policière autonome - Utilisation d'éléments issus d'une instruction en tant qu'informations policières - Échange de données entre services de la police fédérale dans différents arrondissements - Absence de communication d'informations par le juge d'instruction et d'autorisation du procureur du Roi - Admissibilité

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 28bis, § 1er, al. 3, 28bis, § 3, al. 2, 28ter, § 2 et 4, al. 2, 56, § 1er, al. 6, et 57, § 1er Code judiciaire

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Art. 15, al. 1er, 1° L. du 5 août 1992

In beginsel houdt de eventuele onwettigheid van de arrestatie van een verdachte geen verband met de beoordeling van de gegrondheid van de tegen hem ingestelde strafvordering of met de regelmatigheid van de opsporing van of het onderzoek naar het feit waarvoor de betrokkene werd gearresteerd (1). (1) Zie concl. OM.

En principe, l'illégalité éventuelle de l'arrestation d'un suspect est étrangère à l'appréciation du fondement de l'action publique exercée contre lui ou à la régularité de la recherche ou de l'enquête portant sur le fait pour lequel l'intéressé a été arrêté (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Algemeen - Arrestatie buiten de ontdekking op heterdaad - Betwisting van de wettigheid van de aanhouding tijdens de procedure ten gronde - Geldigheid van het bewijs dat voortvloeit uit de arrestatie

- Artt. 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Arrestatie buiten de ontdekking op heterdaad - Betwisting van de wettigheid van de aanhouding tijdens de procedure ten gronde - Geldigheid van het bewijs dat voortvloeit uit de arrestatie

- Artt. 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

PREUVE - Généralités - Arrestation hors flagrant délit - Contestation de la légalité de l'arrestation au stade de la procédure au fond - Validité de la preuve résultant de l'arrestation

- Art. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Arrestation hors flagrant délit - Contestation de la légalité de l'arrestation au stade de la procédure au fond - Validité de la preuve résultant de l'arrestation

- Art. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Politie-informatie omvat in essentie alle ter kennis van politieambtenaren gekomen gegevens die, zonder zelf bewijs te vormen, aanleiding kunnen geven tot nadere opsporing of nader onderzoek; daartoe kunnen gegevens behoren over een vermoedelijk te plegen misdrijf, die politieambtenaren vernemen ingevolge hun medewerking aan een telefoniemaatregel bevolen in een gerechtelijk onderzoek naar andere feiten; politieambtenaren kunnen dergelijke gegevens meedelen aan andere politieambtenaren opdat deze laatsten dat misdrijf zouden kunnen vrijdelen of vaststellen, zonder dat de op basis van die gegevens gedane vaststellingen daardoor nietig zijn of de strafvordering niet-ontvankelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

Les informations policières comprennent par essence tous les éléments portés à la connaissance de fonctionnaires de police qui, sans constituer eux-mêmes une preuve, sont susceptibles de donner lieu à une recherche ou à une enquête plus approfondie ; peuvent en faire partie les données relatives à une future infraction probable, dont les fonctionnaires de police prennent connaissance de par leur collaboration à une mesure de téléphonie ordonnée dans une instruction judiciaire portant sur d'autres faits ; les fonctionnaires de police peuvent communiquer de telles données à d'autres fonctionnaires de police de manière à permettre à ces derniers de déjouer ou de constater cette infraction, sans que les constatations effectuées sur la base de ces éléments soient frappées de nullité ou rendent l'action publique irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Algemeen - Gegevens over een vermoedelijk te plegen misdrijf ontdekt tijdens een gerechtelijk onderzoek - Mededeling van die gegevens aan andere politiediensten om het misdrijf te

PREUVE - Généralités - Découverte au cours d'une instruction d'éléments sur une future infraction probable - Communication de ces éléments à d'autres services de police afin de déjouer ou de constater l'infraction - Admissibilité de ces éléments en tant que

verijdelen of vast te stellen - Toelaatbaarheid van die gegevens als start van een strafrechtelijk onderzoek

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Politionele informatie - Begrip

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Gegevens over een vermoedelijk te plegen misdrijf ontdekt tijdens een gerechtelijk onderzoek - Mededeling van die gegevens aan andere politiediensten om het misdrijf te verijdelen of vast te stellen - Toelaatbaarheid van die gegevens als start van een strafrechtelijk onderzoek

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

STRAFVORDERING - Gegevens over een vermoedelijk te plegen misdrijf ontdekt tijdens een gerechtelijk onderzoek - Mededeling van die gegevens aan andere politiediensten om het misdrijf te verijdelen of vast te stellen - Toelaatbaarheid van die gegevens als start van een strafrechtelijk onderzoek

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

point de départ d'une instruction

- Art. 15, 4°, 40, 44/1 et 44/2 L. du 5 août 1992

POLICE - Informations policières - Notion

- Art. 15, 4°, 40, 44/1 et 44/2 L. du 5 août 1992

POLICE - Découverte au cours d'une instruction d'éléments sur une future infraction probable - Communication de ces éléments à d'autres services de police afin de déjouer ou de constater l'infraction - Admissibilité de ces éléments en tant que point de départ d'une instruction

- Art. 15, 4°, 40, 44/1 et 44/2 L. du 5 août 1992

ACTION PUBLIQUE - Découverte au cours d'une instruction d'éléments sur une future infraction probable - Communication de ces éléments à d'autres services de police afin de déjouer ou de constater l'infraction - Admissibilité de ces éléments en tant que point de départ d'une instruction

- Art. 15, 4°, 40, 44/1 et 44/2 L. du 5 août 1992

P.22.0444.N

26 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.9](#)

AC nr. ...

Uit artikel 49, § 1, Wet Strafvordering volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank de strafuitvoeringsmodaliteit van de beperkte detentie slechts kan toekennen nadat de veroordeelde daartoe een schriftelijk verzoek heeft ingediend maar geen enkele bepaling van de Wet Strafvordering noch enig andere wettelijke bepaling verzet zich ertegen dat de veroordeelde afstand doet van dat verzoek (1) het vonnis dat nalaat uitspraak te doen over de afstand van het verzoek om beperkte detentie en ondanks deze afstand het verzoek om die strafuitvoeringsmodaliteit afwijst, is niet naar recht verantwoord. (1) Cass. 20 juli 2021, AR P.21.0880.N, AC 2021, nr. 499.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Allerlei - Strafvordering - Strafvorderingrechtbank - Verzoek tot beperkte detentie - Afstand van het verzoek

- Art. 49, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de

De l'article 49, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, il résulte que le tribunal de l'application des peines ne peut accorder la modalité d'exécution qu'est la détention limitée que si la personne condamnée en fait la demande par écrit, mais aucune disposition de cette loi ni aucune autre disposition légale ne s'oppose à ce que la personne condamnée se désiste de cette demande (1); le jugement, qui omet de statuer sur le désistement de la demande de détention limitée et qui, nonobstant ce désistement, rejette cette demande de modalité d'exécution de la peine, n'est pas légalement justifié. (1) Cass. 20 juillet 2021, RG P.21.0880.N, Pas. 2021, n° 499, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210720.VAK.5.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Divers - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Demande de détention limitée - Désistement de la demande

- Art. 49, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des

strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot beperkte detentie - Afstand van het verzoek

- Art. 49, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demande de détention limitée - Désistement de la demande

- Art. 49, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.22.0445.F

4 mei 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220504.2F.7

AC nr. ...

De toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering is niet beperkt tot de beslissingen die in kracht van gewijsde zijn gegaan(1); de op grond van die bepaling ingestelde vordering is derhalve ontvankelijk zelfs vóór het verstrijken van de buitengewone verzettermijn (2). (Impliciete oplossing). (1) En dat "in tegenstelling tot wat is vereist voor de toepassing van artikel 442" (R. DECLERCQ, o.c., nr. 1274). (2) M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 1870; zie M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, Brussel, 4de uitg., Brussel, 2012, 1078 ("relatieve werking van het hoger beroep").

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Vordering tot vernietiging - Strafzaken - Artikel 441, Wetboek van Strafvordering - Vordering van de procureur-generaal vóór het verstrijken van de buitengewone verzettermijn - Ontvankelijkheid

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

L'application de l'article 441 du Code d'instruction criminelle n'est pas limitée aux décisions passées en force de chose jugée (1); ainsi, le réquisitoire sur pied de cette disposition est recevable même avant l'expiration du délai extraordinaire d'opposition (2). (1) Et ce, « contrairement à ce qui est exigé pour l'application de l'article 442 » (R. DECLERCQ, o.c., n° 1274). (2) M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1870 ; voir M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, Bruxelles, 4ème éd., Bruxelles, 2012, p. 1078 (« effet relatif de l'appel »). (Solution implicite).

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Demande en annulation - Matière répressive - Code d'instruction criminelle, article 441 - Réquisitoire du procureur général avant l'expiration du délai extraordinaire d'opposition - Recevabilité

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

Aangezien het uitstel een maatregel is die zijn weerslag heeft op de tenuitvoerlegging van de hoofdstraf, leidt de onwettigheid ervan, wegens de band tussen de strafmaat en de maatregel, tot de vernietiging van de gehele beslissing over de straf; de schuldigverklaring daarentegen kan zelf niet worden vernietigd, aangezien de aangeklaagde onwettigheid hiermee geen verband houdt; op het cassatieberoep dat krachtens artikel 441 Wetboek van Strafvordering door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie werd ingesteld, vernietigt het Hof aldus het vonnis dat de beklaagde veroordeelt en hem een uitstel van strafuitvoering toekent zonder de duur van het uitstel te preciseren, in zoverre het uitspraak doet over de gehele straf, en verwijst het de zaak naar een andere rechtbank (1). (1) Zie Cass. 31 januari 2007, AR P.06.1492.F, onuitg.; Cass. 16 februari 2005, AR P.04.1658.F, AC 2005, nr. 96; Cass. 22 januari 2003, AR P.02.1505.F, AC 2003, nr. 47 (over in kracht van gewijsde gegane beslissingen); zie R. DECLERCQ, "Poursui en cassation en matière répressive", RPDB 2015, nr. 951, en verwijzingen in noten.

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Vordering tot vernietiging - Strafzaken - Vordering van de procureur-generaal - Artikel 441, Wetboek van Strafvordering - Veroordelend vonnis dat een straf met uitstel oplegt - Vernietiging - Omvang - Uitspraak over de straf - Verwijzing van de aldus beperkte zaak naar een andere rechtbank

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Veroordelend vonnis dat een straf met uitstel oplegt - Duur van het uitstel niet bepaald - Cassatieberoep - Vernietiging van de uitspraak over de straf - Verwijzing van de aldus beperkte zaak naar een andere rechtbank

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Veroordelend vonnis dat een straf met uitstel oplegt - Duur van het uitstel niet bepaald - Cassatieberoep - Vernietiging door het Hof van Cassatie - Omvang - Uitspraak over de straf - Verwijzing van de aldus beperkte zaak naar een andere rechtbank

Le sursis étant une mesure qui affecte l'exécution de la peine principale, l'illégalité dont il est entaché entraîne, en raison du lien entre le taux de la peine et la mesure, l'annulation de l'ensemble de la décision statuant sur la peine; en revanche, la déclaration de culpabilité ne saurait elle-même encourir la censure, l'illégalité dénoncée lui étant étrangère; ainsi, sur le pourvoi formé en vertu de l'article 441 du Code d'instruction criminelle par le procureur général près la Cour de cassation, la Cour annule, en tant qu'il statue sur l'ensemble de la peine, le jugement qui condamne le prévenu et lui accorde un sursis à l'exécution des peines prononcées sans préciser la durée du sursis, et renvoie la cause ainsi limitée à un autre tribunal (1). (1) Voir Cass. 31 janvier 2007, RG P.06.1492.F, inédit; Cass. 16 février 2005, RG P.04.1658.F, Pas. 2005, n° 96; Cass. 22 janvier 2003, RG P.02.1505.F, Pas. 2003, n° 47 (relatifs à des décisions passées en force de chose jugée); voir R. DECLERCQ, « Poursui en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 951, et réf. en notes.

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Demande en annulation - Matière répressive - Réquisitoire du procureur général - Code d'instruction criminelle, article 441 - Jugement de condamnation à une peine avec sursis - Annulation - Etendue - Décision statuant sur la peine - Renvoi de la cause ainsi limitée à un autre tribunal

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Ministère public et partie poursuivante - Jugement de condamnation à une peine avec sursis - Durée du sursis non précisée - Poursui - Annulation de la décision statuant sur la peine - Renvoi de la cause ainsi limitée à un autre tribunal

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Jugement de condamnation à une peine avec sursis - Durée du sursis non précisée - Poursui - Annulation par la Cour de cassation - Etendue - Décision statuant sur la peine - Renvoi de la cause ainsi limitée à un autre tribunal

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

Aangezien de termijn van het uitstel van tenuitvoerlegging van een straf de wettelijk bepaalde duur niet te boven mag gaan, moet deze termijn worden bepaald door de beslissing die het uitstel verleent (1). (1) Een veroordeling met uitstel is derhalve onwettig wanneer de beslissing de duur van het uitstel niet preciseert. Een dergelijke onwettigheid kan tot vernietiging leiden. Het gaat niet om een verschrijving die door de feitenrechter kan worden verbeterd. (Cass. 31 oktober 2012, AR P.12.0862.F, AC 2012, nr. 581; zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. IV: la peine, Larcier, 2017, 1034-1035, nr. 3633, en verwijzingen in noten).

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Verplichting van de rechter om de termijn van het uitstel te bepalen

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Verplichting van de rechter om de termijn van het uitstel van de tenuitvoerlegging van een straf te bepalen

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Ne pouvant excéder la durée fixée par la loi, le délai du sursis à l'exécution d'une peine doit être défini par la décision qui l'octroie (1). (1) Partant, une condamnation avec sursis est illégale lorsque la décision ne précise pas la durée du sursis. Une telle illégalité peut donner ouverture à cassation. Elle ne constitue pas une erreur matérielle qu'il serait au pouvoir du juge du fond de rectifier. (Cass. 31 octobre 2012, RG P.12.0862.F, Pas. 2012, n° 581; voir F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. IV: la peine, Larcier, 2017, pp. 1034-1035, n° 3633, et réf. en notes).

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Obligation du juge de définir le délai du sursis

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Obligation du juge de définir le délai du sursis à l'exécution d'une peine

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.22.0447.F

13 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220413.2F.2](#)

AC nr. ...

De huiszoeking op grond van artikel 6bis, derde lid Drugswet vereist dat er vooraf ernstige aanwijzingen bestaan dat er verdovende middelen worden vervaardigd, bereid, bewaard of opgeslagen in de lokalen waar ze wordt verricht (1); de toepassing van deze bepaling vereist niet het bestaan van een op heterdaad ontdekt misdrijf wanneer de agenten niet door de bewoner van het pand waren opgeroepen en noch over zijn toestemming, noch over een beschikking van de onderzoeksrechter beschikten. (1) Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0588.N, AC 2019, nr. 378.

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Artikel 6bis, Drugswet - Huiszoeking - Bestaan van een op heterdaad ontdekt misdrijf

La perquisition fondée sur l'article 6bis, alinéa 3, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, requiert l'existence préalable d'indices sérieux que des stupéfiants sont fabriqués, préparés, conservés ou entreposés dans les locaux où la perquisition est pratiquée (1); l'application de cette disposition n'exige pas l'existence d'un flagrant délit, lorsque les agents n'ont pas été requis par l'occupant des lieux et ne disposent ni de son consentement ni d'une ordonnance du juge d'instruction. (1) Cass. 18 juin 2019, RG P.19.0588.N, Pas. 2019, n° 378.

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Loi du 24 février 1921, article 6bis - Perquisition - Existence d'un flagrant délit

- Art. 6bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Huiszoeking - Artikel 6bis, Drugswet - Bestaan van een op heterdaad ontdekt misdrijf

- Art. 6bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

WOONPLAATS - Huiszoeking - Artikel 6bis, Drugswet - Bestaan van een op heterdaad ontdekt misdrijf

- Art. 6bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

- Art. 6bis L. du 24 février 1921

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Perquisition - Loi du 24 février 1921, article 6bis - Existence d'un flagrant délit

- Art. 6bis L. du 24 février 1921

DOMICILE - Perquisition - Loi du 24 février 1921, article 6bis - Existence d'un flagrant délit

- Art. 6bis L. du 24 février 1921

P.22.0450.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.4](#)

AC nr. ...

Het vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken Brussel in verenigde vergadering dat uitspraak doet over een overeenkomstig artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken ingestelde hoger beroep tegen het vonnis van de Nederlandstalige politierechtbank houdende afwijzing van het verzoek tot verzending naar een Franstalige rechtbank en dat dit hoger beroep ontvankelijk en gegrond verklaart, het beroepen vonnis vernietigt en de zaak verzendt naar de Franstalige politierechtbank Brussel is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en valt evenmin onder een van de uitzonderingsgevallen van het tweede lid van die bepaling (1). (1) Cass. 15 oktober 2019, AR P.19.0615.N, AC 2019, nr. 523 (impliciete oplossing).

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbaarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Taalwet Gerechtszaken - Artikel 23quater - Vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken Brussel in verenigde vergadering - Vernietiging van een vonnis van een Nederlandstalige politierechtbank houdende afwijzing van een verzoek tot verzending - Verzending naar een Franstalige politierechtbank - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Le jugement rendu par les tribunaux d'arrondissement francophone et néerlandophone de Bruxelles, siégeant en assemblée réunie, qui statue sur un recours formé, conformément à l'article 23quater de la loi sur l'emploi des langues en matière judiciaire, contre un jugement rendu par le tribunal de police rejetant la demande de renvoi de la cause devant un tribunal francophone, et qui déclare recevable et fondé ce recours, met à néant le jugement entrepris et renvoie la cause devant le tribunal de police francophone de Bruxelles, n'est pas une décision définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et ne relève pas de l'une des exceptions prévues au second alinéa de cette disposition (1). (1) Voir Cass. 15 octobre 2019, RG P.19.0615.N, Pas. 2019, n° 523 (solution implicite).

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Loi du 15 juin 1935 - Article 23quater - Jugement rendu par les tribunaux d'arrondissement francophone et néerlandophone de Bruxelles, siégeant en assemblée réunie - Mise à néant d'un jugement rendu par un tribunal de police néerlandophone rejetant une demande de renvoi - Renvoi devant un tribunal de police francophone - Recevabilité du pourvoi

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Verzending naar een Franstalige politierechtbank - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Artikel 23quater - Vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken Brussel in verenigde vergadering - Vernietiging van een vonnis van een Nederlandstalige politierechtbank houdende afwijzing van een verzoek tot verzending

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

- Art. 23quater L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Renvoi devant un tribunal de police francophone - Pourvoi en cassation - Recevabilité - Article 23quater - Jugement rendu par les tribunaux d'arrondissement francophone et néerlandophone de Bruxelles, siégeant en assemblée réunie - Mise à néant d'un jugement rendu par un tribunal de police néerlandophone rejetant une demande de renvoi

- Art. 23quater L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

P.22.0456.F

12 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13](#)

AC nr. ...

De rechter hoeft de door de partijen voor hem afgelegde verklaringen niet in een afzonderlijke authentieke akte op te nemen; uit de omstandigheid dat die verklaringen niet in een proces-verbaal zijn opgenomen, kan niet worden afgeleid dat de rechter de inhoud ervan niet mag vermelden in zijn vonnis en dat hij, in voorkomend geval, die niet mag gebruiken tot staving van zijn beslissing (1). (1) Zie concl. van het OM in Pas. 2022, nr. 623.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verklaringen van de partijen die niet een proces-verbaal zijn opgenomen - Invloed - Behandeling ter zitting

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Behandeling ter zitting - Verklaringen van de partijen die niet een proces-verbaal zijn opgenomen - Invloed

Le juge n'est pas tenu de transcrire, dans un acte authentique distinct, les déclarations faites par les parties devant lui ; de la circonstance que ces déclarations n'ont pas été consignées dans un procès-verbal, il ne se déduit pas que le juge ne puisse en rapporter la teneur dans son jugement et, le cas échéant, s'en servir au soutien de sa décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Déclarations des parties non consignées dans un procès-verbal - Incidence - Procédure à l'audience

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Généralités - Procédure à l'audience - Déclarations des parties non consignées dans un procès-verbal - Incidence

Wanneer de rechter het verzoek tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling verwerpt wegens verschillende specifieke gerechtelijke veroordelingen, waarvan "het merendeel" bij verstek is uitgesproken, terwijl een op tegenspraak gewezen veroordeling krachtens de wet is uitgewist, kan hieruit niet worden afgeleid dat de rechter ook acht heeft geslagen op die veroordeling (1). (1) Zie concl. van het OM in Pas. 2022, nr. 623, dat om andere redenen heeft beslist tot verwerping: aangezien de eiser aanvoert dat het bij het dossier gevoegde uittreksel uit het strafregister slechts één veroordeling op tegenspraak vermeldt, die is uitgesproken bij vonnis van 14 januari 2019, is het OM nagegaan of het Hof acht kon slaan op dat stuk.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Verzoek - Verwerping wegens verschillende specifieke gerechtelijke veroordelingen, waarvan "het merendeel" bij verstek is uitgesproken, terwijl een op tegenspraak gewezen veroordeling krachtens de wet is uitgewist - Invloed

- Art. 619 Wetboek van Strafvordering

Lorsque le juge rejette la demande de suspension du prononcé de la condamnation en raison de plusieurs antécédents judiciaires spécifiques, « la plupart » par défaut, alors qu'une condamnation par jugement rendu contradictoirement est effacée en vertu de la loi, il ne se déduit pas qu'il a également eu égard à cette condamnation (1). (1) Voir les concl. du MP, qui a conclu au rejet pour d'autres motifs : le demandeur faisant valoir que l'extrait du casier judiciaire joint au dossier ne mentionne qu'une seule condamnation contradictoire, infligée par un jugement rendu le 14 janvier 2019, le M.P. a examiné si la Cour pouvait avoir égard à cette pièce.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Demande - Rejet en raison de plusieurs antécédents judiciaires spécifiques, "la plupart" par défaut, alors qu'une condamnation par jugement rendu contradictoirement est effacée en vertu de la loi - Incidence

- Art. 619 Code d'Instruction criminelle

P.22.0458.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.13](#)

AC nr. ...

De rechter kan een toestand van herhaling maar aannemen als hij vaststelt dat de bestanddelen voor die herhaling en de daarvoor geldende voorwaarden verenigd zijn en het bewijs daarvoor dient te blijken uit de aan de rechter overgelegde en voor de partijen beschikbare stukken, waarbij het openbaar ministerie als vervolgende partij de bewijslast draagt voor het voldaan zijn aan de voorwaarden voor de toestand van herhaling; het voor het vaststellen van de toestand van herhaling vereiste bewijs van een vroegere veroordeling die kracht van gewijsde heeft, wordt in de regel geleverd door een door de griffier uitgereikt afschrift van de veroordelende beslissing of uittreksel met de vermelding dat die beslissing kracht van gewijsde heeft maar het bewijs van het bestaan van een vroegere veroordeling en van het kracht van gewijsde hebben van die beslissing kan door het openbaar ministerie ook met andere middelen worden geleverd waarbij de afwezigheid van betwisting door de beklaagde op dit punt in aanmerking kan worden genomen en het aan de rechter staat te oordelen of het openbaar ministerie slaagt in zijn bewijslast (1). (1) Cass. 10 mei 2022, AR P.22.0193.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220510.2N.6.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Openbaar ministerie - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HERHALING - Vaststelling van de staat van herhaling - Bewijs - Bewijslast - Openbaar ministerie - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Bewijs - Bewijslast - Openbaar ministerie - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Bewijslast - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Vormen - Artikel 29ter Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter

Le juge ne peut admettre l'existence d'un état de récidive que s'il constate que les éléments constitutifs de cette récidive et les conditions qui lui sont applicables sont réunis, et cette preuve doit ressortir des pièces soumises au juge et mises à la disposition des parties, le ministère public supportant, en tant que partie poursuivante, la charge de la preuve de la réunion des conditions de l'état de récidive ; la preuve d'une condamnation antérieure passée en force chose jugée, nécessaire pour établir l'état de récidive, est en principe apportée par la délivrance, par le greffier, d'une copie de la décision de condamnation ou d'un extrait de cette décision indiquant qu'elle est passée en force de chose jugée, mais le ministère public peut également apporter par d'autres moyens la preuve d'une décision de condamnation antérieure et de la force de chose jugée qu'elle a acquise, étant entendu que l'absence de contestation par le prévenu à cet égard peut également être prise en considération et qu'il appartient au juge d'apprécier si le ministère public est parvenu à apporter cette preuve (1). (1) Voir Cass. 10 mai 2022, RG P.22.0193.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220510.2N.6.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Ministère public - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Formes - Loi relative à la police de la circulation routière, article 29ter - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

RECIDIVE - Constatation de l'état de récidive - Preuve - Charge de la preuve - Ministère public - Formes - Loi relative à la police de la circulation routière, article 29ter - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Preuve - Charge de la preuve - Ministère public - Formes - Loi relative à la police de la circulation routière, article 29ter

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Charge de la preuve - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Formes - Loi relative à la police de la circulation routière, article 29ter - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Herhaling - Vaststelling van de staat van herhaling - Bewijs - Bewijslast - Openbaar ministerie - Vormen - Beoordeling door de rechter

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Article 29ter - Récidive - Constatation de l'état de récidive - Preuve - Charge de la preuve - Ministère public - Formes - Appréciation par le juge

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0459.N

13 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220413.2N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 5.3 EVRM waarborgt het recht van de van zijn vrijheid beroofde beklaagde om binnen een redelijke termijn te worden berecht of hangende het proces in vrijheid te worden gesteld en het bepaalt dat de invrijheidstelling afhankelijk kan worden gesteld van een waarborg voor de verschijning van de betrokkene op de rechtszitting; daaruit volgt evenwel geen absoluut recht op invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom; het staat aan de rechter te oordelen of de doelstellingen van de voorlopige hechtenis zo kunnen worden bereikt (1). (1) Cass. 11 februari 2020, AR P.20.0126.N, AC 2020, nr. 121 www.juportal.be.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Borgsom - Beoordeling door de rechter

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Invrijheidstelling - Borgsom - Beoordeling door de rechter

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Redelijke termijn - Borgsom - Beoordeling door de rechter

L'article 5, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales garantit le droit du prévenu privé de sa liberté à être jugé dans un délai raisonnable ou libéré pendant la procédure, et dispose que la mise en liberté peut être subordonnée à une garantie assurant la comparution de l'intéressé à l'audience; il n'en résulte pas, cependant, de droit absolu à une mise en liberté contre paiement d'un cautionnement; il appartient au juge d'apprécier si les objectifs de la détention préventive peuvent être atteints par ce biais (1). (1) Cass. 11 février 2020, RG P.20.0126.N, Pas. 2020, n° 121.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Délai raisonnable - Cautionnement - Appréciation par le juge

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Délai raisonnable - Mise en liberté - Cautionnement - Appréciation par le juge

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Délai raisonnable - Cautionnement - Appréciation par le juge

Bij de beoordeling van de vraag of de invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom een voldoende alternatief is voor de verdere vrijheidsbeneming, dient de rechter onder meer na te gaan of de doelstelling van de voorlopige hechtenis en met name de vrijwaring van de openbare veiligheid ook door die alternatieve maatregel kan worden verwezenlijkt; hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat de invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom ook tot doel heeft de betrokkene ertoe aan te zetten na zijn invrijheidstelling te verschijnen bij de proceshandelingen of om zich aan te bieden voor de tenuitvoerlegging van de beslissing (1). (1) Zie Cass. 11 februari 2020, AR P.20.0126.N, AC 2020, nr. 121 www.juportal.be.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Voldoende alternatief voor de vrijheidsbeneming - Beoordeling - Doelstelling voorlopige hechtenis

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Voldoende alternatief voor de vrijheidsbeneming - Beoordeling - Doelstelling voorlopige hechtenis

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Borgsom - Voldoende alternatief voor de vrijheidsbeneming - Beoordeling - Doelstelling voorlopige hechtenis

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Pour apprécier la question de savoir si la mise en liberté contre paiement d'un cautionnement constitue une alternative adéquate au maintien de la privation de liberté, le juge est tenu de vérifier, entre autres, si cette mesure alternative permet également d'atteindre la finalité de la détention préventive et, notamment, de garantir la sécurité publique; la circonstance que la mise en liberté contre paiement d'un cautionnement tend également à inciter l'intéressé à comparaître, après sa mise en liberté, à tous les stades de la procédure ou à se présenter en vue de l'exécution de la décision n'y fait pas obstacle (1). (1) Voir Cass. 11 février 2020, RG P.20.0126.N, Pas. 2020, n° 121.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Alternative adéquate à la privation de liberté - Appréciation - Finalité de la détention préventive

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Alternative adéquate à la privation de liberté - Appréciation - Finalité de la détention préventive

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Cautionnement - Alternative adéquate à la privation de liberté - Appréciation - Finalité de la détention préventive

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De in artikel 35 Voorlopige Hechteniswet bedoelde invrijheidstelling onder voorwaarden en invrijheidstelling die afhankelijk wordt gesteld van de voorafgaande en volledige betaling van een borgsom houden alternatieve maatregelen in voor de voorlopige hechtenis en de ermee gepaard gaande vrijheidsberoving en de vrijheidsbeperkingen die met die alternatieve maatregelen gepaard gaan, zijn uit hun aard minder ingrijpend dan de vrijheidsberoving die voortvloeit uit de voorlopige hechtenis, onder welke modaliteit die ook wordt uitgevoerd; het onderzoeksgerecht dat oordeelt dat de in verdenking gestelde in vrijheid kan worden gesteld onder de voorwaarden die het bepaalt en mits hij voorafgaand een bepaalde borgsom betaalt, dient dan ook niet te antwoorden op de conclusie van de in verdenking gestelde waarin deze om de uitvoering van de voorlopige hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht verzoekt, en is er niet toe gehouden te motiveren waarom die alternatieve maatregelen meer geschikt zijn dan een hechtenis onder elektronisch toezicht om het recidive-, collusie- en vluchtgevaar te neutraliseren.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Alternatieven voor de voorlopige hechtenis - Beoordeling

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Alternatieven voor de voorlopige hechtenis - Beoordeling

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onderzoeksgerecht - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Alternatieven voor de voorlopige hechtenis - Beoordeling

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Alternatieven voor de voorlopige hechtenis - Beoordeling

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La mise en liberté sous conditions visée à l'article 35 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive et la mise en liberté subordonnée au paiement préalable et intégral d'un cautionnement impliquent des mesures alternatives à la détention préventive et à la privation de liberté y subséquente, et les restrictions de liberté associées à ces mesures alternatives sont, par nature, moins contraignantes que la privation de liberté subséquente à la détention préventive, quelle que soit la modalité de son exécution; en ce cas la juridiction d'instruction qui considère que l'inculpé peut être mis en liberté sous les conditions qu'elle définit et pour autant qu'il ait préalablement payé un cautionnement déterminé n'est pas tenue de répondre aux conclusions de l'inculpé dans lesquelles ce dernier sollicite l'exécution de la détention préventive sous la modalité de la surveillance électronique, ni de motiver en quoi ces mesures alternatives sont plus adaptées qu'une détention sous surveillance électronique afin de neutraliser tout risque de récidive, de collusion et de fuite.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Alternatives à la détention préventive - Appréciation

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Cautionnement - Alternatives à la détention préventive - Appréciation

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridiction d'instruction - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Cautionnement - Alternatives à la détention préventive - Appréciation

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Cautionnement - Alternatives à la détention préventive - Appréciation

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De in artikel 35, § 1, Voorlopige Hechteniswet bedoelde invrijheidstelling onder voorwaarden en de in paragraaf 4 van dat artikel bedoelde invrijheidstelling die afhankelijk wordt gesteld van de voorafgaande en volledige betaling van een borgsom, kunnen gelijktijdig worden opgelegd (1); de omstandigheid dat de in artikel 35, § 4, Voorlopige Hechteniswet bedoelde borgsom moet worden betaald vóór de invrijheidstelling terwijl de in paragraaf 1 van dat artikel bedoelde voorwaarden moeten worden nageleefd na de invrijheidstelling, doet hieraan geen afbreuk. (1) Cass. 19 juli 2005, AR P.05.1008.N, AC 2005, nr. 390.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Het gelijktijdig opleggen van invrijheidstelling onder voorwaarden en een borgsom

- Art. 35, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Het gelijktijdig opleggen van invrijheidstelling onder voorwaarden en een borgsom

- Art. 35, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite welke voorwaarden noodzakelijk zijn, gelet op de redenen vermeld in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet, zonder dat hij ertoe gehouden is elke voorwaarde afzonderlijk te motiveren; zo ook oordeelt de rechter onaantastbaar over de vraag of een invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom een voldoende alternatief is voor de verdere vrijheidsbeneming (1). (1) Zie Cass. 1 oktober 2019, AR P.19.0958.N, AC 2019, nr. 489; Cass. 30 juni 2015, AR P.15.0882.N, AC 2015, nr. 456.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Beoordeling door de rechter

- Artt. 16 en 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Beoordeling door de rechter

- Artt. 16 en 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Onaantastbare beoordeling door de rechter

- Artt. 16 en 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige

La mise en liberté sous conditions visée à l'article 35, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive et la mise en liberté subordonnée au paiement préalable et intégral d'un cautionnement visée au paragraphe 4 du même article peuvent être ordonnées concomitamment (1); la circonstance que le cautionnement visé à l'article 35, § 4, de cette loi est payable avant la mise en liberté, alors que les conditions visées au paragraphe 1er du même article ne doivent être observées qu'après la mise en liberté, n'y fait pas obstacle. (1) Cass. 19 juillet 2005, RG P.05.1008.N, Pas. 2005, n° 390.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Imposition concomitante d'une mise en liberté sous conditions et d'un cautionnement

- Art. 35, § 1 et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Cautionnement - Imposition concomitante d'une mise en liberté sous conditions et d'un cautionnement

- Art. 35, § 1 et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Le juge apprécie souverainement en fait les conditions nécessaires à la libération, eu égard aux raisons mentionnées à l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, sans qu'il soit tenu de motiver séparément chaque condition; ainsi, le juge statue souverainement sur la question de savoir si une mise en liberté contre paiement d'un cautionnement constitue une alternative adéquate au maintien de la privation de liberté (1). (1) Voir Cass. 1er octobre 2019, RG P.19.0958.N, Pas. 2019, n° 489 ; Cass. 30 juin 2015, RG P.15.0882.N, Pas. 2015, n° 456.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Appréciation par le juge

- Art. 16 et 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Cautionnement - Appréciation par le juge

- Art. 16 et 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Cautionnement - Appréciation souveraine par le juge

- Art. 16 et 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention

De rechter oordeelt onaantastbaar over het bedrag van de in artikel 35, § 4, Voorlopige Hechteniswet bedoelde borgsom, rekening houdend met de in dat artikel bedoelde criteria; bij afwezigheid van een conclusie dient de rechter die de invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom oplegt niet vast te stellen dat de in verdenkinggestelde in staat is deze te betalen, en dient hij niet de criteria te vermelden op grond waarvan hij de omvang van de borgsom bepaalt en de loutere bewering in de conclusie van de in verdenkinggestelde dat hij eerder niet in staat was een borgsom te betalen, verplicht de rechter niet ertoe zijn beslissing in dit verband nader te motiveren (1). (1) Zie Cass. 11 februari 2020, AR P.20.0126.N, AC 2020, nr. 121 www.juportal.be; Cass. 15 mei 2002, AR P.02.0689.F, AC 2002, nr. 297.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Bedrag - Criteria - Bepaling van de omvang - Motivering

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom - Bedrag - Criteria - Bepaling van de omvang - Motivering

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Bedrag - Criteria - Bepaling van de omvang - Motivering

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit de bepalingen van de artikelen 16, § 1, tweede lid, 21, § 4, en 30, § 4, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de hechtenis onder elektronisch toezicht een vrijheidsberovende maatregel inhoudt die moet worden beschouwd als een uitvoeringsmodaliteit van de voorlopige hechtenis (1). (1) Zie Cass. 13 oktober 2021, AR P.21.1250.F, AC 2021, nr. 640, www.juportal.be; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 9de editie, 2021, I, p. 1101.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Hechtenis onder elektronisch toezicht - Uitvoeringsmodaliteit van de voorlopige hechtenis

4/05/2026

Le juge statue souverainement sur le montant du cautionnement visé à l'article 35, § 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, compte tenu des critères énoncés audit article; en l'absence de conclusions, le juge qui ordonne la mise en liberté contre paiement d'un cautionnement n'est pas tenu de constater que l'inculpé est en mesure de le payer ni davantage d'énoncer les critères sur la base desquels il fixe son montant, et la simple allégation dans les conclusions de l'inculpé qu'il n'était pas en mesure auparavant de payer un cautionnement n'oblige pas le juge à motiver plus avant sa décision à cet égard (1). (1) Voir Cass. 11 février 2020, RG P.20.0126.N, Pas. 2020, n° 121 ; Cass. 15 mai 2002, RG P.02.0689.F, Pas. 2002, n° 297.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Montant - Critères - Détermination de la hauteur - Motivation

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mise en liberté contre paiement d'un cautionnement - Montant - Critères - Détermination de la hauteur - Motivation

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Cautionnement - Montant - Critères - Détermination de la hauteur - Motivation

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il résulte des dispositions des articles 16, § 1er, alinéa 2, 21, § 4, et 30, § 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que la détention sous surveillance électronique constitue une mesure privative de liberté qui doit être considérée comme une modalité d'exécution de la détention préventive (1). (1) Voir Cass. 13 octobre 2021, RG P.21.1250.F, Pas. 2021, n° 640 ; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 9e édition, 2021, I, p. 1101.

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Détention sous surveillance électronique - Modalité d'exécution de la détention préventive

P. 671/982

P.22.0461.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.7](#)

AC nr. ...

De strafrechter die vaststelt dat een beklaagde de schuld aan de hem verweten feiten niet betwist, kan bij afwezigheid van conclusie volstaan met die vaststelling zodat op hem in een dergelijk geval niet de verplichting rust de voornaamste redenen te vermelden voor de schuldigverklaring en een verdergaande motiveringsplicht kan ook niet uit artikel 6.1 EVRM worden afgeleid.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Vonnis dat oordeelt dat de beklaagde geen betwisting voert over de schuld - Draagwijdte - Motivering - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vonnis dat oordeelt dat de beklaagde geen betwisting voert over de schuld - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De uit artikel 149 Grondwet voortvloeiende verplichting voor de rechter om een regelmatig ingediende conclusie te beantwoorden, veronderstelt dat daarin een duidelijke en ondubbelzinnige vordering, verweer of exceptie is geformuleerd; de loutere verwijzing in het dictum van een conclusie naar artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zonder enige nadere concretisering, is geen duidelijke en ondubbelzinnige vordering, verweer of exceptie waarop de rechter moet antwoorden.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verwijzing in het dictum van een conclusie naar artikel 21ter Wetboek van Strafvordering - Geen concretisering - Redelijketermijnverweer - Draagwijdte - Gevolg

Le juge répressif qui constate qu'un prévenu ne conteste pas la culpabilité du chef des faits qui lui sont reprochés peut, en l'absence de conclusions, se contenter de cette constatation, de sorte que, en pareil cas, il n'est pas tenu d'énoncer les motifs principaux fondant la déclaration de culpabilité, et il ne peut davantage se déduire de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales une obligation de motivation plus étendue.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Jugement considérant que le prévenu ne conteste pas la culpabilité - Portée - Motivation - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Jugement considérant que le prévenu ne conteste pas la culpabilité - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'obligation qui découle de l'article 149 de la Constitution et impose au juge de répondre à des conclusions régulièrement déposées suppose qu'une demande, une exception ou un moyen de défense y soit soulevé en termes clairs et non équivoques ; la simple référence à l'article 21ter de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale dans le dispositif de conclusions, sans autre précision concrète, ne constitue pas une demande, une exception ou un moyen de défense soulevé en termes clairs et non équivoques, auquel le juge est tenu de répondre.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Référence à l'article 21ter du Code d'instruction criminelle dans le dispositif de conclusions - Absence de précision concrète - Défense invoquant le dépassement du délai raisonnable - Portée - Conséquence

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Uit de enkele omstandigheid dat derden in een proces-verbaal bepaalde onderlijningen hebben aangebracht volgt niet dat dit proces-verbaal daardoor een onregelmatig karakter verkrijgt.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Proces-verbaal - Onderlijningen aangebracht door derden in het proces-verbaal - Draagwijde - Gevolg

Il ne résulte pas de la seule circonstance que des tiers ont souligné certains passages d'un procès-verbal que celui-ci se voit entaché, de ce fait, d'une irrégularité.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Procès-verbal - Passages du procès-verbal soulignés par des tiers - Portée - Conséquence

P.22.0467.F

22 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220622.2F.6](#)

AC nr. ...

Uit artikel 65/1, § 2, achtste lid, Wegverkeerswet, zoals gewijzigd door artikel 29, 2°, van de wet van 28 november 2021, volgt dat wanneer de politierechtbank of, in hoger beroep, de correctionele rechtbank, het in het bevel tot betalen strafbaar gestelde feit niet bewezen verklaart, ze geen toepassing van de strafwet dient te maken, maar het beroep gegrond moet verklaren en het bevel tot betalen als niet-bestaande moet beschouwen.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1 - Bevel tot betalen - Beroep bij de politierechtbank - Feit dat niet bewezen is verklaard door de rechter

- Art. 65/1, § 2, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il résulte de l'article 65/1, § 2, alinéa 8, de la loi relative à la police de la circulation routière, tel que modifié par l'article 29, 2°, de la loi du 28 novembre 2021 que si le tribunal de police, ou, en degré d'appel, le tribunal correctionnel, déclare non établi le fait incriminé dans l'ordre de paiement, il ne doit pas faire application de la loi pénale, mais doit déclarer le recours fondé et l'ordre de paiement non avenu.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1 - Ordre de paiement - Recours devant le tribunal de police - Fait déclaré non établi par le juge

- Art. 65/1, § 2, al. 8 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0470.F

13 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220413.2F.11](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang tussen de artikelen 24bis, § 1, derde lid, en 24bis, § 3, Voorlopige Hechteniswet volgt dat geen cassatieberoep openstaat tegen de beslissing die uitspraak doet over de vordering van het openbaar ministerie krachtens artikel 24bis, § 3 en § 4, tweede lid, laatste zin van die wet; er bestaat grond om akte te verlenen van de afstand van het cassatieberoep in zoverre het is gericht tegen de beslissing over de vordering van het openbaar ministerie.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Voorlopige hechtenis - Hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Vordering van het openbaar ministerie tot herroeping van de modaliteit van het elektronisch toezicht - Beslissing over de vordering van

Il suit de la combinaison des articles 24bis, § 1er, alinéa 3, et 24bis, § 3, de la loi relative à la détention préventive qu'aucun pourvoi en cassation n'est ouvert contre la décision par laquelle il est statué sur les réquisitions du ministère public, prises en application de l'article 24bis, §§ 3 et 4, alinéa 2, dernière phrase, de ladite loi; il y a lieu de décréter le désistement du pourvoi en tant qu'il est dirigé contre la décision rendue sur les réquisitions du ministère public.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Détention préventive - Détention sous la modalité de la surveillance électronique - Requête du ministère public en révocation de la modalité de la surveillance électronique - Décision sur les réquisitions du ministère public

het openbaar ministerie

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Allerlei - Voorlopige hechtenis - Hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Vordering van het openbaar ministerie tot herroeping van de modaliteit van het elektronisch toezicht - Beslissing over de vordering van het openbaar ministerie

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Vordering van het openbaar ministerie tot herroeping van de modaliteit van het elektronisch toezicht - Beslissing over de vordering van het openbaar ministerie - Cassatieberoep

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Divers - Détention préventive - Détention sous la modalité de la surveillance électronique - Requête du ministère public en révocation de la modalité de la surveillance électronique - Décision sur les réquisitions du ministère public

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Détention sous la modalité de la surveillance électronique - Requête du ministère public en révocation de la modalité de la surveillance électronique - Décision sur les réquisitions du ministère public - Pourvoi en cassation

Wanneer het hof van beroep door één enkele beslissing de vordering van het openbaar ministerie tot herroeping van de modaliteit van het elektronisch toezicht heeft ingewilligd en de eisen van de beklaagde, vervat in het verzoekschrift tot invrijheidstelling dat door hem werd neergelegd vóór de uitspraak van het hof over de gegrondheid van de vordering van het openbaar ministerie, heeft verworpen, behoudt het rechtsmiddel, in zoverre het gericht is tegen de beslissing die is gewezen krachtens artikel 27 Voorlopige Hechteniswet, zijn bestaansreden en is het cassatieberoep voor het overige ontvankelijk; als het cassatieberoep werd aangenomen, zou de vernietiging van het arrest dat uitspraak heeft gedaan over het verzoekschrift van de beklaagde zich uitstrekken tot de beslissing die de vordering van het openbaar ministerie heeft ingewilligd, wegens het verband tussen de laatstgenoemde beslissing en de beslissing van het onderzoeksgerecht om de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht van de beklaagde na afloop van de regeling van de rechtspleging te handhaven; aldus behoudt het cassatieberoep zijn bestaansreden en is het noch onontvankelijk noch voorbarig.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Vordering van het openbaar ministerie tot herroeping van de modaliteit van het elektronisch toezicht - Verzoekschrift van de beklaagde met het oog op invrijheidstelling - Beslissing die uitspraak doet over de vordering van het openbaar ministerie en het verzoekschrift van de beklaagde

- Artt. 24bis en 27 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Voorlopige hechtenis - Hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht -

Lorsque la cour d'appel, par une seule décision, a fait droit aux réquisitions du ministère public tendant à la révocation de la modalité de la surveillance électronique et a rejeté les demandes du prévenu contenues dans sa requête de remise en liberté, déposée avant que la cour n'ait statué sur les mérites des réquisitions du ministère public, le recours, en tant qu'il est dirigé contre la décision rendue en application de l'article 27 de la loi relative à la détention préventive, conserve son objet et le pourvoi est par ailleurs recevable; et s'il devait être accueilli, la cassation de l'arrêt qui a statué sur la requête du prévenu s'étendrait à la décision qui a fait droit aux réquisitions du ministère public, en raison du lien qui l'unit à celle de la juridiction d'instruction d'ordonner le maintien dudit prévenu en détention préventive sous la modalité de la surveillance électronique à l'issue du règlement de la procédure et ainsi, le pourvoi conserve un objet et il n'est ni irrecevable ni prématuré.

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Détention sous la modalité de la surveillance électronique - Requête du ministère public en révocation de la modalité de la surveillance électronique - Requête de remise en liberté du prévenu - Décision qui statue sur la requête du ministère public et sur la requête du prévenu

- Art. 24bis et 27 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Détention préventive - Détention sous la modalité de la surveillance électronique - Requête du ministère public en révocation de la

Vordering van het openbaar ministerie tot herroeping van de modaliteit van het elektronisch toezicht - Verzoekschrift van de beklaagde met het oog op invrijheidstelling - Beslissing die uitspraak doet over de vordering van het openbaar ministerie en het verzoekschrift van de beklaagde

- Artt. 24bis en 27 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

modalité de la surveillance électronique - Requête de remise en liberté du prévenu - Décision qui statue sur la requête du ministère public et sur la requête du prévenu

- Art. 24bis et 27 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0483.N

19 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.12](#)

AC nr. ...

Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd ingeval er ernstige redenen bestaan te denken dat de tenuitvoerlegging van dat bevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokkene, zoals die worden bevestigd door artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en volgens het Hof van Justitie dient het Belgische onderzoeksgerecht dat bewijzen heeft dat er een reëel gevaar bestaat dat personen die in de uitvaardigende staat zijn gedetineerd onmenselijk of vernederend worden behandeld, verplicht is te beoordelen of dit gevaar bestaat alvorens tot de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel te besluiten; het onderzoeksgerecht dient zich bij deze beoordeling te baseren op objectieve, betrouwbare, nauwkeurige en naar behoren bijgewerkte gegevens die, wat de detentievoorwaarden van de uitvaardigende lidstaat betreft, kunnen duiden op gebreken die hetzij structureel of fundamenteel zijn, hetzij bepaalde groepen van personen raken, hetzij bepaalde detentiecentra betreffen en deze gegevens kunnen blijken uit internationale rechterlijke beslissingen, zoals de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; het onderzoeksgerecht moet daarbij concreet en nauwkeurig nagaan of er zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd vanwege de detentieomstandigheden in die lidstaat een reëel gevaar zal lopen te worden onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling wanneer hij wordt overgeleverd aan die lidstaat en daartoe, zo nodig, aan de uitvaardigende rechterlijke autoriteit om aanvullende gegevens moet verzoeken en in afwachting van de ontvangst van deze gegevens zijn beslissing over de overlevering moet uitstellen (1). (1) HvJ (Grote Kamer) 5 april 2016, C-404/15 en C-659/16.

L'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen dispose que l'exécution d'un mandat d'arrêt européen est refusée s'il y a des raisons sérieuses de croire que l'exécution dudit mandat aurait pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée, tels qu'ils sont consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne, et, selon la Cour de justice, la juridiction d'instruction belge qui dispose d'éléments attestant un risque réel de traitement inhumain ou dégradant des personnes détenues dans l'État membre d'émission est tenue d'apprécier l'existence de ce risque avant de décider de l'exécution d'un mandat d'arrêt européen ; dans le cadre de cette appréciation, la juridiction d'instruction doit se fonder sur des éléments objectifs, fiables, précis et dûment actualisés concernant les conditions de détention dans l'État membre d'émission et laissant présumer la réalité de défaillances soit systémiques ou généralisées, soit touchant certains groupes de personnes, soit encore certains centres de détention, et ces éléments peuvent résulter de décisions judiciaires internationales, tels les arrêts de la Cour européenne des droits de l'homme ; à cet égard, la juridiction d'instruction doit vérifier, de manière concrète et précise, s'il existe des motifs sérieux et avérés de croire que la personne concernée par l'exécution d'un mandat d'arrêt européen courra, en raison des conditions de sa détention dans cet État membre, un risque réel de traitement inhumain ou dégradant en cas de remise à cet État membre et elle doit, au besoin, demander à cette fin la fourniture d'informations complémentaires à l'autorité judiciaire d'émission et reporter sa décision sur la remise de la personne concernée jusqu'à ce que la juridiction d'instruction obtienne ces informations (1). (1) C.J.U.E. (grande chambre), 5 avril 2016, C-404/15 et C-659/16 [lire C-659/15].

Aanhoudingsbevel - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenen van de uitvaardigende staat - Taak van het onderzoeksgerecht - Uitlegging door het Hof van Justitie - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel - Artikel 1, derde lid - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU -

Detentieomstandigheden in de gevangenen van de uitvaardigende staat - Uitlegging door het Hof van Justitie - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Instellingen - Hof van Justitie - Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel - Artikel 1, derde lid - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenen van de uitvaardigende staat - Uitlegging door het Hof van Justitie - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Buitenlands bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in België - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenen van de uitvaardigende staat - Taak van het onderzoeksgerecht - Uitlegging door het Hof van Justitie - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Mission de la juridiction d'instruction - Interprétation par la Cour de justice de l'Union européenne - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil - Article 1er, alinéa 3 - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Interprétation par la Cour de justice de l'Union européenne - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Institutions - Cour de justice - Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil - Article 1er, alinéa 3 - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Interprétation par la Cour de justice de l'Union européenne - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt décerné à l'étranger - Exécution en Belgique - Causes de refus - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Mission de la juridiction d'instruction - Interprétation par la Cour de justice de l'Union européenne - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

Uit de overweging (10) van de preambule van het Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel, waarvan de Wet Europees Aanhoudingsbevel de omzetting naar Belgisch recht uitmaakt, blijkt dat de regeling inzake het Europees aanhoudingsbevel berust op een hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten en deze hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten houdt een vermoeden in van eerbiediging door de uitvaardigende lidstaat van de fundamentele rechten bedoeld in artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel; de weigering tot overlevering op grond van deze bepaling is dan ook enkel verantwoord wanneer er ernstige en concrete gegevens worden aangevoerd die doen aannemen dat de fundamentele rechten van de persoon zelf, om wiens overlevering wordt gevraagd, in de uitvaardigende staat kennelijk in gevaar zullen worden gebracht, of met andere woorden dat er een ernstig, persoonlijk en direct risico is op schending van fundamentele rechten; het onderzoeksgerecht oordeelt onaantastbaar of dergelijke gegevens voorhanden zijn en het oordeelt evenzeer onaantastbaar of het zich op basis van de informatie die het dossier bevat en die door de partijen wordt overgelegd voldoende voorgelicht acht om zich uit te spreken over het toepassen van de weigeringsgrond van artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel en uit het loutere feit dat de betrokkene een schending aanvoert van artikel 3 EVRM omwille van de detentieomstandigheden in gevangenissen van de uitvaardigende staat, volgt niet dat het onderzoeksgerecht steeds verplicht is daarover nadere informatie in te winnen (1). (1) Cass. 25 augustus 2021, AR P.21.1119.N, AC 2021, nr. 505; Cass. 24 maart 2020, AR P.20.0320.N, AC 2020, nr. 212; Cass. 10 maart 2020, AR P.20.0242.N, AC 2020, nr. 179; Cass. 18 maart 2014, AR P.14.0402.N, AC 2014, nr. 215; Cass. 19 november 2013, AR P.13.1765.N, AC 2013, nr. 615.

Il ressort du considérant (10) du préambule de la décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres, dont la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen constitue la transposition en droit belge, que le mécanisme du mandat d'arrêt européen repose sur un degré de confiance élevé entre les États membres, lequel implique une présomption de respect par l'État d'émission des droits fondamentaux visés à l'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 ; dès lors, le refus de remise fondé sur cette disposition ne peut se justifier que lorsque sont allégués des éléments sérieux et concrets de nature à faire admettre que les droits fondamentaux de la personne dont la remise est sollicitée seront manifestement en péril dans l'État d'émission ou que, en d'autres termes, il existe un risque sérieux, personnel et direct de violation de droits fondamentaux ; la juridiction d'instruction apprécie souverainement l'existence de tels éléments et elle apprécie également si elle estime être suffisamment informée, sur la base des informations contenues dans le dossier et soumises par les parties, pour statuer sur l'application de la cause de refus prévue par l'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003, et il ne résulte pas du simple fait que l'intéressé allègue une violation de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales en raison des conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission que la juridiction d'instruction est toujours tenue de recueillir des informations complémentaires à ce sujet (1). (1) Cass. 25 août 2021, RG P.21.1119.N, Pas. 2021, n° 505 ; Cass. 24 mars 2020, RG P.20.0320.N, Pas. 2020, n° 212 ; Cass. 10 mars 2020, RG P.20.0242.N, Pas. 2020, n° 179 ; Cass. 18 mars 2014, RG P.14.0402.N, Pas. 2014, n° 215 ; Cass. 19 novembre 2013, RG P.13.1765.N, Pas. 2013, n° 615.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Buitenlands bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in België - Beginsel van wederzijds vertrouwen - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt décerné à l'étranger - Exécution en Belgique - Principe de confiance mutuelle - Causes de refus - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Conv.

gevangenissen van de uitvaardigende staat - Artikel 3 EVRM - Taak van het onderzoeksgerecht - Bijkomende informatie - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel - Beginsel van wederzijds vertrouwen - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenissen van de uitvaardigende staat - Artikel 3 EVRM - Taak van het onderzoeksgerecht - Bijkomende informatie - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Europees aanhoudingsbevel - Buitenlands bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in België - Beginsel van wederzijds vertrouwen - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenissen van de uitvaardigende staat - Artikel 3 EVRM - Taak van het onderzoeksgerecht - Bijkomende informatie - Draagwijdte

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Buitenlands bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in België - Beginsel van wederzijds vertrouwen - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenissen van de uitvaardigende staat - Artikel 3 EVRM - Taak van het onderzoeksgerecht - Bijkomende informatie - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

D.H., article 3 - Mission de la juridiction d'instruction - Complément d'information - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil - Principe de confiance mutuelle - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Conv. D.H., article 3 - Mission de la juridiction d'instruction - Complément d'information - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt décerné à l'étranger - Exécution en Belgique - Principe de confiance mutuelle - Causes de refus - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Conv. D.H., article 3 - Mission de la juridiction d'instruction - Complément d'information - Portée

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt décerné à l'étranger - Exécution en Belgique - Principe de confiance mutuelle - Causes de refus - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Conv. D.H., article 3 - Mission de la juridiction d'instruction - Complément d'information - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke of ontorende behandelingen - Europees aanhoudingsbevel - Buitenlands bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in België - Beginsel van wederzijds vertrouwen - Weigeringsgronden - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Schending van de fundamentele rechten van artikel 6 VEU - Detentieomstandigheden in de gevangenis van de uitvaardigende staat - Taak van het onderzoeksgerecht - Bijkomende informatie - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 1, derde lid Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Traitements inhumains ou dégradants - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt décerné à l'étranger - Exécution en Belgique - Principe de confiance mutuelle - Causes de refus - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Violation des droits fondamentaux consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne - Conditions de détention dans les prisons de l'État d'émission - Mission de la juridiction d'instruction - Complément d'information - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 1er, al. 3 Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0486.F

2 novembre 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.14](#)

AC nr. ...

Artikel 56, § 1, Wetboek van Strafvordering bepaalt geen sanctie met betrekking tot de regelmatigheid van de rechtspleging voor de handelingen van de onderzoeksrechter die deze wetsbepaling heeft miskend; hieruit volgt dat de feitenrechters niet tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering moeten besluiten, enkel en alleen omdat de handelingen van het vooronderzoek op deloyale wijze werden verricht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 692.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Deloyale handelingen van de onderzoeksrechter

- Art. 56, § 1 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Deloyale handelingen van de onderzoeksrechter

- Art. 56, § 1 Wetboek van Strafvordering

L'article 56, § 1er, du Code d'instruction criminelle ne prévoit pas de sanction en ce qui concerne la régularité de la procédure pour les actes du juge d'instruction qui a méconnu cette disposition légale; il en résulte que les juges du fond ne sont pas tenus de conclure à l'irrecevabilité de l'action publique du seul fait que des actes de l'instruction préparatoire sont entachés de déloyauté (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Actes de juge d'instruction entachés de déloyauté

- Art. 56, § 1er Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Actes de juge d'instruction entachés de déloyauté

- Art. 56, § 1er Code d'Instruction criminelle

Het gezag van gewijsde in strafzaken wordt niet door het Gerechtelijk Wetboek geregeld, maar vormt een algemeen rechtsbeginsel van het strafrecht dat in verschillende bepalingen van dat recht is vastgelegd.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Toepasselijke bepalingen

L'autorité de la chose jugée en matière répressive n'est pas régie par le Code judiciaire mais constitue un principe général du droit pénal consacré par différentes dispositions de ce même droit.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Dispositions applicables

Het gezag van gewijsde in strafzaken strekt zich enkel uit tot wat zeker en noodzakelijk door de strafrechter is beslist met betrekking tot het bestaan van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten en rekening houdend met de motieven die de noodzakelijke grondslag van de strafrechtelijke beslissing vormen; dat gezag mag de beklaagde niet beletten, op straffe van miskenning van zijn recht van verdediging, om elk bestanddeel te betwisten van het hem ten laste gelegde misdrijf, dat ten aanzien van andere beklaagden, die eerder werden berecht, bewezen is verklaard (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 692.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gezag van gewijsde - Draagwijdte - Grens - Misdrijf dat ten aanzien van andere beklaagden, die eerder werden berecht, bewezen is verklaard - Betwisting door de beklaagde van de bestanddelen van het misdrijf - Eerbiediging van het recht van verdediging

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Draagwijdte - Grens - Misdrijf dat ten aanzien van andere beklaagden, die eerder werden berecht, bewezen is verklaard - Betwisting door de beklaagde van de bestanddelen van het misdrijf - Eerbiediging van het recht van verdediging

L'autorité de la chose jugée en matière répressive ne s'attache qu'à ce qui a été certainement et nécessairement jugé par le juge pénal concernant l'existence des faits mis à charge du prévenu et en prenant en considération les motifs qui sont le soutien nécessaire de la décision répressive; cette autorité ne peut pas empêcher le prévenu, à peine de méconnaître ses droits de défense, de contester chacun des éléments constitutifs de l'infraction mise à sa charge et déclarée établie en cause d'autres prévenus jugés antérieurement (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Autorité de la chose jugée - Portée - Limite - Infraction déclarée établie en cause d'autres prévenus jugés antérieurement - Contestation par le prévenu des éléments constitutifs de l'infraction - Respect des droits de la défense

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Portée - Limite - Infraction déclarée établie en cause d'autres prévenus jugés antérieurement - Contestation par le prévenu des éléments constitutifs de l'infraction - Respect des droits de la défense

De omstandigheid dat een rechter al uitspraak heeft gedaan, in een onderscheiden rechtspleging, over de bijkomende straf van een andere beklaagde, volstaat op zich niet om zijn bekwaamheid om op onpartijdige wijze kennis te nemen van de strafvordering tegen een persoon die later voor dezelfde feiten wordt vervolgd, in twijfel te trekken; dat is enkel het geval wanneer de eerste beslissing een voorbarige beoordeling van de schuld van de in de tweede zaak betrokken persoon inhoudt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 692.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Onpartijdigheid van de rechter - Rechter die eerder al uitspraak heeft gedaan over een bijkomende straf van een andere beklaagde wegens dezelfde feiten

4/05/2026

La circonstance qu'un juge a déjà, dans une procédure distincte, statué sur la peine accessoire encourue par un autre prévenu, ne suffit pas, en elle-même, pour jeter le doute sur son aptitude à connaître, de manière impartiale, de l'action publique exercée à charge d'une personne poursuivie ultérieurement pour les mêmes faits; il n'en va autrement que si la première décision contient une appréciation prématurée quant à la culpabilité de la personne visée par la seconde cause (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Impartialité du juge - Juge ayant précédemment statué sur une peine accessoire encourue par un autre prévenu pour les mêmes faits

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onpartijdigheid van de rechter - Rechter die eerder al uitspraak heeft gedaan over een bijkomende straf van een andere beklaagde wegens dezelfde feiten

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Impartialité du juge - Juge ayant précédemment statué sur une peine accessoire encourue par un autre prévenu pour les mêmes faits

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer een eerste in kracht van gewijsde gegane beslissing het corruptiepact bewezen heeft verklaard en de omkoper heeft veroordeeld, kan de strafrechter die vervolgens moet kennisnemen van de op een later tijdstip uitgeoefende strafvordering tegen de persoon die van passieve omkoping wordt verdacht, niet beslissen dat dit pact niet bestaat; het rechterlijk gewijsde dienaangaande belet hem daarentegen niet om te beslissen dat de voormelde persoon hetzij niet aan de omkoping heeft deelgenomen, hetzij wel hierbij betrokken was, of nog, dat die persoon niet degene is die de opbrengst heeft aanvaard of, integendeel, wel diegene is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 692.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Strafvervolgning wegens corruptie - Eindbeslissing die het corruptiepact bewezen verklaart - Latere vervolging van de persoon die van passieve omkoping wordt verdacht

OMKOPING - Eindbeslissing die het corruptiepact bewezen verklaart - Gezag van gewijsde - Latere vervolging van de persoon die van passieve omkoping wordt verdacht

Lorsqu'une première décision, passée en force de chose jugée, a déclaré le pacte de corruption établi et condamné le corrupteur, le juge pénal saisi ensuite de l'action publique exercée ultérieurement à charge de la personne soupçonnée de corruption passive ne peut pas décider que ce pacte est inexistant; en revanche, la chose jugée à cet égard ne l'empêche nullement de décider que cette personne n'a pas participé à la corruption ou qu'elle y a été partie prenante, ou encore qu'elle ne s'identifie pas à la personne qui en a accepté le prix ou, au contraire, qu'elle s'identifie à celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Poursuites du chef de corruption - Décision définitive déclarant le pacte de corruption établi - Poursuite ultérieure de la personne soupçonnée de corruption passive

CORRUPTION - Décision définitive déclarant le pacte de corruption établi - Autorité de la chose jugée - Poursuite ultérieure de la personne soupçonnée de corruption passive

Hoewel de onderzoeksrechter niet kan weigeren akte te nemen van een klacht, zelfs al lijkt ze hem niet ontvankelijk, kan hij evenwel, zelfs zonder enige onderzoekshandeling te verrichten, zijn dossier aan het openbaar ministerie meedelen indien hij, na het onderzoek van dat dossier, van oordeel is dat er redenen bestaan die de uitvoering of de voortzetting van een gerechtelijk onderzoek verhinderen of overbodig maken; dit kan met name het geval zijn wanneer de onderzoeksrechter van oordeel is dat de feiten die deel uitmaken van zijn gerechtelijk onderzoek op geen enkele wijze strafrechtelijk kunnen worden gekwalificeerd (1). (1) Cass. 22 maart 2016, AR P.15.1353.N, AC 2016, nr. 201; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, die Keure, 9de uitg., 2021, 727.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Mededeling van het dossier door de onderzoeksrechter aan het openbaar ministerie - Mededeling zonder enige onderzoekshandeling te verrichten - Regelmatigheid

- Artt. 61, 63 en 70 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Opening van het gerechtelijk onderzoek na een burgerlijkepartijstelling - Onderzoeksverplichting - Draagwijdte - Mededeling van het dossier door de onderzoeksrechter aan het openbaar ministerie - Mededeling zonder enige onderzoekshandeling te verrichten - Regelmatigheid

- Artt. 61, 63 en 70 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Burgerlijke partijstelling bij rechtsvordering - Onderzoeksverplichting - Draagwijdte - Mededeling van het dossier door de onderzoeksrechter aan het openbaar ministerie - Mededeling zonder enige onderzoekshandeling te verrichten - Regelmatigheid

- Artt. 61, 63 en 70 Wetboek van Strafvordering

Si le juge d'instruction ne peut refuser d'acter une plainte quand bien même elle lui paraîtrait irrecevable, il peut, en revanche, même sans effectuer aucun acte d'instruction, communiquer son dossier au ministère public, si après examen du dossier, il estime qu'il existe des motifs empêchant ou rendant superflues l'exécution ou la poursuite d'une instruction ; tel peut être le cas notamment lorsque le juge d'instruction estime qu'aucune qualification pénale ne peut être attribuée aux faits faisant partie de son instruction judiciaire (1). (1) Cass. 22 mars 2016, RG P.15.1353.N, Pas. 2016, n° 201 ; M.-A. Beernaert, H. D. Bosly et D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 9ième éd., 2021, p. 727.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Communication du dossier par le juge d'instruction au ministère public - Communication sans effectuer aucun acte d'instruction - Régularité

- Art. 61, 63 et 70 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Ouverture de l'instruction à la suite d'une constitution de partie civile - Obligation d'instruire - Portée - Communication du dossier par le juge d'instruction au ministère public - Communication sans effectuer aucun acte d'instruction - Régularité

- Art. 61, 63 et 70 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Constitution de partie civile par action - Obligation d'instruire - Portée - Communication du dossier par le juge d'instruction au ministère public - Communication sans effectuer aucun acte d'instruction - Régularité

- Art. 61, 63 et 70 Code d'Instruction criminelle

Er is reden een veroordeling van de politierechtbank te vernietigen waarbij aan een overtreder die houder is van een buitenlands rijbewijs herstelexamens werden opgelegd op basis van oud artikel 38, §3 Wegverkeerswet en de latere veroordeling te vernietigen wegens rijden spijs verval rijbewijs met als grondslag dat rijverbod verbonden aan herstelexamens (1) (2). (1) Over deze bepaling en de aanpassing ervan in het thans geldende artikel 38, §8 Wegverkeerswet zie Wetsontwerp ter verbetering van de verkeersveiligheid, 22 december 2017, Parl. St. Kamer 2017-18, 54 2868/001, p. 25-26. (2) Art. 38, § 3 Wegverkeerswet, in de versie voor de inwerkingtreding van art. 11, 4° Wet 6 maart 2018.

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Aangifte overeenkomstig artikel 441 Wetboek van Strafvordering - Wegverkeerswet - Rijverbod - Herstelexamens - Overtreder die alleen houder is van een buitenlands rijbewijs - Toepasselijke bepalingen in 2012 - Gevolg

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 38, § 3, en 48 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Rijden spijs verval rijbewijs - Rijverbod dat met herstelexamens was opgelegd aan een overtreder die alleen houder is van een buitenlands rijbewijs - Toepasselijke bepalingen in 2012 - Aangifte overeenkomstig artikel 441 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 38, § 3, en 48 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Rijverbod - Herstelexamens - Overtreder die alleen houder is van een buitenlands rijbewijs - Toepasselijke bepalingen in 2012 - Aangifte overeenkomstig artikel 441 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

Il y a lieu d'annuler une condamnation du tribunal de police lorsque des examens de réintégration ont été imposés, sur la base de l'ancien article 38, § 3, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, à un contrevenant titulaire d'un permis de conduire étranger, et d'annuler la condamnation prononcée ultérieurement pour conduite en dépit d'une déchéance du permis de conduire au motif que cette déchéance du droit de conduire est assortie d'examens de réintégration (1) (2). (1) En ce qui concerne cette disposition et son adaptation dans la version actuellement en vigueur de l'article 38, § 8, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, voir le projet de loi relatif à l'amélioration de la sécurité routière, 22 décembre 2017, Doc. parl., Chambre, 2017-2018, 54 2868/001, pp. 25 et 26. (2) Article 38, § 3, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, dans sa version antérieure à l'entrée en vigueur de l'article 11, 4°, de la loi du 6 mars 2018 relative à l'amélioration de la sécurité routière.

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Dénonciation conforme à l'article 441 du Code d'instruction criminelle - Loi relative à la police de la circulation routière - Déchéance du droit de conduire - Examens de réintégration - Contrevenant uniquement titulaire d'un permis de conduire étranger - Dispositions applicables en 2012 - Conséquence

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle
- Art. 38, § 3, et 48 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Conduite en dépit d'une déchéance du permis de conduire - Déchéance du droit de conduire assortie d'examens de réintégration et imposée à un contrevenant uniquement titulaire d'un permis de conduire étranger - Dispositions applicables en 2012 - Dénonciation conforme à l'article 441 du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle
- Art. 38, § 3, et 48 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Déchéance du droit de conduire - Examens de réintégration - Contrevenant uniquement titulaire d'un permis de conduire étranger - Dispositions applicables en 2012 - Dénonciation conforme à l'article 441 du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

- Artt. 38, § 3, 3° en 4°, en § 4, vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 38, § 3, 3° et 4°, et § 4, al. 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0497.N

19 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.15](#)

AC nr. ...

Het cassatieberoep tegen een beslissing gewezen op een overeenkomstig artikel 5, vierde lid, Uitleveringswet 1874 ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling door een vreemdeling wiens uitlevering wordt gevraagd, wordt geregeld door de gemeenrechtelijke bepalingen betreffende het cassatieberoep in strafzaken; uit artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering volgt dat een cassatieberoep in strafzaken in principe slechts kan worden ingesteld door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III van het Wetboek van Strafvordering, zodat het cassatieberoep ingesteld door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door het afleggen van een verklaring aan de gemachtigde van de directeur van de gevangenis waar hij is opgesloten, niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0809.N, AC 2021, nr. 471 Het is vaste rechtspraak van het Hof dat het cassatieberoep inzake uitlevering wordt beheerst door de gemeenrechtelijke bepalingen en niet door de wet op de voorlopige hechtenis – zie Cass. 12 juni 2018, AR P.18.0589.N, AC 2018, nr. 382; Cass. 5 september 2017, AR P.17.1167.N, AC 2017, nr. 689; Cass. 29 februari 2012, AR P.12.0217.F, AC 2012, nr. 140, T. Strafr. 2012/3, p. 172 en noot T. DECAIGNY, RW 2012-13/9, pp. 341-344 en noot S. DEWULF, "De bijzondere regeling voor het toezicht op de uitleveringsdetentie"; A. WINANTS, "Uitlevering: De voorlopige aanhouding", Comm. Strafr. (aanpassing april 2022), nr. 40.

Le recours en cassation contre une décision rendue sur une demande de mise en liberté provisoire introduite en vertu de l'article 5, alinéa 4, de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, par un étranger dont l'extradition est demandée, est régi par les dispositions de droit commun relatives au pourvoi en cassation en matière répressive ; conformément à l'article 425, § 1er, du Code d'instruction criminelle, le pourvoi en matière répressive doit, hormis dans des cas non applicables en l'espèce, être formé par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation visée par le livre II, titre III, du Code d'instruction criminelle, de sorte qu'est irrecevable le pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration faite au délégué du directeur de la prison où elle est incarcérée (1). (1) Cass. 22 juin 2021, RG P.21.0809.N, Pas. 2021, n° 471 ; Selon une jurisprudence constante de la Cour, le pourvoi en matière d'extradition est régi par les dispositions de droit commun et non par la loi relative à la détention préventive - voir Cass. 12 juin 2018, RG P.18.0589.N, Pas. 2018, n° 382 ; Cass. 5 septembre 2017, RG P.17.1167.N, Pas. 2017, n° 689 ; Cass. 29 février 2012, RG P.12.0217.F, Pas. 2012, n° 140, T. Strafr. 2012/3, p. 172 et note de T. DECAIGNY, R.W. 2012-13/9, p. 341 à 344 et note de S. DEWULF, « De bijzondere regeling voor het toezicht op de uitleveringsdetentie » ; A. WINANTS, « Uitlevering: De voorlopige aanhouding », Comm. Strafr. (adaptation avril 2022), n° 40.

ADVOCAAT - Cassatieberoep - Strafzaken - Advocaat houder van het getuigschrift opleiding in cassatieprocedures - Uitlevering - Vorm van het cassatieberoep - Uitleveringswet 1874 - Artikel 5, vierde lid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Afwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door een verklaring aan de gemachtigde van de gevangenisdirecteur

AVOCAT - Pourvoi en cassation - Matière répressive - Avocat titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation - Extradition - Forme du pourvoi en cassation - Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 5, alinéa 4 - Requête de mise en liberté provisoire - Refus par la chambre des mises en accusation - Pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration au délégué du directeur de la prison

- Art. 5, vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Uitleveringswet 1874 - Artikel 5, vierde lid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Afwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door een verklaring aan de gemachtigde van de gevangenisdirecteur
- Art. 5, vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering
UITLEVERING - Uitleveringswet 1874 - Artikel 5, vierde lid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Afwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door een verklaring aan de gemachtigde van de gevangenisdirecteur
- Art. 5, vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 5, al. 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 5, alinéa 4 - Requête de mise en liberté provisoire - Refus par la chambre des mises en accusation - Pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration au délégué du directeur de la prison
- Art. 5, al. 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle
EXTRADITION - Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 5, alinéa 4 - Requête de mise en liberté provisoire - Refus par la chambre des mises en accusation - Pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration au délégué du directeur de la prison
- Art. 5, al. 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

P.22.0498.F

11 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220511.2F.6](#)

AC nr. ...

Artikel 6 EVRM is als zodanig niet van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank omdat deze niet beslist over de gegrondheid van een beschuldiging in strafzaken (1). (1) Cass. 13 januari 2016, AR P.15.1659.F, AC 2016, nr. 25.

STRAFUITVOERING - Artikel 6 EVRM - Toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Strafwetboek - Toepassing

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafwetboek - Toepassing

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'applique pas, en tant que tel, au tribunal de l'application des peines, puisqu'il ne décide pas du bien-fondé d'une accusation en matière pénale (1). (1) Cass. 13 janvier 2016, RG P.15.1659.F, Pas. 2016, n° 25.

APPLICATION DES PEINES - Article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Application au tribunal de l'application des peines

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Tribunal de l'application des peines - Application

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Tribunal de l'application des peines - Application

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Hoewel artikel 64, § 3, Interneringswet in de persoonlijke verschijning van de geïnterneerde voor de strafuitvoeringsrechtbank voorziet, bepaalt de zevende paragraaf van dat artikel dat tegen een bij verstek gewezen vonnis van herroeping, schorsing of herziening, verzet openstaat; hieruit volgt dat een vonnis dat de herroeping van de invrijheidstelling op proef beveelt bij verstek kan worden gewezen wanneer de geïnterneerde niet aanwezig is en niet door zijn raadsman wordt vertegenwoordigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 336.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Invrijheidstelling op proef - Schorsing en herroeping - Herroepingsprocedure - Persoonlijke verschijning van de geïnterneerde voor de strafuitvoeringsrechtbank - Geïnterneerde die afwezig is en niet door zijn raadsman wordt vertegenwoordigd

- Art. 64, § 3 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Tenuitvoerlegging van de internering - Invrijheidstelling op proef - Schorsing en herroeping - Herroepingsprocedure - Persoonlijke verschijning van de geïnterneerde voor de strafuitvoeringsrechtbank - Geïnterneerde die afwezig is en niet door zijn raadsman wordt vertegenwoordigd

- Art. 64, § 3 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Si l'article 64, § 3, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement prévoit la comparution personnelle de l'interné devant le tribunal de l'application des peines, le paragraphe 7 de cet article dispose qu'un jugement de révocation, de suspension ou de révision par défaut est susceptible d'opposition, d'où il suit qu'un jugement révoquant la libération à l'essai d'un interné peut être rendu par défaut lorsque l'interné ne comparaît pas et n'est pas représenté par son conseil (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Libération à l'essai - Suspension et révocation - Procédure de révocation - Comparution personnelle de l'interné devant le tribunal de l'application des peines - Interné absent et non représenté par son conseil

- Art. 64, § 3 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Exécution de l'internement - Libération à l'essai - Suspension et révocation - Procédure de révocation - Comparution personnelle de l'interné devant le tribunal de l'application des peines - Interné absent et non représenté par son conseil

- Art. 64, § 3 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.22.0502.N

20 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220920.2N.2](#)

AC nr. ...

De vermelding in het arrest dat met eenparigheid van stemmen een van de opgelegde straffen wordt verhoogd, houdt in dat de appelrechters met eenparige stemmen hebben beslist tot de gehele uitgesproken straf (1). (1) Cass. 5 oktober 1993, AR 6334, AC 1993, nr. 394; R. DECLERCQ, *Beginnselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, nr. 3578.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Vermelding van de eenparigheid van stemmen - Draagwijdte ten aanzien van bijkomende straffen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Vermelding van de eenparigheid van stemmen - Draagwijdte ten aanzien van bijkomende straffen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie -

La mention dans l'arrêt qu'une des peines infligées est aggravée à l'unanimité des voix implique que les juges d'appel ont statué à l'unanimité sur l'ensemble de la peine prononcée (1). (1) Cass. 5 octobre 1993, RG 6334, Bull. et Pas. 1993, I, n° 394 ; R. DECLERCQ, *Beginnselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 6e éd., 2014, n° 3578.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Appel formé par le ministère public - Mention de l'unanimité des voix - Portée à l'égard de peines accessoires

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Appel formé par le ministère public - Mention de l'unanimité des voix - Portée à l'égard de peines accessoires

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses)

Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Vermelding van de eenparigheid van stemmen - Draagwijdte ten aanzien van bijkomende straffen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Vermelding van de eenparigheid van stemmen - Draagwijdte ten aanzien van bijkomende straffen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

et les douanes et accises) - Appel formé par le ministère public - Mention de l'unanimité des voix - Portée à l'égard de peines accessoires

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel formé par le ministère public - Mention de l'unanimité des voix - Portée à l'égard de peines accessoires

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

P.22.0505.F

27 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220427.2F.11](#)

AC nr. ...

Hoewel het aan de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel voorafgaand verhoor van een verdachte door de onderzoeksrechter een substantieel vormvereiste is dat verband houdt met de eerbiediging van het recht van verdediging, voorziet geen enkele bepaling erin dat het proces-verbaal van verhoor, op straffe van nietigheid, moet worden ondertekend door de inverdenkinggestelde of dat het ontbreken van zijn handtekening moet leiden tot zijn invrijheidstelling.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor door de onderzoeksrechter - Proces-verbaal van verhoor - Niet ondertekend door de inverdenkinggestelde

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Substantiële vormvereiste - Proces-verbaal van verhoor - Niet ondertekend door de inverdenkinggestelde

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Si l'interrogatoire d'un suspect par le juge d'instruction, préalablement à la délivrance du mandat d'arrêt, constitue une formalité substantielle liée au respect des droits de la défense et au droit à la liberté individuelle (1), aucune disposition ne prévoit que le procès-verbal d'audition doive être, à peine de nullité, signé par l'inculpé ni que l'absence de sa signature doive entraîner sa remise en liberté. (1) Cass. 4 mars 2020, RG P.20.0225.F, Pas. 2020, n° 163.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Interrogatoire par le juge d'instruction - Procès-verbal d'audition - Absence de signature de l'inculpé

- Art. 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Formalité substantielle - Procès-verbal d'audition - Absence de signature de l'inculpé

- Art. 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0507.N

6 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.4](#)

AC nr. ...

In strafzaken vereist de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding niet noodzakelijk een vordering van de partij die op die vergoeding is gerechtigd.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Ambtshalve karakter

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek

En matière pénale, l'allocation d'une indemnité de procédure ne requiert pas nécessairement une demande de la partie qui a droit à cette indemnité.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Caractère d'office

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 1er A.R. du 26 octobre 2007

P.22.0508.N

20 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220920.2N.2](#)

AC nr. ...

Uit de artikel 203, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 1, eerste lid, van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep of van voorziening in cassatie van de gedetineerde of geïnterneerde personen volgt dat het appelgerecht, behoudens overmacht, in beginsel verplicht is om het hoger beroep van een gedetineerde beklaagde die heeft nagelaten tijdig hoger beroep in te stellen, vervallen te verklaren; uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel, volgt evenwel dat het appelgerecht die vervallenverklaring enkel mag uitspreken indien het redelijkerwijze kan aannemen dat een gedetineerde beklaagde, die zelf hoger beroep heeft ingesteld door het afleggen van een verklaring aan de gevangenisdirecteur of zijn afgevaardigde, op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om dit hoger beroep binnen de termijn van dertig dagen na de op tegenspraak gewezen beslissing, in te stellen; indien de gedetineerde beklaagde op het ogenblik van het instellen van het hoger beroep of tijdens de in artikel 203, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn wordt bijgestaan door een raadsman, kan er redelijkerwijze worden aangenomen dat die raadsman hem ter zake correct heeft voorgelicht; het gegeven dat deze raadsman het instellen van hoger beroep afraadt of nadien beslist geen bijstand meer te verlenen, doet niet anders besluiten; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak of de gedetineerde beklaagde op de hoogte was of kon zijn van de verplichting om tijdig hoger beroep in te stellen; het Hof gaat wel na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

Il résulte des articles 203, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et 1er, alinéa 1er, de la loi du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel ou de recours en cassation des personnes détenues ou internées que la juridiction d'appel est en principe tenue, hormis en cas de force majeure, de déclarer déchu de son appel le prévenu détenu qui a omis de faire appel en temps utile ; il résulte toutefois de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ainsi que du droit d'accès à un juge et à un recours effectif garanti par cette disposition, que la juridiction d'appel ne peut prononcer la déchéance que si elle peut raisonnablement admettre qu'un prévenu détenu qui a lui-même interjeté appel au moyen d'une déclaration faite auprès du directeur de la prison ou de son délégué avait ou pouvait avoir connaissance de l'obligation d'introduire cet appel dans les trente jours de la prononciation de la décision rendue contradictoirement ; si, au moment d'interjeter appel ou au cours du délai fixé à l'article 203, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le prévenu détenu est assisté d'un conseil, il peut être raisonnablement admis que ce conseil l'a correctement informé à ce propos ; la circonstance que cet avocat déconseille d'interjeter appel ou décide ensuite de ne plus offrir son assistance ne conduit pas à une autre conclusion ; la juridiction d'appel se prononce souverainement sur la base des éléments concrets de l'espèce sur la question de savoir si le prévenu détenu avait ou pouvait avoir connaissance de l'obligation d'interjeter appel en temps utile ; la Cour examine toutefois si cette juridiction ne tire pas, de ses constatations, des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir les concl. conformes du MP publiées à leur date dans AC.

Aangehouden beklaagde - Laattijdig hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Informatie over de termijn van hoger beroep door de vorige raadsman van de appellant - Overmacht - Recht op toegang tot de rechter - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 203, § 1, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Strafzaken - Principaal beroep - Termijn - Aangehouden beklaagde - Laattijdig hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Informatie over de termijn van hoger beroep door de vorige raadsman van de appellant - Overmacht - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 203, § 1, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

communiquées par l'ancien conseil de l'appelant - Force majeure - Droit d'accès au juge - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 203, § 1er, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Matière répressive - Appel principal - Délai - Prévenu détenu - Appel interjeté tardivement en prison - Informations sur le délai d'appel communiquées par l'ancien conseil de l'appelant - Force majeure - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 203, § 1er, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

P.22.0511.N

20 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220920.2N.3](#)

AC nr. ...

Indien het beroepen vonnis een verplichte bijzondere verbeurdverklaring beveelt met de vaststelling dat aan de wettelijke voorwaarden daartoe is voldaan en een beklaagde in zijn grievenformulier zich beperkt tot de aanduiding van de bijzondere verbeurdverklaring als grief zonder enige concrete betwisting, dan kan het appelgerecht dit verweer beantwoorden en verwerpen en de beslissing van de bijzondere verbeurdverklaring regelmatig met redenen omkleden door het beroepen vonnis te bevestigen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verbeurdverklaring - Verplichte bijzondere verbeurdverklaring - Geen concrete betwisting in het grievenformulier - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 77sexies Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verplichte bijzondere verbeurdverklaring - Geen concrete betwisting in het
4/05/2026

Si le jugement entrepris ordonne une confiscation spéciale obligatoire en constatant que les conditions légales sont remplies et que, dans son formulaire de griefs, le prévenu élève comme seul grief la confiscation spéciale, sans énoncer la moindre contestation concrète, la juridiction d'appel peut répondre à cette défense en la rejetant et motiver régulièrement la décision de confiscation spéciale en confirmant le jugement entrepris.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Confiscation - Confiscation spéciale obligatoire - Absence de contestation concrète dans le formulaire de griefs - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 77sexies L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale obligatoire - Absence de contestation concrète dans le formulaire de

grievensformulier - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 77sexies Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

griefs - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 77sexies L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.0515.N27 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.2](#)

AC nr. ...

De vaststelling van de toestand van wettelijke herhaling als bedoeld door artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vereist een veroordeling tot een hoofdgevangenisstraf van ten minste één jaar die kracht van gewijsde heeft op het ogenblik dat de nieuwe feiten worden gepleegd (1). (1) Cass. 5 oktober 1999, AR P.99.0695.N, AC 1999, nr. 507.

HERHALING - Wettelijke herhaling als bedoeld door artikel 56, tweede lid, Strafwetboek - Voorwaarden

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

La constatation de l'état de récidive légale visé à l'article 56, alinéa 2, du Code pénal requiert une condamnation à une peine d'emprisonnement principal d'un an au moins qui a force de chose jugée au moment de la commission des nouveaux faits (1). (1) Cass. 5 octobre 1999, RG P.99.0695.N, Pas. 1999, n° 507.

RECIDIVE - Récidive légale visée à l'article 56, alinéa 2, du Code pénal - Conditions

- Art. 56, al. 2 Code pénal

P.22.0516.F27 april 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220427.2F.13](#)

AC nr. ...

De in artikel 16, § 5, Voorlopige Hechteniswet, bepaalde vaststelling van ernstige aanwijzingen van schuld impliceert geen beslissing over de schuldvraag, die uitsluitend door het vonnisgerecht kan worden gewezen op grond van feitelijke gegevens waarvan enkel dat gerecht de bewijswaarde beoordeelt (1). (1) Cass. 16 augustus 2006, AR P.06.1169.N, AC 2006, nr. 380.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Vaststelling van ernstige aanwijzingen van schuld

- Art. 16, § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Vaststelling van ernstige aanwijzingen van schuld

- Art. 16, § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La constatation d'indices sérieux de culpabilité, prévue à l'article 16, § 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, n'implique pas une décision quant à la culpabilité, celle-ci étant réservée à la juridiction de jugement sur la base d'éléments de fait dont elle seule mesure la force probante (1). (1) Cass. 16 août 2006, RG P.06.1169.N, Pas. 2006, n° 380.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Constatation d'indices sérieux de culpabilité

- Art. 16, § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Constatation d'indices sérieux de culpabilité

- Art. 16, § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer het hoger beroep van de inverdenkinggestelde geen weerslag heeft op de omvang van de aanhangigmaking van de zaak, door het hoger beroep van het openbaar ministerie, bij het onderzoeksgerecht, is het middel dat de appelrechters verwijt te hebben verzuimd over dat hoger beroep uitspraak te doen, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking tot invrijheidstelling onder voorwaarden - Hogere beroepen van het openbaar ministerie en van de inverdenkinggestelde - Arrest dat uitspraak doet op het enkele hoger beroep van het openbaar ministerie

- Artt. 30 en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Beschikking tot invrijheidstelling onder voorwaarden - Hogere beroepen van het openbaar ministerie en van de inverdenkinggestelde - Arrest dat uitspraak doet op het enkele hoger beroep van het openbaar ministerie - Middel dat het ontbreken van een beslissing over het hoger beroep van de inverdenkinggestelde aanvoert - Ontvankelijkheid

- Artt. 30 en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Voorlopige hechtenis - Beschikking tot invrijheidstelling onder voorwaarden - Hogere beroepen van het openbaar ministerie en van de inverdenkinggestelde - Arrest dat uitspraak doet op het enkele hoger beroep van het openbaar ministerie

- Artt. 30 en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking die de inverdenkinggestelde in vrijheid stelt onder naleving van verschillende voorwaarden, staat de aan de kamer van inbeschuldigingstelling toegekende rechtsmacht haar toe de inverdenkinggestelde vrij te laten, desgevallend onder naleving van bepaalde voorwaarden, of zijn opsluiting in de gevangenis of onder elektronisch toezicht te handhaven.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking tot invrijheidstelling onder voorwaarden - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij het gerecht in hoger beroep

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Voorlopige hechtenis - Beschikking tot invrijheidstelling onder

Lorsque l'appel de l'inculpé est sans incidence sur l'étendue de la saisine de la juridiction d'instruction saisie par l'appel du ministère public, le moyen qui reproche aux juges d'appel d'avoir omis de statuer sur cet appel est dénué d'intérêt et, partant, irrecevable.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de mise en liberté sous conditions - Appels du ministère public et de l'inculpé - Arrêt statuant sur le seul appel du ministère public

- Art. 30 et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Ordonnance de mise en liberté sous conditions - Appels du ministère public et de l'inculpé - Arrêt statuant sur le seul appel du ministère public - Moyen invoquant l'absence de décision sur l'appel de l'inculpé - Recevabilité

- Art. 30 et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Détention préventive - Ordonnance de mise en liberté sous conditions - Appels du ministère public et de l'inculpé - Arrêt statuant sur le seul appel du ministère public

- Art. 30 et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Sur l'appel du ministère public contre une ordonnance libérant l'inculpé moyennant le respect de plusieurs conditions, le pouvoir de juridiction attribué à la chambre des mises en accusation l'habilite à libérer l'inculpé, le cas échéant moyennant le respect de certaines conditions, ou à maintenir sa détention en prison ou sous la modalité de la surveillance électronique.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de mise en liberté sous conditions - Appel du ministère public - Saisine de la juridiction d'appel

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Détention préventive - Ordonnance de mise en liberté sous conditions - Appel du ministère public - Saisine de la juridiction d'appel

voorwaarden - Hoger beroep van het openbaar ministerie -
Aanhangigmaking van de zaak bij het gerecht in hoger beroep

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige
hechtenis

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0518.N

10 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220510.2N.3](#)

AC nr. ...

Tegen de beslissing gewezen bij toepassing van artikel 53 Interneringswet staat volgens artikel 53, § 3, derde lid, Interneringswet geen rechtsmiddel open zodat het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing niet ontvankelijk is (1). (1) HEIMANS, H. en VANDER BEKEN, T., "De nieuwe interneringswet van 5 mei 2014" in J. CASSELMAN, R. DE RYCKE en H. HEIMANS (eds.), *Internering. Nieuwe interneringswet en organisatie van de zorg*, Brugge, Die Keure, 2015, 49-110; HEIMANS, H., VANDER BEKEN, T. en SCHIPAANBOORD, A.E., "Eindelijk een echte nieuwe en goede wet op de internering? Deel 1: De gerechtelijke fase", RW 2014-15, 1043-1064, "Deel 2: De uitvoeringsfase", RW 2015-2016, 42-62, "Deel 3: De reparatie", RW 2016-2017, 603-619.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Kabinetsbeslissing van de rechter voor de bescherming van de maatschappij omtrent een verzoek tot uitgaansvergunning - Artikel 53 Interneringswet - Afwijzing - Cassatieberoep - Artikel 53, § 3 Interneringswet - Ontvankelijkheid

- Art. 53, § 3, derde lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Kabinetsbeslissing van de rechter voor de bescherming van de maatschappij omtrent een verzoek tot uitgaansvergunning - Artikel 53 Interneringswet - Afwijzing - Cassatieberoep - Artikel 53, § 3 Interneringswet - Ontvankelijkheid

- Art. 53, § 3, derde lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Algemeen - Internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Kabinetsbeslissing van de rechter voor de bescherming van de maatschappij omtrent een verzoek tot uitgaansvergunning - Artikel 53 Interneringswet - Afwijzing - Cassatieberoep - Artikel 53, § 3, derde lid, Interneringswet - Ontvankelijkheid

- Art. 53, § 3, derde lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

La décision attaquée rendue en application de l'article 53 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes n'étant susceptible d'aucun recours selon l'article 53, § 3, alinéa 3, de cette loi, le pourvoi formé contre une telle décision est irrecevable (1). (1) H. HEIMANS et T. VANDER BEKEN, « De nieuwe interneringswet van 5 mei 2014 », *Internering. Nieuwe interneringswet en organisatie van de zorg*, J. CASSELMAN, R. DE RYCKE et H. HEIMANS (dir.), Bruges, Die Keure, 2015, p. 49-110 ; H. HEIMANS, T. VANDER BEKEN et A.E. SCHIPAANBOORD, « Eindelijk een echte nieuwe en goede wet op de internering? Deel 1: De gerechtelijke fase », R.W., 2014-15, 1043-1064, « Deel 2: De uitvoeringsfase », R.W., 2015-2016, p. 42-62, « Deel 3: De reparatie », R.W., 2016-2017, p. 603-619.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Ordonnance de cabinet du juge de protection sociale concernant une permission de sortie - Loi du 5 mai 2014, article 53 - Refus - Pourvoi en cassation - Loi du 5 mai 2014, article 53, § 3 - Recevabilité

- Art. 53, § 3, al. 3 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Chambre de protection sociale - Ordonnance de cabinet du juge de protection sociale concernant une permission de sortie - Loi du 5 mai 2014, article 53 - Refus - Pourvoi en cassation - Loi du 5 mai 2014, article 53, § 3 - Recevabilité

- Art. 53, § 3, al. 3 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Généralités - Internement - Chambre de protection sociale - Ordonnance de cabinet du juge de protection sociale concernant une permission de sortie - Loi du 5 mai 2014, article 53 - Refus - Pourvoi en cassation - Loi du 5 mai 2014, article 53, § 3, alinéa 3 - Recevabilité

- Art. 53, § 3, al. 3 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.22.0519.F

11 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220511.2F.7](#)

AC nr. ...

Het cassatieberoep van een minderjarige tegen een arrest dat zijn uithandengeving door de jeugdgerechten beveelt, is niet ontvankelijk wanneer de verklaring van cassatieberoep niet door een advocaat is ondertekend (1). (1) Bovendien dient die advocaat houder te zijn van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift.

JEUGDBESCHERMING - Minderjarige heeft een als misdrijf omschreven feit gepleegd - Uithandengeving door de jeugdgerechten - Cassatieberoep tegen een arrest van uithandengeving door de jeugdgerechten - Verklaring van cassatieberoep - Vereiste ondertekening door een advocaat - Door de minderjarige zelf ondertekend cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Cassatieberoep tegen een arrest van uithandengeving door de jeugdgerechten - Verklaring van cassatieberoep - Vereiste ondertekening door een advocaat - Door de minderjarige zelf ondertekend cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

Est irrecevable le pourvoi d'un mineur d'âge dirigé contre un arrêt ordonnant son dessaisissement des juridictions de la jeunesse lorsque la déclaration de recours n'est pas signée par un avocat (1). (1) En outre, cette avocat doit être titulaire de l'attestation visée à l'article 425, § 1er, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mineur ayant commis un fait qualifié infraction - Dessaisissement des juridictions de la jeunesse - Pourvoi contre un arrêt de dessaisissement des juridictions de la jeunesse - Déclaration de pourvoi - Exigence de la signature par un avocat - Pourvoi signé par le mineur d'âge lui-même - Recevabilité

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Pourvoi contre un arrêt de dessaisissement des juridictions de la jeunesse - Déclaration de pourvoi - Exigence de la signature par un avocat - Pourvoi signé par le mineur d'âge lui-même - Recevabilité

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

P.22.0528.F

7 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220907.2F.1](#)

AC nr. ...

In toepassing van artikel 23 Gerechtelijk Wetboek strekt het gezag van gewijsde zich enkel uit tot wat de rechter over een geschilpunt heeft beslist en tot wat, gelet op het geschil dat voor hem is gebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, de noodzakelijke grondslag, zij het impliciet, van zijn beslissing vormt (1). (1) Cass. 29 januari 2007, AR C.04.0600.F, AC 2007, nr. 52.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Onherroepelijke beslissing van een burgerlijke rechtbank

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Onherroepelijke beslissing van een burgerlijke rechtbank - Gezag van het gerechtelijk gewijsde

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

En application de l'article 23 du Code judiciaire, l'autorité de la chose jugée ne s'attache qu'à ce que le juge a décidé sur un point litigieux et à ce qui, en raison de la contestation portée devant lui et dont les parties ont pu débattre, constitue, fût-ce implicitement, le fondement nécessaire de sa décision (1). (1) Cass. 29 janvier 2007, RG C.04.0600.F, Pas. 2007, n° 52.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Décision irrévocable rendue par un tribunal civil

- Art. 23 Code judiciaire

ACTION CIVILE - Décision irrévocable rendue par un tribunal civil - Autorité de la chose jugée

- Art. 23 Code judiciaire

In strafzaken hebben de onherroepelijke beslissingen die ten gronde over het voorwerp van de strafvordering uitspraak doen, gezag van gewijsde; dat gezag strekt zich uit tot wat zeker en noodzakelijk door de strafrechter is beslist met betrekking tot het bestaan van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten en rekening houdend met de motieven die de noodzakelijke grondslag van de strafrechtelijke beslissing vormen; het geldt alleen ten aanzien van degenen die partij waren in het strafproces en is beperkt tot de bestanddelen waartegen die partijen verweer hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 11 april 2018, AR P.17.1303.F, AC 2018, nr. 223.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Onherroepelijke beslissing over de strafvordering

STRAFVORDERING - Onherroepelijke beslissing over de strafvordering - Gezag van gewijsde

En matière répressive, les décisions irrévocables rendues au fond sur l'objet de l'action publique sont revêtues de l'autorité de la chose jugée; cette autorité s'attache à ce qui a été certainement et nécessairement jugé par le juge pénal concernant l'existence de faits mis à charge du prévenu et en prenant en considération les motifs qui sont le soutien nécessaire de la décision pénale; elle ne s'applique qu'à l'égard de ceux qui ont été parties au procès pénal et aux éléments à l'égard desquels ces parties ont pu faire valoir leurs moyens de défense (1). (1) Cass. 11 avril 2018, RG P.17.1303.F, Pas. 2018, n° 223.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Décision irrévocable rendue sur l'action publique

ACTION PUBLIQUE - Décision irrévocable rendue sur l'action publique - Autorité de chose jugée

P.22.0532.N

26 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.13](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van artikel 28.2 en 28.3, Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel en artikel 38, §1 en § 2, Wet Europees Aanhoudingsbevel volgt dat, ook al vermeldt artikel 38 Wet Europees Aanhoudingsbevel dit niet uitdrukkelijk en verwijst het evenmin uitdrukkelijk naar artikel 16 Wet Europees Aanhoudingsbevel, het onderzoeksgerecht slechts de tenuitvoerlegging van een tweede Europees aanhoudingsbevel kan bevelen indien het vaststelt dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit van het eerste bevel, toestemming heeft verleend met de overlevering aan de uitvaardigende rechterlijke autoriteit van het tweede bevel in de gevallen waarin die toestemming is vereist; het staat immers aan het onderzoeksgerecht te onderzoeken of de toestemming is vereist en of ze werd verleend en het onderzoeksgerecht kan zich niet ertoe beperken de tenuitvoerlegging te bevelen van het tweede Europees aanhoudingsbevel met de vaststelling dat een overlevering slechts mogelijk is nadat de bevoegde uitvoerende autoriteit van het eerste bevel toestemming zal hebben gegeven met de overlevering aan de uitvaardigende autoriteit van het tweede bevel (1). (1) Zie Cass. 11 september 2019, AR P.19.0922.F, AC 2019, nr. 452, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch, op datum in Pas.; contra: J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, p. 248-249.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Persoon die door een Staat aan België is overgeleverd in uitvoering van een eerste Europees aanhoudingsbevel - Tweede Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd door een andere Staat - Tenuitvoerlegging - Toestemming van de eerste Staat

- Art. 38, §§ 1 en 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel - Persoon die door een Staat aan België is overgeleverd in uitvoering van een eerste Europees aanhoudingsbevel - Tweede Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd door een andere Staat - Tenuitvoerlegging - Toestemming van de eerste Staat

- Art. 38, §§ 1 en 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Il résulte des dispositions des articles 28.2 et 28.3, de la décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres et 38, § 1 et § 2, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen que, même si l'article 38 de la loi du 19 décembre 2003 ne le mentionne pas expressément et ne se réfère pas davantage expressément à l'article 16 de la décision-cadre, la juridiction d'instruction ne peut ordonner l'exécution d'un second mandat d'arrêt européen que si elle constate que l'autorité judiciaire d'exécution du premier mandat a consenti à la remise à l'autorité judiciaire d'émission du second mandat dans les cas où ce consentement est requis; il appartient effectivement à la juridiction d'instruction d'examiner si le consentement est requis et s'il a été donné, et la juridiction d'instruction ne peut se borner à ordonner l'exécution du second mandat d'arrêt européen en constatant qu'une remise ne sera possible que lorsque l'autorité d'exécution compétente pour le premier mandat aura consenti à la remise à l'autorité d'émission du second mandat(1). (1) Voir Cass. 11 septembre 2019, RG P.19.0922.F, Pas. 2019, n° 452, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; contra : J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, p. 248-249.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Personne remise par un Etat à la Belgique en exécution d'un premier mandat d'arrêt européen - Second mandat d'arrêt européen émis par un autre Etat - Exécution - Consentement du premier Etat

- Art. 38, § 1er et 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen - Personne remise par un Etat à la Belgique en exécution d'un premier mandat d'arrêt européen - Second mandat d'arrêt européen émis par un autre Etat - Exécution - Consentement du premier Etat

- Art. 38, § 1er et 2 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Het recht op een onafhankelijke en onpartijdige rechter wordt niet miskend doordat een strafuitvoeringsrechtbank uitspraak doet over de toekenning van een bepaalde strafuitvoeringsmodaliteit, terwijl diezelfde strafuitvoeringsrechtbank in dezelfde samenstelling een beslissing heeft genomen over de toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit welke door het Hof werd vernietigd en over die andere strafuitvoeringsmodaliteit alsnog geen beslissing werd genomen.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Onafhankelijke en onpartijdige rechter - Strafwitvoering - Strafwitvoeringsrechtbank - Samenstelling van de zetel - Uitspraak over een bepaalde strafuitvoeringsmodaliteit - Beslissing door dezelfde strafuitvoeringsrechtbank in dezelfde samenstelling over de toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit - Vernietiging - Gevolg
STRAFWITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Onafhankelijke en onpartijdige rechter - Samenstelling van de zetel - Uitspraak over een bepaalde strafuitvoeringsmodaliteit - Beslissing door dezelfde strafuitvoeringsrechtbank in dezelfde samenstelling over de toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit - Vernietiging - Gevolg

Le droit à un juge indépendant et impartial n'est pas méconnu lorsque le tribunal de l'application des peines se prononce sur l'octroi d'une certaine modalité d'exécution de la peine et que ce même tribunal a pris, dans une composition identique, une décision sur l'octroi d'une autre modalité d'exécution, que cette décision a été annulée par la Cour et qu'il n'a pas encore été statué sur cette autre modalité d'exécution.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Juge indépendant et impartial - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Composition du siège - Décision sur une certaine modalité d'exécution de la peine - Décision par le même tribunal de l'application des peines, dans une composition identique, sur l'octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine - Annulation - Conséquence

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Juge indépendant et impartial - Composition du siège - Décision sur une certaine modalité d'exécution de la peine - Décision par le même tribunal de l'application des peines, dans une composition identique, sur l'octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine - Annulation - Conséquence

P.22.0537.N

3 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.14](#)

AC nr. ...

De voorafgaande ondervraging voorgeschreven door artikel 16, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet heeft tot doel de onderzoeksrechter in te lichten over het standpunt van de verdachte over de hem verweten feiten en aldus zijn recht van verdediging te waarborgen; de wetgever heeft niet nader bepaald hoe de voorafgaande ondervraging precies moet verlopen; wel moet blijken dat de onderzoeksrechter de verdachte de gelegenheid heeft gegeven zijn opmerkingen te formuleren betreffende de hem verweten feiten (1). (1) Cass. 26 maart 2019, AR P.19.0265.N, AC 2019, nr. 185.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter - Doel en wijze van de ondervraging - Gelegenheid van de verdachte om opmerkingen te geven over de hem verweten feiten

- Art. 16, § 2, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'interrogatoire préalable prescrit à l'article 16, § 2, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive vise à renseigner le juge d'instruction sur la position que l'inculpé adopte à l'égard des faits qui lui sont reprochés et à garantir ainsi le respect de ses droits de défense; le législateur n'a pas précisé la manière dont l'interrogatoire préalable doit se dérouler; il doit néanmoins apparaître que le juge d'instruction a donné à l'inculpé la possibilité de formuler ses observations concernant les faits qui lui sont reprochés (1). (1) Cass. 26 mars 2019, RG P.19.0265.N, Pas. 2019, n° 185

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Objet de l'interrogatoire et méthode d'interrogatoire - Possibilité pour l'inculpé de formuler des observations sur les faits qui lui sont reprochés

- Art. 16, § 2, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Indien de verdachte, nadat de onderzoeksrechter hem heeft ingelicht over de feiten die aan de beschuldigingstelling ten grondslag liggen en hem kennis heeft gegeven van de mogelijkheid dat tegen hem een bevel tot aanhouding kan worden uitgevaardigd, dadelijk verklaart zich op zijn zwijgrecht te beroepen, dan volgt daaruit dat hij geen vragen wenst te beantwoorden betreffende de feiten die ten grondslag liggen aan de beschuldiging; het staat aan de verdachte, die in voorkomend geval de bijstand geniet van een raadsman, te beslissen over de uitoefening van zijn zwijgrecht; de uitoefening van dit zwijgrecht is niet afhankelijk van het stellen van één of meer vragen betreffende de feiten die aan de beschuldiging ten grondslag liggen; de uitoefening door de verdachte van zijn zwijgrecht berooft hem bovendien niet van zijn in artikel 16, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet vermelde recht om zelf of via zijn raadsman opmerkingen te formuleren over het verlenen van een bevel tot aanhouding en van het recht van de raadsman bij toepassing van artikel 16, § 2, derde lid, Voorlopige Hechteniswet en artikel 47bis, § 6, 7), Wetboek van Strafvordering opmerkingen te formuleren.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter - Kennisgeving van de strafbare feiten en van de mogelijkheid tot het uitvaardigen van een bevel tot aanhouding. - Dadelijk inroepen van het zwijgrecht - Ontbreken van vragen over de strafbare feiten en ernstige aanwijzingen van schuld - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis, § 6, 7) Wetboek van Strafvordering

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter - Kennisgeving van de strafbare feiten en van de mogelijkheid tot het uitvaardigen van een bevel tot aanhouding. - Dadelijk inroepen van het zwijgrecht - Ontbreken van vragen over de strafbare feiten en ernstige aanwijzingen van schuld - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Si, après que le juge d'instruction l'a informé des faits à la base de l'inculpation et de la possibilité qu'un mandat d'arrêt soit décerné à son encontre, l'inculpé déclare sur-le-champ invoquer son droit au silence, il s'ensuit qu'il ne souhaite répondre à aucune question concernant ces faits; il appartient à l'inculpé, qui bénéficie, le cas échéant, de l'assistance d'un avocat, de décider d'exercer son droit au silence; l'exercice de ce droit n'est pas subordonné à la condition de servir poser une ou plusieurs questions à propos des faits qui fondent l'inculpation; en outre, l'exercice de ce droit par l'inculpé ne prive pas celui-ci de son droit prévu à l'article 16, § 2, alinéa 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive de formuler en personne ou par l'intermédiaire de son avocat des observations sur la délivrance d'un mandat d'arrêt ni du droit de son conseil de formuler des observations en application des articles 16, § 2, alinéa 3, de cette loi et 47bis, § 6, 7), du Code d'instruction criminelle.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit au silence - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Notification des faits punissables et de la possibilité de délivrance d'un mandat d'arrêt - Invocation sur-le-champ du droit au silence - Absence de questions sur les faits punissables et les indices sérieux de culpabilité - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis, § 6, 7) Code d'Instruction criminelle

- Art. 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Notification des faits punissables et de la possibilité de délivrance d'un mandat d'arrêt - Invocation sur-le-champ du droit au silence - Absence de questions sur les faits punissables et les indices sérieux de culpabilité - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis, § 6, 7) Wetboek van Strafvordering
- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 47bis, § 6, 7) Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0543.F

12 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer een vonnis oordeelt dat de vergoeding van de kosten van de adviserend geneesheer die zijn gemaakt om de belangen van de burgerlijke partij te verdedigen in het kader van het gerechtelijk deskundigenonderzoek dient te worden aangenomen en daarnaast een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt ten aanzien van de burgerlijke partij, heeft de rechtbank, impliciet maar zeker, zowel het recht van de burgerlijke partij voorbehouden om door een adviserend geneesheer te worden bijgestaan als het recht van de gesubrogeerde partij om de terugbetaling daarvan te vorderen; de rechtbank heeft haar rechtsmacht over de burgerlijke rechtsvordering van de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij dus niet volledig uitgeput.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollège - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTBANKEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollège - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Overeenkomsten en regres - Verzekering - Indeplaatsstelling - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollège - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde

Lorsqu'un jugement considère qu'il y a lieu d'admettre l'indemnisation des frais du médecin-conseil commis pour défendre les intérêts de la partie civile dans le cadre de l'expertise judiciaire mais ordonne aussi une nouvelle expertise médicale à l'égard de la partie civile, le tribunal, de manière implicite mais certaine, réserve tant le droit de celle-ci d'y être assisté par un médecin-conseil que le droit de la partie subrogée d'en postuler le recouvrement ; il n'a donc pas vidé sa saisine quant à l'action civile exercée par la compagnie d'assurances subrogée.

ACTION CIVILE - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

- Art. 19 et 807 Code judiciaire
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 1382 Ancien Code civil

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action civile - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

- Art. 19 et 807 Code judiciaire
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 1382 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Conventions. recours - Assurances. subrogation - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Allerlei - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollege - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollege - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollege - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

VERZEKERING - Allerlei - Beslissing die de vergoeding van de kosten van een adviserend geneesheer aanneemt en een nieuw medisch deskundigenonderzoek beveelt - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het rechtscollege - Terugvordering van de kosten door de gesubrogeerde verzekeringsmaatschappij

- Art. 19 et 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 19 et 807 Code judiciaire

Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Divers - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

- Art. 19 et 807 Code judiciaire

Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

EXPERTISE - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

- Art. 19 et 807 Code judiciaire

Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

- Art. 19 et 807 Code judiciaire

Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

ASSURANCES - Divers - Décision admettant l'indemnisation des frais d'un médecin-conseil et ordonnant une nouvelle expertise médicale - Incidence sur la saisine de la juridiction - Recouvrement des frais par la compagnie d'assurance subrogée

- Art. 19 et 807 Code judiciaire

Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

De door artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde toestand van bijzondere herhaling vereist het bestaan van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling voor een van de in die bepaling vermelde overtredingen, welke aan de nieuwe overtreding voorafgaat vermits het definitief karakter van de als grondslag voor de toestand van bijzondere herhaling aangevoerde veroordeling tot de essentie van het begrip herhaling behoort; de termijn van drie jaar waarbinnen de nieuwe overtreding moet zijn gepleegd, gaat in op het tijdstip waarop de veroordeling, welke de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet, kracht van gewijsde verkrijgt aangezien de bedoeling van de wetgever om de verkeersveiligheid te verhogen door het invoeren van een regime waardoor een veroordeelde voor één van de in die bepaling vermelde overtredingen ingeval van het plegen van een nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar, verplicht moet worden veroordeeld tot het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van minstens drie maanden, waarbij het herstel van dit recht afhankelijk wordt gemaakt van het slagen in de vier onderzoeken en examens, enkel kan worden bereikt door zo het beginpunt van de driejarige termijn te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

HERHALING - Bijzondere herhaling - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6 - Voorwaarden - Vroegere veroordeling in kracht van gewijsde voor één van de overtredingen vermeld in de bepaling - Nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar - Tijdstip waarop de termijn van drie jaar ingaat - Doelstelling van de wetgever - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6 - Bijzondere herhaling - Voorwaarden - Vroegere veroordeling in kracht van gewijsde voor één van de overtredingen vermeld in de bepaling - Nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar - Tijdstip waarop de termijn van drie jaar ingaat - Doelstelling van de wetgever - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'application de l'état de récidive spéciale visé par l'article 38, § 6, alinéa 1er, de la loi relative à la circulation routière requiert l'existence d'une condamnation coulée en force de chose jugée pour une des infractions visées dans ladite disposition, laquelle condamnation doit être antérieure à la nouvelle infraction, puisque le caractère définitif de la condamnation invoquée pour fonder l'état de récidive spéciale relève de l'essence de la notion de récidive ; le délai de trois ans dans lequel la nouvelle infraction doit avoir été commise prend cours au moment où la condamnation fondant l'application de l'article 38, § 6, alinéa 1er, de la loi sur la circulation routière acquiert force de chose jugée, dès lors que l'objectif du législateur de renforcer la sécurité routière par l'instauration d'une réglementation qui prévoit obligatoirement qu'une personne condamnée pour une des infractions énoncées dans cette disposition, lorsqu'elle commet une nouvelle infraction dans les trois ans, se voit infliger la déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur pendant trois mois au moins, la réintégration dans ce droit étant subordonnée à la réussite des quatre examens, ne peut être atteint qu'en fixant de cette manière le point de départ du délai de trois ans (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECIDIVE - Récidive spéciale - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 6 - Conditions - Condamnation coulée en force de chose jugée antérieure à une des infractions énoncées dans la disposition - Nouvelle infraction dans un délai de trois ans - Point de départ du délai de trois ans - Objectif poursuivi par le législateur - Portée - Conséquence

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 6 - Récidive spéciale - Conditions - Condamnation coulée en force de chose jugée antérieure à une des infractions énoncées dans la disposition - Nouvelle infraction dans un délai de trois ans - Point de départ du délai de trois ans - Objectif poursuivi par le législateur - Portée - Conséquence

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0548.N

3 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.16](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling van recidivegevaar kan het onderzoeksgerecht wel degelijk veroordelingen uit een al dan niet ver verleden betrekken, zonder dat daaruit een miskenning van het vermoeden van onschuld kan worden afgeleid; of er nog een noodzaak bestaat voor de handhaving van de voorlopige hechtenis en of de redelijke termijn al dan niet is overschreden, wordt in het licht van het voorgaande onaantastbaar beoordeeld door het onderzoeksgerecht; wel gaat het Hof na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Redelijke termijn van de voorlopige hechtenis - Handhaving - Eerdere veroordeling van de in verdenking gestelde. - Recidivegevaar - Vermoeden van onschuld - Beoordeling

- Artt. 16, 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Eerdere veroordeling van de in verdenking gestelde. - Recidivegevaar - Redelijke termijn van de voorlopige hechtenis - Beoordeling

- Artt. 16, 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Eerdere veroordeling van de in verdenking gestelde. - Recidivegevaar - Vermoeden van onschuld - Redelijke termijn van de voorlopige hechtenis - Beoordeling

- Artt. 16, 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Pour apprécier le risque de récidive, la juridiction d'instruction peut effectivement tenir compte de condamnations, même lointaines, sans qu'il puisse s'en déduire une violation de la présomption d'innocence; la juridiction d'instruction apprécie souverainement, à la lumière de ce qui précède, si le maintien de la détention préventive demeure nécessaire et s'il y a dépassement du délai raisonnable; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Délai raisonnable de la détention préventive. - Maintien - Condamnation antérieure de l'inculpé - Risque de récidive - Présomption d'innocence - Appréciation

- Art. 16, 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Détention préventive - Maintien - Condamnation antérieure de l'inculpé - Risque de récidive - Délai raisonnable de la détention préventive. - Appréciation

- Art. 16, 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Condamnation antérieure de l'inculpé - Risque de récidive - Présomption d'innocence - Délai raisonnable de la détention préventive. - Appréciation

- Art. 16, 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Het oordeel over de noodzaak van het laten voortbestaan van de voorlopige hechtenis vereist een nauwkeurig, geactualiseerd en individueel onderzoek van de feitelijke gegevens van de zaak, omdat de voorlopige hechtenis de uitzondering is en redenen die haar rechtvaardigen mettertijd hun relevantie kunnen verliezen; ingeval uit dat onderzoek blijkt dat de duur van de voorlopige hechtenis niet meer redelijk is zoals vereist door artikel 5.3 EVRM, moet de inverdenkinggestelde in vrijheid worden gesteld; bij deze beoordeling mag het onderzoeksgerecht geen blijf geven van enig automatisme dat onverenigbaar is met het evolutief karakter van de voorlopige hechtenis; het verbod op automatisme houdt evenwel niet in dat het onderzoeksgerecht bij een hernieuwde en dus geactualiseerde beoordeling geen rekening mag houden met de elementen die het voorheen in aanmerking heeft genomen; het staat immers aan het onderzoeksgerecht te oordelen of uit die elementen, desgevallend aangevuld met andere, rekening houdend met de voortgang van het onderzoek en het verstreken tijdsverloop, nog steeds gevaren voor recidive, collusie en onttrekking kunnen worden afgeleid die een verdere handhaving van de voorlopige hechtenis noodzakelijk maken (1). (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Redelijke termijn van de voorlopige hechtenis - Handhaving - Vereiste van een van een nauwkeurig, geactualiseerd en individueel onderzoek - Hernieuwde beoordeling van eerdere gegevens - Voorwaarden

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Vereiste van een van een nauwkeurig, geactualiseerd en individueel onderzoek - Hernieuwde beoordeling van eerdere gegevens - Voorwaarden*
- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La décision quant à la nécessité du maintien de la détention préventive requiert un examen précis, actualisé et personnalisé des éléments de fait de la cause, puisque la détention préventive est l'exception et que les raisons l'ayant justifiée peuvent perdre leur pertinence au fil du temps; s'il ressort de cet examen que la durée de la détention préventive ne présente plus le caractère raisonnable requis par l'article 5.3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, l'inculpé doit être libéré; dans le cadre de cette appréciation, la juridiction d'instruction ne peut laisser paraître aucun automatisme incompatible avec le caractère évolutif de la détention préventive; cette interdiction n'empêche pas la juridiction d'instruction, lorsqu'elle révisé et donc actualise son appréciation, de tenir compte d'éléments qu'elle a précédemment retenus; il appartient effectivement à la juridiction d'instruction de décider si un risque de récidive, de collusion et de soustraction nécessitant le maintien de la détention préventive peut encore se déduire de ces éléments, éventuellement complétés par d'autres, eu égard à l'état d'avancement de l'instruction et au laps de temps écoulé (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Délai raisonnable de la détention préventive. - Maintien - Exigence d'un examen précis, actualisé et personnalisé - Nouvelle appréciation d'éléments antérieurs - Conditions

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Exigence d'un examen précis, actualisé et personnalisé - Nouvelle appréciation d'éléments antérieurs - Conditions*
- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Indien de inverdenkinggestelde de regelmatigheid betwist van de bewijsverkrijging waaruit de ernstige aanwijzingen van schuld zijn afgeleid, dan is het onderzoeksgerecht slechts gehouden tot een prima facie-onderzoek van de voorgehouden onregelmatigheid en kan het, zo nodig, vervolgens het door artikel 235bis Wetboek van Strafvordering bedoelde onderzoek verrichten (1). (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regulariteit van de procedure - Voorlopige hechtenis - Ernstige aanwijzingen van schuld - Controle prima facie op de regelmatigheid van het bewijs - Ontbreken van een verzoek tot een zuiveringsprocedure op basis van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Artt. 136 en 235bis Wetboek van Strafvordering
- Artt. 16, 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Regulariteit van de procedure - Ernstige aanwijzingen van schuld - Controle prima facie op de regelmatigheid van het bewijs - Ontbreken van een verzoek tot een zuiveringsprocedure op basis van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering - Gevolg

- Artt. 136 en 235bis Wetboek van Strafvordering
- Artt. 16, 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit het feit dat bepaalde mede-inverdenkinggestelden aangehouden blijven dan wel zijn vrijgelaten, volgt niet dat er met betrekking tot een andere aangehoudene geen collusiegevaar meer kan worden aangenomen; het collusiegevaar moet immers individueel worden beoordeeld en een voorlopige hechtenis kan wel degelijk beletten dat tussen de betrokkene en andere al dan niet aangehouden afspraken worden gemaakt over de inhoud van af te leggen verklaringen of dat contacten worden gelegd om verklaringen te wijzigen of in te trekken (1). (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Invrijheidstelling van een medeverdachte - Collusiegevaar - Beoordeling

- Artt. 16, 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque l'inculpé conteste la régularité de l'obtention de la preuve dont sont déduits les indices sérieux de culpabilité, la juridiction d'instruction est uniquement tenue à un examen prima facie de la prétendue irrégularité et peut, au besoin, procéder par la suite à l'examen visé à l'article 235bis du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Détention préventive - Indices sérieux de culpabilité - Contrôle prima facie de la régularité de la preuve - Absence de requête sollicitant une procédure de purge sur la base de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 136 et 235bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Régularité de la procédure - Indices sérieux de culpabilité - Contrôle prima facie de la régularité de la preuve - Absence de requête sollicitant une procédure de purge sur la base de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle - Conséquence

- Art. 136 et 235bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il ne résulte pas du maintien en détention ou de la mise en liberté de certains coïnculpés que plus aucun risque de collusion ne peut être admis concernant un autre détenu; en effet, le risque de collusion doit être soumis à une appréciation individuelle et la détention préventive peut bel et bien empêcher que des accords soient pris entre l'intéressé et des tiers, détenus ou non, quant au contenu de futures déclarations ou que des contacts soient établis en vue de modifier ou de retirer des déclarations (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Mise en liberté d'un coïnculpé - Danger de collusion - Appréciation

- Art. 16, 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit het feit dat een sinds langere tijd aangehouden in verdenking gestelde sinds geruime tijd niet meer werd verhoord, volgt niet noodzakelijk dat: 1° zijn voorlopige hechtenis niet langer verantwoord is; het komt de onderzoeksrechter toe om in het licht van de noodwendigheden van het onderzoek te bepalen of en wanneer een (her)verhoor van een in verdenking gestelde zich opdringt; 2° het gerechtelijk onderzoek vertraging oploopt en dat de duur van de voorlopige hechtenis op ongepaste wijze wordt verlengd; 3° er wat betreft die in verdenking gestelde geen gevaar voor collusie meer kan worden aangenomen; het gevaar voor collusie is immers niet noodzakelijk afhankelijk van het al dan niet verhoren van een aangehouden in verdenking gestelde; 4° het onderzoek in afwezigheid van de in verdenking gestelde zou verlopen en zijn recht van verdediging wordt miskend: de betrokkene of zijn raadsman heeft immers ter gelegenheid van de beslissingen over de handhaving van de voorlopige hechtenis toegang tot het dossier en hij kan om de in artikel 22, derde lid, Voorlopige Hechteniswet bedoelde samenvattende ondervraging of aanvullend onderzoek verzoeken (1). (1) Zie gelijklopende concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Redelijke termijn van de voorlopige hechtenis - Handhaving - Het ontbreken van een recent verhoor van de aangehouden in verdenking gestelde - Gevolg

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Het ontbreken van een recent verhoor van de aangehouden in verdenking gestelde - Gevolg*
- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Il ne résulte pas nécessairement de l'absence d'audition, depuis un laps de temps relativement long, d'un inculpé soumis à une longue détention que: 1° sa détention préventive n'est plus justifiée; il revient au juge d'instruction de déterminer, à la lumière des nécessités de l'instruction, si et quand un inculpé doit (à nouveau) être entendu; 2° l'instruction subit un retard et que la durée de la détention préventive est indûment prolongée; 3° un risque de collusion ne peut plus être admis concernant cet inculpé; en effet, ce risque ne dépend pas nécessairement de l'audition éventuelle d'un inculpé détenu; 4° l'instruction se déroulerait en l'absence de l'inculpé et qu'il y aurait méconnaissance de ses droits de défense: l'intéressé ou son conseil ont effectivement accès au dossier chaque fois qu'il est statué sur le maintien de la détention préventive et peuvent solliciter l'interrogatoire récapitulatif visé à l'article 22, alinéa 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ou un complément d'instruction (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Délai raisonnable de la détention préventive. - Maintien - Absence d'audition récente de l'inculpé détenu - Conséquence

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Absence d'audition récente de l'inculpé détenu - Conséquence*
- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De strafuitvoeringsrechtbank die kennis neemt van een vordering tot intrekking overeenkomstig artikel 61 Wet Strafwet van een bij toepassing van de artikelen 67 en 68 Wet Strafwet toegekende strafuitvoeringsmodaliteit na herziening van de initiële strafuitvoeringsmodaliteit en vervolgens van de vordering tot herroeping van de initiële strafuitvoeringsmodaliteit, is niet ertoe gehouden te antwoorden op de loutere mededeling door de veroordeelde dat hij akkoord gaat met beperkte detentie.

STRAFWET - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit - Akkoord van de veroordeelde met beperkte detentie - Vermelding op het zittingsblad - Gevolg

- Artt. 61, 67 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit - Akkoord van de veroordeelde met beperkte detentie - Vermelding op het zittingsblad - Gevolg

- Artt. 61, 67 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Le tribunal de l'application des peines qui, conformément à l'article 61 de loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, connaît d'une demande tendant au retrait d'une modalité d'exécution de la peine accordée en application des articles 67 et 68 de cette loi après la révision de la modalité d'exécution de la peine initiale, et qui connaît ensuite de la demande tendant au retrait de cette dernière, n'est pas tenu de répondre à la simple communication par le condamné qu'il marque son accord quant à une détention limitée.

APPLICATION DES PEINES - Libération conditionnelle - Demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine - Accord du condamné quant à une détention limitée - Mention à la feuille d'audience - Conséquence

- Art. 61, 67 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine - Accord du condamné quant à une détention limitée - Mention à la feuille d'audience - Conséquence

- Art. 61, 67 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Indien de strafuitvoeringsrechtbank na een vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit overeenkomstig de artikelen 67 en 68 Wet Strafwetgeving heeft beslist om een andere strafuitvoeringsmodaliteit toe te kennen en daarna volgens de in artikel 61 Wet Strafwetgeving bedoelde procedure oordeelt dat die nieuw toegekende strafuitvoeringsmodaliteit moet worden ingetrokken, dan moet zij opnieuw uitspraak doen over de vordering tot herroeping, herziening of schorsing van de initiële strafuitvoeringsmodaliteit.

STRAFWETGEVING - Vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit - Intrekking van de beslissing - Gevolg - Oordeel over de initiële vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit

- Artt. 61, 67 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit - Intrekking van de beslissing - Gevolg - Oordeel over de initiële vordering tot herroeping, herziening of schorsing van een strafuitvoeringsmodaliteit

- Artt. 61, 67 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

° Si le tribunal de l'application des peines, ensuite d'une demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine décide, conformément aux articles 67 et 68 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, d'accorder une autre modalité d'exécution et considère ensuite, selon la procédure visée à l'article 61 de cette loi, que cette nouvelle modalité d'exécution accordée doit être retirée, il est tenu de se prononcer à nouveau sur la demande de révocation, de révision ou de suspension de la modalité d'exécution initiale.

APPLICATION DES PEINES - Demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine - Octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine - Retrait de la décision - Conséquence - Décision relative à la demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine

- Art. 61, 67 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine - Octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine - Retrait de la décision - Conséquence - Décision relative à la demande de révocation, de révision ou de suspension d'une modalité d'exécution de la peine

- Art. 61, 67 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.22.0560.N

3 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.18](#)

AC nr. ...

De uitoefening van het recht van verdediging vereist niet dat de in verdenking gestelde die zich in voorlopige hechtenis bevindt in de gevangenis voor de behandeling van zijn cassatieberoep beschikt over een computer, een telefoon en toegang tot het internet.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Inzage van het dossier - Gebrek aan toegang tot elektronische communicatie in de gevangenis - Gevolg

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Gebrek aan toegang tot elektronische communicatie in de gevangenis - Gevolg

4/05/2026

L'exercice des droits de la défense ne requiert pas que l'inculpé qui se trouve en détention préventive dispose en prison d'un ordinateur, d'un téléphone et d'un accès à Internet en vue de l'examen de son pourvoi en cassation.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Communication du dossier - Absence d'accès à un moyen de communication électronique en prison - Conséquence

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Absence d'accès à un moyen de communication électronique en prison - Conséquence

P. 707/982

P.22.0579.N

3 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.19](#)

AC nr. ...

Het vermoeden van onschuld verzet zich niet ertegen dat tijdens de behandeling voor het hof van assisen door getuigen-deskundigen, getuigen of raadslieden van partijen melding wordt gemaakt van op een beschuldigde betrekking hebbende feitelijkheden, die als een misdrijf kunnen worden omschreven maar die geen aanleiding hebben gegeven tot een veroordeling, voor zover daarmee niet wordt aangegeven dat deze beschuldigde zich aan die feiten heeft schuldig gemaakt; uit het enkele feit dat bij het verhoor van de gerechtsdeskundigen is verwezen naar het omvangrijk verleden van de verzoeker en dat de over het moraliteitsonderzoek getuigende politie-inspecteur in de geschreven presentatie onder een rubriek Gerechtiglijk verleden melding heeft gemaakt van politionele interventies betreffende de verzoeker, volgt niet dat daardoor wordt aangenomen dat deze beschuldigde zich aan de vermelde strafbare feiten heeft schuldig gemaakt en het vermoeden van onschuld is miskend (1). (1) Zie gelijkkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Hof van assisen - Behandeling ter zitting en tussenarresten. Verklaring van de jury - Moraliteitsonderzoek - Getuigenis van een gerechtsdeskundige en politieambtenaar - Aanbrengen van gegevens over het gerechtelijk verleden van de beschuldigde - Onderscheid tussen veroordelingen en politionele inlichtingen - Verduidelijking van dit onderscheid door de voorzitter van het hof van assisen - Wettige verdenking - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Moraliteitsonderzoek - Getuigenis van een gerechtsdeskundige en politieambtenaar - Aanbrengen van gegevens over het gerechtelijk verleden van de beschuldigde - Onderscheid tussen veroordelingen en politionele inlichtingen - Verduidelijking van dit onderscheid door de voorzitter van het hof van assisen - Vermoeden van onschuld - Wettige verdenking - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

La présomption d'innocence ne s'oppose pas à ce que, lors des débats devant la cour d'assises, des experts témoins, des témoins ou des conseils de parties fassent mention de voies de fait concernant un accusé, qui, même si elles peuvent être qualifiées infraction, n'ont pas donné lieu à une condamnation, dans la mesure où il n'est pas allégué que l'accusé se soit rendu coupable de ces faits; il ne résulte pas du seul fait que, lors de l'audition des experts judiciaires, il ait été fait référence aux nombreux antécédents du demandeur et que l'inspecteur de police témoignant à propos de l'enquête de moralité ait mentionné dans la présentation écrite, sous une rubrique Antécédents judiciaires, des interventions policières impliquant le demandeur, qu'il soit ainsi admis que cet accusé s'est rendu coupable des faits punissables énoncés et qu'il y ait eu violation de la présomption d'innocence (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Cour d'assises - Procédure à l'audience et arrêts interlocutoires. Déclaration du jury - Enquête de moralité - Témoignage d'un expert judiciaire et d'un fonctionnaire de police - Éléments communiqués sur les antécédents judiciaires de l'accusé - Distinction entre condamnations et informations policières - Explication de cette distinction par le président de la cour d'assises - Suspicion légitime - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 828, 1° Code judiciaire

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Enquête de moralité - Témoignage d'un expert judiciaire et d'un fonctionnaire de police - Éléments communiqués sur les antécédents judiciaires de l'accusé - Distinction entre condamnations et informations policières - Explication de cette distinction par le président de la cour d'assises - Présomption d'innocence - Suspicion légitime - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre

november 1950, te Rome

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Hof van assisen - Behandeling ter zitting en tussenarresten. Verklaring van de jury - Moraliteitsonderzoek - Getuigenis van een gerechtsdeskundige en politieambtenaar - Aanbrengen van gegevens over het gerechtelijk verleden van de beschuldigde - Onderscheid tussen veroordelingen en politionele inlichtingen - Verduidelijking van dit onderscheid door de voorzitter van het hof van assisen - Wettige verdenking - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Aanbrengen van gegevens over het gerechtelijk verleden van de beschuldigde - Onderscheid tussen veroordelingen en politionele inlichtingen - Verduidelijking van dit onderscheid door de voorzitter van het hof van assisen - Vermoeden van onschuld - Wettige verdenking - Beoordeling - Hof van assisen - Moraliteitsonderzoek - Getuigenis van een gerechtsdeskundige en politieambtenaar

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

Uit artikel 281, §2 Wetboek van Strafvordering volgt niet dat de voorzitter van het hof van assisen ertoe gehouden is om indien door getuigen of raadslieden van andere partijen gegevens worden aangevoerd die een negatief licht kunnen werpen op een beschuldigde, ambtshalve tussen te komen; dat geldt evenzeer indien uit die gegevens een miskenning van het vermoeden van onschuld zou kunnen worden afgeleid; het staat immers niet aan de voorzitter van het hof van assisen om in de plaats van de raadslieden van een beschuldigde diens verdediging uit te oefenen (1). (1) Zie gelijklopende concl. "in hoofdzaak" OM.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Voorzitter van het hof van assisen - Discretionaire macht - Moraliteitsonderzoek - Getuigenverhoor - Gegevens die een negatief daglicht werpen op de beschuldigde - Gebrek aan opmerkingen of toelichting van de voorzitter over die gegevens - Vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1950

- Art. 828, 1° Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Cour d'assises - Procédure à l'audience et arrêts interlocutoires. Déclaration du jury - Enquête de moralité - Témoignage d'un expert judiciaire et d'un fonctionnaire de police - Éléments communiqués sur les antécédents judiciaires de l'accusé - Distinction entre condamnations et informations policières - Explication de cette distinction par le président de la cour d'assises - Suspicion légitime - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 828, 1° Code judiciaire

RECUSATION - Éléments communiqués sur les antécédents judiciaires de l'accusé - Distinction entre condamnations et informations policières - Explication de cette distinction par le président de la cour d'assises - Présomption d'innocence - Suspicion légitime - Appréciation - Cour d'assises - Enquête de moralité - Témoignage d'un expert judiciaire et d'un fonctionnaire de police

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Il ne résulte pas de l'article 281, § 2, du Code d'instruction criminelle que le président de la cour d'assises est tenu d'intervenir d'office lorsque des éléments susceptibles de présenter un accusé sous un jour défavorable sont invoqués par des témoins ou par des conseils d'autres parties; il en va de même lorsqu'il pourrait se déduire de ces éléments une violation de la présomption d'innocence; en effet, il n'appartient pas au président de la cour d'assises d'exercer la défense d'un accusé, en lieu et place de ses conseils (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Président de la cour d'assises - Pouvoir discrétionnaire - Enquête de moralité - Audition des témoins - Éléments présentant l'accusé sous un jour défavorable - Absence d'intervention immédiate du président concernant ces éléments - Présomption d'innocence - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 281, § 2 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Hof van assisen - Behandeling ter zitting en tussenarresten. Verklaring van de jury - Voorzitter van het hof van assisen - Discretionaire macht - Moraleitsonderzoek - Getuigenverhoor - Gegevens die een negatief daglicht werpen op de beschuldigde - Gebrek aan opmerkingen of toelichting van de voorzitter over die gegevens - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 281, § 2 Wetboek van Strafvordering

Uit artikel 833 Gerechtelijk Wetboek vloeit voort dat in zoverre als wrakingsgrond de in het arrest van de preliminaire zitting vervatte weigeringsbeslissing om getuigen niet te horen wordt aangevoerd, het wrakingsverzoek ingediend na meerdere rechtszittingen van het hof van assisen laattijdig en bijgevolg niet ontvankelijk is (1). (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Beslissing om bepaalde getuigen niet te horen - Onpartijdigheid van de voorzitter van het hof van assisen - Wrakingsgrond over het niet horen van getuigen aangevoerd tijdens de behandeling van de zaak ten gronde - Gevolg

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Hof van assisen - Preliminaire zitting - Beslissing om bepaalde getuigen niet te horen - Onpartijdigheid van de voorzitter van het hof van assisen - Wrakingsgrond aangevoerd tijdens de behandeling van de zaak ten gronde - Gevolg

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 281, § 2 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Cour d'assises - Procédure à l'audience et arrêts interlocutoires. Déclaration du jury - Président de la cour d'assises - Pouvoir discrétionnaire - Enquête de moralité - Audition de témoins - Éléments présentant l'accusé sous un jour défavorable - Absence d'intervention immédiate du président concernant ces éléments - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 281, § 2 Code d'Instruction criminelle

Il découle de l'article 833 du Code judiciaire que, dans la mesure où la cause de récusation invoquée est la décision contenue dans l'arrêt de l'audience préliminaire de refuser l'audition de témoins, la demande de récusation introduite après plusieurs audiences de la cour d'assises est tardive et, partant, irrecevable (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP, publiées à leur date dans AC.

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Décision de ne pas entendre certains témoins - Impartialité du président de la cour d'assises - Cause de récusation concernant la non-audition de témoins invoquée lors de l'examen de la cause au fond - Conséquence

- Art. 833 Code judiciaire

RECUSATION - Cour d'assises - Audience préliminaire - Décision de ne pas entendre certains témoins - Impartialité du président de la cour d'assises - Cause de récusation invoquée lors de l'examen de la cause au fond - Conséquence

- Art. 833 Code judiciaire

Artikel 38, § 5, Wegverkeerswet bepaalt dat de rechter het verval van het recht tot sturen moet uitspreken en het herstel van dit recht minstens afhankelijk moet maken van het slagen voor het theoretisch of praktisch examen indien hij veroordeelt wegens een overtreding begaan met een motorvoertuig, die tot een verval van het recht tot sturen kan leiden en de schuldige sinds minder dan twee jaar houder is van het rijbewijs B; daaruit volgt dat de rechter, indien aan de toepassingsvoorwaarden voor deze bepaling is voldaan, verplicht is om het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van hetzij het slagen voor het theoretisch examen hetzij het slagen voor het praktisch examen; uit deze bepaling kan geen verplichting worden afgeleid om het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van het slagen in beide examens (1). (1) Cass. 8 februari 2017, AR P.17.0046.F, AC 2017, nr. 95 met concl. van M. NOLET de BRAUWERE, thans advocaat-generaal, op datum in Pas.; Zie P. ARNOU, "Verplicht rijverbod met examen(s) voor beginnende bestuurders die worden veroordeeld wegens een overtreding die een verval van het recht tot sturen kan meebrengen", RW 2007-08, 792-795; C. DE ROY, "Over de verzwarende van de straf voor beginnende bestuurders", VAV 2013, 42-44.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 5 - Overtreding begaan door een jonge bestuurder - Rijverbod met verplicht herstel van een herstelexamen - Keuze tussen het theoretisch of praktisch examen

- Art. 38, § 5 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'article 38, § 5, de la loi sur la circulation routière dispose que le juge doit prononcer la déchéance du droit de conduire et rendre la réintégration dans le droit de conduire dépendante au moins de la réussite des examens théorique ou pratique s'il condamne du chef d'une infraction commise avec une véhicule à moteur pouvant donner lieu à une déchéance du droit de conduire, et que le coupable est titulaire depuis moins de deux ans du permis de conduire B; il s'ensuit que si les conditions d'application de cette disposition sont remplies, le juge doit rendre la réintégration dans le droit de conduire dépendante soit de la réussite de l'examen théorique, soit de la réussite de l'examen de l'examen pratique; il ne peut se déduire de cette disposition une obligation de subordonner la réintégration dans le droit de conduire à la réussite des deux examens (1). (1) Cass. 8 février 2017, RG P.17.0046.F, Pas. 2017, n° 95, avec les concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, alors avocat général; Voir P. ARNOU, « Verplicht rijverbod met examen(s) voor beginnende bestuurders die worden veroordeeld wegens een overtreding die een verval van het recht tot sturen kan meebrengen », R.W. 2007-2008, 792-795; C. DE ROY, « Over de verzwarende van de straf voor beginnende bestuurders », C.R.A. 2013, 42-44.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 5 - Infraction commise par un jeune conducteur - Déchéance du droit de conduire avec réintégration dans ce droit obligatoirement subordonnée à la réussite d'un examen - Choix entre l'examen théorique ou pratique

- Art. 38, § 5 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Onder de in artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde strijdigheid over de grond van de zaak wordt elke beslissing verstaan die een gedraging als een misdaad of een wanbedrijf omschrijft terwijl, in werkelijkheid, die gedraging de rechtmatige uitoefening vormt van een vrijheid of van een recht die door het Verdrag worden gewaarborgd, of nog elke beslissing die een straf oplegt die niet verenigbaar is met de in dat Verdrag vastgelegde beginselen en waarden (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" van het OM in Pas. 2022, nr. 783.

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens -
Allerlei - Heropening van de rechtspleging - Artikel
442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering -
Strijdigheid over de grond van de zaak met het EVRM*
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
*HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Artikel 442quinquies,
eerste lid, Wetboek van strafvordering - Strijdigheid over de
grond van de zaak met het EVRM*
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

La contrariété sur le fond à la Convention européenne visée par l'article 442quinquies, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle s'entend de toute décision qualifiant de crime ou de délit un comportement constituant, en réalité, l'exercice légitime d'une liberté ou d'un droit garantis par la Convention, ou encore de toute décision infligeant une peine incompatible avec les principes et valeurs qu'elle consacre (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP (qui portent sur la requête, et non sur les arguments ajoutés ensuite par le requérant, notamment quant au dépassement du délai raisonnable pour être jugé).

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Réouverture de la
procédure - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies,
alinéa 1er - Contrariété sur le fond à la Conv. D.H.*
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle
*REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Code d'instruction criminelle,
article 442quinquies, alinéa 1er - Contrariété sur le fond à la Conv.
D.H.*
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

De miskenning van het recht op een eerlijk proces, van het recht op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd in de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM, of van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, vormen geen materiële strijdigheid of strijdigheid over de grond van de zaak met het EVRM, bedoeld in artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, maar een formele of procedurele tekortkoming (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" van het OM in Pas. 2022, nr. 783; zie Cass. 16 maart 2022, AR P.21.1300.F, AC 2022, nr. 195, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas. waarin hij met name verwijst naar de memorie van toelichting van de Aanbeveling van 19 januari 2000, R (2000) 2, van het Comité van Ministers van de Raad van Europa (cf. infra); Cass. 26 oktober 2022, AG P.22.0712.F, Pas. 2022, nr. 683 (dat net als onderhavig arrest beslist dat een dergelijke tekortkoming, die door het EHRM is vastgesteld, in dit geval niet beantwoordt aan de in artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, bepaalde voorwaarden om de heropening van de rechtspleging te bevelen), met concl. OM op datum in Pas.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering - Miskening van het recht op een eerlijk proces, van het recht op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd in de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM, of van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - (Geen) materiële strijdigheid of strijdigheid over de grond van de zaak met het EVRM - (Wel) formele of procedurele tekortkoming

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering - Miskening van het recht op een eerlijk proces, van het recht op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd in de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM - (Geen) materiële strijdigheid of strijdigheid over de grond van de zaak met het EVRM - (Wel) formele of procedurele tekortkoming

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering - Miskening van het recht op een eerlijk proces, van het recht op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd in de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM, of van het recht

La violation du droit à un procès équitable, du droit à l'assistance d'un avocat garanti par les articles 6.1 et 6.3, c, de la Convention ou du droit d'être jugé dans un délai raisonnable ne relèvent pas d'une contrariété matérielle ou sur le fond à la Convention européenne visée par l'article 442quinquies, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, mais d'une défaillance formelle ou de procédure (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP (qui portent sur la requête, et non sur les arguments ajoutés ensuite par le requérant, notamment quant au dépassement du délai raisonnable pour être jugé); voir Cass. 16 mars 2022, RG P.21.1300.F, Pas. 2022, n° 195, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, qui se réfèrent notamment à l'exposé des motifs de la Recommandation du 19 janvier 2000, R (2000) 2, du Comité des ministres du Conseil de l'Europe (cf. infra) ; Cass. 26 octobre 2022, RG P.22.0712.F, Pas. 2022, n° 683 (qui décide, comme le présente arrêt, qu'une telle défaillance, constatée par la Cour eur. D. H., ne répond pas in casu aux conditions édictées à l'article 442quinquies, al. 1er, C.I.cr. pour ordonner la réouverture de la procédure), avec concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies, alinéa 1er - Violation du droit à un procès équitable, du droit à l'assistance d'un avocat garanti par l'article 6, § 1er et 3, c, de la Conv. D.H., ou du droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Contrariété matérielle ou sur le fond à la Conv. D.H. (non) - Défaillance formelle ou de procédure (oui)

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

AVOCAT - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies, alinéa 1er - Violation du droit à l'assistance d'un avocat garanti par l'article 6, § 1er et 3, c, de la Conv. D.H. - Contrariété matérielle ou sur le fond à la Conv. D.H. (non) - Défaillance formelle ou de procédure (oui)

- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies, alinéa 1er - Violation du droit à un procès équitable, du droit à l'assistance d'un avocat garanti par l'article 6, § 1er et 3, c, de la Conv. D.H., ou du droit d'être jugé dans un délai raisonnable -

om binnen een redelijke termijn te worden berecht - (Geen) materiële strijdigheid of strijdigheid over de grond van de zaak met het EVRM - (Wel) formele of procedurele tekortkoming

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering - Miskenning van het recht op een eerlijk proces, van het recht op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd in de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM, of van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - (Geen) materiële strijdigheid of strijdigheid over de grond van de zaak met het EVRM - (Wel) formele of procedurele tekortkoming

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

Bij de uitspraak over een verzoek tot heropening van de rechtspleging moet, aangezien de redenen van de veroordeling van de Belgische Staat door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geen strijdigheid over de grond van de zaak maar een procedurele tekortkoming uitmaken, onderzocht worden of die tekortkoming ernstige twijfel over de uitkomst van het proces doet ontstaan (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" van het OM in Pas. 2022, nr. 783; zie Cass. 16 maart 2022, AR P.21.1300.F, AC 2022, nr. 195, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas. waarin hij met name verwijst naar de memorie van toelichting van de Aanbeveling van 19 januari 2000, R (2000) 2, van het Comité van Ministers van de Raad van Europa (cf. infra); Cass. 26 oktober 2022, AG P.22.0712.F, Pas. 2022, nr. 683 (dat net als onderhavig arrest beslist dat een dergelijke tekortkoming, die door het EHRM is vastgesteld, in dit geval niet beantwoordt aan de in artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, bepaalde voorwaarden om de heropening van de rechtspleging te bevelen), met concl. OM op datum in Pas.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering - Veroordeling van België door het EHRM - Reden - Procedurele tekortkoming, en niet een strijdigheid over de grond van de zaak

Contrariété matérielle ou sur le fond à la Conv. D.H. (non) - Défaillance formelle ou de procédure (oui)

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies, alinéa 1er - Violation du droit à un procès équitable, du droit à l'assistance d'un avocat garanti par l'article 6, § 1er et 3, c, de la Conv. D.H., ou du droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Contrariété matérielle ou sur le fond à la Conv. D.H. (non) - Défaillance formelle ou de procédure (oui)

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

Pour statuer sur une requête de réouverture de la procédure, dès lors que les motifs de la condamnation de l'État belge par la Cour européenne des droits de l'homme ne relèvent pas d'une contrariété sur le fond de la décision attaquée mais d'une défaillance procédurale, il y a lieu de rechercher si celle-ci crée un doute sérieux quant au résultat du procès (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP (qui portent sur la requête, et non sur les arguments ajoutés ensuite par le requérant, notamment quant au dépassement du délai raisonnable pour être jugé); voir Cass. 16 mars 2022, RG P.21.1300.F, Pas. 2022, n° 195, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, qui se réfèrent notamment à l'exposé des motifs de la Recommandation du 19 janvier 2000, R (2000) 2, du Comité des ministres du Conseil de l'Europe (cf. infra) ; Cass. 26 octobre 2022, RG P.22.0712.F, Pas. 2022, n° 683 (qui décide, comme le présente arrêt, qu'une telle défaillance, constatée par la Cour eur. D. H., ne répond pas in casu aux conditions édictées à l'article 442quinquies, al. 1er, C.I.cr. pour ordonner la réouverture de la procédure), avec concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies, alinéa 1er - Condamnation de la Belgique par la Cour européenne des Droits de l'Homme - Motif - Défaillance procédurale, et non contrariété sur le fond

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van strafvordering - Veroordeling van België door het EHRM - Reden - Procedurele tekortkoming, en niet een strijdigheid over de grond van de zaak - Invloed op het verzoek tot heropening van de rechtspleging
- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Code d'instruction criminelle, article 442quinquies, alinéa 1er - Condamnation de la Belgique par la Cour européenne des Droits de l'Homme - Motif - Défaillance procédurale, et non contrariété sur le fond - Incidence quant à la requête de réouverture de la procédure
- Art. 442quinquies Code d'Instruction criminelle

P.22.0600.N

10 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220510.2N.15](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van de artikelen 835 en 842 Gerechtelijk Wetboek volgt dat een nieuw wrakingsverzoek onontvankelijk is wanneer het is gegrond op dezelfde feiten als die waarop een eerder wrakingsverzoek is gegrond.

WRAKING - Strafzaken - Verzoek tot wraking - Verwerping van het verzoek tot wraking - Neerlegging van een nieuw verzoek tot wraking - Voorwaarden - Draagwijdte - Gevolg
- Artt. 835 en 842 Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des articles 835 et 842 du Code judiciaire qu'une nouvelle demande en récusation est irrecevable lorsqu'elle est fondée sur les mêmes faits que ceux dénoncés dans une demande antérieure (1). (1) Cass. 9 février 2016, RG C.16.0032.F-C.16.0034.F, Pas. 2016, n° 130.

RECUSATION - Matière répressive - Requête en récusation - Rejet de la requête en récusation - Dépôt d'une nouvelle requête en récusation - Conditions - Portée - Conséquence
- Art. 835 et 842 Code judiciaire

P.22.0601.N

6 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.5](#)

AC nr. ...

Een conclusie moet in haar geheel worden gelezen; een vordering die is opgenomen in de motieven van een conclusie is regelmatig aan de rechter voorgelegd, zelfs wanneer zij niet herhaald wordt in het dictum van de conclusie (1). (1) Cass. 5 februari 2004, AR C.01.0372.N, AC 2004, nr. 59; Cass. 30 september 1996, AR S.95.0055.F, AC 1996, nr. 337.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Vordering tot schadevergoeding opgenomen in alleen de motieven van een conclusie - Beschikkingsbeginsel - Beoordeling van de conclusie in haar geheel
- Art. 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering - Vordering tot schadevergoeding opgenomen in alleen de motieven van een conclusie - Beschikkingsbeginsel - Beoordeling van de conclusie in haar geheel
- Art. 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek

Les conclusions doivent être lues dans leur ensemble; une demande insérée dans les motifs d'un écrit de conclusions est régulièrement soumise au juge, même si elle n'est pas reproduite dans le dispositif de cet écrit (1). (1) Cass. 5 février 2004, RG C.01.0372.N, Pas. 2004, n° 59 ; Cass. 30 septembre 1996, RG S.95.0055.F, Pas. 1996, n° 337.

ACTION CIVILE - Demande en réparation d'un dommage ne figurant que dans les motifs de conclusions - Principe dispositif - Appréciation des conclusions dans leur ensemble.
- Art. 1138, 2° Code judiciaire
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action civile - Demande en réparation d'un dommage ne figurant que dans les motifs de conclusions - Principe dispositif - Appréciation des conclusions dans leur ensemble.
- Art. 1138, 2° Code judiciaire

P.22.0609.N

17 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.14](#)

AC nr. ...

Uit de verplichting voor de onderzoeksgerechten om de handhaving van de voorlopige hechtenis op een geïndividualiseerde wijze te motiveren, kan niet worden afgeleid dat, wanneer de in verdenking gestelde samen met andere in verdenking gestelden in hetzelfde gerechtelijk onderzoek wordt verdacht van betrokkenheid bij eenzelfde criminele organisatie en van het gezamenlijk plegen van diefstallen met verzwarende omstandigheden, de ernstige aanwijzingen van schuld aan die misdrijven het voorwerp moeten uitmaken van een verschillende opgave van redenen voor elke afzonderlijke in verdenking gestelde; zo ook verzetten noch artikel 5.3. EVRM en de artikelen 16, § 1, 21, § 4 en § 5, 22 zesde en zevende lid, 23 en 30 Voorlopige hechteniswet, noch enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel, zich ertegen dat de volstreekte noodzakelijkheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis voor de openbare veiligheid en in voorkomend geval het gevaar voor recidive, collusie en onttrekking op identieke wijze worden omschreven, aangezien in het licht van de omstandigheden en de stand van het gerechtelijk onderzoek, die noodzakelijkheid en die gevaren bij alle in verdenking gestelden op gelijke wijze aanwezig kunnen zijn (1). (1) Zie Cass. 13 april 2021, AR P.21.0482.N, AC 2021, nr. 267.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verplichting tot geïndividualiseerde motivering - Betrokkenheid bij eenzelfde criminele organisatie - Gezamenlijk plegen van diefstallen - Ernstige aanwijzingen van schuld - Volstreekte noodzakelijkheid van de handhaving - Redenen - Wijze

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Verplichting tot geïndividualiseerde motivering - Betrokkenheid bij eenzelfde criminele organisatie - Gezamenlijk plegen van diefstallen - Ernstige aanwijzingen van schuld - Volstreekte noodzakelijkheid van de handhaving - Redenen - Wijze

De l'obligation, pour les juridictions d'instruction, de motiver de manière individualisée le maintien de la détention préventive, il ne peut se déduire que, lorsque l'inculpé est soupçonné, conjointement avec d'autres inculpés dans le cadre d'une même instruction, de participation à une même organisation criminelle et de vols commis en réunion avec circonstances aggravantes, les indices sérieux de culpabilité relatifs à ces infractions doivent faire l'objet d'une motivation différenciée pour chacun des inculpés ; ainsi, ni les articles 5, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 16, § 1er, 21, § 4 et § 5, 22, alinéas 6 et 7, 23 et 30 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ni quelque autre disposition ou principe général du droit ne s'opposent davantage à ce que l'absolue nécessité du maintien de la détention préventive pour la sécurité publique et, le cas échéant, le risque de récidive, de collusion et de soustraction soient précisés de manière identique, dès lors qu'à la lumière des circonstances et de l'état de l'instruction, cette nécessité et ces risques peuvent se présenter de la même manière pour tous les inculpés (1). (1) Voir Cass. 13 avril 2021, RG P.21.0482.N, Pas. 2021, n° 267.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Obligation de motivation individualisée - Participation à une même organisation criminelle - Vols commis en réunion - Indices sérieux de culpabilité - Absolue nécessité du maintien - Motifs - Modalités

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Obligation de motivation individualisée - Participation à une même organisation criminelle - Vols commis en réunion - Indices sérieux de culpabilité - Absolue nécessité du maintien - Motifs - Modalités

Wanneer het onderzoeksgerecht vaststelt dat de misdrijven waarvan de in verdenking gestelde wordt verdacht, getuigen van een uiterst gevaarlijke geestesgesteldheid waartegen de maatschappij moet worden beschermd en dat het gewelddadige optreden dat met die misdrijven gepaard ging een algemeen gevoel van ongerustheid in de maatschappij aanwakkert, oordeelt het niet onwettig wanneer het bij de beoordeling van de volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid als criterium voor de handhaving van de voorlopige hechtenis ook wijst op de maatschappelijke onrust die de invrijheidstelling van de in verdenking gestelde zou veroorzaken (1). (1) Zie BEERNAERT, M.-A., BOSLY, H.D. en VANDERMEERSCH, D., Droit de la procédure pénale, I, 9e druk, Brugge, Die Keure, 2021, 1076.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Volstreekte noodzakelijkheid van de handhaving - Maatschappelijk onrust bij invrijheidstelling - Redenen

En constatant que les infractions dont l'inculpé est soupçonné témoignent d'une mentalité extrêmement dangereuse dont il faut protéger la société et que la violence associée à ces infractions suscite un sentiment général d'insécurité dans la société, la juridiction d'instruction ne statue pas illégalement si, lorsqu'elle apprécie l'absolue nécessité du maintien de la détention préventive pour la sécurité publique, elle souligne également le trouble social qu'entraînerait la libération de l'inculpé (1). (1) Voir BEERNAERT, M.-A., BOSLY, H.D. et VANDERMEERSCH, D., Droit de la procédure pénale, I, 9e édition, Bruges, Die Keure, 2021, 1076.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Absolue nécessité du maintien - Trouble social en cas de libération - Motifs

P.22.0620.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.10](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechtbank miskent het vermoeden van onschuld niet door op basis van feitelijke gegevens en na een tegensprekelijk debat te oordelen dat een veroordeelde een als voorwaarde voor een strafuitvoeringsmodaliteit opgelegd contactverbod niet heeft nageleefd.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteiten - Oordeel dat de veroordeelde een voorwaarde bij de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit niet naleeft - Draagwijdte

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteiten - Oordeel dat de veroordeelde een voorwaarde bij de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit niet naleeft - Draagwijdte

STRAFUITVOERING - Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteiten - Oordeel dat de veroordeelde een voorwaarde bij de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit niet naleeft - Draagwijdte

Le tribunal de l'application des peines ne viole pas la présomption d'innocence en considérant, sur la base d'éléments de fait et à l'issue de débats contradictoires, qu'un condamné n'a pas respecté l'interdiction de contact à laquelle est subordonnée une modalité d'exécution de la peine.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Décision retenant le non-respect par le condamné d'une condition attachée à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Portée

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Décision retenant le non-respect par le condamné d'une condition attachée à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Portée

APPLICATION DES PEINES - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Décision retenant le non-respect par le condamné d'une condition attachée à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Portée

Het feit dat een voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank de persoon heeft veroordeeld die vervolgens voor hem verschijnt in het kader van de uitvoering van andere veroordelende beslissingen die door andere magistraten zijn gewezen, beantwoordt aan geen enkele van de in de artikelen 292 e.v. Gerechtelijk Wetboek beschreven toestanden die verband houden met de algemene rechtsbeginselen betreffende de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de gerechten (1); de omstandigheid dat een magistraat die over de grond van een zaak heeft geoordeeld vervolgens uitspraak dient te doen over de uitvoering van een door een andere rechter vastgestelde straf, leidt niet tot een schijn van partijdigheid, vooringenomenheid of een gebrek aan onafhankelijkheid jegens de veroordeelde; het feit dat de beslissing van die magistraat in aanmerking wordt genomen door de strafuitvoeringsrechtbank die hij voorziet om de vonnissen over eerder uitgevoerde strafuitvoeringsmodaliteiten met redenen te omkleden, is in dat opzicht van geen belang (2). (1) Zie met betrekking tot deze beginselen P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", RPDB, Bruylant, 2014, nrs. 104 tot 121. (2) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas 2022, nr. 397.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Strafwetvoeringsrechtbank - Algemene rechtsbeginselen betreffende de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de gerechten - Voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank die de persoon heeft veroordeeld die hierna voor hem verschijnt in het kader van de uitvoering van andere veroordelende beslissingen die door andere magistraten zijn gewezen - Invloed

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

STRAFWETVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Algemene rechtsbeginselen betreffende de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de gerechten - Voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank die de persoon heeft veroordeeld die hierna voor hem verschijnt in het kader van de uitvoering van andere veroordelende beslissingen die door andere magistraten zijn gewezen - Invloed

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de gerechten - Voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank die de persoon heeft veroordeeld die

Le fait pour un président du tribunal de l'application des peines d'avoir condamné celui qui comparaît ensuite devant lui dans le cadre de l'exécution d'autres décisions de condamnation prises par d'autres magistrats ne répond à aucune des situations décrites par les articles 292 etc. du Code judiciaire du Code judiciaire liés aux principes généraux du droit relatifs à l'indépendance et l'impartialité des juridictions (1); la circonstance qu'un magistrat qui a jugé une cause au fond est appelé ultérieurement à se prononcer sur l'exécution d'une peine fixée par un autre juge n'entraîne pas une apparence de partialité, un parti pris ou un manque d'indépendance envers le condamné; le fait que la décision de ce magistrat soit prise en considération par le tribunal de l'application des peines qu'il préside pour motiver les jugements relatifs à des modalités d'exécution de peines précédemment mises à exécution est, à cet égard, indifférent (2). (1) Quant à ces principes, voir P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, n° 104 à 121. (2) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Tribunal de l'application des peines - Principes généraux du droit relatifs à l'indépendance et l'impartialité des juridictions - Président du tribunal de l'application des peines ayant condamné celui qui comparaît ensuite devant lui dans le cadre de l'exécution d'autres décisions de condamnation prises par d'autres magistrats - Incidence

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Principes généraux du droit relatifs à l'indépendance et l'impartialité des juridictions - Président du tribunal de l'application des peines ayant condamné celui qui comparaît ensuite devant lui dans le cadre de l'exécution d'autres décisions de condamnation prises par d'autres magistrats - Incidence

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Indépendance et impartialité des juridictions - Président du tribunal de l'application des peines ayant condamné celui qui comparaît ensuite devant lui dans le cadre de l'exécution d'autres décisions de

hierna voor hem verschijnt in het kader van de uitvoering van andere veroordelende beslissingen die door andere magistraten zijn gewezen - Invloed

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken -

Strafuitvoeringsrechtbank - Algemene rechtsbeginselen betreffende de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de gerechten - Voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank die de persoon heeft veroordeeld die hierna voor hem verschijnt in het kader van de uitvoering van andere veroordelende beslissingen die door andere magistraten zijn gewezen - Invloed

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

condamnation prises par d'autres magistrats - Incidence

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de l'application des peines - Principes généraux du droit relatifs à l'indépendance et l'impartialité des juridictions - Président du tribunal de l'application des peines ayant condamné celui qui comparaît ensuite devant lui dans le cadre de l'exécution d'autres décisions de condamnation prises par d'autres magistrats - Incidence

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

P.22.0623.N

17 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.15](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt in strafzaken in beginsel onaantastbaar over een door een partij ingediend verzoek tot heropening van het debat (1); de loutere omstandigheid dat het onderzoeksgerecht bij de beoordeling van de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel een na het sluiten van het debat neergelegd verzoekschrift tot heropening van het debat verwerpt, houdt dan ook geen miskenning in van het recht van verdediging, noch van de verplichting van dat onderzoeksgerecht om de beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel met redenen te omkleden. (1) Zie Cass. 13 april 2005, AR P.05.0263.F, AC 2005, nr. 221.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Verzoek tot heropening der debatten - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Verwerping - Gevolg

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Verzoek tot heropening der debatten - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Verwerping - Gevolg

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Verzoek tot heropening der debatten - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Verwerping - Gevolg

En principe, le juge pénal apprécie souverainement une demande de réouverture des débats introduite par une partie (1); ainsi, la simple circonstance que, lors de l'appréciation de l'exécution d'un mandat d'arrêt européen, la juridiction d'instruction rejette une demande de réouverture des débats introduite après la clôture de ceux-ci n'implique une méconnaissance ni des droits de la défense, ni de l'obligation pour cette juridiction d'instruction de motiver la décision sur l'exécution du mandat d'arrêt européen. (1) Voir Cass. 13 avril 2005, RG P.05.0263.F, Pas. 2005, n° 221.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution - Demande de réouverture des débats - Appréciation souveraine par le juge - Rejet - Conséquence

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Mandat d'arrêt européen - Exécution - Demande de réouverture des débats - Appréciation souveraine par le juge - Rejet - Conséquence

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Mandat d'arrêt européen - Exécution - Demande de réouverture des débats - Appréciation souveraine par le juge - Rejet - Conséquence

Noch artikel 17, § 4, eerste lid, Wet Europees Aanhoudingsbevel dat bepaalt dat de kamer van inbeschuldigingstelling die moet oordelen over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel, de verificaties verricht omschreven in artikel 16, § 1, tweede lid, van die wet, waarbij onder meer wordt nagegaan of de weigeringsgrond van artikel 6, 1°, van diezelfde wet moet worden toegepast, noch enige andere bepaling verplichten de kamer van inbeschuldigingstelling om het resultaat af te wachten van een in het land van de uitvaardigende rechterlijke autoriteit gevoerde betwisting of om het debat daarom te heropenen (1). (1) Cass. 6 september 2011, AR P.11.1526.N, AC 2011, nr. 453.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Onderzoeksgerecht - Betwisting in het land van de uitvaardigende rechterlijke autoriteit - Gevolg
- Artt. 16 en 17 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Ni l'article 17, § 4, alinéa 1er, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, qui prévoit que la chambre des mises en accusation appelée à statuer sur l'exécution d'un mandat d'arrêt européen procède aux vérifications prévues à l'article 16, § 1er, alinéa 2, de cette loi, dont la nécessité d'appliquer la cause de refus visée à l'article 6, 1°, de la même loi, ni aucune autre disposition n'impose à la chambre des mises en accusation d'attendre le résultat de la contestation menée dans le pays des autorités judiciaires d'émission ni de réouvrir les débats pour cette raison (1). (1) Cass. 6 septembre 2011, RG P.11.1526.N, Pas. 2011, n° 453.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Recouvrement - Juridiction d'instruction - Contestation dans le pays des autorités judiciaires d'émission - Conséquence
- Art. 16 et 17 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.22.0634.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.15](#)

AC nr. ...

Het gezag van gewijsde waarmee een vonnis is bekleed dat moet dienen als grondslag voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet en artikel 38, § 6, Wegverkeerswet zelf, verzetten zich niet ertegen dat de rechter kan oordelen dat de vermelding van een wetsbepaling in een vonnis dat veroordeelt voor een van de in artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet vermelde misdrijven berust op een vergissing of onvolledig is (1). (1) Cass. 19 april 2022, AR P.22.0359.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.8. In strafzaken betekent het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde dat wat strafrechtelijk is beslist voor waar moet worden gehouden – zie Cass. 23 oktober 2015, AR C.15.0108.F, AC 2015, nr. 624 ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20151023.5 en Cass. 5 december 2012, AR P.12.1292.F, AC 2012, nr. 668 ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121205.3, RW 2013-14/17, 655; A. WYLLEMAN, "Het gezag van gewijsde: uitdrukking van het rechterlijk gezag", TPR 1988, p. 33; P. CLAEYS-BOÚÚAERT, "Algemene beginselen van het recht, vijftien jaar rechtspraak van het Hof van Cassatie", RW 1986-87, 922.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6 - Verval van het recht tot sturen uitgesproken als straf - Bijzonder herhalingsregime - Vergissing of onvolledigheid in het vonnis dat de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet - Draagwijdte

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6 - Verval van het recht tot sturen uitgesproken als straf - Bijzonder herhalingsregime - Vergissing of onvolledigheid in het vonnis dat de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet - Draagwijdte

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6 - Verval van het recht tot sturen uitgesproken als straf - Bijzonder herhalingsregime - Vergissing of onvolledigheid in het vonnis dat de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, Wegverkeerswet - Gezag van gewijsde - Draagwijdte

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, 4/05/2026

L'autorité de chose jugée dont est revêtu un jugement devant servir de fondement à l'application de l'article 38, § 6, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, ainsi que l'article 38, § 6, en tant que tel, ne s'opposent pas à ce que le juge puisse considérer que la mention d'une disposition légale dans un jugement prononçant une condamnation du chef de l'une des infractions visées à l'article 38, § 6, alinéa 1er, de cette loi est erronée ou incomplète (1). (1) Cass. 19 avril 2022, RG P.22.0359.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.8. En matière répressive, le principe général du droit relatif à l'autorité de la chose jugée signifie que ce qui a été jugé au pénal doit être tenu pour vrai – voir Cass. 23 octobre 2015, RG C.15.0108.F, Pas. 2015, n° 624 ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20151023.5 et Cass. 5 décembre 2012, RG P.12.1292.F, Pas. 2012, n° 668, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121205.3, R.W. 2013-14/17, p. 655 ; A. WYLLEMAN, « Het gezag van gewijsde: uitdrukking van het rechterlijk gezag », T.P.R. 1988, p. 33 ; P. CLAEYS-BOÚÚAERT, « Algemene beginselen van het recht, vijftien jaar rechtspraak van het Hof van Cassatie », R.W. 1986-87, p. 922.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 6 - Déchéance du droit de conduire prononcée en tant que peine - Régime particulier de la récidive - Erreur ou lacune dans le jugement fondant l'application de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière - Portée

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 6 - Déchéance du droit de conduire prononcée en tant que peine - Régime particulier de la récidive - Erreur ou lacune dans le jugement fondant l'application de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière - Portée

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 6 - Déchéance du droit de conduire prononcée en tant que peine - Régime particulier de la récidive - Erreur ou lacune dans le jugement fondant l'application de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière - Autorité de chose jugée - Portée

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière,

P.22.0635.F

30 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.1](#)

AC nr. ...

De dwaling die een rechtvaardigingsgrond vormt, is die welke iedere redelijke en voorzichtige persoon had kunnen begaan indien hij in dezelfde toestand zou hebben verkeerd als die waarin de beklaagde zich bevond (1); uit de omstandigheid dat de beklaagde niet door zijn raadsman werd bijgestaan op het ogenblik waarop hij de hem verweten handeling of nalatigheid heeft begaan, kan op zich niet worden afgeleid dat zijn gedrag gerechtvaardigd is bij wijze van onoverkomelijke dwaling. (1) Cass. 22 december 2021, AR P.21.1311.F, AC 2021, nr. 825.

ADVOCAAT - Recht op bijstand van advocaat - Plegen van een misdrijf - Beklaagde niet bijgestaan door een advocaat op het ogenblik waarop de verweten handeling werd verricht - Gevolg - (Geen) onoverkomelijke dwaling

ADVOCAAT - Recht op bijstand van advocaat - Plegen van een misdrijf - Beklaagde niet bijgestaan door een advocaat op het ogenblik waarop de verweten handeling werd verricht - Gevolg - (Geen) onoverkomelijke dwaling

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverkomelijke dwaling - Begrip - Beklaagde niet bijgestaan door een advocaat op het ogenblik waarop de verweten handeling werd verricht

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverkomelijke dwaling - Begrip - Beklaagde niet bijgestaan door een advocaat op het ogenblik waarop de verweten handeling werd verricht

L'erreur est une cause de justification si tout homme raisonnable et prudent aurait pu la commettre en étant placé dans les mêmes circonstances que celles où le prévenu s'est trouvé (1); de la seule circonstance que le prévenu n'était pas assisté de son conseil au moment où il a accompli l'acte ou l'omission qui lui sont reprochés, il ne saurait se déduire que son comportement est justifié au titre de l'erreur invincible. (1) Cass. 22 décembre 2021, RG P.21.1311.F, Pas. 2021, n° 825.

AVOCAT - Droit à l'assistance d'un avocat - Commission d'une infraction - Prévenu non assisté d'un avocat au moment de la commission de l'acte reproché - Conséquence - Erreur invincible (non)

AVOCAT - Droit à l'assistance d'un avocat - Commission d'une infraction - Prévenu non assisté d'un avocat au moment de la commission de l'acte reproché - Conséquence - Erreur invincible (non)

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible - Notion - Prévenu non assisté d'un avocat au moment de la commission de l'acte reproché

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible - Notion - Prévenu non assisté d'un avocat au moment de la commission de l'acte reproché

P.22.0636.N

15 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.12](#)

AC nr. ...

De enkele omstandigheid dat een partij stukken op de rechtszitting toont, zonder die stukken neer te leggen om bij het dossier te voegen of ze aan de tegenpartij mee te delen, betekent niet dat ze niet het voorwerp van het debat hebben uitgemaakt en dat de rechter niet erop mag steunen, zodat daardoor het recht van verdediging van die partij niet miskend wordt.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Tonen van stukken op de rechtszitting - Neerlegging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

La seule circonstance qu'une partie produise des pièces à l'audience, sans les déposer en vue de les joindre au dossier ou les communiquer à la partie adverse, ne signifie pas qu'elles n'ont pas fait l'objet des débats et que le juge ne peut s'appuyer sur celles-ci, de sorte que les droits de défense de cette partie ne s'en voient pas méconnus.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Production de pièces à l'audience - Dépôt - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Tonen van stukken op de rechtszitting - Neerlegging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De enkele omstandigheid dat een partij stukken op de rechtszitting toont, zonder die stukken neer te leggen om bij het dossier te voegen of ze aan de tegenpartij mee te delen, betekent niet dat ze niet het voorwerp van het debat hebben uitgemaakt en dat de rechter niet erop mag steunen, zodat daardoor het recht van verdediging van die partij niet miskend wordt.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Tonen van stukken op de rechtszitting - Neerlegging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Production de pièces à l'audience - Dépôt - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

La seule circonstance qu'une partie produise des pièces à l'audience, sans les déposer en vue de les joindre au dossier ou les communiquer à la partie adverse, ne signifie pas qu'elles n'ont pas fait l'objet des débats et que le juge ne peut s'appuyer sur celles-ci, de sorte que les droits de défense de cette partie ne s'en voient pas méconnus.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Production de pièces à l'audience - Dépôt - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0639.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.9](#)

AC nr. ...

Artikel 34, § 2, 3°, Wegverkeerswet bestraft hij die zonder wettige reden weigert de bloedproef als bedoeld in artikel 63, § 1, 1° en 2°, Wegverkeerswet te laten nemen en de rechter oordeelt onaantastbaar of er een wettige reden is die een dergelijke weigering kan rechtvaardigen; het begrip wettige reden is niet beperkt tot louter medische redenen maar moet gegrond zijn op objectieve en verifieerbare gegevens en mag dus niet louter steunen op subjectieve indrukken of gevoelens van de persoon aan wie de bloedproef wordt opgelegd (1). (1) Cass. 21 mei 1962, Pas. 1962, I, 1076; zie Corr. Leuven 3 november 2011, Vigiles 2014/4, 266 en de noot van A. LINERS en K. VANDERHEIDEN, "Alcohol en weigering om een controle te ondergaan: moet er steeds een arts aanwezig zijn? Een schets van het vonnis van de Leuvense correctionele rechtbank".

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Artikel 34, § 2, 3° Wegverkeerswet - Alcoholopname en dronkenschap - Weigering bloedproef - Wettige reden - Begrip - Draagwijdte

- Artt. 34, § 2, 3° en 63, § 1, 1° en 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van

L'article 34, § 2, 3°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière punit quiconque se refuse au prélèvement sanguin prévu à l'article 63, § 1er, 1° et 2°, de cette loi, et le juge apprécie souverainement l'existence d'un motif légitime susceptible de justifier pareil refus; la notion de motif légitime ne se limite pas à des motifs purement médicaux, mais doit se fonder sur des éléments objectifs et vérifiables et ne peut donc pas uniquement s'appuyer sur des impressions ou sentiments subjectifs de la personne qui se voit imposer le prélèvement sanguin (1). (1) Cass. 21 mai 1962, Bull. et Pas. 1962, I, 1076 ; voir Corr. Louvain 3 novembre 2011, Vigiles 2014/4, p. 266 et la note de A. LINERS et K. VANDERHEIDEN, « Alcohol en weigering om een controle te ondergaan: moet er steeds een arts aanwezig zijn? Een schets van het vonnis van de Leuvense correctionele rechtbank ».

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Loi relative à la police de la circulation routière, article 34, § 2, 3° - Imprégnation alcoolique et ivresse - Refus d'un prélèvement sanguin - Motif légitime - Notion - Portée

- Art. 34, § 2, 3° et 63, § 1er, 1° et 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16

16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2, 3° - Alcoholopname en dronkenschap - Weigering bloedproef - Wettige reden - Begrip - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Artt. 34, § 2, 3° en 63, § 1, 1° en 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 63 - Artikel 63, § 1, 1° en 2° - Speekselanalyse en bloedproef - Bloedproef - Weigering bloedproef - Wettige reden - Begrip - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Artt. 34, § 2, 3° en 63, § 1, 1° en 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

mars 1968

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Article 34, § 2, 3° - Imprégnation alcoolique et ivresse - Refus d'un prélèvement sanguin - Motif légitime - Notion - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 34, § 2, 3° et 63, § 1er, 1° et 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 63 - Article 63, § 1er, 1° et 2° - Analyse salivaire et prélèvement sanguin - Prélèvement sanguin - Refus d'un prélèvement sanguin - Motif légitime - Notion - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 34, § 2, 3° et 63, § 1er, 1° et 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0640.F

12 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.8](#)

AC nr. ...

Uit artikel 435, tweede lid, Wetboek van Strafvordering (1) volgt dat wanneer het Hof, met toepassing van artikel 434 van dit wetboek, een arrest heeft vernietigd met verwijzing, enkel in zoverre het uitspraak doet over de op te leggen straf en de betaling van de bijdrage aan het Bijzonder fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, terwijl de cassatieberoepen voor het overige worden verworpen, het arrest van het gerecht op verwijzing dat zichzelf verbiedt opnieuw uitspraak te doen over de schuld in overeenstemming is met het arrest van het Hof en het middel dat kritiek uitoefent op die beslissing niet-ontvankelijk is (2); aangezien het middel niet-ontvankelijk is wegens een reden die eigen is aan de procedure voor het Hof, hoeven de in dit verband voorgestelde prejudiciële vragen niet aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld (3). (1) Lid ingevoegd door art. 161 van de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie; de verantwoording van amendement nr. 28 (DOC 54 2259/003, p. 37) is erg summier. (2) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 625. (3) Cass. 6 juni 2005, AR S.04.0181.F, AC 2005, nr. 322.

De l'article 435, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle (1), il suit que lorsque, en application de l'article 434 de ce code, la Cour a cassé un arrêt avec renvoi en tant seulement qu'il statue sur la peine à appliquer et le paiement de la contribution au Fonds spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence, les pourvois étant rejetés pour le surplus, l'arrêt de la juridiction de renvoi qui s'interdit de statuer à nouveau sur la culpabilité est conforme à l'arrêt de la Cour et le moyen qui critique cette décision est irrecevable (2) ; le moyen étant irrecevable pour un motif propre à la procédure devant la Cour, les questions préjudicielles proposées à cet égard ne doivent pas être posées à la Cour constitutionnelle (3). (1) Alinéa inséré par l'art. 161 de la loi du 6 juillet 2017 portant simplification, harmonisation, informatisation et modernisation de dispositions de droit civil et de procédure civile ainsi que du notariat, et portant diverses mesures en matière de justice ; la justification de l'amendement n° 28 (DOC 54 2259/003, p. 37) est très elliptique. (2) Voir les concl. « dit en substance » du MP. (3) Cass. 6 juin 2005, RG S.04.0181.F, Pas. 2005, n° 322.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken -
Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Cassatie met
verwijzing beperkt tot de straf - Gevolg voor de
aanhangigmaking van de zaak bij het gerecht op verwijzing -
Cassatieberoep - Middel dat kritiek uitoefent op de beslissing
van het gerecht op verwijzing dat zichzelf verbiedt opnieuw
uitspraak te doen over de schuld - Niet-ontvankelijkheid -
(Geen) prejudiciële vraag

- Artt. 434, eerste lid, en 435, tweede lid Wetboek van
Strafvordering

GRONDWETTELIJK HOF - Cassatie met verwijzing beperkt tot
de straf - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het
gerecht op verwijzing - Cassatieberoep - Middel dat kritiek
uitoefent op de beslissing van het gerecht op verwijzing dat
zichzelf verbiedt opnieuw uitspraak te doen over de schuld -
(Geen) prejudiciële vraag

- Artt. 434, eerste lid, en 435, tweede lid Wetboek van
Strafvordering

PREJUDICIEEL GESCHIL - Cassatie met verwijzing beperkt tot de
straf - Gevolg voor de aanhangigmaking van de zaak bij het
gerecht op verwijzing - Cassatieberoep - Middel dat kritiek
uitoefent op de beslissing van het gerecht op verwijzing dat
zichzelf verbiedt opnieuw uitspraak te doen over de schuld -
Niet-ontvankelijk wegens een reden eigen aan de procedure
voor het Hof - (Geen) prejudiciële vraag

- Artt. 434, eerste lid, en 435, tweede lid Wetboek van
Strafvordering

VERWIJZING NA CASSATIE - Strafzaken - Cassatie met
verwijzing beperkt tot de straf - Gevolg voor de
aanhangigmaking van de zaak bij het gerecht op verwijzing -
Cassatieberoep - Middel dat kritiek uitoefent op de beslissing
van het gerecht op verwijzing dat zichzelf verbiedt opnieuw
uitspraak te doen over de schuld - Niet-ontvankelijkheid -
(Geen) prejudiciële vraag

- Artt. 434, eerste lid, en 435, tweede lid Wetboek van
Strafvordering

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique -
Prévenu et inculpé - Cassation avec renvoi limitée à la peine -
Incidence sur la saisine de la juridiction de renvoi - Pourvoi - Moyen
critiquant la décision de la juridiction de renvoi qui s'interdit de
statuer à nouveau sur la culpabilité - Irrecevabilité - Question
préjudicielle (non)

- Art. 434, al. 1er, et 435, al. 2 Code d'Instruction criminelle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Cassation avec renvoi limitée à la
peine - Incidence sur la saisine de la juridiction de renvoi - Pourvoi -
Moyen critiquant la décision de la juridiction de renvoi qui s'interdit
de statuer à nouveau sur la culpabilité - Question préjudicielle (non)

- Art. 434, al. 1er, et 435, al. 2 Code d'Instruction criminelle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cassation
avec renvoi limitée à la peine - Incidence sur la saisine de la
juridiction de renvoi - Pourvoi - Moyen critiquant la décision de la
juridiction de renvoi qui s'interdit de statuer à nouveau sur la
culpabilité - Irrecevabilité pour un motif propre à la procédure
devant la Cour - Question préjudicielle (non)

- Art. 434, al. 1er, et 435, al. 2 Code d'Instruction criminelle

RENOI APRES CASSATION - Matière répressive - Cassation avec
renvoi limitée à la peine - Incidence sur la saisine de la juridiction de
renvoi - Pourvoi - Moyen critiquant la décision de la juridiction de
renvoi qui s'interdit de statuer à nouveau sur la culpabilité -
Irrecevabilité - Question préjudicielle (non)

- Art. 434, al. 1er, et 435, al. 2 Code d'Instruction criminelle

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze, met eerbiediging van het recht van verdediging en van het recht op een eerlijk proces, de noodzaak, het nut en de gepastheid van een door een partij gevraagde bijkomende onderzoekshandeling, zoals de uitvoering van een polygraaftest; uit de enkele omstandigheid dat een onderzoeksmiddel bij wet is geregeld, volgt niet dat de rechter niet kan oordelen dat, op basis van de concrete gegevens van het dossier die hij op onaantastbare wijze beoordeelt, die onderzoekshandeling niet beantwoordt aan de vereiste criteria van betrouwbaarheid om hem van het nut voor de waarheidsvinding te kunnen overtuigen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 652.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Bijkomend onderzoek op vraag van een partij - Uitvoering van een polygraaftest - Weigering - Criteria

- Art. 112duodecies Wetboek van Strafvordering

Wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, beoordeelt de rechter in strafzaken op onaantastbare wijze de bewijswaarde van de hem regelmatig overgelegde gegevens waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, waarbij de rechter rekening mag houden met alle gegevens en feitelijke vermoedens die hem de innerlijke overtuiging van de schuld van de beklaagde geven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 652.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Beoordelingsvrijheid

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Beoordelingsvrijheid

Wanneer de eiser voor de appelrechters niet heeft aangevoerd dat de redelijke termijn voor de berechting van de zaak was overschreden wegens de duur van de behandeling van het dossier in hoger beroep, dient het hof van beroep zijn beslissing betreffende de invloed van het tijdsverloop tussen de beslissing van de eerste rechter en zijn eigen beslissing op het redelijk karakter van de duur van de rechtspleging in haar geheel beschouwd, niet met bijzondere redenen te omkleden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 652.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen

Dans le respect des droits de la défense et du droit à un procès équitable, le juge apprécie souverainement le caractère nécessaire, utile et adéquat d'un complément d'enquête sollicité par une partie tel que la réalisation d'un test du polygraphe ; il ne résulte pas de la seule circonstance qu'un moyen d'investigation est légalement réglementé que le juge ne peut pas considérer, au regard des éléments concrets du dossier qui relèvent de son appréciation souveraine, que ce devoir ne présente pas les critères de fiabilité nécessaires et aptes à le convaincre de son utilité en vue de la manifestation de la vérité (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Divers - Complément d'enquête sollicité par une partie - Réalisation d'un test du polygraphe - Refus - Critères

- Art. 112duodecies Code d'Instruction criminelle

Lorsque la loi ne prévoit pas de moyen de preuve spécial, le juge pénal apprécie souverainement la valeur probante des éléments qui lui sont régulièrement soumis et qui ont fait l'objet de la contradiction des parties, en tenant éventuellement compte de tous les éléments et présomptions de fait qui suscitent dans son chef l'intime conviction de la culpabilité du prévenu (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Liberté d'appréciation

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Liberté d'appréciation

Lorsque le demandeur n'a pas soutenu devant les juges d'appel que le délai raisonnable pour juger la cause était dépassé en raison de la durée du traitement du dossier en degré d'appel, la cour d'appel n'est pas tenue de motiver spécialement sa décision relative à l'incidence du temps écoulé entre la décision du premier juge et sa propre décision sur le caractère raisonnable de la durée de la procédure considérée dans son ensemble (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière

conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - Overschrijding van de termijn - Beoordeling - Motivering - Duur van de rechtspleging in hoger beroep

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordeling - Motivering - Duur van de rechtspleging in hoger beroep

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Om het redelijk karakter van de duur van de rechtspleging te beoordelen, mag de rechter rekening houden met het feit dat een partij haar recht om bijkomende onderzoekshandelingen te vragen heeft uitgeoefend en dat het onderzoek van die vordering of de uitvoering van die onderzoekshandelingen een verlenging van de duur van de rechtspleging heeft veroorzaakt; de rechter bestraft zodoende niet de uitoefening door de rechtzoekende van zijn recht van verdediging, maar stelt enkel vast dat de uitoefening van dat recht de verlenging van de duur van de rechtspleging tot gevolg heeft gehad (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 652.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordeling - Inaanmerkingneming van de door de beklaagde gevraagde bijkomende onderzoekshandelingen - (Geen) sanctie van de uitoefening van het recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - Overschrijding van de termijn - Beoordeling - Inaanmerkingneming van de door de beklaagde gevraagde bijkomende onderzoekshandelingen - (Geen) sanctie van de uitoefening van het recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Dépassement du délai - Appréciation - Motivation - Durée de la procédure en degré d'appel

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Dépassement - Appréciation - Motivation - Durée de la procédure en degré d'appel

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Pour apprécier le caractère raisonnable de la durée de la procédure, le juge peut prendre en compte le fait qu'une partie a exercé son droit de solliciter des devoirs d'enquête complémentaires et que l'examen de cette demande ou son exécution a entraîné une prolongation de la durée de la procédure ; ce faisant, le juge ne sanctionne pas l'exercice par le justiciable de ses droits de défense, mais se borne à constater que cet exercice a eu pour conséquence d'allonger la durée de la procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Dépassement - Appréciation - Prise en compte de devoirs complémentaires sollicités par le prévenu - Sanction de l'exercice des droits de la défense (non)

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Dépassement du délai - Appréciation - Prise en compte de devoirs complémentaires sollicités par le prévenu - Sanction de l'exercice des droits de la défense (non)

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De rechter op verzet kan een verzet tegen een verstekvonnis maar onontvankelijk verklaren wegens laattijdigheid, indien vaststaat dat de betrokkene behoorlijk werd ingelicht over de termijn om verzet aan te tekenen; de rechter op verzet oordeelt onaantastbaar of dit het geval is; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 22 maart 2022, AR P.21.1502.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220322.2N.13 met concl. OM; Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0327.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.13; Cass. 19 mei 2020, AR P.20.0148.N, AC 2020, nr. 302; Cass. 26 november 2019, AR P.19.0556.N, AC 2019, nr. 624; Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0490.F, AC 2017 nr. 428; Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas., T. Strafr. 2016, 236 noot T. DECAIGNY; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2011, nr. 161, T. Strafr. 2011, 207 noot C. VAN DEUREN, RW 2012-13, 216 noot B. DE SMET; Zie ook EHRM 24 mei 2007, Da Luz Dominguez Ferreira t/België, EHRM 29 juni 2010, Hakimi t/België, §34-37 en EHRM 1 maart 2011, Faniel t/België, www.echr.coe.int, §30; GwH 11 oktober 2018, arrest 134/2018, www.const-court.be; K. VEECKMANS, "Informatieplicht tijdens de buitengewone verzetstermijn", T. Strafr. 2021, 221-226; B. DE SMET, Verstek en verzet in strafzaken, Larcier, 2020, 78-82; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1663-1666; C. VANDEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, 1428-1429.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Verzet - Informatie over het verzet bij de betekening van de verstekbeslissing - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november

4/05/2026

Le juge saisi de l'opposition ne peut déclarer une opposition contre un jugement rendu par défaut irrecevable en raison de sa tardiveté que s'il est établi que l'intéressé a été dûment informé du délai pour former opposition ; le juge saisi de l'opposition apprécie souverainement si tel est le cas ; la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Cass. 22 mars 2022, RG P.21.1502.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220322.2N.13, avec les concl. du MP ; Cass. 18 mai 2021, RG P.21.0327.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.13 ; Cass. 19 mai 2020, RG P.20.0148.N, Pas. 2020, n° 302 ; Cass. 26 novembre 2019, RG P.19.0556.N, Pas. 2019, n° 624 ; Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0490.F, Pas. 2017, n° 428 ; Cass. 9 mars 2016, RG P.15.1679.F, Pas. 2016, n° 168, avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, T. Strafr., 2016, p. 236, note T. DECAIGNY ; Cass. 23 février 2011, RG P.10.2047.F, Pas. 2011, n° 161, T. Strafr., 2011, p. 207, note C. VAN DEUREN, R.W., 2012-2013, p. 216, note B. DE SMET ; Voy. égal. Cour eur. D.H., Da Luz Dominguez Ferreira c. Belgique, 24 mai 2007 ; Cour eur. D.H., Hakimi c. Belgique, 29 juin 2010, § 34-37 et Cour eur. D.H., Faniel c. Belgique, 1er mars 2011, www.echr.coe.int, § 30 ; C. Const., 11 octobre 2018, n° 134/2018, www.const-court.be ; K. VEECKMANS, « Informatieplicht tijdens de buitengewone verzetstermijn », T. Strafr. 2021, pp. 221-226 ; B. DE SMET, Verstek en verzet in strafzaken, Larcier, 2020, pp. 78-82 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1663-1666 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2022, pp. 1428-1429.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Condamnation par défaut - Opposition - Information sur l'opposition lors de la signification de la décision par défaut - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 728/982

1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Informatie over het verzet bij de betekening van de verstekbeslissing - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Information sur l'opposition lors de la signification de la décision par défaut - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

P.22.0655.N

6 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.15](#)

AC nr. ...

Artikel 210 Wetboek van Strafvordering heeft tot doel de partijen in de gelegenheid te stellen standpunt in te nemen telkens het appelgerecht een niet door een partij aangevoerde grief opwerpt en dit bijgevolg tot een verruiming van de saisine van het appelgerecht kan leiden zoals die initieel volgt uit de grieven van de partijen (1); onder grief moet daarbij worden verstaan een beslissingsonderdeel van de beroepen beslissing; uit deze bepaling volgt evenwel niet dat het appelgerecht dat een beslissing neemt over een gegeven dat door een partij niet is aangevoerd, maar dat wel binnen de saisine van het appelgerecht valt zoals die volgt uit de door de partijen aangevoerde grieven en dus deel uitmaakt van een beslissingsonderdeel waarvan de partijen de wijziging beogen of daarmee onafscheidelijk is verbonden, de partijen de gelegenheid moet geven daarover standpunt in te nemen. (1) Cass. 22 februari 2022, AR P.21.1448.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12; Cass. 13 november 2018, AR P.18.0360.N, AC 2018, nr. 626; Cass. 24 oktober 2018, AR P.18.0764.N, AC 2018, nr. 585; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 200. Over de saisine van de appelrechter, die afhangt van de akte van hoger beroep en het grievenformulier zie ook M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1717-1723.

L'article 210 du Code d'instruction criminelle vise, quant aux griefs invoqués d'office, à permettre aux parties de prendre position à chaque fois que la juridiction d'appel soulève un grief non invoqué par l'une d'elles et il peut donc en résulter un élargissement de la saisine du juge d'appel, telle qu'elle était initialement déterminée par les griefs élevés par les parties (1); à cet égard, il y a lieu d'entendre par grief un élément de la décision entreprise; toutefois, il ne suit pas de cette disposition que la juridiction d'appel qui statue sur un élément qui n'a pas été invoqué par une partie mais qui relève de la saisine de cette juridiction, telle qu'elle est procédé des griefs formulés par les parties, et est donc compris dans la décision dont les parties visent la réformation ou y est indissociablement lié, doit permettre à celles-ci de prendre position à cet égard. (1) Voir Cass. 22 février 2022, RG P.21.1448.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12 ; Cass. 13 novembre 2018, RG P.18.0360.N, Pas. 2018, n° 626 ; Cass. 24 octobre 2018, RG P.18.0764.N, Pas. 2018, n° 585 ; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 200. Sur la saisine du juge d'appel, qui dépend de l'acte d'appel et du formulaire de griefs, voy. également M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1717-1723.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve aanvoeren van grieven - Kennisgeving van de grief aan de partijen - Grief die deel uitmaakt van een beslissingsonderdeel waarvan de partijen de wijziging beogen of daarmee noodzakelijk is verbonden - Grens

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Griefs soulevés d'office - Notification du grief aux parties - Grief compris dans la décision dont les parties visent la réformation ou qui y est indissociablement lié - Limite

- Art. 210 Code d'Instruction criminelle

P.22.0658.N

24 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.12](#)

AC nr. ...

De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling om de behandeling van de vordering van het openbaar ministerie tot het bevelen van de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel uit te stellen naar een latere terechtzitting is geen eindbeslissing, zodat overeenkomstig artikel 18 Wet Europees Aanhoudingsbevel, in samenhang met artikel 420 Wetboek van Strafvordering het cassatieberoep niet-ontvankelijk is.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Uitstel van de behandeling van de zaak

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Uitstel van de behandeling van de zaak - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Tenuitvoerlegging

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

La décision de la chambre des mises en accusation de remettre à une audience ultérieure l'examen de la réquisition du ministère public tendant à voir ordonner l'exécution d'un mandat d'arrêt européen n'est pas une décision définitive de sorte que, conformément à l'article 18 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, lu en combinaison avec l'article 420 du Code d'instruction criminelle, le pourvoi est irrecevable.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Mandat d'arrêt européen - Exécution - Remise de l'examen de la cause

- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Remise de l'examen de la cause - Pourvoi en cassation - Recevabilité - Recouvrement

- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

P.22.0660.F

25 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.14](#)

AC nr. ...

Het geactualiseerde onderzoek naar de noodzaak om de voorlopige hechtenis te handhaven, vereist als zodanig niet dat er geregeld nieuwe elementen worden voorgelegd; het is voldoende dat de in het aanhoudingsbevel vermelde ernstige aanwijzingen van schuld, feitelijke omstandigheden van de zaak en omstandigheden eigen aan de persoonlijkheid van de in verdenking gestelde nog steeds relevant zijn.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Motivering - Geactualiseerd onderzoek naar de noodzaak om de voorlopige hechtenis te handhaven

- Art. 22, zesde en zevende alinea Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'examen actualisé de la nécessité de maintenir la détention préventive n'exige pas, comme tel, la mise en évidence périodique d'éléments nouveaux; il suffit que les indices sérieux de culpabilité et les circonstances de fait de la cause et celles liées à la personnalité de l'inculpé, visés au mandat d'arrêt, demeurent pertinents.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Motivation - Examen actualisé de la nécessité de maintenir la détention préventive

- Art. 22, al. 6 et 7 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Als motivering voor de beslissing tot handhaving van de voorlopige hechtenis kan het onderzoeksgerecht de redenen van een of meer beslissingen, die eerder in de zaak zijn geweest, herhalen, zelfs met verwijzing naar de redenen van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie, wanneer het vaststelt dat die redenen nog steeds bestaan op het ogenblik waarop het uitspraak doet en nog steeds relevant zijn, voor zover hieruit geen automatisme blijkt dat onverenigbaar is met de evolutieve aard en de noodzakelijke individualisering van de voorlopige hechtenis (1). (1) Cass. 6 maart 2018, AR P.18.0220.N, AC 2018, nr. 155.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Motivering - Verwijzing naar de redenen van een of meer eerdere beslissingen - Wettigheid - Inaanmerkingneming van de evolutieve aard en de noodzakelijke individualisering van de voorlopige hechtenis

- Art. 22, zesde en zevende alinea Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Pour motiver la décision de maintien de la détention préventive, la juridiction d'instruction peut réitérer les motifs énoncés par une ou plusieurs décisions antérieures rendues en la cause, même par référence aux motifs du réquisitoire écrit du ministère public, lorsqu'elle constate que ces motifs existent toujours au moment où elle statue, qu'ils demeurent pertinents et pour autant qu'il n'en résulte aucun automatisme incompatible avec le caractère évolutif de la détention préventive et sa nécessaire individualisation (1). (1) Cass. 6 mars 2018, RG P.18.0220.N, Pas. 2018, n° 155.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Motivation - Référence aux motifs énoncés par une ou plusieurs décisions antérieures - Légalité - Prise en compte du caractère évolutif de la détention préventive et de sa nécessaire individualisation

- Art. 22, al. 6 et 7 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0668.N

31 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.17](#)

AC nr. ...

De professionele en sociale relaties die bestaan tussen de magistraten van de zetel van eenzelfde rechtscollege kunnen, rekening houdend met het aantal magistraten dat aan het betrokken rechtscollege is verbonden, bij partijen en derden een gewettigde verdenking doen ontstaan over de strikte onpartijdigheid van alle magistraten van dat rechtscollege om uitspraak te doen in een strafvervolgning waarin een van hen zich burgerlijke partij heeft gesteld (1). (1) Cass. 7 september 2021, AR P.21.1125.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210907.2N.21; Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0311.N, AC 2019, nr. 376; Cass. 9 november 2011, AR P.11.1616.F, AC 2011, nr. 610 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; vgl voor de niet-onttrekking Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.1282.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.16 en Cass. 25 mei 2016, AR P.16.0602.F, AC 2016, nr. 350 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Grond van gewettigde verdenking - Lid van het

Les relations professionnelles et sociales qui existent entre les magistrats du siège d'une même juridiction peuvent, compte tenu du nombre de magistrats attachés à la juridiction concernée, inspirer aux parties et aux tiers une suspicion légitime quant à la stricte impartialité de tous les magistrats de cette juridiction appelés à statuer sur des poursuites pénales dans le cadre desquelles l'un d'eux s'est constitué partie civile (1). (1) Voir Cass. 7 septembre 2021, RG P.21.1125.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210907.2N.21; Cass. 18 juin 2019, RG P.19.0311.N, Pas. 2019, n° 376; Cass. 9 novembre 2011, RG P.11.1616.F, Pas. 2011, n° 610, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général; cf. quant au non-dessaisissement Cass. 26 octobre 2021, RG P.21.1282.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.16 et Cass. 25 mai 2016, RG P.16.0602.F, Pas. 2016, n° 350, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Motifs de suspicion légitime - Membre de la juridiction s'étant constitué

P.22.0674.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.1](#)

AC nr. ...

Het feit dat een beklaagde zijn in artikel 6.3.d EVRM bepaalde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen niet onverkort kan uitoefenen, bijvoorbeeld wegens de jonge leeftijd van de getuige, leidt niet tot de miskennis van het recht van verdediging van die beklaagde wanneer er voor dat gebrek aan tegenspraak voldoende compenserende factoren aanwezig zijn, maar dat vereist niet dat een deskundigenonderzoek, strekkende tot het adviseren van de rechter over de betrouwbaarheid van de audiovisueel geregistreerde verklaringen van het kind, op tegenspraak ten aanzien van de beklaagde plaatsvindt; de compensatie kan ook erin bestaan dat de beklaagde bij de behandeling van zijn zaak voor de vonnisrechter de betrouwbaarheid van de getuigenverklaring van het kind en het advies daarover van de gerechtsdeskundige ongehinderd kan betwisten en tegenspreken en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar (1). (1) Cass. 4 januari 2022, AR P.21.1017.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220104.2N.2.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Onmogelijkheid dit recht onverkort uit te oefenen gelet op de jeugdige leeftijd van de getuige - Miskennis van het recht van verdediging - Voorhanden zijn van compenserende factoren - Draagwijdte - Deskundigenonderzoek betreffende de betrouwbaarheid van de geregistreerde verklaring van de getuige - Gevolg

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DESKUNDIGENONDERZOEK - Recht van verdediging in strafzaken - Recht op tegenspraak - Recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Onmogelijkheid dit recht onverkort uit te oefenen gelet op de jeugdige leeftijd van de getuige - Miskennis van het recht van verdediging - Voorhanden zijn van compenserende factoren - Draagwijdte - Deskundigenonderzoek betreffende de betrouwbaarheid van de geregistreerde verklaring van de getuige - Gevolg - Beoordeling door de rechter

Le fait qu'un prévenu ne puisse pas pleinement exercer son droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge, prévu par l'article 6, §3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, par exemple en raison du jeune âge du témoin, n'entraîne pas la méconnaissance des droits de défense de ce prévenu s'il existe des facteurs compensateurs suffisants pour contrebalancer ce défaut de contradiction, mais il n'en résulte pas qu'une expertise judiciaire visant à informer le juge sur la fiabilité des déclarations de l'enfant faisant l'objet d'un enregistrement audiovisuel doit se dérouler contradictoirement à l'égard du prévenu; la compensation peut également consister en la possibilité, pour le prévenu, de contester et de contredire pleinement, lors de l'examen de sa cause devant la juridiction de jugement, la fiabilité du témoignage de l'enfant ainsi que l'avis formulé à ce sujet par l'expert judiciaire, et le juge statue souverainement sur ce point (1). (1) Cass. 4 janvier 2022, RG P.21.1017.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220104.2N.2.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge - Impossibilité d'exercer pleinement ce droit eu égard au jeune âge du témoin - Méconnaissance des droits de la défense - Existence d'éléments compensateurs - Portée - Expertise judiciaire concernant la fiabilité de la déclaration enregistrée du témoin - Conséquence

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXPERTISE - Droits de la défense en matière répressive - Droit au contradictoire - Droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge - Impossibilité d'exercer pleinement ce droit eu égard au jeune âge du témoin - Méconnaissance des droits de la défense - Existence d'éléments compensateurs - Portée - Expertise judiciaire concernant la fiabilité de la déclaration enregistrée du témoin - Conséquence - Appréciation par le juge

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

Recht van verdediging in strafzaken - Recht op tegenspraak -
Recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen
ondervragen - Onmogelijkheid dit recht onverkort uit te
oefenen gelet op de jeugdige leeftijd van de getuige -
Miskenning van het recht van verdediging - Voorhanden zijn
van compenserende factoren - Draagwijdte -
Deskundigenonderzoek betreffende de betrouwbaarheid van de
geregistreerde verklaring van de getuige - Gevolg

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafbzaken - Recht op
tegenspraak - Recht om getuigen à charge te ondervragen of te
doen ondervragen - Onmogelijkheid dit recht onverkort uit te
oefenen gelet op de jeugdige leeftijd van de getuige -
Miskenning van het recht van verdediging - Voorhanden zijn
van compenserende factoren - Draagwijdte -
Deskundigenonderzoek betreffende de betrouwbaarheid van de
geregistreerde verklaring van de getuige - Gevolg - Beoordeling
door de rechter

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.3 - Recht om getuigen à charge te ondervragen of te
doen ondervragen - Onmogelijkheid dit recht onverkort uit te
oefenen gelet op de jeugdige leeftijd van de getuige - Artikel
6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Miskenning van het recht
van verdediging - Voorhanden zijn van compenserende
factoren - Draagwijdte - Deskundigenonderzoek betreffende de
betrouwbaarheid van de geregistreerde verklaring van de
getuige - Gevolg - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Droits de la défense en matière répressive - Droit au contradictoire - Droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge - Impossibilité d'exercer pleinement ce droit eu égard au jeune âge du témoin - Méconnaissance des droits de la défense - Existence d'éléments compensateurs - Portée - Expertise judiciaire concernant la fiabilité de la déclaration enregistrée du témoin - Conséquence

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au contradictoire - Droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge - Impossibilité d'exercer pleinement ce droit eu égard au jeune âge du témoin - Méconnaissance des droits de la défense - Existence d'éléments compensateurs - Portée - Expertise judiciaire concernant la fiabilité de la déclaration enregistrée du témoin - Conséquence - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge - Impossibilité d'exercer pleinement ce droit eu égard au jeune âge du témoin - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Méconnaissance des droits de la défense - Existence d'éléments compensateurs - Portée - Expertise judiciaire concernant la fiabilité de la déclaration enregistrée du témoin - Conséquence - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze of er tussen de ontvangst van de uitnodiging en het verhoor in het geval van de betrokkene, gelet op zijn mogelijke kwetsbaarheid, voldoende tijd was om een overleg met een advocaat aan te vragen, dat overleg daadwerkelijk te hebben en de aanwezigheid van de advocaat tijdens het verhoor te regelen, terwijl het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die hiermee geen verband houden of die op grond hiervan niet kunnen worden verantwoord.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op bijstand van een advocaat - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Recht op bijstand van advocaat - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

Le juge apprécie souverainement si le laps de temps séparant la réception de la convocation et l'audition est, dans le cas de l'intéressé et compte tenu de son éventuelle vulnérabilité, suffisant pour solliciter une concertation auprès d'un avocat, tenir effectivement cet entretien et prévoir la présence de l'avocat pendant l'audition, la Cour vérifiant si le juge ne déduit pas, de ses constatations, des conséquences sans lien avec elles ou qui ne sont susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
INSTRUCTION EN MATIÈRE RÉPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

Wanneer een beklaagde, die op schriftelijke uitnodiging werd verhoord en verondersteld wordt krachtens artikel 47bis, § 3, eerste lid, Wetboek van Strafvordering een vertrouwelijk overleg met een advocaat te hebben gehad en de nodige maatregelen te hebben genomen om zich tijdens het verhoor door hem te laten bijstaan, tijdens het verhoor niet door een advocaat werd bijgestaan en aanvoert dat hij tussen de uitnodiging en het verhoor over onvoldoende dagen beschikte om dat overleg en die bijstand te regelen, dient de rechter na te gaan of de beklaagde, gelet op de concrete omstandigheden van de zaak, zijn recht van toegang tot een advocaat daadwerkelijk heeft kunnen uitoefenen; de concrete in aanmerking te nemen omstandigheden omvatten, in voorkomend geval, het feit dat de verdachte zich bij de ontvangst van de uitnodiging en tijdens het verhoor in een kwetsbare positie bevond doordat hij voor andere feiten dan die waarvoor hij werd uitgenodigd van zijn vrijheid was beroofd.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafvonden - Recht op bijstand van een advocaat - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Controle van het effectieve karakter - Draagwijdte

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op bijstand van advocaat - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Controle van het effectieve karakter - Draagwijdte

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van een in verdenking gestelde - In verdenking gestelde aangehouden om andere reden - Recht op toegang tot een advocaat - Controle van het effectieve karakter - Draagwijdte

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'un prévenu, qui a été entendu sur convocation écrite et est présumé, en vertu de l'article 47bis, § 3, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, s'être concerté confidentiellement avec un avocat et avoir pris les mesures nécessaires pour se faire assister par lui pendant l'audition, n'a pas été assisté par un avocat durant l'audition et soutient que la convocation et l'audition n'étaient pas espacées d'un nombre suffisant de jours lui permettant d'organiser cette concertation et cette assistance, il appartient au juge de vérifier si, compte tenu des circonstances concrètes de la cause, le prévenu a pu exercer effectivement son droit d'accès à un avocat ; les circonstances concrètes à prendre en considération comprennent, le cas échéant, le fait que lors de la réception de la convocation et pendant l'audition, le suspect se trouvait dans une position vulnérable en raison de sa privation de liberté du chef d'autres faits que ceux pour lesquels il a été convoqué.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Vérification du caractère effectif - Portée

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Vérification du caractère effectif - Portée

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Audition d'un inculpé - Inculpé détenu pour autre cause - Droit à l'accès à un avocat - Vérification du caractère effectif - Portée

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kan de eiser in cassatie zijn middelen slechts aanvoeren in een memorie die is ondertekend door een advocaat die houder is van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures, waarvan de vereisten worden bepaald door de Koning; het Hof slaat geen acht op een memorie waarop een onleesbare handtekening is aangebracht en die de hoedanigheid van de ondertekenaar niet vermeldt, ook al werd ze ondertekend loco een advocaat (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 824 .

ADVOCAAT - Strafzaken - Cassatieberoep - Memorie - Handtekening van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Onleesbare handtekening zonder vermelding van de hoedanigheid van de ondertekenaar - (Niet-)ontvankelijkheid van de memorie

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Vorm voor memorie - Handtekening van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Ondertekening loco een advocaat - Onleesbare handtekening zonder vermelding van de hoedanigheid van de ondertekenaar - (Niet-)ontvankelijkheid van de memorie
- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Aux termes de l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le demandeur en cassation ne peut indiquer ses moyens que dans un mémoire signé par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation dont les critères sont fixés par la Roi; la Cour n'a pas égard à un mémoire qui porte une signature illisible et ne mentionne pas la qualité du signataire, même si celui-ci a signé loco un avocat (1). (1) Voir les concl. du MP.

AVOCAT - Matière répressive - Pourvoi en cassation - Mémoire - Signature d'un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation - Signature illisible sans mention de la qualité du signataire - Recevabilité du mémoire (non)

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Forme du mémoire - Signature d'un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation - Signature loco un avocat - Signature illisible sans mention de la qualité du signataire - Recevabilité du mémoire (non)

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.22.0682.F

8 juni 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220608.2F.4

AC nr. ...

Uit artikel 38, § 2bis, Wegverkeerswet volgt dat de rechter niet wettig, enerzijds, het herstel in het recht tot sturen afhankelijk kan stellen van het slagen voor het praktisch examen en, anderzijds, oordelen dat het uitgesproken verval van het recht tot sturen enkel zal worden uitgevoerd van vrijdag om 20 uur tot zondag om 20 uur alsook van 20 uur op de vooravond van een feestdag tot 20 uur op die feestdag.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Aaaaaaaaartikel 38, § 2bis - Verval van het recht tot sturen - Uitvoering tijdens het weekend en de feestdagen - Herstel in het recht tot sturen afhankelijk van het slagen voor een theoretisch onderzoek - Onverenigbaarheid van de beslissingen

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart

Il résulte de l'article 38, § 2bis, de la loi coordonnée du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière que le juge ne peut pas légalement, d'une part, subordonner la réintégration dans le droit de conduire à la condition d'avoir réussi l'examen pratique et, d'autre part, dire que la déchéance du droit de conduire prononcée sera mise à exécution uniquement du vendredi à 20 heures au dimanche à 20 heures ainsi qu'à partir de 20 heures la veille d'un jour férié jusqu'à 20 heures le jour férié même.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Aaaaaaaaarticle 38, § 2bis - Déchéance du droit de conduite - Exécution le week-end et les jours fériés - Réintégration dans le droit de conduire subordonnée à la réussite d'un examen théorique - Incompatibilité des décisions

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

1968

Tradcas 2022

|

P.22.0688.F

29 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220629.2F.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 216bis, § 1, Wetboek van Strafvordering volgt dat, bij overschrijding van de termijn bepaald door de procureur des Konings die een voorstel van minnelijke schikking heeft gedaan, het beletsel voor het instellen of het uitoefenen van de strafvordering dat voortvloeit uit het voorstel van minnelijke schikking, verdwijnt; vanaf dat ogenblik heeft het openbaar ministerie opnieuw de mogelijkheid om de vervolging in te stellen; wanneer, bijgevolg, de procureur des Konings een voorstel van minnelijke schikking heeft gedaan, leidt de niet-betaling van de geldsom op de vervaldag die door hem werd vastgesteld en niet werd verlengd, tot de vaststelling van "niet-uitvoering" van de minnelijke schikking en tot het einde van de in het vierde lid van die bepaling bedoelde schorsing van de verjaring van de strafvordering (1). (1) Cass. 15 september 2021, AR P.21.0822.F, AC 2021, nr. 557, met concl. OM op datum in Pas. (impliciete maar zekere beslissing, gelet op die conclusie, waarin werd voorgesteld om het in de akte van cassatieberoep geformuleerde middel niet ambtshalve aan te voeren). In het licht van de ratio legis die in deze conclusie in herinnering wordt gebracht, hebben de appelrechters geoordeeld dat de vaststelling van niet-uitvoering van de minnelijke schikking het gevolg is van de niet-betaling van de schikkingen van 18 juli 2018, d.i. de vervaldag van de termijn die was toegekend door het voorstel van minnelijke schikking van 28 juni 2018, waarin aldus de datum wordt bepaald waarop de schorsing, bij niet-betaling, wordt beëindigd. Net als in de voorgaande zaak hebben de appelrechters hieraan toegevoegd dat, aangezien de verweerder, door zijn passiviteit, duidelijk heeft laten blijken dat hij niet op het voorstel van minnelijke schikking wenste in te gaan, het niet de bedoeling kan zijn dat het openbaar ministerie zou worden toegestaan de schorsingstermijn van de verjaring van de strafvordering eenzijdig en kunstmatig, ad nutum, te verlengen door de verzending van aanmaningen die bijkomende termijnen voor de betaling van de minnelijke schikking toekennen. Uit het voorgaande heeft ook het OM afgeleid dat de wetgever een dergelijke verlenging ad nutum van de schorsing door de werking van die aanmaningen niet heeft willen toestaan, wat in een extreem geval immers de onverjaarbaarheid van de

Il suit de l'article 216bis, § 1er, du Code d'instruction criminelle que lorsque le délai indiqué par le procureur du Roi qui a proposé une transaction pénale est dépassé, l'obstacle à l'introduction ou à l'exercice de l'action publique qui résulte de la proposition de transaction cesse d'exister; le ministère public retrouve alors l'ensemble de ses prérogatives en vue de l'exercice des poursuites; partant, lorsque le procureur du Roi a proposé une transaction pénale, le non-paiement de la somme d'argent à l'échéance qu'il a fixée, et qui n'a pas été prolongée, entraîne le constat de la « non mise en œuvre » de la transaction et la fin de la suspension de la prescription de l'action publique prévue à l'alinéa 4 de cette disposition (1). (1) Cass. 15 septembre 2021, RG P.21.0822.F, Pas. 2021, n° 557, et concl. du MP. (décision implicite mais certaine vu ces conclusions, qui proposaient de ne pas prendre d'office le moyen figurant dans l'acte de pourvoi). À la lumière de la ratio legis rappelée dans lesdites conclusions, les juges d'appel ont considéré que le constat de la non mise en œuvre de la transaction est constitué par le défaut de paiement des transactions le 18 juillet 2018, fin du délai imparti par la proposition de transaction du 28 juin 2018, qui indique ainsi la date à laquelle la suspension cessera à défaut de paiement. Comme dans l'affaire précédente, les juges d'appel ont ajouté que dès lors que, par son inaction, le défendeur a clairement marqué son souhait de ne pas accepter la proposition de transaction, il ne peut être question de permettre au ministère public de prolonger unilatéralement et artificiellement, ad nutum, le délai de suspension de la prescription de l'action publique par le biais de l'envoi de rappels octroyant des délais supplémentaires pour payer la transaction. Et de ce qui précède, le M.P. a lui aussi déduit que le législateur n'a pas voulu permettre une telle prolongation ad nutum de cette suspension par l'effet de ces rappels, qui pourraient sinon dans un cas extrême aboutir à l'imprescriptibilité de la prévention. (M.N.B.)

telastlegging tot gevolg zou kunnen hebben.
(M.N.B.)

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Voorstel van minnelijke schikking door de Procureur des Konings - Niet-betaling van de geldsom op de vastgestelde vervalddag - Invloed

- Art. 216bis, § 1 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Voorstel van minnelijke schikking door de Procureur des Konings - Niet-betaling van de geldsom op de vastgestelde vervalddag - Invloed op de schorsing van de verjaring

- Art. 216bis, § 1 Wetboek van Strafvordering

MINNELIJKE SCHIKKING - Voorstel van de Procureur des Konings - Niet-betaling van de geldsom op de vastgestelde vervalddag - Invloed op de schorsing van de verjaring van de strafvordering

- Art. 216bis, § 1 Wetboek van Strafvordering

De schorsing van de verjaring van de strafvordering veronderstelt dat er een beletsel bestaat voor het instellen of het uitoefenen van de strafvordering (1); wanneer de grond tot schorsing van de verjaring van de strafvordering verdwijnt, begint de verjaringstermijn opnieuw te lopen (2). (1) Zie art. 24, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering. (2) Zie M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly en D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale, La Charte*, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. I, p. 242 e.v.

STRAFVORDERING - Verjaring - Schorsing - Voorwaarden - Duur

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Voorwaarden - Duur

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Proposition de transaction pénale émanant du Procureur du Roi - Non-paiement de la somme d'argent à l'échéance fixée - Incidence

- Art. 216bis, § 1er Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Proposition de transaction pénale émanant du Procureur du Roi - Non-paiement de la somme d'argent à l'échéance fixée - Incidence quant à la suspension de la prescription

- Art. 216bis, § 1er Code d'Instruction criminelle

TRANSACTION PENALE - Proposition émanant du Procureur du Roi - Non-paiement de la somme d'argent à l'échéance fixée - Incidence quant à la suspension de la prescription de l'action publique

- Art. 216bis, § 1er Code d'Instruction criminelle

La suspension de la prescription de l'action publique suppose qu'il existe un obstacle à l'introduction ou à l'exercice de cette action (1); lorsque la cause de la suspension de la prescription de l'action publique disparaît, le délai de prescription reprend son cours (2). (1) Voir titre préliminaire du Code de procédure pénale, art. 24, alinéa 1er. (2) Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale, La Charte*, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, pp. 242 et s.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Suspension - Conditions - Durée

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Conditions - Durée

- Art. 24, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Een klacht met burgerlijkepartijstelling is geen bewijsmiddel zodat noch de regelmatigheid of de ontvankelijkheid van die klacht, noch de daarop gesteunde ontvankelijkheid van de strafvordering moet worden beoordeeld aan de hand van de criteria voor het weren van onregelmatig verkregen bewijsmateriaal, zoals bepaald in artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; wanneer een partij echter de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering afleidt uit de beweerde onregelmatigheid of niet-ontvankelijkheid van de klacht met burgerlijke partijstelling, die zij op haar beurt afleidt uit het feit dat die klacht steunt op onregelmatig verkregen bewijsmateriaal, staat het wel degelijk aan de rechter om die bewijsverkrijging te toetsen aan de voormelde criteria en om daaruit het passende gevolg af te leiden voor de regelmatigheid of de ontvankelijkheid van de klacht met burgerlijke partijstelling en de ontvankelijkheid van de strafvordering (1). (1) Cass. 19 januari 2016, AR P.15.0768.N, AC 2016, nr. 41. Zie over het onregelmatig verkregen bewijsmateriaal M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 9de ed., t. II, pp.1345-1365.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Beoordelingscriteria - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Regelmatigheid of ontvankelijkheid van de klacht - Invloed op de ontvankelijkheid van de strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Regelmatigheid of ontvankelijkheid van de klacht - Invloed op de ontvankelijkheid van de strafvordering - Onregelmatigheid van het verkregen bewijsmateriaal - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Regelmatigheid of ontvankelijkheid van de klacht - Invloed op de ontvankelijkheid van de strafvordering - Beoordelingscriteria - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Onregelmatigheid van het verkregen

Une plainte avec constitution de partie civile ne constitue pas un moyen de preuve de sorte que ni la régularité ni la recevabilité de cette plainte, ni la recevabilité de l'action publique fondée sur celle-ci ne peuvent être appréciées à l'aune des critères d'exclusion de preuves obtenues irrégulièrement, tels que prévus à l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale ; toutefois, lorsqu'une partie déduit l'irrecevabilité de l'action publique de la prétendue irrégularité ou irrecevabilité de la plainte avec constitution de partie civile, qui est elle-même déduite du fait que cette plainte repose sur des preuves obtenues irrégulièrement, il appartient effectivement au juge de contrôler l'obtention de ces preuves à l'aune des critères précités et d'en déduire la conséquence appropriée quant à la régularité ou à la recevabilité de la plainte avec constitution de partie civile et quant à la recevabilité de l'action publique (1). (1) Cass. 19 janvier 2016, RG P.15.0768.N, Pas. 2016, n° 41. Voir concernant les preuves obtenues irrégulièrement M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 9e éd., t. II, pp. 1345 à 1365.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Critères d'appréciation - Plainte avec constitution de partie civile - Régularité ou recevabilité de la plainte - Incidence sur la recevabilité de l'action publique - Portée - Conséquence

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Plainte avec constitution de partie civile - Régularité ou recevabilité de la plainte - Incidence sur la recevabilité de l'action publique - Irrégularité d'éléments de preuve - Portée - Conséquence

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Plainte avec constitution de partie civile - Régularité ou recevabilité de la plainte - Incidence sur la recevabilité de l'action publique - Critères d'appréciation - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Irrégularité d'éléments de preuve - Portée - Conséquence

bewijsmateriaal - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

P.22.0712.F

26 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.13](#)

AC nr. ...

Wanneer het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bij het vaststellen van een schending van het EVRM oordeelt dat het gedrag van de voorzitter van het hof van assisen twijfel kon doen ontstaan over zijn objectieve onpartijdigheid maar tevens vaststelt dat "niet is aangetoond dat hij zou zijn uitgegaan van het vooroordeel dat [de beschuldigde] schuldig was aan de feiten waarvoor [hij] voor het hof van assisen terecht [diende] te staan", beveelt het Hof niet de heropening van de rechtspleging die de veroordeelde overeenkomstig de artikelen 442bis tot 442octies Wetboek van Strafvordering vraagt wanneer het vaststelt dat er, gelet op het geheel van de gegevens, niet dient te worden geoordeeld dat het aan de voorzitter van het hof van assisen verweten gebrek aan objectieve onpartijdigheid heeft geleid tot ernstige twijfel over de betrouwbaarheid van de verklaring van de jury (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

HOF VAN ASSISEN - Allerlei - Vaststelling door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat het gedrag van de voorzitter van het hof van assisen twijfel kon doen ontstaan over zijn objectieve onpartijdigheid - Geen ernstige twijfel over de betrouwbaarheid van de verklaring van de jury - Invloed op het verzoek tot heropening van de rechtspleging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een onpartijdige rechtbank - Vaststelling door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat het gedrag van de voorzitter van het hof van assisen twijfel kon doen ontstaan over zijn objectieve onpartijdigheid - Geen ernstige twijfel over de betrouwbaarheid van de verklaring van de jury - Invloed op het verzoek tot heropening van de rechtspleging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Vaststelling door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat het gedrag van de voorzitter van het hof van assisen twijfel kon doen ontstaan

Lorsque la Cour européenne des droits de l'homme considère, pour constater une violation de la Convention européenne, que le comportement du président de la cour d'assises a pu faire naître des doutes quant à son impartialité objective mais qu'elle relève également qu'« il n'est pas démontré qu'il serait parti de l'idée préconçue que [l'accusé] était coupable des faits dont [il avait à] répondre devant la cour d'assises », la Cour n'ordonne pas la réouverture de la procédure que le condamné sollicite conformément aux articles 442bis à 442octies du Code d'instruction criminelle lorsqu'elle constate qu'au vu de l'ensemble des éléments, il n'y a pas lieu de considérer que le défaut d'impartialité objective imputé au président de la cour d'assises ait entaché la déclaration du jury d'un doute sérieux quant à sa fiabilité (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

COUR D'ASSISES - Divers - Constatation par la Cour européenne des droits de l'homme que le comportement du président de la cour d'assises a pu faire naître des doutes quant à son impartialité objective - Déclaration du jury non entachée d'un doute sérieux quant à sa fiabilité - Incidence quant à la demande de réouverture de la procédure

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un tribunal impartial - Constatation par la Cour européenne des droits de l'homme que le comportement du président de la cour d'assises a pu faire naître des doutes quant à son impartialité objective - Déclaration du jury non entachée d'un doute sérieux quant à sa fiabilité - Incidence quant à la demande de réouverture de la procédure

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Constatation par la Cour européenne des droits de l'homme que le comportement du président de la cour d'assises a pu faire naître des doutes quant à son impartialité objective - Déclaration du jury non entachée d'un

over zijn objectieve onpartijdigheid - Geen ernstige twijfel over de betrouwbaarheid van de verklaring van de jury - Invloed

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

doute sérieux quant à sa fiabilité - Incidence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0729.N

28 juni 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.25

AC nr. ...

De rechter die bij een nieuwe beslissing alvorens recht te doen de aanvang van de pleidooien verdaagt naar een volgende rechtszitting, een datum bepaalt tot wanneer de beklaagde nog een schriftelijke repliekconclusie kan neerleggen en een bijkomende rechtsdag vastlegt waarop de beklaagde nog extra mondelinge elementen kan bijbrengen, neemt door het enkele feit dat hij de mondelinge vordering van het openbaar ministerie integraal aanhoort en daarvan nota's neemt, geen houding aan waaruit enige vooringenomenheid ten nadele van de beklaagde blijkt of die een objectief gerechtvaardigde vrees voor een gebrek aan onpartijdigheid verantwoordt maar eerbiedigt in tegendeel het recht van verdediging van alle partijen; noch het feit dat de beklaagde een langere conclusietermijn of een latere rechtsdag had gewenst voor het formuleren van zijn repliek of dat de rechter zijn beslissing niet laat voorafgaan door een debat over de specifieke wensen van de beklaagde inzake de duur van de conclusietermijn of de datum voor de bijkomende rechtszitting, noch de omstandigheid dat de rechter na zijn beslissing te hebben kenbaar gemaakt en de orde van de pleidooien te hebben toegelicht de rechtszitting schorst en de zittingzaal verlaat, laten toe hieruit enig gebrek aan onpartijdigheid af te leiden.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een onafhankelijk en onpartijdig gerecht - Beslissing van de rechter tot verdaging van de aanvang van de pleidooien en bepaling van een datum voor een repliekconclusie van de beklaagde - Vaststelling van een bijkomende rechtsdag voor het aanbrengen van extra mondelinge elementen door de beklaagde - Aanhoren van de mondelinge vordering van het openbaar ministerie - Afwezigheid van debat over een langere conclusietermijn of een andere rechtsdag - Schorsing van de zitting - Verlaten van de zittingzaal - Draagwijde - Gevolg

Le juge qui rend une nouvelle décision avant dire droit qui remet le début des plaidoiries à une audience ultérieure, fixe une date jusqu'à laquelle le prévenu peut déposer des conclusions de réplique écrites et prévoit une date d'audience supplémentaire à laquelle le prévenu sera en mesure d'exposer verbalement de nouveaux éléments, n'adopte pas, du simple fait qu'il entend intégralement les réquisitions verbales du ministère public et en prend note, un comportement qui donne l'impression d'une quelconque partialité au détriment du prévenu ou qui puisse susciter la crainte objectivement justifiée d'un manque d'impartialité, mais respecte, au contraire, les droits de défense de toutes les parties; ni le fait que le prévenu aurait souhaité un délai plus long pour conclure ou une date d'audience plus lointaine pour répliquer ou que le juge n'a pas fait précéder sa décision d'un débat sur les souhaits spécifiques du prévenu quant à la durée du délai pour conclure ou à la date de l'audience supplémentaire, ni la circonstance que le juge, après avoir fait connaître sa décision et avoir expliqué l'ordre des plaidoiries, a suspendu l'audience et a quitté la salle d'audience, ne permettent de déduire un quelconque manque d'impartialité.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un tribunal indépendant et impartial - Décision du juge reportant le commencement de la plaidoirie et fixant une date limite pour le dépôt des conclusions de réplique du prévenu - Fixation d'une date d'audience supplémentaire pour permettre au prévenu d'exposer verbalement de nouveaux éléments - Audition des réquisitions verbales du ministère public - Absence de débat sur la prolongation du délai de conclusions ou sur la fixation d'une autre date d'audience - Suspension d'audience - Départ de la salle d'audience - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een onafhankelijk en onpartijdig gerecht - Beslissing van de rechter tot verdaging van de aanvang van de pleidooien en bepaling van een datum voor een repliekconclusie van de beklaagde - Vaststelling van een bijkomende rechtsdag voor het aanbrengen van extra mondelinge elementen door de beklaagde - Aanhoren van de mondelinge vordering van het openbaar ministerie - Afwezigheid van debat over een langere conclusietermijn of een andere rechtsdag - Schorsing van de zitting - Verlaten van de zittingzaal - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Beslissing van de rechter tot verdaging van de aanvang van de pleidooien en bepaling van een datum voor een repliekconclusie van de beklaagde - Vaststelling van een bijkomende rechtsdag voor het aanbrengen van extra mondelinge elementen door de beklaagde - Aanhoren van de mondelinge vordering van het openbaar ministerie - Afwezigheid van debat over een langere conclusietermijn of een andere rechtsdag - Schorsing van de zitting - Verlaten van de zittingzaal - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Beslissing van de rechter tot verdaging van de aanvang van de pleidooien en bepaling van een datum voor een repliekconclusie van de beklaagde - Vaststelling van een bijkomende rechtsdag voor het aanbrengen van extra mondelinge elementen door de beklaagde - Aanhoren van de mondelinge vordering van het openbaar ministerie - Afwezigheid van debat over een langere conclusietermijn of een andere rechtsdag - Schorsing van de zitting - Verlaten van de zittingzaal - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 828, 1° Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un tribunal indépendant et impartial - Décision du juge reportant le commencement de la plaidoirie et fixant une date limite pour le dépôt des conclusions de réplique du prévenu - Fixation d'une date d'audience supplémentaire pour permettre au prévenu d'exposer verbalement de nouveaux éléments - Audition des réquisitions verbales du ministère public - Absence de débat sur la prolongation du délai de conclusions ou sur la fixation d'une autre date d'audience - Suspension d'audience - Départ de la salle d'audience - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Impartialité et indépendance du magistrat - Décision du juge reportant le commencement de la plaidoirie et fixant une date limite pour le dépôt des conclusions de réplique du prévenu - Fixation d'une date d'audience supplémentaire pour permettre au prévenu d'exposer verbalement de nouveaux éléments - Audition des réquisitions verbales du ministère public - Absence de débat sur la prolongation du délai de conclusions ou sur la fixation d'une autre date d'audience - Suspension d'audience - Départ de la salle d'audience - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Impartialité et indépendance du magistrat - Décision du juge reportant le commencement de la plaidoirie et fixant une date limite pour le dépôt des conclusions de réplique du prévenu - Fixation d'une date d'audience supplémentaire pour permettre au prévenu d'exposer verbalement de nouveaux éléments - Audition des réquisitions verbales du ministère public - Absence de débat sur la prolongation du délai de conclusions ou sur la fixation d'une autre date d'audience - Suspension d'audience - Départ de la salle d'audience - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Een partij in een strafprocedure, met inbegrip van het openbaar ministerie, is niet verplicht haar verweer of standpunt te verwoorden in een schriftelijke conclusie, ook niet wanneer haar daartoe de gelegenheid is geboden bij een beslissing alvorens recht te doen op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering; het feit dat een partij geen gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid, belet haar niet om haar verweer te voeren of haar standpunt kenbaar te maken in een louter mondelinge uiteenzetting ter rechtszitting en onder voorbehoud van het behoorlijke verloop van de rechtszitting staat het niet aan de rechter om dat recht van een partij te beknotten of te negeren (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering -
Schriftelijke conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting -
Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering -
Schriftelijke conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting -
Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Schriftelijke
conclusie - Conclusietermijn - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Schriftelijke
conclusie - Conclusietermijn - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Schriftelijke
conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Schriftelijke
conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Allerlei - Schriftelijke
conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Allerlei - Schriftelijke
conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

Une partie à une procédure pénale, en ce compris le ministère public, n'est pas tenue de formuler sa défense ou sa position dans des conclusions écrites, même lorsqu'elle s'en voit offrir l'occasion par une décision avant dire droit sur la base de l'article 152, § 1er, du Code d'instruction criminelle; le fait qu'une partie n'a pas mis à profit cette occasion ne l'empêche pas de faire connaître sa défense ou sa position à l'audience par le biais d'un simple exposé verbal et, sous réserve du bon déroulement de l'audience, il n'appartient pas au juge de restreindre ou d'ignorer ce droit dont jouit une partie (1). (1) Cass. 14 novembre 2017, RG P.16.0973.N, Pas. 2017, n° 638, avec concl. de L. DECREUS, avocat général, publiées à leur date dans AC.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique -
Conclusions écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique -
Conclusions écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Conclusions écrites -
Délai pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Conclusions écrites -
Délai pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Conclusions
écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Conclusions
écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Divers - Conclusions
écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Divers - Conclusions
écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

Er is gewettigde verdenking in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek indien de aangevoerde feiten bij de verzoeker tot wraking, de partijen en derden de verdenking kunnen wekken dat de magistraat niet langer op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kan doen, maar die verdenking moet objectief gerechtvaardigd zijn en tot bewijs van het tegendeel wordt de rechter vermoed onpartijdig, onafhankelijk en onbevangen te oordelen (1). (1) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0145.N, AC 2021, nr. 442; Cass. 27 april 2016, AR P.16.0509.F, AC 2016, nr. 288; Cass. 10 april 2012, AR P.12.0593.N, AC 2012, nr. 223; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale, la Charte*, 2021, 9de ed., t. II, pp. 1917-1922.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Draagwijdte

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Draagwijdte

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

Il y a suspicion légitime, au sens de l'article 828, 1°, du Code judiciaire, si les faits invoqués peuvent laisser supposer au demandeur en récusation, aux parties et aux tiers, que le magistrat n'est plus en mesure de se prononcer en toute indépendance et impartialité, mais cette suspicion doit être objectivement justifiée et, jusqu'à preuve du contraire, le juge est présumé statuer de manière impartiale, indépendante et sans préjugé (1). (1) Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0145.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.11 ; Cass. 27 avril 2016, RG P.16.0509.F, Pas. 2016, n° 288 ; Cass. 10 avril 2012, RG P.12.0593.N, Pas. 2012, n° 223 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale, La Charte*, 2021, 9e édition, t. II, pp. 1917 à 1922.

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Impartialité et indépendance du magistrat - Portée

- Art. 828, 1° Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Impartialité et indépendance du magistrat - Portée

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling vordert na de hem verleende conclusietermijn te hebben laten verstrijken, kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in zijn vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door de andere partijen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn vordering vereisen dat de andere partijen daarop kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige gegevens, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het voorbijge procesverloop, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir - Recht van de andere partijen om te

Le ministère public qui formule des réquisitions exclusivement verbales après l'expiration du délai de conclusions qui lui a été imparti peut surprendre les autres parties à la procédure pénale, après avoir pris connaissance des conclusions écrites déposées antérieurement par celles-ci, en avançant des arguments auxquels ces autres parties ne pouvaient raisonnablement pas s'attendre et qui sont susceptibles d'avoir un impact significatif sur l'issue de la procédure; en règle, le juge détermine souverainement si et dans quelle mesure les réquisitions verbales du ministère public requièrent que les autres parties puissent y répliquer au moyen de conclusions subséquentes ou à des audiences subséquentes et, à cet égard, le juge prend en considération l'ensemble des éléments utiles, dont l'intérêt que présente la cause pour les parties, le déroulement antérieur de la procédure, l'exigence de traiter la cause dans un délai raisonnable, le risque d'abus de droit ainsi que les droits de défense de toutes les parties et leur droit à un procès équitable.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation

replizieren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Berechting binnen een redelijke termijn - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Berechting binnen een redelijke termijn - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement rendu dans un délai raisonnable - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement rendu dans un délai raisonnable - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoir verbal du ministère public - Droit des autres parties à répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 838, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek beoogt voor de rechter die over de wraking uitspraak moet doen een tegensprekelijke procedure te organiseren zowel ten aanzien van de wrakende partij als ten aanzien van de overige partijen in het hoofdgeding, welke behoorlijk dienen te worden opgeroepen en die het recht hebben om voor de rechter die over het wrakingsverzoek uitspraak doet, mondeling of door geschriften opmerkingen te maken over de in de wrakingakte aangevoerde middelen, over de antwoorden van de gewraakte magistraat onderaan de wrakingsakte en over de conclusie van het openbaar ministerie; uit die bepaling volgt evenwel niet dat niet-wrakende partijen, beklaagden in de procedure te gronde, cassatieberoep kunnen instellen tegen de beslissing waarbij het wrakingsverzoek van een andere beklaagde wordt afgewezen (1). (1) Cass. 6 mei 2014, AR P.14.0654.N, AC 2014, nr. 322.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Allerlei - Wraking - Aard van de procedure - Begrip - Grens

- Art. 838, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
WRAKING - Aard van de procedure - Begrip - Grens
- Art. 838, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Een partij in een strafprocedure, met inbegrip van het openbaar ministerie, is niet verplicht haar verweer of standpunt te verwoorden in een schriftelijke conclusie, ook niet wanneer haar daartoe de gelegenheid is geboden bij een beslissing alvorens recht te doen op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering; het feit dat een partij geen gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid, belet haar niet om haar verweer te voeren of haar standpunt kenbaar te maken in een louter mondelinge uiteenzetting op de rechtszitting (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Schriftelijke conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

L'article 838, alinéa 2, du Code judiciaire tend à organiser devant le juge qui doit statuer sur la récusation une procédure contradictoire tant à l'égard de la partie qui demande la récusation qu'à l'égard des autres parties à l'instance principale qui doivent être dûment convoquées et qui ont le droit de faire, à l'audience, devant le juge qui se prononce sur la demande de récusation, des remarques orales ou écrites à propos des moyens invoqués dans l'acte de récusation, à propos des réponses données par le magistrat récusé au bas de l'acte de récusation et à propos des conclusions du ministère public ; il ne résulte toutefois pas de cette disposition que les parties n'ayant pas demandé la récusation, prévenues dans la procédure au fond, puissent introduire un pourvoi en cassation contre la décision rejetant la demande de récusation d'un autre prévenu (1). (1) Cass. 6 mai 2014, RG P.14.0654.N, Pas. 2014, n° 322.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Divers - Récusation - Nature de la procédure - Notion - Limite

- Art. 838, al. 2 Code judiciaire
RECUSATION - Nature de la procédure - Notion - Limite
- Art. 838, al. 2 Code judiciaire

Une partie à une procédure pénale, en ce compris le ministère public, n'est pas tenue d'exprimer sa défense ou son point de vue dans des conclusions écrites, même lorsque l'occasion lui en est offerte par une décision avant dire droit sur la base de l'article 152, § 1er, du Code d'instruction criminelle ; le fait qu'une partie n'ait pas saisi cette opportunité ne l'empêche pas d'assurer sa défense ou de faire part de son point de vue dans un exposé purement oral à l'audience (1). (1) Cass. 14 novembre 2017, RG P.16.0973.N, Pas. 2017, n° 638, avec concl. de M. DECREUS, avocat général, publiées à leur date dans AC.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Conclusions écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Openbaar ministerie - Schriftelijke conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Allerlei - Openbaar ministerie - Schriftelijke conclusie - Conclusietermijn - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Ministère public - Conclusions écrites - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Ministère public - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Divers - Ministère public - Conclusions écrites - Délai pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

Er is gewettigde verdenking in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek indien de aangevoerde feiten bij de verzoeker tot wraking, de partijen en derden de verdenking kunnen wekken dat de magistraat niet langer op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kan doen, maar die verdenking moet objectief gerechtvaardigd zijn en tot bewijs van het tegendeel wordt de rechter vermoed onpartijdig, onafhankelijk en onbevangen te oordelen (1). (1) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0145.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.11; Cass. 27 april 2016, AR P.16.0509.F, AC 2016, nr. 288; Cass. 10 april 2012, AR P.12.0593.N, AC 2012, nr. 223; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 9de ed., t. II, pp. 1917-1922.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Draagwijdte

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

Il y a suspicion légitime au sens de l'article 828, 1°, du Code judiciaire lorsque les faits invoqués peuvent éveiller chez le demandeur en récusation, les parties et des tiers, la suspicion que le magistrat n'est plus en mesure de statuer de manière indépendante et impartiale, mais cette suspicion doit être objectivement justifiée et, jusqu'à preuve du contraire, le juge est présumé statuer de manière impartiale, indépendante et sans préjugé (1). (1) Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0145.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.11 ; Cass. 27 avril 2016, RG P.16.0509.F, Pas. 2016, n° 288 ; Cass. 10 avril 2012, RG P.12.0593.N, Pas. 2012, n° 223 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 9e éd., t. II, pp. 1917-1922.

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Impartialité et indépendance du magistrat - Portée

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Het behoort tot het normale procesverloop voor de strafrechter dat het openbaar ministerie op de rechtszitting waarop de zaak voor behandeling is vastgesteld, mondeling de toepassing van de wet vordert en zijn standpunt over de zaak weergeeft, met inbegrip van zijn eventuele repliek op het hem op dat moment gekende verweer van de andere partijen, waarna de beklaagden in mondelinge pleidooien hun verweer kunnen voeren en daarbij zo nodig het standpunt van het openbaar ministerie kunnen weerleggen; niets vereist dat het openbaar ministerie zijn vordering reeds uitbrengt vooraleer aan partijen conclusietermijnen worden toegestaan op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Openbaar ministerie - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Allerlei - Openbaar ministerie - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

Il relève du déroulement normal de la procédure devant le juge pénal qu'à l'audience à laquelle l'examen de la cause est fixé, le ministère public requière oralement l'application de la loi et présente son point de vue sur la cause, ce qui implique notamment qu'il réplique éventuellement à la défense développée par les autres parties dont il a alors connaissance, les prévenus pouvant ensuite assurer leur défense dans leurs plaidoiries orales et, pour autant que de besoin, renverser le point de vue du ministère public ; il n'est nullement requis que le ministère public expose son réquisitoire avant qu'il soit accordé aux parties des délais pour conclure sur la base de l'article 152, § 1er, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cass. 14 novembre 2017, RG P.16.0973.N, Pas. 2017, n° 638, avec concl. de M. DECREUS, avocat général, publiées à leur date dans AC.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Conclusions orales - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Ministère public - Conclusions orales - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Ministère public - Conclusions orales - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Divers - Ministère public - Conclusions orales - Délais pour conclure - Obligation - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling ter rechtszitting vordert kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in deze vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door hen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak maar een loutere repliek op het schriftelijke verweer van beklaagden, al is dat een procedureel verweer, maakt nog geen redelijkerwijze niet te verwachten argument van het openbaar ministerie uit; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn mondelinge vordering ter rechtszitting vereisen dat andere partijen daarop desgevraagd kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige omstandigheden, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het procesverloop, het aantal partijen en hun onderscheiden verweermiddelen, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

Le ministère public, qui présente son réquisitoire exclusivement de manière orale à l'audience, peut surprendre les autres parties de la procédure pénale dont il connaît les conclusions écrites déjà déposées, en invoquant dans ce réquisitoire des arguments auxquels ces parties ne pouvaient raisonnablement s'attendre et qui sont susceptibles d'avoir une grande incidence sur l'issue de la cause, mais une simple réplique à la défense opposée par écrit par les prévenus, fût-elle procédurale, ne constitue pas en soi un argument auquel on ne peut raisonnablement s'attendre de la part du ministère public ; en principe, le juge détermine souverainement si et dans quelle mesure les propos tenus à l'audience par le ministère public dans son réquisitoire oral requièrent qu'à leur demande, les autres parties puissent répliquer dans des conclusions additionnelles ou à des audiences ultérieures, et le juge tient compte à cet égard de toutes les circonstances pertinentes, dont l'intérêt de la cause pour les parties, le déroulement de la procédure, le nombre de parties et leurs divers moyens de défense, l'exigence de juger la cause dans un délai raisonnable, le risque d'abus de droit, les droits de la défense et le droit à un procès équitable de toutes les parties (1). (1) Cass. 28 juin 2022, RG P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoire oral du ministère public - Droit des autres parties de répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoire oral - Droit des autres parties de répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Action publique - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoire oral du ministère public - Droit des autres parties de répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Conclusietermijnen - Verstriken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Berechting binnen een redelijke termijn - Conclusietermijnen - Verstriken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

.....

Noch het feit dat de rechter geen bijkomende conclusietermijn verleent aan de partij die op haar beurt wil repliceren op een mondelinge repliek van het openbaar ministerie op haar schriftelijk verweer, noch de omstandigheid dat de rechter een partij die een andere regeling wenst enkel de gelegenheid geeft haar pleidooi te voeren op dezelfde rechtszitting als deze waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd en hij de pleitduur van die partij op een volgende rechtszitting beperkt tot wat redelijkerwijze moet volstaan voor een bijkomende repliek op die vordering, noch het feit dat de rechter zijn beslissing inhoudelijk niet motiveert of zich daarover slechts kort beraadt, laten toe bij die rechter een gebrek aan onpartijdigheid te vermoeden; de wrakingsrechter oordeelt onaantastbaar in feite of een gebrek aan objectieve of subjectieve onpartijdigheid van de gewraakte rechter kan worden afgeleid uit zijn houding en zijn beslissingen na een verzoek van een partij om te beschikken over bijkomende faciliteiten met het oog op een repliek op de mondelinge vordering van het openbaar ministerie ter rechtszitting (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoire oral du ministère public - Droit des autres parties de répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement dans un délai raisonnable - Délais pour conclure - Expiration des délais pour conclure - Réquisitoire oral du ministère public - Droit des autres parties de répliquer - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Ni le fait que le juge n'accorde pas de délais supplémentaires pour conclure à la partie désireuse de répliquer à son tour à une réplique orale du ministère public à sa défense exposée par écrit, ni la circonstance que le juge n'accorde à une partie qui souhaite un autre règlement, seulement la possibilité de développer sa plaidoirie à la même audience que celle à laquelle le ministère public a présenté oralement son réquisitoire et limite la durée de la plaidoirie de cette partie à une audience suivante au temps jugé raisonnablement suffisant pour opposer une réplique complémentaire audit réquisitoire, ni le fait que le juge ne motive pas au fond sa décision ou ne délibère que brièvement à ce propos, ne permettent de présumer un manque d'impartialité dans le chef de ce juge ; le juge de la récusation apprécie souverainement en fait s'il peut se déduire de l'attitude et des décisions du juge récusé un manque d'impartialité objective ou subjective après qu'une partie a demandé à bénéficier de facilités supplémentaires afin de répliquer, à l'audience, au réquisitoire oral du ministère public (1). (1) Cass. 28 juin 2022, RG P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

van de gewraakte rechter - Beslissing van de rechter tot weigering van een bijkomende conclusietermijn om te repliceren op het openbaar ministerie - Beslissing van de rechter om aan de partij enkel de gelegenheid te geven haar pleidooi te houden op de zitting waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd - Beperking van de pleitduur van de partij op een volgende rechtszitting - Geen inhoudelijke motivering van de beslissing - Kort beraad over de beslissing - Beoordeling door de wrakingsrechter

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een onafhankelijk en onpartijdig gerecht - Beslissing van de rechter tot weigering van een bijkomende conclusietermijn om te repliceren op het openbaar ministerie - Beslissing van de rechter om aan de partij enkel de gelegenheid te geven haar pleidooi te houden op de zitting waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd - Beperking van de pleitduur van de partij op een volgende rechtszitting - Geen inhoudelijke motivering van de beslissing - Kort beraad over de beslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Beslissing van de rechter tot weigering van een bijkomende conclusietermijn om te repliceren op het openbaar ministerie - Beslissing van de rechter om aan de partij enkel de gelegenheid te geven haar pleidooi te houden op de zitting waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd - Beperking van de pleitduur van de partij op een volgende rechtszitting - Geen inhoudelijke motivering van de beslissing - Kort beraad over de beslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

subjective du juge récusé - Décision du juge de refuser des délais pour conclure complémentaires afin de répliquer au ministère public - Décision du juge de ne donner la possibilité à la partie de tenir sa plaidoirie qu'à l'audience à laquelle le ministère public a fait ses réquisitions orales - Limitation de la durée de la plaidoirie de la partie lors d'une audience suivante - Absence de motivation au fond de la décision - Bref délibéré sur la décision - Appréciation par le juge de la récusation

- Art. 828, 1° Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à une juridiction indépendante et impartiale - Décision du juge de refuser des délais pour conclure complémentaires afin de répliquer au ministère public - Décision du juge de ne donner la possibilité à la partie de tenir sa plaidoirie qu'à l'audience à laquelle le ministère public a fait ses réquisitions orales - Limitation de la durée de la plaidoirie de la partie lors d'une audience suivante - Absence de motivation au fond de la décision - Bref délibéré sur la décision - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Impartialité et indépendance du magistrat - Décision du juge de refuser des délais pour conclure complémentaires afin de répliquer au ministère public - Décision du juge de ne donner la possibilité à la partie de tenir sa plaidoirie qu'à l'audience à laquelle le ministère public a fait ses réquisitions orales - Limitation de la durée de la plaidoirie de la partie lors d'une audience suivante - Absence de motivation au fond de la décision - Bref délibéré sur la décision - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Artikel 22, § 1, WAM bestraft de eigenaar van het motorvoertuig die het in het verkeer brengt of toelaat dat het in het verkeer wordt gebracht op een van de in artikel 2, § 1, WAM bedoelde plaatsen, zonder dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het aanleiding kan geven is gedekt overeenkomstig de WAM; de in artikel 22, § 1, WAM bepaalde vereiste van eigendom staat niet eraan in de weg dat de rechter dit misdrijf toerekent aan de natuurlijke persoon die in rechte of in feite de ware verantwoordelijke is voor het nakomen van de verplichtingen van de rechtspersoon als eigenaar en die door zijn persoonlijk optreden schuldig is aan het door de rechtspersoon gepleegde misdrijf (1). (1) Vgl. Cass. 25 oktober 2011, AR P.11.0419.N, AC 2011, nr. 571.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - In verkeer brengen van een voertuig zonder dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid is gedekt - Vereiste van eigendom - Rechtspersoon als eigenaar - Toerekenbaarheid van het misdrijf aan de natuurlijke persoon verantwoordelijk voor het nakomen van de verplichtingen van de rechtspersoon - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 2, § 1, en 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - WAM-verzekering - Artikel 22, § 1 - In verkeer brengen van een voertuig zonder dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid is gedekt - Vereiste van eigendom - Rechtspersoon als eigenaar - Toerekenbaarheid van het misdrijf aan de natuurlijke persoon verantwoordelijk voor het nakomen van de verplichtingen van de rechtspersoon - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 2, § 1, en 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 22, § 1 - In verkeer brengen van een voertuig zonder dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid is gedekt - Vereiste van eigendom - Rechtspersoon als eigenaar - Toerekenbaarheid van de vastgestelde onregelmatigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 2, § 1, en 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

L'article 22, § 1er, de loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs punit le propriétaire d'un véhicule automoteur qui le met en circulation ou tolère qu'il soit mis en circulation dans l'un des endroits prévus à l'article 2, § 1er, de cette loi sans que la responsabilité civile à laquelle il peut donner lieu soit couverte conformément à la même loi ; la condition relative à la propriété prévue à l'article 22, § 1er, de la loi précitée n'empêche pas le juge d'imputer cette infraction à la personne physique qui, en droit ou en fait, est la personne ayant réellement la responsabilité de remplir les obligations de la personne morale en tant que propriétaire et qui se rend coupable, par sa propre intervention, de l'infraction commise par la personne morale (1). (1) Compar. Cass. 25 octobre 2011, RG P.11.0419.N, Pas. 2011, n° 571.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Mise en circulation d'un véhicule sans couverture de la responsabilité civile - Condition relative à la propriété - Propriété de la personne morale - Imputabilité de l'infraction à la personne physique ayant la responsabilité de remplir les obligations de la personne morale - Portée - Conséquence

- Art. 2, § 1er, et 22, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Loi du 21 novembre 1989 - Article 22, § 1er - Mise en circulation d'un véhicule sans couverture de la responsabilité civile - Condition relative à la propriété - Propriété de la personne morale - Imputabilité de l'infraction à la personne physique ayant la responsabilité de remplir les obligations de la personne morale - Portée - Conséquence

- Art. 2, § 1er, et 22, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Article 22, § 1er - Mise en circulation d'un véhicule sans couverture de la responsabilité civile - Condition relative à la propriété - Propriété de la personne morale - Imputabilité de l'irrégularité constatée - Portée - Conséquence

- Art. 2, § 1er, et 22, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Informatie van een inlichtingendienst die enkel in aanmerking wordt genomen als inlichting die toelaat een onderzoek te openen of het in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, vormt als dusdanig geen bewijs van een misdrijf en is dan ook niet onderworpen aan de vereisten waaraan bewijs moet voldoen; aldus moet de herkomst van dergelijke informatie niet noodzakelijk worden verduidelijkt en kan de beklaagde, om die informatie uit het debat te doen weren, niet volstaan met de aanvoering dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn, maar moet hij dat enigszins aannemelijk maken zonder dat hij daarvoor eerst kennis van die herkomst moet hebben en noch het feit dat op basis van de informatie een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd in het kader waarvan privacygevoelige onderzoeksmaatregelen worden bevolen, noch de mogelijkheid dat de informatie afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst is, doen daaraan afbreuk (1). (1) Cass. 17 mei 2022, AR P.22.0101.N,

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.6; B. VANGEEBERGEN, Het gebruik van inlichtingen in het strafproces, Intersentia, 2017; A. WINANTS, "Staatsveiligheid, strafvordering en strafproces", in vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Preadviezen 2009, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, pp. 242-246.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Informatie afkomstig van een inlichtingendienst - Gebruik in strafzaken - Opstarten van een gerechtelijk onderzoek - Aanwenden van privacygevoelige onderzoeksmaatregelen - Aanvoering door de beklaagde van de onregelmatige herkomst - Wering - Draagwijdte - Gevolg

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Aanwenden van privacygevoelige onderzoeksmaatregelen - Informatie afkomstig van een inlichtingendienst - Aanvoering door de beklaagde van de onregelmatige herkomst - Wering - Draagwijdte - Gevolg

VEILIGHEID VAN DE STAAT - Aanwenden van privacygevoelige onderzoeksmaatregelen - Aanvoering door de beklaagde van de onregelmatige herkomst - Wering - Draagwijdte - Gevolg - Informatie afkomstig van een inlichtingendienst - Gebruik in strafzaken - Bewijs - Bewijsvoering - Opstarten van een gerechtelijk onderzoek

Les informations émanant d'un service de renseignements qui ne sont prises en considération qu'à titre de renseignement permettant d'ouvrir d'une instruction ou de l'orienter dans une certaine direction et de recueillir ensuite des preuves de manière autonome ne constituent pas en tant que telles la preuve d'une infraction et ne sont donc pas soumises aux conditions auxquelles la preuve doit satisfaire ; ainsi, la provenance de telles informations ne doit pas nécessairement être précisée et le prévenu ne peut, pour les faire écarter des débats, se borner à invoquer l'éventuelle irrégularité de leur provenance, mais il doit rendre cette allégation quelque peu plausible, sans devoir, à cet effet, avoir préalablement connaissance de cette provenance ; ni le fait que ces informations conduisent à requérir une instruction judiciaire dans le cadre de laquelle des mesures d'instruction susceptibles de porter atteinte à la vie privée sont ordonnées ni la possibilité que les informations émanent d'un service de renseignements étranger n'y font obstacle (1). (1) Cass. 17 mei 2022, RG P.22.0101.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.6 ; B. VANGEEBERGEN, Het gebruik van inlichtingen in het strafproces, Intersentia, 2017 ; A. WINANTS, « Staatsveiligheid, strafvordering en strafproces », in vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Preadviezen 2009, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, pp. 242-246.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Informations émanant d'un service de renseignements - Utilisation en matière répressive - Ouverture d'une instruction judiciaire - Mise en œuvre de mesures d'instruction susceptibles de porter atteinte à la vie privée - Allégation par le prévenu de l'irrégularité de la provenance des informations. - Ecartement - Portée - Conséquence

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise en œuvre de mesures d'instruction susceptibles de porter atteinte à la vie privée - Informations émanant d'un service de renseignements - Allégation par le prévenu de l'irrégularité de la provenance des informations. - Ecartement - Portée - Conséquence

SURETE DE L'ETAT - Mise en œuvre de mesures d'instruction susceptibles de porter atteinte à la vie privée - Allégation par le prévenu de l'irrégularité de la provenance des informations. - Ecartement - Portée - Conséquence - Informations émanant d'un service de renseignements - Utilisation en matière répressive - Preuve - Administration de la preuve - Ouverture d'une instruction judiciaire

P.22.0748.F

9 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.2](#)

AC nr. ...

Aangezien de overtreding die wordt bestraft door artikel 10.2, eerste lid, Wegverkeersreglement (1) een overtreding van de eerste graad (2) is en niet is vermeld onder de overtredingen waarnaar artikel 38, § 1, 1°, 2°, 3°bis, 4°, en 5°, § 2, § 5, en § 6, Wegverkeerswet verwijst, kan hiervoor geen verval van het recht tot sturen worden opgelegd. (1) "Geen enkele bestuurder mag de normale gang van andere bestuurders hinderen door abnormaal traag te rijden wanneer daar geen geldige reden toe is, of door plots te remmen wanneer dit niet om veiligheidsredenen vereist is." (2) Het eerste lid van artikel 10 Wegverkeersreglement wordt niet vermeld in het koninklijk besluit van 30 september 2005 tot aanwijzing van de overtredingen per graad van de algemene reglementen genomen ter uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer (terwijl het tweede lid van die bepaling, dat vermeld is in artikel 2 van dit KB, een overtreding van de tweede graad is in de zin van artikel 29, § 1, derde lid, Wegverkeerswet). Het gaat dus om een overtreding van de eerste graad die wordt bestraft met een geldboete van 10 euro tot 250 euro (art. 29, § 2, eerste lid, Wegverkeerswet); die overtreding vormt dus een wanbedrijf als ze wordt bestraft met een geldboete van minstens zesentwintig euro (art. 38, tweede lid, Strafwetboek); de rechtbank kon dus, zoals ze heeft gedaan, wegens die telastlegging inderdaad een correctionele werkstraf uitspreken van meer dan 45 uur (art. 37quiquies, § 2, tweede lid, Strafwetboek).

L'infraction que réprime l'article 10.2, alinéa 1er, du code de la route (1) ressortissant au premier degré (2) et n'étant pas reprise parmi celles auxquelles l'article 38, § 1er, 1°, 2°, 3°bis, 4° et 5°, et § 2, 5 et 6, de la loi sur la circulation routière se réfère, aucune déchéance du droit de conduire ne peut être infligée de ce chef. (1) « Aucun conducteur ne peut gêner la marche normale des autres conducteurs en circulant sans raison valable à une vitesse anormalement réduite ou en exerçant un freinage soudain non exigé par des raisons de sécurité ». (2) L'alinéa 1er de l'art. 10 n'est pas visé à l'A.R. du 30 septembre 2005 désignant les infractions par degré aux règlements généraux pris en exécution de la loi relative à la police de la circulation routière (alors que l'alinéa 2 de cette disposition, visé à l'article 2 dudit A.R., constitue une infraction du deuxième degré au sens de l'article 29, § 1er, al. 3, de la loi relative à la police de la circulation routière). Il s'agit dès lors d'une infraction du premier degré, punissable d'une amende de 10 à 250 euros (art. 29, § 2, al. 1er, de la loi sur la circulation routière) ; elle constitue donc un délit si elle est punie d'une peine de vingt-six euros au moins (art. 38, al. 2, du C. pén.) ; le tribunal pouvait donc bien prononcer de ce chef, comme il l'a fait, une peine de travail correctionnelle de plus de 45 heures (art. 37quiquies, § 2, al. 2, du C. pén.). (M.N.B.)

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Overtreding van artikel 10.2, eerste lid, Wegverkeersreglement - Overtreding van de eerste graad - (Geen) verval van het recht tot sturen

- Artt. 29, § 1, en 38, § 1, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 10.2, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 10 - Overtreding van artikel 10.2, eerste lid, Wegverkeersreglement - Overtreding van de eerste graad -

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Infraction à l'article 10.2, alinéa 1er du code de la route - Infraction du premier degré - Déchéance du droit de conduire (non)

- Art. 29, § 1er, et 38, § 1er, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 10.2, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 10 - Infraction à l'article 10.2, alinéa 1er du code de la route - Infraction du premier degré - Déchéance du droit

(Geen) verval van het recht tot sturen

- Artt. 29, § 1, en 38, § 1, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 10.2, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Overtreding van artikel 10.2, eerste lid, Wegverkeersreglement - Overtreding van de eerste graad - (Geen) verval van het recht tot sturen

- Artt. 29, § 1, en 38, § 1, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 10.2, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

de conduire (non)

- Art. 29, § 1er, et 38, § 1er, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 10.2, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Infraction à l'article 10.2, alinéa 1er du code de la route - Infraction du premier degré - Déchéance du droit de conduire (non)

- Art. 29, § 1er, et 38, § 1er, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 10.2, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

P.22.0749.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.2](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat de toepassing van de in artikel 215 Wetboek van Strafvordering bedoelde evocatie ertoe leidt dat aan de beklaagde een aanleg wordt ontnomen, kan als zodanig niet worden afgeleid dat diens recht op een eerlijk proces of recht van verdediging zou zijn miskend; de loutere omstandigheid dat het appelgerecht na evocatie uitspraak doet over de grond van de zaak naar aanleiding van het hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat zijn verzet tegen een hem veroordelend verstekvonnis ontvankelijk verklaart en de heropening van het debat beveelt, houdt geen miskenning in van de relatieve werking van het door de beklaagde aangetekende verzet (1). (1) Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22 met concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering - Evocatie - Ontnemen van een aanleg aan de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il ne peut se déduire de la seule circonstance que l'application de l'évocation visée à l'article 215 du Code d'instruction criminelle conduit à ce que le prévenu est privé d'une instance qu'il y aurait méconnaissance de son droit à un procès équitable ou de ses droits de défense ; la simple circonstance que la juridiction d'appel statue par évocation sur le fond de la cause dans le cadre de l'appel interjeté par le prévenu d'un jugement qui déclare recevable l'opposition formée contre un jugement le condamnant par défaut et qui ordonne la réouverture des débats ne constitue pas une méconnaissance de l'effet relatif de l'opposition formée par le prévenu (1). (1) Cass. 2 mars 2021, RG P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, avec les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Application de l'article 215 du Code d'instruction criminelle - Evocation - Prévenu privé d'une instance - Portée - Conséquence

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de omstandigheid dat de toepassing van de in artikel 215 Wetboek van Strafvordering bedoelde evocatie ertoe leidt dat aan de beklaagde een aanleg wordt ontnomen, kan als zodanig niet worden afgeleid dat diens recht op een eerlijk proces of recht van verdediging zou zijn miskend; de loutere omstandigheid dat het appelgerecht na evocatie uitspraak doet over de grond van de zaak naar aanleiding van het hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat zijn verzet tegen een hem veroordelend verstekvonnis ontvankelijk verklaart en de heropening van het debat beveelt, houdt geen miskenning in van de relatieve werking van het door de beklaagde aangetekende verzet (1). (1) Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22 met concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Artikel 215 Wetboek van Strafvordering - Evocatie - Hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat zijn verzet tegen een hem veroordelend verstekvonnis ontvankelijk verklaart en de heropening van het debat beveelt - Relatieve werking van het door de beklaagde aangetekende verzet - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering - Evocatie - Ontnemen van een aanleg aan de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VERZET - Strafzaken - Relatieve werking van het door de beklaagde aangetekende verzet - Artikel 215 Wetboek van Strafvordering - Hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat zijn verzet tegen een hem veroordelend verstekvonnis ontvankelijk verklaart en de heropening van het debat beveelt - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il ne peut se déduire de la seule circonstance que l'application de l'évocation visée à l'article 215 du Code d'instruction criminelle conduit à ce que le prévenu est privé d'une instance qu'il y aurait méconnaissance de son droit à un procès équitable ou de ses droits de défense ; la simple circonstance que la juridiction d'appel statue par évocation sur le fond de la cause dans le cadre de l'appel interjeté par le prévenu d'un jugement qui déclare recevable l'opposition formée contre un jugement le condamnant par défaut et qui ordonne la réouverture des débats ne constitue pas une méconnaissance de l'effet relatif de l'opposition formée par le prévenu (1). (1) Cass. 2 mars 2021, RG P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, avec les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Code d'instruction criminelle, article 215 - Evocation - Appel formé par le prévenu contre un jugement qui déclare recevable un jugement le condamnant par défaut et qui ordonne la réouverture des débats - Effet relatif de l'opposition formée par le prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Application de l'article 215 du Code d'instruction criminelle - Evocation - Prévenu privé d'une instance - Portée - Conséquence

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

OPPOSITION - Matière répressive - Effet relatif de l'opposition formée par le prévenu - Code d'instruction criminelle, article 215 - Appel formé par le prévenu contre un jugement qui déclare recevable un jugement le condamnant par défaut et qui ordonne la réouverture des débats - Portée - Conséquence

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer een beklaagde hoger beroep instelt tegen een vonnis dat geen uitspraak doet over de gegrondheid van de strafvordering maar louter oordeelt dat het verzet van de beklaagde tegen het hem bij verstek veroordelend vonnis ontvankelijk is en dat dit verstek aan hem te wijten was en dat voor het overige het debat heropent teneinde de zaak ten gronde te behandelen, is de rechter in hoger beroep die dat vonnis tenietdoet of wijzigt door te beslissen dat het verstek ingevolge de onregelmatigheid van de betekening van de dagvaarding niet aan de beklaagde te wijten was, bij toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering ertoe verplicht de zaak aan zich te trekken en te beslissen over de grond van de zaak en de rechter in hoger beroep vermag in dat geval de onregelmatigheid niet te herstellen door de zaak voor verdere behandeling ten gronde naar de eerste rechter te verwijzen (1). (1) Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22 met concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Artikel 215 Wetboek van Strafvordering - Evocatie - Hoger beroep tegen een vonnis dat een verzet ontvankelijk verklaart en vaststelt dat het verstek te wijten is aan de beklaagde - Rechter in hoger beroep die beslist dat het verstek wegens onregelmatigheid van de betekening van de dagvaarding niet aan de beklaagde te wijten is - Vernietiging of wijziging van het vonnis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'un prévenu interjette appel d'un jugement qui ne se prononce pas sur le bien-fondé de l'action publique, mais qui se borne à considérer que l'opposition formée par le prévenu contre le jugement le condamnant par défaut est recevable et que ce défaut lui était imputable, et qui, pour le surplus, rouvre les débats afin d'examiner la cause au fond, le juge d'appel qui annule ce jugement ou le réforme en décidant que le défaut n'était pas imputable au prévenu en raison de l'irrégularité entachant la signification de la citation est tenu, en application de l'article 215 du Code d'instruction criminelle, d'évoquer la cause et de statuer sur le fond de celle-ci, et, en pareil cas, le juge d'appel ne peut pas remédier à l'irrégularité en renvoyant la cause au premier juge en vue de son examen ultérieur au fond (1). (1) Cass. 2 mars 2021, RG P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, avec les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Code d'instruction criminelle, article 215 - Evocation - Appel d'un jugement qui déclare une opposition recevable et constate que le défaut est imputable au prévenu - Juge d'appel décidant de ne pas imputer le défaut au prévenu en raison d'une signification irrégulière de la citation - Annulation ou réformation du jugement - Portée - Conséquence

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

P.22.0757.F

15 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220615.2F.6](#)

AC nr. ...

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de wapengelijkheid dat zich zou onderscheiden van de algemene rechtsbeginselen van het recht van verdediging en van het recht op een eerlijk proces (1). (1) Zie Cass. 10 december 2014, AR P.14.1275.F, AC 2014, nr. 778; Cass. 7 november 2012, AR P.1711.F, AC 2012, nr. 601, RDPC 2013, p. 163, met noot.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Algemeen beginsel van het recht van verdediging - Beginsel van de "wapengelijkheid"

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Il n'existe pas de principe général du droit relatif à l'égalité des armes qui se distinguerait de ceux relatifs au respect des droits de la défense et du droit à un procès équitable (1). (1) Voir Cass. 10 décembre 2014, RG P.14.1275.F, Pas. 2014, n° 778 ; Cass. 7 novembre 2012, RG P.1711.F, Pas. 2012, n° 601, Rev. Dr. Pén. Crim. 2013, p. 163, avec note.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Principe général du droit relatif au respect des droits de la défense - Principe dit "de l'égalité des armes"

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Beginsel van de "wapengelijkheid"

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beginsel van de "wapengelijkheid" - Algemene rechtsbeginselen van het recht van verdediging en van het recht op een eerlijk proces

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Principe dit "de l'égalité des armes"

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dit "de l'égalité des armes" - Principes généraux du droit relatifs au respect des droits de la défense et du droit à un procès équitable

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De positie die de vertegenwoordiger van het openbaar ministerie op de rechtszitting inneemt ten opzichte van de andere partijen, volstaat niet om het eerlijk karakter van het proces in het gedrang te brengen, in zoverre die toestand geen concreet beletsel voor de verdediging van de in verdenking gestelde vormt (1). (1) Zie ibid. (wat betreft het aangevoerde "foutieve timmerwerk" met betrekking tot de verheven positie van het openbaar ministerie in de correctionele rechtbank van het hof van beroep) en de verwijzingen in noot 3. In voorliggend geval was het openbaar ministerie, in de kamer van inbeschuldigingstelling, geplaatst naast de griffier.

OPENBAAR MINISTERIE - Plaatsneming op de rechtszitting - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op wapengelijkheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Wapengelijkheid - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op wapengelijkheid - Plaatsneming op de rechtszitting

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La position du représentant du ministère public, à l'audience, par rapport aux autres parties ne suffit pas à compromettre le caractère équitable du procès, dans la mesure où cette situation ne constitue pas un obstacle concret pour la défense de l'inculpé (1). (1) Cass. 22 novembre 2017, RG P.17.0630.F, Pas. 2017, n° 668 et réf. en note n° 2 (quant à l'« erreur de menuiserie » alléguée quant à la position surélevée du ministère public en chambre correctionnelle de la cour d'appel) et réf. en note n° 3. Dans la présente espèce, le ministère public était, en chambre des mises en accusation, placé à côté du greffier.

MINISTERE PUBLIC - Place à l'audience - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit à l'égalité des armes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Egalité des armes - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit à l'égalité des armes - Place du ministère public à l'audience

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het openbaar ministerie vervult, in het belang van de maatschappij, opdrachten van openbare dienst die verband houden met het opsporen en het vervolgen van misdrijven en het oefent de strafvordering uit, waarbij het in het geding optreedt om de rechter een oplossing in rechte voor te stellen, terwijl de in verdenking gestelde zijn persoonlijk belang verdedigt (1). (1) Cass. 22 november 2017, AR P.17.0630.F, AC 2017, nr. 668, en de verwijzingen in noot 2.

OPENBAAR MINISTERIE - Opdracht

Le ministère public accomplit, dans l'intérêt de la société, des missions de service public relatives à la recherche et à la poursuite des infractions et il exerce l'action publique, intervenant au procès pour proposer au juge une solution de justice tandis que l'inculpé défend son intérêt personnel (1). (1) Cass. 22 novembre 2017, RG P.17.0630.F, Pas. 2017, n° 668 et réf. en note n° 2.

MINISTERE PUBLIC - Mission

P.22.0766.F

22 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220622.2F.9](#)

AC nr. ...

Aangezien de eerste titel van vrijheidsberoving niet meer van kracht was op het tijdstip waarop zij uitspraak hebben gedaan en het arrest wettig beslist dat de tweede vasthoudingsbeslissing, niettegenstaande dat ze die vergissing overneemt, wettig met redenen omkleed blijft door de overige in de beslissing vermelde redenen, dienden de rechters in hoger beroep niet te beslissen dat de feitelijke vergissing, waarvan zij het bestaan in de twee opeenvolgende beslissingen hebben vastgesteld, de onwettigheid van eisers vasthouding tot gevolg had.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidscontrole - Feitelijke vergissing in beide beslissingen - Tweede beslissing die wettig met reden omkleed blijft door andere redenen

Dès lors que le premier titre de privation de liberté n'est plus en vigueur au moment où ils statuent et que l'arrêt décide légalement que, nonobstant la reprise d'une erreur de fait dans la deuxième décision de rétention, celle-ci demeure légalement motivée par les autres motifs qu'elle mentionne, les juges d'appel ne doivent pas décider que l'erreur de fait dont ils relèvent l'existence dans les deux décisions successives entraîne l'illégalité de la rétention du demandeur.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Erreur de fait dans les deux décisions - Seconde décision demeurant légalement motivée par d'autres motifs

Behoudens in de bij wet bepaalde uitzonderingen is de procureur-generaal of de advocaat-generaal bij het Hof geen partij in de voor het Hof gevoerde rechtspleging; tijdens het cassatiegeding is hij niet de tegenpartij van de partijen (1). (1) Zie EHRM, Manzano Diaz t. België, 18 mei 2021, nr. 26402/17.

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - (Geen) hoedanigheid van partij in de rechtspleging

OPENBAAR MINISTERIE - Openbaar ministerie bij het Hof van Cassatie - (Geen) hoedanigheid van partij in de rechtspleging

Hormis les exceptions prévues par la loi, le procureur général ou l'avocat général près la Cour n'a pas la qualité de partie à la procédure menée devant elle; il n'est pas l'adversaire des parties durant l'instance en cassation (1). (1) Voir Cour eur. D.H., Manzano Diaz c. Belgique, 18 mai 2021, n° 26402/17.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Qualité de partie à la procédure (non)

MINISTERE PUBLIC - Ministère public près la Cour de cassation - Qualité de partie à la procédure (non)

Uit geen enkele wettelijke of verdragsbepaling volgt dat het rechtscollege van de rechterlijke orde dat de wettigheid van een met toepassing van de Vreemdelingenwet genomen administratieve beslissing tot vrijheidsberoving moet nagaan, verplicht is te oordelen dat de vasthoudingstitel onwettig is, en de vreemdeling terug in vrijheid moet stellen, wanneer het vaststelt dat de voormelde beslissing berust op twee of meerdere redenen, waarvan er slechts één of sommige onwettig zijn, en het blijkt dat de administratieve overheid dezelfde beslissing zou hebben genomen indien ze enkel de wettige reden of redenen in aanmerking had genomen.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Hechtenistitel - Wettigheidscontrole - Beslissing gegrond op meerdere redenen, waarvan één onwettige

Het beginsel van wapengelijkheid, dat inhoudt dat geen enkele partij in het geding in omstandigheden wordt geplaatst die haar in een gunstigere of minder voordelige situatie plaatsen dan die van haar tegenpartij, is niet miskend door de omstandigheid dat het ontwerparrest van de als verslaggever aangeduide raadsheer is medegedeeld aan de advocaat-generaal bij het Hof (1). (1) Zie EHRM, Manzano Diaz t. België, 18 mei 2021, nr. 26402/17.

OPENBAAR MINISTERIE - Openbaar ministerie bij het Hof van Cassatie - Rechtspleging voor het Hof van Cassatie - Ontwerparrest van de als verslaggever aangeduide raadsheer - Mededeling aan de advocaat-generaal bij het Hof - Beginsel van wapengelijkheid

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beginsel van wapengelijkheid - Draagwijdte - Rechtspleging voor het Hof van Cassatie - Ontwerparrest van de als verslaggever aangeduide raadsheer - Mededeling aan de advocaat-generaal bij het Hof

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Rechtspleging voor het Hof van Cassatie - Ontwerparrest van de als verslaggever aangeduide raadsheer - Mededeling aan de advocaat-generaal bij het Hof - Beginsel van wapengelijkheid

Il ne résulte d'aucune disposition légale ou conventionnelle que la juridiction de l'ordre judiciaire chargée de vérifier la légalité d'une décision administrative de privation de liberté prise en application de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, soit tenue de considérer que le titre de rétention est illégal et doit remettre l'étranger en liberté, lorsqu'elle constate que cette décision est fondée sur deux ou plusieurs motifs dont l'un ou certains seulement sont illégaux et qu'il apparaît que l'autorité administrative aurait pris la même décision si elle n'avait retenu que le ou les motifs légaux.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titre de détention - Contrôle de légalité - Décision fondée sur plusieurs motifs dont l'un est illégal

Le principe de l'égalité des armes, qui implique qu'aucune des parties au procès ne soit placée dans une situation plus favorable ou moins avantageuse que celle réservée à son adversaire, n'est pas méconnu en raison de la circonstance que le projet d'arrêt rédigé par le conseiller désigné en qualité de rapporteur est communiqué à l'avocat général près la Cour (1). (1) Voir Cour eur. D.H., Manzano Diaz c. Belgique, 18 mai 2021, n° 26402/17.

MINISTERE PUBLIC - Ministère public près la Cour de cassation - Procédure devant la Cour de cassation - Projet d'arrêt établi par le conseiller désigné en qualité de rapporteur - Communication à l'avocat général près la Cour - Principe de l'égalité des armes

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de l'égalité des armes - Portée - Procédure devant la Cour de cassation - Projet d'arrêt établi par le conseiller désigné en qualité de rapporteur - Communication à l'avocat général près la Cour

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Procédure devant la Cour de cassation - Projet d'arrêt établi par le conseiller désigné en qualité de rapporteur - Communication à l'avocat général près la Cour - Principe de l'égalité des armes

Het ontwerparrrest van de raadsheer-verslaggever, dit is een magistraat van het rechtsprekend college dat met de behandeling van het dossier werd belast, vormt geen door een partij overgelegd stuk dat de rechtsprekende beslissing zou kunnen beïnvloeden, maar een element dat binnen het rechtcollege wordt opgemaakt in het kader van het totstandkomingsproces van de eindbeslissing; een dergelijk intern document van het rechtsprekend college, gedekt door de geheimhouding, kan niet onderworpen zijn aan het beginsel van het recht op tegenspraak (1). (1) Zie EHRM, Manzano Diaz t. België, 18 mei 2021, nr. 26402/17.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beginsel van het recht op tegenspraak - Rechtspleging voor het Hof van Cassatie - Ontwerparrrest van de als verslaggever aangeduide raadsheer - Aard - Intern document van het rechtsprekend college, gedekt door de geheimhouding

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Rechtspleging voor het Hof van Cassatie - Ontwerparrrest van de als verslaggever aangeduide raadsheer - Aard - Intern document van het rechtsprekend college, gedekt door de geheimhouding - Beginsel van het recht op tegenspraak

Wanneer, door de verwerping van het cassatieberoep tegen een navolgend arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over de wettigheid van een nieuwe vasthoudingstitel die ten aanzien van de eiser werd uitgevaardigd, de rechter op verwijzing, in de veronderstelling dat het middel gegrond zou zijn, niet zou kunnen beslissen dat de onwettigheid waarmee de eerdere maatregel van vrijheidsberoving is aangetast van die aard is dat ze de nieuwe titel ongeldig maakt, omdat het tweede arrest wettig beslist dat de aangevoerde onregelmatigheid met betrekking tot de eerste titel de wettigheid van de navolgende vasthoudingsbeslissing niet aantast, is het middel dat tegen het eerste arrest wordt aangevoerd bij gebrek aan belang niet ontvankelijk.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidscontrole - Verwerping van het cassatieberoep tegen de beslissing die de tweede titel geldig verklaart - Middel gericht tegen het arrest dat uitspraak doet over de eerste hechtenistitel - Ontvankelijkheid

Le projet d'arrêt élaboré par le conseiller désigné en qualité de rapporteur, qui est un magistrat de la formation de jugement chargé d'instruire le dossier, ne constitue pas une pièce produite par une partie et susceptible d'influencer la décision juridictionnelle, mais un élément établi au sein de la juridiction dans le cadre du processus d'élaboration de la décision finale; un tel document interne à la formation de jugement, couvert par le secret, ne saurait être soumis au principe du contradictoire (1). (1) Voir Cour eur. D.H., Manzano Diaz c. Belgique, 18 mai 2021, n° 26402/17.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe du contradictoire - Procédure devant la Cour de cassation - Projet d'arrêt établi par le conseiller désigné en qualité de rapporteur - Nature - Document interne à la formation de jugement, couvert par le secret

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Procédure devant la Cour de cassation - Projet d'arrêt établi par le conseiller désigné en qualité de rapporteur - Nature - Document interne à la formation de jugement, couvert par le secret - Principe du contradictoire

Lorsqu'en raison du rejet du pourvoi formé contre un arrêt subséquent de la chambre des mises en accusation statuant sur la légalité d'un nouveau titre de rétention délivré à charge du demandeur, le juge de renvoi, à supposer le moyen fondé, ne pourrait pas décider que l'illégalité affectant la mesure privative de liberté antérieure est de nature à invalider le nouveau titre, puisque le second arrêt décide légalement que l'irrégularité invoquée relativement au premier titre n'entache pas la légalité de la décision subséquente de rétention, le moyen dirigé contre le premier arrêt est dénué d'intérêt et, partant, irrecevable.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Rejet du pourvoi contre la décision validant le second titre - Moyen dirigé contre l'arrêt statuant sur le premier titre de détention - Recevabilité

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Maatregel tot vasthouding van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidscontrole - Verwerping van het cassatieberoep tegen de beslissing die de tweede titel geldig verklaart - Middel gericht tegen het arrest dat uitspraak doet over de eerste hechtenistitel - Ontvankelijkheid

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Mesure de rétention d'un étranger - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Rejet du pourvoi contre la décision validant le second titre - Moyen dirigé contre l'arrêt statuant sur le premier titre de détention - Recevabilité

Wanneer twee arresten waartegen een van zijn vrijheid beroofde vreemdeling cassatieberoep heeft ingesteld, uitspraak doen over de gevolgen van de aangevoerde onwettigheid van de eerste beslissing tot vasthouding van een vreemdeling, waarbij het ene arrest zich onbevoegd verklaart om te beslissen of deze onwettigheid van die aard is dat ze de tweede vasthoudingstitel onwettig maakt, en het andere zich bevoegd acht en over die kwestie uitspraak doet, is er sprake van samenhang tussen beide zaken die verantwoordt dat ze samen worden behandeld.

Lorsque deux arrêts contre lesquels un étranger privé de liberté s'est pourvu en cassation, se prononcent chacun quant aux conséquences de l'allégation d'illégalité de la première décision de rétention d'un étranger, l'un en décidant que la cour d'appel n'est pas compétente pour décider si cette illégalité est de nature à invalider la deuxième décision de rétention, l'autre en la disant compétente et en statuant sur cette question, les deux causes présentent un lien de connexité justifiant qu'elles soient examinées conjointement.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Maatregel tot vasthouding van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Opeenvolgende hechtenistitels - Aangevoerde onwettigheid van de eerste beslissing tot vasthouding van een vreemdeling - Opeenvolgende arresten die over de kwestie uitspraak doen - Cassatieberoepen - Samenhang - Voeging van de zaken

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Mesure de rétention d'un étranger - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Titres de détention successifs - Allégation d'illégalité de la première décision de rétention d'un étranger - Arrêts successifs se prononçant sur la question - Pourvois en cassation - Connexité - Jonction des causes

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidscontrole - Aangevoerde onwettigheid van de eerste beslissing tot vasthouding van een vreemdeling - Opeenvolgende arresten die over de kwestie uitspraak doen - Cassatieberoepen - Samenhang - Voeging van de zaken

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Allégation d'illégalité de la première décision de rétention d'un étranger - Arrêts successifs se prononçant sur la question - Pourvois en cassation - Connexité - Jonction des causes

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Een verklaring gericht aan het Comité van ministers van de Raad van Europa, waarin de regering haar voornemen meedeelt om een hervorming voor te stellen van de wetgeving op de controle door de rechterlijke macht van de wettigheid van vrijheidsberovende maatregelen in de gevallen bepaald door de Vreemdelingenwet, kan de rechtbanken van de rechterlijke orde niet toelaten om toepassing te maken van toekomstige rechtsnormen die de wetgever nog niet heeft goedgekeurd en die nog geen deel uitmaken van het geldende recht op het tijdstip dat zij over de voor hen ingestelde rechtsmiddelen uitspraak moeten doen.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Toepasselijke bepalingen - Verklaring van de regering gericht aan het Comité van ministers van de Raad van Europa - Voornemen om een hervorming van de wetgeving voor te stellen - Toekomstige rechtsnormen - Toepassing door de rechter

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Verklaring van de regering gericht aan het Comité van ministers van de Raad van Europa - Voornemen om een hervorming van de wetgeving voor te stellen - Toekomstige rechtsnormen - Toepassing door de rechter

Une déclaration du gouvernement adressée au Comité des ministres du Conseil de l'Europe, dans laquelle il communique son intention de proposer une réforme de la législation applicable au contrôle par le pouvoir judiciaire de la légalité des mesures privatives de liberté prises dans les cas prévus par la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, ne saurait autoriser les juridictions de l'ordre judiciaire à appliquer des normes futures qui n'ont pas encore été adoptées par le législateur compétent et qui ne font pas partie du droit en vigueur au moment où elles doivent statuer sur les recours exercés devant elles.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Dispositions applicables - Déclaration du gouvernement adressée au Comité des ministres du Conseil de l'Europe - Intention de proposer une réforme de la législation - Normes futures - Application par le juge

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Déclaration du gouvernement adressée au Comité des ministres du Conseil de l'Europe - Intention de proposer une réforme de la législation - Normes futures - Application par le juge

P.22.0770.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.6](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 80, tweede lid, Strafwetboek, wordt de opsluiting van twintig tot dertig jaar, indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, vervangen door de opsluiting van vijftien tot twintig jaar of voor een kortere termijn, of door een gevangenisstraf van ten minste drie jaar; wanneer het hof van assisen vaststelt dat er ten voordele van de beschuldigde verzachtende omstandigheden bestaan die voortvloeien uit de afwezigheid van een gerechtelijk verleden, de jonge leeftijd van de beschuldigde, zijn levensloop en zijn persoonlijkheid, kan het geen straf van opsluiting van meer dan twintig jaar uitspreken (1). (1) T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, *Eléments de droit pénal*, Brussel, Die Keure, 2022, p. 362-363.

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Hof van assisen - Doodslag - Aanneming van verzachtende omstandigheden

En vertu de l'article 80, alinéa 2, du Code pénal, s'il existe des circonstances atténuantes, la réclusion de vingt à trente ans est remplacée par la réclusion de quinze à vingt ans ou un terme inférieur ou par un emprisonnement de trois ans au moins; lorsqu'elle constate qu'il existe en faveur de l'accusé des circonstances atténuantes résultant de l'absence d'antécédents judiciaires, du jeune âge de l'accusé, de son parcours de vie et de sa personnalité, la cour d'assises ne peut pas prononcer une peine de réclusion excédant la durée de vingt ans (1). (1) T. Moreau et D. Vandermeersch, *Eléments de droit pénal*, Bruxelles, La Chartre 2022, p. 362-363.

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Circonstances atténuantes - Cour d'assises - Meurtre - Admission de circonstances atténuantes

- Art. 80, tweede lid Strafwetboek

- Art. 80, al. 2 Code pénal

Om te beantwoorden aan de verzwarende omstandigheid dat de doodslag gepleegd is om de diefstal of de afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, zoals bedoeld in artikel 475 Strafwetboek, moet een oorzakelijk verband bestaan tussen de diefstal en de doodslag, waarbij het eerstgenoemde misdrijf het doel moet zijn en het tweede het middel (1). (1) A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Luik, Wolters Kluwer 2018, p. 796-797.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Diefstal door middel van geweld of bedreiging of afpersing - Verzwarende omstandigheid van doodslag gepleegd om de diefstal of de afpersing te vergemakkelijken

- Art. 475 Strafwetboek

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Diefstal door middel van geweld of bedreiging of afpersing - Verzwarende omstandigheid van doodslag gepleegd om de diefstal of de afpersing te vergemakkelijken

- Art. 475 Strafwetboek

Pour que la circonstance aggravante de meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion ou pour en assurer l'impunité, visée à l'article 475 du Code pénal, soit rencontrée, il faut qu'il existe un lien causal entre le vol et le meurtre, en ce sens que le premier soit le but et le second le moyen (1). (1) A. De Nauw et F. Kutty, Manuel de droit pénal spécial, Liège, Wolters Kluwer 2018, p. 796-797.

VOL ET EXTORSION - Vol avec violences ou menaces ou extorsion - Circonstance aggravante de meurtre pour faciliter le vol ou l'extorsion

- Art. 475 Code pénal

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Vol avec violences ou menaces ou extorsion - Circonstance aggravante de meurtre pour faciliter le vol ou l'extorsion

- Art. 475 Code pénal

P.22.0786.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.23](#)

AC nr. ...

Een aangehouden in verdenking gestelde en zijn advocaat die, zonder daartoe in de onmogelijkheid te zijn, niet verschijnen voor de kamer van inbeschuldigingstelling die te oordelen heeft over de handhaving van de voorlopige hechtenis, kunnen zich niet erop beroepen dat zij niet in de gelegenheid zijn geweest te controleren of er nieuwe stukken aan het dossier zijn toegevoegd; de in verdenking gestelde of zijn raadsman kan immers zelf het recht van verdediging vrijwaren door ter rechtszitting te vragen die controle te mogen doen of zo nodig daartoe een uitstel te verkrijgen: in die omstandigheden kan de kamer van inbeschuldigingstelling wettig de handhaving van de voorlopige hechtenis bevelen in afwezigheid van de beklaagde, zonder dat zij diende uit te weiden over de mogelijkheid tot inzage van het dossier door de beklaagde of zijn advocaat (1). (1) Cass. 27 november 2013, AR P.13.1841.F, AC 2013, nr. 638; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale, la Charte*, 2021, 9de editie, t. II, pp. 1171-1172.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Inzage van het dossier - Niet verschijning van de in verdenking gestelde en zijn advocaat voor de kamer van inbeschuldigingstelling - Geen onmogelijkheid om te verschijnen - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Inzage van het dossier - Niet verschijning van de in verdenking gestelde en zijn advocaat voor de kamer van inbeschuldigingstelling - Geen onmogelijkheid om te verschijnen - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Inzage van het dossier - Niet verschijning van de in verdenking gestelde en zijn advocaat voor de kamer van inbeschuldigingstelling - Geen onmogelijkheid om te verschijnen - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Niet verschijning van de in verdenking gestelde en zijn advocaat voor

4/05/2026

Un inculpé détenu et son avocat qui, sans être dans l'impossibilité de le faire, ne comparaissent pas devant la chambre des mises en accusation appelée à statuer sur le maintien de la détention préventive ne peuvent invoquer qu'ils n'ont pas été en mesure de contrôler la jonction éventuelle de nouvelles pièces au dossier ; en effet, l'inculpé ou son conseil peuvent garantir eux-mêmes les droits de la défense en demandant de pouvoir réaliser ce contrôle à l'audience ou, au besoin, en sollicitant l'obtention d'une remise à cet effet : dans ces circonstances, la chambre des mises en accusation peut légalement ordonner le maintien de la détention préventive en l'absence du prévenu, sans être tenue de s'étendre sur la possibilité pour le prévenu ou son avocat de consulter le dossier (1). (1) Voir Cass. 27 novembre 2013, RG P.13.1841.F, Pas. 2013, n° 638 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale, La Charte*, 2021, 9e édition, t. II, pp. 1171-1172.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Communication du dossier - Non-comparution de l'inculpé et de son avocat devant la chambre des mises en accusation - Pas d'impossibilité de comparaître - Maintien de la détention préventive - Portée - Conséquence

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Communication du dossier - Non-comparution de l'inculpé et de son avocat devant la chambre des mises en accusation - Pas d'impossibilité de comparaître - Maintien de la détention préventive - Portée - Conséquence

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Chambre des mises en accusation - Communication du dossier - Non-comparution de l'inculpé et de son avocat devant la chambre des mises en accusation - Pas d'impossibilité de comparaître - Maintien de la détention préventive - Portée - Conséquence

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Non-comparution de l'inculpé et de son avocat devant la chambre des

P. 767/982

de kamer van inbeschuldigingstelling - Geen onmogelijkheid om te verschijnen - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

mises en accusation - Pas d'impossibilité de comparaître - Maintien de la détention préventive - Portée - Conséquence

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0787.N

21 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.24](#)

AC nr. ...

De redelijke termijn van de voorlopige hechtenis wordt niet gerekend vanaf de aanvang van het gerechtelijk onderzoek of het verlenen van een bevel tot aanhouding bij verstek lastens de inverdenkinggestelde, maar wel vanaf het moment waarop de inverdenkinggestelde zich effectief in voorlopige hechtenis bevindt; naar aanleiding van de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis overeenkomstig artikel 22 Voorlopige Hechteniswet, moet het onderzoeksgerecht de redenen van de voorlopige hechtenis en de evaluatie van de risico's van het toekennen van detentievervangende maatregelen dan ook slechts actualiseren rekening houdend met de redenen vermeld in de titel van de effectieve vrijheidsberoving en de termijn die is verstreken sinds het verlenen van die titel (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 9de editie, t. II, pp. 1054-1061.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Duur van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Berekening - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Actualisering van de redenen van voorlopige hechtenis en evaluatie van de risico's van toekenning van detentievervangende maatregelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Duur van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Berekening - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Actualisering van de redenen van voorlopige hechtenis en evaluatie van de risico's van toekenning van detentievervangende maatregelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le délai raisonnable de la détention préventive est calculé non pas à partir de l'entame de l'instruction judiciaire ou de la délivrance d'un mandat d'arrêt par défaut à charge de l'inculpé, mais à partir du moment où l'inculpé se trouve effectivement en détention préventive ; dans le cadre de la décision à rendre sur le maintien de la détention préventive conformément à l'article 22 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, la juridiction d'instruction est tenue d'actualiser les motifs de la détention préventive ainsi que l'évaluation des risques liés à l'octroi de mesures alternatives à la détention, mais seulement en tenant compte des motifs mentionnés dans le titre de privation de liberté effective et du délai qui s'est écoulé depuis la délivrance de ce titre (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 9e édition, t. II, pp. 1054-1061.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Durée de la détention préventive - Délai raisonnable - Calcul - Maintien de la détention préventive - Actualisation des motifs de la détention préventive et évaluation des risques liés à l'octroi de mesures alternatives à la détention - Portée - Conséquence

- Art. 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Durée de la détention préventive - Délai raisonnable - Calcul - Maintien de la détention préventive - Actualisation des motifs de la détention préventive et évaluation des risques liés à l'octroi de mesures alternatives à la détention - Portée - Conséquence

- Art. 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Duur van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Berekening - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Actualisering van de redenen van voorlopige hechtenis en evaluatie van de risico's van toekenning van detentievervangende maatregelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Durée de la détention préventive - Délai raisonnable - Calcul - Maintien de la détention préventive - Actualisation des motifs de la détention préventive et évaluation des risques liés à l'octroi de mesures alternatives à la détention - Portée - Conséquence

- Art. 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0793.N

11 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 42, eerste lid, Wegverkeerswet legt aan de rechter de verplichting op om, indien naar aanleiding van een veroordeling of opschorting van straf of internering wegens overtreding van de politie over het wegverkeer of wegens een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, de schuldige lichamelijk of geestelijk ongeschikt wordt bevonden tot het besturen van een motorvoertuig, het verval van het recht tot sturen uit te spreken; het uitspreken van deze beveiligingsmaatregel vereist de vaststelling dat de betrokkene lichamelijk of geestelijk ongeschikt is tot het besturen van een motorvoertuig; de rechter oordeelt onaantastbaar of die lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid vaststaat op het ogenblik van zijn beslissing (1); hij kan voor dat oordeel steunen op de hem regelmatig overgelegde gegevens waarover de betrokkene tegenspraak heeft kunnen voeren. (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol. 2022, 55. Zie alg. Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf) recht, Intersentia, 2020, 23-30.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Wegverkeerswet - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Tijdstip van beoordeling van de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van de bestuurder - Gegevens waaruit de ongeschiktheid blijkt - Voorwaarden

L'article 42, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 sur la circulation routière dispose que la déchéance du droit de conduire doit être prononcée si, à l'occasion d'une condamnation ou d'une suspension de peine ou d'un internement pour infraction à la police de la circulation routière ou pour accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur, le coupable est reconnu physiquement ou psychiquement incapable de conduire un véhicule à moteur ; pour pouvoir prononcer cette mesure de sûreté, il faut constater que l'intéressé est physiquement ou psychiquement incapable de conduire un véhicule à moteur ; le juge apprécie souverainement si l'incapacité physique ou psychique est établie au moment de sa décision (1); il peut fonder son appréciation sur les éléments régulièrement produits devant lui et soumis à la contradiction de l'intéressé. (1) Cass. 31 mai 2022, RG P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8 ; Cass. 14 septembre 2021, RG P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol., 2022, p. 55. Voy. plus généralement P. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, pp. 23-30.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 42 - Déchéance du droit de conduire comme mesure de sûreté - Moment de l'appréciation de l'incapacité physique ou psychique du conducteur - Éléments dont peut se déduire l'incapacité - Conditions

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Tijdstip van beoordeling van de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van de bestuurder - Gegevens waaruit de ongeschiktheid blijkt - Voorwaarden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

De rechter kan vaststellen dat er een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is voor het besturen van een motorvoertuig, ook al blijkt niet dat de betrokkene leidt aan een functionele stoornis of een aandoening of dat hij niet voldoet aan de geneeskundige normen als beschreven in de bijlage 6 "Minimumnormen en attesten inzake lichamelijke en geestelijke geschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig" bij het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs (1); de rechter dient in zijn vonnis de gegevens te vermelden waaruit hij de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig bij de betrokkene afleidt; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (2). (1) Cass. 6 oktober 2020, AR P.20.0417.N, AC 2022, nr. 607, RW 2020-21, 899; Cass. 30 november 2010, AR P.10.0619.N, AC 2010, nr. 702, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF. (2) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Geneeskundige normen van Bijlage 6 KB 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs - Beoordeling - Vermelding van gegevens waaruit de rijongeschiktheid blijkt

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Bijlage 6 KB 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance du droit de conduire comme mesure de sûreté - Moment de l'appréciation de l'incapacité physique ou psychique du conducteur - Éléments dont peut se déduire l'incapacité - Conditions

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Le juge peut constater une incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur, alors même que l'intéressé ne serait pas atteint d'un trouble fonctionnel ou d'une affection, ou qu'il ne répondrait pas aux normes médicales décrites à l'annexe 6 « Normes minimales et attestations concernant l'aptitude physique et psychique à la conduite d'un véhicule à moteur » de l'arrêté royal du 23 mars 1998 relatif au permis de conduire (1); le juge est tenu de mentionner dans son jugement les éléments dont il déduit l'incapacité physique ou psychique de l'intéressé à la conduite d'un véhicule à moteur ; la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (2). (1) Cass. 6 octobre 2020, RG P.20.0417.N, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201006.2N.1, R.W., 2020-2021, p. 899 ; Cass. 30 novembre 2010, RG P.10.0619.N, Pas. 2010, n° 702, avec les concl. de M. DE SWAEF, premier avocat général, publiées à leur date dans AC. (2) Cass. 31 mai 2022, RG P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance du droit de conduire comme mesure de sûreté - Normes médicales décrites à l'annexe 6 de l'arrêté royal du 23 mars 1998 relatif au permis de conduire - Appréciation - Mention d'éléments dont peut se déduire l'incapacité de conduire

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Annexe 6 A.R. du 23 mars 1998

De vaststelling van de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig vereist niet noodzakelijk een verslag van een medisch deskundige, hoewel dit in het licht van de omstandigheden aangewezen kan zijn (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8; Cass. 29 maart 2022, AR P.21.1473.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.26; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol. 2022, 55.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Wegverkeerswet - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Verslag van een medisch deskundige - Grens

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Verslag van een medisch deskundige - Grens

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Bien qu'il puisse être indiqué au vu des circonstances, un rapport d'un expert médical n'est pas nécessairement requis pour constater pareille incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur (1). (1) Cass. 31 mai 2022, RG P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8 ; Cass. 29 mars 2022, RG P.21.1473.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.26 ; Cass. 14 septembre 2021, RG P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol., 2022, p. 55.

EXPERTISE - Matière répressive - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 42 - Déchéance du droit de conduire comme mesure de sûreté - Rapport d'un expert médical - Limite

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance du droit de conduire comme mesure de sûreté - Rapport d'un expert médical - Limite

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Wanneer de bestreden beslissing van veroordeling is gewezen bij verstek ten aanzien van de beklaagde en op tegenspraak ten aanzien van de vrijwillig tussenkomende partij, als verzekeraar van de beklaagde, en de vrijwillig tussenkomende partij alleen is veroordeeld tot vergoeding van de schade in zoverre de beklaagde die heeft veroorzaakt, is de bestreden beslissing in de mate dat het uitspraak doet over de tegen de vrijwillig tussenkomende partij ingestelde burgerlijke rechtsvordering geen eindbeslissing waartegen onmiddellijk cassatieberoep openstaat, aangezien de beklaagde nog verzet kan aantekenen en daardoor geheel of gedeeltelijk kan worden ontslagen van de veroordeling, met als gevolg dat de vrijwillig tussenkomende partij, wier lot onlosmakelijk is verbonden met dat van de beklaagde, in dezelfde mate van die veroordeling wordt ontslagen; de cassatieberoepen van de burgerlijke partij ingesteld vóór het verstrijken van de gewone verzetstermijn van de beklaagde zijn mitsdien, in die mate, voorbarig en bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie a contrario Cass. 14 mai 2008, AR P.08.0157.F, AC 2008, nr. 293 (impliciet) en Cass. 24 juni 1992, AR 9712, AC 1992, nr. 560: wanneer een arrest de beklaagde bij verstek heeft veroordeeld en op tegenspraak heeft bevolen dat diens vrijwillig tussengekomen verzekeraar buiten het geding zou worden gesteld, kan de burgerlijke partij zich onmiddellijk tegen laatstgenoemde beslissing in cassatie voorzien, ook al is de gewone verzetstermijn waarover de beklaagde beschikt nog niet verstreken; R. DECLERCQ, o.c., nr. 304.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Duur, begin en einde - Bestreden beslissing gewezen bij verstek inzake de beklaagde en op tegenspraak inzake de vrijwillig tussengekomen partij - Cassatieberoep ingesteld door de burgerlijke partij tegen de beslissing met betrekking tot de beklaagde vóór het verstrijken van zijn gewone verzetstermijn - Voorbarigheid - Draagwijdte van de onontvankelijkheid

- Artt. 420 en 424 Wetboek van Strafvordering

VERZEKERING - Allerlei - Bestreden beslissing gewezen bij verstek inzake de beklaagde en op tegenspraak inzake de vrijwillig tussengekomen partij - Veroordeling van de vrijwillig tussengekomen partij - Cassatieberoep ingesteld door de

4/05/2026

Lorsque la décision attaquée a été rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie intervenue volontairement en qualité d'assureur du prévenu et que la partie intervenue volontairement n'est condamnée à rembourser le dommage que dans la mesure où il a été causé par le prévenu, la décision attaquée, en tant qu'elle statue sur l'action civile exercée contre la partie intervenue volontairement, n'est pas une décision définitive susceptible d'un pourvoi immédiat, dès lors que le prévenu peut encore former opposition et donc être déchargé en tout ou en partie de la condamnation, ce qui a pour conséquence que la partie intervenue volontairement, dont le sort est lié de manière indivisible à celui du prévenu, est déchargée de cette condamnation dans la même mesure; les pourvois formés par la partie civile avant l'expiration du délai ordinaire d'opposition ouvert au prévenu sont, dans cette mesure, prématurés et, partant, irrecevables (1). (1) Voir a contrario Cass. 14 mai 2008, RG P.08.0157.F, Pas. 2008, n° 293 (Solution implicite) et Cass. 24 juin 1992, RG 9712, Bull. et Pas. 1992, I, n° 560: lorsqu'un arrêt a condamné par défaut le prévenu et a ordonné contradictoirement la mise hors de cause de son assureur, intervenu volontairement, la partie civile est recevable à se pourvoir immédiatement contre cette dernière décision, alors même le délai ordinaire d'opposition ouvert au prévenu n'est pas encore expiré; R. DECLERCQ, o.c., n° 304.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Durée, point de départ et fin - Décision attaquée rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie intervenue volontairement - Pourvoi en cassation formé par la partie civile contre la décision rendue à l'égard de la partie intervenue volontairement avant l'expiration du délai ordinaire d'opposition ouvert au prévenu - Pourvoi prématuré - Portée de l'irrecevabilité

- Art. 420 et 424 Code d'Instruction criminelle

ASSURANCES - Divers - Décision attaquée rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie intervenue volontairement - Condamnation de la partie intervenue volontairement - Pourvoi en cassation formé par la partie civile

P. 772/982

burgerlijke partij tegen de beslissing met betrekking tot de beklaagde vóór het verstrijken van zijn gewone verzetstermijn - Voorbarigheid - Draagwijdte van de onontvankelijkheid

- Artt. 420 en 424 Wetboek van Strafvordering

contre la décision rendue à l'égard de la partie intervenue volontairement avant l'expiration du délai ordinaire d'opposition ouvert au prévenu - Pourvoi prématuré - Portée de l'irrecevabilité

- Art. 420 et 424 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de bestreden beslissing wat de beklaagde betreft bij verstek en wat de vrijwillig tussengekomen partij betreft op tegenspraak is gewezen, is het cassatieberoep ingesteld door de burgerlijke partij vóór het verstrijken van de gewone verzetstermijn van de beklaagde voorbarig en derhalve niet ontvankelijk in zoverre gericht tegen de beslissing met betrekking tot de beklaagde (1). (1) Als de bestreden beslissing "vatbaar is voor verzet" (zie 424 Sv.; Cass. 14 mei 2008, AR P.08.0157.F, AC 2008, nr. 293; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", RPDB, 2015, nr. 291-295 en 298-299.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Duur, begin en einde - Bestreden beslissing gewezen bij verstek inzake de beklaagde en op tegenspraak inzake de vrijwillig tussengekomen partij - Cassatieberoep ingesteld door de burgerlijke partij tegen de beslissing met betrekking tot de beklaagde vóór het verstrijken van zijn gewone verzetstermijn - Voorbarigheid

- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la décision attaquée a été rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie intervenue volontairement, le pourvoi formé par la partie civile avant l'expiration du délai ordinaire d'opposition ouvert au prévenu est prématuré et, dès lors, irrecevable en tant qu'il est dirigé contre la décision relative au prévenu (1). (1) Si la décision attaquée « est susceptible d'opposition » (voir C.I.cr., art. 424 ; Cass. 14 mai 2008, RG P.08.0157.F, Pas. 2008, n° 293; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 291-295 et 298-299.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Durée, point de départ et fin - Décision attaquée rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie intervenue volontairement - Pourvoi en cassation formé par la partie civile contre la décision rendue à l'égard de la partie intervenue volontairement avant l'expiration du délai ordinaire d'opposition ouvert au prévenu - Pourvoi prématuré

- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

P.22.0838.F

2 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de appelrechters een vermelding van de deskundige in een deskundigenverslag rechtzetten in het licht van de toelichting die hieraan voorafgaat, verbeteren zij enkel een materiële vergissing, zonder de betekenis van de referentietekst te wijzigen, maar door integendeel zijn ware betekenis en samenhang te herstellen; een dergelijke rechtzetting houdt geen miskenning in van de bewijskracht van akten aangezien ze niet tot een verkeerde opvatting van het bedoelde geschrift leidt.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Deskundigenverslag - Verbetering van een vermelding van de deskundige

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Deskundigenverslag - Verbetering van een vermelding van de deskundige

Lorsqu'ils rectifient, dans un rapport d'expertise, un énoncé de l'expert à la lumière des développements qui le précèdent, les juges d'appel se bornent à corriger une erreur matérielle, sans altérer le sens du texte de référence mais en lui restituant au contraire sa signification véritable et sa cohérence; pareille rectification ne constitue pas une violation de la foi due aux actes dès lors qu'elle n'entraîne aucune dénaturation de l'écrit visé.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Rapport d'expertise - Rectification d'une énonciation de l'expert

EXPERTISE - Matière répressive - Rapport d'expertise - Rectification d'une énonciation de l'expert

De toepassing van de grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, die voortvloeit uit het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem, veronderstelt het bestaan van een eerste onherroepelijke veroordeling; het moet gaan om een veroordeling die is uitgesproken na een vervolging van repressieve aard; bij die beslissing moeten de aard en de kwalificatie van de feiten in aanmerking worden genomen, evenals de aard en de ernst van de aan de dader opgelegde sanctie (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 626; P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", RPDB, Bruylant, 2014, 273.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Non bis in idem" - Voorwaarden - Beoordeling

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Protocol nr. 7 - Artikel 4.1 - Non bis in idem-beginsel - Voorwaarden - Beoordeling

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

L'application de la fin de non-recevoir de l'action publique déduite du principe non bis in idem suppose l'existence d'une première condamnation définitive ; il doit s'agir d'une condamnation prononcée à la suite d'une poursuite revêtant un caractère répressif ; pour en décider, il y a lieu d'avoir égard à la nature et à la qualification des faits, ainsi qu'à la nature et à la gravité de la sanction applicable à leur auteur (1). (1) Voir concl. du MP ; P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, p. 273.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Non bis in idem" - Conditions - Appréciation]

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n° 7 - Article 4, § 1er - Principe non bis in idem - Conditions - Appréciation

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

De opvoedingsprestatie die door de jeugdrechtbank wordt opgelegd krachtens artikel 108, tweede lid, 3°, van het decreet van 18 januari 2018 van het parlement van de Franse Gemeenschap houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming, is afgestemd op het welzijn van de minderjarige aan wie ze wordt opgelegd; het gaat om een maatregel die nuttig is voor laatstgenoemde maar niet het opzettelijk vergeldende, bestraffende en vernederende karakter heeft dat eigen is aan de straf; hieruit volgt dat de tegen de dader afzonderlijk ingestelde strafvordering voor feiten die vóór en na zijn meerderjarigheid werden gepleegd, hem niet blootstelt aan het gevaar om twee keer te worden bestraft voor hetzelfde feit omdat de na zijn meerderjarigheid gepleegde daad strafbaar is terwijl de vóór zijn meerderjarigheid gepleegde daad dat niet is, en omdat het ene feit strafbaar is terwijl het andere slechts aanleiding geeft tot een beschermingsmaatregel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 626.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Onderscheid met de door de jeugdrechtbank opgelegde opvoedingsprestatie - Weerslag in geval van vervolging voor feiten die vóór en na de meerderjarigheid werden gepleegd

- Art. 108 Decreet houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming

STRAFVORDERING - Door de jeugdrechtbank opgelegde opvoedingsprestatie - Begrip - Onderscheid met de straf - Weerslag in geval van vervolging voor feiten die vóór en na de meerderjarigheid werden gepleegd

- Art. 108 Decreet houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming

JEUGDBESCHERMING - Opgelegde opvoedingsprestatie - Begrip - Onderscheid met de straf - Weerslag op het non bis in idem-beginsel in geval van vervolging voor feiten die vóór en na de meerderjarigheid werden gepleegd

- Art. 108 Decreet houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Non bis in idem" - Door de jeugdrechtbank opgelegde opvoedingsprestatie - Begrip - Onderscheid met de straf - Weerslag in geval van vervolging voor feiten die vóór en na de meerderjarigheid werden gepleegd

- Art. 108 Decreet houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Protocol nr. 7 - Artikel 4.1 - Door de jeugdrechtbank opgelegde opvoedingsprestatie - Begrip - Onderscheid met de
4/05/2026

Les prestations éducatives imposées par le tribunal de la jeunesse en application de l'article 108, alinéa 2, 3°, du décret du 18 janvier 2018 du parlement de la Communauté française portant le Code de la protection de la jeunesse sont ajustées au bien du mineur d'âge à qui elles sont destinées ; il s'agit d'une mesure qui, utile à ce dernier, est dépouillée du caractère intentionnellement rétributif, afflictif et infamant propre à la peine ; il en résulte que l'action publique mue séparément à charge de l'auteur pour des faits antérieurs et postérieurs à sa majorité ne l'expose pas à être puni deux fois pour le même fait puisque l'acte postérieur à sa majorité est culpeux, que l'acte antérieur à celle-ci ne l'est pas, et que l'un est passible d'une peine alors que l'autre ne donne lieu qu'à une mesure de protection (1). (1) Voir concl. du MP.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Distinction avec la prestation éducative imposée par le tribunal de la jeunesse - Incidence en cas de poursuites pour des faits antérieurs et postérieurs à la date où la majorité d'âge est atteinte

- Art. 108 Décret portant le code de la prévention, de l'Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse

ACTION PUBLIQUE - Prestation éducative imposée par le tribunal de la jeunesse - Notion - Distinction avec la peine - Incidence en cas de poursuites pour des faits antérieurs et postérieurs à la date où la majorité d'âge est atteinte

- Art. 108 Décret portant le code de la prévention, de l'Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Prestation éducative imposée - Notion - Distinction avec la peine - Incidence quant au principe non bis in idem en cas de poursuites pour des faits antérieurs et postérieurs à la date où la majorité d'âge est atteinte

- Art. 108 Décret portant le code de la prévention, de l'Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Non bis in idem" - Prestation éducative imposée par le tribunal de la jeunesse - Notion - Distinction avec la peine - Incidence en cas de poursuites pour des faits antérieurs et postérieurs à la date où la majorité d'âge est atteinte

- Art. 108 Décret portant le code de la prévention, de l'Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n° 7 - Article 4, § 1er - Prestation éducative imposée par le tribunal de la

straf - Weerslag in geval van vervolging voor feiten die vóór en na de meerderjarigheid werden gepleegd

- Art. 108 Décret houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming

jeunesse - Notion - Distinction avec la peine - Incidence en cas de poursuites pour des faits antérieurs et postérieurs à la date où la majorité d'âge est atteinte

- Art. 108 Décret portant le code de la prévention, de l'Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse

Elke straf heeft een vergeldend karakter omdat ze wordt opgelegd aan een delinquent die terechtstaat voor het misdrijf waaraan hij schuldig werd bevonden; de straf wordt eveneens gekenmerkt door haar bestraffende karakter, dat bestaat in het ontzeggen van een goed, het opleggen van een kwaad of van leed; ten slotte heeft de straf een vernederend karakter, dat bestaat in een blijk van sociale afkeuring, een berisping, een stigmatisering, een aantasting van de eer en de reputatie van de persoon (1). (1) Zie M. VAN DE KERCHOVE, *Sens et non-sens de la peine – Entre mythe et mystification*, Brussel, Facultés universitaires Saint-Louis, 2009, 162; F. TULKENS en M. VAN DE KERCHOVE, *Introduction au droit pénal*, Brussel, Story-Scientia, 1993, 296-298; F. KUTY, *Les Principes généraux de droit pénal belge – T. IV : la peine*, Larcier, 2017.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Begrip, aard en kenmerken

Toute peine possède la nature d'une rétribution, car elle est prononcée contre un délinquant appelé à répondre de l'infraction dont il a été jugé coupable ; la peine se caractérise également par son caractère afflictif, qui consiste dans la privation d'un bien, l'imposition d'un mal ou d'une souffrance ; enfin, la peine présente un caractère infamant qui consiste dans une marque de réprobation sociale, un blâme, une stigmatisation, une atteinte à l'honneur et à la réputation de la personne (1). (1) Voir M. VAN DE KERCHOVE, *Sens et non-sens de la peine – Entre mythe et mystification*, Bruxelles, Facultés universitaires Saint-Louis, 2009, p. 162 ; F. TULKENS et M. VAN DE KERCHOVE, *Introduction au droit pénal*, Bruxelles, Story-Scientia, 1993, pp. 296-298 ; F. KUTY, *Les Principes généraux de droit pénal belge – T. IV : la peine*, Larcier, 2017.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Notion, nature et caractéristiques

De Belgische strafrechter heeft op grond van artikel 3 Strafwetboek rechtsmacht om te oordelen over een in België gepleegd misdrijf en daartoe behoort een misdrijf waarvan één van de constitutieve bestanddelen geheel of gedeeltelijk op het Belgische grondgebied is gelokaliseerd of waaraan materiële gedragingen ten grondslag liggen die zowel in België als in het buitenland zijn gepleegd en die een ondeelbaar geheel vormen; de Belgische rechtscollages die vaststellen dat een beklaagde op Belgisch grondgebied gelden met een illegale oorsprong heeft ontvangen en die in het buitenland heeft overgeschreven, steunen aldus hun rechtsmacht op een in België gesitueerde materiële witwasgedraging aan een in het buitenland gepleegd witwasmisdrijf (1). (1) Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618; B. SPRIET, "(Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele 'klassieke' extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering" in X., Strafprocesrecht en extraterritorialiteit (BLUS), 2002, p. 4-16; J. VANHEULE, "Op zoek naar de grenzen van de territoriale rechtsmacht van de strafrechter en van de strafbaarheid van betrokkenheid bij bendevoorming", noot onder Gent 30 maart 2021, RABG 1090-1102. Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618, Antwerpen, 31/01/1995, RW 1996-97, 1027-1028.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscollages - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

HELING - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscollages - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

MISDRIJF - Allerlei - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscollages - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Draagwijdte - Gevolg

L'article 3 du Code pénal confère au juge pénal belge le pouvoir juridictionnel de statuer sur une infraction commise en Belgique, y compris une infraction dont un des éléments constitutifs est localisé en tout ou en partie sur le territoire belge ou qui a pour origine des agissements matériels qui ont été commis tant en Belgique qu'à l'étranger et qui forment un tout indivisible ; les juridictions belges qui constatent qu'un prévenu a perçu des fonds d'origine illicite sur le territoire belge et les a transférés à l'étranger fondent ainsi leur pouvoir juridictionnel sur un agissement matériel de blanchiment localisé en Belgique, lequel est à l'origine d'une infraction de blanchissement commise à l'étranger (1). (1) Cass. 21 octobre 2015, RG P.15.1019.F, Pas. 2015, n° 618 ; B. SPRIET, « (Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele 'klassieke' extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering », X., Strafprocesrecht en extraterritorialiteit (BLUS), 2002, pp. 4-16 ; J. VANHEULE, « Op zoek naar de grenzen van de territoriale rechtsmacht van de strafrechter en van de strafbaarheid van betrokkenheid bij bendevoorming », note sous Gand 30 mars 2021, R.A.B.G. 1090-1102. Cass. 21 octobre 2015, RG P.15.1019.F, Pas. 2015, n° 618, Anvers, 31/01/1995, R.W. 1996-1997, 1027-1028.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Juridictions belges - Élément constitutif de l'infraction localisé sur le territoire belge - Agissements matériels commis en Belgique et à l'étranger - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 4° - Portée - Conséquence

- Art. 3 et 505, al. 1er, 4° Code pénal

RECEL - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 4° - Compétence territoriale - Juridictions belges - Élément constitutif de l'infraction localisé sur le territoire belge - Agissements matériels commis en Belgique et à l'étranger - Portée - Conséquence

- Art. 3 et 505, al. 1er, 4° Code pénal

INFRACTION - Divers - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 4° - Compétence territoriale - Juridictions belges - Élément constitutif de l'infraction localisé sur le territoire belge - Agissements matériels commis en Belgique et à l'étranger - Portée - Conséquence

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

RECHTBANKEN - Strafbanken - Strafvordering - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscollèges - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

- Art. 3 et 505, al. 1er, 4° Code pénal

TRIBUNAUDX - Matière répressive - Action publique - Compétence territoriale - Juridictions belges - Élément constitutif de l'infraction localisé sur le territoire belge - Agissements matériels commis en Belgique et à l'étranger - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 4° - Portée - Conséquence

- Art. 3 et 505, al. 1er, 4° Code pénal

Het misdrijf bepaald in artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek is een aflopend misdrijf, gelet op het ogenblikkelijke karakter van de erin vermelde handelingen.

HELING - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 3° Strafwetboek - Aard van het misdrijf - Aflopend misdrijf

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Aflopend misdrijf - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

L'infraction prévue à l'article 505, alinéa 1er, 3°, du Code pénal est une infraction instantanée, eu égard au caractère momentané des agissements qui y sont énoncés.

RECEL - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 3° - Nature de l'infraction - Infraction instantanée

- Art. 505, al. 1er, 3° Code pénal

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Infraction instantanée - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 3°

- Art. 505, al. 1er, 3° Code pénal

Het misdrijf bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek is een voortdurend misdrijf dat ontstaat bij de handeling of de onthouding, al dan niet aflopend van aard, waarmee de dader met de vereiste kennis van zaken de aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing of eigendom van de wederrechtelijke vermogensvoordelen verheelt of verhuult en dat blijft voortduren zolang de dader die elementen verheelt of verhuult, dit wil zeggen zolang hij bewust de door hemzelf gecreëerde wederrechtelijke toestand ononderbroken laat voortduren, zonder dat daarvoor nog enige verdere gedraging van zijnentwege is vereist.

HELING - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Aard van het misdrijf - Voortdurend misdrijf

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Voortdurend misdrijf - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

L'infraction prévue à l'article 505, alinéa 1er, 4°, du Code pénal est une infraction continue née de l'agissement ou de l'abstention, de nature instantanée ou non, de l'auteur qui, ce faisant, en connaissance de cause ainsi qu'il est requis, dissimule ou déguise la nature, l'origine, l'emplacement, la disposition, le mouvement ou la propriété des avantages patrimoniaux illégaux et cette infraction se poursuit aussi longtemps que l'auteur dissimule ou déguise ces éléments, c'est-à-dire tant qu'il laisse sciemment persister de manière ininterrompue la situation illégale qu'il a lui-même créée, sans qu'aucun autre agissement de sa part ne soit requis à cet effet.

RECEL - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 4° - Nature de l'infraction - Infraction continue

- Art. 505, al. 1er, 4° Code pénal

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Infraction continue - Blanchiment - Code pénal, article 505, alinéa 1er, 4°

- Art. 505, al. 1er, 4° Code pénal

Naargelang de hem voorgelegde gegevens kan de rechter een materiële gedraging die bestaat in de overdracht van een wederrechtelijk vermogensvoordeel, zoals een bankoverschrijving, kwalificeren als een verhelen of een verhullen in de zin van artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek, maar daardoor gaat deze materiële gedraging, die uit zijn aard aflopend is, niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een voortdurend misdrijf dat duurt zolang de ermee beoogde verhelung of verhulling voortduurt; bepalend voor het voortduren van het misdrijf is de reële mogelijkheid voor de overdrager om na de overdracht het verhelen of verhullen nog te laten voortduren zodat van zodra de overdrager geen zeggenschap meer heeft over het overgedragen vermogensvoordeel, wat het geval kan zijn bij een overdracht aan een derde die eigenmachtig de verdere bestemming van het vermogensvoordeel bepaalt, de overdracht geen voortdurend misdrijf meer uitmaakt voor de overdrager (1). (1) A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, p. 556.

HELING - Witwassen - Aard van het misdrijf - Materiële gedraging die uit zijn aard aflopend is - Begrip verhelen of verhullen bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Invloed op de aard van het misdrijf - Voortdurend misdrijf - Voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Witwassen - Materiële gedraging die uit zijn aard aflopend is - Begrip verhelen of verhullen bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Invloed op de aard van het misdrijf - Voortdurend misdrijf - Voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

En fonction des éléments qui lui sont soumis, le juge peut qualifier de déguisement ou de dissimulation, au sens de l'article 505, alinéa 1er, 4°, du Code pénal, un agissement matériel consistant dans le transfert d'un avantage patrimonial illégal, tel qu'un virement bancaire, sans que cet agissement matériel, instantané par nature, fasse nécessairement l'objet d'une infraction continue qui se poursuit tant que persistent le déguisement ou la dissimulation visés par cet agissement matériel ; la possibilité réelle pour celui qui procède au transfert de faire persister le déguisement ou la dissimulation une fois ce transfert réalisé est déterminante pour le caractère continu de l'infraction, de sorte que, dès qu'il n'a plus le contrôle sur l'avantage patrimonial transféré, ce qui peut être le cas lorsqu'il s'agit d'un transfert à un tiers qui détermine d'autorité l'affectation ultérieure de l'avantage patrimonial, le transfert ne constitue plus une infraction continue dans son chef (1). (1) A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, p. 556.

RECEL - Blanchiment - Nature de l'infraction - Agissement matériel instantané par nature - Notion de déguisement ou de dissimulation prévue à l'article 505, alinéa 1er, 4°, du Code pénal - Incidence sur la nature de l'infraction - Infraction continue - Condition - Portée - Conséquence

- Art. 505, al. 1er, 4° Code pénal

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Blanchiment - Agissement matériel instantané par nature - Notion de déguisement ou de dissimulation prévue à l'article 505, alinéa 1er, 4°, du Code pénal - Incidence sur la nature de l'infraction - Infraction continue - Condition - Portée - Conséquence

- Art. 505, al. 1er, 4° Code pénal

P.22.0868.N

5 juli 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220705.VAK.8](#)

AC nr. ...

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van wapengelijkheid, dat onderscheiden zou zijn van de algemene beginselen van de eerbiediging van het recht van verdediging en van het recht op een eerlijke behandeling van de zaak (1). (1) Cass. 7 november 2012, AR P.12.1711.F, AC 2012, nr. 601.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Principe van "wapengelijkheid"

4/05/2026

Il n'existe pas de principe général du droit à l'égalité des armes, qui se distinguerait des principes généraux du droit du respect des droits de la défense et du droit à un procès équitable (1). (1) Cass. 7 novembre 2012, RG P.12.1711.F, Pas. 2012, n° 601.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Principe de « l'égalité des armes »

P. 779/982

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Principe van "wapengelijkheid"

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droits de la défense

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Principe de « l'égalité des armes »

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het recht van verdediging, waartoe het recht op tegenspraak behoort, vereist dat wanneer aan het dossier gegevens uit een ander strafdossier worden gevoegd, de verdediging inzage krijgt van alle pertinente elementen uit dat dossier, zowel à charge als à décharge, die beschikbaar zijn; dat recht is evenwel niet absoluut en kan onderhevig zijn aan beperkingen, onder meer in de fase van het gerechtelijk onderzoek, wanneer de inverdenkinggestelde zich nog niet voor de vonnisrechter moet verdedigen tegen de lastens hem ingebrachte beschuldiging; het recht van verdediging vereist niet dat op het moment waarop het onderzoeksgerecht op grond van artikel 21 Voorlopige Hechteniswet overgaat tot het nazicht van de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding en de noodzakelijkheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis, reeds alle voormelde elementen zijn toegevoegd aan het dossier; dat recht vereist in de fase van het gerechtelijk onderzoek evenmin dat de verdachte inzage krijgt van andere stukken uit een afzonderlijk strafdossier dan deze die aan het voorliggende dossier zijn gevoegd, louter op grond van zijn niet aannemelijk gemaakte aanvoering dat uit die stukken gegevens à décharge of nietigheden kunnen blijken (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.22.0019.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.20 en Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273; Zie Cass. 7 december 2021, AR P.21.1503.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15, en Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0732.N, AC 2019, nr. 421.

Les droits de la défense, dont le droit à la contradiction fait partie, requiert qu'en cas de jonction au dossier d'éléments provenant d'un autre dossier répressif, la défense puisse avoir accès à tous les éléments pertinents de ce dossier, à charge et à décharge, qui sont disponibles ; ce droit n'est toutefois pas absolu et peut être sujet à des restrictions, notamment au stade de l'instruction judiciaire, lorsque l'inculpé n'est pas encore appelé à se défendre devant la juridiction de jugement de l'accusation portée contre lui ; les droits de la défense n'exigent pas que l'ensemble des éléments précités aient déjà été versés au dossier au moment où la juridiction d'instruction vérifie, sur la base de l'article 21 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, la régularité du mandat d'arrêt et la nécessité du maintien de la détention préventive ; au stade de l'instruction judiciaire, ces droits ne requièrent pas davantage que le prévenu ait accès à d'autres pièces d'un dossier répressif distinct que celles jointes au présent dossier, sur la seule base d'une allégation qu'il ne rend pas plausible, selon laquelle ces pièces sont susceptibles de révéler des éléments à décharge ou des nullités (1). (1) Cass. 11 janvier 2022, RG P.22.0019.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.20, et Cass. 8 mai 2019, RG P.19.0441.F, Pas. 2019, n° 273 ; Voir Cass. 7 décembre 2021, RG P.21.1503.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15 et Cass. 17 juillet 2019, RG P.19.0732.N, Pas. 2019, n° 421.

afkomstig uit een ander dossier

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Stukken afkomstig uit een ander dossier - Recht op een eerlijk proces - Recht van verdediging - Recht op tegenspraak - Fase gerechtelijk onderzoek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Inzage van stukken afkomstig uit een ander dossier - Recht van verdediging - Recht op tegenspraak

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

issues d'un autre dossier

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droits de la défense

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Pièces issues d'un autre dossier - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Droit à la contradiction - Stade de l'instruction judiciaire

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Consultation de pièces issues d'un autre dossier - Droits de la défense - Droit à la contradiction

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Artikel 10 EVRM waarborgt geen onbeperkte vrijheid van meningsuiting, zelfs niet wanneer het gaat om persberichtgeving over ernstige aangelegenheden van algemeen belang aangezien artikel 8 EVRM ook een bijzondere aandacht voor de bescherming van het privéleven vereist, zeker wanneer de aantasting ervan volgt uit het gebruik van technische middelen zoals heimelijke geluids- of beeldopnames en een persoon bovendien, naargelang de concrete omstandigheden, het gewettigde vertrouwen mag hebben dat wat hij zegt of doet valt onder de bescherming van zijn privéleven, ongeacht of hij een publiek figuur is, zodat persberichtgeving, ongeacht het feit dat zij bijzonder beschermingswaardig is ter wille van het algemeen belang, in bepaalde gevallen kan moeten wijken voor de bescherming van het privéleven van degene die zich op daarop beroept; het gegeven dat een persoon geen publiek figuur is impliceert evenwel nog niet dat het recht op eerbiediging van zijn privéleven steeds voorrang moet krijgen op de persvrijheid aangezien de betrokkenheid van een niet-publiek persoon bij een publiek feit aanleiding kan geven tot een rechtmatige verwerking van zijn persoonsgegevens, zelfs met gebruik van technische middelen, zonder dat die verwerking noodzakelijkerwijze moet wijken voor de eerbiediging van zijn privéleven en daarbij is de omstandigheid dat het publiek feit verband houdt met een privéaangelegenheid niet doorslaggevend maar wel bepalend is, naast de aard en het doel van de verwerking van de persoonsgegevens, de redelijke privacy-verwachting die de betrokkene kon koesteren in de concrete omstandigheden waarin hij zich bevond; de rechter oordeelt onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak of de betwiste verwerking van persoonsgegevens onrechtmatig is wegens een onevenredige inbreuk op het privéleven van de persoon wiens gegevens worden verwerkt (1). (1) Zie concl. OM.

La liberté d'expression consacrée par l'article 10 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'est pas illimitée, même s'agissant de reportages de presse consacrés à des questions graves d'intérêt général, dès lors que l'article 8 de la Convention requiert également de prêter particulièrement attention à la protection de la vie privée, a fortiori lorsque l'atteinte à celle-ci résulte de l'utilisation de moyens techniques tels des enregistrements sonores ou visuels clandestins et lorsque, de surcroît, une personne peut, selon les circonstances concrètes, fonder une confiance légitime dans le respect du caractère privé de ses propos ou de ses actes, indépendamment de sa qualité de personnalité publique, un reportage de presse pouvant donc, dans certains cas, devoir céder le pas devant la protection de la vie privée de la personne qui s'en prévaut, quel que soit le degré de protection particulier dont ce reportage est susceptible de bénéficier au nom de l'intérêt général ; toutefois, le fait qu'une personne ne soit pas une personnalité publique n'implique pas que le droit au respect de sa vie privée doive toujours primer sur la liberté de la presse, dès lors que l'implication d'une personnalité non publique dans un fait public peut donner lieu à un traitement licite de ses données à caractère personnel, même lorsqu'il est recouru à des moyens techniques, sans que ce traitement doive nécessairement céder le pas devant le respect de sa vie privée et, à cet égard, le lien pouvant exister entre le fait public et une affaire privée revêt une importance sans être prépondérante, à l'instar de la nature et de la finalité du traitement des données à caractère personnel et du fait que l'intéressé pouvait raisonnablement s'attendre, dans les circonstances concrètes dans lesquelles il se trouvait, au respect de sa vie privée ; le juge apprécie souverainement, sur la base des éléments concrets de la cause, si le traitement de données à caractère personnel contesté est illicite en raison d'une atteinte disproportionnée à la vie privée de la personne à laquelle ces données se rapportent (1). (1) Voir les concl. du MP.

10 - Vrijheid van meningsuiting - Persvrijheid - Beperking - Persberichtgeving over ernstige aangelegenheden van algemeen belang - Afweging tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven bepaald in artikel 8 EVRM - Aantasting van de eerbiediging van het privéleven - Publieke figuur - Gebruik van heimelijke geluids- of beeldopnames - Aard en doel van de verwerking van de persoonsgegevens - Redelijke privacyverwachting - Beoordeling door de rechter

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privéleven - Geen publieke figuur - Afweging tegenover het recht op vrijheid van meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid bepaald in artikel 10 EVRM - Rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens - Gebruik van technische middelen - Publiek feit verband houdende met een privaataangelegenheid - Aard en doel van de verwerking van de persoonsgegevens - Redelijke privacyverwachting - Beoordeling door de rechter

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verwerking van persoonsgegevens - Wet Verwerking Persoonsgegevens 1992 - Artikelen 4, § 1, en 5, eerste lid - Afweging van het recht op vrije meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven zoals bepaald in de artikelen 8 en 10 EVRM - Aard en doel van de verwerking van de persoonsgegevens - Redelijke privacyverwachting

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Wet Verwerking Persoonsgegevens 1992 - Artikelen 4, § 1, en 5, eerste lid - Rechtmatigheid van de verwerking - Afweging van het recht op vrije meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven - Aard en doel van de verwerking van de persoonsgegevens - Redelijke privacyverwachting - Beoordeling door de rechter

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Liberté d'expression - Liberté de la presse - Limitation - Reportages de presse sur des questions graves d'intérêt général - Mise en balance avec le droit au respect de la vie privée consacré à l'article 8 de la Conv. D.H. - Atteinte au respect de la vie privée - Personnalité publique - Utilisation d'enregistrements sonores ou visuels clandestins - Nature et finalité du traitement de données à caractère personnel - Attente raisonnable quant au respect de la vie privée - Appréciation par le juge

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée - Personnalité non publique - Mise en balance avec le droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, consacré à l'article 10 de la Conv. D.H. - Licéité du traitement de données à caractère personnel - Recours à des moyens techniques - Fait public en lien avec une affaire privée - Nature et finalité du traitement de données à caractère personnel - Attente raisonnable quant au respect de la vie privée - Appréciation par le juge

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Traitement des données à caractère personnel - Loi du 8 décembre 1992 - Articles 4, § 1er, et 5, alinéa 1er - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée, consacrés aux articles 8 et 10 de la Conv. D.H. - Nature et finalité du traitement de données à caractère personnel - Attente raisonnable quant au respect de la vie privée

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Loi du 8 décembre 1992 - Articles 4, § 1er, et 5, alinéa 1er - Licéité du traitement - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée - Nature et finalité du traitement de données à caractère personnel - Attente raisonnable quant au respect de la vie privée - Appréciation par le juge

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De bepalingen van de artikelen 19 en 25, eerste lid, Grondwet en de artikelen 4, § 1, en 5, eerste lid, Wet Verwerking Persoonsgegevens 1992, in het bijzonder wanneer op grond daarvan het recht op vrije meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid wordt afgewogen tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven van degene ten aanzien waarvan persoonsgegevens worden verwerkt, dienen te worden toegepast in overeenstemming met de artikelen 8 en 10 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en dat Hof heeft met het oog op de onderlinge afweging van die belangen een aantal beoordelingscriteria vooropgesteld, zoals: - de bijdrage van de verwerking van de persoonsgegevens aan een debat van algemeen belang; - de vraag of degene wiens persoonsgegevens worden verwerkt al dan niet een publiek figuur is, dan wel door zijn gedrag heeft bijgedragen tot de miskenning van de privacy waarop hij zich beroept; - de inhoud, de vorm en de impact van de publicatie; - de wijze en de plaats waarop de informatie is verkregen en de waarheidsgetrouwheid ervan (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 25 - Persvrijheid - Afweging van het recht op vrije meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven - Criteria

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

GRONDWET - Art. 19 - Vrijheid van meningsuiting - Afweging van het recht op vrije meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven - Criteria

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Wet Verwerking Persoonsgegevens 1992 - Artikel 4, § 1 - Algemene voorwaarden voor de rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens - Afweging van het recht op vrije

Les dispositions des articles 19 et 25, alinéa 1er, de la Constitution, et 4, § 1er, et 5, alinéa 1er, de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel doivent être appliquées conformément aux articles 8 et 10 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'homme, en particulier lorsque, en vertu desdites dispositions, le droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, est mis en balance avec le droit au respect de la vie privée de la personne dont les données à caractère personnel font l'objet d'un traitement, la Cour européenne des droits de l'homme ayant défini un certain nombre de critères devant fonder la mise en balance des intérêts précités, parmi lesquels : - la contribution apportée par le traitement de données à caractère personnel à un débat d'intérêt public ; - la question de savoir si la personne dont les données à caractère personnel font l'objet d'un traitement est ou non une personnalité publique, ou si elle a contribué par son comportement à la violation de la vie privée qu'elle invoque ; - le contenu, la forme et l'impact de la publication ; - le mode et le lieu d'obtention des informations ainsi que la véracité de celles-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 25 - Liberté de la presse - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée - Critères

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 19 - Liberté d'expression - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée - Critères

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Loi du 8 décembre 1992 - Article 4, § 1er - Conditions générales de licéité des traitements de données à caractère personnel - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée - Critères

meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven - Criteria

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Wet Verwerking Persoonsgegevens 1992 - Artikel 5, eerste lid, a) en f) - Gevallen waarin persoonsgegevens mogen worden verwerkt - Algemene voorwaarden voor de rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens - Afweging van het recht op vrije meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven - Criteria

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privéleven - Afweging tegenover het recht op vrijheid van meningsuiting met inbegrip van de persvrijheid - Criteria

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Vrijheid van meningsuiting - Persvrijheid - Afweging tegenover het recht op eerbiediging van het privéleven - Criteria

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 8 en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

VIE PRIVÉE (PROTECTION) - Loi du 8 décembre 1992 - Article 5, alinéa 1er, a et f - Cas dans lesquels des données à caractère personnel peuvent faire l'objet d'un traitement - Conditions générales de licéité des traitements de données à caractère personnel - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée - Critères

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée - Mise en balance du droit à la liberté d'expression, en ce compris la liberté de la presse, avec le droit au respect de la vie privée - Critères

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Liberté d'expression - Liberté de la presse - Mise en balance avec le droit au respect de la vie privée - Critères

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De enkele omstandigheid dat het openbaar ministerie in een rechtshulpverzoek bewoordingen gebruikt waarmee de te onderzoeken feiten reeds als zeker en vaststaand worden voorgesteld en zodoende het vermoeden van onschuld van een verdachte wordt miskend, heeft niet tot gevolg dat de vonnisrechter noodzakelijk moet vaststellen dat het recht van de verdachte op een eerlijk proces daardoor op onherstelbare wijze in het gedrang is gebracht; het staat aan de vonnisrechter onaantastbaar te oordelen of een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd nog mogelijk is, waarbij hij rekening kan houden met onder meer de doorslaggevende impact van de gedraging van het openbaar ministerie op de kwaliteit van de bewijsgaring in de loop van het gehele onderzoek, de betrouwbaarheid van de uit het rechtshulpverzoek verkregen resultaten en de mogelijkheden die de verdachte nog heeft om tegenover een onpartijdige rechter effectieve tegenspraak te voeren tegen de lastens hem ingebrachte betichtingen, met inbegrip van de resultaten van het rechtshulpverzoek; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 11 februari 2020, AR P.16.1065.N, AC 2020, nr. 482.

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Strafzaken - Opsporingsonderzoek - Vermoeden van onschuld - Rechtshulpverzoek waarin wordt aangegeven dat de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd - Effect van deze bewoordingen op de toelaatbaarheid van het bewijs bekomen bij uitvoering van het rechtshulpverzoek en het daaropvolgend bewijs - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Vermoeden van onschuld - Rechtshulpverzoek waarin wordt aangegeven dat de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd - Effect van deze bewoordingen op de toelaatbaarheid van het bewijs bekomen bij uitvoering van het rechtshulpverzoek en het daaropvolgend bewijs - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

La seule circonstance que le ministère public utilise dans une demande d'entraide judiciaire des termes qui présentent déjà les faits à instruire comme certains et constants, méconnaissant ainsi la présomption d'innocence d'un suspect, n'implique pas que la juridiction de jugement doive nécessairement constater que le droit du suspect à un procès équitable s'en est vu irrémédiablement compromis ; il revient à la juridiction de jugement d'apprécier souverainement si la tenue d'un procès équitable, pris dans son ensemble, est encore possible, compte tenu, entre autres, de l'incidence déterminante du comportement du ministère public sur la qualité du recueil des preuves tout au long de l'instruction, de la fiabilité des résultats de la demande d'entraide judiciaire et des possibilités dont le suspect dispose encore pour contredire effectivement, devant un juge impartial, les éléments à sa charge, y compris les résultats de la demande d'entraide judiciaire ; la Cour vérifie cependant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui leur sont étrangères ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Cass. 11 février 2020, RG P.16.1065.N, Pas. 2020, n° 482.

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Matière répressive - Information - Présomption d'innocence - Demande d'entraide judiciaire indiquant que le suspect s'est rendu coupable de l'infraction pour laquelle il est poursuivi - Effet de cette formulation sur l'admissibilité de la preuve obtenue lors de l'exécution de la demande d'entraide judiciaire et de la preuve subséquente - Recevabilité de l'action publique - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Présomption d'innocence - Demande d'entraide judiciaire indiquant que le suspect s'est rendu coupable de l'infraction pour laquelle il est poursuivi - Effet de cette formulation sur l'admissibilité de la preuve obtenue lors de l'exécution de la demande d'entraide judiciaire et de la preuve subséquente - Recevabilité de l'action publique - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Rechtshulpverzoek waarin wordt aangegeven dat de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd - Effect van deze bewoordingen op de toelaatbaarheid van het bewijs bekomen bij uitvoering van het rechtshulpverzoek en het daaropvolgend bewijs - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Demande d'entraide judiciaire indiquant que le suspect s'est rendu coupable de l'infraction pour laquelle il est poursuivi - Effet de cette formulation sur l'admissibilité de la preuve obtenue lors de l'exécution de la demande d'entraide judiciaire et de la preuve subséquente - Recevabilité de l'action publique - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0883.F

2 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer het openbaar ministerie in zijn grievenformulier vermeldt dat zijn hoger beroep betrekking heeft op de schuld aan een telastlegging waarvan de eerste rechter de beklaagde heeft vrijgesproken, hebben de appelrechters rechtsmacht om de reden van die vrijspraak te beoordelen, alsook elke andere reden die ertoe kan leiden de beslissing te bevestigen of te wijzigen; uit de devolutive werking van het hoger beroep volgt eveneens dat, wanneer de beklaagde, in het kader van het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een vrijsprekende beslissing, een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering aanvoert, de appelrechter hierover uitspraak moet doen (1). (1) Zie Cass. 12 december 2018, AR P.18.0924.F, AC. 2018, nr. 705.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutive werking - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een vrijsprekend vonnis - Grieven met betrekking tot de schuld en de straf - Rechtsmacht van de rechter om uitspraak te doen over een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Grond van niet-ontvankelijkheid - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een vrijsprekend vonnis - Grieven met betrekking tot de schuld en de straf - Rechtsmacht van de rechter om uitspraak te doen over een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, dans son formulaire de griefs, le ministère public mentionne que son appel porte sur la culpabilité relative à une prévention dont le premier juge a acquitté le prévenu, les juges d'appel ont le pouvoir d'apprécier le motif de cet acquittement mais aussi tout autre motif pouvant conduire à confirmer ou à réformer cette décision; de même, il résulte de l'effet dévolutif de l'appel que lorsque, dans le cadre de l'appel du ministère public dirigé contre une décision d'acquittement, le prévenu invoque une cause d'irrecevabilité de l'action publique, le juge d'appel est tenu de statuer sur celle-ci (1). (1) Voir Cass. 12 décembre 2018, RG P.18.0924.F, Pas. 2018, n° 705.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif - Appel du ministère public d'un jugement d'acquittement - Griefs visant la culpabilité et la peine - Pouvoir du juge de statuer sur une cause d'irrecevabilité de l'action publique

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Cause d'irrecevabilité - Appel du ministère public d'un jugement d'acquittement - Griefs visant la culpabilité et la peine - Pouvoir du juge de statuer sur une cause d'irrecevabilité de l'action publique

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.22.0887.F

21 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de minuut van een proces-verbaal van een rechtszitting geheel of gedeeltelijk is vernietigd of verdwenen en er noch uitgiften noch authentieke afschriften van bestaan, mag het bestaan of de inhoud van dit proces-verbaal door alle rechtsmiddelen worden bewezen (1); de opsomming van artikel 521 Wetboek van Strafvordering is niet beperkend maar verklarend, waarbij het begrip "enige andere buitengewone oorzaak" het artikel een algemene betekenis geeft waardoor alle gevallen van vernieling, wegneming of verlies, ongeacht de oorzaak ervan, hieronder vallen (2); anders dan wat de eiser aanvoert, valt het verlies van een processtuk dus wel degelijk onder de in die bepaling voorziene gevallen. (1) Cass. 5 maart 2002, AR P.01.1431.N, AC 2002, nr. 158, § 2.8 (dat hieraan toevoegt: "het komt het Hof toe de bewijskracht van deze rechtsmiddelen te beoordelen"). En dit bij analogische toepassing van de artikelen 46 Oud Burgerlijk Wetboek (dus voor het werd vervangen door de wet van 18 juni 2018, "Wanneer er geen registers hebben bestaan of de registers verloren zijn, wordt het bewijs daarvan toegelaten zowel door bescheiden als door getuigen, en in die gevallen kunnen het huwelijk, de geboorte en het overlijden bewezen worden door zowel registers en papieren, afkomstig van de overleden ouders, als door getuigen") en 1348, 4°, Oud Burgerlijk Wetboek ("De juridische gevolgen van den brand in de griffie van het Hof van verbreking", redevoering uitgesproken in het Nederlands door advocaat-generaal Janssens de Bisthoven tijdens de plechtige openingszitting van 15 december 1945, blz. 5). Aldus heeft het Hof geoordeeld dat uit de fotokopie van de ontbrekende bladzijde van een proces-verbaal van een rechtszitting op afdoende wijze blijkt dat deze werd getekend door de voorzitter en de griffier (Cass. 5 maart 2002, voormeld) of dat de publicatie van een arrest in het Bulletin des arrêts de la cour de cassation aangezien kan worden als een trouwe reproductie van het arrest dat werd vernield door de brand van het Justitiepaleis die werd veroorzaakt door de vluchtende Duitse bezetter (Cass. 14 april 1947, AC 1947, I, 119; Cass. 2 december 1946, AC 1946, I, 422). (2) RPDB., "Procédure pénale", nr. 823 en zie nrs. 815, 824 en 832 en Complément IX, 2004, R. DECLERCQ, nr. 2045.

Lorsque la minute d'un procès-verbal d'audience est détruite ou a disparu en tout ou en partie et qu'il n'en existe pas d'expédition ou de copie authentique, la preuve de l'existence ou de la teneur dudit procès-verbal peut être faite par toutes voies de droit (1); l'énumération que contient l'article 521 du Code d'instruction criminelle n'est pas restrictive mais énonciative, la notion de « toute autre cause extraordinaire » lui donnant un sens général permettant d'y faire rentrer tous les cas de destruction, d'enlèvement ou de perte, quelle qu'en soit la cause (2); partant, le cas de la perte d'une pièce de procédure entre bien dans les prévisions de cette disposition. (1) Cass. 5 mars 2002, RG P.01.1431.N, Pas. 2002, n° 158, § 2.8 (qui ajoute : « il incombe à la Cour d'apprécier la foi due à ces voies de droit »). Et ce, en application, par analogie, des articles 46 ancien (soit, avant son remplacement par la loi du 18 juin 2018, « Lorsqu'il n'aura pas existé de registres, ou qu'ils seront perdus, la preuve en sera reçue tant par titres que par témoins ; et dans ces cas, les mariages, naissances et décès, pourront être prouvés tant par les registres et papiers émanés des pères et mères décédés, que par témoins ») et 1348, 4°, de l'ancien C. civ. (« Les conséquences de l'incendie du greffe de la Cour de cassation », traduction du discours prononcé en langue néerlandaise par M. JANSSENS DE BISTHOVEN, avocat général, à l'audience solennelle de rentrée, le 15 septembre 1945, p. 5). Ainsi, la Cour a jugé qu'il ressort à suffisance de la photocopie de la page manquante d'un procès-verbal d'audience que celui-ci a été signé par le président et par le greffier (Cass. 5 mars 2002, précité), ou encore que la publication d'un arrêt à la Pasirisie peut être tenue pour une reproduction fidèle de l'arrêt détruit dans l'incendie du Palais de Justice provoqué par l'occupant allemand en déroute (Cass. 14 avril 1947, Pas. 1947, I, p. 154 ; Cass. 2 décembre 1946, Pas. 1946, I, p. 455). (MNB) (2) R.P.D.B., v° « Procédure pénale », no 823 et voir nos 815, 824 et 832 et Complément IX, 2004, R. DECLERCQ, n° 2045.

VERNIELING VAN DOSSIERS - Vernieling of verdwijning van de minuut van een proces-verbaal van een rechtszitting - Bewijs van het bestaan of van de inhoud van het proces-verbaal door alle rechtsmiddelen - Buitengewone oorzaak - Begrip - (Wel) verlies

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering

VERNIELING VAN DOSSIERS - Vernieling of verdwijning van de minuut van een proces-verbaal van een rechtszitting - Bewijs van het bestaan of van de inhoud van het proces-verbaal door alle rechtsmiddelen - Buitengewone oorzaak - Begrip - (Wel) verlies

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van een rechtszitting - Vernieling of verdwijning van de minuut - Bewijs van het bestaan of van de inhoud van het proces-verbaal door alle rechtsmiddelen - Buitengewone oorzaak - Begrip - (Wel) verlies

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van een rechtszitting - Vernieling of verdwijning van de minuut - Bewijs van het bestaan of van de inhoud van het proces-verbaal door alle rechtsmiddelen - Buitengewone oorzaak - Begrip - (Wel) verlies

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering

Op verzoek van de procureur-generaal bij het hof van beroep kan dit hof de zoekgeraakte minuut van het proces-verbaal van de rechtszitting opnieuw opstellen in de bewoordingen van de niet-ondertekende computerversie van dat proces-verbaal die werd ingevoerd en opgeslagen in het informaticasysteem van de FOD Justitie waarover de griffie van dat rechtscollège beschikt, waarbij die versie van het proces-verbaal voor echt wordt verklaard en zal worden beschouwd als de minuut. (Impliciete oplossing).

VERNIELING VAN DOSSIERS - Verlies van een proces-verbaal van een rechtszitting - Opnieuw opstellen in de bewoordingen van de niet-ondertekende computerversie - Modaliteiten

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel IV (Art. 448 tot en met 524septies)

VERNIELING VAN DOSSIERS - Verlies van een proces-verbaal van een rechtszitting - Opnieuw opstellen in de bewoordingen van de niet-ondertekende computerversie - Modaliteiten

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel IV (Art. 448 tot en met 524septies)

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van een rechtszitting - Verlies - Opnieuw opstellen in

DESTRUCTION DE DOSSIERS - Destruction ou disparition de la minute d'un procès-verbal d'audience - Preuve de l'existence ou de la teneur du procès-verbal par toutes voies de droit - Cause extraordinaire - Notion - Perte (oui)

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle

DESTRUCTION DE DOSSIERS - Destruction ou disparition de la minute d'un procès-verbal d'audience - Preuve de l'existence ou de la teneur du procès-verbal par toutes voies de droit - Cause extraordinaire - Notion - Perte (oui)

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Destruction ou disparition de la minute - Preuve de l'existence ou de la teneur du procès-verbal par toutes voies de droit - Cause extraordinaire - Notion - Perte (oui)

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Destruction ou disparition de la minute - Preuve de l'existence ou de la teneur du procès-verbal par toutes voies de droit - Cause extraordinaire - Notion - Perte (oui)

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle

Sur les réquisitions du procureur général près la cour d'appel, celle-ci peut reconstituer le procès-verbal de son audience égaré, dans ses termes tels qu'ils apparaissent de sa version informatique non signée telle qu'enregistrée et archivée dans le système informatique du SPF Justice dont le greffe de cette juridiction dispose, en authentifiant cette version du procès-verbal, qui sera considérée comme minute. (Solution implicite).

DESTRUCTION DE DOSSIERS - Perte d'un procès-verbal d'audience - Reconstitution dans ses termes tels qu'ils apparaissent de sa version informatique non signée - Modalités

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle - Livre II, Titre IV (Art. 448 à 524Septies)

DESTRUCTION DE DOSSIERS - Perte d'un procès-verbal d'audience - Reconstitution dans ses termes tels qu'ils apparaissent de sa version informatique non signée - Modalités

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle - Livre II, Titre IV (Art. 448 à 524Septies)

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Perte - Reconstitution dans ses termes tels qu'ils

de bewoordingen van de niet-ondertekende computerversie - Modaliteiten

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel IV (Art. 448 tot en met 524septies)

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van een rechtszitting - Verlies - Opnieuw opstellen in de bewoordingen van de niet-ondertekende computerversie - Modaliteiten

- Art. 521 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel IV (Art. 448 tot en met 524septies)

apparaissent de sa version informatique non signée - Modalités

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle - Livre II, Titre IV (Art. 448 à 524Septies)

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Perte - Reconstitution dans ses termes tels qu'ils apparaissent de sa version informatique non signée - Modalités

- Art. 521 Code d'Instruction criminelle - Livre II, Titre IV (Art. 448 à 524Septies)

P.22.0892.F

9 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.5](#)

AC nr. ...

Om schuldig te worden bevonden aan deelneming aan een misdaad of wanbedrijf moet de dader met name eraan hebben bijgedragen op de door de wet bepaalde wijze; bovendien is het strafbaar karakter van een daad van deelneming afhankelijk van de voltooiing van hetzelfde hoofdmisdrijf; uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1), en artikel 14.1 IVBPR volgt echter dat het recht op een eerlijk proces vereist dat de reële verzwarende omstandigheden voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf afzonderlijk worden beoordeeld (2); hieruit volgt, enerzijds, dat wanneer meerdere personen beschuldigd worden van deelneming aan een diefstal met een of meer verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek, het hof van assisen de jury daarover een geïndividualiseerde vraag moet stellen en, anderzijds, dat de kwalificatie bijgevolg per deelnemer kan verschillen afhankelijk van de kwalificaties van de verzwarende omstandigheden die elk van hen welbewust heeft aanvaard of aan de uitvoering waarvan hij heeft deelgenomen (3). (1) Zie EHRM 2 juni 2005, Goktepe t. België, nr. 50372/99, J.T., 2005, 713, en voetnoot P.-P. RENSON, evenals de daaropvolgende arresten Cass. 17 juni 2008, AR P.08.0070.N, AC 2008, nr. 379 (heropening van de rechtspleging) en Cass. 13 april 2010, AR P.10.0005.N, AC 2010, nr. 255, met concl. van toenmalig eerste advocaat-generaal M. DESWAEF; EHRM 27 maart 2008, Delespesse t. België, 27 maart 2008, N.C. 2008, 260, voetnoot J. ROZIE. (2) Cass. 17 juni 2008, AR P.08.0070.N, hierboven vermeld; zie Cass. 9 april 2019, AR P.18.1305.N, AC 2019, nr. 222, en voetnoot. (3) Het openbaar ministerie heeft aangevoerd dat sinds het Goktepe-arrest de veroordelende beslissing niet langer dezelfde verzwarende omstandigheden voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf moet vermelden: hoewel dit arrest de theorie van de materiële ontlening van de strafbaarheid en het beginsel van de mededeelbaarheid van de "reële" of "objectieve" verzwarende omstandigheden, die tot dan toe in België ingeburgerd waren, niet formeel verwerpt, veroordeelt het de weigering om de aan de jury gestelde vragen met betrekking tot de verzwarende omstandigheden te individualiseren (zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH,

Pour être coupable de participation à un crime ou à un délit, il faut notamment que l'agent y ait contribué de la manière déterminée par la loi ; en outre, le caractère punissable d'un acte de participation est subordonné à la réalisation d'une même infraction principale; en revanche, il résulte des articles 6, § 1er de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, dans l'interprétation de cette disposition par la Cour européenne des droits de l'homme (1), et 14, § 1er du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, que le droit à un procès équitable requiert une appréciation distincte des circonstances aggravantes réelles dans le chef de chaque participant à l'infraction principale (2) ; il s'ensuit, d'une part, que lorsque plusieurs personnes sont accusées d'avoir participé à un vol avec une ou plusieurs des circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal, la cour d'assises doit, à ce sujet, poser au jury une question individualisée et, d'autre part, par voie de conséquence, que la qualification retenue peut être différente selon les participants, en fonction de celles de ces circonstances aggravantes que chacun d'eux a admises en connaissance de cause ou à la réalisation desquelles il a pris part (3). (1) Voir Cour eur. D. H. 2 juin 2005, Goktepe c. Belgique, n° 50372/99, J.T., 2005, p. 713, et note P.-P. RENSON, ainsi que les arrêt subséquents Cass. 17 juin 2008, RG P.08.0070.N, Pas. 2008, n° 379 (réouverture de la procédure) et Cass. 13 avril 2010, RG P.10.0005.N, Pas. 2010, n° 255, et les concl. de M. DESWAEF, alors premier avocat général, publiées à ces deux dates dans AC ; Cour eur. D. H., Delespesse c. Belgique, 27 mars 2008, N.C., 2008, p. 260, note J. ROZIE. (2) Cass. 17 juin 2008, RG P.08.0070.N, précité ; voir Cass. 9 avril 2019, RG P.18.1305.N, Pas. 2019, n° 222, et note. (3) Le MP a relevé que depuis l'arrêt Goktepe précité, la décision de condamnation ne doit plus retenir les mêmes circonstances aggravantes pour tous les participants à l'infraction primaire : si cet arrêt ne proscriit pas formellement la théorie de l'emprunt matériel de criminalité et le principe de la communicabilité des circonstances aggravantes dites « réelles » ou « objectives », qui avaient jusque-là cours en Belgique, il condamne le refus d'individualiser les questions posées au jury

Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 1625 en de verwijzingen in voetnoot 79; F. LUGENTZ, "Les vols et les extorsions", in Les infractions, vol. 1, les infractions contre les biens, Larcier, Brussel, 2de uitg., 2016, 149-159). Bovendien oordeelt het Hof van Cassatie voortaan dus dat het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6 EVRM en artikel 14 IVBPR vereist dat de verzwarende omstandigheden afzonderlijk worden beoordeeld voor elke mededader of medeplichtige, aan wie de verzwarende omstandigheden van het hoofdfeit slechts kunnen worden toegerekend indien hij hiervan kennis had en ze heeft aanvaard (zie Cass. 20 oktober 2020, AR P.20.0781.N, AC 2020, nr. 650, met concl. van advocaat-generaal De Smet). Het OM heeft hieruit afgeleid dat de jegens een beschuldigde bewezen verklaarde verzwarende omstandigheden niet ipso jure toe te rekenen zijn aan de mededaders of medeplichtigen en dat het middel dat geheel uitgaat van een andere rechtsopvatting faalt naar recht.

relativement aux circonstances aggravantes (voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1625 et réf. en note 79, dont; F. LUGENTZ, « Les vols et les extorsions », in Les infractions, vol. 1, les infractions contre les biens, 2ème éd., Larcier, Bruxelles, 2016, pp. 149-159). Et la Cour de cassation considère dès lors désormais que le droit à un procès équitable consacré aux articles 6 de la Convention et 14 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques requiert une appréciation distincte des circonstances aggravantes dans le chef de chaque coauteur ou complice, qui ne pourra se voir imputer les circonstances aggravantes du fait principal que s'il en avait connaissance et les a acceptées (voir Cass. 20 octobre 2020, RG P.20.0781.N, Pas. 2020, n° 650, et concl. de M. DE SMET, avocat général, publiées à cette date dans A.C.). Le MP en a déduit que les circonstances aggravantes déclarées établies dans le chef d'un accusé ne sont pas ipso jure imputables aux coauteurs ou complices et que, procédant entièrement d'un autre principe juridique, le moyen manque en droit. (M.N.B.)

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
MISDRIJF - Deelneming - Voorwaarden - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
INFRACTION - Participation - Conditions - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer - Invloed - Verplichting om de jury een geïndividualiseerde vraag te stellen

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants - Incidence - Obligation de poser au jury une question individualisée

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk
4/05/2026

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Circonstances

toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
DIEFSTAL EN AFPERSING - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.1 - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Reële verzwarende omstandigheden - Afzonderlijke beoordeling voor elke deelnemer aan het hoofdmisdrijf - Gevolgen - Diefstal met verzwarende omstandigheden zoals bepaald bij de artikelen 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek - Kwalificatie in voorkomend geval verschillend per deelnemer

- Artt. 66, 468, 471, 472, 474 en 475 Strafwetboek

aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
VOL ET EXTORSION - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.1 - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Circonstances aggravantes réelles - Appréciation distincte dans le chef de chaque participant à l'infraction principale - Conséquences - Vol avec circonstances aggravantes prévues aux articles 468, 471, 472, 474 et 475 du Code pénal - Qualification le cas échéant différente selon les participants

- Art. 66, 468, 471, 472, 474 et 475 Code pénal

P.22.0909.F

21 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220921.2F.7](#)

AC nr. ...

De nuttige uitwerking van de valsheid eindigt niet noodgedwongen door de aangifte van die akte bij de rechterlijke overheid; het gebruik van een vals geschrift duurt voort zolang dat gebruik de door de dader beoogde bedrieglijke of schadelijke uitwerking, zonder dat hij zich ertegen verzet, blijft hebben (1). (1) Cass. 21 mei 2008, AR P.07.1710.F, AC 2008, nr. 307, met concl. OM op datum in Pas.

L'effet utile du faux ne prend pas nécessairement fin par la dénonciation de cet acte à l'autorité judiciaire, l'usage d'un faux en écritures perdurant tant que le faux continue à produire, sans que son auteur s'y oppose, l'effet frauduleux ou nuisible voulu par lui (1). (1) Cass. 21 mai 2008, RG P.07.1710.F, Pas. 2008, n° 307, avec concl. MP.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van valse stukken - Begrip - Nuttige uitwerking van de valsheid - Einde - Aangifte bij de rechterlijke overheid

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Aanvang - Gebruik van valse stukken - Begrip - Nuttige uitwerking van de valsheid - Einde - Aangifte bij de rechterlijke overheid

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage de faux - Notion - Effet utile du faux - Fin - Dénonciation à l'autorité judiciaire

- Art. 196 et 197 Code pénal

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Point de départ - Usage de faux - Notion - Effet utile du faux - Fin - Dénonciation à l'autorité judiciaire

- Art. 196 et 197 Code pénal

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze of een feit een gebruik van valse stukken vormt, waarbij het Hof nagaat of hij, uit zijn vaststellingen, wettig heeft kunnen afleiden of dat valse stuk de door de vervalser beoogde uitwerking al dan niet is blijven hebben (1). (1) Cass. 4 december 2019, AR P.19.0824.F, AC 2019, nr. 644.

Le juge apprécie souverainement si un fait constitue un usage de faux, la Cour vérifiant si, de ses constatations, il a pu légalement déduire que ce faux a ou non cessé de produire l'effet voulu par le faussaire (1). (1) Cass. 4 décembre 2019, RG P.19.0824.F, Pas. 2019, n° 644.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Gebruik van valse stukken - Nuttige uitwerking van de valsheid - Beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van valse stukken - Nuttige uitwerking van de valsheid - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Aanvang - Gebruik van valse stukken - Nuttige uitwerking van de valsheid - Beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 196 en 197 Strafwetboek

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Usage de faux - Effet utile du faux - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 196 et 197 Code pénal

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage de faux - Effet utile du faux - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 196 et 197 Code pénal

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Point de départ - Usage de faux - Effet utile du faux - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 196 et 197 Code pénal

P.22.0910.F

26 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.9](#)

AC nr. ...

Het middel dat aanvoert dat de persoon die op het tijdstip van de feiten van belaging die hij heeft gepleegd, leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast en die op het ogenblik van het vonnis dat zijn internering beveelt, nog steeds bestaat, zonder meer vrijgesproken zou moeten worden omdat hij niet in staat zou zijn geweest de gevolgen van zijn gedrag voor de personen die het slachtoffer hiervan zijn geworden, in te schatten, zodat het morele bestanddeel zou ontbreken, faalt naar recht (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BELAGING - Bestanddelen - Moreel bestanddeel -

4/05/2026

Le moyen qui postule que l'agent qui, lors des faits de harcèlement qu'il a commis, était atteint d'un trouble mental qui abolit ou altère gravement sa capacité de discernement ou de contrôle de ses actes, lequel trouble demeure au moment du jugement qui ordonne son internement, devrait être purement et simplement acquitté, parce qu'il n'aurait pas été apte à mesurer les effets de son comportement sur les personnes qui en furent les victimes, de sorte que l'élément moral ferait défaut, manque en droit (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

HARECELEMENT - Eléments constitutifs - Elément moral - Trouble

P. 794/982

Geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet op het ogenblik van de feiten en van het vonnis - Invloed - Internering

- Art. 442bis Strafwetboek

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Belaging - Moreel bestanddeel - Geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet op het ogenblik van de feiten en van het vonnis - Invloed

- Art. 442bis Strafwetboek

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

GEESTESZIEKE - Internering - Belaging - Moreel bestanddeel - Geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet op het ogenblik van de feiten en van het vonnis - Invloed

- Art. 442bis Strafwetboek

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Belaging - Moreel bestanddeel - Geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet op het ogenblik van de feiten en van het vonnis - Invloed - Internering

- Art. 442bis Strafwetboek

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

mental abolissant la capacité de discernement ou de contrôle de ses actes tant lors des faits qu'au moment du jugement - Incidence - Internement

- Art. 442bis Code pénal

- Art. 9, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Harcèlement - Élément moral - Trouble mental abolissant la capacité de discernement ou de contrôle de ses actes tant lors des faits qu'au moment du jugement - Incidence

- Art. 442bis Code pénal

- Art. 9, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MALADE MENTAL - Internement - Harcèlement - Élément moral - Trouble mental abolissant la capacité de discernement ou de contrôle de ses actes tant lors des faits qu'au moment du jugement - Incidence

- Art. 442bis Code pénal

- Art. 9, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Harcèlement - Élément moral - Trouble mental abolissant la capacité de discernement ou de contrôle de ses actes tant lors des faits qu'au moment du jugement - Incidence - Internement

- Art. 442bis Code pénal

- Art. 9, § 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.22.0913.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.17](#)

AC nr. ...

Ingeval van een schuldigverklaring van een beklaagde aan het misdrijf van bendevoorming belet de omstandigheid dat volgens de rechter de beklaagde in vergelijking met andere beklaagden een minder belangrijke rol heeft gespeeld in de bende niet de veroordeling van deze beklaagde tot alle kosten veroorzaakt door de feiten van bendevoorming.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Beklaagde schuldig verklaard aan het misdrijf van bendevoorming - Minder belangrijke rol van de beklaagde in de bende - Veroordeling tot de kosten veroorzaakt door de feiten van bendevoorming - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 50 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Beklaagde schuldig verklaard aan het misdrijf van bendevoorming - Minder belangrijke rol van de beklaagde in de bende - Veroordeling tot de kosten veroorzaakt door de feiten van bendevoorming - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 50 Strafwetboek

Lorsqu'un prévenu est déclaré coupable d'une infraction d'association de malfaiteurs, la circonstance que, selon le juge, le prévenu a joué un rôle moindre au sein de l'association que d'autres prévenus n'empêche pas de condamner ce prévenu à tous les frais engendrés par les faits d'association de malfaiteurs.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Prévenu déclaré coupable de l'infraction d'association de malfaiteurs - Rôle moindre du prévenu au sein de l'association - Condamnation aux frais engendrés par les faits d'association de malfaiteurs - Portée - Conséquence

- Art. 50 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Prévenu déclaré coupable de l'infraction d'association de malfaiteurs - Rôle moindre du prévenu au sein de l'association - Condamnation aux frais engendrés par les faits d'association de malfaiteurs - Portée - Conséquence

- Art. 50 Code pénal

Ingeval van een schuldigverklaring van een beklagde aan het misdrijf van bendevorming gericht op het plegen van autodiefstallen belet de omstandigheid dat de beklagde niet zelf wordt vervolgd voor feiten van autodiefstallen de vaststelling niet dat de kosten die verband houden met de autodiefstallen zoals stallingskosten ook zijn veroorzaakt door het misdrijf van bendevorming.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procédure voor de feitenrechter - Beklaagde die niet wordt vervolgd voor feiten van autodiefstallen - Veroordeling tot de kosten verband houdende met de autodiefstallen - Stallingskosten - Draagwijdte - Gevolg - Beklaagde schuldig verklaard aan het misdrijf van bendevorming met het oog op het plegen van autodiefstallen

- Art. 50 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Beklaagde schuldig verklaard aan het misdrijf van bendevorming met het oog op het plegen van autodiefstallen - Beklaagde die niet wordt vervolgd voor feiten van autodiefstallen - Veroordeling tot de kosten verband houdende met de autodiefstallen - Stallingskosten - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 50 Strafwetboek

Lorsqu'un prévenu est déclaré coupable d'une infraction d'association de malfaiteurs en vue de commettre des vols de véhicules, la circonstance que le prévenu n'est pas lui-même poursuivi pour des faits de vols de véhicules n'empêche pas de constater que les frais liés à ces vols, tels que les frais d'entreposage, ont également été engendrés par l'infraction d'association de malfaiteurs.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Prévenu non poursuivi pour des faits de vols de véhicules - Condamnation aux frais liés aux vols de véhicules - Frais d'entreposage - Portée - Conséquence - Prévenu déclaré coupable de l'infraction d'association de malfaiteurs en vue de la commission de vols de véhicules

- Art. 50 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Prévenu déclaré coupable de l'infraction d'association de malfaiteurs en vue de la commission de vols de véhicules - Prévenu non poursuivi pour des faits de vols de véhicules - Condamnation aux frais liés aux vols de véhicules - Frais d'entreposage - Portée - Conséquence

- Art. 50 Code pénal

P.22.0914.F

19 juli 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220719.VAC.3](#)

AC nr. ...

Ongeacht of het gaat om de periodieke toetsing van de voorlopige hechtenis vóór de regeling van de rechtspleging dan wel om het onderzoek van die voorlopige hechtenis in het kader van een hierna ingediend verzoek tot invrijheidstelling, betreft het dezelfde zaak, aangezien ze betrekking heeft op dezelfde persoon die op grond van dezelfde in verdenkingstelling van zijn vrijheid is beroofd; bijgevolg moet het arrest dat is gewezen door een raadsheer van het hof van beroep die van de zaak heeft kennisgenomen als rechter bij de rechtbank van eerste aanleg, worden vernietigd op grond van artikel 292 Gerechtelijk Wetboek, dat, als cumulatie van ambten, het uitoefenen van twee verschillende ambten in dezelfde zaak verbiedt (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 830.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Cumulatieverbod van rechterlijke ambten - Toepassing - Verwijzing naar het hof van assisen - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Raadsheer die al eerder in de raadkamer uitspraak heeft gedaan over de voorlopige hechtenis - Zelfde zaak - Invloed

Qu'il s'agisse du contrôle périodique de la détention préventive avant le règlement de la procédure ou de son examen à la faveur d'une requête de mise en liberté introduite après celui-ci, la cause est la même dès lors qu'il y va de la même personne privée de liberté sous le coup de la même inculpation; dès lors, l'arrêt rendu par un conseiller à la cour d'appel ayant connu de la cause en qualité de juge au tribunal de première instance encourt la censure au titre de l'article 292 du Code judiciaire, qui prohibe, au titre de cumul des fonctions judiciaires, l'exercice de deux fonctions différentes dans la même affaire (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Interdiction du cumul des fonctions judiciaires - Application - Renvoi devant la cour d'assises - Requête de mise en liberté provisoire - Chambre des mises en accusation - Conseiller ayant précédemment statué sur la détention préventive en chambre du conseil - Même cause - Incidence

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 27, 3°, a) Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Cumulatieverbod van rechterlijke ambten - Toepassing - Verwijzing naar het hof van assisen - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Raadsheer die al eerder in de raadkamer uitspraak heeft gedaan over de voorlopige hechtenis - Zelfde zaak - Invloed

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 27, 3°, a) Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 292 Code judiciaire
- Art. 27, 3°, a) L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Interdiction du cumul des fonctions judiciaires - Application - Renvoi devant la cour d'assises - Requête de mise en liberté provisoire - Chambre des mises en accusation - Conseiller ayant précédemment statué sur la détention préventive en chambre du conseil - Même cause - Incidence

- Art. 292 Code judiciaire
- Art. 27, 3°, a) L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.0918.F

7 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 329, 329bis, 329quater, 330 en 331, eerste en tweede lid, Wetboek van Strafvordering blijkt niet dat, buiten het geval van een schuldigverklaring die bij eenvoudige meerderheid van stemmen is verkregen, het motiverend arrest waarbij de beslissing van de jury is gevoegd, uitdrukkelijk dient te vermelden dat die beslissing bij meerderheid van stemmen is genomen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Schuldigverklaring - Motiverend arrest - Vermelding dat de beslissing van de jury met meerderheid van stemmen is verkregen - (Geen) verplichting

- Artt. 329, 329bis, 329quater, 330 en 331, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Schuldigverklaring - Motiverend arrest - Vermelding dat de beslissing van de jury met meerderheid van stemmen is verkregen - (Geen) verplichting

- Artt. 329, 329bis, 329quater, 330 en 331, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

Il ne découle pas des articles 329, 329bis, 329quater, 330 et 331, alinéas 1er et 2, du Code d'instruction criminelle qu'en dehors du cas d'une déclaration de culpabilité acquise à la majorité simple, l'arrêt de motivation, auquel la décision du jury est annexée, doit formellement indiquer que cette dernière a été prise à la majorité.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Cour d'assises - Déclaration de culpabilité - Arrêt de motivation - Indication que la décision du jury a été prise à la majorité - Obligation (non)

- Art. 329, 329bis, 329quater, 330 et 331, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Déclaration de culpabilité - Arrêt de motivation - Indication que la décision du jury a été prise à la majorité - Obligation (non)

- Art. 329, 329bis, 329quater, 330 et 331, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

Onder aanwijzingen van schuld die de verwijzing van de in verdenking gestelde naar het vonnisgerecht verantwoorden, worden de gegevens verstaan die, zodra ze na afloop van het gerechtelijk onderzoek zijn verzameld en getoetst, voldoende ernstig blijken om een veroordeling aannemelijk te maken; het bestaan van aanwijzingen van schuld dat de verwijzing van de in verdenking gestelde naar het vonnisgerecht verantwoordt, wordt door het onderzoeksgerecht onaantastbaar in feite beoordeeld (1). (1) Cass. 20 september 2022, AR P.22.0303.N, AC 2022, nr. 551.

HOF VAN ASSISEN - Rechtspleging tot de verwijzing naar het hof - Kamer van inbeschuldigingstelling - Aanwijzingen van schuld die de verwijzing verantwoorden - Begrip - Onaanstatbare beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Artt. 127, 130 en 131 Wetboek van Strafvordering

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Afsluiting van het onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Aanwijzingen van schuld die de verwijzing verantwoorden - Begrip - Beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Artt. 127, 130 en 131 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Aanwijzingen van schuld die de verwijzing verantwoorden - Begrip - Onaanstatbare beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Artt. 127, 130 en 131 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Afsluiting van het onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Aanwijzingen van schuld die de verwijzing verantwoorden - Begrip - Onaanstatbare beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Artt. 127, 130 en 131 Wetboek van Strafvordering

De onderzoeksgerechten moeten bij de regeling van de rechtspleging de feiten onderzoeken waarop het onderzoek betrekking heeft en deze nauwkeurig omschrijven; bij de kwalificatie van de feiten is de kamer van inbeschuldigingstelling niet gebonden door de kwalificatie die hieraan reeds werd gegeven, hetzij door de burgerlijke partij, hetzij door het openbaar ministerie tijdens het gerechtelijk onderzoek of in de eindvordering, hetzij door de raadkamer (1). (1) Cass. 11 februari 2003, AR P.02.0608.N, AC 2003, nr. 94.

HOF VAN ASSISEN - Rechtspleging tot de verwijzing naar het hof - Kamer van inbeschuldigingstelling - Regeling van de rechtspleging - Kwalificatie van de feiten - Eerdere kwalificaties van de feiten - Invloed

- Artt. 127, 130 en 133 Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

Les charges de culpabilité justifiant le renvoi de l'inculpé devant la juridiction de jugement s'entendent des éléments qui, recueillis et contrôlés au terme de l'instruction, s'avèrent suffisamment sérieux pour qu'une condamnation apparaisse vraisemblable ; l'existence des charges de culpabilité justifiant le renvoi de l'inculpé devant la juridiction de jugement relève d'une appréciation souveraine de la juridiction d'instruction (1). (1) Cass. 20 septembre 2022, RG P.22.0303.N, Pas. 2022, n° 551.

COUR D'ASSISES - Renvoi à la cour - Chambre des mises en accusation - Charges de culpabilité justifiant le renvoi - Notion - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction

- Art. 127, 130 et 131 Code d'Instruction criminelle

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Clôture de l'instruction - Règlement de la procédure - Renvoi - Charges de culpabilité justifiant le renvoi - Notion - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction

- Art. 127, 130 et 131 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Renvoi - Charges de culpabilité justifiant le renvoi - Notion - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction

- Art. 127, 130 et 131 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Clôture de l'instruction - Règlement de la procédure - Renvoi - Charges de culpabilité justifiant le renvoi - Notion - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction

- Art. 127, 130 et 131 Code d'Instruction criminelle

Les juridictions d'instruction doivent examiner, au moment du règlement de la procédure, les faits faisant l'objet de l'instruction et qualifier ceux-ci de manière précise ; lors de la qualification des faits, la chambre des mises en accusation n'est pas tenue par celle qui a déjà été donnée soit par la partie civile, soit par le ministère public au moment de l'instruction ou du réquisitoire final, soit par la chambre du conseil (1). (1) Cass. 11 février 2003, RG P.02.0608.N, Pas. 2003, n° 94.

COUR D'ASSISES - Renvoi à la cour - Chambre des mises en accusation - Règlement de la procédure - Qualification des faits - Qualifications antérieures données aux faits - Incidence

- Art. 127, 130 et 133 Code d'Instruction criminelle

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Onderzoeksgerechten - Kwalificatie van de feiten - Eerdere kwalificaties van de feiten - Invloed

- Artt. 127, 130 en 133 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Afsluiting van het onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kwalificatie van de feiten - Eerdere kwalificaties van de feiten - Invloed

- Artt. 127, 130 en 133 Wetboek van Strafvordering

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Juridictions d'instruction - Qualification des faits - Qualifications antérieures données aux faits - Incidence

- Art. 127, 130 et 133 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Clôture de l'instruction - Règlement de la procédure - Qualification des faits - Qualifications antérieures données aux faits - Incidence

- Art. 127, 130 et 133 Code d'Instruction criminelle

Het passief bijwonen van de uitvoering van een misdrijf kan enkel een strafbare deelneming opleveren op voorwaarde dat het zich onthouden van enige reactie de uiting is van het opzet om rechtstreeks aan de uitvoering van dat misdrijf mee te werken door doelbewust bij te dragen aan het mogelijk maken of vergemakkelijken van het misdrijf; hoewel de aanwezigheid van de betrokkene de hoofddader kan hebben aangemoedigd, moet laatstgenoemde dat ook nog hebben gewild of bewust hebben aanvaard (1). (1) Cass. 15 september 2015, AR P.14.1189.N, AC 2015, nr. 513, met concl. van advocaat-generaal Winants.

MISDRIJF - Deelneming - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Passief bijwonen van de uitvoering van het misdrijf - Opzet om rechtstreeks aan de uitvoering van het misdrijf mee te werken

- Art. 66 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Passief bijwonen van de uitvoering van het misdrijf - Opzet om rechtstreeks aan de uitvoering van het misdrijf mee te werken

- Art. 66 Strafwetboek

Si le fait d'assister passivement à l'exécution d'une infraction peut constituer une participation punissable, c'est à la condition que l'abstention de toute réaction traduise l'intention de coopérer directement à la réalisation de cette infraction, en contribuant sciemment à la permettre ou la faciliter ; si la présence de la personne concernée peut avoir pour effet de stimuler l'auteur principal, encore faut-il qu'elle l'ait voulu ou sciemment accepté (1). (1) Cass. 15 septembre 2015, RG P.14.1189.N, Pas. 2015, n° 513, avec concl. de M. Winants, avocat général, publiées à leur date dans AC.

INFRACTION - Participation - Participation punissable - Condition - Assistance passive à l'exécution de l'infraction - Intention de coopérer directement à la réalisation de l'infraction

- Art. 66 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Meurtre - Participation punissable - Condition - Assistance passive à l'exécution de l'infraction - Intention de coopérer directement à la réalisation de l'infraction

- Art. 66 Code pénal

Wanneer een nieuwe administratieve beslissing, met een verschillende grondslag, in de plaats komt van die welke de verwijdering van het grondgebied en de bewaring van een vreemdeling beveelt, heeft het beroep daartegen bij de rechterlijke macht, in beginsel, geen bestaansreden meer; hoewel de vastgehouden vreemdeling, overeenkomstig artikel 5.4 EVRM, moet kunnen aanvoeren dat de vorige beslissing is aangetast door een onwettigheid die de nieuwe beslissing ongeldig kan maken, is de kennisname van die betwisting voorbehouden aan de rechter bij wie het hoger beroep tegen die laatste beslissing aanhangig is gemaakt en die als enige uitspraak kan doen over de wettigheid van die beslissing (1). (1) Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0447.F, AC 2017, nr. 324; Cass. 23 augustus 2011, AR P.11.1456.F, AC 2011, nr. 444.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vrijheidsberoving van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Nieuwe autonome titel van vrijheidsberoving - Gevolg - Onwettigheid die de opeenvolgende titels van vrijheidsberoving ongeldig maakt - Toetsing door het onderzoeksgerecht

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Nieuwe autonome titel van vrijheidsberoving - Gevolg - Onwettigheid die de opeenvolgende titels van vrijheidsberoving ongeldig maakt - Toetsing door het onderzoeksgerecht

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vrijheidsberoving van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Nieuwe autonome titel van vrijheidsberoving - Gevolg - Onwettigheid die de opeenvolgende titels van vrijheidsberoving ongeldig maakt - Toetsing door het onderzoeksgerecht

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Lorsqu'une nouvelle décision administrative se substitue, sur un fondement différent, à celle qui ordonne l'éloignement du territoire et la rétention d'un étranger, le recours judiciaire contre celle-ci devient, en principe, sans objet ; si l'étranger détenu doit, conformément à l'article 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, pouvoir faire valoir que la précédente décision est entachée d'une illégalité de nature à invalider la nouvelle, la connaissance de cette contestation appartient au juge saisi du recours contre cette dernière décision, sur la légalité de laquelle il peut seul statuer (1). (1) Cass. 10 mai 2017, RG P.17.0447.F, Pas. 2017, n° 324; Cass. 23 août 2011, RG P.11.1456.F, Pas. 2011, n° 444.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Privation de liberté d'un étranger - Recours judiciaire - Nouveau titre de privation de liberté autonome - Conséquence - Illégalité de nature à invalider les titres successifs de privation de liberté - Contrôle par la juridiction d'instruction

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ETRANGERS - Privation de liberté - Recours judiciaire - Nouveau titre de privation de liberté autonome - Conséquence - Illégalité de nature à invalider les titres successifs de privation de liberté - Contrôle par la juridiction d'instruction

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Privation de liberté d'un étranger - Recours judiciaire - Nouveau titre de privation de liberté autonome - Conséquence - Illégalité de nature à invalider les titres successifs de privation de liberté - Contrôle par la juridiction d'instruction

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Er is sprake van gewettigde verdenking in de zin van artikel 542, tweede lid, Wetboek van Strafvordering wanneer de aangevoerde feiten bij partijen of derden een gewettigde verdenking kunnen doen ontstaan over het vermogen van de betrokken magistraten om op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen; het Hof moet daarbij onderzoeken of de verdenkingen die een partij op dat vlak meent te kunnen koesteren, objectief gezien verantwoord zijn; daarbij moet worden aangenomen dat tot bewijs van het tegendeel rechters worden vermoed onpartijdig, onafhankelijk en onbevangen te oordelen.

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Verzoek tot verwijzing van een rechtbank naar een andere - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Taak van het Hof

- Art. 542, tweede lid Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Gewettigde verdenking

- Art. 542, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Het verzoek tot verwijzing van de zaak van een rechtscollège naar een ander rechtscollège wegens gewettigde verdenking is slechts ontvankelijk als de verdenking kan worden aangenomen ten aanzien van alle magistraten van het betrokken rechtscollège.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Rechtscollège - Ontvankelijkheid

- Art. 542, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Uit de loutere omstandigheid dat een magistraat van een bepaalde afdeling van een rechtbank en de conciërge van het gerechtsgebouw van diezelfde afdeling als slachtoffer en benadeelde persoon betrokken zijn in een strafzaak, kan als zodanig niet worden afgeleid dat er bij de partijen of bij derden een gewettigde verdenking kan ontstaan over het vermogen van alle rechters van die rechtbank, met inbegrip van de rechters die werkzaam zijn in andere afdelingen ervan, om op een onafhankelijke en onpartijdige wijze over die strafzaak uitspraak te doen.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -

Il y a suspicion légitime, au sens de l'article 542, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, lorsque les faits invoqués peuvent faire naître, dans le chef de parties ou de tiers, une suspicion légitime quant à la capacité des magistrats visés à statuer en toute indépendance et impartialité; la Cour doit examiner si les suspicions qu'une partie estime pouvoir invoquer en la matière sont objectivement justifiées; à cet égard, il y a lieu d'admettre que, jusqu'à preuve du contraire, les juges sont présumés statuer de manière indépendante, impartiale et sans préjugé.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Demande de renvoi d'un tribunal à un autre - Matière répressive - Suspicion légitime - Mission de la Cour

- Art. 542, al. 2 Code d'Instruction criminelle

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Suspicion légitime

- Art. 542, al. 2 Code d'Instruction criminelle

La demande en renvoi d'une juridiction à une autre pour cause de suspicion légitime n'est recevable que si cette suspicion peut être admise à l'égard de tous les magistrats de la juridiction concernée.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Suspicion légitime - Juridiction - Recevabilité

- Art. 542, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Il ne peut se déduire de la simple circonstance qu'un magistrat attaché à une division spécifique d'un tribunal et le concierge du palais de justice abritant cette division sont parties à une cause pénale en qualité de victimes et de personnes lésées qu'une suspicion légitime puisse naître, dans le chef des parties ou de tiers, quant à la capacité de l'ensemble des juges de ce tribunal, y compris ceux exerçant dans d'autres divisions, à statuer de manière indépendante et impartiale sur cette cause.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Suspicion légitime - Juridiction - Division d'une juridiction -

Strafzaken - Gewettigde verdenking - Rechtscollege - Afdeling
van een rechtscollege - Ontvankelijkheid

- Art. 542, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Recevabilité

- Art. 542, al. 2 Code d'Instruction criminelle

P.22.0943.F

2 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.8](#)

AC nr. ...

Wanneer het proces-verbaal van vaststelling, waarvan geen afschrift is toegestuurd aan de verweerder, zijn bijzondere bewijskracht zoals bedoeld in artikel 62 Wegverkeerswet is verloren, kan artikel 67bis, eerste lid, van die wet niet worden toegepast en dient het openbaar ministerie het bewijs te leveren dat de beklaagde schuldig is aan de feiten van het aldus vastgestelde misdrijf (1). (1) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Wegverkeerswet - Artikel 67bis - Verkeersovertreding - Niet geïdentificeerde bestuurder - Houder van de kentekenplaat - Vermoeden van schuld - Geen tijdige toezending van het proces-verbaal van vaststelling - Verlies bijzondere bewijswaarde

- Artt. 62 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Materiële bewijsmiddelen opgeleverd door bemande automatisch werkende toestellen - Geen tijdige toezending van het proces-verbaal van vaststelling - Verlies bijzondere bewijswaarde

- Artt. 62 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Verkeersovertreding - Niet geïdentificeerde bestuurder - Houder van de kentekenplaat - Vermoeden van schuld - Geen tijdige toezending van het proces-verbaal van vaststelling - Verlies bijzondere bewijswaarde

- Artt. 62 en 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Lorsque, n'ayant pas été envoyé en copie au prévenu, le procès-verbal de constat a perdu la force probante spéciale visée à l'article 62 de la loi relative à la police de la circulation routière, l'article 67bis, alinéa 1er, de la même loi ne peut trouver application et il appartient au ministère public de rapporter la preuve de la culpabilité du prévenu dans les faits de l'infraction ainsi constatée (1). (1) Cass. 12 décembre 2017, RG P.17.0888.N, Pas. 2017, n° 709.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Loi relative à la circulation routière - Article 67bis - Infraction de roulage - Conducteur non identifié - Titulaire de la plaque d'immatriculation - Présomption de culpabilité - Absence d'envoi du procès-verbal de constat en temps voulu - Perte de la valeur probante particulière

- Art. 62 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Preuves matérielles fournies par des appareils fonctionnant automatiquement en présence d'un agent qualifié - Absence d'envoi du procès-verbal de constat en temps voulu - Perte de la valeur probante particulière

- Art. 62 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Infraction de roulage - Conducteur non identifié - Titulaire de la plaque d'immatriculation - Présomption de culpabilité - Absence d'envoi du procès-verbal de constat en temps voulu - Perte de la valeur probante particulière

- Art. 62 et 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.22.0945.F

23 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221123.2F.4](#)

AC nr. ...

Noch artikel 23 Taalwet Gerechtshoven noch enige andere bepaling verplichten de rechtbank die de wijziging van taal beveelt, het rechtsgebied van het gerecht van dezelfde rang te vermelden dat, doordat dit het dichtstbij gelegen is, als gerecht op verwijzing is aangewezen (1). (1) Het Hof heeft weliswaar, als gevolg van de wijziging van artikel 40 Taalwet Gerechtshoven door de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklust binnen de rechterlijke orde, geoordeeld dat "artikel 861, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de rechter een proceshandeling alleen dan nietig kan verklaren indien de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt, van toepassing is op een onregelmatigheid die voortvloeit uit de schending van artikel 38 Taalwet Gerechtshoven", betreffende de vertaling van akten die in een ander taalgebied zijn betekend of ter kennis zijn gebracht (Cass. 27 februari 2019, AR P.19.0148.F, AC 2019, nr. 127, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas.). Dit blijkt ook van toepassing te zijn op een schending van artikel 23 van de voormelde wet. De eiser voert ook niet aan dat de niet-vermelding, in het vonnis van de politierechtbank te Leuven, van het feit dat het dichtstbij gelegen gerecht waarnaar ze de zaak verwijst de politierechtbank Waals-Brabant (Waver) is, zijn belangen zou hebben geschaad. Het middel zou bijgevolg niet ontvankelijk zijn bij gebrek aan belang indien het Grondwettelijk Hof, in zijn arrest nr. 120/2019 van 19 september 2019, artikel 40, eerste lid, "Taalwet Gerechtshoven", zoals vervangen door artikel 5 van de wet van 25 mei 2018, niet had vernietigd. (M.N.B.)

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Algemeen - Wijziging van taal - Verwijzing naar het dichtstbij gelegen gerecht van dezelfde rangorde waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door de beklagde gevraagde taal - (Geen) verplichting om het rechtsgebied van dit gerecht te vermelden

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtshoven

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Wijziging van taal - Verwijzing naar het dichtstbij gelegen gerecht van

Ni l'article 23 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire ni aucune autre disposition ne requièrent du tribunal ordonnant le changement de langue qu'il précise le ressort territorial de la juridiction de même ordre désignée comme juridiction de renvoi au titre de sa proximité la plus grande (1). (1) Certes, à la suite de la modification de l'article 40 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire par la loi du 25 mai 2018 visant à réduire et redistribuer la charge de travail au sein de l'ordre judiciaire, la Cour a dit que « l'article 861, alinéa 1er, du Code judiciaire, selon lequel juge ne peut déclarer nul un acte de procédure que si l'irrégularité dénoncée nuit aux intérêts de la partie qui invoque l'exception, s'applique à une irrégularité résultant de la violation de l'article 38 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire », relatif à la traduction d'actes signifiés ou notifiés dans la région d'une autre langue (Cass. 27 février 2019, RG P.19.0148.F, Pas. 2019, n° 127 avec concl. « dit en substance » de M. VANDERMEERSCH, avocat général). Il paraît en est de même quant à une violation de l'article 23 de la même loi. Et le demandeur ne soutient pas que l'absence d'indication, dans le jugement du tribunal de police de Louvain, du fait que la juridiction la plus proche à laquelle il renvoie l'affaire est le tribunal de police du Brabant wallon (Wavre), aurait nui à ses intérêts. Partant, le moyen serait irrecevable à défaut d'intérêt si la Cour constitutionnelle, par arrêt n° 120/2019 du 19 septembre 2019, n'avait annulé l'article 40, alinéa 1er, de la loi du 15 juin 1935 « concernant l'emploi des langues en matière judiciaire », tel qu'il a été remplacé par l'article 5 de la loi du 25 mai 2018. (M.N.B.)

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Généralités - Changement de langue - Renvoi à la juridiction de même ordre la plus rapprochée où la procédure est faite dans la langue demandée par le prévenu - Obligation de préciser le ressort territorial de cette juridiction (non)

- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Changement de langue - Renvoi à la juridiction de même ordre la plus rapprochée

dezelfde rangorde waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door de beklaagde gevraagde taal - (Geen) verplichting om het rechtsgebied van dit gerecht te vermelden

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Wijziging van taal - Verwijzing naar het dichtstbij gelegen gerecht van dezelfde rangorde waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door de beklaagde gevraagde taal - (Geen) verplichting om het rechtsgebied van dit gerecht te vermelden

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

où la procédure est faite dans la langue demandée par le prévenu - Obligation de préciser le ressort territorial de cette juridiction (non)

- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Changement de langue - Renvoi à la juridiction de même ordre la plus rapprochée où la procédure est faite dans la langue demandée par le prévenu - Obligation de préciser le ressort territorial de cette juridiction (non)

- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.22.0952.N

15 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15](#)

AC nr. ...

Een schuldigverklaring als mededader in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek vereist de vaststelling dat de mededader zijn medewerking verleent aan de misdaad of het wanbedrijf op een in die bepaling bedoelde wijze, hij weet dat hij zijn medewerking aan die misdaad of dat wanbedrijf verleent en hij het opzet heeft aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn medewerking te verlenen; in de regel kan alleen een positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samen gaat mededaderschap aan die misdaad of dat wanbedrijf opleveren zodat de enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, niet voldoende is om hem als mededader aan die misdaad of dat wanbedrijf in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek te kunnen beschouwen (1). (1) Vgl. Cass. 27 april 2021, AR P.21.0080.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.11.

DIEFSTAL EN AFDERSING - Diefstal - Diefstal van elektriciteit en water in het kader van de teelt en verkoop van cannabis - Geen actieve handelingen van de beklaagde in het kader van de ontvreemding van elektriciteit en water - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

MISDRIJF - Deelneming - Diefstal - Diefstal van elektriciteit en water in het kader van de teelt en verkoop van cannabis - Geen actieve handelingen van de beklaagde in het kader van de ontvreemding van elektriciteit en water - Draagwijdte - Gevolg

Une déclaration de culpabilité en tant que coauteur au sens de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal requiert la constatation que le coauteur apporte sa coopération au crime ou au délit d'une manière telle que visée dans cette disposition, qu'il sache qu'il apporte sa coopération à ce crime ou à ce délit et qu'il ait l'intention d'apporter sa coopération à ce crime ou à ce délit ; en règle, seul un acte positif qui précède l'exécution du crime ou du délit ou qui coïncide avec celui-ci peut constituer une corréité dans ce crime ou ce délit, de sorte que la seule circonstance qu'une personne a ou doit avoir eu connaissance d'un crime ou d'un délit ne suffit pas pour la considérer comme coauteur de ce crime ou de ce délit au sens de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal (1). (1) Comp. Cass. 27 avril 2021, RG P.21.0080.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.11.

VOL ET EXTORSION - Vol - Vol d'électricité et d'eau dans le cadre de la culture et de la vente de cannabis - Absence d'actes actifs du prévenu dans le cadre de la soustraction d'électricité et d'eau - Portée - Conséquence

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis L. du 24 février 1921

INFRACTION - Participation - Vol - Vol d'électricité et d'eau dans le cadre de la culture et de la vente de cannabis - Absence d'actes actifs du prévenu dans le cadre de la soustraction d'électricité et d'eau - Portée - Conséquence

- Art. 66, derde lid Strafwetboek
 - Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Teelt en verkoop van cannabis - Diefstal van elektriciteit en water in het kader van de teelt en verkoop van cannabis - Geen actieve handelingen van de beklaagde in het kader van de ontvreemding van elektriciteit en water - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 66, derde lid Strafwetboek
 - Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Art. 66, al. 3 Code pénal
 - Art. 2bis L. du 24 février 1921

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Culture et vente de cannabis - Vol d'électricité et d'eau dans le cadre de la culture et de la vente de cannabis - Absence d'actes actifs du prévenu dans le cadre de la soustraction d'électricité et d'eau - Portée - Conséquence

- Art. 66, al. 3 Code pénal
 - Art. 2bis L. du 24 février 1921

P.22.0956.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.6](#)

AC nr. ...

Schuldig aan het door artikel 434 Strafwetboek bedoeld misdrijf is hij die zich bewust is van het objectief wederrechtelijk karakter van de vrijheidsberoving, op zodanige wijze dat zijn daad een willekeurig karakter krijgt; dit misdrijf vereist geen bijzonder opzet (1). (1) Cass. 25 april 2012, AR P.11.1339.F, AC 2012, nr. 253.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Willekeurige vrijheidsberoving - Moreel bestanddeel

- Art. 434 Strafwetboek

WILLEKEURIGE VRIJHEIDSBEROVING - Constitutieve bestanddelen - Moreel bestanddeel

- Art. 434 Strafwetboek

Est coupable de l'infraction visée à l'article 434 du Code pénal celui qui a conscience du caractère objectivement illégal de la privation de liberté, en manière telle que son geste présente un caractère arbitraire; cette infraction ne requiert pas de dol spécial (1). (1) Cass. 25 avril 2012, RG P.11.1339.F, Pas. 2012, n° 253.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Détention arbitraire - Élément moral

- Art. 434 Code pénal

DETENTION ARBITRAIRE - Éléments constitutifs - Élément moral

- Art. 434 Code pénal

Wanneer het cassatieberoep van de eiser tegen de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering van de verweerder bij gebrek aan betekening aan de verweerder niet ont- vankelijk is en de aan de eiser opgelegde straf voor de feiten van de telastleggingen naar recht is verantwoord, is het middel dat betrekking heeft op de burgerlijke rechtsvordering bij gebrek aan belang niet ontvankelijk.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Algemeen - Geen betekening aan de verweerder - Ontvankelijkheid

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Naar recht verantwoorde straf - Middel dat betrekking heeft op de

Lorsque le pourvoi formé par le demandeur contre la décision rendue sur l'action civile exercée par le défendeur est irrecevable à défaut de signification à ce dernier et que la peine infligée au demandeur pour les faits visés aux préventions est légalement justifiée, le moyen portant sur l'action civile est irrecevable, à défaut d'intérêt.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Généralités - Absence de signification au défendeur - Recevabilité

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Peine légalement justifiée - Moyen portant sur l'action civile - Pourvoi en

burgerlijke rechtsvordering - Cassatieberoep niet betekend aan de verweerder - Ontvankelijkheid - Draagwijdte
- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering

cassation non signifié au défendeur - Recevabilité - Portée
- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.22.0959.F

26 juli 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220726.VAC.5](#)

AC nr. ...

De in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet bepaalde communicatieverboden vormen een facultatieve aanvulling op de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht; door aan de onderzoeksgerechten de bevoegdheid te verlenen om de voormelde modaliteit toe te kennen, verleent de wet hun ook de bevoegdheid om bijkomende maatregelen op te leggen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 481.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Modaliteiten - Elektronisch toezicht - Bevoegdheid van de onderzoeksgerechten om bijkomende maatregelen op te leggen, zoals een communicatieverbod

Les interdictions de communiquer prévues à l'article 20, § 3bis, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive constituent un complément facultatif de la détention préventive sous surveillance électronique; en attribuant aux juridictions d'instruction le pouvoir d'octroyer la modalité susdite, la loi leur donne également celui de l'assortir des mesures qui peuvent la compléter (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Modalités - Surveillance électronique - Pouvoir des juridictions d'instruction de l'assortir des mesures qui peuvent la compléter, telle une interdiction de communiquer

P.22.0966.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.12](#)

AC nr. ...

De beoordeling van de relevantie van de getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging mag niet abstract gebeuren, maar vereist een onderzoek van de concrete omstandigheden van de zaak zodat de rechter zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge moet steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst, waarbij die concrete omstandigheden onder meer betrekking kunnen hebben op de feitelijke of juridische onmogelijkheid om de getuigen te horen, de relatie die de getuige had of heeft met de bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid of het tijdsverloop sinds de feiten, het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige wenst te horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert en de ongeloofwaardigheid van de inhoud van een dergelijke geschreven verklaring en er ook rekening kan worden gehouden met de fase waarin de strafprocedure zich bevindt en de voortgang ervan, met de door de in verdenking gestelde gevolgde verdedigingsstrategie en zijn proceshouding; het is niet vereist dat de rechter al de voormelde elementen betreft bij zijn beoordeling over de relevantie van de getuigenis noch is de rechter, verplicht om een gedetailleerd antwoord te geven op elk verzoek tot het horen van een getuige à décharge zodat het volstaat dat de in verdenking gestelde weet waarom de rechter de getuigenis ter rechtszitting niet relevant acht voor het voorwerp van de beschuldiging; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging moet hij niet meer aangeven of het verzoek om de getuige ter rechtszitting te horen voldoende is onderbouwd maar moet hij wel onderzoeken of het niet horen van de getuige à décharge op de rechtszitting het recht op een eerlijk proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aantast (1). (1) Cass. 11 september 2018, AR P.18.0217.N, AC 2018, nr. 460; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER.

L'appréciation de la pertinence du témoignage pour l'objet de l'accusation ne peut s'effectuer de manière abstraite, mais requiert un examen des circonstances concrètes de la cause, de sorte que le juge est tenu de fonder sa décision d'entendre, ou non, des témoins à décharge sur des circonstances concrètes qu'il indique, celles-ci pouvant concerner notamment l'impossibilité factuelle ou juridique d'entendre les témoins, les relations que le témoin entretenait ou entretient avec les parties impliquées dans la procédure pénale, la fiabilité de la déclaration du témoin eu égard à ces relations, sa personnalité ou le laps de temps écoulé depuis les faits ou la possibilité de consulter une déclaration écrite de la personne dont le prévenu souhaite l'audition en qualité de témoin, dans laquelle celle-ci retire ou nuance une déclaration antérieure ainsi que le manque de crédibilité du contenu de pareille déclaration écrite, et il peut également être tenu compte du stade de la procédure pénale et de sa progression, de la stratégie de défense de l'inculpé et de son comportement procédural ; il n'est pas requis que le juge prenne en considération tous les éléments précités dans son appréciation de la pertinence du témoignage, et le juge n'est pas davantage tenu de formuler une réponse détaillée à chaque demande d'audition d'un témoin à décharge, de sorte qu'il suffit que l'inculpé ait connaissance de la raison pour laquelle le juge estime que le témoignage à l'audience n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation ; si le juge considère qu'un témoignage à l'audience n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation, il n'est plus tenu d'indiquer si le prévenu étaye à suffisance sa demande d'audition du témoin à l'audience, mais il doit en revanche examiner si le fait de ne pas entendre le témoin à décharge à l'audience affecte le droit à un procès équitable du prévenu, pris dans son ensemble (1). (1) Cass. 11 septembre 2018, RG P.18.0217.N, Pas. 2018, n° 460 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Ondervragen of doen ondervragen van getuigen à décharge op de rechtszitting - Beoordeling van de relevantie van de getuigenis - Onderzoek naar de concrete omstandigheden van de zaak - Begrip - Beslissing van de rechter - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Ondervragen of doen ondervragen van getuigen à décharge op de rechtszitting - Beoordeling van de relevantie van de getuigenis - Onderzoek naar de concrete omstandigheden van de zaak - Begrip - Beslissing van de rechter - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Ondervragen of doen ondervragen van getuigen à décharge op de rechtszitting - Beoordeling van de relevantie van de getuigenis - Onderzoek naar de concrete omstandigheden van de zaak - Begrip - Beslissing van de rechter - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge à l'audience - Appréciation de la pertinence du témoignage - Examen des circonstances concrètes de la cause - Notion - Décision du juge - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge à l'audience - Appréciation de la pertinence du témoignage - Examen des circonstances concrètes de la cause - Notion - Décision du juge - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge à l'audience - Appréciation de la pertinence du témoignage - Examen des circonstances concrètes de la cause - Notion - Décision du juge - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen maar deze verdragsbepalingen kennen aan een inverdenkinggestelde geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting te horen; uit deze verdragsbepalingen, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter aan wie wordt gevraagd een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dit verzoek moet toetsen aan de hand van de volgende drie criteria: i) het voldoende onderbouwd zijn van het verzoek tot het horen van de getuige à décharge op de rechtszitting en de relevantie van die getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging; ii) het voorhanden zijn van afdoende redenen voor de beslissing dat de getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en dus voor de beslissing de getuige niet te horen ter rechtszitting; iii) de impact van de beslissing de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting op het recht van de beklaagde op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd (1). (1) EHRM 18 december 2018 (Grote Kamer), nr. 36658/05, Murtazaliyeva t. Rusland.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Ondervragen of doen ondervragen van getuigen à décharge op de rechtszitting - Omvang van dit recht - Toetsing van het verzoek door de rechter - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Ondervragen of doen ondervragen van getuigen à décharge op de rechtszitting - Omvang van dit recht - Toetsing van het verzoek door de rechter - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Ondervragen of doen ondervragen van getuigen à décharge op de rechtszitting - Omvang van dit recht - Toetsing van het

Selon l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui comporte des modalités d'application particulières du droit à un procès équitable garanti par l'article 6, § 1er, de cette Convention, toute personne accusée d'une infraction a également le droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge, mais ces dispositions conventionnelles n'accordent pas à un inculpé un droit absolu ou illimité d'entendre des témoins à décharge à l'audience ; il résulte de ces dispositions conventionnelles, telles qu'interprétées par la Cour européenne des droits de l'homme, que le juge auquel il est demandé d'entendre un témoin à décharge à l'audience doit examiner cette demande au regard des trois critères suivants : i) le fait que la demande d'entendre un témoin à décharge à l'audience soit étayée à suffisance ainsi que la pertinence de ce témoignage pour l'objet de l'accusation ; ii) la présence de motifs suffisants justifiant la décision selon laquelle le témoignage à l'audience n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation et donc la décision de ne pas entendre le témoin à l'audience ; iii) l'impact de la décision de ne pas entendre le témoin à décharge à l'audience sur le droit du prévenu à un procès équitable, pris dans son ensemble (1). (1) Cour eur. D.H. 18 décembre 2018 (grande chambre), n° 36658/05, Murtazaliyeva c. Russie.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge à l'audience - Étendue de ce droit - Examen de la demande par le juge - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge à l'audience - Étendue de ce droit - Examen de la demande par le juge - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge à l'audience - Étendue de ce droit - Examen de la demande par le juge - Critères

verzoek door de rechter - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.0976.N

2 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220802.VAK.1](#)

AC nr. ...

Wet Strafvuivering bepaalt dat het openbaar ministerie de zaak met het oog op herroeping van de toegekende strafvuiveringsmodaliteit bij de strafvuiveringsrechtbank aanhangig kan maken wanneer de opgelegde bijzondere voorwaarden niet worden nageleefd; uit die bepaling volgt dat elke niet-naleving van een bijzondere voorwaarde, met inbegrip van een gedeeltelijke niet-naleving, de herroeping van de toegekende strafvuiveringsmodaliteit kan verantwoorden (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0829.N, Pas. 2022, n° 473ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.23.

STRAFVUITVOERING - Wet Strafvuivering - Artikel 64, 3° - Herroeping van een strafvuiveringsmodaliteit - Niet-naleving van een opgelegde bijzondere voorwaarde - Gedeeltelijke niet-naleving - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

L'article 64, 3°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté prévoit que le ministère public peut saisir le tribunal de l'application des peines en vue de la révocation de la modalité d'exécution de la peine accordée lorsque les conditions particulières imposées ne sont pas respectées; il résulte de cette disposition que tout non-respect d'une condition particulière, y compris une inobservation partielle, peut justifier la révocation de la modalité d'exécution de la peine accordée (1). (1) Cass. 28 juin 2022, RG P.22.0829.N, AC 2022, nr. 473, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.23.

APPLICATION DES PEINES - Loi du 17 mai 2006 - Article 64, 3° - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Non-respect d'une condition particulière imposée - Inobservation partielle - Portée - Conséquence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.22.0980.F

9 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de wet in strafzaken geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, beoordeelt de feitenrechter in feite de bewijswaarde van de hem voorgelegde gegevens waarop hij zijn overtuiging grondt en waarover de partijen vrij tegenspraak hebben kunnen Voeren (1); het staat hem met name vrij om geen geloof te hechten aan het resultaat van een speekselanalyse maar andere gegevens in aanmerking te nemen, zoals de vaststellingen van de politieagenten, met inbegrip van die welke bestaan in de vaststelling, teneinde een speekseltest op te leggen aan de bestuurder, van de tekenen van recent druggebruik zoals bedoeld in artikel 61bis, § 2, 2°, Wegverkeerswet; die wet kent geen bijzondere bewijswaarde toe aan de bevindingen van een door de Koning erkend laboratorium met betrekking tot de in artikel 62ter bedoelde speekselanalyse (2). (1) Cass. 7 september 2016, AR P.16.0362.F, AC 2016, nr. 462. (2) Zie wat betreft de beoordeling van het resultaat van de in art. 61bis bedoelde speekseltest Cass. 20 mei 2014, AR P.13.1776.N, AC 2014, nr. 359 [p.1259-1260, § 2 en § 3].

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Beoordelingsvrijheid - Algemeen - Stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Resultaat van een speekselanalyse door een erkend laboratorium - Bewijswaarde - Mogelijkheid om het resultaat te beoordelen door andere gegevens in aanmerking te nemen - Vaststelling, teneinde een speekseltest op te leggen aan de bestuurder, van de tekenen van recent druggebruik

- Artt. 61bis, § 2, en 62ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 61 - Artikel 61bis - Stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Speekselanalyse door een erkend laboratorium - Bewijswaarde - Mogelijkheid om het resultaat te beoordelen door andere gegevens in aanmerking te nemen - Vaststelling, teneinde een speekseltest op te leggen aan de bestuurder, van de tekenen van recent druggebruik

- Artt. 61bis, § 2, en 62ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62ter - Stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Resultaat van een speekselanalyse door een erkend laboratorium - Bewijswaarde - Mogelijkheid om het resultaat te beoordelen door andere gegevens in aanmerking te nemen - Vaststelling, teneinde een speekseltest op te leggen aan de bestuurder, van

En matière répressive, lorsque la loi n'établit pas un mode spécial de preuve, le juge du fond apprécie en fait la valeur probante des éléments sur lesquels il fonde sa conviction, qui lui ont été soumis et que les parties ont pu librement contredire (1); il lui est loisible, notamment, de refuser crédit au résultat d'une analyse salivale en ayant égard à d'autres éléments, telles les constatations des policiers, y compris lorsque celles-ci consistent dans le relevé, en vue de soumettre le conducteur au test salivaire, des signes d'usage récent de drogue, visés à l'article 61bis, § 2, 2°, de la loi relative à la police de la circulation routière; cette loi n'attribue aucune force probante spéciale aux conclusions du laboratoire agréé par le Roi, relatives à l'analyse salivale visée à l'article 62ter (2). (1) Cass.7 septembre 2016, RG P.16.0362.F, Pas. 2016, n° 462. (2) Voir, quant à l'appréciation du résultat du test salivaire visé à l'art. 61bis, Cass. 20 mai 2014, RG P.13.1776.N, Pas. 2014, n° 359 [p. 1245, §§ 2 & 3].

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Liberté d'appréciation - Généralités - Substances qui influencent la capacité de conduite - Résultat d'une analyse salivale par un laboratoire agréé - Valeur probante - Faculté d'appréciation du résultat en ayant égard à d'autres éléments - Relevé, en vue de soumettre le conducteur au test salivaire, des signes d'usage récent de drogue

- Art. 61bis, § 2, et 62ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 61 - Article 61bis - Substances qui influencent la capacité de conduite - Analyse salivale par un laboratoire agréé - Valeur probante - Faculté d'appréciation du résultat en ayant égard à d'autres éléments - Relevé, en vue de soumettre le conducteur au test salivaire, des signes d'usage récent de drogue

- Art. 61bis, § 2, et 62ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Article 62ter - Substances qui influencent la capacité de conduite - Résultat d'une analyse salivale par un laboratoire agréé - Valeur probante - Faculté d'appréciation du résultat en ayant égard à d'autres éléments - Relevé, en vue de soumettre le conducteur au test salivaire, des signes d'usage récent de drogue

de tekenen van recent druggebruik

- Artt. 61bis, § 2, en 62ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 61bis, § 2, et 62ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De wet maakt de beslissing volgens welke de speekselanalyse niet betrouwbaar lijkt niet ondergeschikt aan de uitvoering, op vraag van de beklaagde, van een tweede analyse die moet worden uitgevoerd overeenkomstig artikel 62ter, § 4, Wegverkeerswet, en artikel 9 van het koninklijk besluit van 27 november 2015 tot uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968, wat betreft de speekselanalyse en de bloedproef bij het sturen onder invloed van bepaalde psychotrope stoffen en de erkenning van de laboratoria, en waarvan de bevindingen die van de eerste zouden tegenspreken.

La loi ne subordonne pas la décision que l'analyse salivaire ne paraît pas fiable à la réalisation, à la demande du prévenu, d'une seconde analyse, effectuée conformément aux articles 62ter, § 4, de la loi relative à la police de la circulation routière et 9 de l'arrêté royal du 27 novembre 2015 portant exécution de la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968, en ce qui concerne l'analyse salivaire et le prélèvement sanguin dans le cadre de la conduite sous l'influence de certaines substances psychotropes ainsi que l'agrément des laboratoires, et dont les conclusions contrediraient celles de la première.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Speekselanalyse - Betrouwbaarheid - Beoordeling - (Geen) ondergeschiktheid aan de uitvoering, op vraag van de beklaagde, van een tweede analyse waarvan de bevindingen die van de eerste zouden tegenspreken

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Substances qui influencent la capacité de conduite - Analyse salivaire - Fiabilité - Appréciation - Subordination à la réalisation d'une seconde analyse à la demande du prévenu et dont les conclusions contrediraient celles de la première (non)

- Art. 62ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 9 KB 27 november 2015 tot uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968, wat betreft de speekselanalyse en de bloedproef bij het sturen onder invloed van bepaalde psychotrope stoffen en de erkenning van de

- Art. 9 A.R. du 27 novembre 2015 portant exécution de la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968, en ce qui concerne l'analyse salivaire et le prélèvement sanguin dans le cadre de la conduite sous l'influence de certaines

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62ter - Stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Speekselanalyse - Betrouwbaarheid - Beoordeling - (Geen) ondergeschiktheid aan de uitvoering, op vraag van de beklaagde, van een tweede analyse waarvan de bevindingen die van de eerste zouden tegenspreken

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Article 62ter - Substances qui influencent la capacité de conduite - Analyse salivaire - Fiabilité - Appréciation - Subordination à la réalisation d'une seconde analyse à la demande du prévenu et dont les conclusions contrediraient celles de la première (non)

- Art. 62ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 9 KB 27 november 2015 tot uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968, wat betreft de speekselanalyse en de bloedproef bij het sturen onder invloed van bepaalde psychotrope stoffen en de erkenning van de

- Art. 9 A.R. du 27 novembre 2015 portant exécution de la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968, en ce qui concerne l'analyse salivaire et le prélèvement sanguin dans le cadre de la conduite sous l'influence de certaines

De rechter is niet verplicht om een gedetailleerd antwoord te geven op elk verzoek tot het horen van een getuige à décharge: het volstaat dat de beklaagde weet waarom de rechter de getuigenis ter rechtszitting niet relevant acht voor het voorwerp van de beschuldiging; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij niet meer aangeven of het verzoek van de beklaagde om de getuige ter rechtszitting te horen voldoende is onderbouwd; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij bovendien onderzoeken of het niet horen van de getuige à décharge op de rechtszitting het recht op een eerlijk proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aantast; uit de weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting die afdoende is gemotiveerd door de vaststelling dat de getuigenis niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en waarbij de rechter aangeeft dat de weigering het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet aantast, kan geen miskenning van het vermoeden van onschuld worden afgeleid.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen - Vermoeden van onschuld

- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen

- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen - Vermoeden van onschuld

- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le juge n'est pas tenu de fournir une réponse détaillée à chaque demande d'audition d'un témoin à décharge ; il suffit que le prévenu ait connaissance de la raison pour laquelle le juge estime que le témoignage à l'audience n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation ; si le juge considère qu'un témoignage à l'audience n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation, il n'est plus tenu d'indiquer si le prévenu étaye à suffisance sa demande d'audition du témoin à l'audience, mais il doit en revanche examiner si le fait de ne pas entendre le témoin à décharge à l'audience affecte le droit à un procès équitable du prévenu, pris dans son ensemble ; une méconnaissance de la présomption d'innocence ne peut être déduite du rejet de la demande d'audition d'un témoin à décharge à l'audience qui est motivé à suffisance par la constatation que le témoignage n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation et par lequel le juge indique que le droit à un procès équitable, pris dans son ensemble, ne s'en trouve pas affecté.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Refus d'entendre le témoin - Motifs - Présomption d'innocence

- Art. 6, § 1er, 2 et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Audition de témoins à décharge - Refus d'entendre le témoin - Motifs

- Art. 6, § 1er, 2 et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à faire interroger des témoins - Audition de témoins à décharge - Refus d'entendre le témoin - Motifs - Présomption d'innocence

- Art. 6, § 1er, 2 et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen

- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Audition de témoins à décharge - Refus d'entendre le témoin - Motifs

- Art. 6, § 1er, 2 et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen; deze verdragsbepalingen kennen aan een beklaagde evenwel geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting te horen; uit deze verdragsbepalingen, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter aan wie wordt gevraagd een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dit verzoek moet toetsen aan de hand van de volgende drie criteria: i) het voldoende onderbouwd zijn van het verzoek tot het horen van de getuige à décharge op de rechtszitting en de relevantie van die getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging; ii) het voorhanden zijn van afdoende redenen voor de beslissing dat de getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en dus voor de beslissing de getuige niet te horen ter rechtszitting en iii) de impact van de beslissing de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting op het recht van de beklaagde op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd (1); de beoordeling van de relevantie van de getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging mag niet abstract gebeuren, maar vereist een onderzoek van de concrete omstandigheden van de zaak; de rechter moet bijgevolg zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst (2); die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke of juridische onmogelijkheid om de getuigen te horen, de relatie die de getuige had of heeft met de bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid of het tijdsverloop sinds de feiten, het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige wenst te horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert en de ongeloofwaardigheid van de inhoud van een dergelijke geschreven verklaring, ook kan rekening worden gehouden met de fase waarin de

Selon l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui contient les modalités d'application particulières du droit à un procès équitable, consacré par son article 6, § 1er, toute personne poursuivie du chef d'un fait punissable a également le droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge ; ces articles n'octroient toutefois pas à un prévenu un droit absolu ou illimité d'entendre des témoins à décharge à l'audience ; il résulte de ces dispositions conventionnelles, telles qu'interprétées par la Cour européenne des droits de l'homme, que le juge auquel il est demandé d'entendre un témoin à décharge à l'audience doit examiner cette demande au regard des trois critères suivants : i) l'étalement suffisant de la demande d'entendre un témoin à décharge à l'audience ainsi que la pertinence de ce témoignage pour l'objet de l'accusation ; ii) la présence de motifs suffisants justifiant la décision selon laquelle le témoignage à l'audience n'est pas pertinent pour l'objet de l'accusation et donc la décision de ne pas entendre le témoin à l'audience ; et iii) l'impact de la décision de ne pas entendre le témoin à décharge à l'audience sur le droit du prévenu à un procès équitable, pris dans son ensemble (1); l'appréciation de la pertinence du témoignage pour l'objet de l'accusation ne peut s'effectuer de manière abstraite, mais requiert un examen des circonstances concrètes de la cause ; le juge est dès lors tenu de fonder sa décision d'entendre, ou non, des témoins à décharge sur des circonstances concrètes qu'il indique (2); ces circonstances concrètes peuvent concerner notamment l'impossibilité factuelle ou juridique d'entendre les témoins, les relations que le témoin entretenait ou entretient avec les parties impliquées dans la procédure pénale, la fiabilité de la déclaration du témoin eu égard à ces relations, à sa personnalité ou au laps de temps écoulé depuis les faits ou la possibilité de consulter une déclaration écrite de la personne dont le prévenu souhaite l'audition en qualité de témoin, dans laquelle celle-ci retire ou nuance une déclaration antérieure ainsi que le manque de crédibilité du contenu de pareille déclaration écrite, et il peut également être tenu compte du stade de la procédure pénale et de sa progression, de la stratégie de défense de l'inculpé

strafprocedure zich bevindt en voortgang ervan, met de door de beklaagde gevolgde verdedigingsstrategie en de proceshouding van de beklaagde (3), het is niet vereist dat de rechter al de voormelde elementen betreft bij zijn beoordeling over de relevantie van de getuigenis. (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 21 december 2021, AR P.21.0055.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.21; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; EHRM 18 december 2018, Murtazaliyeva t/Rusland, §158 en EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, §42-43, www.echr.coe.int, T. Strafr. 2019; 280 noot S. BERNEMAN. Zie S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-290; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel & Svacina, 2019, 781-782; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403. (2) CaCass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN. (3) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN.

et de son comportement procédural (3); il n'est pas requis que le juge prenne en considération tous les éléments précités dans son appréciation de la pertinence du témoignage. (1) Cass. 1er mars 2022, RG P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9 ; Cass. 21 décembre 2021, RG P.21.0055.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.21 ; Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1104.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5 ; Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr., 2019, p. 296, note S. BERNEMAN ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cour eur. D.H., Murtazaliyeva c. Russie, 18 décembre 2018, § 158 ; Cour eur. D.H., Keskin c. Pays-Bas, 19 janvier 2021, § 42-43, www.echr.coe.int, T. Strafr., 2019, p. 280, note S. BERNEMAN. Voy. S. BERNEMAN, « De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio! », T. Strafr. 2019, pp. 286-290 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel Svacina, 2019, pp. 781-782 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1400-1403. (2) Cass. 1er mars 2022, RG P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9 ; Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1104.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5 ; Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr., 2019, p. 296, note S. BERNEMAN. (3) Cass. 1er mars 2022, RG P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9 ; Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1104.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5 ; Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr., 2019, p. 296, note S. BERNEMAN.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verhoor van getuigen à décharge - Noodzaak tot verhoor in het belang van de waarheidsvinding - Beoordeling - Criteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Voorwaarden

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Nécessité de l'audition pour la manifestation de la vérité - Appréciation - Critères - Circonstances concrètes de la cause - Conditions

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Verhoor van getuigen à décharge - Noodzaak tot verhoor in het belang van de waarheidsvinding - Beoordeling - Criteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Voorwaarden

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit de faire interroger des témoins - Audition de témoins à décharge - Nécessité de l'audition pour la manifestation de la vérité - Appréciation - Critères - Circonstances concrètes de la cause - Conditions

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

P.22.0985.F

26 juli 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220726.VAC.11](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 13 Uitleveringswet 1874 worden, wat betreft de betrekkingen met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de aanwijzing van de bevoegde overheden en de procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering in beginsel geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel; de in de Wet Europees Aanhoudingsbevel geregelde procedure van tenuitvoerlegging van de verzoeken tot overlevering omvat de aanhouding, de eventuele hechtenis met het oog op die tenuitvoerlegging en de beslissingen over de handhaving van de hechtenis of de voorlopige invrijheidstelling van de persoon, die aan de beslissing over de tenuitvoerlegging van het verzoek tot overlevering zelf voorafgaan (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 482.

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Door het Verenigd Koninkrijk uitgevaardigd internationaal aanhoudingsbevel - Procedure van uitvaardiging en tenuitvoerlegging van verzoeken tot overlevering - Toepasselijke wet - Wet Europees Aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging

- Artt. 5 en 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 20 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Door het Verenigd Koninkrijk uitgevaardigd internationaal aanhoudingsbevel - Procedure van uitvaardiging en tenuitvoerlegging van verzoeken tot overlevering - Toepasselijke wet - Wet Europees Aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging

- Artt. 5 en 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

En vertu de l'article 13 de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, dans les relations avec le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, la détermination des autorités compétentes et la procédure d'émission et d'exécution des demandes de remise sont, en règle, régies par la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen; la procédure d'exécution des demandes de remise régie par la loi du 19 décembre 2003 comporte l'arrestation, l'éventuelle détention en vue de cette exécution et les décisions relatives au maintien de la détention ou à la mise en liberté provisoire de la personne, précédant la décision sur l'exécution de la demande de remise proprement dite (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

EXTRADITION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international émanant du Royaume-Uni - Procédure d'émission et d'exécution des demandes de remise - Loi applicable - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Exécution

- Art. 5 et 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 20 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt international émanant du Royaume-Uni - Procédure d'émission et d'exécution des demandes de remise - Loi applicable - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Exécution

- Art. 5 et 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 20 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 20 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Tot op het tijdstip van de definitieve beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel is de raadkamer enkel bevoegd om de betrokken persoon in voorlopige vrijheid te stellen in het in artikel 20, § 3, bepaalde geval dat de onderzoeksrechter binnen vijftien dagen geen uitspraak heeft gedaan over een verzoek tot overlevering of dat verzoek heeft verworpen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 482.

Jusqu'au moment de la décision définitive sur l'exécution du mandat d'arrêt européen, la chambre du conseil n'est compétente pour mettre la personne concernée en liberté provisoire que dans le cas, prévu par l'article 20, § 3, où le juge d'instruction s'est abstenu pendant quinze jours de statuer sur une demande de remise en liberté ou a rejeté cette demande (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

UITLEVERING - Passieue uitlevering - Wet Europees Aanhoudingsbevel - Opsluiting - Verzoek tot invrijheidstelling ingediend vóór de definitieve beslissing over de tenuitvoerlegging - Onbevoegdheid van de raadkamer - Uitzonderingen - Geen uitspraak door de onderzoeksrechter binnen vijftien dagen volgend op een verzoek tot invrijheidstelling van de betrokken persoon of verwerping van dat verzoek

- Art. 20, § 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - België, aangezochte Staat - Opsluiting - Verzoek tot invrijheidstelling ingediend vóór de definitieve beslissing over de tenuitvoerlegging - Onbevoegdheid van de raadkamer - Uitzonderingen - Geen uitspraak door de onderzoeksrechter binnen vijftien dagen volgend op een verzoek tot invrijheidstelling van de betrokken persoon of verwerping van dat verzoek

- Art. 20, § 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EXTRADITION - Extradition passive - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Mise en détention - Demande de mise en liberté formée avant la décision définitive sur l'exequatur - Incompétence de la chambre du conseil - Exceptions - Défaut pour le juge d'instruction d'avoir statué dans les 15 jours suivant une demande de remise en liberté de la personne concernée ou rejet de cette demande

- Art. 20, § 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Belgique, État requis - Mise en détention - Demande de mise en liberté formée avant la décision définitive sur l'exequatur - Incompétence de la chambre du conseil - Exceptions - Défaut pour le juge d'instruction d'avoir statué dans les 15 jours suivant une demande de remise en liberté de la personne concernée ou rejet de cette demande

- Art. 20, § 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.22.0992.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.21](#)

AC nr. ...

Noch artikel 5, § 2, Interneringswet (1) noch enige andere bepaling bepalen dat het bezit van de beroepstitel van forensisch psychiater door de gerechtsdeskundige die advies moet verlenen over de aanwezigheid van een geestesstoornis bij de verdachte, een op straffe van nietigheid voorgeschreven vorm van die handeling uitmaakt (2). (1) Zoals vervangen door artikel 146 van de wet van 4 mei 2016, BS 13 mei 2016. (2) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 661.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Bescherming van de maatschappij - Internering - Geestesstoornis - Psychiatrisch deskundigenonderzoek - Aangestelde deskundige die geen houder is van de door artikel 5, § 2, eerste lid, Interneringswet vereiste beroepstitel

- Art. 5 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Ni l'article 5, § 2, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement (1) ni aucune autre disposition ne prévoient que la possession du titre professionnel de psychiatre médicolégal par l'expert judiciaire requis de donner un avis au sujet de la présence d'un trouble mental dans le chef d'un suspect constitue une forme prescrite à peine de nullité de cet acte (2). (1) Tel que remplacé par l'article 146 de la loi du 4 mai 2016, MB 13 mai 2016. (2) Voir les concl. du MP.

EXPERTISE - Matière répressive - Défense sociale - Internement - Trouble mental - Expertise psychiatrique - Expert désigné non porteur du titre professionnel requis par l'article 5, § 2, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 5 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Artt. 86, 88 en 90 Gecoördineerde wet 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Geestesstoornis - Psychiatrisch deskundigenonderzoek - Aangestelde deskundige die geen houder is van de door artikel 5, § 2, eerste lid, Interneringswet vereiste beroepstitel

- Art. 5 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 86, 88 en 90 Gecoördineerde wet 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 86, 88 et 90 Loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DEFENSE SOCIALE - Internement - Trouble mental - Expertise psychiatrique - Expert désigné non porteur du titre professionnel requis par l'article 5, § 2, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 5 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 86, 88 et 90 Loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.22.0999.F

21 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.2](#)

AC nr. ...

Het Hof slaat geen acht op de afstand die is gedaan door een advocaat van wie blijkt dat hij geen bijzondere volmacht heeft en geen advocaat bij het Hof van Cassatie is, van een cassatieberoep dat is ingesteld door de burgerlijke partijen tegen beslissingen die hun vorderingen geheel of gedeeltelijk verwerpen aangezien de afstand van het cassatieberoep in een dergelijk geval gelijkstaat met een afstand van de rechtsvordering (1). (1) Zie R. DECLERCQ, "Pouvoir en cassation en matière répressive", RPDB, 2015, nr. 510 (die verduidelijkt dat een advocaat echter geen bijzondere volmacht moet hebben om afstand te kunnen doen van een onregelmatig cassatieberoep dat is ingesteld onder voorbehoud van een nieuw cassatieberoep en dat daadwerkelijk wordt gevolgd door een nieuw cassatieberoep) en de verwijzingen in voetnoot nr. 1798, waaronder Cass. 30 oktober 2012, AR P.12.0595.N, AC 2012, nr. 575 en, a contrario, Cass. 22 oktober 2014, AR P.14.1390.F, AC 2014, nr. 633; S. VAN OVERBEKE, "Afstand van het cassatieberoep", in W. van Eeckhoutte en J. Ghysels (eds), *Cassatie in strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 63.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Advocaat zonder bijzondere volmacht - Gevolg voor de ontvankelijkheid van de afstand

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

La Cour n'a pas égard au désistement, fait par un avocat dont il n'apparaît pas qu'il soit porteur d'une procuration spéciale et qui n'est pas avocat à la Cour de cassation, d'un pourvoi formé par les parties civiles contre des décisions rejetant totalement ou partiellement leurs demandes, le désistement du pourvoi équivalant en pareil cas à un désistement de l'action (1). (1) Voir R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 510 (qui précise qu'en revanche, un avocat ne doit pas être porteur d'un pouvoir spécial pour pouvoir se désister d'un pourvoi irrégulier fait sous réserve de se pourvoir à nouveau et effectivement suivi d'un nouveau pourvoi), et réf. en note n° 1798, dont Cass. 30 octobre 2012, RG P.12.0595.N, Pas. 2012, n° 575, et, a contrario, Cass. 22 octobre 2014, RG P.14.1390.F, Pas. 2014, n° 633 ; S. VAN OVERBEKE, « Afstand van het cassatieberoep », in W. van Eeckhoutte en J. Ghysels (eds), *Cassatie in strafzaken*, Anvers, Intersentia, 2014, p. 63.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Avocat non porteur d'un pouvoir spécial - Incidence sur la recevabilité du désistement

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

De voltooiing van het wanbedrijf van het bedrieglijk bewerken van het onvermogen vereist geen gelijktijdigheid van de gedragingen waaruit, enerzijds, de wil blijkt om zich onvermogen te maken en, anderzijds, de wil om niet aan zijn verplichtingen te voldoen; het is voldoende dat op een bepaald ogenblik de toestand van het bedrieglijk bewerkt onvermogen en het hiermee samenhangende feit van het niet aan zijn verplichtingen voldoen, gelijktijdig bestaan; de aanhangigmaking van de zaak wegens bedrieglijk onvermogen dat volgens de vervolgende partij werd voltrokken vanaf de datum van de rechterlijke beslissing tot vaststelling van de schuld omvat dus de handelingen die, hoewel ze aan die beslissing zijn voorafgegaan, tot doel en tot gevolg hebben gehad dat ze de schuldenaar onvermogen hebben gemaakt (1). (1) "De verwijzingsbeslissing van het onderzoeksgerecht maakt bij de strafrechter een bepaalde feitelijke gedraging aanhangig, maar het staat aan de strafrechter om gelet op de bewoordingen van de verwijzingsbeslissing en in het licht van de gegevens van het strafdossier uit te maken welke feitelijke gedraging wordt bedoeld en daaraan de juiste omschrijving te geven met inbegrip van de datum of de tijdsperiode, waarbij hij zo nodig de in de verwijzingsbeslissing voorlopig bepaalde datum of tijdsperiode voor de bij hem aanhangige gedraging dient aan te passen; de strafrechter mag de datum of de tijdsperiode echter niet zodanig aanpassen dat bij hem een andere feitelijke gedraging wordt aanhangig gemaakt dan die welke met de verwijzingsbeslissing werd bedoeld en bovendien moet bij een aanpassing het recht van verdediging van de partijen in acht worden genomen" (Cass. 26 februari 2013, AR P.11.1665.N, AC 2013, nr. 130). Anderzijds is het bedrieglijk bewerken van het onvermogen een aflopend misdrijf (Cass. 19 november 1985, AR 8954, AC 1985-86, nr. 181) of een voortgezet misdrijf (Cass. 22 december 2004, AR P.04.1341.F, AC 2004, nr. 624) (zie A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1134; CH. DE VALKENNEER, "Des infractions liées à l'état de faillite", in H.-D. BOSLY en Ch. DE VALKENNEER (uitg.) *Les infractions – Vol. 1 : les infractions contre les biens*, Larcier, 2de uitg., 2016, 235-239). Naast het morele bestanddeel - het bedrieglijk opzet van

La réalisation du délit d'organisation frauduleuse d'insolvabilité ne requiert pas la simultanéité des comportements révélant, d'une part, la volonté de se rendre insolvable et, d'autre part, celle de ne pas exécuter ses obligations ; il suffit qu'à un moment donné coexistent l'état d'insolvabilité frauduleusement organisé et le fait, corrélatif, de ne pas exécuter ses obligations ; partant, la saisine du chef d'une insolvabilité frauduleuse réputée acquise, selon la partie poursuivante, à dater de la décision judiciaire fixant la dette englobe les agissements qui, quoiqu'antérieurs à cette décision, ont eu pour but et pour effet de rendre le débiteur insolvable (1). (1) La décision de renvoi de la juridiction d'instruction saisit la juridiction répressive d'un certain fait, mais il appartient au juge pénal, compte tenu des termes de la décision de renvoi et à la lumière des éléments du dossier répressif, de déterminer de quel fait il s'agit et de lui donner la qualification exacte comprenant les date et période auxquelles il doit adapter, au besoin, les date ou période provisoirement indiquées dans la décision de renvoi pour le fait dont il est saisi ; le juge pénal ne peut cependant adapter les date ou période de telle sorte qu'il serait saisi d'un fait autre que celui visé par la décision de renvoi et il doit, de surcroît, prendre en considération les droits de la défense pour cette adaptation » (Cass. 26 février 2013, RG P.11.1665.N, Pas. 2013, n° 130). D'autre part, l'organisation frauduleuse de l'insolvabilité est une infraction instantanée (Cass. 19 novembre 1985, RG 8954, Pas. 1986, n° 181) ou continuée (Cass. 22 décembre 2004, RG P.04.1341.F, Pas. 2004, n° 624) (voir A. DE NAUW et F. KUTY, « Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer », 2018, n° 1134 ; CH. DE VALKENNEER, « Des infractions liées à l'état de faillite », in *Les infractions – Vol. 1 : les infractions contre les biens*, s.l.d. H.-D. BOSLY et Ch. DE VALKENNEER, Larcier, 2ème éd., 2016, pp. 235-239). Et outre son élément moral - l'intention frauduleuse qui anime le débiteur (Cass. 15 décembre 1999, RG P.99.1188.F, Pas. 1999, n° 68) -, cette infraction « est consommée dès lors que les deux conditions formant ensemble l'élément matériel sont réunies, à savoir l'organisation de son insolvabilité par le débiteur et la non-exécution des obligations dont il était tenu, quel que soit l'ordre chronologique des deux éléments matériels » (Cass.

de schuldenaar (Cass. 15 december 1999, AR P.99.1188.F, AC 1999, nr. 68) - is dit misdrijf "voltooid wanneer de twee voorwaarden die samen het materieel bestanddeel vormen, verenigd zijn, namelijk het bewerken van zijn onvermogen door de schuldenaar en het hierdoor niet voldaan hebben aan zijn verplichtingen, waarbij het onverschillig is welke van beide materiële bestanddelen het andere in tijd voorafging" (Cass. 5 december 2000, AR P.99.0189.N, AC 2000, nr. 667; zie Cass. 23 december 1986, AR 613, AC 1986-87, I, nr. 255; Cass. 19 november 1985, AR 8954, AC 1985-86, I, nr. 181). Hieruit kan worden afgeleid dat het bestreden arrest artikel 490bis Strafwetboek schendt, zie de bepalingen betreffende de aanhangigmaking van de zaak bij de feitenrechter (artikelen 130, 179 en 182 Wetboek van Strafvordering), met uitsluiting van de materiële bestanddelen van het bewerken van het onvermogen die aan het niet nakomen van de verplichtingen voorafgaan en die, meer bepaald, aan het arrest van het hof van beroep te Bergen voorafgaan, dat de verweerder U. F. veroordeelt tot het vergoeden van de eiseressen en dat het begin van de strafbare periode vormt. (M.N.B.)

5 décembre 2000, RG P.99.0189.N, Pas. 2000, n° 667 ; voir Cass. 23 décembre 1986, RG 613, Pas. 1987, I, n° 255 ; Cass. 19 novembre 1985, RG 8954, Pas. 1986, I, n° 181). Il s'en déduit que l'arrêt attaqué méconnaît l'article 490bis C. pén., voire les dispositions relatives à la saisine du juge du fond (les articles 130, 179 et 182 C.I.cr.), en excluant de celle-ci les éléments matériels d'organisation de l'insolvabilité antérieurs à l'inexécution des obligations, et, plus précisément, antérieurs à l'arrêt de la cour d'appel de Mons qui condamne le défendeur U. de S. à indemniser les demandereses, et qui marque le début de la période infractionnelle. (M.N.B.)

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Bedrieglijk bewerken van het onvermogen - Opeenvolging in de tijd van de gedragingen waaruit de wil blijkt om aan de twee vereiste voorwaarden te voldoen - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter om de vóór de strafbare periode gepleegde feiten in aanmerking te nemen

- Art. 490bis Strafwetboek

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Bedrieglijk bewerken van het onvermogen - Materieel bestanddeel - Vereniging van twee voorwaarden - Opeenvolging in de tijd van de elementen die het materieel bestanddeel vormen - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter om de vóór de strafbare periode gepleegde feiten in aanmerking te nemen

- Art. 490bis Strafwetboek

BANKBREUK EN BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN - Bedrieglijk bewerken van het onvermogen - Materieel bestanddeel - Vereniging van twee voorwaarden - Opeenvolging in de tijd van de elementen die het materieel bestanddeel vormen - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter om de vóór de strafbare periode gepleegde feiten in aanmerking te nemen

- Art. 490bis Strafwetboek

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Organisation frauduleuse d'insolvabilité - Succession dans le temps des comportements révélant la volonté des remplir les deux conditions requises - Incidence sur le pouvoir du juge de tenir compte des faits antérieurs à la période infractionnelle.

- Art. 490bis Code pénal

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Organisation frauduleuse d'insolvabilité - Élément matériel - Réunion de deux conditions - Succession dans le temps des éléments formant l'élément matériel - Incidence sur le pouvoir du juge de tenir compte des faits antérieurs à la période infractionnelle.

- Art. 490bis Code pénal

BANQUEROUTE ET INSOLVABILITE FRAUDULEUSE - Organisation frauduleuse d'insolvabilité - Élément matériel - Réunion de deux conditions - Succession dans le temps des éléments formant l'élément matériel - Incidence sur le pouvoir du juge de tenir compte des faits antérieurs à la période infractionnelle.

- Art. 490bis Code pénal

Noch uit artikel 5 EVRM, noch uit de bepalingen van de artikelen 21, § 1, 22, 30, § 3, en 31, § 3, Voorlopige Hechteniswet, noch uit artikel 32 Voorlopige Hechteniswet dat erin voorziet dat de in de artikelen 21, § 1, 22, 30, § 3, en 31, § 3, bepaalde termijnen worden geschorst tijdens de duur van een uitstel op verzoek van de verdachte of van zijn raadsman, noch uit het algemeen rechtsbeginsel houdende eerbiediging van het recht van verdediging, kan worden afgeleid dat een verdachte recht heeft op een uitstel van de periodieke controle door het onderzoeksgerecht indien hij meent dat de uitvoering van in het vooruitzicht gestelde onderzoekshandelingen de beslissing over de handhaving kan beïnvloeden; het onderzoeksgerecht oordeelt onaantastbaar of wordt ingegaan op een verzoek om uitstel van behandeling van de periodieke beoordeling van de handhaving van de voorlopige hechtenis dat wordt ingegeven door een in het vooruitzicht gestelde uitvoering van een onderzoekshandeling, waarvan het resultaat noodzakelijkerwijze nog niet is gekend en voor het verwerpen van een dergelijk verzoek geldt geen bijzondere motiveringsplicht.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Onderzoeksgerecht - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorziening bij de rechter - Rechtmatigheid van de detentie - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

Il ne peut se déduire ni de l'article 5 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni des dispositions des articles 21, § 1er, 22, 30, § 3, et 31, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ni de l'article 32 de cette loi selon lesquels les délais prévus par les articles 21, § 1er, 22, 30, § 3, et 31, § 3, sont suspendus pendant la durée de la remise accordée à la demande de l'inculpé ou de son conseil, ni du principe général du droit relatif au respect des droits de la défense, qu'un prévenu a droit à une remise du contrôle périodique exercé par la juridiction d'instruction s'il estime que l'exécution des actes d'instruction qui sont programmés est susceptible d'influencer la décision relative au maintien de la détention; la juridiction d'instruction apprécie souverainement s'il convient de donner suite à une demande de remise du contrôle périodique du maintien de la détention préventive, lorsqu'elle est motivée par un acte d'instruction dont l'exécution est programmée et dont le résultat n'est forcément pas encore connu et aucune obligation de motivation particulière ne s'applique au rejet d'une telle demande.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juridiction d'instruction - Détention préventive - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Recours devant le juge - Légalité de la détention - Détention préventive - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée -

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorleiding voor een rechter - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.c - Arrestatie of gevangenhouding - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onderzoeksgerecht - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Verlenging van de termijnen - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Periodieke controle door het onderzoeksgerecht - Verzoek tot uitstel - Gepland confrontatieverhoor - Weigering - Motivering

- Artt. 21, § 1, 22, 30, § 3, 31, § 3, en 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Présentation devant un juge - Détention préventive - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, c - Arrestation ou détention - Détention préventive - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridiction d'instruction - Détention préventive - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Prolongation des délais - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Contrôle périodique par la juridiction d'instruction - Demande de remise - Confrontation programmée - Refus - Motivation

- Art. 21, § 1er, 22, 30, § 3, 31, § 3, et 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 3, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.1006.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.9](#)

AC nr. ...

Wanneer het aan de beklaagde tenlastegelegde feit strafbaar wordt gesteld bij een ten tijde van het vonnis opgeheven wet, kan de rechter het misdrijf enkel bewezen verklaren wanneer hij vaststelt dat het onder de oude strafwet strafbaar gestelde feit met toepassing van de nieuwe wet strafbaar blijft (1). (1) Cass. 12 november 2019, AR P.19.0566.N, AC 2019, nr. 584.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Strafzaken - Nieuwe wet - Opheffing van de oude wet die het feit strafbaar stelt

- Art. 2 Strafwetboek

Lorsque le fait imputé au prévenu est incriminé par une loi abrogée au temps du jugement, le juge ne peut déclarer l'infraction établie que s'il constate que le fait punissable sous l'ancienne loi le demeure en application de la nouvelle loi (1). (1) Cass. 12 novembre 2019, RG P.19.0566.N, Pas. 2019, n° 584.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Matière répressive - Loi nouvelle - Abrogation de la loi ancienne incriminant le fait

- Art. 2 Code pénal

Wanneer de rechter heeft vastgesteld dat het aan de eiser verweten gedrag strafbaar was gesteld bij een ten tijde van zijn beslissing opgeheven wet en dat dit gedrag krachtens de nieuwe wet, die in werking is getreden op het tijdstip van de opheffing van de oude wet, strafbaar is gebleven, moet hij, om de telastlegging bewezen te verklaren, de nieuwe wet toepassen (1). (1) Cass. 7 mei 2008, AR P.08.0176.F, AC 2008, nr. 277.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Strafzaken - Nieuwe wet - Opheffing van de oude wet die het feit strafbaar stelt - Toepasselijke wet

- Art. 2 Strafwetboek

Lorsque le juge a constaté que le comportement reproché au demandeur était incriminé par une loi abrogée au moment de sa décision et qu'il était demeuré punissable en vertu de la loi nouvelle entrée en vigueur au moment de l'abrogation de la loi ancienne, il doit, pour déclarer la prévention établie, appliquer la nouvelle loi (1). (1) Cass. 7 mai 2008, RG P.08.0176.F, Pas. 2008, n° 277.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Matière répressive - Loi nouvelle - Abrogation de la loi ancienne incriminant le fait - Loi applicable

- Art. 2 Code pénal

P.22.1011.N

16 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220816.VAK.1](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de burgerlijke partijen zelf niet aangeven dat er te weinig schadevergoeding zou zijn betaald of afbetaald, belet de strafuitvoeringsrechtbank niet om te oordelen dat de veroordeelde te weinig inspanningen heeft geleverd om de burgerlijke partijen te vergoeden en om hieruit een tegenaanwijzing af te leiden voor de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit zoals bedoeld in artikel 47, § 2, Wet Strafwetboek.

STRAFWETBOEK - Strafwetboek - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het

4/05/2026

La circonstance que les parties civiles ne déclarent pas elles-mêmes que des dommages et intérêts insuffisants auraient été payés ou remboursés n'empêche pas le tribunal de l'application des peines de considérer que le prévenu a fourni des efforts insuffisants pour indemniser les parties civiles et d'en déduire une contre-indication à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine, visée à l'article 47, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté.

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-

P. 824/982

*grondgebied - Tegenaanwijzingen - Vergoeding van de
burgerlijke partijen - Beoordeling door de
strafuitvoeringsrechtbank*

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de
aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

*indications - Indemnisation des parties civiles - Appréciation par le
tribunal de l'application des peines*

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique
externe des personnes condamnées à une peine privative de
liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

P.22.1015.N

20 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220920.2N.17](#)

AC nr. ...

Artikel 152, § 1, eerste en tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de partijen die wensen te concluderen en nog geen conclusies hebben neergelegd, op de inleidingszitting kunnen vragen om conclusietermijnen te bepalen; in dat geval legt de rechter de termijnen vast waarop de conclusies ter griffie moeten worden neergelegd en bepaalt hij de rechtsdag, na de partijen te hebben gehoord; de beslissing wordt vermeld in het proces-verbaal van de rechtszitting; uit de artikelen 172, tweede lid, en artikel 209bis, zevende lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat die regeling ook van toepassing is op de correctionele rechtbank die uitspraak doet in hoger beroep; met deze regeling wil de wetgever een efficiënter beheer van de zittingen realiseren; het is evenwel niet de bedoeling om voor de partijen een recht op uitstel te creëren; indien de vraag om uitstel geen verband houdt met de wijze waarop de partijen hun argumenten schriftelijk aan de rechter en aan de tegenpartijen willen ter kennis brengen, biedt artikel 152 Wetboek van Strafvordering geen grondslag voor een dergelijk verzoek of voor een verzoek om alsnog stukken bij het dossier van de rechtspleging te voegen; uit de tekst van deze bepaling, de doelstelling van de wetgever en de algemene economie van de regeling volgt dat de rechter in de regel dient in te gaan op het op de inleidingszitting geformuleerde verzoek van een partij, die nog geen conclusies heeft neergelegd, om conclusietermijnen te bepalen; die partij heeft evenwel geen absoluut recht op conclusietermijnen (1). (1) Cass. 7 november 2017, AR P.17.0127.N, AC 2017, nr. 617; F. VAN VOLSEM en I. COUWENBERG, Concluderen voor de strafrechter, Intersentia, 2018, 51-54; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 1318; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1498.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verzoek om conclusietermijnen op de inleidingszitting door een partij die nog geen conclusie heeft neergelegd - Doel van de regeling van conclusietermijnen - Verplichting van de rechter in hoger

L'article 152, § 1er, alinéas 1 et 2, du Code d'instruction criminelle prévoit que les parties qui souhaitent conclure et n'ont pas encore déposé de conclusions peuvent demander à l'audience d'introduction de fixer des délais pour conclure ; en pareil cas, le juge fixe les délais dans lesquels les conclusions doivent être déposées au greffe ainsi que la date de l'audience, après avoir entendu les parties ; la décision est consignée dans le procès-verbal d'audience ; il résulte des articles 172, alinéa 2, et 209bis, alinéa 7, du Code d'instruction criminelle que cette règle s'applique également au tribunal correctionnel statuant en degré d'appel ; au moyen de cette règle, le législateur entend obtenir une gestion plus efficace des audiences ; elle n'a cependant pas pour objectif de créer un droit à la remise pour les parties ; si la demande de remise est sans lien avec les modalités selon lesquelles les parties souhaitent porter leurs arguments par écrit à la connaissance du juge et des parties adverses, l'article 152 du Code d'instruction criminelle ne saurait fonder pareille demande ni une demande visant à pouvoir faire verser d'autres pièces au dossier de la procédure ; il résulte du libellé de la disposition précitée, de l'objectif poursuivi par le législateur et de l'économie générale de cette règle que le juge doit en principe accueillir la demande formulée à l'audience d'introduction par une partie qui n'a pas encore déposé de conclusions, de fixer des délais pour conclure ; toutefois, cette partie ne dispose pas d'un droit absolu à des délais pour conclure (1). (1) Cass. 7 novembre 2017, RG P.17.0127.N, Pas. 2017, n° 617 ; F. VAN VOLSEM et I. COUWENBERG, Concluderen voor de strafrechter, Intersentia, 2018, pp. 51-54 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GOMPEL & SVACINA, 2019, p. 1318 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1498.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie n'ayant pas encore déposé de conclusions - But du régime des délais pour conclure - Obligation du juge d'appel - Droit de chaque partie à des délais pour conclure - Limite

beroep - Recht van elke partij op conclusietermijnen - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 152, eerste en tweede lid, 172, tweede lid, en 209bis, zevende lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Verzoek om conclusietermijnen op de inleidingszitting door een partij die nog geen conclusie heeft neergelegd - Doel van de regeling van conclusietermijnen - Verplichting van de rechter in hoger beroep - Recht van elke partij op conclusietermijnen - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 152, eerste en tweede lid, 172, tweede lid, en 209bis, zevende lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Verzoek om conclusietermijnen op de inleidingszitting door een partij die nog geen conclusie heeft neergelegd - Doel van de regeling van conclusietermijnen - Verplichting van de rechter in hoger beroep - Recht van elke partij op conclusietermijnen - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 152, eerste en tweede lid, 172, tweede lid, en 209bis, zevende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152, al. 1er et 2, 172, al. 2, et 209bis, al. 7 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie n'ayant pas encore déposé de conclusions - But du régime des délais pour conclure - Obligation du juge d'appel - Droit de chaque partie à des délais pour conclure - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152, al. 1er et 2, 172, al. 2, et 209bis, al. 7 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie n'ayant pas encore déposé de conclusions - But du régime des délais pour conclure - Obligation du juge d'appel - Droit de chaque partie à des délais pour conclure - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152, al. 1er et 2, 172, al. 2, et 209bis, al. 7 Code d'Instruction criminelle

Het staat aan de rechter te oordelen of er omstandigheden zijn eigen aan de zaak die maken dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet vereist dat conclusietermijnen worden bepaald; hij kan daarbij de volgende criteria in aanmerking nemen: het tijdsverloop tussen de betekening van de dagvaarding en de inleidende rechtszitting, of in hoger beroep het tijdsverloop tussen het instellen van hoger beroep door een partij en de inleidende rechtszitting, waardoor de partijen in de gelegenheid waren hun verdediging afdoende voor te bereiden; het gegeven dat de partij in eerste aanleg reeds door eenzelfde raadsman werd bijgestaan; het weinig complex karakter van de te beoordelen zaak; de verjaring van de strafvordering; de verplichting een overschrijding of een verdere overschrijding van de redelijke termijn te vermijden; de hechtenistoestand van één of meerdere beklaagden; de lijst van deze criteria is niet beperkend (1); de rechter is niet verplicht om bij het nemen van zijn beslissing alle voormelde criteria in aanmerking te nemen; de rechter dient steeds met verwijzing naar de omstandigheden eigen aan de zaak aan te geven waarom het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet vereist dat de gevraagde conclusietermijnen worden toegekend; de afwijzing van de vraag om conclusietermijnen vereist niet dat de rechter vaststelt dat het verzoek misbruik van rechtspleging inhoudt of dat die vraag het recht van de andere partijen op onrechtmatige wijze benadeelt; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord. (1) Het Hof heeft reeds criteria aangereikt voor de strafrechter om een vraag tot uitstel van de zaak wegens het indienen van conclusies in te willigen of af te wijzen (Cass. 7 november 2017, AR P.17.0127.N, AC 2017, nr. 617; NC 2018, 121 noot P. THIRIAR, RABG 2018, 486 noot C. VAN DE HEYNING). Het huidige arrest voegt aan deze lijst als criterium toe "het tijdsverloop tussen het instellen van hoger beroep door een partij en de inleidende rechtszitting" (BDS).

Il appartient au juge d'apprécier si, en raison de circonstances propres à la cause, le droit à un procès équitable considéré dans son ensemble ne requiert pas la fixation de délais pour conclure ; à cet effet, il peut avoir égard aux critères suivants : le temps écoulé entre la signification de la citation et l'audience introductive ou, en degré d'appel, le délai qui sépare l'introduction d'un appel par une partie de l'audience introductive, qui aura permis aux parties de préparer suffisamment leur défense ; le fait que la partie ait déjà été assistée par un conseil en première instance ; le caractère peu complexe de l'affaire à examiner ; la prescription de l'action publique ; l'obligation d'éviter un (nouveau) dépassement du délai raisonnable ; la situation de détention d'un ou plusieurs prévenus ; la liste de ces critères n'est pas limitative (1); le juge n'est pas tenu d'avoir égard à l'ensemble des critères précités pour prendre sa décision ; le juge doit toujours indiquer, en se référant aux circonstances propres à la cause, pourquoi le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas l'octroi des délais sollicités pour conclure ; pour rejeter la demande d'octroi de délais pour conclure, le juge ne doit pas constater que cette demande constitue un abus de procédure ou qu'elle porte illégalement atteinte au droit des autres parties ; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier. (1) La Cour a déjà fourni au juge pénal des critères lui permettant de décider s'il convient d'accueillir ou de rejeter une demande de remise de la cause en raison du dépôt de conclusions (Cass. 7 novembre 2017, RG P.17.0127.N, Pas. 2017, n° 617, N.C., 2018, p. 121 note P. THIRIAR, R.A.B.G. 2018, p. 486 note C. VAN DE HEYNING). Le présent arrêt ajoute à cette liste le critère du « temps écoulé entre l'introduction de l'appel par une partie et l'audience d'introduction » (BDS).

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verzoek om conclusietermijnen op de inleidingszitting door een partij die nog geen conclusie heeft neergelegd - Verplichting van de rechter in hoger beroep - Afwijzing van het uitstel van de zaak voor het indienen van conclusies - Criteria - Beoordeling - Controle op de motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 152, eerste en tweede lid, 172, tweede lid, en 209bis, zevende lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Verzoek om conclusietermijnen op de inleidingszitting door een partij die nog geen conclusie heeft neergelegd - Verplichting van de rechter in hoger beroep - Afwijzing van het uitstel van de zaak voor het indienen van conclusies - Criteria - Beoordeling - Controle op de motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 152, eerste en tweede lid, 172, tweede lid, en 209bis, zevende lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Verzoek om conclusietermijnen op de inleidingszitting door een partij die nog geen conclusie heeft neergelegd - Verplichting van de rechter in hoger beroep - Afwijzing van het uitstel van de zaak voor het indienen van conclusies - Criteria - Beoordeling - Controle op de motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 152, eerste en tweede lid, 172, tweede lid, en 209bis, zevende lid Wetboek van Strafvordering

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie n'ayant pas encore déposé de conclusions - Obligation du juge d'appel - Rejet de la remise de la cause pour le dépôt de conclusions - Critères - Appréciation - Contrôle des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152, al. 1er et 2, 172, al. 2, et 209bis, al. 7 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie n'ayant pas encore déposé de conclusions - Obligation du juge d'appel - Rejet de la remise de la cause pour le dépôt de conclusions - Critères - Appréciation - Contrôle des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152, al. 1er et 2, 172, al. 2, et 209bis, al. 7 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Généralités - Demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie n'ayant pas encore déposé de conclusions - Obligation du juge d'appel - Rejet de la remise de la cause pour le dépôt de conclusions - Critères - Appréciation - Contrôle des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152, al. 1er et 2, 172, al. 2, et 209bis, al. 7 Code d'Instruction criminelle

Wanneer het Hof, met toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering, een beslissing vernietigt die de gevangenisstraf en de werkstraf cumuleert met schending van artikel 7, derde lid, Strafwetboek (1), vernietigt het Hof de aangegeven beslissing met verwijzing, in zoverre ze uitspraak doet over de gehele opgelegde straf en over de bijdrage aan het Slachtofferfonds, waarbij het Hof het gerecht op verwijzing de aan de beklaagde op te leggen straf vrij laat bepalen. (1) Zie Cass. 5 november 2014, AR P.14.1046.F, AC 2014, nr. 667; Cass. 13 februari 2013, AR P.12.1634.F, AC 2013, nr. 106; Cass. 12 oktober 2010, AR P.10.1168.N, AC 2010, nr. 590, en verw. in voetnoot.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Cumulatie van de gevangenisstraffen en werkstraffen - Cassatieberoep in het belang van de wet - Vernietiging

- Art. 7, derde lid Strafwetboek

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Artikel 441, Wetboek van Strafvordering - Cumulatie van de gevangenisstraffen en werkstraffen - Vernietiging

- Art. 7, derde lid Strafwetboek

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Vrijheidsstraffen - Gevangenisstraf - Cassatieberoep in het belang van de wet - Cassatieberoep in het belang van de wet - Vernietiging

- Art. 7, derde lid Strafwetboek

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Cumulatie met een gevangenisstraf - Cassatieberoep in het belang van de wet - Vernietiging

- Art. 7, derde lid Strafwetboek

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, en application de l'article 441 du Code d'instruction criminelle, la Cour annule une décision qui cumule les peines d'emprisonnement et de travail en violation de l'article 7, alinéa 3, du Code pénal (1), la Cour annule avec renvoi la décision dénoncée en tant qu'elle statue sur l'ensemble de la peine infligée et sur la contribution au Fonds spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence, laissant à la juridiction de renvoi la détermination du choix de la peine à infliger au prévenu. (1) Voir Cass. 5 novembre 2014, RG P.14.1046.F, Pas. 2014, n° 667 ; Cass. 13 février 2013, RG P.12.1634.F, Pas. 2013, n° 106 ; Cass. 12 octobre 2010, RG P.10.1168.N, Pas. 2010, n° 590, et réf. en note.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Cumul de peines d'emprisonnement et de travail - Pourvoi dans l'intérêt de la loi - Annulation

- Art. 7, al. 3 Code pénal

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Code d'instruction criminelle, article 441 - Cumul de peines d'emprisonnement et de travail - Annulation

- Art. 7, al. 3 Code pénal

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Peines privatives de liberté - Peine d'emprisonnement - Cumul avec une peine de travail - Pourvoi dans l'intérêt de la loi - Annulation

- Art. 7, al. 3 Code pénal

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Cumul avec une peine d'emprisonnement - Pourvoi dans l'intérêt de la loi - Annulation

- Art. 7, al. 3 Code pénal

- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

P.22.1020.N

23 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220823.VAK.1](#)

AC nr. ...

De kamer voor de bescherming van de maatschappij is niet gebonden door de in de haar overgelegde stukken vermelde adviezen en ingenomen standpunten.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Stukken - Adviezen - Bewijswaarde - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

La chambre de protection sociale n'est pas tenue par les avis formulés dans les pièces qui lui sont soumises ni par les positions prises dans celles-ci.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces - Avis - Valeur probante - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Stukken - Adviezen - Bewijswaarde - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

GEESTESZIEKE - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Stukken - Adviezen - Bewijswaarde - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

De kamer voor de bescherming van de maatschappij oordeelt in welke mate de haar overgelegde psychiatrische verslagen nog actueel zijn om te kunnen beslissen over het verder beheer van de internering en over de definitieve invrijheidstelling.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Psychiatrische verslagen - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Psychiatrische verslagen - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

GEESTESZIEKE - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Psychiatrische verslagen - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

De kamer voor de bescherming van de maatschappij oordeelt in welke mate niet door de Interneringswet voorgeschreven stukken nuttig zijn voor haar oordeelsvorming.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Niet door de Interneringswet voorgeschreven stukken - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Niet door de Interneringswet voorgeschreven stukken - Beoordeling

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces - Avis - Valeur probante - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MALADE MENTAL - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces - Avis - Valeur probante - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

La chambre de protection sociale apprécie dans quelle mesure les rapports psychiatriques qui lui sont soumis demeurent d'actualité pour pouvoir statuer sur l'organisation ultérieure de l'internement et sur la mise en liberté définitive.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Rapports psychiatriques - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Rapports psychiatriques - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MALADE MENTAL - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Rapports psychiatriques - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

La chambre de protection sociale apprécie dans quelle mesure des pièces non prescrites par la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement sont utiles à sa prise de décision.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces non prescrites par la loi du 5 mai 2014 sur l'internement - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces non prescrites par la loi du 5 mai 2014 sur l'internement - Appréciation

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

GEESTESZIEKE - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Niet door de Interneringswet voorgeschreven stukken - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MALADE MENTAL - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces non prescrites par la loi du 5 mai 2014 sur l'internement - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De omstandigheid dat volgens artikel 5.1.e EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, op de Belgische Staat de verplichting rust om een geïnterneerde binnen een redelijke termijn een passende behandeling te verstrekken, belet niet dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij bij de beoordeling van het verder beheer van de internering en het zoeken naar een instelling die een in overeenstemming met de geestesziekte passende behandeling kan verstrekken, rekening kan houden met de houding van de betrokkene tijdens de hem in het verleden verstrekte behandelingen, zoals de weigering mee te werken met therapieën en agressief gedrag tegenover behandelend personeel en medegeïnterneerden.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Geesteszieke - Aangepaste instelling - Criteria

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Geesteszieke - Aangepaste instelling - Criteria

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

GEESTESZIEKE - Aangepaste instelling - Criteria - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Beheer - Geesteszieke

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Geesteszieke - Aangepaste instelling - Criteria

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La circonstance que, selon l'article 5, § 1er, e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, l'État belge est tenu de fournir un traitement approprié à une personne internée dans un délai raisonnable, n'empêche pas que la chambre de protection sociale, lorsqu'elle apprécie l'organisation ultérieure de l'internement et recherche un établissement susceptible de fournir un traitement adapté au trouble mental de l'intéressé, puisse tenir compte du comportement adopté par celui-ci lors de ses traitements antérieurs, comme le refus de participer à des thérapies et l'agressivité manifestée à l'égard du personnel traitant et de personnes internées avec lui.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Malade mental - Etablissement adapté - Critères

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Malade mental - Etablissement adapté - Critères

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MALADE MENTAL - Etablissement adapté - Critères - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Gestion - Malade mental

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Malade mental - Etablissement adapté - Critères

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het staat aan de kamer voor de bescherming van de maatschappij, als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtcollege bevoegd voor de uitvoering van de internering, om, op basis van de in de artikelen 47 tot en met 51 Interneringswet bedoelde stukken voor wat betreft het verder beheer van de internering en op basis van de in artikel 67 Interneringswet bedoelde stukken voor wat betreft de definitieve invrijheidstelling, alsook op basis van alle andere aan de kamer regelmatig overgelegde en voor tegenspraak vatbare stukken, te beslissen over het verder beheer van de internering en over de definitieve invrijheidstelling van een geïnterneerde.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Stukken - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Stukken - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

GEESTESZIEKE - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Definitieve invrijheidstelling - Stukken - Beoordeling

- Artt. 47 tot 51, en 67 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Il appartient à la chambre de protection sociale, en tant que juridiction spécialisée et multidisciplinaire compétente pour l'exécution de l'internement, de statuer sur l'organisation ultérieure de l'internement et sur la mise en liberté définitive d'une personne internée, en se fondant, dans le premier cas, sur les pièces visées aux articles 47 à 51 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement et, dans le second cas, sur les pièces visées à l'article 67 de cette loi, ainsi que sur la base de toutes les pièces contradictoires régulièrement soumises à la chambre.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MALADE MENTAL - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Mise en liberté définitive - Pièces - Appréciation

- Art. 47 à 51, et 67 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.22.1024.N

16 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220816.VAK.2](#)

AC nr. ...

Noch uit artikel 5.4 EVRM en artikel 74 eerste en tweede lid Vreemdelingenwet noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat het onderzoeksgerecht de naleving van de in artikel 74, eerste lid, Vreemdelingenwet bedoelde termijn slechts kan vaststellen wanneer de beslissing tot verlenging van de opsluiting zelf vermeldt op welke datum ze werd genomen.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Verlenging opsluiting - Beslissing - Verzoekschrift - Termijn - Naleving

Il ne peut se déduire ni des articles 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et 74, alinéas 1er et 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, ni d'aucune autre disposition que la juridiction d'instruction ne peut constater le respect du délai visé à l'article 74, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 que lorsque la décision de prolongation de la détention mentionne elle-même la date à laquelle elle a été prise.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Prolongation de la détention - Décision - Requête - Délai - Respect - Contrôle

Controle

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 74, eerste en tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Verlenging opsluiting - Beslissing - Verzoekschrift - Termijn - Naleving - Onderzoeksgerechten - Controle

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 74, eerste en tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 74, al. 1er et 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Prolongation de la détention - Décision - Requête - Délai - Respect - Juridictions d'instruction - Contrôle

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 74, al. 1er et 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.1028.F

16 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221116.2F.5](#)

AC nr. ...

Of de redelijke termijn van een rechtspleging is overschreden, moet worden beoordeeld volgens de omstandigheden van de zaak, waarbij acht moet worden geslagen op de zaak in haar geheel, de complexiteit ervan, de houding van de verzoeker en van de gerechtelijke overheden, alsook het belang van de zaak (1); wanneer uit de chronologie van de rechtspleging een dubbele vertraging blijkt van meer dan eenentwintig maanden en de beklagde in zijn conclusie aanvoert dat die gecumuleerde termijnen overdreven zijn, kunnen de appelrechters die enkel vermelden dat het traject van het dossier, zoals ze dit uitgebreid toelichten, geen enkele overschrijding vertoont, niet wettig beslissen dat de redelijke termijn niet is overschreden. (1) Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1384.N, AC 2022, nr. 62.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Overschrijding van de redelijke termijn - Criteria - Beoordeling - Motivering van de niet-overschrijding

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Overschrijding van de redelijke termijn - Criteria - Beoordeling - Motivering van de niet-overschrijding

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Le caractère raisonnable de la durée d'une procédure s'apprécie suivant les circonstances de la cause, en la considérant dans son ensemble et en ayant égard à la complexité de l'affaire, au comportement du requérant et à celui des autorités compétentes, ainsi qu'à l'enjeu du litige (1); lorsque la chronologie de la procédure fait apparaître une double période de latence de plus de vingt-et-un mois et que les conclusions du prévenu soutiennent que ces délais cumulés sont excessifs, les juges d'appel qui énoncent uniquement que le parcours du dossier tel qu'ils le détaillent ne révèle aucun dépassement ne peuvent légalement décider que le délai raisonnable n'est pas dépassé. (1) Cass. 25 janvier 2022, RG P.21.1384.N, Pas. 2022, n° 62.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Dépassement du délai raisonnable - Critères - Appréciation - Motivation du non-dépassement

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Dépassement du délai raisonnable - Critères - Appréciation - Motivation du non-dépassement

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

P.22.1032.F

23 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221123.2F.3](#)

AC nr. ...

Artikel D154, 4°, van het decreet van de Waalse Gewestraad van 27 mei 2004 betreffende Boek I van het Milieuwetboek bestraft het verzet tegen of de belemmering van de herstelmaatregelen die door een sanctionerend ambtenaar zijn opgelegd in een administratieve procedure die met name wegens schending van dat wetboek werd ingeleid; het verzet of de belemmering vereisen niet, om overeenkomstig artikel D154, 4°, strafbaar te zijn, dat de dader heeft gehandeld met kwaad of bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, met de bedoeling om uit zijn daad voordeel te halen, kwaad te berokkenen of de rechten van de maatschappij of van particulieren aan te tasten; het is voldoende dat de dader de voorgeschreven daad opzettelijk en met kennis van zaken niet heeft gesteld.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieumisdrijf - Wanbedrijf van verzet of belemmering van de door een sanctionerend ambtenaar opgelegde herstelmaatregelen - Moreel bestanddeel - Algemeen opzet

- Art. D154, 4° Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Milieumisdrijf - Waals Gewest - Wanbedrijf van verzet of belemmering van de door een sanctionerend ambtenaar opgelegde herstelmaatregelen - Algemeen opzet

- Art. D154, 4° Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

L'article D154, 4°, du décret du Conseil régional wallon du 27 mai 2004 relatif au livre Ier du Code de l'environnement sanctionne l'opposition ou l'entrave aux mesures de remise en état imposées par un fonctionnaire sanctionnateur en cas de procédure administrative intentée du chef, notamment, d'infraction audit code ; l'opposition ou l'entrave ne requièrent pas, pour être punissables au regard de l'article D154, 4°, que l'auteur ait agi avec méchanceté, dans une intention frauduleuse, à dessein de nuire, en vue de tirer profit de son acte, de faire du mal ou d'attenter aux droits de la société ou des particuliers mais il suffit que l'auteur se soit volontairement et sciemment abstenu de réaliser l'acte prescrit.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Infraction environnementale - Délit d'opposition ou d'entrave aux mesures de remise en état imposées par un fonctionnaire sanctionnateur - Élément moral - Dol général

- Art. D154, 4° Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Infraction environnementale - Région wallonne - Délit d'opposition ou d'entrave aux mesures de remise en état imposées par un fonctionnaire sanctionnateur - Dol général

- Art. D154, 4° Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Het materieel bestanddeel van het wanbedrijf van verzet of belemmering van de herstelmaatregelen die door een sanctionerend ambtenaar zijn opgelegd, bedoeld in artikel D154, 4°, van het decreet van de Waalse Gewestraad van 27 mei 2004 betreffende Boek I van het Milieuwetboek, dient niet noodzakelijkerwijs te bestaan in een positieve kunstgreep of een daad van weerspanning, maar kan erin bestaan dat de dader, niettegenstaande de aanmaningen en de bijkomend verleende uitstellen, in gebreke blijft een milieutoestand te regulariseren waarvan hij weet dat deze strafbaar is.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieumisdrijf - Wanbedrijf van verzet of belemmering van de door een sanctionerend ambtenaar opgelegde herstelmaatregelen - Materieel bestanddeel

- Art. D154, 4° Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Materieel bestanddeel - Milieumisdrijf - Waals Gewest - Wanbedrijf van verzet of belemmering van de door een sanctionerend ambtenaar opgelegde herstelmaatregelen

- Art. D154, 4° Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

L'élément matériel du délit d'opposition ou d'entrave aux mesures de remise en état imposées par un fonctionnaire sanctionnateur visé à l'article D154, 4°, du décret du Conseil régional wallon du 27 mai 2004 relatif au livre 1er du Code de l'environnement ne doit pas nécessairement s'identifier à une manœuvre positive ou à un acte de rébellion mais peut consister dans le fait de rester, nonobstant les rappels et l'octroi de délais supplémentaires, en défaut de régulariser une situation environnementale que l'auteur sait délictueuse.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Infraction environnementale - Délit d'opposition ou d'entrave aux mesures de remise en état imposées par un fonctionnaire sanctionnateur - Élément matériel

- Art. D154, 4° Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément matériel - Infraction environnementale - Région wallonne - Délit d'opposition ou d'entrave aux mesures de remise en état imposées par un fonctionnaire sanctionnateur

- Art. D154, 4° Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Het in het artikel 16, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet bedoelde verhoor heeft tot doel de onderzoeksrechter in te lichten over het standpunt van de in verdenking gestelde betreffende de hem verweten feiten zodat zijn recht van verdediging is gewaarborgd; de wetgever heeft niet nader bepaald hoe de door artikel 16, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet bedoelde ondervraging moet verlopen en noch uit de tekst van deze bepaling noch uit de wetsgeschiedenis ervan volgt dat dit verhoor het karakter moet aannemen van een geleide ondervraging, zodat het niet is vereist dat de onderzoeksrechter vragen stelt betreffende elk detail van de aan de in verdenking gestelde verweten feiten of specifieke vragen stelt betreffende alle telastleggingen maar het noodzakelijk is maar volstaat dat de in verdenking gestelde de gelegenheid krijgt om zijn opmerkingen te formuleren betreffende de hem verweten feiten en aldus zijn recht van verdediging kan uitoefenen (1). (1) Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0537.N, AC 2022, nr. 311; Cass. 26 maart 2019, AR P.19.0265.N, AC 2019, nr. 185.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Verhoor door de onderzoeksrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 2, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of een in verdenking gestelde vrijwillig en wel overwogen afstand heeft gedaan van het recht op bijstand van een raadsman; uit het enkele feit dat een in verdenking gestelde zich bij een verhoor heeft beroepen op zijn zwijgrecht, volgt niet dat hij niet vrijwillig en niet wel overwogen afstand heeft gedaan van zijn recht op bijstand van een raadsman.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Recht op bijstand van een raadsman - Afstand - Zwijgrecht - Draagwijdte - Gevolg

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een raadsman - Afstand - Zwijgrecht - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een raadsman - Afstand - Zwijgrecht - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

L'audition visée à l'article 16, § 2, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive a pour but de renseigner le juge d'instruction sur la position que l'inculpé adopte à l'égard des faits qui lui sont reprochés de manière à garantir le respect de ses droits de défense; le législateur n'a pas précisé la manière dont l'interrogatoire visé à l'article 16, § 2, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 doit se dérouler et il ne résulte ni du texte de cette disposition ni de ses travaux préparatoires que cette audition doit revêtir le caractère d'un interrogatoire guidé, de sorte qu'il n'est pas requis que le juge d'instruction pose des questions sur chaque détail des faits reprochés à l'inculpé ou des questions spécifiques sur l'ensemble des préventions ; toutefois, il est nécessaire mais il suffit que l'inculpé ait la possibilité de formuler ses observations concernant les faits qui lui sont reprochés et puisse ainsi exercer ses droits de défense (1). (1) Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0537.N, Pas. 2022, n° 311; Cass. 26 mars 2019, RG P.19.0265.N, Pas. 2019, n° 185.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Audition par le juge d'instruction - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 2, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il appartient au juge d'apprécier souverainement si un prévenu a renoncé volontairement et de manière bien réfléchie au droit à l'assistance d'un conseil ; il ne résulte pas du seul fait qu'un inculpé ait invoqué son droit au silence lors d'une audition qu'il n'a pas renoncé volontairement et de manière bien réfléchie à son droit d'être assisté d'un conseil.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Droit à l'assistance d'un conseil - Renonciation - Droit au silence - Portée - Conséquence

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un conseil - Renonciation - Droit au silence - Portée - Appréciation par le juge

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un conseil - Renonciation - Droit au silence - Portée - Appréciation par le juge

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een raadsman - Afstand - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un conseil - Renonciation - Portée - Appréciation par le juge

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit au silence - Portée - Appréciation par le juge

Uit geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel volgt voor de onderzoeksrechter de verplichting om, indien een in verdenking gestelde zich bij een voorafgaand politieel verhoor op zijn zwijgrecht heeft beroepen en hij dit niet langer doet voor de onderzoeksrechter, de in verdenking gestelde opnieuw dezelfde vragen te stellen (1). (1) Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0537.N, AC 2022, nr. 311.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - In verdenking gestelde die zich bij het politieel verhoor beroepen heeft op zijn zwijgrecht - Verhoor door de onderzoeksrechter - Draagwijdte - Gevolg

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Verhoor door de onderzoeksrechter - In verdenking gestelde die zich bij het politieel verhoor beroepen heeft op zijn zwijgrecht - Draagwijdte - Gevolg

Il ne résulte d'aucune disposition ni d'aucun principe général du droit l'obligation pour le juge d'instruction, lorsqu'un inculpé s'est prévalu de son droit au silence lors d'une audition préalable réalisée par la police et ne le fait plus devant lui, de poser à nouveau les mêmes questions à l'inculpé (1). (1) Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0537.N, Pas. 2022, n° 311.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Inculpé s'étant prévalu de son droit au silence lors de l'audition par la police - Audition par le juge d'instruction - Portée - Conséquence

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Audition par le juge d'instruction - Inculpé s'étant prévalu de son droit au silence lors de l'audition par la police - Portée - Conséquence

P.22.1043.N

9 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220809.VAK.3](#)

AC nr. ...

De redenen dat het gevaar voor collusie en het gevaar voor het wegmaken van bewijsmateriaal blijven bestaan, gelet op het verder onderzoek naar de financiële relaties en transacties en de bestemming van de gelden die mogelijk werden gegenereerd door de ten laste gelegde feiten, hebben geen betrekking op de feiten van witwassen waarvoor de eiser niet werd overgeleverd, maar wel op de feiten van lidmaatschap aan een criminele organisatie en inbreuken op de drugwet in vereniging.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Overlevering voor feiten van lidmaatschap aan een criminele organisatie en inbreuken op de drugwet in vereniging - Onderzoek naar de ermee verband houdende financiële relaties en transacties en

Les motifs qu'un risque de collusion et un risque de disparition d'éléments de preuve subsistent, eu égard à l'enquête plus approfondie menée sur les relations et transactions financières et la destination des fonds qui ont été potentiellement générés par les faits mis à charge, ne se rapportent pas aux faits de blanchiment non concernés par la remise du demandeur, mais bien aux faits de participation à une organisation criminelle et à des infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Remise pour des faits de participation à une organisation criminelle et infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 - Vérification des relations et transactions financières y afférentes et de la destination des fonds -

bestemming van de gelden - Geen overlevering voor feiten van witwassen - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 37 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Gevaar voor collusie of wegmaking van bewijsmateriaal - Feiten van lidmaatschap aan een criminele organisatie en inbreuken op de drugswet in vereniging - Onderzoek naar de ermee verband houdende financiële relaties en transacties en bestemming van de gelden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 37 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Absence de remise pour des faits de blanchiment - Portée - Conséquence

- Art. 23, 4°, et 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 37 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Risque de collusion ou de disparition d'éléments de preuve - Faits de participation à une organisation criminelle et infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 - Vérification des relations et transactions financières y afférentes et de la destination des fonds - Portée - Conséquence

- Art. 23, 4°, et 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 37 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Tot het gerechtelijk onderzoek naar feiten van lidmaatschap aan een criminele organisatie en inbreuken op de drugwet in vereniging behoort ook het onderzoek naar de daarmee verband houdende financiële relaties en transacties en de bestemming van de gelden die mogelijk door die misdrijven werden gegenereerd en dit ongeacht of het gerechtelijk onderzoek ook betrekking heeft op feiten van witwassen.

L'instruction judiciaire relative à des faits de participation à une organisation criminelle et à des infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes comprend également l'enquête portant sur les relations et transactions financières y afférentes et la destination des fonds qui ont été potentiellement générés par ces infractions et ce, que l'instruction ait également trait ou non à des faits de blanchiment.

HELING - Witwassen - Gerechtelijk onderzoek - Omvang - Feiten van lidmaatschap aan een criminele organisatie en inbreuken op de drugswet in vereniging - Onderzoek naar de ermee verband houdende financiële relaties en transacties en bestemming van de gelden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2bis, § 3 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Artt. 42, 3°, 324bis en 505 Strafwetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Omvang - Feiten van lidmaatschap aan een criminele organisatie en inbreuken op de drugswet in vereniging - Onderzoek naar de ermee verband houdende financiële relaties en transacties en bestemming van de gelden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

RECEL - Blanchiment - Instruction - Etendue - Faits de participation à une organisation criminelle et infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 - Vérification des relations et transactions financières y afférentes et de la destination des fonds - Portée - Conséquence

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 3 L. du 24 février 1921

- Art. 42, 3°, 324bis et 505 Code pénal

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Etendue - Faits de participation à une organisation criminelle et infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 - Vérification des relations et transactions financières y afférentes et de la destination des fonds - Portée - Conséquence

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 3 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Artt. 42, 3°, 324bis en 505 Strafwetboek

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Inbreuken op de drugswet in vereniging - Gerechtig onderzoek - Omvang - Onderzoek naar de ermee verband houdende financiële relaties en transacties en bestemming van de gelden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2bis, § 3 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Artt. 42, 3°, 324bis en 505 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Gerechtig onderzoek - Omvang - Onderzoek naar de ermee verband houdende financiële relaties en transacties en bestemming van de gelden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2bis, § 3 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Artt. 42, 3°, 324bis en 505 Strafwetboek

- Art. 2bis, § 3 L. du 24 février 1921

- Art. 42, 3°, 324bis et 505 Code pénal

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Infractions, en association, à la loi du 24 février 1921 - Instruction - Etendue - Vérification des relations et transactions financières y afférentes et de la destination des fonds - Portée - Conséquence

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 3 L. du 24 février 1921

- Art. 42, 3°, 324bis et 505 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Instruction - Etendue - Vérification des relations et transactions financières y afférentes et de la destination des fonds - Portée - Conséquence

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 3 L. du 24 février 1921

- Art. 42, 3°, 324bis et 505 Code pénal

P.22.1044.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.5](#)

AC nr. ...

De artikelen 25 en 63, § 1, 5°, Decreet Personenvervoer over de Weg werden opgeheven door de artikelen 39 en 40 Decreet Bezoldigd Personenvervoer 2019 dat volgens artikel 64, 1°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2019 betreffende de exploitatievoorwaarden voor het individueel bezoldigd personenvervoer 2019 op 1 januari 2020 in werking getreden is, zodat feiten die strafbaar waren gesteld door de artikelen 25 en 63, § 1, 5°, Decreet Personenvervoer over de Weg vanaf 1 januari 2020 niet langer strafbaar werden gesteld door die bepalingen, maar wel door de artikelen 6, § 1, en 33, § 1, 1°, Decreet Bezoldigd Personenvervoer 2019 en dit met dezelfde straffen.

VERVOER - Personenvervoer - Decreet Bezoldigd Personenvervoer 2019 - Artikelen 6, § 1, 33, § 1, 1°, 39 en 40 - Exploitatie van een dienst voor individueel bezoldigd personenvervoer - Strafbaarstelling - Inwerkingtreding -

4/05/2026

Les articles 25 et 63, § 1er, 5°, du décret de la Région flamande du 20 avril 2001 relatif à l'organisation du transport de personnes par la route ont été abrogés par les articles 39 et 40 du décret de la Région flamande du 29 mars 2019 relatif au transport particulier rémunéré qui, en vertu de l'article 64 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 8 novembre 2019 relatif aux conditions d'exploitation du transport individuel rémunéré de personnes, est entré en vigueur le 1er janvier 2020, de sorte que des faits qui étaient punissables en vertu des articles 25 et 63, § 1er, 5°, du décret du 20 avril 2001 ne l'étaient plus, à partir du 1er janvier 2020, sur la base de ces dispositions, mais bien des articles 6, § 1er, et 33, § 1er, 1°, du décret du 29 mars 2019.

TRANSPORT - Transport de personnes - Décret de la Région flamande du 29 mars 2019 relatif au transport particulier rémunéré - Articles 6, § 1er, 33, § 1er, 1°, 39 et 40 - Exploitation d'un service de transport particulier rémunéré - Caractère

P. 840/982

Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 25 en 63, § 1, 5° Decreet Vlaams Parlement 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg [...]

- Artt. 6, § 1, 33, § 1, 1°, 39 en 40 Decr. VI. Overheid 29 maart 2019 betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer

- Art. 64, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 8 november 2019 betreffende de exploitatievoorwaarden voor het individueel bezoldigd personenvervoer

VERVOER - Personenvervoer - Decreet Personenvervoer over de Weg - Artikelen 25 en 63, § 1, 5° - Exploitatie van een taxidienst - Strafbearstelling - Opheffing - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 25 en 63, § 1, 5° Decreet Vlaams Parlement 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg [...]

- Artt. 6, § 1, 33, § 1, 1°, 39 en 40 Decr. VI. Overheid 29 maart 2019 betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer

- Art. 64, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 8 november 2019 betreffende de exploitatievoorwaarden voor het individueel bezoldigd personenvervoer

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2019 - Exploitatievoorwaarden voor individueel bezoldigd personenvervoer - Artikel 64, 1° - Inwerkingtreding - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 25 en 63, § 1, 5° Decreet Vlaams Parlement 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg [...]

- Artt. 6, § 1, 33, § 1, 1°, 39 en 40 Decr. VI. Overheid 29 maart 2019 betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer

- Art. 64, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 8 november 2019 betreffende de exploitatievoorwaarden voor het individueel bezoldigd personenvervoer

punissable - Entrée en vigueur - Portée - Conséquence

- Art. 25 et 63, § 1er, 5° Décr. du parlement flamand du 20 avril 2001

- Art. 6, § 1er, 33, § 1er, 1°, 39 et 40 Décr. Rég. fl. du 29 mars 2019 relatif au transport particulier rémunéré

- Art. 64, 1° Arrêté du Gouvernement flamand du 8 novembre 2019 relatif aux conditions d'exploitation du transport individuel rémunéré de personnes

TRANSPORT - Transport de personnes - Décret de la Région flamande du 20 avril 2001 relatif à l'organisation du transport de personnes par la route - Articles 25 et 63, § 1er, 5° - Exploitation d'un service de taxi - Caractère punissable - Abrogation - Portée - Conséquence

- Art. 25 et 63, § 1er, 5° Décr. du parlement flamand du 20 avril 2001

- Art. 6, § 1er, 33, § 1er, 1°, 39 et 40 Décr. Rég. fl. du 29 mars 2019 relatif au transport particulier rémunéré

- Art. 64, 1° Arrêté du Gouvernement flamand du 8 novembre 2019 relatif aux conditions d'exploitation du transport individuel rémunéré de personnes

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Arrêté du Gouvernement flamand du 8 novembre 2019 - Conditions d'exploitation du transport individuel rémunéré de personnes - Article 64, 1° - Entrée en vigueur - Portée - Conséquence

- Art. 25 et 63, § 1er, 5° Décr. du parlement flamand du 20 avril 2001

- Art. 6, § 1er, 33, § 1er, 1°, 39 et 40 Décr. Rég. fl. du 29 mars 2019 relatif au transport particulier rémunéré

- Art. 64, 1° Arrêté du Gouvernement flamand du 8 novembre 2019 relatif aux conditions d'exploitation du transport individuel rémunéré de personnes

P.22.1050.N

9 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220809.VAK.7](#)

AC nr. ...

Wanneer uit de stukken waarop het Hof vermacht te slaan niet blijkt dat voor de kamer van inbeschuldigingstelling aangevoerd werd dat de beklaagde persoonlijk wenste aanwezig te zijn op de rechtszitting of dat de kamer van inbeschuldigingstelling zich diende te verplaatsen naar de gevangenis, kan deze voorgehouden schending van artikel 23, 2°, Voorlopige Hechteniswet niet voor het eerst voor het Hof aangevoerd worden.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verschijning van de in verdenking gestelde - Persoonlijke

Lorsqu'il ne ressort pas des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard qu'il ait été soutenu devant la chambre des mises en accusation que le demandeur souhaitait être personnellement présent à l'audience ou que la chambre des mises en accusation devait se déplacer jusqu'à la prison, cette prétendue violation de l'article 23, 2°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne peut être invoquée pour la première fois devant la Cour.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Maintien - Comparution de l'inculpé - Présence physique du prévenu à l'audience - Déplacement de la juridiction d'instruction jusqu'à la prison - Portée - Conséquence

aanwezigheid van de beklaagde op de rechtszitting - Verplaatsing van het onderzoeksgerecht naar de gevangenis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Verschijning van de in verdenking gestelde - Kamer van inbeschuldigingstelling - Persoonlijke aanwezigheid van de beklaagde op de rechtszitting - Verplaatsing van het onderzoeksgerecht naar de gevangenis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 23, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Comparution de l'inculpé - Chambre des mises en accusation - Présence physique du prévenu à l'audience - Déplacement de la juridiction d'instruction jusqu'à la prison - Portée - Conséquence

- Art. 23, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1052.F

7 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.3](#)

AC nr. ...

Het verschil waarnaar artikel 26 van het koninklijk besluit van 21 april 2007 en bijlage 2 bij dat koninklijk besluit verwijzen, bestaat in het verschil tussen de resultaten van twee of drie opeenvolgende metingen van de alcoholconcentratie in de door een bestuurder uitgeademde alveolaire lucht, na uitvoering van evenveel analyses van de adem van de betrokkene; wanneer, bijgevolg, de bestuurder niet heeft gevraagd om een tweede ademanalyse te ondergaan en deze niet werd uitgevoerd, is de nauwkeurigheidsmarge die wordt weergegeven door het apparaat dat de alcoholconcentratie in de uitgeademde alveolaire lucht meet en die bedoeld is om de geldigheid van de resultaten van meerdere analyses te meten, niet van toepassing.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Ademanalyse - Toestel dat de alcoholconcentratie in de uitgeademde alveolaire lucht meet - Weergegeven nauwkeurigheidsmarge

- Artt. 34 en 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 26 en bijlage 2, punten 3.6 en 4.3.3 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Ademanalyse - Toestel dat de alcoholconcentratie in de uitgeademde alveolaire lucht meet - Weergegeven nauwkeurigheidsmarge

- Artt. 34 en 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La différence à laquelle font référence l'article 26 de l'arrêté royal du 21 avril 2007 et l'annexe 2 à cet arrêté est celle entre les résultats de deux ou de trois mesures consécutives de la concentration d'alcool dans l'air alvéolaire expiré par un conducteur, à l'issue d'autant d'analyses de l'haleine de l'intéressé ; partant, lorsque le conducteur n'a pas demandé à être soumis à une seconde analyse de l'haleine et qu'il n'a pas été procédé à celle-ci, la marge de précision indiquée par l'appareil qui mesure la concentration d'alcool dans l'air alvéolaire expiré, destinée à mesurer la validité des résultats obtenus en cas d'analyses multiples, n'est pas applicable.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Analyse de l'haleine - Appareil mesurant la concentration d'alcool dans l'air alvéolaire expiré - Marge de précision indiquée

- Art. 34 et 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 26 et annexe 2, points 3.6 et 4.3.3 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Analyse de l'haleine - Appareil mesurant la concentration d'alcool dans l'air alvéolaire expiré - Marge de précision indiquée

- Art. 34 et 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 26 en bijlage 2, punten 3.6 en 4.3.3 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

- Art. 26 et annexe 2, points 3.6 et 4.3.3 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

De schuld die de beklaagde ten goede moet komen (1), is die welke volgens de rechter betrekking heeft op de schuld van die beklaagde aan de hem ten laste gelegde feiten (2). (1) Ook: "in dubio pro reo"-regel; zie Cass. 7 oktober 2020, AR P.20.0700.F, AC 2020, nr. 615, met concl. "in substantie" OM op datum in Pas.; wat betreft het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld, zie P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", R.P.D.B., Bruylant, 2014, nrs. 145 tot 149. (2) Cass. 25 november 2020, AR P.20.0808.F, AC. 2020, nr. 723, § 5; Cass. 6 oktober 2004, AR P.04.0665.F, AC. 2004, nr. 458.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld - "Twijfel komt de beklaagde ten goede"

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - "Twijfel komt de beklaagde ten goede"

Le doute qui doit profiter au prévenu (1) est celui qui, dans l'esprit du juge, porte sur la culpabilité de celui-ci concernant les faits faisant l'objet de la ou des préventions mises à sa charge (2). (1) Ou règle « in dubio pro reo » ; voir Cass. 7 octobre 2020, RG P.20.0700.F, Pas. 2020, n° 615, avec concl. « dit en substance » du MP) ; quant au principe général de la présomption d'innocence, voir P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, nos 145 à 149. (2) Cass. 25 novembre 2020, RG P.20.0808.F, Pas. 2020, n° 723, § 5 ; Cass. 6 octobre 2004, RG P.04.0665.F, Pas. 2004, n° 458.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Principe général du droit de la présomption d'innocence - "Le doute profite au prévenu"

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - "Le doute profite au prévenu"

P.22.1054.F

7 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer een verbodsbord op een openbare weg is geplaatst overeenkomstig artikel 68.1 Wegverkeersreglement, heeft de omstandigheid dat de bekendmaking van de administratieve akte die dit verbod voorschrijft niet in de vereiste vormen zou zijn geschied (1), op zich niet tot gevolg dat de weggebruikers niet verplicht zouden zijn aan dat verbodsbord gevolg te geven (2). (1) Het litigieuze verkeersteken dat de toegestane snelheid beperkte, was geplaatst op een traject van rijksweg 4 waarop wegenwerken plaatsvonden, overeenkomstig een politieverordening. De eiseres voerde in haar conclusie in hoger beroep aan dat de bekendmaking en de datum van bekendmaking van die verordening niet behoorlijk zijn vastgesteld door een aantekening in een register, overeenkomstig het koninklijk besluit van 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden. De eiseres beroept zich met name op een arrest van het Hof van 12 januari 2018 (AR F.16.0087.F, AC. 2018, nr. 27) en leidt hieruit af dat die beschikking – en dus het hieruit voortvloeiende litigieuze verkeersteken – niet tegen haar kan worden aangevoerd en dat de appelrechters haar niet konden veroordelen wegens miskenning van dat verkeersteken en dit verweer niet regelmatig hebben beantwoord (zie ook Cass. 21 mei 2015, AR F.13.0158.F en F.14.0098.F, AC 2015, nrs. 328 en 330, beide met concl. procureur-generaal HENKES, toen eerste advocaat-generaal, op datum in Pas.; concl. procureur-generaal HENKES, vóór Cass. 27 september 2019, AR F.18.0056.F, Pas. 2019, nr. 483 [p. 1676, § 7]). Zelf heeft het OM geconcludeerd tot cassatie, met name omdat het bestreden vonnis de conclusie in hoger beroep van de eiseres in dit opzicht niet regelmatig beantwoordt. Het Hof heeft evenwel uit artikel 5 Wegverkeersreglement afgeleid dat het verweer niet relevant was en dat de correctionele rechtbank het bijgevolg niet diende te beantwoorden. (M.N.B.) (2) Zie Cass. 18 november 2014, AR P.13.1951.N, AC2014, nr. 704 ("Wanneer een verbodsbord overeenkomstig de artikelen 5 en 68 Wegverkeersreglement op een autosnelweg is geplaatst, dan heeft de omstandigheid dat daarvoor nog geen toelating is gegeven door de minister of zijn gevolmachtigde,

Lorsqu'un signal d'interdiction est placé sur une voie publique conformément à l'article 68.1 du code de la route, la circonstance même que la publication de l'acte administratif ayant prescrit cette interdiction n'aurait pas eu lieu dans les formes requises (1) n'a pas pour conséquence que les usagers de la route ne doivent pas impérativement s'y conformer (2). (1) La signalisation litigieuse limitant la vitesse autorisée a été placée sur un tronçon en chantier de la Nationale 4 conformément à une ordonnance de police. La demanderesse a fait valoir en termes de conclusions d'appel que le fait et la date de la publication de cette ordonnance n'ont pas été dûment constatés par une annotation dans un registre conformément à l'A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales. Se référant notamment à un arrêt de la Cour du 12 janvier 2018 (RG F.16.0087.F, Pas. 2018, n° 27), elle en a déduit que cette ordonnance – et donc la signalisation litigieuse qui en procède – lui est inopposable et que les juges d'appel ne pouvaient la condamner pour l'avoir méconnue et n'ont pas répondu régulièrement à cette défense (voir aussi Cass. 21 mai 2015, RG F.13.0158.F et F.14.0098.F, Pas. 2015, nos 328 et 330, tous deux avec concl. de M. HENKES, alors premier avocat général ; concl. de M. HENKES, procureur général, précédant Cass. 27 septembre 2019, RG F.18.0056.F, Pas. 2019, n° 483 [p. 1676, § 7]). Le MP a pour sa part conclu à la cassation, notamment au motif que le jugement attaqué ne répond pas régulièrement à cet égard aux conclusions d'appel de la demanderesse. Mais la Cour a déduit de l'article 5 du code de la route que la défense n'était pas pertinente, et que le tribunal correctionnel n'était, partant, pas tenu d'y répondre. (M.N.B.) (2) Voir Cass. 18 novembre 2014, RG P.13.1951.N, Pas. 2014, n° 704 (« Lorsqu'un signal d'interdiction est placé sur une autoroute conformément aux articles 5 et 68 du code de la route, la circonstance qu'aucune autorisation n'ait été délivrée pour ce faire par le ministre ou son délégué n'a pas pour conséquence que les usages de la route ne doivent pas impérativement s'y conformer ») ; Cass. 16 janvier 2001, RG P.99.0441.N, Pas. 2001, n° 29 ; Cass. 29 juin 1994, RG P.94.0337.F, Pas. 1994, n° 338.

niet tot gevolg dat de weggebruikers geen dwingend gevolg aan dat verbodsbord moeten geven"); Cass. 16 januari 2001, AR P.99.0441.N, AC. 2001, nr. 29; Cass. 29 juni 1994, AR P.94.0337.F, AC. 1994, nr. 338.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 78 - Werfsignalisatie - Verbodsbord - Geen bekendmaking van de administratieve akte die het verbod in de verieste vormen heeft voorgeschreven - (Geen) Invloed op de verplichting om hieraan gevolg te geven

- Artt. 5, 68.1 en 78 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 68 - Verkeersteken - Verbodsbord - Geen bekendmaking van de administratieve akte die het verbod in de verieste vormen heeft voorgeschreven - (Geen) Invloed op de verplichting om hieraan gevolg te geven

- Artt. 5, 68.1 en 78 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 5 - Verbindende kracht van de verkeerstekens - Verbodsbord - Geen bekendmaking van de administratieve akte die het verbod in de verieste vormen heeft voorgeschreven - (Geen) Invloed op de verplichting om hieraan gevolg te geven

- Artt. 5, 68.1 en 78 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Verkeersteken - Verbodsbord - Geen bekendmaking van de administratieve akte die het verbod in de verieste vormen heeft voorgeschreven - (Geen) Invloed op de verplichting om hieraan gevolg te geven

- Artt. 5, 68.1 en 78 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 78 - Signalisation des chantiers - Signal d'interdiction - Défaut de publication de l'acte administratif ayant prescrit l'interdiction dans les formes requises - Incidence sur l'obligation de s'y conformer (non)

- Art. 5, 68.1 et 78 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 68 - Signalisation routière - Signal d'interdiction - Défaut de publication de l'acte administratif ayant prescrit l'interdiction dans les formes requises - Incidence sur l'obligation de s'y conformer (non)

- Art. 5, 68.1 et 78 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 5 - Force obligatoire de la signalisation routière - Signal d'interdiction - Défaut de publication de l'acte administratif ayant prescrit l'interdiction dans les formes requises - Incidence sur l'obligation de s'y conformer (non)

- Art. 5, 68.1 et 78 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Signalisation routière - Signal d'interdiction - Défaut de publication de l'acte administratif ayant prescrit l'interdiction dans les formes requises - Incidence sur l'obligation de s'y conformer (non)

- Art. 5, 68.1 et 78 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

P.22.1062.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.8](#)

AC nr. ...

Noch artikel 5, § 2, Interneringswet, noch enige andere bepaling, bepalen dat het bezit van de beroepstitel van forensisch psychiater door de gerechtsdeskundige die advies moet verlenen over de aanwezigheid van een geestesstoornis bij de verdachte, een op straffe van nietigheid voorgeschreven vorm van die handeling uitmaakt (1). (1) Zie Cass. 19 oktober 2022, AR P.22.0992.F, AC 2022, nr. 660, met concl. van advocaat-generaal Nolet de Brauwere op datum in Pas.

Ni l'article 5, § 2, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ni aucune autre disposition ne prévoient que la possession du titre professionnel de psychiatre médicolégal par l'expert judiciaire requis de donner un avis au sujet de la présence d'un trouble mental dans le chef d'un suspect constitue une forme prescrite à peine de nullité de cet acte (1). (1) Voir Cass. 19 octobre 2022, RG P.22.0992.F, Pas. 2022, n° 660, avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Bescherming van de maatschappij - Internering - Geestesstoornis - Psychiatrisch deskundigenonderzoek - Aangestelde deskundige die geen houder is van de door artikel 5, § 2, eerste lid, Interneringswet vereiste beroepstitel - Invloed

- Art. 5 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 86, 88 en 90 Gecoördineerde wet 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Geestesstoornis - Psychiatrisch deskundigenonderzoek - Aangestelde deskundige die geen houder is van de door artikel 5, § 2, eerste lid, Interneringswet vereiste beroepstitel - Invloed

- Art. 5 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 86, 88 en 90 Gecoördineerde wet 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

EXPERTISE - Matière répressive - Défense sociale - Internement - Trouble mental - Expertise psychiatrique - Expert désigné non porteur du titre professionnel requis par l'article 5, § 2, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement - Incidence

- Art. 5 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 86, 88 et 90 Loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DEFENSE SOCIALE - Internement - Trouble mental - Expertise psychiatrique - Expert désigné non porteur du titre professionnel requis par l'article 5, § 2, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement - Incidence

- Art. 5 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 86, 88 et 90 Loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.22.1063.N**18 oktober 2022****ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.4****AC nr. ...**

De rechter die bij toepassing van artikel 152 Wetboek van Strafvordering wordt verzocht om conclusietermijnen te bepalen mag bij de beoordeling van die vraag en het vastleggen van de termijnen rekening houden met de verjaringsregeling voor de strafvordering en het gegeven dat in het concrete strafdossier de verjaring dreigend is maar hij dient bij de beoordeling van dat verzoek en bij het vastleggen van de termijnen erover te waken dat het recht op een eerlijk proces wordt gerespecteerd; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak en bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de aard en de complexiteit van de zaak, de aan de orde zijnde betwistingen en de stand van de rechtspleging.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Strafvordering - Vastlegging van conclusietermijnen - Verjaringsregeling van de strafvordering - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Beoordeling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

Le juge qui, en application de l'article 152 du Code d'instruction criminelle, est invité à fixer des délais pour conclure peut, lors de l'appréciation de cette demande et de la fixation des délais, tenir compte du régime de prescription de l'action publique et du fait que la prescription est imminente dans le dossier répressif considéré, mais il doit également veiller, en pareil cas, à ce que le droit à un procès équitable soit respecté ; le juge se prononce souverainement sur ce point à la lumière des circonstances concrètes de la cause et peut, lors de cette appréciation, notamment tenir compte de la complexité de l'affaire, des contestations élevées et du stade de la procédure.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Action publique - Fixation de délais pour conclure - Régime de prescription de l'action publique - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Appréciation - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

- Artt. 21 en 21bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Vastlegging van conclusietermijnen - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Beoordeling door de feitenrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 21 en 21bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Vastlegging van conclusietermijnen - Verjaringsregeling van de strafvordering - Beoordeling door de feitenrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 21 en 21bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Algemeen - Vastlegging van conclusietermijnen - Verjaringsregeling van de strafvordering - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Beoordeling door de feitenrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 21 en 21bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 21 et 21bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

TRIBUNAUDX - Matière répressive - Action publique - Fixation de délais pour conclure - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Appréciation par le juge du fond - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

- Art. 21 et 21bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Fixation de délais pour conclure - Régime de prescription de l'action publique - Appréciation par le juge du fond - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

- Art. 21 et 21bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Généralités - Fixation de délais pour conclure - Régime de prescription de l'action publique - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Appréciation par le juge du fond - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

- Art. 21 et 21bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Een bedreiging zoals bepaald in artikel 327, tweede lid, Strafwetboek, kan bestaan in een geschrift dat van aard is, alsook door de dader bedoeld is, om bij degene aan wie het is gericht een ernstige vrees te doen ontstaan dat een als misdaad omschreven aanslag op zijn fysieke of morele integriteit of op zijn individuele vrijheid zal plaatsvinden, wanneer die vrees ook vanuit het standpunt van een normaal en redelijk persoon verantwoord is; de afwezigheid van het voornemen of de mogelijkheid om de aanslag waarmee wordt gedreigd te plegen neemt het misdrijf niet weg en evenmin impliceert het enkele feit dat het geschrift niets "aankondigt" omdat het in de tegenwoordige tijd is gesteld of dat het geschrift is opgesteld in seksueel platvloerse bewoordingen, dat de ernstige vrees voor de erin vermelde aanslag niet gerechtvaardigd is (1). (1) Cass. 19 januari 1959, AC 1959, 400, RDP 1958-59, 705. A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, 160-161; T. VANDROMME, "Bedreigingen", Comm. Strafr., 14-15, nrs. 44-46.

BEDREIGINGEN - Artikel 327, tweede lid, Strafwetboek - Bedreiging met een aanslag op personen of eigendommen - Geschrift - Inhoud van het geschrift - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 327, tweede lid Strafwetboek

BEDREIGINGEN - Artikel 327, tweede lid, Strafwetboek - Bedreigingen met een aanslag op personen of op eigendommen - Geschrift - Inhoud van het geschrift - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 327, tweede lid Strafwetboek

Une menace, telle que définie à l'article 327, alinéa 2, du Code pénal, peut consister en un écrit de nature à susciter chez la personne à laquelle il est adressé, selon le dessein poursuivi par l'auteur, une crainte sérieuse qu'un attentat qualifié de criminel soit commis contre son intégrité physique ou morale ou contre sa liberté individuelle, lorsque cette crainte est également justifiée du point de vue d'une personne normale et raisonnable ; l'absence d'intention ou de possibilité de mettre la menace d'attentat à exécution n'enlève rien à son caractère infractionnel et le simple fait que l'écrit ne fasse aucune « annonce », parce qu'il est rédigé au présent, ou qu'il soit rédigé en des termes sexuels grossiers n'implique pas davantage que la crainte sérieuse de l'attentat en question ne soit pas justifiée (1). (1) Cass. 19 janvier 1959, Bull et Pas. 1959, I, 503, R.D.P. 1958-1959, 705. A. DE NAUW et F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, 160-161 ; T. VANDROMME, « Bedreigingen », Comm. Strafr., 14-15, n° 44-46.

MENACES - Code pénale, article 327, alinéa 2 - Menaces d'attentat contre les personnes ou contre les propriétés - Ecrit - Contenu de l'écrit - Portée - Conséquence

- Art. 327, al. 2 Code pénal

MENACES - Code pénale, article 327, alinéa 2 - Menaces d'un attentat contre les personnes ou les propriétés - Ecrit - Contenu de l'écrit - Portée - Conséquence

- Art. 327, al. 2 Code pénal

Noch artikel 6 EVRM, noch de noodzaak om het recht van verdediging van de procespartijen te eerbiedigen of om het Hof in staat te stellen de wettigheid van de bestreden beslissing te controleren, vereisen dat de gezegden van de partijen ter rechtszitting moeten kunnen worden gecontroleerd aan de hand van de weergave daarvan in het proces-verbaal van die rechtszitting en het is evenmin vereist dat de bestreden beslissing die gezegden als dusdanig aanhaalt bij de beoordeling van de impact ervan op de bewijswaardering van de gegevens van het strafdossier (1). (1) Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE; Cass. 2 november 2011, AR P.11.1424.F, AC 2011, nr. 588.

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Wettigheidstoezicht - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Ni l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni la nécessité de respecter les droits de défense des parties au procès ou de permettre à la Cour de contrôler la légalité de la décision attaquée ne requièrent que les propos des parties tenus à l'audience puissent être contrôlés à la lumière de leur transcription dans le procès-verbal de cette audience et il n'est pas davantage requis que la décision attaquée cite ces propos en tant que tels pour apprécier leur incidence sur la valeur probante des éléments du dossier répressif (1). (1) Cass. 12 octobre 2022, RG P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13, avec les concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, alors avocat général ; Cass. 2 novembre 2011, RG P.11.1424.F, Pas. 2011, n° 588.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Contrôle de légalité - Procédure à l'audience - Propos des parties à l'audience non consignés dans un procès-verbal - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Procédure à l'audience - Propos des parties à l'audience non consignés dans un procès-verbal - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Procédure à l'audience - Propos des parties à l'audience non consignés dans un procès-verbal - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Procédure à l'audience - Propos des parties à l'audience non consignés dans un procès-verbal - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wat het toezicht op de voorlopige hechtenis betreft, is de zaak van een in verdenking gestelde, voor de toepassing van artikel 292 Gerechtelijk Wetboek, niet dezelfde als die van zijn mede-inverdenking gestelden, zelfs indien hun dezelfde feiten worden verweten.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Onderzoeksgerechten - Voorlopige hechtenis - Cumulatie van rechterlijke ambten in dezelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Onderzoeksgerechten - Voorlopige hechtenis - Cumulatie van rechterlijke ambten in dezelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Cumulatie van rechterlijke ambten in dezelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Onderzoeksgerechten - Hoger beroep - Cumulatie van rechterlijke ambten in dezelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Onderzoeksgerechten - Cumulatie van rechterlijke ambten in dezelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

S'agissant du contrôle de la détention préventive, la cause d'un inculpé n'est, pour l'application de l'article 292 du Code judiciaire, pas la même que celle de ses coïnculpés, les faits qui leur sont reprochés fussent-ils les mêmes.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Juridictions d'instruction - Détention préventive - Cumul des fonctions judiciaires dans la même cause

- Art. 292 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Juridictions d'instruction - Détention préventive - Cumul des fonctions judiciaires dans la même cause

- Art. 292 Code judiciaire

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Appel - Cumul des fonctions judiciaires dans la même cause

- Art. 292 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Détention préventive - Juridictions d'instruction - Appel - Cumul des fonctions judiciaires dans la même cause

- Art. 292 Code judiciaire

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Juridictions d'instruction - Cumul des fonctions judiciaires dans la même cause

- Art. 292 Code judiciaire

De door artikel 57 Wet Strafvuivering aan de strafvuiveringsrechtbank opgelegde verplichting om bij de afwijzing van een strafvuiveringsmodaliteit in het vonnis een datum te bepalen waarop de veroordeelde een nieuw verzoek kan indienen, is niet van toepassing op de strafvuiveringsrechter die een bij toepassing van artikel 74 Wet Strafvuivering neergelegd verzoek tot voorlopige invrijheidstelling om medische redenen afwijst (1). (1) Het openbaar ministerie concludeerde dat de grondslag hiertoe gelegen is in de aard van de invrijheidstelling om medische redenen. Immers, de gezondheidstoestand van een gedetineerde kan evolueren, zelfs op korte termijn. Waardoor er in functie van deze evolutie een nieuw, niet tijdsgebonden, verzoek kan worden ingediend.

STRAFUIVERING - Voorlopige invrijheidstelling - Medische redenen - Strafvuiveringsmodaliteit - Bepalen datum nieuw verzoek

- Artt. 57 en 75 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

L'obligation imposée au tribunal de l'application des peines, par l'article 57 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, d'indiquer dans le jugement, lors du refus d'une modalité d'exécution de la peine, la date à laquelle le condamné peut introduire une nouvelle demande n'est pas applicable au juge de l'application des peines qui rejette une demande de libération provisoire pour raisons médicales introduite en application de l'article 74 de cette loi (1). (1) Le ministère public a conclu que le fondement de cette règle réside dans la nature de la libération pour raisons médicales. En effet, l'état de santé d'un détenu est susceptible d'évoluer, même à bref délai. Par conséquent, une nouvelle demande peut être introduite en fonction de cette évolution, en dehors de toute considération temporelle.

APPLICATION DES PEINES - Libération provisoire - Raisons médicales - Modalité d'exécution de la peine - Indication de la date à laquelle une nouvelle demande peut être introduite

- Art. 57 et 75 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.22.1094.N

16 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220816.VAK.6](#)

AC nr. ...

Het misdrijf van exhibitionisme vereist dat de dader op een openbare plaats of op een plaats die zichtbaar is voor het publiek de eigen ontholte geslachtsdelen toont of een seksuele daad stelt terwijl hij weet dat derden dit ongewild zullen waarnemen of kunnen waarnemen.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Exhibitionisme - Materieel bestanddeel - Moreel bestanddeel

- Art. 417/53 Strafwetboek

OPENBARE SCHENNIS VAN DE GOEDE ZEDEN -

Exhibitionisme - Materieel bestanddeel - Moreel bestanddeel

- Art. 417/53 Strafwetboek

Le délit d'exhibitionnisme requiert que l'auteur montre dans un lieu public ou accessible au regards public ses propres organes génitaux dénudés ou pose un acte à caractère sexuel, en sachant que des tiers les verront ou seront susceptibles de les voir de manière involontaire.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Exhibitionnisme - Élément matériel - Élément moral

- Art. 417/53 Code pénal

OUTRAGE PUBLIC AUX MOEURS - Exhibitionnisme - Élément matériel - Élément moral

- Art. 417/53 Code pénal

P.22.1097.N

15 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 623 Wetboek van Strafvordering is van toepassing op de schadevergoedingsplicht die bij gerechtelijke beslissing is vastgesteld en die verplichting bestaat indien de veroordelende beslissing vaststelt dat de burgerlijke partij schade heeft geleden die in oorzakelijk verband staat tot het bewezen verklaarde misdrijf, zonder dat hierbij noodzakelijk het precieze bedrag van de vergoeding voor de geleden schade moet zijn bepaald, zodat een veroordeling tot betaling van een provisionele schadevergoeding een rechterlijke beslissing is die een verplichting tot schadevergoeding inhoudt; aan de door artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering voorgeschreven schadevergoedingsplicht is voldaan wanneer de geleden schade is hersteld, wat kan voortvloeien uit een daadwerkelijke betaling, een kwijtschelding van schuld of een dading waarmee de benadeelde partij instemt en het loutere feit dat de burgerlijke rechtsvordering is verjaard, dat de schadelijder niet is overgegaan tot de invordering van de bij rechtelijke beslissing toegekende schadevergoeding of dat de schadelijder geen stappen heeft gezet om de precieze omvang van de bij rechterlijke beslissing vastgestelde schade te bepalen, hebben niet tot gevolg dat de verzoeker niet langer zou moeten voldoen aan de in artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde schadevergoedingsplicht (1). (1) Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0746.N, AC 2017, nr. 72, NC 2017/5, 501-502 en noot J. DE HERDT, "Herstel in eer en rechten, na het herstel van de schade".

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Voorwaarde - Artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Schadevergoedingsplicht - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 623, eerste lid Wetboek van Strafvordering

L'article 623 du Code d'instruction criminelle est applicable à l'obligation d'indemnisation constatée par une décision judiciaire et cette obligation existe si la décision de condamnation constate que la partie civile a subi un préjudice en lien causal avec l'infraction déclarée établie, sans qu'il faille nécessairement déterminer le montant précis de l'indemnité due pour le dommage subi, de sorte qu'une condamnation au paiement de dommages-intérêts à titre provisionnel est une décision judiciaire qui implique une obligation d'indemnisation ; il y a libération de l'obligation d'indemnisation au sens de l'article 623, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle lorsque le préjudice subi a été réparé, ce qui peut résulter d'un paiement effectif, d'une remise de dette ou d'une transaction consentie par la partie lésée et la seule prescription de l'action civile, le non-recouvrement par la personne lésée des dommages-intérêts octroyés par décision judiciaire ou l'absence de démarches de celle-ci en vue de déterminer l'étendue précise du dommage établi par décision judiciaire n'ont pas pour effet de libérer le requérant de son obligation d'indemnisation au sens de l'article 623, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0746.N, Pas. 2017, n° 72, N.C. 2017/5, 501-502 et note J. DE HERDT, « Herstel in eer en rechten, na het herstel van de schade ».

REHABILITATION - Condition - Code d'instruction criminelle, article 623, alinéa 1er - Obligation d'indemnisation - Portée - Conséquence

- Art. 623, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Artikel 624, derde lid, Wetboek van Strafvordering is van toepassing op schade waarvan bij rechterlijke beslissing niet is bepaald dat de verzoeker tot vergoeding is gehouden zodat hij slechts een morele verplichting tot vergoeding heeft van die schade; de kamer van inbeschuldigingstelling neemt de inspanningen die de verzoeker op dat vlak heeft geleverd mee in haar beoordeling van de vereiste van verbetering en goed gedrag en die beoordeling is op dat punt onaantastbaar (1). (1) Cass. 8 december 2010, AR P.10.1067.F, AC 2010, nr. 717 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., RW 2011-2012, 830 en noot A. VANDEPLAS, "Eerherstel en het herstel van de aangerichte schade"; Cass. 15 juni 2010, RW 2010-2011, 1601 en noot T. ROES, "Herstel in eer en rechten"; J. DE HERDT, "Herstel in eer en rechten, na het herstel van de schade", NC 2017/5, 501-502, nrs. 3 en 4.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Voorwaarde - Artikel 624, derde lid, Wetboek van Strafvordering - Schadevergoedingsplicht - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 624, derde lid Wetboek van Strafvordering

L'article 624, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle s'applique au dommage dont l'obligation d'indemnisation par le requérant n'a pas été constatée par une décision judiciaire, de sorte que seule une obligation morale lui impose de procéder à la réparation de ce dommage ; dans son appréciation, souveraine sur ce point, de la condition de l'amendement et de la bonne conduite, la chambre des mises en accusation tient compte des efforts faits par le requérant à cet égard (1). (1) Cass. 8 décembre 2010, AR P.10.1067.F, Pas. 2010, n° 717 avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, R.W. 2011-2012, 830 et note A. VANDEPLAS, « Eerherstel en het herstel van de aangerichte schade »; Cass. 15 juin 2010, R.W. 2010-2011, 1601 et note T. ROES, « Herstel in eer en rechten »; J. DE HERDT, « Herstel in eer en rechten, na het herstel van de schade », N.C. 2017/5, 501-502, n° 3 et 4.

REHABILITATION - Condition - Code d'instruction criminelle, article 624, alinéa 3 - Obligation d'indemnisation - Portée - Conséquence

- Art. 624, al. 3 Code d'Instruction criminelle

P.22.1106.F

16 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221116.2F.8](#)

AC nr. ...

Wanneer de appelrechters het beroepen vonnis vernietigen dat het door een beklaagde aangetekend verzet niet-ontvankelijk verklaart, moeten zij zich eerst over de ontvankelijkheid van het verzet uitspreken alvorens over de strafvordering uitspraak te doen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep tegen een vonnis dat het verzet van de beklaagde niet-ontvankelijk verklaart - Vernietiging van het beroepen vonnis door de appelrechters

- Art. 187, §§ 4 en 5 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Vernietiging van het beroepen vonnis door de appelrechters - Strafzaken - Door de eerste rechter niet-ontvankelijk verklaard verzet - Hoger beroep

- Art. 187, §§ 4 en 5 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'ils annulent le jugement entrepris déclarant irrecevable l'opposition formée par un prévenu, les juges d'appel sont tenus de se prononcer d'abord sur la recevabilité de l'opposition avant de statuer sur l'action publique.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel d'un jugement ayant déclaré irrecevable l'opposition du prévenu - Annulation du jugement entrepris par les juges d'appel

- Art. 187, § 4 et 5 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Annulation du jugement entrepris par les juges d'appel - Matière répressive - Opposition déclarée irrecevable par le premier juge - Appel

- Art. 187, § 4 et 5 Code d'Instruction criminelle

Wanneer het vonnis het verzet niet-ontvankelijk verklaart, beperkt het zich ertoe te verklaren dat de bij verstek gewezen beslissing haar volle uitwerking zal krijgen; in dat geval kan het noch de grondslag van het verzet noch de grondslag van het bij verstek gewezen vonnis onderzoeken; hetzelfde geldt voor de appelrechters die het beroepen vonnis bevestigen dat het verzet van de beklaagde niet-ontvankelijk verklaart, in welk geval zij geen uitspraak kunnen doen over de strafvordering door met name te onderzoeken of de feiten zijn verjaard en of de vervolging niet-ontvankelijk moet worden verklaard (1). (1) Cass. 20 december 2016, AR P.15.0075.N, AC 2016, nr. 736.

VERZET - Strafzaken - Niet-ontvankelijk verklaard verzet van de beklaagde

- Art. 187, §§ 4 en 5 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Appelrechters die het beroepen vonnis bevestigen dat het verzet van de beklaagde niet-ontvankelijk verklaart

- Art. 187, §§ 4 en 5 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'un jugement dit l'opposition irrecevable, il se borne à déclarer que la décision rendue par défaut produira ses pleins et entiers effets ; dans cette hypothèse, il ne peut examiner le fondement ni de l'opposition ni du jugement rendu par défaut ; il en va de même pour les juges d'appel qui confirment le jugement dont appel déclarant irrecevable l'opposition du prévenu et dans ce cas, les juges d'appel ne peuvent statuer sur l'action publique notamment en vérifiant si les faits sont prescrits ou si les poursuites doivent être déclarées irrecevables (1). (1) Cass. 20 décembre 2016, RG P.15.0075.N, Pas. 2016, n° 736.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition du prévenu déclarée irrecevable

- Art. 187, § 4 et 5 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Juges d'appel confirmant le jugement entrepris déclarant irrecevable l'opposition du prévenu

- Art. 187, § 4 et 5 Code d'Instruction criminelle

P.22.1109.F

23 augustus 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220823.VAC.8](#)

AC nr. ...

Artikel 54 Shengenuitvoeringsovereenkomst en het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem houden geen verband met het onderzoek van de door artikel 4.4 Wet Europees Aanhoudingsbevel vereiste voorwaarde van de bevoegdheid van de Belgische gerechten.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Weigering - Artikel 4.4 Wet Europees Aanhoudingsbevel - Bevoegdheid - "Non bis in idem" - Onderscheid

- Art. 54 Overeenkomst 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de Regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland, en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing

- Art. 4.4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Weigering - Artikel 4.4 Wet Europees Aanhoudingsbevel - Bevoegdheid - "Non bis in idem" - Onderscheid

- Art. 54 Overeenkomst 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de Regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland, en de Franse

L' article 54 de la Convention d'application de l'accord de Schengen du 19 juin 1990 et le principe général du droit non bis in idem sont étrangers à l'examen de la condition de la compétence des juridictions belges exigée par l'article 4.4 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exequatur - Refus - Loi relative au mandat d'arrêt européen, article 4.4 - Compétence - "Non bis in idem" - Distinction

- Art. 54 Convention du 19 juin 1990 d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les Gouvernements des Etats de l'Union économique benelux, de la République fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des

- Art. 4.4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen - Exequatur - Refus - Loi relative au mandat d'arrêt européen, article 4.4 - Compétence - "Non bis in idem" - Distinction

- Art. 54 Convention du 19 juin 1990 d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les Gouvernements des Etats de l'Union économique benelux, de la République

Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing
- Art. 4.4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des
- Art. 4.4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Het in het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem en in artikel 54 Schengenuitvoeringsovereenkomst vastgelegde verbod om een persoon te vervolgen of te bestraffen wegens een misdrijf waarvan hij reeds is vrijgesproken of waarvoor hij reeds is veroordeeld, vormt geen bevoegdheidsregel maar een grond van verval van de strafvordering.

L'interdiction consacrée par le principe général du droit non bis in idem et par l'article 54 de la Convention d'application de l'accord de Schengen du 19 juin 1990 de poursuivre ou de punir une personne en raison d'une infraction pour laquelle elle a déjà été acquittée ou condamnée constitue, non une règle de compétence, mais une cause d'extinction de l'action publique.

STRAFVORDERING - Strafzaken - Grond van verval van de strafvordering - "Non bis in idem"

- Art. 54 Overeenkomst 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de Regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland, en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Non bis in idem" - Draagwijdte - (Geen) bevoegdheidsregel

- Art. 54 Overeenkomst 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de Regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland, en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - "Non bis in idem"

- Art. 54 Overeenkomst 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de Regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland, en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing

ACTION PUBLIQUE - Matière répressive - Cause d'extinction de l'action publique - "Non bis in idem"

- Art. 54 Convention du 19 juin 1990 d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les Gouvernements des Etats de l'Union économique benelux, de la République fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Non bis in idem" - Portée - Règle de compétence (non)]

- Art. 54 Convention du 19 juin 1990 d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les Gouvernements des Etats de l'Union économique benelux, de la République fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - "Non bis in idem"

- Art. 54 Convention du 19 juin 1990 d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les Gouvernements des Etats de l'Union économique benelux, de la République fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des

P.22.1111.F

7 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220907.2F.8](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, het nut of de raadzaamheid om de behandeling van een zaak uit te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 517.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Procedure ter zitting - Verzoek tot uitstel - Beoordeling door de rechter

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Procedure ter zitting - Verzoek tot uitstel - Beoordeling door de rechter

STRAFUITVOERING - Strafvuittvoeringsrechtbank - Vordering tot herroeping van de strafvuitvoeringsmodaliteit - Procedure ter zitting - Verzoek tot uitstel - Beoordeling van de rechtbank

Le juge apprécie souverainement la nécessité, l'utilité ou l'opportunité de la remise de l'examen d'une cause (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Procédure à l'audience - Demande de remise - Appréciation du juge

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Procédure à l'audience - Demande de remise - Appréciation par le juge

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demande de révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Procédure à l'audience - Demande de remise - Appréciation du tribunal

De artikelen 68, § 3, eerste lid, en 95/27, § 3, Wet Strafvuivering verbieden de strafuiveringsrechtbank niet om de raadsman van de ter beschikking gestelde veroordeelde toe te staan om hem te vertegenwoordigen in een procedure tot herroeping, schorsing of herziening van de invrijheidstelling onder toezicht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 517.

STRAFUUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Ter beschikking van strafuiveringsrechtbank gestelde veroordeelde - Invrijheidstelling onder toezicht - Vordering tot herroeping van de strafuiveringsmodaliteit - Procedure ter zitting - Afwezige veroordeelde - Aan zijn advocaat verleende toelating om hem te vertegenwoordigen - Wettigheid

- Artt. 68, § 3, eerste lid, en 95/27, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

Les articles 68, § 3, alinéa 1er, et 95/27, § 3, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine ne font pas interdiction au tribunal de l'application des peines d'autoriser le conseil du condamné mis à disposition à le représenter dans le cadre d'une procédure de révocation, suspension ou révision de la libération sous surveillance (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Condamné mis à disposition du tribunal de l'application des peines - Libération sous surveillance - Demande de révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Procédure à l'audience - Condamné absent - Autorisation accordée à son avocat pour le représenter - Légacité

- Art. 68, § 3, al. 1er, et 95/27, § 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit

La prévision de l'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales s'étend aux étrangers qui, en vertu de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, sont privés de leur liberté par une autorité administrative, de sorte que l'étranger privé de liberté doit pouvoir faire contrôler la légalité de sa privation de liberté à bref délai par un juge, ce qui implique qu'un juge statue à brève échéance par une décision définitive sur la question de savoir si la privation de liberté est légale ou non ; ces décisions judiciaires qui n'apprécient pas la légalité proprement dite, telle une annulation pour défaut de motivation ou pour incompétence, ne sont pas de pareilles décisions définitives, même si elles peuvent être prises en considération pour l'interprétation de la notion de « bref délai » ; il résulte de cette disposition conventionnelle, telle qu'interprétée par la Cour européenne des droits de l'homme (1), que le fait de la mise en liberté d'un étranger qui, au moment de sa privation de liberté, a demandé à un juge de se prononcer sur la légalité de celle-ci ou a exercé un recours contre une telle décision, n'a pas pour conséquence de priver d'objet cette demande ou le recours exercé en la matière, si bien que le juge saisi d'une demande d'appréciation de la légalité de la privation de liberté d'un étranger ou d'un recours exercé contre une décision statuant sur cette légalité, s'il y a été expressément invité par l'étranger qui aura entre-temps été mis en liberté, doit se prononcer sur la légalité de la privation de liberté et ne peut déclarer sans objet l'examen de la demande ou du recours exercé au seul motif que l'étranger n'est plus privé de sa liberté ; l'obligation conventionnelle précitée prévaut sur l'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 qui n'accorde le recours auprès du pouvoir judiciaire qu'à l'étranger faisant l'objet d'une mesure privative de liberté, et la possibilité dont dispose un étranger mis en liberté de faire contrôler par le juge civil la légalité d'une détention ayant pris fin, en vue d'obtenir un dédommagement (2) ne dispense pas la juridiction d'instruction ni la Cour de l'obligation résultant de l'article 5, § 4, de la Convention de statuer à bref délai sur la légalité de la privation administrative de liberté d'un étranger ou sur un recours exercé en la matière, pour autant que l'étranger ait formulé

artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815. Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

cette demande de contrôle de légalité ou ait exercé ce recours à un moment où il était encore privé de sa liberté et qu'il demande expressément au juge saisi de contrôler, nonobstant sa mise en liberté, la légalité de la privation de liberté qu'il a subie (3). (1) CEDH, 14 novembre 2013, M.D. c. Belgique, n° 56028/10, point 44 ; CEDH, 11 avril 2013, Firoz Muneer c. Belgique, n° 56005/10, point 86 ; CEDH, 30 juin 2020, n° 54962/18, Muhammad Saqawat c. Belgique, point 75. (2) Cass. 25 mars 2020, RG P.20.0189.F, Pas. 2020, n° 214 ; R.D.P. 2020, p. 864. (3) Voy. les concl. contraires du MP dans P.22.1122.N ; voy. L. DENYS, « Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen », R.W. 2020-2021, pp. 802-815. Par cet arrêt, la Cour abandonne sa jurisprudence traditionnelle du « sans objet » en ce qui concerne le contrôle de légalité d'une mesure privative de liberté prise à l'égard d'un étranger lorsque celui-ci a été mis en liberté au moment de ce contrôle.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Strijdigheid met artikel 5.4. EVRM - Recht op vergoeding - Artikel 27 Wet 13 maart 1973 - Toepassingsgebied

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Strijdigheid met artikel 5.4. EVRM - Recht op vergoeding - Artikel 27 Wet 13 maart 1973 - Toepassingsgebied

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Incompatibilité avec l'article 5, § 4, Conv. D.H. - Droit à réparation - Loi du 13 mars 1973, article 27 - Champ d'application

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 27 L. du 13 mars 1973

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Incompatibilité avec l'article 5, § 4, Conv. D.H. - Droit à réparation - Loi du 13 mars 1973, article 27 - Champ d'application

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Maatregel van vrijheidsberoving - Vreemdelingenwet - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Maatregel van vrijheidsberoving - Vreemdelingenwet - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 71 - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwaarden - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 27 L. du 13 mars 1973

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Mesure privative de liberté - Loi du 15 décembre 1980 - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 27 L. du 13 mars 1973

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Mesure privative de liberté - Loi du 15 décembre 1980 - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 27 L. du 13 mars 1973

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 71 - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Conditions - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 27 L. du 13 mars 1973

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 71 - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwaarden - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 71 - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Conditions - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Article 74/6, § 1er - Contrôle de légalité - Mise en liberté de l'étranger - Incidence sur le contrôle de la légalité ou sur le recours exercé contre la décision de contrôle de la légalité de la privation de liberté - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

De beslissing van het rechtscollege in hoger beroep die het hoger beroep van de beklaagde tegen de afwijzing van zijn verzoek om de zaak te verwijzen naar een rechtbank in een ander taalgebied afwijst als ontvankelijk doch ongegrond en de zaak terug verwijst naar de eerste rechter is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en evenmin een beslissing als bedoeld door een van de uitzonderingsgevallen van artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, zodat het cassatieberoep tegen die beslissing wegens voorbarigheid niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 11 oktober 2005, AR P.05.0606.N, AC 2005, nr. 497; Cass. 23 juni 1999, AR P.99.0384.F, AC 1999, nr. 390.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Taalgebruik in gerechtszaken - Verzoek tot verzending van de zaak naar een rechtscollege van een ander taalgebied - Hoger beroep tegen de afwijzing van het verzoek - Beslissing van een ongegrond hoger beroep en verwijzing van de zaak naar de eerste rechter - Onmiddellijk cassatieberoep - Toelaatbaarheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verzoek tot verzending van de zaak naar een rechtscollege van een ander taalgebied - Hoger beroep tegen de afwijzing van het verzoek - Beslissing van een ongegrond hoger beroep en verwijzing van de zaak naar de eerste rechter - Onmiddellijk cassatieberoep - Toelaatbaarheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

La décision de la juridiction d'appel qui déclare recevable l'appel interjeté par le prévenu contre le rejet de sa demande de renvoi de la cause devant une juridiction d'une autre région linguistique mais qui rejette cet appel comme étant non fondé et renvoie la cause au premier juge n'est pas définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et est étrangère aux exceptions visées par le second alinéa de cette disposition, de sorte que le pourvoi en cassation contre cette décision est prématuré et, partant, irrecevable (1). (1) Cass. 11 octobre 2005, RG P.05.0606.N, Pas. 2005, n° 497 ; Cass. 23 juin 1999, RG P.99.0384.F, Pas. 1999, n° 390.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Emploi des langues en matière judiciaire - Demande de renvoi de la cause devant une juridiction d'une autre région linguistique - Appel interjeté contre le rejet de la demande - Décision déclarant l'appel non fondé et renvoyant la cause au premier juge - Pourvoi immédiat - Admissibilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Demande de renvoi de la cause devant une juridiction d'une autre région linguistique - Appel interjeté contre le rejet de la demande - Décision déclarant l'appel non fondé et renvoyant la cause au premier juge - Pourvoi immédiat - Admissibilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Uit de loutere voeging van bepaalde stukken uit een ander strafdossier bij een lastens een inverdenkinggestelde gevoerd gerechtelijk onderzoek, volgt niet dat de inverdenkinggestelde in het kader van de beoordeling van de handhaving van zijn voorlopige hechtenis daardoor automatisch recht van toegang verkrijgt tot dit ander strafdossier; het staat aan de inverdenkinggestelde aannemelijk te maken dat zijn recht van verdediging in het kader van de beoordeling van zijn voorlopige hechtenis vereist dat hem die toegang wordt verstrekt en aan het onderzoeksgerecht om daarover te oordelen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Inzage van het dossier - Voeging van stukken van een ander dossier - Inzagerecht van het andere dossier

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 21, § 2, en 22, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Voorlopige hechtenis - Inzage van het dossier - Voeging van stukken van een ander dossier - Inzagerecht van het andere dossier

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 21, § 2, en 22, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Voeging stukken uit een ander dossier - Inzagerecht van het andere dossier

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 21, § 2, en 22, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Il ne résulte pas de la simple jonction de certaines pièces provenant d'un autre dossier répressif à celui de l'instruction ouverte à charge d'un inculpé que ce dernier bénéficie automatiquement d'un droit d'accès à cet autre dossier répressif dans le cadre de l'appréciation du maintien de sa détention préventive ; il appartient à l'inculpé de rendre plausible que cet accès lui est indispensable pour exercer ses droits de défense dans le cadre de l'appréciation de sa détention préventive et à la juridiction d'instruction de statuer à cet égard.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Communication du dossier - Jonction de pièces d'un autre dossier - Droit de prendre connaissance de l'autre dossier

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21, § 2, et 22, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Détention préventive - Communication du dossier - Jonction de pièces d'un autre dossier - Droit de prendre connaissance de l'autre dossier]

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21, § 2, et 22, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Jonction de pièces provenant d'un autre dossier - Droit de prendre connaissance de l'autre dossier

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21, § 2, et 22, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Noch artikel 149 Grondwet, noch de algemene rechtsbeginselen van de motiveringsplicht van de rechterlijke beslissingen en van het vermoeden van onschuld, noch enige andere wets- of verdragsbepaling verbieden de strafuitvoeringsrechtbank, wanneer ze onderzoekt of de veroordeelde een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van derden, feiten in aanmerking te nemen die vermeld worden in een tegen de veroordeelde uitgevaardigd aanhoudingsbevel, mits ze geen uitspraak doet over het strafbaar karakter ervan (1). (1) Zie Cass. 28 mei 2014, AR P.14.0484.F, AC 2014, nr. 387, met concl. OM op datum in Pas.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Vermoeden van onschuld - Strafwetvoeringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Ernstige bedreiging van de fysieke of psychische integriteit van derden - Inaanmerkingneming van de in een aanhoudingsbevel vermelde feiten

- Art. 64 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFWETVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Ernstige bedreiging van de fysieke of psychische integriteit van derden - Inaanmerkingneming van de in een aanhoudingsbevel vermelde feiten

- Art. 64 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafwetvoeringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Ernstige bedreiging van de fysieke of psychische integriteit van derden - Inaanmerkingneming van de in een aanhoudingsbevel vermelde feiten

- Art. 64 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Ni l'article 149 de la Constitution, ni les principes généraux du droit relatifs à l'obligation de motivation des décisions judiciaires et à la présomption d'innocence, ni aucune autre disposition légale ou conventionnelle, n'interdisent au tribunal de l'application des peines de prendre en compte, lorsqu'il examine si le condamné met gravement en péril l'intégrité physique ou psychique d'autrui, des faits qui se retrouvent repris dans un mandat d'arrêt décerné à charge du condamné, pourvu qu'il ne statue pas sur leur caractère infractionnel (1). (1) Voir Cass. 28 mai 2014, RG P.14.0484.F, Pas. 2014, n° 387, avec concl. MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Présomption d'innocence - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Mise en péril grave de l'intégrité physique ou psychique de tiers - Prise en compte de faits repris dans un mandat d'arrêt

- Art. 64 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Mise en péril grave de l'intégrité physique ou psychique de tiers - Prise en compte de faits repris dans un mandat d'arrêt

- Art. 64 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Mise en péril grave de l'intégrité physique ou psychique de tiers - Prise en compte de faits repris dans un mandat d'arrêt

- Art. 64 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Het onderzoeksgerecht kan de met feitelijke gegevens gestaafde betwistingen betreffende het gevaar voor recidive en collusie beantwoorden en verwerpen door met verwijzing naar concrete dossiergegevens uit het gerechtelijk onderzoek vast te stellen dat die gevaren wel degelijk bestaan; de redenen die worden aangenomen ter staving van het actueel karakter van het recidive- en collusiegevaar mogen niet dermate algemeen zijn dat ze kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Geactualiseerd en individueel onderzoek - Motivering over de noodzaak van de voorlopige hechtenis - Redenen die kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis - Toelaatbaarheid

- Artt. 16, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Geactualiseerd en individueel onderzoek - Motivering over de noodzaak van de voorlopige hechtenis - Redenen die kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis - Toelaatbaarheid

- Artt. 16, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La juridiction d'instruction peut répondre, en les rejetant, aux contestations étayées par des éléments de fait en ce qui concerne le risque de récidive et de collusion en constatant, par référence à des éléments concrets du dossier de l'instruction judiciaire, que ces risques existent effectivement; les motifs admis pour appuyer le caractère actuel du risque de récidive et de collusion ne peuvent être généraux au point de pouvoir justifier toute détention préventive.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Examen individuel et actualisé - Motivation quant à la nécessité de la détention préventive - Motifs valables pour justifier toute détention préventive - Admissibilité

- Art. 16, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Examen individuel et actualisé - Motivation quant à la nécessité de la détention préventive - Motifs valables pour justifier toute détention préventive - Admissibilité

- Art. 16, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1165.F

14 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.18](#)

AC nr. ...

Wanneer uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de onderzoeksrechter jegens de eiser-inverdenkinggestelde een beschikking tot opheffing van het aanhoudingsbevel onder voorwaarden heeft gewezen, stelt het Hof vast dat het cassatieberoep dat hij heeft ingesteld tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de voorlopige hechtenis handhaaft, geen bestaansreden meer heeft (1). (1) Voir Cass. 1er avril 2020, RG P.20.0332.F, Pas. 2020, n° 224 ; Cass. 21 décembre 2005, RG P.05.1621.F, Pas. 2005, n° 687. In casu, c'est à l'audience même de la Cour que le conseil du demandeur a déposé lesdites pièces.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Voorlopige hechtenis - Arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft - Beschikking van de onderzoeksrechter die de opheffing van het aanhoudingsbevel onder voorwaarden beveelt

- Artt. 25, § 2, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de
4/05/2026

Lorsqu'il apparaît, des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard, que le demandeur, inculpé, a fait l'objet d'une ordonnance du juge d'instruction donnant mainlevée du mandat d'arrêt sous conditions, la Cour constate que le pourvoi qu'il a formé contre un arrêt par lequel la chambre des mises en accusation maintient la détention préventive est devenu sans objet (1). (1) Voir Cass. 1er avril 2020, RG P.20.0332.F, Pas. 2020, n° 224; Cass. 21 décembre 2005, RG P.05.1621.F, Pas. 2005, n° 687. In casu, c'est à l'audience même de la Cour que le conseil du demandeur a déposé lesdites pièces.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Détention préventive - Arrêt maintenant la détention préventive - Ordonnance du juge d'instruction donnant mainlevée du mandat d'arrêt sous conditions

- Art. 25, § 2, et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention

voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft - Beschikking van de onderzoeksrechter die de opheffing van het aanhoudingsbevel onder voorwaarden beveelt

- Artt. 25, § 2, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Arrêt maintenant la détention préventive - Ordonnance du juge d'instruction donnant mainlevée du mandat d'arrêt sous conditions

- Art. 25, § 2, et 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1176.N

27 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.18](#)

AC nr. ...

Artikel 29, § 2, eerste lid, Interneringswet bepaalt dat de zaak wordt behandeld op de eerst nuttige zitting van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, welke plaats moet vinden uiterlijk drie maanden nadat het vonnis of het arrest tot internering in kracht van gewijsde is gegaan; de Interneringswet voorziet niet in een sanctie bij de niet-naleving van deze termijn en uit het enkele feit dat die termijn werd overschreden, volgt niet dat op een niet-toelaatbare manier afbreuk is gedaan aan het recht op toegang tot de rechter.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Interneringswet - Artikel 29, § 2, eerste lid - Behandeling op de eerst nuttige zitting van de kamer voor bescherming van de maatschappij - Termijn van drie maanden - Niet-naleving van de termijn - Sanctie - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 29, § 2, eerste lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Interneringswet - Artikel 29, § 2, eerste lid - Behandeling op de eerst nuttige zitting - Termijn van drie maanden - Niet-naleving van de termijn - Sanctie - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 29, § 2, eerste lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

L'article 29, § 2, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 sur l'internement prévoit que l'examen de l'affaire a lieu à la première audience utile de la chambre de protection sociale, laquelle doit avoir lieu au plus tard trois mois après que le jugement ou l'arrêt d'internement est passé en force de chose jugée ; ladite loi ne prévoit pas de sanction en cas de non-respect de ce délai et il ne résulte pas du simple dépassement de ce délai qu'il ait été porté une atteinte inadmissible au droit d'accès au juge.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Loi du 5 mai 2014 sur l'internement - Article 29, § 2, alinéa 1er - Examen à la première audience utile de la chambre de protection sociale - Délai de trois mois - Non-respect du délai - Sanction - Portée - Conséquence

- Art. 29, § 2, al. 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Loi du 5 mai 2014 sur l'internement - Article 29, § 2, alinéa 1er - Examen à la première audience utile - Délai de trois mois - Non-respect du délai - Sanction - Portée - Conséquence

- Art. 29, § 2, al. 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.22.1180.F

28 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220928.2F.12](#)

AC nr. ...

Artikel 72 Vreemdelingenwet kent aan de vreemdeling, het openbaar ministerie en de minister of zijn gemachtigde het recht toe om onmiddellijk hoger beroep in te stellen tegen de krachtens artikel 71 gewezen beschikkingen; de onmiddellijkheid van dat hoger beroep houdt verband met de geldigheidsduur van de titel die aan het wettigheidscontrole van de rechterlijke macht is onderworpen, en met de noodzaak om dat toezicht te verrichten vóór het verval van de te onderzoeken titel; wanneer de raadkamer waarbij een verzoek tot invrijheidstelling van de vreemdeling tegen wie krachtens de Vreemdelingenwet een vasthoudingsmaatregel is uitgevaardigd, aanhangig is gemaakt, alvorens recht te doen een prejudiciële vraag stelt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, is haar beschikking geen beslissing alvorens recht te doen waartegen, in de regel, krachtens artikel 1050, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, slechts hoger beroep kan worden ingesteld samen met het hoger beroep tegen het eindvonnis (1). (1) Zie het adagium "Lex specialis derogat generali". De beroepen beschikking had overigens duidelijk uitspraak gedaan over de handhaving van de vasthouding van de verweerder: door te beslissen dat "[hem] in afwachting van het antwoord van het Hof van Justitie een verblijfplaats [...] dient te worden toegewezen in de woning van mevrouw K. te V. 7, Luik", beveelt die beschikking zijn voorlopige invrijheidstelling. De appelrechters hebben geoordeeld dat artikel 1050, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek van toepassing is krachtens artikel 2 van dat wetboek. Tevens kan uit artikel 30 Voorlopige Hechteniswet worden afgeleid dat tegen elke beschikking van de raadkamer die vóór de regeling van de rechtspleging uitspraak doet over de noodzaak tot handhaving van de voorlopige hechtenis, hoger beroep openstaat.

VREEMDELINGEN - Administratieve vasthouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Raadkamer - Beslissing alvorens recht te doen - Prejudiciële vraag - Hoger beroep - Ontvankelijkheid

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 confère à l'étranger, au ministère public et au ministre ou à son délégué un droit d'appel immédiat contre les ordonnances rendues en application de l'article 71 ; l'immédiateté de cet appel est liée au délai de validité du titre soumis au contrôle de légalité confié au pouvoir judiciaire, et à la nécessité de réaliser ce contrôle avant la péremption du titre à vérifier ; dès lors, lorsque, saisie d'une requête de mise en liberté de l'étranger qui fait l'objet d'une mesure de rétention sur pied de la loi du 15 décembre 1980, la chambre du conseil, statuant avant dire droit, pose une question préjudicielle à la Cour de justice de l'Union européenne, son ordonnance n'est pas une décision avant dire droit contre laquelle ne peut, en règle, en vertu de l'article 1050, alinéa 2, du Code judiciaire, être formé qu'avec l'appel contre le jugement définitif (1). (1) Voir l'adage « Lex specialis derogat generali ». L'ordonnance entreprise avait d'ailleurs clairement statué sur le maintien de la rétention du défendeur : en décidant que « dans l'attente de la réponse de la Cour de justice, il convient [de l'] d'assigner [...] à résidence chez Mme K. à Liège, rue V., 7 », elle ordonne sa mise en liberté provisoire. Les juges d'appel ont considéré que l'article 1050, alinéa 2, du Code judiciaire s'applique en vertu de l'article 2 du même Code. De même, de l'article 30 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, il se déduit qu'est susceptible d'appel toute ordonnance de la chambre du conseil qui statue avant le règlement de la procédure sur la nécessité du maintien de la détention préventive. (M.N.B.)

ETRANGERS - Rétention administrative - Requête de mise en liberté - Chambre du conseil - Décision avant dire droit - Question préjudicielle - Appel - Recevabilité

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vreemdeling - Administratieve vasthouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Raadkamer - Beslissing alvorens recht te doen - Prejudiciële vraag - Hoger beroep - Ontvankelijkheid

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1050, al. 2 Code judiciaire

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Etranger - Rétention administrative - Requête de mise en liberté - Chambre du conseil - Décision avant dire droit - Question préjudicielle - Appel - Recevabilité

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 1050, al. 2 Code judiciaire

P.22.1186.F

28 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220928.2F.13](#)

AC nr. ...

Wanneer het bevel om het grondgebied te verlaten een bijkomende beslissing is bij een beslissing tot weigering van verblijf, impliceert artikel 41, § 1, Taalwet Bestuurszaken dat de administratie met het oog hierop de taal gebruikt waarvan de vreemdeling zich heeft bediend in de procedure die hij heeft ingeleid om tot een verblijf in België te worden gemachtigd; die bepaling is niet van toepassing wanneer het bevel om het grondgebied te verlaten, dat gepaard gaat met een vasthoudingsmaatregel, volgt op de vaststelling dat de vreemdeling na een weigering tot verblijf volhardt in zijn onregelmatig verblijf op het grondgebied (1). (1) Cass. 30 juni 2021, AR P.21.0819.F, AC 2021, nr. 494; Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0670.F, AC 2017, nr. 429, met concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas.

VREEMDELINGEN - Taalgebruik - Voortzetting van het illegaal verblijf na een weigering van verblijf - Bevel om het grondgebied te verlaten gepaard met een vasthoudingsmaatregel

- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

TAAUGEBRUIK - Bestuurszaken - Vreemdeling - Voortzetting van het illegaal verblijf na een weigering van verblijf - Bevel om het grondgebied te verlaten gepaard met een vasthoudingsmaatregel

- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

Lorsque l'ordre de quitter le territoire constitue l'accessoire d'une décision de refus de séjour, l'article 41, § 1er, des lois coordonnées du 18 juillet 1966 sur l'emploi des langues en matière administrative implique que l'administration utilise à cet effet la langue dont l'étranger a fait usage dans la procédure intentée en vue d'être autorisé à séjourner en Belgique ; cette disposition ne s'applique pas lorsque l'ordre de quitter le territoire assorti d'une mesure de rétention fait suite au constat que l'étranger persiste à demeurer irrégulièrement sur le territoire après un refus de séjour (1). (1) Cass. 30 juin 2021, RG P.21.0819.F, Pas. 2021, n° 494 ; Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0670.F, Pas. 2017, n° 429, avec concl. « dit en substance » du MP.

ETRANGERS - Emploi des langues - Persistance du séjour illégal après un refus de séjour - Ordre de quitter le territoire assorti d'une mesure de rétention

- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Etranger - Persistance du séjour illégal après un refus de séjour - Ordre de quitter le territoire assorti d'une mesure de rétention

- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

P.22.1190.F

21 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220921.2F.14](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen kunnen de gedetineerden hun verklaringen van hoger beroep in strafzaken, in de gevangenissen, binnen de openingsuren van de griffie aan de directeur van de instelling of aan zijn gemachtigde doen en wordt op grond van de verklaring van hoger beroep, uiterlijk de eerste dag volgend op die verklaring, een akte van hoger beroep opgesteld; aangezien de akte moet worden opgemaakt op grond van de verklaring, hangt het bestaan ervan af van de verwerkelijking ervan in de vorm van een te ondertekenen register of een in te vullen formulier (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 561.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aangehouden in verdenking gestelde - Hoger beroep inzake voorlopige hechtenis - Verklaring gedaan aan de gevangenisdirecteur of aan zijn gemachtigde - Vorm

- Art. 1 Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Aangehouden in verdenking gestelde - Verklaring gedaan aan de gevangenisdirecteur of aan zijn gemachtigde - Vorm

- Art. 1 Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

Het arrest dat oordeelt dat de enkele omstandigheid dat de gedetineerde, in een moment van irritatie, zijn voornemen heeft aangekondigd om hoger beroep in te stellen tegen de beschikking die hem zonet was betekend, op zich niet de in artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 bepaalde verklaring van hoger beroep vormt die bepaald is in artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen, voegt geen voorwaarde toe aan de wet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 561.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aangehouden in verdenking gestelde - Hoger beroep inzake voorlopige hechtenis - Aankondiging van het voornemen om hoger beroep in te stellen

- Art. 1 Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Aangehouden

En vertu de l'article 1er de la loi du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées, les déclarations d'appel en matière pénale peuvent, dans les prisons, être faites par les détenus pendant les heures d'ouverture du greffe au directeur de l'établissement ou à son délégué et un acte d'appel est rédigé à partir de la déclaration d'appel au plus tard le premier jour suivant cette dernière; l'acte étant à établir sur la base de la déclaration, l'existence de celle-ci est tributaire de sa matérialisation sous la forme d'un registre à signer ou d'un formulaire à remplir (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Inculpé détenu - Appel en matière de détention préventive - Déclaration faite au directeur de la prison ou à son délégué - Forme

- Art. 1er L. du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Inculpé détenu - Déclaration faite au directeur de la prison ou à son délégué - Forme

- Art. 1er L. du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées

L'arrêt qui considère que la seule annonce par le détenu, dans un moment d'énervement, de son intention de relever appel de l'ordonnance qui venait de lui être signifiée, ne constitue pas la déclaration d'appel prévue à l'article 1er de la loi du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées, n'ajoute pas une condition à la loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Inculpé détenu - Appel en matière de détention préventive - Annonce de l'intention de relever appel

- Art. 1er L. du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Inculpé détenu - Déclaration faite

*inverdenkinggestelde - Verklaring gedaan aan de
gevangenisdirecteur of aan zijn gemachtigde - Aankondiging
van het voornemen om hoger beroep in te stellen*

- Art. 1 Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger
beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

*au directeur de la prison ou à son délégué - Annonce de l'intention
de relever appel*

- Art. 1er L. du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel
des personnes détenues ou internées

P.22.1195.N27 september 2022 [ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.23](#)

AC nr. ...

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd in geval de strafvordering of de straf is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten en de beide in dat artikel vermelde voorwaarden zijn cumulatief, zodat ingeval van territoriale of extraterritoriale onbevoegdheid van de Belgische gerechten, de verjaring van de strafvordering of de straf niet meer moet worden gecontroleerd, waarbij de beoordeling van de voormelde bevoegdheid betrekking heeft op de vervolgbaarheid in België van de feiten die aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag liggen; overeenkomstig artikel 7, § 2, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zijn de Belgische gerechten niet bevoegd zijn voor feiten gepleegd door een buitenlander in het buitenland en ten opzichte van buitenlandse benadeelden en dit zonder aangifte door de slachtoffers of de vreemde overheid (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.1127.N, AC 2020, nr. 708; Cass. 22 januari 2014, AR P.14.0065.F, AC 2014, nr. 55 en concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

*BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid -
Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België -
Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verplichte
weigeringsgrond inzake de bevoegdheid van de Belgische
gerechten tot kennisname van de feiten - Draagwijdte*

- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees
aanhoudingsbevel

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van
Strafvordering

*EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging in
België - Verplichte weigeringsgrond - Artikel 4, 4°, Wet
Europees Aanhoudingsbevel - Verjaring van de strafvordering
of van de straf - Bevoegdheid van de Belgische gerechten tot
kennisname van de feiten - Cumulatieve voorwaarden -
Draagwijdte - Gevolg*

L'article 4.4°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen prévoit que l'exécution d'un mandat d'arrêt européen est refusée lorsqu'il y a prescription de l'action publique ou de la peine selon la loi belge et que les faits relèvent de la compétence des juridictions belges et les deux conditions énoncées dans cet article sont cumulatives, de sorte qu'en cas d'incompétence territoriale ou extraterritoriale des juridictions belges, le contrôle de la prescription de l'action publique ou de la peine n'est plus obligatoire, l'appréciation de la compétence précitée ayant trait à la possibilité de poursuivre en Belgique les faits qui fondent le mandat d'arrêt européen ; conformément à l'article 7, § 2, alinéa 1er, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, les autorités belges ne sont pas compétentes pour des faits commis par un étranger à l'étranger et au préjudice d'étrangers, et ce en l'absence de déclaration faite par les victimes ou l'autorité étrangère (1). (1) Cass. 17 novembre 2020, RG P.20.1127.N, Pas. 2020, n° 708 ; Cass. 22 janvier 2014, RG P.14.0065.F, Pas. 2014, n° 55, avec concl. de M. VANDERMEERSCH.

*COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence -
Mandat d'arrêt européen - Exécution en Belgique - Loi du 19
décembre 2003, article 4, 4° - Cause de refus obligatoire relative à la
compétence des juridictions belges pour connaître des faits - Portée*

- Art. 4.4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt
européen

- Art. 7, § 2, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre
préliminaire du code de procédure pénale

*MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution en Belgique - Cause de
refus obligatoire - Loi du 19 décembre 2003, article 4, 4° -
Prescription de l'action publique ou de la peine - Compétence des
juridictions belges pour connaître des faits - Conditions
cumulatives - Portée - Conséquence*

- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Straf - Allerlei - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verplichte weigeringsgrond inzake de verjaring van de straf - Draagwijdte

- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Allerlei - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verplichte weigeringsgrond inzake de verjaring van de strafvordering - Draagwijdte

- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel maakt geen onderscheid tussen een Belgische onderdaan en een niet-Belgische ingezetene in België en zij kunnen zich beiden beroepen op de in deze bepaling opgenomen weigeringsgrond voor zover is voldaan aan de erin vermelde voorwaarden.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging in België - Verplichte weigeringsgrond - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Onderscheid tussen een Belgische onderdaan en een niet-Belgische ingezetene in België - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 4.4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 7, § 2, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Divers - Mandat d'arrêt européen - Exécution en Belgique - Loi du 19 décembre 2003, article 4, 4° - Cause de refus obligatoire relative à la prescription de la peine - Portée

- Art. 4.4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 7, § 2, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Divers - Mandat d'arrêt européen - Exécution en Belgique - Loi du 19 décembre 2003, article 4, 4° - Cause de refus obligatoire relative à la prescription de l'action publique - Portée

- Art. 4.4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 7, § 2, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

L'article 4.4°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen n'opère pas de distinction entre un ressortissant belge et un résident non belge en Belgique et ils peuvent tous deux se prévaloir de la cause de refus figurant dans cette disposition pour autant qu'il soit satisfait aux conditions qui y sont énoncées.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution en Belgique - Condition de refus obligatoire - Loi du 19 décembre 2003, article 4, 4° - Distinction entre un ressortissant belge et un résident non belge en Belgique - Portée - Conséquence

- Art. 4.4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Uit de omstandigheid dat de kamer van inbeschuldigingstelling het uitgebreide toezicht op de wettigheid van het bewijsmiddel met betrekking tot de resultaten van de analyse van de telefonische communicatie die de in verdenking gestelde vanaf zijn versleutelde berichtenplatform heeft gevoerd, naar een latere datum heeft verdaagd, kan niet worden afgeleid dat de voorlopige hechtenis niet meer kan worden verantwoord op grond van de aan die resultaten verbonden aanwijzingen die aan een wettigheidstoezicht *prima facie* werden onderworpen.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoezicht prima facie - Verdaging naar een latere datum van het uitgebreide toezicht op de wettigheid van een bewijsmiddel

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoezicht prima facie - Verdaging naar een latere datum van het uitgebreide toezicht op de wettigheid van een bewijsmiddel

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoezicht prima facie - Verdaging naar een latere datum van het uitgebreide toezicht op de wettigheid van een bewijsmiddel

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Toezicht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoezicht prima facie - Verdaging naar een latere datum van het uitgebreide toezicht op de wettigheid van een bewijsmiddel

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

De la circonstance que la chambre des mises en accusation a reporté à une date ultérieure le contrôle approfondi de la légalité du mode de preuve lié aux résultats de l'analyse des communications téléphoniques de l'inculpé au départ de sa messagerie cryptée, il ne se déduit pas que la détention préventive ne puisse plus se justifier sur le fondement des indices associés à ces résultats, qui ont fait l'objet d'un contrôle de légalité *prima facie*.

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Contrôle de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité prima facie - Report à une date ultérieure du contrôle approfondi de la légalité d'un mode de preuve

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Contrôle de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité prima facie - Report à une date ultérieure du contrôle approfondi de la légalité d'un mode de preuve

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Contrôle de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité prima facie - Report à une date ultérieure du contrôle approfondi de la légalité d'un mode de preuve

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Contrôle - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité prima facie - Report à une date ultérieure du contrôle approfondi de la légalité d'un mode de preuve

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

Wanneer de beschikkingen van de bestreden beslissing elkaar tegenspreken voor zover de bestreden beslissing, enerzijds, de beroepen beschikking vernietigt en, anderzijds, door uitspraak te doen bij nieuwe beschikkingen het tweede hoger beroep, dat door de raadsman van de eiser werd ingesteld, zonder bestaansreden verklaart en het eerste hoger beroep, dat door de eiser werd ingesteld, niet gegrond verklaart, heeft de grief van tegenstrijdigheid van de beschikkingen geen belang voor zover de beslissing aan het hoger beroep alle gevolgen verleent die de eiser ervan kon verwachten (1). (1) Het Openbaar Ministerie dat op die tegenstrijdige redenen heeft gewezen, had geconcludeerd tot de vernietiging op grond van een ambtshalve middel wegens schending van artikel 1138, 4°, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat er "voorziening in cassatie wegens overtreding van de wet openstaat (...) indien er in een vonnis tegenstrijdige beschikkingen staan". Het Hof heeft minstens impliciet beslist dat die bepaling van toepassing is in strafzaken: zie Cass. 30 oktober 2019, AR P.19.0683.F, AC 2019, nr. 560; Cass. 2 mei 2018, AR P.18.0133.F, AC. 2018, nr. 277; Cass. 5 januari 2016, AR P.14.0844.N, AC 2016, nr. 2; Cass. 5 februari 2014, AR P.13.0914.F, arrest niet gepubliceerd; Cass. 28 november 2012, AR P.12.1578.F, AC 2012, nr. 645; Cass. 27 september 2012, AR P.12.0435.F, arrest niet gepubliceerd; Cass. 27 september 2011, AR P.11.1581.N, AC 2011, nr. 502 (arrest tot tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel); Cass. 25 februari 2009, AR P.08.1818.F, AC 2009, nr. 157; Cass. 23 juni 2004, AR P.04.0426.F, arrest niet gepubliceerd (ambtshalve middel, in correctionele zaken), ... Zie ook Cass. 21 juni 2006, AR P.06.0872.F, arrest niet gepubliceerd: het arrest dat beslist dat het onderdeel, "voor zover het schending aanvoert van artikel 149 Grondwet, dat niet van toepassing is op de onderzoeksgerechten die uitspraak doen over de voorlopige hechtenis, naar recht faalt", voegt hieraan toe dat, "voor het overige een tegenstrijdigheid tussen de redenen van een rechterlijke beslissing of tussen de redenen en het beschikkend gedeelte ervan een vernietigingsgrond vormt wanneer die tegenstrijdigheid bestaat in een gebrek aan motivering en het toezicht van het Hof onmogelijk maakt". (M.N.B.)

Lorsque les dispositifs de la décision attaquée se contredisent en ce qu'elle met d'une part à néant la décision entreprise et, statuant par voie de dispositions nouvelles, dit d'autre part le second appel, formé par le conseil du demandeur, sans objet et le premier appel, formé par le demandeur, non fondé, le grief de contradiction entre les dispositifs est sans intérêt dans la mesure où la décision fait sortir à l'appel tous les effets que le demandeur pouvait en attendre (1). (1) Relevant cette contradiction entre les motifs, le M.P. a quant à lui conclu à la cassation sur la base d'un moyen d'office pris de la violation de l'article 1138, 4°, du Code judiciaire, qui dispose qu'il y a « possibilité de pourvoi en cassation pour contravention à la loi (...) si, dans un jugement il y a des dispositions contraires ». La Cour a dit à tout le moins implicitement que cette disposition est applicable en matière répressive : voir Cass. 30 octobre 2019, RG P.19.0683.F, Pas. 2019, n° 560 ; Cass. 2 mai 2018, RG P.18.0133.F, Pas. 2018, n° 277 ; Cass. 5 janvier 2016, RG P.14.0844.N, Pas. 2016, n° 2 ; Cass. 5 février 2014, RG P.13.0914.F, inédit ; Cass. 28 novembre 2012, RG P.12.1578.F, Pas. 2012, n° 645 ; Cass. 27 septembre 2012, RG P.12.0435.F, inédit ; Cass. 27 septembre 2011, RG P.11.1581.N, Pas. 2011, n° 502 (arrêt d'exequatur d'un mandat d'arrêt européen) ; Cass. 25 février 2009, RG P.08.1818.F, Pas. 2009, n° 157 ; Cass. 23 juin 2004, RG P.04.0426.F, inédit (moyen d'office, en matière correctionnelle), ... Voir aussi Cass. 21 juin 2006, RG P.06.0872.F, inédit : après avoir dit qu' « en tant qu'il invoque la violation de l'article 149 de la Constitution, qui n'est pas applicable aux juridictions d'instruction statuant en matière de détention préventive, le moyen, en cette branche, manque en droit », il ajoute : « pour le surplus, une contradiction dans les motifs d'une décision judiciaire ou entre les motifs et le dispositif d'une telle décision constitue un motif de cassation lorsqu'elle consiste dans un défaut de motivation et qu'elle rend le contrôle de la Cour impossible ». (M.N.B.)

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Hoger beroep - Vernietiging van de beroepen beschikking - Eerste hoger beroep niet-gegrond en tweede hoger beroep zonder bestaansreden - Tegenstrijdige beschikkingen - Cassatieberoep - Belang van de grief

- Art. 1138, 4° Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Vernietiging van de beroepen beschikking - Eerste hoger beroep niet-gegrond en tweede hoger beroep zonder bestaansreden - Tegenstrijdige beschikkingen - Cassatieberoep - Belang van de grief

- Art. 1138, 4° Gerechtelijk Wetboek

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Appel - Mise à néant de la décision entreprise - Premier appel non fondé et second appel sans objet - Dispositifs contradictoires - Pourvoi - Intérêt du grief

- Art. 1138, 4° Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Appel - Mise à néant de la décision entreprise - Premier appel non fondé et second appel sans objet - Dispositifs contradictoires - Pourvoi - Intérêt du grief

- Art. 1138, 4° Code judiciaire

P.22.1200.F

5 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221005.2F.11](#)

AC nr. ...

Artikel 2, eerste lid, Huizoenkingswet bepaalt dat geen aanhouding ten gevolge van een bevel tot medebrenging, een bevel tot vrijheidsbeneming, een bevel tot vrijheidsbeneming bij verstek of een bevel tot onmiddellijke vrijheidsberoving in de zin van de Voorlopige Hechteniswet in een voor het publiek niet-toegankelijke plaats mag worden verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds en dat hetzelfde geldt voor een vrijheidsbeneming op het Belgische grondgebied op basis van de Wet Europees Aanhoudingsbevel of op basis van een regel van internationaal verdrags- of gewoonterecht waardoor België gebonden is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 610.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Vrijheidsberoving in een woning

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

L'article 2 de la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privations de liberté dispose, en son premier alinéa, qu'aucune privation de liberté suite à un mandat d'amener, un mandat d'arrêt, un mandat d'arrêt par défaut ou un ordre d'arrestation immédiate, au sens de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ne peut être faite dans un lieu non ouvert au public avant cinq heures du matin et après neuf heures du soir, et qu'il en va de même pour une privation de liberté faite sur le territoire belge en vertu de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen ou en vertu d'une règle de droit international conventionnel ou coutumier par laquelle la Belgique est liée (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

GRONDWET - Art. 15 - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

GRONDWET - Art. 22 - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

WOONPLAATS - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

De door artikel 8 EVRM vereiste wettelijke grondslag om de inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning, die bestaat in de vrijheidsbeneming van een persoon in een woning, te verantwoorden, is vastgelegd in de Huiszoekingswet, die niet in een andere toestemming voorziet dan die welke schriftelijk is gegeven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 610.

GRONDWET - Art. 22 - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning - Inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning - Wettelijke grondslag

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

GRONDWET - Art. 15 - Bescherming van de woning - 4/05/2026

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DOMICILE - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

La base légale requise par l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales pour justifier l'ingérence d'une autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile que constitue la privation de liberté d'une personne à l'intérieur d'un domicile réside dans la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privations de liberté, laquelle ne prévoit pas d'autre consentement que celui donné par écrit (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile - Base légale

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 -

Vrijheidsberoving in een woning - Inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning - Wettelijke grondslag

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning - Inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning - Wettelijke grondslag

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Vreemdeling die op onwettige wijze in het Rijk verblijft - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning - Inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning - Wettelijke grondslag

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

VREEMDELINGEN - Vreemdeling die op onwettige wijze in het Rijk verblijft - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning - Inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning - Wettelijke grondslag

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

WOONPLAATS - Bescherming van de woning - Vrijheidsberoving in een woning - Inmenging door een openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van de woning - Wettelijke grondslag

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile - Base légale

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile - Base légale

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Etranger en séjour illégal - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile - Base légale

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

ETRANGERS - Etranger en séjour illégal - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile - Base légale

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DOMICILE - Protection du domicile - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect du domicile - Base légale

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

Het tweede lid, 1° tot 5°, van artikel 2 Huiszoekingswet voorziet in verschillende uitzonderingen op het verbod om over te gaan tot een vrijheidsbeneming in een voor het publiek niet-toegankelijke plaats; zo is krachtens het tweede lid, 3°, het in het eerste lid bedoelde verbod niet van toepassing in geval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats of de persoon bedoeld in artikel 46, 2°, Wetboek van Strafvordering; krachtens artikel 3 Huiszoekingswet moet het verzoek of de toestemming waarvan sprake in artikel 2, tweede lid, 3°, schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking worden gegeven; die regels zijn van toepassing wanneer een politiedienst een voor het publiek niet-toegankelijke plaats betreedt om over te gaan tot de administratieve vrijheidsberoving van een vreemdeling die onwettig in het Rijk verblijft in het kader van de toepassing van de Vreemdelingenwet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 610.

VREEMDELINGEN - Vreemdeling die op onwettige wijze in het Rijk verblijft - Bescherming van de woning - Afstand van recht - Vrijheidsberoving in een woning - Voorwaarde - Vereiste van schriftelijke en voorafgaande toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

WOONPLAATS - Bescherming van de woning - Afstand van recht - Vrijheidsberoving in een woning - Voorwaarde - Vereiste van schriftelijke en voorafgaande toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bescherming van de woning - Afstand van recht -

Le deuxième alinéa, 1° à 5°, de l'article 2 de la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privations de liberté prévoit plusieurs exceptions à l'interdiction de procéder à une privation de liberté dans un lieu non ouvert au public ; ainsi, en vertu de l'alinéa 2, 3°, l'interdiction prévue à l'alinéa 1er ne s'applique pas en cas de réquisition ou de consentement de la personne qui a la jouissance effective du lieu ou de la personne visée à l'article 46, 2°, du Code d'instruction criminelle et en vertu de l'article 3 de la loi du 7 juin 1969, la réquisition ou le consentement visé à l'article 2, alinéa 2, 3°, doit être donné par écrit, préalablement à la perquisition ou à la visite domiciliaire ; ces règles sont applicables lorsqu'un service de police pénètre dans un lieu non ouvert au public en vue de procéder à la privation de liberté administrative d'un étranger en séjour illégal dans le cadre de l'application de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETRANGERS - Etranger en séjour illégal - Protection du domicile - Renonciation - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Condition - Exigence d'un consentement écrit et préalable de la personne qui a la jouissance des lieux

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DOMICILE - Protection du domicile - Renonciation - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Condition - Exigence d'un consentement écrit et préalable de la personne qui a la jouissance des lieux

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Protection du domicile - Renonciation - Privation de liberté à l'intérieur d'un

Vrijheidsberoving in een woning - Voorwaarde - Vereiste van schriftelijke en voorafgaande toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Vreemdeling die op onwettige wijze in het Rijk verblijft - Bescherming van de woning - Afstand van recht - Vrijheidsberoving in een woning - Voorwaarde - Vereiste van schriftelijke en voorafgaande toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

GRONDWET - Art. 15 - Bescherming van de woning - Afstand van recht - Vrijheidsberoving in een woning - Voorwaarde - Vereiste van schriftelijke en voorafgaande toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

GRONDWET - Art. 22 - Bescherming van de woning - Afstand van recht - Vrijheidsberoving in een woning - Voorwaarde - Vereiste van schriftelijke en voorafgaande toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 2 en 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

domicile - Condition - Exigence d'un consentement écrit et préalable de la personne qui a la jouissance des lieux

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Etranger en séjour illégal - Protection du domicile - Renonciation - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Condition - Exigence d'un consentement écrit et préalable de la personne qui a la jouissance des lieux

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Protection du domicile - Renonciation - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Condition - Exigence d'un consentement écrit et préalable de la personne qui a la jouissance des lieux

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Protection du domicile - Renonciation - Privation de liberté à l'intérieur d'un domicile - Condition - Exigence d'un consentement écrit et préalable de la personne qui a la jouissance des lieux

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 2 et 3 L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations

Vertaling nog niet beschikbaar

Les articles 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et 15 et 22 de la Constitution n'interdisent pas de renoncer au droit à la protection du domicile, notamment en autorisant une autorité publique à y pénétrer ; pour être valable, la renonciation à un droit fondamental doit être établie de manière non équivoque, avoir été opérée en connaissance de cause, c'est-à-dire sur la base d'un consentement éclairé, et effectuée sans contrainte (1). (1) Voir les concl. du MP.

WOONPLAATS - Bescherming van de woning - Afstand van recht

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

GRONDWET - Art. 15 - Bescherming van de woning - Afstand van recht

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

GRONDWET - Art. 22 - Bescherming van de woning - Afstand van recht

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bescherming van de woonplaats - Afstand van recht

- Artt. 15 en 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DOMICILE - Protection du domicile - Renonciation

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Protection du domicile - Renonciation

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Protection du domicile - Renonciation

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Protection du domicile - Renonciation

- Art. 15 et 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.1207.F

5 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221005.2F.12](#)

AC nr. ...

Wanneer het onderzoeksgerecht reeds onherroepelijk uitspraak heeft gedaan over de wettigheid van een administratieve beslissing tot vrijheidsberoving van een vreemdeling, schendt de kamer van inbeschuldigingstelling de artikelen 23 tot 26 Gerechtelijk Wetboek wanneer ze die administratieve beslissing opnieuw onderzoekt in het kader van het hoger beroep tegen de titel die deze beslissing heeft vervangen (1). (1) Zie Cass. 10 september 2014, AR P.14.1374.F, AC 2014, nr. 509.

Lorsque la juridiction d'instruction a déjà statué de façon définitive sur la légalité d'une décision administrative de privation de liberté d'un étranger, la chambre des mises en accusation viole les articles 23 à 26 du Code judiciaire lorsqu'elle soumet cette décision administrative à un nouvel examen de légalité dans le cadre du recours dirigé contre le titre qui l'a remplacée (1). (1) Voir Cass. 10 septembre 2014, RG P.14.1374.F, Pas. 2014, n° 509.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Maatregel tot vasthouding van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidstoezicht - Eindbeslissing over de wettigheid van een administratieve beslissing tot vrijheidsberoving - Nieuw onderzoek in het kader van het beroep tegen de titel die deze beslissing heeft vervangen - Miskennen van het gezag van gewijsde

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Maatregel tot vasthouding van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidstoezicht - Eindbeslissing over de wettigheid van een administratieve beslissing tot vrijheidsberoving - Nieuw onderzoek in het kader van het beroep tegen de titel die deze beslissing heeft vervangen - Miskennen van het gezag van gewijsde

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Opeenvolgende hechtenistitels - Wettigheidstoezicht - Eindbeslissing over de wettigheid van een administratieve beslissing tot vrijheidsberoving - Nieuw onderzoek in het kader van het beroep tegen de titel die deze beslissing heeft vervangen - Miskennen van het gezag van gewijsde

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mesure de rétention d'un étranger - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Décision définitive sur la légalité d'une décision administrative de privation de liberté - Nouvel examen dans le cadre du recours dirigé contre le titre qui l'a remplacée - Violation de l'autorité de la chose jugée

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Mesure de rétention d'un étranger - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Décision définitive sur la légalité d'une décision administrative de privation de liberté - Nouvel examen dans le cadre du recours dirigé contre le titre qui l'a remplacée - Violation de l'autorité de la chose jugée

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Titres de détention successifs - Contrôle de légalité - Décision définitive sur la légalité d'une décision administrative de privation de liberté - Nouvel examen dans le cadre du recours dirigé contre le titre qui l'a remplacée - Violation de l'autorité de la chose jugée

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.1208.F

9 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.9](#)

AC nr. ...

Artikel 5.4 EVRM is geschonden wanneer er ten aanzien van een vreemdeling opeenvolgend verschillende beslissingen tot vrijheidsberoving werden genomen zonder dat het rechterlijk toezicht kon worden afgesloten met een eindbeslissing, omdat er tijdens de procedure van toezicht op de vigerende titel van vrijheidsberoving een nieuwe autonome titel werd uitgevaardigd die de voorgaande titel vervangt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 720.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Opeenvolging van titels - Nieuwe autonome titel - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'article 5, § 4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est violé au cas où un étranger a fait successivement l'objet de plusieurs décisions privatives de liberté sans que le contrôle juridictionnel ait pu être clôturé par une décision définitive en raison de la survenance, pendant la procédure de contrôle du titre de privation de liberté en vigueur, d'un nouveau titre autonome remplaçant le précédent (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Succession de titres - Nouveau titre autonome - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Opeenvolgende titels - Nieuwe autonome titel - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Succession de titres - Nouveau titre autonome - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Artikel 5.4 EVRM is geschonden wanneer er ten aanzien van een vreemdeling opeenvolgend verschillende beslissingen tot vrijheidsberoving werden genomen zonder dat het rechterlijk toezicht kon worden afgesloten met een eindbeslissing, omdat er tijdens de procedure van toezicht op de vigerende titel van vrijheidsberoving een nieuwe autonome titel werd uitgevaardigd die de voorgaande titel vervangt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 720.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Opeenvolgende titels - Nieuwe autonome titel - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'article 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est violé au cas où un étranger a fait successivement l'objet de plusieurs décisions privatives de liberté sans que le contrôle juridictionnel ait pu être clôturé par une décision définitive en raison de la survenance, pendant la procédure de contrôle du titre de privation de liberté en vigueur, d'un nouveau titre autonome remplaçant le précédent (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Succession de titres - Nouveau titre autonome - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Artikel 71 Vreemdelingenwet, dat enkel betrekking heeft op het rechterlijk toezicht op een actieve titel, schendt artikel 5.4 EVRM niet wanneer de gebeurtenis die zich tijdens de procedure van toezicht voordoet, geen nieuwe autonome titel is die de voorgaande titel vervangt maar, integendeel, de invrijheidstelling of de repatriëring van de vreemdeling tegen wie de titel was uitgevaardigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 720.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van

L'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers qui ne vise que le contrôle judiciaire d'un titre actif, ne viole pas l'article 5, § 4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales lorsque l'événement qui survient pendant la procédure de contrôle n'est pas un nouveau titre autonome remplaçant le précédent mais, au contraire, la libération ou le rapatriement de l'étranger qui en fut l'objet (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet -

inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Invrijheidstelling of repatriëring van de vreemdeling - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Invrijheidstelling of repatriëring van de vreemdeling - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Invrijheidstelling of repatriëring van de vreemdeling - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Artikel 71 Vreemdelingenwet verleent de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling de bevoegdheid om kennis te nemen van het beroep van een vreemdeling tegen de jegens hem genomen maatregel van vrijheidsberoving; het bij de voormelde wet bepaalde rechterlijk toezicht heeft betrekking op de actieve titel, namelijk de oorspronkelijke titel die nog steeds van kracht is op het tijdstip waarop het onderzoeksgerecht de wettigheid ervan nagaat, maar ook de nieuwe titel die in de plaats is gesteld van de eerdere titel en op grond waarvan de vreemdeling van zijn vrijheid blijft beroofd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 720.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Begrip

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de

Libération ou rapatriement de l'étranger - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Libération ou rapatriement de l'étranger - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Libération ou rapatriement de l'étranger - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers donne compétence à la chambre du conseil et à la chambre des mises en accusation pour connaître du recours formé par l'étranger contre la mesure privative de liberté dont il fait l'objet ; le contrôle judiciaire prévu par ladite loi vise le titre actif, c'est-à-dire le titre originaire toujours en vigueur au moment où la juridiction d'instruction en vérifie la légalité, mais aussi le nouveau titre, substitué à l'ancien, et à la faveur duquel l'étranger demeure privé de liberté (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Notion

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire,

toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Begrip

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Notion

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Het cassatieberoep tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak heeft gedaan over het beroep van een vreemdeling tegen de jegens hem genomen maatregel van vrijheidsberoving verliest zijn bestaansreden wanneer die vreemdeling intussen werd vrijgelaten of gerepatriëerd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 720.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Cassatieberoep - Bestaansreden - Invrijheidstelling of repatriëring van de vreemdeling - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Bestaansreden - Invrijheidstelling of repatriëring van de vreemdeling - Invloed

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Le pourvoi dirigé contre un arrêt de la chambre des mises en accusation qui a statué sur le recours formé par l'étranger contre la mesure privative de liberté dont il fait l'objet devient sans objet lorsque ledit étranger a entre-temps été libéré ou rapatrié (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Pourvoi en cassation - Objet - Libération ou rapatriement de l'étranger - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt, défaut d'objet - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Libération ou rapatriement de l'étranger - Incidence

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.1213.F

12 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.11](#)

AC nr. ...

Het rechtscollege waarbij het beroep van de vreemdeling aanhangig is gemaakt, dient na te gaan of de aantasting van het recht om te worden gehoord van die aard is dat de administratieve procedure zonder die onregelmatigheid tot een ander resultaat had kunnen leiden (1). (1) Zie Cass. 4 juli 2018, AR P.18.0659.N, AC 2018, nr. 431.

Il appartient à la juridiction saisie du recours de l'étranger de vérifier si l'atteinte portée au droit d'être entendu est de nature telle qu'en l'absence de cette irrégularité, la procédure administrative aurait pu aboutir à un résultat différent (1). (1) Voir Cass. 4 juillet 2018, RG P.18.0659.N, Pas. 2018, n° 431.

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Unierecht - Recht om te worden gehoord - Aantasting - Toetsing door het rechtscollege waarbij het beroep van de vreemdeling aanhangig is gemaakt

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHT VAN VERDEDIGING - Allerlei - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Administratieve beslissing - Recht om te worden gehoord - Aantasting - Toetsing door het rechtscollege waarbij het beroep van de vreemdeling aanhangig is gemaakt

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Administratieve beslissing - Recht om te worden gehoord - Aantasting - Toetsing door het rechtscollege waarbij het beroep van de vreemdeling aanhangig is gemaakt

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ETRANGERS - Privation de liberté - Droit de l'Union - Droit d'être entendu - Atteinte - Contrôle par la juridiction saisie du recours de l'étranger

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE LA DEFENSE - Divers - Etrangers - Privation de liberté - Décision administrative - Droit d'être entendu - Atteinte - Contrôle par la juridiction saisie du recours de l'étranger

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Etrangers - Privation de liberté - Décision administrative - Droit d'être entendu - Atteinte - Contrôle par la juridiction saisie du recours de l'étranger

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Het recht om gehoord te worden maakt integraal deel uit van het recht van verdediging, dat een algemeen beginsel van het Unierecht is; deze regel beoogt te verzekeren dat de persoon tegen wie een administratieve beslissing werd genomen, vergissingen kan corrigeren en individuele omstandigheden kan aanvoeren die de beslissing kunnen beïnvloeden (1). (1) Zie HvJ-EU 11 december 2014, C-249/13, Khaled Boudjlida tegen Préfet des Pyrénées-Atlantiques, Rev.dr.pén.crim., 2015, 822 [§§ 36-38, 48, 49 & 59]; Cass. 4 juli 2018, AR P.18.0659.N, AC 2018, nr. 431.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Administratieve beslissing - Recht om te worden gehoord - Begrip - Doel

RECHT VAN VERDEDIGING - Allerlei - Algemeen beginsel van het Europees Unierecht - Administratieve beslissing - Recht om te worden gehoord - Begrip - Doel

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Europees Unierecht - Recht om te worden gehoord - Begrip - Doel

Le droit d'être entendu fait partie des droits de la défense, lesquels constituent un principe général du droit de l'Union européenne ; cette règle vise à garantir que la personne faisant l'objet d'une décision administrative puisse rectifier des erreurs et faire valoir des circonstances individuelles de nature à influencer la décision (1). (1) Voir C.J.U.E. 11 décembre 2014, C-249/13, Khaled Boudjlida contre Préfet des Pyrénées-Atlantiques, Rev. dr. pén. crim., 2015, p. 822 [§§ 36-38, 48, 49 & 59] ; Cass. 4 juillet 2018, RG P.18.0659.N, Pas. 2018, n° 431.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Décision administrative - Droit d'être entendu - Notion - But

DROITS DE LA DEFENSE - Divers - Principe général du droit de l'Union européenne - Décision administrative - Droit d'être entendu - Notion - But

ETRANGERS - Privation de liberté - Droit de l'Union européenne - Droit d'être entendu - Notion - But

Artikel 833 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat hij die een wraking wil voordragen dit moet doen vóór de aanvang van de pleidooien, tenzij de redenen voor de wraking later zijn ontstaan en indien de zaak bij verzoekschrift is ingediend vooraleer op het verzoekschrift een beschikking is gegeven; uit de tekst en de geest van deze bepaling, de schorsende werking die een wrakingsverzoek in de regel heeft en de aard van de procedure voor het onderzoeksgerecht, volgt dat indien een partij meent dat er een wrakingsgrond bestaat met betrekking tot de leden van de kamer van inbeschuldigingstelling die moeten oordelen over het hoger beroep tegen een raadkamerbeschikking van buitenvervolginstelling, zij die wrakingsgrond zo snel als mogelijk moet aanvoeren nadat die haar ter kennis is gekomen en in elk geval uiterlijk op de eerste rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling waar die leden zetelen.

ADVOCAAT - Vordering tot wraking - Artikel 833 Gerechtelijk Wetboek - Termijn binnen dewelke de wraking moet worden ingediend - Doelstelling - Wraking van de leden van de kamer van inbeschuldigingstelling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen een beschikking tot buitenvervolginstelling - Wraking - Termijn binnen dewelke de wraking moet worden ingediend - Doelstelling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Artikel 833 Gerechtelijk Wetboek - Termijn binnen dewelke de wraking moet worden ingediend - Doelstelling - Wraking van de leden van de kamer van inbeschuldigingstelling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

Conformément à l'article 833 du Code judiciaire, celui qui veut récuser doit le faire avant le commencement de la plaidoirie, à moins que les causes de récusation soient survenues postérieurement et, si la cause est introduite par requête, avant que la requête ait été appointée; il résulte de la lettre et de l'esprit de cette disposition, de l'effet suspensif en principe attaché à la demande en récusation et de la nature de la procédure devant une juridiction d'instruction que, si une partie estime qu'il existe une cause de récusation dans le chef des membres de la chambre des mises en accusation appelés à statuer sur l'appel interjeté contre une ordonnance de non-lieu rendue par une chambre du conseil, elle doit invoquer cette cause de récusation dans les meilleurs délais après en avoir eu connaissance et, en tout état de cause, au plus tard à la première audience de la chambre des mises en accusation à laquelle siègent ces membres.

AVOCAT - Demande en récusation - Code judiciaire, article 833 - Délai dans lequel la demande en récusation doit être introduite - Objectif - Récusation des membres de la chambre des mises en accusation - Portée - Conséquence

- Art. 833 Code judiciaire

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Appel interjeté contre une ordonnance de non-lieu - Récusation - Délai dans lequel la demande en récusation doit être introduite - Objectif - Portée - Conséquence

- Art. 833 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Code judiciaire, article 833 - Délai dans lequel la demande en récusation doit être introduite - Objectif - Récusation des membres de la chambre des mises en accusation - Portée - Conséquence

- Art. 833 Code judiciaire

Artikel 863 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat in alle gevallen waarin de ondertekening is vereist voor de geldigheid van een proceshandeling het gebrek van de handtekening kan worden geregulariseerd ter rechtszitting of binnen een door de rechter vastgestelde termijn; die bepaling laat echter niet toe om het verzuim van de bij artikel 835 Gerechtelijk Wetboek verplichte ondertekening door een advocaat met de vereiste beroepservaring voor het indienen van een wrakingsverzoek, dat bij toepassing van artikel 833 Gerechtelijk Wetboek dient te worden ingediend zo snel als mogelijk na het bekend worden van de wrakingsgrond en uiterlijk op de rechtszitting waarop de zaak zou worden behandeld, na die rechtszitting te regulariseren zodat het wrakingsverzoek niet ontvankelijk is.

ADVOCAAT - Vordering tot wraking - Artikelen 833 en 835 Gerechtelijk Wetboek - Akte van wraking niet ondertekend door een advocaat met meer dan tien jaar inschrijving bij de balie - Verzoek tot regularisering op basis van artikel 863 Gerechtelijk Wetboek - Draagwijdte - Gevolg - Ontvankelijkheid

- Artt. 833, 835 en 863 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Artikelen 833 en 835 Gerechtelijk Wetboek - Akte van wraking niet ondertekend door een advocaat met meer dan tien jaar inschrijving bij de balie - Verzoek tot regularisering op basis van artikel 863 Gerechtelijk Wetboek - Termijn voor het indienen van het wrakingsverzoek - Draagwijdte - Gevolg - Ontvankelijkheid

- Artt. 833, 835 en 863 Gerechtelijk Wetboek

Volgens artikel 835 Gerechtelijk Wetboek wordt de vordering tot wraking ingeleid bij een ter griffie neergelegde akte die wordt ondertekend door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven en de vereiste dat enkel advocaten met de nodige beroepservaring een wrakingsverzoek kunnen indienen is ingegeven door de wil van de wetgever niet wel overwogen wrakingsverzoeken te vermijden, gelet op de verstoring die dergelijke verzoeken hebben voor de goede werking van het gerecht.

ADVOCAAT - Vordering tot wraking - Artikel 835 Gerechtelijk Wetboek - Voorwaarden - Akte neergelegd ter griffie ondertekend door een advocaat met meer dan tien jaar inschrijving bij de balie - Doelstelling

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Artikel 835 Gerechtelijk Wetboek -

L'article 863 du Code judiciaire dispose que, dans tous les cas où la signature est nécessaire pour qu'un acte de procédure soit valable, l'absence de signature peut être régularisée à l'audience ou dans un délai fixé par le juge; toutefois, cette disposition ne permet pas de régulariser l'absence de la signature qui, en vertu de l'article 835 du Code judiciaire, doit être apposée par un avocat ayant l'expérience professionnelle requise pour l'introduction d'une demande en récusation, ladite introduction devant, en application de l'article 833 de ce code, nécessairement intervenir le plus tôt possible après la connaissance de la cause de récusation et au plus tard à l'audience prévue pour l'examen de la cause, de sorte que la demande en récusation est irrecevable.

AVOCAT - Demande en récusation - Code judiciaire, articles 833 et 835 - Acte de récusation non signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Demande de régularisation fondée sur l'article 863 du Code judiciaire - Portée - Conséquence - Recevabilité

- Art. 833, 835 et 863 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Code judiciaire, articles 833 et 835 - Acte de récusation non signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Demande de régularisation fondée sur l'article 863 du Code judiciaire - Délai pour introduire la demande en récusation - Portée - Conséquence - Recevabilité

- Art. 833, 835 et 863 Code judiciaire

Selon l'article 835 du Code judiciaire, la demande en récusation est introduite au greffe par un acte signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau et la condition selon laquelle seuls les avocats ayant l'expérience professionnelle requise peuvent introduire une demande en récusation résulte de la volonté du législateur d'éviter les demandes en récusation non suffisamment réfléchies, compte tenu des perturbations que de telles demandes entraînent sur le bon fonctionnement de la juridiction.

AVOCAT - Demande en récusation - Code judiciaire, article 835 - Conditions - Acte déposé au greffe et signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Objectif

- Art. 835 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Code judiciaire, article 835 -

Voorwaarden - Akte neergelegd ter griffie ondertekend door een advocaat met meer dan tien jaar inschrijving bij de balie - Doelstelling

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

Conditions - Acte déposé au greffe et signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Objectif

- Art. 835 Code judiciaire

P.22.1223.F

23 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221123.2F.7](#)

AC nr. ...

Artikel 8 EVRM moet worden uitgelegd met inachtneming van de artikelen 7 en 9 Kinderrechtenverdrag; het recht op eerbiediging van het gezinsleven impliceert aldus met name het recht, voor het kind, om te worden opgevoed door zijn ouders en het recht, voor een moeder of een vader, om niet tegen hun wil van hun kind te worden gescheiden, behalve wanneer die scheiding wordt vereist door het hogere belang van het kind en voor zover de overeenkomstig de toepasselijke wetten en procedures genomen maatregel kan worden herzien door de rechter, met name op verzoek van de dragers van het ouderlijk gezag waaraan aldus afbreuk wordt gedaan (1). (1) Cass. 28 september 2022, AR P.22.0988.F, arrest niet gepubliceerd.

JEUGDBESCHERMING - Maatregel die het kind van zijn ouders scheidt - Artikel 8, EVRM - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Uitlegging met inachtneming van de artikelen 7 en 9 Kinderrechtenverdrag - Implicaties

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 7 en 9 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

KIND - Maatregel die het kind van zijn ouders scheidt - Artikel 8, EVRM - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Uitlegging met inachtneming van de artikelen 7 en 9 Kinderrechtenverdrag - Implicaties

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 7 en 9 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Uitlegging met inachtneming van de artikelen 7 en 9 Kinderrechtenverdrag - Implicaties voor de maatregelen die het kind van zijn ouders scheidt

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales doit être interprété en tenant compte des articles 7 et 9 de la Convention relative aux droits de l'enfant ; le droit au respect de la vie familiale implique ainsi notamment, pour l'enfant, le droit d'être élevé par ses parents et celui, pour une mère ou pour un père, de ne pas être séparé de son enfant contre son gré, sauf lorsque cette séparation est requise par l'intérêt supérieur de l'enfant et pour autant que la mesure, prise conformément aux lois et procédures applicables, soit susceptible de révision judiciaire notamment à la requête des titulaires de l'autorité parentale à laquelle il est ainsi porté atteinte (1). (1) Cass. 28 septembre 2022, RG P.22.0988.F, inédit.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mesure séparant l'enfant de ses parents - Conv. D.H., article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Interprétation en tenant compte des articles 7 et 9 de la Convention relative aux droits de l'enfant - Implications

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 7 et 9 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

ENFANT; VOIR AUSSI: 018 FILIATION; 313 ENLEVEMENT - Mesure séparant l'enfant de ses parents - Conv. D.H., article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Interprétation en tenant compte des articles 7 et 9 de la Convention relative aux droits de l'enfant - Implications

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 7 et 9 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Interprétation en tenant compte des articles 7 et 9 de la Convention relative aux droits de l'enfant - Implications quant aux mesures séparant l'enfant de ses parents

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Artt. 7 en 9 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

- Art. 7 et 9 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

Hoewel het belang van het kind, dat centraal staat in artikel 22bis Grondwet, artikel 3 Kinderrechtenverdrag en artikel 5 van de beschikking van de algemene vergadering van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 29 april 2004 inzake hulpverlening aan jongeren, het hoofdcriterium is waardoor de rechter zich moet laten leiden wanneer hij kennisneemt van een beslissing tot plaatsing van een minderjarig kind, kan dat niet worden beperkt tot de wil van het kind, zelfs al beschikt het over het vereiste onderscheidingsvermogen.

Si l'intérêt de l'enfant, au centre des articles 22bis de la Constitution, 3 de la Convention du 20 novembre 1989 relative aux droits de l'enfant et 5 de l'ordonnance de l'assemblée réunie de la commission communautaire commune de la région de Bruxelles-Capitale du 29 avril 2004 relative à l'aide à la jeunesse, constitue le critère principal qui doit guider le juge saisi d'une décision de placement d'un enfant mineur, il ne peut se réduire à la volonté de l'enfant, fût-il doté de la capacité de discernement.

JEUGDBESCHERMING - Beslissing tot plaatsing - Inachtneming van het belang van het kind

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Décision de placement - Prise en compte de l'intérêt de l'enfant

- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 5 Ordonnantie Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 29 april 2004 inzake hulpverlening aan jongeren

- Art. 22bis La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989
- Art. 5 Ordonnance du Commission communautaire commune de la Région de Bruxelles-Capitale du 29 avril 2004 relative à l'aide à la jeunesse

GRONDWET - Art. 22 - Artikel 22bis - Beslissing tot plaatsing - Inachtneming van het belang van het kind

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Article 22bis - Décision de placement - Prise en compte de l'intérêt de l'enfant

- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 5 Ordonnantie Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 29 april 2004 inzake hulpverlening aan jongeren

- Art. 22bis La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989
- Art. 5 Ordonnance du Commission communautaire commune de la Région de Bruxelles-Capitale du 29 avril 2004 relative à l'aide à la jeunesse

KIND - Hulpverlening aan jongeren - Beslissing tot plaatsing - Inachtneming van het belang van het kind

ENFANT; VOIR AUSSI: 018 FILIATION; 313 ENLEVEMENT - Aide à la jeunesse - Décision de placement - Prise en compte de l'intérêt de l'enfant

- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 5 Ordonnantie Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 29 april 2004 inzake hulpverlening aan jongeren

- Art. 22bis La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989
- Art. 5 Ordonnance du Commission communautaire commune de la Région de Bruxelles-Capitale du 29 avril 2004 relative à l'aide à la jeunesse

De modaliteiten van het hoger beroep van de vreemdeling tegen de beschikking van de raadkamer die krachtens artikel 3 Uitleveringswet 1874 het buitenlandse aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering uitvoerbaar heeft verklaard, zijn vastgelegd in artikel 135 Wetboek van Strafvordering; krachtens het vierde lid van voormeld artikel moet dat hoger beroep worden ingesteld binnen een termijn van vierentwintig uur, die begint te lopen vanaf de dag waarop de beschikking is gewezen (1); aangezien de vreemdeling in beginsel echter niet voor de raadkamer verschijnt, gaat de termijn ten aanzien van hem slechts in vanaf de dag waarop de beschikking aan hem wordt betekend (2) en niet vanaf de datum van kennisgeving van die beslissing aan de raadsman van de vreemdeling. (1) Cass. 19 december 2017, AR P.17.1116.N, AC 2017, nr. 720; dit arrest vermeldt echter dat het arrest werd betekend op de dag dat het werd gewezen. (2) Zie Cass. 17 juli 2001, AR P.01.0972.N, AC 2001, nr. 42; Cass. 28 april 1999, AR P.99.0475.F, AC 1999, nr. 249; Cass. 21 mei 1985, AR 9541, AC 1984-85, nr. 569 [1e middel]; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 2072.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Termijn om hoger beroep in te stellen - Aanvang

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 135, § 4 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Termijn om hoger beroep in te stellen - Aanvang

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 135, § 4 Wetboek van Strafvordering

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Termijn om hoger beroep in te stellen - Aanvang

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 135, § 4 Wetboek van Strafvordering

Les modalités de l'appel interjeté par l'étranger contre l'ordonnance de la chambre du conseil qui, en application de l'article 3 de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, a rendu exécutoire le mandat d'arrêt étranger en vue de l'extradition, sont prévues par l'article 135 du Code d'instruction criminelle; en vertu du paragraphe 4 de l'article précité, cet appel doit être interjeté dans un délai de vingt-quatre heures, qui court à compter du jour où la décision est rendue(1); toutefois, dès lors qu'en principe, l'étranger ne comparaît pas en chambre du conseil, le délai ne court à son égard qu'à dater du jour où la décision lui est signifiée(2), non à partir de la date de la notification de cette décision au conseil de l'étranger. (1) Cass. 19 décembre 2017, RG P.17.1116.N, Pas. 2017, n° 720 ; mais cet arrêt indique que l'arrêt a été signifié le jour de l'arrêt. (2) Cass. 17 juillet 2001, RG P.01.0972.N, Pas. 2001, n° 42 ; Cass. 28 avril 1999, RG P.99.0475.F, Pas. 1999, n° 249 ; Cass. 21 mai 1985, RG 9541, Pas. 1985, n° 569 [1er moyen] ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 2072.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Délai d'appel - Point de départ

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 135, § 4 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Délai d'appel - Point de départ

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 135, § 4 Code d'Instruction criminelle

EXTRADITION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Délai d'appel - Point de départ

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 135, § 4 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de appelrechters die hebben kennisgenomen van het hoger beroep van de vreemdeling tegen de beschikking van de raadkamer die krachtens artikel 3 Uitleveringswet 1874 het buitenlandse aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering uitvoerbaar heeft verklaard, hebben vastgesteld dat de akte van betekening van de beschikking tot uitvoerbaarverklaring door de gevangenisdirecteur aan de vreemdeling zelf werd overhandigd en dat dit document vermeldt dat de betrokkene het recht heeft om hoger beroep in te stellen binnen vierentwintig uur vanaf de betekening, door middel van een verklaring op de griffie van de gevangenis, en dat alle voor de uitoefening van het rechtsmiddel dienstige inlichtingen bijgevolg aan de eiser ter kennis werden gebracht op het ogenblik waarop ze een dienstige uitoefening van een rechtsmiddel mogelijk maakten, namelijk op het ogenblik waarop de beslissing van de eerste rechter aan hem werd betekend, en dat hij op dat ogenblik werd bijgestaan door een raadsman, kunnen de appelrechters wettig beslissen dat de bij de artikelen 3 en 5 EVRM gewaarborgde rechten niet zijn miskend, zelfs als die beschikking hem werd betekend in een taal die hij niet begrijpt (1). (1) Voor de kamer van inbeschuldigingstelling heeft de eiser aangevoerd dat hij geen van de landstalen en zelfs geen Engels sprak en de beroepen beschikking hem zonder vertaling werd betekend, zodat hij zijn raadsman niet tijdig op de hoogte heeft kunnen brengen en zodat zijn raadsman dus pas binnen vierentwintig uur na de betekening van die beschikking aan laatstgenoemde hoger beroep heeft ingesteld. "Niet ontvankelijk is het hoger beroep tegen een beschikking waarbij een door een vreemde overheid verleend bevel tot aanhouding met het oog op uitlevering uitvoerbaar wordt verklaard als dat hoger beroep meer dan vierentwintig uur na de betekening van de beschikking wordt ingesteld, ook al heeft appellant binnen die termijn niet de vertaling in een taal die hij verstaat ontvangen van het aanhoudingsbevel en van de beschikking van uitvoerbaarverklaring" (Cass. 19 februari 1986, AR 4869, AC. 1985-86, nr. 396; zie Cass. 6 november 1985, AR 4682, AC 1985-86, nr. 152; Cass. 21 mei 1985, AR 9541, AC 1984-85, nr. 569; Cass. 29 oktober 1962, Pas. 1963, I, 284; het arrest verwijst mutatis mutandis naar

Lorsque les juges d'appel saisis de l'appel interjeté par l'étranger contre l'ordonnance de la chambre du conseil qui, en application de l'article 3 de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, a rendu exécutoire le mandat d'arrêt étranger en vue de l'extradition ont constaté que l'acte de signification de l'ordonnance d'exequatur a été remis en mains propres à l'étranger par le directeur de la prison et que ce document mentionne que l'intéressé a le droit d'interjeter appel dans les vingt-quatre heures à compter de la signification, par une déclaration au greffe de la prison, et que les informations utiles à l'exercice du recours ont dès lors été communiquées l'étranger au moment où elles permettaient utilement l'exercice d'un recours, soit lorsque la décision du premier juge lui est signifiée, et qu'il était, à ce moment, assisté d'un conseil, les juges d'appel peuvent légalement décider que les droits garantis par les articles 3 et 5 Conv. D. H. n'ont pas été méconnus, et ce, même si l'ordonnance lui a été signifiée dans une langue qu'il ne comprend pas (1). (1) Devant la chambre des mises en accusation, le demandeur a fait valoir que, ne parlant aucune des langues nationales, ni même l'anglais, et l'ordonnance entreprise lui ayant été signifiée sans être accompagnée d'aucune traduction, il n'a pu avertir son conseil en temps utile, et que ce n'est dès lors que dans les 24 heures de la signification de cette ordonnance à son conseil que celui-ci a interjeté appel. « Est irrecevable l'appel d'une ordonnance déclarant exécutoire, en vue d'extradition, un mandat d'arrêt décerné par une autorité étrangère, si cet appel est interjeté plus de 24 heures après la signification de l'ordonnance, même si l'appelant n'a pas reçu, dans ce délai, la traduction, dans une langue qu'il comprend, du mandat d'arrêt et de l'ordonnance d'exequatur » (Cass. 19 février 1986, RG 4869, Pas. 1986, n° 396 ; voir Cass. 6 novembre 1985, RG 4682, Pas. 1986, n° 152 ; Cass. 21 mai 1985, RG 9541, Pas. 1984, n° 569 ; Cass. 29 octobre 1962, Pas. 1963, I, p. 284 ; l'arrêt se réfère mutatis mutandis à Cass. 28 janvier 1992, Pas. 1992, n° 278, relatif à la signification du mandat d'arrêt). Le ministère public en a déduit que dans la mesure où il soutenait le contraire, le moyen manquait en droit. Selon le demandeur, à défaut de traduction accompagnant l'ordonnance signifiée, le délai légal est trop bref pour satisfaire aux articles 5 et 13 de

Cass. 28 januari 1992, AC 1991-92, nr. 278, betreffende de betekening van het aanhoudingsbevel). Hieruit heeft het openbaar ministerie afgeleid dat het middel, in zoverre het uitging van het tegendeel, faalde naar recht. Volgens de eiser is de wettelijke termijn, bij gebrek aan een vertaling bij de betekende beschikking, te kort om te kunnen voldoen aan de artikelen 5 en 13 EVRM, die respectievelijk het recht op vrijheid en veiligheid en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel waarborgen. Net als in zijn conclusie in hoger beroep voerde hij aan dat dit blijkt uit een advies van 4 december 1990 van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens in de zaak Farmakopoulos t. België. Omdat het Europees Hof vaststelde dat de verzoeker geen interesse had in de zaak, heeft het evenwel besloten deze van de rol te schrappen en is een dergelijk advies dus niet bindend voor het Hof (EHRM 27 maart 1992, Farmakopoulos t. België, verzoekschrift nr. 11683/85; zie M.-A. Beernaert e.a., o.c., 2072; D. VANDERMEERSCH, "Le recours contre l'ordonnance d'exequatur du mandat d'arrêt étranger", noot sub Antwerpen (KI) 8 december 1992, RDGP, 1993, 780-781). Bovendien wijst het arrest op de wetswijzigingen en de andere wijzigingen sinds deze zaak: - de eiser werd sinds 22 juni 2022 bijgestaan door een advocaat, die hem alle nuttige inlichtingen over het verloop van de procedure heeft kunnen geven en kon vanuit de gevangenis contact opnemen met zijn raadsman zodra hem de beschikking was betekend, terwijl de heer Farmakopoulos geen inlichtingen had ontvangen over het bestaan van een hoger beroep en over de beroepstermijn en in de gevangenis geen toegang had tot een telefoon; - de termijn van vierentwintig uur, die toen voortvloeide uit de rechtspraak, is tegenwoordig vastgelegd in de wet. Het arrest stelt vast dat die verschillen verhinderen dat de redenen van het advies op deze zaak kunnen worden toegepast, dat de akte van betekening van de beschikking tot uitvoerbaarverklaring die aan de eiser zelf werd overhandigd, uitdrukkelijk inlichtingen over de termijn en de modaliteiten van het hoger beroep bevat en dat de eiser op dat ogenblik werd bijgestaan door een raadsman. Volgens het openbaar ministerie hebben de appelrechters hieruit kunnen afleiden dat de door de in het middel bedoelde bepalingen

la Convention, qui garantissent respectivement le droit à la liberté et à la sûreté et le droit à un recours effectif. Comme il l'a fait en termes de conclusions d'appel, il a soutenu que ceci ressort d'un avis du 4 décembre 1990 rendu par la Commission européenne des droits de l'homme dans l'affaire Farmakopoulos c. Belgique. Cependant, constatant le désintérêt du requérant pour l'affaire, la Cour européenne a décidé de la rayer du rôle, et un tel avis ne lie pas la Cour (Cour eur. D. H. 27 mars 1992, Farmakopoulos c. Belgique, requête n° 11683/85 ; voir M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 2072 ; D. VANDERMEERSCH, « Le recours contre l'ordonnance d'exequatur du mandat d'arrêt étranger », note sub Anvers (mis. acc.) 8 décembre 1992, Rev. dr. pén. crim., 1993, pp. 780-781). En outre, l'arrêt relève les modifications législatives et autres intervenues depuis cette affaire : - le demandeur bénéficiait, depuis le 22 juin 2022, de l'assistance d'un avocat qui aura pu lui fournir toutes les informations utiles sur le déroulement de la procédure et il avait la possibilité de contacter depuis la prison dès la signification de l'ordonnance, alors que M. Farmakopoulos n'avait ni reçu d'informations quant à l'existence et au délai de recours, ni accès au téléphone dans la prison ; - le délai de 24 heures, jadis jurisprudentiel, est aujourd'hui inscrit dans la loi. L'arrêt constate que ces différences empêchent d'appliquer les motifs dudit avis à la présente espèce, que l'acte de signification de l'ordonnance entreprise d'exequatur remis en mains propres au demandeur mentionne expressis verbis les informations sur le délai et les modalités pour interjeter appel, et qu'il était, à ce moment, assisté d'un conseil. Selon le MP, les juges d'appel ont pu en déduire que les droits garantis par les dispositions visées au moyen n'ont pas été méconnus et, partant, dans cette mesure, le moyen ne pouvait être accueilli. (M.N.B.)

gewaarborgde rechten niet waren miskend en dat het middel in zoverre dus niet kon worden aangenomen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Betekening - Modaliteiten

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Betekening - Modaliteiten

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Betekening - Modaliteiten

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Betekening - Modaliteiten - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aanhoudingsbevel met het oog op uitlevering - Raadkamer - Uitvoerbaarverklaring - Betekening - Modaliteiten

- Artt. 5 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Signification - Modalités

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Signification - Modalités

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

EXTRADITION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Signification - Modalités

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Signification - Modalités - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Mandat d'arrêt aux fins d'extradition - Chambre du conseil - Exequatur - Signification - Modalités

- Art. 5 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

Uit geen enkele bepaling volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling, wanneer ze de grondslag onderzoekt van een middel dat de onwettigheid van de arrestatie van de vreemdeling door de politie in afwachting van de beslissing van de minister aanvoert, geen acht mag slaan op het proces-verbaal dat de omstandigheden van de arrestatie weergeeft, zelfs al werd dat stuk niet neergelegd voor de eerste rechter (1). (1) Zie Cass. 30 november 2016, AR P.16.1114.F, AC 2016, nr. 688, met concl. OM op datum in Pas.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidscontrole - Wettigheid van de arrestatie van de vreemdeling door de politie - Onderzoek van de stukken van het dossier

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidscontrole - Wettigheid van de arrestatie van de vreemdeling door de politie - Onderzoek van de stukken van het dossier

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Il ne résulte d'aucune disposition que la chambre des mises en accusation, lorsqu'elle examine le fondement d'un moyen pris de l'illégalité alléguée de l'arrestation de l'étranger par la police dans l'attente de la décision du ministre, ne puisse pas avoir égard au procès-verbal relatant les circonstances de l'arrestation, même si cette pièce n'a pas été déposée devant le premier juge (1). (1) Voir Cass. 30 novembre 2016, RG P.16.1114.F, Pas. 2016, n° 688, avec concl. MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Légalité de l'arrestation de l'étranger par la police - Examen des pièces du dossier

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Légalité de l'arrestation de l'étranger par la police - Examen des pièces du dossier

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.1236.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.11](#)

AC nr. ...

Uit artikel 81, § 4, Interneringswet volgt niet dat de strafuitvoeringsrechtbank, kamer voor de bescherming van de maatschappij, de redenen op grond waarvan ze heeft beslist om de geïnterneerde toe te staan zich te laten vertegenwoordigen door zijn advocaat, moet vermelden in het vonnis of in het proces-verbaal van de rechtszitting.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Uitvoeringsmodaliteiten internering - Strafwetvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Invrijheidstelling op proef - Herroepingsprocedure - Vertegenwoordiging van de geïnterneerde door zijn advocaat

- Art. 81, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Il ne résulte pas de l'article 81, § 4, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement que le tribunal de l'application des peines, chambre de protection sociale, soit tenu de mentionner dans le jugement ou le procès-verbal de l'audience les motifs pour lesquels il a décidé d'autoriser la personne internée à se faire représenter par son avocat.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Libération à l'essai - Procédure de révocation - Représentation de l'interné par son avocat

- Art. 81, § 4 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Artikel 81, § 4, Interneringswet vereist niet dat de strafuitvoeringsrechtbank, in het vonnis of in het proces-verbaal van de rechtszitting, uitdrukkelijk melding maakt van het bestaan van een verzoek van de advocaat om de geïnterneerde te mogen vertegenwoordigen, van de motivering van dat verzoek en van de beslissing van de rechtbank om het in te willigen; die gegevens kunnen ook blijken, op impliciete maar zekere wijze, uit andere vermeldingen van het vonnis of van het proces-verbaal van de rechtszitting, zoals met name het feit dat de geïnterneerde op de rechtszitting wordt vertegenwoordigd door zijn advocaat, de vermelding van de omstandigheden die worden aangevoerd om de afwezigheid van de geïnterneerde op de rechtszitting te verantwoorden en de omschrijving van het verzoek of van het verweer dat de geïnterneerde heeft aangevoerd.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering -

Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Invrijheidstelling op proef -

Herroepingsprocedure - Vertegenwoordiging van de geïnterneerde door zijn advocaat - Verzoek van de advocaat - Vorm

- Art. 81, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank, kamer voor de bescherming van de maatschappij, de invrijheidstelling op proef van een geïnterneerde herroept en zijn plaatsing in een regionaal psychiatrisch centrum beveelt, moet ze vermelden wanneer de directeur of de verantwoordelijke voor de zorg van die inrichting een nieuw advies moet uitbrengen.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering -

Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Invrijheidstelling op proef - Beslissing tot herroeping - Vermelding van de datum waarop een nieuw advies moet worden uitgebracht

- Art. 60, § 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

L'article 81, § 4, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement n'exige pas que le tribunal de l'application des peines mentionne expressément, dans le jugement ou le procès-verbal de l'audience, l'existence d'une demande de l'avocat de pouvoir représenter la personne internée, la motivation de cette demande et la décision du tribunal d'y faire droit ; ces éléments peuvent également ressortir, de manière implicite mais certaine, d'autres mentions figurant au jugement ou au procès-verbal de l'audience, comme notamment le fait que la personne internée est représentée à l'audience par son avocat, la mention des circonstances invoquées pour justifier ou expliquer l'absence de la personne internée à l'audience et la description de la demande ou de la défense qu'elle a fait valoir.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Libération à l'essai - Procédure de révocation -

Représentation de l'interné par son avocat - Demande de l'avocat - Forme

- Art. 81, § 4 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Lorsque le tribunal de l'application des peines, chambre de protection sociale, révoque la libération à l'essai d'une personne internée et ordonne son placement dans un Centre régional psychiatrique, il est tenu d'indiquer quand le directeur ou le responsable des soins de cet établissement devra émettre un nouvel avis.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Libération à l'essai - Décision de révocation - Indication de

la date à laquelle un nouvel avis devra être émis

- Art. 60, § 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Wanneer de veroordelende beslissing geen eindbeslissing is, met name wegens de schorsende werking van het cassatieberoep van het openbaar ministerie, behoudt de onder aanhoudingsbevel verwezen beklaagde de status van in verdenking gestelde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, zodat hij, overeenkomstig artikel 27, § 1, 5°, Voorlopige Hechteniswet, aan het hof van beroep, kamer van inbeschuldigingstelling, een verzoek tot invrijheidstelling kan richten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 658.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Cassatieberoep tegen een veroordelend arrest - Schorsende werking - Draagwijdte - Eiser in cassatie in voorlopige hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 27, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Cassatieberoep tegen een veroordelend arrest - Schorsende werking - Eiser in cassatie in voorlopige hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 27, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque la décision de condamnation n'est pas définitive, notamment en raison de l'effet suspensif du pourvoi en cassation du ministère public, le prévenu renvoyé sous les liens du mandat d'arrêt conserve le statut d'inculpé placé en détention préventive, de sorte que, conformément à l'article 27, § 1er, 5°, de la loi relative à la détention préventive, il est habilité à adresser à la cour d'appel, chambre des mises en accusation, une requête en vue de sa mise en liberté (1). (1) Voir concl. MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Pourvoi en cassation contre un arrêt de condamnation - Effet suspensif - Portée - Demandeur en cassation détenu préventivement - Requête de mise en liberté - Recevabilité

- Art. 27, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Pourvoi en cassation contre un arrêt de condamnation - Effet suspensif - Demandeur en cassation détenu préventivement - Requête de mise en liberté - Recevabilité

- Art. 27, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1290.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.16](#)

AC nr. ...

In de zin van artikel 3 Voorlopige Hechteniswet is de verdachte ter beschikking gesteld van de onderzoeksrechter wanneer hij zich in zijn macht bevindt, zodat de onderzoeksrechter hem kan ondervragen (1); een verdachte die vrij is onder voorwaarden die een beperking van zijn vrijheid van komen inhouden en hem een verblijfplaats toewijzen, is niet ter beschikking gesteld van de onderzoeksrechter, zelfs al verblijft hij aldus in het arrondissement van laatstgenoemde en al kent die magistraat zijn adres. (1) Cass. 2 mei 2007, AR P.07.0558.N, AC 2007, nr. 219.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Bevel tot medebrenging - Voorwaarde - (Niet) ter beschikking van de onderzoeksrechter gestelde verdachte

- Art. 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot medebrenging - Voorwaarde - (Niet) ter beschikking van de onderzoeksrechter gestelde verdachte

- Art. 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Au sens de l'article 3 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, un suspect est mis à la disposition du juge d'instruction lorsqu'il se trouve en son pouvoir, de sorte que ce dernier est en mesure de l'interroger ; un suspect libre sous des conditions restreignant sa liberté d'aller et de venir et lui assignant un lieu de résidence n'est pas mis à la disposition du juge d'instruction, quand bien même il résiderait ainsi dans l'arrondissement de ce dernier et que son adresse serait connue de ce magistrat.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mandat d'amener - Condition - Suspect (non) mis à la disposition du juge d'instruction

- Art. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'amener - Condition - Suspect (non) mis à la disposition du juge d'instruction

- Art. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1315.F

19 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221019.2F.19](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat, behalve in het geval waarin de in artikel 837, derde lid, bedoelde procedure wegens spoedeisendheid onmogelijk kan worden toegepast, die bijzondere bepaling de vervanging regelt van een onderzoeksrechter van wie de wraking wordt gevorderd en niet de bepaling van artikel 322 van dat wetboek, die een algemene draagwijdte heeft (1). (1) Contra: Cass. 19 november 1998, AR P.98.1360.F, AC 1998, nr. 485, met concl. van advocaat-generaal G. BRESSELEERS, op datum in Pas.

ONDERZOEKSRECHTER - Vordering tot wraking - Schorsende werking - Vervanging van de onderzoeksrechter - Toepasselijke wetsbepaling

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Vordering tot wraking van een onderzoeksrechter - Schorsende werking - Vervanging van de onderzoeksrechter - Toepasselijke wetsbepaling

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des articles 837, alinéas 1er et 3, et 322, alinéa 1er, du Code judiciaire qu'en dehors de l'hypothèse où l'urgence rend l'application de la procédure visée à l'article 837, alinéa 3, impossible, c'est cette disposition particulière et non celle, revêtant une portée générale, de l'article 322 du même code, qui régit le remplacement du juge d'instruction dont la récusation est demandée (1). (1) Contre Cass. 19 novembre 1998, RG P.98.1360.F, Pas. 1998, n° 485, avec concl. de G. Bresseleers, avocat général.

JUGE D'INSTRUCTION - Demande en récusation - Effet suspensif - Remplacement du juge d'instruction - Disposition légale applicable

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Demande en récusation visant un juge d'instruction - Effet suspensif - Remplacement du juge d'instruction - Disposition légale applicable

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

P.22.1321.N

18 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221018.2N.27](#)

AC nr. ...

Artikel 47, 1°, Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op de in artikel 16, § 3, Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde betekening.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Wet Europees Aanhoudingsbevel - Artikel 16, § 3 - Betekening van de beslissing aan de betrokken persoon - Toepassing van artikel 47, 1° Gerechtelijk Wetboek - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 16, § 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging in België - Wet Europees Aanhoudingsbevel - Artikel 16, § 3 - Betekening van de beslissing aan de betrokken persoon - Toepassing van artikel 47, 1° Gerechtelijk Wetboek - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 16, § 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

L'article 47, 1°, du Code judiciaire ne s'applique pas à la signification visée à l'article 16, § 3, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Mandat d'arrêt européen - Exécution en Belgique - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Article 16, § 3 - Signification de la décision à l'intéressé - Application de l'article 47, 1°, du Code judiciaire - Portée - Conséquence

- Art. 47, 1° Code judiciaire

- Art. 16, § 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution en Belgique - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Article 16, § 3 - Signification de la décision à l'intéressé - Application de l'article 47, 1°, du Code judiciaire - Portée - Conséquence

- Art. 47, 1° Code judiciaire

- Art. 16, § 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Aangezien de onrechtmatigheid van de detentie krachtens artikel 5.4 EVRM wordt gesanctioneerd met een invrijheidstelling die op korte termijn moet plaatsvinden, moet hieruit worden begrepen dat die bepaling betrekking heeft op het beroep van de vreemdeling die zich nog in hechtenis bevindt op het tijdstip waarop het onderzoeksgerecht over zijn beroep uitspraak moet doen; als hij intussen werd vrijgelaten, kan zijn invrijheidstelling immers niet meer worden bevolen, maar de onrechtmatigheid van zijn aanhouding geeft hem, na zijn invrijheidstelling, recht op de door artikel 5.5 EVRM gewaarborgde schadeloosstelling (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Invrijheidstelling van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.5 - Recht op schadeloosstelling wegens onrechtmatige detentie - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Invrijheidstelling van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Invrijheidstelling van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Invrijheidstelling van de vreemdeling

4/05/2026

Dès lors qu'en vertu de l'article 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, la sanction de l'illégalité est une libération qui doit intervenir à bref délai, il se comprend que cette disposition vise le recours de l'étranger toujours détenu au moment où la juridiction d'instruction est appelée à statuer sur son recours; en effet, s'il a été libéré entretemps, il n'est plus possible d'ordonner son élargissement mais l'illégalité de son arrestation lui ouvre, après sa mise en liberté, le droit à réparation garanti par l'article 5.5 de la Convention (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet - Mise en liberté de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.5 - Droit à la réparation pour détention illégale - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Mise en liberté de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Mise en liberté de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Mise en liberté de l'étranger

P. 897/982

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Artikel 5.4 EVRM is geschonden wanneer ten aanzien van een vreemdeling opeenvolgend verschillende beslissingen tot vrijheidsberoving werden genomen zonder dat het rechterlijk toezicht kon worden afgesloten met een eindbeslissing, omdat er tijdens de procedure van toezicht op de vigerende titel van vrijheidsberoving, een nieuwe autonome titel werd uitgevaardigd die de voorgaande titel vervangt (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Opeenvolging van titels - Nieuwe autonome titel

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 72 MB 12 januari 1970 houdende reglementering van de postdienst

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Opeenvolging van titels - Nieuwe autonome titel

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel - Opeenvolging van titels - Nieuwe autonome titel

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'article 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est violé au cas où un étranger a fait successivement l'objet de plusieurs décisions privatives de liberté sans que le contrôle juridictionnel ait pu être clôturé par une décision définitive en raison de la survenance, pendant la procédure de contrôle du titre de privation de liberté en vigueur, d'un nouveau titre autonome remplaçant le précédent (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Succession de titres - Nouveau titre autonome

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 72 A.M. du 12 janvier 1970

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Succession de titres - Nouveau titre autonome

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif - Succession de titres - Nouveau titre autonome

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Artikel 71 Vreemdelingenwet verleent de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling de bevoegdheid om kennis te nemen van het beroep van een vreemdeling tegen de jegens hem genomen maatregel van vrijheidsberoving; het bij die wet bepaalde rechterlijk toezicht heeft betrekking op de actieve titel, dit is de oorspronkelijke titel die nog steeds van kracht is op het tijdstip waarop het onderzoeksgerecht de wettigheid ervan nagaat, maar ook de nieuwe titel, die in de plaats is gesteld van de eerdere titel, en op grond waarvan de vreemdeling van zijn vrijheid blijft beroofd (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Titel van vrijheidsberoving - Actieve titel

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Artikel 71 Vreemdelingenwet schendt artikel 5.4 EVRM niet wanneer de gebeurtenis die zich tijdens de procedure van toezicht voordoet, geen nieuwe autonome titel is die de voorgaande vervangt maar, integendeel, de invrijheidstelling van de vreemdeling tegen wie de titel was uitgevaardigd (1). (1) Zie concl. OM.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Vrijlating van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling -

L'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers donne compétence à la chambre du conseil et à la chambre des mises en accusation pour connaître du recours formé par l'étranger contre la mesure privative de liberté dont il fait l'objet; le contrôle judiciaire prévu par ladite loi vise le titre actif, c'est-à-dire le titre originaire toujours en vigueur au moment où la juridiction d'instruction en vérifie la légalité, mais aussi le nouveau titre, substitué à l'ancien, et à la faveur duquel l'étranger demeure privé de liberté (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Titre de privation de liberté - Titre actif

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers ne viole pas l'article 5.4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales lorsque l'événement qui survient pendant la procédure de contrôle n'est pas un nouveau titre autonome remplaçant le précédent mais, au contraire, la libération de l'étranger qui en fut l'objet (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Libération de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité -

Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Vrijlating van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Vrijlating van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Objet - Libération de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Objet - Libération de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

De noodzakelijke band tussen de vereiste toetsing "op korte termijn" van de rechtmatigheid van een vrijheidsberoving en het bestaan van een actieve titel voor de aan die toetsing onderworpen vasthouding blijkt ook uit artikel 9.3 Onthaalrichtlijn; krachtens die bepaling moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de inbewaringstelling met spoed wordt getoetst door een rechter, zo spoedig mogelijk bij aanvang van de vrijheidsberoving, of dat aan de vreemdeling het recht wordt toegekend hiertoe een procedure in te leiden, waarbij artikel 9.3 hieraan toevoegt dat de vreemdeling onmiddellijk in vrijheid wordt gesteld indien de toetsing, die spoedig moet gebeuren, leidt tot de vaststelling dat de vasthouding onrechtmatig is.

Le lien nécessaire entre l'exigence d'un contrôle « à bref délai » de la légalité d'une privation de liberté et l'existence d'un titre actif de la rétention à contrôler ressort également de l'article 9.3 de la directive Accueil; en vertu de cette disposition, il appartient aux Etats membres de prévoir qu'un contrôle juridictionnel accéléré du placement en rétention ait lieu le plus rapidement possible à compter du début de la privation de liberté, ou d'accorder à l'étranger le droit d'engager une procédure aux mêmes fins et l'article 9.3 ajoute que l'étranger est immédiatement remis en liberté si ce contrôle, requis à bref délai, débouche sur un constat d'illégalité de la rétention.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beleid - Onthaalrichtlijn - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Artikel 9.3 Onthaalrichtlijn

- Art. 9, § 3 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Artikel 15.2, Richtlijn 2008/115/EG

- Art. 9, § 3 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Politique - Directive Accueil - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Directive Accueil, article 9, § 3

- Art. 9, § 3 Directive 2013/33/UE du Parlement Européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissement des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale (refonte)

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Etrangers - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Directive 2008/115/CE, article 15.2

- Art. 9, § 3 Directive 2013/33/UE du Parlement Européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissement des normes pour

de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Artikel 9.3 Onthaalrichtlijn

- Art. 9, § 3 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

l'accueil des personnes demandant la protection internationale (refonte)

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Directive Accueil, article 9, § 3

- Art. 9, § 3 Directive 2013/33/UE du Parlement Européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissement des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale (refonte)

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Het cassatieberoep tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak heeft gedaan over het beroep van de vreemdeling tegen de jegens hem genomen maatregel van vrijheidsberoving, heeft geen bestaansreden meer wanneer die vreemdeling intussen werd vrijgelaten (1). (1) Zie concl. OM.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Cassatieberoep - Voorwerp - Vrijlating van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Wettigheidstoetsing - Voorwerp - Vrijlating van de vreemdeling

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Le pourvoi dirigé contre un arrêt de la chambre des mises en accusation qui a statué sur le recours formé par l'étranger contre la mesure privative de liberté dont il fait l'objet devient sans objet lorsque ledit étranger a entre-temps été libéré (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Pourvoi en cassation - Objet - Libération de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Contrôle de légalité - Objet - Libération de l'étranger

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Krachtens artikel 832 Gerechtelijk Wetboek gelden de redenen waarom een rechter kan worden gewraakt niet voor het openbaar ministerie wanneer het als hoofdpartij in het geschil optreedt; het openbaar ministerie dat de strafvordering uitoefent voor de strafgerechten, is hoofdpartij in het strafgeding en uit de omstandigheid dat het de vrijspraak vordert, kan niet worden afgeleid dat het die hoedanigheid verliest, omdat die van hem geen verplichte aanklager maakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 741.

WRAKING - Strafbzaken - Wraking van een lid van het openbaar ministerie - Voorwaarde - Openbaar ministerie dat als hoofdpartij optreedt - Begrip - Uitoefening van de strafvordering

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Wraking van een lid van het openbaar ministerie - Voorwaarde - Openbaar ministerie dat als hoofdpartij optreedt - Begrip - Uitoefening van de strafvordering

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

De onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken wanneer het de strafvordering uitoefent, vloeit voort uit de algemene regel dat het een partij niet kan worden toegestaan haar tegenstrever of de partij jegens wie zij onderscheiden of tegengestelde belangen verdedigt, te wraken; deze regel miskent artikel 6 EVRM niet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 741.

OPENBAAR MINISTERIE - Wraking van een lid van het openbaar ministerie - Openbaar ministerie dat de strafvordering uitoefent - Wraking onmogelijk - Bestaansredenen - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Wraking van een lid van het openbaar ministerie - Openbaar ministerie dat de strafvordering uitoefent - Wraking onmogelijk - Bestaansredenen - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafbzaken - Wraking van een lid van het openbaar ministerie - Openbaar ministerie dat de strafvordering

En vertu de l'article 832 du Code judiciaire, les causes de récusation relatives aux juges ne s'appliquent pas au ministère public lorsqu'il agit comme partie principale ; demandeur à l'action publique qu'il exerce devant les juridictions répressives, le ministère public est partie principale au procès pénal et de la circonstance qu'il requiert l'acquiescement, il ne se déduit pas qu'il perde cette qualité dès lors que celle-ci ne fait pas, de lui, un accusateur obligatoire (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECUSATION - Matière répressive - Récusation d'un membre du ministère public - Condition - Ministère public agissant comme partie principale - Notion - Exercice de l'action publique

- Art. 832 Code judiciaire

MINISTÈRE PUBLIC - Récusation d'un membre du ministère public - Condition - Ministère public agissant comme partie principale - Notion - Exercice de l'action publique

- Art. 832 Code judiciaire

L'impossibilité de récuser le ministère public lorsqu'il exerce l'action publique procède de la règle générale voulant qu'une partie ne saurait être admise à récuser son adversaire ou la partie vis-à-vis de laquelle elle défend des intérêts distincts et opposés ; cette règle ne méconnaît pas l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

MINISTÈRE PUBLIC - Récusation d'un membre du ministère public - Ministère public exerçant l'action publique - Récusation impossible - Raison d'être - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H.

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 832 Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Récusation d'un membre du ministère public - Ministère public exerçant l'action publique - Récusation impossible - Raison d'être - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H.

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 832 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Récusation d'un membre du ministère public - Ministère public exerçant l'action publique -

uitoefent - Wraking onmogelijk - Bestaansreden - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

Récusation impossible - Raison d'être - Compatibilité avec l'article 6 Conv. D.H.

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 832 Code judiciaire

De wraking wordt uitsluitend beoordeeld op grond van de middelen die in de akte van wraking zijn vervat.

WRAKING - Strafzaken - Akte van wraking - Middelen niet vervat in de akte van wraking - Inaanmerkingneming

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

La récusation est jugée uniquement sur la base des moyens contenus dans l'acte de récusation.

RECUSATION - Matière répressive - Acte de récusation - Moyens non compris dans l'acte de récusation - Prise en considération

- Art. 835 Code judiciaire

Het openbaar ministerie heeft inzonderheid als opdracht de rechters bij te staan in de uitlegging van de wet en in de toepassing ervan op de zaken die hun worden voorgelegd; die bijstandsplicht houdt de verplichting in om de rechter op onpartijdige wijze in te lichten over de oplossing die het proces volgens de wet moet kennen, zelfs als die oplossing in strijd is met de door het openbaar ministerie ingestelde vordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 741.

OPENBAAR MINISTERIE - Opdracht

Le ministère public a notamment pour mission d'assister les juges dans l'interprétation de la loi et dans l'application de celle-ci aux causes qui leur sont soumises ; ce devoir d'assistance implique celui d'éclairer impartialement le juge sur la solution que le procès comporte aux yeux de la loi, cette solution serait-elle contraire à la demande qu'il a introduite (1). (1) Voir les concl. du MP.

MINISTÈRE PUBLIC - Mission

Het daadwerkelijk rechtsmiddel dat een onmiddellijke oplossing biedt voor de partijdigheid of het gebrek aan objectiviteit van een magistraat van het openbaar ministerie, bestaat niet in de wraking maar in de censuur van de partijdige vordering door de rechter in het strafgeding (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 741.

OPENBAAR MINISTERIE - Magistraat die de strafvordering uitoefent - Partijdigheid of gebrek aan objectiviteit - Daadwerkelijk rechtsmiddel - (Geen) wraking

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Wraking van een lid van het openbaar ministerie - Magistraat die de strafvordering uitoefent - Partijdigheid of gebrek aan objectiviteit - Daadwerkelijk rechtsmiddel - (Geen) wraking

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

Le recours effectif portant directement remède à la partialité ou au défaut d'objectivité d'un magistrat du ministère public ne réside pas dans la récusation mais dans la censure qu'il appartiendra au juge du procès d'opposer aux réquisitions entachées de partialité (1). (1) Voir les concl. du MP.

MINISTÈRE PUBLIC - Magistrat exerçant de l'action publique - Partialité ou défaut d'objectivité - Recours effectif - Récusation (non)

- Art. 832 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Récusation d'un membre du ministère public - Magistrat exerçant de l'action publique - Partialité ou défaut d'objectivité - Recours effectif - Récusation (non)

- Art. 832 Code judiciaire

Het toezicht op de bestaanbaarheid met artikel 5.4 EVRM van de termijn die is verstreken sinds het verzoek om de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek en van de bijzondere opsporingsmethoden te onderzoeken overeenkomstig de artikelen 235bis tot 235quater Wetboek van Strafvordering, houdt geen verband met het toezicht op de wettigheid van de voorlopige hechtenis.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Toetsing van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - Verzoek om de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek en van de bijzondere opsporingsmethoden te onderzoeken op grond van de artikelen 235bis tot 235quater Wetboek van Strafvordering - Termijn - Toezicht op de bestaanbaarheid met artikel 5.4 EVRM

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Toetsing van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - Verzoek om de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek en van de bijzondere opsporingsmethoden te onderzoeken op grond van de artikelen 235bis tot 235quater Wetboek van Strafvordering - Termijn - Toezicht op de bestaanbaarheid met artikel 5.4 EVRM

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Verzoek om de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek en van de bijzondere opsporingsmethoden te onderzoeken op grond van de artikelen 235bis tot 235quater Wetboek van Strafvordering - Termijn - Toezicht op de bestaanbaarheid met artikel 5.4 EVRM - Toetsing van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Toetsing van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - Verzoek om de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek en van de bijzondere opsporingsmethoden te onderzoeken op grond van de artikelen 235bis tot 235quater Wetboek van Strafvordering - Termijn - Toezicht op de bestaanbaarheid met artikel 5.4 EVRM

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le contrôle de la conformité à l'article 5.4 de la Convention du délai écoulé depuis la demande de procéder au contrôle de la régularité de l'instruction et des méthodes particulières de recherche, conformément aux articles 235bis à 235quater du Code d'instruction criminelle, est étranger à celui de la légalité de la détention préventive.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Contrôle du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Demande de contrôle de la régularité de l'instruction et des méthodes particulières de recherche sur pied des articles 235bis à 235quater C.I.cr. - Délai - Contrôle de la conformité à l'article 5, § 4 Conv. D.H.

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Contrôle du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Demande de contrôle de la régularité de l'instruction et des méthodes particulières de recherche sur pied des articles 235bis à 235quater C.I.cr. - Délai - Contrôle de la conformité à l'article 5, § 4 Conv. D.H.

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Demande de contrôle de la régularité de l'instruction et des méthodes particulières de recherche sur pied des articles 235bis à 235quater C.I.cr. - Délai - Contrôle de la conformité à l'article 5, § 4 Conv. D.H. - Contrôle du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Contrôle du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Demande de contrôle de la régularité de l'instruction et des méthodes particulières de recherche sur pied des articles 235bis à 235quater C.I.cr. - Délai - Contrôle de la conformité à l'article 5, § 4 Conv. D.H.

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De toetsing van de wettigheid van het aanhoudingsbevel wordt verricht door de onderzoeksgerechten die overeenkomstig artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet, uitspraak moeten doen binnen vijf dagen vanaf de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel of op het hoger beroep tegen de naar aanleiding daarvan gewezen beschikking; in geval van handhaving van de voorlopige hechtenis kan de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel achteraf niet meer worden betwist, ongeacht de aangevoerde nietigheid (1). (1) Zie Cass. 7 april 2020, AR P.20.0356.N, AC 2020, nr. 229, en verwijzing in voetnoot.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regulariteit van de procedure - Betwisting betreffende de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding - (Wel) eerste beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis - (Geen) verder onderzoek

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Betwisting betreffende de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding - (Wel) eerste beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis - (Geen) verder onderzoek

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le contrôle de la légalité du mandat d'arrêt est effectué par les juridictions d'instruction qui, conformément à l'article 21, § 4, de la loi relative à la détention préventive, statuent dans les cinq jours de la mise à exécution du mandat d'arrêt ou sur l'appel de l'ordonnance rendue à cette occasion; en cas de maintien de la détention préventive, la régularité du mandat d'arrêt ne peut ensuite plus être contestée, quel que soit le grief de nullité invoqué (1). (1) Voir Cass. 7 avril 2020, RG P.20.0356.N, Pas. 2020, n° 229, et réf. en note.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Contestation relative à la régularité du mandat d'arrêt - Première décision relative au maintien de la détention préventive (oui) - Contrôles subséquents (non)

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Contestation relative à la régularité du mandat d'arrêt - Première décision relative au maintien de la détention préventive (oui) - Contrôles subséquents (non)

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de inverdenkinggestelde, in het kader van de toetsing van de wettigheid van het aanhoudingsbevel, de regelmatigheid van de aanwijzingen van schuld betwist, zoals de wettigheid van de in het aanhoudingsbevel bedoelde onderschepping van communicatie, moet de kamer van inbeschuldigingstelling, die de aldus opgeworpen onregelmatigheid dient te onderzoeken, enkel een onderzoek prima facie van die onregelmatigheid verrichten, aangezien de Voorlopige Hechteniswet op het vlak van de voorlopige hechtenis specifieke regels over de toetsing van de regelmatigheid van de hechtenis bevat, die de enige regels zijn die van toepassing zijn (1). (1) Zie Cass. 13 januari 2021, AR P.20.0956.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.1, met voetnoot ondertekend M.N.B. en concl. van het OM; Cass. 24 juli 2019, AR P.19.0744.N, AC 2019, nr. 422; Cass. 30 november 2016, AR P.16.1151.F, AC 2016, nr. 690; Cass. 21 januari 2015, AR P.15.0056.F, AC 2015, nr. 53; Cass. 11 februari 2004, AR P.04.0203.F, AC 2004, nr. 74; Cass. 20 februari 2001, AR P.01.0235.N, AC 2001, nr. 106, met voetnoot ondertekend M.D.S.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regulariteit van de procedure - Periodieke toetsing van de handhaving van de voorlopige hechtenis door de onderzoeksgerechten - Betwisting betreffende de regelmatigheid van de aanwijzingen van schuld - Onderzoek prima facie

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 90quater Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Periodieke toetsing door de onderzoeksgerechten - Betwisting betreffende de regelmatigheid van de aanwijzingen van schuld - Onderzoek prima facie

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 90quater Wetboek van Strafvordering

Lorsque, dans le cadre du contrôle de la légalité du mandat d'arrêt, l'inculpé conteste la régularité des indices de culpabilité, telle la légalité des interceptions de communication visées à ce mandat, la chambre des mises en accusation, tenue d'examiner l'irrégularité ainsi soulevée, ne doit se livrer qu'à un examen prima facie de cette irrégularité, dès lors qu'en matière de détention préventive, la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive comporte des règles spécifiques du contrôle de la régularité du maintien de la détention, qui seules sont applicables (1). (1) Voir Cass. 13 janvier 2021, RG P.20.0956.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.1, avec note signée M.N.B. et concl. du MP ; Cass. 24 juillet 2019, RG P.19.0744.N, Pas. 2019, n° 422; Cass. 30 novembre 2016, RG P.16.1151.F, Pas. 2016, n° 690; Cass. 21 janvier 2015, RG P.15.0056.F, Pas. 2015, n° 53; Cass. 11 février 2004, RG P.04.0203.F, Pas. 2004, n° 74; Cass. 20 février 2001, RG P.01.0235.N, Pas. 2001, n° 106, avec note signée M.D.S.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Contrôle périodique du maintien de la détention préventive par les juridictions d'instruction - Contestation relative à la régularité des indices de culpabilité - Examen prima facie

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 90quater Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Contrôle périodique par les juridictions d'instruction - Contestation relative à la régularité des indices de culpabilité - Examen prima facie

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 90quater Code d'Instruction criminelle

De rechter die bij de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis de vrijlating onder borgsom beveelt, bepaalt op onaantastbare wijze het bedrag van de borgsom en is bij gebrek aan een conclusie niet verplicht zijn beslissing hierover met redenen te omkleden (1); niettemin moet bij het bepalen van de borgsom, die is bedoeld om het vluchtgevaar tegen te gaan, ook rekening worden gehouden met de financiële draagkracht van de verdachte en, zo nodig, overeenkomstig artikel 35, § 4, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, met het bestaan van ernstige vermoedens dat de uit het misdrijf verkregen geldsommen of effecten in het buitenland werden belegd of verborgen werden gehouden (2). (1) Cass. 15 mei 2002, AR P.02.0689.F, AC 2002, nr. 297; zie concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas. 2022, nr. 719. Wat betreft de ontvankelijkheid van het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing, zie Cass. 22 december 2021, AR P.21.1606.F, AC 2021, nr. 826, met concl. OM op datum in Pas. en verw. in voetnoot ondertekend M.N.B. (2) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2022, nr. 719.

BORGTOCHT - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder borgsom - Verplichting van de rechter om het bedrag van de borgsom te verantwoorden - Draagwijdte

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Invrijheidstelling onder borgsom - Verplichting van de rechter om het bedrag van de borgsom te verantwoorden - Draagwijdte

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Invrijheidstelling onder borgsom - Verplichting van de rechter om het bedrag van de borgsom te verantwoorden - Draagwijdte

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le juge qui, statuant sur le maintien de la détention préventive, ordonne la libération sous caution fixe souverainement le montant du cautionnement et, à défaut de conclusions, il n'est pas tenu de motiver sa décision sur ce point (1): il n'en demeure pas moins que, destinée à pallier le risque de fuite, la caution doit aussi être évaluée en tenant compte des capacités financières du suspect, et, le cas échéant, conformément à l'article 35, § 4, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, en ayant égard à l'existence de sérieux soupçons que des fonds ou des valeurs tirés de l'infraction ont été placés à l'étranger ou dissimulés (2). (1) Cass. 15 mai 2002, RG P.02.0689.F, Pas. 2002, n° 297 ; voir les concl. « dit en substance » du MP. Quant à la recevabilité du pourvoi formé contre une telle décision, voir Cass. 22 décembre 2021, RG P.21.1606.F, Pas. 2021, n° 826, avec concl. du MP et réf. en note signée M.N.B. (2) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

CAUTIONNEMENT - Détention préventive - Mise en liberté sous caution - Obligation du juge de justifier le montant du cautionnement - Portée

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5.3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Mise en liberté sous caution - Obligation du juge de justifier le montant du cautionnement - Portée

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5.3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Mise en liberté sous caution - Obligation du juge de justifier le montant du cautionnement - Portée

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5.3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.22.1443.F

23 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221123.2F.10](#)

AC nr. ...

Aangezien artikel 51/4, § 2, Vreemdelingenwet een specifieke wetsbepaling is, is artikel 42 Taalwet Bestuurszaken niet van toepassing op de procedure inzake het verzoek om internationale bescherming (1). (1) Zie G.-F. RANERI, "Emploi des langues en matière de procédures d'asile et de privation de liberté des candidats réfugiés", voetnoot onder Cass. 11 februari 2004, AR P.03.1661.F, Rev. dr. pén. crim., 2004, p. 722 e.v. Het OM heeft geconcludeerd tot de niet-ontvankelijkheid van het ("nieuwe") middel, enkel en alleen omdat de eiser dat middel voor het eerst aanvoerde in het cassatiegeding, zodat hij het Hof verplichtte tot een onderzoek van de feiten van de zaak, waartoe het niet bevoegd is.

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Verzoek om internationale bescherming - Taalgebruik - Toepasselijke wet

- Art. 42 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

- Art. 51/4, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Verzoek om internationale bescherming - Taalgebruik - Toepasselijke wet

- Art. 42 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

- Art. 51/4, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'article 51/4, § 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers étant une disposition légale spécifique, l'article 42 des lois coordonnées du 18 juillet 1966 sur l'emploi des langues en matière administrative ne trouve pas application dans la procédure de demande de protection internationale (1). (1) Voir G.-F. RANERI, « Emploi des langues en matière de procédures d'asile et de privation de liberté des candidats réfugiés », note sous Cass. 11 février 2004, RG P.03.1661.F, Rev. dr. pén. crim., 2004, pp. 722 et s. Le MP a conclu à l'irrecevabilité du moyen (« nouveau ») au seul motif qu'en le soulevant pour la première fois en instance de cassation, le demandeur obligeait la Cour à procéder à un examen des faits de la cause, lequel échappe à son pouvoir.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Demande de protection internationale - Emploi des langues - Loi applicable

- Art. 42 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

- Art. 51/4, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Demande de protection internationale - Emploi des langues - Loi applicable

- Art. 42 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

- Art. 51/4, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.22.1445.F

16 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221116.2F.15](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 322 en 837, eerste en derde lid, Gerechtelijk Wetboek, en artikel 435, tweede lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat, uitgezonderd het geval waarin de hoogdringendheid de toepassing van de in artikel 837, derde lid, bepaalde procedure onmogelijk maakt, niet artikel 322, die een algemene draagwijdte heeft, maar de voormelde bijzondere bepaling de vervanging van de gewraakte rechter regelt (1). (1) Cass. 19 oktober 2022, AR P.22.1315.F, AC 2022, nr. 659.

ONDERZOEKSRECHTER - Vordering tot wraking - Schorsende

Il résulte des articles 322 et 837, alinéas 1er et 3, du Code judiciaire, et 435, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle qu'en dehors de l'hypothèse où l'urgence rend impossible l'application de la procédure visée à l'article 837, alinéa 3, c'est cette disposition particulière et non celle, revêtant une portée générale, de l'article 322, qui régit le remplacement du juge d'instruction récusé (1). (1) Cass. 19 octobre 2022, RG P.22.1315.F, Pas. 2022, n° 659.

JUGE D'INSTRUCTION - Demande en récusation - Effet suspensif - Remplacement d'un juge d'instruction - Disposition légale applicable

werking - Vervanging van een onderzoeksrechter - Toepasselijke wettelijke bepaling

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Vordering tot wraking van een onderzoeksrechter - Schorsende werking - Vervanging van een onderzoeksrechter - Toepasselijke wettelijke bepaling

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Demande en récusation visant un juge d'instruction - Effet suspensif - Remplacement d'un juge d'instruction - Disposition légale applicable

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

De feitenrechter beoordeelt in feite het bestaan van de hoogdringendheid die de toepassing van artikel 837, derde lid, Gerechtelijk Wetboek onmogelijk maakt; het Hof gaat evenwel na of de rechter, uit zijn vaststellingen, geen gevolgtrekkingen heeft gemaakt die hiermee geen verband houden of die op grond daarvan niet verantwoord zijn.

Le juge du fond apprécie en fait l'existence de l'urgence rendant impossible l'application de l'article 837, alinéa 3, du Code judiciaire; la Cour vérifie toutefois si le juge n'a pas déduit, de ses constatations, des conséquences qui seraient sans lien avec elles ou ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Vordering tot wraking - Schorsende werking - Vervanging van een onderzoeksrechter - Hoogdringendheid die de toepassing van de in artikel 837, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde procedure onmogelijk maakt - Beoordeling van de rechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEKSRECHTER - Vordering tot wraking - Schorsende werking - Vervanging van een onderzoeksrechter - Hoogdringendheid die de toepassing van de in artikel 837, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde procedure onmogelijk maakt - Beoordeling van de rechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Vordering tot wraking van een onderzoeksrechter - Schorsende werking - Vervanging van een onderzoeksrechter - Hoogdringendheid die de toepassing van de in artikel 837, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde procedure onmogelijk maakt - Beoordeling van de rechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 837, eerste en derde lid, en 322, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Demande en récusation - Effet suspensif - Remplacement d'un juge d'instruction - Urgence rendant impossible l'application de la procédure visée à l'article 837, alinéa 3, du Code judiciaire - Appréciation du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

JUGE D'INSTRUCTION - Demande en récusation - Effet suspensif - Remplacement d'un juge d'instruction - Urgence rendant impossible l'application de la procédure visée à l'article 837, alinéa 3, du Code judiciaire - Appréciation du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Demande en récusation visant un juge d'instruction - Effet suspensif - Remplacement d'un juge d'instruction - Urgence rendant impossible l'application de la procédure visée à l'article 837, alinéa 3, du Code judiciaire - Appréciation du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 837, al. 1er et 3, et 322, al. 1er Code judiciaire

Het komt aan de strafuitvoeringsrechtbank toe om op individuele wijze en rekening houdend met de concrete administratieve, gezins- en maatschappelijke toestand van de veroordeelde te onderzoeken of hem een strafuitvoeringsmodaliteit kan worden toegekend die hem in staat stelt zich op zijn maatschappelijke re-integratie voor te bereiden of familiale, emotionele en sociale banden in stand te houden (2); de rechtbank moet dit onderzoek zowel verrichten wanneer de veroordeelde een Belg of een vreemdeling is en over een verblijfstitel beschikt als wanneer de veroordeelde vreemdeling niet gemachtigd is om in het land te verblijven; de strafuitvoeringsrechtbank mag echter niet voorbijgaan aan de specifieke verblijfstoestand van de veroordeelde vreemdeling wanneer ze nagaat of er een of meer wettelijke tegenaanwijzingen voor de toekenning van de gevraagde modaliteit bestaan en het is haar niet verboden de invloed te beoordelen die deze toestand heeft op het realistisch en uitvoerbaar karakter van het voorgelegde reclasseringsplan en op de concrete mogelijkheden om aan de algemene en specifieke voorwaarden van de beoogde modaliteit te voldoen. (1) Zie GwH 21 december 2017, nr. 148/2017, § B.90.1 en § B.90.3; Ch. MACQ, "Réinsertion des étrangers condamnés ou internés sans droit de séjour: l'impossible équation ?", J.T., 2022, p. 497-511.

VREEMDELINGEN - Strafwitvoeringsrechtbank - Uitvoeringsmodaliteiten - Onderzoek - In aanmerking te nemen gegevens - Veroordeelde vreemdelingen - Geen verblijfstitel - Inaanmerkingneming, tijdens het onderzoek, van de tegenaanwijzingen

- Artt. 22 en 47 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFWITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Uitvoeringsmodaliteiten - Onderzoek - In aanmerking te nemen gegevens - Veroordeelde vreemdeling - Geen verblijfstitel - Inaanmerkingneming, tijdens het onderzoek, van de tegenaanwijzingen

- Artt. 22 en 47 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Il appartient au tribunal de l'application des peines d'examiner, de manière individuelle et en prenant en considération la situation administrative, familiale et sociale concrète du condamné, la possibilité de lui accorder une modalité d'exécution qui lui permet de préparer sa réinsertion sociale ou de maintenir des liens familiaux, affectifs et sociaux (1); le tribunal doit procéder à cet examen tant dans le cas où le condamné est de nationalité belge ou est étranger et dispose d'un titre de séjour que dans le cas où le condamné étranger n'est pas autorisé à séjourner sur le territoire ; mais le tribunal de l'application des peines ne doit pas faire abstraction de la situation spécifique de séjour du condamné étranger lorsqu'il vérifie l'existence d'une ou de plusieurs des contre-indications légales à l'octroi de la modalité sollicitée, et il ne lui est pas interdit d'évaluer l'impact de cette situation sur le caractère réaliste et praticable du plan de réinsertion présenté ainsi que sur les possibilités concrètes de respecter les conditions générales et particulières de la modalité envisagée. (1) Voir C. const. 21 décembre 2017, n° 148/2017, §§ B.90.1 et B.90.3 ; Ch. MACQ, « Réinsertion des étrangers condamnés ou internés sans droit de séjour : l'impossible équation ? », J.T., 2022, pp. 497-511.

ETRANGERS - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution - Examen - Éléments à prendre en considération - Condamnés étrangers - Absence de titre de séjour - Prise en compte lors de l'examen des contre-indications

- Art. 22 et 47 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution - Examen - Éléments à prendre en considération - Condamné étranger - Absence de titre de séjour - Prise en compte lors de l'examen des contre-indications

- Art. 22 et 47 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Krachtens artikel 56, § 2, Wet Strafvuiging moet het vonnis een motivering bevatten waaruit de bijzondere redenen blijken waarom de strafvuigingsrechters zijn afgeweken van het advies van de gevangenisdirecteur of van het openbaar ministerie; dat betekent echter niet dat de rechtbank in haar vonnis uitdrukkelijk de inhoud of de strekking van het advies van de directeur moet vermelden (1). (1) Zie Cass. 26 januari 2022, AR P.21.1688.F, AC 2022, nr. 71.

STRAFUIGVOERING - Strafvuigingsrechtbank - Weigering of toekenning van strafvuigingsmodaliteiten - Beslissing die afwijkt van de adviezen van de gevangenisdirecteur en van het openbaar ministerie - Motiveringsplicht - Draagwijdte - (Geen) Verplichting om uitdrukkelijk te wijzen op de inhoud of de strekking van het advies van de directeur

- Art. 56, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuigingsmodaliteiten

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuigingsrechtbank - Weigering of toekenning van strafvuigingsmodaliteiten - Beslissing die afwijkt van de adviezen van de gevangenisdirecteur en van het openbaar ministerie - Motiveringsplicht - Draagwijdte - (Geen) Verplichting om uitdrukkelijk te wijzen op de inhoud of de strekking van het advies van de directeur

- Art. 56, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuigingsmodaliteiten

Il résulte de l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté que le jugement doit comporter une motivation qui laisse apparaître les raisons particulières qui ont conduit les juges de l'application des peines à s'écarter de l'avis du directeur de la prison ou de l'avis du ministère public ; il n'en résulte toutefois pas que le tribunal doive indiquer explicitement dans son jugement la teneur ou l'orientation de l'avis du directeur (1). (1) Voir Cass. 26 janvier 2022, RG P.21.1688.F, Pas. 2022, n° 71.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Refus ou octroi de modalités de l'exécution de la peine - Décision s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public - Obligation de motivation - Portée - Obligation d'indiquer explicitement la teneur ou l'orientation de l'avis du directeur (non).

- Art. 56, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Refus ou octroi de modalités de l'exécution de la peine - Décision s'écarter des avis du directeur de la prison et du ministère public - Obligation de motivation - Portée - Obligation d'indiquer explicitement la teneur ou l'orientation de l'avis du directeur (non).

- Art. 56, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Het ontbreken van een verblijfstitel is geen tegenaanwijzing voor de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit aan een veroordeelde vreemdeling, en uit arrest nr. 148/2017 van het Grondwettelijk Hof van 21 december 2017 blijkt dat een wettelijke bepaling die de rechter zou verbieden een veroordeelde een strafuitvoeringsmodaliteit toe te kennen, enkel en alleen omdat uit een advies van de Dienst Vreemdelingenzaken blijkt dat hij niet toegelaten of gemachtigd is tot een verblijf in het Rijk, niet verenigbaar is met de artikelen 10 en 11 Grondwet (1). (1) Dit arrest vernietigt met name artikel 153 van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde "Potpourri II-wet", hetwelk een nieuw artikel 25/2 invoegde in de Wet Strafvordering (...), dat bepaalde: "De beperkte detentie, het elektronisch toezicht en de voorwaardelijke invrijheidstelling worden niet toegekend wanneer op grond van een advies van de Dienst Vreemdelingenzaken blijkt dat de veroordeelde niet toegelaten of gemachtigd is tot een verblijf in het Rijk", waarbij die omstandigheid niet verhinderde dat de in artikel 4, § 2, Wet Strafvordering bedoelde uitgaansvergunning kon worden toegekend.

GRONDWET - Art. 10 - Strafvordering - Uitvoeringsmodaliteiten - Veroordeelde vreemdeling - Geen verblijfstitel - (Geen) Tegenaanwijzing

- Artt. 22 en 47 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Strafvordering - Uitvoeringsmodaliteiten - Veroordeelde vreemdeling - Geen verblijfstitel - (Geen) Tegenaanwijzing

- Artt. 22 en 47 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

VREEMDELINGEN - Veroordeling - Strafvordering - Uitvoeringsmodaliteiten - Elektronisch toezicht - Geen verblijfstitel - (Geen) Tegenaanwijzing

- Artt. 22 en 47 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

4/05/2026

L'absence de titre de séjour ne constitue pas une contre-indication à l'octroi à un condamné étranger d'une modalité d'exécution de la peine, et il ressort de l'arrêt n° 148/2017 du 21 décembre 2017 de la Cour constitutionnelle qu'une disposition légale qui interdirait au juge d'accorder à un condamné une modalité d'exécution de la peine au seul motif qu'il ressort d'un avis de l'Office des étrangers qu'il n'est pas autorisé ou habilité à séjourner dans le Royaume n'est pas compatible avec les articles 10 et 11 de la Constitution (1). (1) Cet arrêt a annulé notamment l'article 153 de la loi la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, dite « pot-pourri II », disposition insérant dans la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées (...) un nouvel article 25/2, qui disposait : « la détention limitée, la surveillance électronique et la libération conditionnelle ne sont pas accordées s'il ressort d'un avis de l'Office des étrangers que le condamné n'est pas autorisé ou habilité à séjourner dans le Royaume », cette circonstance ne faisant pas obstacle à l'octroi de la permission de sortie visée à l'article 4, § 2, de ladite loi du 17 mai 2006.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Application des peines - Modalités d'exécution - Condamné étranger - Absence de titre de séjour - Contre-indication (non)

- Art. 22 et 47 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Application des peines - Modalités d'exécution - Condamné étranger - Absence de titre de séjour - Contre-indication (non)

- Art. 22 et 47 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

ETRANGERS - Condamnation - Application des peines - Modalités d'exécution - Surveillance électronique - Absence de titre de séjour - Contre-indication (non)

- Art. 22 et 47 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

STRAFUITVOERING - Uitvoeringsmodaliteiten - Elektronisch toezicht - Veroordeelde vreemdeling - Geen verblijfstitel - (Geen) Tegenaanwijzing

- Artt. 22 en 47 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution - Surveillance électronique - Condamné étranger - Absence de titre de séjour - Contre-indication (non)

- Art. 22 et 47 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

P.22.1511.F

30 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9](#)

AC nr. ...

De mogelijke toepassing van de regels betreffende de samenloop tussen verschillende veroordelingen die in de beslissingsstaat zijn uitgesproken en waarvoor een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, is een kwestie waarover de autoriteiten van die staat moeten oordelen; het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel dat is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van drie gevangenisstraffen, dient de samenloop tussen die in de beslissingsstaat uitgesproken veroordelingen niet in aanmerking te nemen.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Toepassing van de regels betreffende de samenloop tussen verschillende in de beslissingsstaat uitgesproken veroordelingen - Bevoegd gerecht - (Geen) inaanmerkingneming van de samenloop door het onderzoeksgerecht

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

STRAF - Samenloop - Algemeen - Europees aanhoudingsbevel - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Toepassing van de regels betreffende de samenloop tussen verschillende in de beslissingsstaat uitgesproken veroordelingen - Bevoegd gerecht - (Geen) inaanmerkingneming van de samenloop door het onderzoeksgerecht

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve grond tot weigering - Uitvoering van de straffen in België - Toepassing van de regels betreffende de samenloop

L'application éventuelle de règles relatives au concours entre plusieurs condamnations prononcées dans l'Etat d'émission qui font l'objet d'un mandat d'arrêt européen est une question qui relève de la compétence des autorités de cet Etat ; appelée à statuer sur l'exécution d'un mandat d'arrêt européen délivré aux fins d'exécution de trois peines d'emprisonnement, la juridiction d'instruction n'a pas à prendre en considération le concours existant entre ces condamnations prononcées dans l'Etat d'émission.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Exécution demandée à la Belgique - Cause de refus facultative - Exécution des peines en Belgique - Application des règles relatives au concours entre plusieurs condamnations dans l'Etat d'émission - Juridiction compétente - Prise en considération du concours par la juridiction d'instruction (non)

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

PEINE - Concours - Généralités - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Exécution demandée à la Belgique - Cause de refus facultative - Exécution des peines en Belgique - Application des règles relatives au concours entre plusieurs condamnations dans l'Etat d'émission - Juridiction compétente - Prise en considération du concours par la juridiction d'instruction (non)

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution des peines en Belgique - Application des règles relatives au concours entre plusieurs condamnations dans l'Etat d'émission - Juridiction compétente -

tussen verschillende in de beslissingsstaat uitgesproken veroordelingen - Bevoegd gerecht - (Geen) inaanmerkingneming van de samenloop door het onderzoeksgerecht

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Prise en considération du concours par la juridiction d'instruction (non)

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

De door een magistraat van de beslissingsstaat genomen beschikking tot tenuitvoerlegging die drie veroordelingen voegt en die enkel de uitvoeringsduur van de drie in een Europees aanhoudingsbevel vermelde en aldus gevoegde gevangenisstraffen vaststelt, spreekt geen straf uit en heeft niet tot gevolg dat er in België een volgens het Belgisch recht verjaarde straf zou kunnen worden uitgevoerd (1). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1529.F, AC 2022, nr. 785.

L'ordonnance d'exécution prise par un magistrat de l'Etat d'émission qui, regroupant trois condamnations, se borne à fixer la durée de l'exécution des trois peines d'emprisonnement faisant l'objet d'un mandat d'arrêt européen, telles que cumulées, ne prononce pas une peine et n'a pas pour effet de permettre l'exécution, en Belgique, d'une peine prescrite au regard du droit belge (1). (1) Voir Cass. 30 novembre 2022, RG P.22.1529.F, Pas. 2022, n° 785.

VERJARING - Strafzaken - Straf - Algemeen - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Beschikking tot tenuitvoerlegging van een magistraat van de beslissingsstaat die drie veroordelingen voegt - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Beschikking tot tenuitvoerlegging van een magistraat van de beslissingsstaat die drie veroordelingen voegt - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

STRAF - Allerlei - Verjaring van de straf - Europees aanhoudingsbevel - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Beschikking tot tenuitvoerlegging van een magistraat van de beslissingsstaat die drie veroordelingen voegt - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Beschikking tot tenuitvoerlegging van een magistraat van de beslissingsstaat die drie veroordelingen voegt - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Généralités - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Ordonnance d'exécution prise par un magistrat de l'Etat d'émission qui regroupe trois condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Ordonnance d'exécution prise par un magistrat de l'Etat d'émission qui regroupe trois condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

PEINE - Divers - Prescription de la peine - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Exécution demandée à la Belgique - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Ordonnance d'exécution prise par un magistrat de l'Etat d'émission qui regroupe trois condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Ordonnance d'exécution prise par un magistrat de l'Etat d'émission qui regroupe trois condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.22.1526.F

21 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.5](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat de bekritiseerde uiteenzetting van de voorzitter werd gehoord door zijn assessoren op de rechtszitting, kan op zich niet worden afgeleid dat er gewettigde twijfel kan bestaan over hun onafhankelijkheid of onpartijdigheid.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Collegiale kamer - Grieven betreffende het verslag van de voorzitter - Invloed - (Geen) gewettigde verdenking betreffende de onafhankelijkheid of de onpartijdigheid van de assessoren

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

De la seule circonstance que l'exposé critiqué, fait par le président, a été écouté à l'audience par ses assesseurs, il ne saurait se déduire qu'un doute légitime puisse exister quant à leur indépendance ou à leur impartialité

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Chambre collégiale - Griefs relatifs au rapport du président - Incidence - Doute légitime quant à l'indépendance ou à l'impartialité des assesseurs (non)

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Krachtens artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek kan iedere rechter worden gewraakt wegens gewettigde verdenking; dit is het geval wanneer de aangevoerde feiten bij de partijen en bij derden een gewettigde verdenking kunnen doen ontstaan betreffende de geschiktheid van die magistraat om op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen; om te kunnen spreken van een gewettigde reden om te vrezen voor een gebrek aan onpartijdigheid van een rechter, moet er worden nagegaan of de vermoedens die een partij beweert te hebben, als objectief verantwoord kunnen worden beschouwd (1); een miskenning van die objectieve onpartijdigheid kan dus niet uitsluitend voortvloeien uit het subjectieve gevoel van een van de partijen maar moet berusten op verifieerbare feiten; bovendien moet die objectief verantwoorde vrees worden getoetst aan de verklaring die de rechter heeft gesteld overeenkomstig artikel 836, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, luidens welke hij weigert zich van de zaak te onthouden, met zijn antwoord op de middelen van wraking (2). (1) Cass. 21 november 2018, AR P.18.1175.F, AC 2018, nr. 657; Cass. 27 april 2016, AR P.16.0509.F, AC 2016, nr. 288; Cass. 28 januari 2004, AR P.04.0119.F, AC 2004, nr. 50. (2) Zie Cass. 5 juni 2013, AR P.13.0955.F, AC 2013, nr. 343 ("Indien de wrakende partij geen bewijs of geen begin van bewijs levert van de wrakingsgronden, en de voorgelegde gegevens onvoldoende grond opleveren om een getuigenbewijs daarvoor te bevelen, verwerpt het Hof haar verzoek door te verwijzen naar de verklaring van de gewraakte magistraat."); Cass. 19 november 2003, AR P.03.1472.F, AC 2003, nr. 581; Cass. 1 december 1999, AR P.99.1668.F, AC 1999, nr. 650.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip - Gebrek aan onpartijdigheid - Bewijs - (Geen) subjectief gevoel van een van de partijen - Vrees objectief verantwoord door verifieerbare feiten - Toetsing aan de verklaring van de rechter

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

En vertu de l'article 828, 1°, du Code judiciaire, tout juge peut être récusé s'il y a suspicion légitime ; tel est le cas lorsque les faits invoqués peuvent susciter une suspicion légitime dans le chef des parties et des tiers quant à la capacité de ce magistrat de statuer de manière indépendante et impartiale ; pour affirmer l'existence d'une raison légitime de redouter chez un juge un défaut d'impartialité, il y a lieu de rechercher si les soupçons qu'une partie dit éprouver peuvent passer pour objectivement justifiés (1); une méconnaissance de cette impartialité objective ne peut donc résulter exclusivement du sentiment subjectif de l'une des parties mais doit s'appuyer sur l'existence de faits contrôlables; en outre, cette crainte objectivement justifiée doit être confrontée à la déclaration donnée par le juge en application de l'article 836, alinéa 2, du Code judiciaire, portant son refus de s'abstenir et ses réponses aux moyens de récusation (2). (1) Cass. 21 novembre 2018, RG P.18.1175.F, Pas. 2018, n° 657; Cass. 27 avril 2016, RG P.16.0509.F, Pas. 2016, n° 288; Cass. 28 janvier 2004, RG P.04.0119.F, Pas. 2004, n° 50. (2) Voir Cass. 5 juin 2013, RG P.13.0955.F, Pas. 2013, n° 343 (« Si le récusant n'apporte ni preuve ni commencement de preuve des causes de la récusation et que les éléments présentés ne sont pas suffisants pour en ordonner la preuve testimoniale, la Cour rejette sa demande en se référant à la déclaration du magistrat récusé ») ; Cass. 19 novembre 2003, RG P.03.1472.F, Pas. 2003, n° 581; Cass. 1er décembre 1999, RG P.99.1668.F, Pas. 1999, n° 650.

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Notion - Défaut d'impartialité - Preuve - Sentiment subjectif de l'une des parties (non) - Crainte objectivement justifiée par des faits contrôlables - Confrontation à la déclaration donnée par le juge

- Art. 828, 1° Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 836 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

Artikel 38, § 1, Wet Wederzijdse Erkenning Vrijheidsbenemende Straffen bepaalt dat indien het onderzoeksgerecht artikel 6, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel toepast, haar beslissing de erkenning en de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende straf of maatregel omvat die vermeld wordt in de rechterlijke beslissing waarvoor een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd en dat de procureur des Konings zich door de staat die het Europees aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd het vonnis, vergezeld van het certificaat, laat bezorgen; aangezien artikel 3, 1°, Wet Wederzijdse Erkenning Vrijheidsbenemende Straffen bepaalt dat onder "vonnis" een door een rechtcollege van de beslissingsstaat in strafzaken gewezen onherroepelijke beslissing wordt verstaan waarbij een vrijheidsbenemende straf of maatregel wordt opgelegd, is de door de procureur van de Italiaanse Republiek genomen beslissing tot voeging van eerdere, door de Italiaanse strafgerichten uitgesproken veroordelingen geen beslissing die een veroordeling uitspreekt en vormt ze geen vonnis in de zin van de voormelde bepalingen; de voormelde wetsbepalingen kunnen evenmin tot gevolg hebben dat er in België een volgens de Belgische wet verjaarde straf zou kunnen worden uitgevoerd (1). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, AC 2022, nr. 784.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Beslissing van de procureur van de beslissingsstaat tot voeging van de veroordelingen - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

- Art. 38, § 1 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

STRAF - Allerlei - Verjaring van de straf - Europees aanhoudingsbevel - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Facultatieve weigeringsgrond -

Conformément à l'article 38, § 1er, de la loi du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un Etat membre de l'Union européenne, lorsque la juridiction d'instruction fait application de l'article 6, 4°, de la loi du 19 décembre 2003, sa décision emporte la reconnaissance et l'exécution de la peine ou mesure privative de liberté visée dans la décision judiciaire faisant l'objet du mandat d'arrêt européen et le procureur du Roi se fait remettre, par l'autorité d'émission du mandat d'arrêt européen, le jugement, accompagné du certificat ; dès lors qu'en application de l'article 3, 1°, de la loi du 15 mai 2012, il y a lieu d'entendre par « jugement », une décision définitive rendue par une juridiction de l'État d'émission en matière pénale prononçant une peine ou une mesure privative de liberté, la décision de cumul des peines prise par un procureur de la République italienne qui a consisté à regrouper des condamnations prononcées auparavant par des tribunaux répressifs italiens, ne prononce pas une condamnation et ne constitue pas un jugement au sens des dispositions précitées ; les dispositions légales précitées ne sauraient davantage avoir pour effet de permettre l'exécution, en Belgique, d'une peine prescrite selon le droit belge (1). (1) Voir Cass. 30 novembre 2022, RG P.22.1511.F, Pas. 2022, n° 784.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Décision prise par un procureur de l'État d'émission regroupant des condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 38, § 1er L. du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un Etat membre de l'Union européenne

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

PEINE - Divers - Prescription de la peine - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Exécution demandée à la Belgique - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Décision prise par un procureur

Uitvoering van de straffen in België - Beslissing van de procureur van de beslissingsstaat tot voeging van de veroordelingen - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

- Art. 38, § 1 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

VERJARING - Strafzaken - Straf - Algemeen - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Beslissing van de procureur van de beslissingsstaat tot voeging van de veroordelingen - Draagwijdte - Invloed op de verjaring van de straf in België

- Art. 38, § 1 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

de l'État d'émission regroupant des condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 38, § 1er L. du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un Etat membre de l'Union européenne

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Généralités - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution de la peine en Belgique - Décision prise par un procureur de l'État d'émission regroupant des condamnations - Portée - Incidence sur la prescription de la peine en Belgique

- Art. 38, § 1er L. du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un Etat membre de l'Union européenne

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Er dient geen prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie te worden gesteld wanneer de juiste toepassing van het gemeenschapsrecht zo evident is dat er redelijkerwijs geen ruimte voor twijfel kan bestaan over de betekenis van de toepasselijke regel (1). (1) Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Verplichting voor het Hof tot het stellen van de vraag - Geen twijfel over de betekenis van de toepasselijke regel

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

PREJUDICIEEL GESCHIL - Hof van Justitie van de Europese Unie - Verplichting voor het Hof tot het stellen van de vraag - Geen twijfel over de betekenis van de toepasselijke regel

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

Il n'y a pas lieu d'interroger à titre préjudiciel la Cour de justice de l'Union européenne lorsque l'application correcte du droit de l'Union s'impose avec une telle évidence qu'elle ne laisse la place à aucun doute raisonnable sur le sens de la règle applicable (1). (1) Cass. 14 mars 2006, RG P.05.1117.N, Pas. 2006, n° 147.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Obligation de la Cour de poser la question - Absence de doute sur le sens de la règle applicable

- Art. 267 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour de Justice de l'Union européenne - Obligation de la Cour de poser la question - Absence de doute sur le sens de la règle applicable

- Art. 267 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

De mogelijke toepassing van de regels betreffende de samenloop tussen verschillende veroordelingen die in de beslissingsstaat zijn uitgesproken en waarvan sommige het voorwerp uitmaken van een Europees aanhoudingsbevel, is een kwestie die betrekking heeft op de strafuitvoering, die uitsluitend door de autoriteiten van die staat kan worden beoordeeld; hieruit volgt dat het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over een Europees aanhoudingsbevel dat is uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van een straf, geen rekening dient te houden met de samenloop tussen die veroordeling en andere veroordelingen die in de beslissingsstaat zijn uitgesproken.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Toepassing van de regels betreffende de samenloop tussen verschillende in de beslissingsstaat uitgesproken veroordelingen - Bevoegd gerecht - (Geen) inaanmerkingneming van de samenloop door het onderzoeksgerecht

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

STRAF - Samenloop - Algemeen - Europees aanhoudingsbevel - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Facultatieve weigeringsgrond - Uitvoering van de straffen in België - Toepassing van de regels betreffende de samenloop tussen verschillende in de beslissingsstaat uitgesproken veroordelingen - Bevoegd gerecht - (Geen) inaanmerkingneming van de samenloop door het onderzoeksgerecht

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel, beoordeelt op onaantastbare wijze of de mededeling van de beslissingsstaat volstaat om de vragen te beantwoorden die in het verzoek om bijkomende inlichtingen zijn gesteld of dat er bijkomende inlichtingen moeten worden ingewonnen.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen -

L'application éventuelle de règles relatives au concours entre plusieurs condamnations prononcées dans l'État d'émission, dont certaines font l'objet d'un mandat d'arrêt européen, est une question relative à l'exécution de la sanction, qui relève de la compétence des autorités de cet État ; dès lors, appelée à statuer sur l'exécution d'un mandat d'arrêt européen délivré aux fins de l'exécution d'une peine, la juridiction d'instruction n'a pas à prendre en considération le concours existant entre cette condamnation et d'autres condamnations prononcées dans l'État d'émission.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Cause de refus facultative - Exécution des peines en Belgique - Application des règles relatives au concours entre plusieurs condamnations dans l'État d'émission - Juridiction compétente - Prise en considération du concours par la juridiction d'instruction (non)

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

PEINE - Concours - Généralités - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Exécution demandée à la Belgique - Cause de refus facultative - Exécution des peines en Belgique - Application des règles relatives au concours entre plusieurs condamnations dans l'État d'émission - Juridiction compétente - Prise en considération du concours par la juridiction d'instruction (non)

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

La juridiction d'instruction appelée à statuer sur l'exécution d'un mandat d'arrêt européen apprécie souverainement si la communication, par l'autorité de l'État d'émission, suffit à répondre aux questions posées par la demande d'informations complémentaires ou si un autre complément d'information doit être sollicité.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Exécution d'un mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Demande d'informations complémentaires - Réponse des autorités de l'État d'émission - Caractère suffisant -

Verzoek om bijkomende inlichtingen - Antwoord van de autoriteiten van de beslissingsstaat - Toereikendheid - Beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Art. 2, § 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de uitvoering van straffen - Verzoek om bijkomende inlichtingen - Antwoord van de autoriteiten van de beslissingsstaat - Toereikendheid - Beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Art. 2, § 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Appréciation par la juridiction d'instruction

- Art. 2, § 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen décerné en vue de l'exécution de peines - Demande d'informations complémentaires - Réponse des autorités de l'État d'émission - Caractère suffisant - Appréciation par la juridiction d'instruction

- Art. 2, § 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.22.1594.F

14 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221214.2F.12](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de invrijheidstelling van een in verdenking gestelde beveelt onder naleving van bepaalde voorwaarden en na betaling van een borgsom, wijst ze een gunstigere beslissing dan die welke de handhaving van de hechtenis van de in verdenking gestelde beveelt, ongeacht of die hechtenis wordt uitgevoerd in de gevangenis dan wel onder elektronisch toezicht; een dergelijke beslissing dient niet met eenparigheid van stemmen van de leden van het appelgerecht te worden genomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr.825.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Eenparigheidsvereiste - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest tot hervorming van de beschikking van de raadkamer die de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht handhaaft - Arrest dat de invrijheidstelling van de in verdenking gestelde onder borgsom en onder voorwaarden beveelt - (Geen) verergering van de toestand van de in verdenking gestelde

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Arrest tot hervorming van de beschikking van de raadkamer die de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht handhaaft - Arrest dat de invrijheidstelling van de in verdenking gestelde onder borgsom en onder voorwaarden beveelt - (Geen) vereiste eenstemmigheid

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Aaaaart. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder

Lorsqu'elle ordonne la libération d'un inculpé moyennant le respect de certaines conditions et le versement d'un cautionnement, la chambre des mises en accusation rend une décision plus favorable que celle qui ordonne le maintien en détention de l'inculpé, peu importe que cette dernière soit exécutée en prison ou sous la modalité de la surveillance électronique; une telle décision ne doit pas être rendue à l'unanimité des membres de la juridiction d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Exigence de l'unanimité - Chambre des mises en accusation - Arrêt réformant l'ordonnance de la chambre du conseil maintenant la détention préventive sous surveillance électronique - Arrêt ordonnant la libération sous caution et sous conditions de l'inculpé - Aggravation de la situation de l'inculpé (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Arrêt réformant l'ordonnance de la chambre du conseil maintenant la détention préventive sous surveillance électronique - Arrêt ordonnant la libération sous caution et sous conditions de l'inculpé - Exigence de l'unanimité (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Aaaaaart. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Chambre des mises en accusation - Arrêt réformant l'ordonnance de

voorwaarden - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest tot hervorming van de beschikking van de raadkamer die de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht handhaaft - Arrest dat de invrijheidstelling van de in verdenking gestelde onder borgsom en onder voorwaarden beveelt - (Geen) vereiste eenstemmigheid

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Aaaaart. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

la chambre du conseil maintenant la détention préventive sous surveillance électronique - Arrêt ordonnant la libération sous caution et sous conditions de l'inculpé - Exigence de l'unanimité (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Aaaaaart. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1627.F

21 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.8](#)

AC nr. ...

Enkel de beslissing van de onderzoeksrechter die een einde maakt aan de voorlopige hechtenis, waarvan de raadkamer de wettigheid heeft beoordeeld of over de handhaving waarvan ze uitspraak heeft gedaan (1), heeft tot gevolg dat het rechtsmiddel tegen de door dat onderzoeksgerecht gewezen beschikking geen voorwerp meer heeft. (1) Met andere woorden, de beschikking tot opheffing van het aanhoudingsbevel die door de onderzoeksrechter is gewezen op grond van artikel 25, § 2, Voorlopige Hechteniswet, waartegen geen rechtsmiddel openstaat.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beschikking van de onderzoeksrechter tot opheffing van de voorlopige hechtenis - Gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Art. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beschikking van de onderzoeksrechter tot opheffing van de voorlopige hechtenis - Gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Art. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beschikking van de onderzoeksrechter tot opheffing van de voorlopige hechtenis - Gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

4/05/2026

Seule la décision du juge d'instruction qui met fin à la détention préventive dont la chambre du conseil a apprécié la légalité ou sur le maintien de laquelle elle a statué (1) a pour effet de priver d'objet le recours dirigé contre l'ordonnance rendue par cette juridiction d'instruction. (1) Soit l'ordonnance de mainlevée du mandat d'arrêt, rendue par le juge d'instruction sur pied de l'article 25, § 2, de la loi relative à la détention préventive, et qui n'est susceptible d'aucun recours.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Divers - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Ordonnance de mainlevée de la détention préventive prise par le juge d'instruction - Incidence sur l'objet de l'appel

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Ordonnance de mainlevée de la détention préventive prise par le juge d'instruction - Incidence sur l'objet de l'appel

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Ordonnance de mainlevée de la détention préventive prise par le juge d'instruction - Incidence sur l'objet de l'appel

P. 921/982

- Art. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Opheffing - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beschikking van de onderzoeksrechter tot opheffing van de voorlopige hechtenis - Gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Art. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 25, § 2, en 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak doet over het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de beslissing van de raadkamer tot uitvoering van voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht, kan ze die beschikking hervormen door te beslissen dat de voorlopige hechtenis moet worden voortgezet in de gevangenis en niet onder elektronisch toezicht (1). (Impliciete oplossing) (1) Zie Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9 en voetnoot; Cass. 28 januari 2014, AR P.14.0128.N, AC 2014, nr. 76 en voetnoot; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., 1103-1104.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Beschikking van de raadkamer tot handhaving van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Bevoegdheden van de kamer van inbeschuldigingstelling

- Artt. 21, §§ 1 en 4, 22, § 1, en 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking van de raadkamer tot handhaving van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Bevoegdheden van de kamer van inbeschuldigingstelling

- Artt. 21, §§ 1 en 4, 22, § 1, en 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Beschikking van de raadkamer tot handhaving van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Bevoegdheden van de kamer van inbeschuldigingstelling

- Artt. 21, §§ 1 en 4, 22, § 1, en 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Beschikking van de raadkamer tot

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mainlevée - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Ordonnance de mainlevée de la détention préventive prise par le juge d'instruction - Incidence sur l'objet de l'appel

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 25, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Statuant sur l'appel formé par le ministère public contre la décision de la chambre du conseil décidant que la détention préventive s'effectuera sous la modalité de la surveillance électronique, la chambre des mises en accusation peut réformer cette ordonnance en décidant que la détention préventive doit se poursuivre en prison et non sous la modalité de la surveillance électronique (1). (Solution implicite). (1) Voir Cass. 6 janvier 2015, RG P.14.1956.N, Pas. 2015, n° 9 et note ; Cass. 28 janvier 2014, RG P.14.0128.N, Pas. 2014, n° 76 et note ; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., pp. 1103-1104.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Ordonnance de la chambre du conseil ordonnant le maintien de la détention sous surveillance électronique - Appel du ministère public - Pouvoirs de la chambre des mises en accusation

- Art. 21, § 1er et 4, 22, § 1er, et 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de la chambre du conseil ordonnant le maintien de la détention sous surveillance électronique - Appel du ministère public - Pouvoirs de la chambre des mises en accusation

- Art. 21, § 1er et 4, 22, § 1er, et 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Ordonnance de la chambre du conseil ordonnant le maintien de la détention sous surveillance électronique - Appel du ministère public - Pouvoirs de la chambre des mises en accusation

- Art. 21, § 1er et 4, 22, § 1er, et 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Divers - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Ordonnance de la chambre du conseil ordonnant le maintien de la détention sous surveillance électronique

handhaving van de hechtenis onder elektronisch toezicht

- Artt. 21, §§ 1 en 4, 22, § 1, en 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 21, § 1er et 4, 22, § 1er, et 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Een beslissing van de onderzoeksrechter tot voortzetting van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht (1) maakt geen einde aan de voorlopige hechtenis; een dergelijke beslissing kan dus niet tot gevolg hebben dat het eerdere hoger beroep tegen de beschikking van de raadkamer geen voorwerp meer heeft (2). (1) Beschikking op grond van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet. Aangezien dit artikel niet wordt bedoeld in artikel 30 van diezelfde wet, kan tegen deze beslissing geen hoger beroep worden ingesteld. (2) Contra P. Daeninck, "De impact van een beschikking van de onderzoeksrechter tot elektronisch toezicht op een hangend hoger beroep inzake voorlopige hechtenis", T. Strafr., 2021, 2-8; anders dan de eiser stelt deze auteur niettemin vast [blz. 6] dat de raadkamer in dergelijk geval opnieuw uitspraak moet doen binnen de termijn van één of twee maanden te rekenen vanaf de vorige beschikking. Het hof van beroep van Antwerpen, dat uitspraak heeft gedaan over een identieke zaak, heeft in een arrest van 6 januari 2020 geoordeeld dat het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de beschikking van de raadkamer waarbij deze tot het periodieke toezicht op de voorlopige hechtenis overging, niet ontvankelijk was bij gebrek aan voorwerp, wegens de beschikking die de onderzoeksrechter intussen had gewezen op grond van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet. Op het cassatieberoep tegen die beslissing heeft het Hof echter alleen maar kunnen vaststellen dat dit arrest de voorlopige hechtenis niet handhaafde, zodat het cassatieberoep niet ontvankelijk was. (Cass. 21 januari 2020, AR P.20.0038.N, AC 2020, nr. 62) Het Hof heeft dus niet de wettigheid van de redenen van het bestreden arrest getoetst. In deze zaak had het hof van beroep kennisgenomen van het hoger beroep van de procureur des Konings tegen een beschikking van de raadkamer tot uitvoering van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht. Het had niet kunnen beslissen dat de voorlopige hechtenis in de gevangenis zou worden voortgezet indien enkel de inverdenkinggestelde hoger beroep had ingesteld, omdat het in dat geval de toestand van laatstgenoemde niet had mogen verzwaren (zie Cass. 14 mei 2019, AR P.19.0486.N, AC 2019, nr. 286). Inzake voorlopige hechtenis is het elektronisch toezicht geen alternatief voor de

Une décision du juge d'instruction ordonnant que la détention préventive se poursuivra sous la modalité de la surveillance électronique (1) ne met pas un terme à la détention préventive; pareille décision ne saurait dès lors priver d'objet l'appel formé antérieurement contre l'ordonnance de la chambre du conseil (2). (1) Ordonnance prise sur pied de l'art. 24bis, § 2, de la loi relative à la détention préventive. Celui-ci n'étant pas visé à l'article 30 de cette loi, cette décision n'est pas susceptible d'appel. (2) Contra P. DAENINCK, « De impact van een beschikking van de onderzoeksrechter tot elektronisch toezicht op een hangend hoger beroep inzake voorlopige hechtenis », T. Strafr., 2021, pp. 2-8 ; cet auteur n'en constate pas moins [p. 6], contrairement au demandeur, que dans un tel cas, la chambre du conseil doit statuer à nouveau dans le délai d'un ou deux mois prenant cours à compter de sa précédente ordonnance. Statuant sur un scénario dentique, la cour d'appel d'Anvers a, dans un arrêt du 6 janvier 2020, considéré que l'appel du ministère public contre l'ordonnance de la chambre du conseil procédant au contrôle périodique de la détention préventive était irrecevable à défaut d'objet en raison de l'ordonnance du juge d'instruction rendue entretemps sur pied de l'article 24bis de cette loi. Mais statuant sur le pourvoi formé contre cette décision, la Cour a dû se borner à constater que, cet arrêt ne maintenant pas la détention préventive, le pourvoi était irrecevable (Cass. 21 janvier 2020, RG P.20.0038.N, Pas. 2020, n° 62). Elle n'a donc pas contrôlé la légalité des motifs de l'arrêt attaqué. Dans la présente espèce, la cour d'appel était saisie par l'appel formé par le procureur du Roi contre une ordonnance de la chambre du conseil décidant que la détention préventive s'effectuera sous la modalité de la surveillance électronique. Elle n'aurait pu décider que la détention préventive se poursuivrait en prison si elle avait été saisie par le seul appel de l'inculpé, car elle n'aurait pu dans ce cas aggraver la situation de ce dernier (voir Cass. 14 mai 2019, RG P.19.0486.N, Pas. 2019, n° 286). En matière de détention préventive, la surveillance électronique n'est pas une alternative à la détention. Elle n'est qu'une modalité d'exécution de celle-ci (voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges,

hechtenis. Het is enkel een uitvoeringsmodaliteit hiervan (zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, I, 1101). Aangezien de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht een vrijheidsberovende maatregel vormt, is ze onderworpen aan dezelfde maatregelen van toezicht als de voorlopige hechtenis die in de gevangenis wordt uitgevoerd. Bij die gelegenheid kan het appelgerecht krachtens artikel 30, § 1 en § 4, Voorlopige Hechteniswet beslissen om de in verdenking gestelde in vrijheid te stellen, net zoals het de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht kan omzetten in hechtenis in de gevangenis (zie M.-A. Beernaert e.a., o.c., 1104; Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9; Cass. 28 januari 2014, AR P.14.0128.N, AC 2014, nr. 76).

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beslissing van de onderzoeksrechter tot uitvoering van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - (Geen) gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Artt. 24bis, § 2, et 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beslissing van de onderzoeksrechter tot uitvoering van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - (Geen) gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Artt. 24bis, § 2, et 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beslissing van de onderzoeksrechter tot uitvoering van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - (Geen) gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Artt. 24bis, § 2, et 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid of over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Beslissing van de onderzoeksrechter tot uitvoering van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - (Geen) gevolg voor de bestaansreden van het hoger beroep

- Artt. 24bis, § 2, et 30, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

9ème éd., 2021, t. I, p. 1101). Dès lors qu'elle constitue une mesure privative de liberté, la détention préventive sous surveillance électronique est soumise aux mêmes contrôles que la détention préventive exécutée en prison. À cette occasion, en vertu de l'article 30, §§ 1er et 4, de la loi relative à la détention préventive, la juridiction d'appel peut décider de remettre l'inculpé en liberté comme elle peut convertir la détention préventive sous surveillance électronique en détention à exécuter en prison (voir M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 1104 ; Cass. 6 janvier 2015, RG P.14.1956.N, Pas. 2015, n° 9 ; Cass., 28 janvier 2014, RG P.14.0128.N, Pas. 2014, n° 76). (M.N.B.)

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Divers - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Décision du juge d'instruction ordonnant que la détention préventive s'effectuera sous la modalité de la surveillance électronique - Incidence sur l'objet de l'appel (non)

- Art. 24bis, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Décision du juge d'instruction ordonnant que la détention préventive s'effectuera sous la modalité de la surveillance électronique - Incidence sur l'objet de l'appel (non)

- Art. 24bis, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Décision du juge d'instruction ordonnant que la détention préventive s'effectuera sous la modalité de la surveillance électronique - Incidence sur l'objet de l'appel (non)

- Art. 24bis, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Ordonnance de la chambre du conseil statuant sur la légalité ou sur le maintien de la détention préventive - Appel - Décision du juge d'instruction ordonnant que la détention préventive s'effectuera sous la modalité de la surveillance électronique - Incidence sur l'objet de l'appel (non)

- Art. 24bis, § 2, et 30, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.22.1695.F

28 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221228.2F.2](#)

AC nr. ...

Of het nu gaat om het toezicht op de voorlopige hechtenis met toepassing van artikel 21 Voorlopige Hechteniswet, dan wel om het periodieke toezicht hierop, met toepassing van de artikelen 22 en 30 van die wet, het gaat om dezelfde zaak, aangezien het dezelfde persoon betreft die wegens dezelfde telastlegging van zijn vrijheid is beroofd; het arrest mag bijgevolg niet worden gewezen door een raadsheer in het hof van beroep die van de zaak heeft kennisgenomen in zijn hoedanigheid van rechter in de rechtbank van eerste aanleg (1). (1) Cass. 19 juli 2022, AR P.22.0914.F, AC 2022, nr. 479, met concl. advocaat-generaal NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep - Zelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep - Zelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep - Zelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep - Zelfde zaak

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

Een rechter kan in dezelfde zaak herhaaldelijk uitspraak doen over de handhaving van de voorlopige hechtenis van een in verdenkinggestelde, hetzij in raadkamer, hetzij, in hoger beroep, in kamer van inbeschuldigingstelling, maar niet achtereenvolgens in eerste aanleg en in hoger beroep (1). (1) Cass. 19 juli 2022, AR P.22.0914.F, AC 2022, nr. 479, met concl. advocaat-generaal NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Toezicht op de

Qu'il s'agisse du contrôle de la détention préventive en application de l'article 21 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ou de son contrôle périodique, en application des articles 22 et 30 de ladite loi, la cause est la même dès lors qu'il y va de la même personne privée de liberté sous le coup de la même inculpation; dès lors, un arrêt ne peut être rendu par un conseiller à la cour d'appel ayant connu de la cause en qualité de juge au tribunal de première instance (1). (1) Cass. 19 juillet 2022, RG P.22.0914.F, Pas. 2022, n° 479 avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel - Même cause

- Art. 292 Code judiciaire

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel - Même cause

- Art. 292 Code judiciaire

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel - Même cause

- Art. 292 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel - Même cause

- Art. 292 Code judiciaire

Un juge peut statuer dans une même cause à plusieurs reprises sur le maintien de la détention préventive d'un inculpé soit en chambre du conseil, soit, en degré d'appel, en chambre des mises en accusation, mais non successivement en première instance puis en degré d'appel (1). (1) Cass. 19 juillet 2022, RG P.22.0914.F, Pas. 2022, n° 479 avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général.

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil -

handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Rechter die uitspraak heeft gedaan in raadkamer - Rechter die uitspraak heeft gedaan in hoger beroep

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

Juge ayant statué en appel

- Art. 292 Code judiciaire

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel

- Art. 292 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel

- Art. 292 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Contrôle du maintien de la détention préventive - Juge ayant statué en chambre du conseil - Juge ayant statué en appel

- Art. 292 Code judiciaire

P.22.1702.F

28 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221228.2F.5](#)

AC nr. ...

Het in artikel 16, §2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet bepaalde verhoor dient enkel vóór de uitvaardiging van een aanhoudingsbevel verplicht te worden afgenomen; enkel wanneer de procureur des Konings bij voorraad de terugkeer van de in verdenkinggestelde in de gevangenis had bevolen, had de onderzoeksrechter bij herroeping van het elektronisch toezicht binnen vijf werkdagen uitspraak moeten doen over het al dan niet handhaven van het elektronisch toezicht, na de in verdenkinggestelde en zijn raadsman te hebben gehoord.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - Maatregel tot herroeping - Voorafgaand verhoor - Veronderstellingen

- Artt. 16, § 2, eerste lid, en 24bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'audition prévue par l'article 16, § 2, alinéa 1er, de la loi relative à la détention préventive est seulement obligatoire avant la délivrance d'un mandat d'arrêt; en cas de révocation de la surveillance électronique, l'audition n'est obligatoire que dans l'hypothèse où le procureur du Roi aurait ordonné, à titre provisoire, la réintégration de l'inculpé en prison que le juge d'instruction aurait dû statuer dans les cinq jours ouvrables sur le maintien ou non de la modalité de la surveillance électronique après avoir entendu l'inculpé et son conseil.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Détention préventive sous surveillance électronique - Mesure de révocation - Audition préalable - Hypothèses

- Art. 16, § 2, al. 1er, et 24bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De beslissing om de in voorlopige hechtenis genomen in verdenkinggestelde onder elektronisch toezicht te plaatsen, is een modaliteit van die hechtenis; de herroeping van het elektronisch toezicht vormt bijgevolg geen nieuw aanhoudingsbevel.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - Maatregel tot herroeping - Aard

La décision de placer l'inculpé en détention préventive sous surveillance électronique est une modalité de cette détention; dès lors, la révocation de la surveillance électronique ne constitue pas un nouveau mandat d'arrêt.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Détention préventive sous surveillance électronique - Mesure de révocation - Nature

- Art. 24bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 24bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

S.16.0059.F

28 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220328.3F.3](#)

AC nr. 94

De in artikel 93 van de wet van 30 december 1992 bedoelde verhoging is een verwijlinterest, die verschuldigd is wegens de laattijdige betaling van een belastingsschuld, maar geen belasting, en bijgevolg belet artikel 170, § 1, Grondwet niet dat de wetgever de Koning ertoe machtigt de gevallen te bepalen waarin aan de toepassing van de verhoging kan worden verzaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 221.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Verhoging - Aard - Verwijlinterest - Mogelijkheid tot verzaking - Bepaling van de modaliteiten - Machtiging aan de uitvoerende macht

- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Verhoging - Aard - Verwijlinterest - Mogelijkheid tot verzaking - Bepaling van de modaliteiten - Machtiging aan de uitvoerende macht

- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Verhoging - Aard - Verwijlinterest - Mogelijkheid tot verzaking - Bepaling van de modaliteiten - Machtiging aan de uitvoerende macht

- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Verhoging - Aard - Verwijlinterest - Mogelijkheid tot verzaking - Bepaling van de modaliteiten - Machtiging aan de uitvoerende macht

- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170, § 1 De gecoördineerde Grondwet 1994

La majoration visée à l'article 93 de la loi du 30 décembre 1992 est un intérêt de retard, qui est dû en raison du paiement tardif d'une dette d'impôt, et non un impôt, de sorte que l'article 170, § 1er, de la Constitution ne fait pas obstacle à ce que le législateur habilite le Roi à déterminer les cas dans lesquels il peut être renoncé à l'application de la majoration (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Majoration - Nature - Intérêt de retard - Possibilité de renonciation - Détermination des modalités - Habilitation au pouvoir exécutif

- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Majoration - Nature - Intérêt de retard - Possibilité de renonciation - Détermination des modalités - Habilitation au pouvoir exécutif

- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Majoration - Nature - Intérêt de retard - Possibilité de renonciation - Détermination des modalités - Habilitation au pouvoir exécutif

- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Majoration - Nature - Intérêt de retard - Possibilité de renonciation - Détermination des modalités - Habilitation au pouvoir exécutif

- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170, § 1er La Constitution coordonnée 1994

- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Art. 93 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 93 L. du 30 décembre 1992
- Art. 93 L. du 30 décembre 1992

Het middel dat aanvoert dat de invordering van de vennootschapsbijdrage ter ondersteuning van het socialezekerheidsstelsel van de zelfstandigen niet mag worden opgedragen aan de socialeverzekeringskassen omdat belastingen slechts kunnen worden geïnd krachtens een machtiging die door de wetgevende macht aan de uitvoerende macht wordt verleend in een begrotingswet of financiewet, faalt naar recht (1).
(1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 221.

Manque en droit le moyen qui soutient qu'il est interdit de confier le recouvrement de la cotisation à charge des sociétés destinée au statut social des travailleurs indépendants à des caisses d'assurances sociales, dès lors que des impositions ne pourraient être perçues qu'en vertu d'une autorisation conférée par le pouvoir législatif au pouvoir exécutif dans une loi budgétaire ou de finances (1).
(1) Voir les concl. du MP.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Verhoging - Aard - Verwijlinterest - Mogelijkheid tot verzaking - Bepaling van de modaliteiten - Machtiging aan de uitvoerende macht

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Verhoging - Aard - Verwijlinterest - Mogelijkheid tot verzaking - Bepaling van de modaliteiten - Machtiging aan de uitvoerende macht

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Geen machtiging in een financiewet of begrotingswet

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Geen machtiging in een financiewet of begrotingswet

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

4/05/2026

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Majoration - Nature - Intérêt de retard - Possibilité de renonciation - Détermination des modalités - Habilitation au pouvoir exécutif

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Majoration - Nature - Intérêt de retard - Possibilité de renonciation - Détermination des modalités - Habilitation au pouvoir exécutif

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Absence d'autorisation dans une loi budgétaire ou de finances

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Absence d'autorisation dans une loi budgétaire ou de finances

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994

- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Artt. 88, b), 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992
- Art. 88, b), 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

Het middel dat aanvoert dat de overeenkomstig artikel 95, § 1, van de wet van 30 december 1992 door de socialeverzekeringskassen ingevorderde bijdrage niet door de wetgevende macht is goedgekeurd en hieruit afleidt dat die bepaling de artikelen 10 en 11, in samenhang gelezen met de artikelen 171 en 174, Grondwet schendt, faalt naar recht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 221.

Manque en droit le moyen qui soutient que la cotisation recouvrée par les caisses d'assurances sociales, conformément à l'article 95, § 1er, de la loi du 30 décembre 1992, n'est pas votée par le pouvoir législatif et en déduit que cette disposition viole les articles 10 et 11 de la Constitution, combinés avec ses articles 171 et 174 (1). (1) Voir les concl. du MP.

GRONDWET - Art. 10 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

GRONDWET - Art. 10 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

GRONDWET - Art. 11 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

GRONDWET - Art. 11 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 171 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 171 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 174 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 174 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht -

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 171 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 171 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 174 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 174 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif -

Vereiste

- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Goedkeuring door de wetgevende macht - Vereiste*
- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10, 11, 171 en 174 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Art. 95, § 1 Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Exigence

- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992
- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992
- SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Adoption par le pouvoir législatif - Exigence*
- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11, 171 et 174 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992
- Art. 95, § 1er L. du 30 décembre 1992

Zelfs al is de vennootschapsbijdrage ter ondersteuning van het socialezekerheidsstelsel van de zelfstandigen een belasting in de zin van de artikelen 170 en 172 Grondwet, de invordering van die bijdrage door de socialeverzekeringskassen gaat gepaard met toereikende waarborgen, waarbij wordt verzekerd dat de kassen de opdrachten die de wetgever hun heeft toevertrouwd correct uitvoeren, en dat die bepalingen geen onevenredige beperking van de rechten van de betrokken personen tot gevolg hebben (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 221.

Même si la cotisation à charge des sociétés destinée au statut social des travailleurs indépendants est un impôt au sens des articles 170 et 172 de la Constitution, le recouvrement de cette cotisation par les caisses d'assurances sociales est assorti de garanties suffisantes, de nature à assurer que les caisses s'acquittent correctement des missions que le législateur leur a confiées, et ces dispositions n'entraînent pas une limitation disproportionnée des droits des personnes concernées (1). (1) Voir les concl. du MP.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen
- GRONDWET - Art. 11 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen*
- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992
- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992
- CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties*
- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - Art. 11 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - Art. 10 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - Art. 10 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Sociale zekerheid - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Vennootschapsbijdrage - Aard - Belasting - Invordering door de socialeverzekeringskassen - Waarborgen

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10, 11, 170 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Artt. 89 en 95, §§ 1 en 1bis Wet 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Sécurité sociale - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisation à charge des sociétés - Nature - Impôt - Recouvrement par les caisses d'assurance sociale - Garanties

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10, 11, 170 et 172 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

- Art. 89 et 95, § 1er et 1bis L. du 30 décembre 1992

Artikel 52, §§ 1 en 3, van de verordening 883/2004/EG past het beginsel van de samentelling van tijdvakken toe op de ouderdoms- en nabestaandenpensioenen, door in § 1, b, te bepalen dat het pensioen moet worden berekend op grond van alle tijdvakken van verzekering die overeenkomstig de wetgeving van alle betrokken lidstaten zijn vervuld, naar verhouding van de duur van de tijdvakken die overeenkomstig de toegepaste nationale wetgeving zijn vervuld, waarbij tegelijkertijd een pensioen moet worden gewaarborgd dat ten minste gelijk is aan het bedrag dat krachtens § 1, a), uitsluitend op grond van de nationale wetgeving is berekend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

PENSIOEN - Werknemers - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Tijdvak van werkloosheid in het Groothertogdom Luxemburg - Belgisch tijdvak van arbeidsongeschiktheid - Recht op het rustpensioen - Tijdvakken van verzekering die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Inaanmerkingneming - Toepasselijk beginsel - Samentelling - Wijze van bepaling van het bedrag van de verschuldigde uitkering

- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c)
Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening 883/2004/EG van 29 april 2004 - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Tijdvak van werkloosheid in het Groothertogdom Luxemburg - Belgisch tijdvak van arbeidsongeschiktheid - Recht op het rustpensioen - Tijdvakken van verzekering die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Inaanmerkingneming - Toepasselijk beginsel - Samentelling - Wijze van bepaling van het bedrag van de verschuldigde uitkering

- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c)
Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

L'article 52, paragraphes 1er et 3, du règlement 883/2004/CE développe le principe de totalisation des périodes pour les pensions de vieillesse et de survivant, en imposant, au paragraphe 1er, b), le calcul de la pension, sur la base de toutes les périodes d'assurances accomplies sous la législation de tous les États membres concernés, au prorata de la durée des périodes accomplies sous la législation nationale appliquée, tout en garantissant un montant de pension au moins équivalent à celui calculé, au paragraphe 1er, a), sur la base du seul droit national (1). (1) Voir les concl. du MP.

PENSION - Travailleurs salariés - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Période de chômage au Grand-Duché de Luxembourg - Période d'incapacité de travail belge - Droit à la pension de retraite - Périodes d'assurance accomplies sous la législation d'un autre État membre - Prise en compte - Principe applicable - Totalisation - Mode de détermination du montant de la prestation due

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c)
Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004 - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Période de chômage au Grand-Duché de Luxembourg - Période d'incapacité de travail belge - Droit à la pension de retraite - Périodes d'assurance accomplies sous la législation d'un autre État membre - Prise en compte - Principe applicable - Totalisation - Mode de détermination du montant de la prestation due

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c)
Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

De gelijkstelling van de tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid met onder de Belgische wetgeving verrichte tijdvakken van bezoldigde arbeid die recht geven op een Belgisch rustpensioen, betreft de onder de Belgische wetgeving verrichte tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid waarvoor de werknemer de bij de Belgische reglementering inzake onvrijwillige werkloosheid bepaalde uitkeringen geniet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Pensioen - Recht op het rustpensioen - Verkrijging per kalenderjaar - Naar rata van een breuk van de fictieve of forfaitaire brutolonen - Gelijkstelling van de tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid met tijdvakken van bezoldigde arbeid

- Artt. 15, 16 en 17 Wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

- Artt. 7, 8 en 9bis KB nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

- Artt. 24bis, punt 1, en 34, § 1, A, en 2, 1° KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

- Art. 5, § 1 KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

PENSIOEN - Werknemers - Recht op het rustpensioen - Verkrijging per kalenderjaar - Naar rata van een breuk van de fictieve of forfaitaire brutolonen - Gelijkstelling van de tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid met tijdvakken van bezoldigde arbeid

- Artt. 15, 16 en 17 Wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

- Artt. 7, 8 en 9bis KB nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

- Artt. 24bis, punt 1, en 34, § 1, A, en 2, 1° KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

- Art. 5, § 1 KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

L'assimilation des périodes de chômage involontaire à des périodes de travail accomplies sous la législation belge, qui ouvrent le droit à la pension de retraite belge, concerne les périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation belge pour lesquelles le travailleur bénéficie des allocations prévues par la réglementation belge en matière de chômage involontaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Pension - Droit à la pension de retraite - Acquisition par année civile - A raison d'une fraction des rémunérations brutes, fictives ou forfaitaires - Assimilation des périodes de chômage involontaire à des périodes de travail rémunéré

- Art. 15, 16 et 17 L. du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

- Art. 7, 8 et 9bis A.R. n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

- Art. 24bis, point 1, et 34, § 1er, A, et 2, 1° A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

- Art. 5, § 1er A.R. du 23 décembre 1996

PENSION - Travailleurs salariés - Droit à la pension de retraite - Acquisition par année civile - A raison d'une fraction des rémunérations brutes, fictives ou forfaitaires - Assimilation des périodes de chômage involontaire à des périodes de travail rémunéré

- Art. 15, 16 et 17 L. du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

- Art. 7, 8 et 9bis A.R. n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

- Art. 24bis, point 1, et 34, § 1er, A, et 2, 1° A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

- Art. 5, § 1er A.R. du 23 décembre 1996

De inaanmerkingneming van tijdvakken van verzekering die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld, houdt geen verband met het in artikel 5 van de verordening 883/2004/EG vermelde beginsel van de gelijkstelling van uitkeringen, maar met het in artikel 6 van die verordening vermelde beginsel van de samentelling van de perioden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

SOCIALE ZEKERHEID - Algemeen - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Tijdvak van werkloosheid in het Groothertogdom Luxemburg - Belgisch tijdvak van arbeidsongeschiktheid - Socialezekerheidsuitkeringen - Tijdvakken van verzekering die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Inaanmerkingneming - Toepasselijk beginsel
- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c)
Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels
EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening 883/2004/EG van 29 april 2004 - Socialezekerheidsuitkeringen - Tijdvakken van verzekering die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Inaanmerkingneming - Toepasselijk beginsel
- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c)
Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

De tijdvakken van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of invaliditeit worden gelijkgesteld met tijdvakken van arbeid, voor zover de werknemer uitsluitend onder de toepassing valt van de RSZ-Wet, uit hoofde van zijn laatste beroepsactiviteit die aan het tijdvak van arbeidsongeschiktheid is voorafgegaan; de laatste beroepsactiviteit dient niet onmiddellijk aan het tijdvak van arbeidsongeschiktheid vooraf te gaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

PENSIOEN - Werknemers - Recht op het rustpensioen - Wijze van berekening van het bedrag - Gelijkstelling van de tijdvakken van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of invaliditeit met tijdvakken van arbeid
- Art. 8 KB nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers
- Art. 34, § 1, B, en § 2, 2° KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

La prise en compte de périodes d'assurance accomplies sous la législation d'un autre État membre ne relève pas du principe d'assimilation de prestations, faits ou événements énoncé par l'article 5 du règlement 883/2004/CE du Parlement européen et du Conseil, mais du principe de totalisation des périodes énoncé par l'article 6 de ce règlement (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECURITE SOCIALE - Généralités - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Période de chômage au Grand-Duché de Luxembourg - Période d'incapacité de travail belge - Prestations de sécurité sociale - Périodes d'assurance accomplies sous la législation d'un autre État membre - Prise en compte - Principe applicable

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c)
Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale
UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004 - Prestations de sécurité sociale - Périodes d'assurance accomplies sous la législation d'un autre État membre - Prise en compte - Principe applicable
- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c)
Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

Les périodes d'incapacité de travail pour cause de maladie ou d'invalidité sont assimilées à des périodes de travail, pour autant que le travailleur relève exclusivement du champ d'application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 du chef de sa dernière activité professionnelle antérieure à la période d'incapacité de travail; la dernière activité professionnelle ne doit pas précéder immédiatement la période d'incapacité de travail (1). (1) Voir les concl. du MP.

PENSION - Travailleurs salariés - Droit à la pension de retraite - Mode de calcul du montant - Assimilation des périodes d'incapacité de travail pour cause de maladie ou d'invalidité à des périodes de travail
- Art. 8 A.R. n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés
- Art. 34, § 1er, B, et § 2, 2° A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

Voor de berekening van het rustpensioen met inaanmerkingneming, overeenkomstig de verordening 883/2004/EG, van de tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld, wordt geen toepassing gemaakt van artikel 5 maar van de artikelen 6, 52 en 56 van die verordening (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening 883/2004/EG van 29 april 2004 - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Berekening van het rustpensioen - Tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Toepasselijke bepalingen van de verordening 883/2004/EG van 29 april 2004

- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c)
Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

PENSIOEN - Werknemers - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Berekening van het rustpensioen - Tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Toepasselijke bepalingen van de verordening 883/2004/EG van 29 april 2004

- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c)
Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

Voor de berekening van de pro-rata-uitkering overeenkomstig artikel 52, § 1, b), van de verordening 883/2004/EG wordt het fictieve loon, dat betrekking heeft op de tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld, bepaald op grond van de gegevens bedoeld in artikel 24bis, punt 1, Algemeen Reglement Werknemerspensioen, namelijk, in de regel, voor elke werkloosheidsdag, het dagelijks gemiddelde van de werkelijke, forfaitaire en fictieve lonen van de werknemer met betrekking tot het voorgaande kalenderjaar (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening 883/2004/EG van 29 april 2004 - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Berekening van de pro-rata-uitkering - Tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Wijze van bepaling van het

Pour calculer la pension de retraite en tenant compte, conformément au règlement 883/2004/CE, des périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre État membre, il est fait application des articles 6, 52 et 56 de ce règlement et non de son article 5 (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004 - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Calcul de la pension de retraite - Périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre Etat membre - Dispositions applicables du règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c)
Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

PENSION - Travailleurs salariés - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Calcul de la pension de retraite - Périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre Etat membre - Dispositions applicables du règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c)
Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

Pour calculer la prestation au prorata conformément à l'article 52, paragraphe 1er, b) du règlement 883/2004/CE, la rémunération fictive relative aux périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre État membre est déterminée en utilisant les éléments prévus par l'article 24bis, point 1, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, soit, en règle, pour chaque journée de chômage, la moyenne journalière des rémunérations réelles, forfaitaires et fictives du travailleur salarié afférentes à l'année civile précédente (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004 - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Calcul de la prestation au prorata - Périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre Etat membre - Mode de détermination de la rémunération fictive

fictieve loon

- Artt. 52, § 1, b), en 56, § 1, c) Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- Art. 24bis, punt 1 KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

PENSIOEN - Werknemers - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Berekening van de pro-rata-uitkering - Tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Wijze van bepaling van het fictieve loon

- Artt. 52, § 1, b), en 56, § 1, c) Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- Art. 24bis, punt 1 KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

Voor de berekening van het in artikel 52, lid 1, a, van de verordening 883/2004/EG bedoelde autonoom pensioen worden de tijdvakken van werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld, niet gelijkgesteld met tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de nationale wetgeving zijn vervuld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 81.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening 883/2004/EG van 29 april 2004 - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Berekening van het autonoom pensioen - Tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Lot

- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c) Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

PENSIOEN - Werknemers - Persoon die in het Groothertogdom Luxemburg verblijft - Werknemer in België - Berekening van het autonoom pensioen - Tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid die overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld - Lot

- Artt. 5, a) en b), 6, 52, §§ 1, a) en b), en 3, en 56, § 1, c) Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- Art. 52, § 1er, b), et 56, § 1er, c) Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

- Art. 24bis, point 1 A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

PENSION - Travailleurs salariés - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Calcul de la prestation au prorata - Périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre Etat membre - Mode de détermination de la rémunération fictive

- Art. 52, § 1er, b), et 56, § 1er, c) Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

- Art. 24bis, point 1 A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

Pour calculer la prestation indépendante prévue par l'article 52, paragraphe 1er, a) du règlement 883/2004/CE, les périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre État membre ne sont pas assimilées à des périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation nationale (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Règlement 883/2004/CE du 29 avril 2004 - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Calcul de la prestation indépendante - Périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre Etat membre - Sort

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c) Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

PENSION - Travailleurs salariés - Personne résidant au Grand-Duché de Luxembourg - Travailleur salarié en Belgique - Calcul de la prestation indépendante - Périodes de chômage involontaire accomplies sous la législation d'un autre Etat membre - Sort

- Art. 5, a) et b), 6, 52, § 1er, a) et b), et 3, et 56, § 1er, c) Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof van 25 november 2021 volgt dat de artikelen 1 en 2 van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid de artikelen 10 en 11 Grondwet niet schenden in zoverre zij de verplichting voor ondernemingen die in een havengebied activiteiten ontplooiën, om hiervoor een beroep te doen op erkende havenarbeiders, niet beperken tot het laden en lossen van schepen, maar die verplichting ook opleggen voor andere handelingen (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEID - Bijzondere regelingen(bouw, diamant, havens, ambachten en neringen) - Havenarbeid - Vrijheid van handel en nijverheid - Beperkingen

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 1 en 2 Wet 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid

- Artt. 1 en 2 Wet 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid

ARBEID - Bijzondere regelingen(bouw, diamant, havens, ambachten en neringen) - Havenarbeid - Vrijheid van handel en nijverheid - Beperkingen

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 1 en 2 Wet 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid

- Artt. 1 en 2 Wet 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid

Il suit de l'arrêt de la Cour constitutionnelle du 25 novembre 2021 que les articles 1er et 2 de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire ne violent pas les articles 10 et 11 de la Constitution, dans la mesure où ils ne limitent pas au chargement et déchargement de navires l'obligation imposée aux entreprises qui déploient des activités dans une zone portuaire de faire appel à cette fin à des ouvriers portuaires reconnus, mais imposent également cette obligation pour d'autres opérations (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Règlements particuliers (construction, diamant, ports, métiers, negoces) - Travail portuaire - Liberté du commerce et de l'industrie - Restrictions

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 1er et 2 L. du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire

- Art. 1er et 2 L. du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire

TRAVAIL - Règlements particuliers (construction, diamant, ports, métiers, negoces) - Travail portuaire - Liberté du commerce et de l'industrie - Restrictions

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 1er et 2 L. du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire

- Art. 1er et 2 L. du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de rechtsregels die daarop van toepassing zijn; hij moet de juridische aard en gevolgen van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven of de rechtsgevolgen die zij daaraan hebben verbonden, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, wijzigen of vervangen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, het voorwerp van de vordering niet wijzigt en daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent; de rechter heeft de plicht ambtshalve de rechtsgronden op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten en handelingen die de partijen in het bijzonder hebben aangevoerd tot staving van hun vorderingen of verweer.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

Le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables; il doit examiner la nature et les conséquences juridiques des faits et actes allégués par les parties et peut, quelle que soit la qualification juridique que celles-ci leur ont donnée ou les conséquences juridiques qu'elles leur ont attachées, suppléer d'office aux motifs invoqués par elles, les modifier ou les remplacer à condition de ne pas soulever de contestation dont elles ont exclu l'existence dans leurs conclusions, de se fonder uniquement sur des éléments qui ont été régulièrement soumis à son appréciation, de ne pas modifier l'objet de la demande et, ce faisant, de ne pas violer les droits de défense des parties; le juge a l'obligation de relever d'office les fondements juridiques dont l'application est commandée par les faits et actes spécialement invoqués par les parties à l'appui de leurs demandes ou de leur défense.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs

- Art. 774 Code judiciaire

De wet van 6 februari 2003 houdende sociale bepalingen voor militairen die terugkeren naar het burgerleven strekt ertoe ervoor te zorgen dat de beoogde militairen bij hun terugkeer naar het burgerleven voldoen aan de voorwaarden inzake wachttijd en bijdragebetaling om uitkeringsgerechtigd te zijn in de werkloosheidsverzekering en de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor werknemers, sector uitkeringen, en de moederschapsverzekering; uit de strekking van voormelde wet en de toepassingsvoorwaarden die zij bepaalt, volgt dat deze wet slechts van toepassing is op militairen die na haar inwerkingtreding naar het burgerleven zijn teruggekeerd.

MILITAIR - Terugkeer naar het burgerleven - Werkloosheidsuitkeringen - Recht op uitkering - Wachttijd en bijdragebetaling - Wet 6 februari 2003 - Werking in de tijd

- Artt. 14, 15 en 16, § 1 Wet 6 februari 2003 houdende sociale bepalingen voor militairen die terugkeren naar het burgerleven

La loi du 6 février 2003 portant des dispositions sociales pour des militaires qui retournent à la vie civile tend à veiller à ce que les militaire visés, à leur retour à la vie civile, remplissent les conditions en matière de stage d'attente et de paiement de cotisations pour être admis au bénéfice d'allocations dans le régime de l'assurance chômage et de l'assurance maladie-invalidité des travailleurs salariés, secteur des indemnités, et de l'assurance maternité; il suit de la portée de cette loi et des conditions d'application qu'elle prévoit qu'elle ne s'applique qu'aux militaires qui ont été rendus à la vie civile après son entrée en vigueur.

MILITAIRE - Retour à la vie civile - Allocations de chômage - Droit aux allocations - Stage d'attente et paiement de cotisations - Loi du 6 février 2003 - Effet dans le temps

- Art. 14, 15 et 16, § 1er L. du 6 février 2003 portant des dispositions sociales pour des militaires qui retournent à la vie civile

- Artt. 1, 2 en 4, § 4 Wet 28 juni 1960 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de personen die bij het leger tijdelijke diensten volbracht hebben

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Militair - Terugkeer naar het burgerleven - Wachttijd en bijdragebetaling - Wet 6 februari 2003 - Werking in de tijd

- Artt. 14, 15 en 16, § 1 Wet 6 februari 2003 houdende sociale bepalingen voor militairen die terugkeren naar het burgerleven

- Artt. 1, 2 en 4, § 4 Wet 28 juni 1960 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de personen die bij het leger tijdelijke diensten volbracht hebben

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Militair - Terugkeer naar het burgerleven - Werkloosheidsuitkering - Recht op uitkering - Wachttijd en bijdragebetaling - Wet 6 februari 2003 - Werking in de tijd

- Artt. 14, 15 en 16, § 1 Wet 6 februari 2003 houdende sociale bepalingen voor militairen die terugkeren naar het burgerleven

- Artt. 1, 2 en 4, § 4 Wet 28 juni 1960 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de personen die bij het leger tijdelijke diensten volbracht hebben

- Art. 1er, 2 et 4, § 4 L. du 28 juin 1960 relative à la sécurité sociale des personnes ayant effectué des services temporaires à l'armée

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Militaire - Retour à la vie civile - Stage d'attente et paiement de cotisations - Loi du 6 février 2003 - Effet dans le temps

- Art. 14, 15 et 16, § 1er L. du 6 février 2003 portant des dispositions sociales pour des militaires qui retournent à la vie civile

- Art. 1er, 2 et 4, § 4 L. du 28 juin 1960 relative à la sécurité sociale des personnes ayant effectué des services temporaires à l'armée

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effet dans le temps - Militaire - Retour à la vie civile - Allocations de chômage - Droit aux allocations - Stage d'attente et paiement de cotisations - Loi du 6 février 2003 - Effet dans le temps

- Art. 14, 15 et 16, § 1er L. du 6 février 2003 portant des dispositions sociales pour des militaires qui retournent à la vie civile

- Art. 1er, 2 et 4, § 4 L. du 28 juin 1960 relative à la sécurité sociale des personnes ayant effectué des services temporaires à l'armée

Vertaling nog niet beschikbaarDe rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de rechtsregels die daarop van toepassing zijn; hij moet de juridische aard en gevolgen van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven of de rechtsgevolgen die zij daaraan hebben verbonden, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, wijzigen of vervangen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, het voorwerp van de vordering niet wijzigt en daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent; de rechter heeft de plicht ambtshalve de rechtsgronden op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten en handelingen die de partijen in het bijzonder hebben aangevoerd tot staving van hun vorderingen of verweer.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

Le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables; il doit examiner la nature et les conséquences juridiques des faits et actes allégués par les parties et peut, quelle que soit la qualification juridique que celles-ci leur ont donnée ou les conséquences juridiques qu'elles leur ont attachées, suppléer d'office aux motifs invoqués par elles, les modifier ou les remplacer à condition de ne pas soulever de contestation dont elles ont exclu l'existence dans leurs conclusions, de se fonder uniquement sur des éléments qui ont été régulièrement soumis à son appréciation, de ne pas modifier l'objet de la demande et, ce faisant, de ne pas violer les droits de défense des parties; le juge a l'obligation de relever d'office les fondements juridiques dont l'application est commandée par les faits et actes spécialement invoqués par les parties à l'appui de leurs demandes ou de leur défense.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Droits de la défense - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs

- Art. 774 Code judiciaire

S.17.0023.N

5 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220905.3N.1](#)

AC nr. ...

Voor de periode na 1 januari 1968 kan de tewerkstelling in hoedanigheid van ondergrondse of bovengrondse werknemer, of als ophaalmachinist of arbeider tewerkgesteld aan het wassen en triëren van de steenkolen, aan het drogen van schlamm of aan de fabricage van briketten op basis van hars, slechts worden bewezen aan de hand van de aanduidingen hieromtrent die voorkomen op de pensioenrekening of op andere administratieve bescheiden die de voorzorgskas voor de betrokken aangeslotene bezit; hieruit volgt dat het bewijs van een tewerkstelling in een voormelde hoedanigheid in de periode na 1 januari 1968 niet kan worden geleverd aan de hand van een door de werkgever verstrekt tewerkstellingsattest.

PENSIOEN - Werknemers - Mijnwerker - Hoofdzakelijke tewerkstelling - Bewijs

- Artt. 3, 3°, derde, vijfde en zesde lid, en 32, § 2, eerste, tweede en derde lid KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers
- Artt. 5, eerst en tweede lid, en 7 KB 26 april 2012 tot uitvoering, inzake het pensioen van de werknemers, van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen

Pour la période postérieure au 1er janvier 1968, l'occupation en qualité de mineur du fond ou de la surface, ou de machiniste d'extraction, d'ouvrier de lavoirs et triages, de sécheur de schlam ou d'ouvrier de fabriques d'agglomérés à base de brai ne peut être prouvée que d'après les indications figurant à ce sujet au compte de pension ou aux autres documents administratifs que les caisses de prévoyance possèdent pour chaque affilié ; il s'ensuit que la preuve d'une occupation dans l'une des qualités précitées dans la période postérieure au 1er janvier 1968 ne peut être fournie au moyen d'un certificat de travail délivré par l'employeur.

PENSION - Travailleurs salariés - Ouvrier mineur - Occupation en ordre principal - Preuve

- Art. 3, 3°, al. 3, 5 et 6, et 32, § 2, al. 1er, 2 et 3 A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés
- Art. 5, al. 1er et 2, et 7 A.R. du 26 avril 2012 portant exécution, en matière de pension des travailleurs salariés, de la loi du 28 décembre 2011 portant des dispositions diverses

S.17.0073.N

3 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221003.3N.2](#)

AC nr. ...

Wanneer aan een door artikel 63, § 2, vierde lid, 4°, Werkloosheidsbesluit beoogde jonge werknemer die een door de RVA-arts erkende blijvende arbeidsongeschiktheid van ten minste 33 pct. vertoont, geen aan zijn verminderde arbeidsgeschiktheid aangepast traject wordt aangeboden, niet omwille van een weigerachtige houding van de betrokkene, maar omdat de VDAB geen aangepast traject kan aanbieden, om welke reden ook, kan de betrokken jonge werknemer niet worden geacht niet positief mee te werken in een door de VDAB georganiseerd of erkend aangepast traject en aldus voldoet aan de in artikel 63, § 2, vierde lid, 4°, bepaalde voorwaarden.

WERKLOOSHEID - Gerechtigde - Inschakelingsuitkeringen - Verlenging - VDAB - Aangepast traject

- Artt. 36 en 63, § 2, eerste en vierde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Lorsqu'un jeune travailleur visé par l'article 63, § 2, alinéa 4, 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, qui justifie d'une inaptitude permanente au travail d'au moins 33 p.c. constatée par le médecin agréé par l'Office national de l'emploi, ne se voit pas proposer un trajet adapté à la réduction de sa capacité de travail, non en raison d'une attitude de refus de sa part, mais parce que le Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (en abrégé VDAB) ne peut lui proposer de trajet approprié, pour quelque motif que ce soit, le jeune travailleur concerné ne peut être réputé ne pas collaborer positivement à un trajet approprié organisé ou reconnu par le V.D.A.B. et remplit ainsi les conditions prévues à l'article 63, § 2, alinéa 4, 4°.

CHOMAGE - Beneficiaires des allocations de chômage - Allocations d'insertion - Prolongation - V.D.A.B. - Trajet approprié

- Art. 36 et 63, § 2, al. 1er et 4 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

S.17.0076.N

3 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221003.3N.3](#)

AC nr. ...

De pensioenbonus is een supplement dat bij het met toepassing van de Pensioenwet Werknemers, het Algemeen Reglement Werknemerspensioenen en artikel 5 van het KB van 23 december 1996 vastgestelde pensioenbedrag wordt gevoegd en er samen één voordeel mee vormt.

PENSIOEN - Werknemers - Rustpensioen - Pensioenbonus - Verhouding

- Art. 7, §§ 1 en 2 Wet 23 december 2005 betreffende het generatiepact
- Artt. 2, 2° en 3°, en 4 KB 1 februari 2007 tot instelling van een pensioenbonus

Le bonus de pension est un supplément qui est ajouté au montant de la pension fixé en application de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés et de l'article 5 de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et ne constitue qu'un seul avantage avec celui-ci.

PENSION - Travailleurs salariés - Pension de retraite - Bonus de pension - Relation

- Art. 7, § 1er et 2 L. du 23 décembre 2005 relative au pacte de solidarité entre les générations
- Art. 2, 2° et 3°, et 4 A.R. du 1er février 2007 instituant un bonus de pension

Ten aanzien van een migrerende werknemer op wie de Belgische pensioenwetgeving van toepassing is geweest en die na het bereiken van de leeftijd van 62 jaar of na een loopbaan van minstens 44 kalenderjaren zijn beroepsbezigheid heeft voortgezet, moet het bij artikel 52, lid 1, b), Verordening (EG) nr. 883/2004 bedoelde theoretisch bedrag door het bevoegde Belgische orgaan worden vastgesteld alsof de betrokkene het tijdvak na het bereiken van de leeftijd van 62 jaar of na een loopbaan van minstens 44 kalenderjaren in België heeft vervuld, met inbegrip van een pensioenbonus van 2 euro per dag effectieve tewerkstelling in de bij artikel 2, 3°, Pensioenbonusbesluit bedoelde referteperiode, ongeacht in welke lidstaat hij zijn beroepsbezigheid heeft voortgezet.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Migrerende werknemers - Rustpensioen - Pensioenbonus - Theoretisch bedrag - Tijdvak

- Artt. 2, 5, b), 6 en 52, eerste lid Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

PENSIOEN - Werknemers - Migrerende werknemers - Rustpensioen - Pensioenbonus - Theoretisch bedrag - Tijdvak

- Artt. 2, 5, b), 6 en 52, eerste lid Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

En ce qui concerne un travailleur salarié migrant à qui la législation belge en matière de pensions de retraite a été appliquée et qui a poursuivi son activité professionnelle après avoir atteint l'âge de 62 ans ou accompli une carrière d'au moins 44 années civiles, l'institution belge compétente doit fixer le montant théorique visé à l'article 52, paragraphe 1er, b), du règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale comme si l'intéressé avait accompli la période qui suit celle de son 62e anniversaire ou qui suit une carrière d'au moins 44 années civiles en Belgique, en ce compris un bonus de pension de deux euros par jour d'occupation effective situé dans la période de référence visée à l'article 2, 3°, de l'arrêté royal du 1er février 2007 instaurant un bonus de pension, quel que soit l'État membre dans lequel il a poursuivi son activité professionnelle.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Travailleurs migrants - Pension de retraite - Bonus de pension - Montant théorique - Période

- Art. 2, 5, b), 6 et 52, al. 1er Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

PENSION - Travailleurs salariés - Travailleurs migrants - Pension de retraite - Bonus de pension - Montant théorique - Période

- Art. 2, 5, b), 6 et 52, al. 1er Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

De vordering ingesteld wegens daden van oneerlijke concurrentie of medewerking aan dergelijke daden na het beëindigen van de arbeidsovereenkomst tegen een ex-werknemer in wiens arbeidsovereenkomst geen geldig niet-concurrentiebeding was opgenomen, is niet te beschouwen als een rechtsvordering die uit de arbeidsovereenkomst ontstaat in de zin van artikel 15 Arbeidsovereenkomstenwet, maar als een buitencontractuele rechtsvordering in de zin van artikel 2262bis, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Ex-werknemer - Oneerlijke concurrentie - Vordering na beëindiging arbeidsovereenkomst - Geen geldig niet-concurrentiebeding in de arbeidsovereenkomst - Aard van de vordering

- Art. 2262bis, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 15 en 17, 3°, a) en b) Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

L'action intentée pour des actes de concurrence déloyale ou de coopération à des tels actes après la cessation du contrat de travail contre un ancien travailleur dont le contrat de travail ne comportait pas de clause de non-concurrence valable ne peut être considérée comme une action en justice naissant du contrat de travail au sens de l'article 15 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, mais comme une action extracontractuelle au sens de l'article 2262bis, § 1er, de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Ancien travailleur - Concurrence déloyale - Action exercée après la cessation du contrat de travail - Absence de clause de non-concurrence valable dans le contrat de travail - Nature de l'action

- Art. 2262bis, § 1er Ancien Code civil
- Art. 15 et 17, 3°, a) et b) L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.20.0015.F

27 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220627.3F.3](#)

AC nr. ...

Het begrip samenleving met anderen veronderstelt de regelmatige aanwezigheid van die andere personen met de aanvrager, maar vereist hun ononderbroken aanwezigheid niet; de rechter beoordeelt in feite of de aanvrager met andere personen samenleeft; het Hof gaat na of de rechter, uit de door hem vastgestelde feiten, die samenleving of het gebrek eraan wettig heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 452.

BESTAANSMINIMUM - Recht op maatschappelijke integratie - Bedrag - Begunstigden - Drie categorieën - Samenleving - Begrip - Bevoegdheden van de rechter - Feitelijke beoordeling - Toezicht van het Hof van Cassatie

- Artt. 14, §§ 1 en 2, en 16, § 1 Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie

La notion de vie avec d'autres suppose la présence régulière de ces autres personnes avec le demandeur mais n'exige pas leur présence ininterrompue ; le juge apprécie en fait si le demandeur vit avec d'autres personnes ; la Cour vérifie si, des faits qu'il a constatés, le juge a pu légalement déduire cette vie en commun ou son absence (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYENS D'EXISTENCE (MINIMUM DE) - Droit à l'intégration - Montant - Bénéficiaires - Trois catégories - Vie en commun - Notion - Pouvoirs du juge - Appréciation en fait - Contrôle de la Cour de cassation

- Art. 14, § 1er et 2, et 16, § 1er L. du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale

De wetgever heeft een onderscheid gemaakt tussen drie categorieën van begunstigden, al naargelang zij samenwonen met één of meerdere personen, alleenstaande zijn of met een gezin ten laste samenleven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 452.

BESTAANSMINIMUM - Recht op maatschappelijke integratie - Bedrag - Begunstigden - Drie categorieën

Le législateur a distingué trois catégories de bénéficiaires, selon qu'ils cohabitent avec une ou plusieurs personnes, sont isolés ou vivent avec une famille à charge (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYENS D'EXISTENCE (MINIMUM DE) - Droit à l'intégration - Montant - Bénéficiaires - Trois catégories

- Artt. 14, §§ 1 en 2, en 16, § 1 Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie

- Art. 14, § 1er et 2, et 16, § 1er L. du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale

Het kadastraal inkomen van het bebouwde onroerend goed wordt in aanmerking genomen wanneer de aanvrager van een leefloon die er de eigenaar of de vruchtgebruiker van is, het niet betreft en er niet daadwerkelijk een inkomen uit haalt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 452.

Le revenu cadastral de l'immeuble bâti est pris en considération lorsque le demandeur d'un revenu d'intégration qui en est propriétaire ou usufruitier ne l'occupe pas et n'en retire pas effectivement un revenu (1). (1) Voir les concl. du MP.

BESTAANSMINIMUM - Recht op maatschappelijke integratie - Voorwaarden - Ontoereikende bestaansmiddelen - Berekeningswijze - Inaanmerkingneming van de inkomsten van een onroerend goed waarvan de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is - Modaliteiten

MOYENS D'EXISTENCE (MINIMUM DE) - Droit à l'intégration - Conditions - Absence de ressources suffisantes - Mode de calcul - Prise en compte des revenus d'un immeuble dont le demandeur est propriétaire ou usufruitier - Modalités

- Artt. 3, 4°, 14 en 16 Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie
- Artt. 25 en 26 KB 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie

- Art. 3, 4°, 14 et 16 L. du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale
- Art. 25 et 26 A.R. du 11 juillet 2002

S.20.0025.N

4 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220404.3N.3](#)

AC nr. ...

Het begrip moederschap in artikel 4, § 1, van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen, betekent niet het moeder zijn in het algemeen, maar heeft slechts specifiek betrekking op de periode onmiddellijk na de bevalling gedurende dewelke de biologische gesteldheid van de vrouw en de bijzondere relatie met het kind wordt beschermd; bijgevolg valt een probleem van kinderopvang niet onder moederschap in de zin van voormeld artikel 4, § 1 (1). (1) Zie concl. OM.

La notion de maternité figurant à l'article 4, § 1er, de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes ne signifie pas être mère en général, mais n'a trait spécifiquement qu'à la période qui suit immédiatement l'accouchement, durant laquelle la condition biologique de la femme et la relation particulière avec l'enfant sont protégées; en conséquence, un problème de garde d'enfant ne relève pas de la notion de maternité au sens de l'article 4, § 1er, précité (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ARBEID - Vrouwen - Discriminatieverbod - Slachtoffer van discriminatie - Ongunstige of nadelige behandeling - Moederschap - Begrip

TRAVAIL - Femmes - Interdiction de discrimination - Victime de discrimination - Traitement défavorable ou désavantageux - Maternité - Notion

- Art. 4, § 1 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen

- Art. 4, § 1er L. du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Discriminatieverbod - Slachtoffer van discriminatie - Ongunstige of nadelige behandeling - Moederschap - Begrip

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Interdiction de discrimination - Victime de discrimination - Traitement défavorable ou désavantageux - Maternité - Notion

- Art. 4, § 1 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen

- Art. 4, § 1er L. du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes

S.20.0026.F

27 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220627.3F.9](#)

AC nr. ...

De bevoegdheid om de onderneming te verbinden tegenover derden bekleedt een persoon enkel met een vertrouwenspost, een hoedanigheid die de toepassing uitsluit van die wetsbepalingen die de maximale arbeidsduur en de nachtarbeid beperken en die dagelijkse en wekelijkse rusttijden opleggen, indien ze betrekking heeft op verbintenissen van een bepaalde omvang (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 453.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Personen bekleed met een leidende functie of een vertrouwenspost - Begrip - Bevoegdheid om de onderneming te verbinden tegenover derden

- Art. 3, § 3, 1° Arbeidswet van 16 maart 1971
- Art. 2, I, 3 KB 10 feb. 1965

Le pouvoir d'engager l'entreprise vis-à-vis des tiers n'investit une personne d'un poste de confiance, qualité qui exclut l'application de ces dispositions légales limitant la durée maximale du travail et le travail de nuit et instaurant des périodes de repos journalier et hebdomadaire, que s'il porte sur des engagements d'une certaine importance (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Personnes investies d'un poste de direction ou de confiance - Notion - Pouvoir d'engager l'entreprise vis-à-vis des tiers

- Art. 3, § 3, 1° L. sur le travail du 16 mars 1971
- Art. 2, I, 3 A.R. du 10 février 1965

S.20.0035.F

27 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220627.3F.10](#)

AC nr. ...

De bepalingen van het algemeen reglement van het personeel en van de sociale diensten, bundel 572, vormen wetten in de zin van artikel 608 Gerechtelijk Wetboek, waarvan de schending geen miskenning van de bewijskracht van de akten uitmaakt in de zin van de artikelen 1319, 1320 et 1322 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 454.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht - NMBS - Algemeen reglement van het personeel en van de sociale diensten, bundel 572 - Aard

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 13 Wet 23 juli 1926 tot oprichting der Belgische spoorwegen
- Bundel 572 Algemeen reglement van het personeel en de sociale diensten van de NMBS

Les dispositions du règlement général du personnel et des services sociaux, fascicule 572, constituent des lois au sens de l'article 608 du Code judiciaire, dont la violation ne constitue pas une méconnaissance de la foi due aux actes au sens des articles 1319, 1320 et 1322 de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Foi due aux actes - SNCB - Règlement général du personnel et des services sociaux, fascicule 572 - Nature

- Art. 608 Code judiciaire
- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil
- Art. 13 L. du 23 juillet 1926
- Fascicule 572 Règlement général du personnel et des services sociaux de la SNCB

De personeelsleden van NMBS Holding vallen niet onder de bij de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel ingevoerde regeling voor het herstel van schade, dat geen enkel koninklijk besluit op hen van toepassing verklaart, maar onder de regeling van het ARPS 572 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 454.

ARBEIDSONGEVAL - Allerlei - NMBS - Algemeen reglement van het personeel en van de sociale diensten, bundel 572 - Aard

- Art. 1, eerste lid, 2° Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor
- 4/05/2026

Les membres du personnel de la SNCB Holding ne sont pas soumis au régime de réparation des dommages résultant des accidents du travail institué par la loi du 3 juillet 1967, qu'aucun arrêté ne leur rend applicable, mais à celui du RGPS 572 (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Divers - SNCB - Règlement général du personnel et des services sociaux, fascicule 572 - Nature

- Art. 1er, al. 1er, 2° L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail,

arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Art. 1, § 4 Wet 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven

- Art. 13 Wet 23 juli 1926 tot oprichting der Belgische spoorwegen

- Art. 2, § 1 KB 11 december 2013 houdende het personeel van de Belgische Spoorwegen

des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, § 4 L. du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques

- Art. 13 L. du 23 juillet 1926

- Art. 2, § 1er A.R. du 11 décembre 2013 relatif au personnel des Chemins de fer belges

S.20.0047.F

4 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220404.3F.1](#)

AC nr. ...

Die gevallen van overmacht, technische stoornis, slecht weer en gebrek aan werk wegens economische oorzaken schorsen de verplichting van de werkgever om het overeengekomen werk te doen uitvoeren, teneinde een beëindiging van de arbeidsrelatie te vermijden; ze zijn in beginsel onafhankelijk van de wil van de werkgever en sluiten niet elke beoordeling uit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 243.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Dienstbetrekking - Verplichtingen van de werkgever - Schorsing - Doel

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Redenen - Verplichtingen van de werkgever - Voorwerp - Doel

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Redenen - Verplichtingen van de werkgever - Voorwerp - Doel

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Dienstbetrekking - Verplichtingen van de werkgever - Schorsing - Doel

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Ces événements de force majeure, accident technique, intempéries et manque de travail résultant de causes économiques suspendent l'obligation de l'employeur de faire exécuter le travail convenu, dans le but d'éviter la rupture de la relation de travail; ils sont en principe indépendants de la volonté de l'employeur et n'excluent pas toute appréciation (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Emploi - Obligations de l'employeur - Suspension - But

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Motifs - Obligations de l'employeur - Objet - But

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Motifs - Obligations de l'employeur - Objet - But

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Emploi - Obligations de l'employeur - Suspension - But

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

De artikelen 30quinquies, 49, 50, 51, en 77/4, § 7, Arbeidsovereenkomstenwet, artikel 71, derde lid, Werkloosheidsbesluit en artikel 38, § 3sexies, Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid strekken tot bestrijding van het misbruik van de tijdelijke werkloosheid, waarbij artikel 30quinquies Arbeidsovereenkomstenwet en artikel 38, § 3sexies, Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid inzonderheid de economische werkloosheid beogen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 243.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Doel - Bestrijding van misbruik

- Artt. 30quinquies, 49, 50, 51, § 8, en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 71, derde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 38, § 3sexies Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Doel - Bestrijding van misbruik

- Artt. 30quinquies, 49, 50, 51, § 8, en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 71, derde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 38, § 3sexies Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

Les articles 30quinquies, 49, 50, 51, et 77/4, § 7, de la loi du 3 juillet 1978, l'article 71, alinéa 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, et l'article 38, § 3sexies, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés ont pour but de lutter contre l'abus du chômage temporaire, les articles 30quinquies de la loi du 3 juillet 1978 et l'article 38, § 3sexies, de la loi du 29 juin 1981 visant spécialement le chômage économique (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Chômage temporaire - Chômage économique - But - Lutte contre les abus

- Art. 30quinquies, 49, 50, 51, § 8, et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail
- Art. 71, al. 3 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage
- Art. 38, § 3sexies L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Chômage temporaire - Chômage économique - But - Lutte contre les abus

- Art. 30quinquies, 49, 50, 51, § 8, et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail
- Art. 71, al. 3 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage
- Art. 38, § 3sexies L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

De artikelen 42, § 1, tweede lid, en 42bis Werkloosheidsbesluit voeren voor het recht op werkloosheidsuitkeringen een verschil in behandeling in tussen, enerzijds, de categorie van de economisch werklozen, die slechts onder beperkte voorwaarden worden vrijgesteld van de wachttijd en, anderzijds, de categorie van de andere tijdelijk werklozen, die zonder voorwaarden worden vrijgesteld van de wachttijd; gelet op de voormelde kenmerken en wettelijke bepalingen, die gemeen zijn aan de economisch werklozen en de andere tijdelijk werklozen, wegens overmacht, jaarlijkse vakantie, technische stoornis of slecht weer, zijn die twee categorieën vergelijkbaar uit het oogpunt van de bestrijding van het misbruik van de tijdelijke werkloosheid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 243.

GRONDWET - Art. 11 - Werkloosheid - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

GRONDWET - Art. 10 - Werkloosheid - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

GRONDWET - Art. 10 - Werkloosheid - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

GRONDWET - Art. 11 - Werkloosheid - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

Les articles 42, § 1er, alinéa 2, et 42bis de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage instaurent une différence de traitement en matière de droit aux allocations de chômage entre, d'une part, la catégorie des chômeurs pour cause économique, qui ne sont dispensés du stage que sous certaines conditions, d'autre part, la catégorie des autres chômeurs temporaires, qui sont dispensés du stage sans condition; compte tenu des caractéristiques et dispositions légales précitées, communes aux chômeurs économiques et aux autres chômeurs temporaires, pour cause de force majeure, de congés annuels, de troubles techniques ou d'intempéries, ces deux catégories sont comparables du point de vue de la lutte contre le recours abusif au chômage temporaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Chômage - Droits aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres raisons - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Chômage - Droits aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres raisons - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Chômage - Droits aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres raisons - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Chômage - Droits aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres raisons - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres raisons - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres raisons - Distinction

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

De artikelen 49, 50, 51 en 77/4 Arbeidsovereenkomstenwet zijn gebaseerd op het mechanisme van de tijdelijke overmacht maar vereisen niet dat de hierin bedoelde omstandigheden overmacht opleveren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 243.

Les articles 49, 50, 51 et 77/4 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail sont inspirés par le mécanisme de la force majeure temporaire mais n'exigent pas que les circonstances qu'ils visent soient constitutives de force majeure (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tijdelijke overmacht - Redenen - Aard

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Force majeure temporaire - Motifs - Nature

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tijdelijke overmacht - Redenen - Aard

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Force majeure temporaire - Motifs - Nature

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.20.0048.N

7 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220307.3N.4](#)

AC nr. ...

De persoon die een verzoek om juridische tweedelijnsbijstand indient, is geen sociaal verzekerde in de zin van artikel 2, 7°, Wet Handvest Sociaal Verzekerde.

La personne qui introduit une demande d'aide juridique de deuxième ligne n'est pas un assuré social au sens de l'article 2, 7°, de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer la Charte de l'assuré social.

RECHTSBIJSTAND - Orde van Advocaten - Bureau voor juridische bijstand - Handvest Sociaal Verzekerde - Sociaal verzekerde

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Ordre des avocats - Bureau d'aide juridique - Charte de l'assuré social - Assuré social

- Art. 508/7 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2, 7° Wet 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde

- Art. 508/7 Code judiciaire
- Art. 2, 7° L. du 11 avril 1995 visant à instituer "la charte" de l'assuré social

Het bureau voor juridische bijstand ingesteld door de raad van de Orde van Advocaten overeenkomstig artikel 508/7 Gerechtelijk Wetboek is geen instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6° en 7°, 580, 581 en 582, 1° en 2° Gerechtelijk Wetboek in de zin van artikel 1017, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek.

Le bureau d'aide juridique établi par le conseil de l'Ordre des avocats conformément à l'article 508/7 du Code judiciaire n'est pas un organisme tenu d'appliquer les lois et règlements cités aux articles 579, 6° et 7°, 580, 581 en 582, 1° et 2° du Code judiciaire au sens de son article 1017, alinéa 2.

RECHTSBIJSTAND - Orde van Advocaten - Bureau voor juridische bijstand - Handvest Sociaal Verzekerde - Instellingen van Sociale Zekerheid

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Ordre des avocats - Bureau d'aide juridique - Charte de l'assuré social - Organismes de sécurité sociale

- Artt. 508/7, 579, 6° en 7°, 580, 581, 582, 1° en 2°, en 1017 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 508/7, 579, 6° et 7°, 580, 581, 582, 1° et 2°, et 1017 Code judiciaire

S.20.0053.N

4 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220404.3N.4](#)

AC nr. ...

De artikelen 30quinquies, 49, 50, 51 en 77/4, § 7 Arbeidsovereenkomstenwet, artikel 71, derde lid, Werkloosheidsbesluit en artikel 38, § 3sexies, Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid, strekken ertoe misbruiken van tijdelijke werkloosheid te bestrijden, waarbij artikel 30quinquies Arbeidsovereenkomstenwet en artikel 38, § 3sexies, Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid inzonderheid de economische werkloosheid beogen.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Misbruikbestrijding

- Artt. 49, 50, 51, 77/4, § 7 en 30quinquies Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 71, derde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 38, § 3sexies Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

De artikelen 42, § 1, tweede lid, en 42bis Werkloosheidsbesluit voeren een verschillend regime in voor het recht op werkloosheidsuitkeringen tussen enerzijds de categorie van de economisch werklozen, die slechts onder beperkte voorwaarden vrijgesteld kunnen worden van de wachttijd, en de categorie van de andere tijdelijk werklozen, wegens overmacht, jaarlijkse vakantie, technische stoornis of slecht weer, die zonder die voorwaarden vrijgesteld zijn van de wachttijd; rekening gehouden met de karakteristieken en wettelijke bepalingen die gemeen zijn aan de economisch werklozen en de andere tijdelijk werklozen, wegens overmacht, jaarlijkse vakantie, technische stoornis of slecht weer, zijn deze twee categorieën vanuit het oogpunt van de bestrijding van het oneigenlijk gebruik van de tijdelijke werkloosheid vergelijkbaar.

GRONDWET - Art. 11 - Werkloosheid - Recht op uitkeringen - Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

GRONDWET - Art. 10 - Werkloosheid - Recht op uitkeringen -

Les articles 30quinquies, 49, 50, 51 et 77/4, § 7, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, 71, alinéa 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage et 38, § 3sexies, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés ont pour but de lutter contre les recours abusifs au chômage temporaire, les articles 30quinquies de la loi du 3 juillet 1978 et 38, § 3sexies, de la loi du 29 juin 1981 visant spécialement le chômage économique.

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Chômage temporaire - Chômage économique - Lutte contre les abus

- Art. 49, 50, 51, 77/4, § 7 et 30quinquies L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail
- Art. 71, al. 3 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage
- Art. 38, § 3sexies L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

Les articles 42, § 1er, alinéa 2, et 42bis de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage instaurent une différence de traitement en matière de droit aux allocations de chômage entre, d'une part, la catégorie des chômeurs pour cause économique, qui ne sont dispensés du stage que sous certaines conditions et, d'autre part, la catégorie des autres chômeurs temporaires pour cause de force majeure, de congé annuel, d'accident technique ou d'intempéries, qui sont dispensés du stage sans devoir satisfaire à ces conditions; il suit des caractéristiques et dispositions légales communes aux chômeurs économiques et aux autres chômeurs temporaires pour cause de force majeure, de congé annuel, d'accident technique ou d'intempéries, que ces deux catégories sont comparables du point de vue de la lutte contre le recours abusif au chômage temporaire.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Chômage - Droit aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômage économique - Autres causes - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Chômage - Droit aux allocations de chômage - Chômage

Tijdelijke werkloosheid - Economische werkloosheid - Andere redenen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Tijdelijke werkloosheid - Economische werklozen - Andere tijdelijke werklozen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 42, § 1, tweede lid, en 42bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

temporaire - Chômage économique - Autres causes - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Chômage temporaire - Chômeurs économiques - Autres chômeurs temporaires - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 42, § 1er, al. 2, et 42bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

De artikelen 49, 50, 51 en 77/4 Arbeidsovereenkomstenwet zijn door de regeling van de tijdelijke overmacht geïnspireerd, maar vereisen niet dat de bedoelde omstandigheden werkelijk overmacht uitmaken (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tijdelijke overmacht - Schorsingsgronden - Aard

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Les articles 49, 50, 51 et 77/4 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail sont inspirés par le mécanisme de la force majeure temporaire mais n'exigent pas que les circonstances qu'ils visent soient constitutives de force majeure (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Force majeure temporaire - Causes de suspension - Nature

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

De gevallen van overmacht, technische stoornis, slecht weer en gebrek aan werk wegens economische oorzaken schorsen de verplichting van de werkgever het overeengekomen werk te doen uitvoeren ten einde een beëindiging van de arbeidsrelatie te vermijden; ze zijn in beginsel niet afhankelijk van de wil van de werkgever en sluiten niet elke beoordeling uit (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Tewerkstelling - Verplichting van de werkgever - Schorsing van de arbeidsovereenkomst - Doel

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Tewerkstelling - Verplichting van de werkgever - Schorsing - Redenen - Doel

- Artt. 49, 50, 51 en 77/4 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Les événements de force majeure, accident technique, intempéries et manque de travail résultant de causes économiques suspendent l'obligation de l'employeur de faire exécuter le travail convenu, dans le but d'éviter la rupture de la relation de travail; ils sont en principe indépendants de la volonté de l'employeur et n'excluent pas toute appréciation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Occupation - Obligation de l'employeur - Suspension du contrat de travail - But

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Occupation - Obligation de l'employeur - Suspension - Causes - But

- Art. 49, 50, 51 et 77/4 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

De regel volgens welke, wanneer de getroffene of zijn rechthebbenden benevens het bestaan van een letsel, een plotselinge gebeurtenis aantonen, het letsel, behoudens tegenbewijs, wordt vermoed door een ongeval te zijn veroorzaakt, is van toepassing op elk letsel waarvan het bestaan wordt aangevoerd in het kader van de procedure tot erkenning van het arbeidsongeval en van de arbeidsongeschiktheid als gevolg hiervan; die regel is niet van toepassing op de vordering tot toekenning van een bijslag wegens verergering aan de getroffene wiens toestand als gevolg van het arbeidsongeval blijvend verergert nadat de termijn om een vordering tot herziening in te stellen, is verstreken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 816.

ARBEIDSONGEVAL - Begrip - Bestaan - Bewijs - Bewijs - Voorwerp - Bewijs van het bestaan van een letsel en van een plotselinge gebeurtenis - Toepassingsgebied

- Artt. 9 en 72 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Art. 9, eerste lid KB 10 dec. 1987 [III]
- Art. 9, eerste lid KB 10 december 1987 betreffende de bijslagen verleend in het kader van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

La règle selon laquelle, lorsque la victime ou ses ayants droit établissent, outre l'existence d'une lésion, celle d'un événement soudain, la lésion est présumée, jusqu'à preuve du contraire, trouver son origine dans un accident s'applique à toute lésion dont l'existence est invoquée dans le cadre de la procédure en reconnaissance de l'accident du travail et de l'incapacité de travail qui en résulte ; elle n'est pas d'application à la demande tendant à une allocation d'aggravation en faveur de la victime dont l'état résultant de l'accident du travail s'aggrave de manière définitive après l'expiration du délai de la demande en révision (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Notion. existence. preuve - Preuve - Objet - Preuve de l'existence d'une lésion et d'un événement soudain - Champ d'application

- Art. 9 et 72 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 9, al. 1er A.R. du 10 décembre 1987 [III]
- Art. 9, al. 1er A.R. du 10 décembre 1987 relatif aux allocations accordées dans le cadre de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

S.20.0100.F

12 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3F.1](#)

AC nr. ...

Het arrest dat vermeldt dat het zich aansluit bij de motivering van een conclusie van het openbaar ministerie en van een arrest dat, in een andere zaak, de door het arrest toegepaste wetsbepaling uitlegt en dat opgave doet van de redenen waarom het zich bij die uitlegging aansluit, kent aan dat arrest geen algemene en als regel geldende draagwijdte toe en beantwoordt de conclusie van de eiser die een andere uitlegging aanvoerde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 817.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motivering door verwijzing naar een arrest van het Hof van Cassatie en naar de conclusie van het openbaar ministerie bij dat arrest

- Art. 6 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Motivering door verwijzing naar een arrest van het Hof van Cassatie en naar de conclusie van het openbaar ministerie bij dat arrest - Geen toekenning van een algemene en als regel geldende draagwijdte

L'arrêt qui énonce se rallier à la motivation de conclusions du ministère public et d'un arrêt interprétant, dans une autre cause, la disposition légale dont il fait application et qui indique les raisons pour lesquelles il se rallie à cette interprétation, n'attribue pas à cet arrêt une portée générale et réglementaire et répond aux conclusions du demandeur qui faisait valoir une interprétation différente (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Motivation par référence à un arrêt de la Cour de cassation et aux conclusions du ministère public précédant cet arrêt

- Art. 6 Code judiciaire
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière civile - Généralités - Motivation par référence à un arrêt de la Cour de cassation et aux conclusions du ministère public précédant cet arrêt - Absence d'attribution d'une portée générale et réglementaire

- Art. 6 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Motivering door verwijzing naar een arrest van het Hof van Cassatie en naar de conclusie van het openbaar ministerie bij dat arrest - Geen toekenning van een algemene en als regel geldende draagwijdte

- Art. 6 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6 Code judiciaire
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Motivation par référence à un arrêt de la Cour de cassation et aux conclusions du ministère public précédant cet arrêt - Absence d'attribution d'une portée générale et réglementaire

- Art. 6 Code judiciaire
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Hoewel ze voor de toepassing van de Sluitingswet 2002 geen verbrekingsvergoeding uitmaakt zoals omschreven door artikel 2, 4°, van die wet, vormt de vergoeding wegens willekeurig ontslag bedoeld in artikel 63 Arbeidsovereenkomstenwet die bijdraagt tot de bescherming tegen ontslag van werklieden die voor onbepaalde tijd zijn aangeworven, een opzeggingsvergoeding die uit de beëindiging van de arbeidsovereenkomst voortvloeit, in de zin van artikel 24, eerste lid, 3°, van het koninklijk besluit van 23 maart 2007 (1) (2). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 817. (2) Art. 63 Arbeidsovereenkomstenwet, voor zijn wijziging door de Wet 26 december 2013.

ARBEIDSVoorziening - Sluiting van onderneming - Willekeurig ontslag - Recht op vergoeding - Aard - Verplichting van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers

- Art. 63 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 35, § 1 Wet 26 juni 2002 betreffende de sluiting van ondernemingen
- Art. 24, eerste lid KB 23 maart 2007 tot uitvoering van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Willekeurig ontslag - Recht op vergoeding - Aard - Verplichting van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers

- Art. 63 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 35, § 1 Wet 26 juni 2002 betreffende de sluiting van ondernemingen
- Art. 24, eerste lid KB 23 maart 2007 tot uitvoering van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen

Si elle ne constitue, pour l'application de la loi du 26 juin 2002, pas une indemnité de rupture définie à l'article 2, 4°, de cette loi, l'indemnité de licenciement abusif prévue à l'article 63 de la loi du 3 juillet 1978, qui contribue à la protection contre le licenciement des ouvriers engagés pour une durée indéterminée, constitue une indemnité de congé résultant de la rupture du contrat de travail au sens de l'article 24, alinéa 1er, 3°, de l'arrêté royal du 23 mars 2007 (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) L. du 3 juillet 1978, avant sa modification par la loi du 26 décembre 2013, art. 63.

EMPLOI - Fermeture d'entreprises - Licenciement abusif - Droit à une indemnité - Nature - Obligation du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises

- Art. 63 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail
- Art. 35, § 1er L. du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises
- Art. 24, al. 1er A.R. du 23 mars 2007 portant exécution de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Licenciement abusif - Droit à une indemnité - Nature - Obligation du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises

- Art. 63 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail
- Art. 35, § 1er L. du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises
- Art. 24, al. 1er A.R. du 23 mars 2007 portant exécution de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises

De beslissing moet worden gewezen door de rechters die de eerdere rechtszittingen over de zaak hebben bijgewoond of, bij gebrek hieraan, door een zetel waarvoor het debat in zijn geheel werd hernomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 319.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Samenstelling van de zetel

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

La décision doit être rendue par les juges qui ont assisté aux audiences antérieures ou, à défaut, par un siège devant lequel les débats ont été entièrement repris (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Composition du siège

- Art. 779 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Composition du siège

- Art. 779 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Composition du siège

- Art. 779 Code judiciaire

Wanneer het mondelinge debat werd aangevangen en in voortzetting werd gesteld, heeft het gebruik van de schriftelijke procedure tot gevolg dat het debat in zijn geheel wordt hernomen op grond van de memories, nota's, stukken en conclusies van de partijen.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Aangevangen of in voortzetting gesteld mondeling debat - Latere schriftelijke procedure - Samenstelling van de zetel

- Artt. 755 en 779 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2, § 2, eerste lid KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Aangevangen of in voortzetting gesteld mondeling debat - Latere schriftelijke procedure - Samenstelling van de zetel

- Artt. 755 en 779 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2, § 2, eerste lid KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

Lorsque des débats oraux ont été entamés et ont été mis en continuation, le recours à la procédure écrite visée à l'article 755 du Code judiciaire entraîne que les débats sont entièrement repris sur la base des mémoires, notes, pièces et conclusions des parties.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Débats oraux entamés ou mis en continuation - Procédure écrite ultérieure - Composition du siège

- Art. 755 et 779 Code judiciaire

- Art. 2, § 2, al. 1er A.R. n° 2 du 9 avril 2020

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Débats oraux entamés ou mis en continuation - Procédure écrite ultérieure - Composition du siège

- Art. 755 et 779 Code judiciaire

- Art. 2, § 2, al. 1er A.R. n° 2 du 9 avril 2020

De internationaalrechtelijke gewoonteregels inzake de immuniteit van staten verbieden de gerechten van een staat om hun rechtsprekende bevoegdheid uit te oefenen over een andere staat die hiermee niet heeft ingestemd: van die regel wordt afgeweken wanneer de tegen de vreemde staat ingestelde rechtsvordering niet betrekking heeft op een handeling die hij heeft verricht in de uitoefening van zijn publiekrechtelijke macht, maar op een bestuurshandeling (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 455.

STAAT - Internationale gewoonte - Immunité van de Staten - Immunité van rechtsmacht - Regel - Draagwijdte - Exceptie

La règle de droit coutumier international de l'immunité des États interdit aux juridictions d'un État d'exercer leur pouvoir de juger sur un autre État qui n'y a pas consenti ; cette règle reçoit exception lorsque l'action dirigée contre l'État étranger est relative, non à un acte accompli dans l'exercice de la puissance publique, mais à un acte de gestion (1). (1) Voir les concl. du MP.

ÉTAT - Coutume internationale - Immunité des États - Immunité de juridiction - Règle - Portée - Exception

De internationaalrechtelijke gewoonteregels van de immuniteit van staten, uitgedrukt aan het begin van artikel 19 van het verdrag van de Verenigde Naties inzake de immuniteit van rechtsmacht van de staten en hun eigendommen, tot stand gekomen te New York op 2 december 2004, verbiedt dwangmaatregelen die erop gericht zijn een staat te verplichten een rechterlijke beslissing ten uitvoer te leggen die door een rechter van een andere staat is gewezen.

STAAT - Immunité van de Staten - Immunité van rechtsmacht - Draagwijdte - Grenzen - Tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing gewezen door een gerecht van een andere staat - Dwangmaatregelen

- Art. 19 Verdrag van de Verenigde Naties inzake de immuniteit van rechtsmacht van staten en hun eigendommen van 2 december 2004

La règle de droit coutumier international de l'immunité des États, exprimée à l'article 19 in limine de la convention des Nations unies sur les immunités juridictionnelles des États et de leurs biens, faite à New York le 2 décembre 2004, interdit les mesures de contrainte visant à forcer un État à exécuter une décision judiciaire rendue par une juridiction d'un autre État (1). (1) Voir les concl. du MP.

ÉTAT - Immunité des États - Immunité de juridiction - Portée - Limites - Exécution d'une décision judiciaire rendue par une juridiction d'un autre État - Mesures de contrainte

- Art. 19 Convention des Nations Unies sur les immunités juridictionnelles des États et de leurs biens du 2 décembre 2004

Wanneer de rechtsvordering betreffende een bestuursdaad van een vreemde staat gegrond is op feiten waaruit het bestaan van een misdrijf blijkt, zoals bepaald in de wetgeving van de staat wier gerechten van de zaak hebben kennisgenomen, verzet de vrijstelling van strafvervolgning van de vreemde staten zich er weliswaar tegen dat de vreemde staat het voorwerp zou uitmaken van een strafvervolgning, maar staat ze er niet aan in de weg dat er een burgerlijke rechtsvordering wordt ingesteld dat op dat misdrijf gegrond is of dat er een rechtsnorm wordt toegepast die, zoals met name artikel 26 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, een dergelijke rechtsvordering onderwerpt aan een specifieke verjaringsregeling, die inhoudt dat de bestanddelen van het misdrijf jegens de vreemde staat als bewezen worden beschouwd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 455.

STAAT - Exceptie betreffende een bestuurshandeling - Vrijstelling van strafvervolgning - Immunité van de Staten - Immunité van rechtsmacht - Draagwijdte - Grenzen - Gevolgen voor de burgerlijke rechtsvordering - Gevolgen voor de procedureregels zoals de verjaring

Si l'action relative à un acte de gestion d'un État étranger se fonde sur des faits révélant l'existence d'une infraction prévue par la législation de l'État dont les juridictions sont saisies, l'immunité de juridiction pénale des États étrangers s'oppose certes à ce que l'État étranger fasse l'objet de poursuites répressives mais ne fait obstacle ni à l'exercice d'une action civile fondée sur cette infraction ni à l'application d'une norme qui, tel l'article 26 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, soumet pareille action à un régime spécifique de prescription impliquant que les éléments constitutifs de l'infraction soient tenus pour établis dans le chef de l'État étranger (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETAT - Exception relative à un acte de gestion - Immunité de juridiction pénale - Immunité des Etats - Immunité de juridiction - Portée - Limites - Effets sur l'action civile - Effets sur les règles de procédure telles que la prescription

S.21.0004.F

14 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220214.3F.12](#)

AC nr. ...

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel van de onmiddellijke werking van de nieuwe wet, vastgelegd in artikel 2 (daarna artikel 1) Oud Burgerlijk Wetboek, is een nieuwe wet in de regel niet enkel van toepassing op toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of die voortduren onder vigeur van de nieuwe wet, voor zover die toepassing geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 122.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Burgerlijke zaken - Werking in de tijd - Beginsel

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van de onmiddellijke werking van de wet in de tijd - Burgerlijke zaken

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

En vertu du principe général du droit de l'application immédiate de la loi nouvelle, consacré par l'article 2, devenu l'article 1er, de l'ancien Code civil, une loi nouvelle s'applique, en règle, non seulement aux situations qui naissent à partir de son entrée en vigueur, mais aussi aux effets futurs des situations nées sous le régime de la loi antérieure qui se produisent ou se prolongent sous l'empire de la loi nouvelle, pour autant que cette application ne porte pas atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Matière civile - Application dans le temps - Principe

- Art. 2 Ancien Code civil

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'application immédiate de la loi dans le temps - Matière civile

- Art. 2 Ancien Code civil

Een wet die voorziet in een grond tot schorsing van de verjaring die nog niet was bepaald in de wet die van toepassing was op het ogenblik waarop de rechtsvordering werd ingesteld, is, in de regel, van toepassing op die verjaring vanaf haar inwerkingtreding (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 122.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van de onmiddellijke werking van de wet in de tijd - Burgerlijke zaken - Nieuwe schorsingsgrond

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 30, § 1, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Rechtsvordering tot terugvordering van ten onrechte ontvangen uitkeringen - Verjaring - Nieuwe schorsingsgrond - Werking van de wet in de tijd - Beginsel

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 30, § 1, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

VERJARING - Burgerlijke zaken - Schorsing - Werking in de tijd - Nieuwe schorsingsgrond

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 30, § 1, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

WERKLOOSHEID - Algemeen - Rechtsvordering tot terugvordering van ten onrechte ontvangen uitkeringen - Verjaring - Nieuwe schorsingsgrond - Werking in de tijd - Beginsel

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 30, § 1, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Burgerlijke zaken - Werking in de tijd - Nieuwe schorsingsgrond

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 30, § 1, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

Une loi prévoyant une cause de suspension de la prescription inconnue de la loi applicable au moment où l'action est née s'applique, en règle, à cette prescription dès son entrée en vigueur (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'application immédiate de la loi dans le temps - Matière civile - Nouvelle cause de suspension

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 30, § 1er, al. 1er et 2° L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Action en recouvrement d'allocations indûment perçues - Prescription - Nouvelle cause de suspension - Application de la loi dans le temps - Principe

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 30, § 1er, al. 1er et 2° L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

PRESCRIPTION - Matière civile - Suspension - Application de la loi dans le temps - Nouvelle cause de suspension

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 30, § 1er, al. 1er et 2° L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

CHOMAGE - Généralités - Action en recouvrement d'allocations indûment perçues - Prescription - Nouvelle cause de suspension - Application de la loi dans le temps - Principe

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 30, § 1er, al. 1er et 2° L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Matière civile - Application dans le temps - Nouvelle cause de suspension

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 30, § 1er, al. 1er et 2° L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

Met toepassing van artikel 1315, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, staat het aan de derde door wiens tussenkomst een gedeelte van het loon wordt betaald en die zich beroept op de décharge bepaald in artikel 36 Uitvoeringsbesluit RSZ-wet, te bewijzen dat hij aan de werkgever de inlichtingen en het bedrag van die inhoudingen heeft doorgegeven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 191.

LOON - Algemeen - Werknemers - Betaling van een gedeelte van het loon door een derde - Verplichtingen van de werkgever - Indeplaatsstelling van de derde - Mogelijkheid tot décharge - Voorwaarden - Bewijs van die voorwaarden - Bewijslast

- Art. 1315, eerste en tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 36 KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Betaling van een gedeelte van het loon door een derde - Verplichtingen van de werkgever - Indeplaatsstelling van de derde - Mogelijkheid tot décharge - Voorwaarden - Bewijs van die voorwaarden - Bewijslast

- Art. 1315, eerste en tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 36 KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Par application de l'article 1315, alinéa 2, de l'ancien Code civil, il incombe au tiers à l'intervention duquel une fraction de rémunération est payée et qui se prévaut de la décharge, prévue à l'article 36 de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969, de prouver qu'il a transmis à l'employeur les renseignements et le montant de ces retenues (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Généralités - Travailleurs salariés - Paiement d'une fraction de la rémunération par un tiers - Obligations de l'employeur - Substitution du tiers - Possibilité de décharge - Conditions - Preuve de ces conditions - Charge de la preuve

- Art. 1315, al. 1er et 2 Ancien Code civil
- Art. 36 A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Paiement d'une fraction de la rémunération par un tiers - Obligations de l'employeur - Substitution du tiers - Possibilité de décharge - Conditions - Preuve de ces conditions - Charge de la preuve

- Art. 1315, al. 1er et 2 Ancien Code civil
- Art. 36 A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

Wanneer de directeur van het werkloosheidsbureau een werkloze van het voordeel van de werkloosheidsuitkeringen uitsluit op grond van artikel 154, eerste lid, 2°, Werkloosheidsbesluit, omdat hij niet onmiddellijk zijn controlekaart op vordering van een daartoe bevoegde persoon heeft voorgelegd terwijl hij een in artikel 45 bedoelde activiteit verrichtte, en de werkloze deze administratieve sanctie betwist voor de arbeidsrechtbank, oefent die rechtbank, met eerbiediging van het recht van verdediging en binnen de grenzen van het geding zoals die door de partijen zijn vastgelegd, een toezicht met volle rechtsmacht uit op de door de directeur opgelegde sanctie, zonder dat zij evenwel, indien ze oordeelt dat die administratieve sanctie niet op grond van die bepaling voor dat feit kan worden opgelegd, zich in de plaats van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening mag stellen om te oordelen over de wenselijkheid om een sanctie op te leggen die door een andere bepaling voor een ander feit is bepaald (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 456.

Lorsque le directeur du bureau du chômage exclut un chômeur du bénéfice des allocations sur la base de l'article 154, alinéa 1er, 2°, pour ne pas avoir présenté immédiatement sa carte de contrôle à la réquisition d'une personne habilitée à cet effet alors qu'il effectuait une activité visée à l'article 45, et que le chômeur conteste cette sanction administrative devant le tribunal du travail, ce tribunal exerce, dans le respect des droits de la défense et du cadre de l'instance, tel que les parties l'ont déterminé, un contrôle de pleine juridiction sur la sanction prise par le directeur, sans pouvoir toutefois, s'il juge que cette sanction administrative ne peut être infligée sur la base de cette disposition pour ce fait, se substituer à l'Office national de l'emploi pour apprécier l'opportunité d'infliger une sanction prévue par une autre disposition pour un fait différent (1). (1) Voir les concl. du MP.

MACHTEN - Scheiding der machten - Werkloosheid - Recht op uitkering - Uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen - Administratieve sanctie - Niet-voorlegging van de controlekaart op vordering hiervan - Betwisting van de administratieve sanctie voor de arbeidsrechtbank - Bevoegdheden van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht - Omvang

- Artt. 71, eerste lid, 5°, 71bis, § 1, eerste lid, en 154, eerste en tweede lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen - Administratieve sanctie - Niet-voorlegging van de controlekaart op vordering hiervan - Betwisting van de administratieve sanctie voor de arbeidsrechtbank - Bevoegdheden van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht - Omvang

- Artt. 71, eerste lid, 5°, 71bis, § 1, eerste lid, en 154, eerste en tweede lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

POUVOIRS - Séparation des pouvoirs - Chômage - Droit aux allocations de chômage - Exclusion du droit aux allocations de chômage - Sanction administrative - Non-présentation de la carte de contrôle suite à une réquisition - Contestation de la sanction administrative devant le tribunal du travail - Pouvoirs du juge - Contrôle de pleine juridiction - Etendue

- Art. 71, al. 1er, 5°, 71bis, § 1er, al. 1er, et 154, al. 1er et 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Exclusion du droit aux allocations de chômage - Sanction administrative - Non-présentation de la carte de contrôle suite à une réquisition - Contestation de la sanction administrative devant le tribunal du travail - Pouvoirs du juge - Contrôle de pleine juridiction - Etendue

- Art. 71, al. 1er, 5°, 71bis, § 1er, al. 1er, et 154, al. 1er et 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

Wanneer de directeur van het werkloosheidsbureau een werkloze van het voordeel van de werkloosheidsuitkeringen uitsluit op grond van artikel 154, eerste lid, 1°, Werkloosheidsbesluit, omdat hij zijn controlekaart niet heeft ingevuld, en de werkloze deze administratieve sanctie betwist voor de arbeidsrechtbank, oefent die rechtbank, met eerbiediging van het recht van verdediging en binnen de grenzen van het geding zoals die door de partijen zijn vastgelegd, een toezicht met volle rechtsmacht uit op de door de directeur opgelegde sanctie, zonder dat zij evenwel, wanneer ze oordeelt dat die administratieve sanctie voor dat feit niet op grond van die bepaling kan worden opgelegd, zich in de plaats van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening mag stellen om te oordelen over de wenselijkheid om de in artikel 153, eerste lid, 2°, voor een ander feit bepaalde sanctie op te leggen (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. in de zaak Cass. 27 juni 2022, AR S.21.0012.F, AC 2024, nr. 456, waarin een soortgelijke redenering wordt gevolgd.

MACHTEN - Scheiding der machten - Werkloosheid - Recht op uitkering - Uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen - Administratieve sanctie - Niet-ingevulde controlekaart - Betwisting van de administratieve sanctie voor de arbeidsrechtbank - Bevoegdheden van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht - Omvang

- Artt. 71, eerste lid, 5°, 153, eerste lid, 2°, en 154, eerste en tweede lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

- Art. 13, eerste lid KB 3 mei 2007 tot regeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen - Administratieve sanctie - Niet-ingevulde controlekaart - Betwisting van de administratieve sanctie voor de arbeidsrechtbank - Bevoegdheden van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht - Omvang

- Artt. 71, eerste lid, 5°, 153, eerste lid, 2°, en 154, eerste en tweede lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

- Art. 13, eerste lid KB 3 mei 2007 tot regeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

Lorsque le directeur du bureau du chômage exclut un chômeur du bénéfice des allocations sur la base de l'article 154, alinéa 1er, 1°, de l'A.R. du 25 novembre 1991, pour ne pas avoir complété la carte de contrôle et que le chômeur conteste cette sanction administrative devant le tribunal du travail, ce tribunal exerce, dans le respect des droits de la défense et du cadre de l'instance, tel que les parties l'ont déterminé, un contrôle de pleine juridiction sur la sanction prise par le directeur, sans pouvoir toutefois, s'il juge que cette sanction administrative ne peut être infligée sur la base de cette disposition pour ce fait, se substituer à l'Office national de l'emploi pour apprécier l'opportunité d'infliger la sanction prévue par l'article 153, alinéa 1er, 2°, pour un fait différent (1). (1) Voir les concl. du MP dans la cause Cass. 27 juin 2022, RG S.21.0012.F, Pas. 2024, n° 456, le raisonnement est similaire.

POUVOIRS - Séparation des pouvoirs - Chômage - Droit aux allocations de chômage - Exclusion du droit aux allocations de chômage - Sanction administrative - Carte de contrôle non complétée - Contestation de la sanction administrative devant le tribunal du travail - Pouvoirs du juge - Contrôle de pleine juridiction - Etendue

- Art. 71, al. 1er, 5°, 153, al. 1er, 2°, et 154, al. 1er et 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

- Art. 13, al. 1er A.R. du 3 mai 2007

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Exclusion du droit aux allocations de chômage - Sanction administrative - Carte de contrôle non complétée - Contestation de la sanction administrative devant le tribunal du travail - Pouvoirs du juge - Contrôle de pleine juridiction - Etendue

- Art. 71, al. 1er, 5°, 153, al. 1er, 2°, et 154, al. 1er et 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

- Art. 13, al. 1er A.R. du 3 mai 2007

De gedwongen uitvoering van een rechterlijke veroordeling tot betaling aan de werknemer van een aantal loonbedragen, zelfs wanneer die gedwongen uitvoering het volledig brutobedrag betreft, belet de werkgever niet om de werknemersbijdrage in te houden en slechts het netto-gedeelte in handen van de gerechtsdeurwaarder te betalen; hieruit volgt dat de werkgever die die inhouding niet verricht, nalatig is in de zin van artikel 26, eerste lid, RSZ-wet (1). (1) Zie concl. OM.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Loon - Rechterlijke veroordeling - Gedwongen uitvoering - Brutolonen - Werknemersbijdragen - Verhaal op de werknemer

- Artt. 23, § 1, en 26, eerste lid Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

L'exécution forcée d'une condamnation judiciaire au paiement au travailleur de certains montants de rémunération, même lorsque cette exécution forcée concerne l'entièreté du montant brut, n'empêche pas l'employeur de retenir la cotisation du travailleur et de ne payer que la partie nette entre les mains de l'huissier de justice ; il s'ensuit que l'employeur qui n'effectue pas cette retenue fait preuve de la négligence sanctionnée par l'article 26, alinéa 1er, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Rémunération - Condamnation judiciaire - Exécution forcée - Rémunération brute - Cotisations des travailleurs - Récupération à charge du travailleur

- Art. 23, § 1er, et 26, al. 1er L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

S.21.0029.N

12 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3N.1](#)

AC nr. ...

De bevoegdheid krachtens artikel 578, 3° Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de arbeidsgerechten kennis kunnen nemen van vorderingen die strekken tot de naleving van individuele, subjectieve rechten die voortvloeien uit een cao die in de onderneming van de werkgever van toepassing is; zij hebben geen rechtsmacht om kennis te nemen van de collectieve geschillen die kunnen rijzen met betrekking tot de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten; zij kunnen zodoende geen kennis nemen van vorderingen die strekken tot het afdwingen van een wijziging van een bestaande cao of het sluiten van een nieuwe cao voor een collectiviteit van werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

La compétence conférée aux juridictions du travail en vertu de l'article 578, 3°, du Code judiciaire implique qu'elles peuvent connaître de demandes tendant au respect de droits subjectifs individuels résultant d'une convention collective de travail qui s'applique au sein de l'entreprise de l'employeur ; elles n'ont aucun pouvoir juridictionnel pour connaître des contestations d'ordre collectif susceptibles de se présenter en relation avec les conventions collectives de travail applicables ; ainsi, elles ne peuvent connaître de demandes visant à imposer une modification d'une convention collective de travail existante ou à conclure une nouvelle convention collective de travail pour une collectivité de travailleurs (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION COLLECTIVE DE TRAVAIL - Contestation - Contestation d'ordre individuel - Contestation d'ordre collectif - Notion

- Art. 578, 3° Code judiciaire
- Art. 578, 3° Code judiciaire

CONVENTION COLLECTIVE DE TRAVAIL - Contestation - Contestation d'ordre individuel - Contestation d'ordre collectif - Notion

- Art. 578, 3° Code judiciaire

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 578, 3° Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Contestation - Contestation d'ordre individuel - Contestation d'ordre collectif - Notion

- Art. 578, 3° Code judiciaire

- Art. 578, 3° Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Contestation - Contestation d'ordre individuel - Contestation d'ordre collectif - Notion

- Art. 578, 3° Code judiciaire

- Art. 578, 3° Code judiciaire

De individuele dan wel collectieve aard van een geschil betreffende de toepassing van een collectieve arbeidsovereenkomst wordt niet bepaald door het voorwerp van de vordering zoals ze door de eiser wordt omschreven, maar door het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het geschil; om zijn rechtsmacht te bepalen dient de rechter bijgevolg het werkelijk nagestreefde doel van de door de partijen gestelde vorderingen na te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Aard - Bepaling

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Aard - Bepaling

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

La nature individuelle ou collective d'une contestation relative à l'application d'une convention collective de travail n'est pas déterminée par l'objet de la demande, tel qu'il est décrit par le demandeur, mais par l'objet réel et direct de la contestation ; pour déterminer sa compétence, le juge est donc tenu d'examiner le but réel que les demandes formées par les parties poursuivent (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION COLLECTIVE DE TRAVAIL - Contestation - Contestation d'ordre individuel - Contestation d'ordre collectif - Nature - Détermination

- Art. 578, 3° Code judiciaire

- Art. 578, 3° Code judiciaire

CONVENTION COLLECTIVE DE TRAVAIL - Contestation - Contestation d'ordre individuel - Contestation d'ordre collectif - Nature - Détermination

- Art. 578, 3° Code judiciaire

- Art. 578, 3° Code judiciaire

S.21.0033.N

17 oktober 2022

ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221017.3N.2

AC nr. ...

De bepaling dat premies die, zelfs wanneer zij op de beschouwde periode betrekking hebben, op het einde van het jaar worden betaald, in het loon niet begrepen zijn, houdt in dat premies die slechts eenmaal per jaar betaald worden, niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het feestdagenloon.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Recht op loon - Feestdag - Loon voor de feestdag - Bepaling

- Art. 2, eerste, tweede en derde lid KB 18 april 1974 tot bepaling van de algemene wijze van uitvoering van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen

- Art. 14, § 2, eerste lid KB 18 april 1974 tot bepaling van de algemene wijze van uitvoering van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen

LOON - Recht op loon - Feestdag - Loon voor de feestdag - 4/05/2026

La disposition selon laquelle la rémunération ne comprend pas les primes qui, même afférentes à la période envisagée, sont payées en fin d'année, suppose que les primes qui ne sont payées qu'une fois par an ne sont pas prises en considération pour le calcul de la rémunération des jours fériés.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Droit au salaire - Jour férié - Salaire afférent aux jours fériés - Fixation

- Art. 2, al. 1er, 2 et 3 AR du 18 avril 1974 déterminant les modalités générales d'exécution de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés

- Art. 14, § 2, al. 1er AR du 18 avril 1974 déterminant les modalités générales d'exécution de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Jour férié - Salaire

P. 965/982

Bepaling

- Art. 2, eerste, tweede en derde lid KB 18 april 1974 tot bepaling van de algemene wijze van uitvoering van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen
- Art. 14, § 2, eerste lid KB 18 april 1974 tot bepaling van de algemene wijze van uitvoering van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen

afférent aux jours fériés - Fixation

- Art. 2, al. 1er, 2 et 3 AR du 18 avril 1974 déterminant les modalités générales d'exécution de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés
- Art. 14, § 2, al. 1er AR du 18 avril 1974 déterminant les modalités générales d'exécution de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés

Het vereiste van de vermelding van het rijksregister- of ondernemingsnummer van de partijen geldt niet voor uitspraken in zaken die worden gebracht voor de arbeidsgerechten.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Rijksregister- of ondernemingsnummer - Niet-vermelding - Nietigheid - Toepassingsgebied

- Art. 780, eerste lid, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 279(1), 3° Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten

La mention obligatoire du numéro de registre national ou du numéro d'entreprise des parties ne concerne pas les décisions rendues dans des causes portées devant les juridictions du travail.

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Numéro de registre national ou numéro d'entreprise - Défaut de mention - Nullité - Champ d'application

- Art. 780, al. 1er, 2° Code judiciaire
- Art. 279(1), 3° Code des droits d'enregistrement

S.21.0034.F

25 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220425.3F.6](#)

AC nr. ...

Na het tijdstip van de overdracht kan de schuldenaar, die niet meer de werkgever van die werknemers is, hun arbeidsovereenkomst niet meer beëindigen en heeft een dergelijke beëindiging niet de onmiddellijke opeisbaarheid tot gevolg van de schulden die uit de uitvoering van die overeenkomst zijn ontstaan (1) (2). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 286. (2) Artikelen 5, 8, § 1, 9, 14 en 16 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 102, gesloten op 5 oktober 2011 in de Nationale Arbeidsraad en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 14 april 2013.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - Overdracht onder gerechtelijk gezag - Titularis van het opzeggingsrecht van de arbeidsovereenkomst - Beëindiging van de arbeidsovereenkomst door de schuldenaar - Gevolg voor de schulden die uit de uitvoering van de arbeidsovereenkomst zijn ontstaan

- Art. 61, § 1, 2 en 6 Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
- Artt. 5, 8, § 1, 9, 14 en 16 CAO nr. 102 van 5 oktober 2011, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ten gevolge van een gerechtelijke reorganisatie door overdracht onder gerechtelijk gezag

Après la date du transfert, le débiteur, qui n'est plus l'employeur de ces travailleurs, est sans pouvoir pour résilier leur contrat de travail et une telle résiliation n'a pas pour effet de rendre immédiatement exigibles les dettes nées de l'exécution de ce contrat (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) C.C.T. n° 102 conclue le 5 octobre 2011 au sein du C.N.T., rendue obligatoire par l'A.R. du 14 avril 2013, art. 5, 8, § 1er, 9, 14 et 16.

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Transfert sous autorité de justice - Titulaire du pouvoir de résiliation du contrat de travail - Résiliation du contrat de travail par le débiteur - Effet sur les dettes nées de l'exécution du contrat de travail

- Art. 61, § 1er, 2 et 6 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises
- Art. 5, 8, § 1er, 9, 14 et 16 C.T.T. n° 102 du 5 octobre 2011, conclue au sein du Conseil national du Travail, relative au maintien des droits des travailleurs en cas de changement d'employeur du fait d'une réorganisation judiciaire par transfert sous autorité de justice

De rechtsvordering die strekt tot de betaling van geldsommen die na de overdracht opeisbaar zijn geworden, is een rechtsvordering die uit de arbeidsovereenkomst tussen de overnemer en de werknemer is ontstaan en waarvoor derhalve de verjaringstermijn geldt van één jaar na de beëindiging van deze overeenkomst of vijf jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan, zonder dat deze termijn één jaar na de beëindiging van de overeenkomst mag overschrijden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 286.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Continuïteit van de ondernemingen - Overdracht onder gerechtelijk gezag - Rechten en verplichtingen ten aanzien van de overgenomen werknemers - Rechtsvordering ontstaan uit de arbeidsovereenkomst tussen de overnemer en de werknemer - Verjaringstermijn - Duur

- Art. 15 Wet 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - Overdracht onder gerechtelijk gezag - Rechten en verplichtingen ten aanzien van de overgenomen werknemers - Rechtsvordering ontstaan uit de arbeidsovereenkomst tussen de overnemer en de werknemer - Verjaringstermijn - Duur

- Art. 15 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

De rechter heeft niet de plicht ambtshalve alle mogelijke rechtsgronden op te werpen; hij moet enkel de rechtsmiddelen opwerpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 286.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taak van de rechter - Verplichting van de rechter - Omvang

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Beschikkingsbeginsel - Taak van de rechter - Omvang

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taak van de rechter - Omvang

L'action tendant au paiement de sommes qui sont devenues exigibles après le transfert est une action naissant du contrat de travail conclu entre le repreneur et le travailleur et est, partant, soumise au délai de prescription d'un an après la cessation de celui-ci ou cinq ans après le fait qui a donné naissance à l'action, sans que ce dernier délai puisse excéder un an après la cessation du contrat (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Continuité des entreprises - Transfert sous autorité de justice - Droits et obligations à l'égard des travailleurs repris - Action née du contrat de travail conclu entre le repreneur et le travailleur - Délai de prescription - Durée

- Art. 15 L. du 3 juillet 1978

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Transfert sous autorité de justice - Droits et obligations à l'égard des travailleurs repris - Action née du contrat de travail conclu entre le repreneur et le travailleur - Délai de prescription - Durée

- Art. 15 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Le juge a l'obligation de relever d'office, non tous les fondements juridiques possibles, mais uniquement les moyens de droit dont l'application est commandée par les faits spécialement invoqués par les parties à l'appui de leurs prétentions (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUDX - Matière civile - Généralités - Office du juge - Obligation du juge - Etendue

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe dispositif - Office du juge - Etendue

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière civile - Généralités - Office du juge - Etendue

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregels; hij moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op gegevens die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 286.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taak van de rechter - Omvang

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Algemeen rechtsbeginsel inzake het recht van verdediging - Taak van de rechter

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Beschikkingsbeginsel - Taak van de rechter

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taak van de rechter - Omvang

De rechten en verplichtingen ten aanzien van de overgenomen werknemers die voortvloeien uit hun arbeidsovereenkomst met de schuldenaar, die bestaat op het tijdstip van de overdracht waarvan het vonnis van de rechtbank van koophandel dat de overdracht onder gerechtelijk gezag toestaat, akte heeft genomen, worden als gevolg van die overdracht overgedragen aan de overnemer die ten aanzien van die werknemers de hoedanigheid van werkgever verkrijgt en jegens hen gehouden is tot de schulden die op dat tijdstip niet opeisbaar waren (1) (2). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 286. (2) Artikelen 5, 8, § 1, 9, 14 en 16 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 102, gesloten op 5 oktober 2011 in de Nationale Arbeidsraad en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 14 april 2013.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - Overdracht onder gerechtelijk gezag - Op het tijdstip van de overdracht bestaande arbeidsovereenkomst met de schuldenaar - Gevolg van de overdracht voor de rechten en verplichtingen ten aanzien van de overgenomen werknemers - Hoedanigheid van de overnemer - Rechten en verplichtingen uit de

Le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables.; il doit examiner la nature juridique des faits et actes allégués par les parties et peut, quelle que soit la qualification juridique que celles-ci leur ont donnée, suppléer d'office aux motifs invoqués par elles à condition de ne pas soulever de contestation dont elles ont exclu l'existence dans leurs conclusions, de se fonder uniquement sur des éléments qui ont été régulièrement soumis à son appréciation, de ne pas modifier l'objet de la demande et, ce faisant, de ne pas violer les droits de la défense des parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Office du juge - Etendue

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe général du droit au respect des droits de la défense - Office du juge

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe dispositif - Office du juge

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Office du juge - Etendue

Les droits et obligations à l'égard des travailleurs repris qui résultent de leur contrat de travail avec le débiteur existant à la date du transfert dont il est pris acte dans le jugement du tribunal de commerce qui autorise le transfert sous autorité de justice sont, du fait de ce transfert, transférés au repreneur qui acquiert la qualité d'employeur à l'égard de ces travailleurs et est tenu à leur égard des dettes qui n'étaient pas exigibles à cette date (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) C.C.T. n° 102 conclue le 5 octobre 2011 au sein du C.N.T., rendue obligatoire par l'A.R. du 14 avril 2013, art. 5, 8, § 1er, 9, 14 et 16.

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Transfert sous autorité de justice - Contrat de travail avec le débiteur existant à la date du transfert - Effet du transfert sur les droits et obligations à l'égard des travailleurs repris - Qualité du repreneur - Droits et obligations résultant du contrat de travail avec le débiteur - Dettes non exigibles à la date du transfert - Obligation du repreneur

arbeidsovereenkomst met de schuldenaar - Op het tijdstip van de overdracht niet-oepsbare schulden - Verplichting van de overnemer

- Art. 61, § 1, 2 en 6 Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
- Artt. 5, 8, § 1, 9, 14 en 16 CAO nr. 102 van 5 oktober 2011, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ten gevolge van een gerechtelijke reorganisatie door overdracht onder gerechtelijk gezag

- Art. 61, § 1er, 2 et 6 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises
- Art. 5, 8, § 1er, 9, 14 et 16 C.T.T. n° 102 du 5 octobre 2011, conclue au sein du Conseil national du Travail, relative au maintien des droits des travailleurs en cas de changement d'employeur du fait d'une réorganisation judiciaire par transfert sous autorité de justice

S.21.0038.F

16 mei 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220516.3F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de arbeidsovereenkomst op het grondgebied van meerdere lidstaten wordt uitgevoerd, moet het begrip "plaats waar de werknemer gewoonlijk werkt" in de zin van artikel 19, punt 2, a), van de Verordening (EG) nr. 44/2001 worden uitgelegd als de plaats waar of van waaruit de werknemer feitelijk het belangrijkste deel van zijn verplichtingen jegens zijn werkgever vervult; om die plaats te bepalen, moet de rechter een aantal aanwijzingen in aanmerking nemen om zich ervan te vergewissen dat dit de plaats is waarmee het geschil de meest bijzondere band heeft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 320.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Bevoegdheid en aanleg - Uitvoering op het grondgebied van meerdere lidstaten - Band - Plaats waar de werknemer gewoonlijk werkt - Begrip - Bepaling van die plaats - Op basis van aanwijzingen

- Art. 19, punt 2 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht (bijzondere regels) - Arbeidsovereenkomst - Uitvoering op het grondgebied van meerdere lidstaten - Band - Plaats waar de werknemer gewoonlijk werkt - Begrip - Bepaling van die plaats - Op basis van aanwijzingen

- Art. 19, punt 2 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

Lorsque le contrat de travail est exécuté sur le territoire de plusieurs États membres, la notion de lieu où le travailleur accomplit habituellement son travail au sens de l'article 19, point 2), a), du Règlement (CE) n°44/2001 doit être interprétée comme visant le lieu où, ou à partir duquel, le travailleur s'acquitte de fait de l'essentiel de ses obligations à l'égard de son employeur; le juge doit, pour déterminer ce lieu, avoir égard à un faisceau d'indices permettant de s'assurer qu'il est celui avec lequel le litige présente le lien de rattachement le plus significatif (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Compétence et ressort - Exécution du contrat de travail sur le territoire de plusieurs Etats membres - Critère de rattachement - Lieu où le travailleur accomplit habituellement son travail - Notion - Détermination de ce lieu - Méthode indiciaire

- Art. 19, point 2 Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Droit social (règles particulières) - Contrat de travail - Exécution du contrat de travail sur le territoire de plusieurs Etats membres - Critère de rattachement - Lieu où le travailleur accomplit habituellement son travail - Notion - Détermination de ce lieu - Méthode indiciaire

- Art. 19, point 2 Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

S.21.0049.N

3 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221003.3N.7](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een geldsom of in geld waardeerbaar voordeel, betaald of verstrekt als tegenprestatie van de arbeid die een werknemer in uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst heeft verricht, niet is toegekend door de werkgever met wie de werknemer door een arbeidsovereenkomst verbonden is, maar door een derde die vreemd is aan de arbeidsovereenkomst tussen de werknemer en de werkgever, sluit op zich niet uit dat die vergoeding loon is dat in aanmerking komt ter bepaling van de in toepassing van artikel 39 Arbeidsovereenkomstenwet verschuldigde opzeggingsvergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Werkgever - Loon - Eigen verbintenis van een derde

- Art. 39 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

LOON - Algemeen - Arbeidsovereenkomst - Eigen verbintenis van een derde

- Art. 39 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

La circonstance que le paiement d'une somme d'argent ou l'octroi d'un avantage évaluable en argent en contrepartie du travail qu'un travailleur a effectué en exécution de son contrat de travail n'a pas été le fait de l'employeur avec lequel le travailleur salarié est lié par un contrat de travail, mais celui d'un tiers étranger au contrat de travail conclu entre le travailleur et l'employeur n'exclut pas en soi que cette indemnité soit une rémunération qui entre en considération pour déterminer l'indemnité de congé due en application de l'article 39 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Employeur - Rémunération - Obligation propre à un tiers

- Art. 39 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

REMUNERATION - Généralités - Contrat de travail - Obligation propre à un tiers

- Art. 39 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.21.0051.N

7 februari 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220207.3N.2](#)

AC nr. ...

De functietoelage is geschorst vanaf de eerste van de maand die volgt op de datum waarop de dertigste ononderbroken afwezigheid dag van een personeelslid ingaat, zolang het personeelslid de bedoelde functie niet opnieuw opneemt, ook als de afwezigheid het gevolg is van een arbeidsongeval (1). (1) Cass. 31 januari 1994, AR S.93.0067.F, AC 1994, nr. 57; Cass. 11 oktober 1993, AR 9638, AC 1993, nr. 402.

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Vergoeding of toelage - Functietoelage - Gerechtigheid

- Art. 32 KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Artt. XI.III.12, 3°, XI.III.13, eerste lid, en XI.II.17, eerste lid KB 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten

L'allocation de fonction est suspendue à partir du premier jour du mois qui suit la date à laquelle le membre du personnel entame son trentième jour d'absence ininterrompue, tant qu'il ne reprend pas ladite fonction, même si l'absence résulte d'un accident du travail (1). (1) Cass. 31 janvier 1994, RG S.93.0067.F, AC 1994, n° 57; Cass. 11 octobre 1993, RG 9638, Pas 1993, n° 402.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Indemnité ou allocation - Allocation de fonction - Droit à ladite allocation

- Art. 32 A.R. du 24 janvier 1969

- Art. XI.III.12, 3°, XI.III.13, al. 1er, et XI.II.17, al. 1er A.R. du 30 mars 2001 portant la position juridique du personnel des services de police.

S.21.0054.F

27 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220627.3F.2](#)

AC nr. ...

Een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat, overeenkomstig artikel 11, § 1 en § 3, Leefloonwet, voorziet in vereisten die met de sociaal verzekerde zijn onderhandeld en die met zijn persoonlijke situatie en bekwaamheden overeenstemmen, moet verplicht worden opgemaakt wanneer een studie met voltijds leerplan dat in een door de gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling wordt gevolgd met het oog op de verhoging van de inschakelingskansen in het beroepsleven, in aanmerking wordt genomen om naar billijkheid te beoordelen of en in welke mate een sociaal verzekerde van jonger dan 25 jaar niet werkbereid kan zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 458.

BESTAANSMINIMUM - Recht op maatschappelijke integratie - Leefloon - Voorwaarden - Arbeidsgeschiktheid - Verhinderend - Beoordeling - Sociaal verzekerde van jonger dan 25 jaar - Instemming van het centrum met het aanvatten of hervatten van een studie met voltijds leerplan in een door de gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling - Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie - Inhoud

- Artt. 3, 5°, 10, derde lid, 11, § 1, eerste lid, a, § § 2 en 3, 13, § 4, 14 et 16 Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie
- Artt. 25 en 26 KB 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie

Un projet individualisé d'intégration sociale, formulant, conformément à l'article 11, §§ 1er et 3, de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale, des exigences négociées et adaptées à la situation personnelle et aux capacités de l'assuré social, doit obligatoirement être établi lorsque des études de plein exercice dans un établissement d'enseignement agréé, organisé ou subventionné par les communautés, suivies en vue d'une augmentation des possibilités d'insertion professionnelle, sont prises en considération pour apprécier en équité si et dans quelle mesure un assuré social âgé de moins de 25 ans est empêché d'être disposé à travailler (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYENS D'EXISTENCE (MINIMUM DE) - Droit à l'intégration - Revenu d'intégration sociale - Conditions - Aptitude à travailler - Empêchement - Appréciation - Assuré social âgé de moins de 25 ans - Accord du centre pour entamer ou reprendre des études de plein exercice dans un établissement d'enseignement agréé, organisé ou subventionné par les communautés - Projet individualisé d'intégration sociale - Contenu

- Art. 3, 5°, 10, al. 3, 11, § 1er, al. 1er, a, § 2 et 3, 13, § 4, 14 et 16 L. du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale
- Art. 25 et 26 A.R. du 11 juillet 2002

S.21.0059.F

14 maart 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220314.3F.4](#)

AC nr. ...

De toepassing van de bepalingen van de Leefloonwet veronderstelt dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat de aanvraag ontvangt of de rechtbank die uitspraak doet in een zaak waarin een of meer centra betrokken zijn, over gegevens beschikt waaruit blijkt dat een ander centrum bevoegd kan worden geacht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 192.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Territoriale bevoegdheid - Plaats waar de persoon zich bevindt - Bepaling - Ander bevoegd geacht centrum - Overzending van het dossier door het OCMW dat de aanvraag heeft ontvangen - Gevolgen bij gebrek aan overzending

- Art. 1, 1° Wet 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen

L'application des dispositions de la loi du 26 mai 2002 suppose que le centre public d'action sociale qui reçoit la demande ou le tribunal qui statue dans une affaire impliquant un ou plusieurs centres dispose d'éléments permettant de présumer compétent un autre centre (1). (1) Voir les concl. du MP.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Compétence territoriale - Lieu où se trouve la personne - Détermination - Autre centre présumé compétent - Transmission du dossier par le C.P.A.S. qui a reçu la demande - Conséquence du défaut de transmission

- Art. 1er, 1° L. du 2 avril 1965

van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Artt. 18, § 4, eerste en derde lid, en 47, § 4, eerste lid Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie

- Art. 18, § 4, al. 1er et 3, et 47, § 4, al. 1er L. du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale

S.21.0066.F

27 juni 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220627.3F.7](#)

AC nr. ...

Het overlevingspensioen dat door de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie wordt toegekend krachtens het Reglement van het burgerlijk personeel van die internationale publiekrechtelijke organisatie, dat zonder onderscheid van toepassing is op alle ambtenaren van de daarin bedoelde personeelscategorieën, is een pensioen en valt onder de toepassing van de cumulatiebeperking bepaald in de artikelen 65, § 2, en 130, § 1, 4°, en § 2, Werkloosheidsbesluit.

WERKLOOSHEID - Bedrag - Cumulatiebeperking - Cumulatie met een pensioen - Als pensioen geldend voordeel - Door de NAVO toegekend pensioen - Omschrijving

- Artt. 65, §§ 1, 2 en 3, 1° en 2°, en 130, § 1, 4°, en § 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Constitue une pension, et entre dans le champ d'application de la limitation de cumul prévue aux articles 65, § 2, et 130, §§ 1er, 4°, et 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, la pension de survie accordée par l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord en vertu du Règlement du personnel civil de cette organisation internationale publique, qui s'applique sans distinction à tous les agents des catégories de personnel qu'il vise.

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Limitation de cumul - Cumul avec une pension - Avantage tenant lieu de pension - Pension de survie accordée par l'OTAN - Définition

- Art. 65, § 1er, 2 et 3, 1° et 2°, et 130, § 1er, 4°, et § 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

S.21.0071.F

25 april 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220425.3F.5](#)

AC nr. ...

Het is niet vereist dat de titularis van het recht, die opteert voor de wijze van rechtsuitoefening die een ander de meeste schade toebrengt, handelt met het oogmerk om een ander te schaden.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Rechtsmisbruik - Wijze van rechtsuitoefening die een ander de meeste schade toebrengt - Vereiste voorwaarde

- Artt. 1134, derde lid, 1382 en 1384 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Wijze van rechtsuitoefening die een ander de meeste schade toebrengt - Vereiste voorwaarde

- Artt. 1134, derde lid, 1382 en 1384 Oud Burgerlijk Wetboek

Il n'est pas requis que le titulaire du droit, qui choisit la façon d'exercer ce droit qui est la plus dommageable pour autrui, agisse avec l'intention de nuire à autrui.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit interdisant l'abus de droit - Exercice d'un droit de la façon qui est la plus dommageable pour autrui - Condition requise

- Art. 1134, al. 3, 1382 et 1384 Ancien Code civil

ABUS DE DROIT - Exercice d'un droit de la façon qui est la plus dommageable pour autrui - Condition requise

- Art. 1134, al. 3, 1382 et 1384 Ancien Code civil

Rechtsmisbruik kan bestaan, niet enkel wanneer de houder van een recht hiervan gebruikmaakt uitsluitend met het oogmerk om een ander te schaden, maar ook wanneer het recht wordt uitgeoefend op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtige en bedachtzame persoon; dat is inzonderheid het geval wanneer de houder van dat recht, tussen verschillende wijzen van rechtsuitoefening met hetzelfde gunstig gevolg voor zichzelf, deze kiest die een ander de meeste schade toebrengt (1). (1) Cass. 10 september 1971, AC 1972, 31, met concl. van procureur-generaal GANSHOF VAN DER MEERSCH.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Rechtsmisbruik

- Artt. 1134, derde lid, 1382 en 1384 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Taak van de rechter - Verplichting van de rechter - Omvang

- Artt. 1134, derde lid, 1382 en 1384 Oud Burgerlijk Wetboek

Il peut y avoir abus de droit non seulement lorsque le titulaire du droit en use dans l'intention exclusive de nuire à autrui, mais aussi lorsque le droit est exercé d'une manière qui excède manifestement les limites de l'exercice de ce droit par une personne prudente et diligente; tel est le cas spécialement lorsque, entre différentes façons d'exercer son droit, avec la même utilité, le titulaire de ce droit choisit celle qui est la plus dommageable pour autrui (1). (1) Cass. 10 septembre 1971, Pas., 1972, I, 28, avec concl. de M. GANSHOF VAN DER MEERSCH, procureur général, publiées à leur date dans AC.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit interdisant l'abus de droit]

- Art. 1134, al. 3, 1382 et 1384 Ancien Code civil

ABUS DE DROIT - Office du juge - Obligation du juge - Etendue

- Art. 1134, al. 3, 1382 et 1384 Ancien Code civil

S.21.0080.N

3 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221003.3N.4](#)

AC nr. ...

Het loon bedoeld in artikel 2, § 1, Arbeidsovereenkomstenwet Betaalde Sportbeoefenaars is het loon dat met zekerheid gekend is bij het sluiten van de overeenkomst en omvat niet de eventuele loonbestanddelen die afhangen van een onzekere gebeurtenis (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Algemeen - Arbeidsovereenkomstenwet Betaalde Sportbeoefenaars - Loondrempel - Bepaling loon - Tijdstip

- Art. 39 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

LOON - Algemeen - Arbeidsovereenkomstenwet Betaalde Sportbeoefenaars - Loondrempel - Bepaling loon - Tijdstip

- Art. 39 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

SOCIALE ZEKERHEID - Algemeen - Arbeidsovereenkomstenwet Betaalde Sportbeoefenaars - Loondrempel - Bepaling loon - Tijdstip

- Art. 39 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

La rémunération visée à l'article 2, § 1er, de la loi du 24 février 1978 relative au contrat de travail du sportif rémunéré est la rémunération qui est connue avec certitude au moment de la conclusion du contrat et ne comprend pas les éventuels éléments de la rémunération qui dépendent d'un événement incertain (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Généralités - Loi du 24 février 1978 relative au contrat de travail du sportif rémunéré - Seuil de rémunération - Détermination de la rémunération - Moment

- Art. 39 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

REMUNERATION - Généralités - Loi du 24 février 1978 relative au contrat de travail du sportif rémunéré - Seuil de rémunération - Détermination de la rémunération - Moment

- Art. 39 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

SECURITE SOCIALE - Généralités - Loi du 24 février 1978 relative au contrat de travail du sportif rémunéré - Seuil de rémunération - Détermination de la rémunération - Moment

- Art. 39 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.21.0081.F

12 december 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3F.3](#)

AC nr. ...

Tankwagens, in de zin van artikel 1, § 2, van het koninklijk besluit van 28 maart 1975 tot oprichting van het paritair comité voor de petroleumnijverheid en -handel, omvatten zowel de vrachtwagens met een geïntegreerde citerne als de gelede vrachtwagens waarbij een trekker een citerne voorttrekt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 818.

PARITAIR COMITE - Bevoegdheid - Paritair comité voor de petroleumnijverheid en-handel - Tankwagen

- Art. 1, § 2, c KB 28 maart 1975 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité voor de petroleumnijverheid en -handel

Constituent des camions-citernes, au sens de l'article 1er, § 2, de l'arrêté royal du 28 mars 1975 instituant la commission paritaire de l'industrie et du commerce du pétrole, tant les camions comportant une citerne intégrée que les camions articulés composés d'un tracteur remorquant une citerne (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMISSION PARITAIRE - Compétence - Commission paritaire de l'industrie et du commerce du pétrole - Camion-citerne

- Art. 1er, § 2, c A.R. du 28 mars 1975 instituant la Commission paritaire de l'industrie et du commerce du pétrole et fixant sa dénomination et sa compétence

Artikel 1, § 2, c), van het koninklijk besluit van 28 maart 1975 tot oprichting van het paritair comité nr. 127 voor de handel in brandstoffen dient te worden uitgelegd in die zin dat, wat betreft de werknemers die hoofdzakelijk handarbeid verrichten, dat paritair comité bevoegd is voor de ondernemingen die niet voldoen aan de voorwaarde om aan minstens twee van de in die bepaling vermelde maatstaven te beantwoorden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 818.

PARITAIR COMITE - Bevoegdheid - Paritair comité voor de petroleumnijverheid en-handel - Paritair comité voor de handel in brandstoffen - Bevoegdhedscriteria

- Art. 1, § 2, c KB 28 maart 1975 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité voor de petroleumnijverheid en -handel

L'article 1er, § 2, c), de l'arrêté royal du 28 mars 1975 instituant la commission paritaire n° 127 pour le commerce de combustibles doit s'interpréter en ce sens que, s'agissant des travailleurs dont l'occupation est de caractère principalement manuel, cette commission paritaire est compétente pour les entreprises qui ne satisfont pas à la condition de répondre à au moins deux des critères énoncés par cette disposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMISSION PARITAIRE - Compétence - Commission paritaire de l'industrie et du commerce du pétrole - Commission paritaire pour le commerce des combustibles - Critères de compétence

- Art. 1er, § 2, c A.R. du 28 mars 1975 instituant la Commission paritaire de l'industrie et du commerce du pétrole et fixant sa dénomination et sa compétence

Het te veel betaalde loon is geen door de werkgever verstrekt voorschot in geld dat in mindering mag worden gebracht op het loon van de werknemer (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 818.

LOON - Bescherming - Inhouding - Beperking - Te veel betaald loon - Aard

- Art. 23 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

La rémunération payée en trop ne constitue pas une avance en argent faite par l'employeur qui peut être imputée sur la rémunération du travailleur (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Protection - Retenue - Limitation - Rémunération payée en trop - Nature

- Art. 23 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

S.21.0087.N

17 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221017.3N.5](#)

AC nr. ...

Anders dan de vennootschapsmandatarissen leveren de mandatarissen in de zin van artikel 3, 1°, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet in feite hun arbeidsprestaties in vrijwel dezelfde voorwaarden als de werknemers; het onderscheid is niet louter gesteund op de rechtsvorm of het doel van de organisatie waarvoor de prestaties worden geleverd, maar op de afhankelijkheidssituatie en de sociaaleconomische toestand van de mandataris die er het gevolg van is.

GRONDWET - Art. 10 - Artikel 11 - Sociale zekerheid - Werknemers - Bijdrageplicht - Toepassingsgebied - Uitbreiding - Hoedanigheid van lasthebber - Niet-commerciële organisaties - Handelsvennootschappen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2, § 1, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 3, 1° KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Uitbreiding - Hoedanigheid van lasthebber - Niet-commerciële organisaties - Handelsvennootschappen - Onderscheid

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2, § 1, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 3, 1° KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Het is niet discriminerend het toepassingsgebied van het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers uit te breiden tot bepaalde categorieën van personen die niet door een arbeidsovereenkomst zijn verbonden, maar die sociaaleconomisch beschouwd "arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden, als die van een arbeidsovereenkomst", zelfs al zijn zij daarbij niet onderworpen aan het gezag van een andere persoon voor zover daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

GRONDWET - Art. 10 - Artikel 11 - Sociale zekerheid - 4/05/2026

Contrairement aux mandataires de société, les mandataires au sens de l'article 3, 1°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs fournissent de fait leurs prestations de travail dans des conditions pratiquement similaires à celles des travailleurs salariés; la distinction n'est dès lors pas simplement fondée sur la forme juridique ou l'objet de l'organisation pour laquelle les prestations sont fournies, mais sur la situation de dépendance et la situation socio-économique du mandataire qui en résultent.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Article 11 - Sécurité sociale - Travailleurs - Obligation de cotisation - Champ d'application - Extension - Qualité de mandataire - Organisations non commerciale - Sociétés commerciales - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2, § 1er, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 3, 1° A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Extension - Qualité de mandataire - Organisations non commerciale - Sociétés commerciales - Distinction

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2, § 1er, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 3, 1° A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

Il n'est pas discriminatoire d'étendre le champ d'application du régime de la sécurité sociale des travailleurs salariés à certaines catégories de personnes qui ne sont pas liées par un contrat de louage de travail mais qui, d'un point de vue socio-économique, « exécutent un travail selon des modalités similaires à celles d'un contrat de louage de travail », même si elles ne sont pas soumises à l'autorité d'une autre personne, dans la mesure où cette distinction est objectivement et raisonnablement justifiée.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 -

Werknemers - Bijdrageplicht - Toepassingsgebied - Uitbreiding

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2, § 1, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 3, 1° KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Bijdrageplicht - Toepassingsgebied - Uitbreiding

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2, § 1, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 3, 1° KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Article 11 - Sécurité sociale - Travailleurs - Obligation de cotisation - Champ d'application - Extension

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2, § 1er, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs
- Art. 3, 1° A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Obligation de cotisation - Champ d'application - Extension

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2, § 1er, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs
- Art. 3, 1° A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

S.22.0003.F

24 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221024.3F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer het openbaar ministerie een zaak behandelt die hem verplicht moet worden meegedeeld, kan het beslissen om geen advies te verlenen wanneer het zulks dienstig acht en in dat geval is voldaan aan de op straffe van nietigheid voorgeschreven verplichting tot mededeling; de brief van het openbaar ministerie aan de griffie van het arbeidshof waarin het erop wijst dat, "aangezien de zaak niet verplicht moet worden meegedeeld", het geen advies zou verlenen, vormt niet, wanneer de zaak verplicht moet worden meegedeeld, de beslissing van het openbaar ministerie die bedoeld wordt in artikel 764, derde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 672.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht - Zaak die verplicht aan het openbaar ministerie moet worden meegedeeld - Beslissing van het openbaar ministerie om geen advies te verlenen

- Artt. 578, 11° en 764, eerste lid, 10° en derde lid Gerechtelijk Wetboek

BELAGING - Pesterijen - Zaak die verplicht aan het openbaar ministerie moet worden meegedeeld - Beslissing van het openbaar ministerie om geen advies te verlenen

- Artt. 578, 11° en 764, eerste lid, 10° en derde lid Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Sociaal procesrecht - Mededeling aan het openbaar ministerie

En présence d'une cause qui lui est obligatoirement communicable, le ministère public peut, pour des motifs de convenance, décider de ne pas émettre d'avis et il est alors satisfait à l'obligation de communication prescrite à peine de nullité ; le courrier du ministère public au greffe de la cour du travail pour l'informer que, « la cause n'étant pas obligatoirement communicable », il ne remettrait pas d'avis ne constitue pas, lorsque la cause est obligatoirement communicable, la décision du ministère public visée à l'article 764, alinéa 3, du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Procédure en matière sociale - Cause obligatoirement communicable au ministère public - Décision du Ministère public de ne pas émettre d'avis

- Art. 578, 11° et 764, al. 1er, 10° et al. 3 Code judiciaire

HARECELEMENT - Harcèlement moral - Cause obligatoirement communicable au ministère public - Décision du Ministère public de ne pas émettre d'avis

- Art. 578, 11° et 764, al. 1er, 10° et al. 3 Code judiciaire

MINISTERE PUBLIC - Procédure en matière sociale - Communication au ministère public

- Artt. 578, 11° en 764, eerste lid, 10° en derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 578, 11° et 764, al. 1er, 10° et al. 3 Code judiciaire

S.22.0004.N

7 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.4](#)

AC nr. ...

Een schuldeiser wordt enkel geacht afstand te doen van een schuldvordering indien hij door de schuldbemiddelaar bij aangetekend schrijven is aangemaand om binnen de in artikel 1675/9, § 3, Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn van deze schuldvordering aangifte te doen (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Schuldeiser - Schuldvordering - Niet-aangifte - Afstand - Voorwaarden
- Art. 1675/9, § 3 Gerechtelijk Wetboek

Le créancier n'est présumé renoncer à une créance que s'il a été sommé par le médiateur de dettes, par courrier recommandé, de faire cette déclaration de créance dans le délai prévu à l'article 1675/9, § 3, du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Créancier - Créance - Non-déclaration - Renonciation - Conditions
- Art. 1675/9, § 3 Code judiciaire

S.22.0006.F

19 september 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220919.3F.2](#)

AC nr. ...

De arbeidsongeschiktheid moet worden beoordeeld rekening houdend met alle beroepen die de werknemer zou kunnen hebben uitgeoefend uit hoofde van zijn beroepsopleiding (1). (1) Cass. 26 februari 1990, AR 6973, AC 1990, nr. 391; Cass. 17 maart 1980, AC 1980, nr. 448.

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Arbeidsongeschiktheid - Arbeidsongeschiktheid - Beoordeling - Verwijzing naar de beroepsopleiding
- Art. 100, § 1, eerste lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Arbeidsongeschiktheid - Arbeidsongeschiktheid - Werknemers

- Art. 100, § 1, eerste lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

L'incapacité de travail doit être appréciée en tenant compte de toutes les professions que le travailleur aurait pu exercer du fait de sa formation professionnelle (1). (1) Cass. 26 février 1990, RG 6973, Pas. 1990, n° 391; Cass. 17 mars 1980, Pas. 1980, 868.

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Assurance indemnités - Incapacité de travail - Appréciation - Référence à la formation professionnelle
- Art. 100, § 1er, al. 1er Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Assurance indemnités - Incapacité de travail - Travailleurs

- Art. 100, § 1er, al. 1er Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

S.22.0007.F

24 oktober 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221024.3F.6](#)

AC nr. ...

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel betreffende de overmacht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 673.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Overmacht

Il n'existe pas de principe général du droit relatif à la force majeure (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Force majeure]

Noch artikel 14, § 2, Wet Inkomensgarantie Ouderen noch artikel 42 Algemeen Reglement Inkomensgarantie Ouderen, die de gerechtigde van die inkomensgarantie verplichten in België zijn hoofdverblijfplaats te hebben en er bestendig en daadwerkelijk te verblijven en die de voorwaarden bepalen waaronder een verblijf in het buitenland wordt gelijkgesteld met een bestendig en daadwerkelijk verblijf in België, sluiten de bevrijdende werking van overmacht niet uit, krachtens welke de termijn bepaald in artikel 42, § 1, tweede lid, 1°, Algemeen Reglement Inkomensgarantie Ouderen wordt verlengd met de tijd die vereist is om te handelen, in het voordeel van de gerechtigde die door overmacht wordt getroffen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2022, nr. 673.

PENSIOEN - Gewaarborgd inkomen voor bejaarden - Inkomensgerechtigde - Betalingsvoorwaarde - Bestendig en daadwerkelijk verblijf in België - Gelijktelling - Verblijf in het buitenland van meer dan negentwintig dagen - Niet-inachtneming wegens ziekte

- Art. 14, § 2 Wet 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen
- Art. 42 KB 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen

Ni l'article 14, § 2, de la loi du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées ni l'article 42 de l'arrêté royal du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées, qui imposent au bénéficiaire de cette garantie l'obligation d'avoir en Belgique sa résidence principale et d'y résider de manière effective et permanente, et déterminent les conditions auxquelles un séjour à l'étranger est assimilé à la résidence effective et permanente en Belgique, n'excluent l'effet libératoire de la force majeure, en vertu duquel le délai prescrit par l'article 42, § 1er, alinéa 2, 1°, de cet arrêté royal, est, jusqu'à concurrence du temps nécessaire pour agir, prorogé en faveur du bénéficiaire victime d'un cas de force majeure (1). (1) Voir les concl. du MP.

PENSION - Revenu garanti aux personnes âgées - Bénéficiaire de ce revenu - Condition de paiement - Résidence permanente et effective en Belgique - Assimilation - Séjour à l'étranger au-delà de vingt-neuf jours - Non-respect pour cause de maladie

- Art. 14, § 2 L. du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées
- Art. 42 A.R. du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées

S.22.0008.N

7 november 2022

[ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.5](#)

AC nr. ...

Een uitkering die is toegekend en uitbetaald onder voorbehoud van herrekening met de nog in aanmerking te nemen inkomsten overeenkomstig artikel 130 Werkloosheidsbesluit heeft de werkloze niet onrechtmatig maar onder voorbehoud van herrekening ontvangen; hieruit volgt dat artikel 169 Werkloosheidsbesluit niet toepasselijk is op deze onder voorbehoud toegekende en uitbetaalde uitkeringen.

WERKLOOSHEID - Bedrag - Werkloosheidsuitkering - Voorbehoud - Herrekening - Gevolg

- Artt. 130 en 169 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Une allocation qui a été octroyée et payée sous réserve d'une révision incluant les revenus qui doivent encore être pris en considération conformément à l'article 130 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage n'a pas été perçue indûment par le chômeur mais sous réserve de révision ; il s'ensuit que l'article 169 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 ne s'applique pas à ces allocations octroyées et payées sous réserve.

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Allocation de chômage - Réserve - Nouveau calcul - Conséquence

- Art. 130 et 169 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

Uit de artikelen 44, 45, eerste lid, 48bis, 130, §1 en § 2 Werkloosheidsbesluit volgt dat de voor de werkloosheidsuitkering in aanmerking te nemen inkomsten uit de artistieke activiteit berekend worden per kalenderjaar op basis van het jaarlijks netto inkomen en bijgevolg dat de werkloosheidsuitkeringen die worden toegekend en uitbetaald aan een werkloze die aanspraak maakt op inkomsten uit een artistieke activiteit, steeds voorlopig worden toegekend en uitgekeerd.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Artistieke activiteit - Inkomsten - Bepaling

- Artt. 44, 45, eerste lid, 48bis en 130, §§ 1 en 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

WERKLOOSHEID - Bedrag - Artistieke activiteit - Inkomsten - Werkloosheidsuitkering - Aard

- Artt. 44, 45, eerste lid, 48bis en 130, §§ 1 en 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Il suit des articles 44, 45, alinéa 1er, 48bis, 130, § 1er et § 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage que les revenus tirés de l'activité artistique à prendre à considération pour l'allocation de chômage sont calculés par année civile sur la base du revenu net annuel et, en conséquence, que les allocations de chômage octroyées et payées à un chômeur qui revendique des revenus tirés d'une activité artistique sont toujours octroyées et versées à titre provisoire.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Activité artistique - Revenus - Détermination

- Art. 44, 45, al. 1er, 48bis et 130, § 1er et 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Activité artistique - Revenus - Allocation de chômage - Nature

- Art. 44, 45, al. 1er, 48bis et 130, § 1er et 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage